HESIODI CARMINA

Hesiodus, Karl Wilhelm Göttling

HESIODI
CARMINA.

RECENSUIT

ET

COMMENTARIIS INSTRUXIT

CAROLUS GOETTLINGIUS.

EDITIO ALTERA.

GOTHAE, MDCCCXLIII.
SUMPTIBUS FRIDERICAE HENNINGS.
(LONDINI APUD D. NUTT. 158. FLEET STREET.)

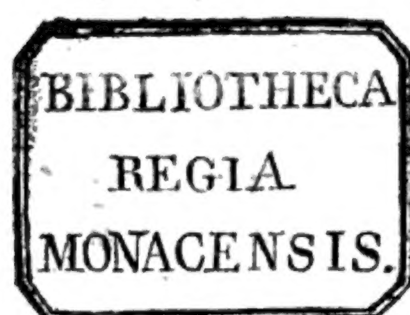

FRANCISCO PASSOVIO

ET

IOANNI SCHULZIO

PRAECEPTORIBUS SUIS

UT GRATISSIMI ANIMI VETERISQUE AMICITIAE PIGNUS

DEDICAVIT

C. GOETTLINGIUS.

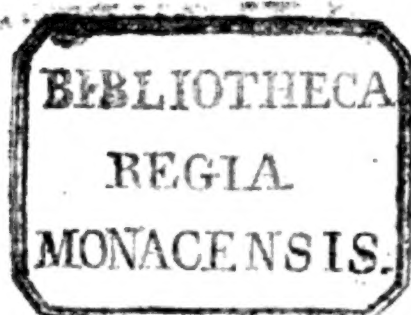
BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.

I. De vita Hesiodi.

De Hesiodi vita breviter licet dicere, quoniam ipsa quae ei adscribuntur carmina fontes antiquissimi esse videntur, quos sequare. Sunt ex recentioribus qui Cumaeum dicunt (in quibus I. H. Vossium esse mireris, v. Alte Weltkunde p. XX., et Schoellium Hist. lit. Graec. T. I. p. 130. ed. nov.), quanquam hi ex ipsis Hesiodi poematis discere poterant Ascrae in Boeotia, oppido quadraginta stadia a Thespiis sito (Eustath. Il. p. 266.), cuius nullae nunc reliquiae supersunt, natum esse auctorem Operum. Nam Ἔργ. versibus 650 sq., quibus in hanc rem usus est auctor Certam. Homeri et Hesiodi n. edit. p. 313., ita legitur:

οὐ γάρ πώποτε νηΐ γ' ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος.

Unde satis patet Hesiodum nondum fuisse natum, quum eius pater Cuma Aeolensium Ascram Boeotorum venisset (v. Ἔργ. 636.), ut ibi domicilium poneret. Ascram patriam Hesiodi praeterea testantur poetae antiqui tantum non omnes. Sic Chersias Orchomenius, quem titulum inscripsisse tumulo Hesiodi dicebant Orchomenii, Pausaniae coaevi. V. Pausan. IX, 38. fin.:

Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ὀρεῖται
 Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης,
Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
 Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει.

Atque longe probabilior est sententia, quae Chersiae hoc epigramma, quam ea, quae Mnasalcae tribuit (v. Brunck. Anal. I. p. 193. et Anthol. Pal. VII, 54.). Hoc enim tum ex eo elucet, quod Mnasalcas Dorica dialecto in ceteris epigrammatis usus est, quam veram esse ipsum eius nomen testatur, tum eo, quod Ari-

stoteles, siquidem Aristoteles est auctor epigrammatis (v. Brunck. Anal. I. p. 178. Anthol. Palat. II. p. 750.), Mnasalca sine dubio antiquior, pentametro usus est hoc:

ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει,

sublecto veteri poetae, Chersiae, ut videtur. Hesiodi patriam praeterea testantur Nicander Ther. 12., Moschus III, 58., Ovid. Art. Am. II, 4. Fast. VI, 14. Verum civitatem, quanquam gente cognati, non videntur patri dedisse Ascraei, ita ut propter egestatem (*Ἐργ.* 638.) *ἀτίμητος μετανάστης* esset. Sic enim audiebant antiquis temporibus qui postea *μέτοικοι* dicebantur; v. Homer. Il. IX, 648., quem recte sic intellexit Aristoteles Polit. III, 3: *λέγεται μάλιστα πολίτης ὁ μετέχων τῶν τιμῶν, ὥςπερ καὶ Ὅμηρος ἐποίησεν· ὡςεί τιν' ἀτίμητον μετανάστην· ὥςπερ μέτοικος γάρ ἐστιν ὁ τῶν τιμῶν μὴ μετέχων.* Post vero opes crevisse videntur, nam Hesiodus in Helicone oves pascebat (sic enim prooemium Theog. 23.), et, patre mortuo, quum litibus hereditariis, quas Perses frater ipsi intenderat, iudicum dolo malo pravaque sententia cecidisset, fratri, quanquam litigioso, de suo dedit. Hoc testantur *Ἔργων* versus 396 sq.:

ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω,
οὐδ' ἐπιμετρήσω,

de quorum sententia v. annotationem. Hinc Ascra relicta per partes quasdam Graeciae migrasse videtur. Versus enim *Ἔργων*, quibus, ut cum C. Velleio Paterculo (I, 7.) loquar, patriam, quia multatus ab ea erat (nempe in causa cum fratre acta), contumeliosissime testatus est[1]): versus igitur 639. 640:

νάσσατο[2]) *δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ*
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ,

non scripti sunt Ascrae, sed alias, fortasse Orchomeni. Orchomenii enim secundum fabulam antiquam, de qua post dixero, ossa poetae ad se transtulerunt, ea ad se pertinere proprie testantes. Certe Pausanias (I, 2, 3.) quo nitatur, quum migrationem respuisse Hesiodum ita dicit: *Ἡσίοδος δὲ καὶ Ὅμηρος ἢ συγγενέσθαι βασιλεῦσιν ἠτύχησαν ἢ καὶ ἑκόντες ὠλιγώρησαν, ὁ μὲν ἀγροικίᾳ* (quod non recte vertitur „agriculturae amore" a Rankio de Hesiod. Oper. et Dieb. p. 26.) *καὶ ὄκνῳ πλάνης*, plane nescio,

1) Haec non satis intellexit Harlesius ad Fabricii bibl. Gr. I. p. 572. corrigens in Velleio: quia pater multatus erat.
2) Auctor Cert. *εἴσατο* p. 313.

nisi in animo habuit Oper. v. 630., qui migrationem tamen per Graeciam non excludit.

Haec sunt, quae quis de Hesiodi vita ex iis carminibus discat, quae huic poetae adscribuntur. Praemisi autem haec, quod antiquissima esse videntur omnium, quae de Hesiodi vita tradita memoriae sunt, non quod ab ipso Hesiodo profecta esse putem. Nam versus omnes, ex quibus haec hausta sunt, adiecti postea sunt atque ex memoria, quanquam antiqua, hominum sublecti, ut singillatim demonstrare conatus sum in animadversionibus. His additae sunt postea narrationes commentitiae a logographis et ab Ephoro, et fabulae quaedam in Hesiodum translatae sunt, quae non de ipso poeta intelligendae erant, sed de secta epicorum, quam et ipse sequebatur et quae postea ab eo nomen duxit. Dicam de omnibus ordine. Ac primum quidem e logographis Hellanicus, Damastes et Pherecydes Hesiodi gentem pertinere ad Orpheum dixerant. Sic enim Proculus in chrestomathia grammatica (v. Bekkeri praef. in schol. Ven. p. I., Thiersch. Act. Phil. Mon. II. p. 576., Bibl. Vet. Lit. et Art. I. p. 8., cf. Lobeck. Aglaoph. p. 322.): *Ἑλλάνικος δὲ καὶ Δαμάστης καὶ Φερεκύδης εἰς Ὀρφέα τὸ γένος ἀνάγουσιν αὐτοῦ· Μαίονα γάρ φασι τὸν Ὁμήρου πατέρα καὶ Δῖον τὸν Ἡσιόδου γενέσθαι Ἀπέλλιδος τοῦ Μελανωποῦ τοῦ Ἐπιφραδέος τοῦ Χαριφήμου τοῦ Φιλοτερπέος τοῦ Ἰδμονίδα τοῦ Εὐκλέους τοῦ Δωρίωνος τοῦ Ὀρφέως.* In quo loco primum hoc animadvertendum est, verba *Μαίονα γάρ φασι* non ita intelligenda esse, quasi totum hoc stemma, quod sequitur Homeri et Hesiodi, explanatum a logographis singillatim esset. Nam Hellanicum nihil dixisse aliud quam gentem Hesiodiam ad Orpheum pertinere ex alio Proculi loco apparet, schol. ad Hes. *Ἔργ.* 631. (Gaisf.): *ὥςπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σός] Τοῦτό φασι διὰ τὸ μιμεῖσθαι τὸν πατέρα. Ἑλλάνικος δὲ Φορωνίδι ἀπὸ Ὀρφέως φησὶν εἶναι τὸν Ἡσίοδον.* Hic quid sit illud, quod de Orpheo ex Hellanico adiectum a Proculo est ad locum, quo patris sui Hesiodus meminerat, plane non perspexeris, si Hellanicus progeniem Homeri Hesiodique ab avo atavoque usque protulerat. Nam patrem Homeri Maeonem (si vere ita dixit, nam auctor Cert. p. 313, 20. habet *Βίωνα*) potuit aliunde nosse. Accedit, quod de Damaste, si etiam ad hunc pertinuisse quis dicat illud *φασί*, prorsus dissentit auctor anonymus in Iriart. Bibl. Matr. p. 233: *Ἀναξιμένης καὶ Δαμάστης καὶ Πίνδαρος Χῖον τὸν Ὅμηρον ἀποφαίνονται καὶ Θεόκριτος, ὁ δὲ Δαμάστης δέκατον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Μουσαίου*

φησὶ γεγονέναι; Musaeus enim ne commemoratur quidem in stemmate Proculi, secundum quem pro Musaeo Dorio quidam, ipse incertus, decimus gentis introducitur. Ac Welckerus quidem (Cycl. epic. p. 149.) hanc diversitatem Damastis ab Hellanico facile posse explicari putat; sed, ut verum fatear, admodum vereor, ut hoc evicerit vir doctissimus: „Denn grade im zehnten Gliede, inquit, weichen auch die drey andern (auctor Certaminis Homeri et Hesiodi, Charax ap. Suidam v. *Ὅμηρος* et Proculus ipse) unter einander ab und alle drey scheinen Volksstämme im Auge zu haben; Musäus aber deutet auf Athen, des Orpheus Sohn Dorion deutet auf die Dorier, wie Pieros, des Linos Sohn, auf Pierien — der *Δρής* des Charax ist vermuthlich *Θρῆξ*, da nach dem makedonischen Dialekt *δ* für *ϑ* eintritt; der *Ὄρτης* aber im Wettstreite neben diesen beiden ist wahrscheinlich in *Ὄτρυς* zu ändern, welcher Odrysen bedeutet." In quo non animadvertit Welckerus *Δρῆς* nomen proprium (nam flexim pronuntiandum erat) mutari non licere propter auctoritatem grammaticorum: Choeroboscus enim p. 1188. Anecd. Bekk. (ed. Gaisford. p. 43. 132. 133.) ita: *τὰ εἰς ης μονοσύλλαβα, ἐὰν μὲν περισπῶνται, ἀποβολῇ τοῦ σ ποιοῦσι τὴν γενικήν, οἷον ὁ Δρῆς τοῦ Δρῆ, ὁ Τρῆς τοῦ Τρῆ· ταῦτα δὲ παραλόγως ἔχουσι τὴν γενικὴν εἰς η καταλήγουσαν· οὐδέποτε γὰρ εὑρίσκεται γενικὴ εἰς η καταλήγουσα, εἰ μὴ ἐπὶ τούτων τῶν δύο. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ὀνόματα κύρια.* Quicum conspirat Iohannes Alex. *τον. παραγγ.* p. 7, 30., ubi pro *Κρῆς* legendum esse *Δρῆς* monui in libro de accent. p. 119. Adde Theognost. Canon. in Cramer. Anecd. Ox. T. II. p. 134, 27. Illum autem *Ὄρτην* apud auctorem Certaminis non ausim in *Ὄτρυν* mutare, hoc ut Odrysas significet. Ac si vel maxime concesseris, quod ego quidem non concedo, utrumque nomen sic mutari licere, ut mutavit Welckerus, nihil inde pro re Proculi lucramur. Non consentit enim ullo modo Damastes cum illa Proculi serie. Quare mihi quidem Proculus inde a verbis *Μαίονα γάρ φασι* neque Hellanicum nec Damastem nec Pherecydem, qui nihil quam Orphici generis fuisse Hesiodum dixerant, sed alium scriptorem intellexisse videtur, qui id, quod logographi digito quasi monstraverant, suo modo uberius adumbraverat. Neque obscurus est ille. Nam auctor anonymus in Iriart. Bibl. Matr. p. 233. ita: *Ἔφορος εἰς Χαρίφημον ἀνάγει τὸ γένος αὐτοῦ*; Chariphèmus autem neque ab auctore Certaminis neque a Charace commemoratur, sed a Proculo tantum, unde sponte patere videtur Ephorum auctorem secutum esse

Proculum, eundemque Ephorum logographorum vestigiis insistentem intelligendum esse inde a verbis *Μαίονα γάρ φασι*. Proculus vero, quum mares tantum stemmatis Hesiodii et Homerici indicare vellet, non addidit Ephorum praeterea alterum Maeonis fratrem Dium commemorasse, ex cuius filia Cretheide (Aeolidem Crethea ipse Hesiodus commemoraverat fragm. 32.) Maeo Homerum procreavit. Sic enim auctor anonymus de vita et poesi Homeri 2. (Plut. script. T. XIV. p. 475. Hutten.): *Ἔφορος μὲν οὖν ὁ Κυμαῖος ἐν συντάγματι τῷ ἐπιγραφομένῳ Ἐπιχωρίῳ Κυμαῖον αὐτὸν ἀποδεικνύναι πειρώμενός φησιν, ὅτι Ἀτελλῆς* [l. *Ἀπελλῆς*] *καὶ Μαίων καὶ Δῖος ἀδελφοὶ Κυμαῖοι τὸ γένος. ὧν Δῖος μὲν διὰ χρέα μετῴκησεν εἰς Ἄσκρην, κώμην τῆς Βοιωτίας, κἀκεῖ γήμας τὴν Πυκιμήδην ἐγέννησεν Ἡσίοδον. Ἀτελλῆς δὲ τελευτήσας ἐν τῇ πατρίδι Κύμῃ κατέλιπε θυγατέρα Κρηθηΐδα τοὔνομα, προστησάμενος αὐτῇ τὸν ἀδελφὸν Μαίονα. ὃς διακορεύσας τὴν προειρημένην καὶ τὴν ἀπὸ τῶν πολιτῶν ἐπὶ τῷ γεγονότι δείσας κατάγνωσιν ἔδωκεν αὐτὴν πρὸς γάμον Φημίῳ τῷ Σμυρναίῳ, διδασκάλῳ γραμμάτων, φοιτῶσα δὲ αὐτὴ ἐπὶ τοὺς πλυνούς, οἳ ἦσαν παρὰ τῷ Μέλητι, ἀπεκύησε τὸν Ὅμηρον ἐπὶ τὸν ποταμὸν καὶ διὰ τοῦτο Μελησιγενὴς ἐκλήθη.* In quo notandum est verba *διὰ χρέα*, si ab Ephoro profecta sunt vel ab eo, cui Ephori dicta in animo erant, non ita cum Tzetze intelligenda esse, ut „propter nomina facta" significent, quemadmodum concludas ex Hesiodi *Ἔργ.* 639., sed „necessitate coactum propter facinus aliquod." V. Proculus ad Oper. 633: *Ἔφορος δέ φησι τοῦτον* (Hesiodi patrem) *εἰς Ἄσκρην ἐλθεῖν οὐ δι' ἐμπορίαν, ἀλλὰ φόνον ἐμφύλιον ἐργασάμενον*[3]). Si verum est quod demonstrare conati sumus, Proculum non logographorum, sed Ephori stemma proposuisse, verisimile etiam esse videtur eundem Ephorum gentem Orphei eodem modo ab Apolline et Thoosa vel Aethusa derivasse, atque hoc indicatur ab auctore Agonis et ab Charace, ut totum stemma gentilicium secundum Ephorum hoc fuisse videatur: *Ἀπόλλων καὶ Θόωσα, Λίνος, Πίερος καὶ Μεθώνη, Οἴαγρος καὶ Καλλιόπη, Ὀρφεύς, Δώρίων, Εὐκλῆς, Ἰδμονίδης, Φιλοτερπής, Χαρίφημος, Ἐπιφραδής, Μελανωπός, Ἄπελλις, Ἀπελλῆς,*

---

3) Quid Apollodorus (vel Autodorus) Cumaeus de eadem re dixerit nescimus. Cramer. Anecd. Ox. IV. p. 310: *φασὶ δὲ Αὐτόδωρον* [nescio an legendum sit *Ἀπολλόδωρον*, v. I. Classen de grammat. Gr. primord. p. 8.] *τὸν Κυμαῖον πρῶτον ἐπιγεγραφέναι αὐτὸν γραμματικὸν σύγγραμμά τι γράψαντα περὶ Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου.*

Δῖος (*Δίου Πέρσης καὶ Ἡσίοδος*), *Μαίων* (*Μαίονος Ὅμηρος*). Ex Strabone vero XIII. p. 428., qui Ephorum ante oculos habuit, recte concludas Ephorum Dium patrem Hesiodi ex vs. 299. Operum elicuisse. Sic enim ille: *ἀνὴρ δ' ἄξιος μνήμης ἐκ τῆσδε τῆς πόλεως* (*Κύμης*) *ἀναντιλέκτως ἐστὶν Ἔφορος τῶν Ἰσοκράτους γνωρίμων τοῦ ῥήτορος ὁ τὴν ἱστορίαν συγγράψας καὶ τὰ περὶ τῶν εὑρημάτων. καὶ ἔτι πρότερος τούτου Ἡσίοδος ὁ ποιητής. αὐτὸς γὰρ εἴρηκεν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δῖος μετῴκησεν εἰς Βοιωτοὺς Κύμην Αἰολίδα προλιπών·*

νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.

Ὅμηρος δ' οὐχ ὁμολογουμένως. πολλοὶ γὰρ ἀμφισβητοῦσιν αὐτοῦ. Ephorus autem Cumaeus, ut patriae suae consuleret, quae a poetarum multitudine et praestantia parum honorifice audiebat (v. auctor. vit. Hom. 15., Ephorum Marx. p. 268.), Hesiodum et Homerum Cumaeos finxit, finxit Dium Hesiodi patrem, idemque, qui Dium finxit, Pycimeden, Apollinis filiam, Dii uxorem, si non finxisse omnino, certe stemmati Hesiodio intulisse putandus est. Ac iure quodam gentilicio Hesiodum quidem potuit Cumaeum dicere, quod interdum cives coloniarum etiam metropolis cives dicti sunt. V. Mueller. Dor. I. p. 122. Ceterum neque Agonis auctorem neque Characem a Proculo vere dissensisse puto, sed utrumque cum Proculo stemma ab Ephoro confectum secutum esse. Primum enim perspicuum est, quam facile *ΟΡΤΗΣ*, qui dicitur ab auctore Agonis, oriri ex *ΔΡΗΣ* potuerit, a quo non differt Dorio Proculi. Hic enim quum scripsisset *τοῦ Δρῆ τοῦ Ὀρφέως*, alius, qui hoc describeret, ignotum illud *Δρῆ*, cuius genitivus casus ab antiquis grammaticis dignus habitus est qui praecipue notaretur, pro nota habitum in *Δωρίωνος* (quod notius videbatur nomen esse, v. Plut. de Mus. 21.) mutavit. Deinde in Agone (p. 314, 30.) post *Δρῆν* (sic enim legendum pro *Ὄρτην*) excidit *τοῦ δὲ Εὐκλέα*, pro Harmonida vero et Euphemo introducendi Idmonides et Chariphemus; denique si Agonis auctor ita dicit p. 314, 26: *τινὲς δὲ νεώτερον* [*φασὶ τὸν Ὅμηρον εἶναι τοῦ Ἡσιόδου*] *καὶ συγγενῆ. γενεαλογοῦσί τε οὕτως*, pertinet hoc etiam ad Ephorum. V. Gell. N. A. III, 11.

Ad fabulas non tam de Hesiodo quam de familia (v. Wolf. Prolegg. p. XCVIII.) vel secta, cuius ille fuit princeps, intelligendas primum illud epigramma pertinere videtur, quod de Hesiodo ita agit, ut bis iuventute fruitum esse poetam indicet. Vid. Proverb. Vat. IV, 3: *Ἡσιόδειον γῆρας*] *Ἀριστοτέλης ἐν Ὀρ-*

χομενίων πολιτείᾳ δὶς τετάφθαι φησὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ ἐπιγράμματος τοῦδε τυχεῖν· χαῖρε δὶς ἡβήσας καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας, Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης. Apud Proculum et Suidam Pindaro hoc epigramma tribuitur, nec causa satis idonea est, cur Pindaro abiudicemus. V. Boeckh. Fragm. Pind. p. 554. Rem ita explicare conatus est Marckscheffelius (Hesiodi, Eumeli — fragmenta p. 53 sq.): „Proverbium ex epigrammate ortum est, epigramma e duplici quae ferebatur sepultura, ad quam explicandam aliquis Hesiodum bis vixisse et bis mortuum esse finxit, ut intelligeretur, quomodo in utroque sepulcro poetae ossa esse possent." At vehementer inter se differunt *Ἡσιόδειον γῆρας* et Pindari *δὶς ἡβήσας*, quorum neutrum explicari ex altero potest: illud enim de magna senectute, hoc de repetita vita ita agit, ut provectae senectutis ne vestigium quidem adsit. Quomodo igitur proverbium ex epigrammate oriri probabiliter potuit? Res longe aliter se habere videtur. Is enim, qui proverbia Vaticana collegit, quum proverbiale illud *Ἡσιόδειον γῆρας* explicare recte nesciret, epigrammate Pindarico qualicunque modo id interpretari studuit. Mihi enim non dubium est, quin illud proverbium de nobili loco Hesiodi (apud Plutarch. de def. Oracul. II. Fragm. CLXIII.) intelligendum sit, qui de longinquitate vitae (*γήρᾳ*) hominum, cornicum, cervorum cet. agit, non de ipsius Hesiodi senectute, ut opinabatur is, qui Vaticana proverbia collegit. Ipsam enim Hesiodi senectutem comprobari Alcaei Messenii versiculo (Brunck. Anal. I. p. 490. Anth. Pal. VII, 55.) nemo facile erit qui putet. Nam si ipsum Hesiodum in longaevis hominibus fama habuisset, certe id Lucianus silentio non praeteriisset in dialogo de macrobiis. Ipsa etiam mortis Hesiodi causa, quam Plutarchus exposuit (Sap. Conv. 19.), senectutem quodammodo videtur respuere. Quare nihil reliquum est, quam ut hac fabula de bis iuvene Hesiodo doceri credamus duos aliquando Hesiodos vixisse, id quod etiam duobus Hesiodi sepulcris, quorum alterum erat Naupacti, alterum Orchomeni, sed ita exstructum, ut Naupacto Orchomenum ossa Hesiodi secundum oraculum Delphicum translata esse dicerent Orchomenii, ne suum videretur auctoritate cedere alteri, quod ne Naupactiis quidem omnibus cognitum fuisse fingebant. Sed etiam postea Naupactios suum sibi servasse Hesiodi sepulcrum satis patet ex Plutarchi verbis: *τὸν δὲ τάφον [ἐν τῷ Νεμείῳ] οἱ πολλοὶ τῶν ξένων οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' ἀποκέκρυπται* (non *ἀπεκέκρυπτο*). Aliam famam fuisse, quae Ascra, non Naupacto

in suam urbem ossa Hesiodi transtulisse Orchomenios diceret, olim ex loco Plutarchi apud Proculum Hes. Oper. 631. (T. XIV. p. 308. Hutt.) concludi posse putaram, et sic denuo conclusit Marckscheffelius p. 29. Ita enim Proculus: *Ἀοίκητον δὲ αὐτὸ (τὸ τῆς Ἄσκρης πολίχνιον) ὁ Πλούταρχος ἱστορεῖ καὶ τότε εἶναι, Θεσπιέων ἀνελόντων τοὺς οἰκοῦντας, Ὀρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξαμένων· ὅθεν καὶ τὸν θεὸν προςτάξαι τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ γράφων τὴν Ὀρχομενίων πολιτείαν.* Sed non recte id concludi posse satis ex eo apparet, quod oraculum Delphicum ossa Hesiodi transferri Orchomenum iusserat eam ob causam, quod, Ascraeis receptis ab Orchomeniis, ipse etiam Hesiodus quasi Orchomenius factus esse videretur. Igitur quod Plutarchus narravit item ad Naupactum, non ad Ascram pertinet. Sic enim de hac re Pausanias IX, 38, 3: *τάφοι δὲ Μινύου καὶ Ἡσιόδου*[4]*· καταδέξασθαι δέ φασιν οὕτω τὰ Ἡσιόδου ὀστᾶ. νόσου καταλαμβανούσης λοιμώδους καὶ ἀνθρώπους καὶ βοσκήματα, ἀποστέλλουσι θεωροὺς παρὰ τὸν θεόν (οἱ Ὀρχομένιοι). τούτοις δὲ ἀποκρίνασθαι λέγουσι τὴν Πυθίαν, Ἡσιόδου τὰ ὀστᾶ ἐκ τῆς Ναυπακτίας ἀγαγοῦσιν ἐς τὴν Ὀρχομενίαν, ἄλλο δὲ εἶναί σφισιν οὐδὲν ἴαμα. τότε δὲ ἐπερέσθαι δεύτερα, ὅπου τῆς Ναυπακτίας αὐτὰ ἐξευρήσουσι, καὶ αὖθις τὴν Πυθίαν εἰπεῖν, ὡς μηνύσοι κορώνη σφίσιν. οὕτω τοῖς θεοπρόποις ἀποβᾶσιν εἰς τὴν γῆν πέτραν τε οὐ πόῤῥω τῆς ὁδοῦ καὶ τὴν ὄρνιθα ἐπὶ τῇ πέτρᾳ φασὶν ὀφθῆναι. καὶ τοῦ Ἡσιόδου [τε] τὰ ὀστᾶ εὗρον ἐν χηραμῷ τῆς πέτρας. Καὶ ἐλεγεῖα ἐπὶ τῷ μνήματι ἐπιγέγραπται*[5]. Haec si quis comparaverit cum simili fabula Lacedaemonia apud Herodotum I, 67. de Orestis ossibus, cum Atheniensium custodia Oedipodis et Thesei ossium, heroem fuisse Hesiodum Boeotis non magis dubitabit quam Homerum Chios heroem coluisse (v. Niebuhr. Hist. R. I. p. 347. ed. III.), tanquam principem, qui familiam poeticam ducebat. Intelligendum est autem, quum pro heroe aliquem colendum esse arbitrantur, splendidissimum videri, si indignum tradant interfectum esse. Hinc fabula de morte He-

---

4) De loco, quo Hesiodus sepultus sit, quem Ulrichsius se detexisse putat, agemus ad Tzetzis commentationem de gente Hesiodi, quam huic praefationi adiiciendam curavimus.

5) Ad h. l. recte monuerat Siebelis legendum esse *ἐπιγέγραπται* pro *ἐπεγέγραπτο*. Iure obsecundarunt ei Walzius et Schubartus, qui eodem iure *τε* post *Ἡσιόδου* uncinis incluserunt.

siodi exorta, de qua vario modo scribunt. Ex ipsis Hesiodo tributis carminibus didicerant Chalcide poetam in celebrandis Amphidamantis exsequiis tripodem accepisse, quum hymno prae omnibus excelluisset[6]). Quem tripodem, quanquam auctor versuum illorum Musis Heliconiis consecratum esse dicit, visum in Helicone etiam a Pausan. (IX, 31, 3. cf. Dio Chrys. p. 22, 11. Emper.), tamen non desunt qui Apollini Pythio ab Hesiodo dedicatum esse dicant, quanquam *ἀπαρχαί* ab auctore Certaminis Homeri et Hesiodi p. 322, 21. memoratae longe aliter possunt intelligi. Oraculum igitur Hesiodo a Pythia datum est, vitaret templum Nemeaei Iovis, quod ibi mortem subiturus esset. Hinc ille, quod Nemeam in Peloponneso fugiebat, obtruncatus est in area sacra Nemeaei Iovis, quae prope abest ab Oeneone Locrorum (Thucyd. III, 96.) in agro Naupactio. Mortis causam sic aperuit secundum fabulam antiquam Plutarch. Sept. Sap. Conv. 19: *Μιλησίου* (Demodes nomen erat, v. Eratosthenem ap. auct. Cert. Hom. et Hes. p. 323, 19.) *γάρ, ὡς ἔοικεν, ἀνδρός, ᾧ ξενίας ἐκοινώνει Ἡσίοδος καὶ διαίτης ἐν Λοκροῖς, τῇ τοῦ ξένου θυγατρὶ*[7]) *κρύφα συγγενομένου καὶ φωραθέντος ὑποψίαν ἔσχεν ὡς γνοὺς ἀπ' ἀρχῆς καὶ συνεπικρύψας τὸ ἀδίκημα μηδενὸς ὢν αἴτιος, ὀργῆς δὲ καιρῷ καὶ διαβολῇ περιπεσὼν ἀδίκως. ἀπέκτειναν γὰρ αὐτὸν οἱ τῆς παιδίσκης ἀδελφοὶ περὶ τὸ Λοκρικὸν Νέμειον ἐνεδρεύσαντες καὶ*

6) *Ἔργ.* 652 sq. Cf. Plut. Conv. Sept. Sap. 10. Procul. Chrest. p. 1. Bekk.

7) Phygeus (al. Phegeus, quod nomen legitur etiam apud Hom. Il. V, 11. 15. Herodot. IX, 26. Virg. Aen. IX, 765.) nomen erat hospiti, filiae Ctimene (al. Ctemene), filiis, Hesiodi interfectoribus, secundum Alcidamantem (v. Certam. Hom. et Hes. p. 323, 13 sqq. Cf. Aristot. Rhetor. II, 23.) Amphiphanes et Ganyctor, secundum Eratosthenem (v. l. l.) Ctimenus et Antiphus Ganyctoris. Hunc secutus esse videtur Pausan. IX, 31, 5., qui pro Phygeo item Ganyctorem habet patrem. Sic enim intelligo Pausaniam; nam quod hic addit: *αὐτόθι ἀσεβήσασιν ἐς Ποσειδῶνα ἐγένετο τῇ Μολυκρίδι σφίσιν ἡ δίκη*, non pertinere ad alterius interfectoris filios satis patere puto. V. Plut. de solert. anim. 13. Sympos. V, 2. Ad locum Eratosthenis pertinere etiam videtur quod habet Choeroboscus ad Theodos. Canon. p. 81, 27. Gaisf. *γάνυξ γάνυκος (ὁ γανάκτωρ παρὰ τῷ Ἐρατοσθένει)*; aliter tamen Giesius statuit (über den äolischen Dialect p. 190.), qui, quum *γανάκτωρ* Aeolicum esse dicit pro *ἀνάκτωρ*, non satis ad *γάνυξ γάνυκος* animum advertisse videtur. *Γανύκτωρ* est etiam apud Nonn. Dion. XL, 226. Ceterum si quis quaerat locum, quo haec omnia narraverit Eratosthenes, legendum fortasse coniiciet *Ἐρατοσθένης δέ φησιν ἐν Ἡσιόδῳ* in Certam. p. 323, 14. Cf. Diar. Antiq. stud. 1839. p. 860.

μετ' αὐτοῦ τὸν ἀκόλουθον, ᾧ Τρωΐλος ἦν ὄνομα· τῶν δὲ σωμάτων εἰς τὴν θάλασσαν ὠσθέντων τὸ μὲν τοῦ Τρωΐλου εἰς τὸν Δάφνον ποταμὸν ἔξω φερόμενον ἐπεσχέθη περικλύστῳ χοιράδι μικρὸν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἀνεχούσῃ, καὶ μέχρι νῦν Τρωΐλος ἡ χοιρὰς καλεῖται. τοῦ δὲ Ἡσιόδου τὸν νεκρὸν εὐθὺς ἀπὸ γῆς ὑπολαβοῦσα δελφίνων ἀγέλη πρὸς τὸ Ῥίον ἐκόμισε καὶ τὴν Μολυκρίαν. Ἐτύγχανε δὲ Λοκροῖς ἡ τῶν Ῥίων [f. *Ἀριαδνείων*] *καθεστῶσα θυσία καὶ πανήγυρις, ἣν ἄγουσιν ἔτι νῦν, περιφανῶς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον*[8]*), ὡς δ' ὤφθη προσφερόμενον τὸ σῶμα, θαυμάσαντες, ὡς εἰκός, ἐπὶ τὴν ἀκτὴν κατέδραμον καὶ γνωρίσαντες ἔτι πρόσφατον νεκρὸν, ἅπαντα δεύτερα τοῦ ζητεῖν τὸν φόνον ἐποιοῦντο διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἡσιόδου· καὶ τοῦτο μὲν ταχέως ἔπραξαν*[9]*). — αὐτούς τε γὰρ κατεπόντισαν ζῶντας*[10]*) καὶ τὴν οἰκίαν κατέσκαψαν. Ἐτάφη δὲ Ἡσίοδος πρὸς τῷ Νεμείῳ· τὸν δὲ τάφον οἱ πολλοὶ τῶν ξένων οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' ἀποκέκρυπται, ζητούμενος ὑπ' Ὀρχομενίων κ. τ. λ.* Eodem pertinet Alcaei Messenii epigramma Brunck. Anal. I. p. 490., Anth. Pal. VII, 55: *Λοκρίδος ἐν νέμεϊ σκιερῷ νέκυν Ἡσιόδοιο κ. τ. λ.* Hac tam honorifica in luco Nemeo sepultura praeclare videtur indicari pro heroe Locrensibus et Boeotis fuisse Hesiodum. Recte enim Lobeck. Aglaoph. p. 281: „Pythia, quotiescunque civitates fame, bello aliove malo pressae divina consilia peterent, toties ferme heroum ossa condere in suis finibus vel iam conditis debitos honores reddere iussit." Neque Hesiodi eo loco immemor fuit vir doctissimus. Comparari optime poterit fabula de Lino, cuius duo exstiterunt sepulcra, alterum Argis, Thebis in Boeotia alterum, nec erit quisquam, qui de Lino heroe dubitet.

II. De tempore, quo Hesiodus vixerit.

De aetate Hesiodi quaerere difficillimum est, quod quae sub eius nomine circumferuntur carmina non uni eidemque poetae adscribere licet. Primus, qui uberius hunc locum exponeret, Heraclides Ponticus fuisse videtur, de aetate enim Homeri et He-

---

8) Festum Ariadneum dicit auctor Certam. p. 323, 7. *εἰς Ποσειδῶνα ἀσεβῆσαι* interfectores addidit Pausanias.

9) Canem Hesiodi detexisse Ganyctorem et Amphiphanem tradit Plut. de solert. anim. 13, 36.

10) *σφαγιασθῆναι θεσμοῖς ξενίοις ὑπὸ Εὐρυκλέους τοῦ μάντεως.* Auctor Cert. Hom. et Hes. p. 323, 5.

siodi duobus libris, sed ita scripsit (v. Diogenes L. V, 6, 4.), ut Chamaeleo ea, quae de Hesiodo et Homero scripsit, sibi suffuratum esse contenderet. Primus autem, qui Homerum antiquiorem Hesiodo pronuntiasse sine uberiore disquisitione dicitur, est Xenophanes Eleata (v. Gellius III, 8., Karsten. Xenophanis rel. p. 83.). Sed non multum tribuerim huic Gellii sententiae, si ex Hesiodi nomine nomini Homeri postposito id concludendum esse opinatus est. V. Xenophanis rel. ed. Karsten. p. 43. Postea Posidonium uberius id exposuisse tradit Io. Tzetza Exeg. in Il. p. 19, 2. Herm. Ephorus vero primus fuisse videtur, qui Homero antiquiorem Hesiodum esse diceret, quem secuti sunt Philostratus, L. Attius (ap. Gell. N. A. IV, 11.), marmor Parium, atque hoc quidem ita, ut 161 annos ante Olympiades Hesiodum floruisse scriberet, Homerum 130 annos; Posidonius vero (v. I. Tzetz. Exeg. in Il. p. 19, 2.) et grammatici Alexandrini (v. Schol. Ven. Il. XXIII, 683.) iuniorem. Addam praeterea miram sententiam a Ioanne Antiocheno (Malala) prolatam in Cramer. Anecd. Paris. II. p. 389, 14: *ἦν ἐπὶ τῶν ιβ΄ πατριαρχῶν ὁ Ἡσίοδος, ὃς τὰ Ἀσσυρίων γράμματα εἰς Ἑλλάδα γλῶσσαν μετέβαλεν*, quocum componas alterum locum apud eundem Malalam p. 59, 5. L. Dindorf. et apud Cramerum T. II. p. 241, 6: *ἐν δὲ τοῖς χρόνοις τούτοις ἀνεφάνη τις ἐκ φυλῆς τοῦ Ἰαφέθ, ὀνόματι Ἡσίοδος, ὅστις ἐφεῦρε τὰ Ἑλληνικὰ γράμματα, ὁ καὶ θεολόγος τῶν Ἑλλήνων.* His quum postea addit p. 241, 27: *ἐν τοῖς χρόνοις Γεδαιὼν τοῦ Κριτῶν (Κριτοῦ) ἦν Ὀρφεὺς ὁ Θρᾴξ*, fontem, ex quo haec hausta sunt, fortasse quis divinarit. Nam ita Io. Tzetza Exeges. in Il. p. 21, 17. (cf. Malal. p. 72, 16.): *ἐξελέγξω — καὶ Τιμόθεον τὸν Ὀρφέα ἐπὶ Γεδεὼν εἶναι λέγοντα ὡς οὐκ ὀρθῶς περὶ τῶν χρόνων, ἀλλ' ἐψευσμένως.* Est autem hic Timotheus chronographus; v. I. Malalae Chronic. p. 76, 7. ed. Ven. Alia, ut apud eundem Cramer. II. p. 385., sciens praetereo. Atque confecta res foret, si credi Philochoro posset (v. Proculum ad Oper. p. 271.; de hoc autem postea dicetur) Stesichorum poetam fuisse filium Hesiodi ex Clymene: is enim natus est Ol. 37, 1, mortuus Ol. 56, 4. (v. Clinton. Fast. Hell. I. p. 5. Krueg., quanquam in diversam sententiam abiit marmoris Parii scriptor; v. Boeckh. Corp. Inscr. II. p. 302. 338.). Verum haec fabula de Hesiodi filiis non tam de progenie ipsa ac stirpe poetae valet quam de eius secta, de qua postea dicetur. Dicuntur enim familiae etiam scholae philosophorum (v. Wolf. Prolegg. p. XCVIII.). Valde incerta est igi-

tur computatio Dodwelli de cyclis V, 10. hac fabula confisi. Mihi igitur nunc fere acquiescendum esse videtur in sententia Herodoti, qui Hesiodum, i. e. Theogoniae poetam, et Homerum quadringentis fere annis suam ipsius aetatem dicit antecedere (II, 53.). Quocum consentiunt Euthymenes in Chronicis et Archemachus in tertio Euboicorum (v. Clement. Alex. Strom. I. p. 239. Sylb.). Qui antiquiorem Hesiodum faciunt Homero non inepte concludunt ex magna parte Operum, quae sane habenda est in antiquissimis Graecae poesios monumentis; qui recentiorem, ex Theogonia potissimum et reliquis Hesiodo adscriptis carminibus argumentantur, de quorum aetate lubricum admodum est iudicium, quum Hesiodo adscriberent multi ea carmina, quae genus poesios sequi videbantur ad Hesiodum potissimum auctorem relatum. Subactissimum hac de re est iudicium Wolfii Prolegg. p. XLII: „Vocabulum poetae posterius videtur ipso Hesiodo nec ante receptum quam musica ab arte pangendi carminis vulgo divelli coepisset. Sed Hesiodum quum dico, omne illud tempus intelligo, in quod Hesiodiorum quae nunc feruntur operum confectio incidit. Non uni enim illa tribuenda esse patet et multò plura nomine eius ferebantur apud veteres. In ἔργοις loci sunt multi πίνῳ venerandae vetustatis signati. Theogonia autem et Scutum Herculis et maxima pars eorum, quorum brevia fragmenta supersunt, Homerum toto fere saeculo subsequuntur. Huius rei argumento est quod in iis plures notiones novae exstant et imitationes locorum Homericorum, imprimis terrarum et populorum auctior et explicatior notitia." Cf. Anal. lit. III. p. 274. Haec cautius dicta sunt quam ea, quae protulit I. H. Vossius Epist. myth. II. 12. et Antisymb. I. p. 289. Cf. Thiersch. de Hesiodo in commentat. acad. Monac. MDCCCXIII. p. 20.

III. De poetis Hesiodiis.

Quod nostris quoque temporibus fieri solet, ut qui in aliqua arte et facultate excellat alios ad tramitem suum alliciat atque eo pergere quasi instiget, id praesertim eo tempore factum esse probabile est, quo artes quasi recentes tanquam ex Iovis capite Minerva prosiluerunt. Sic qui primus avia Pieridum loca ita peragrarat, ut intelligentium hominum plausum mereretur, multos continuo asseclas atque sectatores necessario nactus est. In horum numero imprimis habendus Hesiodus, qui primus

inter Graecos antiquissimam philosophiam, i. e. doctrinam de diis et de hominum vita, versibus heroicis certa ratione tradidisse videbatur, quum ceteri poetae, quos non inepte Homericos dixeris, facta tantum antiquorum temporum historica et continua serie enarrassent. Hesiodum tanquam magistrum et doctorem multi alii secuti sunt, qui didacticum poesios genus elegerunt ita, ut vel filios vel posteros vel discipulos eius aut se ipsi dicerent, aut sic ab aliis dicerentur. Atque filii quidem et posteri dicti sunt prorsus in eum modum, quo medici Aesculapii filii (Ἀσκληπιοῦ παῖδες), sacerdotes ἱερέων παῖδες, sapientes σοφῶν παῖδες dicebantur, et quo ipsum oraculum Delphicum (Thucyd. V, 16.) τὸ σπέρμα dixit pro ἀπογόνῳ. In horum numero nisi Cercops fuit (nam illud Diogenis L. II, 46: Κέρκωψ ἐφιλονείκει Ἡσιόδῳ ζῶντι, non ita intelligendum est cum Wuellnero de cyclo p. 50., ut Cercopem Homeridam fuisse statuamus, sed ita se applicuisse Hesiodiae poesi [v. Welck. Ep. Cycl. p. 270.], ut in eodem genere poesios excelluisse atque adeo superior fuisse secundum quorundam opinionem putandus sit; v. Argum. IV. Aristoph. Ran.), primus videtur Terpander fuisse, de quo Suidas dicit: οἱ δὲ ἀπόγονον Ἡσιόδου ἀνέγραψαν, ἄλλοι δὲ Ὁμήρου, Βοίου λέγοντες αὐτὸν τοῦ Φωκέως τοῦ Εὐρυφῶντος τοῦ Ὁμήρου. Atque ad gentem quidem Homericam pertinere propterea credebatur, quod Homeri carmina nova musica cani in agonibus docuit (Plut. de Mus. 31. Cf. Bernhardy Litt. Gr. I. p. 230.) et omnino strenue excoluit Homericam poesin (Plut. de Mus. 5.); ad Hesiodum vero, quod primus huius etiam carmina melodia ornavit, qua olim carebant. Nam Plutarchus (de Mus. 4.) Terpandrum Boeoticum et Aeolicum aliquem nomum citharoedicum invenisse auctor est, qui ad Hesiodi carmina imprimis pertinuisse videtur. Accedit, quod idem Plutarchus Terpandrum in quibusdam citharoedicis nomis Philammonem Delphum secutum esse dicit (de Mus. 5.), quem ipsum Apollinem, stemmatis Hesiodii principem, instituisse fama erat; nec silentio praetereundum est Apollinis Pythii oraculum Lacedaemonios de sedandis seditionibus rogantes iussisse Terpandrum arcessere (Schol. Aristid. p. 593. Dind.). Terpander autem quum vixerit circiter Ol. XXXIII., mirum esset Stesichorum, qui mortuus est Ol. LV, 1. secundum Eusebium (vel Ol. LVI, 4. secundum alios), filium Hesiodi dici, nisi hoc eo modo intelligendum esset, quem indicavi. Hic enim poeta non propter musicam, qua Hesiodum Terpander prosecutus esse videtur (musica enim Stesichorus toto coelo distabat a

Terpandro; vid. Plut. de Mus. 7.), sed quod non solum mythica carmina Hesiodio modo composuit, sed etiam inventis fabulis se ad *Ἔργα* Hesiodi (v. *Ἔργ.* 200.) applicuit (v. Kleine Stes. Fragm. p. 109.). Prorsus similem causam habuisse videntur ii, qui Mnaseam filium Hesiodi dicerent. Sic enim Proculus ad Oper. 263: *Ἰστέον δὲ, ὅτι υἱὸς Ἡσιόδου Μνασέας ἐστί, Φιλόχορος δὲ Στησίχορόν φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης, ἄλλοι δὲ Ἀρχιέπης*, quod mirum in modum corrupit Tzetza: *σημείωσαι, τίς παῖς Ἡσιόδου. Παῖδα οἱ μὲν Μνασέα* (huic igitur *Μνασεύς* erat nominativus), *οἱ δὲ Ἀρχιέπην* (fecit igitur ex matre filium Hesiodi), *οἱ δὲ τὸν Στησίχορον τὸν μελῳδὸν ἐξεδέξαντο.* Atque Mnaseae nomen „ad memoriam rerum traditarum" tantummodo revocavit Marckscheffelius p. 33. cum Welckero (in Iahnii Annalibus Nov. IV, 1. p. 142.), sed Mnaseas, scriptor Pataraeus, aeque atque Stesichorus Hesiodio more mythologiam non solum Graecorum, sed omnium populorum exposuerat, ut facile concludi ex quibusdam eius reliquiis potest; v. Schol. Apollon. I, 131: *Ὕλας, Ἡρακλέους ἐρώμενος, υἱὸς Θειοδάμαντος τοῦ Δρύοπος. Οὕτω Μνασέας.* I, 917: *Μυοῦνται δὲ ἐν τῇ Σαμοθρᾴκῃ τοῖς Καβείροις, ὧν Μνασέας φησὶ καὶ τὰ ὀνόματα. τέσσαρες δ' εἰσὶ τὸν ἀριθμόν· Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα, Ἀξιόκερσος. Ἀξίερος μὲν οὖν ἐστιν ἡ Δημήτηρ, Ἀξιόκερσα δὲ ἡ Περσεφόνη, Ἀξιόκερσος δὲ ὁ Ἅιδης. Ὁ δὲ προστιθέμενος τέταρτος Κασμίλος ὁ Ἑρμῆς ἐστιν, ὡς ἱστορεῖ Διονυσόδωρος.* II, 498: *Μνασέας δέ φησι κατ' ἰδίαν αὐτὴν* [*τὴν Κυρήνην*] *προαίρεσιν ἐς Λιβύαν ἐληλυθέναι, οὐχ ὑπ' Ἀπόλλωνος διαχθεῖσαν.* II, 675: *Μνασέας δέ φησι νῦν τοὺς ὑπερβορείους Δελφοὺς* (l. *Κελτούς* c. I. H. Vossio Alte Weltkunde p. XXX.) *λέγεσθαι.* II, 1054: *ἰδίως δὲ Μνασέας φησὶ Στυμφάλου τινὸς ἥρωος καὶ Ὄρνιθος γυναικὸς γενέσθαι Στυμφαλίδας θυγατέρας, ἃς ἀνελεῖν τὸν Ἡρακλέα, ὅτι οὐ προσεδέξαντο αὐτὸν καὶ ἐξένισαν τοὺς Μολίονας* [*Μολιονίδας?*]. IV, 264: *Μνασέας δέ φησι πρὸ σελήνης Ἀρκάδας βασιλεῦσαι.* I, 1129: *Ὡς δὲ Μνασέας ἐν πρώτῳ περὶ Ἀσίας, Ἰδαῖοι Δάκτυλοι λέγονται ἀπὸ τοῦ πατρὸς Δακτύλου καὶ τῆς μητρὸς Ἴδης.* Adde Steph. B. v. *Δάρδανος.* Phot. Lex. v. *Ζάμολξις, Πραξιδίκη, Σαβοί.* Schol. Ven. Il. *τ*, 291. *υ*, 234. Scripsit item Mnaseas Pataraeus *Δελφικῶν χρησμῶν συναγωγήν* (v. Schol. ad Hes. Th. 117. Phot. Lex. v. *Ὑμεῖς, ὦ Μεγαρεῖς*), quae item ad res sacras Graecorum atque, ut postea exponetur, ad Hesiodum imprimis eiusque scholam attinebat, et si Pataraeus Mnaseas est is, quem in iis numerat Varro de re rust. I, 1., qui Graece de agris colendis scripserunt, Columella

vero I, 1. cum Bacchio dicit Milesium, haberemus etiam Operum Hesiodi aemulum Mnaseam. Mirum est etiam Mnaseam Corcyraeum didactica carmina tam cosmologica quam astronomica et georgica composuisse, de quibus vide inscriptionem apud Boeckh. n. 1907. a. T. II. p. 36. Iam vero, quaeret quispiam, quum Mnaseas ille Alexandrinorum tempore vixerit (v. Lobeck. Aglaoph. p. 1221. cf. Welcker. Tril. p. 240.), qui tandem Hesiodi filius, i. e. *Ἡσιοδίδης* probabili modo dici potuit? Eodem arbitror iure, ut etiam posteris temporibus *Ὁμηρίδαι* et *Ἀσκληπιάδαι* inveniebantur, qui gentem suam ab Homero et Aesculapio propter artem, qua pollebant, derivarent. Similiter Acusilaus et Eumelus in Hesiodidis haberi poterant, si contuleris Clem. Al. Strom. VI. p. 629. A: *τὰ Ἡσιόδου μετήλλαξαν εἰς πεζὸν λόγον καὶ ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν Εὔμηλός τε καὶ Ἀκουσίλαος οἱ ἱστοριογράφοι*, et Walz. Rhet. IX. p. 144: *Ἀκουσίλεως καὶ Ἡσίοδος καὶ Ὀρφεὺς ἐν θεογονίαις*, nec minore iure Hecataeus et Pherecydes, quum genealogi essent. Quid? quod etiam Empedocles, qui Theogoniam scripsit (v. Karsten. p. 73.), cuius *καθαρμοί* a Cleomene rhapsodo Olympiae sunt declamitati (v. Athen. XIV. p. 620., Karsten. p. 40.), tantam cum Hesiodo familiaritatem prodit, ut ipse Hesiodidam appellare sese possit? Sic, ut paucis defungar, p. 84. Karsten. apud Empedoclem habes *μυρίᾰς ὥρᾰς*, de quo accusativo post dixerimus, p. 86, 19: *ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται* (v. Hes. Th. 800.), p. 92, 60: *σφαῖρος κυκλοτερὴς μονίῃ περιηγέϊ χαίρων* (v. Fragm. CXCIX.), p. 116: *ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσι* (Theog. 673.), p. 128, 298: *οἴδματι θῦον* (v. Th. 131. coll. Homer.), p. 138: *οὔτ' ἀπό οἱ νώτων γε δύω κλάδοι ἀΐσσουσιν* (cf. Oper. 742. *πέντοζος*); al. Iam vero etiam patebit, cur Hesiodi gentem ad Orpheum revocaverint Hellanicus, Pherecydes, Damastes, si Aristophanis verba comparaveris Ran. 1059: *Ὀρφεὺς μὲν γὰρ τελετάς ἡμῖν κατέδειξε φόνων τ' ἀπέχεσθαι* (v. Pausan. IX, 30.). Hoc enim ad didacticum poesis genus proprie attinet. Nec minus apte Aesopum se dixisse discipulum Hesiodi tradiderunt, quod inventio fabulae ethicae, quam *αἶνον* appellavit antiqua aetas, adscribitur poetae Ascraeo (v. *Ἔργ.* 200. Theog. 594. cf. Schol. Aristid. p. 728.). Sic etiam Quintilian. Inst. V, 11: si originem non ab Aesopo acceperunt fabulae (nam videtur earum primus auctor Hesiodus), nomine tamen Aesopi maxime celebrantur, nec minore iure id fieri potuit atque Anaximander Thaletis di-

scipulus dictus est[11]). Si igitur scholam Hesiodiam statuimus, non hoc crassa Minerva ita intelligendum est, ac si certa quaedam praecepta a senioribus magistris poetis iunioribus discipulis in subselliis audientibus tradita essent, quemadmodum id medio aevo factum est in Germania, sed prorsus eodem modo, ac nunc de schola quadam Goethiana vel Schilleriana loquimur, quorum auctores tantum abest ut praecepta sua publice tradiderint, nihil ut magis sit eorum naturae et indoli contrarium. Sed agnovisse veteres certam quandam Hesiodiae poesis causam et rationem iam eo intelligitur, quod carmina quaedam mythologica vel didactica, multo post Hesiodi tempora facta, nihilo minus Hesiodo eam ob causam tribuerunt, quod quasi patrem hunc habuerunt poesis didacticae, certum quendam intelligentiarum orbem complexae, quum ante Hesiodum singula tantum huius poesis conamina facta essent. Ipsum autem nomen Hesiodi poetae, quanquam in prooemio Theogoniae legitur, de quo post dicetur, certum quoddam poesis genus declarare videtur, quemadmodum Lino id evenit et Stesichori nomen Tisiae poetae inditum est et Theophrasti cognomen Tyrtamo et artificibus quibusdam *Εὔχειρ*. Hoc vel ii indicarunt, qui Aeoles pro *Ἡσίοδος* dixisse tradiderunt *Αἰσίοδος* (v. Etym. M. p. 452, 36: *ἀλλ' ἰδοὺ τὸ Ἡσίοδος καὶ ἡμίονος Αἰσίοδος καὶ αἰμίονος λέγουσιν* [*οἱ Αἰολεῖς*]), quod, si verum poetae nomen fuisset, sine dubio legeremus in Theogoniae prooemio, nunc autem hanc nominis formam excogitasse ii putandi sunt, qui *αἰσίαν ὁδὸν σοφίας* (cf. Pindar. N. IX, 18.) monstrasse Hesiodum arbitrabantur. Ita enim Etym. M. p. 438, 20., cuius etiam Marckscheffelius memor fuit p. 69.: *Ἡσίοδος ὄνομα κύριον, ὁ τὴν αἰσίαν ὁδὸν πορευόμενος· Ἔργα γὰρ καὶ Ἡμέρας ἔγραψε πρὸς τὴν βίον ἐργασίαν καὶ νομοθεσίαν.* Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 96. Eodem modo Pindarum fama erat de Hesiodo scripsisse *ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης*, et *σοφιστής* Hesiodus dictus est a Cratino. Sed neque ad hanc nominis conversionem opus erat ut confugerent, neque ad Welckeri sententiam, qui cum *ᾄδω* cognatum esse nomen olim putabat (Trilog. p. 12.). Potius duplicis originationis via patet: aut deducas necesse est ab *ἵημι* et *ὁδός*, in qua ego sen-

---

[11]) Recte praeterea Welckerus (Rhein. Mus. VI. p. 389.) *τὴν Αἰσώπου ἀναβίωσιν* comparavit cum Hesiodi repetita vita. Poterat etiam Aeolicam, quam dixerunt, nominis Hesiodi formam cum Aesopi nomine comparare.

tentia olim cum Etym. M. p. 438. fui, ut quasi ἡγεμὼν ὁδοῦ virtutis et scientiae, i. e. parens philosophiae Hesiodus esse videretur, quanquam haec significatio subobscure hoc nomine indicatur, aut ab ἥδομαι vel ἥδω et ὁδός, ut is significetur, qui gaudeat ea via, quam rectam demonstravit; ὁδός enim dicitur et de consilio a diis dato per sortes (Aristoph. Eq. 1024.), et de via, quam philosophi monstrant (v. Parmenid. p. 28. 30. 32. 36. Karstenii); atque hoc alterum sane melius esse videtur altero. Si statuimus igitur nomine Hesiodi certum quoddam poesis genus indicari, non unum fuisse Hesiodum, sed plures per se intelligetur, perspicuumque erit, qui fabula illa oriri potuerit, quae Chalcide in Amphidamantis exsequiis factum certamen Hesiodi cum Homero fingebat: non facile enim erraveris, si ab *Hesiodo* quodam et Homero aliquo (etiam Homeri nomen certum genus poesis significat; v. Welcker. Epischer Cyclus p. 122.) seu a poetis Hesiodiae et Homericae scholae institutum esse hoc certamen statueris. Quodsi igitur in Certamine Homeri et Hesiodi p. 315. Panides fingitur Hesiodo adiudicasse victoriam, discimus inde poesin didacticam Chalcide magis floruisse magisque fuisse acceptam quam Homericam. Quocirca apud alios, qui Homericam praeferebant poesin, in reprehensionem ita incurrit Panides, ut Πανείδου ψῆφος de iis, qui inerudite et minus sapienter iudicassent, abiret in proverbium. Illius autem Certaminis auctorem esse Leschem quendam, non antiquum Pyrrhaeum, sed multo recentiorem, non improbabile videtur. Sic enim Plutarch. Conviv. Sept. Sapient. 10: Ἀκούομεν γὰρ ὅτι καὶ πρὸς τὰς Ἀμφιδάμαντος ταφὰς ἐς Χαλκίδα τῶν τότε σοφῶν οἱ δοκιμώτατοι ποιηταὶ συνῆλθον. (ἦν δὲ ὁ Ἀμφιδάμας ἀνὴρ πολεμικὸς καὶ πολλὰ πράγματα παρασχὼν Ἐρετριεῦσιν ἐν ταῖς περὶ Ληλάντου μάχαις ἔπεσεν.) ἐπεὶ δὲ τὰ παρεσκευασμένα τοῖς ποιηταῖς ἔπη χαλεπὴν καὶ δύσκολον ἐποίει τὴν κρίσιν διὰ τὸ ἐφάμιλλον ἥ τε δόξα τῶν ἀγωνιστῶν, Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, πολλὴν ἀπορίαν μετὰ αἰδοῦς τοῖς κρίνουσι παρεῖχεν, ἐτράποντο πρὸς τοιαύτας ἐρωτήσεις καὶ προὔβαλον μέν, ὥς φησι Λέσχης·

> Μοῦσά μοι ἔννεπ' ἐκεῖνα, τὰ μήτ' ἐγένοντο πάροιθεν
> μήτ' ἔσται μετόπισθεν.

ἀπεκρίνατο δὲ Ἡσίοδος ἐκ τοῦ παρατυχόντος·

> ἀλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
> ἅρματα συντρίψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Haec memoriter laudari a Plutarcho, ut alias saepissime fecit, certum est. Quis enim crediderit alterum ita quaesivisse ex al-

tero, ut hemistichio quaestionem finiret, Hesiodum vero respondisse ad Homeri quaestionem verbis *ἀλλ' ὅταν*, quae ne plenam quidem responsionem continent? Si Certamen comparaveris p. 316., longe aptiora invenies: *Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ Ὁμήρου εὐημερίᾳ ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπερώτησιν καί φησι τούσδε τοὺς στίχους·*

Μοῦσ', ἄγε μοι τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα·
τῶν μὲν μηδὲν ἄειδε, σὺ δ' ἄλλης μνῆσαι ἀοιδῆς.

ὁ δὲ Ὅμηρος βουλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπορον λῦσαί φησιν·

οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
ἅρματα συντρίψουσιν ἐρίζοντες περὶ νίκης.

Ex hoc commate responsionem Homeri apud Plutarchum emendabis. Sed etiam Hesiodi quaestio in Certamine vitio quodam laborat. Videtur enim pro *ΜΟΥΣΑΓΕΜΟΙ* legendum esse *ΜΟΥΣΑΛΕΓΕΙ*: hoc enim versu:

Μοῦσα λέγει τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,

auctor Certaminis alludere videtur ad Il. I, 70. et Theog. 32., cui deinceps contrarium addit, de quo ab Homero cani postulat. Si memoriter Plutarchus Certamen laudavit, facile etiam intelligitur, cur personas confudisse videatur, quum id, quod Hesiodus quaerit apud auctorem Certaminis, Plutarchus Homero adscripserit. Praeterea apud eundem Plutarchum legendum esse videtur: *καὶ προὔβαλ' ὁ μέν, ὥς φησι Λέσχης.* Quidquid statuas de loco Plutarchi, Lesches auctor Certaminis usque recurret; nam improbabilis est Welckeri (de Cycl. p. 269.) coniectura, qua antiquus Lesches utpote Homericus poeta Chalcide interfuerit certamini, et Hermanni etiam legentis: *ἐτράποντο πρὸς τοιαύτας ἐρωτήσεις καὶ λέσχας καὶ προὔβαλεν ὁ μέν, ὥς φασι,* quae refragatur Periandri apud Plutarchum argumentationi. Marckscheffelii autem argumentum, quo contra me usus est p. 38., nullo modo probari poterit. Sic enim ille: „quae opinio (de Certaminis auctoris nomine e Plutarcho eliciendo) eo magis reiicienda est, quod opusculum illud Plutarcheo libello recentius videtur." In Certamine p. 314. divi Hadriani fit mentio, sed superstitem huic imperatori fuisse Plutarchum admodum probabile est, certe demonstrari non poterit contrarium. Quid impedit igitur, quominus Plutarcho hoc Certamen notum fuisse credamus?

Sed revertimur ad Hesiodios poetas. Pro eorum secta si dico etiam Teleclidis comoediam loqui, quam *Ἡσιόδους*, non *Ἡσίοδον*, inscripsit (v. Meinekii histor. crit. comicorum Graecorum p. 88.),

fortasse habebo eos adversarios, qui ex Cratini Archilochiis eodem iure sectam Archilochiam elici posse asseverabunt. Sed mirum quantum haec differunt. Archilochi enim nomen in praedicatum paulatim abiit, Hesiodi vero si plures dicuntur, non potest id aliter intelligi quam de via ac ratione poesis, quam sectati sint; pronum est igitur intelligere Archilochos Cratini chorum quasi sugillatorum constituisse, Teleclidis vero Hesiodos eorum, qui ex mente Ascraei poetae, i. e. ex utilitate de poematis, quorum frequens apud Teleclidem mentio erat, iudicarent. Haec autem utilitas (*ὡς ὠφέλιμοι τῶν ποιητῶν οἱ γενναῖοι γεγένηνται*) cur in Boeotia atque in adiacentibus regionibus imprimis accepta fuerit, non mirabitur is, qui hunc omnem Graeciae tractum prae ceteris omnibus favisse et vaticiniis et oraculis meminerit. Boeoti enim, ut de ceteris taceam, Tiresias et Bacis (cuius nomen derivandum esse a *βάξει* satis videtur patere, si versus Empedoclei meminerimus de vaticiniis: *ἐπύθοντο κλύειν εὐηχέα βάξιν*. V. Karsten. Empedocl. rel. p. 144.) erant vatum Graecorum omnium celeberrimi, in Boeotia prima exorta Sibylla est (Plut. de Pyth. or. 9.), in Boeotia praeter alia imprimis Trophonii et Amphiarai oracula nobilitata erant (verum est enim quod legimus apud Plutarchum de def. Or. 5: *τὴν Βοιωτίαν ἕνεκα χρηστηρίων πολύφωνον ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις*), quae per multa saecula floruerunt, unum autem, Sphingis, cuius auctoritas fracta ab Oedipode est. Sphingem enim facile quis cum Lamia monstro comparaverit, quod sedem suam aliquando in ea regione habuisse fama erat, quam postea Apollo Pythius occupavit. Eius autem *αἴνιγμα* oraculum fuisse, simile illud Delphico *γνῶθι σεαυτόν*, postea demonstrabitur. Sed ante instituta haec oracula Delphico imprimis se applicuisse Boeotos testis est Pausanias IX, 40, 1. Quid igitur mirum, si Apollo, conditor oraculorum, radix et corona est fabulosi stemmatis Hesiodii, quid mirum, si schola poesis didactica etiam ad sacrae Delphorum sedis elocutionem, qua totius Graeciae religio cultusque tanquam firmo quodam fundamento nitebatur (v. Theog. 497. Pausan. X, 24.) hominesque quid facerent, quid sinerent, edocebantur philosophicisque atque imprimis ethicis sententiis instituebantur, ut *Εἶ* illo Delphico, quo homines admirabilis suae originis admonebantur (nam *εἶ* est verbi substantivi secunda persona), sententia celeberrima *γνῶθι σεαυτόν*, quae totius ethices est principium, dicto *μηδὲν ἄγαν* (sc. *ποίει*), Aristoteliae mediocritatis fundo, ne quid de illustri Deliaco epigrammate dicam, cuius memor item Aristoteles

fuit Eth. Nic. I, 9., quid igitur mirum, si ad hanc sapientiam suum quodammodo ingenium etiam schola ista conformavit, quum argumentum poesios didacticae cum causa oraculorum prorsus conspiraret? Quod de Delphici oraculi gravitate dixi confirmat locus egregius Th. 499., quo insignes honores huius oraculi uno verbo prosequitur Hesiodus. Dixi de hac re ad v. 497. Est autem hic locus gravissimus etiam propterea, quod Dodonaei oraculi, Pelasgici illius, ne mentio quidem iniicitur in tota Theogonia, quanquam eius meminit prooemii auctor proverbio illo, de quo scripsi ad v. 35. Th. Scilicet Epirus, in qua situm erat oraculum Dodonaeum, ad Graeciam non vere pertinere arbitrabantur antiquiores Graeci (cf. animadvers. ad Th. 189.).

Homerica igitur et Hesiodia poesis quomodo inter se differant, diligentius hoc loco videtur declarandum esse. Quod ad argumentum attinet, hanc diversitatem recte iam exposuisse videtur is, qui Musas in Theogoniae prooemio sic dicentes introduxit: *ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα, ἴδμεν δ', εὖτ' ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι.* Qui ita dixit, *τοῖς ψεύδεσι* sine dubio notare alteram poesios epicae, quam Homericam diximus, rationem voluit, quum *τοῖς ἀληθέσιν* Hesiodiam laudare in animo esset. Nec dubitabit de hac re qui loci Pindarici Nem. VII, 30. meminerit: *ἐγὼ δὲ πλέον' ἔλπομαι Λόγον 'Οδυσσέος ἢ πάθεν διὰ τὸν ἀδυεπῆ*[12]*) γενέσθ' Ὅμηρον. Ἐπεὶ ψεύδεσί οἱ ποτανᾷ τε μαχανᾷ Σεμνὸν ἔπεστί τι.* Illa autem *ἀληθέα* tam ad deos quam ad mores hominum pertinent, qui etiam ab oraculis reguntur. Porro Homeri secta fidibus canebat, quum carmina sua recitabat, Hesiodii vero poetae assa voce stantes decantare vel potius declamitare poemata solebant sine citharae modis. Pausan. X, 7, 2: *λέγεται δὲ καὶ Ἡσίοδον ἀπελασθῆναι τοῦ ἀγωνίσματος ἅτε οὐ κιθαρίζειν ὁμοῦ τῇ ᾠδῇ δεδιδαγμένον.* Recte igitur axamenta vel assamenta dici poterunt, quemadmodum carmina Saliaria dicebantur, quae quum item theogoniam Romanorum continerent, etiam sine tibiarum cantu proferebantur. Stantes autem id fecisse poetas et per se probabile est et demonstratur loco Luciani (Icaromen. c. 27.): *καὶ αἱ*

---

12) Solo hoc vocabulo sufficiebat id significare. V. Herodot. VII, 101: *ὦ βασιλεῦ, κότερα ἀληθηΐῃ χρήσομαι πρός σε ἢ ἡδονῇ;* Thuc. VI, 17: *εἴ τι καθ' ἡδονὴν λέγοιτο.* Aeschines c. Ctesiph. p. 71, 34. HSt.: *πότερα τἀληθὲς εἴπω ἢ τὸ ἥδιστον ἀκοῦσαι;* Callim. Ep. XIV, 5: *οὗτος ἐμὸς λόγος ὗμμιν ἀληθινός, εἰ δὲ τὸν ἡδὺν βούλει κ. τ. λ.*

Μοῦσαι ἀναστᾶσαι τῆς Ἡσιόδου Θεογονίας ἦσαν, quod recte Boeckhius ad Pind. fragm. p. 560. notavit. Cf. Cert. p. 325. Atque eodem modo sine musica oracula proferri postulabant antiquissimi mores Graecorum (Plut. de Pyth. orac. 22.). Deinde lauri ramum vel bacillum (*ῥάβδον, σκῆπτρον*; v. Theog. prooem. 30. Pausan. IX, 30.) manu tenebant Hesiodii poetae quum orabant. Ea enim erat lauri virtus secundum Graecos, ut et canentes vaticinandi facultate impleret (*ἐκστατικοὺς ἐποίει*) et promptos ad audiendum animos inspiraret audientibus (cf. O. Mueller. Dor. I. p. 336.). Hunc bacilli usum recte Nitzschius (de histor. Homeri p. 139.) comparavit cum more Graecorum in epulis ad ramum lauri vel myrti scolia canendi, ad idemque genus pertinere videatur tum *εἰρεσιῶναι*, tum frondes supplicantium, quibus persuadere cupiunt hominibus, a quibus mitiorem sortem exspectant, tum rami Panathenaeis a libertinis portati (v. Bekker. Anecd. I. p. 242.), tum sceptrum, quod apud Homerum manu tenere solent praecones (sunt autem poetae *θεῶν ἄγγελοι καὶ κήρυκες* secundum Plutarchum de Pyth. or. 22.) et orantes in concione, tum Mercurii *ῥάβδος* (Il. XXIV, 343.). Atque propter hanc artem declamitandi sine citharae modis procul dubio hi poetae dicti sunt rhapsodi, quorum primum fuisse Hesiodum Nicocles dixit ap. Schol. Pind. Nem. II, 1., quum Homerici poetae Aoedi vel *ἐπῶν ποιηταί* dicerentur. Exposuit de hac re Pausanias IX, 30: *κάθηται δὲ καὶ Ἡσίοδος κιθάραν ἐπὶ τοῖς γόνασιν ἔχων, οὐδέν τι οἰκεῖον Ἡσιόδῳ φόρημα· δῆλα γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπῶν, ὅτι ἐπὶ ῥάβδῳ δάφνης ᾖδε.* Cf. eund. X, 7, 2. Fuerunt igitur qui *ῥαψῳδόν* vocabulum a *ῥάβδῳ* deducerent, ut Callim. fragm. 138. Bentl., Dionysius Thrax qui dicitur ap. Bekk. Anecd. p. 630: *εἴρηται δὲ ῥαψῳδία οἱονεὶ ῥαβδῳδία τις οὖσα ἀπὸ τοῦ δαφνίνῃ ῥάβδῳ* (*συμβόλῳ Ἀπολλωνιακῷ* secundum Grammaticum Bekk. p. 766.) *περιερχομένους ᾄδειν τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα*, Tzetzes Exeg. Hom. p. 45. Neque ipsi adeo Pindaro ignota fuit originatio ista (Isthm. III, 55.). Tamen dubium esse non potest, quin falsa sit haec etymologia, quam probaverat olim Dissenius Pind. p. 362. Boeckh. Welckerusque imprimis sustentavit Ep. Cycl., quum ad *ῥάπτειν* potius vocabulum pertineat. Hoc ipse Hesiodus indicasse dicitur fragm. CCXXVII:

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὅμηρος ἀοιδοὶ
Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν,

et ipse Pindarus Nem. II, 1. atque eodem pertinent Luciani verba (*Διάλ. πρὸς Ἡσίοδον* c. 4.) *ὅτι μηδέν ἐστι τῶν ἐῤῥαψῳ-*

δημένων ὑπ' ἐμοῦ. Quae autem erit vera huius nominis significatio? Wolfius Prolegg. p. XCVI. ita: „Quae quidem est vera etymologia (παρὰ τὸ ῥάπτειν ᾠδήν), sed ex antiquiorum temporum ingenio interpretanda. Quippe aliud est breviora carmina modo et ordine publicae recitationi apto connectere, seu, ut Pindari Schol. ait, εἱρμόν τινα καὶ ῥαφὴν adhibere, aliud centonem consuere." Quibus post pauca addidit: „simpliciter ad cantum rhapsodicum trahenda est locutio ῥάπτειν ἀοιδήν in versibus Hesiodo tributis ap. Schol. Pindari;" neque dubium esse potest, quin ἀοιδοί in his versibus proprie adiectum sit propter Homerum, quum ῥάψαντες ἀοιδήν pertinere ad Hesiodum videatur: ῥάπτειν enim ᾠδήν nihil est aliud quam declamare carmina, atque quemadmodum recte sermonem Latinorum derivamus a serendis vel conserendis verbis, sic etiam ῥάπτειν (non συῤῥάπτειν) ᾠδήν dicitur de serendis carminibus, i. e. de pronuntianda bene contexta oratione. Ipse enim facundus nepos Atlantis Ἑρμῆς dicitur a serendo sermone. De Xenophane philosopho, quem publice declamasse sua, non aliena carmina constat, Diogenes Laert. eodem vocabulo utitur IX, 2, 3: Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐῤῥαψῴδει τὰ ἑαυτοῦ. Haec rhapsodorum et poetarum epicorum diversitas agnoscitur etiam in titulis Orchomeniis n. 1583. Boeckh., ubi sic: ποιειτὰς Μήστωρ Μήστορος Φωκαιεύς, et: ῥαψαϝυδὸς Κράτων Κλίωνος Θειβεῖος, et n. 1584., ubi ῥαψῳδὸς Νουμήνιος Νουμηνίου Ἀθηναῖος, ποιητὴς ἐπῶν Ἀμινίας Ἀπολλοδότου Κρησαῖος. Cf. n. 1585. 1587. Sed quid, si etiam Homeri singula carmina rhapsodiae dicebantur? Nempe factum id est postero tempore, quo etiam Homeri carmina sine fidibus a rhapsodis declamitabantur, postea tragico etiam ad hoc negotium instructis vestitu et armatis. V. Platon. Ion. p. 530. Xenophon. Mem. IV, 2, 10. Athen. XIV. p. 620. C. Achilles Tat. III, 20. Cf. Meier. v. Panathenaeen in Encycl. p. 284 sq. Primus videtur Cynaethus Chius fuisse, qui hanc sine fidibus carmina recitandi rationem ad Homericam poesin transferret, de quo v. Welcker. Ep. Cycl. p. 358. Atque immutata semel hac rhapsodi vocabuli significatione eo etiam perventum est, ut rhapsodi histrionibus et choreutis opponerentur, i. e. dramaticis et lyricis (v. Platon. Polit. I. p. 373. B. Legg. II. p. 658.) Sed procedente tempore ita immutata est etiam Hesiodiorum carminum recitatio, ut ad lyram canerentur. Athen. XIV. p. 620. C: Χαμαιλέων δὲ ἐν τῷ περὶ Στησιχόρου καὶ μελῳδηθῆναί φησιν οὐ μόνον τὰ Ὁμήρου,

ἀλλὰ καὶ τὰ Ἡσιόδου καὶ Ἀρχιλόχου. Plutarch. Symp. IX, 1: *Διὸ πρῶτον μὲν ἐκέλευσεν ᾆσαι τὸν Ἐράτωνα πρὸς τὴν λύραν. ᾄσαντος δὲ τὰ πρῶτα τῶν Ἔργων· οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην ἐρίδων γένος, ἐπῄνεσεν κτλ.*

Sed non solum in recitandis carminibus Hesiodia poesis se applicabat ad oraculi Delphici rationem, verum etiam aliis in rebus non minus gravibus. Magnam enim Hesiodi carmina familiaritatem produnt cum Pythiorum sacerdotum oraculis eorumque toto loquendi modo. Sic Pythia apud Herodotum VI, 86. versu quodam utitur, qui nunc legitur in Operibus Hesiodi 283: *ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.* Quid? quod Hesiodus fratrem, quem adhortatur, *μέγα νήπιε Πέρση* (Ἔργ. 286.) alloquitur, nonne pertinet ad idem plane genus admonitionum, quo Pythia utitur etiam adversus reges? Apud Herodotum enim (I, 85.) de Croeso dictum est *μέγα νήπιε Κροῖσε.* Porro Fragm. Hesiodi 163. h. edit. apud Etymologum M. p. 13, 36. dicitur *χρησμός* quidam. Accedit, quod Ἔργ. v. 180. 181. oraculum esse diximus (v. h. l.). Denique oraculum Pythium sortes suas plerumque *ἀλλά* particula inchoare notissimum est. Similiter certe Hesiodus: *Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην Ἐρίδων γένος.* Quod ad elocutionem ipsam oraculi attinet, Heraclitus Ephesius optime dixit: *ὁ ἄναξ, οὗ τὸ μαντεῖόν ἐστιν ἐν Δελφοῖς, οὔτε λέγει οὔτε κρύπτει, ἀλλὰ σημαίνει* (Plut. de Pyth. or. 21.). Atque hoc vocabulo plerumque usum esse videtur oraculum Dodonaeum. V. Demosth. c. Mid. p. 531: *τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων ὁ τοῦ Διὸς σημαίνει.* Hoc autem quid sit, planius deinceps exposuit Plutarchus (de Pyth. or. 24.): *φιλοσοφία δὲ τὸ σαφὲς καὶ διδασκαλικὸν ἀσπασαμένη μᾶλλον ἢ τὸ ἐκπλῆττον διὰ λόγων ἐποιεῖτο τὴν ζήτησιν, ἀπέπαυσε δὲ τὴν Πυθίαν ὁ θεὸς πυρικάους μὲν ὀνομάζουσαν τοὺς αὐτῆς πολίτας, ὀφιοβόρους δὲ τοὺς Σπαρτιάτας, ὀρεᾶνας δὲ τοὺς ἄνδρας, ὀρεμπότας δὲ τοὺς ποταμούς.* Hinc colligitur Pythiam adamasse praecipue poeticam rationem eam, quae pro nomine rei utitur eius praedicatis iisque paulo obscurioribus. Sic Delphi dicebantur *πυρίκαοι* (vel *πυρίκηοι*), Thessali *ποικιλόδιφροι*, Arcades *βαλανηφάγοι*, Corinthii *χοινικομέτραι* (Athen. VI. p. 272. B., quem allegavit Lobeckius Aglaoph. p. 845.), Spartani *ὀφιβόροι* [vel potius *ὀπφιβόροι*; *βόρους* dixisse videtur pro: *ὀδοῦσι*; nam Sparti sunt nati e satis a Cadmo draconis, *ὄφεως*, dentibus, ut ambiguum esse videretur, utrum Spartanos an Thebanos intellexerit oraculum, quod Aristoteles (Mir.

Ausc. 24.) habet; ὀφιόδειροι mutandum esse videtur in ὀφιόχειροι s. ὀπφιόχειροι], homines ὀρεᾶνες, quod primi homines ut Cyclopes habitabant δι' ἄκριας ἠνεμοέσσας, flumina ὀρεμπόται, quod in montibus nascuntur. Eandem rationem secutus est Orpheus sic dictus secundum Epigenem apud Clement. Alex. Strom. V. p. 571. A: οὐχὶ καὶ Ἐπιγένης ἐν τῷ περὶ τῆς Ὀρφέως ποιήσεως τὰ ἰδιάζοντα παρ' Ὀρφεῖ ἐκτιθέμενός φησι κερκίσι καμπυλόχρωσι τοῖς ἀρότροις μηνύεσθαι, στήμοσι δὲ ταῖς αὔλαξι, μίτον δὲ τὸ σπέρμα ἀλληγορεῖσθαι καὶ δάκρυα Διὸς τὸν ὄμβρον δηλοῦν, μοίρας τε αὖ τὰ μέρη τῆς σελήνης, τριακάδα καὶ πεντεκαιδεκάτην καὶ νουμηνίαν· διὸ καὶ λευκοστόλους αὐτὰς καλεῖν τὸν Ὀρφέα φωτὸς οὔσας μέρη. πάλιν ἄνθιον μὲν τὸ ἔαρ διὰ τὴν φύσιν, ἀργίδα δὲ τὴν νύκτα διὰ τὴν ἀνάπαυσιν· καὶ γοργόνιον τὴν σελήνην διὰ τὸ ἐν αὐτῇ πρόσωπον, Ἀφροδίτην τε τὸν καιρὸν καθ' ὃν δεῖ σπείρειν, λέγεσθαι παρὰ τῷ θεολόγῳ. Similiter locutos esse Pherecydem Syrium, Pythagoreos et Heraclitum Ephesium postea idem Clemens addit. Sed prae ceteris omnibus Hesiodus sacri huius stili, si ita dicere licet, exempla habet, plura in Operibus, pauca in Theogonia, quorum quaedam etiam in comparationem vocavit Lobeckius Aglaoph. p. 850. Sic φερέοικος (573.), ἀνόστεος (526.), πέντοζος (744, quod imitatum esse Empedoclem supra monuimus), χλωρὸν et αὖον (744.), ἴδρις (756.), ἡμερόκοιτος ἀνήρ (605.), χειροδίκης (v. 189.) pro iniusto, μῦθοι σκολιοί (494.) et δίκαι σκολιαί (221.), εὐφρόνη (560.) pro nocte, quo vocabulo Homerus non usus est, νηὸς πτερά (628.). Cuius loquendi rationis vix unum exemplum reperies in Theogonia, nisi exceperis γλαύκη de mari dictum v. 440., de quo ut ab Orphico profectum (nam totus ille locus non est Hesiodi) ambiguum est; in Homero nullum inveneris praeter ἁλὸς ἵππους, quo modo ille naves dicit; quaedam habet Aeschylus, qui cum Pythagora proxime accedit ad hanc inventionem vocabulorum, ut ἀνθεμουργός (Pers. 604.) pro ape, ἀμίαντος (Pers. 570.) pro mari, χαλκοῦ βαφαί (Agam. 598) pro caede al. In promptu est igitur intelligere dialectum deorum quae apud Homerum dicitur nec posteris temporibus desiisse. Sed non solum singulis vocabulis haec dialectus oraculi insignis erat, verum etiam figurarum obscura inventione, cuius aptissima exempla etiam Lobeckius proposuit Aglaoph. p. 842, alterum

Ἱστοβοῆϊ γέροντι νέην ποτίβαλλε κορώνην,

alterum

Ἀσκοῦ τὸν προὔχοντα πόδα, μέγα φέρτατε λαῶν,
μὴ λύσῃς κ. τ. λ.

Tertium est apud Thucyd. V, 16. His oraculis simillima sunt ea, quibus Delphicum spirans ingenium Hesiodus usus est: sic Ἔργων 744: *Μηδέποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν*, 748: *μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥήκτων* (l. *ἀνεπιξέστων*) *ἀνελόντα ἔσθειν μηδὲ λόεσθαι*, 40. *νήπιοι οὐδὲ ἴσασιν, ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός, οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ*. Eodem pertinet quod Pythagoras, philosophus vere Apollinaris et Delphicus, plura symbola ex Hesiodo recepit (v. annot. ad Ἔργ. 727. 741. 748.), alia maximam similitudinem habent cum Hesiodiis et cum ratione elocutionis oraculi Delphici (v. Plutarch. de educ. liber. 17., Athen. X. p. 452.), nec multum ab his diversum fuisse videtur carmen Appii Claudii Caeci, quod Cicero (Disp. Tusc. IV, 2.) Pythagoreum dixit fuisse. Is enim, qui quemque suae fortunae fabrum esse dicebat, non longe aberat a tota hac loquendi ratione. Accedit aliud. Fabulas, seu *αἴνους*, invenisse Hesiodum fama erat propter Ἔργ. 202.; *αἶνος* vero nihil aliud est quam *αἴνιγμα*, i. e. sententia, cuius tecta est significatio, ita ut oraculum videatur ethicum esse, quale Sphingis fuit, notum illud Hesiodo (Ἔργ. 533.). Animadvertendum igitur etiam hos *αἴνους* in oraculis quodammodo habendos esse. Sed alia praeterea sunt animadvertenda. Dialecto epica in universum usa est Pythia, quod versum epicum adhibuit, exemplum omnium Graecorum secuta, qui formam eam, qua vel poeta aliquis vel scriptor prae ceteris excelluit, sequi solebant; cuius rei nobilissimum exemplum est Herodotus, qui, ipse Doriensis, Ionica dialecto eam ob causam scripsit, quod logographi antiqui hac dialecto usi erant. Sed inveniuntur etiam in oraculis quaedam Dorismi vestigia, ut apud Herodot. IV, 157, 159., nisi huc pertinere putabis oraculum Delphicum apud Demosth. c. Mid. p. 531., et in fictis oraculis apud Aristophanem Equitibus; neque Aeolica dialecto prorsus abstinuisse oracula Boeotica testis est Plutarch. de def. or. 5. loco mutilo. Non mirum igitur etiam Hesiodum, qui epica dialecto utebatur, Doricas quasdam et Aeolicas locutionis formas admiscuisse. Atque propter digammum Aeolicum praeter ea exempla, quae etiam apud Homerum inveniuntur, imprimis notanda sunt: *κανάξαις* pro *καϜάξαις* (Ἔργ. 666. 693.), *πιφαύσκω* (pro *πιφάϜσκω*), ut habent codd. Theog. 555. secundum Aristarchum ap. Eustath. Od. p. 1654, 129.;

praeterea huc pertinet ἄεισι pro ἄησι Theog. 875., ἔγεντο Th. 705., elisa ultima vocali in praepositione περί Theog. 678. περίαχε, Th. 733. περοίχεται (v. Ahrens de dial. Aeol. p. 56., sic in Delphica inscriptione ap. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 809.), μείς pro μήν Op. 557. certe Boeoticum est, ut habet inscriptio Boeotica apud Boeckh. Corp. I. p. 741, 1. 13. 25., quanquam aliter de hac re statuit Spitznerus ad Il. XIX, 116. In casibus obliquis non μενός etc., ut in inscriptione Boeotica legitur, sed vulgarem vocis imaginem habet Hesiodus. τρίπος (Sc. 312.) an Aeolicum dicam dubito, certe apud Athenaeum VII. p. 316. A. πωλύπος Aeolicum esse legitur (v. Ahrens de dial. Aeol. p. 114.), ἔρος Th. 120. 201. 910. a scholiastis Aeolicum dicitur, quanquam etiam apud Homerum legitur. Porro ex Aeolica vel Dorica dialecto profecta esse dicuntur duo exempla genitivi pluralis in ᾶν exeuntis, μελιᾶν Oper. 144., Theog. 41. θεᾶν, accusativus pluralis primae declinationis correptus, ut κούρας (Th. 60.), πᾶσας (Th. 184.), Ἄρπυιας (Th. 267.), βουλάς (Th. 534.), εἰρέας (Th. 804.), δεινάς (Oper. 673.), Σκύθας Fragm. CXC., accusativus pluralis secundae declinationis correptus, ut λαγός Scut. 302. Ἄπλατος, de quo dixi ad Theog. 151., nolo hic commemorare, quod meliores codices pro hoc vocabulo habent aut ἄπλαστος aut ἄπλητος, ut Epicum decebat et Atticum (de aliis Doridis vocabulis ab Atticorum Tragicis usurpatis v. Porson. ad Eur. Or. 26.). Ad idem tamen genus pertinere videtur καλός priore correpta (Theog. 585. Oper. 63. Cf. Herm. Orph. p. 817.), quod eo magis mirere, quod Pythia ap. Herod. V, 92. longa utitur priore, ut ipse Hesiodus Th. 201., et χρυσείην prima brevi (Scut. 199.), si recte ita ibi legitur; χρυσάορ (Th. 280.) bisyllabum esse potuit propter duplicem usum vocabuli ἄορ et ἄορ. Praeterea schema sic dictum Boeoticum saepius legitur in Hesiodo (Th. 791. 875. Scut. 113. 245. 154.), ἐν praepositionis coniunctio cum accusativo Th. 784. Psilosios vere Aeolicae mireris non plura inveniri exempla quam Theog. 830. Op. 423. 426. Sed huius rei causam praecipue librarios sustinere certum est. Cf. Etym. M. p. 38, 10. αἰρεύμενον. Accentus Aeolici (de quo dixi Allgem. Lehre v. Acc. p. 28.) vestigia vera inveniuntur Theog. 178., ubi ab Aristonico animadversum est λόχεος Hesiodum pronuntiasse pro λοχεός. Adde Ποσειδέων pro Ποσειδάων Theog. 732. Alia quaedam eiusdem generis, quae sciens praetereo, collegit Meyer Isler Quaestion. Hesiodiarum specim. p. 3 sq.

Denique non praetermittendum est Hesiodum usum esse alliteratione atque frequentius in Operibus quam alias, imprimis vero in iis versibus, qui seorsim paroemia quaedam habent, ut eo magis inhaererent memoriae:

Τίκτουσιν δὲ Γυναῖκες ἐοικότα Τέκνα Γονεῦσιν (235.)
Λιμὸν ὁμοῦ καὶ Λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ Λαοί (243.)
εἴ κεν Ἀπ' Ἀλλοτρίων κτεάνων Ἀεσίφρονα θυμόν (315.)
ῥεῖα δέ Μιν Μαυροῦσι Θεοί, ΜινύΘουσι δὲ οἶκοι (325.)
ὅς τε Γονῆα Γέροντα κακῷ ἐπὶ Γήραος οὐδῷ (331.)
Ἁγνῶς καὶ Καθαρῶς, ἐπὶ δ' Ἀγλαὰ μηρία Καίειν (337.)
μὴ Κακὰ Κερδαίνειν· Κακὰ Κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν (352.)
τὸν Φιλέοντα Φιλεῖν καὶ τῷ Προσιόντι Προσεῖναι (353.)
καὶ Δόμεν ὅς κεν Δῷ καὶ μὴ Δόμεν ὅς κεν μὴ Δῷ. (354.)
Δώτῃ μέν τις ἔΔωκεν, ἀΔώτῃ δ' οὔτις ἔΔωκεν. (355.)
οἴκοι Βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ Βλαβερὸν τὸ θύρηφι (365.)
Ἐσθλὸν μὲν Παρεόντος Ἑλέσθαι Πῆμα δὲ θυμῷ (366.)
μὴ σὺ μὲν Αἰτῇς Ἄλλον, ὁ δ' Ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾷ (408.)
ἡ δ' ὥρη παραΜείβηται, Μινύθῃ δέ τοι ἔργον (409.)
μηδ' Ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' Αὔριον Ἔς τ' Ἔννηφιν (410.)
Αἰεὶ δ' Ἀμβολιεργὸς Ἀνὴρ Ἄτῃσι παλαίει (413.)
Ἡ δὲ Γυνὴ τέτορ' Ἡβώοι, πέμπτῳ δὲ Γαμοῖτο (698.)
πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδών, μὴ Γείτοσι χάρματα Γήμῃς (701.)
μὴ — — — — — Ὀρθὸς Ὀμιχεῖν (727.)
μηδέ Ποτ' ἀενάων Ποταμῶν καλλίῤῥοον ὕδωρ (737.)
Ποσσὶ Περᾶν, Πρίν γ' εὔξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα (738.)
μή τοι ἐφεζομένη Κρώζῃ λαΚέρυζα Κορώνη (747.)
μηδέ Ποτ' ἐν Προχοῇ Ποταμῶν ἅλαδε Προρεόντων (757.)

Rariora haec exempla inveniuntur in Theogonia:

Εἰρεῦσαι τά τ' Ἐόντα τά τ' Ἐσσόμενα πρό τ' Ἐόντα (38.)
Ἄζηται κραδίην Ἀκαχήμενος, Αὐτὰρ Ἀοιδός (99.)
Μοῦνος δ' ὀφθαλμὸς Μέσσῳ ἐνέκειτο Μετώπῳ (143.)
Ὄμβριμοι, οὐκ Ὀνομαστοί (148.)
ἐσθλὴ δ' Αὖθ', ὁπότ' Ἄνδρες Ἀγῶνι Ἀεθλεύωσιν (435.)
Εὔχονται δ' Ἑκάτῃ καὶ Ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ (441.)
οὕτω τοι καὶ Μουνογενὴς ἐκ Μητρὸς ἐοῦσα (448.)
καί οἱ Πεφραδέτην ὅσα Περ Πέπρωτο γενέσθαι (475.)
ὅς κε Γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα Γυναικῶν (603.)
μὴ Γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ' ἐπὶ Γῆρας ἵκηται (604.)
Ἀλκτὴρ δ' Ἀθανάτοισιν Ἀρῆς γένεο κρυεροῖο (657.)
Ἄψοῤῥον δ' ἐξαῦτις, Ἀμειλίκτων Ἀπὸ δεσμῶν (658.)

***

ἐξείης Πάντων Πηγαὶ καὶ Πείρατ' ἔασιν (809.)
Πυθμέν' ἔχων Παρὰ μητρὶ φίλῃ καὶ Πατρὶ ἄνακτι (933.)
Νηοπόλον Νύχιον ποιήσατο, Δαίμονα Δῖον (991.)

In Scuto notavi haec:

Ἀνδράσι τ' Ἀλφηστῇσιν Ἀρῆς Ἀλκτῆρα φυτεῦσαι (29.)
Αὐτὸν καὶ πατέρα ὅν, Ἄρην, Ἄτον πολέμοιο (59.)
τῷ Ἐπιπειθόμενος Ἐχέμεν Ἐρυσάρματας ἵππους (369.)
ἰῷ Ἀπὸ νευρῆς, Αὐτὸς δ' Ἀπαλήσεται Ἄλλῃ (409.)
Ἀντίη ἦλθεν Ἄρηος Ἐρεμνὴν Αἰγίδ' Ἔχουσα (444.)

Praetermisi multos alios locos consulto, quod alliteratio non adhibita erat in vibrantibus sententiis. Pauca huius alliterationis exempla in oraculis detexisse mihi visus sum Herod. I, 85:

Αὐδήσει γὰρ ἐν ἤματι πρῶτον Ἀνόλβῳ.

V, 92:

Ὄλβιος Οὗτος ἀνήρ, Ὃς Ἐμὸν δόμον Ἐσκαταβαίνει,
Κύψελος Ἠετίδης, βασιλεὺς Κλειτοῖο Κορίνθου·
αὐτὸς καὶ Παῖδες, Παίδων γε μὲν οὐκέτι Παῖδες.

VI, 77: *Δεινὸς ὄφις τριέλικτος ἀπώλετο Δουρὶ Δαμασθείς*, in quo oraculo etiam reliqui versus huius artis vestigia habent. Alia invenies VII, 140. in altero oraculo v. 4. 5. 6. 13. VII, 148: *Καὶ Κεφαλὴν πεφύλαξο, Κάρη δὲ τὸ Σῶμα Σαώσει.* VIII, 77: *Δῖα Δίκη σβέσσει Κρατερὸν Κόρον, Ὕβριος Υἱόν,|| Δεινὸν μαιμώοντα, Δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα τίθεσθαι, || Χαλκὸς μὲν Χαλκῷ συμμίξεται, Αἵματι δ' Ἄρης.* Thuc. II, 17: *τὸ Πελασγικὸν Ἀργὸν Ἄμεινον.* Grammatici Graeci hanc alliterationem, quam diximus, in parechesios numero habuerunt, cuius tamen latius aliquanto campus patet. V. Eustath. ad Il. p. 125. et p. 797, 45, ubi Homerum dicit non fuisse huius parechesios curiosum: *ἣν Ὅμηρος μὲν οὐκ ἐπετηδεύσατο, ἄλλοι δὲ πρὸ ἔργου ἔσχον.* In his **aliis** Hesiodum cum habuisse praecipue ex pagina 126, 10. concludas, ubi sic: *πολλάκις δὲ καὶ ἀμφότερα, ἤγουν διαφορὰν καὶ φωνῆς καὶ γραφῆς, ὡς τὸ Φυλέα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι* (v. Hesiod. fragm. CCXX.) Atque ne Latinos quidem ab hac arte abstinuisse constat diligenterque de ea exposuit **Naekius** (Rheinisches Museum III. p. 324.). Tuscos ea usos esse significavi in Hist. reip. Rom. p 38., de Umbris idem monuit **Grotefend.** Rudim. ling. Umbr. IV. p. 12.

Haec omnia si quis ponderaverit, de schola didactica non dubitabit, quam si quis voluerit cum **Thierschio** (Comment. Acad. Mon 1813.) Boeoticam dicere, me non habebit adversarium, modo ne arctioribus quam par est finibus circumscribat. Iam vero exposita universa Hesiodiorum carminum ratione dicam de singulis Hesiodo adscriptis poematis.

IV. De Hesiodi Operibus et Diebus et de *ΜΕΓΑΛΟΙΣ ΕΡΓΟΙΣ*.

Opera Hesiodi continere antiquissima praecepta practicae Graecorum philosophiae nemo facile erit qui neget, recteque Ἔργα initia philosophiae practicae dixit **Friesius** (Histor. Philos. I. p. 83.). Practica autem philosophia quum tripartita sit secundum Graecorum disciplinam comprehendatque Ethicam, Politicam et Oeconomicam, seu praecepta de homine, de cive, de patrefamilias, non mirandum est triplicis generis esse Hesiodi sic dicti praecepta. I. **Ethica** autem sunt v. 11—46. 202—247. 274 — 382. 708 — 764. II. **Politica** paucissima, 248 — 273., longe numerosiora III. **oeconomica**, quorum pars de eligenda uxore agit (695—705.), pars de educandis liberis (750—754.). Haec omnia sunt antiqua proverbia diversorum temporum nec magis inter se cohaerent singula, quam Theognidis gnomae (v. **Wolf**. Prolegg. p. 127.) aut ea quae Phocylidi adscribuntur praecepta et similia apud alios populos. Proverbia popularia esse vel ex eo patet, quod quaedam sunt minus liberalia (ut v. 371.), quaedam popularem spirant superstitionem, indignam poeta liberali[13]). Atque haec proverbia videntur praecipue fuisse, quae

[13]) Quin proverbia quaedam inveniuntur, quae contrariam aliorum proverbiorum sententiam continent, in quibus praecipue haberi posse v. 378. dixi p. 200. De quo versu G. **Hermannus** (Zeitschrift für Alterthumsw. 1836. p. 532.) ita: „Tertius horum versuum quum pugnare cum praecedentibus non solum Proclo, sed etiam, si Tzetzae fides est, iam Aristarcho Plutarchoque visus sit, **Doederlinus** eum ita defendendum iudicavit, ut *ἕτερον* non ad *παῖδα* referretur, sed dictum esset de possessore. Posset hoc fieri, si abessent qui praecedunt versus, sed praegressis his nemo illum versum non ad filium referet. — Recte vero omnia procedent tertio versu explicato quidem ita, uti suasit Doederlinus, sed posito ante eum, qui in libris primus (376.) est. Quum autem etiam in quarto requiratur *καί*, erit ille sic scribendus:

ῥέα δέ κε καὶ πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄφθιτον ὄλβον." — Si cohaerent inter se hi versus, satius esse duco statuere *μουνογενῆ παῖδα* dictum esse eadem significatione atque *μοῦνον* explicandumque eo modo, quem indicavi p. 200. Addit Hermannus: „Praeterea haud scio an ultimum versum (380.) sic scribi praestet:

πλείων γὰρ πολλῶν μελέτη, μείζων δ' ἐπιθήκη."

Si cohaerent haec cum antecedentibus, praestat sane *γάρ*; si generalis est sententia per se spectanda, non opus erit hac correctione.

ediscenda suasit Cicero Leptae filio (ad Fam. VI, 18.). Nos igitur singula haec proverbia grandioribus initio versus literis distinximus a reliquis. Praeter haec autem in oeconomicis praeceptis alia quaedam uberiora carmina habenda sunt, quae IV. rusticis de agro colendo (383—617.) et V. mercatoribus de navigatione (618 — 694.) praecepit Hesiodus, Helotarum poeta propter id ipsum a Spartano rege dictus (cf. Dio Chrys. Or. II. p. 74 sq.). In praeceptis rusticis praeterea habendum est VI. illud Calendarium, quod Operibus adiicitur inde a v. 765. Ab his omnibus via ac ratione prorsus diversa sunt tria carmina, quorum primum VII. (v. 47—105.) de Prometheo et Pandora fabulam prosequitur, alterum VIII. (109—201.) de aetatibus a metallis appellatis agit, tertium IX. (524—558.) idque omnium recentissimum descriptionem hiemis adiicit longe a gravitate Hesiodi vel poesis didacticae alienam (cf. Twesten. Comment. crit. p. 56.). Nam ut duo priora, quanquam ubertate et cohaerentia sententiarum a proverbiis istis diversa, ethicae tamen doctrinae fere sunt consentanea, quod humanae naturae imbecillitatem et pravitatem ostendunt, ita tertium prorsus nihil habet, quod in hanc rem quicquam faciat. Ceterum imprimis etiam notandum est per apostrophen se convertere poetam ad Persem, fratrem suum, his locis: in ethicis v. 27. 212. 274. 286. 299., in rusticis v. 397., in praeceptis de navigatione v. 633. 641., in politicis vero (v. 248. 263.) ne mentio quidem iniicitur Persae, sed Reges alloquitur poeta, ad quos proprie videtur hoc argumentum pertinere. In Calendario et in tribus illis amplioribus carminibus, quae modo commemoravi, nulla omnino apostrophes mentio, neque ad Persen neque ad aliam personam certam directae. Vides igitur magnam dubitationem de uno horum carminum auctore iniici et propter diversam apostrophen, quae unum eundemque poetam in uno eodemque poemate non decet, et propter omissam prorsus apostrophen. Ac primum quidem patet vel leviter inspicientibus Calendarium istud posterius adiectum esse. *Ἔργα* enim primo appellabantur haec carmina (Pausan. IX, 31.) nec Aristophanes (Ran. 1061.) nosse videtur *ἡμέρας*, postea vero *Ἔργα καὶ Ἡμέραι*, quum Calendarium adiectum esset (cf., ut hoc exemplo utar, Etym. M. p. 38, 14.). Nec a Boeoto profectum esse potest Calendarium propter fabulam de Apolline nato die septima Thargelionis mensis (*Ἔργ.* 771.), quae ad Delios, non ad Boeotos pertinet (v. Valckenar. ad Aristob. p. 113. Mueller. Dor. I. p. 309. Cf. Lobeck. Aglaoph.

p. 434.). Simile igitur Calendarium Romanis compositum est a Cn. Flavio vel potius Appio Claudio Caeco, quem iam supra diximus Hesiodum ante oculos in carmine ethico habuisse. Calendario vero aliud carmen olim adiectum fuisse, *Ἔπη μαντικά* sive *Ὀρνιθομαντείαν* dictum (nisi haec differunt), auctor est **Proculus** ad Oper. 824: *τούτοις δὲ ἐπάγουσί τινες τὴν Ὀρνιθομαντείαν, ἅτινα Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἀθετεῖ.* Neque hanc partem novisse videtur Lucianus (*Διαλ. πρ. Ἡσίοδον.*). De his similibusque additamentis intelligenda erant verba **Pausan.** IX, 31: *καὶ ὅσα ἐπὶ ἔργοις τε καὶ ἡμέραις.* Sed etiam ceterae partes, in quibus Persis mentio non iniicitur, suo peculiari titulo gaudebant; altera (v. 47 — 105.) *Πανδώρα* vel *Πιθοιγία* (quae mihi quidem connectenda esse videtur cum v. 11 — 24., quibus a recentiore poeta adiecti sunt v. 25 — 41.), altera (109 — 201.) *Δαιμονολογία* aliquoties a grammaticis dicitur. Porro praecepta de agricolatione a **Luciano** Dial. de Hes. c. 1. dicuntur *Παραινέσεις γεωργικαί*, ab **Aristophane** Ran. 1061. *γῆς ἐργασίαι*, atque in his quidem *καρπῶν ὧραι* et *ἄροτοι*. Sic igitur etiam v. 202 — 212. *Αἶνον ἢ ἱέρακα* dictum esse probabile est. Iam si quaeris, cur huic carminum diversorum collectioni *Ἔργων* nomen inditum sit, maxime id factum esse quis coniiciat propter v. 298 — 316., qui olim in fronte libri positi esse videntur ante adiectas partes I. II. III., de quibus dixi supra. Nam duplici plerumque titulo insigniri carmina antiquissima solebant, altero ab initio carminis petito, altero sumpto ab argumento (v. infra). Sic quae dicebantur *Ἔργα* propter initia carminis, etiam *ὑποθῆκαι*, *γνῶμαι*, *γνωμολογίαι*, *παραινέσεις*, *παραγγέλματα* audiebant, nisi quaedam horum nominum (hoc concludas ex Plutarchi loco infra laudando) prae ceteris ad proverbia ista pertinent, de quibus dixi. Sic igitur **Isocrates** contr. Nicocl. p. 23. HSt.: *σημεῖον δ' ἄν τις ποιήσαιτο τὴν Ἡσιόδου καὶ Φωκυλίδου ποίησιν. καὶ γὰρ τούτους φασὶ μὲν ἀρίστους γεγενῆσθαι συμβούλους τῷ βίῳ τῷ τῶν ἀνθρώπων, ταῦτα δὲ λέγοντες αἱροῦνται συνδιατρίβειν ταῖς ἀλλήλων ἀνοίαις μᾶλλον ἢ ταῖς ἐκείνων ὙΠΟΘΗΚΑΙΣ. ἔτι δ' εἴ τις ἐκλέξειε τῶν προεχόντων ποιητῶν τὰς καλουμένας ΓΝΩΜΑΣ κ. τ. ἑ.* **Plutarch.** Thes. 3: *οἵᾳ (σοφίᾳ) χρησάμενος Ἡσίοδος εὐδοκίμει μάλιστα περὶ τὰς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίας.* **Lucianus** Dial. de Hes. c. 1: *ἔτι δὲ γυναικῶν ἀρετὰς καὶ παραινέσεις γεωργικάς*, et c. 8: *τὰ γὰρ τοιαῦτα παραινέσεις μὲν καὶ ὑποθήκας λέγων οὐκ ἄν τις ἁμαρτάνοι.* **Proculus** ad Hes. Oper. 758. (760.): *τοῦτο τὸ τέλος ἐστὶ τῶν παραγγελμάτων*, postea vero ad 763.

(765.): *αἱ περὶ τῆς τῶν ἡμερῶν ἐκλογῆς καὶ ἀπεκλογῆς παραινέσεις κ. τ. λ.* Ex his locis hoc certe concludere licebit, eam Operum partem, quam proverbiorum esse diximus, *παραγγέλματα* vel *γνώμας* dictam esse, ut haec videatur series fuisse titulorum singulorum carminum: *ΕΡΙΔΕΣ*, quae quasi est prolusio, *ΠΑΝΔΩΡΑ Η ΠΙΘΟΙΓΙΑ*, *ΔΑΙΜΟΝΟΛΟΓΙΑ Η ΓΕΝΗ*, *ΑΙΝΟΣ*, *ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ*, *ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΑΙ*, *ΝΑΥΤΙΛΙΑ*, *ΠΑΡΑΓΓΕΛΜΑΤΑ*, *ΗΜΕΡΑΙ*, [*ΟΡΝΙΘΟΜΑΝΤΕΙΑ*.] Ex quibus omnibus in circulis auditorum a rhapsodis declamari poterat Pandora cum prologo suo, alia occasione Daemonologia, alia rursus Georgica et Nautica; cetera omnia nullo inter se connexu cohaerentia et mutata prorsus apostropha recitari a sano poeta potuisse in corona hominum quis est qui iure contendat? Adiecta igitur sunt postea ab iis, qui propter simile argumentum quasi corpus antiquissimae ethices facere conarentur. Venerunt alii artifices, qui haec omnia conglutinare studerent. Quorum infelicissimi fuerunt illi, qui v. 106—108. adiicerent: *εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω εὖ καὶ ἐπισταμένως.* Vide ἕ τ ε ρ ο ν *λόγον*, qui argumento prorsus differt, atque hunc *ἐκκορυφώσει* rhapsodus! P i n d a r u s enim Pyth. III, 80. (141.): *εἰ δὲ λόγων συνέμεν κορυφὰν ὀρθὰν ἐπίστᾳ.* Simile videas v. 202. Ea autem carmina, quae ego numeris IV. V. VII. VIII. IX. notavi, recensiones experiri potuisse rhapsodorum quis est qui dubitet; cetera, si quandam diversitatem in textu veram agnoveris, hos excessus passa sunt in ore populi ipsius.

Ac primus quidem, qui variorum carminum suturas in corpore *Ἔργων* declarare conaretur, T w e s t e n i u s fuit in commentatione critica de carmine Hesiodi, quod inscribitur Opera et Dies. Kiliae 1815. Is acute quidem, Heinrichii vestigiis (Epimenid. p. 157.) insistens, varias recensiones detexit saepissimeque cum optimo successu demonstravit multa non cohaerere in Hesiodi carmine, sed prorsus non facio cum eo, quod has recensiones etiam in iis carminum partibus detexisse sibi visus est, quas ego notis I. II. III. supra distinxi. Huius rei periculum apud eum invenies p. 34. Secutus est S p o h n i u s, qui in editione Operum alia quaedam notis criticis enodavit. Simile consilium postea aperuit T h i e r s c h i u s in commentatione de gnomicis carminibus Graecorum (Act. Philol. Monacens. T. III. p. 402 sq.). Denique L e h r s i u s (Quaest. epic. p. 179 sq.) tam haec quae parangelmata diximus quaeque minime cohaerere perspicuum est, quam longiora carmina „ex ordine literarum" inter se esse composita

deprehendisse sibi visus est. Prorsus facerem cum eo, si hoc tantum dixisset, composita haec videri secundum principalem sententiam vel secundum vibrantia vocabula (Stichwörter), ita ut, ubi de vicino (hoc enim exemplo uti licebit) proverbium inventum ab aliquo esset, alia, quae item de vicino agerent, deinceps adiecta ab aliis essent, quanquam sententia paululum diversa, quemadmodum id factum est in Theognidis sententiis, ut Welckerus demonstravit. Quis autem credat, ut eodem utar, quo Lehrsius usus est p. 184., Πληιάδων Ἀτλαγγενέων κ. τ. ἑ. propterea post σοὶ δ' εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ἧσιν, ὧδ' ἔρδειν καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι reiecta esse, quod in utroque membro vocabulum a Π (Πλούτου et Πληιάδων) incipiens inveniretur. Sic etiam de aliis indicare licet, in quibus acumen ingenii sane demonstrasse videtur, veritatem tamen non assecutus esse. Tamen haec Lehrsii audacia, me quidem iudice, accommodatior est criticae Hesiodiae quam C. F. Rankii, viri in his rebus ὀρθοδοξοτάτου, superstitiosa paene Ἔργων Hesiodiorum, tanquam carminis continui mirificeque inter se cohaerentis, veneratio, qua non deterritus est a conamine excusandi vel prooemii Ἔργων. Sic in universum sentio de Rankii, amici mei, critica Hesiodia, quem tamen singula multa egregie perspexisse lubentissime concedo.

Denique mentio facienda est Ἔργων μεγάλων, quorum reliquias ego Fragm. XVI — XXVI. exhibui. Fuisse enim qui Hesiodo tale adscriberent carmen uberius de agricultura exponens deque aliis rebus ad eam pertinentibus, lithicis adeo, si id concludere licet ex fragm. XXIII, et plantis (XVI — XX.), mihi persuasum est. Bene quidem de hac re disseruerunt post I. L. Hugium et Welckerum (Nov. Mus. Rhen. I. p. 425 sq.) Iulius Caesar (Zeitschrift für Alterthumswissenschaft. Ann. V. n. 65 sq.) et Marckscheffelius (Hesiodi — fragmenta p. 182.); cum utroque enim et Welckero consentio in ratione emendandi loci Athenaei VIII. p. 364., ut μεγάλων Ποιῶν καί vocabula eiiciantur, etiam in interpretandis Manilii et Propertii locis, assentior dubiis, quae de Plinii fide moveri possunt, sed non facio cum ea sententia, quae Ἔργα μεγάλα collectionem esse statuit carminum Hesiodiorum didactici generis, quorum nobilissimum essent Ἔργα καὶ Ἡμέραι, quibus deinceps praeter ornithomantiam etiam Χείρωνος Ὑποθῆκαι adiectae essent. Huic sententiae refragantur imprimis Fragm. XVI. et XXIII. Nam non satis cautum est iudicium Marckscheffelii (p. 213.) de loco Fulgentii:

„quare profecto praestabit hoc testimonium auctori suo relinquere." Hoc quid aliud est, quam arma relinquere? Minus etiam caute de altero loco iudicavit (p. 191.): „Mihi si coniecturam proferre licet, Orphei nomen excidisse videtur" (post γενεαλογεῖ in loco Proculiano). Sed Proculi verba quum sint perspicua, talem medicinam, qua Hesiodo substituatur Orpheus, quis adhibeat? Verba Proculi enim sunt haec: τὸ δ' ἀργύρεον (Ἔργ. 128.) ἔνιοι τῇ γῇ ἀκούουσι λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μεγάλοις ἔργοις τὸ ἀργύριον τῆς Γῆς γενεαλογεῖ. Scilicet fuerunt qui τὸ χρύσεον γένος non ex auro creatum dicerent, sed τὸ χρύσεον esse dictum pro τὸ οὐράνιον (cf. v. 112: ὥςτε θεοὶ δ' ἔζωον), τὸ ἀργύρεον pro τὸ γήϊνον (hoc enim est illud τῇ γῇ ἀκούουσι, quasi dixisset Hesiodus: δεύτερον γένος οἱ θεοὶ πολὺ χειρότερον μετόπισθεν ἐποίησαν τῆς γῆς, pro quo recentiores dixerunt τῇ γῇ; v. Schaef. ad Long. p. 331.). Atque hanc explicationem grammaticos istos sustentasse Proculus dicit alio Hesiodi loco ex Magnis Operibus, ubi argentum dixerat esse Terra creatum (hoc enim est τὸ ἀργύριον τῆς Γῆς γενεαλογεῖ). Eo autem delati sunt grammatici isti, de quibus dicit Proculus versu 145., ubi ἐκ μελιᾶν vario modo exposuerunt, ut non solum ἐκ μελιᾶν eis esset pro ἐκ Μελιᾶν νυμφῶν (v. Proculum ad v. 144. Palaeph. 36.), sed etiam ita ut intelligerent ἀπὸ ξύλου τινὸς ἀνόητον γένος. — οὗτοι, φησίν, οὐκ ἐκ γένους θεῶν, ita ut οὐράνιον, γήϊνον, ξύλινον γένος sibi opponerentur. Sic explicato loco neque confugiendum erit ad Lobeckii rationem (Agl. p. 414.). Hoc saltem certum est, Proculi verba de Hesiodo, non de alio poeta intelligi posse. Quare neque omnibus Plinii locis fidem derogare ausus sum, quanquam de singulis quibusdam dubitare licet.

Hesiodo igitur carmen quoddam uberius adscribebatur Ἔργα μεγάλα eodem modo dictum atque Μεγάλαι Ἠοῖαι, de quibus postea exponam, et Aristotelis praeter alia Moralia etiam Magna Moralia esse dicebantur.

V. De Hesiodi Theogonia.

Longe aliter statuendum de Theogonia est, quam certam atque continuam eamque ab antiquioribus temporibus traditam Graecorum doctrinam de diis continere ex ipsa carminis inscriptione et argumenti siccitate declaratur. Theogonia enim quam Graeci dicebant prorsus respondet nostrae dogmaticae seu Glau-

benslehre. Hoc enim vocabulo ita utitur Herodotus I, 132: *μάγος ἀνὴρ παρεστεὼς (τῇ θυσίῃ) ἐπαείδει θεογονίην, οἵην δὴ ἐκεῖνοι λέγουσι εἶναι τὴν ἐπαοιδήν*: haec enim *θεογονία* quid aliud continere potuit, quam deorum Persicorum secundum certum ordinem commemorationem et invocationem? Longe ab hoc vocabulo significatione differebat *θεολογία*, quo nomine primus usus esse videtur Pherecydes (v. ad Theog. 116.) et quo doctrinam peculiarem docti vel sapientis alicuius hominis de diis comprehendebant. Accedit, quod totus deorum templis et caeremoniis vere cultorum ordo, qualem Hesiodus proposuit cum Homero (ab hoc enim non differt nisi levioribus quibusdam rebus), ad Olympum montem vere Graecum pertinet (v. 118. 529. etc.), quem omnes Graeci deorum sedem esse credebant. Haec enim causa est, cur vates Graeci, quum ex avibus vaticinabantur, versus Septentriones (i. e. versus Olympum) se convertebant. Si doctrinam Hesiodi ipsius in se contineret Theogonia, non communem religionem, non tradita ab antiquo tempore fidei, ut ita dicam, Graecorum, Olympi montis ne mentio quidem iniecta esset. Iam enim nemo, ut spero, erit, qui Homerum et Hesiodum, — dico autem Theogoniae auctorem — qui aetate aliquantum differunt, theogoniam Graecis finxisse putet, quum decantata illa verba Herodoti II, 53. nihil significent, quam Homerum et Hesiodum Graecis mythologiam exposuisse carminibus seu potius versibus, si Hesiodum praecipue in animo habeas. Nisi haec olim inhaesissent animis Graecorum, quae carmine suo arte quadam inculcare studet poeta, ut ne verum systema mythologicum, seu formula legitima, ut Cicero dicit, memoriae Graecorum eripiatur, longe uberiorem haberemus Theogoniam. Vere enim Quinctilianus Inst. X, 1. dicit: in nominibus magnam eius (Theogoniae) partem occupatam esse raroque assurgere Hesiodum: atque eam ob causam Theophilus ad Autol. p. 117. Sylb. dixit *κατάλογον τῆς θεογονίας τῶν παρ' αὐτῷ θεῶν ὀνομαζομένων*, quemadmodum *Κατάλογος γυναικῶν* aliud Hesiodi carmen appellatum est, et pars libri secundi Iliadis *κατάλογος νεῶν*. Atque hanc etiam fuisse sententiam eius, qui Theogoniae prooemium praemisit, satis declaratur eo, quod Musas introduxit loquentes ita: *ἴδμεν δ', εὖτ' ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι.* Hoc autem quid aliud significat, quam *ἀληθεῖς μύθους* docere? Facta igitur Theogonia est eum in finem, ut festis diebus deorum recitaretur publice, quemadmodum id fecerunt Persae, quum sacra faciebant, ut testatus est Herodotus, et quemadmodum Romani,

quum festis diebus carmen Saliare seu axamenta decantari iusserunt, quae totam theogoniam Romanorum a pontificibus receptam continuisse dixi in Histor. reip. Roman. p. 192 sq. Comparandus igitur in hac re Hesiodus cum Numa Pompilio, qui primus Saliare carmen composuisse dicitur: cui tamen postea addita sunt quaedam pro religione Romanorum paulatim exculta.

Quodsi vero in eum finem, quem dixi et quem recte indicavit etiam Bodius (Hist. Ep. poet. I. p. 440.), facta Theogonia est, non mirum videtur brevem eam fuisse, neque in ea editione, qua nos nunc utimur, magnas esse lacunas credendum est. Unam ipse ad v. 206. indicavi; sed fateor me invito haec verba ex priore editione huc retracta esse: versus enim 462. satis demonstrat non esse lacunam statuendam. Non gravia sunt quae excidisse videntur alibi, ut v. 273. alias. De loco autem Manilii, ex quo quis alias fortasse lacunas statuerit, recte dixit Lobeckius Aglaoph. p. 306., de Nicandri loco, cuius idem Lobeckius memor fuit p. 567, disserui ad v. 313. Nec Schol. Greg. in Catal. Bibl. Bodl. P. I. p. 46., cuius Lobeckius meminit, Hesiodi textum lacunae potest arguere: nam qui a Nicandro dicuntur Titanes non differunt a Gigantibus istius Scholiastae (v. Gerhard. die zwölf Götter p. 11.); aliorum sententias, ut Muetzellii, si quid opus erat, suo loco commemoravi (v. ad v. 497.). Contra vero additamenta quaedam posteriorum temporum adhaerere Theogoniae Hesiodiae manifestum est. Haec autem ex quatuor imprimis fontibus derivanda esse videntur; ac primum quidem ex Theogoniis aliorum poetarum posterioris temporis quaedam huc adiecta esse non mirum est: Theogoniae enim adscribuntur Cyclo epico (v. C. W. Mueller. de Cyclo Graecorum epico p. 52.), Orpheo, Musaeo et Acusilao (v. Walzii Rhet. IX. p. 144.); diversa ab Hesiodia usus est Chrysippus (v. ad Th. 927.), aliam conscripsit Epimenides. Ex eiusmodi igitur rivulis derivandi esse videntur v. 217 — 222. 265 — 336. 411—452. 501—506.; deinde cultus deorum quorundam in regionibus quibusdam praecipue regnans alia invexit, ut v. 192 — 199. 477 — 484., unde magnopere mutata est primigenia Hesiodiae Theogoniae natura. Merito in hac re excipiuntur Olympus, commemoratus cum Pieria, et Delphi (499.), sanctissimae sedes deorum, quarum veneratio ad omnes Graecos peraeque pertinebat, merito alii loci, quibus secundum antiquam mythologiam aliquid factum est, ut Cythera, Othrys, Nemea cum adiacentibus locis. Omnium autem locorum gravissimus est v. 536., qui memoriam

Meconae conservavit. Sic olim dictam esse Sicyonem, urbem in Achaia, monuimus ad h. l. Theogoniae, quo loco etiam causas exponere conati sumus, cur ad hanc imprimis urbem reiecta antiqua fabula fuerit de pace inter deos et homines facta (sic enim dicere licebit ex Romanorum more). Sed addendum aliud erat. Apud Eusebium Maii p. 125. legimus ex Syncello et Castore: *πάντων μὲν Ἑλλήνων παλαιότατοι τοῖς χρόνοις ἀναγράφονται Σικυώνιοι βασιλεῖς οἱ Σικυῶνος ἡγησάμενοι, ὧν πρῶτος ἦρξεν Αἰγιαλεὺς κατὰ Βῆλον καὶ Νίνον γεγονὼς — ἐξ οὗ Αἰγιάλεια τὸ πρὶν ἡ νῦν Πελοπόννησος ἐκαλεῖτο.* Videmus igitur antiquissimum Graecorum regnum cum pontificatu coniunctum Sicyone fuisse ita constitutum secundum veterem famam, hoc ut per totam Peloponnesum praevaleret. Accedit, quod annales pontificum Graecorum antiquissimi (*ἀναγραφή*) fuerunt Sicyonii, unde vel Argivorum chronica profecerunt (v. Plutarch. de Mus. 3. 8.). Hoc si animadvertimus, mythologiam Graecam Sicyone magnum fecisse incrementum atque inde per totam Peloponnesum et per Graeciam quasi fuisse propagatam difficile erit negare[14]). Iam vero si Romanam fabulam ab Arnobio (v. animadv. ad Th. 536.) ex fontibus antiquis memoratam comparaveris, Numae Pompilio, religionis Romanae conditori, et Prometheo Hesiodio partes fere easdem traditas esse in fabula praeclare perspicies. Apparet igitur rationem, qua explicandam esse hanc fabulam putem, etiamnunc esse eandem, quam proposui olim, quanquam Heffteri stomachum sollicitavit (Zeitschr. f. *Alterth.* 1836. p. 438.). Iniuria, ut mihi quidem videtur. Nam Prometheum personam fuisse historicam, ut ille ait, ne dixi quidem. Cur Dodonaei oraculi mentionem non fecerit Theogoniae auctor, supra exposui uberius. Praeterea quaedam partes reliquae sunt ex variis variorum locorum recensionibus, quanquam in Theogonia propter ipsam carminis sanctimoniam hic locus non tantum patet, quantum crediderunt alii. Certe in argumentis levioribus tantum haec occupata esse poterant (cf. v. 144. 300—305. 496. 590. 726 — 819.; fortasse eo etiam 473. 828. pertinere quis putet); denique quaedam a rhapsodis ornamenta adiecta esse videntur, quae a toto Theogoniae tenore abhorrent (ut v. 118.

---

14) Clisthenem, Sicyoniorum tyrannum, qui Homeri carmina in agonibus recitare vetuit (Herodt. V, 67.), nonne credibile est vel propter hanc causam Hesiodi carminibus magis in iisdem agonibus favisse?

130. 141. 144—146. 186. 282—286. 743—745. 774. 807—819.). Magnum autem fidei Theogoniae augmentum eo etiam accedit, quod postea haec Hesiodi Theogonia suos, ut sacri Christianorum libri, nacta est interpretes, Pherecydem, Acusilaum, Eumelum aliosque philosophos, qui, si philosophi alicuius fetum habuissent Theogoniam, ut nostrates quidam crediderunt, non opus habuissent interpretari summa fide adhibita, sed plane aut ignorassent aut abiecissent facilius, quod primus ausus Anaxagoras est, quum Helium non deum esse diceret, sed μύδρον διάπυρον, cuius ausus postea poenam luit magnam.

Omnis autem mythologia antiquorum populorum distributa est in partes tres, cosmogoniam s. doctrinam de mundo, theogoniam s. doctrinam de diis, heroogoniam s. doctrinam de hominibus. Harum quae primo loco est posita cosmogonia (a versu 116. usque ad 452.) quum notiones vel numina contineat, quae cultu et religione prorsus apud Graecos erant destituta, nemo mirabitur, non eodem in omnibus ac singulis apud antiquissimos poetas niti fundamento. Sic sane Hesiodi cosmogonia videtur distare ab Homerica, quam poeta velut aliud agens commemoravit Iliad. XIV, 200., docens deos omnes progenitos esse Aqua seu Oceano ac Tethye. Ex Hesiodi vero carmine systema physiologiae — licebit enim antiquo nomine significatione antiqua uti — multo elimatius Homerico et fortasse etiam recentius emergere videtur, in cuius fronte Chaos introducitur (i. e. Spatium), postea Materia (i. e. Tellus) et Amor ita, ut illa primum ex se, sine coniuge, sed adiutore Amore (Hesiodus enim Amor in cosmogonia fere idem est, quod θυμός in psychologia seu τὸ φέρον, quod Aristoteles dicit loco Metaphysicorum infra laudando), Coelum, Montes, Pontum procreet, postea cum Coelo concumbens praeter alia numina etiam Oceanum et Tethyn, quos ceteros deos progenuisse dicitur nusquam. Haec igitur magna sane videtur differentia esse, non tanta tamen, quanta videri possit primum considerantibus. Utraque enim cosmogonia via tantum differt, non ratione. Omnes enim dii secundum Homeri et Hesiodi doctrinam orti sunt ex materia, non hanc procreaverunt ipsi. Hac autem pantheistica (utor enim recepto apud nos vocabulo) doctrina Graecorum cosmogonia toto coelo differt a cosmogonia populorum orientalium, Aegyptiorum praecipue et Persarum, quorum dii materiam aut ipsi procrearunt aut certe oppositi materiei sunt. Aliam doctrinam inter Graecos primus secundum Diogenem Laertium (I, 1, 9.) Thales

videtur proposuisse sententia hac: *κόσμος ποίημα θεοῦ.* In prima parte mythologiae, cosmogonia, cum philosophis laudatur Hesiodus ab Aristotele cum Empedocle, Parmenide, Hermotimo (Metaph. p. 1.). Ita Plutarchus de Pythiae orac. 18: *πρότερον μὲν ἐν ποιήμασιν ἐξέφερον οἱ φιλόσοφοι τὰ δόγματα καὶ τοὺς λόγους, ὥςπερ Ὀρφεὺς καὶ Ἡσίοδος καὶ Παρμενίδης καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἐμπεδοκλῆς καὶ Θαλῆς.* Diogenes L. IX, 3, 3: *καὶ αὐτὸς (Παρμενίδης) δὲ διὰ ποιημάτων φιλοσοφεῖ, καθάπερ Ἡσίοδός τε καὶ Ξενοφάνης καὶ Ἐμπεδοκλῆς.* Explicatio vero huius cosmogoniae aliunde peti non potest, quam ex etymologia, ut facere conatus est Hermannus (de mythologia Graecorum antiquissima in Opuscul. T. I. et in Epistola ad Frid. Creuzerum Lips. 1819.). Modo meminerimus in tam antiquis vocabulis (nemo enim Hesiodum ipsum dicet inventorem) eo maiore opus esse cautione, quo remotiora sunt tempora, quibus procusa sunt. Siquidem igitur Hermannus quibusdam etymologiis in cosmogonia falsus est, in rectiorem viam videtur ductus esse a Friesio, qui primus inter recentiores historicos philosophiae (Histor. Phil. I. p. 85.) Hesiodiae doctrinae pro dignitate rationem habuit. Ad hunc igitur librum eo lubentius lectorem amandamus, quo accuratius cum egregio scriptore Ienae nunc recepto consentimus. Cum hoc praeterea comparabis quae nunc exposuit Creuzerus Symb. III. p. 55. 166. (ed. III.).

Theogonia porro, quae sequitur inde a versu 453. usque ad v. 962., vere est antiqua Homericorum carminum, politici argumenti, aliena ab physiologia. Quare in hac parte non consentiendum est cum Hermanno, qui explicationem physiologicam ultra cosmogoniam etiam, i. e. ultra v. 452., extendere conatus est. Politicam vero quum dico priscam theogoniam, intellectum id eo velim sensu, quem ex communi Graecorum sententia exposuit Aristoteles Polit. I, 1: *καὶ τοὺς θεοὺς δὲ διὰ τοῦτο πάντες φασὶ βασιλεύεσθαι, ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν ἔτι καὶ νῦν, οἱ δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐβασιλεύοντο. ὥςπερ δὲ καὶ τὰ εἴδη ἑαυτοῖς ἀφομοιοῦσιν ἄνθρωποι οὕτω καὶ τοὺς βίους τῶν θεῶν.* Antiquissima enim Graecorum theogonia simul cum exorto regno, antiquissima illa reipublicae humanae forma, excogitata est a primo rege, qui item primus sacerdos erat, cui novus rerum ordo prae antiquato patriarcharum (*φυλάρχων*) regimine — nam antequam unius nutui phylae seu tribus politicae parebant, subiectae singulae singulis erant principibus populorum — religione etiam videbatur sanciendus esse. Quod quo loco factum sit, haud tecte indicavit

Hesiodi Theogonia, nosque supra de Mecone disserentes indicavimus. Ita factum est, ut tres deorum aetates theogonia Graeca crearet, quarum prima est deorum materialium (ita enim licebit dicere), sive ea aetas, quae numina cosmogonica complectitur apud Hesiodum, Oceanum et Tethyn apud Homerum, atque horum numinum apud Hesiodum non definitus numerus est (v. 129.); secunda est patriarchalium, quam Cronus, Rhea al. conficiunt: horum certus numerus est, sunt enim duodecim (v. 133 — 137.), sex mares totidemque feminae (v. Gerhard. die zwölf Götter p. 5.); tertia regalium, in quibus tres sunt potentissimi (*τριχθὰ πάντα δέδασται*), Iuppiter, Neptunus, Pluto, ita tamen, ut Iuppiter longe ceteros superet, quo appareat summum esse unum, quod satis demonstratur Iove Argivo *τριοφθάλμῳ*; unus enim oculus in fronte erat super ceteris duobus (v. Panofka, Argos Panopt. p. 7.). Haec numerorum coarctatio (primo enim innumeri erant dii, post pauci, tandem unus) rationi maxime est consentanea optimeque comparari potest quod duodecim Atticas civitates, a patriarchis olim suis seorsim rectas, in unum regnum coarctando fecisse Theseus dicitur. Primae autem et secundae aetatis dii, qui uno Titanum nomine comprehendebantur, quum antiquissimis temporibus templa non haberent in Graecia (hoc primus omnium recte enucleavit Buttmannus, postea Muellerus Myth. p. 373. et Gerhardius: Ueber die zwölf Götter p. 4. 5.), ab antiquis mythologiae Graecae conditoribus eo praecipue consilio additi sunt, ut, exortis semel ex materia rebus, novi regii imperii maior dignitas et auctoritas esse videretur, quam antiquorum patrum seu patriarcharum fuisset. Hoc igitur, quum quasi cardo esset totius religionis Graecorum politicae, non mirandum est uberiore a poeta ornatum esse descriptione. Factum id est primum Titanomachia 617 — 745., qua Iuppiter imperium suum feliciter contra pristinorum deorum impetum tutatus est tandemque Olympum regiam sibi suisque diis constituit. Etiam in notissima Atheniensium imagine mythologiae, quam Panathenaeorum peplo intexi iusserunt, hanc quasi catastrophen imprimis enituisse ex multis antiquorum poetarum locis elucet. Cum hac narratione egregie cohaeret id, quod de inferorum deorum sede atque de poena periurii deorum usque ad v. 806. a poeta expositum est. Altera autem theogoniae pars, quae item merito uberiore gaudet expositione, est Promethia a v. 507 — 616., qua regnum suum in homines firmiter ac severe constituit Iuppiter. Rationi vero prorsus est

consentaneum, quod levius certamen (sic enim dicere licebit Iovis certamen cum Prometheo et hominibus) praegreditur graviori cum omnibus Titanibus certamini. Postea tribus his primariis aetatibus adiecta a Graecis quarta est, cuius princeps dicendus Apollo, rex vere ethicus et, ut ita dicam, aesymnetes (v. Aristotelem Pol. III, 9.), quale epithetum non dedignati sunt Graecorum dii (v. Welcker. Additam. ad Trilog. p. 252.), quum Iuppiter ipse nihil videretur aliud esse, quam antiquus heroici temporis rex politicus. Haec quomodo cohaereant, uberius explicare conatus sum in commentatione de Graecorum mythologia, quae inserta est Diario literario Hermes inscripto T. XXIX. Hoc autem addere licebit, ex tota quam exposui quatuor divinarum aetatum descriptione certissime apparere nondum sanctum fuisse Hesiodi tempore duodenarium illum olympicorum deorum numerum, quo Iovi et Iunoni, Plutoni[15]) et Cereri, Neptuno et Vestae (Theog. 453.) adiecti sunt Vulcanus et Minerva, Mars et Venus, Apollo et Diana. Hos enim quanquam novit Hesiodus, tamen ita commemorat locis inter se diversis, ut de hac re dubitare non liceat. Mihi autem dubium non est, quin sacer ille Cronidarum duodenarius numerus constitutus ab Atheniensibus sit, vel potius a Theseo, quum Panathenaeis institutis duodecim curias Atticas etiam religionis vinculo coniungeret; ita factum est, ut singularum curiarum singula numina, quae quaeque praecipue colerent, reciperentur in sacrum coetum. Hoc vel eo sustentatur, quod etiam Atticorum quatuor antiquarum tribuum nomina derivata sunt a cultu quatuor deorum in sacrum coetum receptorum: Διάς, Ἀθηναΐς, Ποσειδωνιάς, Ἡφαιστιάς. Sic igitur prorsus adstipulor Gerhardio, viro doctissimo, qui in commentatione de duodecim Graecorum numinibus p. 9. ita scribit: „Unserer Annahme nach sind die zwölf Götter ein lose verbundener Verein hellenischer Stammgottheiten verschiedenes Ursprungs, denen die heilige Zwölfzahl zu nothdürftiger Einheit verhalf", et p. 13: „Dieser augenfälligen Verknüpfung verschiedener Stammgottheiten gemäfs mag das Alter der Götterzwölfzahl, die in Athen galt, der politischen Einigung attischer Stämme gleichzeitig seyn." Recte. Nam quod ab Hellanico (v. Schol. Apoll. III, 1084.) Deucalioni, ab ipso Apollonio (II, 532.) Argonautis duodecim deorum cultus tribuitur, nemo pro explorato facile habebit praeter E. Q. Viscontium, V. D. (Monum. Gabin. p. 221.).

---

[15]) Mercurio apud Romanos.

Ex his omnibus primum sequitur theogoniam Graecorum non posse ullo probabili modo derivari ex mythologia orientalium populorum, Aegyptiorum praecipue, vel Persarum vel Indorum: apud hos enim statim ab initio dii bipartito sibi ita sunt oppositi, alteri ut bonum, alteri ut malum sequantur. Ab hac autem dichotomia vel dualismo (licebit enim hoc vocabulo, quanquam inepto, uti in re notissima) Graecorum mythologia abhorret tantum, quantum maxime, quanquam aliter sentit Creuzer. Symb. I. p. 191. (ed. III.), neque ulla in Hesiodi Theogonia vestigia sunt arcani aut Samothracum aut Eleusinii cultus (de hac re v. Creuzer. Symb. III. p. 64 sq.). Deinde vere ex his, quae diximus, consectarium est aetates deorum secundam, tertiam et quartam, quas diximus, non posse ad physicam significationem revocari, quod fecit, ut diximus, cum aliis Hermannus. Quantum ab hac ratione Graeci ipsi abhorruerint, demonstravit, ut hoc uno defungar, Anaxagorae exemplum, qui, cum Solem non esse deum, sed metallum ardens dixisset, statim *ἀσεβείας* accusatus ab Atheniensibus est. Sed etiam astronomica significatio, quam multi inesse Graecae mythologiae putarunt, quantum a sensu Graecorum antiquorum abhorreat, docetur nobilissimo Hesiodi loco (*Ἔργ.* 619.), ex quo partem Graecorum stellarum imagines magnam Orionis venationem repraesentare putasse patet, quum apud Homerum alia Graecorum pars in iisdem sideribus plaustri imaginem cum bubulco Boote, non deos agnosse sibi viderentur. Nec contrariam sententiam defendere aptus est locus Aristotelis Metaph. XI, 8. p. 1074. b. Bekk.: *παραδέδοται δὲ παρὰ τῶν ἀρχαίων καὶ παμπαλαίων ἐν μύθου σχήματι καταλελειμμένα τοῖς ὕστερον, ὅτι θεοί τέ εἰσιν οὗτοι καὶ περιέχει τὸ θεῖον τὴν ὅλην φύσιν. τὰ δὲ λοιπὰ μυθικῶς ἤδη προςῆκται πρὸς τὴν πειθὼ τῶν πολλῶν καὶ πρὸς τὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ συμφέρον χρῆσιν.* In hoc loco *τοῖς παμπαλαίοις* memoratis sine dubio intellexit Aristoteles Hesiodum, cuius primam deorum aetatem, de qua diximus supra, in animo habuit: minime enim ad verba *ὅτι θεοί τέ εἰσιν οὗτοι* cum Creuzero, viro doctissimo (Symbolik u. Mythol. Ed. III. T. I. p. 5.), supplere sidera licebit, sed *τὸ φέρον καὶ τὸ φερόμενον*, quibus vocabulis Amorem et Tellurem Hesiodi indicare voluit Aristoteles. Quae post apud Aristotelem sequuntur, *τὰ δὲ λοιπὰ — πρὸς τὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ τὸ συμφέρον χρῆσιν*, de ceteris deorum aetatibus religione a Graecis vere cultis intelligenda sunt prorsusque conspirant cum eo loco, quem supra ex Aristotelis Politicis proposui.

Negari igitur non poterit, quin politica quaedam huic Hesiodiae Theogoniae parti inhaereat significatio, neque verendum est, ne qui ita statuat Evemeri doctrina se imbutum esse audiat. Haec autem significatio quum non satis accommodata esse videretur provectiori vitae Graecorum, qualis imprimis philosophis debebatur, fieri sane non potuit, quin hi philosophi primum ad cosmogoniam Hesiodi, auctoritatem antiquam novae suae doctrinae allaturi, accederent, si possent apta etymologiae interpretatione ad suam doctrinam accommodare. Sic igitur Pherecydes (v. animadv. ad Th. 116.) χάος Hesiodium primus, ut videtur, a χεῖσθαι derivabat, ut cum sua doctrina de aqua omnium initio concinere videretur doctrina Hesiodia, i. e. antiqui aevi fides; de Dionysi etymologia statuebat: *Διόνυσον — ὡς ἐκ Διὸς εἰς νύσας ῥέοντα* (Schol. Aristid. p. 313. Dind.). Secuti sunt Pherecydem alii multi, ut Plutarchus testatur (aquae et ignis comparat. 1. T. XIII. p. 124. ed. Hutten.): *συμφωνεῖ δὲ καὶ Ἡσίοδος εἰπών· ἤτοι μὲν πρώτιστα χάος γένετο. τοῖς πλείστοις γὰρ ὠνομακέναι δοκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦτον τὸν τρόπον παρὰ τὴν χύσιν.* Sic in aliis Acusilaus et Eumelus in similem finem usi sunt Hesiodia cosmogonia (v. Clement. Alex. Strom. VI. p. 235. et Etym. M. p. 523, 50., ubi sermo est de Acusilai etymologia *Κοίου* [Th. 134.] Hesiodii). Simile quid etiam in Theogonia proprie sic dicta fecisse Pherecydes et Acusilaus videntur, qui antiquas fabulas et plenius collegerunt et uberius exposuerunt (Schol. Venet. Il. XXIII, 296.). Haec autem ratio etymologice et genealogice interpretandi Hesiodum, quum admodum videretur incerta esse, paulatim cessit alii, quae etiam theogoniam, non solum cosmogoniam, aggressa est ita, ut deorum personas per quandam significationem nominum physice interpretarentur philosophi (v. Diog. L. VIII, 2, 12. IX, 2, 3.). Usi enim sunt allegoriis vel *ὑπονοίαις* (de quibus v. imprimis Platonem Pol. p. 378. HSt.), quas non intellexisse Homerum et Hesiodum in reprehensionem vocabant, quamvis ipsi hi philosophi has allegorias excogitassent. Huius vituperii primus auctor videtur Xenophanes Eleata fuisse, cuius in hanc rem versus habet Sextus Empir. adv. Mathem. p. 341. B:

Πάντα θεοῖς ἀνέθηκαν Ὅμηρός θ' Ἡσίοδός τε,
Ὅσσα παρ' ἀνθρώποισιν ὀνείδεα καὶ ψόγος ἐστίν,
Κλέπτειν μοιχεύειν τε καὶ ἀλλήλους ἀπατεύειν,

quem ob hanc etiam causam videtur carpsisse Epicharmus (v. Schol. ad Aristot. p. 670. b. Bekk.). Secuti sunt alii, ut He-

raclitus Ephesius, cuius verbum habes apud Schol. Plat. Theaet. p. 364. Bekk.: πολυμαθίη νόον οὐ διδάσκει. Ἡσίοδον γὰρ ἂν ἐδίδαξε καὶ Πυθαγόρην. V. Diog. Laert. IX, 1, 1. Multo planius idem Anaxagoram dixisse de Homero a Diogene perhibetur L. II, 3, 7: δοκεῖ δὲ πρῶτος τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀποφήνασθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης, ἐπιπλεῖον δὲ προστῆναι τοῦ λόγου Μητρόδωρον τὸν Λαμψακηνόν. Secuti sunt Stoici, qui etymologiam allegoriae consentaneam excogitarunt, ut Zeno, qui ita docuit (Diog. L. VII, 1, 72.): Δία μὲν γάρ φασι δι' ὃν τὰ πάντα, Ζῆνα δὲ καλοῦσι παρ' ὅσον τοῦ ζῆν αἴτιός ἐστι ἢ διὰ τοῦ ζῆν κεχώρηκεν· Ἀθηνᾶν δὲ κατὰ τὴν αἰθέρα διάτασιν τοῦ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ, Ἥραν δὲ κατὰ τὴν εἰς ἀέρα καὶ Ἥφαιστον κατὰ τὴν εἰς τὸ τεχνικὸν πῦρ· καὶ Ποσειδῶνα κατὰ τὴν εἰς τὸ ὑγρόν, καὶ Δήμητραν κατὰ τὴν εἰς γῆν: atque haec de interpretatione Zenonis Theogoniae Hesiodiae intelligenda esse comprobatur a Cicerone primo libro de natura deorum cap. 14: „Quum vero Hesiodi Theogoniam interpretatur, tollit omnino usitatas perceptasque cognitiones deorum: neque enim Iovem neque Iunonem neque Vestam neque quenquam, qui ita appellatur, in deorum habet numero, sed rebus inanimis et mutis per quandam significationem haec docet tributa nomina." De Chrysippo, e cuius Theogonia quaedam proposuimus ad Hesiod. Theog. 927., et Diogene Babylonio plane sic loquitur idem Cicero de nat. deor. I, 15: „Idemque disputat aethera esse eum, quem homines Iovem appellarent: quique aer per maria manaret, eum esse Neptunum: terramque eam esse, quae Ceres diceretur, similique ratione persequitur vocabula reliquorum deorum. — Et haec quidem in primo libro de natura deorum: in secundo autem vult Orphei, Musaei, Hesiodi Homerique fabellas accommodare ad ea, quae ipse primo libro de diis immortalibus disserit, ut etiam veterrimi poetae, qui haec ne suspicati quidem sunt, Stoici fuisse videantur. Quem Diogenes Babylonius consequens in eo libro, qui inscribitur de Minerva, partum Iovis ortumque virginis ad physiologiam traducens diiungit a fabula." Hinc factum est, ut etiam Crates Mallotes Stoicus doctores suos sequeretur et venator fieret mythologiae physiologicae, de quo vide Wolf. Proleg. p. CCLXXVIII. Voss. Antisymb. T. I. init. Omnes autem philosophi Graecorum quantam auctoritatem tribuerint Theogoniae Hesiodiae ex eo patet, quod ne unus quidem eorum praeter Anaxagoram, qui Athenis maximas huius temeritatis poenas luit, hanc eius fidem aut impugnare aut labefactare ausus est. Hanc igitur carminis

partem iure nostro habemus antiquissimam longissimeque absumus a vana opinione eorum, qui fidem Theogoniae metiuntur locis ab aliis scriptoribus laudatis. Quasi non argumentum ipsum nobis persuadere de veritate rei debeat, quasi te existere non credendum sit tibi, nisi alius homuncionis testimonium accesserit.

Sed pergimus ad tertiam carminis Hesiodii partem, quam dixi heroogoniam. Orditur ea versu 963. prorsusque diversa est ab ea heroum doctrina, quam habes Ἔργ. 159 sqq. Haec autem progrediente tempore multas videtur mutationes et additamenta ita experta esse, ut quid antiquum sit, quid recentius, non facile sit perspectu. Facti enim heroes, ut vel historica Graecorum aetate agnoscebantur — ultimum enim heroum Cleomedem Astypalaeensem habendum esse publice oraculum Delphicum declaraverat Ol. LXXI. (Plut. Rom. 28. Pausan. VI, 9, 3.) — ita etiam in heroogoniam relati olim videntur, quemadmodum hoc fieri solebat in Romanorum theogonia carminis Saliaris, cui Augustum Imperatorem, Germanicum, alios additos fuisse constat. Ac prorsus idem factum apud Graecos esse Panathenaeorum festum demonstrat. Peplo enim, qui una cum navi adducebatur in arcem, intextam fuisse totam mythologiam Graecorum atque imprimis eam eius partem, quae antiquum Titanum imperium novo imperio Iovis et Minervae exutum esse monstrabat, quis nescit? Sed praeter theogoniam etiam heroogoniam pictam fuisse per se est probabile et ostenditur eo, quod Demetrius adeo et Antigonus, quibus ut heroibus tribus novas consecraverant Athenienses, *locum in* Peplo invenerunt suum (Plutarch. Demetr. 11.). Sed alios etiam acu pictos fuisse heroas probat Aristophanis locus Equit. 563. V. Meier. v. „Panathenaeen" in Encycl. Sic igitur non mirum est Latinum adeo receptum esse in Graecorum antiquam theogoniam (Th. 1013.). Nec mirari oportet propter hanc heroogoniae naturam legitimo exitu fere destitutum carmen videri, ut quasi futuros etiam heroas exspectare videatur. Sed de fine Theogoniae postea videbimus.

Nondum enim dixi de prooemio, quod carmini Hesiodio praemissum est a v. 1 — 115. Hoc autem cum ipsa indicatione auctoris carminis non convenire ei usui, cui ab initio destinatam esse Theogoniam exposui, sponte patere videtur. Sed adiectum est eo tempore, quo festis diebus ad aras Theogoniam canere iam desueverant, atque adiectum eum in finem, ut tetricum carmen novorum ornamentorum illecebris, et poesios et musices, homines alliceret in agonibus. Atque haec sententia

de adiecto prooemio et indicato nomine auctoris Theogoniae eximie sustentatur Pausaniae loco IX, 27: *Ἡσίοδον δὲ ἢ τὸν Ἡσιόδῳ Θεογονίαν ἐςποιήσαντα.* Quem autem adiecisse putabimus? Difficilis est responsio. Mihi tamen adiecisse Terpander videtur, quem, e gente Hesiodia secundum fabulam oriundum, carmina Hesiodi etiam musica in agonibus perstrinxisse diximus. De hoc poeta ita Plutarchus de musica c. 4: *πεποίηται δὲ τῷ Τερπάνδρῳ καὶ προοίμια κιθαρῳδικὰ ἐν ἔπεσιν. ὅτι δὲ οἱ κιθαρῳδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν συνίσταντο, Τιμόθεος ἐδήλωσε,* et paulo post c. 6: *τὰ γὰρ πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐβούλοντο* (sic scribendum esse videtur) *ἀφοσιωσάμενοι ἐξέβαινον εὐθὺς ἐπί τε τὴν Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποίησιν. δῆλον δὲ τοῦτ' ἔστι διὰ τῶν Τερπάνδρου προοιμίων.* Hoc aptissime quadrat ad prooemium Theogoniae; a laudatione Musarum statim ad Theogoniam Hesiodi transit poeta. In ipso autem prooemio tam multa insunt testimonia magnae cum regionibus Boeotiae quasi familiaritatis contractae (cf. v. 4—6.) tamque proprius est Boeotorum cultus Musarum et Gratiarum, cuius uberior in carmine inest commemoratio, vix ut ab alio quam a Boeoto scriptum esse prooemium dicas. Fuit autem Boeotus etiam Terpander secundum Suidam. Iam igitur satis apparet, cur duo prae ceteris in hoc exordio argumenta exposita sint, alterum demonstrans in Boeotia conditum esse venerabile carmen, Musarum et Gratiarum celeberrima sede, iniuria *ἀναισθησίας* istius accusata, de qua nuper etiam Boeckhius dixit Expl. ad Pind. p. 162., alterum testans condidisse Hesiodum pastorem ad ipsas Heliconis radices. Sed scriptum esse Theogoniae, non universo carminum Hesiodiorum corpori (quod opinatur sine probabili ratione Muetzellius de emend. Theog. p. 366.), comprobatur non solum v. 33., sed toto carminis argumento, cui ne levissimae quidem indicationes *Ἔργων* insunt; imo laudes regum, quas Muetzellius censet esse antiquissimas (v. 80—97.), prorsus contrariae sunt gravi regum admonitioni in Operibus. Enim vero si dixi in ipsa Hesiodi Theogonia rarissima esse variarum recensionum vestigia propter ipsam argumenti sanctitatem, non mirandum est alia omnia apparere in exordio facta. Huic enim sine dubio additamenta quaedam adiecta sunt tam longiora quam breviora. Longiorum duo (v. 5—8. et v. 64—66.) debentur Boeoto artifici, cui Boeotiae quidam loci sacri ac numina vere propria Boeotiae adiicienda esse videbantur, ne iniuria patriae fieret; tertium (v. 46.) inepte ex v. 111. est repetitum; de quarta interpolatione versus 12.

dixi supra. Restat quinta (v. 105 — 115.) a rhapsodo quodam profecta pro vs. 11 — 21. Ex his apparet me ab ea opinione de septem exordii recensionibus, quam G. Hermannus in sagacissima ad hymnos Homericos praefatione olim exposuit, nunc fere descisse, quanquam illud Hermannus demonstravit luculenter, interpolatum multis locis esse prooemium. Eius autem interpolationis duo sunt exempla breviora gravissima. Alterum est in ista Hesiodi per Musas compellatione, quae Apollonii Rhodii tempore aliquanto uberior fuisse videtur: nam ita Scholiastes: Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος λείπειν τὸν πρῶτον στίχον φησίν· οὐ λείπει δέ, ἀλλ' ἔστι· ποιμένες κ. τ. λ.; sententiam Apollonii non recte intellectam esse a Scholiasta satis eo comprobatur, quod cognitum Apollonio fuisse versum 26. ostenditur eius imitatione οἶον adverbii. Sic enim ille Argon. III, 1109:

ἀλλ' οἶον τύνη μὲν ἐμεῦ, ὅτ' Ἰωλκὸν ἵκηαι,
μνώεο,

quod sine antiquo auctore non fuisse ausurum Apollonium puto. Sed gravius etiam illud est, quod idem Scholiastes monuit ad v. 28: γράφεται δὲ γηρύσασθαι ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν, quod praeter V 1. nullus codex praebet. Alterum brevioris interpolationis exemplum est in loco memorabili, qui uberiores regum laudes persequitur. Ibi v. 91. pro ἀνὰ ἄστυ, quae est omnium codicum lectio, Schol. γρ. ἀν' ἀγῶνα. Hoc qui legit Scholiasta (ad Iliad. XXIV, 1. p. 627. a. Bekkeri) sic interpretatus est: παρὰ δὲ Βοιωτοῖς ἀγών ἡ ἀγορά καὶ τὸν ἀγορανόμον ἀγώναρχον καλοῦσιν· ὅθεν καὶ ἀγωνίους θεοὺς Αἰσχύλος ἀγοραίους (quam inepta sit haec interpretatio, docet Aeschyl. Ag. 496. Blomf.) καὶ Ἡσίοδος· ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα. Atque ex hoc scholio Muetzellius p. 339. concludit „ἀν' ἀγῶνα a multis et probatis auctoribus fuisse in carmine sive lectum sive repositum." Ipsa scriptoris verba adieci, quod valde obscura sententia est. Mihi vero longe aliter statuendum esse videtur. Ἀγῶνα ἀγοράν esse Boeotis ex loco Hesiodi concluserunt. Pindarus enim et inscriptiones Boeoticae n. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1625. (haec, quanquam recentis aetatis, ἀγοράν praebet) omnes ἀγῶνα habent ea significatione, quae Graecis est usitatissima, ut publicam panegyrin significet, qua certamina musica et gymnica instituuntur (Ὀλυμπικὸς ἀγών etc.). Hoc si etiam hic statuis, habebis versu 91. sic lecto: ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα, rhapsodi interpolationem, qui regis alicuius ἀγωνοθετοῦντος in certamine praesentiam honore prosequi vellet. Hinc largae regum laudes ad capiendum eius animum idoneae, qui ludis publicis

praeesset vel adeo iudex constitutus esset. Non mirum igitur videbitur, si hunc locum pro panegyris ratione varie vel mutatum vel exornatum esse a rhapsodis de praemio magis quam de artis honore sollicitis statuerimus. Fuerunt igitur qui post v. 79. statim iuberent sequi versum 104. totius prooemii clausulam, quum in libera civitate declamarent (huius rei indicium esse videtur explicatio vocabuli προφερεστάτη ab Aristarcho profecta); secuti sunt alii, qui v. 80. adiicerent versui 79. Alii totum locum a v. 81—103. adiecerunt, qui in regia civitate perorabant, ita tamen, ut, si ipse rex agonotheta esset, ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα mutarent. A primo enim carminis auctore non potuit utrumque scribi, sed alterum utrum debuit. Atque aut demutatum aut amplificatum fuisse hoc prooemium a rhapsodis probat etiam hymnus sic dictus Homericus XIV. εἰς Μούσας καὶ Ἀπόλλωνα. Eiectis his interpolationibus totum prooemium aptissime inter se cohaeret. O. vero Muelleri sententia (Ephem. Gotting. 1834. p. 1381.), qua versus prooemii 36—67. ut hymnum in Musas, versus 75—103. ut Theogoniae vel alius cuiusdam Hesiodii carminis clausulam a ceteris prooemii partibus separandos esse iubet, ut reliquae partes (v. 1—35. 68—74. 104—115.) antiquo suo nitori restituantur, nec per se satis probabilis est nec causam explicare idonea, cur haec fragmenta tanquam vento huc reiecta sint. De Klausenii opinione dixit Gruppius de theog. p. 28.

Ipse vero Gruppius in hoc libro novam de antiquissima forma totius Theogoniae sententiam aperuit, strophis eam constitisse putans, ternos versus complectentibus, rhapsodos deinde e ternariis quibusque strophis primum fecisse quinarias, postea denarias, tandem venisse alios, qui totum stropharum ordinem conturbarent. Atque sic multa resecans textumque, ut sibi videtur, originalem recuperans Theogoniam ita coarctavit, vix ut opus esse videatur, ut tam modico carmini prooemium quatuor stropharum praemitteretur. Accedit, quod nec ternarius nec quinarius numerus secundum Graecorum atque adeo ipsius Hesiodi sententiam sacer erat, id autem sine dubio necessarium erat demonstrare, si hanc esse sacrae poesios Graecorum, qualem Gruppius statuit, rationem persuadere legentibus vellet. Ita enim Hesiod. Ἔργ. 802:

πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.

Ternarium autem numerum, cuius praeterea mentionem non fecit, una cum aliis hoc versu comprehendit (823.):

αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.

Praeterea nullis usquam testimoniis probari poterit Delphicum oraculum ternariis usum sortibus esse. Ceterum de toto libro Gruppii, quem multa dubia de Theogonia magno acumine movisse non diffiteor, meam sententiam uberius explicui in Nov. Diar. liter. Ienens. 1842. N. 13 — 15., cum quibus conferenda erit Ahrensii sententia (Diar. Gotting. 1842. p. 1257.) et Iul. Caesaris Diar. Antiq. I. N. 38 — 40.

VI. De reliquis Hesiodo adscriptis carminibus.

Venio nunc ad cetera Hesiodo adscripta carmina, omnia didactici generis et argumenti tam practici quam mythologici. De his omnibus conferendus est locus Pausaniae IX, 31, 4: *Βοιωτῶν δὲ οἱ περὶ τὸν Ἑλικῶνα οἰκοῦντες παρειλημμένῃ δόξῃ λέγουσιν, ὡς ἄλλο Ἡσίοδος ποιήσαι οὐδὲν ἢ τὰ Ἔργα* [hinc explicatur alius locus Pausaniae VIII, 18, 1: *Ἡσιόδου γὰρ δὴ ἔπη τὴν Θεογονίαν εἰσὶν οἳ νομίζουσι*, et IX, 27, 2: *Ἡσίοδον δὲ ἢ τὸν Ἡσιόδῳ Θεογονίαν ἐςποιήσαντα οἶδα γράψαντα*]· *καὶ τούτων δὲ τὸ ἐς τὰς Μούσας ἀφαιροῦσι προοίμιον ἀρχὴν τῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς Ἔριδας λέγοντες, καί μοι μόλυβδον ἐδείκνυσαν, ἔνθα ἡ πηγή, τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου λελυμασμένον· ἐγγέγραπται δὲ αὐτῷ τὰ Ἔργα. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα κεχωρισμένη τῆς προτέρας, ὡς πολύν τινα ἐπῶν ὁ Ἡσίοδος ἀριθμὸν ποιήσειεν· ἐς γυναῖκάς τε ᾀδόμενα καὶ ἃς μεγάλας ἐπονομάζουσιν Ἠοίας καὶ Θεογονίαν τε καὶ ἐς τὸν μάντιν Μελάμποδα καὶ ὡς Θησεὺς ἐς τὸν ᾅδην ὁμοῦ Πειρίθῳ καταβαίη· παραινέσεις τε Χείρωνος ἐπὶ διδασκαλίᾳ δὴ τῇ Ἀχιλλέως καὶ ὅσα ἐπὶ Ἔργοις τε καὶ Ἡμέραις. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσι καὶ ὡς μαντικὴν Ἡσίοδος διδαχθείη παρὰ Ἀκαρνάνων· καὶ ἔστιν ἔπη μαντικά, ὁπόσα τε ἐπελεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν.* Aliter Suidas: *ποιήματα δὲ αὐτοῦ ταῦτα· Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναικῶν Κατάλογος ἐν βιβλίοις ε΄, Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτοῦ, περὶ Ἰδαίων δακτύλων καὶ ἄλλα πολλά.* Praeterea Hesiodo tribuuntur Aegimius, Astronomia, *Κήϋκος γάμος, Ἐπιθαλάμιον εἰς Πηλέα καὶ Θέτιν, Θησέως εἰς Ἅιδου κατάβασις, Γῆς περίοδος* a variis scriptoribus suis quibusque locis in fragmentis allegatis. Vides etiam in his duplex fuisse argumentum, ut pars carminum pertineret ad mythologiam seu Theogoniam (*Γυναικῶν κατάλογον, Ἠοίας, Ἀσπίδα, Αἰγίμιον, Θησέως εἰς Ἅιδου κατάβασιν, Ἐπιθαλάμιον, Κήϋκος γάμον, περὶ Ἰδαίων δακτύλων*),

pars ad practicum genus seu Opera, *Μελαμποδίαν*, *παραινέσεις Χείρωνος*, *ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν*, *ἀστρονομίαν*. Quid de titulo: *ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν* (vel *βάτραχόν*) *τινα ἐρώμενον αὐτοῦ*, sentiendum sit nescio, videtur tamen ad Hesiodum relatum hoc carmen fuisse propter argumentum pastorale, quod simile fuit Culicis Virgiliani, qui ita finitur:

Parve Culex, pecudum custos tibi tale merenti
Funeris officium vitae pro munere reddit.

Dicamus primum de celeberrimis mythologici generis poematis, de Catalogo et Eoeis. Duos fuisse titulos uni eidemque carmini inditos ex eo patet, quod Scuti versus 1 — 56., quorum initium est *ἢ οἵη*, ab antiquo grammatico (p. 108. n. edit.) desumpti esse dicuntur ex quarto catalogo: *τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μέχρι στίχων ν' καὶ ϛ'.* Accedunt Hesychius: *Ἠοῖαι· ὁ κατάλογος Ἡσιόδου*, et Suidas, qui Eoeas non commemorat, sed Catalogum. Porro Eustath. Il. p. 13: *ἦν δέ, φασί, Βούτης υἱὸς Ποσειδῶνος, ὡς Ἡσίοδος ἐν καταλόγῳ*, sed de eodem Bute Hesiodus dixerat in Eoeis magnis, Pausan. IV, 2, 1: *ἀλλὰ Ὕλλου μὲν τοῦ Ἡρακλέους θυγατρὶ Εὐαίχμῃ συνοικῆσαι Πολυκάονα υἱὸν Βούτου λεγούσας τὰς μεγάλας οἶδα Ἠοίας.* Et omnino quis putet primis statim temporibus carmen dictum fuisse *Ἠοίας*, quod nomen inditum esse constat ab repetito semper initio carminis, quum nova quaedam heroina celebranda esset? Catalogus primo dictum est carmen, postea etiam *Ἠοῖαι*. Prorsus simile exemplum habemus in ea parte libri Iliadis secundi, quae et *κατάλογος νεῶν* dicta est et *Βοιωτία*: illo enim titulo propter argumentum utebantur, hoc propter initium catalogi, quod (v. 494.) propterea factum a Boeotis est, quod ex Boeotia (Aulis enim est Boeotiae oppidum) in Asiam traiecerunt Graeci. Simile quid de *Ἔργοις* coniicere licere dixi antea. Divisae hae *Ἠοῖαι* in quatuor libros erant (Suidam enim, qui quinque fuisse dicit, errare ex testimoniis veterum apparet, quorum ne unus quidem quintum Catalogi librum commemoravit), quorum ultimus longe maior et auctior fuisse videtur quam tres priores, unde *μεγάλων Ἠοιῶν* cognomen tulisse concludi ex Pausaniae verbis potest, qui ita IX, 31, 4: *ἐς γυναῖκάς τε ᾀδόμενα καὶ ἃς μεγάλας ἐπονομάζουσιν Ἠοίας.* Alia discrimina, quae inter Catalogos et Eoeas invenisse sibi visus est Marckscheffelius (p. 109.), ego vel animo lubentissimo non potui agnoscere, de quibus hic dicere longum est. Unum monuisse sufficiat. Confidenter Pausaniam adscripsisse Catalogum dicit Hesiodo (p. 111.), quum

Eoeas negaret Hesiodi esse. At vero ex IX, 31, 4. loco supra adscripto satis patet Pausaniam, Boeotos sibi coaevos secutum, Ἔργα tantum Hesiodo adscripsisse, cetera omnia putavisse spuria. Non praetermittendum est autem non uni eidemque auctori tribuendos quatuor libros esse, quum haec legantur apud Scholiastam Apollon. Rhod. II, 181: πεπηρῶσθαι δὲ Φινέα φησὶν Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις Ἠοίαις, ὅτι Φρίξῳ τὴν [ἐς Σκυθίαν] ὁδὸν ἐμήνυσεν. ἐν δὲ τῷ γ' καταλόγῳ [τῶν καταλόγων P.], ἐπειδὴ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ὄψεως προέκρινεν. Sic etiam Wolfius iudicavit Prolegg. p. CLVII: „Itaque", inquit, „nec ceteris reliquiis Homericis nec Hesiodiis defuerunt, ut opinor, διασκευασταί, qui singulares rhapsodias connecterent sive eas, quae ab ipsis auctoribus ad eandem formam compositae erant, uno volumine complecterentur, ut καταλόγους γυναικῶν et Ἠοίας μεγάλας."

Ad hos rhapsodos etiam illud pertinet negotium, quo exitus Theogoniae, quem ex ratione heroogoniae Graecae imperfectum fuisse demonstravi, cum his carminibus Catalogi connecterent. Verisimile est enim ultimos Theogoniae versus in hunc modum cum Catalogis coniunctum fuisse:

Νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, καλλιέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
Ἧις ἐμίγη φιλότητι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Οἴη ἔην Νιόβη,

quibus postea adiungeretur ἢ οἵη Ἀλκμήνη vel simile quid de ceteris heroinis, quemadmodum id indicavimus ad Scut. v. 1. Ultimos igitur Theogoniae versiculos recte comparabimus cum versibus istis, quos sub finem Iliadis inventos esse scripsit Scholiasta Victorianus: τινὲς γράφουσιν·

Ὣς οἵ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἕκτορος· ἦλθε δ' Ἀμαζών,
Ἄρηος θυγάτηρ μεγαλήτορος ἀνδροφόνοιο.

Connectebatur enim Aethiopis Arctini. V. Lobeckium Aglaoph. p. 417. Cf. Welcker. Cycl. ep. p. 213. Simili transitu Epigonos adnexos fuisse aliis carminibus ipsum eorum initium docet, quod servatum est ab auctore Agonis p. 324, 3:

Νῦν αὖθ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν ἀρχώμεθα, Μοῦσαι.

Talia autem composita esse ad Homeri verba: Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, quid mirum est?

Ceterum hos Catalogos Lucanus aut transtulit aut imitatus est: composuit enim Catalogum Heroidum. Sosicratem vero Phanagoritam et Nicaenetum Samium parodia Hesiodios libros perstrinxisse et ex eorum carminum titulis et ex Athenaei com-

memoratione videtur concludi posse. De his enim ita Athenaeus p. 590. B: *ἐπεί περ ἡμῖν ἐμποδὼν ἐγένου κατάλογον γυναικῶν ποιουμένοις, οὐ κατὰ τοὺς Σωσικράτους τοῦ Φαναγορίτου Ἠοίους ἢ τὸν τῶν γυναικῶν κατάλογον Νικαινέτου τοῦ Σαμίου ἢ Ἀβδηρίτου.* Certe amplificasse Sosicratem carmina Hesiodi, quod arbitratur Bernhardy (Grundrifs d. griech. Litterat. I. p. 203.), ex Athenaeo non potest demonstrari.

Scutum Herculis quod dicitur quo modo annexum fuisse videatur Eoeis, dictum est ad Sc. v. 1. In hoc autem carmine facile dignosci possunt (de industria sic scripsi) tres partes, una eaque antiquissima a versu 1—56., quae desumpta ex Eoeis erat; hanc partem in Eoeis ipsis longe alia videntur secuta esse, de quibus optime exposuit O. Muellerus Dor. II. p. 478. Secunda pars est a versu 57—140., qui sunt coniungendi cum versibus 317—480. Ex hac, ut videtur, parte quaedam ut Hesiodia laudaverat Stesichorus, probabiliter in Cycno (quae sententia est Muelleri probe illa ab Welckero Cycl. ep. p. 199. et Marckscheffelio p. 149. sustentata). Tertia eaque longe recentissima pars est uberior descriptio Scuti a versu 141—317., de qua dixi ad v. 139. 217. et 318. Scuti.

Aristophanes grammaticus primus, ut videtur, de Scuti auctore Hesiodo dubitavit (v. p. 108. ed. n.); certe videtur eius sententia, si codicem V1. sequimur, qui habet: *ὡς οὐκ οὖσαν ταύτην τὴν ὁπλοποιίαν Ἡσιόδου*, imprimis valere de ea parte, quam diximus tertiam. Secuti sunt alii, ut Theodosius Alexandrinus; v. Theodos. Grammat. p. 54., Bekkeri Anecd. p. 672, 2. p. 1163., Crameri Anecdota Oxon. IV. p. 315. Cf. Marckscheffel. p. 153. Contra non defuerunt qui Hesiodi partes susciperent, in quibus Apollonius Rhodius fuit. V. Grammat. p. 108. n. ed.: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτοῦ εἶναι ἔκ τε τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐκ τοῦ τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρίσκειν ἡνιοχοῦντα τῷ Ἡρακλεῖ*, nisi scribendum esse videtur: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιός φησιν αὐτοῦ εἶναι — ἐν τῷ γ' καταλόγῳ —.* Praeter Apollonium Megacles Atheniensis dicitur pro genuino Hesiodi carmine habuisse. Sed pro Megacle sine dubio cum Schweighaeusero ad Athen. T. XI. p. 346. introducendus erat Megaclides, de quo ita Athenaeus XII. p. 512. E.: *Διόπερ καὶ Μεγακλείδης ἐπιτιμᾷ τοῖς μεθ' Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ποιηταῖς, ὅσοι περὶ Ἡρακλέους εἰρήκασιν κ. τ. λ.* Eiusdem non immemor erat Heinrichius praef. Scut. p. LXIII., quanquam apud eundem Athe-

naeum alius cuiusdam Megaclis liber *περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν* memoratur X. p. 419. A.

Ad Eoeas pertinet egregium fragmentum Hesiodi, quod a Cobeto, Batavo doctissimo, nuper detectum maximo cum ingenii acumine nativo nitori suo restituit I. Geelius. Cuius hermaei inventi quum superiore auctumno Ritschelius meus e Batavia Ostendam veniens mihi nuntium attulisset, ego statim instare et ab eo petere, ut Geelium precibus suis mea causa expugnaret. Extemplo enim praevidi, Geelius si annuisset, ut novi fragmenti copia mihi fieret, magnum meo Hesiodo ornamentum creatum iri. Nec spes me fefellit. Maxima enim humanitate Geelius, vir doctissimus, has literas per Ritschelium mihi misit:

Goettlingio, viro clarissimo,
I. Geelius S. P. D.

Narravit tibi Ritschelius de fragmento Hesiodeo nuperrime reperto in Codice Veneto, quod quum impertiri tibi te magnopere velle significaverit, Hesiodi alteram editionem paranti, lubentissime describam. Reperit autem Cobetus meus, insigni valens memoria et artis palaeographicae peritia, rimandisque veteribus membranis plane factus.

In Scholiorum Euripidis Codice Marc. 471. fol. 48. recto legitur in margine dext. ad Orest. v. 239: *ἐπίσημον ἔτεκε τυνδάρεως: στησίχορός φησιν ὡς θεοῦ* (sic) *τοῖς θεοῖς τυνδάρεως ἀφροδίτης ἐλάθετο. δι' ὃ ὀργισθεῖσα τὴν θεὸν διγάμους τε καὶ τριγάμους καὶ λειψάνδρους αὐτοῦ τὰς θυγατέρας ἐποίησεν. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕνεκά ποτε τυνδάρεως ῥέζων πᾶσι θεοῖς μιᾶς ἐπελάθετο ἠπιοδώρου κύπριδος κείνα δὲ τυνδάρεω κούρας* (sic: ϰ̓ ῤ) *χολωσαμένη διγάμους τε καὶ τριγάμους τίθησι καὶ λιπεσιόρας* (sic) *καὶ ἡσίοδος δὲ τῆισι δὲ φιλομειδὴς ἀφροδίτη ἠγάσθη προϊδοῦσα κακην δέσφ' ἤμβαλε φήμην. *τις ἀνδρι μένει. εἶ τ' εχετον προλιποῦσ' ἐβεβήκει. ἵκετο δ' εἰ σφιαία φίλον μακάρεσσι θεοῖσι*. ὡς δὲ κλυταιμνήστρα λιποῦσ' ἀγαμέμνονα δῖον αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ εἵλετο χείρονα κοίτην ὥδ' ἐλέ ἤισχυνε λέχος ξανθοῦ μενελάου: —*

Pro verbis, quibus utrimque asteriscos apposui, in vulgato Scholio legitur *καὶ Ὅμηρος*, nescio quo errore librarii: nam quae sequuntur, nusquam apparent in Poeta, et in hoc Scholio integriore est continuitas quaedam sententiae. Itaque inde ab *ἡσίοδος* usque ad finem omnia sunt Hesiodi vel Poetae Hesiodei.

Accipio *τῆσιν*, quod tu olim edidisti pro *τῆσι*, quamquam excidere quaedam potuerunt ante *φιλομειδής*. Vulgatum *προσιδοῦσα* praeferendum videtur alteri *προϊδοῦσα*, cui tribuenda vel haud satis antiqua potestas providendi, quae his verbis non convenit, vel e longinquo prospiciendi, non magis idonea. In *προσιδοῦσα* intelligo pulcritudinem trium istarum virginum, quam adspiciens Dea eo magis se neglectam esse ab Tyndareo indignabatur.

Sequuntur turpissime corrupta, de quorum tamen emendatione non desperandum, quoniam tenemus Echemum, latentem in *εχετον*. Totum fragmentum ego sic constituerim:

τῆσιν δὲ φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
ἠγάσθη προσιδοῦσα, κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην.
Τιμάνδρη μὲν ἔπειτ' Ἔχεμον προλιποῦσ' ἐβεβήκει,
ἵκετο δ' εἰς Φυλῆα, φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Ὡς δὲ Κλυταιμνήστρη προλιποῦσ' Ἀγαμέμνονα δῖον
Αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ εἵλετο χείρονα κοίτην,
ὧδ' Ἑλένη ᾔσχυνε λέχος ξανθοῦ Μενελάου.

In postremis propterea *ὧδ' Ἑλένη* recipio pro vulg. *ὡς δ' Ἑλένη*, quod *δέ* in *ὡς δὲ Κλυτ.* respondet praegressis *Τιμάνδρη μ έ ν*. Sententia: sicut autem Clytaemnestra — ita Helena cet.

Ceterum restitutio nominum Timandrae, Echemi et Phylei nititur verbis Eustathii ad Iliad. *B.* 616: *Φυλεὺς γάρ, φασίν, μοιχεύσας Τιμάνδραν ἀδελφὴν Ἑλένης ἀπήγαγεν ἐς τὸ Δουλίχιον.* Hic autem Phyleus, Hesiodo dictus *φίλος μακάρεσσι θεοῖσι*, ab Homero l. l. vs. 628. vocatur *Διὶ φίλος*. Timandram nuptam fuisse Echemo, Arcadum regi, satis notum est ex Pausania VIII, 5, 1: *φαίνοιτο δ' ἂν τῷ ὑστέρῳ τῶν λόγων καὶ Τιμάνδρα συνοικήσασα ἡ Τυνδάρεω τῷ ἀποκτείναντι Ὕλλον Ἐχέμῳ.* Ex cuius verbis recte, ut spero, colligo locum Hesiodi fuisse fontem istius traditionis, quam quum poeta sic retulisset, ut incertum relinqueret cuiusnam Echemi inter plures eiusdem nominis Timandra uxor fuisset, nunc comparatis duabus traditionibus, receptaque posteriore, Pausanias fuisse conficit Echemum, regem Arcadiae, Hylli interfectorem. Si enim Heraclidae rediissent regnante Oreste (ut prius narraverat I, 41, 2.), non huius Echemi potuisse Timandram coniugem esse, sed iunioris cuiusdam Echemi, cuius tamen uxori vetulae, quippe materterae Orestis, nullum periculum fuisset ab moecho. Haec, nisi fallor, est sententia verborum Pausaniae, quae paulo obscuriora sunt, necdum, quantum memini, explicata.

Unde Eustathius hauserit incertum est in tanta iactura veterum Scholiorum. Legisse eum pleniora quam quae nunc habeamus in Schol. Ven. ad Il. *B*. 628. probabilis est coniectura Heynii ad Apollod. II, 5, 5., nec reticebo videri mihi intercidisse versum post *μακάρεσσι θεοῖσι*, cuius haec fuerit sententia: Ad Dulichium, quo eam Phyleus ex Tegea raptam duxit. Recusabis fortasse supplementum, quo admisso de Timandrae adulterio multo verbosius exponatur quam de Clytaemnestrae et Helenae. Huic dubitationi sic respondeo: vix excogitari posse, unde Eustathius de Timandrae fuga ad Dulichium audire potuerit, nisi ex isto ipso fragmento Hesiodeo: tum, ideo accuratius in hoc de Timandra referri quam de sororibus, quia harum fama percrebuisset, illius novitia esset; cuius fata et dedecus ne postea quidem, quantum scimus, in scena, quae sororum piaculis personuit, audita sunt, nec Pausanias ipse, antiquitatis diligentissimus scrutator, satis accurate noverat, scribens *φαίνοιτο δέ*. Versum denique, quem tu inter fragmenta recepisti ex Schol. Vrat. Pindari XI, 79: *Τιμάνδρην Ἔχεμος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν*, cum versibus nunc repertis conglutinari posse, mecum dubitabis: quem mihi non persuasisti ad Aegimium pertinere, quo retulisti in priore Editione. Vides, Goettlingi, me non nimis securum esse nec de huius Carminis nec de eius aetate, unde decerpta sunt, quae Scholiastes Euripidis suppeditavit.

Rogasti Scholion, Goettlingi doctissime, non sententiam meam. Dedi utrumque; nec sententiam non rogatus tulissem, nisi haec prius partim conscripta habuissem, alio tempore promenda; sed omne hoc, quidquid est bonarum literarum, commune bonum est. Uteris, ut lubebit. Eadem plenius elaborare et exquisitius ornare Tu poteras, cuius doctrinam magni facere soleo. Quodsi dignas censueris has literas meas, quae edantur, non nocituras meae existimationi, ede, *πάντα χναύματα*, ne postremis quidem his resectis: in quo modestiae tuae damnum ego praestabo. Vale.

Scripsi Lugd. Batavorum
die 13. Nov. 1842.

In quibus literis facile dignam Valckenaeriis Ruhnkeniisque ingenii aciem agnosces; tam egregie Geelius versus 3. et 4. fragmenti restituit. Quam restitutionem mirum quantum confirmat Eustath. ad Il. I. p. 125. 126. et 797, 45. [Fragm. CCXX. n. ed.]: *καὶ Ἡσίοδος· Φυλέα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι*, ubi Hermannus

de adiecto prooemio et indicato nomine auctoris Theogoniae eximie sustentatur Pausaniae loco IX, 27: Ἡσίοδον δὲ ἢ τὸν Ἡσιόδῳ Θεογονίαν ἐςποιήσαντα. Quem autem adiecisse putabimus? Difficilis est responsio. Mihi tamen adiecisse Terpander videtur, quem, e gente Hesiodia secundum fabulam oriundum, carmina Hesiodi etiam musica in agonibus perstrinxisse diximus. De hoc poeta ita Plutarchus de musica c. 4: πεποίηται δὲ τῷ Τερπάνδρῳ καὶ προοίμια κιθαρῳδικὰ ἐν ἔπεσιν. ὅτι δὲ οἱ κιθαρῳδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν συνίσταντο, Τιμόθεος ἐδήλωσε, et paulo post c. 6: τὰ γὰρ πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐβούλοντο (sic scribendum esse videtur) ἀφοσιωσάμενοι ἐξέβαινον εὐθὺς ἐπί τε τὴν Ὁμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποίησιν. δῆλον δὲ τοῦτ' ἔστι διὰ τῶν Τερπάνδρου προοιμίων. Hoc aptissime quadrat ad prooemium Theogoniae; a laudatione Musarum statim ad Theogoniam Hesiodi transit poeta. In ipso autem prooemio tam multa insunt testimonia magnae cum regionibus Boeotiae quasi familiaritatis contractae (cf. v. 4—6.) tamque proprius est Boeotorum cultus Musarum et Gratiarum, cuius uberior in carmine inest commemoratio, vix ut ab alio quam a Boeoto scriptum esse prooemium dicas. Fuit autem Boeotus etiam Terpander secundum Suidam. Iam igitur satis apparet, cur duo prae ceteris in hoc exordio argumenta exposita sint, alterum demonstrans in Boeotia conditum esse venerabile carmen, Musarum et Gratiarum celeberrima sede, iniuria ἀναισθησίας istius accusata, de qua nuper etiam Boeckhius dixit Expl. ad Pind. p. 162., alterum testans condidisse Hesiodum pastorem ad ipsas Heliconis radices. Sed scriptum esse Theogoniae, non universo carminum Hesiodiorum corpori (quod opinatur sine probabili ratione Muetzellius de emend. Theog. p. 366.), comprobatur non solum v. 33., sed toto carminis argumento, cui ne levissimae quidem indicationes Ἔργων insunt; imo laudes regum, quas Muetzellius censet esse antiquissimas (v. 80—97.), prorsus contrariae sunt gravi regum admonitioni in Operibus. Enim vero si dixi in ipsa Hesiodi Theogonia rarissima esse variarum recensionum vestigia propter ipsam argumenti sanctitatem, non mirandum est alia omnia apparere in exordio facta. Huic enim sine dubio additamenta quaedam adiecta sunt tam longiora quam breviora. Longiorum duo (v. 5—8. et v. 64—66.) debentur Boeoto artifici, cui Boeotiae quidam loci sacri ac numina vere propria Boeotiae adiicienda esse videbantur, ne iniuria patriae fieret; tertium (v. 46.) inepte ex v. 111. est repetitum; de quarta interpolatione versus 12.

dixi supra. Restat quinta (v. 105 — 115.) a rhapsodo quodam profecta pro vs. 11 — 21. Ex his apparet me ab ea opinione de septem exordii recensionibus, quam G. Hermannus in sagacissima ad hymnos Homericos praefatione olim exposuit, nunc fere descisse, quanquam illud Hermannus demonstravit luculenter, interpolatum multis locis esse prooemium. Eius autem interpolationis duo sunt exempla breviora gravissima. Alterum est in ista Hesiodi per Musas compellatione, quae Apollonii Rhodii tempore aliquanto uberior fuisse videtur: nam ita Scholiastes: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος λείπειν τὸν πρῶτον στίχον φησίν· οὐ λείπει δέ, ἀλλ' ἔστι· ποιμένες κ. τ. λ.*; sententiam Apollonii non recte intellectam esse a Scholiasta satis eo comprobatur, quod cognitum Apollonio fuisse versum 26. ostenditur eius imitatione *οἷον* adverbii. Sic enim ille Argon. III, 1109:

ἀλλ' οἴον τύνη μὲν ἐμεῦ, ὅτ' Ἰωλκὸν ἵκηαι,
μνώεο,

quod sine antiquo auctore non fuisse ausurum Apollonium puto. Sed gravius etiam illud est, quod idem Scholiastes monuit ad v. 28: *γράφεται δὲ γηρύσασθαι ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν*, quod praeter V 1. nullus codex praebet. Alterum brevioris interpolationis exemplum est in loco memorabili, qui uberiores regum laudes persequitur. Ibi v. 91. pro *ἀνὰ ἄστυ*, quae est omnium codicum lectio, Schol. *γρ. ἀν' ἀγῶνα.* Hoc qui legit Scholiasta (ad Iliad. XXIV, 1. p. 627. a. Bekkeri) sic interpretatus est: *παρὰ δὲ Βοιωτοῖς ἀγών ἡ ἀγορά καὶ τὸν ἀγορανόμον ἀγώναρχον καλοῦσιν· ὅθεν καὶ ἀγωνίους θεοὺς Αἰσχύλος ἀγοραίους* (quam inepta sit haec interpretatio, docet Aeschyl. Ag. 496. Blomf.) *καὶ Ἡσίοδος· ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα.* Atque ex hoc scholio Muetzellius p. 339. concludit „*ἀν' ἀγῶνα* a multis et probatis auctoribus fuisse in carmine sive lectum sive repositum." Ipsa scriptoris verba adieci, quod valde obscura sententia est. Mihi vero longe aliter statuendum esse videtur. *Ἀγῶνα ἀγοράν* esse Boeotis ex loco Hesiodi concluserunt. Pindarus enim et inscriptiones Boeoticae n. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1625. (haec, quanquam recentis aetatis, *ἀγοράν* praebet) omnes *ἀγῶνα* habent ea significatione, quae Graecis est usitatissima, ut publicam panegyrin significet, qua certamina musica et gymnica instituuntur (*Ὀλυμπικὸς ἀγών* etc.). Hoc si etiam hic statuis, habebis versu 91. sic lecto: *ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα*, rhapsodi interpolationem, qui regis alicuius *ἀγωνοθετοῦντος* in certamine praesentiam honore prosequi vellet. Hinc largae regum laudes ad capiendum eius animum idoneae, qui ludis publicis

praeesset vel adeo iudex constitutus esset. Non mirum igitur videbitur, si hunc locum pro panegyris ratione varie vel mutatum vel exornatum esse a rhapsodis de praemio magis quam de artis honore sollicitis statuerimus. Fuerunt igitur qui post v. 79. statim iuberent sequi versum 104. totius prooemii clausulam, quum in libera civitate declamarent (huius rei indicium esse videtur explicatio vocabuli προφερεστάτη ab Aristarcho profecta); secuti sunt alii, qui v. 80. adiicerent versui 79. Alii totum locum a v. 81—103. adiecerunt, qui in regia civitate perorabant, ita tamen, ut, si ipse rex agonotheta esset, ἐρχόμενον δ' ἀν' ἀγῶνα mutarent. A primo enim carminis auctore non potuit utrumque scribi, sed alterum utrum debuit. Atque aut demutatum aut amplificatum fuisse hoc prooemium a rhapsodis probat etiam hymnus sic dictus Homericus XIV. εἰς Μούσας καὶ Ἀπόλλωνα. Eiectis his interpolationibus totum prooemium aptissime inter se cohaeret. O. vero Muelleri sententia (Ephem. Gotting. 1834. p. 1381.), qua versus prooemii 36—67. ut hymnum in Musas, versus 75—103. ut Theogoniae vel alius cuiusdam Hesiodii carminis clausulam a ceteris prooemii partibus separandos esse iubet, ut reliquae partes (v. 1—35. 68—74. 104—115.) antiquo suo nitori restituantur, nec per se satis probabilis est nec causam explicare idonea, cur haec fragmenta tanquam vento huc reiecta sint. De Klausenii opinione dixit Gruppius de theog. p. 28.

Ipse vero Gruppius in hoc libro novam de antiquissima forma totius Theogoniae sententiam aperuit, strophis eam constitisse putans, ternos versus complectentibus, rhapsodos deinde e ternariis quibusque strophis primum fecisse quinarias, postea denarias, tandem venisse alios, qui totum stropharum ordinem conturbarent. Atque sic multa resecans textumque, ut sibi videtur, originalem recuperans Theogoniam ita coarctavit, vix ut opus esse videatur, ut tam modico carmini prooemium quatuor stropharum praemitteretur. Accedit, quod nec ternarius nec quinarius numerus secundum Graecorum atque adeo ipsius Hesiodi sententiam sacer erat, id autem sine dubio necessarium erat demonstrare, si hanc esse sacrae poesios Graecorum, qualem Gruppius statuit, rationem persuadere legentibus vellet. Ita enim Hesiod. Ἔργ. 802:

πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.

Ternarium autem numerum, cuius praeterea mentionem non fecit, una cum aliis hoc versu comprehendit (823.):

αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.

Praeterea nullis usquam testimoniis probari poterit Delphicum oraculum ternariis usum sortibus esse. Ceterum de toto libro Gruppii, quem multa dubia de Theogonia magno acumine movisse non diffiteor, meam sententiam uberius explicui in Nov. Diar. liter. Ienens. 1842. N. 13 — 15., cum quibus conferenda erit Ahrensii sententia (Diar. Gotting. 1842. p. 1257.) et Iul. Caesaris Diar. Antiq. I. N. 38 — 40.

VI. De reliquis Hesiodo adscriptis carminibus.

Venio nunc ad cetera Hesiodo adscripta carmina, omnia didactici generis et argumenti tam practici quam mythologici. De his omnibus conferendus est locus Pausaniae IX, 31, 4: *Βοιωτῶν δὲ οἱ περὶ τὸν Ἑλικῶνα οἰκοῦντες παρειλημμένῃ δόξῃ λέγουσιν, ὡς ἄλλο Ἡσίοδος ποιῆσαι οὐδὲν ἢ τὰ Ἔργα* [hinc explicatur alius locus Pausaniae VIII, 18, 1: *Ἡσιόδου γὰρ δὴ ἔπη τὴν Θεογονίαν εἰσὶν οἳ νομίζουσι*, et IX, 27, 2: *Ἡσίοδον δὲ ἢ τὸν Ἡσιόδῳ Θεογονίαν ἐσποιήσαντα οἶδα γράψαντα*]· *καὶ τούτων δὲ τὸ ἐς τὰς Μούσας ἀφαιροῦσι προοίμιον ἀρχὴν τῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς Ἔριδας λέγοντες, καί μοι μόλυβδον ἐδείκνυσαν, ἔνθα ἡ πηγή, τὰ πολλὰ ὑπὸ τοῦ χρόνου λελυμασμένον· ἐγγέγραπται δὲ αὐτῷ τὰ Ἔργα. ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα κεχωρισμένη τῆς προτέρας, ὡς πολύν τινα ἐπῶν ὁ Ἡσίοδος ἀριθμὸν ποιήσειεν· ἐς γυναῖκάς τε ᾀδόμενα καὶ ἃς μεγάλας ἐπονομάζουσιν Ἠοίας καὶ Θεογονίαν τε καὶ ἐς τὸν μάντιν Μελάμποδα καὶ ὡς Θησεὺς ἐς τὸν ᾅδην ὁμοῦ Πειρίθῳ καταβαίη· παραινέσεις τε Χείρωνος ἐπὶ διδασκαλίᾳ δὴ τῇ Ἀχιλλέως καὶ ὅσα ἐπὶ Ἔργοις τε καὶ Ἡμέραις. οἱ δὲ αὐτοὶ οὗτοι λέγουσι καὶ ὡς μαντικὴν Ἡσίοδος διδαχθείη παρὰ Ἀκαρνάνων· καὶ ἔστιν ἔπη μαντικά, ὁπόσα τε ἐπελεξάμεθα καὶ ἡμεῖς, καὶ ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν.* Aliter Suidas: *ποιήματα δὲ αὐτοῦ ταῦτα· Θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναικῶν Κατάλογος ἐν βιβλίοις ε΄, Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτοῦ, περὶ Ἰδαίων δακτύλων καὶ ἄλλα πολλά.* Praeterea Hesiodo tribuuntur Aegimius, Astronomia, *Κήϋκος γάμος, Ἐπιθαλάμιον εἰς Πηλέα καὶ Θέτιν, Θησέως εἰς Ἅιδου κατάβασις, Γῆς περίοδος* a variis scriptoribus suis quibusque locis in fragmentis allegatis. Vides etiam in his duplex fuisse argumentum, ut pars carminum pertineret ad mythologiam seu Theogoniam (*Γυναικῶν κατάλογον, Ἠοίας, Ἀσπίδα, Αἰγίμιον, Θησέως εἰς Ἅιδου κατάβασιν, Ἐπιθαλάμιον, Κήϋκος γάμον, περὶ Ἰδαίων δακτύλων*),

pars ad practicum genus seu Opera, *Μελαμποδίαν*, *παραινέσεις Χείρωνος*, *ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν*, *ἀστρονομίαν*. Quid de titulo: *ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν* (vel *βάτραχόν*) *τινα ἐρώμενον αὐτοῦ*, sentiendum sit nescio, videtur tamen ad Hesiodum relatum hoc carmen fuisse propter argumentum pastorale, quod simile fuit Culicis Virgiliani, qui ita finitur:

Parve Culex, pecudum custos tibi tale merenti
Funeris officium vitae pro munere reddit.

Dicamus primum de celeberrimis mythologici generis poematis, de Catalogo et Eoeis. Duos fuisse titulos uni eidemque carmini inditos ex eo patet, quod Scuti versus 1 — 56., quorum initium est *ἢ οἵη*, ab antiquo grammatico (p. 108. n. edit.) desumpti esse dicuntur ex quarto catalogo: *τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μέχρι στίχων ν' καὶ ς'*. Accedunt Hesychius: *Ἠοῖαι· ὁ κατάλογος Ἡσιόδου*, et Suidas, qui Eoeas non commemorat, sed Catalogum. Porro Eustath. Il. p. 13: *ἦν δέ, φασί, Βούτης υἱὸς Ποσειδῶνος, ὡς Ἡσίοδος ἐν καταλόγῳ*, sed de eodem Bute Hesiodus dixerat in Eoeis magnis, Pausan. IV, 2, 1: *ἀλλὰ Ὕλλον μὲν τοῦ Ἡρακλέους θυγατρὶ Εὐαίχμῃ συνοικῆσαι Πολυκάονα υἱὸν Βούτου λεγούσας τὰς μεγάλας οἶδα Ἠοίας*. Et omnino quis putet primis statim temporibus carmen dictum fuisse *Ἠοίας*, quod nomen inditum esse constat ab repetito semper initio carminis, quum nova quaedam heroina celebranda esset? Catalogus primo dictum est carmen, postea etiam *Ἠοῖαι*. Prorsus simile exemplum habemus in ea parte libri Iliadis secundi, quae et *κατάλογος νεῶν* dicta est et *Βοιωτία*: illo enim titulo propter argumentum utebantur, hoc propter initium catalogi, quod (v. 494.) propterea factum a Boeotis est, quod ex Boeotia (Aulis enim est Boeotiae oppidum) in Asiam traiecerunt Graeci. Simile quid de *Ἔργοις* coniicere licere dixi antea. Divisae hae *Ἠοῖαι* in quatuor libros erant (Suidam enim, qui quinque fuisse dicit, errare ex testimoniis veterum apparet, quorum ne unus quidem quintum Catalogi librum commemoravit), quorum ultimus longe maior et auctior fuisse videtur quam tres priores, unde *μεγάλων Ἠοιῶν* cognomen tulisse concludi ex Pausaniae verbis potest, qui ita IX, 31, 4: *ἐς γυναῖκάς τε ᾀδόμενα καὶ ἃς μεγάλας ἐπονομάζουσιν Ἠοίας*. Alia discrimina, quae inter Catalogos et Eoeas invenisse sibi visus est Marckscheffelius (p. 109.), ego vel animo lubentissimo non potui agnoscere, de quibus hic dicere longum est. Unum monuisse sufficiat. Confidenter Pausaniam adscripsisse Catalogum dicit Hesiodo (p. 111.), quum

Eoeas negaret Hesiodi esse. At vero ex IX, 31, 4. loco supra adscripto satis patet Pausaniam, Boeotos sibi coaevos secutum, Ἔργα tantum Hesiodo adscripsisse, cetera omnia putavisse spuria. Non praetermittendum est autem non uni eidemque auctori tribuendos quatuor libros esse, quum haec legantur apud Scholiastam Apollon. Rhod. II, 181: πεπηρῶσθαι δὲ Φινέα φησὶν Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις Ἠοίαις, ὅτι Φρίξῳ τὴν [ἐς Σκυθίαν] ὁδὸν ἐμήνυσεν. ἐν δὲ τῷ γ' καταλόγῳ [τῶν καταλόγων P.], ἐπειδὴ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ὄψεως προέκρινεν. Sic etiam Wolfius iudicavit Prolegg. p. CLVII: „Itaque", inquit, „nec ceteris reliquiis Homericis nec Hesiodiis defuerunt, ut opinor, διασκευασταί, qui singulares rhapsodias connecterent sive eas, quae ab ipsis auctoribus ad eandem formam compositae erant, uno volumine complecterentur, ut καταλόγους γυναικῶν et Ἠοίας μεγάλας."

Ad hos rhapsodos etiam illud pertinet negotium, quo exitus Theogoniae, quem ex ratione heroogoniae Graecae imperfectum fuisse demonstravi, cum his carminibus Catalogi connecterent. Verisimile est enim ultimos Theogoniae versus in hunc modum cum Catalogis coniunctum fuisse:

Νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, καλλιέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
Ἧις ἐμίγη φιλότητι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
Οἵη ἔην Νιόβη,

quibus postea adiungeretur ἢ οἵη Ἀλκμήνη vel simile quid de ceteris heroinis, quemadmodum id indicavimus ad Scut. v. 1. Ultimos igitur Theogoniae versiculos recte comparabimus cum versibus istis, quos sub finem Iliadis inventos esse scripsit Scholiasta Victorianus: τινὲς γράφουσιν·

Ὣς οἵ γ' ἀμφίεπον τάφον Ἕκτορος· ἦλθε δ' Ἀμαζών,
Ἄρηος θυγάτηρ μεγαλήτορος ἀνδροφόνοιο.

Connectebatur enim Aethiopis Arctini. V. Lobeckium Aglaoph. p. 417. Cf. Welcker. Cycl. ep. p. 213. Simili transitu Epigonos adnexos fuisse aliis carminibus ipsum eorum initium docet, quod servatum est ab auctore Agonis p. 324, 3:

Νῦν αὖθ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν ἀρχώμεθα, Μοῦσαι.

Talia autem composita esse ad Homeri verba: Ἔσπετε νῦν μοι, Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι, quid mirum est?

Ceterum hos Catalogos Lucanus aut transtulit aut imitatus est: composuit enim Catalogum Heroidum. Sosicratem vero Phanagoritam et Nicaenetum Samium parodia Hesiodios libros perstrinxisse et ex eorum carminum titulis et ex Athenaei com-

memoratione videtur concludi posse. De his enim ita Athenaeus p. 590. B: *ἐπεί περ ἡμῖν ἐμποδὼν ἐγένου κατάλογον γυναικῶν ποιουμένοις, οὐ κατὰ τοὺς Σωσικράτους τοῦ Φαναγορίτου Ἠοίους ἢ τὸν τῶν γυναικῶν κατάλογον Νικαινέτου τοῦ Σαμίου ἢ Ἀβδηρίτου.* Certe amplificasse Sosicratem carmina Hesiodi, quod arbitratur Bernhardy (Grundriſs d. griech. Litterat. I. p. 203.), ex Athenaeo non potest demonstrari.

Scutum Herculis quod dicitur quo modo annexum fuisse videatur Eoeis, dictum est ad Sc. v. 1. In hoc autem carmine facile dignosci possunt (de industria sic scripsi) tres partes, una eaque antiquissima a versu 1—56., quae desumpta ex Eoeis erat; hanc partem in Eoeis ipsis longe alia videntur secuta esse, de quibus optime exposuit O. Muellerus Dor. II. p. 478. Secunda pars est a versu 57—140., qui sunt coniungendi cum versibus 317—480. Ex hac, ut videtur, parte quaedam ut Hesiodia laudaverat Stesichorus, probabiliter in Cycno (quae sententia est Muelleri probe illa ab Welckero Cycl. ep. p. 199. et Marckscheffelio p. 149. sustentata). Tertia eaque longe recentissima pars est uberior descriptio Scuti a versu 141—317., de qua dixi ad v. 139. 217. et 318. Scuti.

Aristophanes grammaticus primus, ut videtur, de Scuti auctore Hesiodo dubitavit (v. p. 108. ed. n.); certe videtur eius sententia, si codicem V1. sequimur, qui habet: *ὡς οὐκ οὖσαν ταύτην τὴν ὁπλοποιίαν Ἡσιόδου*, imprimis valere de ea parte, quam diximus tertiam. Secuti sunt alii, ut Theodosius Alexandrinus; v. Theodos. Grammat. p. 54., Bekkeri Anecd. p. 672, 2. p. 1163., Crameri Anecdota Oxon. IV. p. 315. Cf. Marckscheffel. p. 153. Contra non defuerunt qui Hesiodi partes susciperent, in quibus Apollonius Rhodius fuit. V. Grammat. p. 108. n. ed.: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτοῦ εἶναι ἔκ τε τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐκ τοῦ τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρίσκειν ἡνιοχοῦντα τῷ Ἡρακλεῖ*, nisi scribendum esse videtur: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιός φησιν αὐτοῦ εἶναι — ἐν τῷ γ' καταλόγῳ —* . Praeter Apollonium Megacles Atheniensis dicitur pro genuino Hesiodi carmine habuisse. Sed pro Megacle sine dubio cum Schweighaeusero ad Athen. T. XI. p. 346. introducendus erat Megaclides, de quo ita Athenaeus XII. p. 512. E.: *Διόπερ καὶ Μεγακλείδης ἐπιτιμᾷ τοῖς μεθ' Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον ποιηταῖς, ὅσοι περὶ Ἡρακλέους εἰρήκασιν κ. τ. λ.* Eiusdem non immemor erat Heinrichius praef. Scut. p. LXIII., quanquam apud eundem Athe-

naeum alius cuiusdam Megaclis liber *περὶ ἐνδόξων ἀνδρῶν* memoratur X. p. 419. A.

Ad Eoeas pertinet egregium fragmentum Hesiodi, quod a Cobeto, Batavo doctissimo, nuper detectum maximo cum ingenii acumine nativo nitori suo restituit I. Geelius. Cuius hermaei inventi quum superiore auctumno Ritschelius meus e Batavia Ostendam veniens mihi nuntium attulisset, ego statim instare et ab eo petere, ut Geelium precibus suis mea causa expugnaret. Extemplo enim praevidi, Geelius si annuisset, ut novi fragmenti copia mihi fieret, magnum meo Hesiodo ornamentum creatum iri. Nec spes me fefellit. Maxima enim humanitate Geelius, vir doctissimus, has literas per Ritschelium mihi misit:

Goettlingio, viro clarissimo,
I. Geelius S. P. D.

Narravit tibi Ritschelius de fragmento Hesiodeo nuperrime reperto in Codice Veneto, quod quum impertiri tibi te magnopere velle significaverit, Hesiodi alteram editionem paranti, lubentissime describam. Reperit autem Cobetus meus, insigni valens memoria et artis palaeographicae peritia, rimandisque veteribus membranis plane factus.

In Scholiorum Euripidis Codice Marc. 471. fol. 48. recto legitur in margine dext. ad Orest. v. 239: *ἐπίσημον ἔτεκε τυνδάρεως: στησίχορός φησιν ὡς θεοῦ* (sic) *τοῖς θεοῖς τυνδάρεως ἀφροδίτης ἐλάθετο. δι' ὃ ὀργισθεῖσα τὴν θεὸν διγάμους τε καὶ τριγάμους καὶ λειψάνδρους αὐτοῦ τὰς θυγατέρας ἐποίησεν. ἔχει δὲ ἡ χρῆσις οὕνεκά ποτε τυνδάρεως ῥέζων πᾶσι θεοῖς μιᾶς ἐπελάθετο ἠπιοδώρου κύπριδος κείνα δὲ τυνδάρεω κούρας* (sic: ϰ̆ ρ̆) *χολωσαμένη διγάμους τε καὶ τριγάμους τίθησι καὶ λιπεσιόρας* (sic) *καὶ ἡσίοδος δὲ τῇισι δὲ φιλομειδὴς ἀφροδίτη ἠγάσθη προϊδοῦσα κακην δέσφ' ἔμβαλε φήμην. *τις ἀνδρι μένει. εἴ τ' εχετον προλιποῦσ' ἐβεβήκει. ἵκετο δ' εἰ σφιαία φίλον μακάρεσσι θεοῖσι*. ὡς δὲ κλυταιμνήστρα λιποῦσ' ἀγαμέμνονα δῖον αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ εἵλετο χείρονα κοίτην ὥδ' ἐλέ ἤισχυνε λέχος ξανθοῦ μενελάου*: —

Pro verbis, quibus utrimque asteriscos apposui, in vulgato Scholio legitur *καὶ Ὅμηρος*, nescio quo errore librarii: nam quae sequuntur, nusquam apparent in Poeta, et in hoc Scholio integriore est continuitas quaedam sententiae. Itaque inde ab *ἡσίοδος* usque ad finem omnia sunt Hesiodi vel Poetae Hesiodei.

Accipio *τῆσιν*, quod tu olim edidisti pro *τῆσι*, quamquam excidere quaedam potuerunt ante *φιλομειδής*. Vulgatum *προσιδοῦσα* praeferendum videtur alteri *προϊδοῦσα*, cui tribuenda vel haud satis antiqua potestas providendi, quae his verbis non convenit, vel e longinquo prospiciendi, non magis idonea. In *προσιδοῦσα* intelligo pulcritudinem trium istarum virginum, quam adspiciens Dea eo magis se neglectam esse ab Tyndareo indignabatur.

Sequuntur turpissime corrupta, de quorum tamen emendatione non desperandum, quoniam tenemus Echemum, latentem in *εχετον*. Totum fragmentum ego sic constituerim:

τῆσιν δὲ φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
ἠγάσθη προσιδοῦσα, κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην.
Τιμάνδρη μὲν ἔπειτ' Ἔχεμον προλιποῦσ' ἐβεβήκει,
ἵκετο δ' εἰς Φυλῆα, φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Ὡς δὲ Κλυταιμνήστρη προλιποῦσ' Ἀγαμέμνονα δῖον
Αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ εἵλετο χείρονα κοίτην,
ὧδ' Ἑλένη ᾔσχυνε λέχος ξανθοῦ Μενελάου.

In postremis propterea *ὧδ' Ἑλένη* recipio pro vulg. *ὡς δ' Ἑλένη*, quod *δέ* in *ὡς δὲ Κλυτ.* respondet praegressis *Τιμάνδρη μέν*. Sententia: sicut autem Clytaemnestra — ita Helena cet.

Ceterum restitutio nominum Timandrae, Echemi et Phylei nititur verbis Eustathii ad Iliad. *B*. 616: *Φυλεὺς γάρ, φασίν, μοιχεύσας Τιμάνδραν ἀδελφὴν Ἑλένης ἀπήγαγεν ἐς τὸ Δουλίχιον.* Hic autem Phyleus, Hesiodo dictus *φίλος μακάρεσσι θεοῖσι*, ab Homero l. l. vs. 628. vocatur *Διὶ φίλος*. Timandram nuptam fuisse Echemo, Arcadum regi, satis notum est ex Pausania VIII, 5, 1: *φαίνοιτο δ' ἂν τῷ ὑστέρῳ τῶν λόγων καὶ Τιμάνδρα συνοικήσασα ἡ Τυνδάρεω τῷ ἀποκτείναντι Ὕλλον Ἐχέμῳ.* Ex cuius verbis recte, ut spero, colligo locum Hesiodi fuisse fontem istius traditionis, quam quum poeta sic retulisset, ut incertum relinqueret cuiusnam Echemi inter plures eiusdem nominis Timandra uxor fuisset, nunc comparatis duabus traditionibus, receptaque posteriore, Pausanias fuisse conficit Echemum, regem Arcadiae, Hylli interfectorem. Si enim Heraclidae rediissent regnante Oreste (ut prius narraverat I, 41, 2.), non huius Echemi potuisse Timandram coniugem esse, sed iunioris cuiusdam Echemi, cuius tamen uxori vetulae, quippe materterae Orestis, nullum periculum fuisset ab moecho. Haec, nisi fallor, est sententia verborum Pausaniae, quae paulo obscuriora sunt, necdum, quantum memini, explicata.

Unde Eustathius hauserit incertum est in tanta iactura veterum Scholiorum. Legisse eum pleniora quam quae nunc habeamus in Schol. Ven. ad Il. *B*. 628. probabilis est coniectura Heynii ad Apollod. II, 5, 5., nec reticebo videri mihi intercidisse versum post *μακάρεσσι θεοῖσι*, cuius haec fuerit sententia: Ad Dulichium, quo eam Phyleus ex Tegea raptam duxit. Recusabis fortasse supplementum, quo admisso de Timandrae adulterio multo verbosius exponatur quam de Clytaemnestrae et Helenae. Huic dubitationi sic respondeo: vix excogitari posse, unde Eustathius de Timandrae fuga ad Dulichium audire potuerit, nisi ex isto ipso fragmento Hesiodeo: tum, ideo accuratius in hoc de Timandra referri quam de sororibus, quia harum fama percrebuisset, illius novitia esset; cuius fata et dedecus ne postea quidem, quantum scimus, in scena, quae sororum piaculis personuit, audita sunt, nec Pausanias ipse, antiquitatis diligentissimus scrutator, satis accurate noverat, scribens *φαίνοιτο δέ*. Versum denique, quem tu inter fragmenta recepisti ex Schol. Vrat. Pindari XI, 79: *Τιμάνδρην Ἔχεμος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν*, cum versibus nunc repertis conglutinari posse, mecum dubitabis: quem mihi non persuasisti ad Aegimium pertinere, quo retulisti in priore Editione. Vides, Goettlingi, me non nimis securum esse nec de huius Carminis nec de eius aetate, unde decerpta sunt, quae Scholiastes Euripidis suppeditavit.

Rogasti Scholion, Goettlingi doctissime, non sententiam meam. Dedi utrumque; nec sententiam non rogatus tulissem, nisi haec prius partim conscripta habuissem, alio tempore promenda; sed omne hoc, quidquid est bonarum literarum, commune bonum est. Uteris, ut lubebit. Eadem plenius elaborare et exquisitius ornare Tu poteras, cuius doctrinam magni facere soleo. Quodsi dignas censueris has literas meas, quae edantur, non nocituras meae existimationi, ede, *πάντα χναύματα*, ne postremis quidem his resectis: in quo modestiae tuae damnum ego praestabo. Vale.

Scripsi Lugd. Batavorum
die 13. Nov. 1842.

In quibus literis facile dignam Valckenaeriis Ruhnkeniisque ingenii aciem agnosces; tam egregie Geelius versus 3. et 4. fragmenti restituit. Quam restitutionem mirum quantum confirmat Eustath. ad Il. I. p. 125. 126. et 797, 45. [Fragm. CCXX. n. ed.]: *καὶ Ἡσίοδος· Φυλέα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι*, ubi Hermannus

recte *Φυλῆα*. Simul hoc Geelianum fragmentum docere potest, quam lubrica res sit fragmenta poetae velle in ordinem disponere. Nemo enim divinavit vel divinare poterat fragm. CCXX. n. edit. componendum esse cum fragm. CCVI.

Pauca addere liceat. Quod Geelius post *μακάρεσσι θεοῖσι* versum excidisse suspicatur, quo Dulichii mentio facta sit, eam ob causam non probabile videtur, quod Echemum filiumque eius Evandrum una cum Timandra alias etiam commemoraverat Hesiodus, ut ostendit Fragm. CCXLII., quod ego nimis contraxi: sequuntur enim apud Servium haec: Ledae et Tyndarei filias, Clytaemnestram, Helenam et Timandram, quam duxit uxorem Echemus Arcas, cuius filius fuit Evander. Ex eo igitur loco, quem Servius in animo habuit, narrationem de Dulichio suam hausisse putandus est Eustathius. Neque alius Echemi statuendi necessitatem video. Nihil enim Pausanias dicit aliud, quam famam fuisse illam Hylli expeditionem factam esse Orestis tempore; quam ille opinionem sola aetate Echemi, Hylli interfectoris, computata reiiciendam esse arbitratur.

Ceycis nuptias partem fuisse Catalogi vel Eoearum multi fuerunt qui dicerent. Paucissimae conservatae reliquiae sunt, quibus adiiciendum nunc videtur illud, quod Hesiodii carminis fuisse suspicatus erat Muellerus Dor. II. p. 481: *Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν*, vel potius: *Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν*, ut Hesiodus dixisse videtur, cuius postea invertit sententiam Eupolis. V. Meinekii Fragmenta poetarum com. ant. I. p. 542., qui Schneidewini in Zenobii textu coniecturam (v. Bergkii rell. com. Att. p. 440. et Schneidew. ad Zenob. prov. II, 19.): *οὕτως Ἡσίοδος ἐχρήσατο τῇ παροιμίᾳ*, pro *οὕτως Ἡράκλειτος* recepit. Certe, si nihil mutandum esse videatur, ille Heraclitus non est Ephesius, sed Comicus, cuius *Ξενίζοντα* commemoravit Athen. X. p. 414. D., nisi substituendus Heraclides est cum Meinekio Histor. crit. Com. Graec. p. 422.

Ἐπιθαλάμιον εἰς Πηλέα καὶ Θέτιν Hesiodo adscriptum esse videtur propter argumentum, quod ab Eoeis non adeo diversum esse videbatur.

Thesei cum Pirithoo ad inferos descensus Harlesio (Fabricii Bibl. Gr. I. p. 592.) ex Aegimio desumptum carmen videbatur. De qua re vehementer dubito. Inductus in errorem esse videtur eo, quod Cercopi poetae, quem Aegimii auctorem fuerunt qui haberent, quaedam *εἰς ᾅδου κατάβασις* tri-

buitur, quae quum Orphici argumenti esset, nihil commune habebat cum argumento Aegimii mythologico. Argumentum indicasse videtur Plutarch. Thes. 35. Cum hoc autem si plura, ut multi credunt, coniuncta fuerunt alia, etiam de Aegle, propter quam deseruisse Ariadnam Theseus dicebatur, de qua re Hereas Megarensis exposuerat (Fragm. CXIII.), non improbabile videtur etiam illos versus, quos ex nescio quo poeta idem Hereas allegaverat (Plut. Thes. 32.):

τὸν (Ἄλυκον) ἐν εὐρυχόρῳ ποτ' Ἀφίδνῃ
Μαρνάμενον Θησεὺς Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο
κτεῖνεν

pro Hesiodiis habendos esse. Hereas ab Etym. M. p. 436. Heras dici videtur.

De Aegimio dixi p. 251. Unum addere liceat propter fragmenta VII. et VIII. In hoc poemate sermonem etiam fuisse de Doriensium republica novisque in ea legibus latis concludi potest ex Pindar. Pyth. I, 125: *αἰεὶ μένειν τεθμοῖσιν ἐν Αἰγιμίου*[16]) *Δωρίοις*. Neque Hylli Timandraeque mentio abesse poterat.

Carmen *περὶ Ἰδαίων δακτύλων*, de quo vide Lobeck. Agl. p. 1156., et *Μελαμποδία* (non *Μελαμπῳδία*, ut legitur apud Fabricium Bibl. Gr. I. p. 115.) ad idem mythologicum genus pertinere nunc puto: de Melampodia enim recte exposuisse videtur Marckscheffelius p. 169. Ceterum de eodem Melampode fabulas collegit Eckermannus (Melampus und sein Geschlecht. Goett. 1840.).

Ad didacticum porro genus olim dixi pertinere *ἔπη μαντικά* et *ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν*, quae Pausanias commemorare videtur. Sed de *ἔπεσι μαντικοῖς* recte monuit Marckscheffelius non esse habenda in titulis carminum Hesiodiorum, quum verba Pausaniae nihil videantur significare, quam multos esse in carminibus Hesiodiis versiculos, qui de vaticiniis agant; idem tamen dicendum erat de *ἐξηγήσεσιν ἐπὶ τέρασιν*. Monendum est enim Pausaniam Herodotum et Homerum imitantem *τὲ* particulam (nisi praefers cum novissimis editoribus supposititiam dicere) relativis ita adiungere, ut horum vim intendat; *ὁπόσα τε* sunt igitur quaecunque, neque *τὲ* illud cum *καί* ante *ἐξηγήσεις* componendum

---

16) Mirum est de accentu vocabuli *Αἰγίμιος* nihil apud grammaticos reperiri. Ego duos locos Pindari (Pyth. I, 64. V, 72. Boeckh.) ut antiquissimos omnium secutus in doctrina de accent. Gr. p. 172. dixi *ὀξυτόνως* pronuntiandum nomen esse; sed monendum est in omnium scriptorum serioris aetatis locis proparoxytonon esse.

est. Totus igitur locus Pausaniae sic intelligendus. Post ὅσα ἐπὶ ἔργοις καὶ ἡμέραις nulla amplius titulorum Hesiodiorum commemoratio; pergit Pausanias ad vitam Hesiodi enarrandam; iam igitur quum dixisset secundum auctores quosdam Hesiodum apud Acarnanas didicisse divinationem (quod Acarnania inde ab Alcmaeone habebatur vatum feracissima; v. Valckenar. ad Herodot. I, 62. VII, 221. Clement. Alex. Strom. I. p. 245. Sylb.), postea adiecit posse huic sententiae ex ipsis Hesiodo adscriptis carminibus fidem quandam parari: quaecunque (ὁπόσα τε) enim et nos ipsi legimus plena sunt divinationis et explicant prodigia. His vero verbis praecipue Hesiodi Opera innuisse putandus est: v. 383. 415. 448. 564 — 566. 571. 582. 609 — 619. all. Adde etiam Schol. Aeschyl. Prom. 793. (Fragm. CXCI.): περὶ γρυπῶν Ἡσίοδος πρῶτος ἐτερατεύσατο, et Schaubach. Geschichte der Astronomie p. 36.

Astronomia vel ἀστρολογία vel ἀστρικὴ βίβλος tribuitur Hesiodo a Plinio H. N. XVIII, 25: Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine exstat Astrologia) tradidit fieri, quum aequinoctium auctumni conficeretur, Thales vigesimo die ab aequinoctio, Anaximander vigesimo nono, Euctemon XLVIII. Plut. de Pyth. or. 18: ἐν μέτροις πρότερον Εὐδόξου καὶ Ἡσιόδου καὶ Θαλοῦ γραφόντων, εἴ γε Θαλῆς ἐποίησεν, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν, τὴν αὐτῷ ἀναγραφομένην ἀστρολογίαν: unde concludas Plutarchum ἀστρονομίαν pro vere Hesiodio carmine habuisse. Callimachum epigr. XXIX. eiusdem opinionis auctorem nolui addere, quod Ἡσιόδου τόδ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος etiam de Operibus intelligere licet.

Sequuntur Χείρωνος ὑποθῆκαι, de quarum argumento silere satius duco, quam quae nec sciri nec credi possunt proferre. Aristophanis Byzantii sententiam de libelli auctore protuli fragm. CLXXXIII.

Γῆς περίοδος, quae tanquam poema Hesiodi citatur (v. Fragm. p. 294.), nihil aliud esse videtur, quam Hesiodiorum locorum ab Eratosthene [Eudoxo] facta de hac re collectio et eo titulo insignita, qui ab Hecataeo inde celeberrimus erat. V. Klausen. Hecat. p. 13. Cui sententiae obstare dixerunt F. Osannus (Zeitschr. f. Alterth. 1841. p. 645.) et Marckscheffelius p. 197., quod Strabo VII. p. 302. memoriam sententiae cum carminis nomine ex Ephori historiis hausisse videatur. Hoc autem minime concludere licet ex Strabonis verbis, qui versum γλακτο-

φάγων εἰς αἶαν ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων ex Hesiodo allegavisse Ephorum quum sciret, ipse de suo addidit ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ. Nam vere Hesiodi carmen si fuisset Γῆς περίοδος, certe non addidisset ἐν τῇ καλουμένῃ Strabo. Quod Euthydemus apud Athenaeum III. p. 116. A. praeterea Hesiodum inducit περὶ ταριχῶν praecepta dantem, ipsius Euthydemi festivum inventum est.

Omnium fragmentorum indicem secundum titulos invenies p. 307., indicem praecipuorum scriptorum, qui reliquias Hesiodi conservarunt, p. 308., in quem eos scriptores nolui recipere, qui Hesiodi locos quosdam commemoraverunt quidem, sed aut brevioribus verbis aut depravatioribus. Ordinem, quo superiore editione disposueram disiecta Hesiodi membra, in universum etiamnunc secutus sum. Quod mirabuntur fortasse qui iudicii G. Hermanni, quem honoris causa nomino, (Opusc. VI. p. 255.) de sic dispositis carminibus et eorum meminerunt, qui post Hermannum dixerunt similiter; sed duabus praecipue de causis non prorsus eum ordinem mutare volui, quem non prorsus imprudens institueram: primum enim tam lubricum est negotium fragmenta ordinare, ut assensum ferre vel paucorum difficile sit; deinde, si plane novum ordinem excogitassem, verendum erat, ne iterum etiam in hac re in me excitarem apium et fucorum vel aculeos vel bombos, qui, regis semel iudicio de libro meo interposito, sic in me involarunt, ut tacere satius ducerem quam Ciceronis dictum meo etiam exemplo confirmare: aculeum apis sine clamore ferre non possumus. Quare in universum conservavi pristinum ordinem, paucis tamen exceptis et erroribus correctis, quos Hermannus indicavit plurimos, alios Marckscheffelius. Post me alii etiam in colligendis fragmentis Hesiodi elaboraverunt, C. Lehmannus de Hesiodi carminibus perditis partic. I. Berol. 1828., F. S. Lehrsius (in corpore epicorum Graecorum. Paris. 1840), H. Duentzerus (die Fragmente der epischen Poesie der Griechen bis zur Zeit Alexanders d. Gr. Köln 1840; Nachtrag zu den Fragm. Köln 1841), G. Marckscheffelius (Hesiodi, Eumeli, Cinaethonis, Asii et carminis Naupactii fragmenta. Lips. 1840), quorum omnium hic, quem ultimo dixi loco, fuit diligentissimus et in conquirendis reliquiis et in ordinandis; huius igitur collectionis numerum meis numeris adieci in parenthesi. Totum tamen Marckscheffelii ordinem nolui sequi tam propterea, quod ignavum videbatur ope-

ram eius quasi praedam mihi arrogare, quam eam ob causam, quod multis locis mihi dissentiendum ab eo erat. In universum autem brevitati maxime studui, ne fragmentorum moles carminum ipsorum corpus quasi subrueret.

VII. De antiquis grammaticis Hesiodi interpretibus.

In carminibus Hesiodiis edendis et explicandis multi numero grammatici antiqui operam posuerunt haud contemnendam, quanquam admodum paucae eorum annotationes nostram tulerunt aetatem. Dixi de industria antiquos grammaticos. Quae enim Pisistrato adscribi videtur editio (v. Fragm. CXIII. Cf. Plut. Thes. 32.) et quae Aristoteli tribuuntur *ἀποϱήματα Ἡσιόδου* apud auctorem anonymum vitae Aristotelis (Menag. Diog. L. p. 202) nimis sunt dubiae auctoritatis, quam ut hic in censum venire possint. De Praxiphanis iudicio de exordio Operum dixi p. 159. Cf. Preller. de Praxiph. et Classen. Gramm. Gr. prim. p. 8. Primus igitur nominandus Zenodotus est, Ephesius sine dubio, cuius annotationes ad Theogoniam 5. 116. conservatae sunt a Scholiastis. In annotatione priore vulgatam lectionem: *ἐν δὲ τοῖς Ζηνοδοτείοις γϱάφει Τεϱμησσοῖο· τὰς δὲ πηγὰς ἔχει ἐν τῇ Θεσπιακῇ χώϱᾳ καὶ ἀπ' αὐτῆς ῥεῖ εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην, κακῶς· ὁ γὰϱ Τεϱμησσὸς ὄϱος ἐστὶ καὶ οὐ ποταμός*, Gaisfordium recte emendasse: *ἐν δὲ τ. Ζ. γϱάφεται Τεϱμησσοῖο*, testatur codex Neapolitanus; pro *τοῖς Ζηνοδοτείοις* legendum est *ταῖς Ζηνοδοτείοις*, sc. *διοϱθώσεσι*. V. Apollon. Dysc. de pron. p. 140. B. Bekk.: *Ἐν ταῖς Ζηνοδοτείοις διοϱθώσεσι δίχα τοῦ ν̄ Ζεὺς δὲ πϱὸς ὃν λέχος ἐγϱάφετο*. Etiam in Homeri recensione suam Boeotiae cognitionem demonstravit, quanquam et hic obtrectatores suos nactus est. V. Strabon. IX. p. 284. *Ζηνόδοτος δὲ γϱάφων· οἳ δὲ πολυστάφυλον Ἄσκϱην ἔχον, οὐκ ἔοικεν ἐντυχεῖν τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου πεϱὶ τῆς πατϱίδος λεχθεῖσι καὶ τοῖς ὑπ' Εὐδόξου πολὺ χείϱω λέγοντος πεϱὶ τῆς Ἄσκϱης*, unde sua convasavit Eustathius ad Il. p. 270. ed. R. Zenodotum igitur non legisse Hesiodum, quem edidit? Scilicet ista regio neque nunc prorsus aversa vino est. Quod Zenodotum secutus sum Th. 5., erit fortasse qui vituperet provocans ad Wolfii prolegg. p. CC: „Ac sane plurimae lectiones eius tam sunt improbabiles et a tanta temeritate iudicii profectae, ut ita emendare vel tironem hodie pudeat." Dura sane verba

quorum aculei non admodum mitigantur ea quae post a Wolfio addita est excusatione. Mihi sequendum esse videbatur subactum iudicium Thierschii (Gramm. Gr. §. 158, 14.).

Sequitur Aristophanes Byzantius citatus a Scholiastis ad Theogoniam v. 68: *ἐπεσημήνατο ταῦτ' ὁ Ἀριστοφάνης· νῦν περὶ τῆς ἀνόδου φησὶν αὐτῶν εἰς τὸν Ὄλυμπον. πρότερον γὰρ ἦν λόγος αὐτῷ περὶ τῆς ἐν τόπῳ αὐτῶν χορείας.* Haec videntur e commentario in Theogoniam hausta esse. De Aristophanis sententia de auctore Scuti Herculis v. p. 108. et quae supra diximus. Praeterea dubius locus est in Schol. ad Theog. 126: *Δίδυμος δὲ τὸ ἶσον ἑαυτῇ κατὰ τὸν τῆς γεννήσεως λόγον, ἤγουν ὅτι καὶ αὐτὸς ὥςπερ αὐτὴ ἐγεννήθη. Καὶ Ἀριστοφάνης. Ἀμφιτρύων γενναιότερον αὐτοῦ παῖδα γεννᾷ. ὅτε ἐπηυξήθη οὐρανὸς ἀστερόεις.* Ex hoc loco, qui ita corrigendus esse videtur secundum codicum vestigia: *Ἀριστοφάνης τὸ ἐναντίον λέγει (ἄϊσον), ὡς καὶ Ἀμφιτρύων γενναιότερον αὐτοῦ παῖδα γεννᾷ, ὅτι ἐπηυξήθη οὐρανὸς ἀστερόεις*, haec sententia elicitur: quemadmodum igitur fortiorem et grandiorem filium Herculem Amphitruo progenuit, ita Terra Coelum.

Post hunc laudandus Aristarchus est. Atque Orio quidem Thebanus v. *Λακίδες· ἐπὶ σχίσματος ἱματίου παρὰ τὸ λακεῖν καὶ ψοφεῖν ἠρέμα ἐν τῷ σχίζεσθαι· οὕτω Ἀρίσταρχος ἐν τοῖς σημείοις Ἡσιόδου.* Sed hic pro *Ἀρίσταρχος* scribendum esse *Ἀριστόνικος*, de quo post dixerimus, recte monuit Lehrsius de Aristarchi studiis Homericis p. 4. Certiores sunt alii loci. Exordium Operum ut spurium notaverat; porro 210. 211. 378. 740., ubi ita Proculus: *ἄλλοι γράφουσι κακότητα· ἐπεὶ κακότητα οἶδεν ἀντὶ τοῦ ἐκακώθη. Ἀρίσταρχος δὲ ἀθετεῖ τὸν στίχον τοῦτον. ἄλλοι κακότητα ἔπι, οἱονεὶ ἐπὶ κακῷ ἑαυτοῦ.* Theog. 114: *οἱ περὶ Ἀρίσταρχον τὸ ἐξ ἀρχῆς μόνον λέγουσιν*, nempe *δεῖν ἀθετεῖν*; vs. 115. 991., ubi pro *Ἀρχίλοχος δὲ γράφει μύχιον* cum Ruhnkenio praef. ad Hesych. p. VII. legendum est *Ἀρίσταρχος*. Praeterea annotationes quaedam Aristarchi commemorantur ad Op. 97: *ἔνδον ἔμιμνε πίθου] ὥς φασιν, ἔμεινεν ἐν τῷ πίθῳ ἡ ἐλπίς· ἔστι γὰρ τοῦτο ἐν ἀνθρώποις. — φησὶν οὖν Ἀρίσταρχος, ὅτι ἡ μὲν τῶν κακῶν ἔμεινεν, ἡ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἐξῆλθεν, ὅθεν ἀκυρολογοῦμεν λέγοντες ἐλπίζειν κακά.* Ad Theog. 79: *Ἀρίσταρχος τὸ προφερεστάτη ἀντὶ τοῦ πρεσβυτάτη ἤκουσεν.* Hoc si verum est, videtur inde concludi posse Aristarchum sequentes versus pro non Hesiodiis habuisse, de qua re supra monui; certe si

προφερεστάτη interpretamur *πρεσβυτάτη*, nescimus, cur *γάρ* v. 80. adiecerit poeta.

Apollonius Rhodius commemoratur ab auctore argumenti III. Scuti: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ´* (de hoc numero diximus supra p. LVIII.) *φησὶν αὐτοῦ* (*τοῦ Ἡσιόδου τὴν ἀσπίδα*) *εἶναι*; porro a scholiis ad Oper. 824., ad Theog. 26. *γαστέρες οἶον*] *οἱονεὶ ἀντὶ τοῦ περὶ τὴν γαστέρα μόνην ἀσχολούμενοι καὶ μόνα τὰ τῆς γαστρὸς φρονοῦντες. Ἀπολλώνιος μὲν ὁ Ῥόδιος λείπειν τὸν πρῶτον στίχον φησίν· ἀλλ' οὐ λείπει δέ, ἀλλ' ἔστι· ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον.*

Didymus duobus locis laudatur, uno ad Oper. 300: *Δίδυμος δὲ κοτούροις, ὅτι κότον ἔχουσιν ἐν τῇ οὐρᾷ*; altero ad Theog. 126: *Δίδυμος τὸ ἴσον ἑαυτῇ κατὰ τὸν τῆς γεννήσεως λόγον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὥσπερ καὶ αὐτὴ ἐγεννήθη*, ut nescias, an singularem operam in Hesiodi carminibus interpretandis edendisve posuerit. V. Natal. Com. VI, 18.

Seleucus Alexandrinus citatur ad Oper. 96., ubi pro *δόμοισι* scripsit *πίθοισι*, Oper. 549., ubi pro *πυροφόρος* scr. *ὀμβροφόρος*, Scut. 415., ubi pro *χαλκόν χαλκός*; Theog. 114. 115. damnantur, 160. *ἀχνυμένη*, 270. *καλλιπάρῃος* scripsit.

Sequitur Aristonicus Alexandrinus, qui *περὶ τῶν σημείων* (notas dicit Cicero in Pison. 30.) *τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσιόδου* scripsit, teste Suida v. *Ἀριστόνικος*. Cf. Boeckh. Praef. Pind. p. XVI. Semel laudatur in scholiis, quae nostram aetatem tulerunt, Theog. 178: *Ἀριστόνικος λοχεοῖό φησιν ὡς θυρεοῖο· λοχεὸς γὰρ λέγει* (f. *λέγεται*), *βεβίασται* (sc. *ἀναβεβίασται*) *δὲ τὸ λοχέοιο παρὰ τὸ ἔθος* (v. p. XXXII. h. praef.). Egregia observatio, cuiusmodi si plures haberemus, de dialecto Hesiodi longe exquisitiora sciremus. Si concludere liceret haec *σημεῖα*, de quibus ad Theogoniam dixerat Aristonicus, Aristarchi fuisse, quod de Aristonici notis Homericis comprobavit Lehrsius de Aristarchi stud. Hom. p. 15., longe etiam pretiosior fuit Aristonici liber.

Hi omnes ad Aristarchi scholam Alexandrinam videntur pertinere. Sed etiam Aristarchi clarissimus adversarius et obtrectator, Crates Mallotes, bibliothecae et Musei Pergameni [17]) praefectus, operam laudabilem videtur posuisse in critica Hesiodia.

---

[17]) De Museo Pergameno etiamnunc dubitat Matterus, essai historique sur l' école d' Alexandrie I. p. 48. Sed v. praeter Wolfium Prolegg. p. CCLXXVI. F. Rankium de Aristoph. vita p. CLXIII. Bernhardy, Grundriſs der griech. Literat. I. p. 362.

V. Schol. ad Oper. 530: *Κράτης δὲ γράφει μαλκιόωντες*; ad Theog. 126: *ἀλλ' ὁ Κράτης ἀπορεῖ λέγων· εἰ γὰρ ἴσον, πῶς δύναται καλύπτειν; λέγει οὖν ἴσον ὅμοιον τῷ σχήματι, σφαιροειδῆ, τῷ μεγέθει δὲ ἀπειροπλάσιον.* Locus gravissimus est Schol. Theog. 142: *Κράτης ἀντὶ τούτου ἄλλον στίχον παρατίθεται· οἳ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες. πῶς γὰρ τοὺς αὐτοὺς θεοῖς ἐναλιγκίους λέγει καὶ ἐν τῷ τῶν Λευκιππίδων καταλόγῳ ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναρεῖσθαι ποιεῖ;* Ex quo apparere videtur Cratetem cognitam habuisse aliam Theogoniae recensionem, quam ea est, qua nunc nos utimur. Longe aliter quidem de hoc loco Marckscheffelius iudicat p. 126., qui Cratetem hunc versum (*οἳ δ' ἐξ ἀθ.*) ex Leucippidum catalogo citasse in margine putat, ut diversitas narrationum in Theogonia et in Catalogis appareret. Et recte quidem monuit *παρατίθεσθαι* (et *παρατιθέναι*) significare multis locis „citare, laudare"[18]), sed multum differt dicere *παρατίθεσθαί τινα στίχον* et *παρατίθεσθαι στίχον ἀντὶ ἄλλου στίχου*, ut dicitur hic, quod nullo pacto potest significare id, quod Marckscheffelius voluit; ita scholiastes dixisset potius: *τούτῳ τῷ στίχῳ ἄλλον στίχον παρατίθεται*, ut apud Platon. Leg. V. p. 735. C. *παραθέσθαι τῷ λόγῳ*.

In his grammaticis Pergamenis habendus est etiam Demetrius Ixio Adramyttenus, qui teste Suida *ἐξήγησιν εἰς Ἡσίοδον* scripsit. Eodem Suida teste Dionysius Corinthius *ὑπόμνημα εἰς Ἡσίοδον* conscripserat. Idem esse videtur, quem una cum Polyzelo scholiastes Dorvillii allegavit ad Op. 10. V. p. 161. *ed. nostr.*

Hieronymi et Epaphroditi *ὑπόμνησιν Ἀσπίδος* ex Etym. M. citavimus ad Scut. 431. (cf. Etym. Gud. v. *Ἀλκαία*).

Porro Plutarchus Chaeronensis quatuor libros commentariorum scripsit in Hesiodum (Aul. Gell. N. A. XX, 8.), quorum multa sunt reliqua in Proculi scholiis ad Hesiodi Opera. In Theogoniam commentarios non videtur scripsisse. Collecta sunt fragmenta in T. XIV. Plutarch. Hutten. p. 292. (Tomo V. Moral. ed. Wyttenb.). Notarat ille ut spurios hos versus Op.: 267—273. 317. 318. 353—355. 375. 378. 561—563. 654—662. 757. 758. 794—797. De ultimis certe ita Proculus: *τοὺς πρὸ τούτων δ' στίχους οὐδὲ μνήμης ὁ Πλούταρχος ἠξίωσεν ὡς ἂν μὴ φερομένους.* Hinc concludere licet composuisse Plutarchum commentarium continuum in Opera. Explicationes eius quae com-

---

[18]) V. F. Osann. in Diar. Antiq. 1841. p. 644.

Accipio τῆσιν, quod tu olim edidisti pro τῆσι, quamquam excidere quaedam potuerunt ante φιλομειδής. Vulgatum προσιδοῦσα praeferendum videtur alteri προϊδοῦσα, cui tribuenda vel haud satis antiqua potestas providendi, quae his verbis non convenit, vel e longinquo prospiciendi, non magis idonea. In προσιδοῦσα intelligo pulcritudinem trium istarum virginum, quam adspiciens Dea eo magis se neglectam esse ab Tyndareo indignabatur.

Sequuntur turpissime corrupta, de quorum tamen emendatione non desperandum, quoniam tenemus Echemum, latentem in εχετον. Totum fragmentum ego sic constituerim:

τῆσιν δὲ φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
ἠγάσθη προσιδοῦσα, κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην.
Τιμάνδρη μὲν ἔπειτ' Ἔχεμον προλιποῦσ' ἐβεβήκει,
ἵκετο δ' εἰς Φυλῆα, φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
Ὡς δὲ Κλυταιμνήστρη προλιποῦσ' Ἀγαμέμνονα δῖον
Αἰγίσθῳ παρέλεκτο καὶ εἵλετο χείρονα κοίτην,
ὧδ' Ἑλένη ἤσχυνε λέχος ξανθοῦ Μενελάου.

In postremis propterea ὧδ' Ἑλένη recipio pro vulg. ὡς δ' Ἑλένη, quod δέ in ὡς δὲ Κλυτ. respondet praegressis Τιμάνδρη μέν. Sententia: sicut autem Clytaemnestra — ita Helena cet.

Ceterum restitutio nominum Timandrae, Echemi et Phylei nititur verbis Eustathii ad Iliad. *B*. 616: Φυλεὺς γάρ, φασίν, μοιχεύσας Τιμάνδραν ἀδελφὴν Ἑλένης ἀπήγαγεν ἐς τὸ Δουλίχιον. Hic autem Phyleus, Hesiodo dictus φίλος μακάρεσσι θεοῖσι, ab Homero l. l. vs. 628. vocatur Διὶ φίλος. Timandram nuptam fuisse Echemo, Arcadum regi, satis notum est ex Pausania VIII, 5, 1: φαίνοιτο δ' ἂν τῷ ὑστέρῳ τῶν λόγων καὶ Τιμάνδρα συνοικήσασα ἡ Τυνδάρεω τῷ ἀποκτείναντι Ὕλλον Ἐχέμῳ. Ex cuius verbis recte, ut spero, colligo locum Hesiodi fuisse fontem istius traditionis, quam quum poeta sic retulisset, ut incertum relinqueret cuiusnam Echemi inter plures eiusdem nominis Timandra uxor fuisset, nunc comparatis duabus traditionibus, receptaque posteriore, Pausanias fuisse conficit Echemum, regem Arcadiae, Hylli interfectorem. Si enim Heraclidae rediissent regnante Oreste (ut prius narraverat I, 41, 2.), non huius Echemi potuisse Timandram coniugem esse, sed iunioris cuiusdam Echemi, cuius tamen uxori vetulae, quippe materterae Orestis, nullum periculum fuisset ab moecho. Haec, nisi fallor, est sententia verborum Pausaniae, quae paulo obscuriora sunt, necdum, quantum memini, explicata.

Unde Eustathius hauserit incertum est in tanta iactura veterum Scholiorum. Legisse eum pleniora quam quae nunc habeamus in Schol. Ven. ad Il. *B.* 628. probabilis est coniectura Heynii ad Apollod. II, 5, 5., nec reticebo videri mihi intercidisse versum post *μακάρεσσι θεοῖσι*, cuius haec fuerit sententia: Ad Dulichium, quo eam Phyleus ex Tegea raptam duxit. Recusabis fortasse supplementum, quo admisso de Timandrae adulterio multo verbosius exponatur quam de Clytaemnestrae et Helenae. Huic dubitationi sic respondeo: vix excogitari posse, unde Eustathius de Timandrae fuga ad Dulichium audire potuerit, nisi ex isto ipso fragmento Hesiodeo: tum, ideo accuratius in hoc de Timandra referri quam de sororibus, quia harum fama percrebuisset, illius novitia esset; cuius fata et dedecus ne postea quidem, quantum scimus, in scena, quae sororum piaculis personuit, audita sunt, nec Pausanias ipse, antiquitatis diligentissimus scrutator, satis accurate noverat, scribens *φαίνοιτο δέ.* Versum denique, quem tu inter fragmenta recepisti ex Schol. Vrat. Pindari XI, 79: *Τιμάνδρην Ἔχεμος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν*, cum versibus nunc repertis conglutinari posse, mecum dubitabis: quem mihi non persuasisti ad Aegimium pertinere, quo retulisti in priore Editione. Vides, Goettlingi, me non nimis securum esse nec de huius Carminis nec de eius aetate, unde decerpta sunt, quae Scholiastes Euripidis suppeditavit.

Rogasti Scholion, Goettlingi doctissime, non sententiam meam. Dedi utrumque; nec sententiam non rogatus tulissem, nisi haec prius partim conscripta habuissem, alio tempore promenda; sed omne hoc, quidquid est bonarum literarum, commune bonum est. Uteris, ut lubebit. Eadem plenius elaborare et exquisitius ornare Tu poteras, cuius doctrinam magni facere soleo. Quodsi dignas censueris has literas meas, quae edantur, non nocituras meae existimationi, ede, *πάντα χναύματα*, ne postremis quidem his resectis: in quo modestiae tuae damnum ego praestabo. Vale.

Scripsi Lugd. Batavorum
die 13. Nov. 1842.

In quibus literis facile dignam Valckenaeriis Ruhnkeniisque ingenii aciem agnosces; tam egregie Geelius versus 3. et 4. fragmenti restituit. Quam restitutionem mirum quantum confirmat Eustath. ad Il. I. p. 125. 126. et 797, 45. [Fragm. CCXX. n. ed.]: *καὶ Ἡσίοδος· Φυλέα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι*, ubi Hermannus

recte *Φυλῆα*. Simul hoc Geelianum fragmentum docere potest, quam lubrica res sit fragmenta poetae velle in ordinem disponere. Nemo enim divinavit vel divinare poterat fragm. CCXX. n. edit. componendum esse cum fragm. CCVI.

Pauca addere liceat. Quod Geelius post *μακάρεσσι θεοῖσι* versum excidisse suspicatur, quo Dulichii mentio facta sit, eam ob causam non probabile videtur, quod Echemum filiumque eius Evandrum una cum Timandra alias etiam commemoraverat Hesiodus, ut ostendit Fragm. CCXLII., quod ego nimis contraxi: sequuntur enim apud Servium haec: Ledae et Tyndarei filias, Clytaemnestram, Helenam et Timandram, quam duxit uxorem Echemus Arcas, cuius filius fuit Evander. Ex eo igitur loco, quem Servius in animo habuit, narrationem de Dulichio suam hausisse putandus est Eustathius. Neque alius Echemi statuendi necessitatem video. Nihil enim Pausanias dicit aliud, quam famam fuisse illam Hylli expeditionem factam esse Orestis tempore; quam ille opinionem sola aetate Echemi, Hylli interfectoris, computata reiiciendam esse arbitratur.

Ceycis nuptias partem fuisse Catalogi vel Eoearum multi fuerunt qui dicerent. Paucissimae conservatae reliquiae sunt, quibus adiiciendum nunc videtur illud, quod Hesiodii carminis fuisse suspicatus erat Muellerus Dor. II. p. 481: *Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ δειλῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν*, vel potius: *Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴασιν*, ut Hesiodus dixisse videtur, cuius postea invertit sententiam Eupolis. V. Meinekii Fragmenta poetarum com. ant. I. p. 542., qui Schneidewini in Zenobii textu coniecturam (v. Bergkii rell. com. Att. p. 440. et Schneidew. ad Zenob. prov. II, 19.): *οὕτως Ἡσίοδος ἐχρήσατο τῇ παροιμίᾳ*, pro *οὕτως Ἡράκλειτος* recepit. Certe, si nihil mutandum esse videatur, ille Heraclitus non est Ephesius, sed Comicus, cuius *Ξενίζοντα* commemoravit Athen. X. p. 414. D., nisi substituendus Heraclides est cum Meinekio Histor. crit. Com. Graec. p. 422.

Ἐπιθαλάμιον εἰς Πηλέα καὶ Θέτιν Hesiodo adscriptum esse videtur propter argumentum, quod ab Eoeis non adeo diversum esse videbatur.

Thesei cum Pirithoo ad inferos descensus Harlesio (Fabricii Bibl. Gr. I. p. 592.) ex Aegimio desumptum carmen videbatur. De qua re vehementer dubito. Inductus in errorem esse videtur eo, quod Cercopi poetae, quem Aegimii auctorem fuerunt qui haberent, quaedam *εἰς ᾅδου κατάβασις* tri-

buitur, quae quum Orphici argumenti esset, nihil commune habebat cum argumento Aegimii mythologico. Argumentum indicasse videtur Plutarch. Thes. 35. Cum hoc autem si plura, ut multi credunt, coniuncta fuerunt alia, etiam de Aegle, propter quam deseruisse Ariadnam Theseus dicebatur, de qua re Hereas Megarensis exposuerat (Fragm. CXIII.), non improbabile videtur etiam illos versus, quos ex nescio quo poeta idem Hereas allegaverat (Plut. Thes. 32.):

τὸν (Ἄλυκον) ἐν εὐρυχόρῳ ποτ' Ἀφίδνῃ
Μαρνάμενον Θησεὺς Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο
κτεῖνεν

pro Hesiodiis habendos esse. Hereas ab Etym. M. p. 436. Heras dici videtur.

De Aegimio dixi p. 251. Unum addere liceat propter fragmenta VII. et VIII. In hoc poemate sermonem etiam fuisse de Doriensium republica novisque in ea legibus latis concludi potest ex Pindar. Pyth. I, 125: *αἰεὶ μένειν τεθμοῖσιν ἐν Αἰγιμίου*[16]) *Δωρίοις*. Neque Hylli Timandraeque mentio abesse poterat.

Carmen *περὶ Ἰδαίων δακτύλων*, de quo vide Lobeck. Agl. p. 1156., et *Μελαμποδία* (non *Μελαμπῳδία*, ut legitur apud Fabricium Bibl. Gr. I. p. 115.) ad idem mythologicum genus pertinere nunc puto: de Melampodia enim recte exposuisse videtur Marckscheffelius p. 169. Ceterum de eodem Melampode fabulas collegit Eckermannus (Melampus und sein Geschlecht. Goett. 1840.).

Ad didacticum porro genus olim dixi pertinere *ἔπη μαντικά* et *ἐξηγήσεις ἐπὶ τέρασιν*, quae Pausanias commemorare videtur. Sed de *ἔπεσι μαντικοῖς* recte monuit Marckscheffelius non esse habenda in titulis carminum Hesiodiorum, quum verba Pausaniae nihil videantur significare, quam multos esse in carminibus Hesiodiis versiculos, qui de vaticiniis agant; idem tamen dicendum erat de *ἐξηγήσεσιν ἐπὶ τέρασιν*. Monendum est enim Pausaniam Herodotum et Homerum imitantem *τὲ* particulam (nisi praefers cum novissimis editoribus supposititiam dicere) relativis ita adiungere, ut horum vim intendat; *ὁπόσα τε* sunt igitur quaecunque, neque *τὲ* illud cum *καί* ante *ἐξηγήσεις* componendum

---

16) Mirum est de accentu vocabuli *Αἰγίμιος* nihil apud grammaticos reperiri. Ego duos locos Pindari (Pyth. I, 64. V, 72. Boeckh.) ut antiquissimos omnium secutus in doctrina de accent. Gr. p. 172. dixi *ὀξυτόνως* pronuntiandum nomen esse; sed monendum est in omnium scriptorum serioris aetatis locis proparoxytonon esse.

est. Totus igitur locus Pausaniae sic intelligendus. Post ὅσα ἐπὶ ἔργοις καὶ ἡμέραις nulla amplius titulorum Hesiodiorum commemoratio; pergit Pausanias ad vitam Hesiodi enarrandam; iam igitur quum dixisset secundum auctores quosdam Hesiodum apud Acarnanas didicisse divinationem (quod Acarnania inde ab Alcmaeone habebatur vatum feracissima; v. Valckenar. ad Herodot. I, 62. VII, 221. Clement. Alex. Strom. I. p. 245. Sylb.), postea adiecit posse huic sententiae ex ipsis Hesiodo adscriptis carminibus fidem quandam parari: quaecunque (ὁπόσα τε) enim et nos ipsi legimus plena sunt divinationis et explicant prodigia. His vero verbis praecipue Hesiodi Opera innuisse putandus est: v. 383. 415. 448. 564 — 566. 571. 582. 609 — 619. all. Adde etiam Schol. Aeschyl. Prom. 793. (Fragm. CXCI.): περὶ γρυπῶν Ἡσίοδος πρῶτος ἐτερατεύσατο, et Schaubach. Geschichte der Astronomie p. 36.

Astronomia vel ἀστρολογία vel ἀστρικὴ βίβλος tribuitur Hesiodo a Plinio H.N. XVIII, 25: Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine exstat Astrologia) tradidit fieri, quum aequinoctium auctumni conficeretur, Thales vigesimo die ab aequinoctio, Anaximander vigesimo nono, Euctemon XLVIII. Plut. de Pyth. or. 18: ἐν μέτροις πρότερον Εὐδόξου καὶ Ἡσιόδου καὶ Θαλοῦ γραφόντων, εἴ γε Θαλῆς ἐποίησεν, ὡς ἀληθῶς εἰπεῖν, τὴν αὐτῷ ἀναγραφομένην ἀστρολογίαν: unde concludas Plutarchum ἀστρονομίαν pro vere Hesiodio carmine habuisse. Callimachum epigr. XXIX. eiusdem opinionis auctorem nolui addere, quod Ἡσιόδου τόδ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος etiam de Operibus intelligere licet.

Sequuntur Χείρωνος ὑποθῆκαι, de quarum argumento silere satius duco, quam quae nec sciri nec credi possunt proferre. Aristophanis Byzantii sententiam de libelli auctore protuli fragm. CLXXXIII.

Γῆς περίοδος, quae tanquam poema Hesiodi citatur (v. Fragm. p. 294.), nihil aliud esse videtur, quam Hesiodiorum locorum ab Eratosthene [Eudoxo] facta de hac re collectio et eo titulo insignita, qui ab Hecataeo inde celeberrimus erat. V. Klausen. Hecat. p. 13. Cui sententiae obstare dixerunt F. Osannus (Zeitschr. f. Alterth. 1841. p. 645.) et Marckscheffelius p. 197., quod Strabo VII. p. 302. memoriam sententiae cum carminis nomine ex Ephori historiis hausisse videatur. Hoc autem minime concludere licet ex Strabonis verbis, qui versum γλακτο-

φάγων εἰς αἶαν ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων ex Hesiodo allegavisse Ephorum quum sciret, ipse de suo addidit ἐν τῇ καλουμένῃ γῆς περιόδῳ. Nam vere Hesiodi carmen si fuisset Γῆς περίοδος, certe non addidisset ἐν τῇ καλουμένῃ Strabo. Quod Euthydemus apud Athenaeum III. p. 116. A. praeterea Hesiodum inducit περὶ ταριχῶν praecepta dantem, ipsius Euthydemi festivum inventum est.

Omnium fragmentorum indicem secundum titulos invenies p. 307., indicem praecipuorum scriptorum, qui reliquias Hesiodi conservarunt, p. 308., in quem eos scriptores nolui recipere, qui Hesiodi locos quosdam commemoraverunt quidem, sed aut brevioribus verbis aut depravatioribus. Ordinem, quo superiore editione disposueram disiecta Hesiodi membra, in universum etiamnunc secutus sum. Quod mirabuntur fortasse qui iudicii G. Hermanni, quem honoris causa nomino, (Opusc. VI. p. 255.) de sic dispositis carminibus et eorum meminerunt, qui post Hermannum dixerunt similiter; sed duabus praecipue de causis non prorsus eum ordinem mutare volui, quem non prorsus imprudens instituеram: primum enim tam lubricum est negotium fragmenta ordinare, ut assensum ferre vel paucorum difficile sit; deinde, si plane novum ordinem excogitassem, verendum erat, ne iterum etiam in hac re in me excitarem apium et fucorum vel aculeos vel bombos, qui, regis semel iudicio de libro meo interposito, sic in me involarunt, ut tacere satius ducerem quam Ciceronis dictum meo etiam exemplo confirmare: aculeum apis sine clamore ferre non possumus. Quare in universum conservavi pristinum ordinem, paucis tamen exceptis et erroribus correctis, quos Hermannus indicavit plurimos, alios Marckscheffelius. Post me alii etiam in colligendis fragmentis Hesiodi elaboraverunt, C. Lehmannus de Hesiodi carminibus perditis partic. I. Berol. 1828., F. S. Lehrsius (in corpore epicorum Graecorum. Paris. 1840), H. Duentzerus (die Fragmente der epischen Poesie der Griechen bis zur Zeit Alexanders d. Gr. Köln 1840; Nachtrag zu den Fragm. Köln 1841), G. Marckscheffelius (Hesiodi, Eumeli, Cinaethonis, Asii et carminis Naupactii fragmenta. Lips. 1840), quorum omnium hic, quem ultimo dixi loco, fuit diligentissimus et in conquirendis reliquiis et in ordinandis; huius igitur collectionis numerum meis numeris adieci in parenthesi. Totum tamen Marckscheffelii ordinem nolui sequi tam propterea, quod ignavum videbatur ope-

*****

ram eius quasi praedam mihi arrogare, quam eam ob causam, quod multis locis mihi dissentiendum ab eo erat. In universum autem brevitati maxime studui, ne fragmentorum moles carminum ipsorum corpus quasi subrueret.

VII. De antiquis grammaticis Hesiodi interpretibus.

In carminibus Hesiodiis edendis et explicandis multi numero grammatici antiqui operam posuerunt haud contemnendam, quanquam admodum paucae eorum annotationes nostram tulerunt aetatem. Dixi de industria antiquos grammaticos. Quae enim Pisistrato adscribi videtur editio (v. Fragm. CXIII. Cf. Plut. Thes. 32.) et quae Aristoteli tribuuntur *ἀποϱήματα Ἡσιόδου* apud auctorem anonymum vitae Aristotelis (Menag. Diog. L. p. 202) nimis sunt dubiae auctoritatis, quam ut hic in censum venire possint. De Praxiphanis iudicio de exordio Operum dixi p. 159. Cf. Preller. de Praxiph. et Classen. Gramm. Gr. prim. p. 8. Primus igitur nominandus Zenodotus est, Ephesius sine dubio, cuius annotationes ad Theogoniam 5. 116. conservatae sunt a Scholiastis. In annotatione priore vulgatam lectionem: *ἐν δὲ τοῖς Ζηνοδοτείοις γϱάφει Τεϱμησσοῖο· τὰς δὲ πηγὰς ἔχει ἐν τῇ Θεσπιακῇ χώϱᾳ καὶ ἀπ' αὐτῆς ῥεῖ εἰς τὴν Κωπαΐδα λίμνην, κακῶς· ὁ γὰϱ Τεϱμησσὸς ὄϱος ἐστὶ καὶ οὐ ποταμός*, Gaisfordium recte emendasse: *ἐν δὲ τ. Ζ. γϱάφεται Τεϱμησσοῖο*, testatur codex Neapolitanus; pro *τοῖς Ζηνοδοτείοις* legendum est *ταῖς Ζηνοδοτείοις*, sc. *διοϱθώσεσι*. V. Apollon. Dysc. de pron. p. 140. B. Bekk.: *Ἐν ταῖς Ζηνοδοτείοις διοϱθώσεσι δίχα τοῦ ν̄ Ζεὺς δὲ πϱὸς ὃν λέχος ἐγϱάφετο*. Etiam in Homeri recensione suam Boeotiae cognitionem demonstravit, quanquam et hic obtrectatores suos nactus est. V. Strabon. IX. p. 284. *Ζηνόδοτος δὲ γϱάφων· οἳ δὲ πολυστάφυλον Ἄσκϱην ἔχον, οὐκ ἔοικεν ἐντυχεῖν τοῖς ὑπὸ τοῦ Ἡσιόδου πεϱὶ τῆς πατϱίδος λεχθεῖσι καὶ τοῖς ὑπ' Εὐδόξου πολὺ χεῖϱω λέγοντος πεϱὶ τῆς Ἄσκϱης*, unde sua convasavit Eustathius ad Il. p. 270. ed. R. Zenodotum igitur non legisse Hesiodum, quem edidit? Scilicet ista regio neque nunc prorsus aversa vino est. Quod Zenodotum secutus sum Th. 5., erit fortasse qui vituperet provocans ad Wolfii prolegg. p. CC: „Ac sane plurimae lectiones eius tam sunt improbabiles et a tanta temeritate iudicii profectae, ut ita emendare vel tironem hodie pudeat." Dura sane verba

quorum aculei non admodum mitigantur ea quae post a Wolfio addita est excusatione. Mihi sequendum esse videbatur subactum iudicium Thierschii (Gramm. Gr. §. 158, 14.).

Sequitur Aristophanes Byzantius citatus a Scholiastis ad Theogoniam v. 68: *ἐπεσημήνατο ταῦτ' ὁ Ἀριστοφάνης· νῦν περὶ τῆς ἀνόδου φησὶν αὐτῶν εἰς τὸν Ὄλυμπον. πρότερον γὰρ ἦν λόγος αὐτῷ περὶ τῆς ἐν τόπῳ αὐτῶν χορείας.* Haec videntur e commentario in Theogoniam hausta esse. De Aristophanis sententia de auctore Scuti Herculis v. p. 108. et quae supra diximus. Praeterea dubius locus est in Schol. ad Theog. 126: *Δίδυμος δὲ τὸ ἶσον ἑαυτῇ κατὰ τὸν τῆς γεννήσεως λόγον, ἤγουν ὅτι καὶ αὐτὸς ὥςπερ αὐτὴ ἐγεννήθη. Καὶ Ἀριστοφάνης. Ἀμφιτρύων γενναιότερον αὐτοῦ παῖδα γεννᾷ. ὅτε ἐπηυξήθη οὐρανὸς ἀστερόεις.* Ex hoc loco, qui ita corrigendus esse videtur secundum codicum vestigia: *Ἀριστοφάνης τὸ ἐναντίον λέγει* (*ἄϊσον*), *ὡς καὶ Ἀμφιτρύων γενναιότερον αὐτοῦ παῖδα γεννᾷ, ὅτι ἐπηυξήθη οὐρανὸς ἀστερόεις*, haec sententia elicitur: quemadmodum igitur fortiorem et grandiorem filium Herculem Amphitruo progenuit, ita Terra Coelum.

Post hunc laudandus Aristarchus est. Atque Orio quidem Thebanus v. *Λακίδες· ἐπὶ σχίσματος ἱματίου παρὰ τὸ λακεῖν καὶ ψοφεῖν ἠρέμα ἐν τῷ σχίζεσθαι· οὕτω Ἀρίσταρχος ἐν τοῖς σημείοις Ἡσιόδου.* Sed hic pro *Ἀρίσταρχος* scribendum esse *Ἀριστόνικος*, de quo post dixerimus, recte monuit Lehrsius de Aristarchi studiis Homericis p. 4. Certiores sunt alii loci. Exordium Operum ut spurium notaverat; porro 210. 211. 378. 740., ubi ita Proculus: *ἄλλοι γράφουσι κακότητα· ἐπεὶ κακότητα οἶδεν ἀντὶ τοῦ ἐκακώθη. Ἀρίσταρχος δὲ ἀθετεῖ τὸν στίχον τοῦτον. ἄλλοι κακότητα ἔπι, οἱονεὶ ἐπὶ κακῷ ἑαυτοῦ.* Theog. 114: *οἱ περὶ Ἀρίσταρχον τὸ ἐξ ἀρχῆς μόνον λέγουσιν*, nempe *δεῖν ἀθετεῖν*; vs. 115. 991., ubi pro *Ἀρχίλοχος δὲ γράφει μύχιον* cum Ruhnkenio praef. ad Hesych. p. VII. legendum est *Ἀρίσταρχος*. Praeterea annotationes quaedam Aristarchi commemorantur ad Op. 97: *ἔνδον ἔμιμνε πίθου*] *ὥς φασιν, ἔμεινεν ἐν τῷ πίθῳ ἡ ἐλπίς· ἔστι γὰρ τοῦτο ἐν ἀνθρώποις. — φησὶν οὖν Ἀρίσταρχος, ὅτι ἡ μὲν τῶν κακῶν ἔμεινεν, ἡ δὲ τῶν ἀγαθῶν ἐξῆλθεν, ὅθεν ἀκυρολογοῦμεν λέγοντες ἐλπίζειν κακά.* Ad Theog. 79: *Ἀρίσταρχος τὸ προφερεστάτη ἀντὶ τοῦ πρεσβυτάτη ἤκουσεν.* Hoc si verum est, videtur inde concludi posse Aristarchum sequentes versus pro non Hesiodiis habuisse, de qua re supra monui; certe si

προφερεστάτη interpretamur πρεσβυτάτη, nescimus, cur γάρ v. 80. adiecerit poeta.

Apollonius Rhodius commemoratur ab auctore argumenti III. Scuti: Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' (de hoc numero diximus supra p. LVIII.) φησὶν αὐτοῦ (τοῦ Ἡσιόδου τὴν ἀσπίδα) εἶναι; porro a scholiis ad Oper. 824., ad Theog. 26. γαστέρες οἶον] οἱονεὶ ἀντὶ τοῦ περὶ τὴν γαστέρα μόνην ἀσχολούμενοι καὶ μόνα τὰ τῆς γαστρὸς φρονοῦντες. Ἀπολλώνιος μὲν ὁ Ῥόδιος λείπειν τὸν πρῶτον στίχον φησίν· ἀλλ' οὐ λείπει δέ, ἀλλ' ἔστι· ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον.

Didymus duobus locis laudatur, uno ad Oper. 300: Δίδυμος δὲ κοτούροις, ὅτι κότον ἔχουσιν ἐν τῇ οὐρᾷ; altero ad Theog. 126: Δίδυμος τὸ ἴσον ἑαυτῇ κατὰ τὸν τῆς γεννήσεως λόγον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὥσπερ καὶ αὐτὴ ἐγεννήθη, ut nescias, an singularem operam in Hesiodi carminibus interpretandis edendisve posuerit. V. Natal. Com. VI, 18.

Seleucus Alexandrinus citatur ad Oper. 96., ubi pro δόμοισι scripsit πίθοισι, Oper. 549., ubi pro πυροφόρος scr. ὀμβροφόρος, Scut. 415., ubi pro χαλκόν χαλκός; Theog. 114. 115. damnantur, 160. ἀχνυμένη, 270. καλλιπάρῃος scripsit.

Sequitur Aristonicus Alexandrinus, qui περὶ τῶν σημείων (notas dicit Cicero in Pison. 30.) τῶν ἐν τῇ Θεογονίᾳ Ἡσιόδου scripsit, teste Suida v. Ἀριστόνικος. Cf. Boeckh. Praef. Pind. p. XVI. Semel laudatur in scholiis, quae nostram aetatem tulerunt, Theog. 178: Ἀριστόνικος λοχεοῖό φησιν ὡς θυρεοῖο· λοχεὸς γὰρ λέγει (f. λέγεται), βεβίασται (sc. ἀναβεβίασται) δὲ τὸ λοχέοιο παρὰ τὸ ἔθος (v. p. XXXII h. praef.). Egregia observatio, cuiusmodi si plures haberemus, de dialecto Hesiodi longe exquisitiora sciremus. Si concludere liceret haec σημεῖα, de quibus ad Theogoniam dixerat Aristonicus, Aristarchi fuisse, quod de Aristonici notis Homericis comprobavit Lehrsius de Aristarchi stud. Hom. p. 15., longe etiam pretiosior fuit Aristonici liber.

Hi omnes ad Aristarchi scholam Alexandrinam videntur pertinere. Sed etiam Aristarchi clarissimus adversarius et obtrectator, Crates Mallotes, bibliothecae et Musei Pergameni [17]) praefectus, operam laudabilem videtur posuisse in critica Hesiodia.

---

[17]) De Museo Pergameno etiamnunc dubitat Matterus, essai historique sur l'école d'Alexandrie I. p. 48. Sed v. praeter Wolfium Prolegg. p. CCLXXVI. F. Rankium de Aristoph. vita p. CLXIII. Bernhardy, Grundriſs der griech. Literat. I. p. 362.

V. Schol. ad Oper. 530: *Κράτης δὲ γράφει μαλκιόωντες*; ad Theog. 126: *ἀλλ' ὁ Κράτης ἀπορεῖ λέγων· εἰ γὰρ ἴσον, πῶς δύναται καλύπτειν; λέγει οὖν ἴσον ὅμοιον τῷ σχήματι, σφαιροειδῆ, τῷ μεγέθει δὲ ἀπειροπλάσιον.* Locus gravissimus est Schol. Theog. 142: *Κράτης ἀντὶ τούτου ἄλλον στίχον παρατίθεται· οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες. πῶς γὰρ τοὺς αὐτοὺς θεοῖς ἐναλιγκίους λέγει καὶ ἐν τῷ τῶν Λευκιππίδων καταλόγῳ ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεῖσθαι ποιεῖ;* Ex quo apparere videtur Cratetem cognitam habuisse aliam Theogoniae recensionem, quam ea est, qua nunc nos utimur. Longe aliter quidem de hoc loco Marckscheffelius iudicat p. 126., qui Cratetem hunc versum (*οἱ δ' ἐξ ἀθ.*) ex Leucippidum catalogo citasse in margine putat, ut diversitas narrationum in Theogonia et in Catalogis appareret. Et recte quidem monuit *παρατίθεσθαι* (et *παρατιθέναι*) significare multis locis „citare, laudare"[18]), sed multum differt dicere *παρατίθεσθαί τινα στίχον* et *παρατίθεσθαι στίχον ἀντὶ ἄλλου στίχου*, ut dicitur hic, quod nullo pacto potest significare id, quod Marckscheffelius voluit; ita scholiastes dixisset potius: *τούτῳ τῷ στίχῳ ἄλλον στίχον παρατίθεται*, ut apud Platon. Leg. V. p. 735. C. *παραθέσθαι τῷ λόγῳ*.

In his grammaticis Pergamenis habendus est etiam Demetrius Ixio Adramyttenus, qui teste Suida *ἐξήγησιν εἰς Ἡσίοδον* scripsit. Eodem Suida teste Dionysius Corinthius *ὑπόμνημα εἰς Ἡσίοδον* conscripserat. Idem esse videtur, quem una cum Polyzelo scholiastes Dorvillii allegavit ad Op. 10. V. p. 161. ed. *nostr.*

Hieronymi et Epaphroditi *ὑπόμνησιν Ἀσπίδος* ex Etym. M. citavimus ad Scut. 431. (cf. Etym. Gud. v. *Ἀλκαία*).

Porro Plutarchus Chaeronensis quatuor libros commentariorum scripsit in Hesiodum (Aul. Gell. N. A. XX, 8.), quorum multa sunt reliqua in Proculi scholiis ad Hesiodi Opera. In Theogoniam commentarios non videtur scripsisse. Collecta sunt fragmenta in T. XIV. Plutarch. Hutten. p. 292. (Tomo V. Moral. ed. Wyttenb.). Notarat ille ut spurios hos versus Op.: 267—273. 317. 318. 353—355. 375. 378. 561—563. 654—662. 757. 758. 794—797. De ultimis certe ita Proculus: *τοὺς πρὸ τούτων δ' στίχους οὐδὲ μνήμης ὁ Πλούταρχος ἠξίωσεν ὡς ἂν μὴ φερομένους.* Hinc concludere licet composuisse Plutarchum commentarium continuum in Opera. Explicationes eius quae com-

[18]) V. F. Osann. in Diar. Antiq. 1841. p. 644.

memorentur dignae sunt hae: Op. 504. *Πλούταρχος οὐδένα φησὶν μῆνα Ληναιῶνα Βοιωτοὺς καλεῖν. ὑποπτεύει ἢ τὸν Βουκάτιον αὐτὸν λέγειν, ὅς ἐστιν ἡλίου τὸν αἰγόκερων διιόντος καὶ τὸ Βούδορα τῷ Βουκατίῳ συνᾴδειν διὰ τὸ πλείστους ἐν αὐτῷ διαφθείρεσθαι βόας, ἢ τὸν Ἑρμαῖον, ὅς ἐστι μετὰ τὸν Βουκάτιον καὶ ἐς ταὐτὸν ἐρχόμενος τῷ Γαμηλιῶνι, καθ' ὃν καὶ τὰ Ληναῖα παρ' Ἀθηναίοις. Ἴωνες δὲ τοῦτον οὐδ' ἄλλως, ἀλλὰ Ληναιῶνα καλοῦσι.* Sic facile emendari possunt. Cf. Boeckh. Corp. Inscr. T. I. p. 732. et v. Oper. 504.; ad vers. 748: *θυσίαν ταύτην ὁ Πλούταρχος πρόχειρον καὶ καθημερινὴν εἶπεν ὀρθῶς ἀφ' ὧν μέλλομεν ἐσθίειν ἱερὰ πάντα ποιοῦντες διὰ τὸ ἀπάρξασθαι· καὶ γὰρ αἱ τῶν ἱερῶν τραπεζώσεις τοῦτο εἶχον· ἀπαρξάμενοι γὰρ ἀπ' αὐτῶν ἐδαίνυντο.* 750: *ὁ δὲ Πλούταρχός φησιν, ὅτι μὴ δεῖ τὰ νεογνὰ ἀκίνητα ἐᾶν καὶ ἀποτίθεσθαι ἐν ἀκινήτοις· ἀσθενέστερα γὰρ γίνεται· κινεῖν δὲ αὐτὰ ὅ τι μάλιστα, κἂν ἐπὶ τινῶν αὐτά τις καθιζάνῃ, ἐπὶ κινουμένων καθιζάνειν καὶ σαλεύειν διὰ τούτων, οἷά τισιν εὐκίνητα κλινίδια μεμηχάνηται πρὸς τὴν τῶν παίδων εὐνήν.*

Proclus Lycius Diadochus, s. Syriani in cathedra philosophorum Atheniensi successor, mortuus Athenis anno Christ. Iuliano 485., anno aetatis septuagesimo quinto (v. Fabricii prolegg. ad Marini vitam Procli p. XXIV. ed. Boissonad. Cf. Cousin. Praef. ad Procli op. p. XX.), scripsit *ὑπόμνημα εἰς τὰ Ἡσιόδου ἔργα καὶ ἡμέρας.* Huius maxima pars conservata est in sylloge scholiorum ad Hesiodum edita ab Th. Gaisfordio. Longe praestant eius annotationes ceteris omnibus commentariis, quorum ad nos pervenit notitia, neque ea reprehensio, in quam indignus incurrit apud Welckerum (de Cyclo p. 3 sq.), opinionem nostram convellere potest, quum F. Rankius (de Hesiodi Operibus et Diebus comment. p. 4.) recte demonstraverit commentationem de gente Hesiodi non esse Proculi, sed Io. Tzetzis, cuius ipsum nomen in titulo legitur in codice Vat. et Ven. Quod mihi quidem olim imposuerat, ut Proculi esse hanc commentationem putarem, non Tzetzis, quem Procli verba in suum usum impudenter convertisse arbitrabar, locus est p. LXXXII. sic scriptus in codicibus: *Ἀριστοτέλης μὲν ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δέ, οἶμαι, ὁ τοὺς πέπλους συντάξας ἐν τῇ Ὀρχομενίων πολιτείᾳ Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναί φησιν υἱὸν Ἡσιόδου ἐκ τῆς Κλυμένης κ. τ. ἑ.* Haec verba, de quibus tacet Rankius, multo doctiorem hominem indicare videbantur, quam Tzetzes fuit, atque hoc eo videbatur probabilius esse, quod sunt omissa inde ab *ὁ φιλόσοφος*

usque ad *πολιτείᾳ* in Tzetzis scholiis a Trincavello editis p. 3, 4.; iam si comparaveris cum verbis vere Proclianis in schol. ad Oper. 271., scrupulus alius iniicietur. Scribit enim is: *Φιλόχορος δὲ Στησίχορόν φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης.* Idem vero Proculus ad Op. 631. ita: *ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὀρχομενίοις προςτάξαι τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν καὶ θάψαι παρ᾽ αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ γράφων τὴν Ὀρχομενίων πολιτείαν.* Atque similia Aristotelem de Hesiodo tradidisse in republica Orchomeniorum concludi etiam ex Prov. Vaticanis IV, 3. potest, quae supra allegavimus. Iam vero qui ista verba, *μᾶλλον δέ, οἶμαι, κτλ.*, obiter inspexerit, subactum iudicium docti hominis sibi agnoscere videbitur, qui rempublicam Orchomeniorum non a philosopho scriptam esse arbitratus sit, sed ab alio Aristotele, qui *τὸν Πέπλον* conscripsit. Nihil est autem ab ingenio Tzetzis tam alienum quam haec altioris indaginis crisis. Accedit, quod libri Aristotelis de civitatibus tempore Tzetzis sine dubio iam deperditi erant. Fortasse igitur in Tzetzis exemplari scholiorum Proclianorum scriptum erat: *ὁ φιλόσοφος* pro *ὁ Φιλόχορος*: igitur quum non invenisset locum in Aristotelis scriptis sibi notis, ex coniectura addidit dictum hoc esse aut in Orchomeniorum republica propter scholion Proclianum ad Op. 631., aut, quod verisimilius ei visum fuerit, in ea commentatione, quam Pepli nomine eam ob causam inscripserat Aristoteles, quod mythologiam praecipue explicabat. De Aristotele Pepli auctore praeter Eustath. Il. p. 285, 24. atque eos, quos laudavit Harlesius ad Fabr. Bibl. Gr. III. p. 275., v. Schol. Aristid. T. III. p. 323. Dind., Schol. Ven. Il. XI, 688. et Etym. M. v. *Ἦλις.* Videtur autem perspicuum esse ex hoc Tzetzis additamento non continuo concludi debere Peplorum scriptorem esse alium quam philosophum Aristotelem, quod fecit Meursius Panath. 18. Exempto igitur hoc scrupulo (si modo vere exemptus est) nihil videtur impedire, quominus totam commentationem de gente Hesiodi Io. Tzetzi cum Rankio adscribamus, editam diverso modo in diversis exemplaribus. Ab hoc Proculo diversum esse Proclum, Proculeium etiam dictum, Syrum natione, monuit Fabricius Bibl. Gr. T. IX. p. 363. Harles. Huius commentarium *εἰς τὸν παρ᾽ Ἡσιόδῳ τῆς Πανδώρας μῦθον* commemoravit Suidas.

VIII. De codicibus Hesiodi.

In hac altera Hesiodi carminum editione in universum secutus sum eas leges, quas in superiore editione mihi ipse praescripseram. Textum ad codices manuscriptos, quos aut ipse contuli aut alii contulerunt, ita constitui, ut antiquissimos quidem praecipue sequerer, sed alios etiam, quanquam recentiores, si ratio suadebat, in locis quibusdam praeferrem. Ineptum enim fuisset in tam antiquis carminibus unum aliquem codicem vel certas quasdam codicum familias quas dicunt tanquam clarissimos septentriones sequi, parvulam vero cynosuram prorsus negligere, in qua re, quanquam ab antiquis in nautis reprehensa, nunc multi sibi egregie placent. Quo vero cursus mihi videbatur dirigendus esse in singulis carminibus, exposui superioribus paragraphis. Coniecturas aliorum admisi raro, meas rarissime. Errores ab aliis indicatos, si qui fuerunt, correxi, imprimisque eos, quos G. Hermannus, grammaticorum equitum doctissimus (licebit enim Horatiano dicto candide uti) notavit Opusc. T. VI. Quem ego virum fortissimum lubentissime sequi ducem soleo, habent enim eius arma hoc cum armis illius herois antiqui commune, ut etiam medeantur, dum sauciant. Nihilominus tamen ipse non mirabitur, si in multis locis contumacem atque adeo refractarium militem me invenerit: caecum enim obtemperare liberali homine indignum.

Codices, quibus usus sum, sunt hi:

V 1., Venetus Cl. IX., Cod. VI. pergam. fol., saeculi XIV., non XV., ut voluit Morellius apud Wolfium Litt. Anal. III. p. 266. Continet Theogoniam, Scutum, Opera cum scholiis. Translatus est in bibliothecam Marcianam ex bibliotheca SS. Iohannis et Pauli. Contuli hunc codicem anno 1840. ad exemplar Hesiodi Gaisfordianum. Maxime memorabilis est propter *γηρύσασθαι*, quod v. 28. pro *μυθήσασθαι* praebet.

V 2., Venetus Bibl. S. Marci Cod. Gr. CCCCLXIV. Arm. XCI. chart. bomb. quart. Continet Scutum, Theogoniam et Opera. Scriptus est manu Demetrii Triclinii annis 1316—1320. In fine enim Operum ipse scripsit haec Triclinius: *ἐγράφη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου τελειωθὲν ἐν μηνὶ αὐγούστῳ εἰκοστῇ* ἡμ/ζϛ/ *ἔτους* ϛωκδ′ Ad finem Theogoniae: *ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς γραφὲν ἐμοῦ Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου ἐν*

μηνὶ νοεμβρίῳ κ' καὶ δεκάτῃ ἰνδ. γε ἔτους ͵ςωκη'. Ad scholia adscripsit haec: *αἱ ἐκλογαὶ αὗται αἱ ἅπασαι ἐξηγήσεως τοῦ Τζέτζου τε καὶ Πρόκλου παρ' ἐμοῦ εἰσὶν ἐκλεγεῖσαι Δημητρίου τοῦ Τρικλινίου.* Hunc codicem contuli anno 1828. ad exemplar L. Dindorfii.

Vat. 1. Vaticanus N. 1409., octonis, saeculi XIV., ut videtur, continet Theogoniam. Contuli anno 1828. ad exemplar Dindorf. Cum hoc ne confundas Vat. in Operibus: huius enim lectiones recepi e Lanzii editione, qui notavit: Vat. 12.

Vat. 2., Vaticanus N. 38. octonis, bomb. saeculi XIV., quo continentur praeter Hesiodi Opera et Dies *Πρόκλου Διαδόχου σχόλια εἰς τὰ ἔργα καὶ ἡμέρας τοῦ ἡσιόδου, Πυθαγόρου χρύσεα ἔπη, γένος καὶ βίος ὀππιανοῦ, τῶν ὀππιανοῦ ἁλιευτικῶν βιβλίων ὑποθέσεις — ὀππιανοῦ ἁλιευτικὰ μετὰ σχολίων, Θεοκρ., Ἀριστοφάνους πλοῦτος καὶ νεφέλαι, Θεοκρίτου φαρμ., αἰσχίνης ἢ θυώνυχος, χάριτες ἢ ἱέρων.* Contulerat hunc ad editionem Weigelianam (secuta haec est Brunckium) et ad edit. Boissonadii in iis versibus, quos Brunckius eliminarat, Aemilius Braunius, amicus meus.

Taur., Taurinensis B. III, 16. Continet Theogoniam, saec. XV. Contuli ad exempl. L. Dindorfii anno 1828.

M1., Mediceus in bibl. Laurentiana Plut. XXXI. Cod. 20. chartaceus. Continet Theogoniam et Scutum.

M2., Mediceus in bibl. Laur. Plut. XXXI., Cod. 32. membr., saeculi XIV. Continet Theogoniam usque ad v. 577. et Scutum.

M3., Mediceus in bibl. Laur. Plut. XXXII, 16., saeculi XII. Francisci Philelphi olim erat, emptus Constantinopoli anno MCCCCXXIII. Continet praeter Hesiodi Theogoniam et Scutum Nonni Dionysiaca, Theocritum, Apollonium Rhodium. Hos tres anno 1840. contuli ad exemplar Gaisfordianum. Recepi autem octo codicum, quos descripsi, lectiones integras.

Praeterea trium codicum Vaticanorum varias lectiones ex Theogonia usque ad vs. 403. ad exemplar Weigelianum enotatas mecum communicavit Aemilius Braunius, quas hoc loco adscribam.

f., Cod. Vat. 1948. chart. saec. XV. In fronte legitur: *Φουλβίου τοῦ οὐρσίνου δῶρον νικολάου τοῦ μαιοράνου.*

O., Cod. Vat. 915.

V., Cod. Vat. 1332., bomb. saec. XIV. ex libris Fulvii Ursini. Continet Theogoniam et Opera et Dies.

V. 5. *Τερμησσοῖο* f. O. V. 6. *ὀλμειοῦ* f. 7. *ἐν Ἑλικῶνι* f. 8. *ἠμερόεντας* O. 11. *αἰγίοχόν τε* f. O. 15. *Ποσειδάονα* f. O. 18. om. f. O. V. 19. *ἠδὲ* f. *ἀγκυλομήτιν* f. 20. *ἠῶ τ' ἠέλιόν τε μέγαν λαμπράντε τε σελήνην Γαῖάν τε ὠκέανόν τε μέγαν· καὶ νύκτα μέλαιναν* f. O. V. 22. *νή* f. 24. *τὸν δέ με* f. *ἔειπον* f. V. 28. *ἂν ἐθέλωμεν* V. 29. *μοῦσαι* f. *Διὸς μεγάλου* V. 30. *ἔδων* f. *ἕλον* V. 31. *δρέψασθαι* f. O. *θειητὸν* f. 31. *ἵνα* O. V. 33. *κέλλονθ'* V. 40. *στόματος* V. *γελᾶτε* f. 42. *βάρη* f. 43. *δώματ'* f. V. 45. *τε*

ω

καὶ f. *ἔτικτε* f. *ἔτικτεν* O. V. 46. *γένοντο* f. *δοτῆρες* sic. V. 48. *λήγουσι* f. 49. *φέρτερός τε* f. *φέρτερος* O. *κάρτεϊ* O. 50. *αὖ-*

τ

τις f. O. *αὖθις* sic. V. *καρτερῶν* O. 58. *ἔην ἐνιαυτός* f. O.

κεδνὰ

61. *μέλεται* f. 64. *χάριτες καὶ* f. 66. *καλὰ* sic. O. 66. 67. ad marg. add. rec. m. f. 70. *ἐροτός* f. 73. *κράτεϊ δ' ἕκαστα* f. *ἕκα-*

α ων

στον sic. V. 74. *ἀθανάτοιο* sic. V. 79. *ἀπασάων* O. 82. *ἐπί-*

έέρσην

δωσι V. 83. *ἀοιδήν* f. *ἀοιδήν* sic. O. 87. *ἐπιστάμενον* f. *κατέπαυσεν* O. 89. *τελεῦσιν* f. 93. 94. *ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν. ἐκ γὰρ Μουσάων* om. f. 94. *γάρ τοι* O. 97. *φιλῶνται* O. V. *δέ οἱ* V. 99. *ἀτὰρ* V. 101. *ὑμνήσει* f. O. V. 102. *δυσφονέων* f. *δυσφρονάων* O. *δυσφροσυνέων* V. 107. *τε δνοφερῆς* f. O. *Νυκτὸς δνοφερῆς* V. 111. *δοτῆ-*

ο

ρες O. *δωτῆρες* sic. V. 115. *εἴποθ'* V. 116. *γένετο* V. 117. *Γαῖα* f.

ο

Γαῖα δὲ V. 120. *Ἔρως* sic. V. 122. *δάμνατε* O. 123. *ἐγένετο* V. 125. *κισσαμένη* f. 127. *καλύπτη* O. 128. *θεοῖσιν* f. 130. *Νυμφάων* f. O. 131. *ἠδὲ* V. *κ' ἀτρύγετον* f. *ἐν οἴδματι* O. *θύων* f. O. 133. *δ' εὐνηθεῖσα* V. 134. *Ἰαπετόν τε* f. 137. *ἀγκυλομήτις* f. 140. *τ' ἀστερόπην* V. *Ἄρπην* f. *ὀμβριμόθυμον* V. 141. *ἔδωκαν* V. 142. *δ' ἤτοι* O. 143. *μέσῳ* O. *ἐνέκειτο* f. O. 144. *οὔνομ' ἄησαν* f. 145. *κυκλοτερεῖς* O. 146. *ἰδὲ* O. 148. *ὄμβριμοι* f. O. V. 149. *Βριαρώς τε* f. 151. *δ' ἑκάστῳ* f. O. V. 157. *ἀνίησκε* f. O. V. 158. *ἐπιτέρπετο* O. 159. *ἡ δ'* om. f. *στεναχίζετο* O. 162. *τεῦξαι* f. 164. *κε* V. 165. *πείθεσθε* V. *δὲ* V. 167. *δὲ ἄρα* f. *ἕλε* f. O. V. 168. *μέγα* O. 169. *αὖθις* f. *προσηύδατο* f. 170. *γεν* O. *γ'* om. V. *τελέσοιμι* f. 171. *πατέρος* f. O. 173. *γήθησε* f. O. V. 175. *ἄρπην* f. *καρκαρόδοντα* f. 176. *Γαίην* f. 177. *ἐπανίσθη* sic. f. 178. *λοχοῖο* V. *λοχιοῖο* f. *ἐδέξατο* f. *ὀρέξατο* O. 179. *ἔλαβεν* f. O. V. *ἄρπην* f. 180. *καρκαρόδοντα* f. 181. *ἐσσύμενος* f. *ἔριψε* V. 184. *δ'* om. V. 185. *γείνατο* V. *Ἐριννῦς κρατερὰς* f. *δ' Ἐριννῦς* V. 187. *τ'* f. *δ'* O. 188. *δ'* f. O. *τὰ πρῶτα* f. 189. *κάμβαλ'* f. O.

ἠπείρου V. 190. πολὺν f. O. V. 193. ἔπλετο f. O. 195. ὑπαὶ f. δ' om. f. 198. αὐτὰρ V. 199. Κυπρογένεια V. ὅττε f. γέντο om. f. πόντῳ V. 200. φιλομηδέα f. O. ὅτ' αὖ f. 201. Ἔρως V. 202. τ' om. f. 204. ἀνθρώποισι f. 205. τ' om. f. μειδήματ' ἐξαπάτας τε V. 206. φιλότητα μειλιχίην τε f. 207. τὸν O. ἐπίκλησιν καλέεσκε Τιτῆνας f. καλέεσκε f. V. 208. νεικέων O. V. post 210. ἐκ παιδός περ ἑοῦ. ὧς γὰρ πεπρωμένον ἐστὶ O. 211. καὶ Μόρον V. Μόρον Κῆρα V. 212. ἔτικτε δὲ om. O. φῖλον sic O. 214. ἀλγεινόεσσαν O. V. 216. καρπῶν f. 217. γείνατο V. νηλεοποίνας V. 218. βροτοῖσιν f. 220. θεῶν τε om. O. παραβασίας O. 222. πρὶν ἀπὸ f. τῷ om. V. 225. κρατέροθ. V. 226. ἀλγεινόεντα O. 227. Λήθην Λοιμόν f. 228. Μάχας Φόνους τε V. v. 228. ante 227. f. 229. ψεύδεα O. V. Λόγους Ἀμφι om. V. Ἀντιλογίας f. 230. ἀλλοίλοισιν f. ἀλλήλησιν O. V. 235. ἐστι καὶ V. θεμιστίων f. 238. σμιγόμενος V. 239. ἀδάμαντας V. 240. μεγήριτα f. 243. πρωτώ τ' f. V. 245. Κυμοθόη τε f. ἠρόεσσα f. 247. ante 246. V. 249. Νησαίη καὶ V. Πρωτομήδεια V. 254. ῥεῖα τε πραΰνει V. 255. τ' εὐστ. V. 256. Φιλομμειδής τε f. Φιλομειδής τε V. 257. τε om. 259. φυή τ' f. 260. Μενείππη f. 261. Θεμιστή f. 268. ἔσσονται f. 270. καλλιπαρῄας V. 272. τ' ἐρχόμενοι ἀνθ. V. 273. Ἐννυώ V. 277. ἄγηρως f. V. 279. εἰαρινοῖσιν V. 280. ἀπεδηροτόμησεν f. 281. χρυσάορ V. 282. παρὰ V. 283. ἔχων f. V. φρεσσὶ f. V. 287. χρυσάορ V. τρικέφαλον f. V. 288. Καλιῤῥόη f. κούρῃ om. f. V. κλειτοῦ f. V. 289—292. om. f. 290. ἐν V. 291. περὶ V. 293. Ὄρθρην V. 294. ἠρόεντι f. 295. ἐοικώς f. 297. καρτερόφρων f. 301. 302. transp. post v. 305. f. V. 301. λυγρὰ V. 302. ἀγήνορος V. 306. φησι V. 307. ὑβριστὴν ἄνομον f. ἄνομον (ε supra) sic. V. 309. Ὄρθον f. V. 312. πεντηκοντακέφαλον f. V. ἀναδέα κρατερόν f. V. 314. Λερνέην f. Ἥρα f. 323. ὄπισθε δράκων f. V. 326. ἡδ σφιγγ' sic. f. σφίγκ' V. 327. Ὄρθῳ V. 328. κυδνὴ f. 329. πῆμα f. 330. ἐλεφέρετο f. ἐλεφήρετο V. 331. Ἀπέσσαντος f. V. 334. ἐρεννῆς f. 336. τοῦτο (ω supra) sic. V. Κητοῦς ἅτε V. τε καὶ ἐκ f. Φόρμυνος V. 339. post 341. f. 340. om. f. 342. Γρηνιεῖον f. Ἄσωπον f. 343. ἐΰρείτην V. 346. ἱερῶν f. 347. σὺν Ἀπόλλωνι ἄνακτι V. 348. πέρι f. ἔχουσιν V. 351. Κλυμένη Ῥοδία V. 352. Κλυτίη τ' εἰδυῖα f. Πεισιθόη f. Πεισιθόη V. 353. Γαλαξώρη f. 354. Θόη καὶ f. εὐειδής τε f. 355. Κερκηΰς f. τη βοῶπις f. 358. τ' om. V. 359. Κρησηίς f. V. 361. ἀπασέων f. 370. ὅσοι περιν. f. ἆρ περιναιετάουσι V. 373. ἔχουσιν f. 374. ὑπο-

δμηθεῖσα f. V. 375. τέκεν ἐν V. 377. μετέπρεπε V. 379. λαιψηροκέλευθον f. 380. θεὰ θεῷ f. V. 383. δ' ἔτεκεν f. δ' ἔτεκ V. θυγάτηρ om. V. [θυγάτηρ glossa V.] 381. πολύσφυρον f. 387. ὅποι f. 391. ἐκάλεσε f. 395. ἔφατ' f. ἔφθ' V. 396. ἐπιβησαίμεν f. ἐστιν f. 398. σφῖσι V. 399. δέδωκεν f. V. 400. ὅρκον f. 403. ἐξετέλεσ' f.

G. Hic codex, qui Hesiodi ἔργα καὶ ἡμέρας continet, octon. maior., membr., asservatur in bibliotheca Vadiana San-Gallensium n. F. 14. Varietatem lectionis benigne mecum communicavit Hermannus Fischerus, gymnasii Hilperhusani professor meritissimus.

MS. incert. est varietas lectionis codicis nescio cuius, enotata ab antiqua manu in margine exemplaris editionis Hesiodi Aldinae in bibliotheca universitatis Ienensis asservati.

Ceterorum codicum lectiones, si opus videbatur, partim ex apparatu Gaisfordii, partim ex editione Operum a Lanzio facta recepi pro ratione editionis.

Par. in Theogonia et Scuto est Parisiensis 2708. Qui si in Scuto eandem habet cum P2. lectionem, notatur P1. In Operibus est Paris. 2771.

P2. Parisiensis 2763. ap. editor. Gaisfordiani Hesiodi Lips. T. I. p. 170.

Bar. Codd. Barocc. in Theog. 109., in Oper. et Dieb. 46. 60. 109. apud Robins.

R. seu RS. Codex Regiae Societatis apud Robins.

Med. est collatio codicis Medicei inter libros Dorvillianos servata apud Gaisfordium.

Med. 5. in Operibus est codex saeculi XI., Mediceus apud Lanzium.

Em. „Codex recentissimus et mendosissimus, licet optimarum lectionum vestigia subinde exhibeat, in bibliotheca coll. Emmanuel. Cantabrigiae servatus." GAISF.

Harl. codex Harleianus apud Robinsonum.

Vit. Est Vitebergensis, collatus ab Hermanno. In Scuto lectiones aliquot publici sunt factae iuris ab eodem Hermanno in censura Scuti ab Heinrichio editi.

Pal. MS. Palat. apud Commelinum.

Rehd. Cod. Rehdigerianus apud Heinrich. et Marckscheffel.

Gal. „Codex Galeanus in coll. SS. Trinitatis Cantabrigiae servatus." GAISF.

Amb. Est Ambrosianus apud Lanzium.

Flor. | Sunt Florentini et Neapolitani nescio qui a Lennepio collati apud Boissonadum.
Neap. |

Editionum vero notae sunt hae:

A. Est Aldina. Venet. 1495. fol. Usus sum exemplari in fine mutilo. Haec est Theogoniae et Scuti prima editio. Non satis accurate Schoellius Litt. Gr. T. I. p. 134. ed. Germ. editionem Mediolanensem anni 1493. dicit omnium Hesiodi carminum esse. V. Renouard: Annales de l'imprimerie des Alde. T. I. p. 11. edit. II.

It. 1. 2. sunt Iuntinae ann. 1515 et 1540. Haec altera fere expressa videtur ad exemplar Aldinum.

Tr. Hesiodus cum scholiis. Venetiis in aedibus Bartholomaei Zanetti Casterzagensis aere vero et diligentia Io. Francisci Trincaveli. MDXXXVII. 4.; cf. Wolf Anal. litt. III. p. 263.

St. Poetae Graeci principes heroici editi ab Henrico Stephano 1566. fol. Steph. m. sunt variae e codicibus lectiones ab Henrico Stephano in margine enotatae. De his lectionibus Muetzellius p 30: „Castigandus hoc loco est egregius Goettlingii error tradentis varias e codicibus lectiones ab H. Stephano in margine fuisse enotatas." (Sed τραγικωτέρως etiam p. 71: „Temerarius enim est Goettlingii error lectionem alicuius codicis a Stephano prolatam hic esse iudicantis.") Tam tragico fastu perstringendus erat Gaisfordius protagonista, cum quo ego erravi deuteragonista, si modo erravi. Nam quis facile putabit H. Stephanum, doctissimum virum, ad Theog. 1013. suum γρ. Ἀμύμονά τε κρατερόν τε petiisse ex Latina interpretatione? Et si hoc statueris, quod nemo facile statuet, qui Stephanum noverit, unde idem Stephanus ad Scut. 358. suum γρ. νῴγε? Putabimusne virum diligentissimum sic pro arbitrio correxisse ex Tr. νώγε? Utor autem hoc exemplo imprimis eam ob causam, ut errorem typographicum p. 147. commissum corrigam; scribendum est enim: νῶϊ] νῴγε St. marg., νώγε V 2.

Gr. Editio Ioannis Clerici, cum lectionibus Hesiodeis Ioh. G. Graevii. Amstelod. 1701.

Loesn. Hesiodus ex recensione I. Robinsoni curante Loesnero. Lips. 1778. 8.

Gaisf. Poetae minores Graeci, praecipua lectionis varietate et indicibus locupletissimis instruxit Thomas Gaisford. Oxon. 1814 — 1820. Vol. I. IV. (Lips. T. I — III. 1823.) 8.

Boiss. Poetarum Graecorum sylloge cur. Io. Frideric. Boissonade T. XI. Paris. 1824. 12.

Wolf. et F. A. W. est Wolfii Theogoniae editio, Halae 1783. 8.

Heinr. Hesiodi Scutum Herculis cum grammaticorum scholiis Graecis emendavit C. F. Heinrich. Vratislav. 1802. 8.

Lanz. Hesiodi Opera et Dies. Opera con 50 codici riscontrata (da Luigi Lanzi). Firenze 1808. 4.

Spohn. Hesiodi Opera et Dies. Recensuit F. A. G. Spohn. Lips. 1819. 8.

Dind. Hesiodus cum brevi annotatione critica, edidit Lud. Dindorfius. Lips. 1825. 8.

Or. Hesiodi Theogonia — recognita ab I. C. Orellio. Tur. 1836. 4.

Bentleianarum coniecturarum[19]), quae subinde commemorantur, Fr. Iacobsio debetur notitia. Tam huic igitur viro doctissimo, cuius favorem inde ab adolescentia expertus grato semper colam animo, quam Rostio, amico meo, pro cura, quam libro meo impenderunt edendo, grates ago. H. Weissenbornio, viro doctissimo, qui bonas literas apud nos magna cum laude docet, debetur Index verborum, cuius fundus est Index Gaisfordianus, A. vero Straubelio, doctissimo viro, non tantum typographicus nitor, sed etiam animadversiones quaedam criticae, quas benevole mecum communicavit.

Dab. Ienae d. XXVII. Mart. MDCCCXXXXIII.

---

19) Adscriptae sunt margini exemplaris Poetarum heroicorum Stephani, et inde translatae manu Heynii in exempl. edit. Amstelod. 1701. F. I.

ΓΕΝΟΣ ΗΣΙΟΔΟΥ.

Ἡσίοδος σὺν τῷ ἀδελφῷ Πέρσῃ παῖς ἐγεγόνει Δίου καὶ Πυκιμήδης, Κυμαίων Αἰολέων, πενήτων ἀνθρώπων, οἳ διὰ τὸ ἄπορον καὶ τὰ χρέα τὴν ἑαυτῶν πατρίδα Κύμην ἀφέντες μεταναστεύουσιν ἐπὶ τὴν Ἄσκρην, χωρίον τῶν Βοιωτῶν δυσχείμερον καὶ κακοθέρειον, περὶ τοὺς πόδας κειμένην τοῦ Ἑλικῶνος, κἀκεῖ κατοικοῦσι. τοιαύτῃ δὲ πενίᾳ τῶν ἀνθρώπων συνεσχημένων, συνέβη τὸν Ἡσίοδον τοῦτον πρόβατα ἐν τῷ Ἑλικῶνι ποιμαίνειν. φασὶ δὲ ὡς ἐννέα τινὲς ἐλθοῦσαι γυναῖκες καὶ δρεψάμεναι κλῶνας ἐκ δάφνης Ἑλικωνίτιδος αὐτὸν ἐπεσίτισαν, καὶ οὕτω σοφίας καὶ ποιητικῆς ἐμπεφόρητο. ἀλλὰ τὰ μέχρι μὲν τούτων ἀτρεκῆ τε καὶ ἀληθέστατα ὅτι παῖς ὁ Ἡσίοδος Δίου καὶ Πυκιμήδης, καὶ ὡς κατὰ τὸν Ἑλικῶνα ἐποίμανε· τὰ δ' ἐντεῦθεν μεμυθηγόρηται καὶ ἀλληγορικώτερον λέλεκται. ἢ γὰρ ἐν τῷ ποιμαίνειν περὶ τὸν Ἑλικῶνα ἐνόμευε καὶ καθευδήσας ὁ Ἡσίοδος ὄναρ εἶδεν

V. 5. περὶ] Sic Vat. Vulgo παρά.
V. 9. Vat. Neap. 54. Μοῦσαι γυναῖκες.
V. 10. ἐκ abest a Neap.
V. 12. ἀτρεκῆ τε] Sic Vat. Vulgo νητρεκῆ sine τε. Paulo post ὁ Ἡσίοδος scripsi cum eodem. Articulus vulgo abest.

ἐννέα γυναῖκας δάφνας αὐτῷ ψωμιζούσας. ἐδήλου δὲ τὸ ὄναρ πάντως ὡς πικρίας καὶ πόνων μετεσχηκὼς τῆς παιδεύσεως ἀειθαλῆ γεννήσει ποιήματα· ταῦτα τοίνυν ὁ Ἡσίοδος ἢ ὄψει ὀνείρων τεθεαμένος καὶ διυπνισθεὶς καὶ τὸ ποιμαίνειν ἀφεὶς καὶ πόνοις ἑαυτὸν ἐνδοὺς καὶ μαθήμασι τὴν τῶν ὀνείρων ἐπίλυσιν ἐξεπέρανεν, ἢ περὶ τὸν Ἑλικῶνα ποιμαίνων ἐγρηγορὼς καὶ ἄϋπνος ὢν σύννους τε πρὸς ἑαυτὸν γεγονὼς καὶ πρέποντα νοῦν ἐσχηκὼς ἀποδιδράσκει μὲν τὸ εὐτελὲς καὶ ποιμενικὸν καὶ σκληρόβιον καὶ προςδραμὼν τῇ παιδεύσει καὶ πόνοις ἐγκαρτερήσας μεγάλην καρποῦται τὴν εὔκλειαν, καὶ βίβλους τοσαύτας ἐξεπονήσατο, ἃς ἐγὼ Μουσῶν τε καὶ γνώσεως ἐπίσταμαι ψώμισμα καὶ δάφνας λάλους Ἑλικωνίτιδας, ἑλισσομένας ἁπανταχοῦ καὶ θαλλούσας καὶ κηρυττούσας τὸν πρὶν μὲν οἰκτρόβιον καὶ ἀφανῆ νομέα ποιμνίων, νῦν δὲ ἡμίθεον χρηματίσαντα δι' ἀρετῆς καὶ παιδεύσεως. ὥςπερ καὶ ὁ Σωφρονίσκου Σωκράτης ὁ λιθοξόος, καὶ ὁ ἰχθυοπώλης Δημάδης, καὶ ὁ τῆς τυμπανιστρίας Αἰσχίνης, Σίμων τε ὁ σκυτεύς, καὶ ὁ λαχανεὺς Εὐριπίδης, ἔτι τε ὁ Σκύθης Ἀνάχαρσις, καὶ ἄμφω τὼ δούλω Αἴσωπος καὶ Ἐπίκτητος, καὶ ὁ Σύρος ῥήτωρ ὁ Λουκιανὸς ὁ λιθοξόος τε καὶ ἡμίδουλος, καὶ οἱ λοιποί, (ὥςπερ καὶ παρ' ἡμῖν ὁ χρυσογνώμων ἐκεῖνος Σωτήριχος καὶ ὁ νῦν περιὼν τῆς Νικομήδους οἰνοπράτης ἀρχιερεύς, ὃς οὐδὲ νῦν ἐθέλει τοῦ πιθεῶνος ἐξίστασθαι, ἀλλ' ἔτι τὸν οἶνον μιγνύει καὶ μεταβάλλει τοὺς ἀμφορεῖς). συνηκμακέναι δ' αὐτὸν οἱ μὲν Ὁμήρῳ φασίν, οἱ δὲ καὶ Ὁμήρου προγενέστερον εἶναι διισχυρίζονται. καὶ οἱ μὲν προγενέστερον εἶναι Ὁμήρου διισχυριζόμενοι ἐν ἀρχαῖς εἶναί φασι τῆς Ἀρχίππου ἀρχῆς, Ὅμηρον δὲ ἐν τῷ τέλει· ὁ δ' Ἄρχιππος οὗτος υἱὸς ἦν Ἀκάστου, ἄρξας Ἀθηναίων ἔτη λε'· οἱ δὲ συγχρόνους αὐτοὺς εἶναι λέγοντες ἐπὶ τῇ τελευτῇ τοῦ Ἀμφιδάμαντος τοῦ βασιλέως Εὐβοίας φασὶν αὐτοὺς ἀγωνίσασθαι, καὶ νενικηκέναι Ἡσίοδον ἀγωνοθετοῦντος

V. 1. αὐτῷ] Sic Vat. Vulgo αὐτόν.
V. 13. Ἑλικωνίτιδας] Sic Vat. Vulgo Ἑλικωνίτιδος.
V. 24. Quem hic intellexerit nescio; οἰνοπράτη videtur taberna esse, nisi leg. Νικομηδείας, ut οἰνοπράτης sit nominativus.
V. 34. νενικηκέναι] Sic Vat. Vulgo νενικηκότα.

καὶ κρίνοντος Πανείδου τοῦ βασιλέως τοῦ ἀδελφοῦ Ἀμφιδάμαντος καὶ τῶν υἱῶν Ἀμφιδάμαντος Γανύκτορός τε καὶ τῶν λοιπῶν. ἐξηρωτηκέναι γὰρ αὐτοὺς πολλὰ πρὸς ἀλλήλους φασὶ δι' ἐπῶν αὐτοσχεδίων καὶ ἀποκρίνασθαι, καὶ πᾶσι τὸν Ὅμηρον τὰ πρωτεῖα λαμβάνειν· τέλος τοῦ βασιλέως Πανείδου εἰπόντος αὐτοῖς τὰ κάλλιστα τῶν ἑαυτῶν ἐπῶν ἀναλεξαμένους εἰπεῖν, Ὅμηρος μὲν ἄρχεται λέγειν τοῦτο τὸ χωρίον ἀπὸ πολλῶν ἐπῶν ἀρξάμενος ὄπισθεν·

ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ,
ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
νευόντων· ὣς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισι,

καὶ περαιτέρω τούτων. Ἡσίοδος δὲ τῶν

Πληϊάδων Ἀτλαγγενέων ἐπιτελλομενάων

ἀπάρχεται καὶ ὁμοίως Ὁμήρῳ προβαίνει μέχρι πολλοῦ τῶν ἐπῶν. καὶ πάλιν ἐπὶ τούτοις οἱ παρεστῶτες πάντες τῶν ἐλλογίμων καὶ στρατιωτῶν τὸν Ὅμηρον ἐστεφάνουν, ὁ δὲ Πανείδης ἔκρινε νικᾶν Ἡσίοδον ὡς εἰρήνην καὶ γεωργίαν διδάσκοντα καὶ οὐ καθάπερ Ὅμηρος πολέμους καὶ σφάγια. ἀλλὰ ταῦτα μέν εἰσι ληρήματα τῶν νεωτέρων καὶ πλάσεις τῶν πρὸς ἀλλήλους ἐρωτημάτων καὶ τῶν ἐξ Ὁμήρου παρεκβεβλημένων ἐπῶν καὶ ὑπ' ἐκείνου δῆθεν ῥηθέντων. Ὅμηρος γὰρ ὁ χρυσοῦς, ὡς ἐγῷμαι, μᾶλλον δὲ ἀκριβεστάτως ἐπίσταμαι, πολύ τε παλαιότερος Ἡσιόδου ὑπῆρχε, καὶ εἰ πρὸς τοὺς θρυλλουμένους ἐκείνους θεοὺς ἔριν ἐστήσατο λόγων, καὶ κατὰ τούτων ἂν τὰ πρωτεῖα καὶ τοὺς στεφάνους ἠνέγκατο. ἀλλ' ἴσως ὁ ἕτερος Ὅμηρος ἦν ὁ τῷ Ἡσιόδῳ ἰσόχρονος ὁ τοῦ Εὔφρονος παῖς ὁ Φωκεὺς ὁ καὶ τούτῳ τὴν ἔριν στησάμενος, κἂν τὰ ἔπη τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρὸς τῇ ὁμωνυμίᾳ πεπλανημένοι λέγειν τοῦτο ἐπλάσαντο. Ὅμηροι γὰρ πολ-

---

V. 1. Πανείδου] Al. Πανίδου. V. Cert. p. 315.
V. 15 seq. πολλοῦ τῶν] Sic V. Vulgo πολλῶν ἐπῶν.
V. 22. παρεκβεβλημένων] Sic V. Vulgo παραβεβλ.
V. 27 seq. ὁ ἕτερος] Sic Vat. Vulgo abest articulus.
V. 29. V. Suidas v. Τέρπανδρος.
V. 30. ἔπη] Adieci e Vat.

******

λοὶ γεγόνασιν ἕτεροι ζήλῳ τοῦ παλαιοῦ τὴν κλῆσιν λαμβάνοντες· καὶ γὰρ καὶ τοῦ Φωκέως Ὁμήρου τούτου ἕτερος ὑπάρχει νεώτερος Ὅμηρος. οὗτος ὁ νεώτερος Ὅμηρος ἦν παῖς Ἀνδρομάχου τῷ γένει Βυζάντιος ὁ τὴν Εὐρυπύλειαν ποιήσας. τὸν παλαιὸν δὲ Ὅμηρον Διονύσιος ὁ κυκλογράφος φησὶν ἐπ' ἀμφοτέρων ὑπάρχειν τῶν Θηβαϊκῶν στρατειῶν καὶ τῆς Ἰλίου ἁλώσεως. ἐκ τούτου οὖν λογίζομαι τοῦτον τοῦ Ἡσιόδου εἶναι τετρακοσίων ἐτῶν προγενέστερον. Ἀριστοτέλης γὰρ ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ οἶμαι ὁ τοὺς πέπλους συντάξας, ἐν τῇ Ὀρχομενίων πολιτείᾳ Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναί φησιν υἱὸν Ἡσιόδου ἐκ τῆς Κλυμένης αὐτῷ γεννηθέντα τῆς Ἀμφιφάνους καὶ Γανύκτορος ἀδελφῆς, θυγατρὸς δὲ Φηγέως. ὁ δὲ Στησίχορος οὗτος σύγχρονος ἦν Πυθαγόρᾳ τῷ φιλοσόφῳ καὶ τῷ Ἀκραγαντίνῳ Φαλάριδι. Ἀστυπαλαιεὺς δ' ἦν τῷ γένει ὁ Φάλαρις, ὡς αὐτός φησιν ἐπιστολαῖς ταῖς αὐτοῦ, τύραννος δὲ Ἀκραγαντίνων. Ἐγὼ δὲ οὐκ ἀκριβολογησάμενος Ἀκραγαντῖνον ἐκάλεσα τῇ κοινῇ συνηθείᾳ χρώμενος· ἡ δὲ Ἀστυπάλη πόλις τῆς Σάμου ἐστίν. οἱ δὲ Ὁμήρου τετρακοσίοις ὑστερίζοντα ἔτεσι, καθά φησι καὶ Ἡρόδοτος. συνεγράψατο δὲ ὁ τοιοῦτος Ἡσίοδος βίβλους ἑκκαίδεκα, Ὅμηρος δὲ ὁ παλαιὸς ιγ'. τελευτᾷ δὲ ὁ Ἡσίοδος ἐν Λοκρίδι τοιουτοτρόπως. μετὰ τὴν νίκην ἣν αὐτὸν νενικηκέναι φασὶν ἐπὶ τῇ τελευτῇ Ἀμφιδάμαντος εἰς Δελφοὺς ἐπορεύθη, καὶ ἐδόθη αὐτῷ οὑτοσὶ ὁ χρησμός·

ὄλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδος, Μούσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι·
τοῦ δή τοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται Ἠώς.

V. 1. *παλαιοῦ*] Sic Vat. Vulgo *πάλαι*.
V. 5. *Εὐρυπολίαν* Vat.
V. 8. *τοῦ Ἡσιόδου*] Sic Vat. Vulgo *τὸν Ἡσίοδον*.
V. 9. *προγενέστερον*] Sic Vat. Vulgo *μεταγ*.
V. 12. *Κλυμένης*] est Wyttenbachii emendatio; v. Schol. ad Oper. 269. Vulgo *Κτημένης*.
V. 13. *ἀδελφῆς*] Vat. *ἀδελφοῦ*. — *Φηγέως*] *Φυγέως* Vat. Taur., *Θησέως* Neap., *Φυσέως* Palat. emend. ap. Neumann. Aristot. Polit. fragm. p. 144.
V. 20. *ὑστερίζοντα*] Sic Vat. Vulgo *ὑστέριζον*.

ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου κάλλιμον ἄλσος·
κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

ὁ δὲ τὴν ἐν Πελοποννήσῳ Νεμέαν φυγὼν ἐν Οἰνόῃ τῆς Λοκρίδος ὑπὸ Ἀμφιφάνους καὶ Γανύκτορος τῶν Φηγέως παίδων ἀναιρεῖται καὶ ῥίπτεται εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς φθείρας τὴν ἀδελφὴν ἐκείνων Κλυμένην, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Στησίχορος· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ Οἰνόη Διὸς Νεμείου ἱερόν. μετὰ δὲ τρίτην ἡμέραν ὑπὸ δελφίνων πρὸς τὸν αἰγιαλὸν ἐξήχθη τὸ σῶμα μεταξὺ Λοκρίδος καὶ Εὐβοίας, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν Λοκροὶ ἐν Νεμέᾳ τῆς Οἰνόης. οἱ δὲ φονεῖς αὐτοῦ νηὸς ἐπιβάντες ἐπειρῶντο φυγεῖν, χειμῶνι δὲ διεφθάρησαν. Ὀρχομένιοι δὲ ὕστερον κατὰ χρησμὸν ἐνεγκόντες τὰ Ἡσιόδου ὀστᾶ θάπτουσιν ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ καὶ ἐπέγραψαν τάδε·

Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστίν,
ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνοις σοφίης,
Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος, ἀλλὰ θανόντος
ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυῶν κατέχει.

ἐπέγραψε δὲ καὶ Πίνδαρος·

χαῖρε δὶς ἡβήσας καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας,
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

V. 2. *κεῖθι δέ τοι*] Vat. καὶ γάρ τοι. Scr. καὶ γὰρ ἐκεῖ θ.
V. 3. *Οἰνόῃ*] V. p. 322.
V. 9. *Εὐβοίας*] Sic etiam Certam. p. 323, 4., unde hausit scriptor. Sed in Certamine pro ΕΥΒΟΙΑΣ leg. ΜΟΛΥΚΡΙΑΣ.
V. 11. *αὐτοῦ*] Sic Vat. Vulgo τούτου.
V. 13. *ἀγορᾷ*] Si in foro Orchomeni sepultus Hesiodus est, non potest is tumulus pro Hesiodi sepulcro haberi, de quo Ulrichsius, vir doctissimus, loquitur (Iter in Graec. I. p. 193.). Mihi, quum ante hos tres annos Orchomeni essem, πολυάνδριον videbatur is tumulus esse.
V. 15. Sic codd.; Paus. Boeot. 38: τοῦ πλεῖστον ἐν Ἑλλάδι κῦδος ὀρεῖται. v. Buttm. Gr. Gr. II. p. 202.
V. 18. Sic Paus.; Vat. πληξίππου Μινύης. Μινύης (scr. Μινυῆς) etiam Vat. Βοιωτοὶ πλήξιπποι Scut. 24. πλαξίππα Θήβα Pindar. Ol. VI, 145 (85.). Totum versum in suum convertit usum Aristoteles (Br. Anal. I. p. 178.). Epigramma ab aliis tribuitur Mnasalcae Sicyonio (v. Br. Anal. I. p. 193.).
V. 15—18. Sic Vat. hos versus praebet. Vulgo 3. 4. 1. 2.
V. 20 — 21. V. de his versibus praefat. p. XII seq. In malam partem sumptum huc pertinet proverbium δὶς παῖδες οἱ γέροντες. V. Ast. ad Plat. Legg. p. 78.
V. 21. μέτρα χέων Br. Anal. II. p. 523. Nihil mutandum. Sic enim etiam is legit, qui epigramma fecit in tabula Iliaca: ὄφρα δαεὶς πάσης μέτρον ἔχῃς σοφίας.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΙΣ ΗΣΙΟΔΟΝ.

I.

Ἑλλάδος εὐρυχόρου στέφανον καὶ κόσμον ἀοιδῆς
Ἀσκραῖον γενεὴν Ἡσίοδον κατέχω.

II.

ΧΡΙΣΤΟΔΩΡΟΥ.

Ἡσίοδος δ' Ἀσκραῖος ὀρειάσιν εἴδετο Μούσαις
φθεγγόμενος, χαλκὸν δ' ἐβιάζετο θυιάδι λύσσῃ
ἔνθεον ἱμείρων ἀνάγειν μέλος.

III.

ΑΛΚΑΙΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΟΥ.

Λοκρίδος ἐν νέμεϊ σκιερῷ νέκυν Ἡσιόδοιο
Νύμφαι κρηνιάδων λοῦσαν ἀπὸ σφετέρων,
καὶ τάφον ὑψώσαντο· γάλακτι δὲ ποιμένες αἰγῶν
ἔῤῥαναν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
τοίην γὰρ καὶ γῆρυν ἀπέπνεεν, ἐννέα Μουσῶν
ὁ πρέσβυς καθαρῶν γευσάμενος λιβάδων.

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν,
αἵθ' Ἑλικῶνος ἔχουσιν ὄρος μέγα τε ζάθεόν τε,
καί τε περὶ κρήνην ἰοειδέα πόσσ' ἁπαλοῖσιν
ὀρχεῦνται καὶ βωμὸν ἐρισθενέος Κρονίωνος·
[καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χρόα Τερμησσοῖο,

V. 3 seq. V. Lucian. de saltat. 24.; pro *ὀρχεῦνται* Et. Magn. p. 604. memoriter ex v. 5. *λούσαντο*.
V. 3. *καί τ' ἐπὶ* V1.
V. 4. *ὀρχοῦνται* M2., *ἐρισθενέως* M1.
V. 5. *Τερμησσοῖο*] Sic Vat. Taur. M1.2. Rh. cum Zenodoto. M3. *Παρνησσοῖο*. Ceteri *Περμησσοῖο*, quod legisse videtur Nicander Ther. 12. Praeterea nolui *Τερμησοῖο* scribere, quanquam id praebebant M2. Rh., Hermanni iudicium secutus ad Soph. O. C. 693.

V. 1. *Ἑλικωνιάδων*] V. Pausan. IX, 29. Ceterum hunc versum Hesiodi cum Homeri celebratissimis prooemiis componit Leonidas Alex. XXIII, (Brunck. Anal. II. p. 194): *Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' ἀείδειν Ἔγραφε ποιμαίνων, ὡς λόγος, Ἡσίοδος.*

V. 3. *κρήνην ἰοειδέα*] Aganippen puta, quae est filia Termessi. Pausan. Boeot. 29: *Ἐν Ἑλικῶνι δὲ πρὸς τὸ ἄλσος ἰόντι τῶν Μουσῶν ἐν ἀριστερᾷ μὲν ἡ Ἀγανίππη πηγή. Θυγατέρα δὲ εἶναι τὴν Ἀγανίππην τοῦ Τερμησσοῦ λέγουσι.* Hic ab editoribus contra codicum auctoritatem mutata lectio est scriptumque *Περμησσοῦ*, quum videatur perspicuum esse partem eam Heliconis, quae versus Ascram vergit, Permessum dici, Termessum fluvium esse. De significatione adiectivi *ἰοειδής* v. Passov. ad Pers. prol. 2.

V. 4. *Κρονίωνος*] De hac ara nihil apud antiquos scriptores reperio, sed in nemore Musarum non defuisse aram patris Musarum admodum probabile est.

V. 5. *Τερμησσοῖο*] Krusius Hellad. II. p. 481. Whe-

ἢ Ἵππου κρήνης, ἢ Ὀλμειοῦ ζαθέοιο,
ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χοροὺς ἐνεποιήσαντο,
καλούς, ἱμερόεντας· ἐπεῤῥώσαντο δὲ ποσσίν.]
ἔνθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμέναι ἠέρι πολλῇ,
ἐννύχιαι στεῖχον περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι,
ὑμνεῦσαι Δία τ' αἰγίοχον καὶ πότνιαν Ἥρην,

V. 6. Ἵππου κρήνης] Sic Ml. Taur. V2. Par. Vulgo Ἱππουκρήνης.

V. 7. ἐνεποιήσαντο] Heynius ad Il. XXIV, 616. inconsiderate ἔνι ποιήσαντο.

V. 5—8. Hi versus, quos noverat Lucian. adv. indoct. 3., sane alius videntur recensionis esse pro versibus 3. 4. Nam neque aoristi ἐνεποιήσαντο, ἐπεῤῥώσαντο satis commode hic sequuntur praesens ὀρχεῦνται neque in simplici narratione, qua hic Hesiodus usus esse videtur, καί τε particulae (v. 5.) apte adiiciuntur particulis eisdem (v. 3.), quibus quid soleat a Musis fieri indicatur, non quid semel factum sit; neque consentanea est narratio Musas primum saltasse circa Aganippen, deinde, lavacro sumpto in Termesso, iterum in summo Helicone choreas duxisse. Diversam porro ab hac recensionem exstitisse, quae ita haberet: καί τέ λοεσσάμεναι χρόα καλὸν πόσσ' ἁπαλοῖσιν ὀρχεῦνται περὶ βωμὸν κτὲ. ex Scholiastae verbis patere videtur.

V. 9. πολλῇ] Vat. Ml. 2. πολλῷ.

lerum secutus Permessum a Termesso ita distinguit, ut illum in Copaidem, hunc in sinum Crissaeum aquas suas emittere dicat. Mihi vero Permessus recentioribus temporibus pro Termesso male dictus esse videtur; nam est quasi τέρμων Heliconis vel hunc τερμίζων [a tali enim verbo licebit derivare]. V. Pausan. Boeot. 29. Quae circumfertur diversa forma Τελμισσός (v. interpr. ad Orph. A. 121.), ea facile ex affinitate vocabulorum τέρμα et τέλος explicatur.

V. 6. Ἵππου κρήνης] Non, ut scribitur Ἑλλήσποντος, Ἡλιούπολις, ita dicitur Ἱππουκρήνη. V. Callim. Lav. Pall. 71: Ἵππω ἐπὶ κράνᾳ. Arat. Phaen. 216. 220. Quod vero equus est sacrum poetarum animal, eius rei causam non satis explicasse mihi videntur mythologi. Causa est in rhythmico equorum incessu, cuius rationem pulcre post Ennium intellexit Virgilius in illo: quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum. Vides igitur eos, qui a Pindaro inde alis instruxerunt Pegasum, is ut altiorem animi volatum significaret, parum perspexisse huius numinis naturam. V. Vossium epp. myth. I. p. 247. Quod si Pegasus ungula sua aperuit fontem Musarum, nihil hac fabula docetur, quam priorem poesi fuisse rhythmum. — Ὀλμειοῦ] Verior forma Ὀλμειὸς esse videtur, ut viderunt Hemsterhusius, Prideaux Marm. Oxon. p. 98. et Müller Orchom. p. 54. et ita Statius Theb. VII, 284: canoris et felix Holmie vadis, ex emend. Hemsterhus. Sed Ὀλμειὸς ab Aeolibus ψιλωταῖς dicebatur atque sic h. l. legisse Lucianum adv. ind. 3. patet. Similiter a

[Ἀργείην, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαυῖαν,]
κούρην τ' αἰγιόχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
ἠδὲ Ποσειδάωνα γεήοχον, ἐννοσίγαιον,
καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἑλικοβλέφαρόν τ' Ἀφροδίτην,
Ἥβην τε χρυσοστέφανον καλήν τε Διώνην,

V. 10. περικαλέα — ἱεῖσαι M1.

V. 12. Hic versus mihi adiectus esse videtur posteriore tempore. Nam epithetum Iunonis ab Argis derivatum, quanquam admodum vulgare, hic omnino abesse debuit, quum non quibus locis singuli dii praecipue colerentur dicendum esset, sed universum quasi et commune cunctis Graecis systema mythologicum pastoribus tradendum. Longe alia est ratio vv. 196 sqq.

V. 15. Vulgo Ποσειδάωνα γαιήοχον, pro quo ego in editione priore, probante Herm., scripseram Ποσειδάω γαιήοχον, ne αι syllaba corriperetur. Nam brevis quidem est αι diphthongus in χαμαιεῦναι apud Hom. Il. XVI, 235. Od. X, 243., sed in commissura duorum vocabulorum, Αἰήτης vero Orph. Arg. 1025. nimis recentis aetatis est, quam ut in censum venire possit. Verum, quod nunc recepi, est scriptura M3., sed antea iam ab Hermanno excogitata, a Boeckhio not. crit. in Pind. p. 424. probata. M2. Ποσειδάονα.

V. 17. Ἥβην] Plut. Conv. Qu. T. II. p. 747. F. Ἥρην.

Boeotis Aeolensibus oppidum Ὄλμωνες ad lacum Copaidem situm, in quem Olmius aquas suas emittit, leni spiritu proferebatur. Memoratur Olmius etiam a Strabone IX. p. 264: καὶ ὁ Τερμησσὸς [Περμησσὸς vulgo. F. I.] καὶ ὁ Ὀλμειὸς ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος συμβάλλοντες ἀλλήλοις εἰς τὴν αὐτὴν ἐμπίπτουσι λίμνην τὴν Κωπαΐδα τοῦ Ἁλιάρτου πλησίον. et a Nonno Dion. VII, 236: Ἢ ῥόον Ὀλμειοῖο. Ὀλμειός habet etiam Arcad. de acc. p. 44, 16. V. Iacobs ad Philostr. p. 705.

V. 10. στεῖχον] Hoc imperfectum fere subit aoristi significationem, quam exemplis quibusdam epicorum et tragicorum declaravit Hermannus de emend. rat. gr. Gr. p. 243. Eodem pertinet ἴαλλον Theog. 269. — περικαλλέα ὄσσαν ἱεῖσαι] Hom. Od. XII, 192: ἱεῖσαι ὄπα κάλλιμον. Ceterum vocabulum ἐννύχιαι indicio est apparuisse Hesiodo Musas per somnium. Quod recte animadvertit M. Aurelius imperator in epistola ad Frontonem I, 3: Transeo nunc ad Q. Ennium, quem tu ais ex somno et ex somnio initium sibi fecisse. — Hinc ad Hesiodum pastorem, quem dormientem poetam ais factum. At enim ego memini apud magistrum me legere: ποιμένι μῆλα νέμοντι παρ' ἴχνιον ὀξέος ἵππου Ἡσιόδῳ Μουσέων ἑσμὸς ὅτ' ἠντίασεν. τὸ ὅτ' ἠντίασεν vides quale sit, scilicet ambulanti obvias venisse Musas.

V. 15. γεήοχον] Hac forma vocabuli etiam Pindarus Ol. XIII, 78. usus est, ut demonstravit Boeckhius not. crit. p. 424. Videtur igitur Boeotorum fuisse propria.

Ἠῶ τ' Ἠέλιόν τε μέγαν, λαμπρήν τε Σελήνην,
Λητώ τ' Ἰαπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,
Γαῖάν τ' Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ Νύκτα μέλαιναν,
ἄλλων τ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων·
αἵ νύ ποθ' Ἡσίοδον καλὴν ἐδίδαξαν ἀοιδήν,
ἄρνας ποιμαίνονθ' Ἑλικῶνος ὕπο ζαθέοιο.

V. 18 seq. Inverso ordine hi versus leguntur in Vat. Taur. Par. 1. 2. M2. Rh. V2., quos secutus erat Wolfius. Pro λαμπράν vulgato scripsi λαμπρήν (cf. v. 371.).

V. 19. τ', ἠδὲ pro τε, ἰδὲ correxit Bentl. — ἀγκυλόμητιν M2.

V. 20. Γαῖαν δ' M1.

V. 21. Post ἐόντων vulgo plene interpungitur.

V. 23. ποιμένονθ' M1.

V. 24. ἔειπαν] Sic V2. Ceteri ἔειπον. Illud, ut rarius,

V. 18. 19. Quum in quibusdam codicibus inverso ordine legantur hi versus, Hermannus indicio hoc esse putat posterius adiectum esse v. 18., sed in locum ineptum traiectum, quum debuisset post v. 20. legi. Mihi contrarium videtur. Nam propter similem exitum ultimarum syllabarum versuum 17. et 18. facile fieri potuit, ut ab altero versu ad alterum aberraret librarius, postea autem, intellecto errore, in marginem reiiceret versiculum, quem praeterierat. Hinc apparere mihi videtur iam antiquitus se excepisse versus 18. 19.

V. 18. λαμπρήν] Hermannus Opusc. VI. p. 153. constantem in libris lectionem λαμπράν, sustentatam etiam, ut videbatur, a Schol. Eur. Phoen. 175. et Apollon. IV, 54. praetulit. Idem sensit Schneidewinus (Exerc. crit. p. 41.), qui propter ρ cum π sociatum η fugisse opinatur epicos. Hoc altero argumento non moveor; nam epicos poetas, qui λέπρην (Maneth. Apot. V, 251.) et λυπρήν (Hom. Od. XIII, 243., Maneth. et Quint. Smyrn.) noluerunt evitare, et cur, amabo, evitassent? eos adeo λαμπρή fugisse quis putet atque imprimis Hesiodum, qui Ἄσκρην non Ἄσκραν municipium suum dixit? Codicum vero auctoritatem in eiusmodi rebus levissimam esse dico. Quapropter neque aliis a Schneidewino allatis exemplis neque duobus Manethonis locis (I, 304. IV, 204.), ubi λαμπρά librariorum vitio legitur, a sententia mea divellor. Nam λαμπρήν vere epica et Ionica forma praeter Solon. ap. Diog. Laert. Vit. Solon. 3. etiam Apollodotus usus est ap. Plutarch. (non posse suav. vivi sec. Epic. 11.) T. XIV. p. 100. Hutten. et Myrinus Anthol. Pal. VI, 108. λαμπρῆς δῶρα θυηπολίης.

V. 23. De caesura trochaica in quarto pede v. Herm. ad Orph. p. 694.

V. 24. πρώτιστα] Nempe priusquam divino poesis spiritu me afflarent, vituperio me perstrinxerunt propter desidiam pastoralem.

V. 26. ποιμένες ἄγραυλοι — γαστέρες οἶον] Hom. Il. XVIII, 162: ὡς δ' ἀπὸ σώματος οὔτι λέοντ' αἴθωνα δύνανται Ποιμένες ἄγραυλοι μέγα πει-

τόνδε δέ με πρώτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν,
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο·
Ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ᾽ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον,
ἴδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
ἴδμεν δ᾽, εὖτ᾽ ἐθέλωμεν, ἀληθέα μυθήσασθαι.
Ὣς ἔφασαν κοῦραι μεγάλου Διὸς ἀρτιέπειαι·

apud Hesiodum erat praeferendum. Sic apud Herodot. I, 120. omnes fere codices εἶπαν, unus εἶπον. Pro πρώτιστα Rh. πρῶτα.

V. 27. ἴσμεν Athenag. Leg. p. 28. Sylb.

V. 28. εὖτ᾽] Taur. V1. εὖτ᾽ ἄν. Pro μυθήσασθαι V1. et auct. Schol. γηρύσασθαι.

V. 29. κοῦραι] κεῖναι M1. Rh., Μοῦσαι M2., in marg. γρ. κοῦραι. Nostrum habet etiam Et. M. v. ἀρτιέπειαι. — μεγάλου] V2. μεγάλαι, V1. Διὸς μεγάλου.

νάοντα δίεσθαι. Epimenides, quem Wolfius allegavit apud Paullum apostolum: Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. Quem imitatus esse videtur Theocr. Id. XV, 50: ἀλλάλοις ὁμαλοί, κακὰ παίγνια, πάντες ἔλειοι. Sic scriptum oportuit; quid sit ἔλειοι, docebit Heliod. Aeth. I, 4. Similiter Hom. Il. V, 787: αἰδώς, Ἀργεῖοι, κάκ᾽ ἐλέγχεα, εἶδος ἀγητοί. Ceterum videtur incertum esse, utrum ποιμένες sit nominativus an vocativus, quem praefert Hermannus. Sustentatur imitatione Timonis Phlias. IV. in Brunck. Anal. II. p. 68: σχέτλιοι ἄνθρωποι, κάκ᾽ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον, ποίων ἔκ τ᾽ ἐρίδων καὶ λεσχομάχων πεπλάνησθε; Quicquid statuatur, si additur ἴδμεν, idem id valet propter oppositionem necessariam, ac si dixisset ἡμεῖς δὲ Μοῦσαι ἴδμεν. Illud οἶον, quod adiectum est ab Hesiodo, sic legitur apud Aeschylum Ag. 130: οἶον μή τις ἄγα θεόθεν κνεφάσῃ προτυπὲν στόμιον μέγα Τροίας στρατωθέν, ubi non debebat sollicitari a Blomfieldo; nam οἶον etiam hic scriptum est in exemplaribus quibusdam, ut Tr. Pro οἶον Atticus scriptor dixisset ἄλλως, ut monuit Ruhnkenius, cuius annot. vide Tim. p. 199. — Quod dixit γαστέρες οἶον, i. e. μόνον (v. Hesychium v. γαστέρες οἶον) vel αὐτὸ μόνον, deinde aliter ab aliis etiam dictum est, ut ab Eubulo ap. Athen. p. 417. E. ὅλους τραχήλους. Cf. Valcken. ad Callim. fragm. el. p. 26 seq. — Ex hac Hesiodi compellatione patet recentiorem esse fabulam Hesiodo, quae Iovem sub forma pastoris cum Mnemosyne concubuisse narrat. Cf. ad v. 54. — Scholiasta: Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος λείπειν τὸν πρῶτον στίχον φησίν· οὐ λείπει δέ, ἀλλ᾽ ἔστι ποιμένες ἄγραυλοι, κάκ᾽ ἐλέγχεα, γαστέρες οἶον. Igitur aut deerat hic versus in quibusdam exemplaribus antiquis, quae Hermanni fuisse sententia videtur (v. ei. praef. ad hymn. Hom. p. XIII.), aut versus alius ante v. 26. deesse visus est Apollonio.

V. 27. ψεύδεα — ὁμοῖα] Cf. Hom. Od. XIX, 203. Theogn. 713: οὐδ᾽ εἰ ψεύδεα μὲν ποιοῖς ἐτύμοισιν ὁμοῖα. Ceterum v. 27. ceteri poetae epici, qualis Homerus fuit, indicantur, v. 28. vero didactici, quorum familiam ipse Hesiodus ducit.

καί μοι σκῆπτρον ἔδον δάφνης ἐριθηλέος ὄζον
δρέψασθαι, θηητόν· ἐνέπνευσαν δέ μοι αὐδὴν
θείην, ὡς κλείοιμι τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα.

V. 30. ἔδον — ἐριθηλέος] Taur. ἔλον — ἐριθαλέος. Vl. Par. ἔδων.

V. 31. δρέψασαι θυητόν Vl. (v. Muetzell. de em. Th. p. 252.), δρέψασαι etiam Par. Dind. θειητόν M2.

V. 32. ὡς κλείοιμι] Ita correxit H. Steph., ὥςτε κλύοιμι V2., ἵνα κλείοιμι Vat. M1. 2. Vl. Par. Taur. Rh. ἵνα κλύοιμι. M3. ὄφρα κλύοιμι. Lucian. c. Hes. p. 240. ὅπως κλείοιμι legisse videtur. At recte Muetzell. p. 378. ex Aristid. l. infra laudato et Lucian. c. Hes. concludit pro θείην (pro quo

V. 30. Schol. Vl. δάφνης] ἤτοι ἐπεὶ πολύδαφνος ὁ Ἑλικὼν τὰς Μούσας ἐκ τῆς παρακειμένης ὕλης ἔφη. ἔπρεπε δὲ ἐπὶ Ἀπόλλωνος τοῦτο, ὁ γὰρ θεὸς μουσηγέτης. ἐκ γάρ τοι Μουσέων καὶ Ἑλικωνίου Ἀπόλλωνος ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν, ἢ παρόσον ἡ δάφνη ἐνεργεῖ πρὸς τοὺς ἐνθουσιασμούς. Σοφοκλῆς ἐν Κασάνδρᾳ· δάφνην φάγων ὀδόντι πρίετο στόμα. καὶ Λυκόφρων· δάφνην φάγων φοίβαζεν ἐκ λαιμῶν ὄπα.

V. 31. δρέψασθαι] Δρέψασαι, quod legitur in duobus codicibus receptumque erat a Wolfio et Hermanno praef. hymn. Hom. p. XIII. [favet epigr. Archiae in Anth. Pal. IX, 64. F. I.], non male habet; nam quod Heynius monuit, postulare usum Homeri atque Hesiodi δρεψάμεναι, reprobatur hymn. in Cer. 426: παίζομεν ἠδ' ἄνθεα δρέπομεν: v. Boeckh. expl. Pind. Ol. I. p. 103. Sed quum fere omnes codices praebeant δρέψασθαι et insuper Hesiodus de eo dicat, quod per somnium (v. 10.) sibi accidisset, exemplum secutus Gaisfordii non ausus sum quicquam mutare, praeter posituram, quae ita habebat: ἔδον, δάφνης ἐριθηλέος ὄζον, δρέψασθαι θηητόν. Nam, omissis post ἔδον et ὄζον commatis, δρέψασθαι pendet ab ἔδον, ut v. 819: atque iusserunt me Musae ramum decerpere lauri (id mihi concessum fuit a Musis), ut pro ῥάβδῳ mihi esset poetarum. Videtur hoc sustentari Aristidis verbis (Tom. II. p. 370.) a Gaisfordio allegatis: δρέψασθαι θηητόν· ὡς οὐδὲ τὸν τυχόντα κλαδίσκον ΔΑΒΩΝ, ἀλλὰ πολλῶν ὄντων τὸν μάλιστα περίβλεπτον εἶναι σκῆπτρον Ἡσιόδου. Non enim casu factum est, quod lauri ramum pro sceptro vates accepit, ut opinabatur Wolfius, sed divino ille ramus spiritu implet eos, qui manu tenent. V. Lucian. Rhet. praec. 4: εἰ γὰρ Ἡσίοδος μὲν ὀλίγα φύλλα ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος λαβὼν αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη καὶ ᾖδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη κάτοχος ἐκ Μουσῶν γενόμενος κτέ. Prorsus ita nostrum intellexisse video Boissonadum. Praeterea post δρέψασθαι posituram feci. Θηητὸν autem est quod facile inter tot similes ramos agnosci poterat. Interpretationem, quam dedit Bernhardy (Synt. Gr. p.360.): „wenn man ihn bricht, ein Wunder," ferrem, nisi praegressum esset ἔδον. De toto loco cf. Pausan. Boeot. 30: κάθηται δὲ καὶ Ἡσίοδος κιθάραν ἐπὶ τοῖς γόνασιν ἔχων, οὐδέν τι οἰκεῖον Ἡσιόδῳ φόρημα· δῆλα γὰρ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐπῶν, ὅτι ἐπὶ ῥάβδῳ δάφνης ᾖδε. De sceptro poetarum v. praef.

καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἐόντων,
σφᾶς δ' αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν ἀείδειν.
ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην;

ego primo δῖαν legere volebam) in antiquioribus codicibus aliud epithetum scriptum fuisse, sed quam ipse excogitavit scripturam nemo facile adoptet. Mihi non θεσπεσίην, quo vocabulo utuntur Aristides et Lucianus, scripsisse videtur Hesiodus, sed θέσπιν, ἵνα κλείοιμι. Θέσπις ἀοιδή ap. Hom. Od. I, 328. VIII, 498.

V. 33. μ' ἐκέλονθ' Vl. Par.

V. 34. τε abest a Ml. — ὕστερον] ὕστατον, quod usitatius esse dicebat Wolfius, in textum recepit Dind., probavit Hermannus. Sed ὕστερον etiam scholia agnoscunt. — αἰὲν abest a Taur.

V. 35. τίη est quianam; ἢ enim, quod additum est τι vocabulo, respondet Latinorum enclitico nam. Quod Hermannus monuit (Opusc. VI. p. 155.), reprobari hanc sententiam meam ὀτιή particula, si propter adiectam etiam in asseveratione particulam monitum est, propterea non quadrat, quod similiter Latini dicunt quianam in causali sententia. — περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην. Proverbialis haec est formula, cuius vim ac potestatem non satis perspexisse mihi videntur interpretes, quum de antiqua fabula sermonem esse dicunt, quae homines ex arboribus et lapidibus procreatos esse moneat. De lapidibus Deucalionis audivi, de arboribus non item. Longe aliter res se habet. Nempe antiquissimis temporibus duo tantum in Graecia erant oracula, quibus ut ipsorum deorum arcanis vocibus atque consiliis summa cum reverentia obsequia praestabant Graeci. Dodonae ex sacra quercu resonabant deorum consilia (verissimum est enim quod monuit O. Müller. Archaeol. p. 32.), Delphis, seu potius Pythone, ex specu Parnassi per Pythiam sacerdotem. Ita ὑψίκομος δρῦς est pro ipso Dodonaeo oraculo Hom. Od. XIV, 327. XIX, 295. Cf. Aeschyl. Prom. 834. Well. Sophocl. Tr. 1158.; et Πυθὼ dicitur πετρήεσσα Il. IX, 404.; Παρνασσία πέτρα de sede Apollinis est apud Aristoph. Nub. 600. et εἶπε Δελφὶς πέτρα apud Soph. Oed. T. 464. Cf. Orph. Argon. 2: ὦναξ Πυθῶνος μεδέων — ὃς λάχες ἠλιβάτου κορυφῆς Παρνησίδα πέτρην. Nonnus adeo Dionys. IX, 284. oraculum Pythicum ausus est ὀμφαίαν πέτραν dicere. Hinc factum, ut δρῦς et πέτρα coniunctae in proverbialem abirent locutionem, si quis aut de sacris atque divinis rebus, pio silentio honorandis, cogitaret, aut de eo genere suasionum admonitionumque, quod ad suscipiendum aliquid vel ad abstinendum a proposito magnopere impelleret. [Hoc si verum est, non possum cum Hermanno facere, qui (Opusc. VI. p. 155.) de oraculis quidem hanc locutionem derivandam esse mecum censet, sed ita immutatam esse sententiam, ut, quum nescirent homines, cuius vox e quercu aut saxo audiretur, de inanibus quibuscunque rebus usurparent, ut μὰψ αὔτως. Nam qui fieri potuit, ut oracula antiquissima, summa pietate culta, ad res inanes referrentur Homeri Hesiodique aetate? Hoc dignum erat Menandri aevo, philosophia iam liberaliter exculto. V. Zenob. Paroem. VI, 5. τὸ Δωδωναῖον χαλκεῖον, ibique Schneidewinum.] Ad alterum loquendi

Τύνη, Μουσάων ἀρχώμεθα, ταὶ Διὶ πατρὶ
ὑμνεῦσαι τέρπουσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
εἰρεῦσαι τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσσόμενα πρό τ' ἐόντα,
φωνῇ ὁμηρεῦσαι· τῶν δ' ἀκάματος ῥέει αὐδὴ
ἐκ στομάτων ἡδεῖα· γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς
Ζηνὸς ἐριγδούποιο θεᾶν ὀπὶ λειριοέσσῃ

V. 37. αἰὲν Ὀλ. V1.

V. 41. θεᾶν] V1.2., M1. et Vat. θεῶν, sed illam formam a scholiis firmatam apud Hesiodum Boeotum sollicitare non licet. Cf. Oper. 144.

V. 43. δώματά τ'] Sic Par. et V2. et ita correxerat Winterton. Secuti sunt Gaisf. et Dind. Bar. Taur. V1. Vat. sine

genus pertinet ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα περὶ δρῦν ἢ περὶ πέτρην; sed quid ego res divinas profano, quid ea renuntio hominibus, quae a Musis mihi concredita erant pio silentio premenda? Hoc in animo habuisse videtur Macar. ap. Arsen. Walzii p. 185: δρυὸς καὶ πέτρας λόγοι ἐπὶ τῶν ἀδολεσχούντων καὶ μυθολογούντων παράδοξα. Ad idem genus pertinere mihi videtur Hom. Od. XIX, 163: ἀλλὰ καὶ ὧς μοι εἰπὲ τεὸν γένος ὁππόθεν ἐσσί· Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου οὐδ' ἀπὸ πέτρης: non enim a divina quercu aut saxo oriundus esse videris, ut stirpem tuam sileas. Eodem sensu etiam Plato usus est Apol. p. 34. D: καὶ γὰρ τοῦτο αὐτὸ τοῦ Ὁμήρου, οὐδ' ἐγὼ ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης πέφυκα, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπων, ὥςτε καὶ οἰκεῖοί μοι εἰσὶ καὶ υἱεῖς. et aliis quibusdam locis. Inprimis autem Phaedr. p. 275. demonstratur de oraculis cogitandum esse: οἱ δέ γ', ὦ φίλε, ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου ἱερῷ δρυὸς λόγους ἔφασαν μαντικοὺς πρώτους γενέσθαι. τοῖς μὲν οὖν τότε, ἅτε οὐκ οὖσι σοφοῖς ὥςπερ ὑμεῖς οἱ νέοι, ἀπέχρη δρυὸς καὶ πέτρας ἀκούειν ὑπ' εὐηθείας, εἰ μόνον ἀληθῆ λέγοιεν. Idem fere atque nostri loci est sensus, quum Herodot. II, 65. dicit: τὰ θεῖα πρήγματα, τὰ ἐγὼ φεύγω μάλιστα ἀπηγέεσθαι. Cf. II, 3. Alterius vero generis est illud Iliad. XXII, 126: οὐ μέν πως νῦν ἔστιν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης τῷ ὀαριζέμεναι, i. e. si vellem cum Achille non armis, sed verbis contendere et confabulari, quemadmodum cum virgine amasius, non ille mea verba sic veneraretur, ut voces quasi oraculorum audire sibi videretur. Prorsus similiter Ovidius Art. Am. II, 541: eris magni victor in arce Iovis. Haec tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgas dicere. Longe aliter rem expedire sibi visus est Wolfius: cum Achille, inquit, iam non otiose, non secure confabulari licet; securi enim ab insidiis tutique sedent, qui in editiore loco constituti, ut in arbore seu rupe, sermones inter se conserunt. Quod quam parum sit aptum eis, quos allegavimus, locis, quivis videt nec ipse infitiatur Wolfius. Non magis Homerum interpretantur verba Scholiastarum. Inverterunt sententiam pro re sua Lucillius (Brunck. Anal. II. p. 334): ἢ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου ἢ ἀπὸ πέτρης ὀρ-

σκιδναμένῃ· ἠχεῖ δὲ κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
δώματά τ' ἀθανάτων. αἱ δ' ἄμβροτον ὄσσαν ἱεῖσαι
θεῶν γένος αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ,
ἐξ ἀρχῆς οὓς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ἔτικτεν,
[οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες ἐάων.]
δεύτερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,

τε. Ml. Rh. δώματ' ἀθανάτων.
V. 44. αἰδοίων lt.
V. 45. τε καὶ M2., post pro ἔτικτεν Graev., Wolf., Gaisf., Dind., Boiss. ἔτικτον. Ml. ἔτικτε, qui v. 46. δοτῆρες et sic semper.

χηστής; Palladas (ib. II. p. 409): οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς εἶ Οὐδ' ἀπὸ πέτρης, φασίν.

V. 36. Τύνη] Schol. marg. Taur. σύ, ὦ Ἡσίοδε, ἀρχαϊσμός. Guieti coniecturam τοίνυν merito improbavit Wolfius; animum suum alloquitur Hesiodus, ut fecit apud Homerum Ulixes verbis: τέτλαθι δή, κραδίη. Theogn. 997: Τόλμα, θυμέ, κακοῖσιν ὅμως ἄτλητα πεπονθώς. Archil. ap. Stob. XX. p. 170: Θυμέ, θύμ', ἀμηχάνοισι κήδεσιν κυκώμενε. Aristoph. Ach. 450. 480: ὦ θύμ', ἄνευ σκάνδικος ἐμπορευτέα. 483. et ap. Aristot. Polit. VII, 6: διὸ καὶ Ἀρχίλοχος προσηκόντως τοῖς φίλοις ἐγκαλῶν διαλέγεται πρὸς τὸν θυμόν· σὺ γὰρ δὴ παρὰ φίλων ἀπάγχεαι. Sic scriptum oportuit. Callim. Del. 1: τὴν ἱερήν, ὦ θυμέ, τίνα χρόνον ἢ πότ' ἀείσεις Δῆλον;

V. 37. ἐντὸς Ὀλύμπου] Abhorrent haec ab aetate Hesiodi. Cf. v. 42. 62., ubi ἀκροτάτη κορυφὴ νιφόεντος Ὀλύμπου memoratur. V. Vossii annot. ad hymn. Cer. 92. Tamen etiam apud Homerum, ut Od. XI, 313., reperiuntur exempla, quae ab illa aetate abhorrent. Nimirum haec sunt additamenta serioris temporis.

V. 38. εἰρεῦσαι] Εἰρέω, unde ἡ εἰρέα v. 804., verbum est Boeoticum pro ὑμνέω. Simile huius verbi exemplum non praesto est; nam quod A. Matthiae Gr. 232. εἰρείτω ex Theocr. XXVIII, 24. protulit, non potest choriambico metro includi; legitur ibi ἔρει τῷ.

V. 39. ὁμηρεῦσαι] Non est ab ὁμηρεύω, ut legitur in lexicis et in Etym. M. p. 623. φωνῇ ὁμηρεύουσαι, a quo derivari omnino non potest, sed ab ὁμηρέω; ὁμηρεύω est obsidem esse. Elmsleium Eur. Iph. A. 789. μυθεῦσαι contractum ex μυθεύουσαι docuisse ad Eur. Med. 413. miratus sum.

V. 40. γελᾷ] Ad res translatum esse verbum γελᾶν post Ruhnkenium docuit Vossius ad hymn. Cer. 13.

§. 44. θεῶν] Monosyllabum haud ita frequens est apud epicos antiquos, ut putabat Wolfius, praecipue in principio versus; de tragicis satis constat. V. Hom. Il. I, 18. Cer. 259. 326. ibique Vossium.

V. 45. ἐξ ἀρχῆς melius c. Tr. coniungatur cum οὓς Γαῖα, a quo positura disiunctum est in editionibus.

V. 46. De ἐάων v. ad v. 664. Ceterum hic versus ex v. 111. huc inepte traiectus male δωτῆρες ἐάων, quod Olympicorum deorum proprium epithetum est, de Titanibus usurpat.

ἀρχόμεναί θ' ὑμνεῦσι θεαὶ λήγουσί τ' ἀοιδῆς,
ὅσσον φέρτατός ἐστι θεῶν κράτεΐ τε μέγιστος.
αὖτις δ' ἀνθρώπων τε γένος κρατερῶν τε γιγάντων
ὑμνεῦσαι τέρπουσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
Μνημοσύνη, γουνοῖσιν Ἐλευθῆρος μεδέουσα,

V. 48. *λήγουσί*] Sic Bar. M2. Ceteri (ut V1. 2. M1. Par. Vat. Taur.) *λήγουσαί*, quod priore editione receperam. Nunc cessi argumentis Hermanni Opusc. VI. p. 156. Nam Il. II, 844. pro *Πείρως ἥρως* recte scripserunt *Πείροος*, Hes. Op. 574. legendum videtur *ἠόα κοῖτον*, quanquam subdubito propter Odyss. XXIII, 243. XIX. 342.; *Πολυπαίδη* apud Theognidem pridem cessit legitimae scripturae *Πολυπαΐδη* (derivandum a *Πολύπαος* Dorico pro *Πολύπηος*, qui multis affinibus gaudet habendusque est in optimatibus). Restat *ἰδρῶ πολλόν* Il. X, 573., cui nondum parata medicina est. L. Dind. coni. *ὑμνεῦσιν ἰδὲ λήγουσαι ἀοιδῆς*.

V. 49. *τόσσον* M3. Bar., *φέρτερος* M2., sed in m. *γρ. φέρτατος*.

V. 50. *αὖτις*] Sic M2. Par. V1.; alii codd. *αὖθις*. Cf. v. 237., ubi V2. *αὖθις*.

V. 55. *λησμοσύνην*] Sic M1. 3. In marg. *γρ. μνημοσύνην*.

V. 58. *ἔτραπον*] V2. *ἔτρεπον*.

V. 59. *πέρι* M1. *ἐτελέσθην* Rh.

V. 60. *ᾖσιν*] Dativos epicos in *ησι* sine subscripto iota scribendos esse demonstrare conatus sum ad Aristot. Polit. p. 342 sq. Nam exitus dativi pluralis est *ις* aut *σι*, non *ισι*, ut volebat Thier-

V. 48. Ad *λήγουσι* supple *ὑμνεῦσαι*.

V. 50. *ἀνθρώπων*] Nulla est in his difficultas; narrant Musae etiam heroum res gestas. Nam hos Gigantes prooemii Hesiodei ut cum Herm. (de myth. Gr. ant. p. X.) et Huschkio (Anal. litt. p. 330.) pro hominum generatoribus habeam, non adducor.

V. 53. *Πιερίῃ*] Cf. Müller. Orch. p. 381 seq.

V. 54. *Ἐλευθῆρος*] Schol.: *ὁ δὲ Ἐλευθὴρ ὄνομα πόλεώς ἐστι τῆς Βοιωτίας* (v. Etym. M. s. v. *Ἐλευθήρ*), *ἀπό τινος βασιλέως αὐτῆς τῆς πόλεως οὕτως ὠνομασμένου, υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Αἰθούσης τῆς Ποσειδῶνος· ἔστι δὲ καὶ ὄρος, φασί, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἥρωος· οὕτω δὲ λέγεται, ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τῆς μανίας ἐπαύσατο καὶ ἠλευθερώθη. Καὶ τοῦτο δὲ δόξαν προσάπτων τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι λέγει, ὅτι ἐγεννήθησαν μὲν ἐν Πιερίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐξ Εὐβοίας* (l. *ἐκ Βοιωτίας*) *ἦν*. Non persuadet mihi oppidum *Ἐλευθερὰς Ἐλευθῆρα* dictum esse ab Hesiodo: is montem intellexit, quod etiam illa fabula docere videtur, quae Iovem sub forma pastoris cum Mnemosyne concubuisse fingit. V. Clement. Hom. V, 14. *Γουνοὶ Ἐλευθῆρος* dicitur id, quod a Pausan. I, 38. appellatur *πεδίον*: *ἐν τούτῳ τῷ πεδίῳ ναός ἐστι Διονύσου καὶ τὸ ξόανον ἐντεῦθεν Ἀθηναίοις ἐκομίσθη τὸ ἀρχαῖον*. Dionysi ara ibi erat, quod Mnemosyne eo loco culta rationis suae compotem eum fecerat.

λησμοσύνην τε κακῶν ἄμπαυμά τε μερμηράων.
ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μητίετα Ζεὺς
νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων ἱερὸν λέχος εἰςαναβαίνων·
ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἐνιαυτὸς ἔην, περὶ δ' ἔτραπον ὧραι,
μηνῶν φθινόντων, περὶ δ' ἤματα πόλλ' ἐτελέσθη,
ἡ δ' ἔτεκ' ἐννέα κούρας ὁμόφρονας, ᾗσιν ἀοιδὴ
μέμβλεται, ἐν στήθεσσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχούσαις,

schius Gr. §. 50., cuius terminationis ne unicum quidem reperitur exemplum in antiquissima declinationis forma, quae apud nos dicitur tertia, nec potest reperiri, quod veri exitus declinationum non inveniuntur nisi monosyllabi. Omnino autem animadvertendum erat *α*, *η*, *ας*, *ης*, *ος*, *ον* syllabas, quae plerumque dicuntur exitus esse primae et secundae declinationis, non habendas esse in veris exitibus, sed *α*, *η*, *ο* esse primigenias vocales, ut demonstravi in libro: Allgem. Lehre v. Accent, p. 109. Quod si qui grammaticus illud vituperet, in *ἄστρασι*, *χείρεσσι* et sim. ea ratione adiungi alterum casus alicuius exitum alteri, is velim cogitet nominativo proprie nihil indicari nisi substantivi etymum et numerum. Illa scribendi ratio non solum in adverbiis ut *Ἀθήνησι* et nominibus nititur codicum (ut VI. 2. Vat.) et grammaticorum (v. Etym. M. p. 25, 13., de nominibus idem aliter p. 166, 30.) auctoritate, sed etiam inscriptionum; v. Boeckhii Corp. inscr. I. p. 40. 109. 439. 569. 884. Idem esse in epicorum coniunctivorum tertia persona *λάβησι* pro *λάβῃσι* arbitror, quanquam id inscriptionum fide comprobare nondum contigit.

V. 61. *μέμβλεται*] M2. *μέλλεται*, VI. *μέμηλετ'*.

V. 58. 59. Hi versus paene totidem verbis leguntur apud Hom. Od. X, 469 seq. XIX, 152 sq. XXIV, 141 sq., ut monuit Wolfius. Sed illud sane per mihi mirum videtur de Graecis usurpatum, quod idem adiecit Wolf.: annus decem mensium est. Hoc satis notum. V. tamen Gell. III, 16. Male Schol.: *ὑποδιαίρεσιν ἐνταῦθα τοῦ χρόνου πεποίηκε καὶ ἄρχεται ἀκολούθως ἀπὸ τοῦ γένους. λέγω δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ· εἶτα εἰς τὸ καθέκαστον καὶ τὸ εἶδος· ἀπὸ γὰρ τῶν ὡρῶν αἱ ἡμέραι συνίστανται, ἀπὸ δὲ ἡμερῶν οἱ μῆνες, ἀπὸ δὲ μηνῶν οἱ ἐνιαυτοί.* Nam Ὧραι sunt tres anni tempestates; quod *περὶ δ' ἔτραπον ὧραι* dicit poeta, pertinet illud ad annum tropicum.

V. 60. *κοῦρας*] De Dorica correptione ultimae syllabae satis illa frequenti apud Hesiodum cf. quae diximus in praefatione.

V. 61. *μέμβλεται*] Perfectum esse pro *μεμέληται*, ut iubent grammatici (v. Buttm. Gr. ub. II. p. 188.), admodum dubium est. Nam exemplorum, quae in hanc correptionem eius *η* in perfecto passivi proferuntur, unum est *ἀρήρεμαι*, Atticae duplicationis, cuius hoc fere proprium est, ut secundam syllabam producat, tertiam corripiat; alterum *μέμνεαι*, quod nescio an aeque bene *μέμνηαι* scribi possit, per synizesin proferendum, ut Hesiodeum *βούληαι* (nam *αι* diphthongus non habetur longa pronuntiando); tertium denique *μέμνεο*, quod non est epicorum poetarum.

τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νιφόεντος Ὀλύμπου,
ἔνθα σφιν λιπαροί τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
[πὰρ δ' αὐτῇς Χάριτές τε καὶ Ἵμερος οἰκί' ἔχουσιν,
ἐν θαλίῃς· ἐρατὴν δὲ διὰ στόματ' ὄσσαν ἱεῖσαι
μέλπονται πάντων τε νόμους καὶ ἤθεα κεδνὰ
ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἱεῖσαι.]
αἳ τότ' ἴσαν πρὸς Ὄλυμπον ἀγαλλόμεναι ὀπὶ καλῇ,
ἀμβροσίῃ μολπῇ· περὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
ὑμνεύσαις, ἐρατὸς δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει,
νισσομένων πατέρ' εἰς ὅν· ὁ δ' οὐρανῷ ἐμβασιλεύει,

V. 63—67. Hos versus uncis incluserat Wolfius, sed facti postea eum poenituit.
V. 64. *Χάριτές τε*] Sic Schol. Pind. Ol. IX, 39. Ceteri sine *τε*.
V. 65. *στόματ'*] Sic Taur. Ceteri *στόμα*, quod probavit Hermannus.
V. 66. *νόμους*] V2. *νομούς*. Versus 66. 67. desunt in Ml. Par. Vat. propter *ἱεῖσαι*.
V. 67. *κλείουσιν*] Taur. *κλείουσαι*.
V. 71. *νισσομένων*] V2. Ml. Par. *νισομ*. Vulgo *νεισσομ*.

Pro praesenti habendum esse *μέμβλεται* Hesychiano *μέμβλεσθαι* evincitur, cuius me admonuit Hermannus Opusc. l. l. p. 157.

V. 62. Nempe hoc dicitur propter Pieriam, in qua natae sunt Musae. Ab hoc autem prorsus absonum est quod v. 64—67. de Gratiis et Himero adiicitur, qui non ad Pieriam, sed ad Heliconem pertinent (v. Müller. Orchom. p. 177 seq.). Quare abiudicandos esse Hesiodo hos versus puto, utpote ab recentiore quodam poeta adiectos, qui Boeotis indulgere volebat.

V. 65. *ἐν θαλίῃς*] Haec coniunxit Wolfius cum sequentibus, omissa post *θαλίῃς* positura. Sed ita *δέ* ineptum locum habet (v. Herm. ad Orph. p. 820.); ineptius vero illud esse videtur, quod Gratiae et Cupido festis diebus cantant. Igitur retinenda antiqua distinctio est atque ita explicandus locus, ut *ἐν θαλίῃς* sit adiunctis etiam in eorum honorem festis, nempe Charitesiis, quae Orchomeni celebrabantur.

V. 66. 67. *πάντων τε νόμους καὶ ἤθεα κεδνὰ ἀθανάτων κλείουσιν*] est doctrina physiologiae (*πάντων νόμοι*) et naturae deorum (*ἤθεα ἀθανάτων*); atque bipartita omnis est theogonia Graecorum. V. Plat. de legg. X, 2. p. 886: *εἰσὶν ἡμῖν ἐν γράμμασι λόγοι κείμενοι, οἳ παρ' ὑμῖν οὐκ εἰσὶ δι' ἀρετὴν πολιτείας, ὡς ἐγὼ μανθάνω, οἱ μὲν ἔν τισι μέτροις, οἱ δὲ καὶ ἄνευ μέτρων, λέγοντες περὶ θεῶν, οἱ μὲν παλαιότατοι, ὡς γέγονεν ἡ πρώτη φύσις οὐρανοῦ τῶν τε ἄλλων, προϊόντες δὲ τῆς ἀρχῆς οὐ πολὺ θεογονίαν διεξέρχονται, γενόμενοί τε ὡς πρὸς ἀλλήλους ὡμίλησαν.* Quod quum considero, versum 67. propter *ἤθεα*, coniungenda cum *ἀθανάτων*, prorsus necessarium esse putaverim neque alius prooemii fragmentum; nam quod Wolf. ad Il. VI, 511. protulit:

αὐτὸς ἔχων βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
κάρτεϊ νικήσας πατέρα Κρόνον. εὖ δὲ ἕκαστα
ἀθανάτοις διέταξεν ὁμῶς καὶ ἐπέφραδε τιμάς.
ταῦτ' ἄρα Μοῦσαι ἄειδον Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
ἐννέα θυγατέρες μεγάλου Διὸς ἐκγεγαυῖαι,
Κλειώ τ' Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε Μελπομένη τε,
Τερψιχόρη τ' Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ' Οὐρανίη τε,
Καλλιόπη θ'· ἣ δὲ προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.
ἣ γὰρ καὶ βασιλεῦσιν ἅμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.
ὅντινα τιμήσωσι Διὸς κοῦραι μεγάλοιο,

Cf. Oper. 237. Pro *οὐρανῷ* Taur. *οὐρανόν*. Pro *ἐμβασιλεύει* A. *ἐμβασίλευεν*.

V. 72. Ml. *ἐθαλ.*, antea *αὐτόν* Vl.

V. 74. Ml., *ὁμῶς*. Bar. *ἀθανάτων — ἐπέφρασδε δέ*. Theoph. ad Aut. II. p. 83. Sylb. *πέφραδε*.

V. 79. *ἣ δὲ*] Herm. praef. hymn. p. XV. *ἦτε*, quod recepit L. Dind., qui postea tamen malebat *ἣ δή*. *ἧδε* A. Vl. et *ἁπασάων*. Porro Ml. *ἐστι*. Diod. IV, 7. *ἣ σφεων προφερεστάτη*.

V. 81. *τιμήσουσι* Ml. Sed supra scriptum ultimae syllabae *αι*.

μετὰ δ' ἤθεα καὶ νομὸν ἵππων; alius est generis. Ingrata quidem, ne dicam inepta, est illa repetitio *ἐρατὴν δὲ διὰ στόματ' ὄσσαν ἱεῖσαι* et *ἐπήρατον ὄσσαν ἱεῖσαι*, nec tolerabilis ut Homerica Il. XXII, 126. 127. Callim. Lavacr. Pall. 72 — 74. *Νόμος* vocabulum Homero ignotum.

V. 68. *αἳ τότ' ἴσαν*] Schol.: *ἐπεσημήνατο ταῦτα ὁ Ἀριστοφάνης· νῦν περὶ τῆς ἀνόδου φησὶν αὐτῶν εἰς τὸν Ὄλυμπον. πρότερον γὰρ ἦν λόγος αὐτῷ περὶ τῆς ἐν τόπῳ αὐτῶν χορείας*. Recte ex Pieria, ubi commodum (*τότε*) natae erant, profectae Olympum ascenderunt, ut Olympicorum deorum coetus se reciperet. Sic Apollo Deli natus in Olympum proficiscitur (Hom. hymn. Apoll. I, 186.).

V. 74. *ἐπέφραδε τιμάς*] Cf. v. 112: *καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο*. Herod. II, 53: *οὗτοι δὲ (Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος) εἰσὶν οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἕλλησι καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες καὶ τιμάς τε καὶ τέχνας διελόντες καὶ εἴδεα [ἤθεα] αὐτῶν σημήναντες*. Quae hic dicuntur *τιμαί*, *γέρα* audiunt Theog. 393., Aeschyl. Prom. 38. et alibi. Ceterum *ἐπέφραδε* hic esse aoristum *ἐπιφράζω* verbi, patet ex loci sententia, quae Iovem adtribuisse honores (*ἐπὶ τῇ διατάξει ἔφρασεν*) requirit. *Ἐπιφράζω* legitur etiam apud Herodot. I, 179: *Δεῖ δή με πρὸς τούτοισι ἐπιφράσαι*.

V. 76. *ἐννέα θυγατέρες*] Melius fortasse post *θυγατέρες* distinxeris, ut *θυγατέρες* sit pro novem virginibus sororibus. [An *ἐννέα, θυγατέρες . . . ἐκγεγαυῖαι*, ut Il. V, 247. F. I.]

V. 79. Schol.: *Ἀρίσταρχος τὸ προφερεστάτη ἀντὶ τοῦ πρεσβυτάτη ἤκουσεν, ὥστε ἄδηλον, πότερον τῇ τιμῇ ἢ τῷ χρόνῳ προφερεστάτη· οἱ δὲ ἐντιμοτάτη*.

V. 80. *βασιλεῦσιν — ὀπηδεῖ*] Calliope est heroicae poesis Musa. V. Plut. Conv. disp. IX, 14, 7. Qui sequuntur versus 81 — 95., alius esse videntur re-

γεινόμενόν τ' ἐςίδωσι διοτρεφέων βασιλήων,
τῷ μὲν ἐπὶ γλώσσῃ γλυκερὴν χείουσιν ἐέρσην,
τοῦ δ' ἔπε' ἐκ στόματος ῥεῖ μείλιχα· οἱ δέ νυ λαοὶ
πάντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι διακρίνοντα θέμιστας
ἰθείῃσι δίκῃσιν· ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων
αἶψά τε καὶ μέγα νεῖκος ἐπισταμένως κατέπαυσε·
τοὔνεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, οὕνεκα λαοῖς
βλαπτομένοις ἀγορῆφι μετάτροπα ἔργα τελεῦσι
ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παραιφάμενοι ἐπέεσσιν.
ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὣς ἱλάσκονται
αἰδοῖ μειλιχίῃ, μετὰ δὲ πρέπει ἀγρομένοισι·
οἵά τε Μουσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.

V. 82. *ἐπίδωσι* Par., Stob. XLVIII, 12. *τε ἴδωσι.*
V. 83. *προχέουσιν* Stob., Them. *χεύουσιν.* *ἐέρσην*] Sic Bar. Taur. Vat. Schol. Sed V1. 2. M2. *ἀοιδήν.*
V. 84. *οἱ δέ τε λαοὶ* Themist. IX. p. 122.
V. 86. *ἰθείῃσι*] Taur. marg. *τηθείῃσι. ἀτρεκέως ἀγ.* Aristides.
V. 90. *ἔπεσσιν* M1.
V. 91. *ἐρχόμενοι* V1. *θεὸν ὣς*] V2. *θεόν θ' ὥς.* Pro *ἀνὰ ἄστυ* Schol. et Schol. Ven. ad Il. XXIV, 1. *ἀν' ἀγῶνα*, quod receptum est a Boiss., scripto *Μουσέων.*
V. 93. *οἵά τε*] Sic R. Vat. M2. 3. V1. Par., nisi quod *οἷα τε* pronuntiant. V2. *οἵά τοι*, Med. 1. *οἵά τε*, M. *οἷα τοι.* *Τοίη Μουσάων* Guiet., Wintert. et Lennep. ex coniectura, quam receperunt Gaisf. et Dind.

censionis, quum nexu cum versu 80. prorsus careant. Nam v. 79 seq. de sola Calliope dicitur, v. 81 sq. de iunctis Musis. Calliope igitur quum sequi reges dicitur, nihil aliud significatur quam facta regum non sileri a posteritate. Cui deinceps sententia annectitur longe diversa de eloquentia, quam regibus a se dilectis Musae praebeant. Quare non possum cum Hermanno facere Opusc. l. l. p. 158.

V. 86. *ἰθείῃσι δίκῃσιν*] Sic Tyrtaeus fragm. III. p. 439. Gaisf.: *ἔπειτα δὲ δημότας ἄνδρας εὐθείαις ῥήτραις ἀνταπαμειβομένους.* Contrarium legitur in rhetra Lacedaemonia ap. Plut. Lycurg. 6: *αἰ δὲ σκολιὰν ὁ δᾶμος αἱροῖτο.* Cf. nostrum Op. 221. 226. 250. 264. Ceterum notandum anacoluthon est, quo *τὲ* usurpatur (*αἶψά τε*) praegresso participio *ἀγορεύων* (pro *ἀγορεύει*). Sic enim recte hunc locum intellexit Hermannus Opusc. l. l. p. 159. Ego olim *αἶψά τε καὶ ἐπισταμένως* coniungebam, id ut significaret illico (i. e. non protracta in longum tempus lite) et tamen sapienter. Nunc autem intelligo sic *μέγα νεῖκος* praeter morem interiectum esse, quum *καὶ μέγα νεῖκος* secundum Hermannum sit: litem quamvis gravem.

V. 88. *τοὔνεκα*] Haec est crasis Ionica ex *τοῦ ἕνεκα*; Attica si esset, *θοὔνεκα* scriptum esset, ut in *τὸ ἱμάτιον θοἰμάτιον, πρὸ ὁδοῦ φροῦδος, προοίμιον φροίμιον* (cf. prohoemium ap. Frontonem p. 276. A. Maii). V. Oper. 559. Lobeck. Aglaoph. p. 407. non habet pro crasi, sed

ἐκ γὰρ Μουσάων καὶ ἑκηβόλου Ἀπόλλωνος
ἄνδρες ἀοιδοὶ ἔασιν ἐπὶ χθόνα καὶ κιθαρισταί·
ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες· ὁ δ' ὄλβιος ὅντινα Μοῦσαι
φίλωνται· γλυκερή οἱ ἀπὸ στόματος ῥέει αὐδή.
εἰ γάρ τις καὶ πένθος ἔχων νεοκηδέϊ θυμῷ
ἄζηται κραδίην ἀκαχήμενος, αὐτὰρ ἀοιδὸς
Μουσάων θεράπων κλεῖα προτέρων ἀνθρώπων
ὑμνήσῃ, μάκαράς τε θεοὺς, οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
αἶψ' ὅγε δυςφρονέων ἐπιλήθεται, οὐδέ τι κηδέων
μέμνηται· ταχέως δὲ παρέτραπε δῶρα θεάων.
Χαίρετε, τέκνα Διός, δότε δ' ἱμερόεσσαν ἀοιδήν.
[κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων,

V. 94. Deest in V1. — ἐκ γὰρ Μουσάων] Bar. Taur. M1. 2. P2. Rh. Schol. Pind. ἐκ γάρ τοι Μουσάων. Recepit hoc Boiss. scribens Μουσέων.

V. 95. ἐπὶ χθόνα] Guiet. et Herm. praef. hymn. p. XIX., ut in hymn. Homer., χθονί. Sic Schol. Ven. ad Il. I, 176.; Cornutus et Eudocia ap. Villois. Anecd. p. 9. ἐπιχθόνιοι βασιλῆες.

V. 97. φίλωνται] Taur. Rh. Vat. M1. 4. φιλῶνται, ceteri φιλεῦνται; φίλωνται, quod habent M2. (sed correctum in m. φιλῶνται) M3. V1., suaserat Herm. l. l. p. 174. et post eum Voss. ad hymn. Cer. 117. — Pro ῥέει V1. Bar. ῥέεν.

V. 99. ἀκαχημένος M2. Vid. Allg. Lehre v. Acc. p. 67.

V. 101. ὑμνήσῃ] V2. Taur. ὑμνήσει.

V. 102. αἶψ δ' ὅ δυςφρ. (sic) V1., αἶψα δ' ὅ. Par.

οὕνεκα pro relativo, τούνεκα pro demonstrativo.

V. 92. Lennepius (ad Col. p. 50.) ex Odyss. VIII, 173 seq. versum 92. statim post versum 86. collocari et pro ἀγορεύων ex Homero ἀγορεύει legi iussit.

V. 93. Plurali οἷά τε usus est Hesiodus propter μεταπρέπει, ἱλάσκονται cet., quae omnia sunt dona Musarum. Sic Hom. Od. XV, 323: δαιτρεῦσαί τε καὶ ὀπτῆσαι καὶ οἰνοχοῆσαι· οἷά τε τοῖς ἀγαθοῖσι παραδρώωσι χέρηες. Neque quod hic loci sequitur ἱερὴ δόσις abhorret ab antiquo epicorum more. Cf. Od. XIV, 62 seq.: καὶ κτῆσιν ὄπασσεν, οἷά τε ᾧ οἰκῆϊ ἄναξ εὔθυμος ἔδωκεν. V. Scut. 400. Cf. Oper. 322: οἷά τε πολλά, et Op. 37: ἄλλα τε πολλά.

V. 95. ἐπὶ χθόνα] Cf. 187. et Op. 11. 124. De hoc ἐπί praepositionis cum accusativo coniunctae usu v. Schaef. ad Long. p. 427.

V. 99. ἄζηται] Hic usus verbi ἄζομαι non reperitur nisi apud Hesiodum.

V. 100. κλεῖα] Male quidam derivare solent a nominativo κλεῖος, qui nusquam reperitur, neque, si reperiretur, κλεῖα, sed κλείεα pluralem haberet; contractum potius est ex κλέεα a κλέος ad normam contractionum αἰδεῖαι, μυθεῖαι, νεῖαι. Vid. Buttm. Gr. I. p. 199.

V. 102. δυςφρονέων ἐπιλήθεται] Cf. Matth. Gr. §. 549, 6.

V. 104. χαίρετε—ἀοιδήν] Hom. hymn. XXV, 6: χαίρετε, τέκνα Διός, καὶ ἐμὴν τιμήσατ' ἀοιδήν. Atque hoc versu neces-

οἳ γῆς ἐξεγένοντο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος,
νυκτός τε δνοφερῆς, οὓς θ' ἁλμυρὸς ἔτρεφε πόντος.
εἴπατε δ', ὡς ταπρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
καὶ ποταμοὶ καὶ πόντος ἀπείριτος, οἴδματι θύων,
ἄστρα τε λαμπετόωντα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
οἵ τ' ἐκ τῶν ἐγένοντο θεοί, δωτῆρες ἐάων,
ὥς τ' ἄφενος δάσσαντο καὶ ὡς τιμὰς διέλοντο,
ἠδὲ καὶ ὡς ταπρῶτα πολύπτυχον ἔσχον Ὄλυμπον.

V. 107. *νυκτός τε*] Sic Taur. Vat. Gaisf. Dind. *Νυκτὸς δὲ* V2. Par. 1. Vulgo *Νυκτὸς καί*. Ritschl. sched. crit. p. 34. hos versus ita traiiciendos: 104. 108, 109. 110. 105. 106. 107., versum 111., qui deest apud Origen., eiiciendum esse putat. — *οὓς θ'*] It. *οὓς δ'*. Ap. Theoph. ad Aut. II. p. 83. *θ'* deest.

V. 109. *οἴδματα* It.

V. 114. 115. Ruhnkenio teste in cod. Par. hoc scholium appictum est: *δύο ἔπη ὁ Σέλευκος [ὁ Ἀλεξανδρεὺς] ἀθετεῖ, οἱ δὲ περὶ Ἀρίσταρχον τὸ ἐξ ἀρχῆς μόνον λέγουσιν.* — Pro *ἔσπετε* Med. 1. Par. *ἕσπετε*. — *εἴποθ'* A.

V. 116. *Ἦτοι*] Non legebatur apud antiquos philosophos, qui pro eo *πάντων* habent. Cf. Aristot. Phys. IV, 1: *δόξειε δ' ἂν καὶ Ἡσίοδος ὀρθῶς λέγειν ποιήσας πρῶτον τὸ Χάος· λέγει γοῦν· πάντων μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα Γαῖ' εὐρύστερνος.* Additum est *ἤτοι* ab auctoribus prooemii.

V. 118. Hic versus quum recurrat v. 794., spurius esse videbatur Guieto et Wolfio. Non invenitur apud Sextum Emp. Ph. III, 16. Math. IX. p. 550. et damnatur a Scholiasta Hesiodi: *ὅθεν ὁ ἐπαγόμενος στίχος ἀθετεῖται*; Cornutus tamen de N. D.

sario concluditur prooemium theogoniae; versus 105—115. adiecti postea sunt a sciolo quodam eoque ineptissimo poeta. Inprimis autem v. 108. adversatur ordini cosmogoniae Hesiodiae. Nam chaos et terra ante deos natos exstiterant, quapropter exspectavisses saltem v. 108: *τὰ πρῶτα χάος καὶ γαῖα γένοντο*; illud autem *τὰ πρῶτα θεοί* omni probabili sententia caret.

V. 112. *ἄφενος*] Origenes philos. ap. Gron. Thes. X. p. 290: *ὡς στέφανον δάσαντο*. Videtur scripsisse *ὥς τ' ἄφενον*, ut Op. 24. *Ἄφενος* est mundus ipse ex chao exortus, divisus ille in tres partes, occupatas a Iove, Neptuno, Plutone; *τιμαί* vero sunt magistratus divini.

V. 116. *Χάος*] Praebuit hoc Chaos (spatium secundum Aristotelem ap. Iustin. Arist. dogm. eras. p. 131. Sylb. et Varronem de ling. L. V, 19. 20. V. Lobeck. Aglaoph. p. 472.) largam antiquis sapientibus philosophandi materiem. Cf. Achill. T. in Arati Phaen. p. 123. ed. Pet.: *Θαλῆς ὁ Μιλήσιος καὶ Φερεκύδης ὁ Σύριος (ἐν Θεολογίᾳ,* quo vocabulo primus is usus esse videtur, v. Apollon. de pron. p. 82.) *ἀρχὴν τῶν ὅλων τὸ ὕδωρ ὑφιστῶσιν· ὃ δὴ καὶ χάος καλεῖ ὁ Φερεκύδης, ὡς εἰκὸς τοῦτο ἐκλεξάμενος παρὰ τοῦ Ἡσιόδου, παρὰ τὸ χεῖσθαι ὑπολαμβάνει τὸ χάος ὠνομάσθαι.* Cf. Schol. Hesiodi ad h. l. et Diog. L. vit. Epicur. init.; Sturzii Pherec. p. 39. 45. Orph. Arg. v. 423. 425. Aristoph. Av. 118. Schol.:

ταῦτά μοι ἔσπετε Μοῦσαι Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι
ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἴπαθ' ὅ τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν.]
Ἤτοι μὲν πρώτιστα Χάος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα
Γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεὶ
[ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,]
Τάρταρά τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς εὐρυοδείης,
ἠδ' Ἔρος, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,
λυσιμελής, πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων

c. 17. et Theophilus eum agnoscunt; Boissonadus expunxit. Porro v. 118. 119. non leguntur ap. Aristot. Metaph. I, 4. et de Xenoph. c. 1., Platonem Symp. c. 6. Quare utrumque obelo confodit Heynius Comm. soc. Gott. II. 1799. p. 138.

V. 119. Versum, in quo Tartarus primordiis illis adnumeratur, si non ab interpolatore, certe ab Hesiodo additum esse [antiquissimae mythologiae] veri simillimum est. HERM. de myth. Graec. antiquissima, p. V. Eiusd. epist. de nat. myth. ad Creuz. p. 76. Neque hunc versum legisse videtur Orpheus Argon. 423., qui tamen omnino aliam cosmogoniam secutus est. Ex Aristoph. Avv. 693. concludere quis possit hunc poetam cognosse versum. Sed v. animadvers. — Pro ἠερόεντα Origenes ἠνεμόεντα, Cornutus εὐρυόδοντα: μυχόν Cornutus. V. Muetzell. p. 400.

V. 120. ὃς πάντεσσι μεταπρέπει ἀθανάτοισιν Aristot. Phys. IV, 1. Metaph. I, 4. Sed hoc videtur memoria sublectum ex hymn. Hom. Apoll. 327.

V. 121. Par. sine τ', Hermannus: λυσιμελὴς πάντων τε θεῶν — δαμνᾷ τ' ἐν, ut λυσιμελής sit λύων μέλη.

χάος λέγει τὸν κεχυμένον ἀέρα, καὶ γὰρ Ζηνόδοτος (οὕτως) φησί. Βακχυλίδης δὲ χάος τὸν ἀέρα ὠνόμασε, λέγων περὶ τοῦ ἀετοῦ· νωμᾶται δ' ἐν ἀτρυγέτῳ χάει.

V. 117. εὐρύστερνος] V. Herm. ep. ad Creuz. p. 75.

V. 118. Non adeo ineptus esset hic versus, dummodo versus 117. positura distingueretur a v. 118. Sensus: πρώτιστα πάντων τῶν ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου, ἐγένετο Χάος, ἔπειτα Γαῖα εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί. Ne quis inde concluderet Chaos fuisse numinum Olympicorum unum, verendum non erat, nam nihil nisi hoc poeta voluit: ante omnes deos, Olympi incolas, Chaos fuit ac Terra. Male tamen habet αὐτὰρ ἔπειτα interpositum. Prorsus aliter Creuzerus epist. c. Herm. myth. p. 154., refutatus ab Hermanno libello de natura myth. p. 76.

V. 119. Τάρταρα ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς] sunt chaus partes eae, quae latent in interiore telluris parte (cf. v. 700. 841.), causae illae terrae motuum, unde patet eiusdem esse Τάρταρα originis ac verbum ταράσσειν, facta primae syllabae duplicatione, ut in vocabulis πορφύρεος (πυρπύρεος), καρχαρόδων et sim. Pausan. Boeot. 27: Ἡσίοδον δὲ ἢ τὸν Ἡσιόδῳ Θεογονίαν ἐσποιήσαντα οἶδα γράψαντα, ὡς Χάος πρῶτον, ἐπὶ δὲ αὐτῷ Γῆ τε καὶ Τάρταρος καὶ Ἔρως γένοιτο. Cf. Plut. de Is. et Os. 57.

V. 120. Ἔρος] Fuerunt qui

δάμναται ἐν στήθεσσι νόον καὶ ἐπίφρονα βουλήν.
ἐκ Χάεος δ' Ἔρεβός τε μέλαινά τε Νὺξ ἐγένοντο·
Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο,
οὓς τέκε κυσαμένη, Ἐρέβει φιλότητι μιγεῖσα.
Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ
Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
ὄφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί·
γείνατο δ' Οὔρεα μακρά, θεῶν χαρίεντας ἐναύλους,

V. 122. *ἐχέφρονα β.* Corn.
V. 123. *Χάους* Ml.
V. 125. deest apud Orig.
V. 126. *ἑαυτῇ* Ml. 2.
V. 127. *ἀστερόεντα, ἵνα — καλύπτῃ* Ml., *καλύπτῃ* etiam Vl. Rh.
V. 130. *νυμφάων* M2. et Theophilus ex Hom. Il. XXIV, 616.
V. 131. *ἠδὲ καὶ* Ml. Rh. Hermannus. Sed quum opponantur Coelum et Montes Ponto et Oceano, quorum illi eiusdem materiei sint quam Terra ipsa, non item Pontus et Oceanus, nolui mutare antiquam scripturam.
V. 133. *τέκεν* Ml. Rh.
V. 134. *Κρῖον*] Vulgo *Κρεῖον*. V. animadvers. ad v. 375.

ignem intelligerent, ut notant scholia. Videtur hoc ad Acusilaum pertinere. De Amore deo antiquissimo v. Plat. Symp. p. 178. B. Aliter Parmenides ap. Plutarch. Amat. 13: *πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.*

V. 125. *κυσαμένη*] V. annot. ad v. 308.

V. 126. *ἶσον ἑαυτῇ*] Schol. ad Soph. El. 86: *Καὶ τοῖς φιλοσόφοις ἴσος δοκεῖ εἶναι κατὰ ἀνάλυσιν ὁ ἀὴρ τῇ γῇ· συνέστραπται γὰρ ἡ γῆ· εἰ δὲ διαλυθείη, ἰσωθήσεται αὐτῷ· οὕτως ἔχει καὶ τὸ Ἡσιόδειον· γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἑαυτῇ Οὐρανόν.* Sed non sermo est de aëre, verum de Coeli extensione et materie, terrae simili. Nempe ex metallo erat Coelum (cf. Il. V, 504. Od. XV, 328. Pind. P. X, 25. N. VI, 4. (*ὁ δὲ χάλκεος ἀσφαλὲς αἰὲν ἕδος μένει οὐρανός*); minime enim persuadet Völcker. de Homer. geogr. p. 5.), metalla autem sunt nervi terrae. Sic v. 161: *αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολιοῦ ἀδάμαντος.* Ad similem terrae extensionem ac formam pertinet ilud *ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι*, ad materiam *ὄφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί.* Scholia ad h. l.: *κέντρον ἡ γῆ· αἴτιον δὲ σφαίρας τὸ κέντρον· διὸ γεννᾷ ἡ γῆ τὸν οὐρανόν. Ἀλλ' ὁ Κράτης ἀπορεῖ λέγων· εἰ γὰρ ἶσον, πῶς δύναται καλύπτειν; λέγει οὖν ἶσον, ὅμοιον τῷ σχήματι, σφαιροειδῆ, τῷ μεγέθει δὲ ἀπειροπλάσιον. Δίδυμος δὲ τὸ ἶσον ἑαυτῇ* (sic igitur et Didymus) *κατὰ τὸν τῆς γεννήσεως λόγον, ἤγουν ὅτι καὶ αὐτὸς ὥσπερ αὐτὴ ἐγεννήθη.* Pro *ἑαυτῇ* antiquior poeta dixisset *ἑοῖ* vel *οἱ αὐτῇ*. V. annot. ad v. 470. et Lehrs. Quaest. Ep. p. 114. Itaque Hermannus scribendum esse censet: *Γαῖα δέ οἱ πρῶτον μὲν ἐγείνατο πάντοσε ἶσον*, quo propius accederet ad lectionem codicum quod Muetzellius proposuit p. 406., dummodo scribatur *Γαῖα δέ οἱ πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἶσον ἁπάντῃ* (ut Theog. 524.).

[*Νυμφέων, αἳ ναίουσιν ἀν' οὔρεα βησσήεντα.*]
ἣ δὲ καὶ ἀτρύγετον πέλαγος τέκεν, οἴδματι θῦον,
Πόντον, ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου· αὐτὰρ ἔπειτα
Οὐρανῷ εὐνηθεῖσα τέκ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
Κοῖόν τε Κρῖόν θ', Ὑπερίονά τ' Ἰαπετόν τε,
Θείην τε Ῥεῖάν τε, Θέμιν τε Μνημοσύνην τε,
Φοίβην τε χρυσοστέφανον Τηθύν τ' ἐρατεινήν.
τοὺς δὲ μέθ' ὁπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης,

V. 135. *Θείην τε Ῥεῖάν τε*] *Θείαν τε Ῥεῖαν* Ml. Vulgo *Θεῖαν* (sic etiam Etym. M. p. 449.) et *Ῥείαν*. Sed *Θείην* scribendum esse evincit scriptura Ml. Cf. v. 371. Recte hoc vidit L. Dind., sed perperam addidit scribendum esse *Ῥείην*: intercedit enim v. 453. *Ῥεῖαν* legitur etiam in Vl. *Ῥείη* est epicorum recentiorum, ut Callimachi, Nonni (Dion. XIV, 280.). Pro *Ῥείη* Il. XV, 187. recte nunc legitur *τέκετο Ῥέα* ap. Spitzn., quanquam vereor, ne *Ῥέη* scribendum sit. V. Theog. 467. Uberius meam de *Θεία* et *Ῥεῖα* sententiam exposui in Allgem. Lehre v. Accent d. gr. Spr. p. 131. Hoc autem addiderim, prorsus contra analogiam *Ῥέα* componi a Muetzellio (p. 141.) cum *θεά*, a quo et accentu et forma differt.

Sed quum notio materiae, ex qua Coelum et Montes conformati sunt, abesse omnino non possit, putaverim scriptum esse *ἴσά οἱ αὐτῇ*, id ut de Coelo et Montibus intelligatur. Patet igitur ab eis mutatum esse versum, qui de solo Coelo intelligerent.

V. 130. Hic versus additus esse videtur a recentiore quodam, qui *θεῶν* illud explicare conabatur ex Hom. Il. XXIV, 615. 616. Nam quid illa sibi volunt addita: *αἳ ναίουσιν ἀν' οὔρεα βησσήεντα* post verba *θεῶν χαρίεντας ἐναύλους*? In montibus (nisi omnino praestat Olympum intelligere) templa erant deorum constituta; hoc significant illa *θεῶν χαρίεντας ἐναύλους*. Hermannus vero Opusc. VI. p. 162. de Oreadibus dictum esse censet ab aliquo poeta, qui versum addiderit scripto fortasse *θεᾶν* v. 129. Mihi serius additamentum propterea esse videtur, quod satis incommode repetitur *οὔρεα* in utroque versu. —

V. 132. Pontum, a Terra sine coniuge editum, esse salsum mare, Oceanum vero fluminum fontem dixit O. Muellerus Prolegg. Myth. p. 379., cuius haud immemor fuit Hermannus l. l.

V. 134. Etym. M. v. *Κοῖος* p. 523, 50: *Κοῖος ὁ πατὴρ Λητοῦς· παρὰ τὸ κοεῖν, ὅ ἐστι νοεῖν καὶ συνιέναι· ὅ ἐστι συνετός. Κοῖόν τε Κρεῖόν θ' Ὑπερίονά τ' Ἰαπετόν τε: — οἱ Αἰολεῖς τῷ κ ἀντὶ τοῦ π κέχρηνται. οὗτοι δὲ Τιτᾶνες καὶ Τιτανίδες καλοῦνται, ὡς Ἀκουσίλαος· ἀλληγορίᾳ δέ, Κοῖον τὴν ποιότητα, Κρεῖον δὲ τὴν κρίσιν, Ὑπερίονα κουφότητα, τὸν δὲ Ἰαπετὸν βαρύτητα. Ἡσίοδος ἐν θεογονίᾳ.* p. 539: *Κρῖος, ὄνομα Τιτᾶνος. παρὰ τὸ κεκρίσθαι. προπερισπᾶται πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ κριὸς τοῦ προσηγορικοῦ. ὁ δὲ Ἀρίσταρχος καὶ τὸ κύριον ὀξύνει.* V. Lehrs. de Aristarchi stud. Hom. p. 296. et quae nos diximus in Allgem. Lehre v. Accent. p. 170.

V. 136. Apollod. I, 1. septimam addit Dionam, quae Ocea-

δεινότατος παίδων· θαλερὸν δ' ἤχθηρε τοκῆα.
γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
Βρόντην τε Στερόπην τε καὶ Ἄργην ὀμβριμόθυμον,
[οἳ Ζηνὶ βροντήν τ' ἔδοσαν τεῦξάν τε κεραυνόν.]
οἱ δ' ἤτοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
μοῦνος δ' ὀφθαλμὸς μέσσῳ ἐνέκειτο μετώπῳ.
[οἵδ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες·

V. 139. ἦτορ] Ml. P2. ὕβριν.

V. 140. Στερόπην] Ἀστερόπην V2. Taur. Bar. — ὀμβριμόθυμον] Sic Vat. Taur. Ml. 2. 3. Vulgo ὀβρ.

V. 141. P2. κεραυνούς. Ceterum hic versus subditicius videtur.

V. 142. οἱ δ' ἤτοι] Sic scripsi ex Ml. P2. cum Herm. hymn. Ven. 226. pro οἳ δή τοι. Scholiasta ad h. l. ita: Κράτης ἀντὶ τούτου ἄλλον στίχον παρατίθεται· οἱ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες. Πῶς γὰρ τοὺς αὐτοὺς θεαῖς ἐναλιγκίους λέγει, καὶ ἐν τῷ τῶν Λευκιππιδῶν καταλόγῳ ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεῖσθαι ποιεῖ; Mirum hoc esset exemplum commenti alicuius grammatici, si ipse Crates hunc versum composuit, ut labi Hesiodiae succurreret. Verum talia ausum esse Crateteum iecur propter catalogum feminarum nemo facile mihi persuadeat. Imo vero alius est hic versus antiquae recensionis, pertinens ad v. 144. 145.; alius et quidem antiquioris sunt v. 142. 143. Debebant igitur ii, qui versus 144. 145. in textum recepere, etiam illum inferre, qui arctissime cum iis cohaeret. Ipsum Hesiodum duodecim illos filios filiasque secernere voluisse ab iis, qui v. 139. memorantur, satis indicatum est v. 137: τοὺς δὲ μέθ' ὁπλότατος γένετο Κρόνος ἀγκυλομήτης. — ἐναλίγκιοι] Vat. Ml. ἐναλίγκιον.

V. 143. L. Dind. ὀφθαλμὸς δὲ ἕεις μέσσῳ ἐνέκειτο μετώπῳ, quod apud Herodian. περὶ μον. λέξ. p. 18, 29. ita legitur: ἀνα-

nidum una est Hesiodo Theog. 353. Clemens Homil. VI, 2. p. 664. Tom. II. patrum apostolicorum ed. Cotelerii, pro Phoebe habet Cererem: οὔτε γὰρ ἀπ' Οὐρανοῦ καὶ τῆς μητέρος αὐτοῦ Γῆς γεγόνασι παῖδες δώδεκα, ὡς ὁ μῦθος καταριθμεῖ, ἄῤῥενες μὲν Ὠκεανός, Κοῖος, Κριός, Ὑπερίων, Ἰαπετός, Κρόνος· θήλειαι δὲ Θεά (scr. Θεία), Θέμις, Μνημοσύνη, Δημήτηρ, Τηθύς, Ῥέα. Ab Stephano B. v. Ἄδανα adduntur Adanus, Andes, Ostasus et Olymbrus, in quo hoc mirum, quod Ἄνδας a Tyrrhenis (Pelasgis) dicitur septentrio. V. Hesych. s. v.

V. 138. θαλερὸν] Ἀρίσταρχος ἐπιλαμβάνει ὡς οὐ καλῶς τοῦ πρεσβυτέρου Οὐρανοῦ θαλεροῦ εἰρημένου· εἰ μὴ ὡς μαλερὸν πῦρ μαραντικὸν λέγει καὶ χλωρὸν δέος τὸ χλωρὸν ποιοῦν (sic lege pro ποιόν), οὕτως θαλερὸς οὐρανὸς ὁ θαλεροποιὸς τῷ βίῳ· δια γὰρ τῆς ὀμβρήσεως θάλλειν πάντα καὶ αὔξεσθαι ποιεῖ. SCHOL. Ruhnkenius totum versum, probante Heynio, obelo confodi iussit. Secuti sunt Wolf., Gaisf., Dind. Sed non adeo absurdum hoc epitheton mihi videtur, imo aptissimum deo, qui sex filios totidemque filias procreavit, inditum illud propter insignem vim genitalem.

V. 140. Arges, qui hic dicitur, Nonno Dion. XXVIII, 174. est Ἀργίλιπος. — ὀμβριμόθυμον] Hanc veriorem esse for-

Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, οὕνεκ' ἄρα σφέων
κυκλοτερὴς ὀφθαλμὸς ἕεις ἐνέκειτο μετώπῳ·]
ἰσχύς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο
τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄμβριμοι, οὐκ ὀνομαστοί,
Κόττος τε Βριάρεώς τε Γύης θ', ὑπερήφανα τέκνα.

λογώτερον ἕνεκα τόνου τὸ ἕεις βαρυνόμενον· ὀφθαλμὸς δὲ ἕεις ἐν μέσῳ ἔκειτο μετώπῳ. Atque hoc recepit Boisson. mutato μέσῳ in μέσσῳ. Verum patet haec ab Herodiano citari memoriter confusis v. 142. et 145.; nolui igitur eam lectionem mutare, quae omnium codicum et editionum fide nititur. Sic etiam grammat. ap. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 254. II. p. 457. — ἐνέκειτο] Sic Par. VI. 2. Vat. Taur. Ceteri c. Theogno (Cramer. p. 134.), praeter Tr., ἐπέκειτο, qui habet αἰέκειτο; pro ἕεις A. ἕειν.

V. 144. ἔσαν VI. Par. Ceterum vv. 144. 145. allegantur ab Etym. M. v. Κύκλωπες: Κύκλωπες δ' ἔσαν οὔνομ' ἐπώνυμοι, οὕνεκ' ἄρ' αὐτοῖς Κυκλ. Cf. Muetzell. p. 412.

V. 147. ἐξεγένοντο] Vat. M1. Par. ἀστερόεντος. — V. 148. 149. Par. Rh. 149. 148.

V. 148. Hermannus τε καὶ ὄμβριμοι. Sed v. annot. ad v. 250.

V. 149. Γύης] Sic scripsi cum Taur. M2. (supra γ) 3. VI. (v. 618.) Apollodoro, Herm. ep. ad Creuz. p. 85. et Buttm. Lexil. I. p. 230. II. p. 271., Sylb. ad Clenard. p. 444. Vid. Virgilium, qui Aen. V, 152 seq. habet Gyan prima brevi et IX, 755. Gygen prima longa. Ceteri Γύγης. V. Mureti Var. L. VI, 13., quem citavit Boisson. Atque ita legisse videtur Herodianus. V. Muetzell. p. 208

mam vocabuli, non ὀβριμόθυμον, evincunt codices, evincit etiam etymologia. Nam quod de ἀμβρότου vocabulo demonstravit Buttmannus (Lexil. I. p. 131 seq.), esse radicalem μ literam, quum a μόρος deducendum esset, idem etiam de ὀμβρίμου vocabulo dictum esto. Derivandum est enim a μόριμος, μόρσιμος, aut adiecto o euphonico aut per metathesin traiecto. Pertinere ad eandem radicem μορμώ, μόρμορος cet. pronum est intelligere. Frustra Hermanno (de emend. r. gr. Gr. p. 20.) obloquitur Wernikius ad Tryph. p. 197. Cf. Franckii Callin. p. 89. Boeckh. Pind. Ol. IV, 8. In inscriptione serioris aetatis ap. Boeckh. Corp. II. p. 430. legitur ὄβριμον.

V. 144. θνητοὶ αὐδήεντες sunt ἄνθρωποι μέροπες. V. Nonn. Dion. XIII, 212.

V. 144. a. Κύκλωπες δ' ὄνομ' ἦσαν ἐπώνυμον] Wolfius allegabat Hom. Od. VII, 54: Ἀρήτη δ' ὄνομ' ἐστὶν ἐπώνυμον: sed hinc non comprobatur Κύκλωπες ἦσαν ὄνομ' ἐπώνυμον, quod ita licet convertas: Rundaugen waren sie ihres Zunamens. V. A. Matth. Gr. §. 308.

V. 148. οὐκ ὀνομαστοί] V. annot. ad v. 171.

V. 149. Κόττος κτἑ.] Welckerus Tril. Aesch. p. 148., qui aquam his nominibus significari putat, et Hermannus in epistola ad Creuzer. de nat. myth. p. 84, qui hiemem cum Creuzero,

τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο
ἄπλαστοι, κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα
ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
ἰσχὺς δ' ἄπλητος κρατερὴ μεγάλῳ ἐπὶ εἴδει.
ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο,
δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆϊ
ἐξ ἀρχῆς. καὶ τῶν μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,
πάντας ἀποκρύπτασκε, καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίεσκε,
Γαίης ἐν κευθμῶνι, κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ

V. 150. M2. ἀΐσσαντο.

V. 151. ἄπλαστοι] Ita M1. 2. V1. Vat., ἄπλαυστος Taur., ἄπλατοι V2., Gaisf., Dind.

V. 153. ἰσχύς τ' M1. Rh., ἄπλαστος V1. Par.

V. 154. ὅσσοι δὲ V1.

V. 155. 156. Hos versus eiici iubet Muetzell. p. 416. parum probabiliter.

V. 157. πάντας (ως supra scr. ultimae syllabae) ἀποκρύπτεσκε M1. — ἀνίεσκε] Vulgo ἀνίησκε, ut M1. 2. 3. V1. Illud voluerat iam Wolf., secuti sunt Gaisf., Dind. Antea ἀπεκρ. V1.

V. 159. στεναχίζετο M1. Rh. V. Spitzner. exc. ad Il. II, 95.; antea ἠδ' pro ἠ δ' M2.

V. 160. ἐπεφράσσατο] Scribendum ἐφράσσατο pro vulgato ἐπεφράσσατο, quod vel propter repetitionem v. 162. insuave est, ortum illud ex ἐπετέρπετο v. 158. et ἐπέφραδε v. 162. Atque ita Hom. Od. IV, 529: δολίην ἐφράσσατο τέχνην. et Nonnus Dion. XXXVII, 351: καὶ θρασὺς Ἀκταίων δολίην ἐφράσσατο βουλήν. Ἐπεφράσσατο tolerari non potest, quod Hesiodus non ad-

propius a mente Hesiodi abesse mihi videntur. Ceterum cf. Etym. M. p. 768 init., qui tritopatores esse Cottum, Briareum et Gyen perhibuit. V. Lobeck. Aglaoph. p. 760.

V. 150. τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο] Imitatus est Orph. Arg. 519: ἐξ γὰρ χεῖρες ἑκάστῳ ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο.

V. 151. ἄπλαστοι] Ἄπλατον dixisse poetam Atticae vel epicae dialecti nemo facile mihi persuadeat (v. Moerid. p. 24. Voss. hymn. Cer. 83. Elmsl. ad Eur. Med. 149. ad eumque locum Herm.), nisi simile verbale purum, ut ἄτλατον, admisisse Atticos vel epicos demonstraverit; dixisset talis poeta ἄπλητον a πελάω, ἄπληστον a πίμπλημι, ut Aeschyl. Sept. 723. Well. Sic ἄπλατον ap. Soph. Trach. 1093. (cuius loci etiam a Piersono ad Moeridem laudati nuper me Hermannus admonuit) et apud Eurip. Rhes. 310. non magis Atticum puto quam in Bachmanni Anecd. I. p. 121. et apud Iustinum M. p. 104. Sylb.; illis igitur locis ἄπλητον, ut codices ferunt, corrigendum, hoc autem Doricum aliquem poetam (ut Pindar. fragm. XCIII.) leviter tangi puto. Ἄπλαστοι igitur sunt aut ii, quibus aegre accedas (a πελάζω, ut apud Aeschyl. Prom. 718. Well. πρόςπλαστοι) aut informes. Nam quod de hac translatione Hermannus monuit: „allein unmöglich kann diefs Wort bei einem alten Epiker diese Bedeutung haben; vielmehr würde es „nicht erdichtet"

Οὐρανός· ἡ δ' ἐντὸς στοναχίζετο Γαῖα πελώρη
στεινομένη· δολίην δὲ κακὴν ἐπεφράσσατο τέχνην.
αἶψα δὲ ποιήσασα γένος πολιοῦ ἀδάμαντος
τεῦξε μέγα δρέπανον καὶ ἐπέφραδε παισὶ φίλοισιν.
εἶπε δὲ θαρσύνουσα, φίλον τετιημένη ἦτορ·
Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀτασθάλου, αἴ κ' ἐθέλητε
πείθεσθαι, πατρός κε κακὴν τισαίμεθα λώβην
ὑμετέρου· πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.

misit Atticas correptiones; v. Herm. ad Orph. p. 756. Nam Ὄθρυος Theog. 632. facit synizesin, qualem habes Il. XVI, 321. in cod. Harl. Cf. Herm. Elem. doctr. metr. p. 53. Pro *στεινομένη* Seleuci recensio habebat *ἀχνυμένη* propter tautologiam, quae inesse videbatur verbis *στοναχίζετο στεινομένη.* Sed *στεινομένη* est intus onerata. *Κακὴν τέχνην* est pro *κακοτεχνίαν* (*κακὴν τέχνην ἐφράσατο δολίην*), nisi mavis scribere *δολίην τε κακήν τ' ἐφράσσατο τέχνην.*

V. 161. *ποιήσασα*] Taur. *ἐποιήσατο*, Rh. *ποιήσασθαι.*

V. 164. *αἴ κε θέλητε* M1.

V. 165. *πατέρος* V2. M1.2. Gaisf., ceteri. A. Dind. *πατρός. πατρί* M3. Pro *κε* vulgo *γε*, sed Taur. M2. *δέ.* Reposui *κε* ex M3. Hermannum Lobeckiumque (Paral. p. 8.) secutus. Ita, si quid opus exemplis est, Il. IV, 97: *τοῦ κεν δὴ πάμπρωτα παρ' ἀγλαὰ δῶρα φέροιο, αἴ κεν ἴδῃ Μενέλαον Ἀρήϊον, Ἀτρέος υἱόν, σῷ βέλεϊ δμηθέντα.* Et vere *κὲν* particula hic abesse non potest (v. annot. ad v. 723.), nisi malis scribere *τισώμεθα.*

bedeuten," reprobatur ipsius Hesiodi loco Theog. 513.

V. 152. *ἐπέφυκον*] V. Varin. p. 357. Dind. De forma *ἐπέφυκον* pro *ἐπεφύκεσαν* v. Buttm. Gr. ampl. §. 111. not. 1.

V. 155. *δεινότατοι παίδων*] Constr. *δειν. παίδων ἦσαν*, unde vides particulam *δέ* abesse non posse. WOLF. Monitum hoc est propter Guietum, qui *δέ* deleri iusserat. Sed vellem unicum huius ellipsis exemplum allatum a Wolfio esset eiusdem iuncturae atque ab epico usurpatum. *Δέ* in apodosi apud epicos poetas saepius invenitur. Accedit similis versus 138. structura.

V. 157. *ἀνίεσκε*] Non multum, fateor, abest, quin defendam antiquum *ἀνίησκε.* Nam si epicis licuit dicere *καλέεσκον, ποιέεσκον*, si licuit ex *καλέω κικλήσκω* verbum fingere, Dorico epico etiam licuit duplex illud *ε* in *ἀνιέεσκε* contrahere in *ἀνίησκε*, ut *ἔπλην, ἔῤῥην* etc. V. Buttm. Gr. ampl. I. p. 505. Ceterum quod hic dicitur: *πάντας ἀποκρύπτασκε καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίεσκε γαίης ἐν κευθμῶνι*, v. 501. 502. *ὀλοὰ δεσμά* audit poetae. De locutione *πάντας ἀποκρύπτασκε καὶ ἐς φάος οὐκ ἀνίεσκε* v. animadvers. ad v. 551.

V. 157. Voss. Geogr. antiq. p. XXVI. non bene *ἀποκρύπτασκε* de Tellure intellexit. Cf. Herm. de myth. ant. p. IX.

V. 161. *πολιοῦ ἀδάμαντος*] In Scuto 231: *ἐπὶ δὲ χλωροῦ ἀδάμαντος. Ἀδάμαντα* ferrum fuisse, non aes, ex sollemni epitheto ferri Homerico, *πολιόν*, apparet. Quod sequitur *δρέπανον* telum est ex anti-

Ὣς φάτο· τοὺς δ' ἄρα πάντας ἕλεν δέος, οὐδέ τις αὐτῶν
φθέγξατο· θαρσήσας δὲ μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης
ἂψ αὖτις μύθοισι προσηύδα μητέρα κεδνήν·
Μῆτερ, ἐγώ κεν τοῦτό γ' ὑποσχόμενος τελέσαιμι
ἔργον, ἐπεὶ πατρός γε δυσωνύμου οὐκ ἀλεγίζω
ἡμετέρου· πρότερος γὰρ ἀεικέα μήσατο ἔργα.
Ὣς φάτο· γήθησεν δὲ μέγα φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
εἷσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε δὲ χειρὶ
ἅρπην καρχαρόδοντα· δόλον δ' ὑπεθήκατο πάντα.
ἦλθε δὲ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός, ἀμφὶ δὲ Γαίῃ

V. 167. ἕλε M1.; ἀνὰ πάντας ἕλε Rh.
V. 169. αἶψ' αὖθις M1.
V. 171. πατρός] V2. M2. 3. Par. πατέρος, Taur. πατέρος sine γε.
V. 174. εἶσε M1. — χερσίν M3.
V. 178. λοχέοιο] Sic Vat. V2. M3. Sed Taur. V1. Par. Vat. m. λόχοιο. M1. 2. λοχέοιο; in marg. M1. γρ. λόχοιο. V. Schol. Venet. Il. XXIII, 160. Muetzell. p. 204. Videtur haec scriptura ad Aeolicam Hesiodi pronuntiationem pertinere. Nam scholia: Ἀριστόνικος λοχεοῖο ὡς θυρεοῖο· λοχεὸς γὰρ λέγει. [ἀνα]βεβίασται δὲ τὸ λοχέοιο παρὰ τὸ ἔθος. — Pro ὠρέξατο M4. in m. ἐδέξατο.
V. 179. πελώρην M1.
V. 180. Plut. Quaest. Rom. 42: ἡ γὰρ ἅρπη τοῦτο σημαί-

quissimis, ut monuit Wolfius; erat illud καρχαρόδον (v. 175.), quod acuendi nondum inventa ars erat. Cf. Boettiger Kunstmythologie I. p. 228. 232.

V. 171. δυσωνύμου] ω illud, quod est in commissura vocabuli, non habet etymologicam rationem, sed, ut vere de aliis statuit Lobeckius ad Phryn. p. 706., rhythmicam: producitur vocalis propter fortiorem pulsum. Aliter res habet in ἀνώνυμος, νήδυμος, et aliis eiusdem generis vocabulis, quibus privativa, ut aiunt, inest significatio; in his non solum propter rhythmicas rationes commissurae syllaba producitur, sed etiam propter etymologicas. Propriae ac peculiares privandi syllabae sunt ἀνε cum ἄνευ (v. Bekker. censur. Homeri Wolfiani p. 127.) cognatae; harum, si cui adiunguntur vocabulo a vocali incipienti, ea vis est ε vocalis, ut insequentem vocalem quasi per contractionem producat. Decurtantur autem hae syllabae aut in ἀν, ut in ἀννέφελος, in quo cave νν pro mero diplasiasmo rhythmico liquidae habeas, aut in νε, ut in νέποδες (Theocriteum dico, nam Homericum νέποδες recte explicuisse videtur Doederleinus Synon. III. p. 85.), νώνυμος, νηλεής (νε-ἔλεος), νημερτής (ναμερτής Att.; v. Herm. Soph. Trach. 172.), νήδυμος. Hoc, quod ultimo dixi loco, derivare ab ἡδύ solent (cf. Buttm. Lexil. I. p. 179 seq.), quum debuissent ab νε et ἀδέω (quo quis aegre satiatur). De vocibus νηπαθής, νήκερος, νηκερδής (νήποινος a νε et ἄποινα) statuo cum Lobeckio ad Phryn. p. 711. Producta est ε littera in νηκερδής, ut ο in δυσώνυμος, ratione rhythmica. Ab hoc ἀνε,

ἱμείρων φιλότητος ἐπέσχετο καί ῥ' ἐτανύσθη
πάντῃ· ὁ δ' ἐκ λοχέοιο πάϊς ὠρέξατο χειρὶ
σκαιῇ, δεξιτερῇ δὲ πελώριον ἔλλαβεν ἅρπην,
μακρήν, καρχαρόδοντα, φίλου δ' ἀπὸ μήδεα πατρὸς
ἐσσυμένως ἤμησε, πάλιν δ' ἔῤῥιψε φέρεσθαι
ἐξοπίσω. τὰ μὲν οὔτι ἐτώσια ἔκφυγε χειρός·
ὅσσαι γὰρ ῥαθάμιγγες ἀπέσσυθεν αἱματόεσσαι,
πάσας ἐδέξατο Γαῖα· περιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν
γείνατ' Ἐρινῦς τε κρατερὰς μεγάλους τε Γίγαντας,
[τεύχεσι λαμπομένους, δολίχ' ἔγχεα χερσὶν ἔχοντας,]
Νύμφας θ' ἃς Μελίας καλέουσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν·

νει καὶ οὐχ ὡς γέγραφεν Ἀντίμαχος Ἡσιόδῳ πειθόμενος· Λέχριε (Xyl. λέχρις) δὲ δρεπάνῳ τέμνων ἀπὸ μήδεα πατρὸς Οὐρανοῦ Ἀκμονίδεω λάσιος Κρόνος ἀντιτέτυκτο. Unde Ahrensius apud Gruppium de Theog. p. 157. ἐκ λεχρίοιο v. 178. non feliciter.

V. 184. πᾶσας ἐδέξατο] Vulgo πάσας δέξατο. Sed Bar. M2. quum praebeant ἐδέξατο, scripsi πᾶσας cum eodem M2. Cf. v. 60.

V. 186. Hic versus deest in Bar. atque recte, ni fallor. Videtur enim additamentum esse alicuius rhapsodi, qui verba Homerica Il. XVIII, 510. coniunxit. Mecum consentit Herm., si recte intelligo, de myth. Gr. antiq. p. IX. Quod olim negabam, Gigantes loricis instructos fuisse longisque hastis usos, et Hermannus demonstravit et opera Selinusia caelata recens reperta comprobaverunt.

ἀν et νε paulo diversum est, quanquam cognatum, α quod dicunt privativum. Igitur si apud Hesiod. Th. 660. est ἀνάελπτα et 797. ἀνάπνευστος (v. Buttm. Gr. ub. II. p. 357.), analogiam id haberet cum δυςάσχετος et similibus, nisi praestaret cum Hermanno ἀνέελπτος, ἀνέεδνος, δυςάνσχετος (Apoll. II, 272.) legere. Cf. dicta ad v. 797. Ὄνομα vero, ut ad δυςώνυμον redeamus, Graecis est illud, quo quis statim hominibus commendatur (v. Passov. de cond. lex. Gr. p. 22.) tanquam imagine corporis et animae. Est igitur aut is δυςώνυμος et οὐκ ὀνομαστός, cuius natura nomini non respondet, aut is, cui a forma et ab ingenii natura infelix nomen recte inditum est.

V. 178. ὠρέξατο] Sc. τῶν μηδέων.

V. 182. ἐξοπίσω] Similis est ille Deucalionis et Pyrrhae iactus.

V. 183. ἀπέσσυθεν] Non esse pronuntiandum ἀπεσσύθεν dixi in libro Allgem. Lehre v. Accent d. gr. Spr. p. 69., ubi demonstravi ν esse antiquiorem exitum pluralis aoristorum, σαν recentiorem. Sic ἦν v. 321. est pluralis, non singularis, ut volunt grammatici, v. c. Matth. §. 205, 8. (ed. III.). Quod hic vir doctissimus subobscurius a me expositum esse dixit uberius explanavi in libro de accent. loco commodum laudato.

V. 184. περιπλομένων] Περιτελλόμενος ἐνιαυτός est annus vertens, περιπλόμενος vero annus inversus. V. Heind. ad Horat. Sat. I, 1, 36.

V. 185. Ἐρινῦς] In antiqua inscriptione apud Boeckh. Corp. Inscr. II. p. 353. legitur Ἐρεινύς uno ν et in alia inscriptione Attica sub acropoli Ἐρινύσι.

V. 187. De Meliis nymphis vid.

μήδεα δ' ὡς τοπρῶτον ἀποτμήξας ἀδάμαντι
κάββαλ' ἀπ' ἠπείροιο πολυκλύστῳ ἐνὶ πόντῳ,
ὣς φέρετ' ἂμ πέλαγος πουλὺν χρόνον, ἀμφὶ δὲ λευκὸς
ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτου χροὸς ὤρνυτο· τῷ δ' ἔνι κούρη
ἐθρέφθη· πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθέοισιν
ἔπλητ', ἔνθεν ἔπειτα περίῤῥυτον ἵκετο Κύπρον.
ἐκ δ' ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός, ἀμφὶ δὲ ποίη
ποσσὶν ὕπο ῥαδινοῖσιν ἀέξετο· τὴν δ' Ἀφροδίτην

V. 188. *μήδεα δ'*] Sic scripsi cum Bar. Schellersh. ap. Werf. Act. Mon. II. p. 152. Nam opposita sibi sunt v. 183. *ῥαθάμιγγες* et *μήδεα* h. v. Vulgo *μήδεά θ' ὡς*. Paucis interiectis post *ἀδάμαντι* et post *πόντῳ* vulgo colo interpungitur. Nos dedimus posituram Gaisfordii.

V. 189. *ἀπ' ἠπείροιο*] *Ἠπείροιο* fere omnes ante Wolf., qui ex It. A. *ἠπείροιο*, et sic schol. Secuti sunt ceteri editores. Pro *ἀπ'* vulgo *ἐπ'*. *ἠπείρου πολλυκλ.* V1.

V. 190. *ἂν πέλαγος* M3. *πολὺν* V1. Par.

V. 191. *ὤρνυτο*] M3. *ὤρμα*.

V. 192. *ἐτρέφθη* M2.

V. 193. *ἔπλητ'*] M2. *ἔπλετο*.

V. 196. 199. *ἀφρογενέα — Κυπρογενέα*] Exhibui vett. edd. scripturam (*Ἀφρογένειαν, Κυπρογένειαν*), etsi facilis erat medela *ἀφρογενῆ*, *Κυπρογενῆ*, quoniam editoris est auctorum texta emendare, non glossarum fraudes corrigendo celare. F. A. WOLF. Adde Muetzell. p. 422 seq. Ego vero non pro glossa habeo, sed pro additamento rhapsodi alicuius antiquissimi, neque ex Plat. Crat. p. 406. patet Platonem non novisse h. v. Etym. M. p. 546: *Κυπρογένεια διὸ γεννᾶται περικλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ.* Cf. Etym. M. p. 179. 543. Igitur scripsi cum Reizio, Werf. Act. M. l. l. et

Callim. Iov. 47. Apoll. Rh. II, 7. Novem fuisse, Helicen, Cynosuram, Arethusam, Idam, Cromnen, Britho, Calaeno, Adrasteam et Glaucen, dixit Tzetza ad Hesiod. Op. 144.

V. 189. *ἠπείροιο*] De Epiro intellexit Voss. de geogr. ant. p. XXVII. Atque Dione, secundum alios mater Aphroditae, vere pertinet ad Epirum (v. Buttm. Myth. I. p. 22 seq. Schol. Apollon. Rh. IV, 327. 983—993.) et Epirus dicitur umbilicus Graeciae (Liv. XXXV, 18.). Quanquam Epirotarum ut Graecorum in catalogo navium Homerico ne mentio quidem iniicitur; nam Il. II, 635. non sermonem esse de Epiro universa sponte intelligitur, unde concludas seriorem esse fabulam Hesiodiam, si de Epiro intelligenda sit, de qua re vehementer nunc dubito.

V. 192. *Κυθήροισι*] Schol. male: *Κύθηρά ἐστι πόλις Κύπρου μικρὰ — παραθαλασσία.* Insulam intellexit Hesiodus. Huc pertinet locus Hesychii v. *Κυθέρεια: ἡ Ἀφροδίτη καθ' Ὅμηρον μὲν οὐχ ὅτι προσέκυρσε Κυθήροις, ἀλλ' ὅτι κευθομένου κτἑ.*

V. 196. 199. *ἀφρογενέα — Κυπρογενέα*] V. Orph. hymn. I, 11: *Ἀφρογενής τε θεά, μεγαλώνυμα δῶρα λαχοῦσα. Κυπρο-*

ἀφρογενέα τε θεὰν καὶ ἐϋστέφανον Κυθέρειαν
κικλήσκουσι θεοί τε καὶ ἀνέρες, οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ
θρέφθη· ἀτὰρ Κυθέρειαν, ὅτι προςέκυρσε Κυθήροις·
Κυπρογενέα δ', ὅτι γέντο πολυκλύστῳ ἐνὶ Κύπρῳ·
ἠδὲ φιλομμηδέα, ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη.
τῇ δ' Ἔρος ὡμάρτησε, καὶ Ἵμερος ἕσπετο καλὸς
γεινομένῃ ταπρῶτα θεῶν τ' ἐς φῦλον ἰούσῃ.
ταύτην δ' ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχει ἠδὲ λέλογχε
μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Thierschio (Gr. Gr. §. 181, 1.) *ἀφρογενέα* et *Κυπρογενέα*. Nam *ἀφρογενέα* habet M3., *Κυπρογενέα* vero Rh. M1. (hic tamen *Κυπρογενέα θ'*) M3. Vat. Schell., *κυπρογένει' ὅτι* V2., *Κυπρογένεια* Taur. M2. Pro *ἀφρογενέα* v. 196. V2. *Ἀφρογένειαν θεὸν καί*. Quod librarii scripserunt *Ἀφρογένειαν* et *Κυπρογένειαν*, non magis est nota *νοθείας*, quam quod iidem *τρικέφαλον* pro *τρικάρηνον* v. 287. dederunt. Hermannus tamen p. 165. *ἀφρογενῆ* et *Κυπρογενῆ* praefert propter breves ante contractum ultimam syllabas. Sed quum ap. Hom. Od. XI, 110. legatur *ἀσινέας*, Il. XXIV, 267. *πρωτοπαγέα*, ampliandum esse censeo.

V. 197. *ἐν* deest in M1.; pro *ὕπο* v. 195. Bar. *ὑπαί*.

V. 199. *ὅτι γένοιτο* codices praeter V1. 2. M3. M1., qui habent *γέντο*, M2., qui praebet *γένετο*. Hermannus l. l. p. 166. in alia recensione lectum fuisse *Κύπριν δ' ὅττι γένοιτο* putat.

V. 200. *ἠδὲ φιλομμηδέα*] V2. *καὶ φιλομηδέα δ' αὖ*. Hoc voluit etiam Par., qui habet *καὶ φιλομήδειαν*. V1. M1. 2. *φιλομήδεα*.

V. 202. *γειναμένῃ* M1. Bar.

V. 203. *ἔχεν* M3.

V. 204. *ἀνθρώποις* M2.

γενής est apud Hom. hymn. IX, 1. Theogn. 1304. 1322. 1332. 1382. 1385. 1386. Pind. Ol. XI, 125. *Κυπρογενήαν* dixit Sappho fragm. 53. Nevii.

V. 197 seq. *οὕνεκ' ἐν ἀφρῷ θρέφθη*] Mihi potius *Ἀφροδίτη* est *ἀβροδίαιτος* cum Didymo ap. Etym. M. p. 179, 13. Altera etymologia, quae ab Hesiodo profertur, recentior est; nam apud Homerum mater Veneris est Dione. Sic Gratiae dicuntur *ἁβραί* a Sapphone fragm. 50. Nevii; et ap. Etym. M. p. 704. Aphrodite dicitur *ἀβροσύνη*; sic enim legendum esse pro *ἀφροσύνη* diximus ad v. 934. *Δίαιτα* et *δαίτη* sunt cognata vocabula.

V. 200. *φιλομμηδέα*] *Φιλομμηδὴς Ἀφροδίτη* non reperitur apud Homerum, qui *φιλομμειδοῦς* adiectivo utitur, ut observat Wolfius.

V. 201. *ὡμάρτησε, καὶ Ἵμερος*] Haec vulgo sine positura post *ὡμάρτησε* cohaerent. Verum dubito, num ille Hesiodius Amor Venerem comitatus sit; pertinet hoc ad Himerum negotium. Distinxi igitur cum Gaisfordio. Comes, non filius Veneris Cupido est etiam Sapphoni et Diotimae Platonicae.

παρθενίους τ' ὀάρους μειδήματά τ' ἐξαπάτας τε
τέρψιν τε γλυκερὴν φιλότητά τε μειλιχίην τε.
Τοὺς δὲ πατὴρ Τιτῆνας ἐπίκλησιν καλέεσκεν
παῖδας νεικείων μέγας Οὐρανὸς οὓς τέκεν αὐτός.
φάσκε δὲ τιταίνοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
ἔργον, τοῖο δ' ἔπειτα τίσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι.
Νὺξ δ' ἔτεκε στυγερόν τε Μόρον καὶ Κῆρα μέλαιναν
καὶ Θάνατον, τέκε δ' Ὕπνον, ἔτικτε δὲ φῦλον Ὀνείρων·
οὔτινι κοιμηθεῖσα θεὰ τέκε Νὺξ ἐρεβεννή.
δεύτερον αὖ Μῶμον καὶ Ὀϊζὺν ἀλγινόεσσαν,

V. 205. *μελεδήματα* P2. Rh.

V. 207—210. Hos versus obelis notavit Wolf. et fere omnes qui eum secuti sunt editores. Ratio est, quod unus tantum Titanum, Cronus, impietatis erga patrem reus agi posset, non item ceteri filii; nec locum satis convenire his versibus arbitrabantur. Verum illud refutatur v. 154. 155: *ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο, δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθοντο τοκῆϊ*, hoc vero e nexu totius capitis.

V. 207. *ἐπίκλησιν καλ. Τιτ.* M2.

V. 210. *τοῖς δ' ἤπειτα* V1.

V. 211—232. Haec alius esse rhapsodi arbitrabatur Thierschius de Hes. p. 24. Cf. Herm. de myth. Gr. ant. p. X. ep. ad Creuz. p. 86. Mihi non ita videtur. Nam quod vv. 212—232. describitur genus, necessario oppositum est Aphroditae, Cupidini etc., ut amori odium, coniunctioni separatio.

V. 206. Post hunc versum desunt narrationes de Crono imperium Urani sibi arrogante.

V. 207. τοὺς δὲ] Cf. v. 155.

V. 215 seq. μῆλα — χρύσεα] Hesperides cum Ladone custodiunt. V. v. 275. 333. 518. Ex Servio ad Aen. IV, 484: Hesiodus has Hesperidas, Aeglem, Arethusam et Hesperusam ultra Oceanum mala aurea habuisse dicit, minime concludi potest hic olim addita nomina ab ipso poeta fuisse. Nam nomina ista Servius ipsa addere ex alio fonte poterat, quum ad Hesiodum pertineat testimonium ultra Oceanum Hesperidas mala habuisse. Si ipsum Hesiodum haec nomina testantem ante oculos habuisset Servius, pro Hesperusa sine dubio epica forma Ἑσπερόεσσα usus fuisset. Hinc versiculus, si qui fuit alicuius poetae, qualem Muetzellius statuit p. 431., sic refingendus erat: *Αἴγλην, Ἑσπερόεσσαν ἰδὲ κλειτὴν Ἀρέθουσαν.* Alia nomina dabit Heynius ad Apollod. II, 5, 11., alia in Midiae vase Gerhardus invenit. Praeterea Muetzellius ex scholiis ad v. 215. concludit ab Hesiodo mentionem hic etiam Herculis factam fuisse. Sic enim scholia: *τὰς ἑσπερινὰς ὥρας λέγει. μῆλα δὲ χρυσᾶ τὰ ἄστρα. Αὐτοῖς* (l. *αὐταῖς*) *δὲ μέλει, ἐπειδὴ ἐν αὐτοῖς* (l. *αὐταῖς*) *ταῦτα ὁρῶμεν, Ἡρακλέα δὲ τὸν ἥλιον. Λέγει δὲ τοῦτο, ὅτι παρερχομένου τοῦ ἡλίου ἐμφαίνονται* [Muetz. *ἀφανίζονται*] *τὰ ἄστρα, ὅ ἐστι τὸ τρυγῆσαι τὸν Ἡρακλέα τὰ μῆλα.* Ex ultimis huius scholii verbis Muetzellius divinavit lectum fortasse fuisse *χρύσεα καλὰ μέμηλε τάθ' Ἡρακλέης ἐτρύγησεν.* Sed *καρπὸν φέροντα* le-

Ἑσπερίδας θ', αἷς μῆλα πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο
χρύσεα καλὰ μέλουσι φέροντά τε δένδρεα καρπόν.
[καὶ Μοίρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοποίνους,
Κλωθώ τε Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, αἵτε βροτοῖσι
γεινομένοισι διδοῦσιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε,
αἵτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παραιβασίας ἐφέπουσαι
οὐδέποτε λήγουσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
πρίν γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακὴν ὄπιν, ὅςτις ἁμάρτῃ.]
τίκτε δὲ καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,
Νὺξ ὀλοή· μετὰ τὴν δ' Ἀπάτην τέκε καὶ Φιλότητα,

V. 212. *δέ* abest a M2. Hunc versum non pro genuino habet Heynius ad Apoll. Obs. p. 12.

V. 214. *Μῶμον*] Cod. Schellersh. ap. Creuz. ep. ad Herm. p. 170. ex corr. *Μῶλον*. Sic Ioh. Diac.

V. 216. *μελοῦσι* et *δένδρα* M1.

V. 217. *Μοίρας*] *Μοῖρας* M1. — Pro *νηλεοποίνους* Taur. *νηλεοπίνας*, cui suprascriptum *ους*. In marg. *γρ. νηλεοποίους* (sic). M1. *νηλεοποίνας* suprascr. *ους*; in marg. *γρ. κλεοπόνους* (sic). Ruhnkenius malebat *νηλιτοποίνους*. *Ἠλεοποίνους* legitur ap. Stobaeum Ecl. Ph. p. 9.

V. 220. *ἐφέπουσιν* M3., quod suaserat Hermannus mutato etiam *οὐδέ ποτε*.

V. 221. *λήγουσι — δεινοῖο χόλοιο*] Taur. *λήγουσαι — δειλοῖο χόλ.* et in marg. *γρ. λόχοιο*.

egisse scholiastam patet ex scholio insequente, ubi Iovis Casii iniicitur mentio. Quare haec de Hercule ipsum addidisse scholiastam puto, ut totam fabulam allegorice interpretaretur.

V. 217—222. Quod nunc *Μοῖραι* et *Κῆρες* a Nocte dicuntur progenitae post *Μόρον* et *Κῆρα* (v. 211.) et quod versus 218. 219. adduntur, qui fere iisdem verbis infra redeunt v. 905. 906., quo sane aptiore leguntur loco, suspectum est. Nam ita Apollod. I, 3: *Ἐκ μὲν Θέμιδος τῆς Οὐρανοῦ Ζεὺς γεννᾷ Μοίρας, Κλωθώ, Λάχεσιν, Ἄτροπον.* Hic additi videntur a poeta, qui diversam sequebatur mythologiam. Quod Wolfius dicit, munus scelerum poenas exigendi a Parcarum charactere recedere, non satis considerate monitum est. Verba enim illa *αἵτε βροτοῖσι — κακόν τε* pertinent ad *Μοίρας*, illa vero *αἵτ' ἀνδρῶν — ἁμάρτῃ* ad *Κῆρας*. Diversae enim sunt *Κῆρες* et *Μοῖραι*. V. annot. ad Scut. 249. Ad *Κῆρας* autem pertinere illud munus, quod hic ab Hesiodo iis tribuitur, demonstratur loco Eurip. El. 1252: *Δειναὶ δὲ Κῆρες, αἱ κυνώπιδες θεαί, τροχηλατήσουσ' ἐμμανῆ πλανώμενον.* Cf. Aeschyl. Sept. 1047. Well., ubi *Κῆρες Ἐρινύες* leguntur. Quare non possum facere cum Hermanno, qui ante versum 213. deletum esse alium, quo Erinyes secundum diversam fabulam ab ea, quae v. 185. narrata erat, Noctis filiae dicerentur, cum v. 213. autem versus 220—222. coniunctos fuisse putat. Quod versus additur 213. versibus 211 sq., non magis mirum videtur quam quod Pontum v. 132. procreasse Terra dicitur *ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου*.

V. 224. Pro *Φιλότητα* Guie-

Γῆράς τ᾽ οὐλόμενον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
Αὐτὰρ Ἔρις στυγερὴ τέκε μὲν Πόνον ἀλγινόεντα
Λήθην τε Λιμόν τε καὶ Ἄλγεα δακρυόεντα,
Ὑσμίνας τε Φόνους τε, Μάχας τ᾽ Ἀνδροκτασίας τε,
Νείκεά τε Ψεύδεά τε Λόγους Ἀμφιλογίας τε,
Δυσνομίην Ἄτην τε, συνήθεας ἀλλήλοισιν,
Ὅρκον θ᾽, ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους
πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ.
Νηρέα δ᾽ ἀψευδέα καὶ ἀληθέα γείνατο Πόντος,
πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέουσι γέροντα,
οὕνεκα νημερτής τε καὶ ἤπιος, οὐδὲ θεμιστέων
λήθεται, ἀλλὰ δίκαια καὶ ἤπια δήνεα οἶδεν.

V. 225. *καρτερόμυθον* M2. *Ἔριν τε κρατ.* V1. Par.

V. 227. *Λήθην*] Ruhnk. malebat *Ἄτην*, Heynius *Λοιμόν*, nisi velles pro oblivione benefactorum in nos collatorum accipere. Pro *Λιμόν* al. *Λοιμόν*. *Λήθην Λεῖμόν τε* M2. Traiectos 228. 227. habet M4.

V. 228. *Φόνους*] M3. V1. *φόβους*.

V. 229. *ψευδέας* M1., *ψεύδεα* M2., *ψεύδεά τε λόγοις* V1., *ψεύδεά τε λόγους* Par. Quod ex codicibus recepi suaserat etiam Muetzell. de emend. Theog. p. 437. Cf. Lobeck. Paral. p. 161. et Spitzner. ad Il. IV, 235.

V. 230. *Ἄτην*] Ruhnk., qui v. 227. *Ἄτην* intulerat, hic coniecit *Ἀπάτην*. Nam v. 224. pro spurio ei erat. Sine causa. Sed noli *Δυσνομίην* (qua quis ultro contra leges peccat) et *Ἄτην* (qua quis ita perturbatur animo atque occaecatur, ut vel invitus peccet) dispescere. Ipse enim Hesiodus eas dixit *συνήθεις ἀλλήλαις*. — *ἀλλήλοισιν*] V1. 2. M1. 2. 3. ita; *ἀλλήλησιν* ceteri. — Pro *συνήθεας* V1. *συνήθε᾽*.

V. 234. Pro *αὐτὰρ* (Rh. V1. *ἀτάρ*) Wernik. ad Tryph. p. 30. malebat *ὃν δή*. V. quae monui ad Theodos. Gr. p. 220.

tus volebat *δολότητα*, monstrum vocis, ut iam Ruhnkenius indicavit, qui proscribendum hunc versum ineptissimum dixit. Ego verebar, ne alia quaedam huic vocabulo subesset notio quam blandae amantium fraudis: *φιλήτην* (non *φηλήτην*) a *φιλέω*, producta prima, si sit in arsi, euphemismum esse pro fure i. e. qui alienarum rerum sit cupidus; hinc *φιλότης* idem significare poterat, quod *φωρά*. V. ad Op. 375. Hermannus autem, qui euphemismum in simplicissima Theogoniae narratione locum habere negat, de iis haec omnia intelligenda esse censet, quae noctu soleant fieri. Sed ita cur *Γῆρας* et *Ἔρις* adiecta sint, non facile perspicias. Mihi coniungendae nunc videntur notiones *Φιλότητος* et *Ἔριδος*, ut denotent caecam (hoc propter Noctem) Cupidinem caecumque Iurgium et Iracundiam.

V. 226. De his numinibus vid. Virgil. Aen. VI, 274 seq.

V. 227. *Λήθην*] Aptissima est huic loco oblivio, quae nascitur ex animi quadam remissione ac prava securitate. Sapienter enim paulo post Hesiodus: *Ὅρκον θ᾽, ὃς δὴ πλεῖστον ἐπιχθονίους ἀνθρώπους πημαίνει, ὅτε κέν τις ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσῃ.* Eodem modo oblivio illa, quam negligentiam dixeris (Unzuverlässig-

αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν καὶ ἀγήνορα Φόρκυν
Γαίῃ μισγόμενος καὶ Κητὼ καλλιπάρηον,
Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.
Νηρῆος δ' ἐγένοντο μεγήρατα τέκνα θεάων
πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ καὶ Δωρίδος ἠϋκόμοιο,
κούρης Ὠκεανοῖο, τελήεντος ποταμοῖο,
Πρωτώ τ' Εὐκράντη τε, Σαώ τ' Ἀμφιτρίτη τε,
Εὐδώρη τε Θέτις τε, Γαλήνη τε Γλαύκη τε,
Κυμοθόη Σπειώ τε, Θόη θ' Ἁλίη τ' ἐρόεσσα,
καὶ Μελίτη χαρίεσσα καὶ Εὐλιμένη καὶ Ἀγαυή,
Πασιθέη τ' Ἐρατώ τε καὶ Εὐνείκη ῥοδόπηχυς,

V. 235. *νημερτής ἐστι καὶ* V1. — *θεμιστάων* M1., *θεμίστων* M3.
V. 238. *Εὐρυγαίῃ μισγ.* M1.
V. 239. *Ἐριβίην* M1.
V. 240. *μεγήρατα*] M1. 2. 3. V1. *μεγήριτα.* Cf. Hesych. s. v. Schol. Ven. Il. XXII, 349.
V. 242. *τελείεντος* M1. 3.
V. 243. *Εὐκράντη*] Quum V1. Taur. M2. 3. et Apollod. c. schol. habeant *Εὐκράτη*, libenter scripsissem *Εὐκρήτη*, quod Ionica dialectus flagitabat.
V. 244. *Γαλήνη*] V2. *Γαληναίη*: non male, si demas *τε*. Cf. Callim. epigr. V, 5.
V. 245. *Κυμοθέη* V1. Par. — *Θόη θ' Ἁλίη τ' ἐρόεσσα*] Sic edidi cum Gaisf. ex praecepto Valcken. ad Ammon. p. 165. Nam ita Homerus Il. XVIII, 40. Vulgo *Θόη, Θαλίη τ' ἐρόεσσα.* V1. M1. 2. 3. *Σπειώ τε θοή, Θαλίη.* Rh. *Σπειρώ τε Θόη θαλίη τ'.*
V. 246. 247. In Taur. M1. 2. 3. V1. Par. al. et ap. Suid. v. *Μελίτη* 247. 246. Pro *Πασιθέη* Taur. *Πασιθόη.* Nempe librarius exspectaverat *Πασιθέα.*

keit), *τοὺς ἀνθρώπους πημαίνει*, nisi quod illud sponte fiat atque de industria (*ἑκών*), hoc vero paene invite.

V. 234. *γέροντα*] Ergo non propter senectutem ita appellatus est Nereus, sed propter insignem dignitatem suam.

V. 240. *μεγήρατα τέκνα θεάων*] Hoc et infra v. 366. quod legitur *θεάων ἀγλαὰ τέκνα* animadvertas; *τέκνα θεάων* sunt *θεαί*, ut *υἷες Ἀχαιῶν*, *κοῦροι Ἀχαιῶν* sunt Achivi, *παῖδες σοφῶν* sapientes, *παῖδες ἱερέων* sacerdotes. V. Blomf. Aesch. Pers. 408. Prorsus ita Sophocl. Electr. 112. Furias dixit *σεμνὰς θεῶν παῖδας*, in quo iniuria offenderat Reisig. Enarr. Oed. C. p. 33. Cum his locutionibus male confundi *Ἀσκληπιοῦ παῖδας* monui ad Op. 430.

V. 242. *τελήεντος*] Est ultimus fluvius, non *ἀψόῤῥοος*.

V. 243 seq. Inscriptiones in vase picto (Annali di corrispond. archeol. IV. p. 124 seq.) habent nomina *Ναώ* (?), *Κυμαθόη* (sic), *Γλαύχη* (sic), *Σπεώ*, *Μελίτη*, *Κυματολήγη*, *Ψαμάθη*.

V. 246. *Ἀγαυή*] Analogia postulabat *Ἀγαύη*; v. Herm. ad Eur. Bacch. 27. Sed ita recentiores tantum pronuntiant, ut Nonnus Dion. XXI, 112. Cf. Spitzn. ad Il. XVIII, 42.

V. 247. *Εὐνείκη*] Videtur

Δωτώ τε Πρωτώ τε, Φέρουσά τε Δυναμένη τε,
Νησαίη τε καὶ Ἀκταίη καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρὶς καὶ Πανόπη καὶ εὐειδὴς Γαλάτεια,
Ἱπποθόη τ' ἐρόεσσα καὶ Ἱππονόη ῥοδόπηχυς,
Κυμοδόκη θ', ἣ κύματ' ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ
πνοιάς τε ζαθέων ἀνέμων σὺν Κυματολήγῃ
ῥεῖα πρηΰνει καὶ ἐϋσφύρῳ Ἀμφιτρίτῃ,
Κυμώ τ' Ἠϊόνη τε ἐϋστέφανός θ' Ἁλιμήδη,
Γλαυκονόμη τε φιλομμειδὴς καὶ Ποντοπόρεια,
Λειαγόρη τε καὶ Εὐαγόρη καὶ Λαομέδεια,
Πουλυνόμη τε καὶ Αὐτονόη καὶ Λυσιάνασσα,

V. 248. *Πρωτώ*] Lege *Πλωτώ*, ut in suis exemplaribus Aegius. Gale ad Apollod. p. 6, 18. REIZ. Recepit Boisson. *Κραντώ* coniecerat Graevius, quod v. 243. intulit Wolf.; nam alterum *Πρωτώ* satis ipsi sustentatum videbatur versu Homerico Il. XVIII, 43. Alia est sententia Hermanni ep. ad Creuz. p. 90. Muetzell. p. 443. versu 248. *Δωτώ θ' ἱμερόεσσα.*

V. 249. *τε* abest a M2. V1. Par. — *Ἀκταίη*] Dind. *Ἀκραίη*. Nesea vel Nesaea est apud Virg. Aen. V, 826. Cf. v. 261.

V. 250. *Πανόπη*] *Πανόπεια* corr. Herm. Orph. p. 728. Sic Nonn. Dion. XLIII, 264. et Virg. Aen. V, 240. 765. Sed vereor, ut illae rhythmicae leges in *καί* particula admitti debeant, quae fere procliticam habet naturam. Nam prorsus ita v. 148. *μεγάλοι καὶ ὄμβριμοι*, ubi *τε καὶ ὄμβρ.* corrigere non audeam. Cf. Hom. Od. VII, 26. XIII, 378. XXIII, 108. Il. XXIII, 694. Quintus Sm. IV, 150. VI, 432. VII, 234. 275. X, 277. Nonn. XXXIV, 15. Orph. hymn. I, 7. Passov. ad Dionys. 705.

V. 252. *Κυμοδόκη*] V. Virg. Aen. V, 826. Ge. IV, 338.

V. 254. *πρηΰνει*] V2. *πραΰνει σύν τε ἐϋσφ.*, Taur. *Ῥεῖά*

derivanda esse ab *εὐνή* et *εἴκω*, quae ancoris cedit vel parcit. Nam quae esset huius nominis potestas, si derivaretur ab *εὖ* et *νεῖκος*? Apollod. I, 2. habet *Εὐνίκη*, quod hic praefert Hermannus, quanquam huius nominis etymum parum congruere cum re videtur. *Εὐνείκη* habet etiam Etym. M. p. 393.

V. 249. *Πρωτομέδεια*] *Πρωτομέδεια* est undarum litoralium gubernatrix. Quare non opus est emendatione Blomfieldiana ad Aesch. Sept. 123. *Πρωνομέδεια.*

V. 253. *Κυματολήγῃ*] *τῇ τῶν κυμάτων λήξει, τοῦτ' ἔστι καταπαύσει· ἐὰν γὰρ ὄνομα ἀκούσωμεν, ὥς φησιν Ἀρίσταρχος, ἔσονται μία καὶ πεντήκοντα κατειλεγμέναι.* SCHOL. Hoc ita intellectum est a Valckenario ac Wolfio, ut putarent *Κυματολήγην* Aristarchum pro appellativo accepisse. Minime vero. Ad *ὥς φησιν Ἀρίσταρχος* supple *ἀκουστέον εἶναι.* Contraria sententia est ineptissimum scholiastae commentum. Boissonadus: „*Κυματολήγη* non una esse videtur Nereidum, sed dea quaedam maritima, cuius fuit munus sedandi fluctus." Cui sententiae refragatur quae sequitur Amphitrite.

V. 262. *Νημερτής*] Mira est haec forma nominis alicuius muliebris. Virile nomen (*Ναμέρτης*) esse patet ex Plut. Lacon. apo-

Εὐάρνη τε, φυήν τ' ἐρατὴ καὶ εἶδος ἄμωμος,
καὶ Ψαμάθη, χαρίεσσα δέμας, δίη τε Μενίππη,
Νησώ τ' Εὐπόμπη τε, Θεμιστώ τε Προνόη τε,
Νημερτής θ', ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο.
αὗται μὲν Νηρῆος ἀμύμονος ἐξεγένοντο
κοῦραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδυῖαι.

Θαύμας δ' Ὠκεανοῖο βαθυῤῥείταο θύγατρα
ἠγάγετ' Ἠλέκτρην· ἡ δ' ὠκεῖαν τέκεν Ἶριν,
ἠϋκόμους θ' Ἅρπυιας, Ἀελλώ τ' Ὠκυπέτην τε,
αἵ ῥ' ἀνέμων πνοιῇσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἕπονται

τε πραῦνει, πραῦνει etiam M3. V1. Par.

V. 255. τ' Ἀλιμ. V1. Par.

V. 256. V2. Γλ. φιλομειδὴς δ' αὖ. M1. Par. φιλομειδής. In V1. τε abest.

V. 258. Λυσιάνασσα] Herm. ep. ad Creuz. p. 90. coniecit Λυσιάνειρα. Mihi Ἱσιάνασσα ad fidem videtur esse propius, quanquam etiam apud Apollodorum est Λυσιάνασσα. Verum hoc quum in Philodemi epigr. VIII, 3. (Brunck. Anal. II. p. 85.) sit nomen meretricis, non possum credere deae cuiusdam nomen huic inditum esse.

V. 260. M2. ἡ δὲ μὲν Ἵππη, Rh. η τε μενίππη. Prorsus insolitus est nominativus δίη pro δῖα; aut usus est alio epitheto Hesiodus (ut καλή τε M., ῥοδίη τε M.), aut scripsit καὶ δῖα Μενίππη. Cf. v. 938.

V. 265. ὠκεανοῦ M2.; postea θύγατραν M1. Rh.

V. 267. Ἅρπυιας] Reiz. Ἁρπυῖας scribi iubebat, sed erravit vir doctissimus. Ἅρπυιας, quod ex A. T. It. recepit cum Gaisfordio Dind., scribi debebat. — Ὠκυπέτην] Apollodor. I, 9: Ἡσίοδος δὲ λέγει αὐτὴν Ὠκυπόδην.

phth. p. 229. Hutt., muliebre non agnoscit Arcad. p. 28, 10: τὸ δὲ νημερτὴς ἐπίθετον. Exspectabam Νημέρτεια, Νημερτίς aut tale aliquid; sed legitur etiam apud Hom. Il. XVIII, 46. Νημερτής τε καὶ Ἀψευδής (nisi etiam hic locus ex theogoniae aliqua recensione labem contraxit) et apud Empedoclem Plut. de tranq. an. 15. Mihi quidem, ut dicam quod sentio, Hesiodus scripsisse videtur: Προνόη τε νημερτής, ἣ πατρὸς ἔχει νόον ἀθανάτοιο; cf. v. 235. Accedit, quod hoc epithetum aptissimum esse videtur etymologiae Προνόη nominis, et quod ita demum, eiecta Nemerte, numerus Nereidum est quinquagenarius, si v. 243. aut 248. pro Proto scripseris Ploto. Etiam antiqui grammatici περισσὸν habebant illud τὲ post νημερτής. Nam ita scholiasta: οἱ δὲ ἐπὶ τοῦ Πατρονόη (l. Προνόη, nam paulo post legitur προνοουμένη) Νημερτής τε, ἣ πατρὸς ἔχει νόον, τὸ τὲ περισσόν φασι κεῖσθαι, ἵνα κατὰ τοῦ Πατρονόη (l. Προνόη) ἀκούσηται ἐπιθετικῶς· ἡ γὰρ προνοουμένη πάντων ἀληθής ἐστι. Καὶ ὁ πατὴρ αὐτῆς Νηρεὺς ἀληθὴς παρωνόμασται. Rationem, cur Hesiodus dixerit Νημερτῆ nympham, proposuit Lehrs de Aristarchi stud. p. 274.

V. 265—336. Sequuntur fabulae physici quidem argumenti, sed ad singulas Graeciae regiones ita particulatim pertinentes, ut

ὠκείης πτερύγεσσι· μεταχρόνιαι γὰρ ἴαλλον.
Φόρκυϊ δ' αὖ Κητὼ Γραίας τέκε καλλιπάρῃος
ἐκ γενετῆς πολιάς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν
ἀθάνατοί τε θεοὶ χαμαὶ ἐρχόμενοί τ' ἄνθρωποι,
Πεφρηδώ τ' εὔπεπλον Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,
Γοργούς θ', αἳ ναίουσι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο,
ἐσχατιῇ πρὸς νυκτός, ἵν' Ἑσπερίδες λιγύφωνοι,

V. 269. *ὠκείῃσι* M1.

V. 270. *Φόρκυνι* V1. Par. — *Γραίας*] Poeta, ni fallor, scripserat *παῖδας* pro *Γραίας*. Male enim habet *Κητὼ Γραίας τέκε ἐκ γενετῆς πολιάς, τὰς δὴ Γραίας καλέουσιν*. Nam haec verba non posse exprimere: atque ob eam causam Graeae sunt dictae, vix potest dubitari. Hermannus v. 271. 272. recentius additamentum esse putat post 273. traiiciendum. Sed ita non removetur ingrata ista nominis Graearum repetitio. *Καλλιπάρῃος* est Seleuci lectio, quam recepi propter v. 238. Graeas enim pulchras nemo facile dixerit. *Καλλιπαρήους* vulgatum et Draco Strat. p. 94. habet. Taur. *καλλιπαρῄας*.

V. 271. *γενεῆς* Rh.

V. 272. *τε* abest a M3.

V. 273. *Πεφρηδώ*] Vat. P2. M1. *Πεμφρηδώ*. Taur. *Τεφρηδώ* non male. V1. Par. Tzetzes ad Lycophr. 888. *Πεφριδώ*. Apud Zenob. Prov. I, 4. *Μεμφήδη*.

V. 276. *Σθενώ* M1. Par.; *Σθεννώ* M3.

V. 277. *ταὶ δ'* pro *αἱ δ'* Hermannus. — *ἀγήρῳ*] V2. M2. 3. Bar. *ἀγήρως*.

V. 281. *ἐξέθορε Χρυσάωρ*] Guiet. coniecit *ἔκθορε*; probavit Herm. ad Orph. p. 429., receperunt Gaisf. Dind. Tamen male me habet Attica illa correptio; retinui pristinam lectionem,

fere abhorrere videantur a cosmogonia generali, quae hactenus tractata est. Harpyiae, morborum, ut videtur, contagium, a Boreae filiis pellendae, ad Thraciam pertinent, Graeae cum Gorgonibus et Bellerophonte ad Argolidem etc.

V. 269. *μεταχρόνιαι*] Ut *μετηνέμιος* est celer ad instar venti, ita *μεταχρόνιος* est celer ad instar temporis. Vossius Epp. myth. I, 31. p. 228. ex Etym. M. sub v. *χρόνος μεταχρόνιος* interpretatur: zu den Himmelszeichen erhöht.

V. 271. *ἐκ γενετῆς πολιάς*] Diod. Sic. V, 32: *τὰ παιδία παρ' αὐτοῖς* (*τοῖς Κελτοῖς*) *ἐκ γενετῆς ὑπάρχει πολιὰ κατὰ τὰ πλεῖστα*. Cf. Plin. H. N. VII, 2.

V. 273. Deesse videtur versus, qui tertiam (*Δεινώ* vel *Ἰαινώ*) adiiceret Graeam; v. Aesch. Prom. 820. (Bl.) Apollod. II, 4. Palaeph. 32. Zenob. Prov. I, 41. Ex ternione Gorgonum id concludi potest.

V. 274. *πέρην*] I. e. si quis traiecturus Oceanum est, in insulis Oceani. V. Völcker. Geogr. myth. p. 20.

V. 275. *Ἑσπερίδες λιγύφωνοι*] *Διὰ τοῦτο ταύτας καλεῖ, διότι κατὰ μουσικὴν ἁρμονίαν οἱ ἀστέρες κινοῦνται περὶ τὰ Γάδειρα, ὡς Ἀριστοτέλης φησί*. SCHOL. Hoc dixisse Aristotelem admodum memorabile est.

V. 277. *ἀγήρῳ*] *Ἀγήρως*, quod antiqui codices (ad analogiam, ut videtur, vocabuli *ὁ*

Σθεινώ τ' Εὐρυάλη τε Μέδουσά τε λυγρὰ παθοῦσα.
ἡ μὲν ἔην θνητή, αἱ δ' ἀθάνατοι καὶ ἀγήρῳ,
αἱ δύο· τῇ δὲ μιῇ παρελέξατο Κυανοχαίτης
ἐν μαλακῷ λειμῶνι καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι.
τῆς δ' ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλὴν ἀπεδειροτόμησεν,
ἐξέθορε Χρυσάωρ τε μέγας καὶ Πήγασος ἵππος.
[τῷ μὲν ἐπώνυμον ἦν, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανοῦ περὶ πηγὰς

quum α in Χρυσάωρ sit anceps, ita ut per synizesin proferendum sit, ut Wolfius volebat. Χρύσαορ cum V1. 2. Par. Taur. scribi vetat analogia Graecae linguae. — Pro τε μέγας Vat. τι μένος. M1. τι μέγας Εὐπήγασος.

V. 282 seqq. Hos versus pro spuriis habet Wolfius propter additam etymologiam. Sed eiusmodi derivationis exempla sunt etiam apud Hom. Il. IX, 498. 507. XIX, 91. Multo magis suspicionem movent χὠ crasis non epica (de aliis scripsit Spitzner. Exc. XIII. ad Il. p. XVIII.), ἀποπτάμενος de Pegaso dictum, qui ab antiquioribus poetis alis non erat instructus (v. annot. ad v. 6.; nam nimis artificiosa est Vossii explicatio Epp. myth. I. p. 247.), et μητέρα μήλων hic inepto loco additum. Aliter Hermannus, qui alium ex vetustioribus poetis scripsisse putat παρὰ πηγὰς Ὤιχετ' ἀποπτάμενος προλιπὼν χθόνα μητέρα μήλων, alium περὶ πηγὰς Ἵκετ' ἐς ἀθανάτους, versum autem 283. sic scriptum γέντο δ' ἄορ χρύσειον ἑλὼν μετὰ χ. φ. parenthetice traiiciendum esse post v. 280. Sed membrorum aequalitas poscere videtur, ut post etymologiam Pegasi nominis sequatur etymologia Chrysaoris. Atque hoc quidem nomen sine dubio derivandum est ab ἄορ, quod negaverat Völck. Myth. gentis Iapet. p. 233. Muetzellius p. 67: γείνεθ', ὁ δ' ἄορ ἔχεν χρύσεον.

V. 282. ὅτ' ἄν Bar. — περὶ] Taur. P2. παρά. M1. παρὰ πηγήν.

ἤρως) praebent, exortum esse videtur ex versu Homerico: σὺ δ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως, Od. V, 218., qui in memoria haerebat scribis. Nam quod σῶς pro nominativo plurali habent, non probari grammaticis rationibus demonstravi in animadversionibus ad Theodos. Gr. p. 228. De accentu ἄγηρως et ἀγήρως dixi Allgem. Lehre v. Acc. p. 288.

V. 280. Fabulam Argolicam de Perseo et Medusa ingeniose tractavit Müllerus Prolegg. ad Myth. p. 307. Vellem addidisset suam de Graeis sententiam. Nam neque Hermanni sententia, qui Salaciam et Veniliam interpretatur Pemphredo et Enyo, neque Völckeri (Geogr. myth. p. 17.), qui pericula Oceani occidentalis significari putat, admitti posse videtur. Eadem videtur Gorgonibus atque Graeis inesse notio, ita tamen ut activa sterilitatis notio Gorgonibus, passiva, ut ita dicam, Graeis significaretur. Nam summae apud Graecos debilitatis atque sterilitatis notio est nasci cum canis capillis. Cf. Oper. 181. Deinde vereor, ne Τεφρηδώ verius sit nomen, a τέφρα (τεφρίζω) derivandum, cuius color fere congruit cum nomine Graearum. Nam ut a φρίσσω cum Welckero (Tril. Aesch. p. 382.) nomen Πεφριδώ derivem, propter radicem verbi φρίσσω non adducor, quae habet literam palati.

V. 282. ὅτ' ἄρ'] Sic infra v. 478. et Hom. Il. VIII, 251: οἶδ'

γένθ', ὁ δ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μετὰ χερσὶ φίλησι.
χὠ μὲν ἀποπτάμενος, προλιπὼν χθόνα μητέρα μήλων,
ἵκετ' ἐς ἀθανάτους· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει,
βροντήν τε στεροπήν τε φέρων Διὶ μητιόεντι.]
Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τρικάρηνον Γηρυονῆα
μιχθεὶς Καλλιρόῃ κούρῃ κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάριξε βίη Ἡρακληείη
βουσὶ πάρ' εἰλιπόδεσσι περιῤῥύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ,
ἤματι τῷ ὅτε περ βοῦς ἤλασεν εὐρυμετώπους

V. 283. *γένθ'*] Ita Tr. Ceteri *γείνεθ'* praeter Bar. M3., qui habent *γείναθ'*, et M1., qui praebet *γένεθ' — φίλοισι.* — Pro *ἔχεν* Pl. 2. Tr. Bar. Dind. *ἔχων.* — *φρεσὶ φίλησι* M2.

V. 285. *ἐν* abest a V1.

V. 287. *τρικάρηνον*] M1. 2. 3. V1. Par. Bar. *τρικέφαλον.* Et sic Schol. Aristoph. Eq. 414. Defendere conati sunt Meier Isler: Quaest. Hesiod. specimen p. 12. et Muetzell. p. 450. Frustra.

V. 288. *μιχθεὶς Καλλιρόῃ*] Hic versus in margine additus in M3. in A. Tr. inepto loco post 279. legitur; in V1. Par. tamen prorsus deest. Unde suspicor alium in quibusdam codicibus versum a *μιχθείς* incipientem post 279. lectum esse, ut: *ἐν μαλακῷ λειμῶνι καὶ ἄνθεσιν εἰαρινοῖσιν Μιχθεὶς Φόρκυνος κούρῃ κλειτοῖο Μεδούσῃ.*

V. 289. *ἐξηνάριξε* M3.

V. 290. *βουσὶν ἔπ' — ἐν Ἐρ.* M2.; *εἰλιπ.* M3.; *ἐν Ἐρ.* V1.

V. 291. *περὶ βοῦς* V1.

V. 293. *Ὄρθον*] Sic M1. 2. 3. Vat. V1. 2. Schol. Pind. Isthm. I, 15. *Ὄρθην* Taur. *Ὄρθρον* Bar.

V. 295. *οὐδὲ ἐοικὸς* V1. Par.

V. 300—305. Secutus sum antiquos codices et editiones praeter Taur., qui habet 303. 304. 305. 301. 302. Qui sequuntur Heynii rationem, ut Wolf., Gaisf., Dind., Boisson., versus 304. et 305. post v. 300. collocant. Ego vero, qui Hermanni iu-

ὡς οὖν εἴδονθ', ὅτ' ἄρ' ἐκ Διὸς ἤλυθεν ὄρνις.

V. 284—286. Quae hic de Pegaso narrantur mira sunt nec a quoquam alio poeta tradita praeter Euripidem, qui in Bellerophonte ita: *ὑφ' ἅρματ' ἐλθὼν Ζηνὸς ἀστραπηφορεῖ*, quanquam neque ita cum Hesiodo prorsus convenit, quum Pegasus dicatur *ἀστραπηφορεῖν*, quod currum Iovis vehit. V. de hoc versu Euripideo Schol. ad Aristoph. Pac. 721. coll. Vossii Epp. myth. I. p. 248. et Boeckhii not. ad Pind. Ol. IV, 1. Völcker. Myth. gent. Iap. p. 188. Sed omnium doctissime de Pegaso disputavit Lenzius in Nov. Mercur. Teut. a. 1796. p. 263. Duplex est autem *φέρει* illud explicandi ratio; aut ita intelligendus est locus Hesiodi, ut Pegasus Iovi fulmina afferre a Cyclopibus dicendus sit, quemadmodum columbae Od. XII, 63. ambrosiam, aut ita, ut currum Iovis, arma fulminum gestantem (unde *ἐγχεικέραυνος* a Pindaro dicitur Iuppiter), vehere dicatur. Hinc etiam Aurora, quae item Pegaso utebatur, *μονόπωλος* audit Euripidi Oreste 1004. Atque alteri quidem sententiae id primum bene convenit, quod Trygaeus apud Aristophanem Pace v. 73. cantharum suum,

Τίρυνθ' εἰς ἱερήν, διαβὰς πόρον Ὠκεανοῖο,
Ὄρθον τε κτείνας καὶ βουκόλον Εὐρυτίωνα
σταθμῷ ἐν ἠερόεντι πέρην κλυτοῦ Ὠκεανοῖο.
Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς
θνητοῖς ἀνθρώποις οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
σπῆϊ ἔνι γλαφυρῷ, θείην κρατερόφρον' Ἔχιδναν,
ἥμισυ μὲν νύμφην ἑλικώπιδα, καλλιπάρῃον,
ἥμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε,
[ποικίλον, ὠμηστήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης.

dicium de prooemii interpolationibus verissimum puto, variarum recensionum vestigia agnovisse etiam in his versibus mihi visus eram. Alius ita ceciuit:

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς
θνητοῖς ἀνθρώποις οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
σπῆϊ ἔνι γλαφυρῷ, θείην κρατερόφρον' Ἔχιδναν,
ποικίλον, ὠμηστήν, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης.
Ἔνθα δέ οἱ σπέος ἐστὶ κάτω κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ
τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων.

In his *ὠμηστής* est fere substantivi loco (cf. de similibus Schaef. ad Soph. Trach. 1127. et Lobeck. ad Ai. 224.); de *ποικίλος* fem. v. Naek. Choer. p. 267.; *σπῆϊ ἔνι γλαφυρῷ* non intelligitur de spelunca Echidnae, sed de ea, in qua parta erat Echidna. Alius vero:

Ἡ δ' ἔτεκ' ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, οὐδὲν ἐοικὸς
θνητοῖς ἀνθρώποις οὐδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
ἥμισυ μὲν νύμφην ἑλικώπιδα, καλλιπάρῃον,
ἥμισυ δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινόν τε μέγαν τε·
ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἔχιδνα
ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα·
ἔνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.

Sed nunc magis cum Hermanno facio alteri recensioni adscribente vv. 295—300., 303., alteri 295—299., 304., 305., 301., 302.

quem ipse tanquam Pegasum alloquitur, Aetnaeum dicit animal, nec ineptum videtur dictum esse Pegasum propterea Aetnaeum, quod Iovi ex Aetna fulmina afferre putabatur; deinde huic sententiae patrocinatur v. 505. At quum nemo fere praeter Hesiodum h. l. de Pegaso Iovi fulmina afferente dicat, unus fortasse rhapsodorum fuit, qui versum 283. coniungeret cum v. 286., ut Chrysaor Iovi fulmina subministraret gladio aureo tradito, quod fere conspirare videtur cum *ἐγχεικεραύνῳ Ζηνὶ* Pindari, quum *ἔγχος* non uno loco apud tragicos de gladio dicatur.

V. 287. *τρικάρηνον*] *Στησίχορος δὲ καὶ ἓξ χεῖρας ἔχειν φησὶ καὶ ἓξ πόδας καὶ ὑπόπτερον εἶναι. — ἦν δὲ ὁ Γηρυονεὺς Τιρύνθιος.* SCHOL. Hoc ultimum unde habeat scholiasta, nescire me fateor. Multo probabilius Herculem dixisset Tirynthium. Nam propter ipsum Herculem additum esse videtur *ἱερήν*, non propter moenia Cyclopia, quae scholiastae est sententia.

V. 290. *Ἐρυθείῃ*] V. Heynium Apollod. II. p. 158 seq. Mülleri Dor. I. p. 422 seq.

V. 293. *Ὄρθος*] Aptissime *Ὄρθος* (Altus) et *Εὐρυτίων* (Latus) custodes sunt constituti, i. e.

ἔνθα δέ οἱ σπέος ἐστὶ κάτω κοίλῃ ὑπὸ πέτρῃ
τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
ἔνθ' ἄρα οἱ δάσσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.]
ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρὴ Ἔχιδνα,
ἀθάνατος νύμφη καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Τῇ δὲ Τυφάονά φασι μιγήμεναι ἐν φιλότητι,
δεινόν θ' ὑβριστήν τ' ἄνομόν θ' ἑλικώπιδι κούρῃ·
ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκετο κρατερόφρονα τέκνα.
Ὄρθον μὲν πρῶτον κύνα γείνατο Γηρυονῆϊ·

V. 301. *κάτω* abest a Ml.
V. 306. *φασί* deest in Vl. — *ἐνὶ φ.* Ml.
V. 307. Ml. 2. 3. P. *ἄνομον*, Vl. 2. Taur. Bar. RS. *ὑβριστὴν ἄνομόν θ'*. Vulgo *ἄνεμον ἑλ.* Utramque lectionem agnoscit scholiasta. Sed quod nunc ex codicibus recepi sine dubio apud Hesiodum legit Sophocles Trach. 1093. *ὑβριστήν, ἄνομον* de exercitu Centaurorum dicens. Cf. Muetzell. p. 258. — Pro *κούρῃ* Vat. Bar. *νύμφῃ*. Ml. *νύμφῃ*, in m. *γρ. κούρῃ*.

montium altitudo et longinqui terrarum tractus. *Ὄρθρος*, qui legitur ap. Nonn. Dion. XXXI, 137., huc non quadrat. Aliter Welcker. Tril. p. 129., qui *Ὄρθρον* tuetur.

V. 304. *Ἀρίμοισιν*] V. Pindar. Fragm. XCIII. Boeckh.: *ἀλλ' οἶος ἄπλατον κεράϊζες θεῶν Τυφῶνα — ἐν Ἀρίμοις ποτέ*, ubi *εἰν Ἀρίμοις*, quod Boeckhius suasit, loco Hesiodeo sustentatur. Strabo XIII. p. 626. D: *πιθανώτατος δ' ὁ Σκήψιος ἡγεῖται τοὺς ἐν τῇ κεκαυμένῃ τῆς Μυσίας τοὺς Ἀρίμους τιθέντας.* Arimi postea Aramaei et Syri. De Arimane Persarum apud Hesiodum nolim cum Welckero (Tril. Aesch. p. 316.) cogitare, quanquam Typhonis natura prorsus cum Arimanio congruere videtur. De *υ* brevi in *ἔρυτο* v. Buttm. Lexil. I. p. 65.

V. 306. De Typhaone vid. v. 821.

V. 308. *ὑποκυσαμένῃ*] Sic scribendum esse, *υ* litera longa, non *ὑποκυσσαμένῃ* docuit Herm. de Aesch. Danaid. p. XV. (Opusc. I, 335.). „*Κύειν*," ita vir doctissimus, „est fecundare, unde *κῦμα*, a grammaticis de fetu annotatum, Aeschylus atque Euripides usurparunt, *κυεῖν* autem parere." Caveas vero, ne in *ὑποκυσαμένῃ* passivam agnoscas significationem; nihil significat nisi: empfangen habend.

V. 311. *χαλκεόφωνον*] Sic Stentor ab Homero Il. V, 785. dicitur *χαλκεόφωνος*, cuius vox est tubae instar, unde putaverim non prorsus incognitum fuisse tubarum usum heroicis temporibus, de qua re dubitabat Aurel. Victor H. R. 9. Narratio est apud Paus. Corinth. 21, 3: *Ἀθηνᾶς δὲ ἱδρύσασθαι Σάλπιγγος ἱερόν φασιν Ἡγέλεων. Τυρσηνοῦ δὲ τόνδε τὸν Ἡγέλεων, τὸν δὲ Ἡρακλέους εἶναι καὶ γυναικὸς λέγουσι τῆς Λυδῆς, Τυρσηνὸν δὲ σάλπιγγα εὑρεῖν πρῶτον, Ἡγέλεων δὲ τὸν Τυρσηνοῦ διδάξαι τοὺς σὺν Τημένῳ Δωριέας τοῦ ὀργάνου τὸν ψόφον.* Ceterum Tyrrheni sunt Pelasgi, non Etrusci (v. ad v. 1014.). Hinc recte Nonnus Dion. 47, 568: *Πελασγιὰς ἔβρεμε σάλπιγξ.* Cf. Lobeck. ad Soph. Ai. 17. Cerberi vocabulum Herm. de myth. Gr. antiq. p. XIII. a *κρεμερός* traiectis literis derivavit; mihi

δεύτερον αὖτις ἔτικτεν ἀμήχανον, οὔτι φατειὸν
Κέρβερον, ὠμηστήν, Ἀΐδεω κύνα χαλκεόφωνον,
πεντηκοντακάρηνον, ἀναιδέα τε κρατερόν τε·
τὸ τρίτον Ὕδρην αὖτις ἐγείνατο, λύγρ' εἰδυῖαν,
Λερναίην, ἣν θρέψε θεὰ λευκώλενος Ἥρη,
ἄπλητον κοτέουσα βίῃ Ἡρακληείῃ.
καὶ τὴν μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλέϊ χαλκῷ
Ἀμφιτρυωνιάδης σὺν ἀρηϊφίλῳ Ἰολάῳ
Ἡρακλέης βουλῇσιν Ἀθηναίης ἀγελείης.

V. 308. *τέκετο*] V2. *τέκε*, M3. *γένετο*, Par. *τέτρηκε*.
V. 309. Med. *Γηρυονῆα*, sed supra *ι*.
V. 312. M1. 2. 3. V1. Par. et Schol. Soph. Tr. 1090. *πεντηκοντακέφαλον*, quod recepit Orell. In M2. deest *τε* post *ἀναιδέα*.
V. 315. *ἄπλητον*] Herm. ap. Frankium ad Hom. hymn. Cer. 83. *ἄπληστον*. V. ad v. 151.
V. 317. *Ἀμφιτρυονίδης* M1.

vero cum *βάρβαρος* etymologia videtur cognata esse, si *καρβάνου* vocabulum in comparationem voco, quod ipsum cognatum est Caribus, qui Graecis primi sunt barbari. Usurpatur igitur *Κέρβερος* de voce. Paulo aliter Welcker. Tril. Aesch. p. 130.

V. 312. *πεντηκοντακάρηνον*] Hoc epithetum non consentaneum esse cum altero theogoniae loco diximus infra. Sed ex alterius scholiastae verbis patere videtur versum 312. non pertinere ad Cerberum, sed ad Typhonem traiectumque post 306. esse in eius exemplari. Nam ita loquitur: *ὁ μὲν Πίνδαρος* [Pyth. I, 16. VIII, 16. Ol. IV, 8. Fragm. XCIII, 4.] *ἑκατοντακέφαλόν φησιν εἶναι τὸν Τυφωέα, οὗτος δὲ πεντηκοντακέφαλον.* Sed infra v. 825. aliter de Typhoeo narratur.

V. 313. *Ὕδρην*] Etiam haec fabula est Argolica. Cf. Buttm. Myth. II. p. 93. Ceterum hunc locum usque ad 336. in animo habuisse videtur Nicander Ther. 8: *Ἀλλ' ἤτοι κακοεργὰ φαλάγγια, σὺν καὶ ἀνιγροὺς Ἑρπηστάς, ἔχιάς τε καὶ ἄχθεα μυρία γαίης Τιτήνων ἐνέπουσιν ἀφ' αἵματος, εἰ ἐτεόν περ Ἀσκραῖος μυχάτοιο μελισσήεντος ἐν ὄχθαις Ἡσίοδος κατέλεξε παρ' ὕδασι Περμησσοῖο.* Ista enim *κακοεργὰ φαλάγγια*, quae ex stirpe Titanum (hoc est enim illud *Τιτήνων ἀφ' αἵματος*) orta dicuntur, sunt Hydra, Chimaera, Sphinx cet., ita ut scholiastam Nicandri ad h. l. sic dicentem: *ἰστέον δὲ, ὅτι ψεύδεται ὁ Νίκανδρος ἐνταῦθα· οὐδαμοῦ γὰρ τοῦτο εἶπεν Ἡσίοδος ἐν τοῖς πραττομένοις*, errasse pateat, quum illud *ἀφ' αἵματος* crassa Minerva intellexerit. Certe haec verba theogoniam nostram non arguunt lacunae, ut putabat Muetzell. p. 497. Cf. similes scholiastarum locos a Lobeck. Aglaoph. p. 567. indicatos.

V. 315. *ἄπλητον*] I. e. (a *πελάω*, non a *πίμπλημι*) qui tanta correptus iracundia est, ut vix accedere ad eum liceat. Cf. annot. ad v. 151.

V. 316. *τὴν*] pro *ἣν* esse male putat Franck. Callin. p. 197.

ἡ δὲ Χίμαιραν ἔτικτε, πνέουσαν ἀμαιμάκετον πῦρ,
δεινήν τε μεγάλην τε, ποδώκεά τε κρατερήν τε.
τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν χαροποῖο λέοντος,
ἡ δὲ χιμαίρης, ἡ δ' ὄφιος, κρατεροῖο δράκοντος,
[πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ Χίμαιρα,
δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο.]
τὴν μὲν Πήγασος εἷλε καὶ ἐσθλὸς Βελλεροφόντης.
ἡ δ' ἄρα Φῖκ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλεθρον,
Ὄρθῳ ὑποδμηθεῖσα, Νεμειαῖόν τε λέοντα,
τόν ῥ' Ἥρη θρέψασα, Διὸς κυδνὴ παράκοιτις,
γουνοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
ἔνθ' ἄρ' ὅγ' οἰκείων ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων,

V. 320. *ποδώκεαν* M1., in M2. *τε* ante *κρατερήν* deest.
V. 321. *τῆς δ' αὖ* M3.
V. 323 seq. Versus impacti sunt ex Hom. Il. VI, 181. WOLF. Recte, nam male cohaerent syntaxi cum antecedentibus et v. 324. prorsus abest a M3. Par. Si diversae haec essent recensionis, exspectaremus accusativum (*πρόσθε λέοντα*) pro nominativo. M1. *πρόσθεν — ὄπισθεν*, M2. V1. Par. *ὄπισθε*.
V. 326. *Φῖκ'*] Sic bene ex V2. et scholiis reposuit Graevius pro *Σφίγγ'*. Notum enim est *Φίκιον ὄρος* Boeotis a Sphinge dictum. Festus v. Picati, Lycophr. v. 1463. Haec allegavit Graevius. M1. *Σφίκ'*, V1. *φίγγ'*, M4. *σφίγ'*. Cf. Lobeck. Paral. p. 103.
V. 328. *τόν ῥ' Ἥρη — κυδνὴ*] V1. 2. *τὸν δ' Ἥρη — κυδρὴ*, M1. *τὸν Ἥρη — κυδρή*. *Κυδρὴ* etiam P2. Taur. M3.

V. 319. *ἀμαιμάκετον πῦρ*] Derivari solet a *μαχέομαι, μαχετός* (v. Schneid. ad Plat. Polit. II. p. 195.; *ἀμάχετος* habet Aeschyl. Sept. 85.) facta primae syllabae duplicatione atque addito *α* privativo. Atque corroborari videtur haec derivatio scriptura A. *ἀμαιμάχετος*. Unde *ἱστὸν ἀμαιμάκετον* apud Hom. Od. XIV, 311. non esse procerum malum (ut *περιμήκετος* ap. Arat. Ph. 249.), sed in quem venti incassum annitantur, concludas. Sed rectius Doederlinus de *ἄλφα* intens. p. 10. a *μαιμάσσω* derivat. Reisig. ad Soph. O. C. 125. quin ortum sit a *μαιμᾶν* non dubitare se dicit, in qua derivatione exitum vocabuli miror. Varias de Chimaera veterum opiniones collegit Muetzell. p. 455.

V. 321. *ἦν*] Non esse singularem numerum, ut grammatici antiqui volebant (v. c. Herodian. *περὶ σχημάτ.* p. 60, 15.), dixi ad v. 183.

V. 325. *Πήγασος — καὶ Βελλεροφόντης*] I. e. Bellerophontes auxiliante Pegaso.

V. 326. *Φῖκ'*] *Φίκιον ὄρος* haud procul a Thebis. V. Scut. Herc. 33.

V. 327. *Ὄρθῳ*] Apollod. III, 5. *Τυφῶνι*.

V. 331. *Τρητοῖο*] In Treto monte spelunca erat Nemeaei leonis. Diod. Sic. IV, 11: *Διέτριβε δὲ μάλιστα μεταξὺ Μυκηνῶν καὶ Νεμέας περὶ ὄρος τὸ καλούμενον ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος Τρητόν· εἶχε γὰρ περὶ τὴν ῥίζαν διώρυχα διηνεκῆ, καθ' ἣν εἰώθει φωλεύειν τὸ θηρίον.*

V. 333. *Φόρκυι*] Choerobosc. Bekk. Anecd. p. 1199:

κοιρανέων Τρητοῖο Νεμείης, ἠδ' Ἀπέσαντος·
ἀλλά ἑ ἶς ἐδάμασσε βίης Ἡρακληείης.
Κητὼ δ' ὁπλότατον Φόρκυι φιλότητι μιγεῖσα
γείνατο δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κεύθεσι γαίης
πείρασιν ἐν μεγάλοις παγχρύσεα μῆλα φυλάσσει.
τοῦτο μὲν ἐκ Κητοῦς καὶ Φόρκυνος γένος ἐστί.

Τηθὺς δ' Ὠκεανῷ Ποταμοὺς τέκε δινήεντας,
Νεῖλόν τ' Ἀλφειόν τε καὶ Ἠριδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,
Φᾶσίν τε Ῥῆσόν τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην

V. 329. *Νεμείοις* M1.
V. 331. *Τρητοῖο*] Vulgo *τρητοῖο*. Correxerunt Sevinus et Clericus. Delevi posituram post *Τρητοῖο*, ut sit *Τρητόν*, qui est Nemeae mons.
V. 334. *κεύθει* M1.
V. 336. *Φόρκυνος*] *Φόρκυος* M2. V2. *κὰκ Φόρκυνος*. M1. *καὶ ἐκ Φόρκυνος*.
V. 339 seq. desunt in M2. ratione aperta.
V. 340. *Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην*] V2. *Ἀχελώϊόν τ' ἀργυροδίνην*, unde Gaisf. Dind. cum Guieto *Ἀχελῷόν τ' ἀργυροδίνην*. Sed haec contractio non decet antiquum epicum poetam. Cf. ad v. 342. Apud Nonnum demum est *Ἀχελῷος*. M1. *τε καὶ Ἀχελώϊον*.

ἡ αἰτιατικὴ ἡ Φόρκυν θ' Ἱπποθόαν τε ἀπὸ ἄλλης εὐθείας ἐστίν, ὡς ἀπὸ τοῦ ὁ Φόρκυς τοῦ Φόρκυνος, ὥσπερ βότρυς βότρυος. Recentiores inde a Pind. Pyth. XII, 23. *Φόρκος* forma usi sunt.

V. 334. *ὄφιν*] Lado serioribus audit, qui una cum Hesperidibus aurea poma custodit; v. Heyn. ad Apoll. p. 169. — *κεύθεα γαίης* speluncam denotant, draconis domicilium. Cf. tamen Schol. Apoll. IV, 1396.

V. 337—345. Memorabilis hic locus est propter geographiam temporis Hesiodei. Nilum primus memorat Hesiodus, qui apud Homerum *Αἴγυπτος* audit; (v. Laurent. Lyd. de mens. IV, 68. Etiam Phasis in Colchide non memoratus Homero); ex Scythia Istrum et Ardescum (quem esse Salmydessum Vossius suspicatus est de geograph. antiq. p. XVII.), ex Macedonia Haliacmonem, ex Thracia Strymonem et Nessum. V. 338. etiam Eridanum memorat, quem Padum esse iam Hesiodo ex Ligybus suspiceris (v. animadvers. ad 518. Welcker. Tril. Aesch. p. 566 seq.), ex Epiro, Graeciae umbilico, Acheloum et Evenum, ex Peloponneso Alpheum et Ladonem, e Thessalia Peneum. Nihil de ceteris Graeciae Europaeae fluminibus, quum multus sit in enarrandis Asiae fluviis et praesertim Troiae. Ad Troiam pertinent Scamander, Simois, Sangarius, Rhodius, Nessus, Heptaporus, Granicus, Aesepus, ad Lydiam Maeander cum Hermo, ad Mysiam Caicus, ad Paphlagoniam Parthenius. Boeotiae fluvios eum sicco pede transiisse valde memorabile esse videtur.

V. 339. *Ἴστρον*] Hesiodi

Νέσσον τε, Ῥοδίον θ' Ἁλιάκμονά θ' Ἑπτάπορόν τε,
Γρήνικόν τε καὶ Αἴσηπον, θεῖόν τε Σιμοῦντα,
Πηνειόν τε καὶ Ἕρμον, ἐϋρρείτην τε Κάϊκον,
Σαγγάριόν τε μέγαν, Λάδωνά τε Παρθένιόν τε,
Εὔηνόν τε καὶ Ἄρδησκον, θεῖόν τε Σκάμανδρον.
Τίκτε δὲ θυγατέρων ἱερὸν γένος, αἳ κατὰ γαῖαν
ἄνδρας κουρίζουσι σὺν Ἀπόλλωνι ἄνακτι
καὶ Ποταμοῖς, ταύτην δὲ Διὸς πάρα μοῖραν ἔχουσι,

V. 341. *Ῥοδίον*] Sic scripsi cum M3. pro *Ῥόδιον*; v. Arcad. de accent. p. 39, 15 seq.: *τὰ διὰ τοῦ διος προπαροξύνονται, εἰ μὴ τρισύλλαβα ὄντα τριβράχεα εὑρεθῶσι. καὶ πρὸς διαστολὴν κυρίων καὶ ἐπιθέτων, ὥσπερ ἔχει τὸ Ῥοδίος καὶ Σχεδίος.* Sic corrigendus est hic locus ex Eustath. ad Il. p. 890. I. Philop. *Ῥόδιος* praetulisse videtur. Porro *Ῥοδίον τε Λιάκμονα* M3.

V. 342. *θεῖόν τε Σιμοῦντα*] Schol. Ven. Il. XII, 22. Fr. Frankius ad hymn. Hom. Apoll. Del. 36. *θεῖον Σιμόεντα* scriptum fuisse suspicatur. Cf. annot. ad v. 340., nisi forte verius *Σιμόεντά τε θεῖον* cum Hermanno fuisse credas.

V. 343 seq. M3. habet 344. 343.

V. 344. *Παρθέλλιον* M1.

V. 345. *Ἄρδησκον*] V2. M1. *Ἄλδησκον*, quae est recentior forma. *Ἄλδισκος* et *Ἄρδισκος* ex mala pronuntiatione *η* literae sunt orta; nam hoc si voluissent Graeci, *Ἀρδίσκον* pronuntiassent.

tempore iam ausos esse homines Pontum Euxinum navigiis petere hic locus demonstrat. V. Vossii Geogr. ant. p. XVII.

V. 347. *ἄνδρας κουρίζουσι*] *καὶ γὰρ Ἀπόλλωνι καὶ ποταμοῖς οἱ νέοι ἀπέτεμον τὰς κόμας διὰ τὸ αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίους εἶναι, ὡς Ὅμηρος· Σπερχεἶ', ἄλλως σοί γε πατὴρ ἠρήσατο Πηλεύς· τὰ γὰρ ὕδατα αὐξητικὰ καὶ ὁ Ἥλιος.* SCHOL. Eandem sententiam Creuzerus sequi videtur Symb. II. p. 161., quamvis prorsus inter se differant Apollo et Sol. Sed satis apertum est causam, cur fontibus, fluminibus et Apollini hoc servandorum puerorum traditum negotium esset, eam fuisse, ut et corpus et animam servarent pura. Cf. Alexand. Aet. ap. Parthen. p. 15. Passov.: *κρήναις καὶ ποταμοῖς νίψατ' ἀεικὲς ἔπος*, et quae habet Müllerus Dor. I. p. 325 seq.

V. 349 — 361. Ad indagandam nominum Oceanidum significationem plurimum facere videtur versus 364 seqq. *Ὠκεανῖναι, αἵ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης πάντῃ ὁμῶς ἐφέπουσι*: in eis nymphis, quae *γαῖαν ἐφέπουσι*, habendae sunt *Εὐρώπη*, *Ἀσίη* (de notione huius vocabuli amplius paulatim patente v. Naekium Choeril. p. 115.), *Δωρίς*, quae notat Doriensium terram, *Ῥόδεια* (male Gaisf. *Ῥοδεία*), quae Rhodum insulam (nisi haec antiquissimae mythologiae tempora paulo sunt remotiora ab Rhodi memoria, cf. Plin. H. N. 11, 87.), *Περσηΐς*, quae Persiam, *Ἰάνειρα* (nisi ab *ἰαίνω* derivare malis), quae Ionum terram denotare videtur (factum hoc nomen ab *Ἰάν*, ut a *πρέσβυς πρέσβειρα*, a *Κὰρ Κάειρα*, a *πῖος πίειρα*, ab *ἴλαος Ἰλάειρα*, v. Buttm. Mythol. II. p. 180. Priores syllabae nominis

Πειθώ τ' Ἀδμήτη τε, Ἰάνθη τ' Ἠλέκτρη τε,
Δωρίς τε Πρυμνώ τε καὶ Οὐρανίη θεοειδής,
Ἱππώ τε Κλυμένη τε, Ῥόδειά τε Καλλιρόη τε,
Ζευξώ τε Κλυτίη τ', Εἰδυῖά τε Πασιθόη τε,
Πληξαύρη τε Γαλαξαύρη τ', ἐρατή τε Διώνη
Μηλόβοσίς τε, Θόη τε καὶ εὐειδὴς Πολυδώρη,
Κερκηΐς τε, φυὴν ἐρατή, Πλουτώ τε βοῶπις,
Περσηΐς τ' Ἰάνειρά τ', Ἀκάστη τε Ξάνθη τε,

De duplici huius fluminis scriptura v. Bernhardy ad Dionys. v. 314. Pro Σκάμανδρον V2. Κάμανδρον.

V. 347. σὺν Ἀπόλλωνι ἄνακτι] V2. Wolf. Ἀπόλλωνι ξὺν ἄνακτι.

V. 348. περὶ Διὸς M2. 4.

V. 349. Ἀτμήτη V1. Par. Postea Voss. ad hymn. Cer. p. 119. καὶ Ἠλέκτρη καὶ Ἰάνθη.

V. 351. Ῥοδία M1. 2.

V. 352. Ἰδυῖα Πασιθόη M1., Πεισιθόη M2. V1. Par.; τ' Εἰδυῖα M3. et schol. pro τε Ἰδυῖά vulgato.

V. 353. Ἐρατώ V1. Par.; pro Γαλαξαύρη hymn. Cer. 423. Ταλαξαύρη, M2. Γαλαξόρη, M4. Γαλαξάρη.

V. 355. Πλουτή M1.

V. 356. Ἰάνειρα] Taur. Ἰηάνειρα. RS. Περσηΐς τ' ἐρόεσσα e versu sequente.

in unam videntur coalescere debere, undecunque derivaris; nam unde Vossius hymn. Cer. p. 120. deduxerit, ignorare me fateor. Cursim moneo Ἰόνιον, prima longa, secunda brevi, et Ἰώνιον, prima brevi et secunda longa, prorsus ad eandem regulam vel corripi vel produci a poetis, ut Κρονίονος antepenultima producta, penultima vero correpta, et Κρονίωνος antepenultima correpta, producta vero penultima. Sic a poetis ad prosaicos legitime traductus est Ἰόνιος κόλπος, non Ἰώνιος, detectus ille et nominatus a Phocaeensibus Ionibus. V. Herod. I, 163.). Cetera nomina Oceanidum varias notant fontium virtutes, ut Καλλιρόη, Ὠκυρόη, Θόη, Πασιθόη, Πλουτώ, Πολυδώρη, Κλυμένη, Κλυτίη, Μηλόβοσις, Ἱππώ, Εὐρυνόμη, quarum significatio perspicua est. Minus plana sunt nomina Πειθώ (quae fossa se includi patitur), et quae huius contrarium significat Ἀδμήτη, Ἠλέκτρη pellucida, Ξάνθη lutea, Γαλαξαύρη, quae lacteum succum procreat (v. Voss. ad hymn. Cer. p. 121.), Ζευξώ coniuncta e duobus, Ἀμφιρώ bifida (quod recte vidit Hermannus), Μενεστώ tarde fluens, Πετραίη e saxo prosiliens, Πληξαύρη, quae ab rupe abscissa se deiiciens aerem verberat, Οὐρανίη, quae imbribus nutritur (χειμάῤῥους, aliter Voss. p. 121.), Πρυμνώ, quae a summis montium fastigiis descendit, Τελεστώ, quae prope a mari prosilit, Διώνη, quae utilitati est late patentibus terrarum tractibus (derivanda est enim a διά praepositione et ὀνίνημι; ω illud analogiam habet in διωβελία et quae sunt eiusdem generis), Καλυψώ, quae luto fecundo inducit terram, quum super ripas effluit. Minus huc pertinere videntur Κερκηΐς (quod

Πετραίη τ' ἐρόεσσα, Μενεστώ τ' Εὐρώπη τε,
Μῆτίς τ' Εὐρυνόμη τε, Τελεστώ τε κροκόπεπλος
Κρηνηΐς τ', Ἀσίη τε καὶ ἱμερόεσσα Καλυψώ,
Εὐδώρη τε, Τύχη τε καὶ Ἀμφιρὼ Ὠκυρόη τε,
καὶ Στύξ, ἣ δή σφεων προφερεστάτη ἐστὶν ἁπασέων.
αὗται δ' Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ἐξεγένοντο
πρεσβύταται κοῦραι. πολλαί γε μέν εἰσι καὶ ἄλλαι.
τρὶς γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὠκεανῖναι,
αἵ ῥα πολυσπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης
πάντῃ ὁμῶς ἐφέπουσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
τόσσοι δ' αὖθ' ἕτεροι ποταμοὶ καναχηδὰ ῥέοντες,
υἱέες Ὠκεανοῦ, τοὺς γείνατο πότνια Τηθύς·

V. 358. *Τελεστώ*] Sic M1.2.3. V2. Bar. Taur. pro *Τελεσθώ*, quod male effictum ad normam imperativi peccat contra analogiam, ut *Μενεσθώ* v. 357., pro quo *Μενεστώ* scripsi cum V2. *Τελεσθώ* et *Μενεσθώ* formarum patrocinium suscepit Muetzell. p. 148., sed successu parum prospero. Nam quae nomina hominum contra analogiam efficta et quasi detrita sunt vulgari sermone, ut *Μενέσθης* et *Μενεσθεύς*, ea non possunt tutari nomina deorum, si qua contra analogiam scripta in libris quibusdam circumferuntur, siquidem forma analoga ad rem certam significandam a poetis excogitata ab aliis libris sustentatur. Perspicuum est enim *Μενεσθώ* ab iis scriptum esse, qui male ad vulgare *Μενέσθους* nomen dirigerent. Id ipsum autem non sequi analogiam dictum est ab antiquis grammaticis. V. Schol. BL. ad Il. V, 609. Etym. M. 579, 23. Cf. Lehrs Arist. p. 310.

V. 359. *Κρηνηΐς*] Sic M3. *Κρυσίη* M1. V1. *Κρησηΐς* Bar., *Κρυσηΐς* M2. V2. et schol. *Κρισίη* A., *κρισίης* Tr., *Κρησίη* Vat., *Κρυσίης τ' Ἀσία τε* Taur. Olim cum Gaisf. et Dind. ex coniectura Herm. ad Hom. hymn. Cer. 421. scripseram *Χρυσηΐς*. Boissonadus coniecturam Naekii (Choeril. p. 125.) *Κρισσηΐς* in textum recepit. Cf. Voss. annot. ad hymn. Cer. p. 120.

V. 362. *αὐταί* V1.

V. 364. *τρισχίλιαι γὰρ ἔασι τανύσφυραι ὠκεανίδες* M3., *τρεῖς γ. χ. ἔ. τανύσφυραι* V1. Par. Pro *χίλιαι* Schol. Pind. Ol. V, 1. habet *μυρίαι*. Cf. Op. 252.

V. 365. *βένθεα γαίης λίμνης* M2.

V. 366. *ἐφέπουσαι* M1.

V. 367. *τόσσον* V1. — *καναχηδὸν* M1.

si sanum est, derivandum esse videtur a *κέρχω*, *κερχνέω*; cf. Aristoph. Pac. 756: *φωνὴν δ' εἶχεν χαράδρας ὄλεθρον τετοκυίας* (simile nomen est *Ἰάχη* hymn. Cer. 419.); *Εἰδυῖα*, *Μῆτις*, *Τύχη*, *Ἀκάστη* (ab α et *ΚΑΖΩ*, quanquam aliter Vossius l. l. p. 120.). *Εἰδυῖα*, *Μῆτις* et *Τύχη* ad fatidicas Nympharum virtutes pertinere videntur.

V. 360. *Τύχη*] Laur. Lyd. de mens. p. 44: *Οὐδαμοῦ τῆς Τύχης ὀνόματος Ὅμηρος μέμνηται, Ἡσίοδος δέ.*

V. 361. *προφερεστάτη*] Non est natu maxima, sed omnium gravissima, quam Iuppiter prae ceteris honore prosecutus est (cf. v. 399.), quan-

τῶν ὄνομ' ἀργαλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνισπεῖν,
οἱ δὲ ἕκαστοι ἴσασιν, ὅσοι περιναιετάουσι.
Θείη δ' Ἠέλιόν τε μέγαν λαμπρήν τε Σελήνην
Ἠῶ θ', ἣ πάντεσσιν ἐπιχθονίοισι φαείνει
ἀθανάτοις τε θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
γείναθ' ὑποδμηθεῖσ' Ὑπερίονος ἐν φιλότητι.
Κρίῳ δ' Εὐρυβίη τέκεν ἐν φιλότητι μιγεῖσα
Ἀστραῖόν τε μέγαν Πάλλαντά τε δῖα θεάων
Πέρσην θ', ὃς πάσῃσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνῃσιν.
Ἀστραίῳ δ' Ἠὼς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
Ἀργέστην, Ζέφυρον, Βορέην τ' αἰψηροκέλευθον

V. 369. *ἄνδρα ἐνισπεῖν*] V2. *ἄνδρ' ἕν' ἐνισπεῖν*, M4. *ἄνδρα ἐνίππειν*. Tr. *ἀνδρ' ἓν ἐνισπεῖν*. Ceteri *ἄνδρα ἐνίσπειν*. Taur. M1.3. V1. rectius *ἐνισπεῖν*. Franck. Callin. p. 186. *ἄνδρα γ'*. F. *ἀνέρ'*, ut Op. 751.

V. 370. *ὅσοι περιναιετάουσι*] Ita V2. Sed Taur. *οἳ ἄρ' περιναιετάουσι*. Ceteri *οἳ ἂν περιναιετάωσι*.

V. 371. *Θείη*] Vulgo *Θεία*. — *λαμπρήν*] Sic scripsi pro *λαμπράν*. V. ad v. 18.

V. 373. *ἀθανάτοις τε θεοῖσι*] Sic pro *θεοῖς* scripsi auctoribus Wolf. et Hermanno.

V. 374. *ὑπευνηθεῖσ'* A. — *Ὑπερίωνος φιλότητι* M3.

V. 375. *Κρίῳ*] Gaisf. et Dind. cum Reizio *Κρείῳ* (ut Par. habet), qui non recte propter metrum hoc necessarium esse asseveravit. *Κρῖος* nomen proprium est apud Herodot. VI, 50. 73. Aristoph. Nub. 1359: *τὸν Κρῖον ὡς ἐπέχθη*. Eandem formam restitui Hesiodo v. 134. V. Lehrs Arist. p. 296. Praeterea pro *τίκτεν* scripsi *τέκεν ἐν* cum V2. Bar. (qui habet *τέκε ἐν φ.*).

V. 377. *πάσῃσι μετέπρεπεν*] Scriptura librorum ὃς *καὶ πᾶσι* parum idonea non propter *καί* additum videtur, sed quod aegre vel antiquissimus poeta *πάντας* de duobus usurpavit. Quare secutus sum partim Tr., qui habet ὃς *πάσαισι*, partim Bar., qui praebet ὅς *γε πάσῃσι*.

V. 379. *Ἀργέστην, Ζέφυρον*] Ita scholia et antiqui codd. M3. V1.2. Vat. Taur. al. Graevius *ἀργέστην* (l. *ἀργεστὴν*) *Ζέφυρον*. — *τ' αἰψηροκέλευθον*] M2. *λαιψηροκέλευθον*, V1. Par. *Βορέην αἰψηροκέλευθον*. F. *Ζέφυρόν τε, Βορέην τ' αἰψ.*

quam ex versu 777. pro illa significatione argumenta peti posse videntur.

V. 363. *γε μὲν*] tamen. V. Buttm. Exc. I. ad Aratum.

V. 371. *Θείη*] V. Pindar. Isthm. V, 1.

V. 377. *Πέρσην*] Est pater Hecatae (v. 409.), cuius praeter hunc locum mentio non fit apud mythologos; v. Buttm. Myth. II. p. 192. Ruhnken. hymn. Cer. 24. Creuzer. Symb. I. p. 339. ed. III. Idem de Astraeo et Pallante dictum esto; de quibus omnibus v. Herm. de myth. p. 15.

V. 379. *Ἀργέστην*] Tres tantum hic ventos commemorari (sine Argeste) non est credibile,

καὶ Νότον, ἐν φιλότητι θεὰ θεῷ εὐνηθεῖσα.
τοὺς δὲ μέτ' ἀστέρα τίκτεν Ἑωσφόρον Ἠριγένεια
ἄστρα τε λαμπετόωντα, τά τ' οὐρανὸς ἐστεφάνωται.
Στὺξ δ' ἔτεκ' Ὠκεανοῦ θυγάτηρ Πάλλαντι μιγεῖσα
Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι·
καὶ Κράτος ἠδὲ Βίην ἀριδείκετα γείνατο τέκνα,
τῶν οὐκ ἔστ' ἀπάνευθε Διὸς δόμος, οὐδέ τις ἕδρη,
οὐδ' ὁδὸς ὅππη μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύει,
ἀλλ' αἰεὶ πὰρ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ ἑδριόωνται.
ὣς γὰρ ἐβούλευσε Στὺξ ἄφθιτος Ὠκεανίνη
ἤματι τῷ ὅτε πάντας Ὀλύμπιος ἀστεροπητὴς

V. 380. *θεὰ θεῷ*] Sic scripsi cum M1.2. Taur. Vat. V1.2. Par. pro *θεῷ θεά*. Prorsus ita infra v. 405. et Hom. Od. V, 97. Il. II, 821. *θεὰ βροτῷ εὐνηθεῖσα*. Il. XVI, 176. *γυνὴ θεῷ εὐνηθεῖσα*.

V. 381. *μετ' Ἀστραῖον τέχ' ἑωσφόρον* M3.

V. 383. *ἔτεκεν παῖς Ὠκεανοῦ* M3., *ἔτεκεν — θυγατέρα* V1.

V. 384. *πολύσφυρον*, sed supra scr. *καλλίσφυρον* M2. — Pro *Νίκην* M3. V1. Par. *Νείκην*.

V. 387. V1. *κεῖνος*, Vat. *οὐδ' ὁδιὸς ὅππη δι' ἐκείνων θεὸς ἡγεμονεύει*. In marg. *γρ. μετ' ἐκείνους*. Hermannus *ἡγεμονεύῃ*.

quanquam haec fuit Acusilai sententia. Sensit Aristarchus (nam recte emendasse scholiastam videtur Gaisfordius ita: *τοῦτον* (*τὸν Ἀργέστην*) *Ἀρίσταρχος ἀπηλιώτην φησί*). Quae Vossius (epp. myth. I. 35.) protulit, ut Acusilai sententiam defenderet, captiosius dicta sunt quam verius. Monuit enim ille Eurum propterea hic non commemorari, quod is in nocuis ventis, Typhoei filiis, haberetur (cf. v. 869.). Aliis argumentis hanc sententiam defendere conatus est Muetzellius p. 46. 474. Omnino hic sermo est de *ἀνέμοις εὐθέσι*, non de *παρεκβάσεσι* ventorum (*μάψ αὔραις*), in quibus et Eurus (non malus ille ap. Hom. Od. XIX, 206.) habendus et is, qui Italis audit Scirocco. Exspectabamus igitur hic Solanum commemorari. Atque vere Argestes proprie est is ventus, qui flat ab oriente, unde sol transit finitorem (*ἀπὸ τοῦ ἡλίου*). Haec enim regio vere dicitur *ἀργή*, i. e. clara. Post vero alia huic vocabulo subiecta notio est; dixerunt omnes eos ventos *ἀργεστάς*, qui aerem liberarent nubibus (*τοὺς αἰθρίους*, ut Hom. Il. XI, 306. Notum), atque ita factum est, ut postea is ventus hoc nancisceretur prae ceteris nomen, qui est inter Zephyrum et Thrasciam. Argesten autem hic esse nomen proprium, non adiectivum, demonstratur etiam sententia grammaticorum, qui *Ἀργέστην* et *ἀργεστήν* pronuntiari iubent. Schol. Venet. XI, 306. Eustath. ad Hom. Il. p. 845, 60: *τὸ ἀργέσταο εἰ μέν ἐστι κύριον ἀνέμου, προπαροξύνεται, εἰ δὲ ἐπίθετον νότου ἐστί, προπερισπᾶται.* Cf. Choerob. in Bekk. Anecd. p. 1224. Atque Apeliotem in opportunis ventis haberi docet Andronici Cyrrhe-

Ad pag. 49.

ARISTOTELIS TABULA VENTORUM.

A.

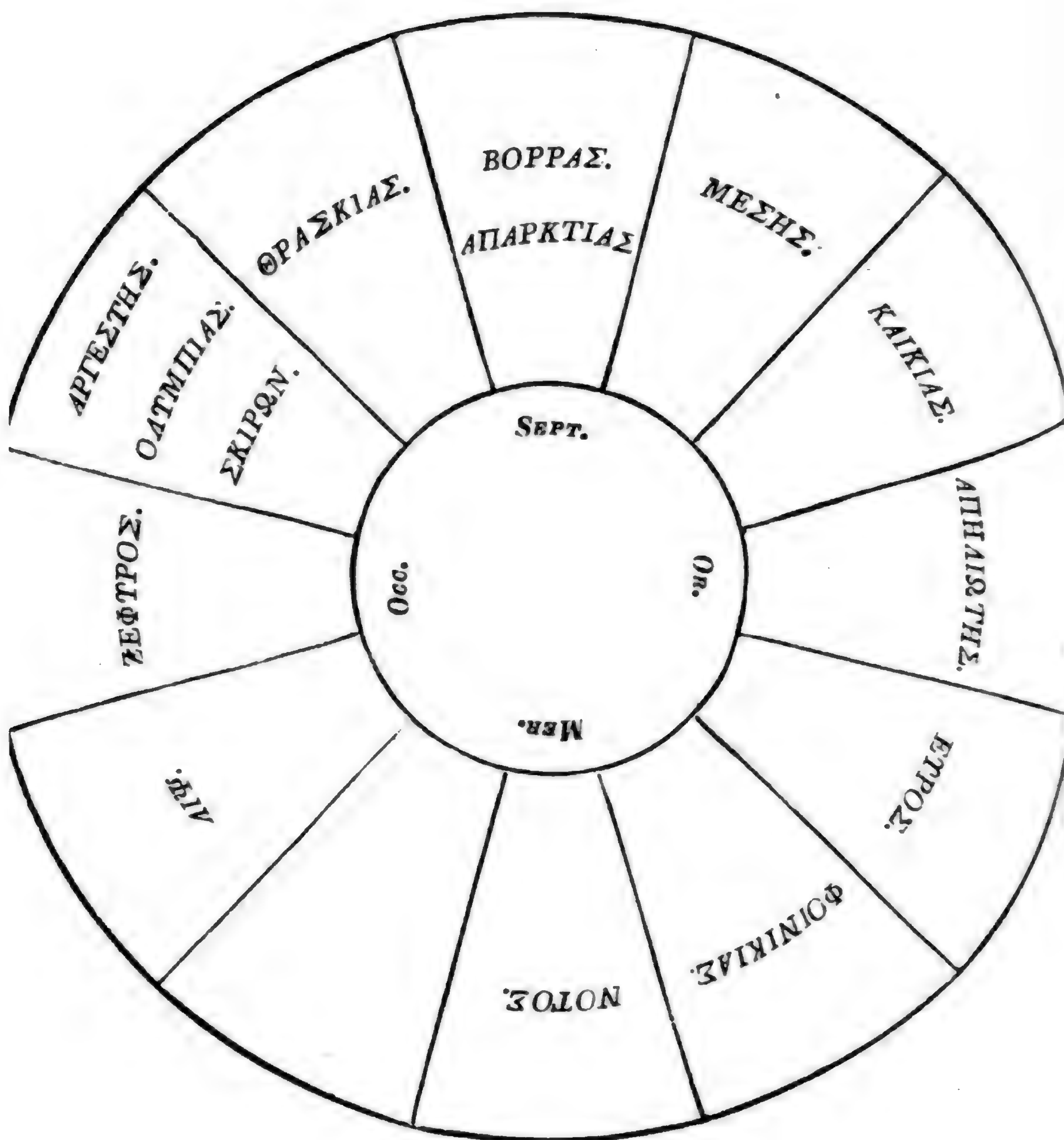

Ad pag. 49.

TABULA VENTORUM E MARMORE PIO-CLEMENTINO DESCRIPTA.

B.

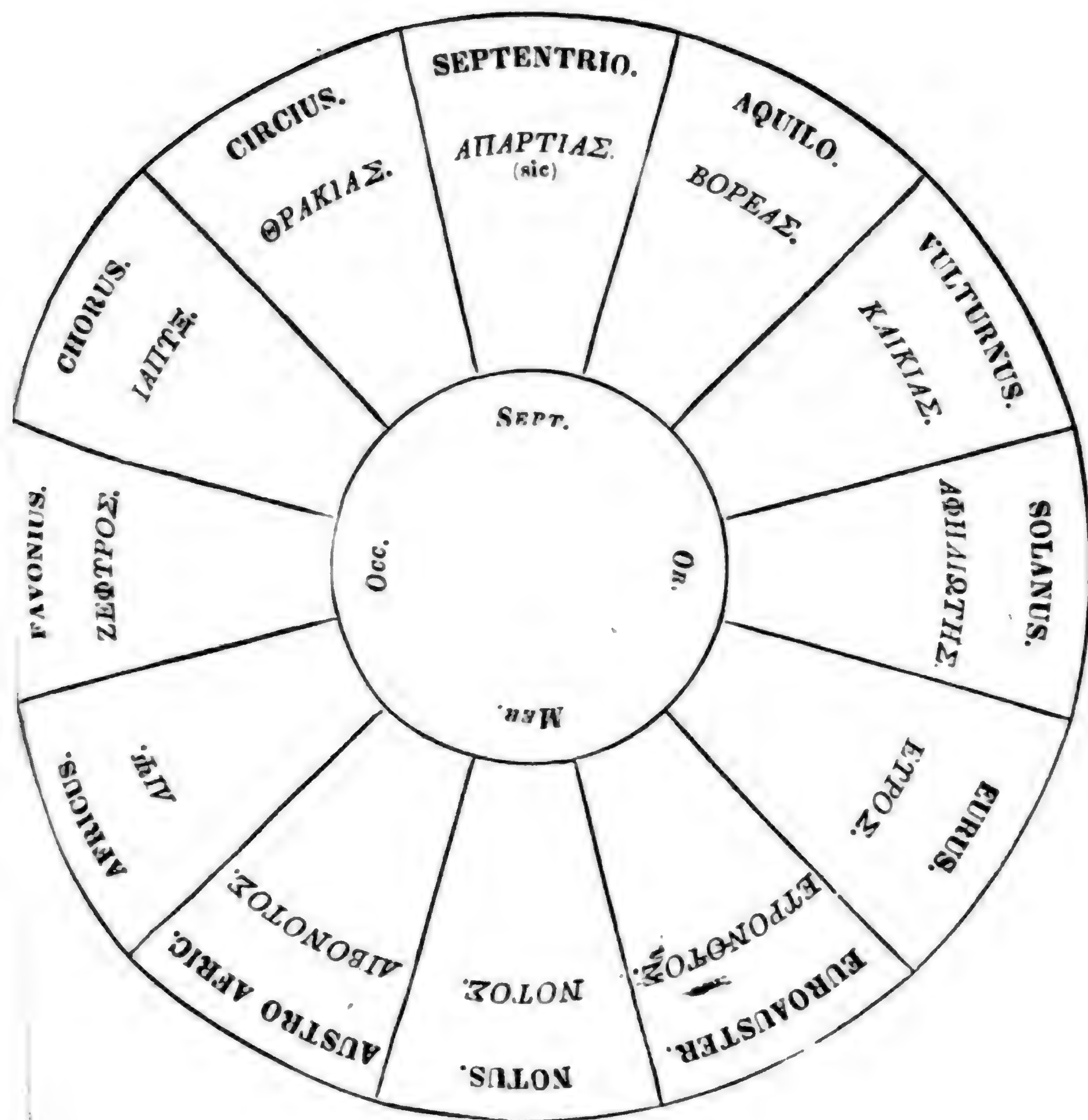

ἀθανάτους ἐκάλεσσε θεοὺς ἐς μακρὸν Ὄλυμπον,
εἶπε δ', ὃς ἂν μετὰ εἷο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
μή τιν' ἀποῤῥαίσειν γεράων, τιμὴν δὲ ἕκαστον
ἑξέμεν ἣν τὸ πάρος γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
τὸν δ' ἔφαθ', ὅςτις ἄτιμος ὑπὸ Κρόνου ἠδ' ἀγέραστος,
τιμῆς καὶ γεράων ἐπιβησέμεν ἣ θέμις ἐστίν.
ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στὺξ ἄφθιτος Οὔλυμπόνδε
σὺν σφοῖσιν παίδεσσι φίλου διὰ μήδεα πατρός.
τὴν δὲ Ζεὺς τίμησε, περισσὰ δὲ δῶρα ἔδωκεν.
αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἔμμεναι ὅρκον,

V. 392. *ὥς ἂν* Ml.
V. 393. *θ' ἕκαστον* Ml., *δέ* abest a Vl.
V. 394. Hunc versum Hermannus sic scriptum esse ab antiquo poeta putat apud Frank. ad Hom. hymn. Merc. 478: *ὥς τὸ πάρος περ ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι.* In Ml. *γε* deest.
V. 397. *ἄφθιτος*] V2. Bar. *ἄφθιτον.*
V. 398. *σφοῖσιν*] V2. *σφῇσιν.*
V. 399. *ἔδωκεν*] Ml. 2. Par. Vl. 2. Taur. *δέδωκεν.* Non male. Nam etiam *ἔδωκα, ἔθηκα,* nunc aorista, primo perfecta fuisse videntur. Cf. tamen annot. ad v. 1014.

stis turris, quae Athenis erecta est ventis. De ventorum descriptione recentiore v. Aristotel. Pol. IV, 3. p. 117: *καθάπερ ἐπὶ τῶν πνευμάτων λέγεται τὰ μὲν βόρεια, τὰ δὲ νότια, τὰ δ' ἄλλα τούτων παρεκβάσεις.* p. 117, 13: *ὥςπερ ἐν τοῖς πνεύμασι τὸν μὲν ζέφυρον τοῦ βορέου, τοῦ δὲ νότου τὸν εὖρον εἶδος τιθέασιν.* Plin. H. N. II, 47. XVIII, 31. Vitruv. I, 6. A. Gell. II, 22. Laur. Lyd. de mens. IV, 46. Conr. Gesner. Medit. phys. p. 127. Wernsdorf. Poet. Lat. V. p. 524. Ukert. Geogr. Graec. et Rom. I. p. 171. C. a Raumer. in Mus. Rhen. V. p. 497. Praeterea calci huius libri adiecimus recentiores ventorum tabulas, alteram (A) ex Aristotele Meteor. II, 6., alteram (B) ex Musei Pioclementini marmore nuper a nobis descriptam. — *Ἀργέστην, Ζέφυρον*] *Ζητητέον δὲ, ὅτι χωρὶς συνδέσμου Ἀργέστην, Ζέφυρον εἶπεν.* SCHOL. Exspectaverat igitur *Ζέφυρόν τε,* quod ipsum hic locum habere potest.

V. 386—403. Hi versus serioris cuiusdam rhapsodi videntur.

V. 387. *ἡγεμονεύει*] Guiet. volebat *ἡγεμονεύοι,* quod probabat Wolf. Non recte. Constructio est: *τῶν δόμος οὐκ ἔστιν ἀπάνευθε Διὸς, οὐδὲ ἕδρη, οὐδ' ὁδός ἐστιν αὐτοῖς, ἣν μὴ Ζεὺς ἡγεμονεύει.* Nam neque coniunctivo neque optativo propterea usus est poeta, ut demonstraret nullam non illis viam praeire Iovem; illud vero esset: „si quando Iuppiter illis viam non praeiverit, pro via eam non haberi ab asseclis." Heynius hunc versum pro spurio habuit, nullis tamen additis argumentis.

V. 397. *Οὔλυμπόνδε*] De accentu v. Allgem. Lehre v. Acc. d. gr. Sprache p. 356.

V. 400. *θεῶν μέγαν — ὅρ-*

παῖδας δ' ἤματα πάντα ἑοὺς μεταναιέτας εἶναι.
ὣς δ' αὔτως πάντεσσι διαμπερές, ὥςπερ ὑπέστη,
ἐξετέλεσσ'· αὐτὸς δὲ μέγα κρατεῖ ἠδὲ ἀνάσσει.
Φοίβη δ' αὖ Κοίου πολυήρατον ἦλθεν ἐς εὐνήν·
κυσαμένη δὴ ἔπειτα θεὰ θεοῦ ἐν φιλότητι
Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο, μείλιχον αἰεί,

V. 401. ἑοὺς] ἑοῦ, quod praebetur a Taur. Vl. M2. 3. Par. Bar., debebat esse ἕου. V. Apollon. de pronom. p. 107. B., nisi in quibusdam exemplaribus ἑοῦς scriptum est. V. Apollon. l. l. p. 98. B. Bast. ad Greg. Cor. Schaef. p. 193. Ahrens de dial. Aeol. p. 169.

V. 402. ὡςαύτως Vl.

κον] Pind. Ol. VII, 65. (120.): ἐκέλευσεν δ' αὐτίκα χρυσάμπυκα μὲν Λάχεσιν χεῖρας ἀντεῖναι, θεῶν δ' ὅρκον μέγαν μὴ παρφάμεν.

V. 404. Huc pertinere videtur quod profert Grammat. ap. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 428: ἢ ἀπὸ Φοίβης μαμμωνυμικοῦ, ὡς Ἡσίοδος (cf. Etym. M. p. 796.), si ad Theogoniam omnino pertinet.

V. 408. Hunc versum ex margine adhaesisse dicunt Guiet., Heyn., Wolf.; Robinsonus tamen commendatum esse ab epanaphora iudicavit. Verum tria sunt quae in reprehensionem incurrere in hoc versu videntur; primum μείλιχον illud post integrum versum interiectum, quod non pati videtur epanalepsis, cuius ea ratio est, ut gravius quid assequaris repetitione; v. annot. ad Oper. 3. 657. Hom. Il. XX, 371: καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικεν, Εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε. XXII, 126: οὐ μέν πως νῦν ἔστιν ἀπὸ δρυὸς οὐδ' ἀπὸ πέτρης Τῷ ὀαριζέμεναι ἅτε παρθένος ἠΐθεός τε, Παρθένος ἠΐθεός τ' ὀαρίζετον ἀλλήλοιιν. XXIII, 641 seq.: ὁ μὲν ἔμπεδον ἡνιόχευεν, Ἔμπεδον ἡνιόχευε. Od. I, 22 seq.: ἀλλ' ὁ μὲν Αἰθίοπας μετεκίαθε τηλόθ' ἐόντας, Αἰθίοπας, τοὶ διχθὰ δεδαίαται. Hesiod. Op. 3 seq.: ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε, Ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἕκητι. Callim. Iov. 92. 93. Lav. P. 72: μεσαμβρινὰ δ' εἶχ' ὄρος ἀσυχία. Ἀμφότεραι λώοντο, μεσαμβριναὶ δ' ἔσαν ὧραι· Πολλὰ δ' ἀσυχία τῆνο κατεῖχεν ὄρος. Adde Nonn. Dion. XXXVI, 104. 105. XLII, 61. 62. 75. 76. Cf. Ruhnk. ad Callim. Lav. Pall. 40. Propert. I, 3, 25. 26.; deinde inane est ἐξ ἀρχῆς: nam quod Clericus voluit, ἐξ ἀρχῆς esse: iam ante Iovem, ridiculum est; denique offendimus ad ἀγανώτατον, quod aegre excusatur Homerico ὀλοώτατος ὀδμή. Accedit, quod nec ἐντὸς Ὀλύμπου pertinere ad aetatem Hesiodi videtur. V. annot. ad v. 37. Haec omnia me commovent, ut recentioris alicuius rhapsodi habeam.

V. 411—452. Hunc hymnum in Hecaten non ab antiquo auctore Theogoniae profectum esse, sed additum a recentioribus quibusdam poetis, fortasse Onomacrito vel Cercope, certa sunt indicia. Monuit hac de re iam Heynius. Primum atque gravissimum quidem hoc est, quod bis a poeta

ἤπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
[μείλιχον ἐξ ἀρχῆς, ἀγανώτατον ἐντὸς Ὀλύμπου.]
γείνατο δ' Ἀστερίην εὐώνυμον, ἥν ποτε Πέρσης
ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα φίλην κεκλῆσθαι ἄκοιτιν.
[ἡ δ' ὑποκυσαμένη Ἑκάτην τέκε, τὴν περὶ πάντων
Ζεὺς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,

V. 403. *ἐξετέλεσεν — ἠδ' ἀνάσσει* M2.
V. 405. *δὴ ἔπειτα*] Ita scripsi e Med. cum Dind. pro *δ' ἤπειτα* vel *δήπειτα*. M1. *δήπιτα θεὰ θεῶ*, M2. *θεῶν*.
V. 406. *ἐγείνατο*] V2. *γείνατο*.
V. 407. *ἠπιον* V1.
V. 410. *μέγα* deest in M1.

inculcatur Hecaten esse *μονογενῆ* (v. 426. 448.), nec tamen propterea privatam honore. (*Τριτογενὴς Ἑκάτη* dicitur apud Zenob. Prov. IV, 16. propter tres partes mensis. Cf. annotat. ad Oper. 410.) Scilicet hoc apertum est indicium illatam esse Hecaten ab Orphicis antiquae theogoniae, a qua multum abest haec unum numen procreandi ratio. *Μουνογενής* vero est proprium Orphicorum vocabulum, de Pallade et Proserpina, quae ipsa videtur esse Hecate, ursurpatum. (Cf. Lobeck: Aglaoph. p. 545.; *μουνογενὴς Ἑκάτη* legitur etiam ap. Apollon. Arg. III, 1065., ubi versus theog. 426. allegatur a scholiasta. Cf. praeterea Aesch. Ag. 872. Well.: *μονογενὲς τέκνον πατρί.*) Quod quum non satis consentaneum esse antiquae theogoniae ipse hymni conditor intellexisset, putavit excusatione quadam opus esse. Deinde totus ille numinis alicuius prolixus honor non decet simplicissimam theogoniae Hesiodeae expositionem. Porro abhorret quum ab epicorum antiquorum tum ab Hesiodi dictione *παραγίγνεσθαι* v. 429. 432. 436. Cf. hymn. Orph. Hecat. 8., abhorret v. 440. *οἳ γλαυκὴν ἐργάζονται*: v. 452. mire dictum est *αἵ δέ τε τιμαί* atque eo excogitatum consilio, ut transitus pararetur ad sequentia, quae sunt vere Hesiodea; exspectabas saltem *αἵδε τε τιμαί*. Neque epicum puto illum *ἐσθλοῦ* vocabuli usum v. 435. 439. 444.; neque rectam sedem habet *θεά* 426. Denique totum hunc locum Persarum doctrina conditum esse recte monuisse videtur Creuzerus Symb. I. p. 339. ed. III. Cf. Ritschl: die alex. Biblioth. cet. p. 55. Atque duos agnovisse poetas mihi videor, qui diversa addiderunt diversis temporibus, alterum, qui post v. 410. hos addidit versus: 411—415. 421—426. 428—452; alterum eumque recentiorem (*καὶ γὰρ νῦν* legitur v. 416.), qui infersit v. 416—420. et v. 427., qui nunc inepto leguntur loco. Nam versus 416—420. inferendi sunt post 428., versus autem 427. coniungendus erat cum v. 425.: *ἀλλ' ἔχει ὡς τοπρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμὸς καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ ἠδὲ θαλάσσῃ.* (Ut hoc commode fieri possit, Hermannus v. 427. aut *καὶ γέρα* aut *ὃν γέρας* legendum esse coniecit, aut v. 427. pro v. 413 esse alius recensionis. Alterum mihi non opus esse videtur, quum

μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντος ὑπ' οὐρανοῦ ἔμμορε τιμῆς,
ἀθανάτοις τε θεοῖσι τετιμένη ἐστὶ μάλιστα.
*καὶ γὰρ νῦν ὅτε πού τις ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
*ἔρδων ἱερὰ καλὰ κατὰ νόμον ἱλάσκηται,
*κικλήσκει Ἑκάτην· πολλή τέ οἱ ἕσπετο τιμὴ
*ῥεῖα μάλ', ᾧ πρόφρων γε θεὰ ὑποδέξεται εὐχάς·
*καί τέ οἱ ὄλβον ὀπάζει, ἐπεὶ δύναμίς γε πάρεστιν.
ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἐξεγένοντο
καὶ τιμὴν ἔλαχον, τούτων ἔχει αἶσαν ἁπάντων,
οὐδέ τί μιν Κρονίδης ἐβιήσατο, οὐδέ τ' ἀπηύρα
ὅσσ' ἔλαχεν Τιτῆσι μετὰ προτέροισι θεοῖσιν,
ἀλλ' ἔχει ὡς τοπρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
οὐδ', ὅτι μουνογενής, ἧσσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
*καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ οὐρανῷ ἠδὲ θαλάσσῃ·
ἀλλ' ἔτι καὶ πολὺ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζεὺς τίεται αὐτήν.
ᾧ δ' ἐθέλει μεγάλως παραγίγνεται ἠδ' ὀνίνησιν·
ἔν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μεταπρέπει ὅν κ' ἐθέλῃσιν·

V. 414. Defuisse videtur in exemplari Schol. Eur. Hipp. 146. 228. — ὑπ' οὐρανοῦ] ἀπ' οὐρ. M2. 3. (qui antea pro ἡ δὲ habet ἠδέ). Fortasse ἐπ' οὐρανοῦ. Cf. v. 427. Nam quod Wolf. monuit, sermonem esse de Urano, imperium mundi primo tenente, plane ab hoc loco alienum esse puto.

V. 415. τετιμένη] V2. θεοῖς τετιημένη. M2. τετιμημένη.

V. 417. ἔρδων] V2. ῥέζων.

V. 418. ἕσπεται V1. Par. M3., ἕπεται M2.

V. 419. ᾧ] Taur. Par. οὗ, quod nescio an hic sit melius. Alius enim sunt generis quae protulit Porsonus ad Eur. Hecub. 539. et quae his addidit Schaeferus. Omnia enim haec exempla de rebus dicta sunt, quae manibus quasi porriguntur. — M1. 2. ὑπεδέξατο.

V. 422. ἔχειν V1.

V. 423. ἐβιήσατο] V1. Taur. ἐβιάσατο.

V. 424. ὃς ἔλαχε M1.

V. 425. M1. ἔχειν ὡς τὸ πρὶν ἀπαρχῆς — δεσμός; in V1. ὡς deest, postea legitur ἐξαρχῆς.

V. 429. ἐθέλῃ M2.

V. 430. ᾧ κ' ἐθέλῃσιν V1., ὅν κ' ἐθ. Par.

V. 431. θωρήσσωνται] Sic V2., P2. M1. 3. θωρήσσοιντο. Ceteri θωρήσσονται. Antea φθησήνορα M2.

constructio sit haec: ἀλλὰ ὡς τοπρῶτον ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός, οὕτω καὶ γέρας ἔχει; alterum autem propterea non verisimile, quod ita v. 414. prorsus inutilis esset. Omnes eos versus, qui sunt alterius poetae, asteriscis notavi.

V. 440. γλαυκὴν — ἐργάζονται] Non repugnarem, si

ἠ δ' ὁπότ' ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσσωνται
ἀνέρες, ἔνθα θεὰ παραγίγνεται, οἷς κ' ἐθέλῃσι
νίκην προφρονέως ὀπάσαι καὶ κῦδος ὀρέξαι·
ἔν τε δίκῃ βασιλεῦσι παρ' αἰδοίοισι καθίζει·
ἐσθλὴ δ' αὖθ', ὁπότ' ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν,
ἔνθα θεὰ καὶ τοῖς παραγίγνεται ἠδ' ὀνίνησι.
νικήσας δὲ βίῃ καὶ κάρτεϊ καλὸν ἄεθλον
ῥεῖα φέρει χαίρων τε τοκεῦσιν κῦδος ὀπάζει.
ἐσθλὴ δ' ἱππήεσσι παρεστάμεν οἷς κ' ἐθέλῃσι,
καὶ τοῖς οἳ γλαυκὴν δυςπέμφελον ἐργάζονται·
εὔχονται δ' Ἑκάτῃ καὶ ἐρικτύπῳ Ἐννοσιγαίῳ.
ῥηϊδίως δ' ἄγρην κυδνὴ θεὸς ὤπασε πολλήν,
ῥεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλουσά γε θυμῷ.
ἐσθλὴ δ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληΐδ' ἀέξειν·
βουκολίας τ' ἀγέλας τε καὶ αἰπόλια πλατέ' αἰγῶν,
ποίμνας τ' εἰροπόκων ὀΐων, θυμῷ γ' ἐθέλουσα,
ἐξ ὀλίγων βριάει, καὶ ἐκ πολλῶν μείονα θῆκεν.
οὕτω τοι καὶ μουνογενὴς ἐκ μητρὸς ἐοῦσα

V. 432. παραγίνεθ' M1.
V. 433. προφρονέουσ' M3.
V. 434. καθέζει M1. Antea ἐν δὲ Par.
V. 435. δ' αὖ ὁπότ' ἄνδρες ἐν ἀγῶνι M1., δ' αὖ etiam M3. V1.
V. 436. τοῖσι M1. 3. V1.
V. 437. τε βίῃ Par.
V. 438. τοκεῦσι δὲ Bar. M3. Steph., τοκεῦσί τε A. It.
V. 439. ἐθελήσῃ M2.
V. 440. γλαυκὴν] V. Schol. Ven. Il. XVI, 34. 748. Fortasse Γλαύκην. Cf. v. 244. Lobeck. Paral. p. 350. Vulgo θάλασσαν supplendam esse censent. V. tamen Nonn. Dion. I, 75. XI, 49: Ἀφνειῆς ἀτίνακτα κατέγραφε νῶτα Γαλήνης. Hom. Od. VII, 319. Cf. Wakef. ad Lucr. I. p. 236. et quae congessimus animadvers. crit. in Callim. epigr. p. 7. Adde animadvers. ad Opp. 375. — ἐργάζωνται M3.
V. 442. κυδνὴ] V1. 2. M1. 3. P2. κυδρή.
V. 443. φαινομένην] Vat. φαινομένη. Antea ἀφείλατο V1. Par.
V. 446. γ' ante ὀΐων M1. V1., γε θέλουσα M1., γ' ἐθέλουσα M2. V1.
V. 447. καὶ ἐκ] Sic M1. 2. 3. V1. 2. Taur. Ceteri κἀκ. καὶ ἐκ unam syllabam apud Hesiodum faciunt. Cf. v. 405. Sed v. Spitzner. Exc. ad Iliad. XIII. p. 36. Antea βριάρει M2.

quis de praedatione maritima illa aetate haud ignobili accipere mallet. V. 442. perperam Schol. ad venatores trahit. F. A W. Bis lapsus est vir egregius, si recte video; nam versus 441. ita apodosin continere non potest propter adiectum δέ in ῥηϊδίως ἄγρην. Quare post Ἐννοσιγαίῳ plene interpunxi.

πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τετίμηται γεράεσσι.
θῆκε δέ μιν Κρονίδης κουροτρόφον, οἳ μετ' ἐκείνην
ὀφθαλμοῖσιν ἴδοντο φάος πολυδερκέος Ἠοῦς.
οὕτως ἐξ ἀρχῆς κουροτρόφος· αἳ δέ τε τιμαί.]

Ῥεῖα δ' ὑποδμηθεῖσα Κρόνῳ τέκε φαίδιμα τέκνα,
Ἱστίην, Δήμητρα, καὶ Ἥρην χρυσοπέδιλον,
ἴφθιμόν τ' Ἀΐδην, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει
νηλεὲς ἦτορ ἔχων, καὶ ἐρίκτυπον Ἐννοσίγαιον,
Ζῆνά τε μητιόεντα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
τοῦ καὶ ὑπὸ βροντῆς πελεμίζεται εὐρεῖα χθών.
καὶ τοὺς μὲν κατέπινε Κρόνος μέγας, ὅςτις ἕκαστος
νηδύος ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γούναθ' ἵκοιτο,
τὰ φρονέων, ἵνα μή τις ἀγαυῶν Οὐρανιώνων
ἄλλος ἐν ἀθανάτοισιν ἔχοι βασιληΐδα τιμήν.
πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος,

V. 451. πολυδερκέος] V2. M1. Taur. πολυδέρκεον.
V. 452. οὕτως] Taur. ὄντως.
V. 453. Ῥεῖα δ' ὑποδμηθεῖσα] A. Ῥείη δ' αὖ δμ. V2. Ῥείη ὑποδμ. Taur. Ῥεῖα ὑποδμ. V1, M1.2. Ῥείη δ' ὑποδμ., sed M2. supra δ' αὖ δμ.
V. 454. Δήμητραν M1.2. (cf. Ammon. v. βωμοί). Antea Ἑστίην M3., Ἱστίην ἠθείην Par.
V. 459. M4. μέγας Κρόνος.
V. 462. ἔχοι] Sic Par. Taur. V1. pro ἔχῃ, M2. ἔχει οἱ β.
V. 465. Hunc versum spurium esse iudicant Guiet., Heyn., Wolf., Gaisf., Dind. Non putaverim. Oraculo quasi proditum erat (v. enarrationem) a filio Cronum regno exutum iri. His ipse poeta addidit hoc Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς factum iri. Scriptura πατρός pro Διός, a scholiis memorata et a Tr. adoptata, quae pessime habet propter Atticam correptionem, ficta ab iis est, qui Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς coniungerent cum πέπρωτο, non cum

V. 450. οἳ μετ' ἐκείνην] Constr. κουροτρόφον ἐκείνων, οἳ μετ' ἐκείνην ἴδοντο φάος Ἠοῦς.

V. 452. Post hunc versum lacuna esse videtur Thierschio (de Hes. p. 23. 24.): nondum enim de Saturni regimine expositum esse. Verum omnino animadvertendum est hanc theogoniae partem, cuius principium est v. 453., prorsus sensu differre ab altera. Pars prior cosmogoniam continet, haec vero theogoniam; illa vere physica est, haec, ut est uberior poetica dictione, ita etiam, si pauca demas, cum illa doctrina physica universali nihil commune habet.

V. 463. πεύθετο γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ] Mirum est quod ex antiqua theogonia protulit Clemens Homil. VI, 2. T. I. p. 664. ed. Cotel.: οὐδ' αὖ Κρόνος τῇ Ῥέᾳ μιγεὶς καὶ γεννήσας Πλούτωνα πρῶτον κατέπιε διὰ τινὰ Προμηθέως θεσμὸν δεδιώς, μήποτε γεννηθὲν ἐξ αὐτοῦ βρέφος, γενναιότερον γενόμενον, ἀφέληται αὐτὸν τῆς βασιλείας. Simile quid

οὕνεκά οἱ πέπρωτο ἑῷ ὑπὸ παιδὶ δαμῆναι,
καὶ κρατερῷ περ ἐόντι, Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς·
τῷ ὅγε οὐκ ἀλαοσκοπιὴν ἔχεν, ἀλλὰ δοκεύων
παῖδας ἑοὺς κατέπινε· Ῥέην δ' ἔχε πένθος ἄλαστον.
ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα φίλους λιτάνευε τοκῆας
τοὺς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
μῆτιν συμφράσσασθαι, ὅπως λελάθοιτο τεκοῦσα
παῖδα φίλον, τίσαιτο δ' ἐρινῦς πατρὸς ἑοῖο
[παίδων οὓς κατέπινε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης.]
οἱ δὲ θυγατρὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ἐπίθοντο,
καί οἱ πεφραδέτην ὅσαπερ πέπρωτο γενέσθαι
ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῆϊ καὶ υἱέϊ καρτεροθύμῳ.
[πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πίονα δῆμον,
ὁππότ' ἄρ' ὁπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
Ζῆνα μέγαν· τὸν μέν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη

δαμῆναι.

V. 466. ὅγε οὐκ] Hiatus pessimae notae. Scribe τῷ Κρόνος οὐκ ἀλαοσκ. [Bentl. τῷ δ' ἄρ' ὅγ'. F. I.] Herm. τῷ καὶ ὅγ' οὐκ, coll. Odyss. XIII, 331.

V. 469. τέξεσθαι] V2. τεύξεσθαι.

V. 470. τοὺς αὐτῆς] Ante Reizium τοὺς αὐτῆς.

V. 471. συμφράσσασθαι] P2. οἱ φράσσ.

V. 473. Etiam hunc versum glossema peperisse videtur, quod fortasse quis ad πατρὸς ἑοῖο adscripserit. Notavit eum Heynius. F. A. W. Secuti sunt Gaisf. et Dind.; in M1. textu deest, sed additus in marg., ubi ἀγκυλόμητις.

V. 474. ἔκλυον V1. Par. — Pro ἠδ' ἐπίθοντο scholiasta legisse videtur ἠδὲ πίθοντο. Cf. eundem scholiastam ad v. 555.

V. 477. Λύκτον] Taur. Λύκτρον.

V. 478. τεκέεσθαι M2., ὁππότ' ἂν V1. Par.

de Prometheo et Iove narrat Aeschylus Prom. 793. 899. 984., sed non falsum esse Clementem memoria, quum idem de Saturno et Prometheo narraret, demonstrat Aeschyli versus 993. (Blomf.): οὐκ ἐκ τῶνδ' ἐγὼ δισσοὺς τυράννους ἐκπεσόντας ἠσθόμην. Duo tyranni sunt Uranus et Cronus. Nam de Ophione non puto cogitasse Aeschylum; v. Hom. Il. XVIII, 399. Apollon. I, 503.

V. 470. τοὺς αὐτῆς] Vere Reizius monuit antiquos poetas nunquam ita usos esse spiritu denso (αὑτῆς), semper illos dixisse ἕο αὐτοῦ, οἱ αὐτῷ. Si recte intelligo Apollon. Dysc. de pron. p. 103. A. B., Alcaeus primus hac crasi usus est inter poetas. Cf. animadvers. ad v. 126.

V. 472. Hom. Il. XXI, 412: οὕτω κεν τῆς μητρὸς ἐρινύας ἐξαποτίνοις. Guieti coniectura ἀνδρὸς ἑοῖο commode carebimus.

V. 478—484. Hos versus, qui ne a sententia quidem satis sunt

Κρήτῃ ἐν εὐρείῃ τραφέμεν ἀτιταλλέμεναί τε.
ἔνθα μὲν ἷκτο φέρουσα θοὴν διὰ νύκτα μέλαιναν
πρώτην ἐς Λύκτον· κρύψεν δέ ἑ χερσὶ λαβοῦσα
ἄντρῳ ἐν ἠλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κεύθεσι γαίης,
Αἰγαίῳ ἐν ὄρει, πεπυκασμένῳ, ὑλήεντι.]
τῷ δὲ σπαργανίσασα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
Οὐρανίδῃ μέγ' ἄνακτι, θεῶν προτέρῳ βασιλῆϊ·
τὸν τόθ' ἑλὼν χείρεσσιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν,
σχέτλιος, οὐδ' ἐνόησε μετὰ φρεσὶν, ὥς οἱ ὀπίσσω

V. 480. *ἐν* abest ab A.; M1. *κρύψεν δ' εὐρείῃ τρεφέμεν*; *τρεφέμεν* etiam M2., *τρέφεν* V1. Sed *τραφέμεν* aeque bene atque *τρεφέμεν* habet activam notionem non solum aoristi, sed etiam praesentis apud Aeolos Boeotosque. V. Boeckh. Pind. Pyth. not. crit. p. 445.

V. 481. *θοὴν*] *θοή* elegantius esse frustra monuit Schraderus ad Musaeum p. 217.

V. 482. *χερσὶ*] V2. Taur. *χειρί*. *κρύψε δὲ χειρὶ* Par. Paulo ante *πρῶτον δ' ἐς Λύκτον* Taur., *πρῶτον ἐς αὐτὴν Λ.* A., *πρώτην* (sed supra *ον*) M2.

V. 484. *Αἰγείω* M2. Praestat. *Ἀργαίῳ* Bas.

V. 485. *σπαργανώσασα — ἐγγυάλιξεν* M1.

V. 487. *ἐγκάτθετο*] Quanquam Par. M3. praebebant *ἐςκάτθετο*, quod receptum est a L. Dind., suadentibus Reizio et Wolfio, tamen *ἐγκάτθετο* nolui mutare, quod et codicibus mecommendati, pro insertis habeo a recentiore quodam rhapsodo, ne Cretae oblitus esse videretur Hesiodus. V. 481. *φέρουσα* est *ἐν γαστρὶ φέρουσα*, non manibus portans recens natum, ut putabat Hermannus, qui *μιν* corrigebat pro *μέν*. Ceterum Lytti urbis commemoratio certissimo est testimonio res olim Lyttiorum in Creta praevaluisse. Cf. Müller. Dor. I. p. 127. 207. II. p. 412. Nam quod Meursius (Cret. II. p. 74.) coniecit *Δίκτον* pro *Λύκτον* non opus est refutare. *Αἰγαῖον ὄρος*, vel potius *αἴγειον* est Ida mons, sic dictus ab Amalthea capra, adiectusque est propter Cnossum, locupletissimam Cretae urbem.

V. 483. *ἠλιβάτῳ*] V. ad v. 675.

V. 483. *μέγ' ἄνακτι*] Rarius *μέγα* cum nomine appellativo coniungitur. Simile est *μὰψ αὖραι* v. 872. et *ὁ πάνυ Σωκράτης*. Sic etiam comparativi et superlativi adduntur, ut Herod. I, 146. *μᾶλλον Ἴωνες* et ap. Cicer. A. Q. IV, 46. minus homo. Cf. Bernhardy Synt. p. 338.

V. 491. *ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν*] Pedestris orationis scriptor dixisset *αὐτὸς δὲ ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν*. Guieti coniecturis *καὶ ἐν ἀθ.* vel *ἠδ' ἀθαν.* non opus est.

V. 492. *Ἐπειδὴ δὲ Ζεὺς ἐγενήθη τέλειος, λαμβάνει Μῆτιν, τὴν Ὠκεανοῦ, συνεργόν· ἣ δίδωσι Κρόνῳ καταπιεῖν φάρμακον, ὑφ' οὗ ἐκεῖνος ἀναγκασθεὶς πρῶτον μὲν ἐξεμεῖ τὸν λίθον, ἔπειτα τοὺς παῖδας, οὓς κατέπιε· μεθ' ὧν Ζεὺς τὸν πρὸς Κρόνον καὶ Τιτᾶνας ἐξήνεγκε πόλεμον. μαχομένων δὲ αὐτῶν ἐνιαυτοὺς δέκα, ἡ Γῆ τῷ Διὶ ἔχρησε τὴν νίκην, τοὺς καταταρ-*

ἀντὶ λίθου ἑὸς υἱὸς ἀνίκητος καὶ ἀκηδὴς
λείπεθ', ὅ μιν τάχ' ἔμελλε, βίῃ καὶ χερσὶ δαμάσσας,
τιμῆς ἐξελάαν, ὁ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.
Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μένος καὶ φαίδιμα γυῖα
ηὔξετο τοῖο ἄνακτος· ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν
Γαίης ἐννεσίῃσι πολυφραδέεσσι δολωθεὶς
ὃν γόνον ἂψ ἀνέηκε μέγας Κρόνος ἀγκυλομήτης,
[νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο.]
πρῶτον δ' ἐξήμεσσε λίθον, πύματον καταπίνων·

lioribus (Vl. tamen ἐγκάτθεο) sustentatur et legitur apud Chrysippum (Galen. de Hipp. et Plat. dogm. III, 273.) et proxime accedit ad dialectum Aeolicam. Non ignotum est enim Aeolenses ἐν cum accusativo construxisse.

V. 488. ὅς οἱ Ml.

V. 489. ἀνήκεστος Bar.

V. 491. ἀέξειν Ml. Vl.

V. 493. ηὔξετο] Taur. ηὔξατο. Paulo post τοῖο δ' Ml. et pro δολωθεὶς in marg. γρ. χω (χολωθεὶς?), Vl. Par. χολωθείς. Pro ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν, quod habent Vl.2. Taur. Bar. RS. et Tr. (hic tamen sine δέ), ceteri ἐπιπλομένου δ' ἐνιαυτοῦ.

V. 494. Ad ἐννεσίῃσι M2. margo πρεσβείαις.

V. 497. ἐξήμεσσε] Sic Passov. lex. v. ἐξεμέω et Hermannus pro vulgato ἐξήμησε. Nisi aliam fabulam secutus est Hesiodus, qua Iuppiter Saturno lapidem exsecuit.

ταρωθέντας ἂν ἔχῃ συμμάχους· ὁ δὲ τὴν φρουροῦσαν αὐτῶν τὰ δεσμὰ Κάμπην ἀποκτείνας ἔλυσε. Καὶ Κύκλωπες τότε Διὶ μὲν διδόασι βροντὴν καὶ ἀστραπὴν καὶ κεραυνόν, Πλούτωνι δὲ κυνέην, Ποσειδῶνι δὲ τρίαιναν. Οἱ δὲ τούτοις ὁπλισθέντες κρατοῦσι Τιτάνων, καὶ καθείρξαντες αὐτοὺς ἐν τῷ Ταρτάρῳ, τοὺς Ἑκατόγχειρας καθίστασαν φύλακας. αὐτοὶ δὲ διακληροῦνται περὶ τῆς ἀρχῆς, καὶ λαγχάνει Ζεὺς μὲν τὴν ἐν Οὐρανῷ δυναστείαν, Ποσειδῶν δὲ τὴν ἐν θαλάσσῃ, Πλούτων δὲ τὴν ἐν ᾅδῃ. Apollod. I, 2. Hinc Heynius et Wolfius quaesivere, qui factum esset, ut v. 496. adderetur νικηθεὶς τέχνῃσι βίηφί τε παιδὸς ἑοῖο, si Γαίης ἐννεσίῃσι res facta sit; sed aut Γαίης ἐννεσίῃσι illud φάρμακον indicare videtur a Tellure paratum, quod partim vi, partim astutia Saturno a Iove datum est, aut v. 494. est alius recensionis pro versu 496., qui proxime accedit ad Apollodori narrationem.

V. 493. ἐπιπλομένων δ' ἐνιαυτῶν] Idem est quod supra v. 492. ἔπειτα dixit et v. 184. περιπλομένων ἐνιαυτῶν.

V. 497. πύματον καταπίνων] Male me habet hoc praesens; exspectaram καταπιών, si hoc licuisset per metrum. Ceterum quod Saturnus suos liberos ipse devoravit, ita nuper explicare conatus est Böttigerus Kunstmyth. I. p. 219., ut Saturnum cum Molocho Phoenicum compararet. Verum huic explicationi minime favere videtur, quod Graecorum Saturnus devoratos liberos rursus evomere cogitur. Potius Saturnus ille Neptunum et Plutonem devorans indicare videtur ante Iovem in uno numine contenta fuisse re-

τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε κατὰ χθονὸς εὐρυοδείης
Πυθοῖ ἐν ἠγαθέῃ γυάλοις ὕπο Παρνησοῖο
σῆμ' ἔμεν ἐξοπίσω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
[Λῦσε δὲ πατροκασιγνήτους ὀλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
Οὐρανίδας, οὓς δῆσε πατὴρ ἀεσιφροσύνῃσιν·
οἵ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν εὐεργεσιάων,
δῶκαν δὲ βροντὴν ἠδ' αἰθαλόεντα κεραυνὸν
καὶ στεροπήν· τοπρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκεύθει·
τοῖς πίσυνος θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.]
Κούρην δ' Ἰαπετὸς καλλίσφυρον Ὠκεανίνην
ἠγάγετο Κλυμένην καὶ ὁμὸν λέχος εἰσανέβαινεν.

V. 498. εὐρωδείης (sed supra νο) M2.
V. 501. ἀπὸ] M2. ὑπό.
V. 503. ἀπεμνήσαντο] V2. ἐπεμνήσαντο.
V. 504. αἰθαλέοντα M2.
V. 511. αἰολόμητιν] Taur. ἀγκυλόμητιν.

gna maris, Orci etc., quae post diversis diis tradita sunt a Iove, i. e. Saturnus evomuit istos reges, quos antea in suo corpore coarctarat. Hinc novae leges divinae exortae sunt (θέμιστες), Delphico prodendae oraculo. Atque hoc ita expressum mythis est antiquis, ut Iuppiter Delphici oraculi fundamenta iecisse diceretur. De saxo illo Delphico cf. Pausan. X, 24. Ceterum haec omnia Platonem uberiora legisse, ut ex philosophi verbis divinarat Wolfius (R. P. II. p. 377. E.) uberiusque Muetzellius (p. 478 seq.) demonstrare conatus est, non facile concedam. Cf. v. 629 seq. 717. Hos versus in animo habuisse Lucianum Saturn. 5. perspicuum est.

V. 501—506. Haec ad Hesiodum non pertinent, sed ex alio quodam antiquo poemate huc translata sunt ab aliquo, qui manca haec esse putabat. Hesiodea non esse patet ex vocabulo Οὐρανίδαι v. 502., quo auctor versuum insititiorum Cyclopes notare voluit, quod tantum abest, ut Hesiodus fecerit, ut nihil magis ab eius doctrina mythologica abhorreat. Ex versibus 139. et 147. satis comprobatur Cyclopes ex Hesiodi sententia natos esse a sola Tellure, non cum Coelo, quocirca Οὐρανίδαι dici non poterant ab eo poeta, qui versus 139. et 147. conscripserat, sed poterant ab eo, qui fontes Apollodori secutus est. Hanc ob causam obelis notavi. Cf. Völcker. Myth. Iap. p. 298. Hermannus vero l. l. p. 176. ex versu 147. ἄλλοι δ' αὖ Γαίης contrarium patere dicit, quod significet: alii etiam praeter Cyclopes, unde recte colligendum esse Cyclopes etiam e Hesiodi sententia filios Coeli fuisse. Hoc vero nego. Illud enim ἄλλοι δ' αὖ pertinet ad eos filios, quos vv. 133. 134. nominaverat, quibus deinde seorsum adiecit eos (v. 139.), quorum pater non commemoratur. Gruppius de theog. p. 111. vv. 504—506. postea adiectos esse censet, versus autem 501—503. ita retinendos, ut cum v. 493. coniungantur, post quem versum lacunam statuit, reiectis praeterea vv. 494—500.

V. 505. τοπρὶν] Sic scripsi ad analogiam adverbiorum τοπρῶτον etc., ut eo facilius in-

V mutata lectione :
ἄνακτος ἐπιπλομένων
ἐνιαυτῶν.

ἣ δέ οἱ Ἄτλαντα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα·
τίκτε δ' ὑπερκύδαντα Μενοίτιον ἠδὲ Προμηθέα
ποικίλον, αἰολόμητιν, ἁμαρτίνοόν τ' Ἐπιμηθέα,
ὃς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γένετ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσι·
πρῶτος γάρ ῥα Διὸς πλαστὴν ὑπέδεκτο γυναῖκα
παρθένον. ὑβριστὴν δὲ Μενοίτιον εὐρύοπα Ζεὺς
εἰς Ἔρεβος κατέπεμψε βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
εἵνεκ' ἀτασθαλίης τε καὶ ἠνορέης ὑπερόπλου.
Ἄτλας δ' οὐρανὸν εὐρὺν ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
πείρασιν ἐν γαίης, πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων,
ἑστηώς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσι.

V. 518. *πρόπαν* Ml.

V. 519. Hunc versum cur addititium censeat Guiet., non assequor. Nam quod infra v. 747. recurrit, argumentum fere est nullum. — *ἑστειώς* V1. — *ἀκαμάτῃσι* Par. V1. et v. 747. Vulgo *ἀκαμάτοισι.*

telligatur non necessariam esse Guieti coniecturam *τὰ πρίν*, quam in textum recepit Robinsonus. Vid. Wolf. praef. ad Hom. Il. p. LXII. Totus versus 505. interpolationem redolere videbatur Heynio; sed hunc verba *τὰ πρὶν δὲ πελώρη Γαῖα κεκεύθει* de Cyclopibus intellexisse patet, quum intelligenda de fulminibus essent.

V. 507—516. Narratur eadem fabula de Prometheo et Pandora in Oper. v. 42—105. et repititis quidem versibus quibusdam ex Theogonia. Cf. Theog. 571—573. cum Opp. 70—72. Theog. 613. cum Opp. 105. Quae diversa sunt in utraque narratione perstrinxit Völcker. Mythol. Iap. p. 9 sq., sed minime is eo nobis satisfaciens, quod hinc diversis auctoribus haec carmina tribuit. Quod ut verum sit, non potest ex iis argumentis comprobari, quae protulit Völckerus post Buttm. Myth. I. p. 57. Nam haec diversitas facillime explicatur ex diversa horum poematum ratione, quorum alterum est mere physiologicum et theogonicum, alterum ethicum atque ad practicam philosophiam pertinens. Ex recens adiecto in Operibus Pandorae nomine exorta sunt additamenta illa mythica, quae absunt a Theogonia. In toto hoc mytho vere humano et humanam naturam repraesentante Atlas significat tolerantiam, Prometheus providentiam, Epimetheus caecitatem, Menoetius mortalitatem (*Μενοίτιος ὃν ὁ οἶτος μένει, ἢ ὃς μένει τὸν οἶτον*) hominum, quae nascitur ex nimia audacia; atque ex hac coniunctione duorum bonorum et duorum malorum mira est exorta natura humana. Atlantem navigationem denotare non facile mihi persuadeat Völckerus. Ceterum notandum est versus 512—516. huc non satis apte reiectos esse ab antiquis rhapsodis. Inserendi enim erant post descriptionem pugnae Cronidarum cum Titanibus. Nam post victos Titanes Cronidae *ἐκρίνοντο Μηκώνῃ* (v. 536.).

V. 513. *πρῶτος*] Nempe primus fuit Epimetheus, qui uxorem feminam sibi consociaret. Post imitati sunt homines.

V. 518. *Ἑσπερίδων λιγυφώνων*] Beatorum insulae, in quas post mortem immigrare solent ii, quibus Iuppiter favet, sunt

ταύτην γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μητίετα Ζεύς.
δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι Προμηθέα ποικιλόβουλον
δεσμοῖς ἀργαλέοισι μέσον διὰ κίον' ἐλάσσας.
καί οἱ ἐπ' αἰετὸν ὦρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὅγ' ἧπαρ
ἤσθιεν ἀθάνατον, τὸ δ' ἀέξετο ἶσον ἁπάντῃ
νυκτός, ὅσον πρόπαν ἦμαρ ἔδοι τανυσίπτερος ὄρνις.
τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱὸς
Ἡρακλέης ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νοῦσον ἄλαλκεν

V. 521. *δῆσε δ' ἀλυκτοπέδῃσι*] Mirum est quod hic legerunt Draco Strat. XII, 1. et Choerob. ap. Bekk. Anecd. p. 1182. Draco enim: *σπανίως εὑρήσεις τὸ α βραχὺ ἔθει δωρικῷ ἑπομένου φωνήεντος, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ ἐν Θεογονίᾳ· δῆσας ἀλυκτοπέδῃσι Προμηθέα ποικιλόβουλον.* Et sic p. 64, 8. Gregor. Cor. Schaef. p. 340. Sed v. Herodian. *περὶ διχρόνων* ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 283: *πᾶν εἰς ας ἀρσενικὸν βαρύτονον ἐπ' εὐθείας ἐκτείνεσθαι θέλει, εἴτε ὄνομα εἴη, εἴτε μετοχή. Αἴας. Δρύας. Θόας. λέξας. γράψας. ποιήσας. διὸ σημειούμεθα ποιητικῶς τὸ λᾶας ἀναιδής. καὶ μέγας ἐπίθετον, τὸ δουρὶ δὲ ξυστῷ μέμηνεν Αἴας καὶ ὅσα τοιαῦτα. κατὰ πάθος δῆσας ἀλυκτοπέδῃσι.* Hic cod. Bar. 72. *δήσας ἀλήκτῳ πέδησι.* Cod. Bar. 119. haec verba prorsus omisit, unde consequens esse videtur scribendum *καὶ ὅσα τοιαῦτα κατὰ πάθος* sine reliquis additamentis, quae sine dubio sunt recentioris alicuius manus. Atque si recte ita coniecimus, ab Herodiano, si vere Herodianus auctor est libelli *περὶ διχρόνων*, non profecta est ista doctrina de *δῆσας*, sed a recentiore grammatico, qui pravo codice utebatur.

in occidentali plaga, quod Sol occidens notat vitam occidentem. Hinc factum est etiam, ut pretiosissima quaeque inveniantur in occidentis solis regione, ut ambrosia, quae a columbis Iovi affertur, ut Hesperidum poma. *Λιγύφωνοι* epithetum, quo ab Hesiodo ornantur Hesperides (ab Euripide Herc. fur. 394. *ὑμνῳδοί* et Hipp. 743. *ἀοιδοί* dicuntur), mihi ex Ligyum nomine exortum esse videtur; Hesperides enim habitant in regione Ligurina, unde etiam cycni Apollinares in Ligyam transferuntur. Cf. annotata ad Scut. 316. Müller. Dor. I. p. 274. Praeterea post *λιγυφώνων* addidi posituram, ne *ἑστηώς* cum *πρόπαρ Ἑσπερίδων λιγυφώνων* coniungeretur, quod nihil est nisi amplificatio verborum *πείρασιν ἐν γαίης*.

V. 522. *μέσον διὰ κίον'*] *Κίων* hic et 779. apud Hesiodum masculini generis, quod apud Homerum solet feminini esse, paucis quibusdam exceptis exemplis. Ceterum recte animadvertit Hermannus *μέσον διὰ κίονα* ita intelligendum esse, ut vincula mediae columnae infixa essent.

V. 528. *Ἰαπετιονίδη*] Animadverte duplex patronymicum; ab *Ἰαπετός* fit *Ἰαπετίων*, sicut ab *Οὐρανός Οὐρανίων*, a *Κρόνος Κρονίων*; hinc *Ἰαπετιονίδης*. V. Buttm. Gr. ub. II. p. 333. Simile est *Ἡφαιστηϊάδης* ap. Nonn. Dion. XIII, 176. XXXVII, 503. ab *Ἡφαιστήϊος* effictum, ut videtur. Nam sic *Θεστόρειος μάντις* ap. Sophocl. Ai. 788. *Ἡράκλειος ἄθλιος* Phil. 1109. Contrariam formam animadverte in

Ἰαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυςφροσυνάων,
οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς Ὀλυμπίου ὑψιμέδοντος,
ὄφρ' Ἡρακλῆος Θηβαγενέος κλέος εἴη
πλεῖον ἔτ' ἢ τοπάροιθεν ἐπὶ χθόνα πουλυβότειραν.
ταῦτ' ἄρα ἁζόμενος τίμα ἀριδείκετον υἱόν·
καίπερ χωόμενος παύθη χόλου ὃν πρὶν ἔχεσκεν,
οὕνεκ' ἐρίζετο βουλὰς ὑπερμενέϊ Κρονίωνι.

V. 525. ἔδοι] Taur. V1. ἔδει.

V. 526 — 616. Hos versus omnes non esse antiquissimi carminis Thiersch. de Hes. p. 24. arbitratur.

V. 532 seq. ταῦτ' ἄρα ἁζόμενος] Taur. ταῦτ' ἄῤ ἁζόμενος. Gaisf. cum M3. ταῦτ' ἄρ' ἁζόμενος claudicante metro. Quum hiatum non excusare videretur Hom. hymn. Cer. 76. μέγα ἅζομαι, Vossius, ex parte immutata Graevii coniectura ταῦτ' ἄρα φραζόμενος, legi iusserat ταῦτα φραζόμενος. Hermannus ταῦτ' ἄρ' ὅγ' ἁζόμενος, in quo apostrophi ter usurpatae binaeque asperatae displicent. Mihi magis placet: ταῦτ' ἄρ' ἀγαζόμενος. Pind. Nem. XI, 6: πολλὰ μὲν λοιβαῖσιν ἀγαζόμενοι πρώταν θεῶν, πολλὰ δὲ κνίσσᾳ. — Recte pro καί περ L. Dind. c. A. scripsit καίπερ. Nunquam enim praemittitur enclitica περ participio suo, quod arbitrabatur Heynius, nisi adverbium praegressum sit, magis definiens participium. Sensus ergo hic est: his igitur honorare cupiens filium suum, iram quanquam magnam compressit suam. In M1. desunt vv. 532 — 579. folio, ut videtur, perdito.

V. 533. παύσθη V1. — χόλου M2. — Pro ὃν πρὶν V2. ὅνπερ.

Ἠετίδης ab Ἠετίων in oraculo ap. Herod. V, 92., cui similis est Scipiades pro Scipionides ap. Horat. Sat. II, 1, 17. et Virg.

V. 530. Θηβαγενέος] De hoc vocabulo v. Lobeck. Phryn. p. 648. et Buttm. Gr. ub. II. p. 351. Putarem ab epico poeta profectum esse Θηβηγενέος, ut Λυκηγενέος, μοιρηγενέος, σταχυηκόμος (Nonn. D. I, 104.), θεημάχος al., nisi multa in Hesiodo essent peculiaria, petita ex Aeolica et Pelasgica dialecto. Atque illi quum proprium fuerit dativos sine iota subscripto proferre (v. Bekkeri Anecd. p. 1187.), ut fere ablativis Latinis usa esse videatur, ad hoc genus etiam Θηβαγενής pertinere putaverim, quum Ibycus poeta Λιβυαφιγενής forma vere dativa usus sit (v. Herodian. περὶ μον. λ. p. 38.). Nam quod nuper arbitrabar (ad Aristot. Pol. p. 363.), esse etiam Θηβαιγενής ad normam compositionum diphthongicarum effictum, nunc non placet. Sic Romani L. Scipionem Asiaticum dixere Asiagenem vel Asiagenum; v. Eckhel. Doctr. num. II, 5. p. 188. Ἰθαγενής, quod ab Apollonio de adv. p. 600. ad ἰθαίνω refertur, simili modo ex ἰθεαγενής (ἰθέα pro ἰθεῖα, sc. γενεά) contractum esse videtur ad analogiam Θεαγένους nominis effictum. Θηβαγενής legitur in titulo apud Boeckh. Inscr. I. p. 264., λιμναγενής habet Hesychius et Ἐθαγενής idem et Bachm. Anecd. I. p. 207.

V. 534. βουλὰς] Vereor, ne βοῦλας pronuntiaverit Hesiodus ad mentem Aeolicae dialecti; v. Koen. ad Greg. Cor. de dial. p.

καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι
Μηκώνῃ, τότ' ἔπειτα μέγαν βοῦν πρόφρονι θυμῷ
δασσάμενος προὔθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πίονι δημῷ
ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρὶ βοείῃ,
τῷ δ' αὖτ' ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ
εὐθετίσας κατέθηκε, καλύψας ἀργέτι δημῷ.
δὴ τότε μιν προςέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

V. 535. Scholiasta legisse videtur *θεοὶ θνητοί, ἄνθρωποι.* Nam qui ita hunc versum interpretatur: *θνητὸς γὰρ θεὸς ὁ ἄνθρωπος*, eum illud *τε* post *θνητοί* non legisse apparet. Sed inepte haec excogitata esse patet etiam ex sequente explicatione: *ἐν τῇ Μηκώνῃ ἐκρίνοντο, τίνες θεοὶ τοὺς ἀνθρώπους λάχοιεν μετὰ τὸν πόλεμον.* Quare non tantam auctoritatem tribuerim huic scholio, quantam ei Muetzellius p. 485. tribuit propter antiquum lemma scholiorum *θνητὸς ἐών.*

V. 537. *Διὸς — ἐξαπαφίσκων*] Taur. *Ζηνὸς — ἐξαπα*-

191. Schaef. Nam si brevis est ultima primae declinationis, non licet accentu notari. Analogiam praebet *μίᾰ μιᾶς, ἄγυιᾰ* et *ἀγυιᾶ.* V. Choerobosc. in Bekk. Anecd. p. 1217.

V. 535. *ὅτ' ἐκρίνοντο*] Cf. annot. ad Op. 47 — 52. Haec fabula Peloponnesi, ut videtur, propria est, pertinetque ad ea tempora, quibus Olympicorum deorum cultus ad Peloponnesi incolas pervenit. Hinc dicitur *ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι* i. e. contenderunt inter se dii et homines; perlatus est enim ad Peloponnesios cultus Olympicus, sed hi primo dubitabant eum recipere; atque postea demum cultus secundum certas regulas receptus est. Atque hoc factum est Meconae (Sicyone) propterea, quod ibi primi incolebant Peloponnesi homines. Paus. Cor. 5, 5: *Σικυώνιοι δὲ περὶ τῆς χώρας τῆς σφετέρας λέγουσιν, ὡς Αἰγιαλεὺς αὐτόχθων πρῶτος ἐν αὐτῇ γένοιτο.* Huc etiam pertinet, quod Sicyon olim appellabatur Hellas (v. Müller. Aeg. p. 156.; de *Ἑλλάδι ἱερᾷ* cf. animadvers. ad Oper. 653.) et Telchinia. Steph. Byz.: *Σικυὼν πόλις Πελοποννήσου. Ἡ δ' αὐτὴ ἐκλήθη καὶ Μήκων* (l. *Μηκώνη* coll. Strabon. VIII. p. 382. a Clerico laudato; ineptissimus Hesiodi scholiasta cum Mycenis confudit) *καὶ Τελχινία.* De Telchinibus ita Diodor. V, 55: *ἀγάλματά τε θεῶν πρῶτοι κατασκευάσαι λέγονται.* Prometheus igitur secundum hanc fabulam Peloponnesiacam is fuit, qui Peloponnesi incolas deorum Olympicorum cultum et sacrificia doceret ita, ut antiquos deos indigenas vel desererent vel novis adiungerent. Atque hoc sese fecisse Prometheus gloriatur etiam ap. Aeschyl. Prom. 207 seq. et 502 seq. Blomf. De Mecone cf. praeterea Schol. Pind. Nem. IX, 123: *οἰκείως δὲ ἱερὰν τὴν Σικυῶνα προςηγόρευσεν· ἡ γὰρ Μηκώνη ἐπ' αὐτῆς ἐστιν, ἐφ' ἧς οἱ θεοὶ διεδάσαντο τὰς τιμάς· Ἡσίοδος· καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρίνοντο θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι Μηκώνῃ, καὶ Καλλίμαχος* (fragm.

Ἰαπετιονίδη, πάντων ἀριδείκετ' ἀνάκτων,
ὦ πέπον, ὡς ἑτεροζήλως διεδάσσαο μοίρας.
Ὣς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς.
τὸν δ' αὖτε προςέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,
ἦκ' ἐπιμειδήσας, δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης·
Ζεῦ κύδιστε, μέγιστε θεῶν αἰειγενετάων,
τῶνδ' ἑλεῦ ὁπποτέρην σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνώγει.
Φῆ ῥα δολοφρονέων· Ζεὺς δ' ἄφθιτα μήδεα εἰ-
δὼς

τίσκων. Ζηνὸς etiam P2. M2. 3. V1. Par. Em. Bar.

V. 539. ἀργέτι δημῷ, sed in m. γρ. γαστρὶ βοείῃ M2.

V. 541. καλύψας ἀργέτι δημῷ laudatur a Luciano Prometh. 3.

V. 543. περιδείκετ' V1. Par.

V. 544. μοίρας] Taur. μοῖραν. — Pro Ζεῦ v. 548. A. Ζεύς.

V. 549. ἑλεῦ] Vulgo ἕλευ. Cf. Allgem. Lehre v. Accent d. gr. Spr. p. 54. Sic ἑλεῦ Nicand. Th. 529. et sic scribi debuit Theognid. 1050. βαλεῦ.

V. 550 seq. δολοφρονέων — γνῷ ῥ' desunt in Emm.

CXCV.)· Μηκώνην μακάρων ἕδρανον αὖτις ἰδεῖν. Adde Etym. M. p. 583, 56. Schol. Ven. Il. XV, 21. Schol. Aesch. Prom. 1022. et quae allegata sunt a Vossio Epp. myth. II. p. 305. — Thierschius (de epochis etc. II. p. 26.) Sicyone fuisse rempublicam sacerdotum cur putet, nescio. Neque Welckeri sententia (Tril. Aesch. p. 190.) satis confirmata videtur. Ceterum hanc fabulam cum Latina comparabis ap. Arnob. V, 1: „accepta Numam scientia rem in Aventino fecisse divinam, elexisse ad terras Iovem ab eoque quaesisse ritum procurationis. Iovem diu cunctatum expiabis dixe capite fulgurita: regem respondisse coepitio. Iovem rursus, humano: retulisse regem, sed capillo. Deum contra, anima: piscis subiecisse Pompilium. Tunc ambiguis Iovem propositionibus captum extulisse hanc vocem: decepisti me, Numa: nam ego humanis capitibus procurari constitueram fulgurita, non capillo coepitio: quoniam me tamen tua circumvenit astutia, quem voluisti habeto morem." et de Iano simili dispertitore v. Heind. ad Hor. Sat. II, 6, 22.

V. 538 — 541. 557. De hoc sacrificiorum genere cf. doctam Vossii disputationem Epp. myth. II. p. 302 seq. et Heynium observ. ad Il. XV, 189.

V. 538. τῷ μὲν] hic, τῷ δὲ v. 540. illic.

V. 539. γαστρὶ βοείῃ] Haec enim non magni habebatur ab antiquis Graecis; dabatur mendicis; v. Odyss. XVIII, 44. Male Heynius: „γαστὴρ βοεία est ipsum corium, ῥινός." Verum corio, involucro carnis et adipis, imposuit ventriculum, ut abiecta haec pars esse videretur et contemnenda prae altera, quae ossa continebat, imposita tamen adipe, ut praeferenda esse videretur.

v. 545. V. Il. XXIV, 88. hymn. Hom. Ven. 43.

V. 547. δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης] Hom. hymn. Merc. 76: δολίης δ' οὐ λήθετο τέχνης eodem modo.

γνῶ ῥ' οὐδ' ἠγνοίησε δόλον· κακὰ δ' ὄσσετο θυμῷ
θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ καὶ τελέεσθαι ἔμελλε.
χερσὶ δ' ὅγ' ἀμφοτέρῃσιν ἀνείλετο λευκὸν ἄλειφα.
χώσατο δὲ φρένας, ἀμφὶ δέ μιν χόλος ἵκετο θυμόν,
ὡς ἴδεν ὀστέα λευκὰ βοὸς δολίῃ ἐπὶ τέχνῃ.
ἐκ τοῦ δ' ἀθανάτοισιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
καίουσ' ὀστέα λευκὰ θυηέντων ἐπὶ βωμῶν.
τὸν δὲ μέγ' ὀχθήσας προςέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
ὦ πέπον, οὐκ ἄρα πω δολίης ἐπιλήθεο τέχνης.
Ὣς φάτο χωόμενος Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδώς·
ἐκ τούτου δὴ ἔπειτα, δόλου μεμνημένος αἰεί,
οὐκ ἐδίδου μελέοισι πυρὸς μένος ἀκαμάτοιο

V. 553. *ἄλειφα*] Sic scripsi cum V2. M2. pro *ἄλειφαρ*. Nam illa est antiquior forma atque rarior (v. Aesch. Agam. 313. Well.), qua ad imitationem antiquorum poetarum usi sunt epici Alexandrini. Callim. ap. Etym. v. *ὄστλιγγες* (fragm. XII.), ubi pro *ἀλείφατα* dictum esse non persuadet Ruhnkenius ad hymn. in Cer. 12., et Nonn. Dion. XIV, 175: *καὶ μάγον ἀφρὸν ἄλειφα περιχρίσασα προςώπου*. Quint. Sm. XIV, 265. Cf. Etym. M. p. 491, 12. Pro *λευκὸν ἄλειφα* Vat. marg. *ἀργέτα δημὸν* ex alia recensione, ut videtur.

V. 554. *θυμόν*] Taur. Em. Bar. V1. Par. *θυμῷ*. — *ἀμφὶ δέ μιν χόλος* M3. P2. melius, quam *ἀμφὶ χόλος δέ μιν* vulgatum. Hermannus vero varias et hic recensiones animadvertisse sibi videtur, quarum una vv. 554 seq. non haberet, altera v. 551. cum 554. ita coniungeret: *γνῶ ῥ' οὐδ' ἠγνοίησε· χόλος δέ μιν ἵκετο θυμόν*, omissis omnibus, quae interiecta leguntur inter utrumque versum. Mihi potius versus 556. 557. post v. 561. traiiciendi esse videntur, illos autem (554. 555.) necessarios esse puto propter *ὡς ἴδεν*.

V. 557. In M2. hic versus legitur post 566. — Pro *βωμῶν* A.

V. 551. *γνῶ ῥ' οὐδ' ἠγνοίησε δόλον*] Cf. v. 157. Oper. 637. Sic hymn. Hom. Merc. 243. Il. X, 113: *νῆες ἑκαστάτω, οὐδὲ μάλ' ἐγγύς*. Il. I, 416: *μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δήν*. Odyss. XXII, 473: *μίνυνθά περ, οὔτι μάλα δήν*. Sophocl. Oed. T. 58: *γνωτὰ κοὐκ ἄγνωτά μοι*. Reisig. C. cr. ad Oed. Col. p. 165. Phil. 527: *ἄξει κοὐκ ἀπαρνηθήσεται*. Eur. Or. 613: *ἑκοῦσαν οὐκ ἄκουσαν ἐπισείσω πόλιν*.

V. 560. *οὐκ ἄρα πω*] Prometheus quum semper fuisset *ποικίλος αἰολόμητις* (v. 511.), non tunc solum, quum Iovem circumvenit, *οὔπω* aptissimum esse videtur. Quare non possum facere cum Hermanno, qui in altera quam statuit recensione post v. 555. statim secutos esse vv. 562—569., 558—561., 570 seq. putat.

V. 569. *ἀνθρώποισι*] Hoc casce dictum pro *ἐν ἀνθρ.* v. Hom. Od. XV, 227.

V. 573 seq. *Ἐπειδὴ μετὰ μηχανῆς γίνεται, ἀθετοῦνται, διότι, φασίν, ἀπρεπὲς θεὰν οὖσαν τὴν Ἀθηνᾶν κοσμεῖν γυναῖ-*

θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἐπὶ χθονὶ ναιετάουσιν.
ἀλλά μιν ἐξαπάτησεν ἐῢς παῖς Ἰαπετοῖο,
κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγὴν
ἐν κοίλῳ νάρθηκι· δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμὸν
Ζῆν' ὑψιβρεμέτην, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,
ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγήν.
αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τεῦξεν κακὸν ἀνθρώποισι.
γαίης γὰρ σύμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις
παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον Κρονίδεω διὰ βουλάς.
ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
ἀργυφέῃ ἐσθῆτι· κατακρῆθεν δὲ καλύπτρην,
δαιδαλέην, χείρεσσι κατέσχεθε, θαῦμα ἰδέσθαι·
ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνους, νεοθηλέας ἄνθεσι ποίης,

βομμῷ.

V. 560. ἐπιλήθεο] Taur. ἐπιλήθεαι. Em. ἐπιλάθετο. P2. M2. ἐπελήθεο.

V. 562 — 564. Spurios hos versus habuit Brunckius.

V. 563. μελέοισι] Pl. 2. Vl. μελίοισι. V2. M2. 3. Taur. Bar. RS. μελίῃσι. Quod in textu legitur scriptum est in Ml.

V. 567. Hic versus male me habet: videtur adiectus esse a librario quodam, cui abesse videbatur accusativus personae, si legeretur δάκεν δ' ἄρα νειόθι θυμόν. Sed quod cod. Emm. praebet, δάκεν δέ ἑ, et M4. voluisse videtur, qui habet δάκεν δέ οἱ; si in textum admittatur, libenter carebimus versu Ζῆν' ὑψιβρεμέτην, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ. M2. χόλωσε.

V. 569. τηλεσκόπον Vl.

V. 571. σύπλασε Vl.

V. 574. ἀργυφέϊ et κατὰ κρῆθεν A.

V. 575. κατέσχε M2.

V. 576. νεοθηλέας] V2. νεοθηλέης. H. Steph. et Wolf. νεοθηλέος; sed ita inconcinne additus est ἄνθεσι dativus.

κα. SCHOL. Sed v. Diodor. Sic. V, 49.

V. 574. 575. Haec male olim ita intellexeram, ut δαιδαλέην χείρεσσι coniungerem, quo δαιδαλέην passivam haberet notionem. Sed recte habet χείρεσσι κατέσχεθε. Pandora enim veli ab Minerva ei praebiti lacinias suis manibus tenebat, quemadmodum saepissime id expressum videmus in antiquae artis monumentis. V. O. Mülleri Monum. N. 43. 45. 46. 142.

V. 576. 577. Uncis circumscripserunt Wolf. Gaisf. Dind. Alius recensionis esse putat Hermannus. Sed poeta Pandoram ut sponsam descripturus addidit quaedam, quae nobis quidem nimia videri possint, non absunt tamen a moribus institutisque antiquitatis. Sic hymn. Hom. Ven. V. v. 7. narratur: κρατὶ δ' ἐπ' ἀθανάτῳ στεφάνην εὔτυκτον ἔθηκαν et v. 18. eadem Venus dicitur ἰοστέφανος. Quod Minerva alteram coronam Pan-

ἱμερτούς, παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθήνη·
ἀμφὶ δέ οἱ στεφάνην χρυσέην κεφαλῆφιν ἔθηκε,
τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,
ἀσκήσας παλάμῃσι, χαριζόμενος Διὶ πατρί.
τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τετεύχατο, θαῦμα ἰδέσθαι,
κνώδαλ', ὅσ' ἤπειρος πολλὰ τρέφει ἠδὲ θάλασσα.
τῶν ὅγε πόλλ' ἐνέθηκε, (χάρις δ' ἀπελάμπετο πολλή,)
θαυμάσια, ζώοισιν ἐοικότα φωνήεσσιν.
Αὐτὰρ ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο,
ἐξάγαγ' ἔνθα περ ἄλλοι ἔσαν θεοὶ ἠδ' ἄνθρωποι,
κόσμῳ ἀγαλλομένην γλαυκώπιδος ὀμβριμοπάτρης.

V. 577. παρέθηκε] Herm. περίθηκε vel περέθηκε. V. ad v. 678.

V. 578. δὲ abest ab A.

V. 582. ἠδὲ abest M1.

V. 583. τῶν] Taur. τῶ. Antea κνώδαλα ὅσσ' sine πολλὰ Bar.

V. 584. θαυμάσια] Sic M1. 3. V1. 2. Taur., θαυμασία Par. Tr. Ceteri θαυμασίη. Nostrum multo concinnius. Post h. v. inserendos esse versus 77—82. ex Opp. et Dieb. arbitrabatur Twesten. Comm. crit. de Hes. p. 46. — Vulgo ζωοῖσιν, sed ζώοισιν recte V1.

V. 585. ἐπειδὴ τεῦξε καλὸν] Herm. ad Orph. p. 817. αὐτὰρ ἐπεὶ τεῦξεν, quod recepissem, si certam Opp. 63. corrigendi invenirem viam. Sed in didactico carmine hanc licentiam sibi concessisse poetas verisimile est.

V. 587. ἀγαλλόμενοι V1. — ὀμβριμοπάτρης] Sic plerique codd. (V2. Vat. Taur. Em.) et optimi. Ceteri ὀβρ.

V. 590. Hunc versum alterius recensionis, versus 591—593. alterius esse existimat Hermannus, rectissime.

V. 591 seq. Haec vulgo ita interpunguntur: τῆς γὰρ ὀλώϊόν ἐστι γένος· καὶ φῦλα γυναικῶν πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν. Optima est Hermanni correctio πῆμα μέγ', αἳ pro πῆμα μέγα. Vix enim illud asyndeton tolerari posset, quod vulgata continetur scriptura. Sed vereor, ne Simonides in mulier. 94. veterem interpunctionem secutus sit dicens: τὰ δ' ἄλλα φῦλα ταῦτα μηχανῇ Διὸς Ἔστιν τε πάντα καὶ παρ' ἀνδράσιν μένει. — Pro μετ' Taur. κετ' (sic).

dorae imponit, Vulcanus alteram, id ex Attico mytho facile explicatur, in quo Minerva cum Vulcano coniungitur. V. Creuzeri Symb. II. p. 660. — παρέθηκε i. e. παρὰ τὴν καλύπτρην ἔθηκε. Καλύπτρη est velum, στέφανοι coronae, στεφάνη diadema. Verba v. 584. ζώοισιν ἐοικότα φωνήεσσιν recte cum fabula Simonidea comparantur a Welcker. Tril. Aesch. p. 76.

V. 585. τεῦξε] Nempe Iuppiter: cf. v. 570., quod moneo propter Twestenium (de Hesiod. Opp. et D. p. 46.), quem sensus verborum τεῦξε καλὸν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖο fugisse videtur. Sensus est: Ζεὺς καλὸν κακὸν (Pandoram) ἀνθρώποις τεῦξεν ἀντ' ἀγαθοῦ (ignem dicit). Her-

θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεοὺς θνητούς τ' ἀνθρώπους,
ὡς εἶδον δόλον αἰπύν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.
[Ἐκ τῆς γὰρ γένος ἐστὶ γυναικῶν θηλυτεράων.]
τῆς γὰρ ὀλώϊόν ἐστι γένος καὶ φῦλα γυναικῶν,
πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
οὐλομένης πενίης οὐ σύμφοροι, ἀλλὰ κόροιο.
ὡς δ' ὁπότ' ἐν σμήνεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
κηφῆνας βόσκουσι, κακῶν ξυνήονας ἔργων,
αἱ μέν τε πρόπαν ἦμαρ ἐς ἠέλιον καταδύντα
ἠμάτιαι σπεύδουσι, τιθεῖσί τε κηρία λευκά,
οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,

V. 593. οὐ σύμφοροι, ἀλλὰ κόροιο] Ita Stobaeus, Taur. Vat., sed Bar. ἀσύμφοροι, Emm. ἀσύμφορα, V2. Wolf. οὐ σύμφορα. Pro ἀλλὰ κόροιο Vat. M1. P2. ἀκόρεστοι.

V. 594 — 599. Interpunxi cum Schaefero Melet. crit. p. 136., quum vulgo post ἀμῶνται minus plena esset positura. Pro σμήνεσσι RS. σίμβλοισι, M1. ὁπότε σμήνεσσι. Schaeferus tamen malebat σίμβλοισιν ἐπηρεφέεσσι. Ego vero σίμβλοισι glossema esse puto pro σμήνεσσι propter v. 598. additum. Nam ita scholiasta: ἐν σμήνεσσιν] ἐν σίμβλοις ἐκ τοῦ περιεχομένου τὸ περιέχον. Hermannus variarum recensionum vestigia in hac codicum scriptura sibi agnovisse videtur, quarum una haberet ὡς δ' ὁπότ' ἐν σμήνεσσι et βόσκωσι, pro ἠμάτιαι vero aliud epithetum, cetera sicut nunc leguntur, altera sic fere audiret:

ὡς δ' ὁπότ' ἐν σίμβλοισι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
ἠμάτιαι σπεύδουσι τιθεῖσί τε κηρία λευκά·
οἱ δ' ἔντοσθε μένοντες ἐπηρεφέας κατὰ σίμβλους,
κηφῆνες παρὰ τῇσι κακῶν ξυνήονες ἔργων
ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.

Pro βόσκουσι M1. Em. V2. P2. βόσκωσι, quod nolui recipere propter insequens σπεύδουσι, quod, si vel maxime colo post ἔργων posito magis a βόσκωσι disiunxeris, nihilo minus cum eo cohaeret. Pro ξυνήονας Taur. Vat. M1. ξυνήνορας, in marg. Vat. ξυνήνερας (sic).

V. 595. κακοὺς Tr.

V. 597. ἠμάτιαι] R. M1. ἠμάτιον. Fort. ἀκάμαται.

mannus τεῦξεν de Vulcano intellexit, quod propter antecedens τεῦξεν (570.) minus aptum esse puto.

V. 590 — 612. Haec uncis inclusit Wolf., Heynii iudicium secutus. Agnoscuntur tamen, quod idem Wolfius monuit, a Pausan. Att. 24., nec facile concedam a misellis versificatoribus proculsos esse versus 590 — 593; contra mihi videntur haud indigni esse antiquissimis poetis.

V. 593. πενίης οὐ σύμφοροι] Theognid. 526: ἡ πενίη δὲ κακῷ σύμφορος ἀνδρὶ φέρειν. Porro de κόρῳ cf. eundem Theognid. 153: τίκτει τοι κόρος ὕβριν. Quod dixit γένος καὶ φῦλα γυναικῶν est pro γυναῖκες, quare post per appositionem addidit οὐ σύμφοροι.

ἀλλότριον κάματον σφετέρην ἐς γαστέρ᾽ ἀμῶνται·
ὣς δ᾽ αὔτως ἄνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναῖκας
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήονας ἔργων
ἀργαλέων· ἕτερον δὲ πόρεν κακὸν ἀντ᾽ ἀγαθοῖο·
ὅς κε γάμον φεύγων καὶ μέρμερα ἔργα γυναικῶν
μὴ γῆμαι ἐθέλῃ, ὀλοὸν δ᾽ ἐπὶ γῆρας ἵκηται,
χήτει γηροκόμοιο, ὅγ᾽ οὐ βιότου ἐπιδευὴς
ζώει, ἀποφθιμένου δὲ διὰ κτῆσιν δατέονται
χηρωσταί· ᾧ δ᾽ αὖτε γάμου μετὰ μοῖρα γένηται,
κεδνὴν δ᾽ ἔσχεν ἄκοιτιν, ἀρηρυῖαν πραπίδεσσι,
τῷ δέ τ᾽ ἀπ᾽ αἰῶνος κακὸν ἐσθλῷ ἀντιφερίζει
ἔμμεναι· ὃς δέ κε τέτμῃ ἀταρτηροῖο γενέθλης,
ζώει ἐνὶ στήθεσσιν ἔχων ἀλίαστον ἀνίην
θυμῷ καὶ κραδίῃ, καὶ ἀνήκεστον κακόν ἐστιν.
Ὣς οὐκ ἔστι Διὸς κλέψαι νόον οὐδὲ παρελθεῖν.
οὐδὲ γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς

V. 600. *αὔτως*] Vulgo *αὖτως*. Correxi cum Dind. Vid. Herm. ad Viger. p. 736. P2. M1. *ὡςαύτως*. — Pro *κακὸν* P2. *κακῶν*. — *γυναῖκας*] Taur. *γυναῖκα*.

V. 601. *ξυνήονας*] Vat. marg. *ξυνήνορας*, Taur. *ξυνήνορα*, P2. *ξυνήορας*.

V. 603. *κε γάμον*] Vat. *μέγα*. Sic etiam M1., sed in m. *γρ. γάμον*.

V. 605. *ὅγ᾽*] Sic scripsi cum V1.2. Par. et M4. Ceteri *ὅδ᾽*. Herm. *ὃ δ᾽*. M1. *χήτοι γηροκόμοιό γε βιότου*.

V. 608. *ἀρηρυῖαν*] Sic M1.3.4. V2. P2. Vulgo *ἀραρυῖαν*.

V. 609. *τῷ δέ τ᾽*] Sic Herm. pro vulgato *τῷδέ τ᾽*, M1. *τῷ δ᾽ ἀλπ᾽*.

V. 610. *κε τεύξῃ* V1. Par.

V. 617. *Ὀβριάρεῳ* pro vulgato *Βριάρεῳ* ingeniose scripsit L. Dind. et sic plane M3., et V1., qui habet *Ὀβριάρεῳ*. Cf. v. 734. Par. *τῷ Βρ.* De forma *Ὀβριάρεως* pro *Βριαρεως* v. Etym. M. p. 346, 38: *Ἐξάδιος· ὄνομα κύριον, ὁ ἐξοχὴν ἔχων ἐν τῷ διώκειν· τὸ ε̄ πρὸ τοῦ ξ δασύνεται· τὸ δὲ Ἐξάδιος ψιλοῦται· ἐπεὶ*

V. 611. *Ἀλίαστον* coniungendum est cum *θυμῷ καὶ κραδίῃ*. Ita non opus erit, ut versum 612. deleamus cum Ruhnkenio, qui *στήθεα, θυμόν* et *κραδίην* non posse coniungi opinabatur.

V. 616. Non assentior Heynio et Wolfio nonnulla ante hunc versum arbitrantibus excidisse, quibus responderent haec quasi pro epiphonemate subiecta. Non enim de Prometheo solum nunc sermo est, sed de hominibus in universum, quorum dux faxque est Prometheus.

V. 617—731. Sequitur pugna Cronidarum cum Titanibus de imperio. V. 732—755. serius additi videntur.

V. 617. *Ὀβριάρεως* et *Βριά-*

τοῖό γ' ὑπεξήλυξε βαρὺν χόλον, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
καὶ πολύϊδριν ἐόντα μέγας κατὰ δεσμὸς ἐρύκει.
Ὀβριάρεῳ δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσσατο θυμῷ
Κόττῳ τ' ἠδὲ Γύῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ,
ἠνορέην ὑπέροπλον ἀγώμενος ἠδὲ καὶ εἶδος
καὶ μέγεθος· κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης·
ἔνθ' οἵγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες
εἵατ' ἐπ' ἐσχατιῇ, μεγάλης ἐν πείρασι γαίης,
δηθὰ μάλ', ἀχνύμενοι, κραδίῃ μέγα πένθος ἔχοντες,
ἀλλά σφεας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,
οὓς τέκεν ἠΰκομος Ῥεῖα Κρόνου ἐν φιλότητι,
Γαίης φραδμοσύνῃσιν ἀνήγαγον ἐς φάος αὖτις·
αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε,
σὺν κείνοις νίκην τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος ἀρέσθαι.
δηρὸν γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγέ' ἔχοντες,
Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,

διαφορεῖται (l. διφορεῖται) τὸ ὄνομα Λεξάδιος καὶ Ἑξάδιος ὡς Ὀβριάρεως καὶ Βριάρεως, Ὀϊλεὺς καὶ Ἰλεύς. Herodian. ap. Eustath. p. 650, 46. Adde Hermann. de emendand. rat. gr. Gr. p. 41 seq. Passov. über Zweck u. s. w. griechischer Wörterbücher p. 84. Wolf. dedit ὡς Βριάρεῳ τὰ πρῶτα. Taur. Bar. Em. Gaisf. habent Βριάρεῳ δ' ὡς τὰ πρῶτα, quod quomodo metro possit includi, nisi Procrustis lectum adhibueris, non video. — De Γύῃ v. ad v. 149.

V. 622. εἷατ' ἐπ'] V2. M3. εἵαται ἐσχατιῇ, V1. εἵατο ἐσχατιῇ μεγάλῃ, Par. ἐσχατιῇ μεγάλῃ.

V. 625. Ῥεῖα] Sic scripsi pro Ῥείη, ut v. 634. Cf. annot. ad v. 135.

V. 626. Γαίης φραδμοσύνῃσιν ἀνήγαγον] Taur. Γαίης τε ἀνήγαγον.

V. 627. σφιν] Vat. μιν.

V. 628. κείνοισι M1., κείνοισι νίκην καὶ V1.

V. 629. δειρόν V1.

ρεως sunt antiquiores formae, Βριαρεύς recentioris usus est. Callim. Del. 143. — πατήρ, Uranus; v. Völcker. Myth. Iap. p. 300.

V. 623. Hic versus Heynio spurius esse videbatur; sine causa: nam tales repetitiones in antiquo poemate non sunt ad unguem resecandae, nec facile hoc versu carebimus propter δηθὰ μάλα, quod commate distinximus ab ἀχνύμενοι.

V. 628. ἀρέσθαι] Hic aoristus a κατέλεξε pendens ad id loquendi genus pertinet, de quo videndus est Schaefer. ad Theocr. Id. XXVII, 60. φὴς δόμεν, ὄμνυμι ἐπιμένειν. V. annot. ad Aristot. Oec. p. 113. Sic etiam Aristoph. Nub. 1144: καὶ δικάσασθαί φασί μοι. Accedit, quod

ἀντίον ἀλλήλοισι διὰ κρατερὰς ὑσμίνας·
οἱ μὲν ἀφ' ὑψηλῆς Ὄθρυος Τιτῆνες ἀγαυοί,
οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμποιο θεοί, δωτῆρες ἐάων,
οὓς τέκεν ἠΰκομος Ῥεῖα Κρόνῳ εὐνηθεῖσα·
οἵ ῥα τότ' ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγέ' ἔχοντες
συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτούς.
οὐδέ τις ἦν ἔριδος χαλεπῆς λύσις οὐδὲ τελευτὴ
οὐδετέροις, ἶσον δὲ τέλος τέτατο πτολέμοιο.
ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμενα πάντα,
νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τάπερ θεοὶ αὐτοὶ ἔδουσι,
πάντων ἐν στήθεσσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγήνωρ.
ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατεινήν,
δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Κέκλυτέ μευ, Γαίης τε καὶ Οὐρανοῦ ἀγλαὰ τέκνα,

V. 632. Ὄθρυος] Sic recte Boisson. Vulgo Ὀθρυός. V. Allgem. Lehre v. Accent p. 260.
V. 636. πλείους] Taur. πλείονας. Antea pro συνεχέως P2. M1. συνεχέες.
V. 637. χαλεπῆς] Taur. χαλεπή. In A. deest ἦν.
V. 638. οὐδ' ἑτέροις — πολέμοιο M1.
V. 639. ἄρμενα] Taur. ἅρματα, Vat. εὔματα (sic).
V. 640. νέκταρ, ἀμβροσίην, τάπερ M1.
V. 641. εἰν στήθεσσιν V1. Par.
V. 642. νέκταρ τ' Em., δ' abest a V1. Par.
V. 644. τε abest in M1.
V. 648. ἐκγενόμεσθα] V1.2. Vat. RS. Taur. ἐξεγένοντο. In Par. corr.
V. 649. δὲ] V2. δή.
V. 650. λυγρῇ] Taur. λυγρᾷ.
V. 652. Pro ἀπὸ M1. V1. ὑπό.
V. 653. Hunc versum e duabus glossis conflatum esse arbitrabatur Wolfius. Sed apertum est δυςηλεγέος ἀπὸ δεσμοῦ dirihic fere oraculi verba agnoscimus, a quibus non abhorret haec certo loquendi ratio.

V. 632. Ὄθρυος] Cf. Herod. VII, 129. De Attica correptione v. Herm. ad Orph. p. 756., nisi synizesis esse videtur, cuius exempla similia Hermannus habet Elem. doctr. metr. p. 53.

V. 638. Recte Wolf. Hom. Il. XV, 410 sq. et XII, 433. conferri iussit.

V. 639 seq. Hermannus etiam hic duas recensiones detexit, alteram, quae cum versu 640. coniungeret versum 643., alteram, quae ita haberet: 639. 641. 642. scripto ex Em. νέκταρ τ' pro νέκταρ δ'. Haec quanquam sagacissime sunt excogitata, non possum tamen amplecti. Nam altera recensione non satis intelligitur, cur nectar et ambrosiam dederit Iuppiter, quod indicatum est 641., altera παρέσχεθεν quo pertineat, prorsus obscurum esse videtur. Hoc ut evitaretur, primo arbitrabar παρέσχεθεν esse passivum

ὄφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.
ἤδη γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι
νίκης καὶ κράτεος πέρι μαρνάμεθ' ἤματα πάντα
Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐκγενόμεσθα.
ὑμεῖς δὲ μεγάλην τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπτους
φαίνετε Τιτήνεσσιν ἐναντίοι ἐν δαῒ λυγρῇ,
μνησάμενοι φιλότητος ἐνηέος, ὅσσα παθόντες
ἐς φάος ἂψ ἀφίκεσθε, δυςηλεγέος ἀπὸ δεσμοῦ,
ἡμετέρας διὰ βουλὰς ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος.
Ὣς φάτο· τὸν δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόττος ἀμύμων·
δαιμόνι', οὐκ ἀδάητα πιφάσκεαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
ἴδμεν, ὅ τοι περὶ μὲν πραπίδες, περὶ δ' ἐστὶ νόημα,
ἀλκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ἀρῆς γένεο κρυεροῖο.
ἄψοῤῥον δ' ἐξαῦτις, ἀμειλίκτων ἀπὸ δεσμῶν,

menda esse positura ab ἐς φάος ἂψ ἀφίκεσθε, quae cohaerent cum ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος. Cf. v. 658. 659. 669: ὑπὸ χθονὸς ἧκε φόωςδε. Pro ὑπὸ Gaisf. ἀπό.

V. 655. πιφάσκεαι] V. Spitzner. ad Il. XVI, 12. Cf. Nonn. Dion. XVIII, 34. P2. πιφαύσκεο, V1. πιφαύσκεαι. Sed rarior forma non continuo eliminanda est. Idem V1. ἀδαητά.

V. 656. ὅ τοι] Sic Hermannus correxit vulgatum ὅτι. V. Iliad. VIII, 32. 463. XVIII, 197.

V. 658. ἄψορον ἐξ. V1. Par. — ὑπὸ P2. M1. 3. Em. Bar., quod praeferebant Vossius hymn. Cer. 338. et Herm. Ceteri ἀπό.

V. 658 seq. Secutus sum cod. Emm., qui hos versus ita habet, ut prior sit ille ἄψοῤῥον κτλ., posterior σῇσιν, quod secus est in ceteris codd.; σῇσιν ἐπιφροσύνῃσιν recepi ex Em., quod Attica correptio in ὑποφραδμοσύνῃσιν ferri non potest apud antiquum epicum poetam. σῇσι δ' ἐπιφρ. M1. Par., σῇσι δ' ἐπιφρ. ὑπὸ ζόφον ἠερόεντα V1. Vulgo σῇς δ' ἐπιφρ. ὑπὸ κτλ. Voss. ad hymn. Cer. 301. ἐπιφροσύνῃσι ὑπό.

pro παρεσχέθησαν (v. Allgem. Lehre v. Acc. p. 69.) legendumque v. 640. ἀμβροσίη, nunc autem lenior medicina videtur, si legatur παρέσχεθον, ad eosdem deos pertinens, qui sequente versu et 626. commemorantur.

V. 646. Quod hic dicitur μάλα δηρόν, supra v. 636. erat δέκα πλείους ἐνιαυτούς, et quod hic ἤματα πάντα, supra erat συνεχέως.

V. 653. βουλὰς] V. ad v. 534.

V. 656. Wolf. scripsit ἐσσί; sed recte monuit cum Heynio Gaisfordi ita scribendum fore πραπίδας. Quanquam quid impedit, quominus περὶ μὲν πραπίδες cum Wolfio scribamus i. e. περίεισι πραπίδες? Certe non opus est emendatione Guieti: περὶ σοὶ πραπίδες.

V. 657. ἀρῆς — κρυεροῖο] Dorvill. Vann. crit. p. 390. Ἀρεῦς vel Ἄρεος scribi voluit. Prius est monstrum scripturae; sed nulla omnino opus emendatione erat. V. Hom. Il. XVIII,

σῇσιν ἐπιφροσύνῃσιν ὑπὸ ζόφου ἠερόεντος
ἠλύθομεν, Κρόνου υἱὲ ἄναξ, ἀνάελπτα παθόντες.
τῷ καὶ νῦν ἀτενεῖ τε νόῳ καὶ ἐπίφρονι βουλῇ
ῥυσόμεθα κράτος ὑμὸν ἐν αἰνῇ δηϊοτῆτι,
μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
Ὣς φάτ'· ἐπήνησαν δὲ θεοί, δωτῆρες ἐάων,
μῦθον ἀκούσαντες· πολέμου δ' ἐλιλαίετο θυμὸς
μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάροιθε· μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγειραν
πάντες, θήλειαί τε καὶ ἄρσενες, ἤματι κείνῳ,
Τιτῆνές τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνου ἐξεγένοντο,
οὕς τε Ζεὺς Ἐρέβεσφιν ὑπὸ χθονὸς ἧκε φόωσδε,
δεινοί τε κρατεροί τε, βίην ὑπέροπλον ἔχοντες.

V. 660. *ἠλύθομεν*] V2. *ἠλύθομεν, Κρόνου υἱὲ Ζεῦ. ἠλύθομεν* etiam M1.3. V1. (in hoc et Par. deest *ἄναξ*) Bar. Taur. Editores recentiores *ἠλύθαμεν.*

V. 662. *ὑμῶν* M1. Totus versus deest in V1.

V. 663. *μαρνάμεθα* T. *ἐνὶ κρατερῇ ὑσμίνῃ* V1. Par.

V. 665. *δὲ λιλαίετο* M1., quod praeferebat Herm.

V. 666. *ἔγειραν*] P2. M1. *ἔγειρον.*

V. 669. *Ἐρέβεσφιν*] Sic V2. Tr. It. Dind. Ceteri *Ἐρέβευσφιν.* Paulo ante pro *τε* P2. M1. *κεν.*

V. 671—673. Haec uncinis inclusit Wolfius, ut ex v. 150. repetita. Sed hic non erat praetermittenda centimanorum mentio.

V. 675. *στιβαρῆς*] Sic M1.2.3. V2., *στιβαράς* Bar. Taur. V1. Par.

V. 676 seq. Haec non satis cohaerent: *Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν*

100: *ἔφθιτ', ἐμεῖο δὲ δῆσεν ἀρῆς ἀλκτῆρα γενέσθαι.* Cf. animadvers. ad Scut. 29. Quod Dorvillium movisse videtur, ut emendationem eam necessariam esse putaret, masculinum *κρυεροῖο*, non ita grave est, ut a recepta lectione recedere nos cogat; v. Naekium Choeril. p. 267. Philem. Gr. v. *εὐφυής* et Favorin. p. 781., secundum quos Hesiodus *δαϊζομένου πόληος* dixerat. Infra v. 696. est *θερμὸς ἀϋτμή.*

V. 660. *ἠλύθομεν*] *Ἠλύθαμεν* perfectum vel potius aoristus qua nitatur auctoritate, nescio. Pro eo iam Buttmannus suasit *ἠλύθομεν* (Gr. uber. II. p. 136.), eo tamen falsus, quod Med. id ferre asseveravit. Certe hoc tacuit G. Dindorfi editio Gaisfordiani Hesiodi. Choeroboscus ap. Bekk. Anecd. p. 1270: *μὴ ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ἤλθομεν ἤλθετε, ἐλάβομεν ἐλάβετε καὶ ἐφάγομεν ἐφάγετε καὶ ἐδράμομεν ἐδράμετε εἴπωμεν διὰ τοῦ α, ὥς τινες λέγουσιν ἐν τῇ συνηθείᾳ, οἷον ἐφάγαμεν ἐφάγατε καὶ ἔλθαμεν ἔλθατε κτλ.*

V. 664. *δωτῆρες ἐάων*] Ab *ἐΰς* ut *ἐάων* deducam, non adducor; mihi ab *εἰμί*, cuius *E* est primigenia vocalis, derivandum videtur *ἔη*, ut *γέη*; *δωτῆρες ἐάων* igitur sunt ii, a quibus omne, quod est in rerum natura, proficiscitur. Haec significatio quomodo inversa sit paullatim, dixi ad Scut. 7.

V. 669. *Ἐρέβεσφιν*] *φι* syllaba antiquis temporibus communem genitivi et dativi casum

τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων ἀΐσσοντο
πᾶσιν ὁμῶς, κεφαλαὶ δὲ ἑκάστῳ πεντήκοντα
ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
οἳ τότε Τιτήνεσσι κατέσταθεν ἐν δαῒ λυγρῇ,
πέτρας ἠλιβάτους στιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες.
Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας
προφρονέως, χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
ἀμφότεροι, δεινὸν δὲ περίαχε πόντος ἀπείρων,
γῆ δὲ μέγ' ἐσμαράγησεν, ἐπέστενε δ' οὐρανὸς εὐρὺς
σειόμενος, πεδόθεν δ' ἐτινάσσετο μακρὸς Ὄλυμπος
ῥιπῇ ὕπ' ἀθανάτων, ἔνοσις δ' ἵκανε βαρεῖα
Τάρταρον ἠερόεντα, ποδῶν τ' αἰπεῖα ἰωὴ

ἐκαρτύναντο φάλαγγας προφρονέως, χειρῶν ἔργον ἔφαινον ἀμφότεροι: certe abhorrent a dictione epica. Sensit hoc Boisson., qui positurам mutavit: Τιτῆνες δ' ἑτέρωθεν ἐκαρτύναντο φάλαγγας προφρονέως. Χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον ἀμφότεροι, δεινὸν δὲ . . . . . Mihi ab interpolatore additus esse videbatur v. 676., ne Titanibus suus derogaretur honos, totusque locus sic scribendus: προφρονέως χειρῶν τε βίης θ' ἅμα ἔργον ἔφαινον ἀμφότεροι. Sed melius Hermannus ἔχοντες, προφρονέως· χειρῶν δέ, omissis versibus 668. 676., alii recensioni, alii versum 666. coniunctum cum v. 668., omisso 667., tertiae vv. 664—667. 676. attribuit.

V. 677. προφρονέων Em. — ἔργον] Taur. ἔργα.

V. 680. δὲ τινάσσετο Herm.

V. 682. ποδῶν τ' αἰπεῖα ἰωὴ] Sic Herm. ad Orph. p. 815. Vulgo ποδῶν αἰπεῖά τ' ἰωή. Bar. ποδῶν δ'.

notabat; ea igitur non potuit genitivo Ἐρέβεος Ἐρέβευς addi, sed radici debuit vel primigeniae vocali, quae est ε in hoc vocabulo; σ deinde additum est, ut syllaba produceretur, sicut in φερέσβιος et sim. Eadem causa est, cur scribi non possit εὐνῆφι, sed εὐνῆφι, tam in genitivo quam in dandi casu. V. Thiersch. Gr. Gr. §. 186. et quae monita ab me sunt in Allgem. Lehre v. Accent d. gr. Spr. p. 348.

V. 675. ἠλιβάτους] De hoc vocabulo v. Buttm. Lexil. II. p. 176. Addi poterat Nonnum etiam uti, quum de personis loquitur. Dion. XXIV, 177. σὺν ἠλιβάτῳ βασιλῆϊ, et de animalibus XXIV, 342. I, 285. legitur ἠλίβατον πέλαγος.

V. 678. περίαχε] Haec vocalis ι elisio in περί praepositione, si elisio dici potest, propria est Aeolensium. V. Herm. ad Orph. p. 820. Bast. ad Greg. Cor. p. 616. Cf. v. 733. Etym. M. p. 92, 13. non elisionem, sed contractionem hic agnoscit: αἱ δὲ δεχόμεναι τὸν λόγον τῆς κράσεως οὐ δέχονται τὸν λόγον τῆς ἐκθλίψεως· οἷον προέστη πρόστη (exemplum non satis aptum), περιίαχε, περίαχε πόντος ἀπείρων. Sic Sappho πέροχος pro περίοχος dederat.

V. 681 seq. Verba ποδῶν αἰπεῖα ἰωὴ ἀσπέτου ἰωχμοῖο βολάων τε κρατεράων magis explicant ἔνοσιν, unde exorta sit.

ἀσπέτου ἰωχμοῖο βολάων τε κρατεράων·
ὣς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοις ἵεσαν βέλεα στονόεντα.
φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' οὐρανὸν ἀστερόεντα
κεκλομένων· οἱ δὲ ξύνισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
οὐδ' ἄρ' ἔτι Ζεὺς ἴσχεν ἑὸν μένος· ἀλλά νυ τοῦγε
εἶθαρ μὲν μένεος πλῆντο φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσαν
φαῖνε βίην· ἄμυδις δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανοῦ ἠδ' ἀπ' Ὀλύμπου
ἀστράπτων ἔστειχε συνωχαδόν· οἱ δὲ κεραυνοὶ
ἴκταρ ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστραπῇ εὖ ποτέοντο
χειρὸς ἄπο στιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα εἰλυφόωντες,
ταρφέες, ἀμφὶ δὲ γαῖα φερέσβιος ἐσμαράγιζεν
καιομένη, λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετος ὕλη.

V. 684. ὧς ἄρ'] V1. 2. M3. ὧς ἄν. — Pro ἵεσαν Taur. ἴασαν, A. ἴεσαν. — Pro στονόεντα M1. στενόεντα.

V. 687—712. Hi versus seriem narrationis turbant et postea, ne Iuppiter honore suo defraudaretur, illati esse videntur.

V. 687. ἶσχεν] Sic recte Dind. Vulgo ἴσχεν.

V. 689. ἄμαδις M3., ἅμαδις V1. Sed v. Orum ap. Etym. M. p. 87.

V. 690. συνωχαδόν] Taur. συναγαδόν. M1. συνοχαδόν.

V. 691. ἴκταρ M1. atque ita scholiasta. — ἀστραπῇ εὖ] ἀστραπῇ pro ἀστεροπῇ scripsi cum V1. M1. Emm., εὖ addidi cum Bar. Εὖ est non frustra.

V. 692. φλόγα εἰλυφόωντες] Sic scribi voluit Herm. ad Orph. p. 815. pro φλόγα θ' εἰλυφόωντες, et ita fert Emm. cum P2.

V. 693. φερέσβιος] P2. M1. φερέσκιος.

V. 694. πυρὶ] Vat. περί. — Pro ἄσπετος M3. ἄσχετος.

V. 695. ἔζεε] V2. Emm. ἔζεσε, P2. M1. ἔζει.

V. 696. ἀϋτμὴ] deest in M1. (qui habet θέρμη). Antea ἀμφείπετο Bar. Par., ἀμφέσπε V1.

V. 697. δῖαν] Par. 2. δῖον, ut videtur.

V. 688. ἐκ δέ τε πᾶσαν φαῖνε] Δέ τε nullam habere intendendi vim, sed potius rem paulo incertiorem reddere, ut saepius per nostrum wohl exprimi possit, Hermannus monuit ad Viger. p. 836. Potius δέ τε est nostrum aber auch atque intendendi vim sane habet et hic et apud Hom. Odyss. XII, 90: ἓξ δέ τέ οἱ δειραὶ περιμήκεες.

V. 700. εἴσατο δ' ἄντα] Si scribis κάτεχεν Χάος, subiectum est in εἴσατο. Cf. Matth. Gr. Gr. §. 295, 5. In Emm. tamen, qui habet κάτεχεν χάος· εἴσατο δ' ἀντία, scriptum fuisse videtur εἴσατο δ' ἄν τις. Sed vide vers. seq.

V. 702. Si pristinam scripturam sequeris: ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν πίλνατο, mire dictum est: ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς πίλνατο· τοῖος γάρ κε ὀρώρει. Hoc enim ὡς ὅτε πίλνατο ita dictum, quasi vere factum aliquando esset: tantus erat tumultus, quantus tum fuit, quum terra et coelum, summa cum imis, miscebantur; illud vero τοῖος γάρ κε μέγιστος δοῦπος ὀρώρει eum colorem habet, ut sensus videatur esse contrarius: tan-

ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα,
πόντος τ' ἀτρύγετος· τοὺς δ' ἄμφεπε θερμὸς ἀϋτμὴ
Τιτῆνας χθονίους, φλὸξ δ' ἠέρα δῖαν ἵκανεν
ἄσπετος, ὄσσε δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
αὐγὴ μαρμαίρουσα κεραυνοῦ τε στεροπῆς τε.
καῦμα δὲ θεσπέσιον κάτεχεν Χάος· εἴσατο δ' ἄντα
ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν ἠδ' οὔασιν ὄσσαν ἀκοῦσαι
αὔτως, ὡς ὅτε Γαῖα καὶ Οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν
πίλνατο· (τοῖος γάρ κε μέγιστος δοῦπος ὀρώρει
τῆς μὲν ἐρειπομένης, τοῦ δ' ὑψόθεν ἐξεριπόντος.)
τόσσος δοῦπος ἔγεντο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων.
σὺν δ' ἄνεμοι ἔνοσίν τε κονίην τ' ἐσφαράγιζον

V. 700. *κατέχεν* M1. Male. V. Allgem. Lehre v. Acc. d. gr. Spr. p. 47. Sic etiam *καθέλεν* pro *κάθελεν* Pind. Pyth. IV, 101. et *ἀμφέχεν* ap. Quint. Smyrn. VI, 226. pro *ἄμφεχεν*. Sed peius etiam ap. eundem Quintum X, 233. *ὑπέρεσχεν* pro *ὑπερέσχεν*. *κατέχεεν* V1.

V. 702. *αὐτὰρ ὡς ὅτε* V1.

V. 703. *τοῖος γάρ κε*] V2. M3. *τοῖος γάρ κε μέγας ὑπὸ δ. ὀ.*, Taur. *πίλναντο* et *μέγας*. Sic etiam V1., sed *μέγας ὑπὸ δ.*

V. 704. *ἐξερείπαντος* M1., *ἐριπόντος* V1.

V. 705. Hunc versum uncinis incluserunt Gaisf. et Dind., ut ex Il. XX, 66. depromptum: *τόσσος ἄρα κτύπος ὦρτο θεῶν ἔριδι ξυνιόντων*. Non persuadent; nam Homerico versu in simili causa usus est etiam Nonnus Dion. XXXVI, 106. — Pro *ἔγεντο* Bar. Par. *ἔπλειτο*, V1. *ἐγένετο*, unde Hermannus concludit unum poetarum scripsisse *τόσσος ἄρ' ἔπλετο δοῦπος ἀϋτή τε ξυνιόντων*. *ξυνιέντων* M1.

V. 706. *κονίην τ' ἐσφαράγιζον*] Sic M1.; *κονίην τ' ἐσμαράγιζον* M3. Vulgo *κόνιν θ' ἅμα ἐσφαράγιζον*, pessimo hiatu. Sed *ἅμα* deest ap. V1.2. Vat. Bar. et *κονίην* pro *κόνιν* habet P2.

tus, si hoc fieret, existeret tumultus. Exspectabas potius: tantus esset tumultus, si terra et coelum miscerentur, *εἰ πίλναιτο*, et si vera esset huius loci scriptura, *ὡς ὅτε* esset pro *ὡς εἰ*. De indicativo v. Matth. Gr. §. 508. Sic priore editione opinabar. Sed longe aliter iam sentio de hoc loco. De industria scripsi *κάτεχεν Χάος* et postea *ὅτε Γαῖα καὶ Οὐρανός*, hac sententia: Ipsum Chaos divinum arbitrabatur (*εἴσατο* igitur subiectum habet *Χάος*, unde non vereor ne quis de Chao cogitet oculato auritoque) iterum se amplexari Terram et Coelum (cf. 133.); nam si vel corruerent coelum et tellus, non potuisset maior excitari fragor, quam tunc excitatus est, quum Dei et Titanes inter se pugnabant. Haec sententia non solum grammatices rationibus optime consentanea est et vere poetica dici potest. Sic etiam Hermanni coniecturas non opus erit admittere. Hic enim in alia recensione locum prorsus sic scriptum fuisse arbitrabatur atque nunc legimus, mutatis tamen *ὡς ὅτε* in *ὡς εἰ*, in alia *αὔτως ὡς ὅτε γαῖα καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν ἀλλήλοις πίλναιντο, μέ-*

βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
κῆλα Διὸς μεγάλοιο, φέρον δ' ἰαχήν τ' ἐνοπήν τε
ἐς μέσον ἀμφοτέρων, ὅτοβος δ' ἄπλητος ὀρώρει
σμερδαλέης ἔριδος, κάρτος δ' ἀνεφαίνετο ἔργων,
ἐκλίνθη δὲ μάχη· πρὶν δ' ἀλλήλοις ἐπέχοντες
ἐμμενέως ἐμάχοντο διὰ κρατερὰς ὑσμίνας.
οἱ δ' ἄρ' ἐνὶ πρώτοισι μάχην δριμεῖαν ἔγειραν
Κόττος τε Βριάρεώς τε Γύης τ' ἄατος πολέμοιο,
οἵ ῥα τριηκοσίας πέτρας στιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
πέμπον ἐπασσυτέρας, κατὰ δ' ἐσκίασαν βελέεσσι

V. 707. *ἀγαθόεντα* V1.
V. 709. *ὅτοβος*] Sunt qui legant *κόναβος*. SCHOL. Illud proprium Hesiodi, *κόναβος* Homericum est. — Pro *ἄπλητος* Etym. M. p. 636. *ἄτλητος*, quod praef. Hermannus.
V. 711. Pro *ἐκλίνθη* V1. *κλίνθη*. — *ἀλλήλοισιν* M1.
V. 712. *ἐμάχοντο*] Taur. *διεμάχοντο*.
V. 715. *τριακοσίας* V1.
V. 716. *πέμπεν* V1.
V. 720. *γαίης ὅσον* V1.
V. 721. Par. M1. et Vat. *τόσσον δ' αὖ ἀπὸ γαίης ἐς Τάρταρον ἠερόεντα*, M3. *τόσσον γάρ τ'*, V1. *τόσσον γάρ τ' ἀπὸ γαίης*. Hunc versum absurdum stolidi grammatici emblema habet Ruhnkenius. Certe inanis est et languet incredibiliter. A manuscr. V2. et Emm. absunt v. 721—723.

γας δ' ὑπὸ δοῦπος ὀρώροι. In altera enim displicet primum optativus, cuius ratio prorsus diversa est ab eo, quo Hermannus usus est, ut suam coniecturam defenderet; nam Odyss. IX, 384. sermo est de re saepius iam facta et post etiam facienda, deinde hic alienum esse videtur perfectum *ὀρώροι*.

V. 712. *ἐμάχοντο*] *οἱ θεοί*. Hoc propterea moneo, quod v. 713. sequitur *οἳ δ' ἄρ' ἐνὶ πρώτοισι κτλ.*

V. 722. *ἄκμων*] Non est incus, sed quem recentiores *μύδρον* dicunt, habendus ille in meteoricis, ut loquuntur, lapidibus.

V. 723. *ἵκοιτο*] Cave, ne scribas *δεκάτῃ κ' ἐς Τάρταρον ἵκοι*. Sensus est enim *εἰ ἵκοιτο, ἀλλ' οὐχ ἵξεται*. V. Reisig. de *ἄν* part. p. 129. et quae exempla ego dedi ad Aristot. Polit. p. 350. Aptissimum est verbum Antisthenis ap. Diog. Laert. VI, 1, 3: *Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθείην*, sc. *ἀλλ' οὐδέτερον ἂν ποιήσαιμι*. Nam in hoc *μανείην* non magis optativum licet agnoscere quam in illo *ψευδοίμην ἀΐοντος ἅ κεν πεπίθοιεν ἀκουήν* Callim. Iov. 65. Aliter Hermannus de *ἄν* particula III, 5. — *δεκάτῃ*] Noli putare hoc multum discrepare ab Homeri sententia, apud quem Il. I, 592. Vulcanus narrat: *πᾶν δ' ἦμαρ φερόμην, ἅμα δ' ἠελίῳ καταδύντι κάππεσον ἐν Λήμνῳ*. Nam quod Homerus de Olympo monte dixit, id apud Hesiodum de coelo narratur.

V. 726—819. Octo diversa carmina diversorum auctorum sibi agnosse visus est L. Dindorfius. (Cf. Herm. ep. ad Ilgen. p. XI.) I) 720 — 735. 820. 821. II) 725. 740 — 745. III) 725. 736 — 739.

Τιτῆνας, καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
πέμψαν καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
νικήσαντες χερσὶν ὑπερθύμους περ ἐόντας,
τόσσον ἔνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον οὐρανός ἐστ' ἀπὸ γαίης·
ἶσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
οὐρανόθεν κατιὼν δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκοιτο·
ἐννέα δ' αὖ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων
ἐκ γαίης κατιὼν δεκάτῃ ἐς Τάρταρ' ἵκοιτο.
τὸν πέρι χάλκεον ἕρκος ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν νὺξ

V. 723—725. Vat. ita: — *δεκάτῃ δ' ἐς γαῖαν ἵκοιτο, Ἶσον δ' αὖ ἀπὸ γαίης ἐς Τάρταρ' ἵκοιτο· Ἐννέα γὰρ — ἄκμων Ἐκ γαίης κατιὼν δεκάτῃ δ' ἐς Τάρταρον ἵκοι.* In Taur. M3. V1. v. 723. 724. desunt et pro *ἵκοι* in Taur. v. 725. legitur *ἵκοιτο*; *δεκάτῃ δ'* M1. 3. V1.

V. 724. *ἐννέα δ' αὖ*] V2. Em. *ἐννέα γάρ.* M1. *Ἶσον δ' αὖ ἀπὸ γαίης ἐς Τάρταρον ἠερόεντα· Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας τε καὶ ἤματα χάλκεος ἄκμων Ἐκ γαίης κατιὼν δεκάτῃ δ' ἐς Τάρταρον ἵκοιτο· Τὸν πέρι κτἑ.* Pro *Τάρταρα* omnes praeter Vat. *Τάρταρον*; *ἵκοιτο* autem propterea scriptum esse debuit, quod nemo intelligeret, cur in Bar. 724. 725. prorsus desint nisi propter eundem exitum versuum.

V. 726. *ἐλήλαται*] Taur. *ἐλήλατο.*

(807—810.). Eodem loco interpolata esse IV) 758—766. V) ab alio haec 767—774. VI) 775—806. VII) 811—819. VIII) 733. 746—757. Atque verissimum est quidem Hesiodi theogoniae h. l. ab aliis quaedam adiecta esse; sed quaenam sint ea, difficile est dictu. Sic quod ille versus 740—745. statim post 725. traiici iubet, habet magnam quidem veri speciem, sed impediri tum eo videtur, quod v. 740. aliud est subiectum *πάντα* (nam hoc neque *ἐπιῤῥηματικῶς* dictum est, neque cum Hermanno cum *ἐνιαυτόν* coniungi potest, quod iam per se *τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτόν* est per integrum annum) quam 722. *χάλκεος ἄκμων*, tum eo, quod, quanquam portarum Neptuni (v. 732.) nondum iniecta mentio est, tamen 741. dicitur *εἰ πρῶτα πυλέων ἔντροσθε γένοιτο.* Sed antequam aliquid de hoc loco statuamus, ut de carcere illo Titanum uberius exponatur necesse est. Errant omnino qui putant Tartarum omnem esse Titanum custodiam; apertum est enim in parte Tartari tantum custodiri praecipuos Titanes, Saturnum, Rheam, Iapetum cet. Nam is locus v. 736. dicitur *Ταρτάρου πηγαί*, ima sedes Tartari; hoc est illud *χάσμα μέγα* (v. 740.), cui muri (*τοῖχος*) portaeque impositi sunt a Neptuno v. 732. 733. 741. Cf. Hom. Il. VIII, 13 seq., cum quibus minime confundere licet *χάλκεον ἕρκος* (v. 726.), verticem Tartari (*δειρή* v. 727.), quo tellus separatur ab omni Tartaro; hoc est illud *οὖδας* (v. 741.), illa *ἔσχατα γαίης* (v. 731.). In eodem Tartaro, quanquam aliquanto superior hoc primorum Titanum carcere (*τῶν πρόσθε* v. 746.), est

τριστοιχεὶ κέχυται περὶ δειρήν· αὐτὰρ ὕπερθεν
γῆς ῥίζαι πεφύασι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
ἔνθα θεοὶ Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι
κεκρύφαται βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο,
χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πελώρης ἔσχατα γαίης.
τοῖς οὐκ ἐξιτόν ἐστι, πύλας δ' ἐπέθηκε Ποσειδέων
χαλκείας, τεῖχος δὲ περοίχεται ἀμφοτέρωθεν.
ἔνθα Γύης, Κόττος τε καὶ Ὀβριάρεως μεγάθυμος
ναίουσιν, φύλακες πιστοὶ Διὸς αἰγιόχοιο.
ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος
πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος

V. 727. τριστοιχεὶ] Vat. τριστοιχεὶ ἂν (sic), τριστιχεὶ V1. M1. τριστοίχειον.

V. 728. πεφύασι] Bar. Em. πεφύκασι.

V. 729. ἔνθα δέ οἱ Τ. M1.

V. 730. Διὸς μεγάλοιο ἕκητι Em.

V. 731. Secluserunt uncinis hunc versum interpretes inde ab Guieto omnes, et recte quidem, si eadem sede eodemque verborum tenore conservandus esset; sed ne quid dicam de alia recensione, cuius ille reliquus esse videri possit, facile huic versui medebimur, si scribamus: χώρῳ ἐν εὐρώεντι, πέλωρ' εἰς ἔσχατα γαίης, i. e. κεκρύφαται Τιτῆνες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι εἰς τὰ πέλωρα ἔσχατα γαίης. Hermannum h. v. post v. 745. traiecisse infra dictum est. Verum hunc solum et a reliquis decerptum quasi vento huc iactatum esse non sane probabile esse videtur. Vide, ne hic, quo legitur, loco vel sine mutatione retineri possit, si ἔσχατα habeantur pro appositione Titanum. V. Blomf. ad Aeschyl. Pers. l.

V. 732. πύλας] Tr. Vat. P2. M1. θύρας. — Pro Ποσειδῶν cum V2. scripsi Ποσειδέων, quanquam ne hoc quidem invenitur apud Homerum, qui ubique habet Ποσειδάων, ut fertur in M3. V1.

sedes Atlantis, Noctis, Solis etc., quorum hi, si imo loco una cum ceteris Titanibus inclusi essent, non possent commercia hominum peragrare, quod fit per χάλκεον οὐδὸν coeli (v. 749.), qui longe diversus est ab ima ianua (v. 732. Cf. Hom. Il. VIII, 15.). Etiam superior (v. 767. πρόσθεν) est Plutonis et Proserpinae domus. Hinc sequitur ea coniectura Dindorfii, qua v. 746—757. traiiciuntur post 733., interrumpi seriem locorum domiciliorumque. Hermannus ita facit cum Dind., ut primam recensionem putet esse versuum 720—735., eiecto tamen v. 731. Verum secundae tribuit 736—742., tertiae 758—766., quartae 767—773., quintae 807—817., sextae 776. 743—745. 731. 746—757.; versus denique 755—757. putat esse alius poetae pro versibus 752—754.

V. 727. τριστοιχεὶ] Dind. contra omnes tam edd. vett. quam codd. mscr. τριστοιχί. Sed pauca ea adverbia, quae, a nominibus isosyllabis derivanda, exeunt in ι, non in ει, corripiuntur, ut ἀμεσθί Archilochium, minus recte formatum ad analogiam verbalium adiectivorum in στι desi-

ἐξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
ἀργαλέ', εὐρώεντα, τάτε στυγέουσι θεοί περ,
χάσμα μέγ', οὐδέ κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
ουδας ἵκοιτ', εἰ πρῶτα πυλέων ἔντοσθε γένοιτο.
ἀλλά κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι πρὸ θύελλα θυέλλη
[ἀργαλέη· δεινόν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι
τοῦτο τέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
ἕστηκεν νεφέλης κεκαλυμμένα κυανέῃσι.]
Τῶν πρόσθ' Ἰαπετοῖο πάϊς ἔχετ' οὐρανὸν εὐρὺν
ἑστηὼς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν,

(hic etiam pro *πύλας* habet *χεῖρας*).

V. 733. *τοῖχος δὲ περοίχεται*] *Τοῖχος* pro *τεῖχος* scripsi cum Med. Vid. annot. ad Scut. 146. *δὲ περοίχεται* coniecerat Herm. ad Orph. p. 820. pro *περίκειταί δ'* vulgato (pro quo Bar. *περ οἴκεται*) atque ita ferre Vat. M1.3. P2. postea vidi.

V. 734. Sic M1., ut coniecerat L. Dind. Vulgo *Κόττος τε καὶ ὁ Βριάρεως*. Taur. sine *τε*. Cf. v. 617.

V. 736. 775. 807. *ἐνθάδε* A. Gaisf.

V. 741. *ἵκοιτο — γένοιτο*] Ridicula est coniectura Guieti *ἵκοιο* et *γένοιο*. — Pro *πρῶτα* Taur. *πρόσθε*.

V. 742. *προθύελλα* M1. Bar. Antea *φέρει* M3. V1.

V. 743 — 745. Hi versus mire languent. Ineptissimum etiam est *καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινά*, quod cum sequentibus v. 746 seq. prorsus non cohaeret. Igitur seclusi utpote non profectos ab Hesiodo.

V. 743. *δεινὸν δὲ* Par. Orell.

V. 744. *νυκτὸς δ' ἐρεβεννῆς* M3. sine *καί*.

V. 746. *ἔχει* M3. Herm.

V. 747. *ἑστειώς* V1.

nentium, et seriorum poetarum *ἀωρί* (Theocr. XXIV, 38.) et *πανδημί* (Brunck. An. II. p. 349.). V. Allgem. Lehre v. Accent d. gr. Spr. p. 389.

V. 732. Cur Neptuno hoc iniunctum negotii est, non Vulcano? *πύλας ἐπέθηκ' Ἥφαιστος*? Nempe quod ille proximus est sede. Ceterum Neptunus etiam Laomedonti moenia condiderat pertinetque id negotium proprie ad huius prolem, Cyclopas; v. Hes. ap. Schol. Lycophr. v. 393. Hom. Il. XXI, 442. — *ἐξιτόν*] Hoc unicum esse verbalis huius adiectivi exemplum sine duplicata in fronte radice monuerat Buttm. Gr. ub. I. p. 554. Iam prius alibi *παριτέ* proposueram ex Callim. Lav. Pall. 90. Addo nunc *ἀπρόϊτος* apud Dinarch. c. Demosth. p. 102, 1. H. St. coll. Atticista ap. Villois. Anecd. II. p. 83. *Ἰτόν* (non *ἴτον*) habet oraculum ap. Herodot. VII, 140.

V. 733. De *περοίχεται* pro *περιοίχεται* vid. ad v. 678. Similis est verbi *θέειν* usus ap. Hom. Odyss. XXIV, 208: *ἔνθα οἱ οἶκος ἔην, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη*.

V. 741. *ἵκοιτο — γένοιτο*] Non opus est, ut *τὶς* intelligatur cum Wolfio; vid. annot. ad v. 726 — 819.

ἀστεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρη ἆσσον ἰοῦσαι
ἀλλήλας προςέειπον, ἀμειβόμεναι μέγαν οὐδόν,
χάλκεον. ἡ μὲν ἔσω καταβήσεται, ἡ δὲ θύραζε
ἔρχεται, οὐδέ ποτ' ἀμφοτέρας δόμος ἐντὸς ἐέργει,
ἀλλ' αἰεὶ ἑτέρη γε δόμων ἔκτοσθεν ἐοῦσα
γαῖαν ἐπιστρέφεται, ἡ δ' αὖ δόμου ἐντὸς ἐοῦσα
μίμνει τὴν αὐτῆς ὥρην ὁδοῦ, ἔςτ' ἂν ἵκηται,
ἡ μὲν ἐπιχθονίοισι φάος πολυδερκὲς ἔχουσα,
ἡ δ' Ὕπνον μετὰ χερσί, κασίγνητον Θανάτοιο,
Νὺξ ὀλοή, νεφέλῃ κεκαλυμμένη ἠεροειδεῖ.
"Ενθα δὲ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
Ὕπνος καὶ Θάνατος, δεινοὶ θεοί· οὐδέ ποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέθων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν
οὐρανὸν εἰςανιὼν οὐδ' οὐρανόθεν καταβαίνων.
τῶν ἕτερος μὲν γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
ἥσυχος ἀνστρέφεται καὶ μείλιχος ἀνθρώποισι,
τοῦ δὲ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ

V. 748. ἀστεφέως M3. — Ἡμέρη] Ita Vat. Par. M1.4. pro vulgato Ἡμέρα, quod abhorret a dictione epica. Sic etiam Boisson. cum Spitznero de versu Gr. her. p. 34. Cf. v. 124. — Pro ἆσσον ἰοῦσαι, ut M2.3., Bar. ἡμέραι τάσσον, M1. ἀμφὶς ἐοῦσαι, V1. Par. ἆσσον ἰοῖσαι (antea hic pro ὅθι habet ὅθεν). Scholia ad v. 744. videntur ἀμφὶς ἐοῦσαι legisse.

V. 754. ἔςτ'] P2. M1. V1. εὖτ'.

V. 755—757. Haec uncinis inclusit Wolf. ad Heynii sententiam. Secuti sunt Gaisf. et Dind. Ego non sequor.

V. 755. ἐπιχθονίῃσι M1.

V. 758. ἐρεμνοί M3.

V. 760. ἐπιδέρκεται] P2. ἐπιδέρκει.

V. 762. τῶν δ' M1. Par., ἕτερος γαίην τε M3.

V. 764. χάλκεον δέ οἱ] καὶ χάλκεον P2.

V. 750. καταβήσεται] Sapienter poeta futuro nunc usus est: quando haec intus itura est, illa prorumpit. Non opus est igitur coniectura Guieti καταδύεται. De futuro aoristo v. Herm. de emend. rat. p. 197.

V. 760. Vid. Hom. Od. XI, 16.

V. 767 seq. Post ἠχήεντες et post Περσεφονείης commata posui, ne alius videretur esse θεὸς χθόνιος quam qui proxime legitur Ἀΐδης. Addita est enim Proserpina ut secundaria quaedam persona. Quare haud necessaria est coniectura Guieti θεῶν χθονίων. Wolf. ex Hom. Od. X, 534. vel XI, 47. additum esse putat v. 768.

V. 771. οὔασιν ἀμφοτέροισιν] Unum caput, non plura Cerberus hic habet apud Hesiodum, quum v. 312. πεντήκοντα κάρηνα eum habere dicat.

V. 780—783. Hesiodus dixe-

νηλεὲς ἐν στήθεσσιν· ἔχει δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δὲ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
Ἔνθα θεοῦ χθονίου πρόσθεν δόμοι ἠχήεντες,
ἰφθίμου τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης,
ἑστᾶσιν, δεινὸς δὲ κύων προπάροιθε φυλάσσει,
νηλειής, τέχνην δὲ κακὴν ἔχει· ἐς μὲν ἰόντας
σαίνει ὁμῶς οὐρῇ τε καὶ οὔασιν ἀμφοτέροισιν,
ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἐᾷ πάλιν, ἀλλὰ δοκεύων
ἐσθίει ὅν κε λάβησι πυλέων ἔκτοσθεν ἰόντα
[ἰφθίμου τ' Ἀΐδεω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης.]
Ἔνθα δὲ ναιετάει στυγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ ἀψοῤῥόου Ὠκεανοῖο
πρεσβυτάτη. νόσφιν δὲ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
μακρῇσιν πέτρῃσι κατηρεφέ'· ἀμφὶ δὲ πάντῃ
κίοσιν ἀργυρέοισι πρὸς οὐρανὸν ἐστήρικται.
παῦρα δὲ Θαύμαντος θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἶρις
ἀγγελίης πωλεῖται ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης,

V. 770. μὲν κακὴν V1.
V. 771—819. desunt in M1.; folium excidisse videtur.
V. 774. Hic versus deest in Par. Vat. M3. 4. Em. V1. Recte igitur Boisson. cum Ruhnk. delevit.
V. 778. μακροῖσιν πέτροισιν — κατηρεφῆ M3.
V. 779. ἀργαλέοισι V1.
V. 780—783. Hos versus, ut ineptissimos nihil ut supra, suspectos primum ab Heynio factos, Wolf. omnes seclusit, Gaisf. et Dind. tantum v. 780—782. Quod cur factum sit, nescire me fateor. Cf. animadvers. enarrat.
V. 781. ἀγγελίης] ἀγγελίη (i. e. ἄγγελος) M3. V1. 2. Taur. atque hoc praeferebat Buttmannus. ἀγγελίην Em., ut Il. XI, 140.

rat v. 777. procul a diis ceteris domicilia habere Stygem (νόσφι θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει); nunc additur raro etiam accidere, ut Iris eo perveniat, ubi Styx habitet, atque id tum tantum accidere, quum iusiurandum diis sit praestandum. Hoc est illud: ὁππότ' ἔρις καὶ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται: nam ita iureiurando opus est. Quod additur ἐπ' εὐρέα νῶτα θαλάσσης causam habet in regione atque situ Orci.

V. 781. ἀγγελίης] Quemadmodum Graeci dicunt πρήσσειν ὁδοῦ, θεῖν πεδίου, ita etiam dixerunt ἔρχεσθαι et πωλεῖσθαι ἀγγελίης, nuntio, qui perferendus est, cum via confuso, qua perfertur. Hom. Il. III, 206. Cf. Buttm. Lexil. II. p. 207. Herm. Opusc. I. p. 190 seq.

ὁππότ' ἔρις καὶ νεῖκος ἐν ἀθανάτοισιν ὄρηται,
καί ῥ' ὅςτις ψεύδηται Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων·
Ζεὺς δέ τε Ἶριν ἔπεμψε θεῶν μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι
τηλόθεν ἐν χρυσέῃ προχόῳ, πολυώνυμον ὕδωρ,
ψυχρόν, ὅ τ' ἐκ πέτρης καταλείβεται ἠλιβάτοιο,
ὑψηλῆς· πολλὸν δέ θ' ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
ἐξ ἱεροῦ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν
Ὠκεανοῖο κέρας· δεκάτη δ' ἐπὶ μοῖρα δέδασται.
ἐννέα μὲν περὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης

V. 783. *καί ῥ' ὅςτις ψεύδηται*] V2. ψεύσηται, Tr. ὅς κε ψεύσηται, Par. ὅς κε ψεύδηται, V1. ψεύδεται.
V. 784. ἐνεῖκε (sic) V1. Par.
V. 785. *πολυώνυμον*] Em. M3. πολυόμβριμον.
V. 791. εἰλιγμένος V1.
V. 792. πέτρου M3.
V. 793. *ὅς κεν τὴν*] Taur. ὅς κε δεινὴν ἐπ.
V. 795. *νήϋτμος*] νήποτμος Bar. Par., νηΰποτμος V1., νήϋγμος Etym. M. p. 605., νούποτμος Vat. marg. Νήποτμος erit fortasse qui praeferat propter ἀνάπνευστος, quod proxime sequitur.

V. 783. *καί ῥ' ὅςτις ψεύδηται*] Et si quis mentiatur deorum, quisquis ille fuerit. Construe: καὶ ὁπότε τις ψεύδηται, ὅςτις ποτ' ἐστίν.

V. 784. *μέγαν ὅρκον ἐνεῖκαι*] Styx ipsa est μέγας ὅρκος, per quem dii iurant. Cf. v. 400. Il. II, 755. Similiter Nonn. Dion. XLII, 527. Hinc a Latinis Orcus dicitur. Cf. Plin. H. N. VII, 8: „Peneus — accipit amnem Orcon, nec recipit, sed olei modo supernatantem (ut dictum est Homero) brevi spatio portatum abdicat, poenales aquas dirisque genitas argenteis misceri recusans." Cf. Müller. Orchom. 155. Hes. Oper. 219. 804. Quare πολυώνυμον ὕδωρ, utpote appositio ad μέγαν ὅρκον, commatis debebat a ceteris verbis separari. Atque hoc feci. Πολυώνυμος dicitur Styx, quod multa est in ore poetarum. Cf. Spanhem. ad Callim. Dian. 7.

V. 787. *ὑπὸ χθονὸς*] sub terram labitur.

V. 789. *δεκάτη δ' ἐπὶ μοῖρα δέδασται*] Non apte, si quid video, interpretatus est Vossius: denn ein Zehntheil ward ihr (Stygi) beschieden, ut ap. Callim. Iov. 59. ἐπιδαίσιον explicatur. Contra haec est Hesiodi sententia: decem sunt fontes, quorum novem Oceanus recipit, decimus vero ab his prorsus seiunctus flumine est, nempe Stygis fons. Hoc est illud δέδασται.

V. 791. *εἰλιγμένος*] Si sanum est, construendum erit: ὁ Ὠκεανὸς ἐννέα μοίρας δίναις ἀργυρέαις εἰλιγμένος (activi sensus) εἰς ἅλα πίπτει. Sed hoc nimis abhorrere videtur ab epica simplicitate, quae non patitur accusativum esse ἐννέα; nec satis certus videtur ille usus participii εἰλιγμένος. Aliter statuit Matth. Gr. Gr. §. 303, 1. atque ita quidem, ut ἐννέα μοῖραι dictum sit pro Oceano, quare additum esse εἰλιγμένος ait; quod mihi quidem parum placet. Quum Emm. codex, qui habet optimarum lectionum vestigia, praebeat εἰλιγμένα et Taur. εὐλιμένες, vide, ne scribendum sit εἰλι-

δίνῃς ἀργυρέῃς εἰλιγμένος εἰς ἅλα πίπτει,
ἡ δὲ μί' ἐκ πέτρης προρέει μέγα πῆμα θεοῖσιν.
ὅς κεν τὴν ἐπίορκον ἀπολείψας ἐπομόσσῃ
ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντος Ὀλύμπου,
κεῖται νήϋτμος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν,
οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἔρχεται ἆσσον
βρώσιος, ἀλλά τε κεῖται ἀνάπνευστος καὶ ἄναυδος
στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ἐπὶ κῶμα καλύπτει.
αὐτὰρ ἐπὴν νοῦσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτόν,

V. 797. *βρώσιος*] Vat. marg. γρ. βρῶσις. — Pro ἀλλά τε Med. ἀλλά γε. — Pro ἀνάπνευστος Herm. l. l. p. 164. ἅμ' ἄπνευστος, quod longe magis placeret quam quod Hartungius (Part. Gr. II. p. 75.) proposuit ἄρ' ἄπνευστος, nisi lenius videretur remedium esse ἀνάμπνευστος. V. dicta ad v. 171.

V. 798. κῦμα Vl.

V. 799. Pro ἐπὴν M3. ἐπεί; Vl. ἐπεὶ — τελέσει — τελεσφόρον εἰς ἐν. — *νοῦσον*] Vat. νοῦτον. — Pro τελέσῃ μέγαν Taur. τετελεσμένον.

γμέναι εἰς ἅλα πίπτει; illa enim coniunctio singularis verbi cum nomine plurali est vere Boeotica; v. Ruhnk. ad Hom. Cer. 499. et Vossium ad h. l. Boeckh. ad Pind. Olymp. VIII, 8. et quae monuimus ad Scut. 245. Sed fortasse ἐννέα pertinet ad δίνῃς, ut gurgites dicti sint pro aquae partibus. Ceterum similiter Dionys. Perieg. 497: δίνῃς ἀργυρέῃς Ἀχελώϊος ἀμφὶς ἑλίσσει.

V. 793. *ἀπολείψας*] Aoristum esse verbi ἀπολείβειν, non ἀπολείπειν, dudum viderat Graevius, qui recte monuit ineptissimos esse eos, qui ab ἀπολείπειν deducant. Nam quod Wolfius dicit, posse exponi fidem deserere, habet hoc incommodi, quod aliud simplex est deserere, aliud fidem deserere, quae significatio simplici verbo non subest. Ἀπολείβειν est idem quod Odyss. XIV, 331. et XIX, 288. dicitur ἀποσπένδειν. Aliud esse videtur τὸ κατειβόμενον Στυγὸς ὕδωρ Odyss. V, 185. Hanc tamen interpretationem id habere difficultatis monet Wolfius, quod de libatione apud deos facta dicat poeta. Sed qui inter iusiurandum dandum libat, id eo consilio agit, ut demonstret animum suum aeque purum esse mendacii atque eum quem effundat laticem. Nihil igitur impedit, quo minus id etiam a dis fiat. De malae notae aoristo primo ἀπολείπειν verbi v. Lobeck. ad Phryn. p. 713. Ad τὴν (ταύτην) supple Στύγα.

V. 795. *τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτόν*] Si comparaveris cum verbis μέγαν εἰς ἐνιαυτόν v. 799., non esse vulgarem annum duodecim mensium vides, sed octo vulgarium annorum tempus; punitur qui peieravit deus per septuaginta duo annos. De ennaeteride antiqua et praecipue Boeotorum v. Dodwell. de cycl. diss. V. p. 236. O. Müller. Orchom. p. 218 seq. Doriens. I. p. 252. ad Aesch. Eumenid. p. 143.

V. 797. *ἀλλά τε*] Huic τέ v. 798. respondet δέ in κακὸν δέ. Non est sed etiam.

ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται χαλεπώτερος ἆθλος.
εἰνάετες δὲ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἐόντων,
οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἐπιμίσγεται οὐδ' ἐπὶ δαῖτας
ἐννέα πάντ' ἔτεα· δεκάτῳ δ' ἐπιμίσγεται αὖτις
εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
τοῖον ἄρ' ὅρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ὕδωρ,
ὠγύγιον, τό θ' ἵησι καταστυφέλου διὰ χώρου.
[Ἔνθα δὲ γῆς δνοφερῆς καὶ Ταρτάρου ἠερόεντος
πόντου τ' ἀτρυγέτοιο καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος
ἑξείης πάντων πηγαὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,
ἀργαλέ', εὐρώεντα, τάτε στυγέουσι θεοί περ.
ἔνθα δὲ μαρμάρεαί τε πύλαι καὶ χάλκεος οὐδός,
ἀστεμφής, ῥίζῃσι διηνεκέεσσιν ἀρηρώς,
αὐτοφυής· πρόσθεν δὲ θεῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων

V. 800. In Vl. M3. deest δ'. — χαλεπώτερος] Sic Vat. M3. Vl. 2. Tr. Emm. Taur. P2. pro χαλεπώτατος.

V. 801. εἰνάετες] Taur. εἰναέτης. M3. ἐννάετες. — Pro ἀπομείρεται P2. ἀπαμ. (V. Muetzell. p. 64., sed Op. 578. omnes ἀπομ.), M3. μεταμ., sed correctum.

V. 802. περιμίσγεται M3. Vl. Ruhnk. suadebat ἐπινίσσεται. Cf. interpr. ad Callim. Iov. 14.

V. 804. εἰρέας] Taur. εὔρωας (sic), Ruhnk., Heyn., Wolf., Dind. εἴραις, Herm. εἶρας ἐς ἀθ.

V. 805. τοῖον ἄρ' ὅρκον] Taur. τοῖον ὄρνιν θεοί. — θεοὶ abest a Vl.

V. 806. τό θ'] Sic Med. Dind. Vulgo τόδ'. — κατὰ στυφελοῦ Par. Et sic Etym. M. p. 732. v. στυφελός. Cf. hymn. Hom. Merc. 124. Apud Aesch. Prom. 750. Well. ἀπὸ στύφλου legitur, exortum illud a lectione ἀποστύφλου, pro ἀπὸ στυφλοῦ.

V. 809. ἑξῆς περὶ τῶν — πειράτων Vl.

V. 811. ἐνθάδε Gaisf. — χάλκεος] Bar. λάϊνος.

V. 814. μένουσι Em.

V. 804. εἰρέας] Εἰρέα, non εἴρα, veram vocabuli formam esse apud Boeotos dixi ad v. 38. Accusativus vero, qui Graecus non esset adiuncto simplici verbo μίσγεσθαι, Graecus est advocata ἐπί praepositione. Sic v. 802. οὐδέ ποτ' ἐς βουλὴν ἐπιμίσγεται et prorsus ita Callimachus, doctissimus poeta, hymn. Iov. 12: οὐδέ τι μιν κεχρημένον Εἰλειθυίης Ἑρπετὸν οὐδὲ γυνὴ ἐπιμίσγεται.

V. 806. ὠγύγιον] Non ad ὅρκον pertinet, ut nonnemini placuit, sed ad ὕδωρ. De significatione v. interpretes ad Callim. Iov. 14. Ceterum hunc et antecedentem versum cum sequentibus usque ad v. 819. non ab Hesiodo profectos esse puto. Testimonia νοθείας sunt v. 811. μαρμάρεαι πύλαι coll. c. v. 733., αὐτοφυής v. 813. coll. c. v. 732., v. 813. πρόσθεν, v. 814. πέρην Χάεος ζοφεροῖο, v. 815. ἐρισμάραγος, v. 819. Κυμοπόλεια.

V. 820—880. Pars cosmogonica, quae proprie ad partem theogoniae Hesiodeae priorem

Τιτῆνες ναίουσι, πέρην Χάεος ζοφεροῖο.
αὐτὰρ ἐρισμαράγοιο Διὸς κλειτοὶ ἐπίκουροι
δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοις,
Κόττος τ' ἠδὲ Γύης· Βριάρεών γε μὲν ἠῢν ἐόντα
γαμβρὸν ἑὸν ποίησε βαρύκτυπος Ἐννοσίγαιος,
δῶκε δὲ Κυμοπόλειαν ὀπυίειν, θυγατέρα ἥν.]

Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῆνας ἀπ' οὐρανοῦ ἐξέλασε Ζεύς,
ὁπλότατον τέκε παῖδα Τυφωέα Γαῖα πελώρη
Ταρτάρου ἐν φιλότητι διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
οὗ χεῖρες μὲν ἔασιν ἐπ' ἰσχύϊ ἔργματ' ἔχουσαι,
καὶ πόδες ἀκάματοι κρατεροῦ θεοῦ· ἐκ δέ οἱ ὤμων
ἦν ἑκατὸν κεφαλαὶ ὄφιος, δεινοῖο δράκοντος,
γλώσσῃσι δνοφερῇσι λελειχμότες, ἐκ δέ οἱ ὄσσων

V. 815. *κλειτοί τ'* Bar.
V. 816. *θεμέθλοις*] Vat. *θέμεθλα.*
V. 817. *Κόττος τε Γύης* Vl. — *γε μὲν*] Tr. A. *γέμεν*; v. Buttm. ad Arat. exc. II.
V. 823. *ἔργματ'*] Taur. *ἔρματ'*, *ἰσχὺ ἱεροῦ γράμματ'* Ml., *ἔργα τ'* M3. In Vl. deest *ἔασιν.* Ceterum locus est sanissimus. Cf. praeterea v. 146. 153.
V. 824. *ἀκάμαντοι* Vl.
V. 825. *δεινοῖο*] Par. Tr. *κρατεροῖο.*
V. 826. *λελειχμότες*] Bar. Em. Vat. Ml. *λελιχμότος*, unde Gaisf. et Dind. *λελειχμότος* cum Guieto. Probavit Schaefer. ad Gregor. Cor. p. 889. Sed *λελειχμότος* genitivus exortus esse videtur ex simili genitivo *δερκομένοιο. λελιχμότες* M3. Vl. Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 268. — Pro *ἐκ δέ οἱ ὄσσων* Herm. *ἐν δέ οἱ ὄσσων*, ut *ἐν* ad *κεφαλῇσι* pertineat. Quo mutato non opus esse videtur, quum *θεσπεσίῃς κεφαλῇσι* sit dativus loci et *ἐκ δέ* necessarium esse videatur propter aequabilitatem membrorum v. 824.

(v. 116—452.) reiicienda erat. Hic certe aliena esse videtur post Titanes victos. Animadverte autem Typhaonem et Typhoeum apud Hom. hymn. Apoll. 306. 367. eundem esse, sed diversum a nostro. Homerides enim Iunonis ait filium esse Typhonem, ut Stesichorus ap. Etym. M. p. 772, 50. Hesiodum sequitur Aeschyl. Prom. 351. Cf. Sept. adv. Theb. 475 seq. Well.

V. 821. *Τυφωέα*] Etym. M. p. 772, 50: *Ἡσίοδος αὐτὸν Γῆς γενεαλογεῖ, Στησίχορος δὲ Ἥρας μόνης κατὰ μνησικακίαν Διὸς τεκούσης αὐτόν. Οἱ δὲ Τυφωέα φασὶ σημαίνειν τῶν ταραχωδῶν πνευμάτων τὴν ἀνάδοσιν τὴν ἐκ τῆς γῆς.* Ignis notatur subterraneus et qui inde terrae minantur motus; vid. Boeckh. ad Pind. Pyth. I, 13. p. 228. Hic locus Hesiodi est gravissimus propter Aetnae eruptionem antiquissimam quam describit. Non incognitus enim Aetnae mons Hesiodo; vid. Strabon. I. p. 42. Cf. Nonn. Dion. I, 11.

V. 826. *λελειχμότες*] Nisi

θεσπεσίης κεφαλῆσιν ὑπ' ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυσσε·
[πασέων δ' ἐκ κεφαλέων πῦρ καίετο δερκομένοιο,]
φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῆσι
παντοίην ὄπ' ἱεῖσαι, ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὲν γὰρ
φθέγγονθ' ὥςτε θεοῖσι συνιέμεν, ἄλλοτε δ' αὖτε
ταύρου ἐριβρύχεω, μένος ἀσχέτου, ὄσσαν ἀγαύρου,
ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντος ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντος,
ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἐοικότα, θαύματ' ἀκοῦσαι,
ἄλλοτε δ' αὖ ῥοίζεσχ', ὑπὸ δ' ἤχεεν οὔρεα μακρά.

V. 827. *θεσπεσίης κεφαλῆς* M1.

V. 828. *πασέων ἐκ* M3., *ἐκ πασέων κεφ.* V1. Hunc versum ut inutile glossema spurium esse censuit Ruhnken., uncis coercuit Wolf., quem ceteri secuti sunt. Sed alius esse recensionis videtur pro versibus 826. 827.

V. 830. *ὄπ' ἱεῖσαι*] Sic codd. et edd. omnes praeter V1. Par. 1., qui habet *ὄφ' ἱεῖσαι*, quod receptum est a Dindorfio, et P2. et M1., qui pro *ὄπ'* habent *ὄσσ' ἱεῖσαι*. Ab initio putabam scriptum esse a poeta *φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῆσι παντοίην ὄπ', ἀκοῦσαι ἀθέσφατον*; nunc vero hoc loquendi genus in vestigiis sermonis Aeolici habendum esse arbitror, quo usus Hesiodus est. Cf. Ahrens de dial. Aeol. p. 19. 169. Buttm. Gr. ub. II. p. 385. Ad verbum ita legitur ap. Hom. hymn. Dian. 18.

V. 832. *ἀσχέτου*] Taur. Vat. Bar. M1. 3. V1. *ἄσχετον*.

V. 833. Hic versus deest in Taur.

V. 834. *αὖτε σκ. ἐ. θαῦμα* sine *ἀκοῦσαι* M1., *αὖτε σκ.* — velis cum Wolfio ita intelligere, ut sit ad analogiam Homericorum et tragicorum exemplorum (v. c. Il. VIII, 455: *Ἀθηναίη τε καὶ Ἥρη πληγέντε κεραυνῷ*. Cf. Hesiod. Op. 199. Valcken. Diatr. p. 175.), confugiendum erit ad illam figuram *κατὰ τὸ σημαινόμενον*, de qua v. Matth. §. 334. not. De verbo *λελειχμότες* v. Buttm. Lexil. I. p. 7.

V. 831. *ὥςτε θεοῖσι συνιέμεν*] H. e. sermone usus est deorum ipse deus Typhoeus. De sermone deorum cf. Hom. Il. I, 403: *ὃν Βριάρεων καλέουσι θεοί, ἄνδρες δέ τε πάντες Αἰγαίωνα*. Il. II, 813: *τὴν δ' ἤτοι ἄνδρες Βατίειαν κικλήσκουσιν, Ἀθάνατοι δέ τε σῆμα πολυσκάρθμοιο Μυρίνης*. Il. XIV, 291: *ὄρνιθι, ἥν τ' ἐν ὄρεσσιν χαλκίδα κικλήσκουσι θεοί, ἄνδρες δὲ κύμινδιν*. (Sic *κικυμίς*.) Il, XX, 74: *Ξάνθον μὲν καλέουσι θεοί, ἄνδρες δὲ Σκάμανδρον*. Od. X, 304: *μῶλυ δέ μιν καλέουσι θεοί*. Od. XII, 61: *Πλαγκτὰς δ' ἤτοι τάςγε θεοὶ μάκαρες καλέουσιν*. Diog. Laert. I, 11, 6: *ἔλεγέ τε (ὁ Φερεκύδης), ὅτι οἱ θεοὶ τὴν τράπεζαν θυωρὸν καλοῦσιν*. V. Pherecyd. fragm. ed. Sturz. p. 35. Koen. ad Greg. p. 92. Lobeck. Aglaoph. p. 858. Plut. Vit. Per. 3. Hic deorum sermo est antiquissima Graecorum lingua, Pelasgica (nam Pelasgi dicuntur *δῖοι*), pertinens illa ad res sacras. Mira est de his vocabulis Winckelmanni sententia Opp. I. p. 137. ed. nov. Hesiodus quod dicit interdum linguam deorum Typhoeum locutum esse, pertinet illud ad eam Graeco-

καί νύ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἤματι κείνῳ,
καί κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἄναξεν,
εἰ μὴ ἄρ᾽ ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
σκληρὸν δ᾽ ἐβρόντησε καὶ ὄμβριμον, ἀμφὶ δὲ γαῖα
σμερδαλέον κονάβησε καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν,
πόντος τ᾽ Ὠκεανοῦ τε ῥοαὶ καὶ τάρταρα γαίης.
ποσσὶ δ᾽ ὑπ᾽ ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ᾽ Ὄλυμπος
ὀρνυμένοιο ἄνακτος· ὑπεστενάχιζε δὲ γαῖα.
καῦμα δ᾽ ὑπ᾽ ἀμφοτέρων κάτεχεν ἰοειδέα πόντον

θαύματ᾽ ἰδέσθαι Vl.; in Par. in margine *ἰδέσθαι*, *ἀκοῦσαι* in textu.
V. 835. *ῥοίζεσχ᾽*] Sic scripsi cum Vat. M3. Emm. P2. pro *ῥοίζασκε*, quod analogiam non sequitur. Taur. *ῥοῖζος ἔχ᾽*, Ml. *ῥοίζεσκ᾽*, Vl. *ῥοῖζος ἔσχ᾽*, Par. *ῥοῖζός γ᾽*. Eorum exemplorum, quae Buttmannus (Gr. Gr. ub. I. p. 395.) protulit, ut *ῥοίζασκε* defenderet, nullum est verbum purum, cuius primigenia litera sit *ε*. Neque *δρώμασκε*, si vel maxime legeretur apud aliquem poetam, simile esse putarem nostro *ῥοίζασκε*, ut visum est Lobeckio ad Phryn. p. 583.
V. 836. *ἤματ᾽ ἐκείνῳ* Vl.
V. 839. *καὶ γαῖα* Ml.
V. 842. *πολεμ.* Vl.
V. 843. *ὑπεστενάχιζε*] Sic scripsi pro *ἐπεστενάχιζε* (Vl. *ἐπεστονάχιζε*), quum Em. habeat *ὑπεστονάχιζε*.
V. 844. *κάτεχεν*] Tr. Ml. 3. *κατέχεν*. V. ad v. 700.

rum sententiam, qua quasi deorum voce praesagiri terribilia montium ignivomorum eruptione arbitrabantur. Ceterum sane habet illud *φθέγγοντο ὥστε θεοῖσι συνιέμεν*, quod offendat. Exspectasses enim *ὥστε θεοὺς συνιέμεν* (longa prima verbi syllaba, ut in *συνεχές* cet.), sed interpolati nihil video. *Ὥστε* particula (cognata illa cum *ἕως*, *ὡς*, *εἰς* et *ἔστε*) proprie nihil significat nisi usque ad. Sic *ὡς ὀρίζει* ap. Soph. Phil. 635., sic ap. eundem 759. *ὡς ἐξεπλήσθη*. Ad locum Soph. Phil. 1314. ipse Hermannus de *ὡς ἄν* pro *ἕως ἄν* dixit. Ita modo cum infinitivo construitur, qui est verbi substantivum, casu accusativo, modo cum verbo finito, ut *ἕως*, *ἔστε*, *μέχρι* etc. Nostro loco igitur est: bald redeten sie zum Verständnifs für die Götter, *φθέγγοντο θεοῖσι ὥστε συνιέμεν αὐτούς*. Minime apta est Wolfii explicatio: modo tam immanis erat contentio vocis, ut vel di in Olympo eam audire, percipere possent, modo—, quam sententiam non patitur *ἄλλοτε* particulae vis, quae diversa tantum opponit; hic autem non agitur de maiore vel minore vocis contentione, sed de genere vocis. Callide Guietus agit, qui versus eos expungi iubet, quorum difficilior explicatio est.

V. 836. *ἤματι κείνῳ*] Epicum est pro *τότε*. Il. III, 189. Ceterum hic versus alius recensionis pro 837. esse videtur.

V. 843. *ὑπεστενάχιζε*] Nempe Terra est sub Olympo, mare vere utroque inferius etiam.

βροντῆς τε στεροπῆς τε, πυρός τ' ἀπὸ τοῖο πελώρου,
πρηστήρων ἀνέμων τε κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος.
ἔζεε δὲ χθὼν πᾶσα καὶ οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα·
θῦε δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς περί τ' ἀμφί τε κύματα μακρὰ
ῥιπῇ ὕπ' ἀθανάτων, ἔνοσις δ' ἄσβεστος ὀρώρει·
τρέσσ' Ἀΐδης, ἐνέροισι καταφθιμένοισιν ἀνάσσων,
Τιτῆνές θ' ὑποταρτάριοι, Κρόνον ἀμφὶς ἐόντες,
ἀσβέστου κελάδοιο καὶ αἰνῆς δηϊοτῆτος.
Ζεὺς δ', ἐπεὶ οὖν κόρθυνεν ἑὸν μένος, εἵλετο δ' ὅπλα,
βροντήν τε στεροπήν τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
πλῆξεν ἀπ' Οὐλύμποιο ἐπάλμενος· ἀμφὶ δὲ πάσας

V. 845. *πυρός τ'*] Particula invenitur in omnibus codicibus, quos ego contuli.

V. 846. *πρηστήρων ἀνέμων τε*] *Τε* quod addit Gaisf. secundum Heins. post *πρηστήρων* nescio qua nitatur auctoritate. Pro *ἀνέμων* M1. *ἀνέγκων*. — Pro *φλεγέθοντος* M3. *φλογόεντος*.

V. 847. *ἔζεε*] Quod in Taur. Vat. P2. M1. Em. Ven. Tr. huic verbo ἔζε scripto adiicitur *πυρί*, ortum est ex glossa, nisi scripserat *ζῆ δὲ πυρὶ* ad normam *ἔπλη* etc. (v. Herodian. ap. Herm. de emend. rat. gr. Gr. p. 315. Eustath. p. 1892.), aut ἔζε comparandum est cum *φοβέο*, *μυθέαι*, *οὖτα* (v. Allg. Lehre vom Accent, p. 36.) epicorum. In M3. ἔζεσε, V1. ἔζεε *πυρὶ χθ.* Notatur ignis fluens ex cratere montis ignivomi.

V. 848. *νύκτα μακρὰ* M1.

V. 850. Quod in edd. recentt. post *Ἀΐδης* adiicitur δὲ cum Wolfio delevi. Muetzell. p. 495. ex Tricha proposuit lectionem *τρέε δ' Ἀΐδης*, quam recepit Orell.

V. 851. *θ'* abest a V1. — *Κρόνον*] M3. P2. Bar. *Κρόνου*. Antea *ὑποταρτάροιο* M1.

V. 852. Hunc versum alius recensionis esse putat Hermannus pro 844. 845.

Hinc sequitur *ὑπ' ἀμφοτέρων* referendum esse ad Olympum et Terram, non ad ea, quae sequuntur, *βροντήν*, *στεροπήν* cet. Genuinus est igitur versus 846.; nam genitivi *βροντῆς*, *στεροπῆς*, *πυρός*, *πρηστήρων*, *ἀνέμων* pendent a *καῦμα* vocabulo, non ab *ὑπό* praepositione; itemque abesse debet *τὲ* particula post *πρηστήρων*, quod *ἄνεμος* solus non potest *καῦμα* habere. De *πρηστῆρσι* v. Ukert. Geogr. Gr. et Rom. II. p. 123. Lucret. VI, 422 seq. Haec olim scripseram priore editione. Hermannus autem in censura libri mei haec nimis contorta atque artificiosa esse monuit, quum pateret v. 846. esse alius recensionis pro v. 845., *ὑπ' ἀμφοτέρων* autem in altera pertinere ad *βροντῆς τε στεροπῆς τε* et *πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου*, in altera ad *πρηστήρων τ' ἀνέμων τε* et *κεραυνοῦ φλεγέθοντος*. Hoc verius esse puto, quanquam Typhoeus non satis recte dicitur presteras excitasse. Creandum aliud vocabulum erat, quo extemplo cognosceretur de Typhoeo sermonem esse, non de Iove. Aliam viam

ἔπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
αὐτὰρ ἐπεὶ δή μιν δάμασε πληγῇσιν ἱμάσσας,
ἤριπε γυιωθείς, στενάχιζε δὲ γαῖα πελώρη·
φλὸξ δὲ κεραυνωθέντος ἀπέσσυτο τοῖο ἄνακτος
οὔρεος ἐν βήσσῃσιν ἀΐδνῆς, παιπαλοέσσης,
πληγέντος· πολλὴ δὲ πελώρη καίετο γαῖα
ἀτμῇ θεσπεσίῃ καὶ ἐτήκετο, κασσίτερος ὣς
τέχνῃ ὕπ' αἰζηῶν ὑπό τ' εὐτρήτου χοάνοιο
θαλφθείς, ἠὲ σίδηρος, ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
οὔρεος ἐν βήσσῃσι δαμαζόμενος πυρὶ κηλέῳ
τήκεται ἐν χθονὶ δίῃ ὑφ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν.

V. 856. ἔπρεσε] Taur. Vat. P2. M1. 3. V1. ἔπρεε; ἔπρεπε Par.

V. 858. γυρωθεὶς M3., γυωθεὶς V1., γυρωσθεὶς Em.

V. 862. ἀτμῇ] Vat. M1. Taur. V2. Bar. Em. ἀϋτμῇ, V1. αὐτή.

V. 863. τέχνῃ ὕπ' αἰζηῶν] Sic Dind. pro ὑπ' αἰζηῶν. Sed cum eodem Dind. et aliis edd. nolui κασσίτερος ὥς scribere, quod recte haberet, si praecederet τήκεται, non sequeretur. Male me tamen habet proclitica ista in fine versus heroici. Quare magis facio cum Hermanno, qui versus 865. 866. alius recensionis esse putat versuum 863. 864.

V. 864. ἠὲ] Bar. ἠδέ.

V. 866. τήκετο δ' M3. — ὑφ' Ἡφαίστου] Miror Matth. Gr. Gr. §. 35, 3. et Buttm. Gr. ub. I. p. 77. allegare ex Hesiodo ὑπ' Ἡφαίστου, quod in codicibus non reperitur, sed ὑπ' Ἡφαίστου est vitium typogr. ed. Clerici. Apud Apollon. de adv. p. 562. est ἐπ' Ἡφαίστοιο θύρῃσιν, quem locum in animo habuit Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. IV. p. 374: καὶ πάλιν τὸ Ἥφαιστος δασύνεται καὶ ὅμως ἐπ' Ἡφαίστοιο θύρῃσιν Ἰωνικῶς εἶπεν ὁ ποιητής. Callim. Del. 144. habet ὑφ' Ἡφαίστοιο, Quint. Smyrn. III, 729. ῥιπῇ ὑφ' Ἡφαίστοιο.

ingressus est Muetzellius p. 165., qui ita concinnare conatus est: βροντῆς τε στεροπῆς τε κεραυνοῦ τε φλεγέθοντος πρηστήρων ἀνέμων τε πυρὸς ἀπὸ τοῖο πελώρου, quo longe praestat vivida antiqui textus reciprocatio.

V. 851. Cf. Hom. Il. XIV, 274. 279.

V. 852. Post hunc versum quaedam deesse videntur, supplenda ex Apollodoro I, 6, 3. 10. Nam verba Ζεὺς δ' ἐπεὶ οὖν κόρθυνεν ἑὸν μένος respondent aliquo modo Apollodori verbis: Ζεὺς δὲ τὴν ἰδίαν ἀνακομισάμενος ἰσχὺν κτἑ. His enim novum certamen videtur indicari, ut apud Apollodorum, quanquam aliter narrandum. Nisi versus 853 — 856. alius recensionis esse statuas pro 839 — 851 seq.

V. 856. ἔπρεσε] V. Buttm. Lexil. I. p. 104. Gr. ub. II. p. 215. ἔπρεσε pro ἔπρησε in iis Aeolicae dialecti exemplis habendum esse videtur, in quibus η breve est, ut τύπτομη. Vid. annot. ad Theod. p. 250.

ὣς ἄρα τήκετο γαῖα σέλᾳ πυρὸς αἰθομένοιο.
ῥῖψε δέ μιν θυμῷ ἀκαχὼν ἐς Τάρταρον εὐρύν.
Ἐκ δὲ Τυφωέος ἔστ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
νόσφι Νότου Βορέω τε, καὶ Ἀργέστεω Ζεφύρου τε·
οἵ γε μὲν ἐκ θεόφιν γενεή, θνητοῖς μέγ' ὄνειαρ.
αἱ δ' ἄλλαι μὰψ αὖραι ἐπιπνείουσι θάλασσαν.
αἱ δ' ἤτοι πίπτουσαι ἐς ἠεροειδέα πόντον,
πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θύουσιν ἀέλλῃ·
ἄλλοτε δ' ἄλλαι ἄεισι, διασκιδνᾶσί τε νῆας,
ναύτας τε φθείρουσι· κακοῦ δ' οὐ γίγνεται ἀλκὴ

V. 867. σέλᾳ] Ven. M3. σέλαι, Vat. σέλα, Taur. σέλας. Hunc versum Ruhnken. inter glossulas retulit.

V. 868. ῥῖψε] M1. ῥίψιν. — Pro ἀκάχων scripsi ἀκαχὼν cum Guiet. et Buttm. Gr. I. p. 339. Taur. habet ἀκαχήμενος, ἀκάχοντα coniecit Iortinus. Ceterum hunc versum maiore iure dixeris spurium quam eum, qui proxime praecedit, a Ruhnkenio in spuriis habitum.

V. 870. Νότου τε M3. Deinde Ἀργέστεω Ζεφύρου τε edidi cum M1.3. Vat.; sed V2. Taur. ἀργεστάω Ζεφύρου τε, V1. Βορέου τε καὶ ἀργέστου ζεφύρου τε et ita Par., nisi quod ζεφύροιο. V. annot. ad v. 379. Vulgo καὶ ἀργέστεω Ζεφύροιο.

V. 871. γενεή] Sic Em. Vulgo γενεῇ.

V. 872. μὰψ αὖραι] Sic Par. 2. Vat. Bar. Steph. Vulgo μαψαῦραι.

V. 873. δ' ἤτοι] Sic scripsi cum Hermanno hymn. Hom. Ven. 226. pro δή τοι.

V. 874. θυέλλῃ Em.

V. 875. ἄεισι] Taur. ἄλλοτ' ἄεισι. Sed ἀεῖσι Par. M1. V1. Vat. pro ἄησι, quod legitur etiam in M3. et lectum est a Gramm.

V. 867. σέλᾳ] α litera in σέλας vocabulo brevis natura, in dativo casu eodem modo longa evaluit atque ο in dativis singularis numeri secundae declinationis a λόγος fit λόγῳ. Ita non opus est, ut cum Thierschio Gr. Gr. §. 189. scribatur σέλαι, quanquam id a V2. et M3. praebetur et probari etiam ab Hermanno videtur ad Soph. El. 1397.

V. 872. μὰψ αὖραι] V. annotat. ad v. 486. Cf. tamen Bentl. ad Callim. fragm. LXVII.

V. 875. ἄεισι] Schol. Townl. ad Hom. Il. V, 526. ap. Heyn. V. p. 712: διασκιδνᾶσιν ἀέντες, ὡς τιθέντες· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἄημι· τὸ δὲ παρ' Ἡσιόδῳ ἄλλοτε δ' ἄλλοι ἀεῖσιν, Αἰολικόν. Cf. Buttm. Gr. ub. II. p. 86. Mirum tamen quem pronuntiasse arbitrantur τιθεῖσι v. 597. et διασκιδνᾶσι (nam solus Taur. διασκίδνασι, et δίδουσι, quod v. 905. praebet A., est vitium librarii) eundem pronuntiasse ἄεισι pro ἀεῖσι. Vereor, nisi Hesiodus pronuntiavit ἀεῖσι, ne ἄεισι Aeolicum sit pro ἄησι, non pro ἀεῖσι. V. Eustath. ad Hom. p. 1442, 49: δι' ἔθους Βοιωτοῖς μηδέποτε τῷ η χρῆσθαι ἐπὶ τῆς οἰκείας δυνάμεως, ἀλλ' ἑκάστοτε εἰς ει δίφθογγον μετατιθέναι· διὰ τοῦτο καὶ τὰ τοιαῦτα διὰ τοῦ ει προφέρονται· τίθειμι κτὲ. De

ἀνδράσιν, οἳ κείνῃσι συνάντωνται κατὰ πόντον·
αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείριτον, ἀνθεμόεσσαν,
ἔργ' ἐρατὰ φθείρουσι χαμαιγενέων ἀνθρώπων,
πιμπλεῦσαι κόνιός τε καὶ ἀργαλέου κολοσυρτοῦ.

Αὐτὰρ ἐπεί ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσσαν,
Τιτήνεσσι δὲ τιμάων κρίναντο βίηφι,
δή ῥα τότ' ὤτρυνον βασιλευέμεν ἠδὲ ἀνάσσειν
Γαίης φραδμοσύνῃσιν Ὀλύμπιον εὐρύοπα Ζῆν'
ἀθανάτων· ὁ δὲ τοῖσιν ἐῢ διεδάσσατο τιμάς.

ap. Cram. Anecd. Oxon. I. p. 47: ἄησι καὶ παρ' Ἡσιόδῳ· τὸ πλῆθος ἄεισι (l. ἀεῖσι), ὡς τιθεῖσι. V. ead. Anecd. I. p. 87. Nostrum, quod legitur in Taur., ex Etym. M. p. 22, 12. primus recepit Graevius. — Pro διασκιδνᾶσι Taur. διασκίδνασι, M3. διασκίδνησι.

V. 877. συνάντωνται] Sic Vat. M3. Taur. Dind., συναντῶνται V1.2. Em. Med. Par., συναντῶντες P2., κείνοισι συναντῶντες M1. Vix contracta forma usus esset Hesiodus. Vulgo συναντῶσιν.

V. 878. καὶ abest a M1. Pro αὖ καὶ A. αὖτε.

V. 879. ἔργ' ἐρατὰ] Vat. M1. ἔργα ῥᾷστα, in marg. Vat. γρ. ἔργ' ἐραστὰ, Em. ἔργον ἐραστόν.

V. 880. πιμπλεῦσαι] Taur. V1. P2. M1. πιμπλῆσαι, Par. πιμπλεῖσαι.

V. 882. Τιτήνεσσι δὲ τιμάων] Em. Τιτῆνες δὲ αὐθιμάων (sic).

V. 884. εὐρύοπα Ζῆν'] Em. Tr. Ὀλύμπιον αἰεὶ Ζῆνα. εὐρύοπα Ὀλύμπιον Ζῆν M1. Ζῆνα etiam V1. 2. Tr.

V. 885. ἐῢ deest in M3.

coniunctione pluralis substantivi cum singulari verbi v. annot. ad v. 791. Sed scholia Towpl. legisse videntur: ἄλλοτε δ' ἄλλῃ (non ἄλλη, ut habet Etym. M. p. 22, 12.) ἄεισι. Nam οι et η fere similiter pronuntiabantur. Cui haec minus probantur, is ἄεισι pro ἄεν(τ)σι, non pro ἀέεν(τ)σι fictum esse dicat, ita ut etiam tertia pluralis verborum in μι sine vocali copulativa esse videatur (cf. Allgem. Lehre vom Accent, p. 72. 74.), ut apud Dorienses τίθεντι. Sed huius formae in σι desinentis praeter hoc nullum invenitur exemplum. Apud Oppian. Hal. III, 67. legitur ἐπὴν νότος ὑγρὸν ἄησιν, quod scribendum erat ἀῇσιν, quum sit coniunctivus. V. Oper. et D. v. 301.

V. 880. πιμπλεῦσαι] Nota hanc formam, cui ε est litera primigenia, quum in πιμπλάναι sit α.

V. 882. τιμάων] Sc. ἕνεκα. Non est, ut Wolfius interpretatur: spe praemiorum, quae Iuppiter diis pollicitus erat ante pugnas: sed propter τιμὰς pugna exorta erat, utri haberent, Titanes, an Cronidae.

V. 884. Ζῆν'] Herm. El. doctr. m. p. 351. Ζῆν (ut habet M1.) sine elisione scribendum esse auctor est. Ζεῦν accusativo usus erat Polycrates (v. Favor.

Ζεὺς δὲ θεῶν βασιλεὺς πρώτην ἄλοχον θέτο Μῆτιν
πλεῖστα θεῶν εἰδυῖαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
ἀλλ' ὅτε δή ῥ' ἤμελλε θεὰν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
τέξεσθαι, τότ' ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
αἱμυλίοισι λόγοισιν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδὺν
Γαίης φραδμοσύνῃσι καὶ Οὐρανοῦ ἀστερόεντος.
τὼς γάρ οἱ φρασάτην, ἵνα μὴ βασιληΐδα τιμὴν
ἄλλος ἔχῃ Διὸς ἀντὶ θεῶν αἰειγενετάων.
ἐκ γὰρ τῆς εἵμαρτο περίφρονα τέκνα γενέσθαι·
πρώτην μὲν κούρην γλαυκώπιδα Τριτογένειαν
ἶσον ἔχουσαν πατρὶ μένος καὶ ἐπίφρονα βουλήν·
αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν

V. 887. Pro ἰδὲ Bar. καί, Ml. Vl. ἠδέ.

V. 888. δή ῥ' ἤμελλε] Galenus de Hippocr. et Plat. dogm. III. extr. ed. Ald. δ' ἦρα ἔ., al. δή ῥα ἔμελλε, quod probavit calculo suo Wolf.

V. 889. τέξεσθαι] Taur. τεύξασθαι, Vl. 2. τέξασθαι. — Post pro ἐξαπατήσας Vat. ἐξεπάθησεν.

V. 890. Vl. λόγοισι τεήν. — ἐγκάτθετο] Sic Vat. Ml. Em. Taur. Galen. Vulgo ἐςκάτθετο.

V. 892. φρασάτην] Sic P2. Em. Bar. Vat. Taur. Vulgo ἐφρασάτην, quod non patitur versus epicus; v. Herm. ad Orph. p. 780.

V. 893. ἔχῃ] Em. Vl. ἔχοι.

V. 895. πρώτην μὲν] μὲν pro γὰρ iam ab Heynio probatum ex Em. Vat. Taur. P2. Ml. Vl. recepi cum Dind., Bar. μὲν γάρ.

p. 826, 23.), cui, si Ζῆν apud Homerum invenisset, abstinendum erat a nova ista forma.

V. 889 seq. δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας αἱμυλίοισι λόγοισιν] Antiquissima est ac simplicissima haec fabula, quam nondum satis intellexerunt interpretes. Schol.: λέγεται, ὅτι ἡ Μῆτις τοιαύτην εἶχε δύναμιν, ὥςτε μεταβάλλειν εἰς ὁποίαν ἐβούλετο (ἰδέαν addendum erat ex Apollod. I, 3, 6.). Πλανήσας οὖν αὐτὴν ὁ Ζεὺς καὶ μικρὰν (sic lege pro πικράν: nam quae Heynius ad Apollod. p. 17. tentat, non admodum commendata sunt a sensus perspicuitate, et Lobeckii coniectura μυῖαν ποιήσας Aglaoph. p. 613. subobscura est) ποιήσας κατέπιεν, i. e. Iuppiter astutia sua Metidem callide permovit, ut figuram suam minorem faceret atque hinc arreptam devoravit. Videaris tibi caligatae felis fabulam legere. Huc pertinet quod habet Clemens Hom. IV, 26. p. 653. 662. 664. Cotel.: τοῖς δὲ ἀῤῥητουργεῖν θέλουσι τὴν Μῆτιν γεννήσας κατέπιεν· ἦν δὲ ἡ Μῆτις γονή, βρέφος δὲ καταπιεῖν ἀδύνατον. p. 658: τὴν Μῆτιν γὰρ χωρὶς τῆς πρὸς τινὰ μίξεως ἀποκυΐσκει.

V. 889 seq. δόλῳ — αἱμυλίοισι λόγοισιν] De his et similibus v. Lobeck. ad Soph. Ai. p. 251. ed. nov.

V. 893. ἔχῃ] Recte usus est coniunctivo, quod id ipsum, de quo dicitur, poetae aetate durat.

ἤμελλεν τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα·
ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόσθεν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν,
ὥς δή οἱ φράσσαιτο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
Δεύτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὥρας,
Εὐνομίην τε Δίκην τε καὶ Εἰρήνην τεθαλυῖαν,
αἵτ' ἔργ' ὠρεύουσι καταθνητοῖσι βροτοῖσι,
Μοίρας θ', ᾗς πλείστην τιμὴν πόρε μητίετα Ζεύς,
Κλωθώ τε Λάχεσίν τε καὶ Ἄτροπον, αἵτε διδοῦσι
θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρήους,
Ὠκεανοῦ κούρη, πολυήρατον εἶδος ἔχουσα,
Ἀγλαΐην τε καὶ Εὐφροσύνην Θαλίην τ' ἐρατεινήν·

V. 896. ἔχουσα V1.
V. 899. ἐγκάτθετο] Sic Vat. Taur. pro ἐσκάτθετο.
V. 900. ὥς δή] Taur. ὥς μή. Non male: ne posset eloqui. — φράσατο Em., ὥς δ' οἱ συμφράσαιτο Galen. de Hipp. et Plat. dogm. III, extr. In eodem Galeno hic versus legitur post 890. ὥς οἱ συμφράσσαιτο Hermannus.
V. 901. Ὥρας Schol. Pind. Ol. XIII, 11. Vratisl. κούρας.
V. 903. ὠρεύουσι] Sic M1.2.3. V1. Em. Par. Vat. Taur. pro ὡραίουσι, quo ceteri contaminati sunt codices. Correxerat iam Ruhnken.
V. 904. αἷς M3.
V. 908. ἦτορ ἔχουσα V1.
V. 909. Ἀγλαΐην τε καὶ] Sic M1.2.3. V1. Par. Vat. Vulgo Ἀγλαΐην καί. — Postea θαλεότερ' ἀτεινήν (sic) M1.

V. 895. μὲν] Huic μέν respondet αὐτάρ (897.).

V. 900. Hunc versum Wolf. Heynii monitu primus uncinis sepsit. Secuti sunt ceteri. Sed quae a Wolfio adiecta explicatio est vereor ut cuiquam satisfaciat. „Verbum φράσσαιτο," inquit, „accipere possis pro ἐφράσατο, usu optativi pro indicativo Atticis postea scriptoribus frequentato. Mox ἀγαθόν τε κακόν τε veteri sermone dicitur eventus rei, rerum scientia. Nota res est ex Homero et mytho Mosaico de delictu hominum." Contra vero hoc sensu optativus admissus est ab Hesiodo: „devoravit Iuppiter Metidem, ne quis praeter sese deus saperet," i. e. ut sibi cognosceret bonum et malum, non ut sibi diceret.

V. 901. Ὥρας] Si cui mirum videatur, quod Horis nomina imposita sint haec: Lex, Pax, Iustitia, is meminerit antiquos homines totam rempublicam secundum temporum rationem ordinasse; v. Hüllmann Staatsrecht d. Alterth. p. 15 seq. — λιπαρὰ cur dicatur Themis, facile intelligitur, si antiqui proverbii memineris iustitiam alere patriam. Nihilominus tamen hoc epithetum hic mire habet, ubi persona deae introducitur.

V. 904—906. De his versibus, quos Wolf. et qui eum secuti sunt editores uncis incluserunt, satis dictum ad v. 217.

V. 909. De Gratiis vide Müller. Orchom. p. 177. 179. Ἀμφίπολοι Φοίβοιο audiunt Nonn. Dion. XXXIV, 38.

τῶν καὶ ἀπὸ βλεφάρων ἔρος εἴβετο δερκομενάων
λυσιμελής· καλὸν δέ θ' ὑπ' ὀφρύσι δερκιόωνται.
Αὐτὰρ ὁ Δήμητρος πολυφόρβης ἐς λέχος ἦλθεν,
ἣ τέκε Περσεφόνην λευκώλενον, ἣν Ἀϊδωνεὺς
ἥρπασεν ἧς παρὰ μητρός· ἔδωκε δὲ μητίετα Ζεύς.
Μνημοσύνης δ' ἐξαῦτις ἐράσσατο καλλικόμοιο,
ἐξ ἧς οἱ Μοῦσαι χρυσάμπυκες ἐξεγένοντο
ἐννέα, τῇσι ἅδον θαλίαι καὶ τέρψις ἀοιδῆς.
Λητὼ δ' Ἀπόλλωνα καὶ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
ἱμερόεντα γόνον περὶ πάντων Οὐρανιώνων,
γείνατ' ἄρ' αἰγιόχοιο Διὸς φιλότητι μιγεῖσα.
Λοισθοτάτην δ' Ἥρην θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.

V. 910. *εἴβετο*] *εἴβεται* Vat. (ut Etym. M. p. 295, 21.) Bar. Vl.
V. 911. *κακὸν δέ θ'* Vl.
V. 913. *Περσεφόνειαν* Vl.
V. 916. *οἱ Μοῦσαι*] Sic Par. Vl. Dind., ut *οἱ* ad Iovem pertineat. Vulgo *αἱ Μοῦσαι*. — M3. *ἐγένοντο*.
V. 917. *τῇσι ἅδον*] Sic scribendum erat cum M3., non *τῇσιν ἅδον*, ut vulgo legitur, quum digammum sit hoc verbum. Cf. v. 926. *ἅδον* Vl.
V. 920. *γείνατ' ἄρ'*] Taur. Vl. *γείνατο δ' ἄρ'*.

V. 911. Hic versus paene superfluus videtur post v. 910.

V. 912—914. Haec sunt ex antiquissimo carmine, quanquam absunt a cod. Dorv. Cf. hymn. Hom. Cer. 2: *ἣν Ἀϊδωνεὺς ἥρπαξεν· δῶκεν δὲ βαρύκτυπος εὐρύοπα Ζεύς*.

V. 916. *χρυσάμπυκες*] Sermo est de corymbis, antiquissimo feminarum Graecarum ornamento. Vid. quae monuimus ad Aristot. Pol. p. 326. His adde Athenaeum XII. p. 512. B. C. p. 525. F. Pseudo-Phocylid. v. 198: *μὴ μὲν ἐπ' ἄρσενι παιδὶ τρέφειν πλοκάμους ἐπὶ χαίτης. Μὴ κορυφὴν πλέξῃς, μήθ' ἅμματα λοξὰ κορύμβων· Ἄρσεσιν οὐκ ἐπέοικε κόμη, χλιδαὶ δὲ γυναιξί.* Cf. Müller. Dor. II. p. 271. Testis antiquissimus est Hom. Il. XVII, 52: *πλοχμοί θ', οἳ χρυσῷ τε καὶ ἀργύρῳ ἐσφήκωντο.*

V. 920. *γείνατ' ἄρ'*] Guietus coniecerat *γείνατ' ἐν*. Sed hoc *ἄρα* prorsus ita apud Hom. Od. XXIII, 298: *αὐτὰρ Τηλέμαχος καὶ βουκόλος ἠδὲ συβώτης Παῦσαν ἄρ' ὀρχηθμοῖο πόδας.*

V. 924. *Τριτογένειαν*] Sic dicta est a Tritone fluvio Boeotiae; v. Müller. Orchom. p. 355.

V. 927. Conferenda sunt ea quae ex alio poeta (non enim sunt temere afficta ab Stoico, ut putabat Wolf. prolegg. p. CCXXXVI.) Chrysippus habet apud Galenum de Hipp. et Plat. dogm. III. p. 273., inserenda post v. 928. Apposui emendatius edita partim ex Ruhnkenii sententia: *Ἐκ ταύτης ἔριδος* (nempe quae erat Iovi cum Iunone, *καὶ ἤρισεν ᾧ παρακοίτῃ*) *ἡ μὲν* (Iuno) *τέκε φαίδιμον υἱὸν Ἥφαιστον τέχνησιν, ἄνευ Διὸς αἰγιόχοιο, Ἐκ πάντων παλάμῃσι κεκασμένον Οὐρανιώνων. Αὐτὰρ ὅγ' Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος ἠϋκόμοιο Κούρην νόσφ' Ἥρης παρεδέξατο καλλιπάρῃον Ἐξαπατῶν, Μῆτιν, καίπερ πολὺ δινεύουσαν. Συμ-*

ἣ δ' Ἥβην καὶ Ἄρηα καὶ Εἰλείθυιαν ἔτικτε
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι θεῶν βασιλῆϊ καὶ ἀνδρῶν.
Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τριτογένειαν,
δεινήν, ἐγρεκύδοιμον, ἀγέστρατον, ἀτρυτώνην,
πότνιαν, ᾗ κέλαδοί τε ἅδον πόλεμοί τε μάχαι τε.
Ἥρη δ' Ἥφαιστον κλυτὸν οὐ φιλότητι μιγεῖσα
γείνατο, καὶ ζαμένησε καὶ ἤρισεν ᾧ παρακοίτῃ,
ἐκ πάντων τέχνῃσι κεκασμένον Οὐρανιώνων.
Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπου Ἐννοσιγαίου
Τρίτων εὐρυβίης γένετο μέγας, ὅςτε θαλάσσης
πυθμέν' ἔχων παρὰ μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
ναίει χρύσεα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἄρηϊ

V. 922. ἄρεα M1., ἄρην V1.

V. 924. γλαυκώπιδα γείνατ' Ἀθήνην M4. Galenus. Alterum melius videtur propterea, quod Tritogenea ad Boeotos proprie pertinet.

V. 927. Schol.: πρῶτος οὗτος τὸν Ἥφαιστον ἐκ μόνης Ἥρας εἶπε. διὸ καὶ τοῦτο σημείωσαι. [Bas. διὸ καὶ τὸ σημεῖον.] — Pro οὐ φιλ. A. ἐν φιλ.

V. 929. Ex lectione Em. κεκαυμένων concludas scriptum esse in aliquo codice κεκαδμένον.

V. 932. φίλῃ] deest in Vat. P2.

μάρψας δ' ὅγε χερσὶν ἑὴν ἐγκάτθετο νηδύν, Δείσας, μὴ τέξῃ κρατερώτερον ἄλλο κεραυνοῦ (hoc satis acerbe dictum: verebatur Iuppiter, ne sapientia potentior foret quam vis illa, qua utebatur, fulminis). τοὕνεκά μιν Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων Κάππιεν (pro κατάπιεν) ἐξαπίνης· ἡ δ' αὐτίκα Παλλάδ' Ἀθήνην Κύσατο, τὴν μὲν ἔτικτε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε Πὰρ κορυφῆς, Τρίτωνος ἐπ' ὄχθησιν ποταμοῖο. Μῆτις δ' αὖτε Ζηνὸς ὑπὸ σπλάγχνοις λελαθυῖα Ἧστο Ἀθηναίης μήτηρ τέκταινα δικαίων, Πλεῖστα θεῶν εἰδυῖα καταθνητῶν τ' ἀνθρώπων. Ἔνθα θεὰ παρέλεχθ', ἣ μὲν παλάμαις περὶ πάντων Ἀθανάτων ἐκέκαστο Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων, Αἰγίδα ποιήσασα φοβέστρατον ἔντος Ἀθήνῃ, Σὺν τῇ ἐγείνατό μιν, πολεμήϊα τεύχε' ἔχουσαν. In hoc carmine v. 6. Orelli pro δινεύουσαν praeter necessitatem scribebat ἀννεύουσαν, pro τέκταινα δικαίων vero τέκταινά τε δηνέων (vel τευχέων); v. 16. vulgo ineptissime legitur θεὰ παρέλεκτο Θέμις, cui minime medetur Welckeri distinctio (Tril. Aesch. p. 278.); Hermannus: παρέδεκτο (sc. τὰ δίκαια)· ὅθεν παλάμαις κτἑ., Orelli: ἔνθα θεᾷ παρέλεκτο θέμις. Versu ultimo ἔντος notandum est, quum hic nominativus singularis alibi non legatur; nam ἐντός non satis bene quadrare videtur. [ἔντος ἀμώμητον Archiloch. fr. LVIII. p. 150. ed. Liebel. F. I.]

V. 933. χρύσεα δῶ] δῶ quum sit apocope δῶμα vocabuli, plane est indeclinabile, hinc etiam pluralis numeri. Atque eiusmodi vocabulum semper esse neutrius generis per se satis apertum videtur. Quo magis mirandum, quod Ennius dixit tetendit endo suam do. V. Consent. p. 7. Ceterum sermo est de Aegis, Neptuni regia. V. Hom. Il. XIII, 20: τὸ δὲ τέτρατον ἵκετο

ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτε
δεινούς, οἵτ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
ἐν πολέμῳ κρυόεντι σὺν Ἄρηϊ πτολιπόρθῳ·
Ἁρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἄκοιτιν.
  Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κύδιμον Ἑρμῆν,
κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰςαναβᾶσα.
Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διώνυσον πολυγηθέα,
ἀθάνατον θνητή· νῦν δ' ἀμφότεροι θεοί εἰσιν.
Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔτικτε βίην Ἡρακληείην
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
  Ἀγλαΐην δ' Ἥφαιστος, ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις,
ὁπλοτάτην Χαρίτων θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
χρυσοκόμης δὲ Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδνην,
κούρην Μίνωος, θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.

V. 934. *ῥινοτόμῳ*, ut videtur, schol., qui ita: *καὶ πολλάκις καὶ τὰς ῥῖνας τέμνονται.*
V. 937. *ὑπέρθυμος*] Taur. *ὑπέρθηβος*.
V. 938. *ἄρ'* abest a Par. — *κύδιμον*] Tr. *φαίδιμον*.
V. 940. *Καδμίς* Vl., et sic Tr. in schol.
V. 943. Scholia: *Ἀλκμήνη δ' ἄρ'*] *τὸ ἐαρινὸν κατάστημα γεννᾷ σφοδρότερον ἥλιον. — σημειωτέον, ὅτι δύο συλλαβῶν ἀποκοπαί εἰσιν. Ἀθετοῦνται ἐφεξῆς στίχοι ἐννέα· τοὺς γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων θεῶν γενεαλογεῖν αὐτῷ πρόκειται.* Ex his concludit Muetzellius p. 502. perditam esse in nostris Theogoniae exemplaribus uberiorem de Bacchi natalibus descriptionem, ad quam pertineant verba *ἀθετοῦνται ἐφεξῆς στίχοι ἐννέα*. Sed, nisi fallor, scholiasta notavit versus 938—944. Illud enim *σημειωτέον ὅτι δύο συλλαβῶν ἀποκοπαί εἰσι κτέ.* quum magis pertineat ad versum 938. propter *δ' ἄρ'*, quam ad versum 943., legendum videtur *ἀθετοῦνται ἐφεξῆς στίχοι ἑπτά*. Iovis autem cum Maia coniugium

τέκμωρ, Αἰγάς· ἔνθα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης, χρύσεα, μαρμαίροντα τετεύχαται.

V. 934. De hoc versu Etym. M. p. 704, 34: *Ἡσίοδος ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν· ἤγουν ἀφροσύνη* (*ἁβροσύνη*? vid. ad v. 197.) *τῷ θράσει συνεμίσγετο.* Nam Etymologum hic cogitasse de loco Euripidis, quo is Aphroditen dictam esse dicit propter *τὸ ἄφρονας τοὺς ἐρῶντας ἀποτελεῖν* (v. Laur. Lyd. de mens. IV, 44.), non credam.

V. 937. *Ἁρμονίην*] Dea vere Boeotica; v. Plutarch. Pelop. 19. et quae de hac dea eiusque notione mythologica monita sunt ab O. Müllero Orch. p. 461. Non casu factum esse videtur, quod post Cadmum (qui Pelasgorum et Boeotorum est Mercurius; v. Tzetz. ad Lycophr. 162. 219.) statim Mercurii iniicitur mentio. Nam v. 933—944. pertinent ad Boeotiam omnes.

V. 938. Valde suspectus mihi est hic nominativus *Μαίη* pro *Μαῖα* vel *Μαιάς*. Nam quemad-

τὴν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.
Ἥβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱός,
ἲς Ἡρακλῆος, τελέσας στονόεντας ἀέθλους,
παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου,
αἰδοίην θέτ' ἄκοιτιν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι,
ὄλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσσας
ναίει ἀπήμαντος καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὸς Ὠκεανίνη
Περσηῒς Κίρκην τε καὶ Αἰήτην βασιλῆα.
Αἰήτης δ' υἱὸς φαεσιμβρότου Ἠελίοιο
κούρην Ὠκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο
γῆμε θεῶν βουλῇσιν Ἰδυῖαν καλλιπάρῃον,
ἥ δέ νύ οἱ Μήδειαν ἐΰσφυρον ἐν φιλότητι
γείναθ' ὑποδμηθεῖσα διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Ὑμεῖς μὲν νῦν χαίρετ' Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

exspectasses memoratum post v. 920.

V. 945. *δ'* abest a V1.

V. 953. *ἀκοῖτιν* V1. et sic ubique.

V. 954. *ἀθανάτοισιν ἀνύσσας*] V2. *ἀθανάτοισι τελέσσας.* Osann. Auct. lex. p. 128. *ἐνὶ θνητοῖσιν.* Sed construe *ἔργον μέγα ἐν ἀθανάτοισιν.*

V. 956. *κλυτὴ* A.

V. 957. *Κίρκην τε*] *τε* abest a Vat. M1.

V. 960. *Εἰδυῖαν* A.

V. 961. *νυ* deest in M3. V1.

V. 963. Quae sequuntur usque ad finem post Hesiodum scripta esse videntur, quanquam Lucianus (Rhet. praec. p. 4.) haec novit sub *ἡρωογονίας* nomine. *Εἰ γὰρ Ἡσίοδος μέν*, inquit, *ὀλίγα φύλλα ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος λαβὼν αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη καὶ ᾖδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κάτοχος ἐκ Μουσῶν γενόμενος —.*

modum epicis non licuit *γαίη* dicere et *γαίην* pro *γαῖα* et *γαῖαν*, sic non licuit *Μαίη*. *Μαῖα* et in hymno Homerico in Mercurium (3. 19. 183.) legitur et a grammaticis sustentatur. V. Herm. de emend. rat. gr. Gr. p. 425. Etym. M. p. 222. Arcad. p. 97, 23. Simile est *δίη* pro *δῖα* v. 260.

V. 945. *Ἀγλαΐην*] V. Hom. Od. VIII, 266., qui Venerem cum Vulcano coniunxit, quae ipsa Venus est Gratiarum natu maxima, Il. XVIII, 383.

V. 954. *ἐν ἀθανάτοισιν*] Male ab Heynio coniungitur cum *ναίει*. Potius opera Herculis tam magnifica erant, ut vel di admirarentur. *Ναίει* quid significet, apertum est ex verbis v. 953.

V. 961. Hunc locum in animo habuit Athenag. Leg. p. 14. Sylb.: *Ἀλκμὰν καὶ Ἡσίοδος Μήδειαν.*

V. 963 seq. Wolfius hos versus spurios habet, Heynius v. 964. notat. Parum enim sibi satis facere eum ait ille, qui

[νῆσοί τ' ἤπειροί τε καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος.]
νῦν δὲ θεάων φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Δημήτηρ μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ἰασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι
νειῷ ἔνι τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
ἐσθλόν, ὃς εἶσ' ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
πᾶσαν· τῷ δὲ τυχόντι καὶ οὗ κ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
τόνδ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολύν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Ἁρμονίη, θυγάτηρ χρυσέης Ἀφροδίτης,

V. 968. *ἀθάναται*] Vat. *ἀθάνατα*, in marg. *ἀθάνατον*, P2. *ἀθανάτοις*.

V. 970. *Ἀσσίῳ* V1., *Ἀσίῳ* Par.

V. 972. *ἐσθλόν*] Vat. M1. *ἐσθλός*. — Post *γῆν* in A. abest *τε*.

V. 974. *τόνδ'*] Vat. P2. M1. *τὸν δή*. — *τέθεικε* Par. — Postea *ὤπασε λαόν* Taur. RS. M3.

V. 977. *Αὐτονόμην* M3. — *Ἀρισταίης* V1.

V. 979 seqq. Quum sermo iam sit de iis, quos viri mortales e deabus susceperint, haec ab imperita manu e superiore narratione (v. 287 seq.) iterum intrusa hoc loco prorsus aliena esse ipse Clericus vidit, qui praeter hanc in toto Hesiodo vix ullam interpolationem odoratus est. Inprimis versus 980. ineptus est. Nunquam enim, si recte memini, hoc sensu Graeci dicunt *ἐν φιλότητι Ἀφροδίτης*. Alia res est Odyss. VIII, 288. WOLF. Ineptum est etiam scribat: *νήσους τ' ἤπειρόν τε καὶ ἁλμυρὸν ἔνδοθι πόντον*. Mihi aut excidisse versus aliquot ante 964. videntur, aut in vocabulis *νῆσοί τε* vitium inesse. Fortasse legebatur: *οἷσιν ὕπ' ἤπειροί τε καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος*, atque hoc a librario quodam, cuius in auribus esset coniunctio vocabulorum *νῆσος* et *ἤπειρος*, mutatum in *νῆσοί τ' ἤπειροί τε*. Hermannus hunc versum (964.) post 843. reiecit, non probabiliter post tantum poematis intervallum. Ceterum Homerus non usus est plurali substantivi *ἤπειρος*. Sed ita Dionys. Perieg. 1181. versu prorsus simili: *Ὑμεῖς δ' ἤπειροί τε καὶ εἰν ἁλί, χαίρετε, νῆσοι*. Callim. Del. 267: *πίονες ἤπειροί τε καὶ αἳ περιναίετε, νῆσοι*, aliique poetae, qui Terram duabus *ἠπείροις* contineri dicebant. V. Schaef. ad Dionys. Art. p. 37. Passov. ad Mus. p. 189. Addaeus in Br. Anal. II. p. 243. —

V. 970. *Ἰασίῳ*] Valde dubito, num *Ἰάσιος* forma apud antiquos epicos in usu fuerit; *Ἰασίῳ*, quod ab *Ἰάσιος* derivari solet, ut ex notissima contractione *Ἰασίωνα Ἰασίωα Ἰασίω* fit, ita ex *Ἰασίωνι Ἰασίωι Ἰασίῳ* exortum esse videtur. Nam eiusmodi contractiones aliquanto latius patere, quam vulgo arbitrantur, non dubito, quanquam dativi ita contracti nunc nullum exemplum succurrit. Cf. annot. ad v. 15.

V. 971. *τριπόλῳ*] Hinc etiam Triptolemi nomen deducendum esse patet. Cf. ann. ad Oper. 462.

V. 972—974. Animadverte neg-

Ἰνὼ καὶ Σεμέλην καὶ Ἀγαυὴν καλλιπάρηον,
Αὐτονόην θ', ἣν γῆμεν Ἀρισταῖος βαθυχαίτης,
γείνατο καὶ Πολύδωρον ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
[Κούρη δ' Ὠκεανοῦ, Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης,
Καλλιρόη τέκε παῖδα βροτῶν κάρτιστον ἁπάντων,
Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίη Ἡρακληείη
βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιῤῥύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.]
Τιθωνῷ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστήν,
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἠμαθίωνα ἄνακτα.
αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φιτύσατο φαίδιμον υἱόν,
ἴφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα.

παῖδα βροτῶν κάρτιστον ἁπάντων, quum Geryoneus non minus fuerit deus quam Typhoeus. — Ὠκεανοῦ] V2. Ὠκεανοῖο. ὠκεανίνη V1.

V. 981. κάρτιστον] κάλλιστον Bar.

V. 982. Γηρυονέα] Sic Vat. M1.3. V2. Tr. Taur. Steph. Ceteri Γηρυονῆ, quod praetulit Hermannus l. l. p. 165. Sed vide annot. ad vv. 196. 199. Gaisf. Par. Γηρυονῆα.

V. 983. βοῶν] Malim βῶν. v. Antiatt. ap. Bekk. Anecd. p. 84: Βοῦ δ' ἀντὶ τοῦ βοός. Σοφοκλῆς Ἰνάχῳ, et p. 1196: ἰστέον δὲ, ὅτι εὑρέθη τοῦ βοῦς ἡ γενικὴ οὐ μόνον βοός, ἀλλὰ καὶ τοῦ βοῦ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἰνάχῳ καὶ παρὰ τῷ Αἰσχύλῳ. — Post ἀμφιτρύτῳ M1.

V. 986. τοι Κεφάλῳ] P2. M1. Τρικεφάλῳ.

ligenter additum esse πᾶσαν post interiecta vocabula καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης, et anacoluthiam, quae sequitur, τῷ δὲ τυχόντι — τόνδ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολύν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον. Hermannus anacoluthiam excusari putat, si scribatur πᾶσιν et postea τὸν δ'. Sed aegre mihi persuadeo profectum ab Hesiodo esse πᾶσιν, quum non ad omnes Plutus proficiscatur. Quod codices Vat. et M3. v. 972. habent ἐσθλός puto exortum esse ex male lecto initio insequentis versus, quem sic constituere licet: τυφλός· τῷ δὲ . . . Pro τυφλός quum quis legisset et scripsisset ἐσθλός, fieri non potuit, quin aliud vocabulum (πᾶσαν) substitueret alius, ne idem epithetum repeteretur. V. Timocreont. scholium in Schneidew. Del. p. 430: ὤφελεν σ', ὦ τυφλὲ Πλοῦτε, μήτε γῇ μήτ' ἐν θαλάσσῃ μήτ' ἐν ἠπείρῳ φανῆναι, ubi verba μήτε γῇ μήτ' ἐν θαλάσσῃ nos admonent Hesiodii loci.

V. 976. Ἀγαυὴν] V. annot. ad v. 246.

V. 977. Ἀρισταῖος] De Aristaeo fabulas nuper collegit Broendstedius de Ceo insula p. 41 seq. Cf. O. Müller. in Encyclop. M. s. v. Boeotien p. 266.

V. 978. ἐϋστεφάνῳ] Quid sit in moeniis στεφάνη, dixit scholiasta ad Theog. v. 578.

V. 986 — 991. Φαέθοντα] Pausan. Att. c. 3: ταύτης ἔπεστι τῷ κεράμῳ τῆς στοᾶς ἀγάλματα ὀπτῆς γῆς, ἀφιεὶς Θησεὺς ἐς θάλασσαν Σκίρωνα καὶ φέ-

τόν ῥα νέον τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης
παῖδ' ἀταλὰ φρονέοντα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
ὦρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κούρην δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
Αἰσονίδης βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων
ἦγε παρ' Αἰήτεω, τελέσας στονόεντας ἀέθλους,
τοὺς πολλοὺς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑπερήνωρ,
ὑβριστὴς Πελίης καὶ ἀτάσθαλος, ὀμβριμοεργός.
τοὺς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
ὠκείης ἐπὶ νηὸς ἄγων ἑλικώπιδα κούρην
Αἰσονίδης, καί μιν θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
καί ῥ' ἥγε δμηθεῖσ' ὑπ' Ἰήσονι ποιμένι λαῶν

V. 989. ἀταλὰ] Sic Guiet. Em. V2. Tr. Taur. Vat. (in margine hic ἁπαλὰ, ut ceteri).

V. 990. ἀνερειψαμένη M3. Em., ἀναρεψαμένη V1.

V. 991. νύχιον] P2. μύχιον. Sic Aristarchus; v. infra. V. var. lect. Opp. 523.

V. 994. Αἰήτεω] Sic Vat. M3. V1. Taur. P1. 2. Αἰήτεο M1. Ceteri Αἰήτου.

V. 996. ὀμβριμοεργός] Sic Vat. M1. Taur. Vulgo ὀβρ.

V. 1002. Φιλυρίδης] Sunt qui scribant Φιλλυρίδης, ut ap. Pind. Pyth. IX, 50., atque ita V1. 2. Sed haec scriptura ab iis profecta est, qui, quum Chironem rescissent musica instituisse Achil-

ρουσα Ἡμέρα Κέφαλον, ὃν κάλλιστον γενόμενόν φασιν ὑπὸ Ἡμέρας ἐρασθείσης ἁρπασθῆναι καί οἱ παῖδα γενέσθαι Φαέθοντα. Καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ. Ταῦτα ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος εἴρηκεν ἐν ἔπεσι τοῖς ἐς τὰς γυναῖκας. Quem locum sic corrigendum esse putabat Wolfius: ὃν καὶ ἡ Ἀφροδίτη φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ, Heynius vero ex glossa addita esse arbitrabatur verba καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ ab aliquo homine, cui Hesiodi carmen in animo haerebat. Neutrum mihi videtur. Cephalus custos erat templi Hemerae, Phaethon templi Veneris. Haec uberius exposita erant in catalogo mulierum. Cf. Markscheffel. Hesiodi, Eumeli etc. fragmenta p. 93.

V. 991. νύχιον] τουτέστιν ἀφανῆ, λαθραῖον. Ἀρχίλοχος (l. Ἀρίσταρχος. V. Ruhnk. praef. ad Hesych. p. VII. GAISF.) δὲ γράφει μύχιον, οἷον ἐν τῷ μυχῷ, τῷ ἀδύτῳ, προφαίνοντα τῇ Κύπρῳ (scr. Κύπριδι). ἄλλως· νυκτερινόν· τὰ γὰρ τῆς Ἀφροδίτης μυστήρια νυκτερινά. SCHOL. Aristarchi coniecturam receperat Wolf., sed ex Hygino A. II, 42. discimus hunc Phaethontem fuisse Hesperum: Nonnulli hunc Aurorae et Cephali filium esse dixerunt pulcritudine multis praestantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, ut etiam Eratosthenes dicit eum hac de causa Veneris appellari: exoriente sole et occidente videri.

V. 1001. Μήδειον] Duos fi-

Μήδειον τέκε παῖδα, τὸν οὔρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλυρίδης· μεγάλου δὲ Διὸς νόος ἐξετελεῖτο.
Αὐτὰρ Νηρῆος κοῦραι, ἁλίοιο γέροντος,
ἤτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθη τέκε δῖα θεάων
Αἰακοῦ ἐν φιλότητι διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην,
Πηλέϊ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα.
Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔτικτεν ἐϋστέφανος Κυθέρεια
Ἀγχίσῃ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου, ὑληέσσης.
Κίρκη δ', Ἠελίου θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
γείνατ' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἐν φιλότητι
Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,

lem aliosque heroas, a *φίλος* et *λύρα* nomen eius matris male deducerent. Nonn. D. XLVIII, 40: *Φιλύρης γλαφυρὸν δόμον.*

V. 1003. *Νηρῆος*] Bar. *Νηρηΐδες*, Vat. marg. *Νηρεΐδες*. Non male, si ita distinguatur: *αὐτὰρ Νηρεΐδες, κοῦραι ἁλίοιο γέροντος.*

V. 1006. *Πηλέϊ*] Vulgo *Πηλεῖ*.

V. 1011. *Ὑπεριονίδαο*] M3. (sed corr.) et Vat. marg. *γρ. Ὑπερηνορίδαο.*

V. 1013. *Ἄγριον*] Vat. *Ἄκριον*, porro *ἠδ' Ἐλάτινον* V1. Pro *ἀμύμονά τε κρατερόν τε* Steph. m. *Ἀμύμονά τε Κρατερόν τε.* Quod unde ortum videatur, dixit Muetzell. p. 18.

lios secundum alios ex Medea susceperat Iaso, Mermerum et Pheretem; v. Apollod. I, 9, 28. Hesiodi fabula ab iis profecta, qui Medos a Medea derivarent; v. Buttm. Myth. II. p. 189. 193. Apud Ciceronem de off. I, 31. legendum est Medeum pro Medum.

V. 1013. *Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον*] *Ἄγριος* ab uno scholiastarum inepte pro epitheto habetur ad Latinum pertinente. Agrius alius notus est ex Oenei fabula; v. Quint. Sm. I, 770. Schol. Arist. Ach. 417.; alius inter Gigantes erat, Apollod. I, 6.; nostrum *Ἄγριον*, si ita scripsit Hesiodus, cave Ferum interpretere (v. Buttm. Myth. II. p. 191.). Idem deus vel heros, qui Arcadibus audit *Ἀγρεύς*, ab *ἀγροῖς* derivandus (v. Müller. Orch. p. 348.; Hesychius: *Ἀγρεὺς ὁ Πὰν* (Faunus) *παρ' Ἀθηναίοις*), idemque, qui Evander Arcas Latinis dicitur, Circeque eius mater Carmenta esse videtur, cuius nomen magam significat. Cf. Liv. I, 7. Atque agnoscitur hic Agrius a schol. Apollon. III, 200. et Eustath. ad Hom. Il. p. 1796.; neque id forsitan praetereundum silentio sit, gentem esse Romanam Agriam; v. Varr. de R. R. I, 2: Offendi ibi C. Fundanium, socerum meum, et C. Agrium, equitem Romanum, Cic. Flacc. 13. Sed, ut verum fatear, *Ἄγριον* non puto profectum ab Hesiodo esse cum Latino coniunctum; is enim heros, qui Arcadibus dicitur *Ἀγρεύς*, non diversus est ab Aristaeo (v. 977. Pind. Pyth. IX, 115.). V. Diod. Sic. IV. p. 324. et Broendsted.

Τηλέγονόν τε ἔτικτε διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

V. 1014. *Τηλέγονον κτλ.*] Hic versus legitur in M1. V1. 2. Vat. Taur. Em. Par. MS. Dorvill. ad Char. p. 465. et in MS. Schellersh. V. Creuzeri ep. ad Herm. p. 222. Igitur ab M2. (Plut. XXXII, 16.) et M3. solis abest, et, ut videtur (nam incertum hoc), ab exemplari Eustathii ad Od. p. 1796. Necesse est etiam, ut unus scholiastarum hunc versum legerit; nam qui Ἄγριον pro epitheto Latini habuit, is pluralem *οἱ δ' ἤτοι — ἄνασσον* sine Telegono addito non potuit intelligere. Coniuncta sunt autem ad hunc versum tria diversa scholia, quorum alterum ita habebat: *ΑΓΡΙΟΝ ΗΔΕ ΛΑΤΙΝΟΝ*] τῆς Ἰταλίας οἱ Λατῖνοι. ἄγριον δέ, τὸν ἀμύμονα Λατῖνον. καὶ οὗτοι μὲν οἰκοῦσιν εἰς τὰ ἐσώτερα μέρη τῶν ἱερῶν νήσων. Hic autem quid legerit pro ἠδέ, non possum divinare; alterum *ΛΑΤΙΝΟΝ*] οἱ Λατῖνοι οἰκοῦσι τὴν Τυρ-

de Ceo insula p. 44. Quanquam neque Ἄδριον, quae Clerici est coniectura (ex verbis scholiastae petita: λέγονται δὲ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες; v. Strabon. V. p. 149.), substituendum esse, neque Antiam, Antii conditorem, latere cum Vossio (Geogr. ant. p. XXXV.) credo, cuius nomen quo pacto versui sit includendum, nescire me fateor; accedit, quod Antias ad aliam fabulam pertinet, quam prodidit Xenagoras (Dion. H. I, 72. Euseb. Chron. can. I, 45, 3. Maii. Cf. Cramer. Anecd. Par. II. p. 162.), qui ex Ulixe et Circe procreatos esse Romam, Antiam et Ardeam dicit. Steph. B. Ἄντεια. Laurentius Lydus de mens. I, 4. p. 7. (Bekk.) legit Γραῖκόν τ' (v. Steph. Byz. v. Γραικοί) ἠδὲ Λατῖνον. Nam τοσούτων οὖν, inquit, ἐπιξενωθέντων τῆς Ἰταλίας, ὥσπερ ἐδείχθη, Λατίνους μὲν τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραικοὺς δὲ τοὺς ἑλληνίζοντας ἐκάλουν, ἀπὸ Λατίνου τοῦ ἄρτι ἡμῖν ῥηθέντος καὶ Γραίκου, τῶν ἀδελφῶν, ὥς φησιν Ἡσίοδος· Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον. Corrige Γραῖκόν τ' ἠδὲ Λατῖνον. His verbis adiectum in margine est: ἐν καταλόγοις· Κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγαυοῦ Δευκαλίωνος Πανδώρη Διὶ πατρί, θεῶν σημάντορι πάντων, Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι τέκε Γραῖκον μενεχάρμην. Haec verba postea in textum recepta sunt atque ineptum occupavere locum. [Qua coniectura mea longe probabilius esse dixit Hermannus, si quis statuat Laurentium Lydum locum ex catalogis protulisse, alium vero addidisse Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον ad marginem ex theogonia.] Admodum memorabilis est haec fabularum diversitas in theogonia et in catalogis. Theogoniae locus probat fuisse quosdam, qui narrarent Γραικοὺς esse eos, qui, ab Hellenibus oriundi, e Graecia in Italiam migrassent post Troiam eversam. Atque hi quidem Ulixem propterea dixerunt patrem Graeci, quod is errabundus etiam in Italiam venisse dicebatur. Altera vero fabula, quam catalogorum auctor secutus est, Γραικῶν nomen antiquissimum esse asserit atque ortam eorum gentem a Iove et Pandora, Deucalionis filia, quae prorsus est diversa ab illa Epimethei uxore (Oper. 81.). Atque hi Γραικοὶ Γραῖκες audiebant Alcmani et Sophocli (Steph. B.), aliis Ῥαικοί. Sic Raeci (i. e. Graeci in Italia; v. Hesych.: Ῥαῖκος Ἕλλην, Ῥωμαῖοι δὲ τὸ γ προσθέντες Γραικόν φασι, cf. Phot. lex. v. Ῥαικούς; similiter ῥαῖα et γραῖα componuntur ab Etym. M. p. 222, 38.) et Latini in Italia coniuncti sunt ap. Strabon. V. p. 231. Porro Latinus apud Virgilium est Fauni et Maricae (sic fuerunt qui Circem dicerent, Serv. ad Virg. Aen. XII, 164.), apud Dionysium I, 44, Herculis filius, apud Arnobium

οἱ δ' ἤτοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσων ἱεράων

σηνίαν χώραν, ἔνθα ᾤκει ἡ Κίρκη. Tertium ΝΗΣΩΝ ΙΕΡΑΩΝ] λεγονται δὲ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες. Quocirca h. v. nolui proscribere; nam hiatus ille in τε ἔτικτε non est peior altero v. 399. δῶρα ἔδωκεν, Hom. Od. XXIII, 335. ἠδὲ ἔφασκον, hymn. Cer. 194. ἀκέουσα ἔμιμνε. Vid. Voss. hymn. Cer. 242. In scribendo hoc versu secutus sum cum Gaisf. et Dind. MS. Dorv. et Em. (Wolf. δέ γ' ἔτικτε illum codicem habere minus considerate dicit). Vat. M1. Parisinus ap. Ruhnk. δ' ἔτεκε; Taur. cum ceteris δ' ἔτικτε, Tr. δ' ἔκτιτε. Creuz. δ' ἔτικε.

V. 1015. μυχῷ νήσων ἱεράων] Sic V2. MS. Dorv. Taur.; μυχῶν εἴσω ἱερ. Par. Vat. M1.; μυχῶν νήσων A. Ceteri μυχῶν εἴσω ἱεράων.

Pici nepos, ipse autem Faunus Tyrsenus Circes filius apud Nonn. Dion. XXXVII, 57. Si scriptum est apud Hesiodum Γραῖκόν τ' ἠδὲ Λατῖνον, quod ego verum esse puto, non Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον, sequitur v. 1014. non esse insititium propter οἳ ἄνασσον Τυρσηνοῖσιν, quod de Graeco dici non potuit, sed potuit de Latino et Telegono. De Latino Scymnus Chius v. 225: εἰσὶ δ' ἐπάνω μὲν τῶν Πελασγῶν Ὀμβρικοί, Οὓς ᾤκισεν οὐκ Κίρκης Ὀδυσσεῖ γενόμενος Λατῖνος; aliter Hygin. Fab. 127: Circe et Telemacho natus est Latinus, qui ex suo nomine Latinae linguae nomen imposuit, ex Penelope et Telegono natus est Italus, qui Italiam ex suo nomine denominavit. V. Orph. Argon. 1254: Σαρδῷον δ' ἱκόμεσθα βυθὸν κόλπους τε Λατίνων, νήσους τ' Αὐσονίας Τυῤῥηνάς θ' ἱκόμεθ' ἀκτάς.

V. 1014. Τηλέγονον] V. Eustath. ad Odyss. p. 1796, 45: ἐκ Κίρκης υἱοὶ καθ' Ἡσίοδον Ὀδυσσεῖ Ἄγριος καὶ Λατῖνος, ἐκ δὲ Καλυψοῦς Ναυσίθοος καὶ Ναυσίνοος. Ὁ δὲ τὴν Τηλεγόνειαν γράψας Κυρηναῖος ἐκ μὲν Καλυψοῦς Τηλέγονον υἱὸν ἀναγράφει Ὀδυσσεῖ ἢ Τηλέδαμον, ἐκ δὲ Πηνελόπης Τηλέμαχον καὶ Ἀρκεσίλαον. κατὰ δὲ Λυσίμαχον υἱὸς αὐτῷ ἐξ Εὐίππης Θεσπρωτίδος Λεοντόφρων, ὃν ἄλλοι Δόρυκλόν φασι. Σοφοκλῆς δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς Εὐρύαλον ἱστορεῖ, ὃν ἀπέκτεινε Τηλέμαχος. Ὁ δὲ τοὺς Νόστους ποιήσας Κολοφώνιος Τηλέμαχον μὲν φησι τὴν Κίρκην ὕστερον γῆμαι, Τηλέγονον δὲ τὸν ἐκ Κίρκης ἀντιγῆμαι Πηνελόπην. Eustathius igitur hunc versum non legisse videtur in suo exemplari, vel potius is, ex quo sua convasavit episcopus. Telegonum secundum Eugammonem Cyrenaeum Circes filium cum Ulixe fuisse, non Calypsus, ut Eustathius scribit, docemur ex Procli chrestomathia apud Bekkerum (Scholia in Hom. Iliad. p. III.); idem tradidit Oppian. Hal. II, 498. aliique, quorum haud immemores fuerunt Welckerus Graec. Trag. I. p. 241. et Muetzell. p. 178. His addendi sunt Schottus in Proclum (Hephaest. Lips. p. 457.), Cramer. Anecd. Par. II, p. 216. et Livius I, 49.; aliter Hyginus Fab. 125., secundum quem Nausiphoum et Telegonum cum Ulixe procreavit Circe; aliter etiam alii (quos refutat Tzetzes Chil. V, 16. et ad Lycophr. 810.): ex Circe procreasse Ulixem Ausonem, Telegonum et Casiphonen. De Telegono, qui condidisse Tusculum et Praeneste dicitur, v. praeterea Festum s. v. Mamiliorum. Dionys. Hal. Ant. R. IV, 45: Ὀκτάβιος Μαμίλιος ἀνέφερε τὸ γένος εἰς Τηλέγονον τὸν ἐξ Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης, κατῴκει δὲ ἐν πόλει Τύσκλῳ. Hinc Mamilia gens in suis denariis Uli-

πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλειτοῖσιν ἄνασσον.
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψὼ δῖα θεάων
γείνατο Ναυσίνοόν τε μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὗται μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

V. 1016. *ἀγακλειτοῖσιν*] Vulgo *ἀγακλυτοῖσιν*. Correxit Wolf.

V. 1019—1022. Hos versus a poeta aliquo additos esse apparet, qui transitum parabat ad catalogum heroinarum. Desunt in V2. RS. In Taur. M3. V1. desunt 1021. 1022.

xem repraesentandum curavit. V. Eckhel. Doctr. num. II, 5. p. 242. De Telegono et Praeneste v. Plut. Parall. T. VIII. p. 437. Hutt. et Steph. Byz. v. Praeneste. A glossariographo Stephan. Proculi cognomen Romanum redditur *Τηλέγονος*.

V. 1015. *νήσων ἱεράων*] Schol. male: *λέγονται δὲ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες.* V. Strab. V. p. 215. Longe aliae sunt quam quae Homero audiunt *ἱεραὶ νῆσοι*, Il. II, 625: *οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο Ἐχινάων θ' ἱεράων Νήσων, αἳ ναίουσι πέρην ἁλὸς Ἤλιδος ἄντα* (v. ad Scut. 19.). Hoc comprobatur additis verbis *μάλα τῆλε*. *Νῆσοι ἱεραί* Hesiodo sunt Sicilia cum insulis Aeoli et Italia; cf. Hom. Od. XII, 127 seq., ubi Thrinacria nutrix dicitur sacrorum Solis taurorum. Atque hoc optime congruit cum antiquissima Italiae nominis etymologia et cum fabula Geryonei; v. Aul. Gell. XI, 1. Fest. s. v. Italia, Creuzeri epp. ad Herm. p. 222. Huc etiam Ortygia pertinet, cuius cum Tyrrhenis Hesiodus meminerat (v. Strabon. I. p. 16.), sacra illa propter Dianam. De insulis Aeoli testatur Aristot. Meteor. II, 8: *οἷον καὶ περὶ Ἡράκλειαν ἐγένετο τὴν ἐν τῷ Πόντῳ νεωστὶ καὶ πρότερον περὶ τὴν Ἱερὰν νῆσον· αὕτη δ' ἐστὶ μία τῶν Αἰόλου καλουμένων νήσων· ἐν ταύτῃ γὰρ ἐξανῴδει τι τῆς γῆς καὶ ἀνῄει οἷον λοφώδης ὄγκος μετὰ ψόφου· τέλος δὲ ῥαγέντος ἐξῆλθε πνεῦμα πολὺ καὶ τὸν φέψαλον καὶ τὴν τέφραν ἀνήνεγκε καὶ τήν τε Λιπαραίων πόλιν οὖσαν οὐ πόῤῥω πᾶσαν κατετέφρωσε καὶ εἰς ἐνίας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἦλθε.* V. Thuc. III, 88. Müller. Orch. p. 447. Aeaeam insulam intellexisse videtur, quod quam aptum sit verbis *μυχῷ νήσων ἱεράων*, non video.

V. 1016. *Τυρσηνοῖσιν*] Dionys. Hal. I, 29: *ἦν γὰρ δὴ χρόνος, ὅτε καὶ Λατῖνοι καὶ Ὀμβρικοὶ καὶ Αὔσονες καὶ συχνοὶ ἄλλοι Τυῤῥηνοὶ ὑφ' Ἑλλήνων ἐλέγοντο.* Strabo I. p. 16. Cas.: *Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον εἰκάζει — μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι ἀλλὰ καὶ Αἴτνης καὶ Ὀρτυγίας, τοῦ πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυῤῥηνῶν.* V. fragm. Hesiodi incert. sed.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτε
δεινούς, οἵτ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέουσι φάλαγγας
ἐν πολέμῳ κρυόεντι σὺν Ἄρηϊ πτολιπόρθῳ·
Ἁρμονίην θ', ἣν Κάδμος ὑπέρθυμος θέτ' ἄκοιτιν.
Ζηνὶ δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίη τέκε κύδιμον Ἑρμῆν,
κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχος εἰςαναβᾶσα.
Καδμείη δ' ἄρα οἱ Σεμέλη τέκε φαίδιμον υἱὸν
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διώνυσον πολυγηθέα,
ἀθάνατον θνητή· νῦν δ' ἀμφότεροι θεοί εἰσιν.
Ἀλκμήνη δ' ἄρ' ἔτικτε βίην Ἡρακληείην
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι Διὸς νεφεληγερέταο.
Ἀγλαΐην δ' Ἥφαιστος, ἀγακλυτὸς ἀμφιγυήεις,
ὁπλοτάτην Χαρίτων θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
χρυσοκόμης δὲ Διώνυσος ξανθὴν Ἀριάδνην,
κούρην Μίνωος, θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.

V. 934. ῥινοτόμῳ, ut videtur, schol., qui ita: *καὶ πολλάκις καὶ τὰς ῥῖνας τέμνονται.*

V. 937. ὑπέρθυμος] Taur. ὑπέρθηβος.

V. 938. ἄρ' abest a Par. — κύδιμον] Tr. φαίδιμον.

V. 940. Καδμίς Vl., et sic Tr. in schol.

V. 943. Scholia: Ἀλκμήνη δ' ἄρ'] *τὸ ἐαρινὸν κατάστημα γεννᾷ σφοδρότερον ἥλιον. — σημειωτέον, ὅτι δύο συλλαβῶν ἀποκοπαί εἰσιν. Ἀθετοῦνται ἐφεξῆς στίχοι ἐννέα· τοὺς γὰρ ἐξ ἀμφοτέρων θεῶν γενεαλογεῖν αὐτῷ πρόκειται.* Ex his concludit Muetzellius p. 502. perditam esse in nostris Theogoniae exemplaribus uberiorem de Bacchi natalibus descriptionem, ad quam pertineant verba *ἀθετοῦνται ἐφεξῆς στίχοι ἐννέα.* Sed, nisi fallor, scholiasta notavit versus 938 — 944. Illud enim *σημειωτέον ὅτι δύο συλλαβῶν ἀποκοπαί εἰσι κτἑ.* quum magis pertineat ad versum 938. propter δ' ἄρ', quam ad versum 943., legendum videtur *ἀθετοῦνται ἐφεξῆς στίχοι ἑπτά.* Iovis autem cum Maia coniugium τέκμωρ, *Αἰγάς· ἔνθα δέ οἱ κλυτὰ δώματα βένθεσι λίμνης, χρύσεα, μαρμαίροντα τετεύχαται.*

V. 934. De hoc versu Etym. M. p. 704, 34: *Ἡσίοδος ῥινοτόρῳ Κυθέρεια Φόβον καὶ Δεῖμον ἔτικτεν· ἤγουν ἀφροσύνη* (*ἀβροσύνη*? vid. ad v. 197.) *τῷ θράσει συνεμίσγετο.* Nam Etymologum hic cogitasse de loco Euripidis, quo is Aphroditen dictam esse dicit propter *τὸ ἄφρονας τοὺς ἐρῶντας ἀποτελεῖν* (v. Laur. Lyd. de mens. IV, 44.), non credam.

V. 937. Ἁρμονίην] Dea vere Boeotica; v. Plutarch. Pelop. 19. et quae de hac dea eiusque notione mythologica monita sunt ab O. Müllero Orch. p. 461. Non casu factum esse videtur, quod post Cadmum (qui Pelasgorum et Boeotorum est Mercurius; v. Tzetz. ad Lycophr. 162. 219.) statim Mercurii iniicitur mentio. Nam v. 933 — 944. pertinent ad Boeotiam omnes.

V. 938. Valde suspectus mihi est hic nominativus *Μαίη* pro *Μαῖα* vel *Μαιάς*. Nam quemad-

τὴν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.
Ἥβην δ' Ἀλκμήνης καλλισφύρου ἄλκιμος υἱός,
ἲς Ἡρακλῆος, τελέσας στονόεντας ἀέθλους,
παῖδα Διὸς μεγάλοιο καὶ Ἥρης χρυσοπεδίλου,
αἰδοίην θέτ' ἄκοιτιν ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι,
ὄλβιος, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσσας
ναίει ἀπήμαντος καὶ ἀγήραος ἤματα πάντα.
Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὸς Ὠκεανίνη
Περσηῒς Κίρκην τε καὶ Αἰήτην βασιλῆα.
Αἰήτης δ' υἱὸς φαεσιμβρότου Ἠελίοιο
κούρην Ὠκεανοῖο τελήεντος ποταμοῖο
γῆμε θεῶν βουλῆσιν Ἰδυῖαν καλλιπάρῃον.
ἣ δέ νύ οἱ Μήδειαν ἔϋσφυρον ἐν φιλότητι
γείναθ' ὑποδμηθεῖσα διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.
Ὑμεῖς μὲν νῦν χαίρετ' Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

exspectasses memoratum post v. 920.
V. 945. δ' abest a Vl.
V. 953. ἀκοῖτιν Vl. et sic ubique.
V. 954. ἀθανάτοισιν ἀνύσσας] V2. ἀθανάτοισι τελέσσας. Osann. Auct. lex. p. 128. ἐνὶ θνητοῖσιν. Sed construe ἔργον μέγα ἐν ἀθανάτοισιν.
V. 956. κλυτή A.
V. 957. Κίρκην τε] τε abest a Vat. Ml.
V. 960. Εἰδυῖαν A.
V. 961. νυ deest in M3. Vl.
V. 963. Quae sequuntur usque ad finem post Hesiodum scripta esse videntur, quanquam Lucianus (Rhet. praec. p. 4.) haec novit sub ἡρωογονίας nomine. Εἰ γὰρ Ἡσίοδος μέν, inquit, ὀλίγα φύλλα ἐκ τοῦ Ἑλικῶνος λαβὼν αὐτίκα μάλα ποιητὴς ἐκ ποιμένος κατέστη καὶ ᾖδε θεῶν καὶ ἡρώων γένη, κάτοχος ἐκ Μουσῶν γενόμενος —.

modum epicis non licuit γαίη dicere et γαίην pro γαῖα et γαῖαν, sic non licuit Μαίη. Μαῖα et in hymno Homerico in Mercurium (3. 19. 183.) legitur et a grammaticis sustentatur. V. Herm. de emend. rat. gr. Gr. p. 425. Etym. M. p. 222. Arcad. p. 97, 23. Simile est δίη pro δῖα v. 260.

V. 945. Ἀγλαΐην] V. Hom. Od. VIII, 266., qui Venerem cum Vulcano coniunxit, quae ipsa Venus est Gratiarum natu maxima, Il. XVIII, 383.

V. 954. ἐν ἀθανάτοισιν] Male ab Heynio coniungitur cum ναίει. Potius opera Herculis tam magnifica erant, ut vel di admirarentur. Ναίει quid significet, apertum est ex verbis v. 953.

V. 961. Hunc locum in animo habuit Athenag. Leg. p. 14. Sylb.: Ἀλκμὰν καὶ Ἡσίοδος Μήδειαν.

V. 963 seq. Wolfius hos versus spurios habet, Heynius v. 964. notat. Parum enim sibi satis facere eum ait ille, qui

[νῆσοί τ' ἤπειροί τε καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος.]
νῦν δὲ θεάων φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο,
ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
Δημήτηρ μὲν Πλοῦτον ἐγείνατο, δῖα θεάων,
Ἰασίῳ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι
νειῷ ἔνι τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πίονι δήμῳ,
ἐσθλόν, ὃς εἶσ' ἐπὶ γῆν τε καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης
πᾶσαν· τῷ δὲ τυχόντι καὶ οὗ κ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
τόνδ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολύν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον.
Κάδμῳ δ' Ἁρμονίη, θυγάτηρ χρυσέης Ἀφροδίτης,

V. 968. ἀθάναται] Vat. ἀθάνατα, in marg. ἀθάνατον, P2. ἀθανάτοις.

V. 970. Ἀσσίῳ V1., Ἀσίῳ Par.

V. 972. ἐσθλόν] Vat. M1. ἐσθλός. — Post γῆν in A. abest τε.

V. 974. τόνδ'] Vat. P2. M1. τὸν δή. — τέθεικε Par. — Postea ὤπασε λαόν Taur. RS. M3.

V. 977. Αὐτονόμην M3. — Ἀρισταίης V1.

V. 979 seqq. Quum sermo iam sit de iis, quos viri mortales e deabus susceperint, haec ab imperita manu e superiore narratione (v. 287 seq.) iterum intrusa hoc loco prorsus aliena esse ipse Clericus vidit, qui praeter hanc in toto Hesiodo vix ullam interpolationem odoratus est. Inprimis versus 980. ineptus est. Nunquam enim, si recte memini, hoc sensu Graeci dicunt ἐν φιλότητι Ἀφροδίτης. Alia res est Odyss. VIII, 288. WOLF. Ineptum est etiam scribat: νήσους τ' ἤπειρόν τε καὶ ἁλμυρὸν ἔνδοθι πόντον. Mihi aut excidisse versus aliquot ante 964. videntur, aut in vocabulis νῆσοί τε vitium inesse. Fortasse legebatur: οἷσιν ὕπ' ἤπειροί τε καὶ ἁλμυρὸς ἔνδοθι πόντος, atque hoc a librario quodam, cuius in auribus esset coniunctio vocabulorum νῆσος et ἤπειρος, mutatum in νῆσοί τ' ἤπειροί τε. Hermannus hunc versum (964.) post 843. reiecit, non probabiliter post tantum poematis intervallum. Ceterum Homerus non usus est plurali substantivi ἤπειρος. Sed ita Dionys. Perieg. 1181. versu prorsus simili: Ὑμεῖς δ' ἤπειροί τε καὶ εἰν ἁλί, χαίρετε, νῆσοι. Callim. Del. 267: πίονες ἤπειροί τε καὶ αἳ περιναίετε, νῆσοι, aliique poetae, qui Terram duabus ἠπείροις contineri dicebant. V. Schaef. ad Dionys. Art. p. 37. Passov. ad Mus. p. 189. Addaeus in Br. Anal. II. p. 243. —

V. 970. Ἰασίῳ] Valde dubito, num Ἰάσιος forma apud antiquos epicos in usu fuerit; Ἰασίῳ, quod ab Ἰάσιος derivari solet, ut ex notissima contractione Ἰασίωνα Ἰασίωα Ἰασίω fit, ita ex Ἰασίωνι Ἰασίωι Ἰασίῳ exortum esse videtur. Nam eiusmodi contractiones aliquanto latius patere, quam vulgo arbitrantur, non dubito, quanquam dativi ita contracti nunc nullum exemplum succurrit. Cf. annot. ad v. 15.

V. 971. τριπόλῳ] Hinc etiam Triptolemi nomen deducendum esse patet. Cf. ann. ad Oper. 462.

V. 972—974. Animadverte neg-

Ἰνὼ καὶ Σεμέλην καὶ Ἀγαυὴν καλλιπάρῃον,
Αὐτονόην θ', ἣν γῆμεν Ἀρισταῖος βαθυχαίτης,
γείνατο καὶ Πολύδωρον ἐϋστεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.
[Κούρη δ' Ὠκεανοῦ, Χρυσάορι καρτεροθύμῳ
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης,
Καλλιρόη τέκε παῖδα βροτῶν κάρτιστον ἁπάντων,
Γηρυονέα, τὸν κτεῖνε βίη Ἡρακληείη
βοῶν ἕνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιῤῥύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.]
Τιθωνῷ δ' Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστήν,
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἠμαθίωνα ἄνακτα.
αὐτάρ τοι Κεφάλῳ φιτύσατο φαίδιμον υἱόν,
ἴφθιμον Φαέθοντα, θεοῖς ἐπιείκελον ἄνδρα.

παῖδα βροτῶν κάρτιστον ἁπάντων, quum Geryoneus non minus fuerit deus quam Typhoeus. — Ὠκεανοῦ] V2. Ὠκεανοῖο. ὠκεανίνη V1.

V. 981. κάρτιστον] κάλλιστον Bar.

V. 982. Γηρυονέα] Sic Vat. M1.3. V2. Tr. Taur. Steph. Ceteri Γηρυονῆ, quod praetulit Hermannus l. l. p. 165. Sed vide annot. ad vv. 196. 199. Gaisf. Par. Γηρυονῆα.

V. 983. βοῶν] Malim βῶν. v. Antiatt. ap. Bekk. Anecd. p. 84: Βοῦ δ' ἀντὶ τοῦ βοός. Σοφοκλῆς Ἰνάχῳ, et p. 1196: ἰστέον δὲ, ὅτι εὑρέθη τοῦ βοῦς ἡ γενικὴ οὐ μόνον βοός, ἀλλὰ καὶ τοῦ βοῦ παρὰ Σοφοκλεῖ ἐν Ἰνάχῳ καὶ παρὰ τῷ Αἰσχύλῳ. — Post ἀμφιτρύτῳ M1.

V. 986. τοι Κεφάλῳ] P2. M1. Τρικεφάλῳ.

ligenter additum esse πᾶσαν post interiecta vocabula καὶ εὐρέα νῶτα θαλάσσης, et anacoluthiam, quae sequitur, τῷ δὲ τυχόντι — τόνδ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολύν τέ οἱ ὤπασεν ὄλβον. Hermannus anacoluthiam excusari putat, si scribatur πᾶσιν et postea τὸν δ'. Sed aegre mihi persuadeo profectum ab Hesiodo esse πᾶσιν, quum non ad omnes Plutus proficiscatur. Quod codices Vat. et M3. v. 972. habent ἐσθλός puto exortum esse ex male lecto initio insequentis versus, quem sic constituere licet: τυφλός· τῷ δὲ ... Pro τυφλός quum quis legisset et scripsisset ἐσθλός, fieri non potuit, quin aliud vocabulum (πᾶσαν) substitueret alius, ne idem epithetum repeteretur. V. Timocreont. scholium in Schneidew. Del. p. 430: ὤφελεν σ', ὦ τυφλὲ Πλοῦτε, μήτε γῇ μήτ' ἐν θαλάσσῃ μήτ' ἐν ἠπείρῳ φανῆναι, ubi verba μήτε γῇ μήτ' ἐν θαλάσσῃ nos admonent Hesiodii loci.

V. 976. Ἀγαυὴν] V. annot. ad v. 246.

V. 977. Ἀρισταῖος] De Aristaeo fabulas nuper collegit Broendstedius de Ceo insula p. 41 seqq. Cf. O. Müller. in Encyclop. M. s. v. Boeotien p. 266.

V. 978. ἐϋστεφάνῳ] Quid sit in moeniis στεφάνη, dixit scholiasta ad Theog. v. 578.

V. 986—991. Φαέθοντα] Pausan. Att. c. 3: ταύτης ἔπεστι τῷ κεράμῳ τῆς στοᾶς ἀγάλματα ὀπτῆς γῆς, ἀφιεὶς Θησεὺς ἐς θάλασσαν Σκίρωνα καὶ φέ-

τόν ῥα νέον τέρεν ἄνθος ἔχοντ' ἐρικυδέος ἥβης
παῖδ' ἀταλὰ φρονέοντα φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
ὦρτ' ἀνερειψαμένη, καί μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς
νηοπόλον νύχιον ποιήσατο, δαίμονα δῖον.
Κούρην δ' Αἰήταο διοτρεφέος βασιλῆος
Αἰσονίδης βουλῇσι θεῶν αἰειγενετάων
ἦγε παρ' Αἰήτεω, τελέσας στονόεντας ἀέθλους,
τοὺς πολλοὺς ἐπέτελλε μέγας βασιλεὺς ὑπερήνωρ,
ὑβριστὴς Πελίης καὶ ἀτάσθαλος, ὀμβριμοεργός.
τοὺς τελέσας ἐς Ἰωλκὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
ὠκείης ἐπὶ νηὸς ἄγων ἑλικώπιδα κούρην
Αἰσονίδης, καί μιν θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.
καί ῥ' ἥγε δμηθεῖσ' ὑπ' Ἰήσονι ποιμένι λαῶν

V. 989. *ἀταλὰ*] Sic Guiet. Em. V2. Tr. Taur. Vat. (in margine hic *ἁπαλὰ*, ut ceteri).

V. 990. *ἀνερειψαμένη* M3. Em., *ἀναρεψαμένη* V1.

V. 991. *νύχιον*] P2. *μύχιον*. Sic Aristarchus; v. infra. V. var. lect. Opp. 523.

V. 994. *Αἰήτεω*] Sic Vat. M3. V1. Taur. P1. 2. *Αἰήτεο* M1. Ceteri *Αἰήτου*.

V. 996. *ὀμβριμοεργός*] Sic Vat. M1. Taur. Vulgo ὀβρ.

V. 1002. *Φιλυρίδης*] Sunt qui scribant *Φιλλυρίδης*, ut ap. Pind. Pyth. IX, 50., atque ita V1. 2. Sed haec scriptura ab iis profecta est, qui, quum Chironem rescissent musica instituisse Achil-

ρουσα Ἡμέρα Κέφαλον, ὃν κάλλιστον γενόμενόν φασιν ὑπὸ Ἡμέρας ἐρασθείσης ἁρπασθῆναι καί οἱ παῖδα γενέσθαι Φαέθοντα. Καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ. Ταῦτα ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος εἴρηκεν ἐν ἔπεσι τοῖς ἐς τὰς γυναῖκας. Quem locum sic corrigendum esse putabat Wolfius: *ὃν καὶ ἡ Ἀφροδίτη φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ*, Heynius vero ex glossa addita esse arbitrabatur verba *καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ* ab aliquo homine, cui Hesiodi carmen in animo haerebat. Neutrum mihi videtur. Cephalus custos erat templi Hemerae, Phaethon templi Veneris. Haec uberius exposita erant in catalogo mulierum. Cf. Markscheffel. Hesiodi, Eumeli etc. fragmenta p. 93.

V. 991. *νύχιον*] *τουτέστιν ἀφανῆ, λαθραῖον. Ἀρχίλοχος* (l. *Ἀρίσταρχος*. V. Ruhnk. praef. ad Hesych. p. VII. GAISF.) *δὲ γράφει μύχιον, οἷον ἐν τῷ μυχῷ, τῷ ἀδύτῳ, προφαίνοντα τῇ Κύπρῳ* (scr. *Κύπριδι*). *ἄλλως· νυκτερινόν· τὰ γὰρ τῆς Ἀφροδίτης μυστήρια νυκτερινά.* SCHOL. Aristarchi coniecturam receperat Wolf., sed ex Hygino A. II, 42. discimus hunc Phaethontem fuisse Hesperum: Nonnulli hunc Aurorae et Cephali filium esse dixerunt pulcritudine multis praestantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, ut etiam Eratosthenes dicit cum hac de causa Veneris appellari: exoriente sole et occidente videri.

V. 1001. *Μήδειον*] Duos fi-

Μήδειον τέκε παῖδα, τὸν οὔρεσιν ἔτρεφε Χείρων
Φιλυρίδης· μεγάλου δὲ Διὸς νόος ἐξετελεῖτο.
Αὐτὰρ Νηρῆος κοῦραι, ἁλίοιο γέροντος,
ἤτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθη τέκε δῖα θεάων
Αἰακοῦ ἐν φιλότητι διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην,
Πηλέϊ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις ἀργυρόπεζα
γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξήνορα, θυμολέοντα.
Αἰνείαν δ' ἄρ' ἔτικτεν ἐϋστέφανος Κυθέρεια
Ἀγχίσῃ ἥρωϊ μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι
Ἴδης ἐν κορυφῇσι πολυπτύχου, ὑληέσσης.
Κίρκη δ', Ἠελίου θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο,
γείνατ' Ὀδυσσῆος ταλασίφρονος ἐν φιλότητι
Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε κρατερόν τε,

lem aliosque heroas, a *φίλος* et *λύρα* nomen eius matris male deducerent. Nonn. D. XLVIII, 40: *Φιλύρης γλαφυρὸν δόμον.*

V. 1003. *Νηρῆος*] Bar. *Νηρηΐδες*, Vat. marg. *Νηρεΐδες*. Non male, si ita distinguatur: *αὐτὰρ Νηρεΐδες, κοῦραι ἁλίοιο γέροντος.*

V. 1006. *Πηλέϊ*] Vulgo *Πηλεῖ.*

V. 1011. *Ὑπεριονίδαο*] M3. (sed corr.) et Vat. marg. *γρ. Ὑπερηνορίδαο.*

V. 1013. *Ἄγριον*] Vat. *Ἄκριον*, porro *ἠδ' Ἐλάτινον* V1. Pro *ἀμύμονά τε κρατερόν τε* Steph. m. *Ἀμύμονά τε Κρατερόν τε.* Quod unde ortum videatur, dixit Muetzell. p. 18.

lios secundum alios ex Medea susceperat Iaso, Mermerum et Pheretem; v. Apollod. I, 9, 28. Hesiodi fabula ab iis profecta, qui Medos a Medea derivarent; v. Buttm. Myth. II. p. 189. 193. Apud Ciceronem de off. I, 31. legendum est Medeum pro Medum.

V. 1013. *Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον*] *Ἄγριος* ab uno scholiastarum inepte pro epitheto habetur ad Latinum pertinente. Agrius alius notus est ex Oenei fabula; v. Quint. Sm. I, 770. Schol. Arist. Ach. 417.; alius inter Gigantes erat, Apollod. I, 6.; nostrum *Ἄγριον*, si ita scripsit Hesiodus, cave Ferum interpretere (v. Buttm. Myth. II. p. 191.). Idem deus vel heros, qui Arcadibus audit *Ἀγρεύς*, ab *ἀγροῖς* derivandus (v. Müller. Orch. p. 348.; Hesychius: *Ἀγρεὺς ὁ Πὰν* (Faunus) *παρ' Ἀθηναίοις*), idemque, qui Evander Arcas Latinis dicitur, Circeque eius mater Carmenta esse videtur, cuius nomen magam significat. Cf. Liv. I, 7. Atque agnoscitur hic Agrius a schol. Apollon. III, 200. et Eustath. ad Hom. Il. p. 1796.; neque id forsitan praetereundum silentio sit, gentem esse Romanam Agriam; v. Varr. de R. R. I, 2: Offendi ibi C. Fundanium, socerum meum, et C. Agrium, equitem Romanum, Cic. Flacc. 13. Sed, ut verum fatear, *Ἄγριον* non puto profectum ab Hesiodo esse cum Latino coniunctum; is enim heros, qui Arcadibus dicitur *Ἀγρεύς*, non diversus est ab Aristaeo (v. 977. Pind. Pyth. IX, 115.). V. Diod. Sic. IV. p. 324. et Broendsted.

Τηλέγονόν τε ἔτικτε διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

V. 1014. Τηλέγονον κτλ.] Hic versus legitur in M1. V1. 2. Vat. Taur. Em. Par. MS. Dorvill. ad Char. p. 465. et in MS. Schellersh. V. Creuzeri ep. ad Herm. p. 222. Igitur ab M2. (Plut. XXXII, 16.) et M3. solis abest, et, ut videtur (nam incertum hoc), ab exemplari Eustathii ad Od. p. 1796. Necesse est etiam, ut unus scholiastarum hunc versum legerit; nam qui Ἄγριον pro epitheto Latini habuit, is pluralem οἱ δ' ἤτοι — ἄνασσον sine Telegono addito non potuit intelligere. Coniuncta sunt autem ad hunc versum tria diversa scholia, quorum alterum ita habebat: ΑΓΡΙΟΝ ΗΔΕ ΛΑΤΙΝΟΝ] τῆς Ἰταλίας οἱ Λατῖνοι. ἄγριον δέ, τὸν ἀμύμονα Λατῖνον. καὶ οὗτοι μὲν οἰκοῦσιν εἰς τὰ ἐσώτερα μέρη τῶν ἱερῶν νήσων. Hic autem quid legerit pro ἠδέ, non possum divinare; alterum ΛΑΤΙΝΟΝ] οἱ Λατῖνοι οἰκοῦσι τὴν Τυρ-

de Ceo insula p. 44. Quanquam neque Ἄδριον, quae Clerici est coniectura (ex verbis scholiastae petita: λέγονται δὲ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες; v. Strabon. V. p. 149.), substituendum esse, neque Antiam, Antii conditorem, latere cum Vossio (Geogr. ant. p. XXXV.) credo, cuius nomen quo pacto versui sit includendum, nescire me fateor; accedit, quod Antias ad aliam fabulam pertinet, quam prodidit Xenagoras (Dion. H. I, 72. Euseb. Chron. can. I, 45, 3. Maii. Cf. Cramer. Anecd. Par. II. p. 162.), qui ex Ulixe et Circe procreatos esse Romam, Antiam et Ardeam dicit. Steph. B. Ἄντεια. Laurentius Lydus de mens. I, 4. p. 7. (Bekk.) legit Γραῖκόν τ' (v. Steph. Byz. v. Γραικοί) ἠδὲ Λατῖνον. Nam τοσούτων οὖν, inquit, ἐπιξενωθέντων τῆς Ἰταλίας, ὥςπερ ἐδείχθη, Λατίνους μὲν τοὺς ἐπιχωριάζοντας, Γραικοὺς δὲ τοὺς ἑλληνίζοντας ἐκάλουν, ἀπὸ Λατίνου τοῦ ἄρτι ἡμῖν ῥηθέντος καὶ Γραίκου, τῶν ἀδελφῶν, ὥς φησιν Ἡσίοδος· Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον. Corrige Γραῖκόν τ' ἠδὲ Λατῖνον. His verbis adiectum in margine est: ἐν καταλόγοις· Κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγαυοῦ Δευκαλίωνος Πανδώρη Διὶ πατρί, θεῶν σημάντορι πάντων, Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι τέκε Γραῖκον μενεχάρμην. Haec verba postea in textum recepta sunt atque ineptum occupavere locum. [Qua coniectura mea longe probabilius esse dixit Hermannus, si quis statuat Laurentium Lydum locum ex catalogis protulisse, alium vero addidisse Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον ad marginem ex theogonia.] Admodum memorabilis est haec fabularum diversitas in theogonia et in catalogis. Theogoniae locus probat fuisse quosdam, qui narrarent Γραικοὺς esse eos, qui, ab Hellenibus oriundi, e Graecia in Italiam migrassent post Troiam eversam. Atque hi quidem Ulixem propterea dixerunt patrem Graeci, quod is errabundus etiam in Italiam venisse dicebatur. Altera vero fabula, quam catalogorum auctor secutus est, Γραικῶν nomen antiquissimum esse asserit atque ortam eorum gentem a Iove et Pandora, Deucalionis filia, quae prorsus est diversa ab illa Epimethei uxore (Oper. 81.). Atque hi Γραικοὶ Γραῖκες audiebant Alcmani et Sophocli (Steph. B.), aliis Ῥαικοί. Sic Raeci (i. e. Graeci in Italia; v. Hesych.: Ῥαῖκος Ἕλλην, Ῥωμαῖοι δὲ τὸ γ προςθέντες Γραικόν φασι, cf. Phot. lex. v. Ῥαικούς; similiter ῥαῖα et γραῖα componuntur ab Etym. M. p. 222, 38.) et Latini in Italia coniuncti sunt ap. Strabon. V. p. 231. Porro Latinus apud Virgilium est Fauni et Maricae (sic fuerunt qui Circem dicerent, Serv. ad Virg. Aen. XII, 164.), apud Dionysium I, 44, Herculis filius, apud Arnobium

οἱ δ' ἤτοι μάλα τῆλε μυχῷ νήσων ἱεράων

σηνίαν χώραν, ἔνθα ᾤκει ἡ Κίρκη. Tertium ΝΗΣΩΝ ΙΕΡΑΩΝ] λεγονται δὲ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες. Quocirca h. v. nolui proscribere; nam hiatus ille in τε ἔτικτε non est peior altero v. 399. δῶρα ἔδωκεν, Hom. Od. XXIII, 335. ἠδὲ ἔφασκον, hymn. Cer. 194. ἀκέουσα ἔμιμνε. Vid. Voss. hymn. Cer. 242. In scribendo hoc versu secutus sum cum Gaisf. et Dind. MS. Dorv. et Em. (Wolf. δέ γ' ἔτικτε illum codicem habere minus considerate dicit). Vat. Ml. Parisinus ap. Ruhnk. δ' ἔτεκε, Taur. cum ceteris δ' ἔτικτε, Tr. δ' ἔκτιτε. Creuz. δ' ἔτικε.

V. 1015. μυχῷ νήσων ἱεράων] Sic V2. MS. Dorv. Taur.; μυχῶν εἴσω ἱερ. Par. Vat. Ml.; μυχῶν νήσων A. Ceteri μυχῶν εἴσω ἱεράων.

Pici nepos, ipse autem Faunus Tyrsenus Circes filius apud Nonn. Dion. XXXVII, 57. Si scriptum est apud Hesiodum Γραικόν τ' ἠδὲ Λατῖνον, quod ego verum esse puto, non Ἄγριον ἠδὲ Λατῖνον, sequitur v. 1014. non esse insititium propter οἳ ἄνασσον Τυρσηνοῖσιν, quod de Graeco dici non potuit, sed potuit de Latino et Telegono. De Latino Scymnus Chius v. 225: εἰσὶ δ' ἐπάνω μὲν τῶν Πελασγῶν Ὀμβρικοί, Οὓς ᾤκισεν οὐκ Κίρκης Ὀδυσσεῖ γενόμενος Λατῖνος; aliter Hygin. Fab. 127: Circe et Telemacho natus est Latinus, qui ex suo nomine Latinae linguae nomen imposuit, ex Penelope et Telegono natus est Italus, qui Italiam ex suo nomine denominavit. V. Orph. Argon. 1254: Σαρδῷον δ' ἱκόμεσθα βυθὸν κόλπους τε Λατίνων, νήσους τ' Αὐσονίας Τυῤῥηνάς θ' ἱκόμεθ' ἀκτάς.

V. 1014. Τηλέγονον] V. Eustath. ad Odyss. p. 1796, 45: ἐκ Κίρκης υἱοὶ καθ' Ἡσίοδον Ὀδυσσεῖ Ἄγριος καὶ Λατῖνος, ἐκ δὲ Καλυψοῦς Ναυσίθοος καὶ Ναυσίνοος. Ὁ δὲ τὴν Τηλεγόνειαν γράψας Κυρηναῖος ἐκ μὲν Καλυψοῦς Τηλέγονον υἱὸν ἀναγράφει Ὀδυσσεῖ ἢ Τηλέδαμον, ἐκ δὲ Πηνελόπης Τηλέμαχον καὶ Ἀρκεσίλαον. κατὰ δὲ Λυσίμαχον υἱὸς αὐτῷ ἐξ Εὐίππης Θεσπρωτίδος Λεοντόφρων, ὃν ἄλλοι Δορυκλόν φασι. Σοφοκλῆς δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς Εὐρύαλον ἱστορεῖ, ὃν ἀπέκτεινε Τηλέμαχος. Ὁ δὲ τοὺς Νόστους ποιήσας Κολοφώνιος Τηλέμαχον μὲν φησι τὴν Κίρκην ὕστερον γῆμαι, Τηλέγονον δὲ τὸν ἐκ Κίρκης ἀντιγῆμαι Πηνελόπην. Eustathius igitur hunc versum non legisse videtur in suo exemplari, vel potius is, ex quo sua convasavit episcopus. Telegonum secundum Eugammonem Cyrenaeum Circes filium cum Ulixe fuisse, non Calypsus, ut Eustathius scribit, docemur ex Procli chrestomathia apud Bekkerum (Scholia in Hom. Iliad. p. III.); idem tradidit Oppian. Hal. II, 498. aliique, quorum haud immemores fuerunt Welckerus Graec. Trag. I. p. 241. et Muetzell. p. 178. His addendi sunt Schottus in Proclum (Hephaest. Lips. p. 457.), Cramer. Anecd. Par. II, p. 216. et Livius I, 49.; aliter Hyginus Fab. 125., secundum quem Nausiphoum et Telegonum cum Ulixe procreavit Circe; aliter etiam alii (quos refutat Tzetzes Chil. V, 16. et ad Lycophr. 810.): ex Circe procreasse Ulixem Ausonem, Telegonum et Casiphonen. De Telegono, qui condidisse Tusculum et Praeneste dicitur, v. praeterea Festum s. v. Mamiliorum. Dionys. Hal. Ant. R. IV, 45: Ὀκτάβιος Μαμίλιος ἀνέφερε τὸ γένος εἰς Τηλέγονον τὸν ἐξ Ὀδυσσέως καὶ Κίρκης, κατῴκει δὲ ἐν πόλει Τύσκλῳ. Hinc Mamilia gens in suis denariis Uli-

πᾶσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλειτοῖσιν ἄνασσον.
Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψὼ δῖα θεάων
γείνατο Ναυσίνοόν τε μιγεῖσ' ἐρατῇ φιλότητι.
Αὗται μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν εὐνηθεῖσαι
ἀθάναται γείναντο θεοῖς ἐπιείκελα τέκνα.
νῦν δὲ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, ἡδυέπειαι
Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

V. 1016. *ἀγακλειτοῖσιν*] Vulgo *ἀγακλυτοῖσιν*. Correxit Wolf.

V. 1019—1022. Hos versus a poeta aliquo additos esse apparet, qui transitum parabat ad catalogum heroinarum. Desunt in V2. RS. In Taur. MS. V1. desunt 1021. 1022.

xem repraesentandum curavit. V. Eckhel. Doctr. num. II, 5. p. 242. De Telegono et Praeneste v. Plut. Parall. T. VIII. p. 437. Hutt. et Steph. Byz. v. Praeneste. A glossariographo Stephan. Proculi cognomen Romanum redditur *Τηλέγονος*.

V. 1015. *νήσων ἱεράων*] Schol. male: *λέγονται δὲ αἱ ἐκεῖσε νῆσοι Ἠλεκτρίδες*. V. Strab. V. p. 215. Longe aliae sunt quam quae Homero audiunt *ἱεραὶ νῆσοι*, Il. II, 625: *οἳ δ' ἐκ Δουλιχίοιο Ἐχινάων θ' ἱεράων Νήσων, αἳ ναίουσι πέρην ἁλὸς Ἤλιδος ἄντα* (v. ad Scut. 19.). Hoc comprobatur additis verbis *μάλα τῆλε*. *Νῆσοι ἱεραὶ* Hesiodo sunt Sicilia cum insulis Aeoli et Italia; cf. Hom. Od. XII, 127 seq., ubi Thrinacria nutrix dicitur sacrorum Solis taurorum. Atque hoc optime congruit cum antiquissima Italiae nominis etymologia et cum fabula Geryonei; v. Aul. Gell. XI, 1. Fest. s. v. Italia, Creuzeri epp. ad Herm. p. 222. Huc etiam Ortygia pertinet, cuius cum Tyrrhenis Hesiodus meminerat (v. Strabon. I. p. 16.), sacra illa propter Dianam. De insulis Aeoli testatur Aristot. Meteor. II, 8: *οἷον καὶ περὶ Ἡράκλειαν ἐγένετο τὴν ἐν τῷ Πόντῳ νεωστὶ καὶ πρότερον περὶ τὴν Ἱερὰν νῆσον· αὕτη δ' ἐστὶ μία τῶν Αἰόλου καλουμένων νήσων· ἐν ταύτῃ γὰρ ἐξανῴδει τι τῆς γῆς καὶ ἀνῄει οἷον λοφώδης ὄγκος μετὰ ψόφου· τέλος δὲ ῥαγέντος ἐξῆλθε πνεῦμα πολὺ καὶ τὸν φέψαλον καὶ τὴν τέφραν ἀνήνεγκε καὶ τήν τε Λιπαραίων πόλιν οὖσαν οὐ πόῤῥω πᾶσαν κατετέφρωσε καὶ εἰς ἐνίας τῶν ἐν Ἰταλίᾳ πόλεων ἦλθε*. V. Thuc. III, 88. Müller. Orch. p. 447. Aeaeam insulam intellexisse videtur, quod quam aptum sit verbis *μυχῷ νήσων ἱεράων*, non video.

V. 1016. *Τυρσηνοῖσιν*] Dionys. Hal. I, 29: *ἦν γὰρ δὴ χρόνος, ὅτε καὶ Λατῖνοι καὶ Ὀμβρικοὶ καὶ Αὔσονες καὶ συχνοὶ ἄλλοι Τυῤῥηνοὶ ὑφ' Ἑλλήνων ἐλέγοντο*. Strabo I. p. 16. Cas.: *Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον εἰκάζει — μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι ἀλλὰ καὶ Αἴτνης καὶ Ὀρτυγίας, τοῦ πρὸς Συρακούσαις νησίου, καὶ Τυῤῥηνῶν*. V. fragm. Hesiodi incert. sed.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΣΠΙΔΟΣ.

Α.

Τάφιοι στρατεύσαντες ἐπὶ τὰς Ἠλεκτρύωνος βοῦς ἀνεῖλον τοὺς τῆς Ἀλκμήνης ἀδελφοὺς τῶν θρεμμάτων ὑπεραγωνιζομένους. τοῦ δὲ Ἀμφιτρύωνος βουλομένου αὐτῇ συνελθεῖν, οὐ πρότερον αὐτῷ ὑπέσχετο, πριν ἢ παρὰ τῶν ἀδελφοκτόνων εἰςπράξηται τιμωρίαν. ὁ δὲ ἐπιστρατεύσας ἀνεῖλεν αὐτούς. κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα συνέρχονται αὐτῇ ἀμφότεροι, ὅ τε Ζεὺς καὶ ὁ Ἀμφιτρύων, ὁ μὲν ἐκ τοῦ πολέμου ὑποστρέψας, Ζεὺς δὲ βουληθεὶς τοῖς ἀνθρώποις βοηθὸν γεννῆσαι. ἡ δὲ κύει ἐκ μὲν Ἀμφιτρύωνος Ἰφικλέα, ἐκ δὲ Διὸς Ἡρακλέα. ὃς καὶ ἐπὶ Κύκνον Ἄρεος υἱὸν ἡνίοχον ἔχων Ἰόλαον στρατεύεται, ὃς τοὺς τὰς δεκάδας [1]) ἄγοντας εἰς Πυθὼ περιεσύλα. σκεπασθεὶς οὖν ἡφαιστοτεύκτῳ ἀσπίδι πρόςεισιν εἰς Τραχῖνα πρὸς Κήϋκα. συμβαλὼν δὲ τῷ Κύκνῳ αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖ, τὸν δὲ Ἄρην ὑπερασπίζοντα τοῦ υἱοῦ κατὰ μηρὸν τιτρώσκει, καὶ οὕτως ἔρχεται πρὸς Κήϋκα. ἦν δὲ ὁ Κύκνος γαμβρὸς Κήϋκος ἐπὶ θυγατρὶ Θεμιστονόῃ [2]).

Β.

Οἱ Τάφιοι καὶ οἱ Τηλεβόαι εἰς ἔριν ἐλθόντες πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς Ἀλκμήνης ἐφόνευσαν αὐτούς. αὐτὴ δὲ τὸν ἑαυτῆς γάμον ἐκήρυττε γαμεῖσθαι τῷ δυναμένῳ διεκδικῆσαι τὸν θάνατον τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς. περιερχομένη οὖν ἐπὶ τούτοις ἦλθεν ἐν Θήβαις, ὅπου ἐδούλευεν

[1]) l. δεκάτας. — [2]) Vulgo Θεμιστονόμη.

*ὁ Ἀμφιτρύων τότε. κἀκεῖνος ὑπέσχετο αὐτῇ. **** [3]) *ὁ Ἀμφιτρύων ὁ τῆς Ἀλκμήνης σύνευνος τὸν τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς πατέρα Ἠλεκτρύωνα ἀποκτείνας.*

Γ.

Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' Καταλόγῳ φέρεται μέχρι στίχων ν' καὶ ϛ' [4]). *ὑπώπτευκε δὲ Ἀριστοφάνης, οὐχ ὁ κωμικός, ἀλλά τις ἕτερος, γραμματικός, ὡς οὐκ οὖσαν αὐτὴν* *) *Ἡσιόδου, ἀλλ' ἑτέρου τινὸς τὴν Ὁμηρικὴν ἀσπίδα μιμήσασθαι προαιρουμένου. Μεγακλῆς δὲ ὁ Ἀθηναῖος γνήσιον μὲν οἶδε τὸ ποίημα, ἄλλως δὲ ἐπιτιμᾷ τῷ Ἡσιόδῳ. ἄλογον γάρ φησι ποιεῖν Ἥφαιστον τοῖς τῆς μητέρος ἐχθροῖς ὅπλα παρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτοῦ εἶναι, ἔκ τε τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐκ τοῦ τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ Καταλόγῳ εὑρίσκειν ἡνιοχοῦντα τῷ Ἡρακλεῖ. ὡσαύτως δὲ καὶ Στησίχορός φησιν Ἡσιόδου εἶναι τὸ ποίημα.*

Δ. [5])

Ἀμφιτρύων καὶ Ἠλεκτρύων υἱοὶ Ἀλκαίου ἐγένοντο· τῷ δὲ Ἠλεκτρύωνι πρεσβυτέρῳ ὄντι τὴν ἡλικίαν ἀποθνήσκων ὁ Ἀλκαῖος ἐπέτρεψεν ἅπασαν τὴν ἑαυτοῦ οὐσίαν προστάξας, ἐπειδὰν ὁ ἀδελφὸς ἀνδρωθῇ Ἀμφιτρύων, ἀποδοῦναι τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ μοῖραν περιουσίας. ἀνδρωθεὶς δὲ ὁ Ἀμφιτρύων καὶ ἀπαιτῶν παρὰ τοῦ Ἠλεκτρύωνος ἀδελφοῦ, Τιρύνθου [6]) *τότε βασιλεύοντος, τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος τῆς πατρικῆς οὐσίας, ἐπεὶ οὐκ ἐλάμβανεν, ἀγνωμονοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ, πόλεμον κινήσας κατ' αὐτοῦ καὶ προςκαλεσάμενος Ταφίους καὶ Τηλεβόας εἰς συμμαχίαν καὶ κρατήσας τοῦ ἀδελφοῦ, αὐτὸν μὲν ἀνεῖλε καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τῆς δὲ θυγατρὸς Ἀλκμήνης ἐφείσατο. νόμου δὲ ὄντος τὸν κινήσαντα ἐμφύλιον πόλεμον ἐν ἀλλοτρίᾳ χώρᾳ τρία ἔτη καθαίρεσθαι, ὁ μὲν Ἀμφιτρύων εἰς Θήβας ἀπῆλθε καθαρθῆναι. ἡ δὲ Ἀλκμήνη*

---

[3]) Videtur addendum *καὶ ἐγένετο.* — [4]) Ml. A. *ν' καὶ σ'.* Refinxit Heinr. monente Petito de legg. Att. p. 462. Ceterum pro *δ' καταλ.* Cod. Rehd. distincte *τετάρτῳ K.* V. Marckscheffel. Hesiodi, Eum. cet. fragm. p. 142.

*) Vl. pro *αὐτὴν* habet *τὴν ὁπλοποιίαν ταύτην.*

[5]) Dedit primus Heinr. e codice Rehdigeriano; sed legitur etiam multis vel additis vel mutatis in Ml. Ego initio desecto, quod fere idem haberet atque argum. III., pauca quaedam, quae addere operae pretium erat, ex Ml. adieci. — [6]) *Τιρύνθου.* V. Scut. 81.

ζητοῦσα ἀμύνασθαι τοὺς Ταφίους καὶ Τηλεβόας ἕνεκα τοῦ φόνου τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν [περιπατοῦσα καὶ ἐλθοῦσα εἰς Θήβας [7])] προὔθηκε γάμον ἑαυτῆς τῷ ποιήσοντι τὴν ἄμυναν. Ἀμφιτρύων δὲ ὁ πάτρως ἐρασθεὶς αὐτῆς ὑπέσχετο τὴν ἄμυναν ποιήσεσθαι κατ' ἐκεῖνον [8]) καὶ συνθεὶς τὸν γάμον ὤμοσεν ἦ μὴν μὴ πρὶν τῇ Ἀλκμήνῃ συνέσεσθαι, πρὶν ἂν τοὺς Ταφίους καὶ Τηλεβόας καταπολεμήσῃ. Καὶ οὗτος συλλέξας στρατιὰν ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Ταφίους καὶ Τηλεβόας. Ζεὺς δέ, πολλῶν ὄντων ἐν τῷ τότε χρόνῳ βιαίων καὶ τυραννικῶν καὶ ἀδίκων ἀνθρώπων, ἐν οἷς καὶ Κύκνος ὁ τοῦ Ἄρεος ἦν, ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀπόλλωνος περισυλῶν μὲν τὰς προσαγομένας δεκάτας [9]) τῷ θεῷ, φονεύων δὲ τοὺς προσάγοντας, βουλόμενος τοῖς ἀδικουμένοις παρ' ἑαυτοῦ βοηθόν τινα φῦναι συνεγένετο τῇ Ἀλκμήνῃ τρεῖς ὅλας συνεχεῖς νύκτας. Καθ' ὃν χρόνον καὶ τοῦ Ἀμφιτρύωνος ἐκ τῆς νίκης ἐπανελθόντος καὶ τῇ Ἀλκμήνῃ συγκοιμηθέντος συνέλαβεν ἐκ μὲν Διὸς Ἡρακλέα, ἐκ δὲ Ἀμφιτρύωνος Ἴφικλον. εἰπόντος δὲ τοῦ Διὸς τὸν γεννηθέντα [τοιάδε [10])] ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσεσθαι μακρῷ πάντων ἀνδρειότερον καὶ βασιλεύσειν τῶν ἄλλων, ἡ δὲ Ἥρα ζηλοτυπήσασα προήγαγε μὲν τὰς τῆς Ἀλκμήνης ὠδῖνας, ἐπετάχυνε δὲ τὰς τῆς Ἀρχίππης. Καὶ αὕτη [11]) μὲν ἐγέννησε τὸν Εὐρυσθέα ἑπτάμηνον, ᾧ ἤδη καὶ δέδοται *) βασιλεύειν κατὰ τὸ τοῦ Διὸς θέσπισμα. Ἀλκμήνη δὲ ἐγέννησε τὸν Ἡρακλέα δεκάμηνον. ἀνδρεῖος δὲ γενόμενος περιιὼν ἀνῄρει πάντας τοὺς τυράννους· ἐν οἷς καὶ Κύκνον τὸν Ἄρεος λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ Ἰόλαον τὸν Ἰφίκλου συνεργὸν ἀνεῖλε σκεπασθεὶς ἡφαιστοτεύκτῳ ἀσπίδι, Ἄρεα δὲ τοῦ υἱοῦ ὑπερασπίζοντα κατὰ τὸν μηρὸν τιτρώσκει. Ἔπειτα δὲ ἔρχεται πρὸς Κήϋκα, οὗ γαμβρὸς ἦν ὁ Κύκνος ἐπὶ θυγατρὶ Θεμιστονόῃ [12]).

Ἔλειος καὶ Μήστωρ, ἀδελφοὶ ἀπὸ Μήστορος καὶ Ἱπποθόης· ἣν λαβὼν Πτερέλας ὁ Τάφου τοῦ Τηλεβόου παῖδας ἔσχεν ἑπτά, Ἀντίοχον, Χειροδάμαντα, Χρομίον, Τύραννον, Μήστορα, Τηλεβόαν, Τάφιον.

---

7) Uncis inclusa habet Ml. — 8) l. κατ' ἐκείνων c. Boiss. — 9) Sic Ml. Vulgo δεκάδας. — 10) τοιάδε Heinr. eiecit, Boiss. post Διὸς inseruit. — 11) Vulgo αὐτή. — *) F. ἐδέδοτο. — 12) Sic Ml. Θεμιστονόμῃ vulgo.

ΑΣΠΙΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

Ἢ οἵη προλιποῦσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
ἤλυθεν ἐς Θήβας μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρύωνα

V. 1. ἢ οἵη] Cod. Med. Dorv. τοίη. — δόμους] Em. δόμον.

V. 1—56. De his versibus vide Argumentum Graecum Γ.; deprompti sunt ex catalogo mulierum et praefationis loco assuti a rhapsodo quodam, qui pugnam Herculis cum Cycno celebrare vellet. Demonstravit Heinrich. Cf. Müller. Dor. II. p. 478. Thiersch. de Hes. p. 27. Nos ab reliquo argumento separavimus.

V. 1. ἢ οἵη] A Niobe exorsus erat auctor Eoearum. Nam ita Apollod. II, 1, 1: *Νιόβης δὲ καὶ Διός, ᾗ πρώτῃ γυναικὶ Ζεὺς θνητῇ ἐμίγη, παῖς Ἄργος ἐγένετο· ὡς δὲ Ἀκουσίλαός φησι, καὶ Πελασγός, ἀφ' οὗ κληθῆναι τοὺς τὴν Πελοπόννησον οἰκοῦντας Πελασγούς. Ἡσίοδος δὲ τὸν Πελασγὸν αὐτόχθονά φησιν εἶναι.* Cf. Dionys. Hal. Arch. I, 17. Atque initium huius carminis, praemisso prologo huius fere tenoris esse potuit: *Ἀλλὰ γυναικῶν φῦλον ἀείσατε, καλλιέπειαι Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο, Ἧις ἐμίγη φιλότητι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε Κάλλεϊ καινυμένης ἐφ' ὁμήλικας εὐφυΐῃ τε, Οἵη ἔην Νιόβη* — (cf. v. 106: *οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτόν*). — His annectebantur cetera carmina, ut nostrum: *ἢ οἵη* (sc. *ἔην*) *Σεμέλη* (vel *τοίη καὶ Σεμέλη*, ut ap. al.); — *ἢ οἵη προλιποῦσα δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν Ἀλκμήνη ἤλυθεν ἐς Θήβας.* Hinc factum, ut *μεγάλαι ἠοῖαι* (*ἢ οἷαι*) diceretur catalogi Hesiodii pars. V. Ruhnk. epist. crit. p. 289. Imitati sunt hoc initium Hermesianax (ap. Schneidew. Del. poet. eleg. p. 148): *οἵην μὲν φίλος υἱὸς ἀνήγαγεν Οἰάγροιο Ἀγριόπην*, et Theocrit. XV, 103: *οἷόν τοι τὸν Ἄδωνιν.* — *προλιποῦσα*] V. Apollod. II, 4, 6. In exilium a Sthenelo actus erat Amphitruo propter caedem Electryonis, Mycenarum regis, quam invitus patrarat. Sequebatur Amphitruonem Alcumena sponsa. V. Argumentum Graecum Δ. et Eustath. ad Hom. Odyss. XI, 265.

V. 2. *Ἀμφιτρύωνα*] Mira de accentu narrat Heynius Obss. ad Apollod. p. 129. Ita enim statuendum est: *Ἀμφιτρύων Ἀμφιτρύωνος, Ἠλεκτρύων Ἠλε-*

Ἀλκμήνη, θυγάτηρ λαοσσόου Ἠλεκτρύωνος.
ἥ ῥα γυναικῶν φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων
εἴδεΐ τε μεγέθει τε· νόον γε μὲν οὔτις ἔριζε
τάων, ἃς θνηταὶ θνητοῖς τέκον εὐνηθεῖσαι.
τῆς καὶ ἀπὸ κρῆθεν βλεφάρων τ' ἄπο κυανεάων
τοῖον ἄηθ' οἷόν τε πολυχρύσου Ἀφροδίτης.
ἡ δὲ καὶ ὣς κατὰ θυμὸν ἑὸν τίεσκεν ἀκοίτην,
ὡς οὔπω τις ἔτισε γυναικῶν θηλυτεράων·
ἦ μήν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν ἶφι δαμάσσας,
χωσάμενος πέρι βουσί· λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν

V. 5. M1. *νόον γε μιν εν οὔτις.*

V. 7. *τ'* post *βλεφάρων* ignotum fuisse Eustathio p. 1257, 54. 1363, 55. [etiam Ven. Il. XIX, 1.] suspicatur Hermannus. — M1. *κυανεόντων*, M2. V1. *κυανέων*, *κυανεώντων* M3. Antea *ἀποκρῆθεν* M2. Cf. Schol. Ven. Il. XVI, 548.

V. 10. abest a V1.

V. 11. *ὁ μέν οἱ* M1.; in m. *γρ. ἦ μέντοι οἱ*; M3. *ἦ μεν.* — *ἀπέκτανεν*] Em. M2. *ἀπέκτεινεν.* V2. *ἀπέκτειν'.*

V. 12. Vulgo *περί.*

κτρύωνος dicitur, sed Ἀμφιτρυών Ἀμφιτρυόνος, Ἠλεκτρυών Ἠλεκτρυόνος. V. Arcad. p. 15, 22: τὰ διὰ τοῦ υων ὑπὲρ δύο συλλαβὰς καὶ βαρύνεται καὶ ὀξύνεται. καὶ βαρύνεται μὲν ὅσα κλίνεται διὰ τοῦ ω μὴ συνεμπίπτουσα πόλεσιν, ὡς ἔχει Ἀμφιτρύων, Ἠλεκτρύων — τὰ μέντοι κατὰ γενικὴν τρέποντα τὸ ω εἰς ο ὀξύνεται, ἀλεκτρυών, Γηρυών, Ἀμφικτυών. Fallitur igitur Hermannus (Opusc. VI. p. 193.). Ἠλεκτρύονος legitur etiam in codice Eurip. Alc. 851. In V2. M1. hic et v. 82. male Ἠλεκτρυῶνος.

V. 3. *Ἠλεκτρύωνος*] Cave secundam syllabam correptam esse a poeta credas. Nam quod licuit in Ἀμφιτρύωνα, non item licet in Ἠλεκτρύωνος, quum syllabae hic sit pondus aliquanto gravius; syllabae κτρυ et ω in unam coeunt pronuntiando. V. Hermann. El. doctr. metr. p. 53. Secundam in Ἠλεκτρύωνος brevem notavit Wolfius Ueber ein Wort Friedrich II. von deutscher Verskunst p. 49.

V. 4. *θηλυτεράων*] Non esse comparativum θηλύτερος recte monuit Buttmannus Gr. ub. I. p. 279. Sic ἀγρότερος v. 407.

V. 7. *κυανεάων*] Est Doriensium pro κυανέων. Nam ut Iones νησέων dicunt a νῆσος et χιλιαδέων a χιλιάς, ita Dorienses non solum ἀοιδάων ab ἀοιδός, νησάων a νῆσος, sed etiam αἰγᾶν (αἰγάων), θηρᾶν (θηράων) ab αἴξ et θήρ. Mirum tamen adiectivum nomen neutrius generis ita illos flexisse. Nam ut exemplo Homerico Il. XXIV, 528. hoc defendi possit, multum abest, quum ἑάων non habendum sit in neutris. V. annot. ad Theog. 664. Ἔα enim substantivum, quod primo nihil aliud significasse videtur quam rem simpliciter, postea significationem induit rei possessae et bonorum. Alii vel βλεφαρέων scribere, vel ab ἡ βλέφαρος deducere voluerunt, ut Doederlinus.

V. 9. *καὶ ὣς*] Quanquam coacta erat solum vertere cum sponso; quanquam hic patrem eius invitus occiderat.

V. 12. *χωσάμενος πέρι*

ἐς Θήβας ἱκέτευσε φερεσσακέας Καδμείους.
ἔνθ' ὅγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι
νόσφιν ἄτερ φιλότητος ἐφιμέρου, οὐδέ οἱ ἦεν
πρὶν λεχέων ἐπιβῆναι ἐϋσφύρου Ἠλεκτρυώνης,
πρίν γε φόνον τίσαιτο κασιγνήτων μεγαθύμων
ἧς ἀλόχου, μαλερῷ δὲ καταφλέξαι πυρὶ κώμας

V. 13. φερεσσάκεας VI. Sed v. doctr. accent. Gr. p. 323. Ceterum idem epithetum legitur apud Nonn. Dionys. XXIX, 219: φερεσσακέος δὲ χορείης ῥυθμὸν ἐμιμήσαντο. XXXVI, 447: ἄνδρα φερεσσακέων κεκορυθμένον ὑψόθι νηῶν.

V. 15. οὐδέ οἱ ἦεν] Sic cum Dind. scripsi ex Hermanni sententia Orph. p. 125. et 780. Vulgo οὐ γάρ οἱ ἦεν, quod respuit versus antiquus propter οἷ digammum.

βουσί] Si scribis περί, nemo de voluntaria caede dubitabit, quam patrasse Amphitruonem, ut recte monuit Wolfius, ab omni fide absonum est secundum Hesiodum, quanquam auctor scholii IV. ita intellexisse Hesiodum videtur, ut χωσάμενος περὶ βουσί litem quandam Amphitruonis et Electryonis de καταλειφθείσῃ μοίρᾳ περιουσίας significaret; is autem alios fontes secutus est, nescio quos, qui tradidissent Amphitruonem Electryone propter hereditatem occiso solum vertisse, post vero Taphios irruisse in regionem Argivorum et interfecisse filios Electryonis. Horum caede vindicata Alcumenam in matrimonium duxisse Amphitruonem. Haec omnia aliter apud Hesiodum, qui Alcumenam una cum sponso vel marito suo Amphitruone statim post mortem Electryonis Thebas venisse narrat. Scripsi igitur πέρι, id ut sit pro περισσῶς, valde, nimis, dictum. Multos enim grammaticos sic distinxisse adverbium a praepositione dixi in Allgem. Lehre v. Accent p. 380. Si contuleris narrationem Apollod. II, 4, 6., patebit hoc postulare sententiam loci; iratus erat enim bubus, uno alterove extra agmen evagantibus, non Electryoni, quem invitus interfecit. Cf. v. 82. Sed languere illud πέρι monuit Hermannus, quicum facit Rankius. Ego vero necessarium puto, ut nimia Amphitruonis iracundia significetur, qua factum ab invito (hoc enim non primus Apollodorus dixit, sed Pherecydes; v. Eustath. ad Odyss. XI, 265.) parricidium est, neque magis languere quam apud Herodot. III, 50: τέλος δέ μιν, πέρι θυμῷ ἐχόμενος, ὁ Περίανδρος ἐξελαύνει ἐκ τῶν οἰκίων.

V. 13. Καδμείους] De his antiquis Thebarum incolis v. O. Müller. Orchom. p. 118. Constructio est: ἐς Θήβας ἐλθὼν ἱκέτευσε φερεσσακέας Καδμείους; ἐλθών supple ex λιπών. Alia est mens Hom. Il. XVI, 574. ab Heinrichio laudati: Ἐπειγεὺς — ἐς Πηλῆ' ἱκέτευσε καὶ ἐς Θέτιν ἀργυρόπεζαν, i. e. ἱκετηρίαν Πηλεῖ καὶ Θέτιδι προὔτεινε.

V. 15. νόσφιν ἄτερ] Non reperitur apud Homerum; Hesiodus etiam Op. 91. 113. usus est. Simile est γυμνὸς ἄτερ Sophocl. Ai. 464.

V. 17. τίσαιτο] Verbo finito utitur Hesiodus propter negationem praegressam v. 15. (vid. Elmsl. ad Eur. Med. 216.), optativo vero, non subiunctivo, propter ἦεν imperfectum. V. Matth. Gr. §. 522. b.

V. 19. Ταφίων ἰδὲ Τηλε-

ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίων ἰδὲ Τηλεβοάων.
ὣς γάρ οἱ διέκειτο, θεοὶ δ' ἐπιμάρτυροι ἦσαν·
τῶν ὅγ' ὀπίζετο μῆνιν, ἐπείγετο δ' ὅ ττι τάχιστα
ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὅ οἱ Διόθεν θέμις ἦεν.
τῷ δ' ἅμα ἱέμενοι πολέμοιό τε φυλόπιδός τε
Βοιωτοὶ πλήξιπποι, ὑπὲρ σακέων πνείοντες,

V. 18. *πυρὶ κατ.* M3. V1.
V. 19. *ἠ̓δὲ* M2.
V. 20. *ἐπιμάρτυροι*] Tr. *ἐπὶ μάρτυροι.* — *ἔσσαν* pro *ἦσαν* M1. 3. P2.
V. 21. *τῶνγ' ὀπ.* V1.
V. 23. *ἱέμενοι* M1. 2.
V. 24. *πλήξιπποι*] P2. M1. *πλάξιπποι.*

βοάων] De Taphiis et Teleboiš v. Sturz. ad Pherecyd. p. 98. Locis a Sturzio laudatis addendi erant Pindar. Nem. X, 15. et Ioh. Alex. *τον. παραγγ.* p. 9, 4., ex quo discimus etiam *Τηλεβῶς* contractum fuisse ex *Τηλεβόας* (sic corr. ap. Iohannem). Taphius autem, Persei pronepos, secundum antiquam fabulam apud Apollod. II, 4., Mycenis coloniam Taphum deduxerat, unam ex Echinadibus insulis, e regione Acarnaniae oppositis. Pertinebat haec insula ad Teleboarum agrum, quorum maxima pars Acarnaniae litora inhabitasse videtur, antequam in Italiam venisset (v. Virgil. Aen. VII, 735.). Taphi erat caput regionis (Cephalleniae nomen antiquissimum fuisse videtur; v. de Cephalleniis Buttm. ad Soph. Phil. p. 90.), quod incolebant *ἄνδρες ἥρωες.* Cf. de his insulis Strabon. X. p. 458. Thucyd. II, 102. Spanheim. ad Callim. Del. 155. et Salmasium ad Solin. p. 503. Ab Hom. Il. II, 625. Echinades dicuntur sacrae insulae, propter Acheloum fluvium sacrum et *ὡς τῆς ἄλλης γῆς Ἀμφιάρεῳ μεμιασμένης*, ut legitur ap. Thucyd. l. l. Cf. animadv. ad Theog. 1015. Urbem gentis primariam non attigisse Amphitruonem apparet e versu 18: *καταφλέξαι πυρὶ κώμας.* Cf. Thucyd. I, 5: *καὶ προςπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις ἥρπαζον — ἐληΐζοντο δὲ καὶ κατ' ἤπειρον ἀλλήλους. καὶ μέχρι τοῦδε πολλὰ τῆς Ἑλλάδος τῷ παλαιῷ τρόπῳ νέμεται, περί τε Λοκροὺς τοὺς Ὀζόλας καὶ Αἰτωλοὺς καὶ Ἀκαρνᾶνας καὶ τὴν ταύτῃ ἤπειρον.* Naves igitur, quarum etiam Plautus Amphitruone mentionem fecit, non commemoratas ab Hesiodo sine causa miratur Heynius. Sed eas intulerunt veteri epigrammati apud Herodot. V, 59. scribendo: *Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκε νέων* (navigans) *ἀπὸ Τηλεβοάων* (cf. Wolf. Prolegg. p. LV.), quum scribere debuissent: *Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκε λαβὼν ἀπὸ Τηλεβοάων.* Sic Grammat. ap. Cram. Anecd. Ox. IV. p. 320. De hac *ἀπό* praepositionis significatione v. Boeckh. Corp. inscr. Gr. I. p. 35. Plutarch. de Pyth. orac. 15: *Βρασίδας καὶ Ἀκάνθιοι ἀπὸ Ἀθηναίων, καὶ Ἀθηναῖοι ἀπὸ Κορινθίων, καὶ Φωκεῖς ἀπὸ Θεσσαλῶν, Ὀρνεᾶται δ' ἀπὸ Σικυωνίων, Ἀμφικτυόνες δ' ἀπὸ Φωκέων.*

V. 21. *μῆνιν*] *νέμεσιν.*

V. 24. *πλήξιπποι*] V. epigramma in obitum Hesiodi.

Λοκροί τ' ἀγχέμαχοι καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι
ἕσποντ'· ἦρχε δὲ τοῖσιν ἐῢς παῖς Ἀλκαίοιο,
κυδιόων λαοῖσι. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
ἄλλην μῆτιν ὕφαινε μετὰ φρεσίν, ὄφρα θεοῖσιν
ἀνδράσι τ' ἀλφηστῇσιν ἀρῆς ἀλκτῆρα φυτεύσαι.
ὦρτο δ' ἀπ' Οὐλύμποιο δόλον φρεσὶ βυσσοδομεύων,
ἱμείρων φιλότητος ἐϋζώνοιο γυναικός,
ἐννύχιος· τάχα δ' ἷξε Τυφαόνιον· τόθεν αὖτις
Φίκιον ἀκρότατον προςεβήσατο μητίετα Ζεύς.
ἔνθα καθεζόμενος φρεσὶ μήδετο θέσκελα ἔργα·
αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ τανυσφύρου Ἠλεκτρυώνης
εὐνῇ καὶ φιλότητι μίγη, τέλεσεν δ' ἄρ' ἐέλδωρ,
αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύων λαοσσόος, ἀγλαὸς ἥρως,
ἐκτελέσας μέγα ἔργον ἀφίκετο ὅνδε δόμονδε.
οὐδ' ὅγ' ἐπὶ δμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας

V. 25. ἀγχέμαχοι] V2. ἐγχεμάχοι. Cf. Heyn. Il. XIII, 713.; ἀγχιμάχοι M3. De accentu v. Allg. Lehre vom Acc. p. 318.
V. 26. παῖς] Sic scripsi cum Dind. pro vulgato παϊς. V. Herm. ad Orph. Argon. 864. Cf. Hom. Il. XII, 98: ἐῢς παῖς Ἀγχίσαο.
V. 28. ὕφηνε V1. — ὄφρα] Harl. M2. ὧς ῥα.
V. 29. φυτεύσαι] Sic M3. Harl. Par. 1.2., φυτεῦσαι M1.2. V1. Vulgo φυτεύσῃ.
V. 32. ἕξε M2. Post τότε δ' αὖτις Harl., quod Rankius praefert. πόθεν αὖθις Em. αὖτις V2. Ceteri αὖθις.
V. 33. Φίκιον] Em. Φοίκιον. Harl. Φύκιον.
V. 35. τανυσφύρου Ἠλεκτρυώνης] Harl. M2. τανυσφύρῳ Ἠλεκτρυώνῃ.
V. 36. καὶ φιλ.] V2. ἐν φιλ.
V. 40. εὐνάν M2.

V. 29. ἀλφηστῇσιν] Sic inde a Promethei vel potius Deucalionis aetate mortales dicebantur. V. Oper. 82. 146. — ἀρῆς ἀλκτῆρα] V. Theog. 657. Buttm. Mythol. I. p. 259. De voce ἀρῆ Hermann. cens. Scuti ab Heinr. editi in ephem. litt. Lips. 1802. Intellig. p. 92. ita: ἀρή votum priorem habet longam apud epicos, ἀρή damnum brevem; tragicis vero ignotum est ἀρά damnum, ἀρᾷ voto priore brevi utuntur; ἄρεως ἀλκτῆρα eximendum est editionibus, quod epici nec Ἄρεως genitivo, nec Ἄρην accusativo utuntur. Sic ille. Cf. ad Theog. 657.

V. 32 seq. Τυφαόνιον] Ex Schol. Pind. Ol. IV, 11. Müller. Orchom. p. 62. concluserat in Boeotia olim fuisse Typhonium. Sed ex Hom. hymn. Apoll. 306. apparet pertinere ad Parnassum montem, unde postea in Phicium montem, non longe a Thebis situm, perrexit Iuppiter. Müllerus item (Orchom. p. 33.) Phicium altissimam partem Phoenicii montis esse non recte putat, quum Sphingis rupes etiam nunc se conspicien-

ὦρτ' ἰέναι, πρίν γ' ἧς ἀλόχου ἐπιβήμεναι εὐνῆς·
τοῖος γάρ κραδίην πόθος αἴνυτο ποιμένα λαῶν.
ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀσπαστὸν ὑπεκπροφύγῃ κακότητα
νούσου ὕπ' ἀργαλέης ἢ καὶ κρατεροῦ ὑπὸ δεσμοῦ,
ὥς ῥα τότ' Ἀμφιτρύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπεύσας
ἀσπασίως τε φίλως τε ἑὸν δόμον εἰσαφίκανε.
παννύχιος δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ παρακοίτι,
τερπόμενος δώροισι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.
ἡ δὲ θεῷ δμηθεῖσα καὶ ἀνέρι πολλὸν ἀρίστῳ
Θήβῃ ἐν ἑπταπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
οὐκέθ' ὁμὰ φρονέοντε· κασιγνήτω γε μὲν ἤστην·
τὸν μὲν χειρότερον, τὸν δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα φῶτα,
δεινόν τε κρατερόν τε, βίην Ἡρακληείην·
τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσα κελαινεφέϊ Κρονίωνι,
αὐτὰρ Ἰφικλῆ λαοσσόῳ Ἀμφιτρύωνι,

V. 42. *ὑπεκπροφύγῃ*] Em. *ὑπερπροφύγῃ*. M1. P2. *ὑπεκπροφύγοι.*

V. 44. *ἐκτολυπεύσας*] M1. *ἐκτολμήσας*. Idem *ὡς ἄρα* et sic V1.

V. 45. *φίλως*] P2. M1. V1. *φιλίως*, quod praeferrem, si scriberetur *ἀσπασίως φιλίως τε.*

V. 46. *παννύχεος δ' ἂν ἔλεκτο* M1.

V. 49. *διδυμάσιν* M1. Antea in M2. deest *ἐν*.

V. 50. *οὐκέθ' ὁμὰ*] Lennep. *οὐ καθομά.*

V. 51. *αὖ μέγ'*] Tr. *δὲ μέγ'*.

V. 52. deest in Par. 2772.

V. 54. *Ἰφικλῆ λαοσσόῳ*] Sic scripsi cum Hermanno ad Schaeferi edit. Greg. de diall. p. 879. *Ἰφικλῆ λαοσσόῳ* legitur in Em. Viteb. *Ἰφικλῆα λ.* P2. Ceteri (ut V2. M1.2.3.) *Ἰφικλῆά γε δορυσσόῳ*, pro quo Heinrich. *Ἰφικλῆα δορυσσόῳ* ediderat, ut habet M1.2. *γε* abest a M3. V1.

dam praebeat prope ab Hylico lacu.

V. 39. *ποιμένας ἀγροιώτας*] Heinrichius propterea hoc additum a poeta putat, quod summa heroici aevi cura in re pecuaria poneretur. Cf. Op. 120. 163. Sed alia etiam causa subest. Nempe boves ut praedam secum duxerat Amphitruo, quos, quanquam eorum cura iniungenda familiae esset, prae magno Alcumenae amore neglexit.

V. 42. *ἀσπαστὸν*] adverbialiter. Cf. Hom. Odyss. V, 398.

V. 50. *οὐκέθ' ὁμὰ*] Mens Hesiodi haec est: *ἐγείνατο διδυμάονε παῖδε*, i. e. similes eo erant, quod erant gemini fratres, sed animo erant diversissimi, i. e. non amplius similes, *οὐκέθ' ὁμὰ φρονέοντε, κασιγνήτω γε μὲν ἤστην*. Idem sensus est Oper. 13. Sic *οὐκέθ' ὁμῶς* apud Hom. Il. IX, 605: *οὐκ ἔθ' ὁμῶς τιμῆς ἔσεαι, πόλεμόν περ ἀλαλκών.* Archiloch. fragm. LXXVI. Liebel.: *οὐκ ἔθ' ὁμῶς θάλλεις ἁπαλὸν χρόα.* Theocr. Id. XXIII, 2: *τὰν μορφὰν ἀγαθῶ, τὸν δὲ τρό-*

κεκριμένην γενεήν· τὸν μὲν βροτῷ ἀνδρὶ μιγεῖσα,
τὸν δὲ Διὶ Κρονίωνι, θεῶν σημάντορι πάντων.

Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν, Ἀρητιάδην μεγάθυμον.
εὗρε γὰρ ἐν τεμένει ἑκατηβόλου Ἀπόλλωνος
αὐτὸν καὶ πατέρα ὅν, Ἄρην, ἆτον πολέμοιο,
τεύχεσι λαμπομένους σέλας ὣς πυρὸς αἰθομένοιο,
ἑσταότ' ἐν δίφρῳ· χθόνα δ' ἔκτυπον ὠκέες ἵπποι
νύσσοντες χηλῇσι, κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήει
κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἅρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
ἅρματα δ' εὐποίητα καὶ ἄντυγες ἀμφαράβιζον,
ἵππων ἱεμένων· κεχάρητο δὲ Κύκνος ἀμύμων,
ἐλπόμενος Διὸς υἱὸν ἀρήϊον ἡνίοχόν τε
χαλκῷ δῃώσειν καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσειν.

V. 55. 56. Mirum, ni alius poetae fuerint hi versus pro 50—54. Certe vv. 55. 56. pro spuriis habere non licet propter ὅς insequens v. 57.

V. 56. *θεῶν* abest a M2.

V. 59. Pariss. apud Rank. *πατέρ' ὅν.* — *Ἄρην*] M1. *Ἄρη.*

V. 60. In V2. a recentiore manu additus.

V. 61. *ἑσταῶτ'* M2. — Recte comma post *ἵπποι* reiecit Rankius, ut *νύσσοντες* coniungatur cum *χθόνα.*

V. 65. *ἱεμένων*] Sic scripsi cum Boissonado ex M1. 2. 3. V1. 2. Par., non *ἰεμένων.* Vide quae monui ad Aristot. Polit. p. 382.

V. 70. *πὰρ δ' ἄλσος* V1.

V. 72. *ἐκείνῳ*] *ἐκείνων*, quod habent Harl. Med., Heinrichius non debebat adoptare.

που οὐκ ἔθ' ὁμοίω. γε μέν, pro *γε μήν*, tamen, epicorum est proprium. V. Buttmann. exc. I. ad Aratum.

V. 57. *Κύκνον*] Cycnus, Martis ex Pelopia filius, pompas et theorias Delphos deducendas haud procul ab Apollinis Pagasaei agro depopulari solebat. V. Müller. Dor. I. p. 204. Prolegg. Mythol. p. 303. Cf. Scut. 480. Hanc fabulam suo more adornarat Stesichorus. V. Schol. Pind. Ol. X, 19. et Stesichori fragm. ed. Gaisf. poet. Graec. min. III. p. 343. ed. Lips. [Kleine p. 70.] Mire pro *Ἀρηϊάδης* dicitur *Ἀρητιάδης*, tanquam ab *Ἄρης Ἄρητος.* Cf. Herodianum ap. Eustath. Il. p. 518, 24 seq., quem allegavit Rankius. Thiersch. Gr. Gr. §. 181. p. 281. ed. III.

V. 59. *Ἄρην*] Libenter scripsissem *Ἄρη* cum M1. aliisque paucis. Nam *Ἄρη'*, quod Hermann. volebat ex Viteb. duobus (Ephem. Lips. p. 92.), Florr. et P2., epicos antiquos non dixisse cum Bekkero (cens. Hom. Wolf. p. 131.) puto pro *Ἄρην*, quod epicos tantum seriores et ne hos quidem deceat, nisi MSS. meliores me avocarent a proposito. *Ἄρην* scribitur etiam v. 333. 425. (ubi *Ἄρηα* habent Em. Viteb.) 457. (ubi *Ἄρηα* Vit.).

V. 62. *νύσσοντες χηλῇσι*] Allegatur a Schol. Aristoph. Ach. 740.

ἀλλά οἱ εὐχωλέων οὐκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων·
αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίην Ἡρακληείην.
πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίου
λάμπεν ὑπαὶ δεινοῖο θεοῦ τευχέων τε καὶ αὐτοῦ·
πῦρ δ' ὣς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνῳ
ἔτλη θνητὸς ἐὼν κατεναντίον ὁρμηθῆναι
πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμου Ἰολάου;
κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
ὅς ῥα τόθ' ἡνίοχον προςέφη κρατερὸν Ἰόλαον·
  Ἥρως ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
ἦ τι μέγ' ἀθανάτους μάκαρας, τοὶ Ὄλυμπον ἔχουσιν,
ἤλιτεν Ἀμφιτρύων, ὅτ' ἐϋστέφανον ποτὶ Θήβην

V. 74. Parr. duo ap. Thiersch. *πλήν γ'*.

V. 75. Quum Vit. habeat *κείνω*, Hermannus *κείνῳ* scribi iussit, ut de Hercule solo intelligatur. Mihi longe praestabilius videtur *κείνων*. Nam *ὅς* (v. 77.) dictum est propter v. 69. Prorsus eodem modo *ὅς* v. 57.

V. 76. *μέλεσσιν*] Em. *μελέεσσιν*.

V. 78. *φίλτατ' ἐκείνων* M2.

V. 79. *τι μέγ' ἀθανάτους*] Sic M1.2.3. V1. et ita vulgatum *τι μετ' ἀθαν.* correxerat Dorvill. ad Charit. p. 220. Hermannus l. l. malebat *ἦ μέγα δή τι θεοὺς μάκαρας*, quod diversum sit *τι μέγα* et *μέγα τι*. Illud vero quum sit aliquid magni, hoc vero aliquod magnum atque utrumvis quum hic locum habere possit, perstiti cum Gaisf. ac Dind. in correctione Dorvilliana.

V. 63. *πλεκτοῖσιν*] Noli intelligere currum plectilem, sed structum. V. Callim. Ap. 61: *ὁ δ' ἔπλεκε βωμὸν Ἀπόλλων*. Cf. v. 306.

V. 68. *οὐκ ἔκλυε Φοῖβος Ἀπόλλων*] Heinrichius: „at de Cycni ad Apollinem missis precibus nihil memoratur. Verba *οὐκ ἔκλυε* ergo accipias: irrita fecit eius vota intus concepta." Non assentior. Cycnus enim theorias depraedabatur Delphos Apollini mittendas et, ut hunc sibi placaret, aram ei voverat e capitibus occisorum Pagasae exstruendam, quemadmodum prior ipse Apollo e caprarum Cynthiadum capitibus aram sibi fecerat. (V. Callim. Apoll. 61. et auctor. *ἀγῶν. Ὁμήρ. καὶ Ἡσ.* Diog. Laert. Vit. Pythag. VIII, 1, 12.) Demonstratur verbis scholiastae Pindari Ol. X, 19., ubi non opus est cum Heynio et Boeckhio scribere *τῷ Ἄρει* pro *τῷ Ἀπόλλωνι*. Ipse Apollo eius preces non exaudivit, quod magis sibi curae cordique erant Delphica sacra quam Pagasaea.

V. 71. Coniungenda sunt vocabula *τευχέων δεινοῖο θεοῦ*; nam etiam *αὐτοῦ* pertinet ad Martem, non ad Cycnum. Rankius post *θεοῦ* interpungi iussit, quod minus placet.

V. 75. Cf. Theogon. 152. Op. et D. 147. 148.

V. 79 — 94. Haec alius esse auctoris suspicatur Thiersch.

ἦλθε λιπὼν Τίρυνθον, ἐϋκτίμενον πτολίεθρον,
κτείνας Ἠλεκτρύωνα βοῶν ἕνεκ' εὐρυμετώπων·
ἵκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχην τανύπεπλον,
οἵ ῥά μιν ἠσπάζοντο καὶ ἄρμενα πάντα παρεῖχον,
ἣ δίκη ἔσθ' ἱκέτῃσι, τίον δ' ἄρα κηρόθι μᾶλλον.
ζῶε δ' ἀγαλλόμενος σὺν ἐϋσφύρῳ Ἠλεκτρυώνῃ,
ᾗ ἀλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ἐπιπλομένων ἐνιαυτῶν
γεινόμεθ' οὔτε φυὴν ἐναλίγκιοι οὔτε νόημα,

V. 81. *Τίρυνθον*] M1. 2. Par. *Τίρυνθα*. Ruhnk. et Wintert. *Τίρυνθος*.

V. 84. *ἄρμενα*] M1. Em. *ἅρματα*, M2. *ἅρμενα*.

V. 85. *ἱκέτῃσι, τίον*] Em. *ἱκέτῃ, τοῖον*.

V. 87. *ἐπιπλομένων*] *περιπλομένων* P2. *ἐπιπλομένῳ ἐνιαυτῷ* Tr. *ἄμμε περιπλομένων* malebat Guietus.

V. 90. Pro *δόμον* M1. *δῶμα*.

V. 91. *ἀλιτήμενον*] Sic codd. omnes praeter M2., qui habet *ἀλιτήμηνον* (Par. ap. Rank. *ἀλιτίμενον*). Sed fateor magnopere mihi placere coniecturam Guieti *ἀλιτήμερον*, de qua v. Herm. add. ad Schaef. edit. Greg. p. 879. Nam Bentleii et Heynii emendatio *Εὐρυσθῆ' ἠλιτόμηνον* iure reprobata est ab Hermanno et Bekkero. *Ἠλιτόμηνος* est *ἑπταμηνιαῖος*, qualis vere factus est Eurystheus (Il. XIX, 118.) a Iunone, ne Hercules

de Hes. p. 28. Sed recte Hermannus Opusc. VI. p. 194. intercedit. Prorsus ita langueret repetitio *βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων, ὦ φίλος, ἀλλὰ σύ* —. Idem Herm. vv. 95 (ita enim sine dubio scribere voluit, non 96.) — 101. pro recentiore additamento habet. Nam qui fieri potest, inquit, ut Hercules Iolaum frena firmiter tenere currumque recta contra Martem et Cycnum dirigere hortetur, quum ipse nondum arma induerit? Hinc traiiciendos esse post 77. addendosque iis v. 338 seq. paululum mutatos (*ὣς εἰπὼν ἐς δίφρον ἔβη Διὸς ἄλκιμος υἱὸς ἐσσυμένως· τότε δή ῥα διόγνητος Ἰόλαος σμερδαλέως ἵπποισιν ἐκέκλετο*), ut antiquissima carminis forma restituatur. Mihi tamen haec omnia suo loco posita esse videntur. Nam ab heroe, qualis Hercules erat, facile exspectari poterat, ut neglectis armis suis in certamen cum bene armatis proruere paratissimus esset, quum Iolaum providentiorem deceret Herculem armorum induendorum admonere. Cuius rei testimonium esse puto, quod poeta postea leniter ridentem fingit Herculem (v. 115.). Alia argumenta pro integritate loci Rankius et Marckscheffelius (Hesiod. fragm. p. 144.) protulerunt.

V. 81. *Τίρυνθον*] ἡ *Τίρυνθος* (ut *Κόρινθος, Προβάλινθος, Ὄλυνθος, Σύρινθος*; v. Welck. Tril. Aesch. p. 212.) forma non est inusitata. Stephan. B. v. *Τίρυνς· τὸ ἐκ τόπου Τιρυνθόθεν, εἰς τόπον Τιρυνθόνδε· ὤφειλε δὲ Τιρυνθάδε ὡς πρὸς αἰτιατικήν*, quem iam Lennepius laudavit. Cf. Argum. IV. *Τίρυνς* nominativus est inventum nescio cuius poetae apud Hephaestion. Enchir. I, 2: *Τίρυνς, οὐκέτι τεῖχος ἐπήρκεσε*, *Τίρυς* vero grammaticorum. V. Lobeck. Phryn. p. 116. Paralip. Gramm. Gr. I. p. 94. 167.

V. 82. *βοῶν ἕνεκ'*] quum bubus irasceretur. V. v. 11.

σός τε πατὴρ καὶ ἐγώ. τοῦ μὲν φρένας ἐξέλετο Ζεύς,
ὃς προλιπὼν σφέτερόν τε δόμον σφετέρους τε τοκῆας
ᾤχετο, τιμήσων ἀλιτήμενον Εὐρυσθῆα,
σχέτλιος· ἦπου πολλὰ μετεστοναχίζετ᾽ ὀπίσσω
ἣν ἄτην ἀχέων· ἡ δ᾽ οὐ παλινάγρετός ἐστιν.
αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεποὺς ἐπετέλλετ᾽ ἀέθλους.
ὦ φίλος, ἀλλὰ σὺ θᾶσσον ἔχ᾽ ἡνία φοινικόεντα
ἵππων ὠκυπόδων· μέγα δὲ φρεσὶ θάρσος ἀέξων

prior dias luminis auras respiraret, atque ita etiam Bacchus dicitur a Nonno Dion. VIII, 400. IX, 9. V. Etym. M. p. 428, 10., ubi Callimachi fragmentum sic videtur refingendum: ὃν οὐκ ἔπλησε φέρουσα Μήτηρ ὠδίνων μῆνας, i. e. ὃν φέρουσα μήτηρ οὐκ ἔπλησε τοὺς τῶν ὠδίνων μῆνας (i. e. ἐννέα). Ἀλιτήμερον recepit cum Gaisf. Dindorfius. Vulgatam Lennepius defendit apud Boissonadum.

V. 92. πολλὰ] Bav. et Par. ap. Rankium μάλα. — μετεστοναχίζετ᾽] Stobaeus p. 98. μεταστον.

V. 93. ἄτην] ἄταν ἀχέων Ml. — ἀχέων] ὀχέων, quod maluerat Graevius, recepit Dind., ne accusativum ἣν ἄτην ἀχέων regeret. Sed v. annot. expl.

V. 94. ἐπετέλλετ᾽] V2. ἐπέτειλεν.

V. 96. ὠκυπέδων — θάρσον Vl.

V. 83. Ἡνιόχην] Sophocli Antigona dicitur Eurydice.

V. 85. ἣ δίκη ἔσθ᾽ ἱκέτησι] I. e. expiavit Amphitruonem Creon. V. Herodot. I, 35. et quos ibi laudavit Wesselingius. Praeterea rem accurate exposuit O. Müller. ad Aesch. Eum. p. 136.

V. 90. σφέτερον] suam domum. V. Voss. ad hymn. Cer. 103.

V. 91. ἀλιτήμενον] Si sanum est, idem significat quod ἀλιτήμονα Il. XXIV, 157. 186. Callim. Dian. 123. Cf. Buttm. Gr. uber. II. p. 72.

V. 93. ἀχέων] ἀχέων quum sit verbum neutrum, necesse est, ut ἣν ἄτην coniungas cum μετεστοναχίζετο: quare delevi posituram post ὀπίσσω. Assentitur Rankius coll. Odyss. IV, 261.

V. 94. Ex hoc versu concludas pugnam cum Cycno factam esse ante duodecim labores patratos. Ad Eurystheum antea Iphicles commigraverat cupidine maxime et spe magni honoris: at quae fuerit eius ἄτη apud Eurystheum, ex Hesiodo non perspicitur.

V. 95. φοινικόεντα] Non recte Heinrich. interpretatur ebore splendentia; multum enim inter se differunt πορφύρεον (a πυρί derivandum geminata radice) et φοινικοῦν, quorum illud sane splendidum significat ad ignis instar, hoc vero nihil est nisi rubrum. Ceterum hunc et insequentem versum non esse antiqui auctoris arbitratur Thiersch. de Hes. p. 28. propter repetitionem, quae insit versibus 95—97. Tamen aliquantum differunt ἔχ᾽ ἡνία et ἰθὺς ἔχε θοὸν ἅρμα, quorum hoc est: fac, ut recta via sine ambagibus currus contra Martem dirigatur. Si propter ἵππων ὠκυπόδων monitum est, ingrata quidem est ista repetitio, sed non magis suspecta quam ap. Hom. Il. VIII, 123. 129.

V. 96 seq. ἀέξων — ἔχειν] V. Matth. Gr. §. 544.

ἰθὺς ἔχειν θοὸν ἅρμα καὶ ὠκυπόδων σθένος ἵππων,
μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον Ἄρεος ἀνδροφόνοιο,
ὃς νῦν κεκληγὼς περιμαίνεται ἱερὸν ἄλσος
Φοίβου Ἀπόλλωνος, ἑκατηβελέταο ἄνακτος·
ἦ μὴν καὶ κρατερός περ ἐὼν ἄαται πολέμοιο.
Τὸν δ' αὖτε προςέειπεν ἀμώμητος Ἰόλαος·
Ἠθεῖ', ἦ μάλα δή τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
τιμᾷ σὴν κεφαλὴν καὶ ταύρεος Ἐννοσίγαιος,
ὃς Θήβης κρήδεμνον ἔχει ῥύεταί τε πόληα·
οἷον δὴ καὶ τόνδε βροτὸν κρατερόν τε μέγαν τε
σὰς εἰς χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέος ἐσθλὸν ἄρηαι.
ἀλλ' ἄγε δύσεο τεύχε' ἀρήϊα, ὄφρα τάχιστα
δίφρους ἐμπελάσαντες Ἄρηός θ' ἡμέτερόν τε

V. 97. ἔχειν] Harl. ἔχων.
V. 99. κεκλογὼς M2. Antea ὃς καὶ νῦν V1.
V. 101. καὶ] omisit P2. — ἄεται M3., ἀᾶται V1.
V. 103. ἠθεῖ', ἦ] ὦ θεῖ' ἦ V2. ἦ θεῖ' ἦ Pal. ἠθεῖε Par. ὢ ἠθεῖε, ἦ M2. Postea δήτοι.
V. 105. πόληα] πόληας M3. P2. πολησε M1.
V. 106. τε ante μέγαν deest in M2.
V. 108. ἀλλ' ἄγε] Sic P2. M1. 2. 3. V1. Dind. Vulgo ἀλλά γε.
V. 109. ἀμπελάσαντες V1.
V. 110. οὔτοι] Sic M1. V1. Harl. Bentl., Herm. Vulgo οὔτι.
V. 111. Bentl. οὐ Ϝιφικλείδην.

V. 101. ἄαται] Buttmann. Lexil. I. p. 300. et Gr. ub. II. p. 86. malit ἆται. Sed vide quae de his verborum generibus monui in Allgem. Lehre vom Accent d. gr. Sprache p. 97 seq. Nam praeter Hesiod. Op. 241. μηχανάαται legitur ap. Quint. Smyrn. I, 420. ὁράατε, ap. Nicand. Alex. 221. βρυκανάαται, Secund. in Brunck. Anal. III. p. 5. ἐξελάατε, de qua re dubitabat Buttmannus. Sed ἆται scribere non licet etiam propterea, quod ἄαται hic habet vim ac potestatem futuri, ut ἔδομαι, πίομαι (v. Buttm. Gr. ub. I. p. 408. II. p. 86.), quae necessario brevem habent ante exitum syllabam, ut futura esse videri queant. Nam εἶμι ad aliud genus pertinet, utpote cuius futura significatio pendet a notione verbi eundi. Hermannus l. l. p. 195. ἄαται non habet pro futuro, sed pro praesenti hac sententia: Auch ein noch so Tapferer wird des Kampfes satt. Hoc vero, si proverbium est, alienum videtur a sententia Hesiodi; nam ita qui dicit, in animo habet eos, qui, quanquam iuvenes strenui bellatores fuerunt, tamen vergente aetate pacem praeferunt.

V. 103. ἠθεῖ'] Ἠθεῖον vocabulo honorifico adolescentes apud epicos poetas compellare solent maiorem natu.

V. 104. ταύρεος Ἐννοσίγαιος] De Neptuno, Onchesti in Boeotia culto, intelligi debere recte monuit Tzetza, eo tamen

μαρνώμεσθ', ἐπεὶ οὔτοι ἀτάρβητον Διὸς υἱὸν
οὐδ' Ἰφικλείδην δειδίξεται, ἀλλά μιν οἴω
φεύξεσθαι δύο παῖδας ἀμύμονος Ἀλκείδαο,
οἵ δή σφι σχεδόν εἰσι, λιλαιόμενοι πολέμοιο
φυλόπιδα στήσειν, τά σφιν πολὺ φίλτερα θοίνης.
Ὣς φάτο· μείδησεν δὲ βίη Ἡρακληείη,
θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμενα εἶπεν·
καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προςηύδα·
Ἥρως ὦ Ἰόλαε, διοτρεφές, οὐκέτι τηλοῦ
ὑσμίνη τρηχεῖα· σὺ δ' ὡς πάρος ἦσθα δαΐφρων,
ὣς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτην
πάντη ἀναστρωφᾶν, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε δύνηαι.
Ὣς εἰπὼν κνημῖδας ὀρειχάλκοιο φαεινοῦ,

V. 112. *φεύξασθαι* M3.
V. 113. *εἰσί*] Sic M2. V1. Ceteri *εἶσι*. *Εἰσί* etiam Hermannus et Rankius. — *πτολέμοιο* M3.
V. 114. *φίλτερα*] P2. M2. Rehd. Harl. *φέρτερα*. Antea *σφι* M3.
V. 116. *θυμῷ*] V2. *μύθῳ*. — *νυ*] om. P2. M1.3.; ab aliis apud Rankium abest *οἱ*.
V. 119. *τρηχεῖα*] Em. Harl. M1. *τραχεῖα*.
V. 120. *Ἀρείονα κυαν.*] V2. *ἀρείονα Κυαν.*
V. 121. *γε δυν.* M1.
V. 122. *κνημῖσιν* V1.

falsus, quod a tauris ipsi immolatis hoc cognomen tulisse deum arbitratur. *Ταύρεος Ἐννοσίγαιος* est Neptunus, qui undis Onchesti lacus, taurorum instar mugientibus (cf. Aristot. Probl. XXIII, 2.), Thebarum urbem, cuius in se recepit custodiam, de periculis imminentibus advertit. V. Mülleri Orchom. p. 43. Ceterum Neptunum fuisse in dis Thebarum tutelaribus ex Aeschyl. Sept. 121 seq. Well. perspicitur.

V. 112. *δύο παῖδας Ἀλκείδαο*] Amphitruonis, filii Alcaei. *Παῖς* latiore sensu usurpatur.

V. 113. *σφι* aeque bene ad Martem solum pertinere potest (v. Voss. hymn. Cer. v. 103.), quam ad Martem et Cycnum. Illud h. l. praestare mihi videtur, hoc Rankio.

V. 120. *Ἀρείονα*] De hoc equo v. Pausan. VIII, 25. Hom. Il. XXIII, 346. 347. Schellenberg. ad Antim. rel. p. 65., quos laudavit Heinrichius. Non intelligi currum uno equo rectum iam monuit contra eundem Heinrichium Hermannus l. l. comparato loco Hom. Il. XXIII, 409. 525. Tamen huius rei exemplum est apud Eurip. Orest. 1004. *μονόπωλος ἀώς*.

V. 122. *ὀρειχάλκοιο*] Homero, tragicis atque Pindaro incognitum est hoc metallorum genus, ab auctore hymni in Vener. 9. primo memoratum: *ἐν δὲ τρητοῖσι λοβοῖσιν ἄνθεμ' ὀρειχάλ-*

Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, περὶ κνήμῃσιν ἔθηκεν·
δεύτερον αὖ θώρηκα περὶ στήθεσσιν ἔδυνε,
καλόν, χρύσειον, πολυδαίδαλον, ὅν οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη, κούρη Διός, ὁππότ' ἔμελλε
τοπρῶτον στονόεντας ἐφορμήσασθαι ἀέθλους.
θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρῆς ἀλκτῆρα σίδηρον
δεινὸς ἀνήρ· κοίλην δὲ περὶ στήθεσσι φαρέτρην
καββάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἔντοσθεν ὀϊστοὶ
ῥιγηλοί, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.

V. 124. *ἔδυνε*] V2. *ἔδυνεν*, et sic semper in fine versus.

V. 125. *περιδαιδάλεον* M1. — *ὅν οἱ ἔδωκε*] Sic M2. 3. V1. Vit. Male vulgo *ὅν ῥ' οἱ ἔδωκε*. V. Herm. Orph. p. 780.

V. 130. *κάββαλε δ' ἐξ.* M2. — *ἔντοσθεν*] V2. *τοι ἔσσαν.*

V. 131. *ῥιγαλοί*, — *λαθηφθ.* M1. — Minus placeret, si, de quo ambigi posse dicebat Hermannus, post *δοτῆρες* commate distingueretur.

V. 132. *θάνατ' εἶχον* V1.

V. 134. *μόρφνοιο*] Vulgo *μορφνοῖο*. V. Allgem. Lehre vom Accent p. 195.

V. 135. *εἵλετο δ' ὄμβριμον ἔγχος — αἴθοπι χαλκῷ*] Vulgo *πτερύγεσσιν Ἧσαν. ὁ δ' ὄμβριμον ἔγχος — εἵλετο χαλκῷ*, quo nihil potest languidius fingi. Pro *εἵλετο* tamen M1. 3. V1. Vit. Em. P2. *αἴθοπι*; porro M2. *ἀκάχμιον εἵλετο θυμῷ*. Quod ego

κου, χρυσοῖό τε τιμήεντος. Schol. Apollon. IV, 973: *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν Τελεταῖς φησι μὴ ὑπάρχειν τὸ ὄνομα μηδὲ τὸ τούτου εἶδος.* V. Boisson. ad Philostr. Her. p. 602. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 260 seq. 286. Metrol. Unters. p. 347. Tamen Latinorum aurum in *ὀρειχάλκου* (aurichalci) vocabulo latere videtur. Sic auratum antiqui dicebant oratum. V. Macrob. Sat. III, 15. et Glossar. H. Steph., ubi legitur aurochalca. Videtur a Tuscis primum, ex quorum sermone aurum receptum est Latinis, hoc metallorum genus Graecis allatum esse, conflatum ex auro et cupro, proprio illo Tuscorum metallo. Atqui Tyrrheni (nempe Tusci) noti sunt auctori hymn. in Bacchum v. 8., et cuprum propterea Veneri acceptum fuisse videtur, quod in Cypro insula magna eius metalli vis effodiebatur, unde nomen tulit apud nos. Cuprum enim est metallum Cyprium. V. Engel: Kypros I. p. 43.

V. 128. *σίδηρον*] ensem.

V. 132. *δάκρυσι μῦραν*] Mirum, si dictum esset pro: ciebant lacrimas occisorum cognatis, ut arbitratur cum Tzetza Heinrichius; potius intelligendum est de sagittis venenatis. Scholium Tzetzae sic corrigas sis: *μῦρον ἔῤῥεον δὲ καὶ ἔσταζον* [*καὶ δάκρυσι μῦρον, ἀντὶ τοῦ μύρεσθαι ἐποίουν τοὺς τῶν ἀναιρεθέντων οἰκείους*], *ὡς κεχρισμένων τῶν βελῶν ὄντων θανασίμῳ φαρμάκῳ.* Uncis inclusa inserenda sunt post *φαρμάκῳ*, nam verbis *καὶ δάκρυσι μῦρον* inchoatur alia quaedam hunc locum explicandi ratio.

V. 134. *μόρφνοιο φλε-*

πρόσθεν μὲν θάνατόν τ' εἶχον καὶ δάκρυσι μῦρον,
μέσσοι δὲ ξεστοί, περιμήκεες, αὐτὰρ ὄπισθεν
μόρφνοιο φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερύγεσσιν.
εἵλετο δ' ὄμβριμον ἔγχος ἀκαχμένον αἴθοπι χαλκῷ·
κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκε,
δαιδαλέην, ἀδάμαντος, ἐπὶ κροτάφοις ἀραρυῖαν,
ἥτ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.
Χερσί γε μὲν σάκος εἷλε παναίολον, οὐδέ τις αὐτὸ
οὔτ' ἔῤῥηξε βαλὼν οὔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.

recepi est ex Hermanni emendatione ephem. litt. Lips. l. l. p. 94. Quam emendationem minus probandam esse propterea Rankius putat, quod apud Homerum, ubi hoc versiculo utitur, semper ὀξέϊ χαλκῷ, non αἴθοπι χαλκῷ reperiatur, quo longe sit alterum significantius. Recte quidem, sed eam ipsam ob causam, quod non totum versiculum mutuatus esse videri vellet noster poeta, aliud epitheton addidit. Cf. 156. cum Iliad. XVIII, 535.

V. 136. κυανέαν M1.

V. 137. ἀδάμαντος] M1. P2. ἀδάμαντον.

V. 138. εἴρυτο] V2. M1. ἤρυτο. V1. ἔρρυτο. — κάρην M2.

V. 139. χερσὶ δὲ — παραίολον M2. χερσὶ μὲν Pariss. ap. Rank. — εἶχε παν. M3.

V. 140—143. desunt in M1.

γύαο] ἐπτερωμένοι ἦσαν μέλανος ἀετοῦ φλεγύου ἐκ τοῦ φλέγειν καὶ λαμπρὸν εἶναι· οἱ δὲ ὄρνεον εἶναι παραπλήσιον γυπί. SCHOL. V. Etym. M. s. v. Mülleri Orchom. p. 195. 196.

V. 137. ἀδάμαντος] Ἀδάμας habendus est in numero fictitiorum metallorum, vel incognitorum posteris. Blomf. Aesch. Prom. 6. male ferrum intelligi dicit.

V. 139. In hac quae sequitur descriptione clipei ne quis putet poetam ita sibi animo finxisse formam scuti figuramque, ut ab artifice posset vel exsculpi vel delineari; is enim rem actam ageret, quum iusto liberius evagarit poetae ingenium; vid. v. 217 seq. Similiter de Homeri clipeo Achilleo iudicavit Letronne in Annali dell' instituto di corr. arch. I. p. 394. Quanquam qui imaginem clipei Hesiodii nuper expressisse dicitur Schwanthalerus (v. Kunstblatt anni 1840. N. 48.), sua laude non privandus esse videtur. Ceterum vv. 141 — 317., quibus continetur uberior scuti descriptio, additos esse a poeta aliquanto seriore monui ad vv. 217. 318. Antiquior poeta scripserat: χερσί γε μὲν σάκος εἷλε παναίολον· οὐδέ τις αὐτὸ οὔτ' ἔῤῥηξε βαλὼν οὔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι, θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, οὗ διὰ βουλὰς κτἑ. v. 318 seq. Similiter Pindar. Pyth. I, 47: τέρας μὲν θαυμάσιόν τι ἰδέσθαι, θαῦμα δὲ παριόντων ἀκοῦσαι. Aliter Thierschius de Hes. p. 27., qui descriptionem scuti antiquius esse carmen putat, cui deinde reliqua addita ab rhapsodis fuerint.

πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ τιτάνῳ λευκῷ τ' ἐλέφαντι
ἠλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὲς ἔην, χρυσῷ τε φαεινῷ
λαμπόμενον, κυάνου δὲ διὰ πτύχες ἠλήλαντο.
ἐν μέσσῳ δὲ δράκοντος ἔην φόβος οὔτι φατειός,
ἔμπαλιν ὄσσοισιν πυρὶ λαμπομένοισι δεδορκώς·
τοῦ καὶ ὀδόντων μὲν πλῆτο στόμα λευκὰ θεόντων,
δεινῶν, ἀπλήτων, ἐπὶ δὲ βλοσυροῖο μετώπου
δεινὴ ἔρις πεπότητο κορύσσουσα κλόνον ἀνδρῶν,
σχετλίη, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας αἴνυτο φωτῶν,

V. 141. λευκῇ M2.
V. 143. κυάνου] M2. κυανοῦ.
V. 144. δὲ δράκοντος] Sic MSS. et editi omnes. Sed ex Tzetzae schol. elucet in quibusdam exemplaribus scriptis inventum esse δ' ἀδάμαντος, quod recipiendum in textum esse putabat Rankius. De Gorgonis capite non cogitavit poeta. V. v. 23. — φατειός] Em. φατεινός.
V. 145. ἔμπαλιν] P2. M3. ἔμπαλι δ'. — λαμπόμενοι M1.
V. 146. θεώντων M3.
V. 147. μετώπου] V2. προςώπου.
V. 148. δεινὴ ἔρις] Vulgo δεινὴ Ἔρις. — πεπότατο — κορύσσα M1.
V. 149. σχετλία et paulo post sine ἐκ M1. — αἴνυτο] Re-

V. 141. κύκλῳ] Recte Heinrich. dictum esse censet pro πᾶν σάκος ἐν κύκλῳ, vel πᾶς κύκλος τοῦ σάκεος. Totus enim clipeus quadripartitus fuisse videtur, prima pars gypso (τιτάνῳ), secunda ebore, electro tertia, et quarta auro ita exornata, ut quattuor hae areae laminis caeruleis distinguerentur (κυάνου δὲ πτύχες διηλήλαντο), totum autem Oceano circumdaretur. Cf. praeterea Welckerum (Zeitschr. f. Gesch. d. alten Kunst I. p. 553.) et Muellerum (Zeitschr. für Alterth. 1834. No. 110.]

Ibid. ἐλέφαντι] V. Heyn. Comment. Soc. sc. T. I. p. 111. et Heinr. praef. ad Scut. p. LIX.

V. 142. ἠλέκτρῳ] τὸ ἤλεκτρον (ab ἕλκειν cum Buttmanno derivandum) hic non est metallorum genus, sed quod nos dicimus Bernstein, αἱ ἤλεκτροι artificium ex eadem materia. V. Buttm. Mythol. II. p. 346 seq.

V. 144. φόβος] horrenda facies. Bene Pausaniam V, 19. comparaverunt Welckerus et Müllerus.

V. 145. ἔμπαλιν — δεδορκώς] i. e. λοξὰ βλέπων.

V. 146. λευκὰ θεόντων] Vid. v. 224. Theogon. 733. Cf. quos laudavit Heinrich. Invenitur primum apud Homerum Od. XXIV, 208: ἔνθα οἱ οἶκος ἔην, περὶ δὲ κλίσιον θέε πάντη.

V. 148. δεινὴ ἔρις] δεινὴ Ἔρις ab hoc loco alienum est, vel propter v. 156. Inepte etiam, ut hoc addam, dictum esset: δεινὴ Ἔρις πεπότητο ἐπὶ βλοσυροῦ μετώπου, quod quomodo poeta sibi cogitarit, non facile quispiam assequatur; nam quo minus interpretere: draconis cervici imminet Eris, ut voluit Heinrichius, impedit tam μετώπου vocabuli significatio, quam totius loci tenor. Igitur non erraveris, si ita interpretatus fueris: auf dem grimmigen Antlitz schwebt (ist ausgedrückt) Kampfwuth.

οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν.
τῶν καὶ ψυχαὶ μὲν χθόνα δύνουσ' Ἄϊδος εἴσω
αὐτῶν, ὀστέα δέ σφι περὶ ῥινοῖο σαπείσης
Σειρίου ἀζαλέοιο κελαινῇ πύθεται αἴῃ.
ἐν δὲ Προΐωξίς τε Παλίωξίς τε τέτυκτο,
ἐν δ' Ὅμαδός τε Φόβος τ' Ἀνδροκτασίη τε δεδήει.
ἐν δ' Ἔρις, ἐν δὲ Κυδοιμὸς ἐθύνεον, ἐν δ' ὀλοὴ Κὴρ
ἄλλον ζωὸν ἔχουσα νεούτατον, ἄλλον ἄουτον,
ἄλλον τεθνηῶτα κατὰ μόθον ἕλκε ποδοῖιν.

cte sic scripsit Dind. ex marg. Em. et V2.; nam εἵλετο, quod vulgo circumfertur, est glossema. M2. adeo εἵλετο βροτῶν. V. Hom. Il. IV, 531: ἐκ δ' αἴνυτο θυμόν. V, 155: φίλον δ' ἐξαίνυτο θυμόν.

V. 151. δύμενος V1.

V. 152. περ ῥιν. M2. — σαπείσῃ M1., περὶ ῥινοῖο, sed supra scripto —ρω— M3.

V. 153. κελαινῇ] μελαίνῃ Harl. κελαινῶν M1.

V. 155. Φόβος τ' — δεδήει] Vit. φόνος τε ἀνδρῶν ἀνδροκτασιάων. Em. φόνος τ' ἀνδρῶν ἀνδροκτασίη τε. P2. M1. φόνος τε ἀνδρῶν ἀνδροκτασίη. φόνος praeferunt Hermannus et Rankius.

V. 156. κύδογκος M1.

V. 157. ἀούτατον V1.

V. 151. τῶν] ad αὐτῶν pertinens (v. 152.), non est articulus, ut voluit Heinrichius, sed pronomen demonstrativum, ut in iis exemplis, quae protulit vir doctissimus, Il. VII, 170. XXI, 114.; αὐτῶν oppositum est τοῖς ὀστέοις, aliter atque Il. I, 4.

V. 152. περὶ ῥινοῖο σαπείσης] περί coniunge cum σαπείσης. Eodem modo ὀστέα et ῥινοί coniunguntur ap. Apoll. Rh. Arg. II, 201: ῥινοὶ δὲ σὺν ὀστέα μοῦνον ἔεργον. Cf. Valcken. Callim. eleg. fr. p. 27. Similiter Theocr. II, 89: αὐτὰ δὲ λοιπὰ ὀστέ' ἔτ' ἦς καὶ δέρμα. Ceterum ῥινός femininum est apud recentiores epicos, ut Apoll. Rh. II, 58.

V. 153. Σειρίου ἀζαλέοιο] quando Sirius torret. Non magis opus est supplere ὑπό vel ὄντος, quam in genitivis θέρους, ἔαρος, ὄρθρου Op. 575. αἰθρίας Aristoph. Nubb. 367. V. Matthiae Gr. Gr. §. 377, 2. et quae diximus ad Aristot. Oec. p. 82. Sirius hic non est pro sole, quod habent seriores epici. V. Herm. Orph. p. 813.

V. 156—159. Hi versus a rhapsodo sublecti Homero Iliad. XVIII, 535—538. Sed propterea non sunt relegandi. Cf. Herm. l. l. p. 93. Nam de Eride bis memorata dictum est ad v. 148., et cur hic Κήρ, omnium personarum maxime terribilis, ferri non possit, non perspicitur. Nam personas vere affabre factas hic intelligi, non quasi epithetis describi horrendam medii clipei imaginem, quae Muelleri et Rankii sententia est, eo concludi potest, quod versus 160., nisi faciem personae cogites, inepte adiectus esset. Inprimis autem ἐθύνεον v. 156., pro quo apud Homerum legitur ὁμίλεον, argumento est haec de industria addita esse a poeta nostro. Nam ἐθύνεον est vocabulum Hesiodium. V. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 55.

V. 157 seq. His personis τεθνηκότος, νεουτάτου et ἀούτου tres pugnae sortes: letum, vulnus et captivitas, significantur.

εἷμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι δαφοινεὸν αἵματι φωτῶν,
δεινὸν δερκομένη καναχῇσί τε βεβρυχυῖα.
ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν, οὔτι φατειῶν,
δώδεκα, ταὶ φοβέεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων,
οἵτινες ἀντιβίην πόλεμον Διὸς υἷι φέροιεν·
τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν εὖτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης, τὰ δὲ δαίετο θαυματὰ ἔργα.
στίγματα δ' ὣς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκουσι·
κυάνεοι κατὰ νῶτα, μελάνθησαν δὲ γένεια.
ἐν δὲ συῶν ἀγέλαι χλούνων ἔσαν ἠδὲ λεόντων
ἐς σφέας δερκομένων, κοτεόντων θ' ἱεμένων τε.

V. 159. Vulgo δαφοίνεον. Sed recte M2. V1. V. Allg. Lehre vom Accent. p. 294.

V. 160. βεριθεῖα M1., κανοχῇσί τε βεβριθυῖα M3., βεβρυχυῖαι V1. Vulgo βεβριθυῖα. Recepi lect. M2. V1., ut iam coniecerat Ruhnkenius.

V. 162. Post h. v. in M1. sequuntur vv. 140—143. scripto tamen ὑπολαλαπές pro ὑπολαμπές et omisso λαμπόμενον. — τοὶ βόσκονται, in marg. γρ. ταὶ φοβέεσκον M3.

V. 163. Διὸς deest in M1.

V. 164. μάχετο V1.

V. 165. θαυματὰ] Hoc pro θωῦτὰ recepi cum Gaisf. et Dind. ex V2. Pal. Par. (ap. Ruhnk.) Neap., duobus Flor.; θαυμαστὰ P2. Med. duo alii Florr. ap. Lennep. Vit., θέσκελα unus Flor. ap. Lennep., σ' ἐδαίετο θαυμαστὰ M1., ἐδέετο θαυμαστὰ M2., θαυμαστὰ etiam V1.

V. 166 seq. στίγματα — κυάνεα] Male habet ultima vocis κυάνεα producta, quare Herm. ad Orph. p. 702. coniecerat στιγμαὶ — κυάνεαι, quod sustentatur Pal. Par. 2. Vit. M1. 3. V1., qui habent κυάνεοι. Nunc autem recipiendum esse putat κυάνεοι,

Maxime memorabilis est ἄουτος forma, etiam Homero l. l. usurpata. Nam analogum erat ἀνούτατος Il. IV, 540. vel ἀνούτητος, unde ἀνουτητί Il. XXII, 371., si ab οὐτάω derivandum erat; quare, nisi Homeri locus omnibus sustentaretur codicibus, ab auctore nostro scriptum esse ἀλωτόν vel ἀλόντα contenderem.

V. 164. Haec Rankius ita interpretatus est, ut non de collisis ipsorum serpentum dentibus intelligeret, sed de dentibus pugnatorum, qui tremore colliderentur, quum Hercules in pugnam procederet. Hoc vero prorsus non patitur ratio verborum ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν et τὰ δὲ δαίετο ἔργα. Capita ista serpentum ita scuto infixa erant, ut thysanorum instar propendula moverentur cum scuto sublato et ultro citroque moto. Hinc effectus est stridor dentium collisis faucibus.

V. 165. δαίετο θαυματὰ ἔργα] Δαίετο, ardebant fulgore metalli. HEINR. θαυματά pro θαυμαστά, ut ἀγατός pro ἀγαστός, ἀδάματος pro ἀδάμαστος.

V. 166. ἐπέφαντο ἰδεῖν] V. Matth. Gr. §. 535.

V. 168. χλούνων] Contractum esse videtur ex χελούνης, ut a χελών derivetur, quod apprime accommodatum apro est pro-

τῶν καὶ ὁμιληδὸν στίχες ἤϊσαν· οὐδέ νυ τοίγε
οὐδέτεροι τρεέτην· φρῖσσόν γε μὲν αὐχένας ἄμφω.
ἤδη γάρ σφιν ἔκειτο μέγας λῖς, ἀμφὶ δὲ κάπροι
δοιοί, ἀπουράμενοι ψυχάς, κατὰ δέ σφι κελαινὸν
αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'· οἱ δ', αὐχένας ἐξεριπόντες,
κείατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέουσι.
τοὶ δ' ἔτι μᾶλλον ἐγειρέσθην, κοτέοντε μάχεσθαι,
ἀμφότεροι, χλοῦναί τε σύες χαροποί τε λέοντες.
ἐν δ' ἦν ὑσμίνη Λαπιθάων αἰχμητάων
Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα Δρύαντά τε Πειρίθοόν τε

quae constructio propter *δράκουσι* mutata sit. Mihi simplicissimum videtur post *δράκουσι* interpungere, ut ad *κυάνεοι* suppleatur *ἦσαν*, ut v. 183. Nam istam mutatam constructionem non facile tuleris in tam arcte coniunctis vocabulis.

V. 169. *κοτιέντων* M1. — M2. *τ' ἱεμένων.*

V. 170. *ὁμιληδὸν*] P2. V2. *ὁμιλαδόν.* — *τῶν ὁμιληδῶν στίχες ἴσαν* M1., *ἴσαν* etiam V1. — *τοίγε*] Sic Par. pro *τώγε* vel *τῶν γε* [sic M2.], quod habent ceteri. Qui illud mutarunt, eos male habebat pluralis in *τοίγε* et *οὐδέτεροι* iunctus duali *τρεέτην.* *ἴεσαν τῶν γε* M3.

V. 171. *οὐδέτεροι*] P2. *οὐδέτερον.* M2. V1. *οὐδ ἕτ. τρεείτην* M3. Porro M2. *φρένας ἄμφω.*

V. 172. *λῖς*] V1. 2. M2. *λίς.* Sed v. Allg. Lehre v. Acc. p. 241. Recte *λῖς* M1. 3.

V. 173. *δυοί — ψυχᾶς* M2.

V. 174. *ἀπελίβετ'* M2.

V. 176. *ἐγειρέθην*, sed supra *άγ.* M3. — *κοτέοντε*] Vit. *κότεόν τε.*

V. 178. *ὑσμίνη μάχη Λ.* M1. V1.

V. 179. *καὶ νέατ'* M1., *καὶ νέα* V1. — *Δρίαντα* M2.

pter varronum incondita rostra, ut Lucilius ait.

V. 169. *θ' ἱεμένων τε*] V. annot. crit. ad v. 65.

V. 173. *ἀπουράμενοι*] Recte reflexivam medii significationem ita agnoscit Hermannus, ut *ἀπουράμενοι* etiam ad leones pertinere dicat, qui invicem se interfecerant. Paulo aliter Rankius: „qui sibi vitam eripuerant sc. pugnando prae reliquis, i. e. qui pugnantes vitam amiserant." Hoc autem admodum mire dictum foret neque valeret nisi de eo, qui ipse mortem sibi conscivisset. Idem Rankius *οἱ δέ* (v. 174.) oppositum esse putat *αἵματι* eodem versu, quum pateat *οἱ δέ* pertinere ad solos apros, *σφί* vero v. 173. tam ad leonem, quam ad apros.

V. 178. *Λαπιθάων*] V. Boettiger. Griech. Vasengem. I, 3. p. 75. Müller. Orchom. p. 194 seq.

V. 179. *Καινέα τ' ἀμφὶ ἄνακτα*] Haec minus recte ita explicantur ab Heinrichio, ut omisso *τῶν* articulo *ἀμφί* periphrasin personae facere videri debeat pro *Καινέως τ' ἄνακτος Δρύαντός τε κτἑ.* Nam in hoc loquendi genere articulus nullo modo abesse potest. Sic Hom. Il. IX, 80: *ἐκ δὲ φυλακτῆρες σὺν τεύχεσιν ἐσσεύοντο ἀμφί τε Νε-*

Ὁπλέα τ' Ἐξάδιόν τε Φάληρόν τε Πρόλοχόν τε
Μόψον τ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήσιον, ὄζον Ἄρηος,
Θησέα τ' Αἰγείδην, ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν·
ἀργύρεοι, χρύσεια περὶ χροῒ τεύχε' ἔχοντες.
Κένταυροι δ' ἑτέρωθεν ἐναντίοι ἠγερέθοντο
ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον ἰδ' Ἄσβολον οἰωνιστὴν
Ἄρκτον τ' Οὔρειόν τε μελαγχαίτην τε Μίμαντα
καὶ δύο Πευκείδας, Περιμήδεά τε Δρύαλόν τε,
ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
καί τε συναΐγδην ὡςεὶ ζωοί περ ἐόντες

V. 181 seq. Pro his versibus Em. *Μόμψον δ' Ἀργείδην ἐπιείκελον ἀθανάτοισιν.* V. 182. in Iliad. I, 265. migravit.

V. 183. Hic versus, quia deest in MS. M2. Voss. et Harl., pro spurio habetur a Ruhnkenio, Gaisfordio et Dind. Mihi genuinus esse videtur. V. animadv. expl. — *χρύσεα* M1. V1.

V. 184. *Κένταυροι δ'*] Em. *Κένταυροί θ'*, M2. *Κενταῦροι δ'*.

V. 185. *Πτεραῖον* V1. — *ἠδ'* M1.

V. 186. *Οὔρειον*] V2. M1. *Θούριόν τε*, M2. *τ' οὔριον — μελεγχέτην*, M3. *θούρειόν τε, θ' οὔριόν* V1.

V. 187. *Πευκίδας* M1.

V. 188. *ἀργύρεοι — ἔχοντες*] *ἀργυρέας — ἔχοντας* Harl. — *ἐνὶ χερσ.* M3.

V. 189. *συναΐγδην*] Ita V. D. observ. misc. I. p. 416. cum Voss. Med. Etym. M. p. 40, 31. pro eo, quod ante Heinr. edebatur, *συναΐκτην*, quod retinet Buttmann. Lexil. I. p. 16.

V. 192. *ἐναρφόρος*] Em. *ἐναριφόρος*, M1.3. V1. et alii ap. Rankium *ἐναρσφόρος*, Med. P2. *ἐναροφόρος*.

στορίδην Θρασυμήδεα, ad hoc genus pertinere nego. Ut hic est simplex structura *οἱ φυλακτῆρες ἑσσεύοντο ἀμφὶ Θρασυμήδεα*, ita apud nostrum *ὑσμίνη Λαπιθάων ἦν ἀμφὶ Καινέα Δρύαντά τε κτἑ.*

V. 183. Bello Lapitharum et Centaurorum ab illis victorum indicatur victoria militiae ordinata incedentis acie atque cultioribus armis instructae de rudi antiquioris temporis agmine reportata. Hoc significatur etiam nominibus Lapitharum et Centaurorum, de quibus vide Mülleri Orchom. p. 197. Buttm. Mythol. II. p. 221., significatur etiam versu, *ἀργύρεοι, χρύσεια περὶ χροῒ τεύχε' ἔχοντες*, apto illo Lapithis, et altero *ἀργύρεοι, χρυσέας ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες*, Centauris, rudioribus armis usis, accommodato. Quibus consentaneus est v. 190. *ἔγχεσιν ἠδ' ἐλάτῃς αὐτοσχεδὸν ὠριγνῶντο*; nam *ἔγχεα*, pila, sunt opposita *ἐλάταις*, rudibus Centaurorum perticis. Nam *Κένταυροι* magis videntur *κοντοφόροι* esse quam *κέντορες ἵππων* (Il. IV, 391.). Post *ἀργύρεοι* supple *ἦσαν*.

V. 191. Hinc poetam novam ordiri imaginem puto, quae non pertineat ad certamen Centaurorum cum Lapithis.

V. 192. *ἐναρφόρος*] Mira compositionis imago male ad analogiam *πυρφόρος* vocabuli directae. Ex variis lectionibus ap-

ἔγχεσιν ἠδ' ἐλάτῃς αὐτοσχεδὸν ὠριγνῶντο.
ἐν δ' Ἄρεος βλοσυροῖο ποδώκεες ἕστασαν ἵπποι
χρύσεοι, ἐν δὲ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρος οὔλιος Ἄρης
αἰχμὴν ἐν χείρεσσιν ἔχων, πρυλέεσσι κελεύων,
αἵματι φοινικόεις, ὡσεὶ ζωοὺς ἐναρίζων,
δίφρῳ ἐπεμβεβαώς· παρὰ δὲ Δεῖμός τε Φόβος τε
ἕστασαν ἱέμενοι πόλεμον καταδύμεναι ἀνδρῶν.
ἐν δὲ Διὸς θυγάτηρ ἀγελείη Τριτογένεια,
τῇ ἰκέλη ὡσεί τε μάχην ἐθέλουσα κορύσσειν,
ἔγχος ἔχουσ' ἐν χερσὶ χρυσείην τε τρυφάλειαν,

V. 193. *αἰχμὴν*] Harl. ἔγχος ex glossemate; M2. ἔγχος τ'.

V. 195. *ἐπεμβεβαώς*] Sic Em. P2. Harl. ἐμβεβαώς Tr. δίφρον Harl. δίφρου Dind.

V. 199. *χρυσείην τε τρυφάλειαν*] Malui servare vulgatam, quanquam vitiosam propter correptam primam vocabuli χρυσείην syllabam (non enim epica est syllabae χρυσ correptio, quae invenitur ap. Pindarum. V. Boeckh. de metr. Pind. p. 289., quanquam etiam ad Theog. 15. al. notata est quaedam Pindari et Hesiodi, Boeoti utriusque, vocabulorum communio), quam monstrum versus infandum fovere: ἔγχος ἔχουσ' ἐν χερσὶ χρυσέην τε τρ., quod fovet cum Gaisf. Boissonadus, uterque M1.2.3. V1.2. secutus. Dind. ex coniectura Hermanni ad Orph. p. 813. [et Bentl. F. I.] ἐν χερσὶν ἰδὲ χρυσέην τρυφάλειαν dedit. Alia est Hermanni emendatio in ephem. Lips. φαεινήν τε τρ. ex Hom. Il. X, 76. — ἐνὶ χειρὶ M3.; χειρὶ pro χερσὶ legitur etiam in Harl. Med. atque hoc χερσὶ facillime potuit ex syllaba proxime sequente ita oriri, ut, sic semel scripto, ἐν post ἔχουσα adderetur. Fort. ἔχουσα χερὶ χρυσείην, vel ἐν χερσὶ καρήατί τε τρυφάλειαν.

paret ab initio scriptum fuisse ἐναρηφόρος, etiam reliquis vocabulis pro versus ratione mutatis; ἐναρσφόρος, cuius patrocinium susceperunt Buttmannus Gr. Gr. uber. II. p. 352. Schneidewinus Coni. crit. p. 11. et Rankius, ab analogia nondum video commendatum; nam omnia composita, quae σ illud in commissura habent, eo utuntur post vocalem posito, tanquam rhythmico adminiculo, quod hic prorsus non opus erat. Ergo cur adiecissent inutile illud σ, quum inde literarum ρσφ compositio nasceretur Graecis inaudita? Igitur ex ΕΝΑΡΟΦΟΡΟϹ scribendo factum esse videtur ΕΝΑΡϹΦΟΡΟϹ; ἐναρφόρος autem sequitur analogiam verbi χερνίπτομαι. V. Lobeck. Phryn. p. 669.

V. 194. *ἐναρίζων*] Haec vocabulo ἐναρίζειν indita interficiendi notio nondum usurpata est Homericae aetati.

V. 195. *Δεῖμός τε Φόβος τε*] Pallor et Pavor Latinis. V. Liv. I, 27. Eckhel. Doctr. num. II, 5. p. 226. V. praeterea Hom. Il. IV, 440. XI, 27. XIII, 229. XV, 119. Sunt Martis et Veneris filii. De Phobo v. Aeschyl. Sept. 45.

V. 198. *ὡσεί τε*] Hoc τε cognatum est illi in οἷά τε, ἐπεί τε. V. Theog. 93.

V. 199. *τρυφάλειαν*] Olenin: observations sur une note

αἰγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· ἐπὶ δ' ᾤχετο φύλοπιν αἰνήν.
ἐν δ' ἦν ἀθανάτων ἱερὸς χορός· ἐν δ' ἄρα μέσσῳ
ἱμερόεν κιθάριζε Διὸς καὶ Λητοῦς υἱὸς
[χρυσείῃ φόρμιγγι· θεῶν δ' ἕδος ἁγνὸς Ὄλυμπος·
ἐν δ' ἀγορή, περὶ δ' ὄλβος ἀπείριτος ἐστεφάνωτο]
ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι· θεαὶ δ' ἐξῆρχον ἀοιδῆς
Μοῦσαι Πιερίδες, λιγὺ μελπομένῃς εἰκυῖαι.
ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος ἀμαιμακέτοιο θαλάσσης
κυκλοτερὴς ἐτέτυκτο πανέφθου κασσιτέροιο,

V. 200. *ὤμοισιν* M1., in m. M2. scribitur alia manu *λείπει κἀνταῦθα*. Etiam Muetzellius de emend. Theog. p. 262. hic lacunam animadvertisse sibi videtur.

V. 202. *Διὸς καὶ Λητοῦς υἱὸς*] Sic scripsi cum Boiss. et Dind. ex M3. V2. (tribus Flor.) et Neap. Ceteri *κιθάριζεν Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός*.

V. 203. *ἁγνὸς*] V1. et alii quidam codices, teste Lennepio apud Boiss., *ἁγνὸν Ὄλυμπον*. Heinrich. et Dind. D. Heinsii coniecturam *ἄγνυτ'* receperunt coll. 279. et 348. Hermann. l. l. v. 204. post v. 206. traiici iussit. Atque sane hic versus suspectus est, quem, ut spurium, uncis inclusit cum Heinr. Dindorfius. Mihi etiam v. 204. in spuriis habendus esse videbatur, ut *μέσσῳ* (v. 201.) coniungeretur cum *ἐν ἀγῶνι ἀθανάτων*, alterum autem *ἐν δὲ* eodem pertineret, quo *ἐν δέ* toties repetitum. Bauermeistero vero ita concinnanda haec esse videntur: *χρυσείῃ φόρμιγγι· θεαὶ δ' ἐξῆρχον κτἑ.* resectis quae interiacent. Rankio post 203. aliqui versus deesse videntur. Si omnia haec sunt eiusdem poetae, lenior erat medicina scribere: *θεῶν δ' ἕδος ἁγνὸν Ὀλύμπου ἦν ἄγυρις*, i. e. *τῶν δὲ θεῶν ἄγυρις ἦν τὸ ἁγνὸν ἕδος Ὀλύμπου*. Sed neque hoc satis placet propter obscuritatem.

de l'ouvrage intitulé: peintures de vases antiques p. 7. et Buttmannus Lexil. II. p. 250. a *τρύω* et *φάλος* derivandum esse censent, quod vetat syllaba prima in *τρυφάλεια* correpta. Etiam Virgilio vulgaris explicatio placuisse videtur, Aen. VII, 785: triplici crinita iuba galea. *Τρυφάλεια* paulatim pro *τριφάλεια* scriptum est ab iis, qui a *θρύπτω* (ut *τετράτρυφος* Op. 440.) aut a *τρυφάω* inepte deducerent. Sic *Ἀμφικτίονες* mutati sunt in *Ἀμφικτυόνες*. Alia quaedam exempla dedit Welcker. Trilog. Prom. p. 479. Cycl. epic. p. 220.

V. 203. *ἁγνὸς Ὄλυμπος*] Boissonadus auctore Lennepio vulgatam ita retinuit, ut versibus 201 — 206. non unum, sed duo argumenta in scuto repraesentata esse putaret, alterum deorum ad citharam Apollinis saltantium chorum, alterum Olympum, sedem deorum, cum omnibus divitiis suis ipsoque deorum coetu, accinentibus Musis. De coetu deorum bis in scuto affabre facto non persuadet. Pro *ἁγνός* exspectavisses *αἰπὺς Ὄλυμπος*, ut Il. V, 367. *θεῶν ἕδος αἰπὺς Ὄλυμπος*. 868. hymn. Apoll. I, 109., quanquam Hom. hymn. Merc. 187. legitur etiam *ἁγνὸν ἄλσος Γαιηόχου*. Solon. fragm. 6, 21: *θεῶν ἕδος, αἰπὺν ἱκάνει οὐρανόν*. Ceterum de divitiis in Olympo collectis v. Hom. hymn. Merc. 249 seq.

V. 207. *ἀμαιμακέτοιο*] V. annot. ad Theog. 319.

V. 208. *πανέφθου κασσι-*

κλυζομένῳ ἴκελος· πολλοί γε μὲν ἄμ μέσον αὐτοῦ
δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθύνεον ἰχθυάοντες,
νηχομένοις ἴκελοι· δοιοὶ δ' ἀναφυσιόωντες
ἀργύρεοι δελφῖνες ἐθοίνων ἔλλοπας ἰχθῦς.
τῶν δ' ὕπο χάλκειοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' ἀκταῖς
ἧστο ἀνὴρ ἁλιεὺς δεδοκημένος· εἶχε δὲ χερσὶν
ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον, ἀποῤῥίψοντι ἐοικώς.
ἐν δ' ἦν ἠϋκόμου Δανάης τέκος, ἱππότα Περσεύς,
οὔτ' ἄρ' ἐπιψαύων σάκεος ποσὶν οὔθ' ἑκὰς αὐτοῦ,

V. 204. ἀγορῇ M1.
V. 205. ἐν ἀγῶνι θεαὶ δ' cum Graevio Heinrichius. Hanc distinctionem non patitur sedes δέ particulae. Revocavi pristinam posituram cum Boiss. et Dind.
V. 206. μελπομένης] Sic V2. Ceteri μελπομέναις. M3. Πιερίηδες μελπ.
V. 208. καττιτέροιο M2.
V. 209. ἂν μέσον M3.
V. 211. δοιοί] V2. δοιώ. Postea ἀμφυσ. M2.
V. 212. ἐθοίνων] ἐφοίτων Harl. M2. 3. Dind. V1. ἐφοίβων.
V. 213. τῶν δ'] Sic V2. M3. Em. δ' vulgo abest. — ὑποχάλκεοι V1.
V. 214. δεδοκημένος] P2. M1. δεδοκευμένος. [Pro ἧστο Bentl. ἕζετ'. F. I.]
V. 215. ἀποῤῥίψωντι M1.
V. 216. ἠϋκόμου Δανάης τέκος] ἠϋκόμοιο M1. et sex alii ap. Rankium, quorum magna pars neque τέκος agnoscit. Mirum, ni ii, qui ἠϋκόμοιο scripserunt, Δανᾶς vel legerunt vel pronuntiarunt. V. Herodian. περὶ μον. λέξ. p. 8, 1.

τέροιο] V. Etym. M. p. 650, 34. Eckhel. Doctr. num. I, 1. p. XXIII. Varin. p. 339. Dind.
V. 211. ἀναφυσιόωντες] Ovid. Met. III, 686: acceptum patulis mare naribus efflant. Hermannus vero non recte ἀναφυσιόωντες coniungi iubet cum ἔλλοπας ἰχθῦς, ut sit „aufscheuchend."
V. 212. ἐθοίνων] Hoc vocabulum, quanquam hic solum active usurpatum, non debebat in ἐθοινῶντο mutari ab Rankio. — ἔλλοπας] V. Lobeck. ad Phryn. p. 78.
V. 216. Περσεύς] Herculis proavus.
V. 217. οὔτ' ἄρ' ἐπιψαύων — ἑκὰς αὐτοῦ] Mirum sane commentum, quod condonarim poetae nostro ut simulacrum poeticum, nisi meminissem Pliniani loci, quo simile narratur Dinocharis artificium. Est is Histor. nat. XXXIV, 42: Magnete lapide Dinochares architectus Alexandriae Arsinoes templum concamerare inchoaverat, ut in eo simulacrum eius e ferro pendere in aere videretur. Intercessit mors et ipsius et Ptolemaei, qui id sorori suae iusserat fieri. Atque tale artificium τῆς Ἡρακλείας λίθου (v. Plat. Ion. p. 533. D.) in scuto ipsius Herculis faciendum in mente fuisse nostro, eique recentiori poetae, quanquam id minime conveniens, non multum absum, quin arbitrer (v. quae

θαῦμα μέγα φράσσασθαι, ἐπεὶ οὐδαμῇ ἐστήρικτο.
τῶς γάρ μιν παλάμαις τεῦξε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
χρύσεον· ἀμφὶ δὲ ποσσὶν ἔχε πτερόεντα πέδιλα.
ὤμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἔκειτο
χάλκεον ἐκ τελαμῶνος· ὁ δ' ὥςτε νόημα ποτᾶτο.
πᾶν δὲ μετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρου,
Γοργοῦς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι,
ἀργυρέη· θύσανοι δὲ κατηωρεῦντο φαεινοὶ

V. 218. *φράσσασθαι, ἐπεὶ οὐδαμῇ*] Sic ex V1.2. M3. Med. cum Dind. scripsi pro *φράσσασθ', ἐπεὶ οὐδαμῇ*, quum huius generis elisio rara sit in arsi. V. Herm. hymn. Merc. 133. Spitzner. de versu Gr. her. p. 464. Sed v. eund. exc. XIII. ad Il. p. XXXIV.

V. 219. *τῶς* M2. V. Lehre v. Accent. p. 335. Lehrsius (Quaest. ep. p. 63.) quibus locis demonstrare possit Apollon. Dyscolum pronunciasse *ῶς*, nescio. Ipse Apollon. oxytonon tantum agnoscit.

V. 220. *ἔσχε* V1.

V. 221. *ὤμοισιν δέ μιν ἀμφὶ*] Vide ne scripserit poeta *δέ οἱ ἀμφί*. Hermannus *δ' ὁ μὲν ἀμφὶ*, ut, quemadmodum licet dicere *περιβέβλημαι ξίφος*, ita dicatur *ἀμφίκειμαι ξίφος*. Similiter sane Polemo in Brunck. Anal. II. p. 184. *καὶ περίκεισο ἄνθεα*; sed an ita hic Hesiodus dixerit, dubito. Rankius *γε μέν*, sed pronomine carere locus non potest.

V. 222. *χάλκεον*] Med. *χαλκέου*. In iis, quae sequuntur, olim Herm. Orph. p. 694. *ὁ δ' ἔπτατο ὥςτε νόημα* scribi iusse-

annotavimus ad v. 139.). Nam nec Heinrichii explicatio, qui putat clipei oram Perseum non contigisse pedibus, aliter atque Gorgones, quae in clipeo incederent i. e. orae clipei inniterentur, consentanea verbis est: *θαῦμα μέγα φράσσασθαι, ἐπεὶ οὐδαμῇ ἐστήρικτο*, neque Hermanni, qui Perseum clavo ita scuto infixum esse putat, ut pendere videretur (coll. Aeschyl. Sept. 547. Euripidis Rhes. 306.). Igitur quum considero poetam nostrum adeo immemorem fuisse verae artis, ut v. 279. repercussum soni a Vulcano exsculptum diceret, non valde alienum eum fuisse puto a simili cogitatione. Atque hinc adducor, ut v. 141—317. poetae alicuius Alexandrini esse credam.

V. 218. *ἐπεὶ οὐδαμῇ*] *πει* et *ου* syllabae in unam coalescunt.

V. 223. *δεινοῖο πελώρου*] Recte monuit Heinrich. antiquiorem esse in effingenda Medusa terroris notionem, ut apud Homer. Od. XI, 633. et Apollod. II, 4., quae ita post immutata est, ut mirandae pulcritudinis Gorgonem fuisse poetae narrarent. Ita Pindar. Pyth. XII, 28. *εὐπαράου κρᾶτα Μεδοίσας* dicit. Ad antiquiorem fabulam redit Medusae imago in metopa templi Selinusii repraesentata, ab Angelo et Evans (etiam in opere Ducis Serradifalco) depicta et Panormi nuper a me spectata, ubi ingens Medusae caput a Perseo decidendum rubicundis oculis et faucibus mirae magnitudinis dentibusque aprinis conspicitur.

V. 224. *κίβισις*] Hoc vocabulum mirae originis Cypriorum esse dicit Hesychius. Mirum est propterea, quod quae apud antiquos reperiuntur in *ισις* desinentia substantiva plerumque

χρύσειοι· δεινὴ δὲ περὶ κροτάφοισιν ἄνακτος
κεῖτ' Ἄϊδος κυνέη νυκτὸς ζόφον αἰνὸν ἔχουσα.
αὐτὸς δὲ σπεύδοντι καὶ ἐῤῥίγοντι ἐοικὼς
Περσεὺς Δαναΐδης ἐτιταίνετο. ταὶ δὲ μετ' αὐτὸν
Γοργόνες ἄπλητοί τε καὶ οὐ φαταὶ ἐῤῥώοντο,
ἱέμεναι μαπέειν. ἐπὶ δὲ χλωροῦ ἀδάμαντος
βαινουσέων ἰάχεσκε σάκος μεγάλῳ ὀρυμαγδῷ
ὀξέα καὶ λιγέως· ἐπὶ δὲ ζώνῃσι δράκοντε

rat, quod in textum recepit Dind., νόημ' ἐπτᾶτο Pal. Vit. Vid. Spitzner. l. l. p. 10. seq. νόημα ποτᾶτο dedimus etiam ex V2. M2. V1. Ceteri νόημ' ἐποτᾶτο. Ἔπτατο hic scribi non potuit, quod imperfecto opus erat in hac descriptione clipei, non aoristo.

V. 223. κάρη] κάρα V2.

V. 224. κύβισις M1., κίβησις V2., κίβισις Em. M2. 3. Apollod. II, 4., κίβιρις Par. V1., κίβυσις Schol., Commel. Steph.

V. 225 seq. desunt in M1.

V. 225. κατηωρεῦντο] Em. κατηωροῦντο. Harl. κατηωρῶντο.

V. 229. Δαναΐδος τ' M2., Δανάης V1.

V. 230. φαταί] P2. aliique ap. Rankium φατοί. — φατοὶ ἐῤῥόωντο M1.

V. 231. μαρπέειν M1. aliique ap. Rank. — χλωροῦ] Em. χλωροῖς.

V. 232. ὀρυμαγδῷ] ὀρυγμαδῷ V2. M2. V1. P2.

V. 233. δράκοντε] M2. 3. V1. δράκοντες. Antea pro ὀξέα καὶ λιγέως P2. ὀξέα κεκληγώς, M2. ὀξέως καὶ λιγέως.

abstractam habent, ut ita dicam notionem, ut ξένισις, ἀγώνισις, κούφισις, ὅπλισις, νόμισις (cf. Lobeck. ad Phryn. p. 351.), derivanda illa ab verbis in ιζω exeuntibus. Mihi eiusdem originis esse videtur atque κισσύβιον i. e. κιβύσιον per metathesin traiectis syllabis et cognatum cum κιβωτός. V. Isidor. Origin. 20, 9: „Cibutum Graecum nomen est, quod nos arcam dicimus." Eiusdem esse originis atque κισσύβιον docet Suidae κίσσιβις, Kustero et recentioribus editoribus omissum; qui a κισσός deducunt κισσύβιον (quod apud Homerum ubique est vini vas) immemores fuerunt praecepti Catonis de re rust. 111: si voles scire, in vinum aqua addita sit nec ne, vasculum facito de materia ederacea. Nam non continet vinum vas ederaceum. Cf. praeterea Etym. M. p. 513: Ἡσίοδος ἐν ἀσπίδι· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι· ἐβάσταζεν ἐν δεκτικῷ τινι ἀγγείῳ τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος ὁ Περσεύς. Apollod. II, 4. Apud Hesych. est κίβισις et κύβεσις pro πήρα, κιβισίς (sic) pro κήλη. Apud Zenob. Prov. I, 41. est κίβισις. Usus erat hoc vocabulo Callimachus. V. fragm. CLXXVII.

V. 227. Ἄϊδος κυνέη] Poetis Germanorum antiquis dicitur Nebelkappe, Tarnkappe. De Orci galea vide, quos laudavit Heinrich., Hom. Il. V, 845. et Heynium ad Apollod. II, 4.

V. 232. βαινουσέων] Mirum Gorgones non alis instruxisse poetam nostrum, qui est in recentioribus habendus. V. Apollod. l. l. — ἰάχεσκε dictum est pro videbatur resonare aes incedentibus Gorgonibus.

V. 233. ζώνῃσι] Hic est pro loco, quo cingi tunicae solebant.

δοιὼ ἀπῃωρεῦντ' ἐπικυρτώοντε κάρηνα.
λίχμαζον δ' ἄρα τώγε· μένει δ' ἐχάρασσον ὀδόντας
ἄγρια δερκομένω. ἐπὶ δὲ δεινοῖσι καρήνοις
Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτέων
ἄνδρες ἐμαρνάσθην πολεμήϊα τεύχε' ἔχοντες,
τοὶ μὲν ἀπὸ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων
λοιγὸν ἀμύνοντες, τοὶ δὲ πραθέειν μεμαῶτες.
πολλοὶ μὲν κέατο, πλέονες δ' ἔτι δῆριν ἔχοντες
μάρνανθ'· αἱ δὲ γυναῖκες ἐϋδμήτων ἐπὶ πύργων
χάλκεον ὀξὺ βόων, κατὰ δ' ἐδρύπτοντο παρειάς,
ζωῇσιν ἴκελαι, ἔργα κλυτοῦ Ἡφαίστοιο.

V. 234—280. desunt in M1. Integrum, ut videtur, folium excidit.

V. 234. *ἐπικυρτώοντε*] *ἐπικυρτώωντε* Med., *ἐπικυρτώεντε* M3. Vid. Buttm. Gr. ub. I. p. 499.

V. 235. *λίκμασον — ὀδόντες* (α supra) M2., *λίχμασον* M3., *λίχμασσον* V1.

V. 236. *ἐπὶ δεινοῖσιν δὲ κ.* M3.

V. 237. *γοργίης* M2. — *οἱ δ' ὑπὲρ*] *ἠδ' ὑπὲρ* V2. *οἵδ' ὑπὲρ* Par. Exspectabas *οἱ γὰρ ὑπὲρ αὐτέων*: sed illud epicae dialecti magis proprium.

V. 238. Post *ἔχοντες* delevi interpunctionem maximam cum Dind.

V. 239. *ἀπὸ*] Sic M1. *ὑπὸ* V2. *ὑπὲρ* M2. 3. Harl. V1. Hoc praefert Herm.

V. 240. *πραθέειν*] *προθέειν* Par. ap. Rank. A. It., *παραθέειν* M2., *δὲ διαπραθέειν* M3.

V. 242. *μάρνασθ'* M2. — *ἐπὶ*] V2. *ἀπό*.

V. 243. Herm. *χαλκέων, ὀξὺ βόων.*

V. 245. *γῆράς τε μέμαρπεν*] Sic M3. et duo Par. et sic ante divinaverat Heinr. Par. V1. *γήρᾳ τε μέμαρται*, Par. ap. Rankium *γῆράς τ' ἐμέμαρπτον*, tres alii ap. eund. *γῆράς τε μέμαρπτον.* Ceteri *γῆράς τε μέμαρπον*, quod minus bene a Lennepio explicatur: qui senectutem attigerant; aliud est

Nam ipsi serpentes Gorgonibus erant pro cingulis, ut apud Heliodor. Aeth. III, 4: *ζώνην δὲ ἐπεβέβλητο τοῖς στέρνοις — δυοῖν δρακόντοιν τὰ μὲν οὐραῖα κατὰ τῶν μεταφρένων ἐδέσμευε, τοὺς δὲ αὐχένας ὑπὸ τοὺς μαζοὺς παραμείψας καὶ εἰς βρόχον σκολιὸν διαπλέξας καὶ τὰς κεφαλὰς διολισθῆσαι τοῦ βρόχου συγχωρήσας ὡς περίττωμα τοῦ δεσμοῦ κατὰ πλευρὰν ἑκατέραν ἀπῃώρησεν.*

V. 236. *ἐπὶ δὲ*] Novam hic scuti imaginem orditur poeta. Nam ille *μέγας φόβος*, si de serpentibus intelligendus esset, nimis esset obscure indicatus.

V. 243. *χάλκεον ὀξὺ*] Mire dictum est; nam si *χάλκεον* recte ita interpretatus est Heinrichius, ut indefessum clamorem significet, male hoc in muliebres eiulatus cadere cum Spitznero (de versu Gr. her. p. 99.) arbitror. Sed quod ipse coniecit Spitznerus minus placet quam quod propositum ab Hermanno est; tamen vereor, ne poeta verbis *χάλκεον ὀξὺ βόων* dicere

ἄνδρες δ', οἳ πρεσβῆες ἔσαν, γῆράς τε μέμαρπεν,
ἀθρόοι ἔκτοσθεν πυλέων ἔσαν, ἂν δὲ θεοῖσι
χεῖρας ἔχον μακάρεσσι, περὶ σφετέροισι τέκεσσι
δειδιότες· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον· αἱ δὲ μετ' αὐτοὺς
Κῆρες κυάνεαι, λευκοὺς ἀραβεῦσαι ὀδόντας,
δεινωποὶ βλοσυροί τε, δαφοινοί τ' ἄπλητοί τε
δῆριν ἔχον περὶ πιπτόντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
αἷμα μέλαν πιέειν· ὃν δὲ πρῶτον μεμάποιεν
κείμενον ἢ πίπτοντα νεούτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῷ
βάλλ' ὄνυχας μεγάλους, ψυχὴ δ' Ἄϊδόςδε κατεῖεν

enim attingere vel invitum senectutem et *μάρπτειν*, arripere. Dindorfius *μεμάρπει*, quod olim Hermannus coniecerat, qui nunc duplicem statuit lectionem ex diversis recensionibus petitam, alteram *γῆράς τε μέμαρτο* i. e. *οἷς τε γῆρας εἵμαρτο*, alteram *γῆράς τ' ἐμέμαρπεν* (hoc ut *ἐπέφυκον*), quarum neutra placet prae simplici scriptura M3., in qua nihil me offendit praeter aoristi formam, quae non invenitur nisi h. l. Si locum Homericum infra laudatum comparaverit, facile quis eo perveniet, ut corrigendum esse putet *καὶ γῆρας ἔμαρψεν*.

V. 246. *ἔκτοσθεν*] Dind. et Heinr. *ἔντοσθεν* cum V1., quod senes relicti intra moenia sint. Pristinam scripturam revocavi cum Boiss. et Lennep. — *ἴσαν*, quod Wolfius scripsit pro *ἔσαν* Rankiusque probavit, hic locum non habet, quum neque imperfecto neque aoristo verbi eundi hic opus sit. — *ἐν δὲ θ.* M3.

V. 247. *σφετέροις τεκέεσσι* V1.

V. 250. *δεινωποὶ*] *δεινωταὶ* Harl., *δεινωτοὶ* — *βλοσυραί* (suprascr. *οί*) *τε δαφοινοίαι* M2. — *ἄπλητοι*] Duo cod. ap. Rankium et A. It. *ἀπληστοί*.

V. 251. *ἔχοντες* V1.

V. 252. *μεμάποιεν*] V2. *μάρποιεν*. Med. M2. V1. *μεμάρποιεν*.

V. 254. *ψυχὴν* M2. aliique codd. multi ap. Rankium. Ad *κατεῖεν* M2. in m. *ἔπεμψαν*. Herm. *ψυχὴν — καθίει*.

voluerit mulieres *ἐν χαλκῷ ὀξὺ βοῆσαι*, ut *ὀξὺ βόων* sibi esset pro uno quasi vocabulo. Cf. 445.

V. 245. *γῆράς τε μέμαρπεν*] Sic Hom. Odyss. XXIV, 390: *ἐπεὶ κατὰ γῆρας ἔμαρψεν*.

V. 246. *ἔκτοσθεν*] Convenerant ante portas seniores, ut spectarent propius, timidioribus feminis intra moenia relictis.

V. 249. *Κῆρες*] Multum differunt a Parcis v. 258 seq., quae vitam afferunt et mortem; *Κῆρες* mortem tantum eamque violentam; *Κηρῶν* nec numerum nec nomina novit Homerus Il. XII, 326: *Κῆρες ἐφεστᾶσιν μυρίαι*. XXIII, 78: *Κὴρ, ἥπερ λάχε γεινόμενον*. Tot enim sunt *Κῆρες*, quot necis sunt genera. Simonid. fragm. XVIII, 20: *ἀλλὰ μυρίαι βροτοῖσι Κῆρες κἀνεπίφραστοι δύαι καὶ πήματ' ἐστίν*. V. annot. ad Theog. 217. Ceterum *Κῆρες κυάνεαι* sunt *μέλαιναι*, ut in epigr. Aeschyli in Brunck. Anal. I. p. 148. *κυανέη Μοῖρα*.

V. 254. *βάλλ'*] V. annot. ad v. 245. Non opus esse videtur ea explicatione, quam proposuit Matth. Gr. §. 304. — *Ἄϊδός-*

Τάρταρον ἐς κρυόενθ᾽. αἱ δὲ φρένας εὖτ᾽ ἀρέσαντο
αἵματος ἀνδρομέου, τὸν μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,
ἂψ δ᾽ ὅμαδον καὶ μῶλον ἐθύνεον αὖτις ἰοῦσαι.
Κλωθὼ καὶ Λάχεσίς σφιν ἐφέστασαν· ἡ μὲν ὑφήσσων
Ἄτροπος οὔτι πέλεν μεγάλη θεός, ἀλλ᾽ ἄρα ἥγε

V. 255. εὖτ᾽ ἀρέσαντο] εὖτ᾽ ἄρ᾽ ἔσσαντο V2. Par. Schol., M3. εὖτ᾽ ἄρ᾽ ἔσαντο, V1. εὖτ᾽ ἂρ ἔσαντο, M2. αὐτὰρ (spat.) ἔσσαντο. Rankius scribendum putat εὖτ᾽ ἄσαντο.

V. 256. ἀνδρομαίου M2.

V. 258. Λαχεσίσφιν V1. Pro ὑφήσσων Vit. ὑφάτω. Ceterum Hermannus versus 258—260. habet pro alia recensione versuum, qui de Κηρσὶ agunt; Rankius post v. 263. eos traiici iubet. Mihi neutrum placet. Certe eo non offendor, quod v. 258. ἀσυνδέτως cum antecedentibus coniungitur; factum id est propter necessitatem, quae intercedit inter Κῆρας et Μοίρας.

δε κατεῖεν] Matthiae Gr. §. 219. κατῆεν poetam scripsisse suspicatur, quanquam paulo post moniturus ᾖε non esse antiquorum. Paulo aliter Buttmannus Gr. ub. I. p. 562. Quum omnes codices et Ioannes Diaconus praebeant κατεῖεν, nolui mutare. Nam εἶν εἷς εἶ, quod imperfectum, et εἶα εἶας εἶε, quod perfectum ab antiquis grammaticis habetur, non ita exorta esse puto, ut εἶ-ν et ἴ-μεν respondeant ἐτίθη-ν et ἐτίθε-μεν imperfectis, sed ita, ut ε in εἶν et εἶα sit antiquum augmentum. Quod sustentatur loco Eustathii ad Il. p. 882, 2: τοιούτῳ δὲ λόγῳ κεῖται παρὰ τῷ κωμικῷ εἴειν ὁ δεῖνα ἀντὶ τοῦ ἦλθεν. Atque hoc aut pro vera plusquamperfecti forma habeatur necesse est, aut mutetur in ᾔειν (Aristoph. Plut. 696.). Sustentatur etiam exemplis εἴω et εἴην coniunctivo et optativo, quorum non video analogiam, nisi si ε sit perfecti augmentum, servatum illud etiam per ceteros verbi modos. Nam ne quis θείω atque similia proferat tanquam analoga, non vereor. Omnino male me habet Buttmanni de ᾔειν disputatio eo, quod scripto ᾔεσαν pro ᾖεσαν habes augmentum (ἠ) cum terminatione (εσαν) coniunctum, sine verbi alicuius radice, quae est ι litera in verbo ἰέναι.

V. 255. Τάρταρον ἐς κρυόενθ᾽] Haec ut Hesiodi aetatem sapiant, multum abest. Longe diversus est Hades a Tartaro. Cf. Heinr. praef. p. LIX. Thierschium de Hes. p. 27. V. annot. ad Theog. 726—819. — εὖτ᾽ ἀρέσαντο] Ita recte: quum animum suum satiassent sanguine. Nam φρένας ἀρέσκομαι quanquam proprie significat delecto mihi animum atque propria verbi delectandi potestas dativum (αἵματι ἀνδρομέῳ) exigebat, tamen a poeta nostro huic verbo adiuncta est replendi vis. Hinc additus genitivus est. Boissonadus quam recte fecerit recipiendo εὖτ᾽ ἄρ᾽ ἔσαντο, ipse viderit. Nam ἑῶμεν, ad quod lectores suos amandavit (Il. XIX, 402.), prorsus destitutum analogia est; debebat scribi aut ἕωμεν (v. Buttm. Lexil. II. p. 130 seq.) aut ἑῶμεν, quod, quanquam minus probabile, profectum est ab iis grammaticis, qui ab ἑάω derivarent. V. Allgem. Lehre v. Accent. p. 78. Spitzner. excurs. XXXI. ad Iliad.

τῶν γε μὲν ἀλλάων προφερής τ' ἦν πρεσβυτάτη τε.
πᾶσαι δ' ἀμφ' ἑνὶ φωτὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο.
δεινὰ δ' ἐς ἀλλήλας δράκον ὄμμασι θυμήνασαι,
ἐν δ' ὄνυχας χεῖράς τε θρασείας ἰσώσαντο.
πὰρ δ' Ἀχλὺς εἱστήκει ἐπισμυγερή τε καὶ αἰνή,

V. 259. ἀλλ' ἄρα ἥγε] Sic Pal. M3. V1. P1.2. Vit. pro vulgato ἀλλὰ καὶ ἔμπης. Harl. Med. ἀλλ' ἄρα ἥδε. M2. ἄρα δ' ἥδε. Herm. ἀλλ' ἄρα τῶν γε ἥδε μὲν ἀλλάων. Rankius τῶνδε μὲν ἀλλ. Ἀλλὰ cum γὲ μέν hic componitur ut nostrum aber cum doch. Antea pro πέλεν V1. πέλει.
V. 260. γε abest a V1., qui paulo post προφερής τε πρεσβυτάτη.
V. 263. ἰσώσαντο] V2. ἰσσώσαντο. Post h. v. in P2. Vit. aliisque versus 253. repetitus.
V. 264. τε abest a M2.

V. 258. ὑφήσσων] Minor erat figura Atropos propter decrescentem aetatem, cui mors propior esse videbatur. Sic enim artifex graviorem Atropi aetatem indicare voluit, interprete Hermanno l. l. Atque haec interpretatio mire sustentatur antiquissimo opere caelato in villa Albani Cardinalis Romae asservato, quo non repraesentatur Leucothea cum Baccho tribusque nymphis, ut putabat Winckelmannus Opp. III. p. 194. ed. n., neque Rhea cum aliis deabus, quae sententia est Panofcae (Annali dell' inst. di corrisp. arch. IV. p. 217.), sed matrona (Ceres fortasse) cum infante (fortasse Demophoonte) et tribus Parcis, filum vitae infantis nentibus. Prima, eaque figura maxima, est Clotho, quae sequitur minor, Lachesis, et tertia, formaque minima, Atropos, quae parcere filo velle videtur. Eam imaginem, quae est apud Winckelmannum, non admodum accommodatam veritati esse ipse vidi. Ceterum ὑφήσσων est debilior, οὔτι μεγάλη forma minor.

V. 261. πᾶσαι] Non loquitur de Parcis poeta, sed de Κηρσί, ad quas revertitur. Nam versus 258—260. quasi parenthesis signis includendi sunt.

V. 264. Ἀχλὺς] Moeror est, non mortis caligo, ut interpretatus est Heinrichius. Huic enim caligini non respondent epitheta a poeta Ἀχλύϊ data. Primum enim dicitur λιμῷ καταπεπτηυῖα, quod inedia sibi satisfacere videntur moerentes, deinde γουνοπαχής, i. e. aegre incedens, quemadmodum solent pompam funebrem sequentes, tum μακροὶ ὄνυχες χείρεσσιν ὑπῆσαν, quibuscum bene cohaerent sequentia v. 268: ἐκ δὲ παρειῶν αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζε, nam his verbis nihil fere indicatur quam laceratae unguibus prae moerore genae, tum ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, quod respondet post sequentibus (v. 270.) δάκρυσι μυδαλέη; iis enim, qui vehementer lacrimas effundunt, etiam nares humere solent (quod quanquam nostris emunctae naris hominibus paulo insolentius dictum videatur, tamen non abhorret ab antiquo cogitandi sentiendique modo); denique πολλὴ κόνις κατενήνοθεν ὤμους, intelligendum illud de pulvere capiti et humeris prae tristitia iniecto.

χλωρή, ἀϋσταλέη, λιμῷ καταπεπτηυῖα,
γουνοπαχής, μακροὶ δ' ὄνυχες χείρεσσιν ὑπῆσαν.
τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ἐκ δὲ παρειῶν
αἷμ' ἀπελείβετ' ἔραζ'· ἡ δ' ἄπλητον σεσαρυῖα
εἱστήκει, πολλὴ δὲ κόνις κατενήνοθεν ὤμους,
δάκρυσι μυδαλέη. παρὰ δ' εὔπυργος πόλις ἀνδρῶν·
χρύσειαι δέ μιν εἶχον ὑπερθυρίοις ἀραρυῖαι
ἑπτὰ πύλαι· τοὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε
τέρψιν ἔχον· τοὶ μὲν γὰρ ἐϋσσώτρου ἐπ' ἀπήνης
ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δ' ὑμέναιος ὀρώρει·
τῆλε δ' ἀπ' αἰθομένων δαΐδων σέλας εἰλύφαζε
χερσὶν ἔνι δμωῶν. ταὶ δ' ἀγλαΐῃ τεθαλυῖαι

V. 265. *ἀϋσταλέη*] Rehd. M2. *αὐαλέη*.
V. 266. *γουνοπαχής*] *γουνοπαγής* M2. Med. P2., *γουνοπαγῆ* Harl., *γουνοπαλῖς* V1. Hermann. praefert *γουνοπαγής* cum Maltbyo comparans *γυιοπαγής*. — *ὑπῆσαν*] V2. Dind. *ἐπῆσαν*.
V. 267. *τῆςδ'* duo ap. Rank. — *μὲν* abest a V1.
V. 268. *ἀπέλειβεν* V1. Pro *ἄπλητον* Herm. *ἄπληστον*.
V. 272. *ἑπτὰ πύλαι*] P2. *ἑπτάπυλαι* — *θαλυῖαι* pro *τε χοροῖς τε*. Voluit, ut videtur, *θαλίαις τε*, nisi ob oculos versabatur v. 276.
V. 273. *εὐσώτρου ἀπ'* M2.
V. 274. *ἦγοντ'*] V2. *ἠγοῦντ'*.
V. 276. *ταὶ δ'*] Tr. *αἱ δ'*. Porro *ἀγλαΐαις* M2. Harl. Pal. Pro *δμώων* cum Guieto Hermannus *δμωῶν*, ut ad servas (*ταὶ δέ*) pertineat. Certe Vit. *ἀνιδμωῶν*.
V. 277. *τῇσιν*] Sic P2. Vit. Rehd. M2. Med. (a sec. man.)

V. 266. *γουνοπαχής*] V. Oper. 497. Lobeck. ad Phryn. p. 535.
V. 268. *ἄπλητον σεσαρυῖα*] Perperam Heinrichius interpretatus est: dentes terribiliter stringens; nihil significat nisi: distorta propter moerorem facie, ut aegre eam adspiceres, aegre ad eam accederes (*ἄπλητον*).
V. 269. *κατενήνοθεν*] Tam large sibi iniecit pulverem, ut vel ad humeros deflueret. Hinc patet, quam male apta sit Guieti coniectura *ἐπενήνοθεν*, de qua v. Ruhnk. ad hymn. Cer. 278., quem laudavit Heinr.
V. 270. *μυδαλέη*] *Ἀχλύς*, non *κόνις*. Ceterum h. l. in animo habuit Lucian. de astrol. 22: *καὶ τὰς πόλιας τὰς ἐν τῇ ἀσπίδι Ἥφαιστος ἐποιήσατο καὶ τὸν χορὸν καὶ τὴν ἀλωήν*.
V. 271. *ὑπερθυρίοις ἀραρυῖαι*] *ὑπερθύριον* trabs transversa, qua postes iunguntur; occurrit etiam Hom. Odyss. VIII, 90. Ab hoc differt *στρόφιγξ*, cardo. HEINR.
V. 272 seq. *ἀγλαΐαις τε χοροῖς τε τέρψιν ἔχον*] Hoc scilicet de industria artifex iunxerat antecedentibus tanquam prorsus contrarium. *Ἄνδρες* autem sunt *πολῖται*.
V. 274. *ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα*] Pompa nuptialis sic erat instituta. Praecedunt ancillae

πρόσθ' ἔκιον· τῇσιν δὲ χοροὶ παίζοντες ἕποντο.
τοὶ μὲν ὑπὸ λιγυρῶν συρίγγων ἵεσαν αὐδὴν
ἐξ ἁπαλῶν στομάτων, περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
οἱ δ' ὑπὸ φορμίγγων ἄναγον χορὸν ἱμερόεντα.
ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλοῦ,
τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
τοί γε μὲν αὖ γελόωντες· ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος
πρόσθ' ἔκιον· πᾶσαν δὲ πόλιν θαλίαι τε χοροί τε
ἀγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δ' αὖ προπάροιθε πόληος
νῶθ' ἵππων ἐπιβάντες ἐθύνεον. οἱ δ' ἀροτῆρες
ἤρεικον χθόνα δῖαν, ἐπιστολάδην δὲ χιτῶνας
ἐστάλατ'. αὐτὰρ ἔην βαθὺ λήϊον· οἵγε μὲν ἤμων

Boiss. Vulgo τοῖσιν, ut V2.

V. 278. ὑπὸ] Sic M3. V1. P2. Vulgo ὑπαί. — αὐδὴν] ἀοιδὴν V2., ἵεσσαν ἀοιδὴν V1.

V. 280. οἱ δ' pro αἱ δ' scripsi cum Guieto et Herm.

V. 281. ὑπ' abest a M1. Antea ἑτέρωθι M2. — αὐλοῦ] αὐλῷ V2. Antea pro αὖθ' P2. V1. αὖ.

V. 283. ὑπ' αὐλητῆρι δ' ἕκαστος] Quum M1. 3. non habeant δέ, Dind. scripsit γελόωντες ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος, πρόσθ' ἔκιον. Versus abest ab Harl. M2. Voss. Pro τοί γε μὲν V2. τοὶ δὲ μέν. Schol. Aristoph. Avv. 1426. τοί γε μὲν γελόωντες ὑπ' αὐλητῆρος ἕκαστος, ubi cod. Ravenn.: τοί γε μὲν οὖν γ. ὑ. αὐλητῆρι ἕκαστος.

V. 284. θαλεῖαι V1.

V. 287. ἐπιστοχάδην M2.

V. 288. ἔσταλτ' quidam ap. Rank., ἔστειλαντ' M2.

cum facibus (276.); sequitur currus cum sponsa (273.), post agmen claudunt duo chori, cum fistulis (277.) alter, alter cum citharis. Huic pompae ab altera parte (sc. a domo sponsi) obviam fit (v. 284. πρόσθ' ἔκιον) coetus iuvenum (281: ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον), partim saltantium (ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ), partim iocantium verbis (γελόωντες). Herm. τῇσιν v. 277., sed ταὶ μέν v. 278. et οἱ δ' v. 280. Ceterum cf. O. Mueller. Histor. litt. gr. I. p. 34.

V. 279. ἁπαλῶν] Sunt subtili arte facta ora hominum.

V. 281. κώμαζον] V. Heinr. praef. LIX.

V. 286. νῶθ' ἵππων ἐπιβάντες] Hoc non est aetatis Homericae, qua curru vehuntur, non equitant. Atque hic intelligi equites, non desultores et salitionem, patere videtur ex pompa ab Heliodoro descripta Aeth. III. init.

V. 287. ἐπιστολάδην] ἀνεσταλμένως Schol., succincta tunica.

V. 288. ἐστάλατο] Haec forma est unice vera tertiae personae pl. plusquamperfecti passivi; quae legitur apud Herodot. VII, 89. ἐσταλάδατο est monstrum, cui cur nondum substitutum sit ἐσκευάδατο, miror.

αἰχμῇς ὀξείῃσι κορυνιόεντα πέτηλα
βριθόμενα σταχύων, ὡςεὶ Δημήτερος ἀκτήν.
οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι δέον καὶ ἔπιτνον ἀλωήν,
οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες,
οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν ὑπὸ τρυγητήρων
λευκοὺς καὶ μέλανας βότρυας μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,
βριθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν.

V. 289. *αἰχμαῖς* Vl. — *κορυνιόεντα*] διφορεῖται. καὶ γὰρ *κορωνιόεντα* (sic M2.) γράφεται, ἤγουν μέλανα — ἢ κορυνιόεντα, ἤγουν ῥαβδώδη καὶ δι' εὐκαρπίαν εὔογκα· κορύνη γὰρ ἡ ῥάβδος. IOAN. DIAC. *κορυνιόωντα πέτηλα* τὰ ἐπικαμπῆ γεννήματα κατεχρήσατο· πέτηλα γὰρ τὰ φύλλα λέγονται. TZETZA. *κορυνιόεντα* V2. Steph. Dind. *κορυνιόωντα* It. 2., quod praeferebat Heinr., *κορωνιόωντα* Ml. 3. (hic in m. γέμοντα· τῶν σταχύων ἐπλήρουν ad v. 290., ut videtur) Vl. Boiss. cum Lennepio, *κορωνόεντα* Med. Mihi nulla harum formarum placet; nam *κορυνιόεντα* unde *ἰῶτα* suum habeat, quum a *κορύνη* derivetur, non apparet, *κορυνιόωντα* et *κορωνιόωντα* autem habenda essent in desiderativis (ut *φαληριόωντα* Iliad. XIII, 799.), quorum nullus hic locus est; hinc puto scripsisse poetam *κορυνώεντα*, ut *ὠτώεντα*, *κητώεντα*, aut ut Hermannus, qui etiam *κορυνιόωντα* et *κορωνιόωντα* immerito tutatur, *κορυνήεντα*.

V. 290. *βριθόμεν' ἀσταχύων* M2.

V. 291. *ἐν*] abest a V2. — *ἔπιτνον*] Sic V2. I—IV. Flor. Par. Vit. Vossian. Io. Diac. Rehd. Etym. M. p. 366. Heinr. Boiss., *ἐλεδανοῖς δὲ καὶ ἔπιτνον ἀλοήν* M2., *ἐλεδ.* — *ἔπιτνον* Vl. *ἐπιπλοὺν* quidam codd. ap. Rank., Dind. Gaisf. *ἔπιμπλον* cod. Bar. a sec. manu. — *ἀλωήν*] *ἀλωῇ* Robins. Heinr. Boiss. Heyn. ad Hom. Il. XXII, 402.

V. 292. *οἱ δὲ τρύγων* Spitzn. de versu her. p. 95. melius.

V. 290. *Δημήτερος ἀκτήν*] Ab *ἄγνυσθαι* deducendum esse vocabulum non persuadent Scholiastae Hom. Il. XI, 630., ubi vide Heynium. Nam apud Hesiodum Op. 466. de granis non fractis pinsendo usurpatur. Potius est verbale substantivum ab *ἄγω* significatque id quod mortalibus allatum a Cerere est; neque opus est, ut *δώς* suppleas; nam ita *ἀκτή*, ora, ab *ἄγνυμι* est substantivum, neque fuerit facile qui suppleat *γῆν*.

V. 291. *ἔπιτνον ἀλωήν*] praeparabant aream, eamque quasi sternebant; solebant enim sub dio grana exterere, quod etiam nunc faciunt Itali. V. Voss. Virg. Georg. I, 176. Ceterum hic solum transitiva imperfecti *ἔπιτνον* invenitur significatio.

V. 293. *ὑπὸ τρυγητήρων*] Hi quidem accipiebant a vindemiatoribus, uvas porrigentibus, atque acceptas in calathos (*ἐς ταλάρους*) colligebant.

V. 295. *ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν*] Epithetum *ἀργυρέῃς* male me habet; hic enim non erat locus de metallo exponendi, ex quo facti erant flexuosi racemi: factum hoc est infra v. 297. *χρύσεος ὄρχος* et 298. *ἀργυρέῃσι κάμαξι*.

V. 296. *οἱ δ'*] Hi sunt ipsi *τρυγητῆρες* secundum Lennepium apud Boiss., quod sequitur *παρὰ δέ σφισιν ὄρχος*. Mihi vero hic loci *ἐν ταλάροις* scribendum esse videtur ita, ut hi

οἱ δ' αὖτ' ἐν ταλάροις ἐφόρευν. παρὰ δέ σφισιν ὄρχος
χρύσεος ἦν, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο,
σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃσι κάμαξι,
[τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος]
βριθόμενος σταφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἵδε.
οἵγε μὲν ἐτράπεον, τοὶ δ' ἤρυον· οἱ δ' ἐμάχοντο

V. 293. *ἐς ταλάρους ἐφόρευν*] *ἐν ταλάροις ἐφ.* V1. 2. duo Flor. Lennep. Boiss. Et sic voluit Herm. l. l. — *ὑπὸ τρυγητήρων*] *ἀπὸ τρ.* Flor. Nam Vit. 293 et 296. *οἶδ' οὖν τ' ἐς ταλάρους.*

V. 294—300. Heinr. et Rank. verba *μεγάλων ἀπὸ ὄρχων — ἐς ταλάρους ἐφόρευν* induci iusserunt, Guiet. vv. 296—300., Hermannus pro genuinis habet, scripto tamen v. 296. *οἶδ' οὖν ἐς ληνοὺς ἐφόρευν*, quum Vit. habeat *οἶδ' οὖν τ'.*

V. 294. *βότρυας* abest a V1.

V. 296. *ἐς ταλάρους* vulgo. Quod nos recepimus legitur in cod. Bar. — *ἐχόρευν* M1. — Pro *σφισιν* V1. *σφιν.*

V. 298. *ἀργυρέῃσι*] V1. *ἀργυρέοισι.* Heinr. *ἀργυρέοις*: videtur *καμάκεσσι* scribere voluisse.

V. 299. Hic versus deest in V2. M1. 2. Par. Rehd. 4 Ital. apud Lennep. aliisque apud Rank. Adscriptus erat margini tanquam diversae recensionis versuum 282. 283. atque postea inepto loco repositus. *παίζοντες* recte Harl. Med. Ceteri *παίζονται* et *τῷ γε.* Pro *αὖ* Harl. *οὖν.*

V. 300. Etiam h. v. uncinis inclusit Gaisf. cum Heinr. Pro *βριθόμενος* Harl. *σειόμενος.* Pro *γε μὲν* alii ap. Rank. *δὲ μ.* Pro *αἵδε* alii ap. Rank. *αἵγε.* *δέ μιν αἵγε* M2. V1., *δὲ μὲν αἵδε* M3.

V. 301. *τοὶ δ'*] V2. *οἱ δ'*, M2. *οἶδ'.*

uvas, ab illis (v. 293.) in calathos iniectas, iisdem calathis domum ferrent. V. Schol. Theocr. I, 48: *Ἡσίοδος δὲ ὄρχον λέγει τὴν ἐπίστιχον τῶν ἀμπέλων φυτείαν.* — *παρὰ δέ σφισιν ὄρχος*] pro *ὁ δὲ παρὰ πᾶσιν αὐτοῖς ὄρχος* (antes).

V. 297. *κλυτὰ ἔργα*] De hoc plurali apposito singulari subiecto v. Matth. Gr. §. 293.

V. 298. *κάμαξι*] *καλάμοις.* V. Achill. Tat. I, 15: *ἄμπελοι δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ δένδρου καλάμοις ἐποχούμενοι*, et quem ibi Iacobsius allegavit p. 471. Io. Chrysostomus. *κάμακες* igitur sunt harundines, quibus ab una arbore ad alteram complicatae transeant vites, quemadmodum etiam nunc in Italia videre est. Hinc patet, qui dici a poeta potuerit *σειόμενος κάμαξι.*

V. 300. *μελάνθησαν*] Folia et cincinni erant argentea (295.), uvae tamen ipsae nigrae (ex auro). Heliod. Aeth. III, 4: *οἱ δὲ ἦσαν μὲν τὴν ὕλην χρυσοῖ, τὴν δὲ χροιὰν κυάνεοι· ὁ γὰρ χρυσὸς ὑπὸ τῆς τέχνης ἐμελαίνετο.*

V. 301. *ἐτράπεον*] Cf. Hom. Odyss. VII, 125. Etym. M. in bibl. Paris. ap. Ruhnkenium: *ἀπότροπος οἶνος· τραπεῖν γὰρ τὸ αὐτὸ* [sic scr. pro *αὐτὸ*] *τῷ πατῆσαι. Ὅθεν καὶ τὸ πρὸ τοῦ πατηθῆναι γινόμενον ἀπόσταγμα τῆς σταφυλῆς ἀπότροπος οἶνος λέγεται. Οὕτως Ἐπαφρόδιτος ἐν ὑπομνήσει ἀσπίδος Ἡσιόδου.*

πύξ τε καὶ ἑλκηδόν. τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἤρευν
ἄνδρες θηρευταί, καὶ καρχαρόδοντε κύνε πρό,
ἱέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἱέμενοι ὑπαλύξαι·
πὰρ δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις
δῆριν ἔχον καὶ μόχθον. ἐϋπλεκέων δ' ἐπὶ δίφρων
ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους
ῥυτὰ χαλαίνοντες, τὰ δ' ἐπικροτέοντα πέτοντο
ἅρματα κολλήεντ', ἐπὶ δὲ πλῆμναι μέγ' ἄϋτευν.
οἱ μὲν ἄρ' ἀΐδιον δὴ ἔχον πόνον, οὐδέ ποτέ σφιν
νίκη ἐπηνύσθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
τοῖσι δὲ καὶ προὔκειτο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,

V. 302. λαγὼς M1., λαγοὺς M2., λαγὼς ἤρευν V1.

V. 303. καρχαρόδοντε κύνε πρό] Hermannum non solum πρό offendit, quod debebat hoc ordine legi: πρὸ δὲ καρχαρόδοντε κύνε vel πρό τε κ. κ., sed etiam dualis. Nam solo duali, non addito δύω, non uti Graecos dicit, nisi quum ipsa rei ratio dualem quodammodo poscat, ut in ὄσσε, χεῖρε, ἵππω vocabulis; atque ἵππω quidem sine δύω esse equorum par, currui adiunctum, duos vero equos a grege quodam libere vagantes esse δύο ἵππω. Pronum esse igitur corrigere πρὸ δὲ τῶνδε δύω κύνε καρχαρόδοντε. Cf. v. 402. Sed nunc tutatur vulgatam. Pro πρό Par. πρός, in V1. prorsus deest.

V. 304. μαπέειν] μαρπέειν P2. M1. — ὑπαλύξαι] M3. Pal. ἀπαλύξαι.

V. 305. ἀέθλοις] ἀέθλων M1. Rehd. P1.2., ἀέθλῳ Harl. M2.3. Sic etiam V1. (qui antea habet αὐτούς) multique alii ap. Rankium, qui hoc praefert propter v. 312. Sed ex Hom. Il. XXIII. intelligitur praeter eum, qui primarium meruisset praemium, etiam reliquos, quanquam victos, competitores accepisse praemia.

V. 306. εὐπλοκέων M1., ἀπλεκ. M2., εὐπλεκτέων V1. (qui antea pro μόχθον habet μόθον).

V. 302. πύξ τε καὶ ἑλκηδόν] De ἕλκειν luctari v. Hom. Iliad. XXIII, 714., quem locum laudavit Heinr. Nonn. Dionys. XXXVII, 560: ἔην δ' ἀμφίδρομος ἀνὴρ Ἄνδρα παλινδίνητον ἄγων ἑτερόζυγι παλμῷ Ἕλκων ἑλκόμενός τε. Cf. Krause de Gymn. et Agonist. Graec. I. p. 418. — λαγὸς] Accusativus Doricus a λαγός nominativo. — ἤρευν de retibus appositis intelligit Heinr., nec immerito, si Herodoti I, 123. memineris. Non tamen opus est, ut continuo de retibus cogites, quum ἤρευν etiam significet studebant capere, non capiebant. V. Elmsl. ad Eur. Heracl. 1003. et Schaefer. App. ad Demosth. I. p. 337.

V. 305. ἱππῆες] Esse certamen curule, non equestre, recte monuit Heinr.; ἱππῆες igitur sunt aurigae, non equitantes.

V. 306. ἐϋπλεκέων] Cf. 63.

V. 312. ἐντὸς ἀγῶνος] ὁ τόπος, ἔνθα ἀθροίζεται τὸ πλῆθος. HESYCH.

V. 314. ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν] Margo erat Oceanus. Hom. Il. XVIII, 606. 607.

V. 316. κύκνοι ἀερσιπό-

χρύσειος, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο.
ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς·
πᾶν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον. οἱ δὲ κατ' αὐτὸν
κύκνοι ἀερσιπόται μεγάλ' ἤπυον, οἵ ῥά τε πολλοὶ
νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ, πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο.
Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, οὗ διὰ βουλὰς
Ἥφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
ἀρσάμενος παλάμῃσι. τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς
πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἱππείου θόρε δίφρου,
εἴκελος ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,

V. 307. ἔφθοσαν M2.
V. 308. ἐπικροτέοντα] M1. ἐπικροκόεντα πέτηντο, V1. ἐπικροτόεντα, ἐπικρατέοντα est vitium typogr. edit. Stephani. M3. ῥυτὰ (supra ἡνία) χαλαίνοντες (supra ων) ἐπὶ κροτόεντα. Pro πέτοντο M2. πετόοντο.
V. 309. πλημεν μέγ' αὔταν M1.
V. 310. δὴ ἔχον] Sic M3. δὴ abest a V1.2. M2. Vict. rel.; deesse syllabam iam suspicatus erat Herm., qui οἱ μὲν ἄρ' ἔμπεδον αἰὲν ἔχον πόνον coniecerat, quod ἀΐδιος vocabulum inusitatum sit epicis antiquis. Alii pro ἔχον εἶχον. Pro ἄρ' V1. γάρ.
V. 311. νίκᾳ ἐπηνύσθην M1. — ἐπηνύσθη] ἐπηνύσθην P2. al. ap. Rank. ἐπηνήθη Harl. Post ἄκλιτον A. — ἔχον V1.
V. 312. τοῖσιν δὲ πρ. M3., καὶ abest a V1.
V. 314. Pro ῥέεν V1. πέλεν.
V. 315. αὐτοὺς M2.
V. 316. ῥε M1., γε πολλοὶ M1.2.3.
V. 317. πὰρ] V2. Harl. παρά. Pro ἐκλονέοντο P2. multique alii ap. Rank. δονέοντο. — ἰχθύες δονέοντο M1.3., l. κλονέοντο M2. V1. In V1. deest ὕδωρ.
V. 322. ἀστεροπῆεν M1.

ται] Eurip. fragm. Phaeth. 34: πηγαῖς δ' ἔπ' Ὠκεανοῦ Μελιβόας κύκνος ἀχεῖ. Cf. Athen. IX. p. 393. D. Cycni ad ripas Oceani habitare dicuntur propter Ligyes. V. animadvers. ad Theog. 518. Voss. Geogr. ant. p. XXXV. Epp. myth. I. p. 84. — ἤπυον Heinrichius non de cantu olorum, sed de sonitu alarum rostrorumque, vocis etiam, intelligendum esse dicit, quum ἠπύειν sonandi, non canendi notionem habeat. Sed hic nihil notari verbo ἠπύειν videtur, quam apertura orum.

V. 318. θαῦμα ἰδεῖν] Haec vulgo cohaerent cum antecedentibus: πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο: male. Nam Iuppiter non solum illos pisciculos vel cycnos et Oceanum, ut Hermannus putat, admiraturus erat, sed totum clipeum. Quare post ἐκλονέοντο plena positura distinxi. Illud θαῦμα ἰδεῖν certissimum indicium est nunc pergere canendo antiquiorem poetam, qui v. 140. desierat filum, quod a recentiore aliquo susceptum est. Cf. animadv. ad v. 139.

V. 320. ἀρσάμενος] Cf. Op. 429.

V. 322. εἴκελος ἀστερο-

κοῦφα βιβάς· τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἰόλαος
δίφρου ἐπεμβεβαὼς ἰθύνετο καμπύλον ἅρμα.
ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
καί σφεας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Χαίρετε, Λυγκῆος γενεὴ τηλεκλειτοῖο·
νῦν δὴ Ζεὺς κράτος ὔμμι διδοῖ μακάρεσσιν ἀνάσσων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
ἄλλο δέ σοί τι ἔπος ἐρέω, μέγα φέρτατε λαῶν·
εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς,
τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτοῦ λιπέειν καὶ τεύχεα τοῖο,
αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,

V. 323. τῷ δ'] δ' abest ab M1. aliisque ap. Rank.
V. 326. θαρσύνουσ'] φωνήσασ' Harl. M2. al., θαρσύνας' M1. P2. Longe praestabilius est σφέας θαρσύνουσα quam σφέας φωνήσασα propter insuavem σφ literarum repetitionem, quam non effugit Hom. Il. XV, 145.
V. 328. κράτος ὔμμι Ζεὺς M2.
V. 329. ἐναρεῖν M1., δύσειν pro δῦσαι V1.
V. 330. σοί] V1. 2. τοι ἔπος ἐξερέω.
V. 331. δὴ abest a V1.
V. 332. V1. τὸν αὐτοῦ relicto lacunae spatio post τόν.
V. 333. ἐπιόντα] ἐπὶ νῶτα Harl. Pal. P2. M1. 2. 3.
V. 334. ἔνθα καὶ M2. aliique ap. Rankium. — κε] om. A. It.
V. 336. ἀναχάσσασθαι] M1. ἀναχάσσεσθαι, V1. ἀναχάσεσθαι, alii ap. Rankium ex glossa ἀναχωρήσασθαι.

πῇ] Similiter Hom. Il. XIV, 386. εἴκελον ἀστεροπῇ. Sic dicitur inprimis propter celeritatem, non solum propter armorum fulgorem, quemadmodum etiam locus Homericus non de fulgente solum gladio, sed de saepe fortiterque vibrato, quo fulgor celeriter cessaturus excitatur. Sic Hom. Il. XIII, 245. de lorica et X, 154. de lanceis celeriter motis et inde fulgentibus dicitur.

V. 324. καμπύλον ἅρμα] Sic dicitur propter ἄντυγας.

V. 327. χαίρετε — γενεή] A Lynceo Abas, Abante Acrisius, Acrisio Danae, Danae Perseus, Perseo Alcaeus, Alcaeo Amphitruo, Amphitruone Iphicles, Iphicle Iolaus. Hinc proprie Λυγκῆος γενεή ad solum Iolaum pertinere poterit. V. Matth. Gr. §. 312, 2. Bernh. Synt. p. 72. Lobeck. Soph. Ai. 191., qui exempla habent verbi pluralis coniuncti cum vocativo singularis. [Antiquissimum huius syllepsios exemplum esse videtur ap. Hom. Od. XII, 82: νῆα ἰθύνετε, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ. F. I.] Atque Minerva propterea priorem Iolaum alloquitur, non Herculem, quod ille, utpote auriga (ἡνίοχος), ante Herculem in curru collocatus erat. Heinrichius Virgilium comparavit Aen. IX, 525: Vos, o Calliope, precor. Sic Callim. fragm. 71: οὐδ' ὑμέας, Πολύδευκες, ὑπέτρεσεν. Et sic semper fieri solet, ut aut tum singulari vocativo utantur, quum is, quem compellant, est quasi instar omnium, aut tum, quum unus e ceteris, quos una compellari vo-

ἔνθα κε γυμνωθέντα σάκευς ὕπο δαιδαλέοιο
ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ·
ἂψ δ' ἀναχάσσασθαι· ἐπεὶ οὔ νύ τοι αἴσιμόν ἐστιν
οὔθ' ἵππους ἑλέειν οὔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
Ὣς εἰποῦσ' ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
νίκην ἀθανάτῃς χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα,
ἐσσυμένως. τότε δή ῥα διόγνητος Ἰόλαος
σμερδαλέον ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλῆς
ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα κονίοντες πεδίοιο.
ἐν γάρ σφιν μένος ἧκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
αἰγίδ' ἀνασσείσασα· περιστονάχιζε δὲ γαῖα.

V. 337. *ἐλάαν* M3.
V. 338. *ἐβήσατο*] *ἐπεβήσετο* Par. duo, *ἐβήσετο* M1.
V. 339. *ἀθανάτῃσιν* V1.
V. 340. *διόγν.* supra scripto *θεόγνητος* M3.
V. 341. *σμερδαλέον ἵπποισιν*] Vulgo *σμερδαλέον θ' ἵππ.*, *σμερδαλέην ἵ.* M2.; *τε* abest a V1. Vit. Flor. M3., quare recte delendum esse censuit cum Hermanno Lennepius. Secutus est Dind. Herm. praeterea praefert *σμερδαλέως*, quod in Med. supra scriptum est. Alium rhapsodum versum 338. coniunxisse cum versu 341. putat, scripto *σμερδαλέον δ'* (sed v. Hom. Il. V, 302. *σμερδαλέα ἰάχων*).
V. 342. *κονίοντος* M2.
V. 344. *περιστονάχιζε*] Harl. V1. Pal. P2. M1. *περιστενάχησε*, M2. *περιστενάχησα*.

lunt, reliquis prius se conspiciendum praebet. Neque tamen refrager Hermanno, qui *γενεὴν Λυγκῆος* non de solo Iolao, sed etiam de Hercule intelligendam esse dicit.

V. 330. Ad Herculem se convertit Minervae oratio.

V. 332. *αὐτοῦ*] eo ipso loco, quo occisus est. *αὐτὸς δέ*, solus vero.

V. 337. *τοῖο*] Martis.

V. 338. *δίφρον*] Herculis currum. Heinrichius ipsam deam curru advenisse dicit, idque, quanquam non dictum ab ipso poeta, suppleri debere v. 325. Scilicet non meminerat Heinrichius Hom. Il. V, 837 seq. Ipsa dea, quae intraverat currum, Orci galeam, ne cerneretur, induerat.

V. 339. *νίκην — καὶ κῦδος ἔχουσα*] i. e. aegidem; cf. v. 344. Sic Hom. Il. V, 593: *ἡ μὲν ἔχουσα κυδοιμὸν ἀναιδέα δηϊοτῆτος*, *κυδοιμόν* (non *Κυδοιμόν*) aeque esse aegidem, non personam quandam mythicam, atque Il. XI, 3: *πολέμοιο τέρας μετὰ χερσὶν ἔχουσαν*, alibi (Diar. litt. Hermes inscr. T. XXIX.) demonstrare conatus sum. *Νίκη καὶ κῦδος* dicitur aegis propter Gorgonis caput, victoriae signum.

V. 342. *κονίοντες πεδίοιο*] Nos eodem modo genitivo utimur: des Weges daherwirbelnd, seines Weges gehend.

V. 344. *αἰγίδ' ἀνασσείσασα*] I. e. iactans aegidem et armis tundens, unde fragor ut tonitru oritur.

τοὶ δ' ἄμυδις προγένοντ' ἴκελοι πυρὶ ἠὲ θυέλλῃ,
Κύκνος θ' ἱππόδαμος καὶ Ἄρης ἀκόρητος ἀϋτῆς.
τῶν ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
ὀξεῖα χρέμισαν, περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
τὸν πρότερος προςέειπε βίη Ἡρακληείη·
Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ἐπίσχετον ὠκέας ἵπ-
πους,
ἀνδράσιν οἵ τε πόνου καὶ ὀϊζύος ἴδριές εἰμεν;
ἀλλὰ παρὲξ ἔχε δίφρον ἐΰξοον ἠδὲ κελεύθου
εἶκε παρὲξ ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω
ἐς Κήϋκα ἄνακτα· ὃ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
Τρηχῖνος προβέβηκε, σὺ δ' εὖ μάλα οἶσθα καὶ αὐ-
τός·

V. 345. *τόνδ' ἄμυδις προσαιγένονθ' ἴκελοι πυρὶ ἢ θ.* M1. — *προγένοντ' ἴκελοι*] *προγένονθ' ἴκελοι* V1., M3. *προςέγενθ'*.

V. 346. *ἀκήρατος* V1.

V. 347. *τῶν ἵπποι*] Vulgo *τῶν θ' ἵπποι*. Dind. *τῶνθ' ἵπποι*. Cum Hermanno *θ'* eieci.

V. 348. *ὀξεῖα*] Guietus corrigebat *ὀξέα τ' ἐχρέμισαν περί τε σφισὶν ἄγνυτο ἠχώ*. V2. *ὀξεία*. Post *σφισιν* scripsi cum Heinr. et Dind. ex Harl. Med. M2.3. pro *σφίν*. [Bentl. *σφισι Ϝάγνυτο Ϝηχώ*. F. I.]

V. 349. *πρότερος*] Sic V1.2. M1.2.3. 4. Flor., P2. Al. *πρότερον*.

V. 350. *τί νυ νῶϊν*] *τοίνυν νῶϊν ἐπίσχες* Harl., *τοι νῦν ἐπίσχες* M2.

V. 352. *παρὲξ*] Sic V1. P2. Dind. Al. *πάρεξ*.

V. 353. *παρελαύνω*] Vit. et Schol. Soph. Tr. 39. *παρελαύνων*. Antea *Τραχῖνα* M2.

V. 348. *ὀξεῖα*] Non facile *εῖα* exitus neutrius generis alicuius adiectivi in *υς* reperiatur praeter Arat. Dios. 336. *θήλεια μῆλα*. V. Hermann. ad Soph. Tr. 122. Nostrum ab Etymol. M. v. *χρέμιζον* tanquam Hesiodi profertur et, nisi egregie fallor, in Homerico illo (Il. XI, 272.) *ὣς ὀξεῖ' ὀδύναι δῦνον* non adiectivum generis feminini est *ὀξεῖ'*, sed neutrum pro *ὀξεῖα*, ita ut pro adverbio sit positum. Longe enim facilius tolerari apud Homerum hoc neutrum possit quam inaudita ista diphthongi elisio. Certe analogiam praebet *ἐΰῤῥεῖος* aliquam, de quo dictum est a Lobeckio Paral. I. p. 235.

V. 352. *παρὲξ*] *πάρεξ* = *χωρίς*, *παρέξ* = *ἔξω*. V. Diacon. ad h. l. Herodian. *περὶ μον. λέξ.* p. 25. et Varini ecl. p. 342, 16. Dind.: *τὸ μὲν οὖν βαρυνόμενον σημαίνει τὸ χωρὶς καὶ συντάσσεται γενικῇ, οἷον πάρεξ Ἀπολλωνίου· τὸ δὲ ὀξυνόμενον ἰσοδυναμεῖ τῇ παρὰ ἢ τῇ ἐξ προθέσει, ἥτις σημαίνει τὴν ἔξω σχέσιν, ὡς παρ' Ὁμήρῳ παρὲξ ὁδοῦ ἐν νεκύεσσιν ἀντὶ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ καὶ παρὲξ τὴν νῆσον ἐλαύνετε.* V. Allgem. Lehre v. Accent. p. 347.

V. 353. *εἶκε παρὲξ ἰέναι*] Sic *βῆ δ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο* Hom.

τοῦ γὰρ ὀπυίεις παῖδα Θεμιστονόην κυανῶπιν.
ὦ πέπον, οὐ μὲν γάρ τοι Ἄρης θανάτοιο τελευτὴν
ἀρκέσει, εἰ δὴ νῶϊ συνοισόμεθα πτολεμίζειν.
ἤδη μέν τί ἕ φημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
ἔγχεος ἡμετέρου, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἠμαθόεντος
ἀντίος ἔστη ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μενεαίνων.
τρὶς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἠρείσατο γαίῃ,
οὐταμένου σάκεος, τὸ δὲ τέτρατον ἤλασα μηρόν,
παντὶ μένει σπεύδων, διὰ δὲ μέγα σαρκὸς ἄραξα·
πρηνὴς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεος ὁρμῇ.
ἔνθα κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βροτόεντα.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα Κύκνος ἐϋμμελίης ἐμενοίνα

V. 356. *Θεμιστονέην* M1.
V. 357. *πέμπον, οὐ μὲν* M2.
V. 358. *νῶϊ*] *νώγε* St., marg *νώγε* V2. — *πολεμ.* M2.
V. 359. *μέν τι*] Sic V2. Vulgo *μέν τε*.
V. 361. *ἔστης* V1.
V. 362. *ἠρείσαο* V1.
V. 364. *μέγα σαρκὸς ἄραξα*] Sic V1. Vulgo *μέγα σάκος ἄραξα*. *Σαρκός*, quod infra v. 461. recurrit in Harl. Med. P1.2., etiam hic Hermannus reponi iusserat. Secutus est Boiss. Quare non opus est, ut cum Guicto, Heinr., Dind. uncinis includatur. Boiss. tamen malebat *οὐταμένου σάκεος διὰ δὲ μέγα ὅπλον ἄραξα Παντὶ μένει σπεύδων, τὸ δὲ τέτρατον ἤλασα μηρόν.* Thiersch. de Hes. p. 28. *σάκκος* scribendum esse putat, ut *ὄπφις*, *σκύπφος* etc.
V. 365. *ἔγχεος αἰχμῇ*, sed in m. *ὁρμῇ* M3., *ἔγχεος αἰχμῇ* V1.
V. 368. *ἄρα οἱ* M3. V1.

Od. II, 5. V. Thiersch. Gr. §. 314, 9.

V. 354. *Κήϋκα*] V. Apollodor. II, 6.

V. 355. *Τρηχῖνος*] Exspectabas *Τρηχινίων*, quod non abhorret a rhythmico incessu poetae, ut *Ἐλευσινίων*. *Τρηχίς* seu *Τραχίς* idem est atque *Θράκη*, ut *Καρχηδών* et *Χαλκηδών*, *κιθών* et *χιτών* etc.

[V. 358. *συνοισόμεθα*] congrediemur, futurum medii passiva significatione positum. Cf. Gramm. nostr. §. 114. annot. 1. V. C. F. R.]

V. 360. *Πύλου ἠμαθόεντος*] Hoc expositum erat in catalogis. V. Apollod. II, 7, 3. ibique Heyn. p. 187.

V. 361. *ἄμοτον*] Cognatum est cum *μάτην*.

V. 363. *οὐταμένου*] est aoristus passivae significationis, ut *κτάμενος* v. 402.

V. 367. Non satis recte Heinrichius ad h. l. dicit ignominiose spoliatum esse Martem secundum poetam nostrum, quum nefas esset (v. 336.) spoliare deum aliquem. Non spoliatum esse patet ex *ἔνθα κε ἐτύχθη*: et propter hanc ipsam causam putabam olim cum Thierschio de Hes. p. 28. post v. 367. excidisse versiculos quosdam, ut *εἰ μὴ ἄρ*

τῷ ἐπιπειθόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρματας ἵππους.
δὴ τότ' ἀπ' εὐπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ἐπὶ γαῖαν
παῖς τε Διὸς μεγάλου καὶ Ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἔλασαν καλλίτριχας ἵππους·
τῶν δ' ὕπο σευομένων κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών.
ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
πέτραι ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δὲ πέσωσι,
πολλαὶ δὲ δρῦς ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πεῦκαι
αἴγειροί τε τανύῤῥιζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
ῥίμφα κυλινδομένων, εἵως πεδίονδ' ἀφίκωνται,
ὣς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.

V. 369. τῷ ἐπιθόμενος M1.
V. 370. εὐπλεκτέων — ἆψ V1.
V. 371. Ἐνυαλίου V1.
V. 372. ἔμπλην] V2. ἔπλην.
V. 373. κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών] Herm. Orph. p. 694. ex Iliad. XVI, 105. 794. scribendum esse καναχὴν ἔχεν εὐρεῖα χθ. arbitratur, a rhythmico incessu maxime commendatum. Sed v. expl. — Antea vulgo ὑποσευομένων. Pro πόσ' P2. M1.2. πᾶσ'.
V. 374. ἐφ' M1.
V. 375. ἀποθρώσκωσιν] ἀποθρώσκουσιν M1.2.3. ἀποθρώσκουσαι ἐπ' ἀλλήλαισι πέσ. V1.
V. 376. πολλοὶ V1.
V. 377—425. desunt in M1. propter folium excisum.
V. 378. κυλινδουμένων, ἕως πέδονδ' M2. Versus deest in M3. Vit., sed in M3. in m. postea additus, V1. ἕως — πεδίον ἀφ.

ὀξὺ νόησεν ἄναξ ἐνέρων Ἀϊδωνεύς, Κρατὶ δ' ἔπ' ἀθανάτῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν. Orcus enim ipse in pugna ad Pylum vulneratus ab Hercule est, idque tum facilius fieri potuit, quum galeam suam (qua indutus conspici a nemine potuit) Martis capiti imposuisset, ne deus ab Hercule adversario conspiceretur. Cf. v. 227. Sed nunc ne deesse quidem versum arbitror; nam λιπών pro εἰ ἔλιπε dictum; cf. Matth. Gr. §. 508. c. 566, 4.

V. 373. κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών] Ut πόσ' putem pro ποσί dictum esse, vix adducor; sic enim non eliditur nisi duplicato sigma. Olim putaveram πόσ' dictum esse pro πόσα, ut exclametur (similiter Nonn. Dionys. V, 447: ἆ πόσα δειλοὶ κυκλάδας ἔνθα καὶ ἔνθα περιτροχόωσι κολώνας καὶ νέκυν ἰχνεύουσι, et Hom. Od. XXI, 49. τόσ' ἔβραχε. Sed fortasse scriptum erat κανάχει πᾶσ' εὐρεῖα χθών, vel κανάχει ποσὶν εὐρεῖα χθών. Rankii suspicio κανάχιζεν πᾶσα περὶ χθών nimis recedit a vulgata lectione minimeque defenditur Il. XIX, 362: γέλασσε δὲ πᾶσα περὶ χθών.

V. 377. ῥήγνυνται] Coniunctivum esse pro ῥηγνύωνται ex aliis coniunctivis, ἀποθρώσκωσι, πέσωσι, fortasse quis dixerit. Sed v. Allgem. Lehre vom Accent d. gr. Spr. p. 83.

V. 380. πᾶσα — Μυρμιδόνων — πόλις] Cf. 474. Est Hellas Phthiotis (v. Müll. Aegin. p. 14 seq.) in Thessalia, non Pharsalus, ut volebat Io. Diaconus. Iolcos item Thessaliae op-

πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκός,
Ἄρνη τ' ἠδ' Ἑλίκη Ἄνθειά τε ποιήεσσα
φωνῇ ὕπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον· οἱ δ' ἀλαλητῷ
θεσπεσίῳ σύνισαν· μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεύς,
κὰδ δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματοέσσας,
σῆμα τιθεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσέϊ παιδί.
οἷος δ' ἐν βήσσῃς ὄρεος χαλεπὸς προϊδέσθαι
κάπρος χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
ἀνδράσι θηρευτῇς, θήγει δέ τε λευκὸν ὀδόντα
δοχμωθείς, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μαστιχόωντι

V. 379. κεκληγότες M2., κεκληγῶτες M3.
V. 380. τε πόλις] τε om. V2.
V. 382. φωνῇ δ' M2.
V. 385. μέγα θάρσεϊ M2.
V. 386. προϊδέσθαι] Harl. Par. ap. Rank. προςιδέσθαι, quod immerito praefert Rankius.
V. 387. χαυλιόδων] V2. χαυλιόδους. Porro φορέει V2., δὲ θυμῷ V1., al. μάχεσθαι V2. M2.
V. 388. θηρευτῆς] V2. θηρευταῖς, M2. θηρατῆρσι, V1. θηρευτῆσι.
V. 389. μαστιχόωντι] Sic M1. 2. 3. P2. Med., μαστιχόωντε P1. V1., στόμασιν χιόωντι V2., στόμασι χιόωντι It. 2., μαστιγόων τι Heinr. Heynius ad Il. XI, 416. μαστιόωντι (ut 431.; quod male conveniret apro) vel μαστάζοντι (ut Nicand. Ther. 918.).

pidum, Arna Boeotiae, Helice et Anthia Peloponnesi. Satis mire hoc dictum, etiam Boeotiae et Peloponnesi urbes resonuisse clamore heroum, quum v. 473. haec legamus: οἵ ῥ' ἐγγὺς ναῖον πόλιος κλειτοῦ βασιλῆος. Ergo necesse est aut cogitare Arnam, Anthiam et Helicen fuisse etiam Thessaliae oppida (cf. ad v. 474.), quod nemo veterum tradidit praeter Strabon. VIII. p. 265. (385.), qui dubitanter ex nostro Hesiodi loco de Helice Thessalica refert, quam ipse non novit, aut secundum Hesiodum adeo gravem fuisse sonum, ut ad Boeotiam usque atque Peloponnesi oram penetraret. Certe si Boeotiam sonus potuit attingere, potuit etiam Peloponnesum. Rankio tamen hoc portentosius visum est quam pro re nata. Meum haec portenta non adeo terrent animum, ut non terruerunt Schol. Ven. Il. VII, 9. neque alios terruit versus 373., inprimis quum cogito Boeotiam et Peloponnesum a poeta nominari potuisse propter Herculis natales urbes, ad quas rumor permearit huius pugnae. Verum de his statuat quisque pro fidei, quam habet, modo. Cf. de simili re Callim. Del. 137 seq.

V. 384. ψιάδας αἱματ.] Hom. Il. XVI, 458: οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, Αἱματοέσσας δὲ ψιάδας κατέχευεν ἔραζε Παῖδα φίλον τιμῶν.

V. 389. δοχμωθείς] Incurvata cervice. — μαστιχόωντι] Derivant a μάσταξ, sed unde μαστιχ —? Non potest derivari

αἰχμῇς ὀξείῃσι κορυνιόεντα πέτηλα
βριθόμενα σταχύων, ὡςεὶ Δημήτερος ἀκτήν.
οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι δέον καὶ ἔπιτνον ἀλωήν,
οἱ δ' ἐτρύγων οἴνας δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες,
οἱ δ' αὖτ' ἐς ταλάρους ἐφόρευν ὑπὸ τρυγητήρων
λευκοὺς καὶ μέλανας βότρυας μεγάλων ἀπὸ ὄρχων,
βριθομένων φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν.

V. 289. *αἰχμαῖς* Vl. — *κορυνιόεντα*] *διφορεῖται. καὶ γὰρ κορωνιόεντα* (sic M2.) *γράφεται, ἤγουν μέλανα — ἢ κορυνιόεντα, ἤγουν ῥαβδώδη καὶ δι' εὐκαρπίαν εὔογκα· κορύνη γὰρ ἡ ῥάβδος.* IOAN. DIAC. *κορυνιόωντα πέτηλα τὰ ἐπικαμπῆ γεννήματα κατεχρήσατο· πέτηλα γὰρ τὰ φύλλα λέγονται.* TZETZA. *κορυνιόεντα* V2. Steph. Dind. *κορυνιόωντα* It. 2., quod praeferebat Heinr., *κορωνιόωντα* Ml. 3. (hic in m. *γέμοντα· τῶν σταχύων ἐπλήρουν* ad v. 290., ut videtur) Vl. Boiss. cum Lennepio, *κορωνόεντα* Med. Mihi nulla harum formarum placet; nam *κορυνιόεντα* unde *ἰῶτα* suum habeat, quum a *κορύνη* derivetur, non apparet, *κορυνιόωντα* et *κορωνιόωντα* autem habenda essent in desiderativis (ut *φαληριόωντα* Iliad. XIII, 799.), quorum nullus hic locus est; hinc puto scripsisse poetam *κορυνώεντα*, ut *ὠτώεντα, κητώεντα*, aut ut Hermannus, qui etiam *κορυνιόωντα* et *κορωνιόωντα* immerito tutatur, *κορυνήεντα.*

V. 290. *βριθόμεν' ἀσταχύων* M2.

V. 291. *ἐν*] abest a V2. — *ἔπιτνον*] Sic V2. I—IV. Flor. Par. Vit. Vossian. Io. Diac. Rehd. Etym. M. p. 366. Heinr. Boiss., *ἐλεδανοῖς δὲ καὶ ἔπιτνον ἀλοήν* M2., *ἐλεδ.* — *ἔπιτνον* Vl. *ἐπιπλοόν* quidam codd. ap. Rank., Dind. Gaisf. *ἔπιμπλον* cod. Bar. a sec. manu. — *ἀλωήν*] *ἀλωῇ* Robins. Heinr. Boiss. Heyn. ad Hom. Il. XXII, 402.

V. 292. *οἱ δὲ τρύγων* Spitzn. de versu her. p. 95. melius.

V. 290. *Δημήτερος ἀκτήν*] Ab *ἄγνυσθαι* deducendum esse vocabulum non persuadent Scholiastae Hom. Il. XI, 630., ubi vide Heynium. Nam apud Hesiodum Op. 466. de granis non fractis pinsendo usurpatur. Potius est verbale substantivum ab *ἄγω* significatque id quod mortalibus allatum a Cerere est; neque opus est, ut *δώς* suppleas; nam ita *ἀκτή*, ora, ab *ἄγνυμι* est substantivum, neque fuerit facile qui suppleat *γῆν.*

V. 291. *ἔπιτνον ἀλωήν*] praeparabant aream, eamque quasi sternebant; solebant enim sub dio grana exterere, quod etiam nunc faciunt Itali. V. Voss. Virg. Georg. I, 176. Ceterum hic solum transitiva imperfecti *ἔπιτνον* invenitur significatio.

V. 293. *ὑπὸ τρυγητήρων*] Hi quidem accipiebant a vindemiatoribus, uvas porrigentibus, atque acceptas in calathos (*ἐς ταλάρους*) colligebant.

V. 295. *ἀργυρέῃς ἑλίκεσσιν*] Epithetum *ἀργυρέῃς* male me habet; hic enim non erat locus de metallo exponendi, ex quo facti erant flexuosi racemi: factum hoc est infra v. 297. *χρύσεος ὄρχος* et 298. *ἀργυρέῃσι κάμαξι.*

V. 296. *οἱ δ'*] Hi sunt ipsi *τρυγητῆρες* secundum Lennepium apud Boiss., quod sequitur *παρὰ δέ σφισιν ὄρχος.* Mihi vero hic loci *ἐν ταλάροις* scribendum esse videtur ita, ut hi

οἱ δ' αὖτ' ἐν ταλάροις ἐφόρευν. παρὰ δέ σφισιν ὄρχος
χρύσεος ἦν, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο,
σειόμενος φύλλοισι καὶ ἀργυρέῃσι κάμαξι,
[τοί γε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος]
βριθόμενος σταφυλῇσι· μελάνθησάν γε μὲν αἵδε.
οἵγε μὲν ἐτράπεον, τοὶ δ' ἤρυον· οἱ δ' ἐμάχοντο

V. 293. ἐς ταλάρους ἐφόρευν] ἐν ταλάροις ἐφ. V1. 2. duo Flor. Lennep. Boiss. Et sic voluit Herm. l. l. — ὑπὸ τρυγητήρων] ἀπὸ τρ. Flor. Nam Vit. 293 et 296. οἶδ' οὖν τ' ἐς ταλάρους.

V. 294—300. Heinr. et Rank. verba μεγάλων ἀπὸ ὄρχων — ἐς ταλάρους ἐφόρευν induci iusserunt, Guiet. vv. 296—300., Hermannus pro genuinis habet, scripto tamen v. 296. οἶδ' οὖν ἐς ληνοὺς ἐφόρευν, quum Vit. habeat οἶδ' οὖν τ'.

V. 294. βότρυας abest a V1.

V. 296. ἐς ταλάρους vulgo. Quod nos recepimus legitur in cod. Bar. — ἐχόρευν M1. — Pro σφισιν V1. σφιν.

V. 298. ἀργυρέῃσι] V1. ἀργυρέοισι. Heinr. ἀργυρέοις: videtur καμάκεσσι scribere voluisse.

V. 299. Hic versus deest in V2. M1. 2. Par. Rehd. 4 Ital. apud Lennep. aliisque apud Rank. Adscriptus erat margini tanquam diversae recensionis versuum 282. 283. atque postea inepto loco repositus. παίζοντες recte Harl. Med. Ceteri παίζονται et τῷ γε. Pro αὖ Harl. οὖν.

V. 300. Etiam h. v. uncinis inclusit Gaisf. cum Heinr. Pro βριθόμενος Harl. σειόμενος. Pro γε μὲν alii ap. Rank. δὲ μ. Pro αἵδε alii ap. Rank. αἵγε. δέ μιν αἵγε M2. V1., δὲ μὲν αἵδε M3.

V. 301. τοὶ δ'] V2. οἱ δ', M2. οἶδ'.

uvas, ab illis (v. 293.) in calathos iniectas, iisdem calathis domum ferrent. V. Schol. Theocr. I, 48: Ἡσίοδος δὲ ὄρχον λέγει τὴν ἐπίστιχον τῶν ἀμπέλων φυτείαν. — παρὰ δέ σφισιν ὄρχος] pro ὁ δὲ παρὰ πᾶσιν αὐτοῖς ὄρχος (antes).

V. 297. κλυτὰ ἔργα] De hoc plurali apposito singulari subiecto v. Matth. Gr. §. 293.

V. 298. κάμαξι] καλάμοις. V. Achill. Tat. I, 15: ἄμπελοι δὲ ἑκατέρωθεν τοῦ δένδρου καλάμοις ἐποχούμενοι, et quem ibi Iacobsius allegavit p. 471. Io. Chrysostomus. κάμακες igitur sunt harundines, quibus ab una arbore ad alteram complicatae transeant vites, quemadmodum etiam nunc in Italia videre est. Hinc patet, qui dici a poeta potuerit σειόμενος κάμαξι.

V. 300. μελάνθησαν] Folia et cincinni erant argentea (295.), uvae tamen ipsae nigrae (ex auro). Heliod. Aeth. III, 4: οἱ δὲ ἦσαν μὲν τὴν ὕλην χρυσοῖ, τὴν δὲ χροιὰν κυάνεοι· ὁ γὰρ χρυσὸς ὑπὸ τῆς τέχνης ἐμελαίνετο.

V. 301. ἐτράπεον] Cf. Hom. Odyss. VII, 125. Etym. M. in bibl. Paris. ap. Ruhnkenium: ἀπότροπος οἶνος· τραπεῖν γὰρ τὸ αὐτὸ [sic scr. pro αὐτὸ] τῷ πατῆσαι. Ὅθεν καὶ τὸ πρὸ τοῦ πατηθῆναι γινόμενον απόσταγμα τῆς σταφυλῆς ἀπότροπος οἶνος λέγεται. Οὕτως Ἐπαφρόδιτος ἐν ὑπομνήσει ἀσπίδος Ἡσιόδου.

πύξ τε καὶ ἑλκηδόν. τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἥρευν
ἄνδρες θηρευταί, καὶ καρχαρόδοντε κύνε πρό,
ἱέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἱέμενοι ὑπαλύξαι·
πὰρ δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' ἀέθλοις
δῆριν ἔχον καὶ μόχθον. ἐϋπλεκέων δ' ἐπὶ δίφρων
ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἵππους
ῥυτὰ χαλαίνοντες, τὰ δ' ἐπικροτέοντα πέτοντο
ἅρματα κολλήεντ', ἐπὶ δὲ πλῆμναι μέγ' ἄϋτευν.
οἱ μὲν ἄρ' ἀΐδιον δὴ ἔχον πόνον, οὐδέ ποτέ σφιν
νίκη ἐπηνύσθη, ἀλλ' ἄκριτον εἶχον ἄεθλον.
τοῖσι δὲ καὶ προὔκειτο μέγας τρίπος ἐντὸς ἀγῶνος,

V. 302. λαγὼς M1., λαγοὺς M2., λαγὼς ἥρευν V1.

V. 303. καρχαρόδοντε κύνε πρό] Hermannum non solum πρό offendit, quod debebat hoc ordine legi: πρὸ δὲ καρχαρόδοντε κύνε vel πρό τε κ. κ., sed etiam dualis. Nam solo duali, non addito δύω, non uti Graecos dicit, nisi quum ipsa rei ratio dualem quodammodo poscat, ut in ὄσσε, χεῖρε, ἵππω vocabulis; atque ἵππω quidem sine δύω esse equorum par, currui adiunctum, duos vero equos a grege quodam libere vagantes esse δύο ἵππω. Pronum esse igitur corrigere πρὸ δὲ τῶνδε δύω κύνε καρχαρόδοντε. Cf. v. 402. Sed nunc tutatur vulgatam. Pro πρό Par. πρός, in V1. prorsus deest.

V. 304. μαπέειν] μαρπέειν P2. M1. — ὑπαλύξαι] M3. Pal. ἀπαλύξαι.

V. 305. ἀέθλοις] ἀέθλων M1. Rehd. P1.2., ἀέθλῳ Harl. M2.3. Sic etiam V1. (qui antea habet αὐτούς) multique alii ap. Rankium, qui hoc praefert propter v. 312. Sed ex Hom. Il. XXIII. intelligitur praeter eum, qui primarium meruisset praemium, etiam reliquos, quanquam victos, competitores accepisse praemia.

V. 306. εὐπλοκέων M1., ἀπλεκ. M2., εὐπλεκτέων V1. (qui antea pro μόχθον habet μόθον).

V. 302. πύξ τε καὶ ἑλκηδόν] De ἕλκειν luctari v. Hom. Iliad. XXIII, 714., quem locum laudavit Heinr. Nonn. Dionys. XXXVII, 560: ἔην δ' ἀμφίδρομος ἀνὴρ Ἄνδρα παλινδίνητον ἄγων ἑτερόζυγι παλμῷ Ἕλκων ἑλκόμενός τε. Cf. Krause de Gymn. et Agonist. Graec. I. p. 418. — λαγὸς] Accusativus Doricus a λαγός nominativo. — ἥρευν de retibus appositis intelligit Heinr., nec immerito, si Herodoti I, 123. memineris. Non tamen opus est, ut continuo de retibus cogites, quum ἥρευν etiam significet studebant capere, non capiebant. V. Elmsl. ad Eur. Heracl. 1003. et Schaefer. App. ad Demosth. I. p. 337.

V. 305. ἱππῆες] Esse certamen curule, non equestre, recte monuit Heinr.; ἱππῆες igitur sunt aurigae, non equitantes.

V. 306. ἐϋπλεκέων] Cf. 63.

V. 312. ἐντὸς ἀγῶνος] ὁ τόπος, ἔνθα ἀθροίζεται τὸ πλῆθος. HESYCH.

V. 314. ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν] Margo erat Oceanus. Hom. Il. XVIII, 606. 607.

V. 316. κύκνοι ἀερσιπό-

χρύσειος, κλυτὰ ἔργα περίφρονος Ἡφαίστοιο.
ἀμφὶ δ' ἴτυν ῥέεν Ὠκεανὸς πλήθοντι ἐοικώς·
πᾶν δὲ συνεῖχε σάκος πολυδαίδαλον. οἱ δὲ κατ' αὐτὸν
κύκνοι ἀερσιπόται μεγάλ' ἤπυον, οἵ ῥά τε πολλοὶ
νῆχον ἐπ' ἄκρον ὕδωρ, πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο.
Θαῦμα ἰδεῖν καὶ Ζηνὶ βαρυκτύπῳ, οὗ διὰ βουλὰς
Ἥφαιστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,
ἀρσάμενος παλάμῃσι. τὸ μὲν Διὸς ἄλκιμος υἱὸς
πάλλεν ἐπικρατέως· ἐπὶ δ' ἱππείου θόρε δίφρου,
εἴκελος ἀστεροπῇ πατρὸς Διὸς αἰγιόχοιο,

V. 307. ἔφθοσαν M2.
V. 308. ἐπικροτέοντα] M1. ἐπικροκόεντα πέτηντο, V1. ἐπικροτόεντα, ἐπικρατέοντα est vitium typogr. edit. Stephani. M3. ῥυτὰ (supra ἡνία) χαλαίνοντες (supra ων) ἐπὶ κροτόεντα. Pro πέτοντο M2. πετόοντο.
V. 309. πλημεν μέγ' αὖταν M1.
V. 310. δὴ ἔχον] Sic M3. δὴ abest a V1.2. M2. Vict. rel.; deesse syllabam iam suspicatus erat Herm., qui οἱ μὲν ἄρ' ἔμπεδον αἰὲν ἔχον πόνον coniecerat, quod ἀΐδιος vocabulum inusitatum sit epicis antiquis. Alii pro ἔχον εἶχον. Pro ἄρ' V1. γάρ.
V. 311. νίκᾳ ἐπηνύσθην M1. — ἐπηνύσθη] ἐπηνύσθην P2. al. ap. Rank. ἐπηνήθη Harl. Post ἄκλιτον A. — ἔχον V1.
V. 312. τοῖσιν δὲ πρ. M3., καὶ abest a V1.
V. 314. Pro ῥέεν V1. πέλεν.
V. 315. αὐτοὺς M2.
V. 316. ῥε M1., γε πολλοὶ M1.2.3.
V. 317. πὰρ] V2. Harl. παρά. Pro ἐκλονέοντο P2. multique alii ap. Rank. δονέοντο. — ἰχθύες δονέοντο M1.3., l. κλονέοντο M2. V1. In V1. deest ὕδωρ.
V. 322. ἀστεροπῆεν M1.

ται] Eurip. fragm. Phaeth. 34: πηγαῖς δ' ἔπ' Ὠκεανοῦ Μελιβόας κύκνος ἀχεῖ. Cf. Athen. IX. p. 393. D. Cycni ad ripas Oceani habitare dicuntur propter Ligyes. V. animadvers. ad Theog. 518. Voss. Geogr. ant. p. XXXV. Epp. myth. I. p. 84. — ἤπυον Heinrichius non de cantu olorum, sed de sonitu alarum rostrorumque, vocis etiam, intelligendum esse dicit, quum ἠπύειν sonandi, non canendi notionem habeat. Sed hic nihil notari verbo ἠπύειν videtur, quam apertura orum.

V. 318. θαῦμα ἰδεῖν] Haec vulgo cohaerent cum antecedentibus: πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο: male. Nam Iuppiter non solum illos pisciculos vel cycnos et Oceanum, ut Hermannus putat, admiraturus erat, sed totum clipeum. Quare post ἐκλονέοντο plena positura distinxi. Illud θαῦμα ἰδεῖν certissimum indicium est nunc pergere canendo antiquiorem poetam, qui v. 140. desierat filum, quod a recentiore aliquo susceptum est. Cf. animadv. ad v. 139.

V. 320. ἀρσάμενος] Cf. Op. 429.

V. 322. εἴκελος ἀστερο-

κοῦφα βιβάς· τῷ δ' ἡνίοχος κρατερὸς Ἰόλαος
δίφρου ἐπεμβεβαὼς ἰθύνετο καμπύλον ἅρμα.
ἀγχίμολον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
καί σφεας θαρσύνουσ' ἔπεα πτερόεντα προςηύδα·
Χαίρετε, Λυγκῆος γενεὴ τηλεκλειτοῖο·
νῦν δὴ Ζεὺς κράτος ὔμμι διδοῖ μακάρεσσιν ἀνάσσων,
Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
ἄλλο δὲ σοί τι ἔπος ἐρέω, μέγα φέρτατε λαῶν·
εὖτ' ἂν δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶνος ἀμέρσῃς,
τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτοῦ λιπέειν καὶ τεύχεα τοῖο,
αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,

V. 323. *τῷ δ'*] *δ'* abest ab M1. aliisque ap. Rank.
V. 326. *θαρσύνουσ'*] *φωνήσασ'* Harl. M2. al., *θαρσύνασ'* M1. P2. Longe praestabilius est *σφέας θαρσύνουσα* quam *σφέας φωνήσασα* propter insuavem *σφ* literarum repetitionem, quam non effugit Hom. Il. XV, 145.
V. 328. *κράτος ὔμμι Ζεὺς* M2.
V. 329. *ἐναρεῖν* M1., *δύσειν* pro *δῦσαι* V1.
V. 330. *σοί*] V1. 2. *τοι ἔπος ἐξερέω.*
V. 331. *δὴ* abest a V1.
V. 332. V1. *τὸν αὐτοῦ* relicto lacunae spatio post *τόν.*
V. 333. *ἐπιόντα*] *ἐπὶ νῶτα* Harl. Pal. P2. M1. 2. 3.
V. 334. *ἔνθα καὶ* M2. aliique ap. Rankium. — *κε*] om. A. It.
V. 336. *ἀναχάσσασθαι*] M1. *ἀναχάσσεσθαι*, V1. *ἀναχάσεσθαι*, alii ap. Rankium ex glossa *ἀναχωρήσασθαι.*

πῇ] Similiter Hom. Il. XIV, 386. *εἴκελον ἀστεροπῇ.* Sic dicitur inprimis propter celeritatem, non solum propter armorum fulgorem, quemadmodum etiam locus Homericus non de fulgente solum gladio, sed de saepe fortiterque vibrato, quo fulgor celeriter cessaturus excitatur. Sic Hom. Il. XIII, 245. de lorica et X, 154. de lanceis celeriter motis et inde fulgentibus dicitur.

V. 324. *καμπύλον ἅρμα*] Sic dicitur propter *ἄντυγας.*

V. 327. *χαίρετε — γενεή*] A Lynceo Abas, Abante Acrisius, Acrisio Danae, Danae Perseus, Perseo Alcaeus, Alcaeo Amphitruo, Amphitruone Iphicles, Iphicle Iolaus. Hinc proprie *Λυγκῆος γενεή* ad solum Iolaum pertinere poterit. V. Matth. Gr. §. 312, 2. Bernh. Synt. p. 72. Lobeck. Soph. Ai. 191., qui exempla habent verbi pluralis coniuncti cum vocativo singularis. [Antiquissimum huius syllepsios exemplum esse videtur ap. Hom. Od. XII, 82: *νῆα ἰθύνετε, φαίδιμ' Ὀδυσσεῦ.* F. I.] Atque Minerva propterea priorem Iolaum alloquitur, non Herculem, quod ille, utpote auriga (*ἡνίοχος*), ante Herculem in curru collocatus erat. Heinrichius Virgilium comparavit Aen. IX, 525: Vos, o Calliope, precor. Sic Callim. fragm. 71: *οὐδ' ὑμέας, Πολύδευκες, ὑπέτρεσεν.* Et sic semper fieri solet, ut aut tum singulari vocativo utantur, quum is, quem compellant, est quasi instar omnium, aut tum, quum unus e ceteris, quos una compellari vo-

ἔνθα κε γυμνωθέντα σάκευς ὕπο δαιδαλέοιο
ὀφθαλμοῖσιν ἴδῃς, ἔνθ' οὐτάμεν ὀξέϊ χαλκῷ·
ἂψ δ' ἀναχάσσασθαι· ἐπεὶ οὔ νύ τοι αἴσιμόν ἐστιν
οὔθ' ἵππους ἑλέειν οὔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.
Ὣς εἰποῦσ' ἐς δίφρον ἐβήσατο δῖα θεάων,
νίκην ἀθανάτῃς χερσὶν καὶ κῦδος ἔχουσα,
ἐσσυμένως. τότε δή ῥα διόγνητος Ἰόλαος
σμερδαλέον ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπ' ὁμοκλῆς
ῥίμφ' ἔφερον θοὸν ἅρμα κονίοντες πεδίοιο.
ἐν γάρ σφιν μένος ἧκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη
αἰγίδ' ἀνασσείσασα· περιστονάχιζε δὲ γαῖα.

V. 337. ἐλάαν M3.
V. 338. ἐβήσατο] ἐπεβήσετο Par. duo, ἐβήσετο M1.
V. 339. ἀθανάτῃσιν V1.
V. 340. διόγν. supra scripto θεόγνητος M3.
V. 341. σμερδαλέον ἵπποισιν] Vulgo σμερδαλέον θ' ἵππ., σμερδαλέην l. M2.; τε abest a V1. Vit. Flor. M3., quare recte delendum esse censuit cum Hermanno Lennepius. Secutus est Dind. Herm. praeterea praefert σμερδαλέως, quod in Med. supra scriptum est. Alium rhapsodum versum 338. coniunxisse cum versu 341. putat, scripto σμερδαλέον δ' (sed v. Hom. Il. V, 302. σμερδαλέα ἰάχων).
V. 342. κονίοντος M2.
V. 344. περιστονάχιζε] Harl. V1. Pal. P2. M1. περιστενάχησε, M2. περιστενάχησα.

lunt, reliquis prius se conspiciendum praebet. Neque tamen refrager Hermanno, qui γενεὴν Λυγκῆος non de solo Iolao, sed etiam de Hercule intelligendam esse dicit.

V. 330. Ad Herculem se convertit Minervae oratio.

V. 332. αὐτοῦ] eo ipso loco, quo occisus est. αὐτὸς δέ, solus vero.

V. 337. τοῖο] Martis.

V. 338. δίφρον] Herculis currum. Heinrichius ipsam deam curru advenisse dicit, idque, quanquam non dictum ab ipso poeta, suppleri debere v. 325. Scilicet non meminerat Heinrichius Hom. Il. V, 837 seq. Ipsa dea, quae intraverat currum, Orci galeam, ne cerneretur, induerat.

V. 339. νίκην — καὶ κῦδος ἔχουσα] i. e. aegidem; cf. v. 344. Sic Hom. Il. V, 593: ἡ μὲν ἔχουσα κυδοιμὸν ἀναιδέα δηϊοτῆτος, κυδοιμόν (non Κυδοιμόν) aeque esse aegidem, non personam quandam mythicam, atque Il. XI, 3: πολέμοιο τέρας μετὰ χερσὶν ἔχουσαν, alibi (Diar. litt. Hermes inscr. T. XXIX.) demonstrare conatus sum. Νίκη καὶ κῦδος dicitur aegis propter Gorgonis caput, victoriae signum.

V. 342. κονίοντες πεδίοιο] Nos eodem modo genitivo utimur: des Weges daherwirbelnd, seines Weges gehend.

V. 344. αἰγίδ' ἀνασσείσασα] I. e. iactans aegidem et armis tundens, unde fragor ut tonitru oritur.

τοὶ δ' ἄμυδις προγένοντ' ἴκελοι πυρὶ ἠὲ θυέλλῃ,
Κύκνος θ' ἱππόδαμος καὶ Ἄρης ἀκόρητος ἀϋτῆς.
τῶν ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀλλήλοισιν
ὀξεῖα χρέμισαν, περὶ δέ σφισιν ἄγνυτο ἠχώ.
τὸν πρότερος προσέειπε βίη Ἡρακληείη·
Κύκνε πέπον, τί νυ νῶϊν ἐπίσχετον ὠκέας ἵππους,
ἀνδράσιν οἵ τε πόνου καὶ ὀϊζύος ἴδριές εἰμεν;
ἀλλὰ παρὲξ ἔχε δίφρον ἐΰξοον ἠδὲ κελεύθου
εἶκε παρὲξ ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω
ἐς Κήϋκα ἄνακτα· ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
Τρηχῖνος προβέβηκε, σὺ δ' εὖ μάλα οἶσθα καὶ αὐτός·

V. 345. τόνδ' ἄμυδις προσαιγένονθ' ἴκελοι πυρὶ ἢ θ. M1. — προγένοντ' ἴκελοι] προγένονθ' ἴκελοι V1., M3. προςέγενθ'.

V. 346. ἀκήρατος V1.

V. 347. τῶν ἵπποι] Vulgo τῶν θ' ἵπποι. Dind. τῶνθ' ἵπποι. Cum Hermanno θ' eieci.

V. 348. ὀξεῖα] Guietus corrigebat ὀξέα τ' ἐχρέμισαν περί τε σφισὶν ἄγνυτο ἠχώ. V2. ὀξεία. Post σφισιν scripsi cum Heinr. et Dind. ex Harl. Med. M2.3. pro σφίν. [Bentl. σφισι Ϝάγνυτο Ϝηχώ. F. I.]

V. 349. πρότερος] Sic V1.2. M1.2.3. 4. Flor., P2. Al. πρότερον.

V. 350. τί νυ νῶϊν] τοίνυν νῶϊν ἐπίσχες Harl., τοι νῦν ἐπίσχες M2.

V. 352. παρὲξ] Sic V1. P2. Dind. Al. πάρεξ.

V. 353. παρελαύνω] Vit. et Schol. Soph. Tr. 39. παρελαύνων. Antea Τραχῖνα M2.

V. 348. ὀξεῖα] Non facile εῖα exitus neutrius generis alicuius adiectivi in υς reperiatur praeter Arat. Dios. 336. θήλεια μῆλα. V. Hermann. ad Soph. Tr. 122. Nostrum ab Etymol. M. v. χρέμιζον tanquam Hesiodi profertur et, nisi egregie fallor, in Homerico illo (Il. XI, 272.) ὣς ὀξεῖ' ὀδύναι δῦνον non adiectivum generis feminini est ὀξεῖ', sed neutrum pro ὀξεῖα, ita ut pro adverbio sit positum. Longe enim facilius tolerari apud Homerum hoc neutrum possit quam inaudita ista diphthongi elisio. Certe analogiam praebet ἐϋῤῥεῖος aliquam, de quo dictum est a Lobeckio Paral. I. p. 235.

V. 352. παρὲξ] πάρεξ = χωρίς, παρέξ = ἔξω. V. Diacon. ad h. l. Herodian. περὶ μον. λέξ. p. 25. et Varini ecl. p. 342, 16. Dind.: τὸ μὲν οὖν βαρυνόμενον σημαίνει τὸ χωρὶς καὶ συντάσσεται γενικῇ, οἷον πάρεξ Ἀπολλωνίου· τὸ δὲ ὀξυνόμενον ἰσοδυναμεῖ τῇ παρὰ ἢ τῇ ἐξ προθέσει, ἥτις σημαίνει τὴν ἔξω σχέσιν, ὡς παρ' Ὁμήρῳ παρὲξ ὁδοῦ ἐν νεκύεσσιν ἀντὶ ἐκτὸς τῆς ὁδοῦ καὶ παρὲξ τὴν νῆσον ἐλαύνετε. V. Allgem. Lehre v. Accent. p. 347.

V. 353. εἶκε παρὲξ ἰέναι] Sic βῆ δ' ἴμεν ἐκ θαλάμοιο Hom.

τοῦ γὰρ ὀπυίεις παῖδα Θεμιστονόην κυανῶπιν.
ὦ πέπον, οὐ μὲν γάρ τοι Ἄρης θανάτοιο τελευτὴν
ἀρκέσει, εἰ δὴ νῶϊ συνοισόμεθα πτολεμίζειν.
ἤδη μέν τί ἕ φημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
ἔγχεος ἡμετέρου, ὅθ' ὑπὲρ Πύλου ἠμαθόεντος
ἀντίος ἔστη ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μενεαίνων.
τρὶς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δουρὶ τυπεὶς ἠρείσατο γαίῃ,
οὐταμένου σάκεος, τὸ δὲ τέτρατον ἤλασα μηρόν,
παντὶ μένει σπεύδων, διὰ δὲ μέγα σαρκὸς ἄραξα·
πρηνὴς δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεος ὁρμῇ.
ἔνθα κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρα βροτόεντα.
Ὣς ἔφατ'· οὐδ' ἄρα Κύκνος ἐϋμμελίης ἐμενοίνα

V. 356. *Θεμιστονέην* M1.
V. 357. *πέμπον, οὐ μὲν* M2.
V. 358. *νῶϊ*] *νώγε* St., marg. *νώγε* V2. — *πολεμ.* M2.
V. 359. *μέν τι*] Sic V2. Vulgo *μέν τε.*
V. 361. *ἔστης* V1.
V. 362. *ἠρείσαο* V1.
V. 364. *μέγα σαρκὸς ἄραξα*] Sic V1. Vulgo *μέγα σάκος ἄραξα.* *Σαρκός*, quod infra v. 461. recurrit in Harl. Med. Pl. 2., etiam hic Hermannus reponi iusserat. Secutus est Boiss. Quare non opus est, ut cum Guieto, Heinr., Dind. uncinis includatur. Boiss. tamen malebat *οὐταμένου σάκεος διὰ δὲ μέγα ὅπλον ἄραξα Παντὶ μένει σπεύδων, τὸ δὲ τέτρατον ἤλασα μηρόν.* Thiersch. de Hes. p. 28. *σάκκος* scribendum esse putat, ut *ὄπφις, σκύπφος* etc.
V. 365. *ἔγχεος αἰχμῇ*, sed in m. *ὁρμῇ* M3., *ἔγχεος αἰχμῇ* V1.
V. 368. *ἄρα οἱ* M3. V1.

Od. II, 5. V. Thiersch. Gr. §. 314, 9.

V. 354. *Κήϋκα*] V. Apollodor. II, 6.

V. 355. *Τρηχῖνος*] Exspectabas *Τρηχινίων*, quod non abhorret a rhythmico incessu poetae, ut *Ἐλευσινίων*. *Τρηχίς* seu *Τραχίς* idem est atque *Θράκη*, ut *Καρχηδών* et *Χαλκηδών*, *κιθών* et *χιτών* etc.

[V. 358. *συνοισόμεθα*] congrediemur, futurum medii passiva significatione positum. Cf. Gramm. nostr. §. 114. annot. 1. V. C. F. R.]

V. 360. *Πύλου ἠμαθόεντος*] Hoc expositum erat in catalogis. V. Apollod. II, 7, 3. ibique Heyn. p. 187.

V. 361. *ἄμοτον*] Cognatum est cum *μάτην*.

V. 363. *οὐταμένου*] est aoristus passivae significationis, ut *κτάμενος* v. 402.

V. 367. Non satis recte Heinrichius ad h. l. dicit ignominiose spoliatum esse Martem secundum poetam nostrum, quum nefas esset (v. 336.) spoliare deum aliquem. Non spoliatum esse patet ex *ἔνθα κε ἐτύχθη*: et propter hanc ipsam causam putabam olim cum Thierschio de Hes. p. 28. post v. 367. excidisse versiculos quosdam, ut *εἰ μὴ ἄρ*

τῷ ἐπιπειθόμενος ἐχέμεν ἐρυσάρματας ἵππους.
δὴ τότ' ἀπ' εὐπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ἐπὶ γαῖαν
παῖς τε Διὸς μεγάλου καὶ Ἐνυαλίοιο ἄνακτος.
ἡνίοχοι δ' ἔμπλην ἔλασαν καλλίτριχας ἵππους·
τῶν δ' ὕπο σευομένων κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών.
ὡς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεος μεγάλοιο
πέτραι ἀποθρώσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δὲ πέσωσι,
πολλαὶ δὲ δρῦς ὑψίκομοι, πολλαὶ δέ τε πεῦκαι
αἴγειροί τε τανύῤῥιζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
ῥίμφα κυλινδομένων, εἵως πεδίονδ' ἀφίκωνται,
ὣς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.

V. 369. *τῷ ἐπιθόμενος* M1.
V. 370. *εὐπλεκτέων — ἆψ* V1.
V. 371. *Ἐνυαλίου* V1.
V. 372. *ἔμπλην*] V2. *ἔπλην*.
V. 373. *κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών*] Herm. Orph. p. 694. ex Iliad. XVI, 105. 794. scribendum esse *καναχὴν ἔχεν εὐρεῖα χθ.* arbitratur, a rhythmico incessu maxime commendatum. Sed v. expl. — Antea vulgo *ὑποσευομένων*. Pro *πόσ'* P2. M1. 2. *πᾶσ'*.
V. 374. *ἐφ'* M1.
V. 375. *ἀποθρώσκωσιν*] *ἀποθρώσκουσιν* M1. 2. 3. *ἀποθρώσκουσαι ἐπ' ἀλλήλαισι πέσ.* V1.
V. 376. *πολλοὶ* V1.
V. 377 — 425. desunt in M1. propter folium excisum.
V. 378. *κυλινδουμένων, ἕως πέδονδ'* M2. Versus deest in M3. Vit., sed in M3. in m. postea additus, V1. *ἕως — πεδίον ἀφ.*

ὀξὺ νόησεν ἄναξ ἐνέρων Ἀϊδωνεύς, Κρατὶ δ' ἔπ' ἀθανάτῳ κυνέην εὔτυκτον ἔθηκεν. Orcus enim ipse in pugna ad Pylum vulneratus ab Hercule est, idque tum facilius fieri potuit, quum galeam suam (qua indutus conspici a nemine potuit) Martis capiti imposuisset, ne deus ab Hercule adversario conspiceretur. Cf. v. 227. Sed nunc ne deesse quidem versum arbitror; nam *λιπών* pro *εἰ ἔλιπε* dictum; cf. Matth. Gr. §. 508. c. 566, 4.

V. 373. *κανάχιζε πόσ' εὐρεῖα χθών*] Ut *πόσ'* putem pro *ποσί* dictum esse, vix adducor; sic enim non eliditur nisi duplicato sigma. Olim putaveram *πόσ'* dictum esse pro *πόσα*, ut exclametur (similiter Nonn. Dionys. V, 447: *ἆ πόσα δειλοὶ κυκλάδας ἔνθα καὶ ἔνθα περιτροχόωσι κολώνας καὶ νέκυν ἰχνεύουσι*, et Hom. Od. XXI, 49. *τόσ' ἔβραχε*. Sed fortasse scriptum erat *κανάχει πᾶσ' εὐρεῖα χθών*, vel *κανάχει ποσὶν εὐρεῖα χθών*. Rankii suspicio *κανάχιζεν πᾶσα περὶ χθών* nimis recedit a vulgata lectione minimeque defenditur Il. XIX, 362: *γέλασσε δὲ πᾶσα περὶ χθών*.

V. 377. *ῥήγνυνται*] Coniunctivum esse pro *ῥηγνύωνται* ex aliis coniunctivis, *ἀποθρώσκωσι, πέσωσι*, fortasse quis dixerit. Sed v. Allgem. Lehre vom Accent d. gr. Spr. p. 83.

V. 380. *πᾶσα — Μυρμιδόνων — πόλις*] Cf. 474. Est Hellas Phthiotis (v. Müll. Aegin. p. 14 seq.) in Thessalia, non Pharsalus, ut volebat Io. Diaconus. Iolcos item Thessaliae op-

πᾶσα δὲ Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλκός,
Ἄρνη τ' ἠδ' Ἑλίκη Ἄνθειά τε ποιήεσσα
φωνῇ ὕπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον· οἱ δ' ἀλαλητῷ
θεσπεσίῳ σύνισαν· μέγα δ' ἔκτυπε μητίετα Ζεύς,
κὰδ δ' ἄρ' ἀπ' οὐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματοέσσας,
σῆμα τιθεὶς πολέμοιο ἑῷ μεγαθαρσέϊ παιδί.
οἷος δ' ἐν βήσσῃς ὄρεος χαλεπὸς προϊδέσθαι
κάπρος χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
ἀνδράσι θηρευτῇς, θήγει δέ τε λευκὸν ὀδόντα
δοχμωθείς, ἀφρὸς δὲ περὶ στόμα μαστιχόωντι

V. 379. κεκληγότες M2., κεκληγῶτες M3.
V. 380. τε πόλις] τε om. V2.
V. 382. φωνῇ δ' M2.
V. 385. μέγα θάρσεϊ M2.
V. 386. προϊδέσθαι] Harl. Par. ap. Rank. προσιδέσθαι, quod immerito praefert Rankius.
V. 387. χαυλιόδων] V2. χαυλιόδους. Porro φορέει V2., δὲ θυμῷ V1., al. μάχεσθαι V2. M2.
V. 388. θηρευτῇς] V2. θηρευταῖς, M2. θηρατῆρσι, V1. θηρευτῆσι.
V. 389. μαστιχόωντι] Sic M1. 2. 3. P2. Med., μαστιχόωντε P1. V1., στόμασιν χιόωντι V2., στόμασι χιόωντι It. 2., μαστιγόων τι Heinr. Heynius ad Il. XI, 416. μαστιόωντι (ut 431.; quod male conveniret apro) vel μαστάζοντι (ut Nicand. Ther. 918.).

pidum, Arna Boeotiae, Helice et Anthia Peloponnesi. Satis mire hoc dictum, etiam Boeotiae et Peloponnesi urbes resonuisse clamore heroum, quum v. 473. haec legamus: οἵ ῥ' ἐγγὺς ναῖον πόλιος κλειτοῦ βασιλῆος. Ergo necesse est aut cogitare Arnam, Anthiam et Helicen fuisse etiam Thessaliae oppida (cf. ad v. 474.), quod nemo veterum tradidit praeter Strabon. VIII. p. 265. (385.), qui dubitanter ex nostro Hesiodi loco de Helice Thessalica refert, quam ipse non novit, aut secundum Hesiodum adeo gravem fuisse sonum, ut ad Boeotiam usque atque Peloponnesi oram penetraret. Certe si Boeotiam sonus potuit attingere, potuit etiam Peloponnesum. Rankio tamen hoc portentosius visum est quam pro re nata. Meum haec portenta non adeo terrent animum, ut non terruerunt Schol. Ven. Il. VII, 9. neque alios terruit versus 373., inprimis quum cogito Boeotiam et Peloponnesum a poeta nominari potuisse propter Herculis natales urbes, ad quas rumor permearit huius pugnae. Verum de his statuat quisque pro fidei, quam habet, modo. Cf. de simili re Callim. Del. 137 seq.

V. 384. ψιάδας αἱματ.] Hom. Il. XVI, 458: οὐδ' ἀπίθησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε, Αἱματοέσσας δὲ ψιάδας κατέχευεν ἔραζε Παῖδα φίλον τιμῶν.

V. 389. δοχμωθείς] Incurvata cervice. — μαστιχόωντι] Derivant a μάσταξ, sed unde μαστιχ —? Non potest derivari

λείβεται, ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἔϊκτον,
ὀρθὰς δ' ἐν λοφιῇ φρίσσει τρίχας ἀμφί τε δειρήν·
τῷ ἴκελος Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱππείου θόρε δίφρου.
ἦμος δὲ χλοερῷ κυανόπτερος ἠχέτα τέττιξ
ὄζῳ ἐφεζόμενος θέρος ἀνθρώποισιν ἀείδειν
ἄρχεται, ᾧτε πόσις καὶ βρῶσις θῆλυς ἐέρση,
καί τε πανημέριός τε καὶ ἠῷος χέει αὐδὴν
ἴδει ἐν αἰνοτάτῳ, ὁπότε χρόα Σείριος ἄζει·
(τῆμος δὴ κέγχροισι πέρι γλῶχες τελέθουσι,
τούςτε θέρει σπείρουσιν, ὅτ' ὄμφακες αἰόλλονται,
οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος,)

V. 390. MS. et edd. εἴκτην, ἐοίκτην M2. At hic non desideratur plusquamperfectum, sed perfectum significatione praesentis. Quare scripsi ἔϊκτον, ut Odyss. IV, 27. Ἐΐκτην male ex Iliad. I, 104. huc traiectum, ubi recte legitur ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.

V. 396. αὐδὴν] ἀοιδὴν P2. V1.

V. 397. ὁπότε] Flor. M3., al. ap. Rank. ὅτε περ, ut Il. IV, 259. V, 802., al. Flor. V2. ὅτε καί, tert. Flor. cum uno Neap. V1. ὅτε χρόα. Etym. M. p. 465, 38. ὅτε τε, ut Il. II, 471. 782. V, 500. 803., quod recepit Dind., ὅτι M2.

V. 398. τῆμος δὴ] M2. τ. δὲ, V1. τῆμος. Graevius ἦμος, quod coniungi h. l. cum δή non potest. Non debebat igitur a recentioribus editoribus adoptari. — περιγλῶχες τελέθωσι V2. (V. Lobeck. Paral. p. 108.) τελέθωσι etiam M3. V1.

V. 399. σπείρουσιν] σπείρωσιν V1.2. — αἰόλλοντο M2., αἰώλλωνται M3., αἰώλονται V1.

V. 400. Hunc versum uncinis inclusit Heinr., quod ab Athenaeo X. p. 428. C. ex Eoeis allegatur οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἄχθος. Hoc vero non satis aptum argumentum esse puto.

nisi a μαστίχη: est igitur is μαστιχάων, ex cuius ore spuma crassior, tanquam ex lentisco lacrima, defluit; nos dicimus geifernd. Atque hoc etiam Hesychius voluisse videtur: Μασταρίζειν, μαστιχᾶσθαι καὶ τρέμειν ἢ σφοδρῶς ἢ κακῶς μασᾶσθαι. De manducatione non cogitavit poeta. Nam quod Hermannus dicit, cogitandum esse de morsicante bestia, ad aprum nullo modo pertinet, qui dente caedit suo, non mordet.

V. 390. V. Homer. Od. XIX, 446: ὁ δ' (ὁ κάπρος) ἀντίος ἐκ ξυλόχοιο Φρίξας εὖ λοφιήν, πῦρ δ' ὀφθαλμοῖσι δεδορκώς.

V. 393. κυανόπτερος] Vossius: mit dunkeler Schwinge. Contra: alis caeruleis. Cf. Op. 580. et Nevius ad Sapphon. p. 69. ἠχέτα τέττιξ ex Hesiodo ap. Pamphil. II, 3. in Brunck. Anal. I. p. 258.

V. 394. θέρος — ἀείδειν ἄρχεται] Anacreon ad cicadam: θέρεος γλυκὺς προφήτης — δενδρέων ἐπ' ἄκρων Ὀλίγην δρόσον πεπωκὼς Βασιλεὺς ὅπως ἀείδεις. Cf. Meleagr. 112. Leonid. Tarent. LX.

V. 395. θῆλυς] Pro θήλεια. V. Naekium ad Choeril. p. 267.

τὴν ὥρην μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
[ὡς δὲ λέοντε δύω ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
ἀλλήλοις κοτέοντες ἐπὶ σφέας ὁρμήσωσι,
δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ ἄραβός θ' ἅμα γίγνετ' ὀδόντων·]
οἱ δ' ὥστ' αἰγυπιοὶ γαμψώνυχες, ἀγκυλοχεῖλαι,
πέτρῃ ἔφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μάχεσθον
αἰγὸς ὀρεσσινόμου ἢ ἀγροτέρης ἐλάφοιο,
πίονος, ἥντ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊος ἀνὴρ
ἰῷ ἀπὸ νευρῆς, αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλῃ,
χώρου ἄϊδρις ἐών, οἱ δ' ὀτραλέως ἐνόησαν,
ἐσσυμένως δέ οἱ ἀμφὶ μάχην δριμεῖαν ἔθεντο,

V. 401. *ἐμάρναντο* Vl. — *ὀρυμαγδὸς*] *ὀρυγμαδὸς* P2. M2. Vl.
V. 402. *ἀμφικτ.* Vl.
V. 403. *κοτέοντες*] Sic Em. Med. M2. 3. Vl. Pl. 2. Vulgo *κοτέοντε.* — Postea M2. *ὁρμήσουσι.*
V. 405. *οἱ δ'*] Graevius *ἠδ' ὥστ'* atque ita fert Vl. et unus Neap. Recepit igitur cum Boiss. Dind. Sed vix ab epico profectum est *ἠδ' ὥστε*, nec satis aptum huic loco.
V. 406. *κλάζοντε*] *κράζοντε* Harl., *κράζοντε μάχεσθον* M2., *μάχονται* Vl. Vulgo *μαχέσθην.* Hermannus, qui *ἀπαλήσεται* habet pro coniunctivo aoristi, etiam hic *μάχησθον* vel *μάχωνται* vult.
V. 407. *ἀγροτέρης*] Em. *ἀγροτέρου.*
V. 409. *ἀπὸ νευρῆς*] Sic P2. M3. Vl. Dind. V. Hermann. Orph. p. 701. Vulgo *ἀπαί.* Postea pro *ἀπαλήσεται* Em. *ἀπαλλήσετο*, Etym. M. p. 42, 32. *ἀποχήσεται*, Harl. Voss. *ἀπονίσσεται*, quod praeferrem, nisi glossema esse videretur. Scripsit enim poeta, ni fallor, *ἀπαλήσατο* (ut legitur in tribus codd. ap. Rank.; idem Wintertonus suspicatus est) vel *ἀπαλήσετο*; nam aorista futuri significatio (v. Herm. de em. rat. gr. p. 147.) in hoc secundo membro locum non habet.

θῆλυς ἔερση ἡ ἁπαλὴ δρόσος. Io. Diac.

V. 397. *ἴδει*] *τῷ ἱδρῶτι· καὶ εὐθεῖα τὸ ἶδος καὶ [δοτικὴ] ἴδει· σημαίνει δὲ τὸ θέρος παρ' Ἡσιόδῳ.* SUIDAS. Hinc *ἰδάλιμος* Oper. 413. — *Σείριος ἄζει*] Cf. Oper. 587: *ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει.*

V. 398. *τῆμος δὴ*] Bene intellexit Hermannus l. l. versus 398—400. nihil esse nisi interiectam temporis eius uberiorem explicationem, quod poeta descripsit v. 393—397. Quare parenthesis notam adieci. Cf. Oper. 420.

V. 400. *οἷα*] V. annot. ad Theog. 93.

V. 401. *τὴν ὥρην*] eo tempore, respondet vocabulo *ἦμος* v. 393.

V. 402—404. Haec alius recensionis esse videntur pro versibus 405—411.

V. 405. *ἀγκυλοχεῖλαι*] Hoc vocabulum etiam ap. Aristoph. Eq. 198. in oraculo legitur, sed *ἀγκυλοχήλης* ibi scribendum esse ex Demosthenis responsione colligitur et recte ita scripsit G. Dindorfius ad Bothii sententiam. Cf. Bergk. Comment. de rel. Com. Att. p. 257.

ὣς οἳ κεκλήγοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
ἔνθ' ἤτοι Κύκνος μὲν ὑπερμενέος Διὸς υἱὸν
κτεινέμεναι μεμαὼς σάκει ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
οὐδ' ἔρρηξεν χαλκόν· ἔρυτο δὲ δῶρα θεοῖο.
Ἀμφιτρυωνιάδης δέ, βίη Ἡρακληείη,
μεσσηγὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος ἔγχεϊ μακρῷ
αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερθε γενείου
ἤλασ' ἐπικρατέως· ἀπὸ δ' ἄμφω κέρσε τένοντε
ἀνδροφόνος μελίη· μέγα γὰρ σθένος ἔμπεσε φωτός.
ἤριπε δ', ὡς ὅτε τις δρῦς ἤριπεν, ἢ ὅτε πέτρη
ἠλίβατος, πληγεῖσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
ὣς ἔριπ'· ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τεύχεα ποικίλα χαλκῷ.
τὸν μὲν ἔπειτ' εἴασε Διὸς ταλακάρδιος υἱός,
αὐτὸς δὲ βροτολοιγὸν Ἄρην ἐπιόντα δοκεύσας,
δεινὸν ὁρῶν ὄσσοισι, λέων ὣς σώματι κύρσας,

V. 412. κεκληγότες M2. V1. al.
V. 414. σάκει ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος] V2. σάκεϊ χάλκεον ἔγχος ἐλάσσας, V1. σάκει ἔλασε. Tr. σάκεϊ χ. ἔ. ἔλασεν.
V. 415. χαλκόν] Σέλευκος γράφει χαλκός, ἵν' ᾖ ἐπὶ τοῦ δόρατος· ἡ γὰρ ἀσπὶς οὐκ ἐπεποίητο ἀπὸ χαλκοῦ. TZETZ. χαλκὸς legitur in M2., sed supra scripto ν.
V. 419. Rankius ex Diacono (ταχέως καὶ ἰσχυρῶς) ἐπικρατέως τ', quo non opus est. — κέρσε] Em. τέρσε.
V. 420. ἔπεσε M2.
V. 421. τις abest a M2. Pro πέτρη M3. πεύκη, sed corr. in margine. — ἤριπεν ὡς V1.
V. 425. Ἄρην] Ἄρηα προσιόντα Em. Ἄρηα προσιέντα P2. προιόντα M2., προσιόντα M3. V1.
V. 427. βάλ' ἐνθ. V1.
V. 428. σχίσσας] σχίσας V1. al. τίσας M1. Pro τάχιστα Harl. M2. μάλιστα.
V. 429. ἐμ μένεος] Sic Heinr. et Heyn. ad Il. XX, 172. qui ἐν μένεος coniecerant. Recte ἐμ revocavit Dind. Vulgo ἐμμενέως. — ἄρα τοῖσι M1. — πίμπλανται V1.

V. 419. ἄμφω — τένοντε] Hom. Il. IV, 521. V, 307.
V. 426. σώματι] ferae corpus. V. Hom. Il. XVIII, 161. 162., quem laudavit Heinrich.
V. 429. ἐμ μένεος] I. e. ἐμπίπλαται μένεος ἦτορ. Ἐμ pro ἐν sequente litera labiali etiam in inscriptionibus antiquis usurpatur. V. Boeckh. Inscr. I. p. 300. Cf. Iliad. IX, 679. Theog. 686 seq. Vereor tamen, ne vulgata defendi possit: trotzig schwoll ihm sein Herz. Sic αἴρεσθαι κέαρ Aesch. Ag. 578. Nam quod non leve esse argumentum arbitrantur, non legi alias adverbium ἐμμενέως, id quidem non satis considerate dictum est. Nam ἐμμενέως legitur Theogon. 712. et saepius apud Nonnum, Quintum et Oppianum.
V. 430. γλαυκιόων] Hinc

ὅςτε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσι
σχίσσας ὅ ττι τάχιστα μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα·
ἐμ μένεος δ' ἄρα τοῦγε κελαινὸν πίμπλαται ἦτορ·
γλαυκιόων δ' ὄσσοις δεινὸν πλευράς τε καὶ ὤμους
οὐρῇ μαστιόων ποσσὶ γλάφει, οὐδέ τις αὐτὸν
ἔτλη ἐςάντα ἰδὼν σχεδὸν ἐλθεῖν οὐδὲ μάχεσθαι·
τοῖος ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης, ἀκόρητος ἀϋτῆς,
ἀντίος ἔστη Ἄρηος, ἐνὶ φρεσὶ θάρσος ἀέξων,
ἐσσυμένως· ὁ δέ οἱ σχεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ,
ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν.
ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλου πέτρη πρηῶνος ὀρούσῃ,
μακρὰ δ' ἐπιθρώσκουσα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἠχῇ
ἔρχεται ἐμμεμαυῖα, πάγος δέ οἱ ἀντεβόλησεν
ὑψηλός· τῷ δὴ συνενείκεται ἔνθα μιν ἴσχει·

V. 430. δ' ὄσσοισι πλ. M3., δ' ὄσσοισι δ. V1.
V. 431. μαστιόων] Sic Vit. V2. Med. Par. Em., μαστιχόων al. ap. Rank. (volebant μαστιγόων, quanquam ne hoc quidem metro aptum). — ποσσὶν V1. — γλύφει Em. Pro αὐτὸν Harl. αὐτοῦ.
V. 432. ἐςάντα] Sic cum Dind. scripsi pro ἐς ἄντα.
V. 433. Ἀμφιτρυωνιάδης] Em. Ἀμφιτρυωνείδης.
V. 434. ἔστη Ἄρηος] Ἄρεος ἔστι M1., ἀντίος Ἄρεος ἔστη M2. 3. Par. 2. al. ap. Rank. Ἄρηος ἔστη V1.
V. 435. ἀχνύμενος] Harl. M2. ἀχθόμενος.
V. 437. ἀπὸ — ὀρούσῃ] ἀπὸ habent Vit. P2. et tres Flor. ap. Lennep. ὀρούσῃ M3. V1. Par. 2678. Ita Io. Diaconus legisse videtur et V2. Par. duo Flor. Neap., qui praebent ὀρούσῃ.
V. 438. ἠχῇ M1., quod vidit etiam Hermannus. Vulgo ἠχή.
V. 439. ἀντεβόησεν M2.
V. 440. Pro συνενείκεται Vit. συνενήνεκται, unde Herm. συνενήνεκτ', ut plusquamperfectum sit, positura dirimendum a sequentibus. Sed συνενείκεται non debebat mutare, quum ἐνείκω sit Boeoticum. V. Etym. M. p. 691, 24: τὸ ἐνείκω Βοιώτιον, ὃ σημαίνει τὸ ἐνέγκω.

satis apertum est γλαυκῶπιν Ἀθήνην non esse caesiis oculis praeditam, sed, ut est apud Hom. Il. 1, 200: δεινὼ δέ οἱ ὄσσε φάανθεν, splendidis. De verbo γλαυκιᾶν v. Hom. Il. XX, 172.

V. 431. μαστιόων] A μάστις μάστιος fit μαστίω et μαστιάω, hinc epicum participium μαστιόων. De re v. locum Etym. M. Reg. ap. Ruhnk.: ἀλκαία ἡ οὐρά· κυρίως δὲ ἡ τοῦ λέοντος διὰ τὸ εἰς ἀλκὴν αὐτὸν τρέπειν. Ἔχει γὰρ ἐπὶ τῇ οὐρᾷ κέντρον, ὑφ' οὗ παροξύνεται, καθάπερ φησὶν Ἱερώνυμος καὶ Ἐπαφρόδιτος ἐν ὑπομνήσει ἀσπίδος Ἡσιόδου.

V. 440. ἔνθα μιν ἴσχει] Si τῷ est pronomen relativum ad πάγος pertinens, usus loquendi ita scribi iubebat: καὶ οὗτος (ὁ πάγος) ἴσχει αὐτὴν (τὴν πέ-

τόσσῃ ὁ μὲν ἰαχῇ, βρισάρματος οὖλιος Ἄρης,
κεκληγὼς ἐπόρουσεν· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.
αὐτὰρ Ἀθηναίη, κούρη Διὸς αἰγιόχοιο,
ἀντίη ἦλθεν Ἄρηος ἐρεμνὴν αἰγίδ' ἔχουσα·
δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδοῦσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
Ἆρες, ἔπισχε μένος κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτους.
οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι
Ἡρακλέα κτείναντα, Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μηδ' ἀντίος ἵστασ' ἐμεῖο.
Ὣς ἔφατ'· ἀλλ' οὐ πεῖθ' Ἄρεος μεγαλήτορα θυμόν,
ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάλλων
καρπαλίμως ἐπόρουσε βίῃ Ἡρακληείῃ,
κακτάμεναι μεμαώς· καί ῥ' ἔμβαλε χάλκεον ἔγχος,
σπερχνόν, ἑοῦ παιδὸς κοτέων πέρι, τεθνηῶτος,
ἐν σάκεϊ μεγάλῳ. ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθήνη

V. 441. ὁ μὲν] Non placet articulus. Ego, si adstipularetur bonus codex, exsulare iuberem. Aliter Hermannus, qui non habet pro articulo, sed pro pronomine demonstrativo, ut ap. Homerum αὐτὰρ ὃ (sic enim scribi iubet) αὖτε Θυέστα. Ferrem, nisi sequeretur βρισάρματος οὖλιος et postea ὁ δέ.

V. 442. ὑπέκδετο V1.

V. 446. ἔπισχε] Sic scripsi pro ἐπίσχε vulgato; nam Graeci antiqui non habent imperativos monosyllabos activi, nisi in ς exeuntes. Sic σχές, non σχέ, σπές, non σπέ, φρές, non φρέ etc. V. Allgem. Lehre v. Accent. p. 45. V2. Em. ἐπίσχες.

V. 448. θρασυκάρδιον] τρασικ. V2.

V. 449. παῦσαι — ἐμοῖο M2.

V. 450. Ἄρεος] Sic V2. Par. pro Ἄρεως. Rehd. aliique ap. Rankium πεῖθεν Ἄρεος. Harl. πείθετ' Ἄρης μεγαλήτορι θυμῷ.

V. 453. κατακτ. V1.

V. 454. σπερχνῶς παιδὸς ἑοῦ V1. — ἑοῦ παιδὸς] παιδὸς ἑοῦ Em. Harl. M2.3. P2. Dind.

V. 457. Ἄρη codd. quidam ap. Rankium, ἄρ' ἄχος M2., Ἄρη'

τρὰν), ἔνθα συνενείκεται αὐτῷ; quod paululum invertit poeta dicens: ἔνθα τὴν πέτραν ἴσχει, συνενείκεται αὐτῇ, atque invertit ita, ut subiecta etiam mutaret, ut factum est Op. 513: καί τε διὰ ῥινοῦ βοὸς ἔρχεται οὐδέ μιν ἴσχει. Sed magis quadrare videtur, si τῷ pro adverbio loci habeamus, ut ᾗ, ἧχι etc., hic ut sensus sit: ubi (τῷ) cum monte illo colliditur rupes, ibi mons eam sistit. Quod excogitavit Hermannus, ut sit: τῷ πάγῳ συνενείκεται· ἔνθα μιν (τὴν πέτραν) ἴσχει ὁ πάγος, non placet. Nam ita quid differt τῷ πάγῳ συνενείκεται ἡ πέτρα et πάγος τῇ πέτρᾳ ἀντεβόλησεν? Illud autem ἔνθα μιν ἴσχει si dictum est pro: ibi eam sistit, prorsus abruptum est.

ἔγχεος ὁρμὴν ἔτραπ' ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
δριμὺ δ' Ἄρην ἄχος εἷλεν· ἐρυσσάμενος δ' ἄορ ὀξὺ
ἔσσυτ' ἐφ' Ἡρακλέα κρατερόφρονα· τὸν δ' ἐπιόντα
Ἀμφιτρυωνιάδης, δεινῆς ἀκόρητος ἀϋτῆς,
μηρὸν γυμνωθέντα σάκευς ὕπο δαιδαλέοιο
οὖτασ' ἐπικρατέως· διὰ δὲ μέγα σαρκὸς ἄραξε
δούρατι νωμήσας, ἐπὶ δὲ χθονὶ κάββαλε μέσσῃ.
τῷ δὲ Φόβος καὶ Δεῖμος εὔτροχον ἅρμα καὶ ἵππους
ἤλασαν αἶψ' ἐγγύς, καὶ ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
ἐς δίφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἶψα δ' ἔπειτα
ἵππους μαστιέτην· ἵκοντο δὲ μακρὸν Ὄλυμπον.
υἱὸς δ' Ἀλκμήνης καὶ κυδάλιμος Ἰόλαος
Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τεύχεα καλὰ
νίσσοντ'· αἶψα δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῖνος ἵκοντο
ἵπποις ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθήνη
ἐξίκετ' Οὔλυμπόν τε μέγαν καὶ δώματα πατρός.

M3. — ἔσχεν ὀρεξάμενος δ' ἄορ Tr.

V. 458. Ἡρακλέα κρατερόφρονα] Sic Par. 2678. Heinr. Vulgo Ἡρακλῆι κρατερόφρονι.

V. 460. σάκευς] Cum Dind. revocavi ex V1.2. M1.2.3. pro σάκους.

V. 461. οὖτα ἐπικρ. M1. — σαρκὸς] Sic Harl. V1. M2. P1.2. Med. Vulgo σάκος. Vid. 364. Verba διὰ δὲ — νωμήσας Heinr., Gaisf., Dind. cum Guieto uncinis tanquam adulterinos inclusere. Thiersch. et hic pro σάκος σάκκος. σάκος ἔραξεν M1.

V. 462. νωμῆσαν Par. ap. Rank.

V. 464. ἤλασεν M2. — αἶψ' abest a V1.

V. 468. Κύκνον] Κύκνου Em. Pro σκυλεύσαντες Par. συλήσαντες, quod probat Herm. Wolfius συλεύσαντες. Sed etiam Theocritus in epico carmine Id. XXIV, 4. habet ἀπεσκύλευσε.

V. 469. νείσοντ' V1.

V. 470. αὐτὰρ M1.2., ~~ὠκυπόδεσσ'~~ ἀτὰρ M3.

V. 441. βρισάρματος] Heinrich. recte de corporum divinorum pondere intelligit, advocato loco Hom. Il. V, 838. 839: μέγα δ' ἔβραχε φήγινος ἄξων βριθοσύνῃ. Hom. hymn. Bacch. 19: οὐδὲ φέρειν δύναταί μιν νηῦς εὐεργής.

V. 445. ὑπόδρα ἰδοῦσ'] Pronuntianda sunt tanquam ὑφ' ἓν scripta; quare alterum adverbium δεινά adiecit. Hermannus, qui epicum antiquum hoc minime decere putat, hic duas recensiones agnoscit, quarum una haberet: τὸν δ' ἄρ' ὑπόδρα ἰδοῦσ', altera: δεινὰ δ' ἰδοῦσα θεά. Non assentior. V. Hom. Il. XX, 13.

V. 453. κακτάμεναι] pro κατακτάμεναι.

Κύκνον δ' αὖ Κήϋξ θάπτεν καὶ λαὸς ἀπείρων,
οἵ ῥ' ἐγγὺς ναῖον πόλιος κλειτοῦ βασιλῆος
[Ἄνθην Μυρμιδόνων τε πόλιν κλειτήν τ' Ἰαωλκὸν
Ἄρνην τ' ἠδ' Ἑλίκην· πολλὸς δ' ἠγείρετο λαός,]
τιμῶντες Κήϋκα, φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
τοῦ δὲ τάφον καὶ σῆμ' ἀϊδὲς ποίησεν Ἄναυρος,
ὄμβρῳ χειμερίῳ πλήθων. τὼς γάρ μιν Ἀπόλλων
Λητοΐδης ἤνωξ', ὅτι ῥα κλειτὰς ἑκατόμβας
ὅςτις ἄγοι Πυθώδε βίῃ σύλασκε δοκεύων.

V. 473. Pro *πόλιος* P2. M2. V1. *πόληας*.

V. 474. *ἰακηλὸν* M2. Ceterum vv. 474. 475. a recentiori poeta additi esse videntur ex v. 380. Certe *πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς* incredibiliter languet post *καὶ λαὸς ἀπείρων* et nimis sunt a Trachine remotae Thessalicae illae urbes, quae v. 473. prope ab ea abesse dicuntur.

V. 476—480. bis scripti in M1. In fine *στίχοι υπ'*, ut appareat errasse eum, qui bis scripserat. Cf. Ritschelium: die Alex. Bibl. p. 91.

V. 477. *τάφρον* V1.

V. 478. *τῶς* M2.

V. 479. *ἤνωγ'* M2.

V. 480. *Πυθώδε*] Vulgo *Πυθοῖδε*, quod peccat contra analogiam, nam quod licet in *ποῖ*, *ὅποι*, *τῇδε*, non licet in *Πυθοῖ*. Cf. tamen Schaef. ad Plut. Vit. V. p. 395., nisi etiam apud Plutarchum scribendum est *Πυθώ* pro *Πυθοῖ*. Sensit hoc Dind., sed lapsus est paululum scribendo *Πυθῶδε*. V. Apollon. de pron. p. 112. Suidas s. v. *Πυθώδ' ἰέναι* Tom. II. p. 770. Kust. Cf. Allgem. Lehre v. Accent p. 357. Similiter peccatum est Apoll. Arg. I, 209. Quint. Smyrn. III, 393.

V. 477. *Ἄναυρος*] Thessaliae fluvius.

V. 480. *σύλασκε*] V. Buttm. Gr. ub. I. p. 508.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

Μοῦσαι Πιερίηθεν, ἀοιδῇσι κλείουσαι,

V. 1—10. Hoc prooemium (quod Hermannus ad Orph. p. 689. pro farragine habebat sententiarum e diversis diversarum aetatum scriptoribus concinnata) non agnoscitur ut profectum ab Hesiodo a Praxiphane, Theophrasti discipulo (cf. Diog. Laert. V. Epic. III, 9.), ab Aristarcho, ab Herodiano (περὶ σχημ. p. 49. Dind., p. 586. Walz. [Rhet. T. VIII.]), a Proculo, a Boeotis Pausaniae coaevis (v. Paus. IX, 31.) et a Tzetza ad h. l. Cf. Thiersch. de Hesiodo p. 31. Abest totum prooemium a codice Vindob. III. G. 12., sed additum a recentiore manu in margine. Exsecuit Brunckius. Nempe res ita se habet: v. 1—9. est hymnus in Iovem huc translatus, ut vetus illud a Iove principium etiam hic opportuna praeberet initia poemati, ut videbatur, ἀκεφάλῳ. Versu κλῦθι ἰδὼν αἴων τε, δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας clauditur hymnus ille, ut Orphici 2. 4. 8. etc. Huic vero sciolus aliquis, ut transitus fieret ad Hesiodi opera, versum ineptissimum 10. adiecit: Τύνη, ἐγὼ δέ κε, Πέρσῃ, ἐτήτυμα μυθησαίμην. Ineptissimus est, quod τύνη ad Iovem pertinet (v. Etym. M. p. 314, 43: καὶ Ἡσίοδος — ἴθυνε θέμιστας Τύνη), cui ridicule opponitur ἐγὼ δὲ μυθησαίμην ἄν. Nam qui τύνη ita intelligunt, ut de Perse dictum sit, nae illis pro rege aliquo, ne dicam deo, frater Hesiodi esse videatur. V. Twesten. de Hes. Op. et D. p. 13. Hermannus Opusc. VI. p. 220. τύνη nihil esse aliud dicebat quam ἀλλ' ἄγε. Vel sic tamen statuendum esset τύνη pronomine se ipsum allocutum esse Hesiodum, quod hic quidem propter additum ἐγὼ δέ cogitari vix potest. Quis enim poeta uno eodemque membro ita de se et secunda et prima persona loquatur, τύνη, ἐγὼ δέ?

V. 1. Μοῦσαι Πιερίηθεν] Spohnius post Μοῦσαι distinxit, Πιερίηθεν cum δεῦτε coniungens ad mentem Tzetzae. Sed Μοῦσαι Πιερίηθεν Heinsio recte sunt Pierides Musae, ut apud Platon. in epigr. (Br. Anal. I. p. 171.) dicitur Σαπφὼ Λεσβόθεν et Μεγαρόθεν Εὐκλείδης apud Platon. Phaed. p. 59. C. Δημόνικος Ἀλωπεκῆθεν ap. Boeckh.

δεῦτε, Δί' ἐννέπετε, σφέτερον πατέρ' ὑμνείουσαι·
ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε,
ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἕκητι.
ῥέα μὲν γὰρ βριάει, ῥέα δὲ βριάοντα χαλέπτει,
ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει καὶ ἄδηλον ἀέξει,
ῥεῖα δέ τ' ἰθύνει σκολιὸν καὶ ἀγήνορα κάρφει
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.
Κλῦθι ἰδὼν ἀΐων τε, δίκῃ δ' ἴθυνε θέμιστας
[τύνη· ἐγὼ δέ κε, Πέρσῃ, ἐτήτυμα μυθησαίμην].

V. 2. *Δί'*] Sic M5. Vat. 2. Eustath. p. 1809, 13. cum aliis. Alii codd. cum V2., Herodian. *περὶ σχημ.* p. 49. Schol. Ven. Il. I, 1. minus bene *δή*, quod recentiores editores in textum receperunt. — *ἐννέπετε*] M5. *ἐνέπετε*. Cf. v. 22.

V. 3. deest in Vat. 2.

V. 5. *ῥέα — ῥέα*] Apollon. de adv. p. 562: *καὶ σαφὲς, ὅτι τὸ ῥέα μὲν γὰρ βριάει ὁλόκληρον γέγονε, τὸ δὲ ῥεῖα ἐν πλεονασμῷ ἐστὶ τοῦ ῑ.* M5. *ῥεῖα — ῥεῖα*. — *ῥέα δὲ* alii nec malae notae codd. cum Vat., *ῥεῖα μὲν* omn. codd.

V. 7. *δ' ἔτ'* Rehd.

V. 10. *Πέρσῃ*] Sic M5. Vat. al. Pauci codd. *Πέρσῃ*; ita etiam rec. edd.

Corp. inscr. I. p. 120. *Λυσικλῆς Βατῆθεν* I. p. 182. 183. 199. 328. 330. Similiter *νίκη Ἰσθμοῖ* p. 355. Hermannus vero (Opusc. VI. p. 219.) *Πιερίηθεν* cum *ἀοιδῇσι κλείουσαι* coniungi iubet. Quod quid sit, subobscure indicatum est collato Homerico *Ζεῦ πάτερ Ἴδηθεν μεδέων*.

V. 2. *σφέτερον*] V. Herodian. *περὶ σχημ.* p. 49. Buttm. Lexil. I. p. 53. Wolf. Prolegg. p. CCXLVIII.

V. 3. *ἄφατοί τε φατοί τε*] Haec loquendi ratio in iis est habenda, quae ab epanaphora nomen habent; v. animadvers. ad Theog. 408. Atque ipsa huius epanaphorae ratio causa est, quod cum vi quadam repetitur *Διὸς μεγάλοιο ἕκητι*. Similiter Callim. Iov. 92, 93: *τεὰ δ' ἔργματα τίς κεν ἀείδοι; οὐ γένετ', οὐκ ἔσται· τίς κεν Διὸς ἔργματ' ἀείσει;* Igitur quae v. 3. dicuntur: *ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ἄφατοί τε φατοί τε*, ea v. 4. audiunt *ῥητοί τ' ἄῤῥητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἕκητι*. Quare posituram eam, quae erat ante *Διός*, exsulare iussi.

V. 4. *ἕκητι*] V. de hoc vocabulo Apollon. de coniunct. p. 497.

V. 5. *ῥέα*] Sic *μονοσυλλάβως* Hom. Il. XVII, 461., postea (462.) *ῥεῖα δισυλλάβως* usus. Eodem modo in fine versus Il. XII, 381. XX, 101. V. Spitzn. de vers. her. p. 185. — *βριάει*] Hic transitivo, mox intransitivo sensu, ut *μινύθει* v. 6. et 244. notavit Spohnius.

V. 6. *ῥεῖα δ' ἀρίζηλον μινύθει καὶ ἄδηλον ἀέξει*] Imitatus est Quint. Sm. XIII, 474: *καὶ τὰ μὲν ἀκλέα πάντα καὶ οὐκ ἀρίδηλα γεγῶτα κυδήεντα τίθησι, τὰ δ' ὑψόθι μείονα θῆκε.* Aesopus ap. Diog. L. I, 3, 2: *φασὶ δ' αὐτὸν* (Solonem) *καὶ Αἰσώπου πυθέσθαι ὁ Ζεὺς, τί εἴη ποιῶν; τὸν δὲ φάναι· τὰ μὲν ὑψηλὰ ταπεινοῦν, τὰ δὲ ταπεινὰ ὑψοῦν.* Cf. Herodot. VII, 10, 5: *ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὡς κεραυνοῖ ὁ θεός, οὐδὲ ἐᾷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ*

Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην Ἐρίδων γένος, ἀλλ' ἐπὶ γαῖαν
εἰσὶ δύω· τὴν μέν κεν ἐπαινήσειε νοήσας,
ἡ δ' ἐπιμωμητή· διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
ἡ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆριν ὀφέλλει,
σχετλίη· οὔτις τήν γε φιλεῖ βροτός, ἀλλ' ὑπ' ἀνάγκης
ἀθανάτων βουλῇσιν Ἔριν τιμῶσι βαρεῖαν.
τὴν δ' ἑτέρην προτέρην μὲν ἐγείνατο Νὺξ ἐρεβεννή,
θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρι ναίων

V. 11. *Ἐρίδων*] Gaisf., Dind. cum cet. edit. *ἐρίδων*. Lucian. Amor. p. 439: *Οὐ μὴν οὐδ' Ἐρίδων γένος ἐστὶν ἕν*. Schol. Ven. Il. XVII, 144.

V. 12. *ἐπαινήσειε*] Sic V2. Vat. Plures codd. *ἐπαινέσσειε*. Quid M5. habeat, non indicavit Lanzius.

V. 17—19. Ritschl. Sched. crit. p. 33. *τῆς δ' ἑτέρη — (προτέρην — ἀνδράσι) — πολλὸν ἀμείνων* sc. *ἐστί*. Quae sententia, quanquam haud aliena ab mente Hesiodi, nimis artificiose pro ratione poetae mihi expressa videtur. Ut auctor Operum cum auctore Theogoniae consentiret, non opus erat.

V. 17. Laudatur a Schol. ad Arist. Met. p. 803. a. — *πρότερον* St. m.

οὐδέν μιν κνίζει; De *μινύθειν* v. Heyn. ad Il. XVI, 392.

V. 10. *Τύνη*] Mira erat de hoc vocabulo sententia Polyzeli apud schol. Dorvillii: *Πολύζηλος δὲ ἐν Ῥοδιακοῖς Τύνην ἄρχοντα Χαλκιδέα φησίν, ἐφ' οὗ κρίνεσθαι τὸν Ἡσίοδον μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ* (v. 37. 38.), *Διονύσιος δὲ φαιέδριστον* (scr. *φιλέριστον*), *ἀγνοοῦντες, ὅτι ἀντωνυμία ἐστὶ παράγωγος*. Igitur his viris *Τύνη* erat pro vocativo nominis proprii, ut *Τύμνης* est nomen patris Histiaei apud Herodot. V, 37. VII, 98. Inepte. Neque opus est, ut addam etiam propterea ineptum hoc esse, quod causa Hesiodi cum fratre acta est Ascrae, non Chalcide.

V. 11. *Οὐκ ἄρα μοῦνον ἔην*] Interpretantur ita hanc sententiam, ut quasi opposita videatur eis, quae dicta sunt Theog. v. 225., ubi de una Eride sermo est. Atque ita Spohnius: non, sicut ante existimabam, unum est contentionis genus. Minime vero. *Ἄρα* est incipientis poetae: ergo, ut incipiamus. V. Hom. Od. VIII, 73. 90. et Rhiani simile initium: *ἦ ἄρα δὴ μάλα πάντες*. Sic etiam Mitscherlichius sentit progr. 1824. et R. Klotzius annot. ad Devar. libr. de part. II. p. 163. *Ἔην* non est pro *ἐστί*, sed erat inde ab initio; v. annot. ad Aristot. Oec. p. 76. — *ἐπὶ γαῖαν*] V. animadvers. ad Theog. 95.

V. 13. *διὰ δ' ἄνδιχα θυμὸν ἔχουσιν*] I. e. *διέχουσι δὲ ἄνδιχα τὸν θυμόν*.

V. 14. *ἡ μὲν (Ἔρις) — δῆριν ὀφέλλει*] Hom. Il. IV, 445: *Ἔρις — ὀφέλλουσα στόνον ἀνδρῶν*. Comparavit Passovius.

V. 17. *τὴν δ' ἑτέρην προτέρην μὲν*] Alteram, maiorem natu, multo praestantiorem conformavit Iuppiter. Nempe existimabant Graeci antiqui maiores natu esse ceteris praestantiores. Sic Iuppiter secundum quosdam in Croni-

γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι, πολλὸν ἀμείνω·
ἥτε καὶ ἀπάλαμόν περ ὅμως ἐπὶ ἔργον ἐγείρει.
εἰς ἕτερον γάρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων
πλούσιον, ὃς σπεύδει μὲν ἀρόμμεναι ἠδὲ φυτεύειν,
οἶκόν τ' εὖ θέσθαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων
εἰς ἄφενον σπεύδοντ'· ἀγαθὴ δ' Ἔρις ἥδε βροτοῖσι.
Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ τέκτονι τέκτων,
καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

V. 19. *γαίης τ' ἐν*] *γαίης ἐν* Guiet.
V. 20. *ἀπάλαμον*] Al., ut V2. Vat. 2. G., *ἀπάλαμνον*. Quid M5. habeat, nescio. — *ἐγείρει*] Victor. cod. *ἔγειρεν*.
V. 21. *τε* abest a V1.
V. 22. *ὃς*] *ὁ* Lehrs. Quaest. ep. p. 222. — *ἀρόμμεναι*] Sic V2. G. Stob. multique al., *ἀρώμεναι* Par. Sed M5. Vat. cum al. *ἀρόμεναι*. Vat. 2. *ἀράμεναι*. Animadvertendum est autem M5. fere semper vitare duplices consonantes, ubi id fieri recte potest. Sic v. 37. *ἐδασάμεθ'*, 39. *δικάσαι*, 43. *ἐργάσαιο*, 167. *ὀπάσας*, 237. *νίσονται*, 238. *θυέεσι*, 369. *μεσόθι*, 395. *πτώσῃς* et *ἀνύσῃς*, 510. *βήσῃσι*, 820. *μέσῃ*. Conf. Buttm. Gr. ub. I. p. 506.
V. 23. V. Ammon. v. *ζῆλος*.

dis, Calliope inter Musas etc. Nam *πρεσβυτέροισιν Ἐρινύες αἰὲν ἕπονται*. Hom. Il. XV, 204. V. Platner. Not. iur. et instit. ex Hom. et Hes. p. 91. — Qui post *ἑτέρην* et *ἐρεβεννή* incidunt, male faciunt eo, quod *τὴν δ' ἑτέρην θῆκε δέ μιν* coniungunt. Recte hoc sensit Ritschl. Sched. crit. p. 32. Utraque Eris est filia Noctis.

V. 19. *γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι*] Haec pertinent ad Iovem, non ad Eridem alteram; Iuppiter regnat in aethere, sub terra et supra terram. Sic recte Proculus et Tzetza. Spohnius cum aliis iungit: Iuppiter posuit eam *γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω* (*οὖσαν*); ita quid sibi velit *θῆκέ μιν ἐν γαίης ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσι*, non intelligo; nam de *νείκει* Empedoclis hic cogitare non licet, quod fecit Hermannus, qui *γαίης ἐν ῥίζῃσι* de certamine virium telluris intelligendum esse dicit. Hoc si verum esset, Hesiodus tam huius certaminis exempla proferre debuisset, quam alterius inter homines certaminis proposuit. Ceterum versus 18. 19. etiamnum puto postea additos esse. Nam versus 17. et 20. optime cohaerent; de quo dubitabat Hermannus: „Denn so würde ja nicht nur aller Zusammenhang aufgehoben, sondern es würde gar von der bösen Eris das ausgesagt, was nur von der guten gelten kann." Haec quo errore nitantur, nescio, nisi forte v. 17. parenthesis notas, quae *προτέρην* — *ἐρεβεννή* verba ab antecedentibus secernerent, prorsus necessarias esse arbitratur Hermannus. Mihi autem bona Eris necessario maior natu esse videtur. *Τοῖς γὰρ πρεσβυτέροισιν Ἐρινύες αἰὲν ἕπονται*, quo iam supra usus sum. Eodem pertinent aetates hominum (v. 109 seq.); priores enim melioris sunt indolis quam posteriores. Ceterum *Κρονίδης ὑψίζυγος αἰθέρι ναίων* legitur etiam apud Hom. Il. IV, 166.

V. 22. *ὃς*] I. e. *οὗτος*, ut Hom. Od. I, 286. XVII, 172.

V. 25—41. Quae nunc sequuntur, quanquam ab antiquo poeta profecta, post videntur huc esse adiecta. Nam bene clauditur

Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τεῷ ἐνικάτθεο θυμῷ,
μηδέ σ' Ἔρις κακόχαρτος ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύκοι
νείκε' ὀπιπτεύοντ' ἀγορῆς ἐπακουὸν ἐόντα.
ὤρη γάρ τ' ὀλίγη πέλεται νεικέων τ' ἀγορέων τε
ᾧτινι μὴ βίος ἔνδον ἐπηετανὸς κατάκειται
ὡραῖος, τὸν γαῖα φέρει, Δημήτερος ἀκτήν·
τοῦ κε κορεσσάμενος νείκεα καὶ δῆριν ὀφέλλοις
κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις· σοὶ δ' οὐκέτι δεύτερον ἔσται

V. 24. ἄφενος al. codd. — Ἔρις] Edd. all. ἔρις.
V. 25. κεραμεῖ κεραμεὺς Aristot. de rep. 5, 8. Plato Lys. p. 215: καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ καὶ πτωχὸς πτωχῷ.
V. 28. ἀεργὸν θυμῷ ἐρύκοι Bentl.
V. 29. ὀπιπτεύοντ'] M5. ὀπιπεύοντ'. Fortasse melius.
V. 30. ὤρη] Sic M5. Vat. et codd. plerique, al. ὥρη. Cf. Suidas v. ὡρακιάσας.
V. 33. κε κορεσσάμενος] Vat. 2. Br. male κεκορεσσάμενος. Cf. Schol. Ven. Il. I, 211. — Postea δῆριν καὶ νείκε' ὀφέλλοις Herm. ad Orph. p. 822.

periodus verbis ἀγαθὴ δ' Ἔρις ἥδε βροτοῖσι. Minime cum his cohaerent quae sequuntur: καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει καὶ — τέκτων καὶ πτωχὸς — ἀοιδῷ, quae non de aemulatione vel ambitione intelligi possunt, bona illa atque laudabili, vel vitio, quod, ut Sallustius dicit, propius virtutem est, sed de invidia vere spernenda, quod probatur verbis καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, nam haec de industria ab poeta addita esse, ne invidia illa videretur pecuniarum esse, sed ingenii et artis aemulatio, non facile quisquam mihi persuadeat. Twestenio v. 25. 26. interpolatoris esse videntur; melius dixisset contineri eis proverbium cum reliquis non coniungendum. Nam si vel maxime cum Hermanno ἀγαθὴ δ' Ἔρις ἥδε βροτοῖσι parenthesis notis includas, nihil inde pro sententiarum connexu lucraberis, quum πτωχὸς πτωχῷ φθονέει non pertineat ad bonum Eridem. Atque hoc ne tetigit quidem Rankius (Hesiodeische Studien p. 9. et Comment. de Hes. Op. p. 45.), quum haec optime cohaerere conaretur demonstrare. Rem bene perspexit Lehrsius Quaest. ep. p. 222. Idem nunc sentiens Hermannus versus 17 — 24. alii recensioni tribuit. Quod mihi quidem non placet, quum necessarium esset, ut etiam antiquior poeta de bona Eride loqueretur. Cf. 210. 211. Fuit quum putarem aptius legi hos versus eo loco, quo de quinto hominum aevo poeta loquitur; sed ibi futuro ubique usus est poeta, non praesente.

V. 32. Δημήτερος ἀκτὴν] V. annot. ad Scut. 290.

V. 33. τοῦ κε κορεσσάμενος — ὀφέλλοις] Si quis polleat divitiis, is facile se immisceat foro et lites serat. Nam, quod notum est, τίκτει κόρος ὕβριν. Vides igitur ex eo, qui antea auditor tantum fuerat litium subrostranus, continuo, si nactus fuerit divitias, fieri ordinarium quem veteres dicebant (v. Festus s. v.), qui ipse lites ageret.

ὧδ' ἔρδειν· ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος
ἰθείῃσι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διός εἰσιν ἄρισται.
ἤδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδασσάμεθ', ἄλλα τε πολλὰ
ἁρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας

V. 36. δίκῃσ' pro δίκαις Bentl. [voluit δίκῃς, ut Vat. 2.].
V. 37. ἄλλα τε] ἀλλὰ τὰ Guiet., Br., Gaisf., Boiss.

V. 35. ἀλλ' αὖθι διακρινώμεθα νεῖκος] Αὖθι non est denuo, ea sententia, quam excogitavit Mitscherlichius l. l., qui ita interpretatus est: age vero, ni ita est (sc. quod de alienis opibus litem mihi intendens corruptisque iudicibus viceris), denuo ius experire, nulla fraude adhibita, ἰθείαις δίκαις. Sed erit fortasse qui αὖθι nihil dicat aliud significare quam: si iterum fors ita ferat, ut litigemus, non patiar, ut me decipias, sed litem nostram iustioribus tradam diiudicandam iudicibus meliora edoctus. Hermanno (l. l. p. 145.) vero melius extemplo, illico, i. e. sine ambagibus, quibus bona causa lite facile cadere solet, interpretatur, si recte eum intellexi. Cf. animadvers. crit. ad Theog. 91. et annot. ad Oper. 635.

V. 38. βασιλῆας] Sunt praesules populi Ascraei, ut apud Hom. Od. VIII, 40. 41. V. Mülleri Orchom. p. 187., quemadmodum etiam apud Aeschyl. Agam. 439. (Well.) Ἀτρεῖδαι dicuntur πρόδικοι, ubi βασιλεῖς exspectavisses.

V. 39. τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι] Spohnius: „ἐθέλουσι, qui putant, dicunt etc." Voluit igitur: qui hanc litem se diiudicasse secundum aequitatem opinantur seu simulant. Hermannus vero, qui olim ita interpretatus erat: qui hac iustitia uti consuerunt seu tam iniuste diiudicare solent, nunc (Neue Jahrb. für Philol. Bd. XXI. p. 128.) ἐθέλουσι δίκασσαν scribi mavult, ut ἐθέλουσι sit dativus ad Hesiodum et Persen pertinens. Sed rectius videtur: qui libenter iudicare solent talem de patrimonio litem. V. Theocr. Id. VIII, 29.: ὁ δ' αἰπόλος ἤθελε κρῖναι, ut est in antiquo proverbio: μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς. V. Hes. fragm. 181.

V. 40. ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός] Quantum praestet opibus frui non iniuste partis, quanquam exiguis. Sic Proculus et Schol. Ven. Il. IX, 160. Eodem proverbio usus est Pittacus ap. Diog. L. I, 4, 2., quum agrum Mytilenaei ipsi dedissent (paulo tamen aliter ap. Diod. Exc. Vat. VII, 21. p. 21. Dind.), idemque in suam rem convertit Ovid. Fast. V, 718: Quod tibi dat uni coelum partire duobus; dimidium toto munere maius erit. Alio modo usus est Aristotel. Eth. N. I, 7: δοκεῖ οὖν πλεῖον ἢ τὸ ἥμισυ τοῦ παντὸς εἶναι ἡ ἀρχή.

V. 40. 41. Lehrsius Quaest. ep. p. 224: „νήπιοι non reges sunt; quippe ineptum est a regibus postulare, ut de malva et asphodelo vivant." At sic intelligas: illi iudices stulti erant, quum putabant tibi bene, mihi male iniquo suo iudicio consulere: nesciunt enim etc. „Quis vero dicit hoc illos putasse? Num hoc curare iudicum erat?" Aequorum non erat, sed corruptorum, quales isti fuerunt.

V. 41. ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Malvarum foliis et asphodeli radicibus pauperes vescebantur, ut apud Aristoph. Plut. 543: σιτεῖσθαι δ' ἀντὶ μὲν ἄρτων μαλάχης πτόρθους. Lucian. de merced. cond. p. 683: καὶ οὕτως εἰς τὴν ἀτιμοτάτην

δωροφάγους, οἳ τήνδε δίκην ἐθέλουσι δικάσσαι·
νήπιοι, οὐδὲ ἴσασιν, ὅσῳ πλέον ἥμισυ παντός,
οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.
Κρύψαντες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.

V. 41. *μέγ' ὄνειαρ*] Gramm. ap. Bachm. Anecd. I. p. 157. *ἐν ὄνειαρ.* Antea v. 40. *οὐδ' ἴσασιν* Vat. 2. A.

γωνίαν ἐξωσθεὶς κατάκεισαι μάρτυς μόνον τῶν παραφερομένων, τὰ ὀστᾶ, εἰ ἀφίκοιτο μέχρι σοῦ, καθάπερ οἱ κύνες παρεσθίων ἢ τὸ σκληρὸν τῆς μαλάχης φύλλον, ᾧ τὰ ἄλλα συνειλοῦσιν. Horat. Od. I, 31, 16 Epod. II, 57. Plin. H. N. XXII, 22. huc pertinet: Asphodelon ab Hesiodo quidam alimon appellari existimavere, quod falsum arbitror. (V. fragm. 17.) Cf. Ast. ad Plat. de Legg. p. 143. Mirum est igitur Pythagoram malvis vesci vetuisse, de quo v. Lobeck. Aglaoph. p. 897. Nam quod in heliotropicis malva habetur, non puto causam fuisse. Porro vere monuit Heinsius *ἀσφοδελὸν λειμῶνα* propterea mortuis tribuisse Homerum, quod defunctorum victus ab omni luxuria sit remotissimus. Sed alia praeterea causa est, quam nuper in Graecia peregrinanti ipsi mihi reperire contigit: in locis sepulchrorum maximam copiam asphodeli crescere. Quod inprimis in eo loco animadverti, quo — prope abest a Nauplio — magna Bavarorum caterva sepulta est. Suidas v. *Ἀσφοδελός· σκιλλῶδες φυτόν, φύλλα ἔχον μακρὰ καὶ ἀνθέρικον ἐσθιόμενον· καὶ τὸ σπέρμα δὲ αὐτοῦ φρυγόμενον καὶ ἡ ῥίζα κοπτομένη μετὰ σύκων πλείστην ὄνησιν ἔχει.* (Ex Theophr. Pl. VII, 11.) *Περσεφόνης καὶ Χθονίων ἱερόν. Καὶ Ῥόδιοι τὴν Κόρην καὶ τὴν Ἄρτεμιν ἀσφοδέλῳ στέφουσι. προπαροξυτόνως δὲ ἀναγνωστέον· οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ· τὸν δὲ τόπον, ἐν ᾧ φύεται, ὀξυτονητέον.* et v. *Θύμος. θύμος εὐτελὴς βοτάνη. Ἀριστοφάνης Πλούτῳ· ὦ πολλὰ δὴ τῷ δεσπότῃ ταὐτὸν θύμον φαγόντες· ἀντὶ τοῦ τῆς αὐτῆς πενίας μετασχόντες. — παρῴδηται δὴ ἐκ τοῦ Ἡσιόδου· οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ, ἀντὶ τοῦ· δίκαιοι τὰ εὐτελῆ ἐθέλοντες ἐσθίειν διὰ τὸ μὴ ἐθέλειν ἀδικεῖν· ἅμα δὲ καὶ τὸ τραχὺ τῆς γῆς διαβάλλει.* Cf. Hieron. adv. Iov. II, 13. Gell. XVIII, 2. Ceterum animadvertas inscriptionem in vase antiquo (Coloni Atheniensium, ut videtur, facto) a Iac. Millingen publici iuris faciendo, cuius imaginem apud ipsum Florentiae vidi: *Νώτῳ μὲν μαλάχην τε καὶ ἀσφόδελον πολύριζον, Κόλπῳ δ' Οἰδιπόδαν Λαΐου υἱὸν ἔχω.* — Haec cohaerere cum sequentibus mihi non persuadet Welckerus Tril. Aesch. p. 73. Antea enim docuerat malvis et asphodelo, qui sponte crescunt, facillime posse vivi; nunc autem vitam sustentandam esse mercatura et agricultura addit. Quae nullo modo componi possunt. Mihi igitur illud *γάρ* (v. 42.) ab eo additum esse videtur, qui grammatice coniungenda esse putabat quae sententia toto coelo differunt. Antiquitus scriptum erat vel *κακκρύψαντες ἔχουσι* vel simili modo.

V. 42. *κρύψαντες γάρ*] Haec ita inverterat Diogenes cynicus ap. Laert. VI, 44: *ἐβόα πολλάκις λέγων τὸν τῶν ἀνθρώπων βίον ῥᾴδιον ὑπὸ τῶν θεῶν δεδόσθαι, ἀποκεκρύφθαι δὲ αὐτὸν ζητούντων μελίπηκτα καὶ μύρα καὶ τὰ παραπλήσια,* et Polemo *νόσον ἀνθρώπ.*, habuitque in animo Virgilius Georg. I, 121: pater ipse colendi haud facilem esse viam voluit. Ceterum h. v. redit illuc, unde filum abruperat v. 24. Alia est Tweste-

ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο,
ὥςτε σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν καὶ ἀεργὸν ἐόντα·
αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο,
ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν,
ὅττι μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὖτις ἐῢς παῖς Ἰαπετοῖο

V. 44. Herm.: ὥςτε κέ σ' vel ὥςτε καὶ εἰς ἐν. Fortasse ὥςτε σε κεἰς, id ut sit crasis pro καὶ εἰς.

V. 45. Fort. αἶψά τε πηδάλιόν κεν. — μὲν abest a Vat. 2. — Schol. Aristoph. ad Ach. 278. ἔνθα κε; ad Av. 713. αὐτίκα π.

V. 48. ἀγκυλομήτης] Al. ἀγκυλόμητις, ut Philemo p. 5. Osann.

V. 49. κήδεα] G. μήδεα.

V. 50. Pro αὖτις vulgo αὖθις. Ceterum quae inde ab hoc versu sequuntur a ceteris seiungenda esse Lehrsius putat Quaest. ep. p. 224. Mihi nondum persuasit.

V. 53. τόν τε A.

V. 54. κέρδεα εἰδὼς Vat. 2.

V. 55. χαίροις V1. — Postea pro ἠπεροπεύσας al. cum Vat.

ni sententia, qui arbitratur v. 11—41. 200—324. unum carmen esse, adiectos videri v. 42—199. Certe v. 42—46. arcte coniunctos esse cum 11—24. satis patere puto. Quod cum hoc enuntiato non facile concinnari posse videtur v. 309: καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν, explicatur eo, quod haec omnia sunt ethica proverbia, seorsum spectanda.

V. 43. ῥηϊδίως γάρ κεν — ἐργάσσαιο] Supple εἰ μὴ ἔκρυψαν.

V. 44. ὥςτε σέ — ἔχειν] Thiersch. de Hes. p. 15. illud ὥςτε cum inf. recentioris aetatis esse putat, apud Homerum non legi. Sed ita Odyss. XVII, 21. Cf. Lehrs. de Arist. p. 160.

V. 45. πηδάλιον ὑπὲρ καπνοῦ] Spohnius: „ne corrumpatur gubernaculum, ut 629." Recte quidem in universum. V. Virgil. Ge. I, 175: et suspensa focis exploret robora fumus. Sed hic alia significatio accedit: non amplius opus foret neque gubernaculo neque laboribus boum. Recte locum intellexit Mitscherlichius l. l. Passoviusque loci Homerici Odyss. XIX, 7. admonuit.

V. 46. ἔργα βοῶν] Odyss. X, 98. sunt agri culti.

V. 47—51. Haec ex ipso Hesiodo sunt explicanda, non ex Aeschylo, non ex Aesopi fabulis, quas commemoravit Mitscherl. Meconae (cf. annot. ad Theog. 535.) homines cum diis disceptabant, utrum melius esset carnem diis offerre in sacrificiis, an ossa cum omento (v. Voss. Epp. myth. II, 39.). Tandem homines, Promethei astutia usi, Iovem ita deceperunt, ut ossa sibi inscius, ut videbatur, eligeret, carnem vero hominibus relinqueret. Hinc detecta hominum malignitate ignem subtraxit Iuppiter, quem ferula deinde inclusum Prometheus rapuit mortalibusque dono dedit. Hoc pactum mortalium cum diis de sacrificiis comparan-

ἔκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μητιόεντος
ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
χαίρεις πῦρ κλέψας καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας,
σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσσομένοισι·
τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν ᾧ κεν ἅπαντες
τέρπωνται κατὰ θυμὸν ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.

ὑπεροπεύσας, pauci ἠπεροπεύσας.

V. 56. σοί τ' αὐτῷ] Apollon. de pron. p. 125: ὑπὸ Ἡσιόδου ἐν ἀρχῇ τεθεῖσα (ἡ σφίν) εὐλόγως ὠρθοτονήθη ἐν τρίτῳ, σφὶν δ' αὐτοῖς μέγα πῆμα. Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 388: ἅπαξ δ' ὠρθοτονήθη παρ' Ἡσιόδῳ, ἐπεὶ καὶ προετάγη· σφίν τ' αὐτοῖς μέγα πῆμα. Hinc σφὶν δ' αὐτοῖς scripserant Spohn. et Dind., monente Schaefero. Sed nostrum locum non spectavit Apollonius. V. Fragm. 61.

V. 57. σοὶ δ' ἐγώ Clemens Alex.

V. 58. ἑὸν] Proculus: μέμφονται δὲ τὸν Ἡσίοδον οἱ περὶ Ἀπολλώνιον, ὅτι ἑνικῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ ἐχρήσατο, ὁμοίως δὲ καὶ Καλλίμαχος αἰτιᾶται διὰ τὸ αὐτό. V. Apollon. de pron. p. 125. τέρπονται VI. et Achilles Tat. I, 8. p. 14. Iacobs.

dum est cum simili fabula Numae et Iovis apud Arnobium V, 1. Secundum Hesiodum mortales iam ante noverant ignis usum, quod comprobatur tum sacrificio, quo ante usi erant, ut testis est Theogonia, tum particula αὖτις v. 50. Oper. Hominibus igitur, ut poenam luerent, Iuppiter Pandoram dedit, i. e. mulierum mores mutavit in peius, easque novarum rerum cupidas fecit, ut proterva sua levitate ac luxuria compensarent virorum industriam et ad altius enitendi studium. Nempe iam ante Pandoram Epimetheo datam genus muliebre erat (errat enim Pausan. de Hesiodo exponens Att. 24.), sed absque artibus illis (v. 64 — 66.) a Minerva et Venere adiectis, quae simul cum magis exculto per Prometheum ingenio virorum effloruere. Nam ut virile genus Prometheus excoluit, ita muliebrem sexum Minerva cum Venere, idque magno virorum detrimento factum. Cf. Buttm. Mythol. I. p. 48 seq. et Welcker. Tril. Aesch. p. 73 seq.

V. 51. ἔκλεψ'] Secundum auctorem hymn. in Merc. 108. Mercurius simile quid invenit. Ceterum animadvertas scholium Proculi: Μῦθος· κλέψας ὁ Προμηθεὺς τὸ πῦρ εἰς πόλιν ἦλθεν Αἰτωλίαν· ἀφ' οὗ συνέβη τὴν πόλιν κληθῆναι Πυρηνίαν. Similiter in Theogonia Meconae mentio iniicitur.

V. 56. σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα] Homer. Il. III, 50: πατρί τε σῷ μέγα πῆμα — κατηφείην δὲ σοὶ αὐτῷ.

V. 58. ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες] Apollon. de pron. p. 143. B: Ἡσίοδος μέντοι ἐπιμεμπτός ἐστιν εἰπών· ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες, ἐν ᾧ ἑνικῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ ἐχρήσατο — δέον σφόν· — ὑπὲρ δὲ τοῦ Ἡσιοδείου οὕτω τινὲς ἐκδέχονται τῆς ἀντὶ πυρὸς δοθείσης γυναικὸς τέρπονται ἑὸν ἕκαστος κακὸν ἀμφαγαπῶντες. Ceterum Hesiodum respexisse videtur

Ὣς ἔφατ᾽· ἐκ δ᾽ ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
Ἥφαιστον δ᾽ ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅ ττι τάχιστα
γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ᾽ ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
καὶ σθένος, ἀθανάταις δὲ θεαῖς εἰς ὦπα ἐΐσκειν
παρθενικῆς καλὸν εἶδος, ἐπήρατον· αὐτὰρ Ἀθήνην
ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν·
καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσέην Ἀφροδίτην,
καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιοκόρους μελεδῶνας·
ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
Ἑρμείαν ἤνωγε, διάκτορον Ἀργειφόντην.
Ὣς ἔφαθ᾽· οἱ δ᾽ ἐπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
αὐτίκα δ᾽ ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυήεις
παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον Κρονίδεω διὰ βουλάς·

V. 59. *ἐκ δ᾽ ἐτέλεσσε* Origenes.

V. 60. Schol. Pind. Nem. VI, 1. *ἐκέλευε*. Clemens Al. Strom. V. p. 708. *δὲ κέλευσε* et paulo post *καὶ νόον*.

V. 62. *καὶ σθένος*] Haec vulgo maiore distinctione separantur ab insequentibus verbis, quum aeque bene ad Vulcanum pertineant atque praegressa verba. Pro *ἀθανάταις θεαῖς* al. cum A. *ἀθανάτης θεῆς*, Origenes *ἀθανάτοις δὲ θεοῖς*.

V. 63. *παρθενικῆς*] Al. codd. (ut V2. G.) *παρθενικαῖς*. Par. *παρθενικῆσι*. Scribendum fortasse *καλὸν παρθένου εἶδος*. V. Herm. Orph. p. 817.

V. 64. *διδασκῆσαι*] Br. ex Orig. *διδασκέμεναι*. Sed v. Herm. ad Aristoph. Nubb. 1110. (nov. ed.).

V. 66. *γυιοκόρους*] V1. *γυιοβόρους*, quod coniecerat Steph. Eustath. p. 1715, 53. *γυιοκόνους*. — *μελεδῶνας*] Sic V1.2. Gaisf. Vulgo *μελεδώνας*.

V. 67 seq. uncinis inclusit Bentl., qui *ἐπίκλοπα ἤθη* corrigit.

V. 68. *Ἑρμείην* V2.

V. 69—80. recentius additamentum esse censebant Passovius, Lehrsius Quaest. ep. p. 227. ex alia huius narrationis recensione.

V. 71. 72. Hos versus ut ex Theogonia repetitos (572. 573.) un-

Theocritus Id. XIV, 36: *ἐμὸν κακόν, οὔ τοι ἀρέσκω;*

V. 61. *ὕδει*] Choeroboscus ap. Bekk. Anecd. p. 1209: *ἀπὸ τῆς ὕδας εὐθείας, ἐξ ἧς ἡ γενικὴ ὕδατος γίνεται ὕδος — ἔχομεν δὲ καὶ δοτικὴν διὰ τῆς ει διφθόγγου, ὡς παρ᾽ Ἡσιόδῳ· γαῖαν ὕδει φύρειν*.

V. 66. *γυικόρους μελεδῶνας*] Vide, ne *γυιοκάρον* a *γυῖον* et *κείρειν* derivari possit. Sed cf. Theog. 593. *Μελεδῶνες* melius dicitur quam *μελεδῶναι*; cf. Ruhnken. Ep. crit. II. p. 391. ed. II. Heinr. ad Cicer. de rep. p. 161. Nam praeter Odyss. XIX, 517. recentioris tantum aetatis est *μελεδώνη*. V. Lobeck. Paral. I. p. 146. Sic Quint. Sm. IX, 369. *ἀργαλέαι μελεδῶναι*. *Γυιοβόρους* adiectivum in codi-

ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθὼ
ὅρμους χρυσείους ἔθεσαν χροΐ· ἀμφὶ δὲ τήνγε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι·
πάντα δέ οἱ χροΐ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη.
ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορος Ἀργειφόντης
ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
τεῦξε Διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου· ἐν δ' ἄρα φωνὴν
θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα
Πανδώρην, ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν,
εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην

cis inclusit Dind., Gaisfordi sententiam secutus (ad Theog. 570.). Atque sane hoc cautius factum esse videtur, quam cum Ruhnkenio et Brunckio v. 76. expellere. Quicquid tamen statueris, male habet de Venere silentium, cuius ante iniecta mentio erat (v. 65.). Ergo dicendum erit aut nunc pro Venere Gratias commemorasse poetam (v. 73.), aut v. 76. pro Παλλὰς Ἀθήνη scribendum esse δῖ' Ἀφροδίτη. Videtur autem inprimis haec de Pandora narratio tam in Theogonia quam in Operibus varios rhapsodorum excessus experta esse. Herm. v. 72. eiiciendum esse censet.

V. 74. τήνδε Orig. Vat. 2. et postea (v. 75.) καλλιπλόκαμοι. Ante χροΐ Vat. 2. περὶ habet.

V. 76. et 79. uncinis inclusit Bentl.

V. 77. στήθεσσι] Gal. στήθεσφι. — διάκτορα Ἀ. Vl.

V. 79. spurius sec. Heyn. Il. XVIII, 419.

V. 80. Pro δὲ τήνδε γυναῖκα primo a poeta dictum fuisse δ' ἄρ' αὐτήν putabat Herm.

V. 82. ἐδωρήσαντο Orig.

V. 83. ἐξετέλεσσαν, sed supra scr. εν Vat. 2. ἐξετέλεσσαν Vossius in vers. Germ.

ce repertum aliquantum sustentari videtur imitatione Nonniana Dionys. XLVII, 53. θυμοβόροι μεληδόνες.

V. 72. ζῶσε καὶ κόσμησε] Haec de veste ipsa intelligenda sunt, coll. 63. 64.

V. 79. φωνήν] Haec non adversantur v. 61., quo Vulcanus αὐδὴν tribuisse dicitur. Haec enim (αὐδή) nihil est nisi vox humana, φωνή vero est suada data ab Mercurio. Hoc moneo propter eos grammaticos, qui, Proculo teste, τοῦτο περιττόν φασι καὶ οὐ γνήσιον.

V. 82. ἀλφηστῇσιν] V. annot. ad Scut. 29.

V. 84. πέμπε — δῶρον ἄγοντα] Exspectabas δῶρον ἄγειν, ut Il. I, 338. 347. σφῶϊν δὸς ἄγειν, δῶκε δ' ἄγειν.

δῶρον ἄγοντα, θεῶν ταχὺν ἄγγελον· οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
ἐφράσαθ', ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς μήποτε δῶρον
δέξασθαι πὰρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
ἐξοπίσω, μή πού τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
αὐτὰρ ὃ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.
Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
νόσφιν ἄτερ τε κακῶν καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
νούσων τ' ἀργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι κῆρας ἔδωκαν.
[αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.]

V. 85. θεῶν, ταχὺν ἄγγελον al.
V. 86. 87. Laudantur μήποτε — ἀποπέμπειν a Plut. de aud. poet. VII. p. 88. Hutten.
V. 88. γένοιτο Br.
V. 91. Codd. quidam cum Vat. ἄτερ κακῶν, Br. ἄτερθε κ.
V. 92. κῆρας] γῆρας Vat. G.
V. 93. deest in M5. al. Adiectus est, ut monuere interpretes, ex Hom. Od. XIX, 360. ab eo librario, qui versu antecedente γῆρας scripserat; legitur enim in eodem codice, qui γῆρας habet, atque inde in alios quoque migravit. Delevit Br.
V. 94 — 104. laudantur a Plut. Consol. ad Apoll. T. VII. p.

V. 90. γάρ a concinnatore esse putat Lehrsius Quaest. epp. p. 229. Mihi vero haec olim coniuncta esse videntur.

V. 94. πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα] Simplicissima sententia videtur haec: Ut homines liberi essent a malis, haec omnia in magnum vas collecta atque inclusa in Epimethei domicilio Prometheus collocaverat. Quod, quanquam non dictum est expressis verbis, tamen facile supplebis factum esse pro studio Promethei erga mortales; docetur id etiam a Proculo, cui Tzetzes adversatur, mortalium ineptissimus. Sed haec si fuit sententia, sine dubio huius rei antea ab Hesiodo mentio facienda erat post v. 92.; nam pro versu 93. exspectabamus alium, ut hunc: πάντα γὰρ εἰς πίθον εἶρξε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης, nisi maior quaedam hic statuenda lacuna est, qualem indicavit Proclus: φησίν, ὅτι Προμηθεὺς τὸν τοῦ κακοῦ πίθον παρὰ τῶν Σατύρων (Satyros etiam alibi commemoraverat Hesiodus: v. fragm. 127.) λαβὼν καὶ παραθέμενος τῷ Ἐπιμηθεῖ, παρήγγειλε τὴν Πανδώραν μὴ δέξασθαι. Si nihil deest, quod mihi quidem parum probabile videtur, statuendum est Pandoram vas malorum plenum secum attulisse ex Iovis aedibus (Hom. Il. XXIV, 527.) atque aperuisse de industria, quum ita Iuppiter iussisset. Huic sententiae faveret v. 99. Atque vasis operculum quum aperuisset Pandora, statim mala evolarunt omnia, excepta Spe, quae relicta est in vase, quod Pandora, perturbata rei novitate, operculum rursus, quanquam sero, imposuit. In quo illud nuper negotium facessivit Spohnio et Mitscherlichio, quod Spes, quae animos mortalium mirum in modum demulcere solet, simul cum malis istis arca inclusa asservatur. Sed hoc vereor ne magis e mente Christianorum quam antiquorum Graecorum diiudicaverint, quibus spes in malis habetur, etiam eam ob cau-

ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
μούνη δ' αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισιν
ἔνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
ἐξέπτη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
[αἰγιόχου βουλῇσι Διὸς νεφεληγερέταο.]
ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα·
νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ

326. Hutten.

V. 95. μήδεα G., μήδετο Plut., κέρδεα Vat. 2.

V. 96. δόμοισιν] Seleucus πίθοισι.

V. 97. ἔμιμνε] Al. ἔμεινε, ut V2. Vat. Plut. Br. Male.

V. 99. abest a quibusd. codd. et Plut. l. l. Sed Graevius unde rescierit Aristarchum hunc versum spurium habuisse, nescio. Tzetzes eum agnoscit. Eiecit Br. Ac negari non potest hunc versum pugnare cum v. 105. Cf. Lehrs. Quaest. ep. p. 229.

V. 102. ἐφ' ἡμέρῃ] Pauci ἐφ' ἥμερ' vel ἐφήμεροι. V1. ἐφημέριοι αἶδ'. Sic etiam Plut. l. l., Vat. 2. ἐφημέρι' αἶδ'. — ἠδ' ἐπὶ] M5. Vat. αἵδ' ἐπὶ.

sam, quod homines decipiat atque vana pascat fiducia. Quod quum eo probetur, quod ἐλπίς etiam timorem rerum futurarum significat (atque hoc in mente Aristarcho erat teste Proculo), tum inprimis declarat egregia Periclis, magni illius Anaxagorae auditoris, oratio apud Thucydidem II, 62: ἐλπίδι ἧσσον πιστεύει (ἡ ξύνεσις), ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς, γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν παρόντων, ἧς βεβαιοτέρα ἡ πρόνοια, coll. V, 103. Soph. Ai. 473: οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτόν, ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται. Antig. 615: ἁ πολύπλαγκτος ἐλπὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν, πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἐρώτων. Qui spem in bonis habebant, totam fabulam ita inverterunt, ut Iovem dicerent bona omnia in unum vas collecta hominibus tradidisse. Hoc fecit Babrius ita, ut non immemor videatur loci Homerici (Il. XXIV, 527.) fuisse. Mentionem Babrii fecit G. W. Müllerus Script. II. de variis rebus gramm. p. 52. Porro quaerit Mitscherlichius, si mala ita demum vim suam exserunt, si carcere suo exsoluta sint, qui tandem Spes, in illo retenta, hominibus afflictis succurrere possit. Nempe quae in mea potestate sunt, iis uti mihi licet, quandocunque opus est, atque hoc etiam de Spe valet, quae inter cetera mala est minus nocua. Aliter de hac fabula sensisse videtur Theognis v. 1135 seq. Bekk., aliter Aeschylus, qui versu 258. Prometheum τυφλὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας κατῴκισα dicentem inducit, in quo loco κατῴκισα explicat nostrum ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι. De tota fabula v. Welcker. Aesch. Tril. p. 72 seq. [Non praetereunda videtur fabula de Pandorae pyxide apud Macedon. Epigr. XL., quod illustratum dedit Heinrich. in progr., unde excerpta dedi in anim. ad Anthol. Gr. III, 3. p. 102 seq. Cf. not. crit. in Anth. Pal. p. 649. F. I.]

αὐτόματοι φοιτῶσι κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
οὕτως οὔτι πη ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.

V. 104. ἠθετημένος sec. Proculum.
V. 105. πη] Sic M5. Vat. Vat. 2. V2. Par. Al. cum A. που.
V. 106. In litura est in uno codice ap. Lanz. — θέλεις G. MS.

V. 104. σιγῇ] ἀθόρυβοι γὰρ παρέρχονται. SCHOL.

V. 106—201. Quod nunc sequitur carmen est absolutum, huc fortasse a rhapsodis propterea adiectum, quod antiquiorem hominum conditionem depingere videbatur, multo illam feliciorem, quam ea fuit, quae post secuta est, quum Iuppiter Promethei audaciam ulcisceretur. Olim mihi videbatur hoc carmen ex Eoeis, cuius principium fuerit, huc traiectum, ut colligebam ex Eunapio p. 41. Boiss.: τούτου δὲ τοῦ γένους (οὐ γὰρ τὰς Ἡσιόδου Ἠοίας ἔσπευδον γράφειν) ἀπόῤῥοιαί τινες ὥςπερ ἀστέρων περιελείφθησαν. Sed aliter iam sentio.

V. 107. σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν] Sic Lithic. 638.

V. 108. ὡς ὁμόθεν γεγάασι] Hic versus vulgo cum sequentibus coniungitur, quum cohaereat cum antecedentibus; nam ὁμόθεν γεγάασι pertinet ad cognationem, ut hymn. Hom. Ven. 135. Hoc prior me vidit G. W. Müller. Script. II. de reb. grammat. p. 63. Soph. El. 153: οἷς ὁμόθεν εἶ καὶ γονᾷ ξύναιμος. Eurip. Iph. A. 503: τὸν ὁμόθεν πεφυκότα. Ceterum cf. Pindar. Nem. VI, 1: ἓν ἀνδρῶν, ἓν θεῶν γένος, ἐκ μιᾶς δὲ πνέομεν ματρὸς ἀμφότεροι. Cleanthes: ἐκ τοῦ γὰρ γένος ἐσμέν. Senec. Ep. 44. „Omnes, si ad primam originem revocentur, a diis sunt.“ Ex illo Pindari loco intelligitur, quae fuerit Hesiodi sententia, quum a metallis aetatibus hominum nomina dederit. Nam et dii et homines communem matrem habent Tellurem, ad quam metalla pertinent (v. Theogon. 126.), unde conficitur neque ποίησαν v. 110., ut olim opinabar, repugnare his versibus, neque totum versum cum Hermanno traiiciendum esse post v. 160. Lehrsius Quaest. epp. p. 230., qui non immemor fuit loci Pindarici, aliunde huc migrasse hunc versum putat primoque fortasse sic scriptum fuisse: ἐξ ὁμόθεν γεγάασι, quod non est verisimile.

V. 109 seq. De quinque aetatibus Hesiodi disputavit Buttmannus Act. acad. lit. Berol. 1814. 15. p. 141 seq. (Cf. Buttm. Mythologum.) In universum autem vides tres orbes maiores vel aetatum circuitus in se remeantium commemorasse Hesiodum, quorum primus ab aurea aetate deflectat ad aeneam, alter ab aetate heroum ad eam ipsam, qua vixit Hesiodus; sed tertium orbem (huiusque initium et aureae aetatis et heroum aevi simillimum) post suam ipsius aetatem secuturum non tecte indicavit Hesiodus v. 175: ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι, eodemque modo Virgilium sensisse verba huius (Ecl. IV. init.) demonstrant, ubi Cumaeum carmen est Hesiodi carmen. Ita primum explicatur, qui fieri potuerit, ut post aeneam aetatem, omnium priorum deterrimam, heroum pia gens nasceretur; nam magnus ab integro seclorum nascitur ordo, novus autem hic ordo quodammodo respondet aureae aetati, ita tamen, ut etiam

[Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
εὖ καὶ ἐπισταμένως, (σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν)
ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι.]
Χρύσεον μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων

incert.

V. 108. οὐχ ὁμόθεν adscripsit Heyn. In Vl. post ἄνθρωποι plene interpungitur.

hic aliquantum degeneraverit natura humana; deinde intelligitur, cur optarit Hesiodus, ut non hac aetate viveret, qua vivit, sed aut priore aut ea, quae suam secutura est, quae, quanquam ipsa facile inferior heroicae aetatis virtutibus, tamen aliquanto melior erit ea, quae post secutura est. Aetates igitur horum orbium se excipientes sunt hae: aureum saeculum, innocentiae humanae tempus, quo dii cum hominibus vixerunt coniunctissime, homines post mortem facti sunt δαίμονες ἐπιχθόνιοι, φύλακες ἀνθρώπων; argenteum saeculum, desidiae humanae tempus, quo homines eo a diis defecerunt, quod, licet facinora nulla committerent, tamen inertia ignaviaque peccarunt; facti sunt post obitum δαίμονες quidem ὑποχθόνιοι, sed non additur curam eos aliquam habuisse hominum; aeneum saeculum, quo impietati hominum accedebant facinora; atque hi quidem postquam νώνυμνοι εἰς ἀΐδην migrarunt, primus orbis finitur. Sequitur secundus, cuius initium est aetas heroica, insignis quidem iustitia, sed bellicosa tamen (ἄρειον ab ἄρειος videtur derivandum esse secundum Proculum). Atque horum quidem pars post mortem (v. 166.) item migravit εἰς ἀΐδην, sed εὔνμνος, sine dubio quod a poetis celebraretur; pars vero in insulas beatorum viva (v. 167.) transfertur. Finis huius orbis est Hesiodi aetas, quam ipsa Iustitia et Pudor ita relicturae sunt, ut ex malis hominibus obruituris nullum videatur refugium esse. In his quinque aetatibus hoc prorsus videtur singulare esse, quod quarta quae numeratur aetas nomen non tulit a metallis. Hoc si de industria factum ab Hesiodo, consectarium est nec quintum dici a metallo potuisse, sed σιδήρεον γένος eo modo intelligendum esse, quem indicavi ad v. 176., contra, si quintae aetati vere voluit nomen a metallo indere, debuit etiam quartae mea quidem sententia. Quid igitur, si v. 157. scriptum erat ἠλέκτροιο τέταρτον κτλ.? ἤλεκτρον enim et specie auri fuit simillimum, ut heroica aetas aureae aetatis hominibus, et, quum in compositis haberetur metallis, aptissimum erat heroibus ἡμιθέοις, a diis oriundis et hominibus. Sed longe praestat altera illa sententia, me quidem iudice, quum duo ultima saecula vere videantur terra genita esse. Tertius denique orbis post Hesiodi aetatem secuturus est. Tota vero fabula facile explicatur ex antiqua persuasione de depravatione hominum. Prellerus vero (Demeter und Persephone p. 223.) statuit gentes vere Graecas hic in animo habuisse Hesiodum, similemque sententiam diserte nuper explicuit C. Fr. Hermannus (Verhandl. der dritten Versammlung deutscher Philologen u. Schulm. p. 62.). Mihi tamen recte videtur vidisse Voelckerus (Mythologie des iapet. Geschlechts p. 250 seq.)

ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ᾽ ἔχοντες.
[οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ᾽ οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·]
ὥςτε θεοὶ δ᾽ ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
τέρποντ᾽ ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων·
θνῆσκον δ᾽ ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα

V. 111. Vat. 2. *ἐβασίλευεν*. Non ab Hesiodo profectus esse videtur hic versus. Nusquam enim Saturnus in diis olympicis habetur. Ceterum primus fuisse videtur Dicaearchus, qui de aurea sub Saturno aetate diceret, cuius ne apud Aratum quidem mentio iniicitur. Cf. Bergkii Commentat. de reliquiis Com. Att. p. 188., cui tamen non adstipulor in iis, quae de antiqua Saturni religione disseruit. Ceterum v. 111—120. laudavit Diod. V, 66., v. 111. in mente habuit Schol. Ven. Il. I, 222.

V. 112. *ὡς δὲ θεοὶ ζώεσκον* Br., Gaisf. ex Diod. Herm. Orph. p. 820.

V. 113. *ἄτερ πόνων* M5. Vat., *ἄτερ γε π.* Med., *ἄτερθε* Br. (et sic Vat. 2., sed *θε* eraso), *ἄτερ πόνου* Herodian. *περὶ σχημ.* p. 61.

discrimen, quod est inter nobilissimos heroicae aetatis homines, vere illius historicae, et homines insequentis aetatis longe inferiores, causam fuisse primariam, cur simile antecedentis temporis discrimen poetae excogitarent sibique fingerent; quemadmodum etiam patriarcharum et regum aetates, quae vere se exceperunt apud homines, ad deos retulerunt Graeci, Saturnique et Iovis regno expresserunt. Si quis autem quaerat, cur a metallis aetatibus tribus nomina indiderit Hesiodus, tam ex iis id apparet, quae dixi ad v. 108., quam ex eo, quod tria metalla, quae hic nominantur, moribus singularum aetatum videntur esse simillima. Nam aurum, quod primo ponitur loco, omnium metallorum minime arroditur robigine (Theogn. 452. Schneidew.), quae ipsa videtur simulacrum esse tam pravitatis vitiorumque hominum, quam debilitatis eorum, quae morbis et senectuti obnoxia est.

V. 119. „Cum multis bonis rebus transigunt tranquilli.“ LEHRS. Quaest. epp. p. 233.

V. 120. *ἀφνειοὶ μήλοισι*] i. e. locupletes. Pecora aevo antiquissimo sunt pro divitiis, v. 163. et animadvers. ad Scut. 39. Post hunc versum Spohnius addiderat alios duos: *ξυναὶ γὰρ τότε δαῖτες ἔσαν, ξυνοὶ δὲ θόωκοι Ἀθανάτοισι θεοῖσι καταθνητοῖς τ᾽ ἀνθρώποις*, ex Origene contra Cels. IV. p. 216. ed. Spencer. et Schol. Arat. Phaen. 97., qui priorem habet. Secutus est Lehrs. Qu. epp. p. 233., non sine veri quadam specie; ego vero sequi non ausus sum propter Homericorum locorum dissensionem, Od. I, 22. 25. VII, 201 seq., qui satis demonstrant etiam heroica aetate socios fuisse hominibus deos. V. Vossii Antis. II. p. 453 seq. Potuit igitur eandem heroum aetatem auctor intellexisse, quum istos versus faceret.

V. 122. Cf. v. 252 seq. Haec de geniis doctrina non est Graeca, sed ex oriente, ut videtur, petita, ignota saltem Homero, qui ita Odyss. XVII, 485: *καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶ-*

τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
αὐτομάτη, πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ
ἥσυχοι ἔργ' ἐνέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν,
[ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.]
αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς

V. 115. *κακῶν ἔντοσθεν ἐόντες* MS. Diod.
V. 116. *ὡς*] Par. Vat. 2. *ὧςθ'*.
V. 118. *πολύν τε* Vl.
V. 119. *ἔργ' ἐνέμοντο*] Sic Vl. M5. Vat. Par. Vulgo *ἔργα νέμοντο*. — *ἥσυχα ἔργα* scripsit Bentl.
V. 120. Hic versus conservatus est a Diod. Sic. V, 66. Abest a codd. omnibus. Graevius aliique reiecerunt post 115.
V. 121. *ἐπεί κεν* MSS., Tzetza *ἐπεί κε*, *ἐπειδὴ* Plat. Cratyl. p. 397., *ἐπεὶ καὶ* Brunck. Serioris originis h. versus sec. Spohn.
V. 122. Plato de rep. V. p. 469.: *οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν, ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλ. μερόπων.* Cratyl. p. 397: *μοῖρ' ἐκάλυψεν, οἱ μὲν δαίμονες ἁ. ὑποχθόνιοι καλέονται, ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι.* Plut. de def. or. 39. *ἁγνοὶ ἐπιχθ. κτέ.*

σι πόληας ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες. Quae negotia apud Homerum tribuuntur diis, eis apud Hesiodum *δαίμονες ἐπιχθόνιοι* funguntur, ab ipsis diis magnopere diversi. Menander (Meinekii fragm. poet. com. IV. p. 238.): *ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται εὐθὺς γενομένῳ μυσταγωγὸς τοῦ βίου ἀγαθός κτέ.* Daemones Hesiodios, immortales post vitam terrestrem transactam, dignitate sequuntur *μάκαρες θνητοὶ ὑποχθόνιοι*, qui non fruuntur immortalitate, sed genii sunt ad tempus, ut nymphae; tertium genus (*χάλκειον*) post mortem in Hadem sine honore descendit, ut ita gradus conspiciantur: *ἐν ᾅδῃ, ὑπὸ χθονί, ἐπὶ χθονί.* Ne putes vero *τοὺς ὑποχθονίους* esse malos genios, ut volebat Buttmannus cum Lanzio l. l. p. 161. Nam recte de hoc loco Plutarchus in libro de def. orac. 10: *Ἡσίοδος δὲ καθαρῶς καὶ διωρισμένως πρῶτος ἐξέθηκε τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη, θεούς, εἶτα δαίμονας πολλοὺς κἀγαθούς* (aeneum genus non durat ideoque non numeratur in geniis), *εἶτα ἥρωας, εἶτα ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων εἰς ἥρωας ἀποκριθέντων*, ubi genera aureum, argenteum et aeneum uno corpore *δαιμόνων πολλῶν κἀγαθῶν* comprehendit. Aliter de Is. et Os. 26. *Μάκαρες θνητοί* similes sunt Manibus, de quibus v. Müller. Etr. II. p. 95. Daemones mali (*ἀλάστορες*) primum a Zaleuco (si modo verus est Zaleucus) memorantur apud Stobaeum Sentent. p. 279. Postea Thaletis doctrina simile quid videtur aperuisse, ut ab Athenagora ea traditur (leg. pro Christ. p. 8. H. St.): *πρῶτος Θαλῆς διαιρεῖ (ὡς οἱ τὰ ἐκείνου διαιροῦντες ἀκριβοῦντες μνημονεύουσιν) εἰς θεόν, εἰς δαίμονας, εἰς ἥρωας· ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου εἰςάγει, δαίμονας δὲ οὐσίας ψυχικάς, καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας.* Ab his longe diversus est Pindar. Fragm. 97: *ψυχαὶ δ' ἀσεβέων ὑπουράνιοι γαίᾳ πωτῶνται ἐν*

ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἤματι ἐργάσσαιο,
ὥςτε σέ κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν καὶ ἀεργὸν ἐόντα·
αἶψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καταθεῖο,
ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενος φρεσὶν ᾗσιν,
ὅττι μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.
τοὔνεκ' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
κρύψε δὲ πῦρ· τὸ μὲν αὖτις ἐῢς παῖς Ἰαπετοῖο

V. 44. Herm.: ὥςτε κέ σ' vel ὥςτε καὶ εἰς ἕν. Fortasse ὥςτε σε κεἰς, id ut sit crasis pro καὶ εἰς.

V. 45. Fort. αἶψά τε πηδάλιόν κεν. — μὲν abest a Vat. 2. — Schol. Aristoph. ad Ach. 278. ἔνθα κε; ad Av. 713. αὐτίκα π.

V. 48. ἀγκυλομήτης] Al. ἀγκυλόμητις, ut Philemo p. 5. Osann.

V. 49. κήδεα] G. μήδεα.

V. 50. Pro αὖτις vulgo αὖθις. Ceterum quae inde ab hoc versu sequuntur a ceteris seiungenda esse Lehrsius putat Quaest. ep. p. 224. Mihi nondum persuasit.

V. 53. τόν τε A.

V. 54. κέρδεα εἰδώς Vat. 2.

V. 55. χαίροις Vl. — Postea pro ἠπεροπεύσας al. cum Vat.

ni sententia, qui arbitratur v. 11—41. 200—324. unum carmen esse, adiectos videri v. 42—199. Certe v. 42—46. arcte coniunctos esse cum 11—24. satis patere puto. Quod cum hoc enuntiato non facile concinnari posse videtur v. 309: καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν, explicatur eo, quod haec omnia sunt ethica proverbia, seorsum spectanda.

V. 43. ῥηϊδίως γάρ κεν — ἐργάσσαιο] Supple εἰ μὴ ἔκρυψαν.

V. 44. ὥςτε σέ — ἔχειν] Thiersch. de Hes. p. 15. illud ὥςτε cum inf. recentioris aetatis esse putat, apud Homerum non legi. Sed ita Odyss. XVII, 21. Cf. Lehrs. de Arist. p. 160.

V. 45. πηδάλιον ὑπὲρ καπνοῦ] Spohnius: „ne corrumpatur gubernaculum, ut 629." Recte quidem in universum. V. Virgil. Ge. I, 175: et suspensa focis exploret robora fumus. Sed hic alia significatio accedit: non amplius opus foret neque gubernaculo neque laboribus boum. Recte locum intellexit Mitscherlichius l. l. Passoviusque loci Homerici Odyss. XIX, 7. admonuit.

V. 46. ἔργα βοῶν] Odyss. X, 98. sunt agri culti.

V. 47—51. Haec ex ipso Hesiodo sunt explicanda, non ex Aeschylo, non ex Aesopi fabulis, quas commemoravit Mitscherl. Meconae (cf. annot. ad Theog. 535.) homines cum diis disceptabant, utrum melius esset carnem diis offerre in sacrificiis, an ossa cum omento (v. Voss. Epp. myth. II, 39.). Tandem homines, Promethei astutia usi, Iovem ita deceperunt, ut ossa sibi inscius, ut videbatur, eligeret, carnem vero hominibus relinqueret. Hinc detecta hominum malignitate ignem subtraxit Iuppiter, quem ferula deinde inclusum Prometheus rapuit mortalibusque dono dedit. Hoc pactum mortalium cum diis de sacrificiis comparan-

ἔκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πάρα μητιόεντος
ἐν κοίλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον.
τὸν δὲ χολωσάμενος προσέφη νεφεληγερέτα Ζεύς·
Ἰαπετιονίδη, πάντων πέρι μήδεα εἰδώς,
χαίρεις πῦρ κλέψας καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπεύσας,
σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἐσσομένοισι·
τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν ᾧ κεν ἅπαντες
τέρπωνται κατὰ θυμὸν ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες.

ὑπεροπεύσας, pauci ἠπεροπεύσας.

V. 56. σοί τ' αὐτῷ] Apollon. de pron. p. 125: ὑπὸ Ἡσιόδου ἐν ἀρχῇ τεθεῖσα (ἡ σφίν) εὐλόγως ὠρθοτονήθη ἐν τρίτῳ, σφὶν δ' αὐτοῖς μέγα πῆμα. Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 388: ἅπαξ δ' ὠρθοτονήθη παρ' Ἡσιόδῳ, ἐπεὶ καὶ προετάγη· σφίν τ' αὐτοῖς μέγα πῆμα. Hinc σφὶν δ' αὐτοῖς scripserant Spohn. et Dind., monente Schaefero. Sed nostrum locum non spectavit Apollonius. V. Fragm. 61.

V. 57. σοὶ δ' ἐγώ Clemens Alex.

V. 58. ἑὸν] Proculus: μέμφονται δὲ τὸν Ἡσίοδον οἱ περὶ Ἀπολλώνιον, ὅτι ἑνικῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ ἐχρήσατο, ὁμοίως δὲ καὶ Καλλίμαχος αἰτιᾶται διὰ τὸ αὐτό. V. Apollon. de pron. p. 125. τέρπονται VI. et Achilles Tat. I, 8. p. 14. Iacobs.

dum est cum simili fabula Numae et Iovis apud Arnobium V, 1. Secundum Hesiodum mortales iam ante noverant ignis usum, quod comprobatur tum sacrificio, quo ante usi erant, ut testis est Theogonia, tum particula αὔτις v. 50. Oper. Hominibus igitur, ut poenam luerent, Iuppiter Pandoram dedit, i. e. mulierum mores mutavit in peius, easque novarum rerum cupidas fecit, ut proterva sua levitate ac luxuria compensarent virorum industriam et ad altius enitendi studium. Nempe iam ante Pandoram Epimetheo datam genus muliebre erat (errat enim Pausan. de Hesiodo exponens Att. 24.), sed absque artibus illis (v. 64 — 66.) a Minerva et Venere adiectis, quae simul cum magis exculto per Prometheum ingenio virorum effloruere. Nam ut virile genus Prometheus excoluit, ita muliebrem sexum Minerva cum Venere, idque magno virorum detrimento factum. Cf. Buttm. Mythol. I. p. 48 seq. et Welcker. Tril. Aesch. p. 73 seq.

V. 51. ἔκλεψ'] Secundum auctorem hymn. in Merc. 108. Mercurius simile quid invenit. Ceterum animadvertas scholium Proculi: Μῦθος· κλέψας ὁ Προμηθεὺς τὸ πῦρ εἰς πόλιν ἦλθεν Αἰτωλίαν· ἀφ' οὗ συνέβη τὴν πόλιν κληθῆναι Πυρηνίαν. Similiter in Theogonia Meconae mentio iniicitur.

V. 56. σοί τ' αὐτῷ μέγα πῆμα] Homer. Il. III, 50: πατρί τε σῷ μέγα πῆμα — κατηφείην δὲ σοὶ αὐτῷ.

V. 58. ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες] Apollon. de pron. p. 143. B: Ἡσίοδος μέντοι ἐπιμεμπτός ἐστιν εἰπών· ἑὸν κακὸν ἀμφαγαπῶντες, ἐν ᾧ ἑνικῷ ἀντὶ πληθυντικοῦ ἐχρήσατο — δέον σφόν· — ὑπὲρ δὲ τοῦ Ἡσιοδείου οὕτω τινὲς ἐκδέχονται τῆς ἀντὶ πυρὸς δοθείσης γυναικὸς τέρπονται ἑὸν ἕκαστος κακὸν ἀμφαγαπῶντες. Ceterum Hesiodum respexisse videtur

῝Ως ἔφατ᾽· ἐκ δ᾽ ἐγέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·
῞Ηφαιστον δ᾽ ἐκέλευσε περικλυτὸν ὅ ττι τάχιστα
γαῖαν ὕδει φύρειν, ἐν δ᾽ ἀνθρώπου θέμεν αὐδὴν
καὶ σθένος, ἀθανάταις δὲ θεαῖς εἰς ὦπα ἐΐσκειν
παρθενικῆς καλὸν εἶδος, ἐπήρατον· αὐτὰρ ᾿Αθήνην
ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἱστὸν ὑφαίνειν·
καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσέην ᾿Αφροδίτην,
καὶ πόθον ἀργαλέον καὶ γυιοκόρους μελεδῶνας·
ἐν δὲ θέμεν κύνεόν τε νόον καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
῾Ερμείαν ἤνωγε, διάκτορον ᾿Αργειφόντην.
῝Ως ἔφαθ᾽· οἱ δ᾽ ἐπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἄνακτι.
αὐτίκα δ᾽ ἐκ γαίης πλάσσε κλυτὸς ᾿Αμφιγυήεις
παρθένῳ αἰδοίῃ ἴκελον Κρονίδεω διὰ βουλάς·

V. 59. ἐκ δ᾽ ἐτέλεσσε Origenes.

V. 60. Schol. Pind. Nem. VI, 1. ἐκέλευε. Clemens Al. Strom. V. p. 708. δὲ κέλευσε et paulo post καὶ νόον.

V. 62. καὶ σθένος] Haec vulgo maiore distinctione separantur ab insequentibus verbis, quum aeque bene ad Vulcanum pertineant atque praegressa verba. Pro ἀθανάταις θεαῖς al. cum A. ἀθανάτῃς θεῇς, Origenes ἀθανάτοις δὲ θεοῖς.

V. 63. παρθενικῆς] Al. codd. (ut V2. G.) παρθενικαῖς. Par. παρθενικῇσι. Scribendum fortasse καλὸν παρθένου εἶδος. V. Herm. Orph. p. 817.

V. 64. διδασκῆσαι] Br. ex Orig. διδασκέμεναι. Sed v. Herm. ad Aristoph. Nubb. 1110. (nov. ed.).

V. 66. γυιοκόρους] V1. γυιοβόρους, quod coniecerat Steph. Eustath. p. 1715, 53. γυιοκόνους. — μελεδῶνας] Sic V1.2. Gaisf. Vulgo μελεδώνας.

V. 67 seq. uncinis inclusit Bentl., qui ἐπίκλοπα ἤθη corrigit.

V. 68. ῾Ερμείην V2.

V. 69—80. recentius additamentum esse censebant Passovius, Lehrsius Quaest. ep. p. 227. ex alia huius narrationis recensione.

V. 71. 72. Hos versus ut ex Theogonia repetitos (572. 573.) un-

Theocritus Id. XIV, 36: ἐμὸν κακόν, οὔ τοι ἀρέσκω;

V. 61. ὕδει] Choeroboscus ap. Bekk. Anecd. p. 1209: ἀπὸ τῆς ὕδας εὐθείας, ἐξ ἧς ἡ γενικὴ ὕδατος γίνεται ὕδος — ἔχομεν δὲ καὶ δοτικὴν διὰ τῆς ει διφθόγγου, ὡς παρ᾽ ῾Ησιόδῳ· γαῖαν ὕδει φύρειν.

V. 66. γυικόρους μελεδῶνας] Vide, ne γυιοκόρον a γυῖον et κείρειν derivari possit. Sed cf. Theog. 593. Μελεδῶνες melius dicitur quam μελεδῶναι; cf. Ruhnken. Ep. crit. II. p. 391. ed. II. Heinr. ad Cicer. de rep. p. 161. Nam praeter Odyss. XIX, 517. recentioris tantum aetatis est μελεδώνη. V. Lobeck. Paral. I. p. 146. Sic Quint. Sm. IX, 369. ἀργαλέαι μελεδῶναι. Γυιοβόρους adiectivum in codi-

ζῶσε δὲ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη·
ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτές τε θεαὶ καὶ πότνια Πειθὼ
ὅρμους χρυσείους ἔθεσαν χροΐ· ἀμφὶ δὲ τήνγε
Ὧραι καλλίκομοι στέφον ἄνθεσιν εἰαρινοῖσι·
πάντα δέ οἱ χροῒ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθήνη.
ἐν δ' ἄρα οἱ στήθεσσι διάκτορος Ἀργειφόντης
ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους καὶ ἐπίκλοπον ἦθος
τεῦξε Διὸς βουλῇσι βαρυκτύπου· ἐν δ' ἄρα φωνὴν
θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε δὲ τήνδε γυναῖκα
Πανδώρην, ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες
δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφηστῇσιν.
Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπὺν ἀμήχανον ἐξετέλεσσεν,
εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργειφόντην

cis inclusit Dind., Gaisfordi sententiam secutus (ad Theog. 570.). Atque sane hoc cautius factum esse videtur, quam cum Ruhnkenio et Brunckio v. 76. expellere. Quicquid tamen statueris, male habet de Venere silentium, cuius ante iniecta mentio erat (v. 65.). Ergo dicendum erit aut nunc pro Venere Gratias commemorasse poetam (v. 73.), aut v. 76. pro Παλλὰς Ἀθήνη scribendum esse δῖ' Ἀφροδίτη. Videtur autem inprimis haec de Pandora narratio tam in Theogonia quam in Operibus varios rhapsodorum excessus experta esse. Herm. v. 72. eiiciendum esse censet.

V. 74. τήνδε Orig. Vat. 2. et postea (v. 75.) καλλιπλόκαμοι. Ante χροΐ Vat. 2. περὶ habet.

V. 76. et 79. uncinis inclusit Bentl.

V. 77. στήθεσσι] Gal. στήθεσφι. — διάκτορα Ἀ. V1.

V. 79. spurius sec. Heyn. Il. XVIII, 419.

V. 80. Pro δὲ τήνδε γυναῖκα primo a poeta dictum fuisse δ' ἄρ' αὐτήν putabat Herm.

V. 82. ἐδωρήσαντο Orig.

V. 83. ἐξετέλεσσαν, sed supra scr. εν Vat. 2. ἐξετέλεσσαν Vossius in vers. Germ.

ce repertum aliquantum sustentari videtur imitatione Nonniana Dionys. XLVII, 53. θυμοβόροι μεληδόνες.

V. 72. ζῶσε καὶ κόσμησε] Haec de veste ipsa intelligenda sunt, coll. 63. 64.

V. 79. φωνήν] Haec non adversantur v. 61., quo Vulcanus αὐδήν tribuisse dicitur. Haec enim (αὐδή) nihil est nisi vox humana, φωνή vero est suada data ab Mercurio. Hoc moneo propter eos grammaticos, qui, Proculo teste, τοῦτο περιττόν φασι καὶ οὐ γνήσιον.

V. 82. ἀλφηστῇσιν] V. annot. ad Scut. 29.

V. 84. πέμπε — δῶρον ἄγοντα] Exspectabas δῶρον ἄγειν, ut Il. I, 338. 347. σφῶϊν δὸς ἄγειν, δῶκε δ' ἄγειν.

δῶρον ἄγοντα, θεῶν ταχὺν ἄγγελον· οὐδ' Ἐπιμηθεὺς
ἐφράσαθ', ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς μήποτε δῶρον
δέξασθαι πὰρ Ζηνὸς Ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀποπέμπειν
ἐξοπίσω, μή πού τι κακὸν θνητοῖσι γένηται.
αὐτὰρ ὃ δεξάμενος, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.
Πρὶν μὲν γὰρ ζώεσκον ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων
νόσφιν ἄτερ τε κακῶν καὶ ἄτερ χαλεποῖο πόνοιο,
νούσων τ' ἀργαλέων, αἵτ' ἀνδράσι κῆρας ἔδωκαν.
[αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.]

V. 85. *θεῶν, ταχὺν ἄγγελον* al.

V. 86. 87. Laudantur *μήποτε — ἀποπέμπειν* a Plut. de aud. poet. VII. p. 88. Hutten.

V. 88. *γένοιτο* Br.

V. 91. Codd. quidam cum Vat. *ἄτερ κακῶν*, Br. *ἄτερθε κ.*

V. 92. *κῆρας*] *γῆρας* Vat. G.

V. 93. deest in M5. al. Adiectus est, ut monuere interpretes, ex Hom. Od. XIX, 360. ab eo librario, qui versu antecedente *γῆρας* scripserat; legitur enim in eodem codice, qui *γῆρας* habet, atque inde in alios quoque migravit. Delevit Br.

V. 94 — 104. laudantur a Plut. Consol. ad Apoll. T. VII. p.

V. 90. *γάρ* a concinnatore esse putat Lehrsius Quaest. epp. p. 229. Mihi vero haec olim coniuncta esse videntur.

V. 94. *πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα*] Simplicissima sententia videtur haec: Ut homines liberi essent a malis, haec omnia in magnum vas collecta atque inclusa in Epimethei domicilio Prometheus collocaverat. Quod, quanquam non dictum est expressis verbis, tamen facile supplebis factum esse pro studio Promethei erga mortales; docetur id etiam a Proculo, cui Tzetzes adversatur, mortalium ineptissimus. Sed haec si fuit sententia, sine dubio huius rei antea ab Hesiodo mentio facienda erat post v. 92.; nam pro versu 93. exspectabamus alium, ut hunc: *πάντα γὰρ εἰς πίθον εἶρξε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης*, nisi maior quaedam hic statuenda lacuna est, qualem indicavit Proclus: *φησὶν, ὅτι Προμηθεὺς τὸν τοῦ κακοῦ πίθον παρὰ τῶν Σατύρων* (Satyros etiam alibi commemoraverat Hesiodus: v. fragm. 127.) *λαβὼν καὶ παραθέμενος τῷ Ἐπιμηθεῖ, παρήγγειλε τὴν Πανδώραν μὴ δέξασθαι.* Si nihil deest, quod mihi quidem parum probabile videtur, statuendum est Pandoram vas malorum plenum secum attulisse ex Iovis aedibus (Hom. Il. XXIV, 527.) atque aperuisse de industria, quum ita Iuppiter iussisset. Huic sententiae faveret v. 99. Atque vasis operculum quum aperuisset Pandora, statim mala evolarunt omnia, excepta Spe, quae relicta est in vase, quod Pandora, perturbata rei novitate, operculum rursus, quanquam sero, imposuit. In quo illud nuper negotium facessivit Spohnio et Mitscherlichio, quod Spes, quae animos mortalium mirum in modum demulcere solet, simul cum malis istis arca inclusa asservatur. Sed hoc vereor ne magis e mente Christianorum quam antiquorum Graecorum diiudicaverint, quibus spes in malis habetur, etiam eam ob cau-

ἀλλὰ γυνὴ χείρεσσι πίθου μέγα πῶμ' ἀφελοῦσα
ἐσκέδασ'· ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρά.
μούνη δ' αὐτόθι Ἐλπὶς ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισιν
ἔνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χείλεσιν, οὐδὲ θύραζε
ἐξέπτη· πρόσθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθοιο,
[αἰγιόχου βουλῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.]
ἄλλα δὲ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάληται.
πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα·
νοῦσοι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρῃ ἠδ' ἐπὶ νυκτὶ

326. Hutten.

V. 95. *μήδεα* G., *μήδετο* Plut., *κέρδεα* Vat. 2.

V. 96. *δόμοισιν*] Seleucus *πίθοισι*.

V. 97. *ἔμιμνε*] Al. *ἔμεινε*, ut V2. Vat. Plut. Br. Male.

V. 99. abest a quibusd. codd. et Plut. l. l. Sed Graevius unde rescierit Aristarchum hunc versum spurium habuisse, nescio. Tzetzes eum agnoscit. Eiecit Br. Ac negari non potest hunc versum pugnare cum v. 105. Cf. Lehrs. Quaest. ep. p. 229.

V. 102. *ἐφ' ἡμέρῃ*] Pauci *ἐφ' ἥμερ'* vel *ἐφήμεροι*. V1. *ἐφημέριοι αἰδ'*. Sic etiam Plut. l. l., Vat. 2. *ἐφημέρι' αἰδ'*. — *ἠδ' ἐπὶ*] M5. Vat. *αἰδ' ἐπὶ*.

sam, quod homines decipiat atque vana pascat fiducia. Quod quum eo probetur, quod *ἐλπίς* etiam timorem rerum futurarum significat (atque hoc in mente Aristarcho erat teste Proculo), tum inprimis declarat egregia Periclis, magni illius Anaxagorae auditoris, oratio apud Thucydidem II, 62: *ἐλπίδι ἧσσον πιστεύει (ἡ ξύνεσις), ἧς ἐν τῷ ἀπόρῳ ἡ ἰσχύς, γνώμῃ δὲ ἀπὸ τῶν παρόντων, ἧς βεβαιοτέρα ἡ πρόνοια*, coll. V, 103. Soph. Ai. 473: *οὐκ ἂν πριαίμην οὐδενὸς λόγου βροτόν, ὅστις κεναῖσιν ἐλπίσιν θερμαίνεται.* Antig. 615: *ἁ πολύπλαγκτος ἐλπὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν, πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἐρώτων.* Qui spem in bonis habebant, totam fabulam ita inverterunt, ut Iovem dicerent bona omnia in unum vas collecta hominibus tradidisse. Hoc fecit Babrius ita, ut non immemor videatur loci Homerici (Il. XXIV, 527.) fuisse. Mentionem Babrii fecit G. W. Müllerus Script. II. de variis rebus gramm. p. 52. Porro quaerit Mitscherlichius, si mala ita demum vim suam exserunt, si carcere suo exsoluta sint, qui tandem Spes, in illo retenta, hominibus afflictis succurrere possit. Nempe quae in mea potestate sunt, iis uti mihi licet, quandocunque opus est, atque hoc etiam de Spe valet, quae inter cetera mala est minus nocua. Aliter de hac fabula sensisse videtur Theognis v. 1135 seq. Bekk., aliter Aeschylus, qui versu 258. Prometheum *τυφλὰς ἐν αὐτοῖς ἐλπίδας κατῴκισα* dicentem inducit, in quo loco *κατῴκισα* explicat nostrum *ἐν ἀῤῥήκτοισι δόμοισι*. De tota fabula v. Welcker. Aesch. Tril. p. 72 seq. [Non praetereunda videtur fabula de Pandorae pyxide apud Macedon. Epigr. XL., quod illustratum dedit Heinrich. in progr., unde excerpta dedi in anim. ad Anthol. Gr. III, 3. p. 102 seq. Cf. not. crit. in Anth. Pal. p. 649. F. I.]

αὐτόματοι φοιτῶσι κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι
σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μητίετα Ζεύς.
οὕτως οὔτι πη ἔστι Διὸς νόον ἐξαλέασθαι.

V. 104. ἠθετημένος sec. Proculum.
V. 105. πη] Sic M5. Vat. Vat. 2. V2. Par. Al. cum A. που.
V. 106. In litura est in uno codice ap. Lanz. — θέλεις G. MS.

V. 104. σιγῇ] ἀθόρυβοι γὰρ παρέρχονται. SCHOL.

V. 106—201. Quod nunc sequitur carmen est absolutum, huc fortasse a rhapsodis propterea adiectum, quod antiquiorem hominum conditionem depingere videbatur, multo illam feliciorem, quam ea fuit, quae post secuta est, quum Iuppiter Promethei audaciam ulcisceretur. Olim mihi videbatur hoc carmen ex Eoeis, cuius principium fuerit, huc traiectum, ut colligebam ex Eunapio p. 41. Boiss.: τούτου δὲ τοῦ γένους (οὐ γὰρ τὰς Ἡσιόδου Ἠοίας ἔσπευδον γράφειν) ἀπόῤῥοιαί τινες ὥςπερ ἀστέρων περιελείφθησαν. Sed aliter iam sentio.

V. 107. σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν] Sic Lithic. 638.

V. 108. ὡς ὁμόθεν γεγάασι] Hic versus vulgo cum sequentibus coniungitur, quum cohaereat cum antecedentibus; nam ὁμόθεν γεγάασι pertinet ad cognationem, ut hymn. Hom. Ven. 135. Hoc prior me vidit G. W. Müller. Script. II. de reb. grammat. p. 63. Soph. El. 153: οἷς ὁμόθεν εἶ καὶ γονᾷ ξύναιμος. Eurip. Iph. A. 503: τὸν ὁμόθεν πεφυκότα. Ceterum cf. Pindar. Nem. VI, 1: ἓν ἀνδρῶν, ἓν θεῶν γένος, ἐκ μιᾶς δὲ πνέομεν ματρὸς ἀμφότεροι. Cleanthes: ἐκ τοῦ γὰρ γένος ἐσμέν. Senec. Ep. 44. „Omnes, si ad primam originem revocentur, a diis sunt." Ex illo Pindari loco intelligitur, quae fuerit Hesiodi sententia, quum a metallis aetatibus hominum nomina dederit. Nam et dii et homines communem matrem habent Tellurem, ad quam metalla pertinent (v. Theogon. 126.), unde conficitur neque ποίησαν v. 110., ut olim opinabar, repugnare his versibus, neque totum versum cum Hermanno traiiciendum esse post v. 160. Lehrsius Quaest. epp. p. 230., qui non immemor fuit loci Pindarici, aliunde huc migrasse hunc versum putat primoque fortasse sic scriptum fuisse: ἐξ ὁμόθεν γεγάασι, quod non est verisimile.

V. 109 seq. De quinque aetatibus Hesiodi disputavit Buttmannus Act. acad. lit. Berol. 1814. 15. p. 141 seq. (Cf. Buttm. Mythologum.) In universum autem vides tres orbes maiores vel aetatum circuitus in se remeantium commemorasse Hesiodum, quorum primus ab aurea aetate deflectat ad aeneam, alter ab aetate heroum ad eam ipsam, qua vixit Hesiodus; sed tertium orbem (huiusque initium et aureae aetatis et heroum aevi simillimum) post suam ipsius aetatem secuturum non tecte indicavit Hesiodus v. 175: ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι, eodemque modo Virgilium sensisse verba huius (Ecl. IV. init.) demonstrant, ubi Cumaeum carmen est Hesiodi carmen. Ita primum explicatur, qui fieri potuerit, ut post aeneam aetatem, omnium priorum deterrimam, heroum pia gens nasceretur; nam magnus ab integro seclorum nascitur ordo, novus autem hic ordo quodammodo respondet aureae aetati, ita tamen, ut etiam

[Εἰ δ' ἐθέλεις, ἕτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
εὖ καὶ ἐπισταμένως, (σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσιν)
ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοί τ' ἄνθρωποι.]
Χρύσεον μὲν πρώτιστα γένος μερόπων ἀνθρώπων

incert.

V. 108. *οὐχ ὁμόθεν* adscripsit Heyn. In Vl. post *ἄνθρωποι* plene interpungitur.

hic aliquantum degeneraverit natura humana; deinde intelligitur, cur optarit Hesiodus, ut non hac aetate viveret, qua vivit, sed aut priore aut ea, quae suam secutura est, quae, quanquam ipsa facile inferior heroicae aetatis virtutibus, tamen aliquanto melior erit ea, quae post secutura est. Aetates igitur horum orbium se excipientes sunt hae: aureum saeculum, innocentiae humanae tempus, quo dii cum hominibus vixerunt coniunctissime, homines post mortem facti sunt *δαίμονες ἐπιχθόνιοι, φύλακες ἀνθρώπων*; argenteum saeculum, desidiae humanae tempus, quo homines eo a diis defecerunt, quod, licet facinora nulla committerent, tamen inertia ignaviaque peccarunt; facti sunt post obitum *δαίμονες* quidem *ὑποχθόνιοι*, sed non additur curam eos aliquam habuisse hominum; aeneum saeculum, quo impietati hominum accedebant facinora; atque hi quidem postquam *νώνυμνοι εἰς ἀΐδην* migrarunt, primus orbis finitur. Sequitur secundus, cuius initium est aetas heroica, insignis quidem iustitia, sed bellicosa tamen (*ἄρειον* ab *ἄρειος* videtur derivandum esse secundum Proculum). Atque horum quidem pars post mortem (v. 166.) item migravit *εἰς ἀΐδην*, sed *εὔνυμνος*, sine dubio quod a poetis celebraretur; pars vero in insulas beatorum viva (v. 167.) transfertur. Finis huius orbis est Hesiodi aetas, quam ipsa Iustitia et Pudor ita relicturae sunt, ut ex malis homines obruituris nullum videatur refugium esse. In his quinque aetatibus hoc prorsus videtur singulare esse, quod quarta quae numeratur aetas nomen non tulit a metallis. Hoc si de industria factum ab Hesiodo, consectarium est nec quintum dici a metallo potuisse, sed *σιδήρεον γένος* eo modo intelligendum esse, quem indicavi ad v. 176., contra, si quintae aetati vere voluit nomen a metallo indere, debuit etiam quartae mea quidem sententia. Quid igitur, si v. 157. scriptum erat *ἠλέκτροιο τέταρτον κτλ.*? *ἤλεκτρον* enim et specie auri fuit simillimum, ut heroica aetas aureae aetatis hominibus, et, quum in compositis haberetur metallis, aptissimum erat heroibus *ἡμιθέοις*, a diis oriundis et hominibus. Sed longe praestat altera illa sententia, me quidem iudice, quum duo ultima saecula vere videantur terra genita esse. Tertius denique orbis post Hesiodi aetatem secuturus est. Tota vero fabula facile explicatur ex antiqua persuasione de depravatione hominum. Prellerus vero (Demeter und Persephone p. 223.) statuit gentes vere Graecas hic in animo habuisse Hesiodum, similemque sententiam diserte nuper explicuit C. Fr. Hermannus (Verhandl. der dritten Versammlung deutscher Philologen u. Schulm. p. 62.). Mihi tamen recte videtur vidisse Voelckerus (Mythologie des iapet. Geschlechts p. 250 seq.)

ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
[οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·]
ὥςτε θεοὶ δ' ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων·
θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα

V. 111. Vat. 2. *ἐβασίλευεν*. Non ab Hesiodo profectus esse videtur hic versus. Nusquam enim Saturnus in diis olympicis habetur. Ceterum primus fuisse videtur Dicaearchus, qui de aurea sub Saturno aetate diceret, cuius ne apud Aratum quidem mentio iniicitur. Cf. Bergkii Commentat. de reliquiis Com. Att. p. 188., cui tamen non adstipulor in iis, quae de antiqua Saturni religione disseruit. Ceterum v. 111—120. laudavit Diod. V, 66., v. 111. in mente habuit Schol. Ven. Il. I, 222.

V. 112. *ὡς δὲ θεοὶ ζώεσκον* Br., Gaisf. ex Diod. Herm. Orph. p. 820.

V. 113. *ἄτερ πόνων* M5. Vat., *ἄτερ γε π.* Med., *ἄτερθε* Br. (et sic Vat. 2., sed *θε* eraso), *ἄτερ πόνου* Herodian. *περὶ σχημ.* p. 61.

discrimen, quod est inter nobilissimos heroicae aetatis homines, vere illius historicae, et homines insequentis aetatis longe inferiores, causam fuisse primariam, cur simile antecedentis temporis discrimen poetae excogitarent sibique fingerent; quemadmodum etiam patriarcharum et regum aetates, quae vere se exceperunt apud homines, ad deos retulerunt Graeci, Saturnique et Iovis regno expresserunt. Si quis autem quaerat, cur a metallis aetatibus tribus nomina indiderit Hesiodus, tam ex iis id apparet, quae dixi ad v. 108., quam ex eo, quod tria metalla, quae hic nominantur, moribus singularum aetatum videntur esse simillima. Nam aurum, quod primo ponitur loco, omnium metallorum minime arroditur robigine (Theogn. 452. Schneidew.), quae ipsa videtur simulacrum esse tam pravitatis vitiorumque hominum, quam debilitatis eorum, quae morbis et senectuti obnoxia est.

V. 119. „Cum multis bonis rebus transigunt tranquilli." LEHRS. Quaest. epp. p. 233.

V. 120. *ἀφνειοὶ μήλοισι*] i. e. locupletes. Pecora aevo antiquissimo sunt pro divitiis, v. 163. et animadvers. ad Scut. 39. Post hunc versum Spohnius addiderat alios duos: *ξυναὶ γὰρ τότε δαῖτες ἔσαν, ξυνοὶ δὲ θόωκοι Ἀθανάτοισι θεοῖσι καταθνητοῖς τ' ἀνθρώποις*, ex Origene contra Cels. IV. p. 216. ed. Spencer. et Schol. Arat. Phaen. 97., qui priorem habet. Secutus est Lehrs. Qu. epp. p. 233., non sine veri quadam specie; ego vero sequi non ausus sum propter Homericorum locorum dissensionem, Od. I, 22. 25. VII, 201 seq., qui satis demonstrant etiam heroica aetate socios fuisse hominibus deos. V. Vossii Antis. II. p. 453 seq. Potuit igitur eandem heroum aetatem auctor intellexisse, quum istos versus faceret.

V. 122. Cf. v. 252 seq. Haec de geniis doctrina non est Graeca, sed ex oriente, ut videtur, petita, ignota saltem Homero, qui ita Odyss. XVII, 485: *καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶ-*

τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
αὐτομάτη, πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ
ἥσυχοι ἔργ' ἐνέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν,
[ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.]
αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς

V. 115. κακῶν ἔντοσθεν ἐόντες MS. Diod.
V. 116. ὡς] Par. Vat. 2. ὥςθ'.
V. 118. πολύν τε Vl.
V. 119. ἔργ' ἐνέμοντο] Sic Vl. M5. Vat. Par. Vulgo ἔργα νέμοντο. — ἥσυχα ἔργα scripsit Bentl.
V. 120. Hic versus conservatus est a Diod. Sic. V, 66. Abest a codd. omnibus. Graevius aliique reiecerunt post 115.
V. 121. ἐπεί κεν MSS., Tzetza ἐπεί κε, ἐπειδὴ Plat. Cratyl. p. 397., ἐπεὶ καὶ Brunck. Serioris originis h. versus sec. Spohn.
V. 122. Plato de rep. V. p. 469.: οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν, ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλ. μερόπων. Cratyl. p. 397: μοῖρ' ἐκάλυψεν, οἱ μὲν δαίμονες ἁ. ὑποχθόνιοι καλέονται, ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι. Plut. de def. or. 39. ἁγνοὶ ἐπιχθ. κτέ.

σι πόληας ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες. Quae negotia apud Homerum tribuuntur diis, eis apud Hesiodum δαίμονες ἐπιχθόνιοι funguntur, ab ipsis diis magnopere diversi. Menander (Meinekii fragm. poet. com. IV. p. 238.): ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται εὐθὺς γενομένῳ μυσταγωγὸς τοῦ βίου ἀγαθός κτέ. Daemones Hesiodios, immortales post vitam terrestrem transactam, dignitate sequuntur μάκαρες θνητοὶ ὑποχθόνιοι, qui non fruuntur immortalitate, sed genii sunt ad tempus, ut nymphae; tertium genus (χάλκειον) post mortem in Hadem sine honore descendit, ut ita gradus conspiciantur: ἐν ἅδῃ, ὑπὸ χθονί, ἐπὶ χθονί. Ne putes vero τοὺς ὑποχθονίους esse malos genios, ut volebat Buttmannus cum Lanzio l. l. p. 161. Nam recte de hoc loco Plutarchus in libro de def. orac. 10: Ἡσίοδος δὲ καθαρῶς καὶ διωρισμένως πρῶτος ἐξέθηκε τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη, θεούς, εἶτα δαίμονας πολλοὺς κἀγαθούς (aeneum genus non durat ideoque non numeratur in geniis), εἶτα ἥρωας, εἶτα ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων εἰς ἥρωας ἀποκριθέντων, ubi genera aureum, argenteum et aeneum uno corpore δαιμόνων πολλῶν κἀγαθῶν comprehendit. Aliter de Is. et Os. 26. Μάκαρες θνητοί similes sunt Manibus, de quibus v. Müller. Etr. II. p. 95. Daemones mali (ἀλάστορες) primum a Zaleuco (si modo verus est Zaleucus) memorantur apud Stobaeum Sentent. p. 279. Postea Thaletis doctrina simile quid videtur aperuisse, ut ab Athenagora ea traditur (leg. pro Christ. p. 8. H. St.): πρῶτος Θαλῆς διαιρεῖ (ὡς οἱ τὰ ἐκείνου διαιροῦντες ἀκριβοῦντες μνημονεύουσιν) εἰς θεόν, εἰς δαίμονας, εἰς ἥρωας· ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου εἰςάγει, δαίμονας δὲ οὐσίας ψυχικάς, καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας. Ab his longe diversus est Pindar. Fragm. 97: ψυχαὶ δ' ἀσεβέων ὑπουράνιοι γαίᾳ πωτῶνται ἐν

ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
ἠέρα ἑσσάμενοι πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον.
Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
χρυσέῳ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.
ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα παρὰ μητέρι κεδνῇ
ἐτρέφετ' ἀτάλλων, μέγα νήπιος, ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
ἀλλ' ὅτ' ἂν ἡβήσειε καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
παυρίδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
ἀφραδίῃς· ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
ἀλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
ἤθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,

V. 124—126. uncinis inclusit Bentl., item 130 seq.
V. 125. Schol. Ven. Il. I, 4. 5. citat.
V. 126. citatur a Plut. de Is. et Osir. 26.
V. 131. ἀτάλλων] Al. codd. ἀττάλλων. Vid. Iacobs. ad Philostr. p. 418. Varin. p. 414. Dind, Ceterum hunc et seq. versum spurios habuit Heynius ad Il. XIII, 27. Rationes non addidit.
V. 132. ὅτ' ἂν] P., Boiss. ὅτ' ἄρ'.
V. 134. ἀφραδίῃς] Sic Vat. Vat. 2. Sed M5. ἀφραδίῃσιν, al. ἀφραδίαις.
V. 137. ἣ θέμις ἀνθρώποις κατὰ ἤθεα Bentl.
V. 138. χολούμενος] P. χολωσάμενος.
V. 139. P. al. ἐδίδων, quod vereor ne magis congruat cum

ἄλγεσι φονίοις ὑπὸ ζεύγλαις ἀφύκτοις κακῶν, εὐσεβέων δ' ἐπουράνιοι νάοισαι μολπαῖς μάκαρα μέγαν ἀείδοντ' ἐν ὕμνοις, quae mysteriorum doctrinam sapiunt. Ceterum verba fere Hesiodea, non rem, quam Hesiodus docet, invenies apud Aeschyl. Pers. 620 (Well.): ἀλλὰ χθόνιοι δαίμονες ἁγνοί, Γῆ τε καὶ Ἑρμῆ. Macrob. Somn. Sc. I, 9. antiquam versuum Hesiodiorum translationem Latinam servasse hanc: Indigetes divi fato summi Iovis hi sunt Quondam homines, modo cum superis humana tuentes, Largi ac munifici, ius regum nunc quoque nacti, animadvertit Klausenius Aeneas p. 1015.

V. 123. φύλακες] Etiam hoc vocabulum doctrinam orientalem sapit; v. Münter. de relig. Babylon. p. 13.

V. 126. πλουτοδόται] Ut Penates et Lares familiares Tuscorum, de quibus v. Müller. de Etrusc. II. p. 87. — γέρας βασιλήϊον] Nempe tum ut servent ius et poenas exigant a peccantibus, tum ut regum instar liberalium bonarum rerum affluentiam hominibus procurent. Buttmannus l. l. p. 160. ita intellexit, quasi reges hi genii sint inter genios. Non sequor. Plutarch. de def. orac. 12. explicari hoc vocabulo πλουτοδόται adiectivum arbitratur.

ἢ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. τοὺς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε χολούμενος, οὕνεκα τιμὰς
οὐκ ἐδίδουν μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται,
δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀν-
θρώπων
χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρέῳ οὐδὲν ὁμοῖον,
ἐκ μελιᾶν δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Ἄρηος
ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες· οὐδέ τι σῖτον
ἤσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν,
ἄπλητοι· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι

dialecto Hesiodi.

V. 141. *ὑποχθόνιοι*] Sic Proculus, M5. G. al. cum Bentl.; *ἐπιχθόνιοι* Tzetzes, Vat. al. — MS. incert. *θεοὶ καλέονται θνητοί.*

V. 142. inclusit Bentl.

V. 144. *ἀργυρέῳ*] Vulgo *ἀργυρῷ*. Corr. Spohn. *ἀργύρῳ* Moschop.

V. 145. *ὄμβριμον*] Sic M5. Vat. al., *ὄβριμον* minus bonae notae codd. V. Theog. 140. Praeterea vulgo post *μελιᾶν* virgula inciditur, quam delendam esse vidit Robinsonus.

V. 148. *ἄπλητοι*] M5. G. Vat. al. *ἄπλαστοι*, al. *ἄπλατοι*. Cf. animadvers. ad Theog. 151. Postea pro δὲ P. τε.

V. 131. *ἀτάλλων*] Hic sensu neutro, ut Il. XIII, 27. Soph. Ai. 553.; active legitur apud nostrum Theog. 480. (*ἀτιτ.*) et saepius apud Homerum. V. Werfer. Act. Mon. II. p. 134 seq.

V. 132. *ὅτ' ἂν ἡβήσειε*] quotiescunque quisque pubertatem assecutus est. Optativus est de re repetita.

V. 138. *ἔκρυψε*] V. Hom. Il. XVIII, 397: *ἥ μ' ἐθέλησεν κρύψαι χωλὸν ἐόντα.* Ἔκρυψε propterea dixit poeta, quod *ὑποχθόνιοι* sunt genii.

V. 142. *δεύτεροι*] dignitate inferiores.

V. 145. *ἐκ μελιᾶν*] Qui post *μελιᾶν* male interpungunt, eodem modo explicare debent, ut ap. Aristoph. Acharn. 180: *Ἀχαρνικοὶ στιπτοὶ γέροντες, πρίνινοι, Ἀτεράμονες, Μαραθωνομάχαι, σφενδάμνινοι*, et Virgil. Aen. VIII, 315: gensque virum truncis et duro robore nata. Sed hoc non opus esse nostra monstrat interpunctio: timendum genus propter arma; ut ap. Soph. Trach. 668. active ἐξ ὅτου φοβεῖ, sic *ἐκ μελιᾶν δεινόν* passive. Ceterum nota Aeolicum genitivum *μελιᾶν*. V. Theog. 41.

V. 146. *σῖτον*] Non contenti erant frugibus, sed carne etiam vescebantur.

ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
χαλκῷ δ' εἰργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.
καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὕπο σφετέρῃσι δαμέντες
βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεροῦ Ἀΐδαο,
νώνυμνοι· θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλους περ ἐόντας
εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
αὖτις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε, δικαιότερον καὶ ἄρειον,
ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
ἡμίθεοι προτέρῃ γενεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ
τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,
ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο,

V. 149. Schol. Ven. Il. V, 502. — στιβαροῖσι μέλεσσιν] Al. στιβαροῖς μελέεσσιν.
V. 150. τοῖς] Al. τῶν. — A V1. τε abest. — Hunc et sequentem versum uncinis inclusit Bentl.
V. 151. Schol. Ven. Il. XV, 713. — εἰργάζοντο] Al. ἐργάζοντο. Pro μέλας δ' οὐκ ἔσκε Philostr. vit. Apoll. p. 230. Ol. μέλας δ' ἀπέκειτο. V. Lehrs. Quaest. ep. p. 234.
V. 153. MS. incert. σκιεροῦ pro κρυεροῦ.
V. 154. νώνυμνοι] Sic Br. et Bentl. Vulgo νώνυμοι.
V. 157. αὖτις] Sic V1., al. αὖθις. — ἐπ' ἄλλο A.
V. 160. γενεῇ] Al. γενεᾷ.

V. 152. χείρεσσιν ὕπο σφετέρῃσι δαμέντες] Recte monuit Proculus in antiquissima fabula hanc gentem fluctibus Deucalionis interiisse. Apollod. I, 7, 2: ἐπεὶ δὲ ἀφανίσαι Ζεὺς τὸ χαλκοῦν γένος ἠθέλησεν, ὑποθεμένου Προμηθέως, Δευκαλίων τεκτηνάμενος λάρνακα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐνθέμενος εἰς ταύτην μετὰ Πύῤῥας εἰςέβη. Pyrrha autem est filia Epimethei cum Pandora. Eorum virorum sunt ingentia ossa (χεῖρες ἄαπτοι); quae post inventa esse Graecorum historici testantur.

V. 153. εὐρώεντα] vastum secundum Herm. ad Soph. Ai. 1146.; sed horridum potius secundum Lobeck. p. 453.

V. 160. προτέρῃ γενεῇ] Aetate, quae quintam antecedit, qua nos vivimus. Ceterum cf. Hom. Il. XII, 23., quem locum laudavit Hermannus.

V. 163. μήλων ἕνεκ'] V. 120. Noli mirari ποιμένας λαῶν inprimis gaudere gregibus, qui sunt pro opibus omnigenis.

V. 165. Quum ἀγαγών non habere videretur, unde penderet, Herm. hic versum deesse statuit hunc: Ἑλλάδι κῦδος ἔθηκεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων, alium Lehrsius Quaest. epp. p. 235. Mihi simplicius esse videtur πόλεμον intelligere cum Moschopulo. Neque Ἑλλάδα sic dixisse Hesiodum probabile est.

τοὺς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
ἐς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἕνεκ' ἠϋκόμοιο.
ἔνθ' ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε·
τοῖς δὲ δίχ' ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε' ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης,
τηλοῦ ἀπ' ἀθανάτων· τοῖσιν Κρόνος ἐμβασιλεύει.
καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
ἐν μακάρων νήσοισι παρ' Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
ὄλβιοι ἥρωες, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
τρὶς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ' ἔπειτ' ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ' ἦμαρ
παύσονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ
φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας·

V. 161. deest in uno Med. ap. Lanz.

V. 162. Hunc versum spurium habet Heynius ad Il. XII, 23.

V. 166. τοὺς abest ab A.

V. 169. Hunc et v. seq. a quibusdam eiectos esse ut ineptos Proclus dicit; exstat in Voss. 2. Vat. 12. et in alio quodam Brit. ap. Lanz., a ceteris, etiam ab editionibus, abest. Agnoscitur a Zenobio Prov. Cent. III, 86. — ἐμβασιλεύει est Buttmanni correctio, codd. ἐμβασίλευε (cf. 111.).

V. 173. τρὶς ἔτεος] Al., ut V2. G., τρὶς τοῦ ἔτους.

V. 174. ὤφελλον Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 221.

V. 169. *τοῖσιν Κρόνος*] Sic monumentum Regillae v. 9: *ἐν μακάρων νήσοισιν, ἵνα Κρόνος ἐμβασιλεύει*; v. Boeckh. Expl. Pind. p. 131. Voss. Antis. I. p. 210. Alia fabula et quidem barbara legitur apud Plut. de facie in orb. lun. 26. Ceterum haec controversantur cum Theog. 851., ubi Cronus in Tartarum conilcitur. *Μακάρων νῆσοι* ut apud Homerum et Hesiodum sunt in Oceano, ita postea mirum in modum Sardiniam in insulis beatorum habuisse videntur Graeci; v. Aristot. Phys. IV, 11: *καθάπερ οὐδὲ τοῖς ἐν τῇ Σαρδοῖ μυθολογουμένοις καθεύδειν παρὰ τοῖς ἥρωσι, ὅταν ἐγερθῶσι.* Cf. Plutarch. l. l. Nisi haec spectant ad fabulam multo recentiorem.

V. 171. Secundum Callistrati scolium (Br. Analect. I. p. 155.) praeter Achillem Diomedemque etiam Harmodium in insulis beatorum esse fingebant posteri. De Menelao aliunde constat. (Cf. Br. Anal. I. p. 179.)

V. 175. *ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι*] Haec proverbialem locutionem sapiunt, ut illa apud Hom. Il. III, 40: *αἴθ' ὄφελες ἄγονός τ' ἔμεναι ἄγαμός τ' ἀπολέσθαι.* Ceterum v. quae de h. l. diximus ad v. 109 seq.

V. 176. *σιδήρεον*] Hom. Il. XXIV, 205: *σιδήρειόν νύ τοι*

[ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.]
οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος οὐδέ τι παῖδες,
οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ.
αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας·

V. 186. *βάζοντες ἔπεσσι*] G. cum al. *βάζοντ' ἐπέεσσι*. MS. inc. *βάζοντας*.
V. 187. *οὐδὲ θεῶν*] Sic V2. al.; M5. Vat. 2. al. *οὔτε θ.* Porro Vat. 2. Tr. *οὐδὲ μέν*.

ἦτορ. Hesiod. Th. 764: *τοῦ δὲ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ*. Blomf. ad Aesch. Prom. 250. Aristoph. Ach. 491: *ἀναίσχυντος ὢν σιδηροῦς τ' ἀνήρ*. Eurip. Med. 1279. Durum genus dicitur Virgilio Georg. I, 63. V. Boisson. ad Eunap. p. 380. et animadvers. nostras ad v. 109.

V. 179. *μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν*] Haec si ita intelligamus, ut intellexit primus Proculus: attamen et huic generi bona cum malis mixta sunt, non omnino perdita est haec aetas, nescias, quid sit futurum illud *μεμίξεται*; si vero ita intelligas: magna fiet confusio, summa imis miscebuntur, mala bonis, verbis *ἀλλ' ἔμπης καί* vim inferes. Et Hermannus quidem, qui Proculi interpretationem tutatur, non omnia bona huic quidem aetati Iovem ademisse putat secundum Hesiodum, sed quaedam etiam reliquisse, quum sexta postea aetas, quae inde a v. 182. describatur, prorsus perdita exspectaretur. Atque hanc sextam quidem aetatem etiam Proculus statuit, Hermannus vero ulterius progressus post v. 181. quosdam versus deesse primo putabat, quibus sexta ista aetas introduceretur, nunc vero v. 182—196. ab alio poeta profectos esse suspicatur. Mihi neutrum videtur. Primum enim ex v. 175. *ἢ ἔπειτα γενέσθαι* satis intelligitur non peiorem aetatem exspectare Hesiodum post hanc, qua ipse vivit, sed meliorem, de qua re dixi ad v. 109., deinde quaenam fuerint ista bona, quae reliquisse Iovem dicit Hesiodus secundum alteram Hermanni sententiam, prorsus obscurum est. Ergo aut ita explices versum 179. necesse est, ut supra indicavi, aut concedas postea additum esse cum v. 180. 181. ab eo, qui quasi corrigere Hesiodum vellet. Sic etiam Lehrsius Quaest. epp. p. 236. sensit. Obelis igitur notavi.

V. 181. *πολιοκρόταφοι*] Hoc nihil aliud significare dicebat Herm. quam: „wenn sie, nachdem sie geboren worden, ins Greisenalter werden gekommen seyn," postea vero ab hac sententia ipse se revocavit *εὖτ' ἂν γιγνόμενοι* scribi iubens, ita ut *τελέθωσιν* sit dictum pro *τελῶνται*. Neque hoc, neque id placet, quod Lehrsius Quaest. epp. p. 236. excogitavit: „mihi," inquit, „videtur significare: delebit nunquam." Nam hoc aevum aliquando deletum iri ipse significavit poeta v. 175. *ἢ ἔπειτα γενέσθαι*. Quum verba Diodori Sic. V, 32. considero, quae de Gallis usurpat: *τὰ δὲ παιδία παρ' αὐτοῖς ἐκ γενετῆς ὑπάρχει πολιὰ κατὰ τὸ πλεῖστον* (cf. Eustath. ad Il. p. 167, 23.), paene adducor, ut famam antiqui oraculi agnoscam,

μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι,
σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες· οὐδέ κεν οἵγε
γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
χειροδίκαι· ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει.
οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται οὔτε δικαίου
οὔτ' ἀγαθοῦ, μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν

V. 188. Schol. Ven. Il. XVII, 197.
V. 190—196. habet Stobaeus Serm. II. p. 30.
V. 190. οὔτε] οὐδὲ Spohn. ex Stobaeo, hic et v. seq.
V. 191. In Vl. post ὕβριν commate interpungitur.

quo ingentem mutationem rerum factum iri dicebatur, quum gens canis capillis irrueret, qualis fuit natio Gallorum, quae et Romanos et Graecos ingenti terrore perculit et paene delevit. Atque tale oraculum pro re sua immutatum commemoravit Callimachus Del. 171. ex ore Apollinis ipsius: *Καί νύ ποτε ξυνός τις ἐλεύσεται ἄμμιν ἄεθλος Ὕστατον, ὁππότ' ἂν οἱ μὲν ἐφ' Ἑλλήνεσσι μάχαιραν Βαρβαρικὴν καὶ Κελτὸν ἀναστήσαντες Ἄρηα Ὀψίγονοι Τιτῆνες ἀφ' ἑσπέρου ἐσχατόωντος Ῥώσονται, νιφάδεσσιν ἐοικότες.* Hoc autem si verum est, non adeo antiqua videbitur haec carminis pars, vel saltem v. 180. 181., quibus commode hic carebimus.

V. 184. φίλος ἔσσεται] Sc. κασιγνήτῳ.

V. 189. χειροδίκαι] Notatur χειρὸς νόμος, ut ap. Aristot. Pol. III, 9., ἐν χειρὸς νόμῳ Heraclid. Pont. de Pariis, Dionys. Hal. VI, 26. VII, 35. Wesseling. ad Herod. VIII, 89.

V. 191. κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν ἀνέρα] Similiter Archil. fragm. 37. κακῶν ἔρκτορες et Manetho I, 212. ἀλλὰ κακῶν ῥέκτειρα. Ceterum de toto loco Spohnius ita: ὕβριν substantivum loco adiectivi; et sic alii interpretantur post Scaligerum, ut Matth. Gr. §. 429. Bernhardy Synt. p. 50., prorsus alius rationis est ὦ φιλότης pro ὦ φίλε, quod erit fortasse qui comparet; nunquam enim Graeci dixerunt φιλότης ἀνήρ: contra vero ὕβριν accusativum regi a ῥεκτῆρα, ἀνέρα ὑβριστικὰ ποιοῦντα, olim arbitrabar, ut ap. Aesch. Choeph. 21. χοὰς προπομπός, Agam. 1061. (Well.) συνίστορα αὐτόφονα κακά. V. Matth. Gr. §. 422. Sic etiam dativus substantivis adhaeret, docente Schaefero ad Porson. ed. Eur. Phoen. 948. Quod praegreditur κακῶν ῥεκτῆρα non magis dignum notatione visum est, quam quod Herod. VI, 136. ita locutus est: τῆς μάχης ἐν Μαραθῶνι γενομένης πολλὰ ἐπεμνημένοι καὶ τὴν Λήμνου αἵρεσιν, et Aesch. Ag. 646. (Well.): ἀνθοῦν πέλαγος νεκροῖς Ἀχαιῶν ναυτικῶν τ' ἐρειπίων. Choeph. 484: μέμνησο λουτρῶν et postea μέμνησο δ' ἀμφίβληστρον. Sed Lobeckius (Paral. p. 41.) ita: „Hesiodio illi κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν ἀνέρα, de quo iam diu disceptatur, specie simillimum est Lucian. Conv. §. 12: ἄνδρα βοὴν ἀτεχνῶς ὄντα καὶ κρακτικώτατον, sed Hesiodum Homerumve hoc modo locutum esse non constat. Accusativum autem ὕβριν ex nomine ῥεκτήρ, unde κακῶν, pendere nimis artificiosum videtur. Ergo vix effugere possumus, quin aliquando ὁ

ἀνέρα τιμήσουσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς
οὐκ ἔσται· βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα
μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὅρκον ὀμεῖται.
ζῆλος δ' ἀνθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασιν
δυςκέλαδος, κακόχαρτος ὁμαρτήσει, στυγερώπης.
καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
λευκοῖσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλὸν
ἀθανάτων μετὰ φῦλον ἴτον προλιπόντ' ἀνθρώπους
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ
θνητοῖς ἀνθρώποισι· κακοῦ δ' οὐκ ἔσσεται ἀλκή.

V. 192. In alia recensione fuisse *δίκη δ' ἐν τοῖσι καὶ αἰδὼς* suspicatur Herm.

V. 193. *βλάψει δὲ κακὸς* Bentl. *βλάπτει* Schol. Soph. Phil. 453.

V. 196. *στυγερώπις* al.

V. 197—201. Hos versus a reliquis seiunxit Lehrsius Quaest. epp. p. 238. Sed concedet Lehrsius futura *λείψεται* et *ἔσσεται* non bene annecti praeterito *ἴτην*. Exspectandum sic erat *λέλειπται* et *ἐστίν*. Atque ita pro *λείψεται* legendum esse *λείπεται* suspicabatur Herm.

V. 198. *λευκοῖσιν*] M5. al. *λευκοῖσι*. — *φάρεσσι* Herm.

V. 199. *ἴτον*] Sic Bentl. cum V2. G. al. Procl. Moschop. Sed M5. V1. Vat. al. *ἴτην*. Tuetur hoc Lehrs. Qu. ep. p. 232. et sic legisse videtur Heliod. Aeth. I, 14: *οὐ παντάπασιν ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς ἡ Δίκη καθ' Ἡσίοδον*. Schol. Soph. Oed. C. 1665:

ὕβρις dictum esse statuamus, non, ut Bernhardy opinatur Synt. p. 50., ex *ὑβριστής* contractum, sed eodem intellectu." Hoc verum esse censeo. Sic v. 356: *ἅρπαξ* pro *ἁρπαγή*, inverso modo, sed prorsus similiter Herodot. III, 142: *γεγονώς τε κακὸς καὶ ἐὼν ὄλεθρος*. Aristoph. Nubb. 445: *ψευδῶν συγκολλητὴς — περίτριμμα δικῶν, κύρβις*. Equit. 1159: *ὦ φθόρε*. Soph. Ant. 320: *οἴμ', ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ*. Hom. Il. XVI, 498: *σοὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα κατηφείη καὶ ὄνειδος ἔσσομαι*. Ceterum v. Lehrs. Quaest. epp. p. 188.

V. 192. *δίκη δ' ἐν χερσί*] Posituram post *χερσί* fecit Dind., quum vulgo *δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς οὐκ ἔσται* iungerentur. Et recte quidem, nisi haec est sententia: „in eorum manibus (i. e. *ἐν ἔργοις*, in iis, quae agunt) neque iustitia neque pudor agnoscetur."

V. 196. *στυγερώπης*] Lobeckius ad Ai. p. 408. dubitare se dicit, utrum primae an tertiae declinationis sit. Sed secundum accentus legem est primae; si *ἐριώπεα*, similia, inveniuntur, habenda sunt in heteroclitis. Etiam *Λυκώπῃ* dativus legitur apud Herod. III, 55.

V. 199. *ἴτον*] Et hic animadverte futuram praesentis verbi *εἶμι* significationem, quae necessaria est propter totius loci tenorem. Non enim reliquerunt (*ἴτην*) ho-

[Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσιν ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.]
ὧδ' ἴρηξ προςέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων ὀνύχεσσι μεμαρπώς·
ἡ δ' ἐλεόν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
μύρετο· τὴν δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, τί λέληκας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων·
τῇδ' εἶς ᾗ σ' ἂν ἐγώ περ ἄγω, καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν·
δεῖπνον δ', αἴ κ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω.

ἀθάνατον μετὰ φῦλον ἴσαν.

V. 202. *βασιλεῦσιν*] Vulgo *βασιλεῦσ'*. Correxit Thiersch. Act. Mon. III. p. 404. Porro pro *φρονέουσι* unus Med. *νοέουσι*.

V. 203. *ποικιλόδειρον*] Ruhnk. Br. *ποικιλόγηρυν*.

V. 205. V. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 238.

V. 207. *λέληκας*] *λέλακας* G. A. al. Sed epici aut utuntur *λέλᾰκα* forma (non solum in forma participii, ut Buttmannus opinatur Gramm. uber. II. p. 180.; v. Oppian. Cyn. II, 141. Brunck. Anal. II. p. 67.) aut *λέληκα* (Odyss. XXII, 141. Arat. Dios. 913., Nicand. Th. 758., Oppian. Cyn. IV, 399.), Attici, ut videtur, forma *λέλᾱκα*, ut Aristoph. Ach. 410.

V. 208. Mitscherl. *τῇδ' — ἄγω· καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν δεῖπνόν σ', αἴκ' ἐθέλω, ποιήσομαι.* Pro *τῇδ'* Gramm. ap. Cramer. An. Ox. IV. p. 201. *τῇδ' ἄν*. Spohn. *τῇ δ'*.

V. 209. *αἴ κ' ἐθέλω*] P. *αἴκε θέλω*.

mines Nemesis et Pudor, sed mox relinquent. Ceterum masculinum genus in *προλιπόντε* eodem modo habet atque *πληγέντε* apud Homer. Il. VIII, 455. Notavit propter id ipsum *καλυψαμένω χρόα καλόν* Apoll. Synt. III, 7. et Schol. Ven. Il. VIII, 455. utrumque. Ultimum v. 201. enuntiatum legitur Theog. 876.

V. 202. *αἶνον*] V. Hom. Od. XIV, 508. Ceterum additus hic versus postea videtur. — *φρονέουσι καὶ αὐτοῖς*] qui bene sciunt, quid hac fabula doceri velim. Nempe haec spectant ad litem eius cum fratre a iudicibus (*βασιλεῦσι*) male decisam. Minus recte illud *φρονέουσι καὶ αὐτοῖς* intellexit Twesten. l. l. p. 21.

V. 203. *ἀηδόνα ποικιλόδειρον*] Se ipsum intelligit, utpote vatem cum luscinia comparandum; *ἴρηξι* reges. De voce *ποικιλόδειρον* ita Mitscherl.: „collum lusciniae diverso anni tempore diversum est, modo rubidum colorem subtus admodum intendit, modo remittit." Huius explicationis neque Ruhnkenius immemor fuit, cuius tamen *ποικιλόγηρυν* praeplacet, quum poeta hic se ipsum respiciat, quo sensu admodum otiosum est *ποικιλόδειρον*. Apud Nonn. Dion. XLVII, 31. legitur *αἰολόδειρος ἀηδών*.

V. 208. *εἶς*] Nota et hic futuram huius praesentis significationem, qua pro imperativo usus est Hesiodus.

ἀθάνατοι ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
[οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνου ἦσαν, ὅτ' οὐρανῷ ἐμβασίλευεν·]
ὥςτε θεοὶ δ' ἔζωον ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες,
νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ ὀϊζύος· οὐδέ τι δειλὸν
γῆρας ἐπῆν, αἰεὶ δὲ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
τέρποντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἔκτοσθεν ἁπάντων·
θνῆσκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένοι· ἐσθλὰ δὲ πάντα

V. 111. Vat. 2. ἐβασίλευεν. Non ab Hesiodo profectus esse videtur hic versus. Nusquam enim Saturnus in diis olympicis habetur. Ceterum primus fuisse videtur Dicaearchus, qui de aurea sub Saturno aetate diceret, cuius ne apud Aratum quidem mentio iniicitur. Cf. Bergkii Commentat. de reliquiis Com. Att. p. 188., cui tamen non adstipulor in iis, quae de antiqua Saturni religione disseruit. Ceterum v. 111—120. laudavit Diod. V, 66., v. 111. in mente habuit Schol. Ven. Il. I, 222.

V. 112. ὡς δὲ θεοὶ ζώεσκον Br., Gaisf. ex Diod. Herm. Orph. p. 820.

V. 113. ἄτερ πόνων M5. Vat., ἄτερ γε π. Med., ἄτερθε Br. (et sic Vat. 2., sed θε eraso), ἄτερ πόνου Herodian. περὶ σχημ. p. 61.

discrimen, quod est inter nobilissimos heroicae aetatis homines, vere illius historicae, et homines insequentis aetatis longe inferiores, causam fuisse primariam, cur simile antecedentis temporis discrimen poetae excogitarent sibique fingerent; quemadmodum etiam patriarcharum et regum aetates, quae vere se exceperunt apud homines, ad deos retulerunt Graeci, Saturnique et Iovis regno expresserunt. Si quis autem quaerat, cur a metallis aetatibus tribus nomina indiderit Hesiodus, tam ex iis id apparet, quae dixi ad v. 108., quam ex eo, quod tria metalla, quae hic nominantur, moribus singularum aetatum videntur esse simillima. Nam aurum, quod primo ponitur loco, omnium metallorum minime arroditur robigine (Theogn. 452. Schneidew.), quae ipsa videtur simulacrum esse tam pravitatis vitiorumque hominum, quam debilitatis eorum, quae morbis et senectuti obnoxia est.

V. 119. „Cum multis bonis rebus transigunt tranquilli." LEHRS. Quaest. epp. p. 233.

V. 120. ἀφνειοὶ μήλοισι] i. e. locupletes. Pecora aevo antiquissimo sunt pro divitiis, v. 163. et animadvers. ad Scut. 39. Post hunc versum Spohnius addiderat alios duos: ξυναὶ γὰρ τότε δαῖτες ἔσαν, ξυνοὶ δὲ θόωκοι Ἀθανάτοισι θεοῖσι καταθνητοῖς τ' ἀνθρώποις, ex Origene contra Cels. IV. p. 216. ed. Spencer. et Schol. Arat. Phaen. 97., qui priorem habet. Secutus est Lehrs. Qu. epp. p. 233., non sine veri quadam specie; ego vero sequi non ausus sum propter Homericorum locorum dissensionem, Od. I, 22. 25. VII, 201 seq., qui satis demonstrant etiam heroica aetate socios fuisse hominibus deos. V. Vossii Antis. II. p. 453 seq. Potuit igitur eandem heroum aetatem auctor intellexisse, quum istos versus faceret.

V. 122. Cf. v. 252 seq. Haec de geniis doctrina non est Graeca, sed ex oriente, ut videtur, petita, ignota saltem Homero, qui ita Odyss. XVII, 485: καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἐοικότες ἀλλοδαποῖσι παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶ-

τοῖσιν ἔην· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρος ἄρουρα
αὐτομάτη, πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐθελημοὶ
ἥσυχοι ἔργ' ἐνέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πολέεσσιν,
[ἀφνειοὶ μήλοισι, φίλοι μακάρεσσι θεοῖσι.]
αὐτὰρ ἐπειδὴ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλὰς

V. 115. *κακῶν ἔντοσθεν ἐόντες* MS. Diod.
V. 116. *ὡς*] Par. Vat. 2. *ὦρθ'*.
V. 118. *πολύν τε* VI.
V. 119. *ἔργ' ἐνέμοντο*] Sic VI. M5. Vat. Par. Vulgo *ἔργα νέμοντο*. — *ἥσυχα ἔργα* scripsit Bentl.
V. 120. Hic versus conservatus est a Diod. Sic. V, 66. Abest a codd. omnibus. Graevius aliique reiecerunt post 115.
V. 121. *ἐπεί κεν* MSS., Tzetza *ἐπεί κε*, *ἐπειδὴ* Plat. Cratyl. p. 397., *ἐπεὶ καὶ* Brunck. Serioris originis h. versus sec. Spohn.
V. 122. Plato de rep. V. p. 469.: *οἱ μὲν δαίμονες ἁγνοὶ ἐπιχθόνιοι τελέθουσιν, ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι, φύλ. μερόπων.* Cratyl. p. 397: *μοῖρ' ἐκάλυψεν, οἱ μὲν δαίμονες ἁ. ὑποχθόνιοι καλέονται, ἐσθλοί, ἀλεξίκακοι.* Plut. de def. or. 39. *ἁγνοὶ ἐπιχθ. κτἑ.*

σι πόληας ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες. Quae negotia apud Homerum tribuuntur diis, eis apud Hesiodum *δαίμονες ἐπιχθόνιοι* funguntur, ab ipsis diis magnopere diversi. Menander (Meinekii fragm. poet. com. IV. p. 238.): *ἅπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπαρίσταται εὐθὺς γενομένῳ μυσταγωγὸς τοῦ βίου ἀγαθός κτἑ.* Daemones Hesiodios, immortales post vitam terrestrem transactam, dignitate sequuntur *μάκαρες θνητοὶ ὑποχθόνιοι*, qui non fruuntur immortalitate, sed genii sunt ad tempus, ut nymphae; tertium genus (*χάλκειον*) post mortem in Hadem sine honore descendit, ut ita gradus conspiciantur: *ἐν ᾅδῃ, ὑπὸ χθονί, ἐπὶ χθονί.* Ne putes vero *τοὺς ὑποχθονίους* esse malos genios, ut volebat Buttmannus cum Lanzio l. l. p. 161. Nam recte de hoc loco Plutarchus in libro de def. orac. 10: *Ἡσίοδος δὲ καθαρῶς καὶ διωρισμένως πρῶτος ἐξέθηκε τῶν λογικῶν τέσσαρα γένη, θεούς, εἶτα δαίμονας πολλοὺς κἀγαθούς* (aeneum genus non durat ideoque non numeratur in geniis), *εἶτα ἥρωας, εἶτα ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων εἰς ἥρωας ἀποκριθέντων*, ubi genera aureum, argenteum et aeneum uno corpore *δαιμόνων πολλῶν κἀγαθῶν* comprehendit. Aliter de Is. et Os. 26. *Μάκαρες θνητοί* similes sunt Manibus, de quibus v. Müller. Etr. II. p. 95. Daemones mali (*ἀλάστορες*) primum a Zaleuco (si modo verus est Zaleucus) memorantur apud Stobaeum Sentent. p. 279. Postea Thaletis doctrina simile quid videtur apparuisse, ut ab Athenagora ea traditur (leg. pro Christ. p. 8. H. St.): *πρῶτος Θαλῆς διαιρεῖ (ὡς οἱ τὰ ἐκείνου διαιροῦντες ἀκριβοῦντες μνημονεύουσιν) εἰς θεόν, εἰς δαίμονας, εἰς ἥρωας· ἀλλὰ θεὸν μὲν τὸν νοῦν τοῦ κόσμου εἰσάγει, δαίμονας δὲ οὐσίας ψυχικάς, καὶ ἥρωας τὰς κεχωρισμένας ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, ἀγαθοὺς μὲν τὰς ἀγαθάς, κακοὺς δὲ τὰς φαύλας.* Ab his longe diversus est Pindar. Fragm. 97: *ψυχαὶ δ' ἀσεβέων ὑπουράνιοι γαίᾳ πωτῶνται ἐν*

ἐσθλοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
ἠέρα ἑσσάμενοι πάντη φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
πλουτοδόται· καὶ τοῦτο γέρας βασιλήϊον ἔσχον.
Δεύτερον αὖτε γένος πολὺ χειρότερον μετόπισθεν
ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
χρυσέῳ οὔτε φυὴν ἐναλίγκιον οὔτε νόημα.
ἀλλ' ἑκατὸν μὲν παῖς ἔτεα παρὰ μητέρι κεδνῇ
ἐτρέφετ' ἀτάλλων, μέγα νήπιος, ᾧ ἐνὶ οἴκῳ·
ἀλλ' ὅτ' ἂν ἡβήσειε καὶ ἥβης μέτρον ἵκοιτο,
παυρίδιον ζώεσκον ἐπὶ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
ἀφραδίῃς· ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδύναντο
ἀλλήλων ἀπέχειν, οὐδ' ἀθανάτους θεραπεύειν
ἤθελον, οὐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ἐπὶ βωμοῖς,

V. 124—126. uncinis inclusit Bentl., item 130 seq.

V. 125. Schol. Ven. Il. I, 4. 5. citat.

V. 126. citatur a Plut. de Is. et Osir. 26.

V. 131. *ἀτάλλων*] Al. codd. ἀττάλλων. Vid. Iacobs. ad Philostr. p. 418. Varin. p. 414. Dind, Ceterum hunc et seq. versum spurios habuit Heynius ad Il. XIII, 27. Rationes non addidit.

V. 132. *ὅτ' ἂν*] P., Boiss. ὅτ' ἄρ'.

V. 134. *ἀφραδίῃς*] Sic Vat. Vat. 2. Sed M5. ἀφραδίῃσιν, al. ἀφραδίαις.

V. 137. ᾗ θέμις ἀνθρώποις κατὰ ἤθεα Bentl.

V. 138. *χολούμενος*] P. χολωσάμενος.

V. 139. P. al. ἐδίδων, quod vereor ne magis congruat cum ἄλγεσι φονίοις ὑπὸ ζεύγλαις ἀφύκτοις κακῶν, εὐσεβέων δ' ἐπουράνιοι νάοισαι μολπαῖς μάκαρα μέγαν ἀείδοντ' ἐν ὕμνοις, quae mysteriorum doctrinam sapiunt. Ceterum verba fere Hesiodea, non rem, quam Hesiodus docet, invenies apud Aeschyl. Pers. 620 (Well.): ἀλλὰ χθόνιοι δαίμονες ἁγνοί, Γῆ τε καὶ Ἑρμῆ. Macrob. Somn. Sc. I, 9. antiquam versuum Hesiodiorum translationem Latinam servasse hanc: Indigetes divi fato summi Iovis hi sunt Quondam homines, modo cum superis humana tuentes, Largi ac munifici, ius regum nunc quoque nacti, animadvertit Klausenius Aeneas p. 1015.

V. 123. *φύλακες*] Etiam hoc vocabulum doctrinam orientalem sapit; v. Münter. de relig. Babylon. p. 13.

V. 126. *πλουτοδόται*] Ut Penates et Lares familiares Tuscorum, de quibus v. Müller. de Etrusc. II. p. 87. — *γέρας βασιλήϊον*] Nempe tum ut servent ius et poenas exigant a peccantibus, tum ut regum instar liberalium bonarum rerum affluentiam hominibus procurent. Buttmannus l. l. p. 160. ita intellexit, quasi reges hi genii sint inter genios. Non sequor. Plutarch. de def. orac. 12. explicari hoc vocabulo πλουτοδόται adiectivum arbitratur.

ἣ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἤθεα. τοὺς μὲν ἔπειτα
Ζεὺς Κρονίδης ἔκρυψε χολούμενος, οὕνεκα τιμὰς
οὐκ ἐδίδουν μακάρεσσι θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψε,
τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται,
δεύτεροι, ἀλλ' ἔμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ὀπηδεῖ.
Ζεὺς δὲ πατὴρ τρίτον ἄλλο γένος μερόπων ἀνθρώπων
χάλκειον ποίησ', οὐκ ἀργυρέῳ οὐδὲν ὁμοῖον,
ἐκ μελιᾶν δεινόν τε καὶ ὄμβριμον· οἷσιν Ἄρηος
ἔργ' ἔμελε στονόεντα καὶ ὕβριες· οὐδέ τι σῖτον
ἤσθιον, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατερόφρονα θυμόν,
ἄπλητοι· μεγάλη δὲ βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι

dialecto Hesiodi.

V. 141. *ὑποχθόνιοι*] Sic Proculus, M5. G. al. cum Bentl.; *ἐπιχθόνιοι* Tzetzes, Vat. al. — MS. incert. *θεοὶ καλέονται θνητοί*.

V. 142. inclusit Bentl.

V. 144. *ἀργυρέῳ*] Vulgo *ἀργυρῴ*. Corr. Spohn. *ἀργύρῳ* Moschop.

V. 145. *ὄμβριμον*] Sic M5. Vat. al., *ὄβριμον* minus bonae notae codd. V. Theog. 140. Praeterea vulgo post *μελιᾶν* virgula inciditur, quam delendam esse vidit Robinsonus.

V. 148. *ἄπλητοι*] M5. G. Vat. al. *ἄπλαστοι*, al. *ἄπλατοι*. Cf. animadvers. ad Theog. 151. Postea pro δὲ P. τε.

V. 131. *ἀτάλλων*] Hic sensu neutro, ut Il. XIII, 27. Soph. Ai. 553.; active legitur apud nostrum Theog. 480. (*ἀτιτ.*) et saepius apud Homerum. V. Werfer. Act. Mon. II. p. 134 seq.

V. 132. *ὅτ' ἂν ἡβήσειε*] quotiescunque quisque pubertatem assecutus est. Optativus est de re repetita.

V. 138. *ἔκρυψε*] V. Hom. Il. XVIII, 397: *ἥ μ' ἐθέλησεν κρύψαι χωλὸν ἐόντα.* Ἔκρυψε propterea dixit poeta, quod *ὑποχθόνιοι* sunt genii.

V. 142. *δεύτεροι*] dignitate inferiores.

V. 145. *ἐκ μελιᾶν*] Qui post *μελιᾶν* male interpungunt, eodem modo explicare debent, ut ap. Aristoph. Acharn. 180: *Ἀχαρνικοὶ στιπτοὶ γέροντες, πρίνινοι, Ἀτεράμονες, Μαραθωνομάχαι, σφενδάμνινοι*, et Virgil. Aen. VIII, 315: gensque virum truncis et duro robore nata. Sed hoc non opus esse nostra monstrat interpunctio: timendum genus propter arma; ut ap. Soph. Trach. 668. active *ἐξ ὅτου φοβεῖ*, sic *ἐκ μελιᾶν δεινόν* passive. Ceterum nota Aeolicum genitivum *μελιᾶν*. V. Theog. 41.

V. 146. *σῖτον*] Non contenti erant frugibus, sed carne etiam vescebantur.

ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἐπὶ στιβαροῖσι μέλεσσιν.
τοῖς δ' ἦν χάλκεα μὲν τεύχεα, χάλκεοι δέ τε οἶκοι,
χαλκῷ δ' εἰργάζοντο· μέλας δ' οὐκ ἔσκε σίδηρος.
καὶ τοὶ μὲν χείρεσσιν ὕπο σφετέρῃσι δαμέντες
βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον κρυεροῦ Ἀΐδαο,
νώνυμνοι· θάνατος δὲ καὶ ἐκπάγλους περ ἐόντας
εἷλε μέλας, λαμπρὸν δ' ἔλιπον φάος ἠελίοιο.
Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τοῦτο γένος κατὰ γαῖα κάλυψεν,
αὖτις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
Ζεὺς Κρονίδης ποίησε, δικαιότερον καὶ ἄρειον,
ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἳ καλέονται
ἡμίθεοι προτέρῃ γενεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
καὶ τοὺς μὲν πόλεμός τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ
τοὺς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,
ὤλεσε μαρναμένους μήλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο,

V. 149. Schol. Ven. Il. V, 502. — στιβαροῖσι μέλεσσιν] Al. στιβαροῖς μελέεσσιν.

V. 150. τοῖς] Al. τῶν. — A Vl. τε abest. — Hunc et sequentem versum uncinis inclusit Bentl.

V. 151. Schol. Ven. Il. XV, 713. — εἰργάζοντο] Al. ἐργάζοντο. Pro μέλας δ' οὐκ ἔσκε Philostr. vit. Apoll. p. 230. Ol. μέλας δ' ἀπέκειτο. V. Lehrs. Quaest. ep. p. 234.

V. 153. MS. incert. σκιεροῦ pro κρυεροῦ.

V. 154. νώνυμνοι] Sic Br. et Bentl. Vulgo νώνυμοι.

V. 157. αὖτις] Sic Vl., al. αὖθις. — ἐπ' ἄλλο A.

V. 160. γενεῇ] Al. γενεᾷ.

V. 152. χείρεσσιν ὕπο σφετέρῃσι δαμέντες] Recte monuit Proculus in antiquissima fabula hanc gentem fluctibus Deucalionis interiisse. Apollod. I, 7, 2: ἐπεὶ δὲ ἀφανίσαι Ζεὺς τὸ χαλκοῦν γένος ἠθέλησεν, ὑποθεμένου Προμηθέως, Δευκαλίων τεκτηνάμενος λάρνακα καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐνθέμενος εἰς ταύτην μετὰ Πύῤῥας εἰςέβη. Pyrrha autem est filia Epimethei cum Pandora. Eorum virorum sunt ingentia ossa (χεῖρες ἄαπτοι), quae post inventa esse Graecorum historici testantur.

V. 153. εὐρώεντα] vastum secundum Herm. ad Soph. Ai. 1146.; sed horridum potius secundum Lobeck. p. 453.

V. 160. προτέρῃ γενεῇ] Aetate, quae quintam antecedit, qua nos vivimus. Ceterum cf. Hom. Il. XII, 23., quem locum laudavit Hermannus.

V. 163. μήλων ἕνεκ'] V. 120. Noli mirari ποιμένας λαῶν inprimis gaudere gregibus, qui sunt pro opibus omnigenis.

V. 165. Quum ἀγαγών non habere videretur, unde penderet, Herm. hic versum deesse statuit hunc: Ἑλλάδι κῦδος ἔθηκεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων, alium Lehrsius Quaest. epp. p. 235. Mihi simplicius esse videtur πόλεμον intelligere cum Moschopulo. Neque Ἑλλάδα sic dixisse Hesiodum probabile est.

τοὺς δὲ καὶ ἐν νήεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
ἐς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἕνεκ᾽ ἠϋκόμοιο.
ἔνθ᾽ ἤτοι τοὺς μὲν θανάτου τέλος ἀμφεκάλυψε·
τοῖς δὲ δίχ᾽ ἀνθρώπων βίοτον καὶ ἤθε᾽ ὀπάσσας
Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης,
τηλοῦ ἀπ᾽ ἀθανάτων· τοῖσιν Κρόνος ἐμβασιλεύει.
καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
ἐν μακάρων νήσοισι παρ᾽ Ὠκεανὸν βαθυδίνην,
ὄλβιοι ἥρωες, τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν
τρὶς ἔτεος θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
Μηκέτ᾽ ἔπειτ᾽ ὤφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
ἀνδράσιν, ἀλλ᾽ ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι.
νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον· οὐδέ ποτ᾽ ἦμαρ
παύσονται καμάτου καὶ ὀϊζύος, οὐδέ τι νύκτωρ
φθειρόμενοι· χαλεπὰς δὲ θεοὶ δώσουσι μερίμνας·

V. 161. deest in uno Med. ap. Lanz.

V. 162. Hunc versum spurium habet Heynius ad Il. XII, 23.

V. 166. τοὺς abest ab A.

V. 169. Hunc et v. seq. a quibusdam eiectos esse ut ineptos Proclus dicit; exstat in Voss. 2. Vat. 12. et in alio quodam Brit. ap. Lanz., a ceteris, etiam ab editionibus, abest. Agnoscitur a Zenobio Prov. Cent. III, 86. — ἐμβασιλεύει est Buttmanni correctio, codd. ἐμβασίλευε (cf. 111.).

V. 173. τρὶς ἔτεος] Al., ut V2. G., τρὶς τοῦ ἔτους.

V. 174. ὤφελλον Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 221.

V. 169. *τοῖσιν Κρόνος*] Sic monumentum Regillae v. 9: *ἐν μακάρων νήσοισιν, ἵνα Κρόνος ἐμβασιλεύει*; v. Boeckh. Expl. Pind. p. 131. Voss. Antis. I. p. 210. Alia fabula et quidem barbara legitur apud Plut. de facie in orb. lun. 26. Ceterum haec controversantur cum Theog. 851., ubi Cronus in Tartarum coniicitur. *Μακάρων νῆσοι* ut apud Homerum et Hesiodum sunt in Oceano, ita postea mirum in modum Sardiniam in insulis beatorum habuisse videntur Graeci; v. Aristot. Phys. IV, 11: *καθάπερ οὐδὲ τοῖς ἐν τῇ Σαρδοῖ μυθολογουμένοις καθεύδειν παρὰ τοῖς ἥρωσι, ὅταν ἐγερθῶσι.* Cf. Plutarch. l. l. Nisi haec spectant ad fabulam multo recentiorem.

V. 171. Secundum Callistrati scolium (Br. Analect. I. p. 155.) praeter Achillem Diomedemque etiam Harmodium in insulis beatorum esse fingebant posteri. De Menelao aliunde constat. (Cf. Br. Anal. I. p. 179.)

V. 175. *ἢ πρόσθε θανεῖν ἢ ἔπειτα γενέσθαι*] Haec proverbialem locutionem sapiunt, ut illa apud Hom. Il. III, 40: *αἴθ᾽ ὄφελες ἄγονός τ᾽ ἔμεναι ἄγαμός τ᾽ ἀπολέσθαι.* Ceterum v. quae de h. l. diximus ad v. 109 seq.

V. 176. *σιδήρεον*] Hom. Il. XXIV, 205: *σιδήρειόν νύ τοι*

[ἀλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τοῦτο γένος μερόπων ἀνθρώπων,
εὖτ' ἂν γεινόμενοι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.]
οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίιος οὐδέ τι παῖδες,
οὐδὲ ξεῖνος ξεινοδόκῳ καὶ ἑταῖρος ἑταίρῳ,
οὐδὲ κασίγνητος φίλος ἔσσεται, ὡς τὸ πάρος περ.
αἶψα δὲ γηράσκοντας ἀτιμήσουσι τοκῆας·

V. 186. βάζοντες ἔπεσσι] G. cum al. βάζοντ' ἐπέεσσι. MS. inc. βάζοντας.
V. 187. οὐδὲ θεῶν] Sic V2. al.; M5. Vat. 2. al. οὔτε θ. Porro Vat. 2. Tr. οὐδὲ μέν.

ἦτορ. Hesiod. Th. 764: τοῦ δὲ σιδηρέη μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ. Blomf. ad Aesch. Prom. 250. Aristoph. Ach. 491: ἀναίσχυντος ὢν σιδηροῦς τ' ἀνήρ. Eurip. Med. 1279. Durum genus dicitur Virgilio Georg. I, 63. V. Boisson. ad Eunap. p. 380. et animadvers. nostras ad v. 109.

V. 179. μεμίξεται ἐσθλὰ κακοῖσιν] Haec si ita intelligamus, ut intellexit primus Proculus: attamen et huic generi bona cum malis mixta sunt, non omnino perdita est haec aetas, nescias, quid sit futurum illud μεμίξεται; si vero ita intelligas: magna fiet confusio, summa imis miscebuntur, mala bonis, verbis ἀλλ' ἔμπης καί vim inferes. Et Hermannus quidem, qui Proculi interpretationem tutatur, non omnia bona huic quidem aetati Iovem ademisse putat secundum Hesiodum, sed quaedam etiam reliquisse, quum sexta postea aetas, quae inde a v. 182. describatur, prorsus perdita exspectaretur. Atque hanc sextam quidem aetatem etiam Proculus statuit, Hermannus vero ulterius progressus post v. 181. quosdam versus deesse primo putabat, quibus sexta ista aetas introduceretur, nunc vero v. 182—196. ab alio poeta profectos esse suspicatur. Mihi neutrum videtur. Primum enim ex v. 175. ἢ ἔπειτα γενέσθαι satis intelligitur non peiorem aetatem exspectare Hesiodum post hanc, qua ipse vivit, sed meliorem, de qua re dixi ad v. 109., deinde quaenam fuerint ista bona, quae reliquisse Iovem dicit Hesiodus secundum alteram Hermanni sententiam, prorsus obscurum est. Ergo aut ita explices versum 179. necesse est, ut supra indicavi, aut concedas postea additum esse cum v. 180. 181. ab eo, qui quasi corrigere Hesiodum vellet. Sic etiam Lehrsius Quaest. epp. p. 236. sensit. Obelis igitur notavi.

V. 181. πολιοκρόταφοι] Hoc nihil aliud significare dicebat Herm. quam: „wenn sie, nachdem sie geboren worden, ins Greisenalter werden gekommen seyn," postea vero ab hac sententia ipse se revocavit εὖτ' ἂν γιγνόμενοι scribi iubens, ita ut τελέθωσιν sit dictum pro τελῶνται. Neque hoc, neque id placet, quod Lehrsius Quaest. epp. p. 236. excogitavit: „mihi," inquit, „videtur significare: delebit nunquam." Nam hoc aevum aliquando deletum iri ipse significavit poeta v. 175. ἢ ἔπειτα γενέσθαι. Quum verba Diodori Sic. V, 32. considero, quae de Gallis usurpat: τὰ δὲ παιδία παρ' αὐτοῖς ἐκ γενετῆς ὑπάρχει πολιὰ κατὰ τὸ πλεῖστον (cf. Eustath. ad Il. p. 167, 23.), paene adducor, ut famam antiqui oraculi agnoscam,

μέμψονται δ' ἄρα τοὺς χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι,
σχέτλιοι, οὐδὲ θεῶν ὄπιν εἰδότες· οὐδέ κεν οἵγε
γηράντεσσι τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
χειροδίκαι· ἕτερος δ' ἑτέρου πόλιν ἐξαλαπάξει.
οὐδέ τις εὐόρκου χάρις ἔσσεται οὔτε δικαίου
οὔτ' ἀγαθοῦ, μᾶλλον δὲ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν

V. 188. Schol. Ven. Il. XVII, 197.
V. 190—196. habet Stobaeus Serm. II. p. 30.
V. 190. οὔτε] οὐδὲ Spohn. ex Stobaeo, hic et v. seq.
V. 191. In VI. post ὕβριν commate interpungitur.

quo ingentem mutationem rerum factum iri dicebatur, quum gens canis capillis irrueret, qualis fuit natio Gallorum, quae et Romanos et Graecos ingenti terrore perculit et paene delevit. Atque tale oraculum pro re sua immutatum commemoravit Callimachus Del. 171. ex ore Apollinis ipsius: *Καί νύ ποτε ξυνός τις ἐλεύσεται ἄμμιν ἄεθλος Ὕστατον, ὁππότ' ἂν οἱ μὲν ἐφ' Ἑλλήνεσσι μάχαιραν Βαρβαρικὴν καὶ Κελτὸν ἀναστήσαντες Ἄρηα Ὀψίγονοι Τιτῆνες ἀφ' ἑσπέρου ἐσχατόωντος Ῥώσονται, νιφάδεσσιν ἐοικότες.* Hoc autem si verum est, non adeo antiqua videbitur haec carminis pars, vel saltem v. 180. 181., quibus commode hic carebimus.

V. 184. φίλος ἔσσεται] Sc. κασιγνήτῳ.

V. 189. χειροδίκαι] Notatur χειρὸς νόμος, ut ap. Aristot. Pol. III, 9., ἐν χειρὸς νόμῳ Heraclid. Pont. de Pariis, Dionys. Hal. VI, 26. VII, 35. Wesseling. ad Herod. VIII, 89.

V. 191. κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν ἀνέρα] Similiter Archil. fragm. 37. κακῶν ἔρκτορες et Manetho I, 212. ἀλλὰ κακῶν ῥέκτειρα. Ceterum de toto loco Spohnius ita: ὕβριν substantivum loco adiectivi; et sic alii interpretantur post Scaligerum, ut Matth. Gr. §. 429. Bernhardy Synt. p. 50., prorsus alius rationis est ὦ φιλότης pro ὦ φίλε, quod erit fortasse qui comparet; nunquam enim Graeci dixerunt φιλότης ἀνήρ: contra vero ὕβριν accusativum regi a ῥεκτῆρα, ἀνέρα ὑβριστικὰ ποιοῦντα, olim arbitrabar, ut ap. Aesch. Choeph. 21. χοὰς προπομπός, Agam. 1061. (Well.) συνίστορα αὐτόφονα κακά. V. Matth. Gr. §. 422. Sic etiam dativus substantivis adhaeret, docente Schaefero ad Porson. ed. Eur. Phoen. 948. Quod praegreditur κακῶν ῥεκτῆρα non magis dignum notatione visum est, quam quod Herod. VI, 136. ita locutus est: τῆς μάχης ἐν Μαραθῶνι γενομένης πολλὰ ἐπεμνημένοι καὶ τὴν Λήμνου αἵρεσιν, et Aesch. Ag. 646. (Well.): ἀνθοῦν πέλαγος νεκροῖς Ἀχαιῶν ναυτικῶν τ' ἐρειπίων. Choeph. 484: μέμνησο λουτρῶν et postea μέμνησο δ' ἀμφίβληστρον. Sed Lobeckius (Paral. p. 41.) ita: „Hesiodio illi κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβριν ἀνέρα, de quo iam diu disceptatur, specie simillimum est Lucian. Conv. §. 12: ἄνδρα βοὴν ἀτεχνῶς ὄντα καὶ κρακτικώτατον, sed Hesiodum Homerumve hoc modo locutum esse non constat. Accusativum autem ὕβριν ex nomine ῥεκτήρ, unde κακῶν, pendere nimis artificiosum videtur. Ergo vix effugere possumus, quin aliquando ὁ

ἀνέρα τιμήσουσι· δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς
οὐκ ἔσται· βλάψει δ' ὁ κακὸς τὸν ἀρείονα φῶτα
μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ἐπὶ δ' ὅρκον ὀμεῖται.
ζῆλος δ' ἀνθρώποισιν ὀϊζυροῖσιν ἅπασιν
δυςκέλαδος, κακόχαρτος ὁμαρτήσει, στυγερώπης.
καὶ τότε δὴ πρὸς Ὄλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
λευκοῖσιν φαρέεσσι καλυψαμένω χρόα καλὸν
ἀθανάτων μετὰ φῦλον ἴτον προλιπόντ' ἀνθρώπους
Αἰδὼς καὶ Νέμεσις· τὰ δὲ λείψεται ἄλγεα λυγρὰ
θνητοῖς ἀνθρώποισι· κακοῦ δ' οὐκ ἔσσεται ἀλκή.

V. 192. In alia recensione fuisse *δίκη δ' ἐν τοῖσι καὶ αἰδὼς* suspicatur Herm.

V. 193. *βλάψει δὲ κακὸς* Bentl. *βλάπτει* Schol. Soph. Phil. 453.

V. 196. *στυγερῶπις* al.

V. 197—201. Hos versus a reliquis seiunxit Lehrsius Quaest. epp. p. 238. Sed concedet Lehrsius futura *λείψεται* et *ἔσσεται* non bene annecti praeterito *ἴτην*. Exspectandum sic erat *λέλειπται* et *ἐστίν*. Atque ita pro *λείψεται* legendum esse *λείπεται* suspicabatur Herm.

V. 198. *λευκοῖσιν*] M5. al. *λευκοῖσι*. — *φάρεσσι* Herm.

V. 199. *ἴτον*] Sic Bentl. cum V2. G. al. Procl. Moschop. Sed M5. V1. Vat. al. *ἴτην*. Tuetur hoc Lehrs. Qu. ep. p. 232. et sic legisse videtur Heliod. Aeth. I, 14: *οὐ παντάπασιν ἐκλέλοιπεν ἡμᾶς ἡ Δίκη καθ' Ἡσίοδον.* Schol. Soph. Oed. C. 1665: *ὕβρις* dictum esse statuamus, non, ut Bernhardy opinatur Synt. p. 50., ex *ὑβριστής* contractum, sed eodem intellectu." Hoc verum esse censeo. Sic v. 356: *ἅρπαξ* pro *ἁρπαγή*, inverso modo, sed prorsus similiter Herodot. III, 142: *γεγονώς τε κακὸς καὶ ἐὼν ὄλεθρος.* Aristoph. Nubb. 445: *ψευδῶν συγκολλητὴς — περίτριμμα δικῶν, κύρβις.* Equit. 1159: *ὦ φθόρε.* Soph. Ant. 320: *οἴμ', ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ.* Hom. Il. XVI, 498: *σοὶ γὰρ ἐγὼ καὶ ἔπειτα κατηφείη καὶ ὄνειδος ἔσσομαι.* Ceterum v. Lehrs. Quaest. epp. p. 188.

V. 192. *δίκη δ' ἐν χερσί*] Posituram post *χερσί* fecit Diud., quum vulgo *δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδὼς οὐκ ἔσται* iungerentur. Et recte quidem, nisi haec est sententia: „in eorum manibus (i. e. *ἐν ἔργοις*, in iis, quae agunt) neque iustitia neque pudor agnoscetur."

V. 196. *στυγερώπης*] Lobeckius ad Ai. p. 408. dubitare se dicit, utrum primae an tertiae declinationis sit. Sed secundum accentus legem est primae; si *ἐριώπεα*, similia, inveniuntur, habenda sunt in heteroclitis. Etiam *Λυκώπῃ* dativus legitur apud Herod. III, 55.

V. 199. *ἴτον*] Et hic animadverte futuram praesentis verbi *εἶμι* significationem, quae necessaria est propter totius loci tenorem. Non enim reliquerunt (*ἴτην*) ho-

[*Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσιν ἐρέω φρονέουσι καὶ αὐτοῖς.*]
ὧδ' ἴρηξ προςέειπεν ἀηδόνα ποικιλόδειρον,
ὕψι μάλ' ἐν νεφέεσσι φέρων ὀνύχεσσι μεμαρπώς·
ἡ δ' ἐλεόν, γναμπτοῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσι,
μύρετο· τὴν δ' ὅγ' ἐπικρατέως πρὸς μῦθον ἔειπε·
Δαιμονίη, τί λέληκας; ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων·
τῇδ' εἶς ᾗ σ' ἂν ἐγώ περ ἄγω, καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν·
δεῖπνον δ', αἴ κ' ἐθέλω, ποιήσομαι, ἠὲ μεθήσω.

ἀθάνατον μετὰ φῦλον ἴσαν.

V. 202. *βασιλεῦσιν*] Vulgo *βασιλεῦσ'*. Correxit Thiersch. Act. Mon. III. p. 404. Porro pro *φρονέουσι* unus Med. *νοέουσι*.

V. 203. *ποικιλόδειρον*] Ruhnk. Br. *ποικιλόγηρυν*.

V. 205. V. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 238.

V. 207. *λέληκας*] *λέλακας* G. A. al. Sed epici aut utuntur *λέλᾰκα* forma (non solum in forma participii, ut Buttmannus opinatur Gramm. uber. II. p. 180.; v. Oppian. Cyn. II, 141. Brunck. Anal. II. p. 67.) aut *λέληκα* (Odyss. XXII, 141. Arat. Dios. 913., Nicand. Th. 758., Oppian. Cyn. IV, 399.), Attici, ut videtur, forma *λέλᾱκα*, ut Aristoph. Ach. 410.

V. 208. Mitscherl. *τῇδ' — ἄγω· καὶ ἀοιδὸν ἐοῦσαν δεῖπνόν σ', αἴκ' ἐθέλω, ποιήσομαι.* Pro *τῇδ'* Gramm. ap. Cramer. An. Ox. IV. p. 201. *τῇδ' ἄν.* Spohn. *τῇ δ'.*

V. 209. *αἴ κ' ἐθέλω*] P. *αἴκε θέλω.*

mines Nemesis et Pudor, sed mox relinquent. Ceterum masculinum genus in *προλιπόντε* eodem modo habet atque *πληγέντε* apud Homer. Il. VIII, 455. Notavit propter id ipsum *καλυψαμένω χρόα καλόν* Apoll. Synt. III, 7. et Schol. Ven. Il. VIII, 455. utrumque. Ultimum v. 201. enuntiatum legitur Theog. 876.

V. 202. *αἶνον*] V. Hom. Od. XIV, 508. Ceterum additus hic versus postea videtur. — *φρονέουσι καὶ αὐτοῖς*] qui bene sciunt, quid hac fabula doceri velim. Nempe haec spectant ad litem eius cum fratre a iudicibus (*βασιλεῦσι*) male decisam. Minus recte illud *φρονέουσι καὶ αὐτοῖς* intellexit Twesten. l. l. p. 21.

V. 203. *ἀηδόνα ποικιλόδειρον*] Se ipsum intelligit, utpote vatem cum luscinia comparandum; *ἴρηξι* reges. De voce *ποικιλόδειρον* ita Mitscherl.: „collum lusciniae diverso anni tempore diversum est, modo rubidum colorem subtus admodum intendit, modo remittit." Huius explicationis neque Ruhnkenius immemor fuit, cuius tamen *ποικιλόγηρυν* praeplacet, quum poeta hic se ipsum respiciat, quo sensu admodum otiosum est *ποικιλόδειρον*. Apud Nonn. Dion. XLVII, 31. legitur *αἰολόδειρος ἀηδών*.

V. 208. *εἶς*] Nota et hic futuram huius praesentis significationem, qua pro imperativo usus est Hesiodus.

[ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλῃ πρὸς κρείσσονας ἀντιφερίζειν,
νίκης τε στέρεται πρός τ' αἴσχεσιν ἄλγεα πάσχει.]
Ὣς ἔφατ' ὠκυπέτης ἴρηξ, τανυσίπτερος ὄρνις.
ὦ Πέρση, σὺ δ' ἄκουε δίκης, μηδ' ὕβριν ὄφελλε·
ὕβρις γάρ τε κακὴ δειλῷ βροτῷ· οὐδὲ μὲν ἐσθλὸς
ῥηϊδίως φερέμεν δύναται, βαρύθει δέ θ' ὑπ' αὐτῆς,
ἐγκύρσας ἄτῃσιν· ὁδὸς δ' ἑτέρηφι παρελθεῖν
κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχει
ἐς τέλος ἐξελθοῦσα· παθὼν δέ τε νήπιος ἔγνω.
αὐτίκα γὰρ τρέχει Ὅρκος ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
τῆς δὲ δίκης ῥόθος ἑλκομένης ᾗ κ' ἄνδρες ἄγωσι
δωροφάγοι, σκολιῇς δὲ δίκῃς κρίνωσι θέμιστας.

V. 210 seq. ut spurios notavit Aristarchus. Cf. Twesten. l. l. p. 22. Non spurios dixerim, sed male huc traiectos, addita post ἄφρων particula δέ. Pertinere videntur ad idem gnomicae poeseos genus, ad quod pertinent versus 25. 26. Br. post versum 212. traiecit.

V. 210. ἐθέλῃ] Al. ἐθέλοι, κε θέλῃ Vat. 2.

V. 213. ἄκουε] Spohn. ex Etym. M. p. 43. σὺ δ' ἄϊε, de qua mensura vehementer dubito; v. Herm. ad Aristoph. Nubb. 646. coll. v. 275 Oper. Ceterum vv. 213 — 218. a Lehrsio (Quaest. epp. p. 239.) separantur ab antecedentibus et sequentibus.

V. 214. οὐδὲ μὲν] Gerhardius coni. οὐδέ μιν.

V. 216. παρελθεῖν] Vl. P. μετελθεῖν. — ἑτέρηφι recte A. Schol. Ven. Il. II, 233., male vulgo ἑτέρῃφι.

V. 220 seq. Lehrsius Quaest. epp. p. 239. hos versus postea additos esse putat. Sed ex σκολιῇς δίκῃς vix poteris ad ᾗ δέ

V. 214. ὕβρις] locupletibus et optimatibus est damnosa, nedum egeno et humili loco nato; de hac significatione vocabulorum δειλός et ἐσθλός, quae sanequam antiqua tempora redolet, v. Welcker. Prolegg. ad Theognid. p. XXIII. Thiersch. Act. Mon. III. p. 405. Iam quae sequuntur ita explicabis: saepius etiam vir bonus (i. e. dives et genere praepollens, a quo omnia alia exspectaris) a petulantia se abripi patitur, φέρειν οὐ δύναται (ut dicimus: male ferre fortunam), succumbit ei (βαρύθει ὑπ' αὐτῆς: ita bene Mitscherl.), atque inde magnis obnoxius est incommodis damnisque.

V. 216. ἑτέρηφι] Thiersch. Act. Mon. III. p. 406. pro nominativo habet cum Schol. Ven. Il. XIII, 388.; sed φι solummodo genitivis et dativis adiungi, nunquam nominativo, accusativo, vocativo, recte monuerunt Matth. Gr. §. 87. Buttm. Gr. ub. I. p. 205. ἑτέρηφι est; contrario modo.

V. 218. Hom. Il. XVII, 32: ῥεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω.

V. 219. Ὅρκος] est deus, qui punit periuros; v. Theog. 231. Pind. Nem. XI, 30: Ναὶ μὰ γὰρ Ὅρκον (nisi hic ut nostrum: bei meinem Eid). Soph. Oed. C. 1767. Elmsl. et quae monuimus ad Theog. 784. Cf. oraculum apud Herodot. VI, 86. — Cum hoc versu novum carmen ordiri, cuius suppressum initium sit, atque continuari usque ad 246. arbitra-

ἡ δ' ἕπεται κλαίουσα πόλιν καὶ ἤθεα λαῶν,
ἠέρα ἑσσαμένη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα,
οἵτε μιν ἐξελάσωσι καὶ οὐκ ἰθεῖαν ἔνειμαν.
οἳ δὲ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδοῦσιν
ἰθείας καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικαίου,
τοῖσι τέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθεῦσιν ἐν αὐτῇ·
εἰρήνη δ' ἀνὰ γῆν κουροτρόφος, οὐδέ ποτ' αὐτοῖς
ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς·
οὐδέ ποτ' ἰθυδίκῃσι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
οὐδ' ἄτη, θαλίῃς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται.
τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον, οὔρεσι δὲ δρῦς
ἄκρη μέν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας·

(v. 222.) *δίκην* intelligere. Heynius ad Il. XVI, 387. solum 221. spurium habet.

V. 221. *σκολιῇς δὲ δίκης*] Sic codd.; al. *σκολιαῖς δὲ δίκαις*. Quid M5. Vat. habeant, non monuit Lanz.

V. 222. *πόλιν καὶ*] Sic M5. Vat. 2. V2.; al. *πόλιν τέ καί*.

V. 224. *ἐξελάσωσι*] Sic M5. V1. al., *ἐξελάσουσι* al., *ἐξελάουσι* V2. G. al. Quid Vat. habeat, non monuit Lanz.

V. 227. *τοῖσι δὲ τέθηλε* V1.

V. 228. *αὐτῆς* Vat. 2.

V. 230. *ἰθυδίκῃσι* M5., *ἰθυδίκαισι* V2. al.; *ἰθυδίκοισι* V1. Vat. 2. Pro *λιμὸς* A. *λοιμός*.

V. 232—237. Alia recensio versuum 227—231. secundum Lehrsium l. l. p. 240. et v. 242—247. versus 239.

V. 232 seq. laudat Plato Rep. p. 363.

V. 233. *ἄκρῃ*] Pauci *ἄκρῃ* et postea *μέσσῃ*.

tur Thiersch. Act. Mon. III. p. 406 seq. Non adstipulor. Haec enim optime cum antecedentibus cohaerent.

V. 220. *ῥόθος*] Sc. *ἐστί*. *Ῥόθος* non est via neque, ut olim putabam, reipublicae perversio, tumultus ex rapta obtorto collo iustitia ortus. Sed haec est sententia: ruit iustitia eo quo ab iniustis hominibus rapta trahitur.

V. 223. *ἠέρα ἑσσαμένη*] Lehrsius nube vultum obtexisse prae moerore putat, ut apud Quint. Smyrn. IV, 44: *ἀθάνατοι δὲ — κρᾶτ' ἐκάλυψαν ἀπειρεσίοις νεφέεσσιν, θυμὸν ἀκηχέμενοι*. Sed multum differunt locutiones *κρᾶτ' ἐκάλυψαν* et *ἠέρα ἑσσαμένη* (v. 125. 255.), quod non potest aliter intelligi nisi de tota corporis forma, quod hic non satis aptum esset, siquidem, quae obtorto iam collo trahitur, nihil proficit, si nube se tegere conatur. Haec causa fuit, cur v. 220. *δίκης* scriberem, non *Δίκης*; nam *δίκη* est iudicum iustitia, ad *ἡ δέ* (v. 222.) vero ipsa *Δίκη* intelligenda est, quae vel non spectata hominibus mala facta eorum quamvis moerens observat et vindicat. Eodem modo v. 191. *δίκη* et *αἰδώς* appellative, post vero v. 200. proprie producuntur in medium. Nam *Νέμεσις* et *Δίκη* non differunt.

V. 229. *τεκμαίρεται*] V. Heyn. ad Il. VII, 70.

εἰροπόκοι δ' ὄϊες μαλλοῖς καταβεβρίθασι·
τίκτουσιν δὲ γυναῖκες ἐοικότα τέκνα γονεῦσιν·
θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές· οὐδ' ἐπὶ νηῶν
νίσσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρος ἄρουρα.
οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ καὶ σχέτλια ἔργα,
τοῖς δὲ δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται εὐρύοπα Ζεύς.
πολλάκι καὶ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα,
ὅστις ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μηχανάαται·
τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν· ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί.

V. 234. εἰροπόκοι] Scr. εἰρόποκοι. Ceterum h. et antec. v. allegavit Plato de rep. p. 363.

V. 235. τοκεῦσιν M. Mihi hoc praeplacet propter τίκτουσιν et τέκνα. Gaudet enim allitteratione in proverbiis antiquitas.

V. 237. νίσσονται] Sic Proculus, Vat. 2. al. V. Schaef. ad Theocr. Id. VII, 25. νήσονται M5. Plures cum V2. Moschop. νείσσονται, quod rec. Dind., νίσονται V1.

V. 240. ἀπηύρα] Sic M5. Vat. al. Al. codd. cum V2. G. A. ἐπαυρεῖ. Citatur a Schol. Ven. Il. I, 42.

V. 241. ἀλιτραίνῃ] Aeschin. ὅς κεν ἀλιτραίνῃ. Vulgo ἀλιτραίνει.

V. 242. ἐπήγαγε] Br. e Plut. ἐπήλασε.

V. 243. V. Schol. Ven. Il. XVI, 385. — ἀποφθίνουσι Gal.

V. 236 seq. οὐδ' ἐπὶ νηῶν νίσσονται] Quos non agit avaritia, ut navigationibus mercesque cicumferendo lucrum faciant, quum ager largos fructus suppeditet.

V. 240 seq. Haec ita laudat Aeschin. in Ctesiph. p. 427. Bekk. (p. 73. Steph.): πολλάκι δὴ ξύμπασα πόλις κακοῦ ἀνδρὸς ἀπηύρα, Ὅς κεν ἀλιτραίνῃ καὶ ἀτάσθαλα μητιάαται. Τοῖσιν δ' οὐρανόθεν μέγα πῆμα δῶκε Κρονίων, Λιμὸν ὁμοῦ καὶ λοιμόν, ἀποφθινύθουσι δὲ λαοί· Ἢ τῶν γε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν ἢ ὅγε τεῖχος Ἢ νῆας ἐνὶ πόντῳ τίνυται εὐρύοπα Ζεύς. Atque hic Aeschinem omisisse v. 244. 245. non mirum est; ridiculum enim fuisset pro sua sententia versus illos addere. Coniunctivus ἀλιτραίνῃ unice verus est, etiam propter μηχανάαται, quod non est indicativi modi, sed subiunctivi; indicativus erat μηχανάᾰται brevi penultima, quod metrum non ferebat. V. Schol. Ven. ad Hom. Il. VI, 268: Ἀρίσταρχος τὸ δεύτερον ἄλφα (in verbo εὐχετάασθαι) συστέλλει καὶ ὁ Ἀσκαλωνίτης, ἄλλοι δὲ ἐκτείνουσιν, οὐχ ὑγιῶς κτέ. Recte hoc docuisse Aristarchum demonstravi in Allg. Lehre v. Accent p. 98. Tales enim epicae dialecti formae ita effictae sunt, ut copulativa vocalis, quae vulgo est in indicativo ε, in coniunctivo η, sequeretur naturam primigeniae vocalis verbi, quae est α in hoc contractorum verborum genere. Huius vero ut diversa sit mensura in indicativo atque coniunctivo, poscit modorum ratio; hinc μηχανάᾰται pro μηχανάεται esset indicativus, μηχανάᾱται pro μηχανάηται subiunctivus. Ceterum de forma epica verborum in αεται, de qua dubitabat Buttm. Lexil. I. p. 9.

οὐδὲ γυναῖκες τίκτουσιν· μινύθουσι δὲ οἶκοι,
Ζηνὸς φραδμοσύνῃσιν Ὀλυμπίου· ἄλλοτε δ' αὖτε
ἢ τῶνγε στρατὸν εὐρὺν ἀπώλεσεν ἢ ὅγε τεῖχος,
ἢ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀποτίνυται αὐτῶν.
Ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δὲ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
τήνδε δίκην· ἐγγὺς γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἐόντες
ἀθάνατοι φράζονται ὅσοι σκολιῇσι δίκῃσι
ἀλλήλους τρίβουσι θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.
τρὶς γὰρ μύριοί εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἀθάνατοι Ζηνὸς φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

V. 244 seq. spurii secundum Plut.

V. 246. *τῶν γε*] G. *τῶν τε*, Vat. 2. Vl. *τόν γε*. — *ὅγε*] *τόγε* Guiet. Graev.

V. 247. *τε ὑποτίννυται αὐτοῖς* Med.

V. 248. Viteb. *ὑμεῖς δὲ βασιλεῖς καταφράζεσθε καὶ αὐτοί*, unde Herm. ad Hom. hymn. Cer. p. 122. *ὑμεῖς δ', ὦ βασιλῆες, ἐπιφράζεσθε καὶ αὐτοί*. In uno Med. *βῆ δ' ἰέναι μάλα δ' ἔωκα γλαυκῶπις Ἀθήνη*.

V. 249. *τὴν δίκην* Vl.

V. 250. *φράζονται*] Sic M5. Vat. Vl. 2. al. Al. codd. *λεύσουσιν*.

V. 253. Sextus Emp. advers. Math. IX. p. 571. *μερόπων ἀνθρώπων*, Clemens *δαίμονες ἀθάνατοι φ. μερόπων ἀ.*

309., cf. animadvers. ad Scutum 101. — *ἀπηύρα*] V. Blomfield. ad Aesch. Pers. 942.

V. 248—264. Novum carmen esse censet Thiersch. Act. Mon. III. p. 410. Sed haec videntur optime cohaerere cum antecedentibus; a v. 213. ad v. 247. Persen allocutus est poeta, nunc ad iudices se convertit oratio: *ὑμεῖς δέ, ὦ βασιλεῖς, καὶ αὐτοὶ καταφράζεσθε τήνδε δίκην.* Hoc autem significare: et vos, indices, eiusdem iustitiae, quam commendo, memores sitis, putabat Spohnius, Lehrsius vero l. l. p. 241: hunc morem, hoc institutum deorum. Mihi vero ita interpretandum esse videtur: Ipsi reges memento te, qualis sit ista iustitia, qua utimini, i. e. quam iniusti sitis. Cf. v. 269.

V. 252. *τρὶς μύριοι*] Sunt pro ingenti numero. Cf. Theog. 364. Ceterum cf. 122 seq. Boissonad. non immemor fuit Pseudo-Heracliti epistolae ad Hermodorum in commentario ad Eunapium p. 424 seq. editae: *πολλαὶ δίκης Ἐρινύες ἁμαρτημάτων φύλακες. Ἡσίοδος ἐψεύσατο τρεῖς μυριάδας εἰπών· ὀλίγαι εἰσίν, οὐκ ἀρκοῦσι κακίᾳ κόσμου· πολὺ ἐστι πονηρία.* Vel in his Christianum hominem agnoscas, sed omnium maxime personatum philosophum produnt haec: *Λακεδαιμόνιοι δὲ μετ' ἄλλων καὶ τοῦτο ἀγαθοί, οὐ γράμμασιν ἀποδεικνύντες Σπαρτιάτας, ἀλλ' ἀγωγῇ· κἂν ἐλθών τις ἢ Σκύθης ἢ Τριβαλλὸς ἢ Παφλαγὼν ἢ μηδὲν ἔχων ὄνομα χώρας ὑποστῇ τὴν Λυκούργειον σκληραγωγίαν, Λάκων ἐστίν.*

V. 253. *ἀθάνατοι Ζηνὸς φύλακες*] immortales a Iove instituti custodes

οἵ ῥα φυλάσσουσίν τε δίκας καὶ σχέτλια ἔργα,
ἠέρα ἑσσάμενοι πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαυῖα,
κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὄλυμπον ἔχουσιν.
καί ῥ' ὁπότ' ἄν τίς μιν βλάπτῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
αὐτίκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι
γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδικον νόον, ὄφρ' ἀποτίσῃ
δῆμος ἀτασθαλίας βασιλέων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες
ἄλλῃ παρκλίνωσι δίκας σκολιῶς ἐνέποντες.
ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλεῖς, ἰθύνετε μύθους,
δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν ἐπὶ πάγχυ λάθεσθε.
οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων,
ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμὸς καὶ πάντα νοήσας

V. 254 seq. Vid. v. 124. 125.

V. 257. *κυδρή*] Sic M5. Vat. V1. 2. multique alii. Pauci *κυδνή*.

V. 260. Vat. 2. *ἀδίκων*, sed suprascr. *ον*.

V. 261 seq. hic, ubi reges admonentur et deterrentur, inepti sunt. Et genitivus *βασιλέων* imperitum vel recentiorem auctorem prodit. Vocativus *βασιλεῖς* ne ipse quidem ex more veterum epicorum est. LEHRSIUS l. l. p. 242. Neque *μύθους* adhibuit poeta e significatione vulgari.

V. 261. *βασιλέων*] Sic pauci cum V2. Nam M5. Vat. 12. multique al. cum Tzetza *βασιλήων*. Pro *ἀτασθαλίας* MS. inc. *ἀτασθαλίων* (sic).

V. 262. *παρκλίνωσι*] A. *παρακλίνουσι*.

V. 263. *μύθους*] Med. Vat. al. *δίκας*. Pro *βασιλεῖς* al. *βασιλῆες*.

mortalium. Idem dixerat v. 122: *δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλου διὰ βουλάς*. Nimis poetam urget Twesten. l. l. p. 26. Cf. Buttmann. de aetat. hom. p. 159. *Ἀθάνατοι φύλακες* dicuntur, ut *θνητοῖς μακάρεσσι* v. 141. opponantur.

V. 256. *ἡ δέ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη*] Atque praeter hos est etiam Iustitia, Iove procreata, quae hominum pravitatem observat. V. Theog. 902. Ad *ἐστὶ* igitur supplendum est *φύλαξ*. Aliter Hermannus, qui hanc esse constructionem dicit: *ἡ δέ, Δίκη, ἐστὶ παρθένος*, i. e. „sie aber, die Gerechtigkeit, ist keusch und rein," quae minus bene cohaerere cum antecedentibus mihi videntur.

V. 260 seq. Fundus sententiae Horatianae Epist. I, 2, 14: quicquid delirant reges, plectuntur Achivi.

V. 265. Maioris antiquitatis speciem habet versus a Plut. de sera num. vind. 9. Hesiodo una cum 266. tributus: *ὃς δ' ἄλλῳ κακὰ τεύχει, ἑῷ κακὸν ἥπατι τεύχει*, et prorsus ita Lucillius in epigr. 51, 5. (Brunck. Anal.

καί νυ τάδ', αἴ κ' ἐθέλῃσ', ἐπιδέρκεται, οὐδέ ἑ λήθει,
οἵην δὴ καὶ τήνδε δίκην πόλις ἐντὸς ἐέργει.
νῦν δὴ ἐγὼ μήτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
εἴην μήτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἄνδρα δίκαιον
ἔμμεναι, εἰ μείζω γε δίκην ἀδικώτερος ἕξει·
ἀλλὰ τάγ' οὔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 Ὦ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα μετὰ φρεσὶ βάλλεο σῇσι,
καί νυ δίκης ἐπάκουε, βίης δ' ἐπιλήθεο πάμπαν.
τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,
ἔσθειν ἀλλήλους, ἐπεὶ οὐ δίκη ἐστὶν ἐν αὐτοῖς·
ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἣ πολλὸν ἀρίστη
γίγνεται. εἰ γάρ τίς κ' ἐθέλῃ τὰ δίκαι' ἀγορεύειν
γιγνώσκων, τῷ μέν τ' ὄλβον διδοῖ εὐρύοπα Ζεύς·

V. 265. *οἷ αὐτῷ*] Sic V2. al., M5. *οἷ τ' αὐτῷ*, Vat. Par. *οἷ θ' αὐτῷ*. — *κακὰ τεύχει*] MS. incert. *τεύχει κακά*.

V. 267—273. delevit Br. e iudicio Plutarchi, uncis inclusit Bentl., qui v. 269. adscripsit *δὴ καὶ ἥδε δίκην* (fortasse propter Procli verba: *ἐν τῇ πόλει ταύτῃ*) et 270. *νῦν δ' ἄρ' ἐγώ*.

V. 268. *ἐθέλῃσ'*] Malim *ἐθέλῃ*.

V. 270—273. non videntur ab Hesiodo profecti esse, quem non decet inprimis v. 270.

V. 273. *τερπικέραυνον*] P. Vat. 2. al. pauci *μητιόεντα*.

V. 277. *πετεεινοῖς* A. Tr.

V. 278. *ἐσθέμεν* Clemens, Boiss. — *ἐν αὐτοῖς*] Sic M5. Vat. Alii cum V2. *ἐπ' αὐτοῖς*. Plut. de sollertia anim. 6. *μετ' αὐτοῖς*.

V. 280. *ἐθέλῃ*] Vat. 2. P. *ἐθέλοι*. Sic lemma Procli, *ἐθέλῃ* Moschop.

II. p. 327.). Similiter in Prov. Sal. 3, 5. „das wird deinem Nabel gesund seyn." Sed Aristot. Rh. III, 9. ut in contextu scriptum est.

V. 266. Hic versus in Latinum translatus est ap. Gell. IV, 5.

V. 267—273. Novum carmen secundum Thierschium Act. Mon. III. p. 412., cui praemissum erat: *σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων — νήπιε Πέρση, οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνήρ*, et porro v. 286. 265. 266. Non assentior. Potius cum Lehrsio (p. 242.) faciam, qui vv. 265. 266., 267—269., 270—272. pro singulis proverbiis habet. Idem recte monuit v. 273. ab eo adiectum esse, cui haec omnia nimis videbantur morose dicta.

V. 269. *τήνδε δίκην*] Nec latet Iovem, quaenam sit ea, qua utimini, iustitia. Videtur et hic Ascram respicere; cf. v. 35.

V. 273. *τελεῖν*] est futurum pro *τελέσειν*.

V. 274—285. Septimum carmen Thierschio Act. Mon. III. p. 412.

ὃς δέ κε μαρτυρίῃσιν ἑκὼν ἐπίορκον ὀμόσσας
ψεύσεται, ἐν δὲ δίκην βλάψας νήκεστον ἀασθῇ,
τοῦ δέ τ' ἀμαυροτέρη γενεὴ μετόπισθε λέλειπται.
ἀνδρὸς δ' εὐόρκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
Σοὶ δ' ἐγὼ ἐσθλὰ νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρση.
τὴν μέν τοι κακότητα καὶ ἰλαδὸν ἔστιν ἑλέσθαι
ῥηϊδίως· λείη μὲν ὁδός, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει.
τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ καὶ ὄρθιος οἶμος ἐς αὐτὴν
καὶ τρηχὺς τοπρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηϊδίη δὴ ἔπειτα πέλει, χαλεπή περ ἐοῦσα.

V. 283. *ψεύδεται* V1. — *ἀασθῇ*] Sic Schaef. coni. Vulgo *ἀάσθη*.

V. 287. *μὲν γὰρ* Xenoph. Mem. II, 1, 20., *ὡς τὴν μὲν* Plato Rep. p. 364.

V. 288. *λείη*] Codd. *ὀλίγη*. Quod nos dedimus cum al. habent Plato de rep. p. 364., ubi v. Schneider., Xenophon et Stobaeus.

V. 290. *ἐς αὐτὴν*] Sic M5., Plato; *ἐπ' αὐτὴν* Vat. V2. edd.

V. 291. *ἵκηται*] Sic codd. tantum non omnes. Vulgo ex uno Vat. et duobus codd., Plat., *ἵκηαι*.

V. 293. *ὃς αὐτῷ*] Unus e Med. et Aristot. Eth. N. I, 4. *ὃς αὐτὸς*, quod rec. edit., sed ita ab eis immutatum esse videtur, qui v. 293. seorsim in re oeconomica uti vellent, ut eadem esset sententia, quam Aristotelis Oecon. 6: *Περσικὰ δὲ ἦν τὸ πάντα ἐπιτάττειν καὶ πάντ' ἐφορᾶν αὐτόν.* — *νοήσει* Schol. Ven. Il. II, 360. cum al.

V. 283. *ψεύσεται*] est epicum pro *ψεύσηται*. V. Rost. Gr. Gr. §. 75. I, 3. c.

V. 285. Hoc versu Pythia usa est in oraculo Glauco dato apud Herodot. VI, 86.

V. 286. *μέγα νήπιε Πέρση*] Hoc ne quis invidiosius dictum putet, recordetur esse illud ex more antiquissimarum admonitionum; v. oraculum apud Herodot. I, 85: *Λυδὲ γένος, πολλῶν βασιλεῦ, μέγα νήπιε Κροῖσε.*

V. 287. *μέν τοι*] V. Spitzn. Exc. VIII. ad Iliad. p. XXVII.

V. 291. *ἵκηται*] Subiectum est in hoc ipso verbo *ἵκηται*: si eo pervenerit qui hanc viam elegit. V. Theog. v. 725.

V. 293 seqq. Sensum expressit Livius XXII, 29., laudatus Graevio: Saepe ego audivi, milites, eum primum esse virum (i. e. maxima laude dignum, qui ipse polleat ingenio, ut consulere sibi optime possit), qui ipse consulat, quid in rem sit; secundum eum, qui bene monenti obediat; qui nec ipse consulere nec alteri parere sciat, esse extremi ingenii. Et Cicero p. Cluent. c. 31: Sapientissimum esse eum dicunt, cui quod opus sit veniat in mentem, proxime accedere illum, qui alterius bene inventis obtemperet. Rem sic invertit Zenonis doctrina apud Diog. Laert. VII, 1, 21: *κεῖνος μὲν πανάριστος,*

Οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσῃ,
φρασσάμενος τά κ᾽ ἔπειτα καὶ ἐς τέλος ᾖσιν ἀμείνω·
ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται·
ὃς δέ κε μήτ᾽ αὐτὸς νοέῃ μήτ᾽ ἄλλου ἀκούων
ἐν θυμῷ βάλληται, ὁ δ᾽ αὖτ᾽ ἀχρήϊος ἀνήρ.
Ἀλλὰ σύ γ᾽ ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφετμῆς
ἐργάζευ, Πέρση, δῖον γένος, ὄφρα σε Λιμὸς
ἐχθαίρῃ, φιλέῃ δέ σ᾽ ἐΰστέφανος Δημήτηρ,
αἰδοίη, βιότου δὲ τεὴν πιμπλῇσι καλιήν.
Λιμὸς γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορος ἀνδρί.
τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἀνέρες, ὅς κεν ἀεργὸς

V. 294. praeteritur a Clement. Alex. Paedag. III., ab Eustath. ad Iliad. et ab Aristide. Delevit Br.

V. 295. Schol. Ven. Il. XIII, 733. *πείθεται*, sed recte idem Il. XIV, 203. Antea *καὶ κεῖνος* Schaef.

V. 296. *μήτ᾽ αὐτὸς*] Sic V2., *μήθ᾽ αὐτὸς* M5., *μήθ᾽ αὐτῷ* Vat. 2. A. al. Pro *νοέῃ* P. *νοέει*.

V. 297. *ὁ δ᾽*] Sic Schaef., Dind., Boiss., Iacobs. ad Anth. P. III. p. 122. Buttm. ad Soph. Phil. p. 73. Vulgo *ὅδ᾽*.

V. 299. Hic versus cum 301. deest in cod. Vindob. IV. A. 16., sed is est recentior. — *Λιμὸς*] Vulgo *λιμός*. Paulo ante vulgo *Δῖον γένος*, quod non legitur in codd. neque agnoscitur a Proculo et Plutarch. de Stoic. repugn. 30. *Δίου* divinarat Ruhnkenius ad Vellei. I, 7. cum Sevino.

V. 300. *φιλέῃ δέ σ᾽*] Quidam codd. et Br. sine *σ᾽*.

V. 301. *πιμπλῇσι*] Sic coni. Spohn. Vulgo *πίμπλησι*.

V. 302. *τοι* abest a Schol. Ven. Il. XI, 736.

ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται, ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτὸς πάντα νοήσῃ, vel ut Proculus dicit: *οὗτος μὲν πανάριστος, ὃς εὖ εἰπόντι πίθηται, Ἐσθλὸς δ᾽ αὖ κἀκεῖνος, ὃς αὐτῷ πάντα νοήσει*, ut v. 295. ignorare videatur. Etiam Euripidis versus (fragm. inc. CXI.): *μισῶ σοφιστήν, ὅστις οὐχ αὑτῷ σοφός*, ex hoc Hesiodeo effictus est.

V. 299. *δῖον γένος*] Sunt qui de *Δίῳ* Hesiodi patre hoc intelligant, quem ipsi ex hoc versu finxerunt. Verum *Δῖος* esset nomen proprium, non *Δίος*, quod nomen finxit Spohnius, ut inde *Δῖος* adiectivum patronymicum derivaret; v. Plut. de def. orac. 21. et auctor. certam. Homer. et Hesiodi, apud quem hic versus legitur: *Ἡσίοδ᾽, ἔκγονε Δίου*. Contra vero *δῖον γένος* est aut genus a Iove derivandum, ut Hom. Il. IX, 538: *ἡ δὲ χολωσαμένη, δῖον γένος, Ἰοχέαιρα*, aut is *δῖον γένος* dicitur, qui a probo patre genitus est, ut *δῖος Εὔμαιος*, atque hoc quidem alterum hic locum habet. Recteque ita explicatur ab anonymo in Cramer. Anecd. Ox. III. p. 193. Sensus igitur hic est: labora, Perse, quum a probo patre sis natus, qui minime socors erat; cf. 633: *ὥσπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὸς πλωΐζεσκ᾽ ἐν νηυσὶ βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ*, et v. 641.

V. 300. *ἐΰστέφανος*] V. Spanhem. ad Callim. Cer. 45.

ζώῃ, κηφήνεσσι κοθούροις εἴκελος ὀργήν,
οἵτε μελισσάων κάματον τρύχουσιν ἀεργοὶ
ἔσθοντες· σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔστω μέτρια κοσμεῖν,
ὥς κέ τοι ὡραίου βιότου πλήθωσι καλιαί.
ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε·
καί τ' ἐργαζόμενος πολὺ φίλτερος ἀθανάτοισιν
[ἔσσεαι ἠδὲ βροτοῖς· μάλα γὰρ στυγέουσιν ἀεργούς.]
ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργίη δέ τ' ὄνειδος.
εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσει ἀεργὸς
πλουτεῦντα· πλούτῳ δ' ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπηδεῖ.
δαίμονι δ', οἷος ἔησθα, τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον,
εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κτεάνων ἀεσίφρονα θυμὸν

V. 304. Didymus κοτούροις. — ὀργήν] Vat. 2. G. ὁρμήν.
V. 305. τρύχουσιν] P. τρύχωσιν. κάματον νήποινον ἔδουσιν Stob.; antea idem ὅςτις ἀεργός.
V. 310. Hic versus deest in M5. et ap. Stob. Pro ἀεργούς al. ἀεργόν.
V. 311. Schol. Ven. Il. XXIV, 370. πλεονάζει τὸ δὲν ὡς τὸ ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος. Tzetzes post ἔργον δ' virgula incidi iussit. Quem secutus est Spohn.
V. 312. ἀεργὸς] A. κἀεργός.
V. 314. δαίμονι δ', οἷος ἔησθα] Vulgo haec sine positura cohaerent. Heins. et Schaef. ex coni. δαίμονι δ' ἶσος ἔησθα· τῷ, quod rec. Spohn., Dind. Sed v. animadvers. infra positas.

V. 314. δαίμονι δ', οἷος ἔησθα] Qui in distinctione vulgari δαίμονι δ' οἷος ἔησθα dictum putant pro δαίμονι δ' ὅμοιος ἔησθα, ii nimio errant opere, quam ut eorum sententiam aut excusare aut defendere possimus; οἷος enim nunquam pro ὅμοιος vel invenitur vel inveniri potest; ἔησθα vero pro ἔσῃ vel εἶ sumptum etiam gravius quid admittit. Mire Proculus: ὁποῖος ἂν ἑκάστῳ τυγχάνῃ βίος (sic enim τὸν δαίμονα interpretatur) ἀποδεδομένος, τούτῳ ἄμεινον ἐργάζεσθαι, εἴτε ἀμείνων εἴτε χείρων. Sed δαίμων hic non est deus, sed peritus, consultus. Hesych. δαίμων, δαήμων. Etym. M. p. 35, 24: δαίμων ὁ αὐτοδίδακτος. Archiloch. ap. Plut. Thes. 5: ταύτης γὰρ κεῖνοι δαίμονές εἰσι μάχης (Schneidew. Del. p. 172.). Platon. Cratyl. p. 398: τοῦτο τοίνυν παντὸς μᾶλλον λέγει, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τοὺς δαίμονας αὐτοὺς ὠνόμασε. Καὶ ἔν γε τῇ ἀρχαίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ φωνῇ ταὐτὸ συμβαίνει τοὔνομα. Sensus igitur hic est: quapropter satius est homini prudenti, qualis olim tu fuisti, antequam alienarum rerum cupidus eras (antequam lite mecum agebas), laborare atque ita divitias iustas tibi parare. Sic fere scripseram priore editione probaveratque suo calculo Passovius; neque nunc poenitet, quanquam Hermannum habeo sententiae meae adversarium, qui ipse coniecit: δαίμων δ' οἷος ἔης. τῷ ἐργάζεσθαι ἄμ., i. e. δαίμων τοῖός ἐστιν οἷος ἔης. Quod vix coniungi cum altera

εἰς ἔργον τρέψας μελετᾷς βίου, ὥς σε κελεύω.
αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
αἰδώς, ἥτ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἠδ' ὀνίνησιν.
αἰδώς τοι πρὸς ἀνολβίῃ, θάρσος δὲ πρὸς ὄλβῳ·
χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά, θεόςδοτα πολλὸν ἀμείνω.
εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἕληται,
ἢ ὅγ' ἀπὸ γλώσσης ληΐσσεται, οἷά τε πολλὰ
γίγνεται, εὖτ' ἂν δὴ κέρδος νόον ἐξαπατήσῃ
ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείη κατοπάζῃ·
ῥεῖα δέ μιν μαυροῦσι θεοί, μινύθουσι δὲ οἶκοι
ἀνέρι τῷ, παῦρον δέ τ' ἐπὶ χρόνον ὄλβος ὀπηδεῖ.
Ἶσον δ' ὅς θ' ἱκέτην ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἔρξῃ,

V. 317. *κομίζειν* Herm.

V. 318. in M5. al. additur in margine. Plut. pro suspecto habet hunc et superiorem; delevit Br. utrumque. Spohn. etiam v. 317. obelo notavit.

V. 319. *ἀνολβίῃ — ὄλβῳ*] Sic M5. V2. al., *ἀνολβίην — ὄλβον* Vat. Gaisf. al.

V. 320. *θεόςδοτος πολλὸν ἀμείνων* Gramm. in Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 118.

V. 324. Al. codd. *αἰδὼς δέ γ' ἀναιδείῃ*.

V. 325. *ῥεῖα δέ μιν μαυροῦσι*] Al. *ῥεῖά τε*. Quid M5. Vat. habeant, non definite elocutus est Lanz.

V. 327. *ἔρξει* al.

sententia poterit. Lehrs. p. 244: *δαίμονι δ' οἷος ἔησθα!* i. e. fortuna autem qualis eras! Vel sic obscurum est quod sequitur; neque multum proficimus, si *δαιμόνι' οἷος ἔησθα* cum eodem Lehrsio scribatur. Nam his omnibus praestare videtur Tzetzae explicatio: *τῷ δαίμονι καὶ τῇ τύχῃ οἷος ὑπάρχεις* [legisse autem *ἔησθα* videtur], *ἀτυχὴς ἢ εὐτυχής, ἢ πένης ἢ πλούσιος, τὸ ἐργάζεσθαι ἄμεινον*. Quae tamen ipsa sublecta Proculo videtur ad v. 457 (459. n. ed.).

V. 317. 318. Haec putant ex Homero petita esse Od. XVII, 347. Il. XXIV, 45., sed videntur et Homero et Hesiodo antiquiora esse, sumpta ex antiquis proverbiis. *Αἰδὼς οὐκ ἀγαθή* est malus quidam pudor, oppositus alteri, qui cum Neme- si quandoque homines relicturus est; cf. v. 200. Spohnius non recte ita: *ἀγαθή* loco adverbii positum sumas, ne cum aliis falso interpretere. V. 500. eodem sensu *ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει*. V. animadv. ad v. 94. Nos eodem modo dicimus „falsche Scham, falsche Hoffnung."

V. 320. *οὐχ ἁρπακτά*] non sunt rapiendae olim ego interpretatus sum, sed longe praestat vulgaris explicatio scholiastarum, quam recte secutus Hermannus est ita, ut dicat Hesiodum sic pro *χρήματα δ' οὐχ ἁρπακτά, ἀλλὰ θεόςδοτα ἀγαθά ἐστιν* invertisse. Hinc cum eodem Hermanno post *ἁρπακτά* virgula tantum interpunxi.

V. 325. *δέ*] In apodosi epica

ὅς τε κασιγνήτοιο ἑοῦ ἀνὰ δέμνια βαίνῃ
κρυπταδίης εὐνῆς ἀλόχου, παρακαίρια ῥέζων,
ὅς τέ τευ ἀφραδίῃς ἀλιταίνεται ὀρφανὰ τέκνα,
ὅς τε γονῆα γέροντα κακῷ ἐπὶ γήραος οὐδῷ
νεικείῃ χαλεποῖσι καθαπτόμενος ἐπέεσσιν·
τῷ δ' ἤτοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγαίεται, ἐς δὲ τελευτὴν
ἔργων ἀντ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
ἀλλὰ σὺ τῶν μὲν πάμπαν ἔεργ' ἀεσίφρονα θυμόν·
κὰδ δύναμιν δ' ἔρδειν ἱέρ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
ἁγνῶς καὶ καθαρῶς, ἐπὶ δ' ἀγλαὰ μηρία καίειν·
ἄλλοτε δὴ σπονδῆς θυέεσσί τε ἱλάσκεσθαι,
ἠμὲν ὅτ' εὐνάζῃ καὶ ὅτ' ἂν φάος ἱερὸν ἔλθῃ·

V. 328. *βαίνοι* Vl. Vat. 2.

V. 329. A. Straubelius h. v. probabiliter pro interpretatione habet v. antec. coll. Odyss. VIII, 314.

V. 330. *ἀλιταίνεται*] G. *ἀλιτρεύνεται*, al. *ἀλιτραίνεται*.

V. 332. *τ' ἐπέεσσιν* Vat. 2. Vl.

V. 333. *δ' ἤτοι*] Sic Herm. e cod. Viteb., Dind. Ceteri *δή τοι*. — *ἀγαίεται*] Codd. pauci, neque ii optimae notae, *ἀγέεται, ἀγάεται, ἀγαίρεται*. Antea MS. inc. *ὁ Ζεὺς* sine *αὐτός*.

V. 338. Pro *σπονδῆς* al. codd. *σπονδῇσι*. — Porro *θυέεσσι* M5. (*θυέεσι* pro more, vid. v. 22.) Vat., V2. al. *σπονδῇσι θυέεσσι*; Spohn. *θύεσσι*; scripsi cum Herm. *σπονδῆς θυέεσσίτε* cum codd. — Pro *δὴ* Schaef., Dind. *δὲ* probante Hermanno. — Ceterum notissimum. Hermannus tamen praefert *ῥεῖά τε*.

V. 329. Spohnius haec ita iungi iubebat: *ὅς τε κρυπταδίης εὐνῆς παρακαίρια ῥέζων κασιγνήτου ἑοῦ ἀνὰ δέμνια βαίνῃ*, verum hoc nec Graeci sermonis ratio neque Hesiodi simplicitas patitur; Hermannus: *ἀνὰ δέμνια κρυπταδίης εὐνῆς ἀλόχου κασιγνήτοιο ἑοῦ*, in quo tres genitivi eadem significatione iunguntur; mihi ad *κρυπταδίης εὐνῆς* videtur supplendum *ἕνεκα*, quod familiare est epicorum poetarum supplementum. Ceterum non opus est monito *κασίγνητον* hic esse latiore sensu eum, qui proximus est sacrae scripturae. Hesych. *κάσις· ἡλικιώτης*. Hermannus vero Persen fratrem notare voluisse arbitratur. Mihi hoc non probatur. In universum comparandus est versus Phocylidis 182. Br.: *μηδὲ κασιγνήτων ἀλόχων ἐπὶ δέμνια βαίνειν*.

V. 337. *ἁγνῶς καὶ καθαρῶς*] pura mente puroque corpore. Ceterum tres animadverte immortales placandi modos: *ἀγλαὰ μηρία καίειν, σπένδειν* et *θυέεσσιν ἱλάσκεσθαι*; libatio fit vesperi, mane vero thure placantur dii.

V. 341. *ὄφρ' ἄλλων κτἑ.*] Vereor, ne hic versus traiiciendus sit post 301: *βιότου δὲ τεὴν πιμπλῆσι καλιήν*: ineptissimus enim hic esse videtur.

V. 344. *ἐγκώμιον*] *Ἐγχώριον*, quod legitur in aliis exemplaribus, est glossema. Ascra Hesiodo est *κώμη*; vid. v. 639. — *γένοιτο*] i. e. quotiescunque accidat.

V. 345. *ἄζωστοι*] i. e. non tantum sibi temporis sumunt, ut tu-

ὥς κέ τοι ἵλαον κραδίην καὶ θυμὸν ἔχωσιν·
ὄφρ᾽ ἄλλων ὠνῇ κλῆρον, μὴ τὸν τεὸν ἄλλος.
Τὸν φιλέοντ᾽ ἐπὶ δαῖτα καλεῖν, τὸν δ᾽ ἐχθρὸν ἐᾶσαι·
τὸν δὲ μάλιστα καλεῖν, ὅςτις σέθεν ἐγγύθι ναίει.
εἰ γάρ τοι καὶ χρῆμ᾽ ἐγκώμιον ἄλλο γένοιτο,
γείτονες ἄζωστοι ἔκιον, ζώσαντο δὲ πηοί.
Πῆμα κακὸς γείτων ὅσσον τ᾽ ἀγαθὸς μέγ᾽ ὄνειαρ.
Ἔμμορέ τοι τιμῆς ὅςτ᾽ ἔμμορε γείτονος ἐσθλοῦ.
Οὐδ᾽ ἂν βοῦς ἀπόλοιτ᾽, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
Εὖ μὲν μετρεῖσθαι παρὰ γείτονος, εὖ δ᾽ ἀποδοῦναι,
αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώϊον, αἴ κε δύνηαι,
ὡς ἂν χρηΐζων καὶ ἐς ὕστερον ἄρκιον εὕρῃς.

v. 338. 339. ex seriore interpolatione illatos esse putat Heynius ad Il. I, 583.

V. 342. laudatur a Plut. de vitioso pud. 4. Schol. Ven. Il. XV, 87. Proculus vero monuit hunc et insequentem versum pro spuriis habuisse Plut.

V. 344. *τοι*] M5. MS. inc. *τι*. — *ἐγκώμιον*] Sic Proculus, Br., Spohn., Dind. ex Ambr. 6. ap. Lanz. et Steph. Byz.; ceteri cum Tzetza *ἐγχώριον*. — *γένοιτο*] Primus Br. e Steph. Byz. Vulgo *γένηται*.

V. 345. *κίον* Gramm. in Gram. Anecd. Ox. III. p. 195. Cf. Schol. Ven. Il. XVIII, 392.

V. 347. *ὅς κ᾽ ἔμμορε* Stob. V. Klotz. ad Devar. II. p. 117.

nicam prius cingant: vicini discincti extemplo succurrunt.

V. 346. Pindar. Nem. VII, 130: *εἰ δὲ γεύεται ἀνδρὸς ἀνήρ τι, φαῖμέν κε γείτον᾽ ἔμμεναι νόῳ φιλάσαντ᾽ ἀτενέϊ γείτονι χάρμα πάντων ἐπάξιον.* Ceterum vv. 346. 347. 348. 349. singula esse proverbia maiusculis literis iam olim significaveram. Quomodo haec omnia deinceps coniuncta sint, ingeniose indicavit Lehrsius Quaest. epp. p. 184.

V. 347. *ἔμμορέ τοι τιμῆς*] *Τιμή* est praemium a diis honoris causa datum. *Λέγεται, ὅτι Θεμιστοκλῆς χωρίον πιπράσκων ἐκέλευσε κηρύττεσθαι, ὅτι ἀγαθὸν ἔχει γείτονα.* PROCULUS. Quod Hermannus monuit, *τιμήν* esse pretium, non potest intelligi, nisi etiam *κλήρου* vel *οἴκου* mentio iniecta sit. Etiam Lehrsii interpretatio: „Wer einen guten Nachbar hat, hat Geldeswerth," eadem obscuritate laborat.

V. 348. *οὐδ᾽ ἂν βοῦς*] Heraclides in republica Cumaeorum Thes. Gron. T. VI. p. 2828: *ἔθος ἦν αὐτοῖς (τοῖς Κυμαίοις) εἰς τὰ κλοπιμαῖα συμβάλλεσθαι τοὺς γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀπόλλυνται· πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτήρουν. Καὶ Ἡσίοδος ἐντεῦθεν δοκεῖ λέγειν· οὐκ ἂν βοῦς ἀπόλοιτ᾽, εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.* Qui *βοῦν* intelligunt *γυναῖκα*, ridicule et vere *τζετζικῶς* errant. *Βοῦς* est pro divitiis; cf. v. 120.

V. 351. *ἄρκιον*] proprie est id quod sufficit (v. Buttmann. Lexil. II. p. 35.). Ita Hesiodus Op. 499. 576. *βίος ἄρκιος* et *μισθὸς ἄρκιος* Oper. 370. Hom. Odyss. XVIII, 358. Il. X, 304. Atque sic etiam hoc loco: ut

Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἶσ' ἄτῃσιν.
Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, καὶ τῷ προςιόντι προςεῖναι·
καὶ δόμεν ὅς κεν δῷ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῷ.
δώτῃ μέν τις ἔδωκεν, ἀδώτῃ δ' οὔτις ἔδωκεν.
Δὼς ἀγαθή, ἅρπαξ δὲ κακή, θανάτοιο δότειρα.
ὃς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε κἂν μέγα δοίῃ·
χαίρει τῷ δώρῳ καὶ τέρπεται ὃν κατὰ θυμόν·
ὃς δέ κεν αὐτὸς ἕληται ἀναιδείηφι πιθήσας,

V. 353 — 355. delevit Br. secundum Plut., v. 354. etiam Gerhardio Lect. Apoll. p. 145. spurius videtur.

V. 353. V. Schol. Ambros. ad Odyss. I, 406.

V. 357. *κἂν — δοίη*] κἂν Ambr. V2. al.; καὶ Vat. 2. M5. Proculus; δοίη quidd. codd.; M5. δῴη, V1. Voss. 2. Proc. καὶ μέγα δῴη al., Spohn., Dind. δώῃ.

V. 359. ᾧ δέ κεν ἄλλος ἕλ. Bentl.

V. 360. *τόγ'*] Sic Med. MS. inc. al., vulgo τότ'. — *ἐπάχνωσεν*] Varin. p. 345: Ἡσίοδος ἐπάχνωσε φίλους ἤτοι ἐλύπησεν, ἔφθειρεν. — *φίλον ἦτορ*] G., al. φίλον κῆρ.

V. 361. καὶ abest a Vat. 2. — σμικρὸν A. pro σμικρῷ.

V. 361 seq. laudantur a Plut. de educ. lib. 13. Hermann ipse etiam postea invenias qui tibi rursus mutuo det quod sufficiat vel quo inopiae tuae succurras. Sed ex hac significatione derivata alia est, qua ἄρκιον nihil est aliud quam quod reliquum est vel quod integrum est, quae reperitur apud Hom. Il. XV, 302: *νῦν ἄρκιον ἢ ἀπολέσθαι ἠὲ σαωθῆναι*, i. e. iam vobis reliquum est aut mori aut servari, et Il. II, 393: *οὔ οἱ ἔπειτα ἄρκιον ἐσσεῖται φυγέειν κύνας ἠδ' οἰωνούς*, i. e. iam non ei integrum est etc. Alterius loci Homerici explicatio quam Lehrsius p. 249. proposuit artificiosior videtur.

V. 353. *προςεῖναι*] non ab εἶμι derivandum esse, cuius infinitivum εἶναι non norint antiqui, sed ab εἰμί, verbo substantivo, censet Ruhnken., ut sit adesse, opitulari ei, qui prior opitulatus est; quem sequitur Buttmann. Gr. ub. I. p. 562. Contra vero, si προςεῖναι ab εἰμί, non ab εἶμι, derivaris, perditur omnis in hoc antiquo proverbio membrorum aequalitas, quae ut *φιλέοντα φιλεῖν, δόμεν ὅς κεν δῷ* etc. requirit, ita etiam hic εἶμι verbum flagitat, non εἰμί. Ceterum exemplis opus erat, ut demonstraretur πρόςειμι (ab εἰμί) vim et potestatem habere contra eundi. Sequendus igitur Apollonius erat Lex. Homerico: *εἶναι· ὁ Ἡσίοδος ἀντὶ τοῦ ἰέναι· καὶ τῷ προςιόντι προςεῖναι*, et Schol. Ambr. ad Odyss. I, 406. Sic etiam apud Aristoph. Equit. 761: *χρὴ παρεῖναι 'ς τὴν Πύκνα*, non potest *παρεῖναι* a verbo substantivo repeti, sed dictum est pro *παριέναι*. Ceterum similem sententiam invenies ap. Theognid. 467: *μηδένα μήτ' ἀέκοντα μένειν κατέρυκε παρ' ἡμῖν, μήτε θύραζε κέλευ' οὐκ ἐθέλοντ' ἰέναι.*

V. 356. *ἅρπαξ*] Ut κάκη a κακή fit substantivum, ita etiam ἅρπαξ pro substantivo est Hesiodo; nam ne quis scribat: *ἅρπαξ δὲ κάκη θανάτοιο δότειρα,*

καί τε σμικρὸν ἐόν, τόγ' ἐπάχνωσεν φίλον ἦτορ.
εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἐπὶ σμικρῷ καταθεῖο,
καὶ θαμὰ τοῦτ' ἔρδοις, τάχα κεν μέγα καὶ τὸ γένοιτο.
Ὃς δ' ἐπ' ἐόντι φέρει, ὁ δ' ἀλύξεται αἴθοπα λιμόν·
οὐδὲ τόγ' εἰν οἴκῳ κατακείμενον ἀνέρα κήδει.
Οἴκοι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θύρηφιν.
Ἐσθλὸν μὲν παρεόντος ἑλέσθαι, πῆμα δὲ θυμῷ

nus coniunctivos *καταθῆαι* et *ἔρδῃς* reponi iubet. Recte, si hoc proverbium est per se intelligendum; at si cohaerent cum antecedentibus, quod et *γάρ* particula demonstratur et Proculi sententia, optativi suo iure sunt positi: wenn du öfters das Kleine zum Kleinen thätest, i. e. si iterum iterumque surripias quamvis exiguum cet.

V. 363. *ἀλύξεται*] P. Vat. 2. *ἀλέξεται*. Antea vulgo *ὅδ'*. Correxit Spohn.

V. 364. *ἐν Ϝοίκῳ* Bentl.

V. 365. *βέλτερον*] Gal. *βέλτιον*.

V. 366. *παρεόντος*] MS. inc. *γὰρ ἐόντος*.

id ut sit pro: *ἡ τῆς ἁρπαγῆς κακία*, non verendum est.

V. 357. *ἐθέλων*] Sc. *δώῃ*, quod mente repetendum ex sequente *δοίη*; *κἄν* est pro *καὶ ἄν*, non pro *καὶ ἐάν*, quod tum *κῆν* esset apud epicos, tum hic *ἐὰν καί* ea sententia dicendum erat, quam vult cum Tzetza Spohnius. Hermannus: *ὅτε* [sic Stobaeus X, 16. in ed. Tr.] *καὶ* [*κἂν* ed. Tr.] *μέγα δώῃ* [*δῴη* Stob.], *χαίρει κτὲ.* et v. 360: *τὸ δ' ἐπ.*, ita ut hoc significet: eum poenitentia sera subit, aliter atque Spohnius: *οὗτος ἐλύπησεν ἐκεῖνον, ἀφ' οὗ ἔλαβε, καίπερ μικρόν τι καὶ ὀλίγον λαβών.* Lehrsio, qui v. 357. proverbium esse singulare putat, ante 358. quaedam excidisse videntur. Sed legendum fortasse: *ὅγε κἂν μέγα δοίη καὶ χαίρει δώρῳ καὶ τ.*

V. 363. 364. 365. Singuli versus singula sunt proverbia per se spectanda, ut saepius in hac carminis parte; v. 363. laus est parsimoniae, quicum etiam 360. 361. olim coniunctos fuisse putaverim; v. 364. laudem habet liberalitatis; v. 365., prorsus ab ceteris dirimendus, ad feminas spectat, quibus melius est intus manere, ne foris laedantur. Atque sic intellexisse videtur Aeschylus Sept. 182 (Well.): *μέλει γὰρ ἀνδρί, μὴ γυνὴ βουλευέτω, τἄξωθεν· ἔνδον δ' οὖσα μὴ βλάβην τίθει.* Plut. Coniug. Praec. VII. p. 421. Hutt.: *τὴν Ἠλείων ὁ Φειδίας Ἀφροδίτην ἐποίησε χελώνην πατοῦσαν οἰκουρίας σύμβολον ταῖς γυναιξὶ καὶ σιωπῆς.* Sic Xenoph. Oecon. p. 839: *τῇ μὲν γὰρ γυναικὶ κάλλιον ἔνδον μένειν ἢ θυραυλεῖν.* Eur. Med. 216: *ἐξῆλθον δόμων, μή μοί τι μέμφησθε.* Fragm. Meleagr. XII. et Naumach. Prc. nupt. 19. 20: *λεῖπε δέ οἱ τὰ θύρηφι, τὰ καὶ δύναται πονέεσθαι, σοὶ δ' οἰκωφελίη μελέτω κτὲ.* Prorsus aliter Vossius: Besser im Hause das Gut, zum Verderb ist's aufser der Thüre. Ita etiam Lanzius et Spohnius. Quod idem versus legitur hymn. Hom. Merc. 36., per iocum mutato sensu eo reie-

χρηΐζειν ἀπεόντος, ἅ σε φράζεσθαι ἄνωγα.
Ἀρχομένου δὲ πίθου καὶ λήγοντος κορέσασθαι,
μεσσόθι φείδεσθαι· δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ.
Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω.
Καί τε κασιγνήτῳ γελάσας ἐπὶ μάρτυρα θέσθαι.

V. 369. *δειλὴ*] Quidd. codd. cum V2. G. *δεινή*.

V. 370—372. desunt in M5. Vat. 2. al. et in quibusdam exemplaribus Proculi. Leguntur in Ambr. 6. V2. al. Servat Plutarch. Bentl. ad v. 371. adscripsit *κασιγνήτῳ χρεῖός γ' ἐπὶ ϝίστορα*, et 372. *πίστεις γάρ τοι*.

ctum esse a poeta apertum est. Diogenian. Proverb. VII, 35: *οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα*, alio pertinet, alio etiam *οἴκοι γενοίμην* in append. prov. cent. p. 458. ed. Gotting.

V. 368 seq. Spohn. secutus Lanzium ita: de summo, quod minus generosum est, fortius haurias, item de imo, optimo autem parcius utere. Melius ita Mitscherl.: in magna opulentia licet utique lautius paulo ac sumptuosius vivere; verum ubi illa aliquantum defecit, coercendi sunt nimii sumptus, ne copia ista nimis atteratur et ad nihilum redigatur; sero autem hoc facies, si opes paene dissipatae sunt, itaque tum parsimoniae nullus amplius locus est: *δειλὴ δ' ἐνὶ πυθμένι φειδώ*, sera [apud Hesiodum *δειλή* i. e. inepta, propter sentinam] parsimonia in fundo est, ut Seneca effert Epist. I. ult. Plutarch. Symp. VI, 7. hunc locum in animo habuisse videtur: *τὸν οἶνον οὐκ ἔφη δεῖν ἐγχεῖσθαι ἠθημένον, ἀλλ', ὥςπερ Ἡσίοδος ἐκέλευσεν, ἀπὸ τοῦ πίθου πίνεσθαι τὴν σύμφυτον ἔχοντα ῥώμην καὶ δύναμιν.* Cf. Cramer. Anecd. Ox. III. p. 214.

V. 370. *μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ*] Hic versus ex summa antiquitate ad nos pervenit. Nam Aristoteles Pittheo, Thesei avo, eum attribuit apud Plut. Thes. 2. Legebatur igitur in libro Pittheo adscripto, cuius mentionem fecit Pausan. Corinth. XXXI, 4. Inde sequitur prorsus hunc versum seiungendum esse ab eo, qui sequitur: *καί τε κασιγνήτῳ κτἑ.*, ut apparet ex Plut. de vitios. pudore 10. Quare non possum adstipulari Buttmanno Lexil. II. p. 36., qui ex versu 371. explicationem v. 370. petiit. Item neque Hermanno neque Lehrsio possum assentiri, quorum ille hanc esse sententiam dicit: „der ausgemachte Lohn werde sicher ausgezahlt." Sic enim cur additum sit *ἀνδρὶ φίλῳ*, prorsus non intelligitur. Nam iustum hominem aeque decet amicis atque aliis non amicis mercedem stipulatam persolvere. Melius Lehrsius: „der mit einem Freunde bedungene Lohn sei anständig." Sed ita dici debebat: *ἄρκιος εἰρήσθω*. Olim igitur putabam sermonem esse de usura, ut ex versu 372. concludas. Sententia esset haec: ab amico ne exigas usuras; noli foenerari. Vetuerunt hoc Persae antiqui (v. Herodot. I, 138.) et Moses; v. Michaelis Mosaisches Recht I. p. 152. *Μισθός* igitur esset summa, quam quis amico propter emptos agros vel simile quid

πίστεις δ' ἄρ τοι ὁμῶς καὶ ἀπιστίαι ὤλεσαν ἄνδρας.
Μηδὲ γυνή σε νόον πυγοστόλος ἐξαπατάτω
αἱμύλα κωτίλλουσα, τεὴν διφῶσα καλιήν.
ὃς δὲ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι.

V. 372. *ἄρ τοι*] Sic Guiet., Dind. Vulgo *ἄρα ὁμῶς* vel *ἄρα ὁμῶς*.

V. 373. *νόον* Clem. Al.

V. 375. spurius secundum Plut. — *φιλήτησι*] Sic Vat. multique alii. *φηλήτησιν* M5. V2., alii cum Hesychio *φηλήτησι, λησταῖς*.

debet. Amicus contentus esto capite, de quo convenit, nolit praeterea etiam usuras flagitare. Sed recte animadvertit Hermannus *μισθόν* vocabulum huic sententiae adversari. Quare nunc eam esse sententiam versus puto, quam Aristoteles Ethic. Nic. IX, 1. inesse dicebat Protagora auctore usus: amico satis esto ea merces, quam amicus constituit. Hoc si verum est, versus 371. prorsus sensu differt a versu 370.

V. 371. Haec doctrina non admodum liberalis est, ut recte intellexit Plutarchus, qui hunc versum cum antecedente pro spuriis habet. Sed aliud est praeceptum antiquissimi temporis, quo tanquam proverbio utebantur, aliud praeceptum philosophiae. Cf. praeterea Plut. de vitios. pud. l. l. Ceterum excusatur hic versus Hesiodi lite ea, quam Perses frater ei intendisse dicitur; *γελάσας*, quod adiectum a poeta est, maximae est invidiae; fingit enim ille, qui antestatur, se non serio agere. De perfidia Graecorum v. Cicer. pro Flacco 4.

V. 373. *πυγοστόλος*] V. Etym. M. s. v. Suidas: *πυγοστόλος· προαγωγός, μαυλίστρια.* Apud Simonidem de mulier. 76. in vitiis habetur, si qua sit *ἄπυγος* mulier; v. Aristoph. Plut. 152. Alexis ap. Athen. XIII. p. 568. Horat. Sat. I, 2, 93. et exempla ea, quae de simili feminarum incessu, a pavonibus cognominato, apud Hebraeos collegit Hartmannus: die Hebr. am Putzt. II. p. 344. Possis etiam de *καλλιπύγῳ* Venere cogitare (vid. Athenaeum p. 554.), quanquam haec ad seriorem aetatem pertinet. Passovius risisse Hesiodum hoc vocabulo Homericum *ἑλκεσίπεπλος* putat.

V. 375. *φιλήτησι*] est verbum purum putum Aeolicum, quod in magna Graecia dicebant *πιλητής*. SCAL. In mente ei erat pirata et pilare Latinorum, ut arbitror. Sed non opus est, ut ad Latinos confugiamus. Qui a *φηλέω*, i. e. *ἀπατῶ*, derivant scribentes *φηλήτησιν*, vereor ne umbram sectentur, quum huius verbi nullum praeterea vestigium reperiatur praeter Lycophron. 785., Menand. ap. Meinek. Fragm. Com. IV. p. 77. inventumque videatur ab iis, qui aliter nescirent interpretari *φιλήτην*. Nam *φιλήτης* descendit a *φιλέω* denotatque per euphemismum, ut ita dicam, amatorem rerum alienarum, ut Theog. 224. *φιλότης* simili sensu. V. Hellad. ap. Phot. Bibl. Et mutatus est ob eam causam accentus cum prosodia. V. Allg. Lehre v. Accent. p. 124. Sic eodem euphemismo v. 605. *ἡμερόκοιτος ἀνήρ* dicitur pro fure, et manuarius apud Latinos; v. Gell. XVI, 7. Atque

Μουνογενὴς δὲ πάϊς εἴη πατρώϊον οἶκον
φερβέμεν· ὣς γὰρ πλοῦτος ἀέξεται ἐν μεγάροισι.
Γηραιὸς δὲ θάνοις ἕτερον παῖδ᾽ ἐγκαταλείπων·
ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον.
πλείων μὲν πλεόνων μελέτη, μείζων δ᾽ ἐπιθήκη.

V. 376. *εἴη*] Sic M5. Vat. al.; V1. *σώζει*; Vat. 2. *εἴη*, sed supra *γρ. σώζει*; ceteri cum Proculo *σώζοι*. Haec scriptura ab iis profecta est, qui brevitatis causa uno versu quam duobus de eadem re uti malebant.

V. 377. 378. Br. 378. 377. Pro *θάνοις* V1. Vat. 2. *θάνῃς*. Praeterea adiectum est scholion hoc a Proculo: *παρέγγραπτον ὡς ἀδιανόητον*. Cui Tzetza addidit: *οἱ περὶ Πρόκλον καὶ Ἀρίσταρχον ἢ Πλούταρχον ἀδιανόητον τοῦτό φασιν εἶναι καὶ περισσόν.*

V. 381. 382. De his versibus vid. explicat. Pro *ἧσιν* pauci *σῇσιν*, ut Vat. 2. V. Voss. ad hymn. Cer. 103. Pro *καὶ ἔργον* quidam

haec significatio magnopere consentanea est veteri poetarum Graecorum loquendi consuetudini, cui *φερέοικος* est cochlea (Hes. Op. 571.), *πέντοζος* manus (ibid. 744.), *ἀνόστεος* (526.) polypus. V. praef.

V. 376. 377. Haec videntur ex antiquissima Boeotorum lege huc adiecta esse, quam Philolaus, Thebanorum antiquus legislator, non solum stare iussisse videtur, sed cui etiam adiecisse quaedam putandus est. De Philolao eiusque *νόμοις θετικοῖς* v. Aristot. Pol. II, 9. Aelian. V. H. II, 7. Müller. Orchom. p. 407 seq.

V. 378. 379. 380. Olim putabam haec aut serius adiecta esse, quum Philolai vetus lex pridem abolita esset, aut ab eo, qui legem Boeoticam non probaret. Cf. Plutarch. de frat. amor. 6: *ὁ δὲ Ἡσίοδος οὐκ εὖ παραινεῖ μουνογενῆ παῖδα τῶν πατρῴων ἐπίκληρον εἶναι, καὶ ταῦτα τῶν Μουσῶν γεγονὼς μαθητής*; igitur versum 378. non coniunxit cum 377. Lehrsius Quaest. epic. p. 183. non solum vers. 376. coniunctum cum versu 377., sed etiam v. 378. 379. et 380. singulos singulas praebere sententias; in versu tamen 378. primo non *ἕτερον* fuisse, sed *θαλερόν* vel *μεγάροις* putat. Sed ita v. 379: *ῥεῖα δέ κεν πλεόνεσσι πόροι Ζεὺς ἄσπετον ὄλβον*, obscurus videtur, qui cum antecedente coniunctus optimam habet sententiam hanc: „auch mehreren Söhnen, wenn du sie gezeugt hast, kann Zeus leicht unendlichen Reichthum gewähren.'' Rankio (de Hes. op. p. 24.) haec omnia optime cohaerere videntur, modo meminerimus haec optanda tantum proposuisse Hesiodum, sed addidisse tamen, si aliter res sese haberet, nihilominus posse familias divites reddi. Neque haec interpretatio ullo modo difficultates removere idonea est. Vel sic exspectares *καὶ παῖδ᾽ ἕτερον καταλείπων* vel simile quid. Quid igitur, si *μουνογενὴς εἴη οἶκον φερβέμεν* nihil sit aliud quam: optimum erit, si uni (i. e. maximo natu: Majorat nos dicimus) filio hereditatem relinquas; sed propterea non opus est, ut liberis procreandis supersedeas? Ceterum animadverte proverbium, quod habent Schol. Ven. Il. VIII, 39: *παῖς μοι τριτογενὴς εἴη, μὴ τριτογένεια*, excogitatum videri ad imaginem versus Hesiodii 376.

V. 381 seq. Hi versus additi postea sunt, ut finis prioribus imponeretur et ut facile ad no-

[σοὶ δ' εἰ πλούτου θυμὸς ἐέλδεται ἐν φρεσὶν ᾗσιν,
ὧδ' ἔρδειν, καὶ ἔργον ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.]

Πληϊάδων Ἀτλαγγενέων ἐπιτελλομενάων
ἄρχεσθ' ἀμητοῦ· ἀρότοιο δὲ δυσομενάων.
αἳ δ' ἤτοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα

codd. cum V2. ἔργον δέ τ'.

V. 383. *Ἀτλαγγενέων*] Ambr. *Ἀτλαγγενάων*. Gregorii Cor. (p. 577.) verba non pertinent ad genitivum *Ἀτλαγγενέων*, sed ad *ἐπιτελλομενάων*, quare non opus erat apud eum corrigi *Ἀτλαγεννάων*. Vulgo *Ἀτλαγενέων*.

V. 384. *ἀμητοῦ*] Apicem habent omnes codd.; Spohn., Dind. *ἀμήτου*. Et sic scribi iubet Schol. Ven. Il. XIX, 222.

V. 385. *δ' ἤτοι*] Sic e Iunt. Herm. ad Hom. hymn. Ven. p. 105. Vulgo *δή τοι*, ut Schol. Ven. Il. XVIII, 486.

vum transires argumentum; v. Twesten. l. l. p. 49.

V. 383. Secunda pars poematis hic inchoatur, quae agit de agricultura. — *Ἀτλαγγενέων*] Pro *Ἀτλαντογενέων*, ut *γυναιμανής* pro *γυναικομανής*, *κελαινεφής* pro *κελαινονεφής*, alia. V. Lobeck. ad Phryn. p. 669. Nam flexisse Graecos *Ἄτλας Ἄτλα*, quod Tzetza voluit, non potest demonstrari nisi vocativo *Ἄτλα*. Et si vel maxime poetae fuissent, qui in accusativo *Ἄτλαν* dixissent, ut *Αἴαν* Alcaeus, *Θόαν* Hesiodus, non magis hoc genitivum *Ἄτλα* sustentaret, quam accusativus *Σωκράτην* genitivum *Σωκράτου*. Vel sic tamen exspectasses *Ἀτληγενέων*, ut vere habent Schol. Ven. Il. XVIII, 486. Pleiades (i. e. *πελειάδες*), quas Orio persequitur, magnus Coeli venator, sunt Atlantis ex Pleione filiae, de quibus vide I. H. Vossium ad Arat. Phaen. 253. Tempus, quod hic describitur ab Hesiodo, est aestatis initium. Plin. H. N. XVIII, 69: Vergiliarum exortu aestas incipit, occasu hiems, semestri spatio intra se messes vindemiasque et omnium maturitatem complexae. Sciendum est autem antiquissimos Graecos duas tantum anni tempestates novisse, *ἄμητον* secundum Hesiodum, seu aestatis initium (*θέρος*), et *ἄροτον*, hiemis initia (*χειμῶνα*); illa Hesiodi tempore XIV Cal. Iun., haec III Non. Nov. (calend. Iulian.) incipiebat; nam cum hoc tempore fere congruit Vergiliarum aut ortus aut occasus cosmicus. Has anni tempestates deinde ita diviserunt, ut primum ver (*ἔαρ*) adiicerent, VI Cal. Mart. Hesiodi tempore ineundum (cum Arcturi ortu v. 566.), postea vero etiam auctumnum, si ita licet reddere *ὀπώραν* (de qua re vehementer Idelerus dubitat, et recte quidem) XIII Cal. Septembr. incipiendum. Verus auctumnus (*φθινόπωρον*) post Hesiodi tempora additus est; nam etiam *μετόπωρον* (quod noverat Hesiodus v. 415.) est extrema pars aestatis. Secutus sum in his omnibus Idelerum Enchirid. chronol. I. p. 241 seq.

V. 384. *ἀρότοιο δὲ δυσομενάων*] V. de toto hoc argumento Plin. H. N. XVIII, 24.

V. 385. *τεσσαράκοντα*] Quum occasus heliacus Vergiliarum sit prid. Non. Apriles, ortus autem XIV Cal. Iun., dies inter-

κεκρύφαται, αὖτις δὲ περιπλομένου ἐνιαυτοῦ
φαίνονται ταπρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.
οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἵ τε θαλάσσης
ἐγγύθι ναιετάουσ᾽, οἵ τ᾽ ἄγκεα βησσήεντα,
πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι, πίονα χῶρον
ναίουσιν· γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
γυμνὸν δ᾽ ἀμάαν, εἴ χ᾽ ὥρια πάντ᾽ ἐθέλησθα

V. 389. ναιετάουσ᾽] Sic Vat. V2. multique alii. M5. ναιετάουσιν. Pauci ναιετάωσ᾽.

V. 391. ναίουσιν] Pauci ναίωσιν. Porro γυμνὸν δὲ V1. Vat. 2.

V. 392. ἀμάαν] M5. Vat. Proculus, al. ἀμάειν, unde ἀμάαν scripsi, ut secunda produceretur. V. Allgem. Lehre v. Acc.

medii sunt quadraginta quatuor; cf. Ideler. l. l. I. p. 247.

V. 385—387. Hos versus non ab Hesiodo profectos esse arbitrabatur Schaubach. Comment. philolog. (ed. a Ruperti et Schlichthorst.) Tom. V. p. 30 seq. Non persuadet. Nam qui v. 384. dicitur ἄροτος, non metitur post quadraginta dies, sed est Wintersaat, quod nos dicimus. Bis enim metitur in iis plagis.

V. 386. περιπλομένου] Annum tropicum significari monuit Ideler. l. l. p. 260. Sed v. annot. ad Theog. 184.

V. 387. χαρασσομένοιο σιδήρου] quando falcis acies acuitur. V. v. 573.

V. 388. οἵ τε] ἐκείνοις, οἵ. Νόμος non esse Homericum vocabulum iam animadversum ab aliis est.

V. 391. γυμνὸν σπείρειν] Aristoph. Lysist. 1177: ἤδη γεωργεῖν γυμνὸς ἀποδὺς βούλομαι. Virg. Georg. I, 299: nudus ara, sere nudus. Hinc Aurel. Vict. 17. Quinctius dictator dictus, ad quem missi legati nudum eum arantem trans Tiberim offenderunt, i. e. reiecta ab humeris tunica. Illud γυμνὸν σπείρειν κτἑ. videtur arctius cohaerere cum antecedentibus, quam vulgo indicant positura. Nempe hoc voluit poeta: haec doctrina, quam propono, ad accolas orae maritimae et ad eos pertinet, qui valles planaque incolunt; ad montanos non item. Nam hi quum frigidiores plagas habeant, necesse est, ut alia praecepta de messe et aratione sequantur. Sic etiam Proculus intellexisse videtur. Aliter Lehrsius Quaest. epp. p. 186., qui versus 388. 389. in Attica factos esse suspicatur, ita ut πεδιαῖοι, πάραλοι et διάκριοι intelligantur versibus: οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἵ τε θαλάσσης ἐγγύθι ναιετάουσ᾽ οἵ τ᾽ ἄγκεα βησσήεντα, quibus postea πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι, πίονα χῶρον ναίουσιν inepte additum sit. Sed, ut verum fatear, cur hic a quoquam Atticae et quidem tripartito mentio iniecta sit, non satis intelligitur, deinde διακρίους seu ὑπερακρίους in animo fuisse ei poetae, qui ἄγκεα hic adhibuerit, non admodum probabile videtur, quum in describenda illa regione caput rei sit ἄγκεα, non βησσήεντα. Ἄγκεα enim βησσήεντα sunt valles, quae saltuosis montibus ita continentur, ut tutae iaceant ab aquilonibus.

ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος· ὥς τοι ἕκαστα
ὥρι' ἀέξηται, μή πως τὰ μέταζε χατίζων
πτώσσῃς ἀλλοτρίους οἴκους, καὶ μηδὲν ἀνύσσῃς.
ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἐπιδώσω,
οὐδ' ἐπιμετρήσω· ἐργάζευ, νήπιε Πέρση,
ἔργα, τάτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήραντο,
μήποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχεύων

p. 97. seq. Al. cum Moschop. ἀμᾶσθαι, ut V2. G. Vat. 2. πάντα θέλ. Vat. 2.

V. 393. ὥς τε Ϝέκαστα Bentl.

V. 394. μέταζε] restituit primus Spohnius. Codd. μεταξύ. Vat. 2. ταμεταξύ.

V. 392. ἀμάαν] Ἀμάειν, quod vulgo legitur, peccat contra metrum, in ἀμάαν vero α mediae syllabae et producitur et corripitur pro re nata; v. Buttm. Gr. ub. I. p. 497. Allg. Lehre v. Accent. p. 99.

V. 394. Recte haec impedita esse propter inelegantem repetitionem sensit Lehrsius Quaest. epp. p. 188. Ego trium recensionum vestigia agnoscere mihi videor, quarum prima haberet: εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθα ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος ἀγλαοκάρπου, omissis v. 394—404., altera: γυμνὸν δ' ἀμάαν, Δημήτερος ὥς τοι ἕκαστα ὥρι' ἀέξηται usque ad v. 397., tertia: εἴ χ' ὥρια πάντ' ἐθέλησθα, Ἔργα τάτ' ἀνθρώποισι usque ad v. 404. Ὥρια vero sunt tempestiva opera. Feceris autem omnia tum tempestiva, quum nudus facere potueris vel quum propter tempestatem nudare te potueris. — μέταζε] Steph. in Bekk. Anecd. p. 945: σεσημείωται τὸ μέταζε χρονικὸν ὄν· Ἡσίοδος· μήπως τὰ μέταζε χατίζων. Cf. Herodian. περὶ μον. λέξ. p. 46: οὐδὲν ἐπίῤῥημα διὰ τοῦ αζε ἐκφερόμενον ἐπὶ χρόνου τέθειται, ἀλλὰ μόνον τὸ μέταζε χατίζον. Favor. p. 738, 19. Vide quae de hoc adverbio monui Allgem. Lehre vom Accent. p. 358.

V. 396. ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἔμ' ἦλθες] Haec non satis respondent eis, quae sequuntur per futurum tempus expressa: οὔ σοι ἐπιδώσω, οὐδ' ἐπιμετρήσω; exspectabas: ego vero, ut tum temporis nihil tibi impertivi, quum a me petebas, ita etiam in posterum non dabo, quanquam ne hoc quidem dignum erat fratris animo. Putaverim hic rectius scribi: ἐγὼ δέ τοι οὐκ ἔτι δώσω, οὐδ' ἐπιμετρήσω i. e. sed in posterum nihil a me accipies; semel id feci quidem, sed postea nihil profeceris. Hoc si statuamus, et futuro tempore Hesiodus excusatur, quod eo admonetur Perses ad industriam, et ἔτι particula demonstrat dedisse sane fratrem fratri. Ita olim existimabam, sed nunc facio cum Fr. Iacobsio, cui composita ἐπιδώσω et ἐπιμετρήσω eodem modo indicare videntur Hesiodum fratri prius dedisse, nunc vero denuo petenti nihil insuper daturum esse. Sic etiam Moschop.

V. 398. διετεκμήραντο] Haec de sideribus intelligenda

ζητεύῃς βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.
δὶς μὲν γὰρ καὶ τρὶς τάχα τεύξεαι· ἢν δ' ἔτι λυπῇς,
χρῆμα μὲν οὐ πρήξεις, σὺ δ' ἐτώσια πόλλ' ἀγορεύσεις·
ἀχρεῖος δ' ἔσται ἐπέων νομός. ἀλλά σ' ἄνωγα
φράζεσθαι χρειῶν τε λύσιν λιμοῦ τ' ἀλεωρήν.

V. 400. ζητεύσῃς Vat. 2.
V. 402. ἀγορεύεις Vat. 2.
V. 406. Hunc versum non legit Aristot. Polit. I, 1. Oecon. 2. Cf. quae monui ad Aristot. Pol. p. 279. et ad Theod. p. 210. Atque ab exemplaribus quibusdam antiquis abfuisse perspicitur ex Philodemo de vitiis et virtutibus oppositis ab Herculanensi societate nuper edito col. VIII. (p. 46. ed. nostr.): καὶ πῶς δέχεται γαμετὴν ὑφ' Ἡσιόδου λέγεσθαι τὴν γυναῖκα πολλῶν καὶ φασκόντων αὐτὸν γεγραφέναι κτητήν, οὐ γαμετήν. Adiectus est versus ab eo, qui haec non congruere putabat cum inferiore poematis parte, ubi de uxore ducenda Hesiodus praecipit, sed huic dum satisfacere conatur, versum 441. iugulavit τοῖς δ' (βουσὶν) ἅμα τεσσαρακονταετὴς αἰζηὸς ἕποιτο. Idem indicabat Muretus ad Ari-

esse, quorum ortu et occasu definiatur agricultura, quae sententia est Proculi, non credo. Hoc enim non ad deos pertinet negotium, sed inventum ab hominibus est. Igitur hoc vocabulo respici puto ad eam fabulam, qua Triptolemus artem serendi et arandi a Cerere doctus esse putabatur, quam e vetere fonte refert Apollodor. I, 5.

V. 403. ἐπέων νομός] Sic Il. XX, 249: ἐπέων δὲ πολὺς νομὸς ἔνθα καὶ ἔνθα. Mire errat Mitscherl., cui ἐπέων νόμος (ita enim is corrigendum esse putat) est formula precum, ἔπη νενομισμένα, usitata precum formula.

V. 405. Lucian. Navig. s. vota 20: εὐθὺς οὖν κατὰ τὸν Ἡσίοδον οἶκος τὸ πρῶτον.

V. 406. κτητὴν οὐ γαμετήν (omissa positura) ab initio significasse servam non nuptam putabat Lehrsius Quaest. epp. p. 191. Sed fuisse nuptias sic dictas servorum cum servis antiquo tempore probari non potest.

V. 407. πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι] Xenoph. Oecon. c. VIII, 3. p. 841: ἔστι δ' οὐδὲν οὕτως οὔτ' εὔχρηστον οὐδὲ καλὸν ἀνθρώποις, ὡς ἡ τάξις. c. VIII, 18. p. 483. B: ὡς μὲν δὴ ἀγαθὸν τετάχθαι σκευῶν κατασκευὴν καὶ ὡς ῥᾴδιον χώραν ἑκάστοις αὐτοῖς [edd. αὐτῶν] εὑρεῖν ἐν οἰκίᾳ θεῖναι, ὡς ἑκάστοις συμφέρει, εἴρηται.

V. 410. ἔννηφιν] est genitivus, cui supplebis χρόνον, sc. ἐς τὸν τῆς ἔνης ἡμέρας χρόνον. Ita apud Aristophan. Eccl. 827: κατ' ἔνης ἔλθῃς. Ἔνος enim derivandum est ab ἐν prorsusque concinit cum Latinorum imus, contracto illo ex inimus, quod eo differt proprie ab ultimo, quod ultimus novissimus est in serie rerum horizontali, ut aiunt, quum imus sit novissimus in serie verticali. Atqui ultimus et imus hoc habent inter se commune, quod proprie eum significant, qui novissimus est inter tres, propter ternionem eum, qui est principii, medii et finis vel summi, medii et imi. Sic enim recte Dionys. Hal. Ant. III, 12: ἐπι-

Οἶκον μὲν πρώτιστα γυναῖκά τε, βοῦν τ' ἀροτῆρα,
[κτητήν, οὐ γαμετήν, ἥτις καὶ βουσὶν ἕποιτο,]
χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἄρμενα ποιήσασθαι,
μὴ σὺ μὲν αἰτῇς ἄλλον, ὁ δ' ἀρνῆται, σὺ δὲ τητᾷ,
ἡ δ' ὥρη παραμείβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.
μηδ' ἀναβάλλεσθαι ἔς τ' αὔριον ἔς τ' ἔννηφιν·

stot. Oecon. p. 558. Rankius (de Hesiodi Op. p. 9.) ex verbis Proculi: *μάτην οὖν λέγουσιν οἱ περὶ Τίμαιον Ἡσιόδῳ τὸν Ἀριστοτέλην πειθόμενον μετὰ τὴν τῆς γυναικὸς τελευτὴν Ἑρπυλλίδι συνεῖναι τῇ θεραπαίνῃ, ἐξ ἧς αὐτὸν σχεῖν υἱόν*, hunc versum Aristotelis [potius Timaei] iam tempore circumlatum esse concludit. Sed inde nihil conficitur pro eius *αὐθεντίᾳ*; nam Aristotelem et Theophrastum non novisse versum certum est.

V. 407. *δ' ἐν Fοίκῳ* Bentl.

V. 408. *αἰτεῖς* et *ἀρνεῖται*, postea vero *μινύθει* pauci codd. Gramm. ap. Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 123: *ὁ μὲν ἀρνεῖται*.

V. 409. *δέ τε Fέργον* Bentl., et sic iterum v. 412. Probavit Herm.

V. 410. *εἴς τε ἔνηφι* P.

τηδειότατον εἶναι τόνδε τὸν ἀριθμὸν (τῆς τριάδος) εἰς πᾶσαν ἀμφισβητουμένου πράγματος διαίρεσιν, ἀρχήν τε καὶ μέσα καὶ τελευτὴν ἔχοντα ἐν αὐτῷ. Hinc factum est, ut primum simpliciter *ἔνη* (*ἡμέρα*) significet eum diem, qui est perendie, i. e. tertius vel imus dies (*μεταύριον*) ab hoc ipso die, quo quid agimus, et *αὔριον τῇ ἔνῃ* apud Antiph. p. 143. 44. HSt. tertium diem post crastinum; deinde ut, quum de mense sermo esset, qui idem est trium ternionum, *ἱσταμένου, μεσοῦντος, φθίνοντος*, *ἔνης* vocabulo notaretur dies is, qui dies est in tribus ternionibus novissimus, i. e. tricesimus. V. Hesiod. Oper. 770. Sic porro intelligitur, cur scribatur *ἔνη*, non *ἕνη* (nam *ἕνη καὶ νέα*, ut scripsit Boeckh. Corp. inscr. I. p. 156., non video sustentari ipsa de qua ille agit inscriptione, atque Harpocratio quidem ita v. *ἕνη καὶ νέα*: *ἕνην δὲ καὶ εἰς ἕνην τὸ ἐς τρίτην λέγουσι. καὶ ἁπλῶς τὸ ἕνον δασυνόμενον τὸ πρότερον καὶ παρεληλυθὸς δηλοῖ*; sed inde noli concludere aspere pronuntiandum esse *ἕνη*: hoc enim, quod Harpocratio monuit, ad falsam originationem *ἄφενος* vocabuli pertinet; v. Hesych. s. v. *ἄφενος*; non pertinere ad *ἕνην* ex ipsis Harpocrationis vocabulis colligas. Etiam Tzetzes testatur lenem spiritum, quanquam id Aeolicum esse dicit), cur *ἔνη* et *ἔνατος* scribendum sit prosario modo et *ἔννη* et *ἔννατος* poetico (nam *ἔνατος* est pro *ἔντατος*, ut *πρῶτος* a *πρόατος* pro *πρότατος*, *ὕπατος*, *μέσατος*, *νέατος* huius similia sunt), cur *ἕνον* idem etiam significare possit, quod *παλαιόν* (v. de hac significatione vocabuli Ruhnken. ad Tim. p. 103.), oppositum *τῷ νέῳ*, qui est prior a medio, quum *ἕνος* sit a medio posterior; denique cur Callimachus (fragm. CLIV.) *ἕνον* pro anno praeterlapso usurparit in illo *τετράενον Δαμάσου παῖδα Δαμαστορίδην* (cf. Theocr. VII, 147: *τετράενες*, nisi *τετραενές* leg.) propter tres partes (*ὥρας*) anni, ver, aesta-

οὐ γὰρ ἐτωσιοεργὸς ἀνὴρ πίμπλησι καλιήν,
οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.
αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτησι παλαίει.
    Ἦμος δὴ λήγει μένος ὀξέος ἠελίοιο
καύματος ἰδαλίμου, μετοπωρινὸν ὀμβρήσαντος
Ζηνὸς ἐρισθενέος, μετὰ δὲ τρέπεται βρότεος χρὼς
πολλὸν ἐλαφρότερος· δὴ γὰρ τότε Σείριος ἀστὴρ
βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηριτρεφέων ἀνθρώπων
ἔρχεται ἠμάτιος, πλεῖον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ·

V. 411. laudatur ab Etym. M. p. 485.

V. 412. deest in 3 codd. ap. Lanz. — *δέ* abesse malit Gaisf., ut ap. Schol. Pind. Isthm. VI, 97. Probavit Herm.

V. 413. *ἄτησι*] Sic codd. Editores ante Spohnium *ἄταισι.*

V. 415. Etym. M. p. 465.

V. 416. Post hunc versum Lehrsius l. l. p. 194. versum deesse statuit, ut hunc: *αὐαλέος τὸ πρόσθεν, ἀνὴρ δέ τε γούνατα σείει.* Sed v. annot. exeg.

V. 417. *Σείριος*] Edd. *σείριος.*

V. 420. *τῆμος*] Sic M5. Vat. 2. alii; V1. 2. al. *ἦμος.* Cf. animadvers. ad Scut. 398., ubi item *ἦμος* substitutum est a Guieto demonstrativae particulae. — *ἀδηκτοτάτη τε πέλει* Bentl. Praeterea hic v. in V1. iterum legitur post v. 808.

V. 421. *πτόρθοιο*] G. *πτόρθοις.*

V. 422. abest ab uno codice ap. Lanz. — *ὥρια ἔργα* Vit. P. al.

tem, hiemem, ut nos dicimus drei Winter pro tribus annis, et cur Siciliae penetralibus nomen sit inditum Ennae. Hermannus, qui olim *ἔνην* ab *εἷς* minus recte derivarat (ad Aristoph. Nubb. 1137.), nunc (Opusc. VI. p. 252.) mecum facit, *ἔνον* ab *ἕν* deducendum esse affirmans quidem, sed totam rem artificiosius me explicuisse dicit: apertum enim esse *ἔνον* et *νέον* ita sibi opponi, ut illud sit pristinum, hoc novum. Sed ita me non intelligere fateor, *εἰς ἔνην* quomodo significare possit perendie. „Denn," inquit, „*εἰς ἔνην* wird in Beziehung auf *εἰς αὔριον* gesagt und stellt also den morgenden Tag als schon abgelaufen dar." Sed quod de crastino die concedas, non concedendum est de perendino.

V. 412. *μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει*] Pindar. Isthm. VI, 95: *Λάμπων δὲ μελέταν ἔργοις ὀπάζων Ἡσιόδου μάλα τιμᾷ τοῦτ' ἔπος.*

V. 413. Laudatur versus a Columella XI, 1: *αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄταισι παλαίει*, et ab aliis.

V. 416. *τρέπεται βρότεος χρὼς*] Longe magis agile et vegetum ad obeunda negotia surgit humanum corpus. Ita enim licebit interpretari, quum *χρώς* non solum sit cutis, sed etiam caro cum musculis, quibus totum corpus movetur.

V. 417. *Σείριος ἀστὴρ*] Putant cum Proculo solem esse Hesiodo. Quasi Solem *ἀστέρα* dixissent Graeci antiqui. *Ἄστρον* dixerunt Pindarus et Alcaeus. Hic vere est Sirius (v. 419.), et

τῆμος ἀδηκτοτάτη πέλεται τμηθεῖσα σιδήρῳ
ὕλη, φύλλα δ' ἔραζε χέει, πτόρθοιό τε λήγει·
τῆμος ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένος ὥριον ἔργον.
ὅλμον μὲν τριπόδην τάμνειν, ὕπερον δὲ τρίπηχυν,
ἄξονά θ' ἑπταπόδην· μάλα γάρ νύ τοι ἄρμενος οὕτως·
εἰ δέ κεν ὀκταπόδην, ἀπὸ καὶ σφῦράν κε τάμοιο.
τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν δεκαδώρῳ ἁμάξῃ.
πόλλ' ἔπι καμπύλα κᾶλα· φέρειν δὲ γύην, ὅτ' ἂν εὕ-
ρῃς,

V. 423. ὅλμον] P. ὄλμον. Fortasse melius. — τάμνειν] Al. κόπτειν. Sed τάμνειν habet etiam Schol. Aristoph. Vesp. 238.

V. 424. ἄξονά θ'] P. ἄξονα δ'. Postea ἄρμενον P., Dind.; ἄρμενος. οὕτω A.

V. 424—425. Verba μάλα γὰρ — ὀκταπόδην desunt in G.; Vat. 2. habet μέγα γάρ.

V. 425. ἀπὸ καὶ] M5. ἀπό κεν, Vat. ἀπό κε, V1. Vat. 2. ἀπό κε σφῦραν τάμ.

V. 426. ἄψιν] Sic recte Spohn. Qui Aeolicam flexionem probant, probare etiam spiritum Aeolicum debebant. Postea ἁμάξῃ cum A. Spohn.

V. 427. ἔπι] Vulgo ἐπί. Wachlerus, Passovius et Hermann. ἐπικαμπύλα. Cf. Hom. hymn. Merc. 90. Sed Proculi lemma habet ἐπὶ καμπύλα, postea vero ξύλα ἐπικαμπῆ interpretatur. Etiam Tzetza habuit ἐπὶ καμπύλα.

hanc stellam etiam Archilochum intellexisse puto (v. Hesych.), ut vere intellexit Eur. Iph. A. 6.

V. 420. ἀδηκτοτάτη] intacta silva ab vermibus (κισίν, bostrychis typogr. Linn.), qui, dum librum corticis arrodunt, arbores virentes perdere solent; cf. v. 435. ἀκιώτατοι. [Sic intelligebam: tunc arborum securi caesarum lignum minime ab vermibus arroditur; ut de ligno et materia, non de arbore adhuc stante agatur. F. I.] — τμηθεῖσα σιδήρῳ] si ferro caedatur; nota est hypothetica participii significatio. Cf. Herm. ad Vig. p. 805.

V. 422. μεμνημένος] Spohnius: μεμνημένος seorsim legas, bene memor praecepti nostri. Sic v. 623. ἐργάζεσθαι μεμνημένος et 711. τίνυσθαι μεμνημένος. Simonid. Amorg. Mul. 112: τὴν ἣν ἕκαστος αἰνέσει μεμνημένος Γυναῖκα, ubi v. Schneidew. p. 204.

V. 423. ὅλμον] Ὅλμος mortarium est, mola antiquissima rusticorum. V. Interpr. ad Aristoph. Vesp. 238. et Buttm. Lexil. I. p. 195.

V. 426. ἄψιν] Choerob. p. 353. Gaisf. (ap. Bekk. Anecd. p. 1207): παρὰ δὲ τοῖς Αἰολεῦσι γίνονται εἰς ῡ κατὰ τὴν αἰτιατικὴν μετὰ βαρείας τάσεως. κνήμιν γὰρ λέγουσι καὶ σφράγιν καὶ ἄψιν, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ τρισπίθαμον δ' ἄψιν τάμνειν ἀντὶ τοῦ ἀψῖδα.

V. 427. ἔπι] adsunt praeterea, si quaeris, καμπύλα κᾶλα ad varios usus. Ceterum v. de hoc versu annot. ad v. 431.

εἰς οἶκον, κατ' ὄρος διζήμενος ἢ κατ' ἄρουραν,
πρίνινον· ὃς γὰρ βουσὶν ἀροῦν ὀχυρώτατός ἐστιν,
εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶος, ἐν ἐλύματι πήξας,
γόμφοισιν πελάσας προσαρήρεται ἱστοβοῆϊ.
δοιὰ δὲ θέσθαι ἄροτρα, πονησάμενος κατὰ οἶκον,
αὐτόγυον καὶ πηκτόν, ἐπεὶ πολὺ λώϊον οὕτω·
εἴ χ' ἕτερόν γ' ἄξαις, ἕτερόν κ' ἐπὶ βουσὶ βάλοιο.
δάφνης δ' ἢ πτελέης ἀκιώτατοι ἱστοβοῆες·
δρυὸς ἔλυμα, γύην πρίνου, βόε δ' ἐνναετήρω
ἄρσενε κεκτῆσθαι, τῶν γὰρ σθένος οὐκ ἀλαπαδνόν,
[ἥβης μέτρον ἔχοντε· τὼ ἐργάζεσθαι ἀρίστω.]

V. 430. δμῶος] Sic Georg. Choerob. p. 92. Gaisf., A. Steph. et al. codd. Vulgo δμωός.
V. 431. προσαρήρεται] Quidam codd. ap. Lanz. et Vat. 2. προσαρήσεται. Buttm. Gr. ub. II. p. 82. πρὸς ἄρ' ἄρσεται.
V. 433. laudatur a Schol. Ven. Il. X, 343. — οὕτως Spohn., Dind.
V. 434. ἕτερον Ϝάξαις Bentl. Recte. V. Spitzner. de vers. her. p. 113. Pro ἕτερόν κ' vulgo ἕτερόν γ'. Correxit Spohn.
V. 435. δάφνης ἢ Vat. 2. — Pro ἀκιώτατοι al. secundum Etymol. M. p. 48. 49. ἀκιρώτατοι.
V. 436. δρυὸς ἔλυμα, γύην πρίνου] Sic Br. cum Dorv. (nisi quod hic δρυὸς εἴλυμα ad Charit. p. 460. δρυὸς εἴλυμα, γύην πρίνου), Schaef., Spohn., Dind., Boiss. δρυὸς ἔλυμα, γύης πρίνου, quod verum esse puto. Sed M5. V1. Vat. 2. aliique multi δρυὸς ἔλυμα πρίνου δὲ γύην, Vat. V2. δρυὸς ἔλυμα πρίνου γύην. — Pro ἐνναετήρω Mosch. videtur legisse ἐνναετῆρε.
V. 438. Hic versus deest apud Suidam in ζυγομαχεῖν. Schol.

V. 428. ἄρουραν] Ἄρουρα hic est vallis seu plana regio opposita montibus.

V. 430. Ἀθηναίης δμῶος] Sic fabrum dicit. Atque eodem modo Ἀσκληπιοῦ παῖδες proprie non tam sunt filii Aesculapii, quam servi; cf. animadvers. ad Theog. 240. Quod faber dicitur servus Minervae, non Vulcani, explicatur ex cultu Ἀθηνᾶς Ἐργάνης Boeotiae et Atheniensium proprio. Cf. Pausan. IX, 26. I, 24.

V. 431. προσαρήρεται] est coniunctivus perfecti passivi significatione media, de qua vide Matth. Gr. §. 493. Sane aoristum coniunctivi exspectabas pro perfecto; sed hoc perfecto usus est praesenti sensu Hesiodus; atque ita praesenti utitur Hom. Il. I, 242: τοῖς δ' οὔτι δυνήσεαι ἀχνύμενός περ χραισμεῖν, εὖτ' ἂν πολλοὶ ὑφ' Ἕκτορος ἀνδροφόνοιο θνήσκοντες πίπτωσι. — ἱστοβοῆϊ] Duo aratri genera distinxit Hesiodus, alterum continuum (αὐτόγυον), quod hic non describitur uberius, alterum compositum (πηκτόν), cuius descriptionem legimus. Quatuor autem sunt partes huius: γύης, Latinis bura (Krümmel), cui a superiore parte paxillis (γόμφοις) annectitur ἱστοβοεύς vel potius ἔνδρυον (sic enim dicitur temo in

οὐκ ἂν τώ γ' ἐρίσαντες ἐν αὔλακι κάμ μὲν ἄροτρον
ἄξειαν, τὸ δὲ ἔργον ἐτώσιον αὖθι λίποιεν.
τοῖς δ' ἅμα τεσσαρακονταετὴς αἰζηὸς ἕποιτο
ἄρτον δειπνήσας τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον,
ὅς κ' ἔργου μελετῶν ἰθεῖαν αὔλακ' ἐλαύνοι,
μηκέτι παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, ἀλλ' ἐπὶ ἔργῳ
θυμὸν ἔχων· τοῦ δ' οὔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείνων
σπέρματα δάσσασθαι καὶ ἐπισπορίην ἀλέασθαι.
κουρότερος γὰρ ἀνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπτοίηται.
Φράζεσθαι δ', εὖτ' ἂν γεράνου φωνὴν ἐπακούσῃς
ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυίης·

Ven. Il. XIII, 484., qui v. 441. laudat integrum (sed sine δ' post τοῖς) hunc in animo habuit verbis, ὡς τὸ ἥβης μέτρον ἔχοντες. Adiectus est ab eo, cui ἐνναετήρῳ non placuisset. Herm., qui pro genuino habet, τὸ ἐργάζεσθαι ἄριστον scribendum esse censet (nisi ἀρίστῳ voluit). Sed digamma in hoc vocabulo non ubique a poetis variis eisque recentioribus observatum est, quibus haec singula additamenta debentur. Cf. 443. 454. 578. 579.

V. 439. ἐρίσαντες] M5. Vat. al. ἐρίσαντε.

V. 440. ἄξειαν, Fέργον δὲ Fετώσιον Bentl.

V. 441. Schol. Ven. Il. XIII, 484.

V. 442. deest in uno cod.

V. 443. ὃς Fέργου et ἰθείην Bentl. Sed αὔλακα digamma olim habuisse probabile est.

V. 448. γεράνου φωνὴν] Pauci codd., inter quos G., φωνὴν γεράνου, quod ante Br. et Spohn. receperant editores. Schol. Arat. 1010. γεράνων φωνῆς. — Pro ἐπακούσῃς Vat. ἐσακούσῃ cum corr. ἐπ.

aratro πηκτῷ, ἱστοβοεὺς in aratro tam αὐτογύῳ, quam πηκτῷ), Latinis temo (Deichsel, Pflugbaum), quicum in fronte coniungitur iugum, ab inferiore vero ἔλυμα, dentale, cui dens (ὕννις) seu vomer inseritur. De stiva (ἐχέτλη) hic nihil Hesiodus; sed memoratur v. 469. Quam dedit αὐτογύου ἀρότρου formam Richtsteigius de nostrae aetatis indole et conditione rerum rusticarum p. 78., eam nimis artificiosam puto. Ceterum de tota aratri compositione vid. eundem Richtsteigium et F. I. Schulzium Antiquit. rust. I. Ienae 1820. Verte: Trag' es als Krümmel nach Hause, wenn du ein solches Holz gefunden hast.

V. 442. τετράτρυφον, ὀκτάβλωμον] Vid. Athenaeum, quem Lanzius laudavit, III. p. 114. E. haec ex Philemone referentem: βλωμιαίους ἄρτους ὀνομάζεσθαι λέγει τοὺς ἔχοντας ἐντομάς, οὓς Ῥωμαῖοι κοδράτους λέγουσι. ὀκτάβλωμον Spohnius intelligit de servo celeriter edente. Minime vero. Panes rustici incisuras suas habent, ut servis omnibus aequas partes frangendo possis dirimere. V. Philostrat. Imagg. p. 95, 16. Iacobs.

V. 448. γεράνου φωνὴν] Est signum appropinquantis hiem-

ἥτ' ἀρότοιό τε σῆμα φέρει, καὶ χείματος ὥρην
δεικνύει ὀμβρηροῦ· κραδίην δ' ἔδακ' ἀνδρὸς ἀβούτεω·
δὴ τότε χορτάζειν ἕλικας βοῦς ἔνδον ἐόντας·
ῥηΐδιον γὰρ ἔπος εἰπεῖν Βόε δὸς καὶ ἅμαξαν·
ῥηΐδιον δ' ἀπανήνασθαι Πάρα δ' ἔργα βόεσσιν.
Φησὶ δ' ἀνὴρ φρένας ἀφνειὸς πήξασθαι ἅμαξαν,
νήπιος, οὐδὲ τόγ' οἶδ'· ἑκατὸν δέ τε δούραθ' ἀμάξης,
τῶν πρόσθεν μελέτην ἐχέμεν οἰκήϊα θέσθαι.

V. 450. ἀροτοῖο A.
V. 451. ὀμβρηνοῦ A. Steph. Schol. Arat. l. l. ὀμβρινοῦ.
V. 452. βοῦς] Al. cum A. βόας, quod recepit Gaisf., Dind.
V. 453. ἅμαξαν] G. et Spohn. cum A. ἄμαξαν hic et infra.
V. 456. τόδ' Vat. 2. Herm. οὐδὲ τὸ οἶδ'. Postea δέ γε Vat. 2.
V. 457. μελέτην ἐχέμεν] Sic M5. Vat. V2. al. Pauci cum G. ex glossemate μ. δεῖ ἔχειν.

mis; cf. Homer. Il. III, 3 seq. Aristoph. Avv. 710: σπείρειν μέν, ὅταν γέρανος κρώζουσ' ἐς τὴν Λιβύην μεταχωρῇ, καὶ πηδάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντα καθεύδειν. Qui sequitur ἄροτος pertinet ad primam arationem novalis agri. Sententia vero totius loci haec est: Necessarium est ter arare, primum appropinquante hieme (450.), iterum vere (462.), tertium aestate incipiente (462.); atque hoc ultimo tempore simul seras necesse est, quum adhuc putridae glebae sunt. [„At," infert Lehrsius p. 197: „non unam ob causam dubitari debet, an triplicem illam arationem Hesiodus docuerit." Verum triplicem istam arationem antiquissimam e[illegible]obatur Hom. Il. XVIII, 5[illegible] [illegible] — τρίπολον. Od[illegible], 127: ὡς δ' ὁπότ' Ἰασίωνι εὐπλόκαμος Δημήτηρ — μίγη — νειῷ ἔνι τριπόλῳ, et nomine eius herois, ad quem aratri inventio pertinet. Nam Τριπτόλεμος a τρὶς πολεῖν (v. ἔαρι πολεῖν v. 462.) necessario derivandus est.] Quodsi vero tertium araveris severisque brumae tempore (479. i. e. serius quam pro re nata), plerumque malam habebis messem. Nihilominus tamen fieri potest, ut, si sero severis (nam εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς eodem pertinet, quo εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπῇς ἀρόῃς χθόνα δῖαν) Iupiterque tibi faveat, cuius tamen voluntatem difficile erit divinare (481. 482.), bona messe fruaris, dummodo vere insequente pluat, quantum sufficiat. Haec tam bene mihi videntur cohaerere, ut non possim cum Lehrsio facere, qui (Quaest. Epp. p. 198.) confusionem in hoc loco inesse dicit traiiciendosque versus 485 — 490 ante 479. Non enim quadrare „si bruma severis — sin autem sero severis (479. 485); nam bruma serere tam sero esse, ut pro extremo serendi tempore ab veteribus habeatur." Recte hoc quidem, si 479. et 485. commemorarentur diversa negotia.

V. 455 — 457. Hi versus seorsim spectandi sunt. Lehrsius p. 196. hos simul cum antecedentibus duobus 453. 454. ut aliunde huc male traiectos obelo notavit. Mihi non ita videtur; nam ex verbis βοῦς ἔνδον ἐόντας pronum est colligere nihil Hesiodum voluisse aliud dicere quam: fac, ut possideas, vel necesse est, ut habeas et bene nutrias.

V. 455. φρένας ἀφνειός] sibi sapiens. SPOHN. Quod

εὖτ᾽ ἂν δὲ πρώτιστ᾽ ἄροτος θνητοῖσι φανείῃ,
δὴ τότ᾽ ἐφορμηθῆναι ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς
αὔην καὶ διερὴν ἀρόων ἀρότοιο καθ᾽ ὥρην,
πρωῒ μάλα σπεύδων, ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρουραι.
Ἔαρι πολεῖν· θέρεος δὲ νεωμένη οὔ σ᾽ ἀπατήσει.
νειὸν δὲ σπείρειν ἔτι κουφίζουσαν ἄρουραν.
νειὸς ἀλεξιάρη παίδων εὐκηλήτειρα.
εὔχεσθαι δὲ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερί θ᾽ ἁγνῇ,

V. 458. Pro δὲ Graev. e codd. duobus δή. — Pro φανείη vulg. Spohn. φανείῃ. Ego olim hic et v. 680. optativum de re saepius repetita intelligebam.

V. 459. *δὴ τότ᾽*] Pauci δεῖ τότ᾽.

V. 462. *ἔαρι*] Sic Pollux I, 223. Codd. omnes εἴαρι, Bentl. ἦρι.

sequitur *πήξασθαι*, aoristus loco futuri, exemplis defenditur annot. ad Theog. 628.

V. 456. Hic versus multus erat in ore antiquorum. V. Plat. Theaet. p. 207. Galen. in Hippocr. de N. hom. T. XV. p. 103. Kuehn.

V. 457. *οἰκήϊα θέσθαι*] Quae ante colligere et domum terre opus est.

V. 463. Herm. *ἐπικουφίζουσαν* active, ut *τὸ σπείρειν* intelligatur. Sed aliud vult dicere poeta: novalem agrum tum conseras, quum putridae adhuc sunt glebae. Similiter sensu neutro ap. Eurip. Helen. 1555. Matth., ubi nostrum locum non neglexit Heathius. Similiter *ἐπόντιος* ap. Aeschyl. Ag. 985. (Well.) non habet transitivam significationem. Sic etiam intellexit Virg. Georg. I, 44: Vere novo, gelidus canis quum montibus humor Liquitur et Zephyro putris se gleba resolvit etc.

V. 464. *νειὸς ἀλεξιάρη παίδων εὐκηλήτειρα*] Etym. M. p. 59: *Ἡσίοδος· νειὸς ἀλεξιάρη παίδων εὐκηλήτειρα· — ἀπαλέξουσα καὶ ἀπείργουσα τὴν ἀρήν, τουτέστι τὴν ἐκ τοῦ λιμοῦ βλάβην καὶ τοὺς παῖδας ἥδουσα καὶ θάλλουσα, εὔκηλος, ἡσυχάστρια. ἡ ἀνανεουμένη γῆ.* Ceterum de vocabulo *ἀλεξιάρη* v. Lobeck. Paral. p. 464. — Antiqui agricolae arbitrabantur agrum, qui non satis pro exspectatione sua fruges tulisset, imprecationibus excantatum esse. Quod apud Romanos fieri vetitum erat lege duodecim tabularum: qui fruges excantassit — neve alienam segetem pellexeris; v. Dirksen. de legg. XII. tabul. p. 539. Cf. Plin. H. N. XVIII, 6. Atque hic quidem ita intelligenda sunt verba: novali evitatur sterilitas, i. e. non opus est, ut incantamentis tribuas frugum tenuitatem. Quod adiectum est *παίδων εὐκηλήτειρα* non ita intelligendum esse videtur, ut in agro novali herbas nasci Hesiodus dicat, quae fascinationem infantum averruncent, sed ita, ut fere Germanico proverbio respondeant: Mergeln macht reiche Väter, arme Kinder. Cf. Buttm. Lexilog. I. p. 141. Nam quod nos dicimus mergeln, fere oppositum est novali agro. Aliter expedire rem sibi visi sunt Proculus et Etym. M. v. *ἀλεξιάρη*, cuius verba supra allegavimus, aliter

ἐκτελέα βρίθειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτήν,
ἀρχόμενος τὰ πρῶτ' ἀρότου, ὅτ' ἂν ἄκρον ἐχέτλης
χειρὶ λαβὼν ὅρπηκα βοῶν ἐπὶ νῶτον ἵκηαι
ἔνδρυον ἑλκόντων μεσάβῳ. ὁ δὲ τυτθὸς ὄπισθεν
δμῶος ἔχων μακέλην πόνον ὀρνίθεσσι τιθείη,
σπέρμα κατακρύπτων· εὐθημοσύνη γὰρ ἀρίστη

V. 467. ἀρότρου Vat. 2. al.
V. 468. ὅρπηκα] Sic codd. omnes. Editores inde a Br. ὅρπηκι, facta post λαβὼν positura.
V. 469. μεσάβῳ] Sic A. V2. multique al. codd.; Vat. P. μεσάβων. Vat. 2. μεσσάβων. Quid M5. habeat, non indicavit Lanz. — Pro τυτθὸς Spohn. et Dind. receperunt Schaeferi coniecturam τυτθόν (ad Dionys. Hal. de comp. 62.).
V. 470. δμῶος] Sic V1. Steph. al. Vulgo δμωός. Cf. v. 430.
V. 471. σπέρμα κατακρύπτων] Sic M5. Vat. Vat. 2. V2. multique alii. Pauci, neque ii bonae notae, cum A. σπέρματα κακκρύπτων, quod ab editoribus receptum est.
V. 472. κακοθημοσύνη] Pauci κακοθυμοσύνη. Antea εὐθυμοσύνη A.
V. 473. ἀδροσύνη A.

Phil. Melanthon: „ἀλεξιάρη i. e. pellens exsecrationem; solent enim agricolae maledicere, quando fructus ex sententia non proveniunt." aliter etiam Lehrsius p. 197., qui hanc superstitiosam sententiam inesse putat: pueri si imponuntur novali, damnum iis defenditur et plorantes sedantur, ut contra bustis impositi (750.) summa noxa afficiuntur. Hinc inepte additum esse putat hunc v. et 462. Ceterum locum laudat Plutarch. Symp. III, 9: ἡ δὲ δυεῖν πρὸς τρία μουσικωτάτη, πᾶσα ὑπνοφόρος καὶ λαθικηδὴς καὶ κατὰ τὴν Ἡσιόδειον ἐκείνην ἀλεξιάρην παίδων εὐκηλήτειραν.

V. 466. ἀκτήν] V. animadvers. ad Scut. 290.

V. 468. ὅρπηκα] Haec coniungas cum ἄκρον: ὅτ' ἂν ἄκρον ὅρπηκα ἐχέτλης χειρὶ λαβὼν κτἑ.

V. 469. μεσάβῳ] Proclus binas formas esse huius vocabuli dicit, μεσάβους, a quo sit μεσάβῳ dativus, et μεσάβως Boeotice, cuius accusativus sit μεσάβων; de forma μέσαβος vel μέσαβα in plurali prorsus non cogitavit ab initio; post vero, quum apud Callimachum reperisset μέσσαβα βοῦς ὑποδὺς, ita mutavisse videtur sententiam, ut pro plurali μεσάβων sibi esset. Postremo vero, re diutius perpensa, iterum ad pristinam suam sententiam revocatus est. Et iure quidem; nam quod Callimachus grammaticus excogitavit μέσσαβα pro μεσσάβοα non pertinet ad Hesiodum, apud quem vera forma vocabuli est μεσάβοος vel potius μεσάβοον, cuius dativus μεσάβῳ contractus est ad normam dativi Πάνθῳ ap. Hom. Il. XVII, 40. Quod μεσάβοον Hesiodus dixit, non mirum videtur, quum etiam ποδανιπτήρ, non ποδονιπτήρ, sit epicum; v. Lobeck. ad Phryn. p. 689., annot. nostr. ad Aristot. Pol. p. 302. Μεσόβοιον, quod habet H. Stephanus, apud Pollucem tantum et Pro-

θνητοῖς ἀνθρώποις, κακοθημοσύνη δὲ κακίστη.
ὧδέ κεν ἁδροσύνῃ στάχυες νεύοιεν ἔραζε,
εἰ τέλος αὐτὸς ὄπισθεν Ὀλύμπιος ἐσθλὸν ὀπάζοι.
ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια· καί σε ἔολπα
γηθήσειν, βιότου αἱρεύμενον ἔνδον ἐόντος.
εὐοχθέων δ' ἵξεαι πολιὸν ἔαρ, οὐδὲ πρὸς ἄλλους

V. 474. Ruhnkenio suspectus sine probabili causa.

V. 476. αἱρεύμενον] Sic Etym. M. p. 38. (nisi quod αἰρεύμενον) Med. Voss. V1. Buttm. Gr. ub. II. p. 67. αἰρεύμενον (Ionic. ab αἴρω) defendit. ἐρεύμενον Varin. p. 200. (Dind.), alii. — βιότοιο ἐρεύμενον edd. ante Br. βιότοιό γ' ἐρεύμενον Bentl. Herm. ἠρευγμένον ex Tzetza Monac., quem sic habere dicit: ἐρεύμενον ἀντὶ τοῦ ἐρευγόμενον. ἀπὸ τῆς ἐρυγῆς τὴν ἀφθονίαν (cod. ἀφωνίαν) τοῦ πλούτου ἐδήλωσε κατὰ μεταφορὰν ἀπὸ τοῦ στομάχου, ὅς, ὅταν πολλῶν βρωμάτων πλησθῇ, τὰς ἐρυγὰς ἐργάζεται. Sed v. infra.

V. 477. εὐοχθέων] Vat. G. Steph. cum aliis paucis εὐοχέων. V. Varin. p. 215. — Post ἵξηαι V1. Vat. 2. Etym. M. p. 401. Tzetzes: εὐοχέων μὴ γράψῃς, μηδ' ἵξεαι· ἐσφαλμένον γὰρ οὕτως τὸ ἔπος εὑρίσκεται.

clum legitur, μεσσαβοῦν vero, quod habet Favorinus, legitur apud Lycophr. 817. ab ipso poeta excogitatum. Quid sit μεσάβοον, intelligitur tum etymologia, tum ἐνδρύου vocabuli significatione perspecta. Ἔνδρυον enim, quod hoc solo loco legitur, varie ab antiquis interpretibus explicatur. Pollux Onom. I, 252. coniecit idem esse quod ἔμβρυον seu paxillum, quo iugum cum temone connectatur; Proculus hunc primo secutus (τὸν δὲ ἱμάντα ζυγῷ συμβαλλόμενον μεσάβουν ὀνομαζόντων, ὃν περιάπτουσι κερκίδι εἰς τὰ μέσον ἐνθέντες τοῦ ζυγοῦ, ἣν ἔνδρυον καλοῦσιν), postea dubitat, utrum ἔνδρυον idem dicendum sit quod μεσάβοιον, an quod ἔλυμα. Tzetzes vero ita: ἔνδρυόν ἐστιν ὃ καὶ ἱστοβοεὺς καὶ ῥυμὸς καλεῖται. In hoc sententiarum discrimine licebit hoc ultimum sectari, quod et etymologia et ipsius loci sententia suadet. Ἔνδρυον est igitur quod δρυῒ inseritur. In aratro πηκτῷ bura est quernea; ergo ἔνδρυον est temo πηκτοῦ, quia inseritur burae (cf. annot. Proculi), μεσάβουν vero ipsum est iugum seu lignum transversum, quod boves duos coniungit, ad normam μεσόδμης vocabuli effictum; de loris cogitare non licet. Callimachus recte μέσσαβα βοῦς ὑποδύς, quod non potest intelligi nisi de iugo. — τυτθός] Nempe τεσσαρακονταετὴς αἰζηὸς (v. 441.) est arator; hunc sequitur puer, τυτθός, cum rastro.

V. 476. αἱρεύμενον] Hoc optime conspirat cum priore versu: ἐκ δ' ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνια. Qui nihil possidet, ei plena sunt dolia aranearum; cui plena frumenti, unde sumere possit, non item. Cf. v. 366. ἐλέσθαι παρεόντος.

V. 477. πολιὸν ἔαρ] V. 492. Πολιόν hic idem atque λευκόν. Callim. Cer. 123. λευκὸν ἔαρ, λευκὸν δὲ θέρος. Theocr. Idyll. XVIII, 27: πότνια νὺξ ἅτε λευ-

αὐγάσεαι· σέο δ' ἄλλος ἀνὴρ κεχρημένος ἔσται
εἰ δέ κεν ἠελίοιο τροπῆς ἀρόῃς χθόνα δῖαν,
ἥμενος ἀμήσεις, ὀλίγον περὶ χειρὸς ἐέργων,
ἀντία δεσμεύων κεκονιμένος, οὐ μάλα χαίρων,
οἴσεις δ' ἐν φορμῷ· παῦροι δέ σε θηήσονται.
ἄλλοτε δ' ἀλλοῖος Ζηνὸς νόος αἰγιόχοιο,
ἀργαλέος δ' ἄνδρεσσι καταθνητοῖσι νοῆσαι.
εἰ δέ κεν ὄψ' ἀρόσῃς, τόδε κέν τοι φάρμακον εἴη·

V. 479. τροπῆς] Sic codd. omnes et A. Editores τροπαῖς. — ἀρόῳς Vl. Gal., ἀρόως (supra η) Vit., ἀρόως etiam Vat. 2. Atque ἀρόῳς, ut optativi formam, praefert Herm. Mihi recte habere videtur ἀρόῃς. Nam quemadmodum non obtinuit Aristarchi sententia in Hom. Il. IX, 681. scribentis σαῷς vel σόῳς pro σόῃς, ita neque hic quorundam codicum scriptura prae vulgata praevalebit et quidem ea de causa, quod ἀρόῳς ut σόῳς aeque pro optativis atque pro coniunctivis haberi poterant; quare consentaneum est abstinuisse poetas a forma incertae significationis.

V. 482. Hunc versum laudat Lucian. de Hesiod. p. 244.

V. 484. καταθνητοῖσι] V. Spitzner. ad Hom. Il. VI, κὸν ἔαρ χειμῶνος ἀνέντος. Cf. Blomf. ad Aesch. Pers. 306.

V. 480. ἥμενος ἀμήσεις] Propter humilitatem, tenuitatem et raritatem aristarum sedens metas, i. e. necesse est, ut cernuum te inclines et quasi conquiniscas, nec opus est, ut festines.

V. 481. ἀντία δεσμεύων] Ob inaequalem aristarum longitudinem. SPOHN. Sed hoc significare posse ἀντία quis putet? Mihi positura mutanda esse videtur: ἥμενος ἀμήσεις ὀλίγον, περὶ χειρὸς ἐέργων ἀντία, δεσμεύων κεκονιμένος i. e. dann kannst du sitzend dein Bischen mähen, fassend was dir in die Hand fällt; ἀντία enim cum χειρός coniungendum erit, quum περί pertineat ad ἐέργων. Hermannus coni. πέρι χειρί vel χερσίν.

V. 486. κόκκυξ κοκκύζει] V. interprr. ad Hor. Sat. I, 7, 31.

V. 488. ὕοι — μηδ' ἀπολήγοι] Non: fieri possit, ut pluat, sed: optandum est, ut pluat. — τρίτῳ ἤματι] Tertio post die, non: per tres dies integros, ut Vossius voluit. Sic Herodot. II, 22: ἐπὶ δὲ χιόνι πεσούσῃ πᾶσα ἀνάγκη ἐστὶν ὗσαι ἐν πέντε ἡμέρῃσι.

V. 489. βοὸς ὁπλὴν] Ut impleat vestigia a bubus solo impressa. Sic ὁπλή hymn. Merc. 77. et infra v. 748. χυτρόπους est vestigium ollae in cinere.

V. 493. χάλκειον θῶκον καὶ ἐπ' ἀλέα λέσχην] In fabrorum officinis mendicantes dormire solebant. Hom. Od. XVIII, 328: οὐδ' ἐθέλεις εὕδειν χαλκήϊον ἐς δόμον ἐλθὼν ἠέ που ἐς λέσχην. — ἐπ' ἀλέα] Qui compositum ἐπαλεής ab ἀλέα deducunt ita, ut alterum ε pro more epicorum demptum esse statuant (ut in δυςκλέα similibus), vereor ne iniuriam faciant Hesiodo. Nam primum in hoc vocabulo valde incertum est, ne dicam vitiosum, αλ longum, quod ne Hermannus quidem evicit ad Soph. Phil. 847., deinde, si vel maxime hoc conce-

ἦμος κόκκυξ κοκκύζει δρυὸς ἐν πετάλοισι
τοπρῶτον, τέρπει τε βροτοὺς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν·
τῆμος Ζεὺς ὕοι τρίτῳ ἤματι, μηδ' ἀπολήγοι,
μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὁπλὴν μήτ' ἀπολείπων·
οὕτω κ' ὀψαρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζοι.
ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσεο· μηδέ σε λήθοι
μήτ' ἔαρ γιγνόμενον πολιὸν μήθ' ὥριος ὄμβρος.
Πὰρ δ' ἴθι χάλκειον θῶκον καὶ ἐπ' ἀλέα λέσχην

123. Vulgo κατὰ θνητοῖσι.

V. 485. ἀρόσῃς] Vat. cum aliis paucis ἀρόσεις.

V. 488. ὕει VI. Vat. 2.

V. 490. ἰσοφαρίζοι] Pauci neque ii boni ἰσοφαρίζει vel ἰσοφαρίζῃ.

V. 491. Vit. quum habeat λήθηοι, Hermannus μηδέ σε λήθῃ scribendum esse putat.

V. 493. Pro θῶκον Schol. Ambr. ad Odyss. XVIII, 327. οὐδόν. — ἐπ' ἀλέα] Sic fere omnes codd. praeter duos malae notae, qui habent ἐπαλέα, quod ab editoribus receptum est. Eustath. p. 1849, 3. ἐπ' ἀλέᾳ.

das, perineptum est λέσχης epithetum ἐπαλεής, si significat id quod volunt: foco calefactum. Nam λέσχαι, quales plurimae fuerunt Athenis, conciliabula erant aperta (ἀθύρωτα) neque praeter Neoptolemi glossographi ullum exstat testimonium igne potuisse calefieri. (Nam Suidae explicatio: λέσχη δὲ παρὰ Ἡσιόδῳ ἡ κάμινος, quomodo sustentari possit, nescio.) Conveniebant eo δημόται et γεννηταὶ aliique, ut inter se colloquia haberent aut, si frigida esset vel humida tempestas, eam evitarent in unum locum coacti. V. de leschis Boettiger. Archaeol. pict. p. 296. Boeckh. Corp. inscr. I. p. 133. Zell. Ferienschr. I. p. 11. Siebelis ad Pausan. X, 25. Etym. M. p. 561: λέσχαι παρὰ Βοιωτοῖς τὰ κοινὰ δειπνητήρια. Tonstrinae, stationes et tabernae medicorum simile quid significant apud Latinos. V. Horat. Sat. I, 7, 3. Hinc longe commodius ἀλής cognatum esse dicas cum ἀλής et ἀολλής et ἀλέα λέσχην refertam hominibus exedram significare. Etym. M. p. 59: ἀλέες ἐστὶν ἀολλέες· σημαίνει τὸ ὁμοῦ, καὶ κράσει τοῦ αο εἰς α μακρὸν καὶ ἀποβολῇ τοῦ ἑνὸς λ ἀλέες καὶ ἄλες, ὡς παρὰ Καλλιμάχῳ ἐν χωλιάμβοις [fragm. 86.]· εἰς τὸ πρὸ τείχους ἱερὸν ἀλέες δεῦτε. Sic etiam ἀλέας Ἀθήνας Menandri intelliges. Atque in hac originatione mecum consentire videtur Lobeckius Paral. p. 162. Ἐπί, quod adiectum ab Hesiodo est, hic eodem iure licebit praeterea interpretari atque apud Sophocl. O. T. 179: ἐν δ' ἄλοχοι πολιαί τ' ἔπι ματέρες. V. Fr. Ellendt. Lex. Soph. I. p. 645. Similiter Op. 194. Neque is inepte facere videtur, qui post interpretatur: neque postea, si hiems advenerit. Similiter Hom. Il. XIII, 799. 800: πρὸ μέν τ' ἄλλ', αὐτὰρ ἐπ' ἄλλα. Ὣς Τρῶες πρὸ μὲν ἄλλοι ἀρηρότες, αὐτὰρ ἐπ' ἄλλοι. Hermannus, qui hanc significationem ἐπί praepositionis in hac quidem vocabulorum coniunctione nullo modo admittendam esse dicit, παρὰ δ' ἀλέα

ὥρῃ χειμερίῃ, ὁπότε κρύος ἀνέρας ἔργων
ἰσχάνει, ἔνθα κ' ἄοκνος ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ,
μή σε κακοῦ χειμῶνος ἀμηχανίη καταμάρψῃ
σὺν πενίῃ, λεπτῇ δὲ παχὺν πόδα χειρὶ πιέζῃς.
πολλὰ δ' ἀεργὸς ἀνὴρ, κενεὴν ἐπὶ ἐλπίδα μίμνων,
χρηΐζων βιότοιο, κακὰ προςελέξατο θυμῷ.
ἐλπὶς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει,
ἥμενον ἐν λέσχῃ, τῷ μὴ βίος ἄρκιος εἴη.
δείκνυε δὲ δμώεσσι, θέρευς ἔτι μέσσου ἐόντος,
Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.
μῆνα δὲ Ληναιῶνα, κάκ' ἤματα, βουδόρα πάντα,
τοῦτον ἀλεύασθαι, καὶ πηγάδας, αἵτ' ἐπὶ γαῖαν
πνεύσαντος Βορέαο δυςηλεγέες τελέθουσιν,

V. 494. ἀνέρας] Hermannus praefert ἀνέρα, ut legitur in Etym. M. Leidensi. — ἔργων] Sic P. M5. et 6. in litura. Correctum postea ἔργον, hoc ut esset participium; Vat. al. ἐέργον, Vl. εἶργων, Vat. 2. ἔργων, sed corr. γρ. εἶργον. Ceteri εἶργον cum A.

V. 495. ἰσχάνει] Sic M5. Vat.; ἰσχάνῃ V2. al. — Pro μέγα Steph. m. μέγαν. — Pro ὀφέλλῃ M5. Vat. G. Vl. Vat. 2. ὀφέλλει. Stribliginem non habet V2. cum al. Br., Gaisf., Herm. ὀφέλλοι. Mihi ὀφέλλῃ recte habere videtur ea sententia, de qua videndus Hermannus de part. ἄν II, 3.

V. 496. σε] δέ G.

V. 497. πιέζῃς] Sic V2. al. Sed M5. Vat. Vat. 2. Vl. al. πιέζοις.

coniecit. Neque ineptum haberem, si a melioribus codicibus sustentaretur, ἐπαλέα, compositum ad modum ἐναολλής vocabuli apud Nicandr. Alex. 236.

V. 494 seq. Quando frigus viros a rusticorum laboribus (ἔργοις) arcet, quo tempore impiger melius utitur ad componendas res domesticas.

V. 497. παχὺν πόδα] Καὶ εἶς (ἔστι?) νόμος ἐν Ἐφέσῳ μὴ ἐξεῖναι πατρὶ παῖδας ἀποθέσθαι, ἕως ἂν διὰ λιμὸν παχυνθῇ τοὺς πόδας. PROCULUS. λεπτῇ χειρί additum est, quod, ut Aristoteles ait in problematis animadvertente Scaligero, famelicis superiora arescunt, inferiora tument. Sensus igitur: ne tibi fame tabescenti manus macrescant, pedes intumescant.

Ex hoc Hesiodi loco explicatur Aristoph. Eq. 917. φάρμακον δίδωμι Τὰν τοῖσιν ἀντικνημίοις ἑλκύδρια περιαλείφειν: nam haec ulcera sunt indicia famis atque miseriae; cf. Theophr. Charact. c. 19.

V. 502. δείκνυε] monstra servis [apes et formicas; has enim intelligere in proverbio rustico naturae videtur consentaneum esse] atque ita admone eos: οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται κτἑ. Ceterum v. 493—501. non cohaerent cum v. 502. 503. V. 502. et 503. abrupti sunt.

V. 504. Ληναιῶνα] Hunc versum non ab Hesiodo Boeoto profectum esse, sed ab Ionico poeta, ut multa alia in hoc carmine, certum est. Nam Boeotis hic mensis dicebatur Βουκάτιος, qui est Atticis Γαμηλιών,

ὅςτε διὰ Θρήκης ἱπποτρόφου εὐρέϊ πόντῳ
ἐμπνεύσας ὤρινε· μέμυκε δὲ γαῖα καὶ ὕλη·
πολλὰς δὲ δρῦς ὑψικόμους ἐλάτας τε παχείας
οὔρεος ἐν βήσσῃς πιλνᾷ χθονὶ πουλυβοτείρῃ
ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήριτος ὕλη.
θῆρες δὲ φρίσσουσ', οὐρὰς δ' ὑπὸ μέζε' ἔθεντο,
τῶν καὶ λάχνῃ δέρμα κατάσκιον· ἀλλά νυ καὶ τῶν
ψυχρὸς ἐὼν διάησι δασυστέρνων περ ἐόντων.
καί τε διὰ ῥινοῦ βοὸς ἔρχεται, οὐδέ μιν ἴσχει.
καί τε δι' αἶγα ἄησι τανύτριχα· πώεα δ' οὔτι,
οὕνεκ' ἐπηεταναὶ τρίχες αὐτῶν, οὐ διάησιν
ἲς ἀνέμου Βορέου· τροχαλὸν δὲ γέροντα τίθησι.
καὶ διὰ παρθενικῆς ἁπαλόχροος οὐ διάησιν,

V. 500. *κομίζειν* Herm.

V. 501. Pro *βίος* Vat. 2. *βίοτος*. — *εἴη* Herm.

V. 504. *βουδόρα*] Vulgo *βούδορα*. V. Etym. M. p. 564, 6. Schol. Ven. Il. XVII, 550. Lobeck. ad Soph. Ai. p. 229.

V. 506. *δυςηλεγέες*] Unus cod. *δυςηλεγέος*. — Pro *τελέθουσιν* A. G. *τελέθωσιν*.

V. 510. *βήσσῃς*] Pauci *βήσσῃσι* et *πιδνᾷ*. M5. *πιληᾷ* (sic) et *βήσῃσι*.

V. 512. 513. A. et It. 513. 512. — Pro *μέζε'* G. *μάζε'*.

V. 513. V1. Vat. 2. *καὶ λάχνῃ καὶ δέρμα*.

V. 516. Gerhard. Lect. Ap. p. 178: *καί τε διάησ' αἶγα τανύτριχα*.

Latinis Decembris pars cum parte Januarii; Lenaeonem prorsus non norunt Boeoti, ut testis est Plutarchus Boeotus ipse; Lenaeon est nomen Ionicum, dictum ita a Lenaeorum festo; v. Boeckh. de Lenaeis cet. p. 50 seq. Quod poeta adiecit *κάκ' ἤματα, βουδόρα πάντα*, minime propterea additum esse puto, ut *βουδόρα πάντα* responderent *Βουκατίου ἤμασι* (nam *Βουκάτιος* est *ἀπὸ τοῦ βοῦς καίνειν*); *βουδόρα* potius dicuntur *ἤματα* ob nutrimenti per hiemem inopiam. Prov. Vatic. I, 22. *βουδόρῳ νόμῳ*. Atqui si hic versus non est Hesiodi, sequitur totum carmen 503-560. esse alius poetae, longe ab ingenio Hesiodi diversi, cuius hiemis descriptio huc adiecta est a rhapsodo quodam. Vv. 561. 562. 563. additi postea sunt, ut transitio fieret ad novum Hesiodii carminis argumentum. Scite iam rem perspexit Twesten. l. l. p. 56 seq. Paulo aliter Lehrsius Quaest. Epp. p. 201., qui veterem Hesiodum inde a v. 536. agnoscit. Sed hoc si statuis, v. 557. cur *μεὶς χαλεπώτατος οὗτος* additum sit, nescis. Hoc autem enuntiato sine dubio ad v. 504. se revocavit poeta.

V. 507. *Θρήκης ἱπποτρόφου*] Oraculum antiquum: *Ἵπποι Θρηΐκιοι* [*Θεσσαλικοί*, Strab.], *Λακεδαιμόνιαι δὲ γυναῖκες, Ἄνδρες δ' οἳ πίνουσιν ὕδωρ καλῆς Ἀρεθούσης*.

V. 512. *μέζεα*] Nomen Ionicum secundum Gregor. Cor. p. 535. V. annot. ad v. 504.

V. 519—521. Haec omnia digniora sunt sophistico aliquo poeta quam gravi Hesiodo. Imprimis displicent 519. 533., quorum il-

ἥτε δόμων ἔντοσθε φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνει,
οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης·
εὖτε λοεσσαμένη τέρενα χρόα καὶ λίπ' ἐλαίῳ
χρισαμένη νυχίη καταλέξεται ἔνδοθι οἴκου,
ἤματι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει,
ἔν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἤθεσι λευγαλέοισιν.
οὐ γάρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθῆναι·
ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε

V. 520. Voss. 1. Vit. ἔντοσθεν μίμνει παρὰ μητέρι κεδνῇ. Herm. μίμνῃ vel παρὰ μητέρι κεδνῇ.

V. 522. εὖτε] εὖ τε Dind., Lehrs.

V. 523. Pro νυχίη al. μυχίη, quod praefert cum Wolf. ad Theog. 991. Herm. — ἔνδοθι] Sic G. al. et Dind. Vulgo ἔνδοθεν.

V. 524. τένδει] Antig. Caryst. 25. τέμνει. Suid. v. τένθαις habet τένθει.

V. 525. καὶ ἤθεσι] Sic M5. Vat. et al. Ceteri καὶ ἐν ἤθεσι, ut Plut. de sol. anim. 9.

V. 526. οὐδέ οἱ Herm. Orph. p. 780.

lum summam antiquitatem spirare nondum persuasit mihi Hermannus. Ceterum hic versus laudatur a Plut. de anim. tranquill. 2. p. 465.

V. 523. νυχίη] Coniunge cum καταλέξεται. Μυχίη superfluum esset propter δόμων ἔντοσθε et ἔνδοθι οἴκου.

V. 524. ὅτ' ἀνόστεος κτἑ.] Graevius laudavit Antigon. Carystium πρ. συν. c. 25: ὁ δὲ πολύπους ἐν τῷ χειμῶνι τὰς πλεκτάνας αὐτοῦ κατεσθίει· τοῦτ' ἔστιν ἤματι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τέμνει. Additus est a Gaisfordio Suidas v. Ἐλεδώνη et Etym. M. p. 327, 23: ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένθει. διὰ τοῦ θ γραπτέον. Adde Proculum: λέγεται γὰρ καὶ ὁ πολύπους ἐν τοῖς χειμῶσιν ἐκμυζᾶν τὸν πόδα συνεστραμμένος ἐν τοῖς μυχοῖς τοῖς ἑαυτοῦ. Ceterum v. Plin. H. N. IX, 29. Ipsum (polypodem) brachia sua rodere falsa opinio est. Id enim a congris evenit ei, sed renasci sicut colotis et lacertis haud falsum. Idem Proculo teste dixerat Aristoteles.

V. 525. ἤθεσι] sedibus consuetis; Herodot. VII, 75. 125. V. Ruhnk. ad Callim. Del. 297. et Koen. ad Greg. p. 495.

V. 526. οὐ γάρ οἱ] Correpta γάρ syllaba ante οἱ, quod habet digamma, indicium est serioris aetatis. Quod sequitur δείκνυ vix potest pro imperfecto haberi, si vel maxime Hermanni coniecturam οὐδέ οἱ veram habeas; magis huc quadrare praesens iam significavi animadvers. in Theodos. p. 249. Atque sic haec praesentis forma ipsa testimonio esse potest abhorrere hanc carminis partem ab antiqua loquendi consuetudine.

V. 527. κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε] Meroen intellexisse videtur, Aethiopum metropolin; v. Herodot. II, 29., de qua nihil apud Homerum.

V. 528. Πανελλήνεσσι] Sic Graeci, ut videtur, apud Homerum audiunt Il. II, 530. versu sublestae fidei (v. Thucyd.

στρωφᾶται, βράδιον δὲ Πανελλήνεσσι φαείνει.
καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται
λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρία βησσήεντα
φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,
οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινοὺς κευθμῶνας ἔχουσι,
καὶ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῷ ἶσοι,
οὗτ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς οὖδας ὁρᾶται,

V. 528. *Πανελλήνεσσι*] Cod. Paris. Phryn. ecl. p. 101. (ap. Bachm. Anecd. II. p. 385.) *παρ' Ἑλλήνεσσι. Πανελλ.* cet. manuscr. Phrynichi.

V. 530. *λυγρὸν*] Pauci *λυγρῶς*. — *μυλιόωντες*] P. *μυλλιόωντες*, Crates, Br. *μαλκιόωντες*. V. Procul. et Etym. M. p. 594, 46.

V. 532. Male Br. *οἶ σκέπα μαιόμενοι — ἔλωσι.* Hermanno vero *οἶ* (i. e. *ἐκεῖσε, οὗ κευθμῶνας ἔχουσι*) sufficiebat.

V. 533. Hermannus: *τοὶ δὲ τρίποδι βροτοὶ ἶσοι.*

V. 534. *νῶτ' ἐάγῃ* Bentl. Voluit sine dubio etiam sequentia pro versus ratione mutare.

I, 3.), vel sic tamen diverso modo. Nam Homerus non Graecos omnes *Πανέλληνας* dicit, sed adiunctis Achivis *Πανέλληνας καὶ Ἀχαιούς*. Sed v. Strabon. VIII, p. 568. Hesiodus etiam v. 653. Graeciam totam dixit *Ἑλλάδα*, si hic versus ab Hesiodo profectus est. V. de *Πανέλλησι* O. Müller. Aegin. p. 19. 155. Alia quaedam vocabuli *Πανελλήνων* exempla protulit Bergkius Comment. de reliq. com. Att. p. 23.

V. 530. *μυλιόωντες*] Noli intelligere de collidendo dentes prae frigore; ridiculum esset enim de feris ita dicere; *λυγρὸν μυλιόωντες* dicitur de iis feris, quibus nutrimenta in silvis desunt propter hiemem: misere, aegre se nutrientes; *μυλιάω* est a *μύλη*, dens molaris; bene igitur hoc verbum denotat frustraneam manducandi operam.

V. 533. *τρίποδι βροτῷ*] Vossius: Gleich sind auch die Menschen dem Dreifufs, dem sich der Rücken verbog und das Haupt zum Boden herabschaut. Legit igitur *βροτοί* cum L. Wachlero (*τότε δὲ τρίποδι βροτοὶ ἶσοι*) et Passovio, quod ne unus quidem codicum praebet. Sed *φοιτῶσιν* quum non facile aliter possit intelligi quam de hominibus, ne opus quidem est hac emendatione. *Τρίπους βροτός* prae ceteris populis Graecis Boeotis, quibus Sphingis aenigma in animo haerebat, est senex, qui baculo tanquam tertio utitur pede. Eadem imagine Aeschylus usus est Agam. 80: *τὸ δ' ὑπέργηρων — τρίποδας μὲν ὁδοὺς στείχει*; v. quem Wellauerus illic laudavit Seidler. ad Eur. Troad. 228.

V. 534. *οὗτ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε*] Hoc mire dictum est pro: cuius flexa senectute cervix est. Nonn. Dion. VII, 41: *ἄρκιον οὐ πέλε γῆρας, ὅπερ νεότητα μαραίνει, Καὶ βραδὺν ἄνδρα τίθησι κάτω νεύοντα καρήνῳ, Κυφὸς ὅτε τρομερῇσι περισσοπόδεσσι πορείαις Γηροκόμῳ βαρύγουνος ἐρείδεται ἠδέϊ*

τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν, ἀλευόμενοι νίφα λευκήν.
καὶ τότε ἕσσασθαι ἔρυμα χροός, ὥς σε κελεύω,
χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμιόεντα χιτῶνα·
στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι·
τὴν περιέσσασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
μηδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.
ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα βοὸς ἶφι κταμένοιο
ἄρμενα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας.
πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπότ' ἂν κρύος ὥριον ἔλθῃ,
δέρματα συῤῥάπτειν νεύρῳ βοός, ὄφρ' ἐπὶ νώτῳ
ὑετοῦ ἀμφιβάλῃ ἀλέην· κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
πῖλον ἔχειν ἀσκητόν, ἵν' οὔατα μὴ καταδεύῃ·

V. 535. *ἀλευάμενοι* Gramm. in Cram. Anecd. Oxon. I. p. 174.
V. 537. *χλαῖνάν τε*] Sic M5. Vat. Vat. 2. al. Alii cum V2. *χλαῖναν μέν*, quod receperunt editores.
V. 538. V. Gramm. in Cram. Anecd. Ox. I. p. 297. Schol. Ven. Il. XI, 601.
V. 543. *ὁπότ' ἂν*] Sic M5. duoque alii. Ceteri MS. *ὁπότε*.
V. 544. *νώτῳ*] Proculus *νώτων*, ut videtur; Br. ex Moschop. *ὤμῳ*.
V. 548—553. delevit Br. e sententia Ruhnkenii, inclusit Bentl. Herm. facta post *πέλεται* v. 547. plena positura sic totum locum constitui iubet: *Βορέω δὲ πεσόντος Ἀὴρ πυροφόροις— βάκτρῳ*. Corn. Gall. I, 217—219: Nec coelum spectare licet, sed prona senectus Terram, a qua genita est et reditura, videt. Fitque tripes prorsus quadrupes ut parvulus infans Et per sordentem flebile serpit humum.

V. 535. *φοιτῶσιν*] *θῆρας* intelligi vult Spohnius cum scholiastis, sed inepte foret dictum: ferae quadrupedes incedunt ut homines senes, quibus pro tertio pede est baculus. De hominibus loquitur poeta.

V. 536. *ἔρυμα χροός*] Hom. Il. IV, 137: *μίτρης θ', ἣν ἐφόρει, ἔρυμα χροός*.

V. 537. *τερμιόεντα χιτῶνα*] Hom. Od. XIX, 242. Est quam postea dixerunt *σισύραν* a *σύρω*, quod ad pedes usque defluebat, ita ut et hic *Ἰαόνων ἑλκεχιτώνων* memineris. V. ad v. 504. Non diversa videtur *κατωνάκη* fuisse apud rusticos Dorienses; v. Müller. Dor. II. p. 41. Welcker. prolegg. ad Theognid. p. XXXV.

V. 541 seq. *πέδιλα βοὸς— πίλοις — πυκάσσας*] Sic Laertes rustico vestimento usus apud Hom. Od. XXIV, 228: *περὶ δὲ κνήμῃσι βοείας κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο*.

V. 544. *δέρματα συῤῥάπτειν νεύρῳ βοός*] Haec est illa *διφθέρα* Helotarum apud Spartanos, quae aliquanto differt a *σισύρᾳ* (v. 537.); cf. Müller. Archaeol. p. 422.

V. 546. *πῖλον*] Alias *κυνῆν*, ut apud Hom. Od. XXIV, 231. De forma *κυνέης* Boeotorum v. Theophrast. Histor. pl. III, 9. Cf. Müller. Archaeol. p. 424.

V. 547. *πεσόντος*] Cessante Borea voluit Spohnius, ut cadente Euro apud Livium XXV, 27. Virg. Ge. I,

ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται Βορέαο πεσόντος·
ἠῷος δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
ἀὴρ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις·
ὅςτε ἀρυσσάμενος ποταμῶν ἄπο ἀενaόντων,
ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
ἄλλοτε μέν θ' ὕει ποτὶ ἕσπερον, ἄλλοτ' ἄησι
πυκνὰ Θρηϊκίου Βορέου νέφεα κλονέοντος.
τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἶκόνδε νέεσθαι,
μήποτέ σ' οὐρανόθεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατά θ' εἵματα δεύσῃ.
ἀλλ' ὑπαλεύασθαι· μεὶς γὰρ χαλεπώτατος οὗτος

ἔργοις· Ὅςτε — ἀεναόντων, Ὑψοῦ — θυέλλῃ, Ἄλλοτε — ἄλλοτε δ' εἶσιν Ἠῷός γ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Versum 553. esse alius rhapsodi dicit pro versu 547: ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι Πυκνὰ Θρηϊκίου Βορέω νέφεα κλονέοντος.

V. 549. Unus Ambrosianus πυρφόρος ἐντέταται, sed correctum est. Seleucus pro πυροφόρος ὀμβροφόρος.

V. 550. ὅςτ' ἀπαρυσσάμενος Gerhard. Lect. Apoll. p. 176. — ἀεναόντων] M5. V1. αἰὲν ἐόντων. Vat. P. αἰὲν ναόντων. Ceteri αἰεναόντων.

V. 555. μήποτ' οὐρανόθεν V1. Vat. 2.

V. 556. τε] P. δέ.

854. Sic Hom. Od. XIX, 202., quem locum Hermannus laudavit: τῇ τρισκαιδεκάτῃ δ' ἄνεμος πέσε. Sed apud eundem Homerum Od. XIV, 475. minus certa videtur haec significatio: νὺξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακή, Βορέαο πεσόντος, Πηγυλίς· αὐτὰρ ὕπερθε χιὼν γένετ' ἠΰτε πάχνη, Ψυχρή, καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσταλλος. Sic κεραυνοῦ πεσόντος, σκηπτοῦ πεσόντος, de quibus videndus est Dorvillius ad Char. p. 64. Porro apud Pindar. Ol. II, 40: πένθος δ' ἐπίτνει βαρύ, et Aeschyl. Pers. 767. Blomf.: ἔργον, οἷον οὐδέπω τόδ' ἄστυ Σούσων ἐξεκείνωσεν πεσόν, Eurip. El. 639. Mihi igitur non dubium videtur πίπτειν hic habere non passivam, sed activam significationem, quasi ἐμπεσόντος vel ἐπιπεσόντος dixisset (Herodot. VI, 44.). Proculus: πνεῖ γὰρ ἀπὸ ὑψηλοτέρων ὁ Βορέας, ὃ δηλοῖ τὸ πεσεῖν. Moschop.: πεσόντος ἀντὶ τοῦ καταπνεύσαντος.

V. 549. μακάρων ἐπὶ ἔργοις] Μάκαρες locupletes sic simpliciter apud Homerum non dicuntur; nam Il. XI, 68. Od. I, 217. versu sequente additur, cur sic dicatur homo; est indicium recentioris aetatis, ut ἀὴρ πυροφόρος, nubes fecunda, quae triticum procreat. Ἀήρ hic pro αὔρᾳ, quae e fluminibus surgens modo in nubem cogitur et pluvium emittit, modo ventis vehementioribus dissipatur. V. Herodot. II, 27: τῆς αὔρης δὲ πέρι, ὅτι οὐκ ἀποπνέει (ὁ Νεῖλος), τήνδε ἔχω γνώμην, ὡς κάρτα ὑποθέρμων χωρέων οὐκ οἰκός ἐστι οὐδὲν ἀποπνέειν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινος φιλέει πνέειν. Hom. Odyss. V, 469.

V. 557. μεὶς] Ex hac Ionica forma patet μὲν — fuisse radicem

χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
τῆμος τὤμισυ βουσὶν, ἐπ' ἀνέρι δὲ πλέον εἴη
ἁρμαλιῆς· μακραὶ γὰρ ἐπίῤῥοθοι εὐφρόναι εἰσί.
[ταῦτα φυλασσόμενος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰςόκεν αὖτις
γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα, δή ῥα τότ' ἀστὴρ
Ἀρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο
πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος.
τὸν δὲ μέτ' ὀρθρογόη Πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν

V. 559. *τὤμισυ*] Sic P. Gal., *τὤμισυ βουσὶν ἐπὶ δ' ἀνέρι πλέον* V1. Vat. 2. (in hoc corr. *θὤμ.*). Vulgo *θὤμισυ*, ut Procul., Mosch. et Tzetza. — Porro *βουσὶν ἐπὶ δ'* M5. Vat., *βουσὶν ἐπ'* V2. alii. Pro *δὲ πλέον* P. *τὸ πλ.* Br., Herm. *βουσὶν, ἐπ' ἀνέρι δὲ πλέον εἴη* e MS., quod recepimus pro *βουσ', ἐπὶ δ' ἀνέρι καὶ πλέον*.
V. 561 — 563. Hi versus adiecti sunt postea. Delevit Br. e sententia Plutarchi. Herm., qui antiqui Hesiodi eos habet, *εἰσὶ ταῦτα φυλασσομένοις, ἰσοῦσθαι κτέ.*
V. 567. *ἀκροκνέφαιος*] G. *ἀκροκνέφαος*.
V. 568. *ὀρθρογόη*] M5. V1. Vat. G. Etym. M. *ὀρθογόη*. Utramque lectionem norat Proculus, qui praeterea addit fuisse huius vocabuli, quae postea mutata est; atque hoc derivandum esse a *μένω* (a *μένω* etiam *μῆνις*), *μῆνα* igitur esse aliquid quod duret, i. e. certum temporis spatium, satis apertum esse videtur. Ergo si *μήνη* est mensis, non opus est continuo, ut lunae primo [illegible]rit notio, sed haec addita postea est.

V. 558. De *προβάτοις* vid. Schol. Ven. Il. XIV, 124.

V. 559. *τὤμισυ*] Sic recte Ionica et Aeolica contractione; Attica fuisset *θὤμισυ*; v. animadvers. ad Theog. 88. De *τὤμισυ* v. Eustath. ad Hom. p. 245, 37. Ad idem genus Ionicarum et Aeolicarum crasium pertinent *ὦλλοι*, *ὤριστος*, *τοὐρμοκράτεος*. V. Boeckh. Inscr. I. p. 18. *Τοὔνεκα* legitur apud Boeckh. Corp. Inscr. N. 380. Giese Dial. Aeol. p. 391.

V. 559 seq. *τὤμισυ — ἁρμαλιῆς*] Cato de re rust. 57: Familiae cibaria qui opus faciunt per hiemem tritici modios IV, per aestatem modios IV. Columella VI, 3. LANZI.
V. 560. *μακραὶ κτέ.*] *μακραὶ γὰρ εὐφρόναι ἐπίῤῥοθοί εἰσι.* Ceterum hic locus est antiquissimus, quo *εὐφρόνη* dicitur pro *νυκτί*.
V. 564. *ἑξήκοντα*] Bruma Hesiodi tempore erat XXIX. Decembr. (Iulian.) atque hinc usque ad exortum Arcturi (Hesiodo d. XXIV. Febr.) proprie sunt LVII. dies, non LX, ut hic ait Hesiodus. V. Ideler. Enchir. chron. I. p. 246 seq.
V. 567. *πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται*] Idelerus l. l.: Der Spätaufgang des Arctur ist der letzte, nicht, wie der Dichter

ἐς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.
τὴν φθάμενος οἴνας περιταμνέμεν· ὣς γὰρ ἄμεινον.
ἀλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἂμ φυτὰ βαίνῃ,
Πληϊάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος οὐκέτι οἰνέων·
ἀλλ' ἅρπας τε χαρασσέμεναι καὶ δμῶας ἐγείρειν.
φεύγειν δὲ σκιεροὺς θώκους καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον
ὥρῃ ἐν ἀμήτου, ὅτε τ' ἠέλιος χρόα κάρφει.
τημοῦτος σπεύδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγινεῖν,
ὄρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴῃ.
ἠὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
ἠώς τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου·

qui ὀρθοβόην legerent.

V. 570. περιταμνέμεν] Sic M5. Vat.; al. περιτεμνέμεν.

V. 571. βαίνῃ Gal.

V. 574. ἠῶ κοῖτον] V. animadv. ad Theog. 48. Fort. κοῖτον ἐπ' ἠῶ. Nam quod primo opinabar cum Gerhardio Lect. Apoll. p. 145. ἐπ' ἠόα κοῖτον, nunc prorsus displicet.

V. 575. Pauci cum Tzetza κάρφῃ.

V. 576. ἀγινεῖν] Sic V1. 2. Gal. Vulgo ἀγείρειν.

V. 577. Pauci ὄρθου. — Pro εἴῃ Herm. εἴη.

V. 578. ἀπαμείρεται Gal. V. ad Theog. 801.

V. 579. προφέρει δέ τε Fέργου Bentl.

sagt, der erste sichtbare Aufgang des Sterns in der Abenddämmerung. Solche Verwechselungen kommen auch anderwärts vor. Mirum tamen, si ita confudit cana antiquitas. Potius ita voluisse videtur poeta: προλιπὼν πρῶτον ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος. — ἀκροκνέφαιος] Haec vox comparanda erat cum Homerico νυκτὸς ἀμολγῷ a Buttmanno Lexil. II. p. 45.

V. 568. Πανδιονὶς] Nota fabula est de Procne, Pandionis filia, Terei uxore, quae in hirundinem mutata est.

V. 570. Omnem uvarum curam ad Arcturi cursum metiuntur; v. Platon. Legg. VIII. p. 844.

V. 571. φερέοικος] V. animadvers. ad v. 375. Ὁ μὲν Θρᾷξ Διονύσιος ἔλεγε φερέοικον τὸν κοχλίαν· ἐπιτιμῆσαι δέ φησιν αὐτῷ τινα τοῦτο λέγοντι Ἀρκάδα, εἶναι γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸν φερέοικον ὁρᾶν (Heins. οὐρὰν) μελίττῃ ἐοικότα, σμικρότατον, κάρφη καὶ συρφετὸν ἑαυτῷ συνάγοντα, στεγοποιεῖσθαι διὰ τοῦ χειμῶνος, βαίνειν δ' ἀνὰ τὰ φυτὰ θέρους. PROCULUS. Cf. Etym. M. p. 790. Inde ab antiquo poeta apud Ciceron. de divin. II, 64. dicitur herbigrada, domiporta. Fuerunt tamen qui φερέοικον testudinem intelligerent (v. Etym. M. l. l.).

V. 572. Πληϊάδας φεύγων] Quando cochlea calorem vitatura foliorum umbram sectatur. — τότε δὴ σκάφος] non amplius circumfodi vites debent.

V. 574. Noli captare umbras arborum neve dormiendo auro-

ἠώς, ἥτε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθου
ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βουσὶ τίθησιν.
Ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
τῆμος πιόταταί τ' αἶγες καὶ οἶνος ἄριστος,
μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
εἰσίν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,
αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότ' ἤδη

V. 583. καταχεύετ'] Sic M5. Vat., Gaisf., al. Ceteri edd. cum Moschop. ἐπιχεύετ'.

V. 584. πυκνὸν] G. πυκνῶν.

V. 586. δέ τε ἄνδρες] Sic V2. al. Sed M5. Vat. Vat. 2. P. δέ τοι.

V. 588. τε commode hic abesset. V. Herm. Orph. p. 757. Spitzner. de vers. her. p. 96.

V. 589. βίβλινος] Sic M5. Vat. V2. al.; βύβλινος alii, ut Vat. 2.

V. 590. σβεννυμενάων] In antiquis exemplaribus ζβεννυram exspectare; hae enim concessationes attrectant corpus; contra vero necesse est, ut festines. Nam si cum exorta aurora opus agressus fueris, tertiam eius partem iam pro facto habeas.

V. 582. Plinius H. N. XXII, 22: Venerem stimulare in vino (scolymum) Hesiodo et Alcaeo testibus, qui florente ea cicadas acerrimi cantus esse et mulieres libidinis avidissimas virosque in coitum pigerrimos scripsere, velut providentia naturae hoc adiumento tunc valentissimo. Cf. fragm. 24. Sed vide, quam incertus hic auctor sit Plinius. De scolymo in vinum iniiciendo ne verbum quidem Hesiodus neque is, quem praeterea huius rei testem adsciscit, Alcaeus. Accedit, quod idem Plin. H. N. X, 62. ne mentione quidem Alcaei iniecta sic: viros avidiores Veneris hieme, feminas aestate Hesiodus prodidit. Quare etiamnunc puto versus duos, qui apud Proculum sequuntur: ἀνθεῖ δὲ καὶ ὁ σκόλυμος, νῦν δὴ μιαρώταταί εἰσι γυναῖκες, Λεπτοὶ δέ τοι ἄνδρες, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει, esse alicuius comici, non Alcaei, quem tam serviliter imitatum esse Hesiodum non credo. Sed comicos Hesiodi memores fuisse ex Aristophane intelligitur, qui Avv. 709. eleganter imitatus est Hesiodum Oper. 448. Longe liberalior est imitatio de cicada, quae antecedit. V. Alc. fragm. XXXI. Schneidew. Ceterum Hesiodus imitatus est Hom. Il. III, 151 seq., Hesiodum Nicand. Ther. 779., qui habet Σείριος ἄζει, ut Hes. Scut. 397.

V. 586. V. Arist. Probl. IV, 28.

V. 589. βίβλινος οἶνος] Athenaeus I. p. 31. A. cum Epicharmo (cf. Etym. M. p. 197.) Thracicum a montibus biblinis in Thrapia, Demus vero Delius ap. Steph. Byz. et Simus ap. Etym. M. l. l. Naxium vinum, dictum ita a fluvio Biblo, intellexerunt. Atque hos (siquidem alter ab altero differt) videtur Proculus secutus esse, ab Holstenio recte sic emenda-

εἴη πετραίη τε σκιή, καὶ βίβλινος οἶνος,
μᾶζά τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων,
καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκυίης,
πρωτογόνων τ' ἐρίφων· ἐπὶ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
ἐν σκιῇ ἑζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
ἀντίον ἀκραέος Ζεφύρου τρέψαντα πρόςωπον,
κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀποῤῥύτου, ἥτ' ἀθόλωτος.
Τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.
Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν

μενάων scriptum esse testatur Eustath. ad Hom. p. 217. p. 1260. 7. Cf. annotat. ad Theodos. p. 225.

V. 594. *ἀκραέος*] Sic M5. V2. al., *εὐκραέος* Vat. Vat. 2. V1, al. Porro *ἀνέμου* pro *Ζεφύρου* habet P. G. — *πρόςωπον* est lectio M5. al. Quid Vat. habeat, non indicavit Lanz. Alii *πρόςωπα*, ut Vat. 2., quod rec. editores.

V. 596. *τρὶς ὕδατος*] Sic Gal., Vat. 2. al. et Boiss. Vulgo *τρὶς δ' ὕδατος*. Hermannus vero, qui hunc versum cum antecedente coniungendum esse putat, *τρεῖς ὕδατος κτλ.* Sed otiosum prorsus esset *ὕδατος* post *κρήνης*. — *ἱέμεν* P.

tus: *οἶνον βύβλινον* (sic enim Proculus), *ὃν οἱ Νάξιοι παρ' αὐτοῖς γεωργεῖσθαί φασι παρὰ ποταμὸν οὕτω καλούμενον.* [*Βίβλον* Steph. B., *Βιμβλίνην* Etym. M.] Hoc igitur longe praeferendum esse puto, quum Naxus insula celeberrima fuerit sedes Bacchi apud Graecos culti. E fabula, quam Aglaosthenes, Naxicorum scriptor (Hyg. Poet. astron. I, 17.), tradidit, Naxo in Etruriam propagatum esse Bacchi cultum probabile est atque sic fortasse facillime explicatur nomen, quod Bacchus habuit apud Etruscos, Phuphluns, si cum *βιβλίνῳ οἴνῳ* componatur. V. Gerhard. Rhein. Museum I. p. 135.

V. 590. *μᾶζά τ' ἀμολγαίη*] Est panis bene coctus, in quo *ἀμολγὸς* (*ἀκμή*) coquendi recte observatus est; v. Gramm. ap. Cramer. Anecd. Ox. I. p. 82: *καὶ Ἡσίοδος μᾶζαν ἀμολγαίην τὴν ἀκμαίαν πρὸς τὸ φαγεῖν.* Athen. III. p. 115: *Ἐρατοσθένης δὲ ποιμενικήν, Καλλίστρατος δὲ τὸν τυρόν.* Procul. et Etym. M. Buttm. Lexil. II. p. 45. Praeterea scripsi *μᾶζα* ex regula grammaticorum, quos laudavi Allgem. Lehre v. Accent p. 145. Accedat Herodian. *περὶ διχρόνων* ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 288: *μᾶζα ἐκτεῖνον τὸ πρὸ τοῦ διπλοῦ ᾶ.* Cf. p. 293. et Lobeck. Paral. II. p. 405. — *σβεννυμενάων*] quae non iam lactantes sunt. Hippocr. de aer. et aq. p. 18: *τὰ παιδία ἀδύνατοι τρέφειν εἰσί· τὸ γὰρ γάλα ἀποσβέννυται ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος καὶ ἀτεραμνίης.* Galenus saepius *γάλα σβέσαι*. Aeschyl. Ag. 932. Well.: *ἔστιν θάλασσα, τίς δέ νιν κατασβέσει;*

V. 591 — 595. Hi versus ab alio rhapsodo additi esse videntur. V. 595. laudatur a Plut. Symp. VIII, 5. sine *τ'* post *κρήνης*. Hermannus malam repetitionem, quae inest in versibus 589. et 591. 592., eo removeri posse putat, si eiectis vocibus *ἐπὶ δ' αἴθοπα* — *ἑζόμενον* scribatur *κεκορημένῳ* et *τρέψαντι*. Illum enim, cui *πετραίη σκιή* non placuisset, ante *ἀλλὰ τότ' εἴη* scripsisse.

V. 596. *τρὶς ὕδατος*] V. Plut. Symp. III, 9. Non opus est,

δινέμεν, εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ σθένος Ὠρίωνος,
χώρῳ ἐν εὐαεῖ καὶ ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.
μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν· αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
πάντα βίον κατάθηαι ἐπάρμενον ἔνδοθι οἴκου,
θῆτά τ' ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔριθον
δίζεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθος·
καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ φείδεο σίτου·
μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἕληται.
χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συρφετόν, ὄφρα τοι εἴη
βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπηετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
δμῶας ἀναψῦξαι φίλα γούνατα καὶ βόε λῦσαι.

V. 599. εὐαεΐ A. Probat Spitzn. de vers. her. p. 43. Sed recte Friedem. de pentam. p. 364.

V. 601. ἔνδοθεν A.

V. 602. θῆτά τ'] Graevius cum A. sine τ'. Unus cod. apud Lanz. θῆτα δ'. Steph. θῆτ' ἄοικον, ut Proculi lemma.

V. 606. δ'] P., Proculi lemma et Vat. 2. τ'. — Pro εἴη Herm. εἴῃ. Heyn. ad Il. XI, 773. cur spurium habeat, nescio.

ut hic versus coniungatur cum antecedentibus: nam regulam quandam peculiarem is continet, debere qui vinum bibere velit unam vini partem temperare cum tribus partibus aquae idque esse sanissimum. Paulo aliter Aristoph. Equit. 1195: ἔχε καὶ πιεῖν κεκραμένον τρία καὶ δύο, ubi cf. Berglerum. Alcaeus 33, 4: ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο Πλείαις. Cur Proclus addiderit fieri hoc debere in geminorum signo, non satis perspicio.

V. 598. φανῇ σθένος Ὠρίωνος] IX. Iul.; v. Ideler. I, p. 247. Σθένος Ὠρίωνος epica paraphrasis, ut ἲς Τηλεμάχοιο, βίη Ἡρακληείη.

V. 599. ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ] Orbem areae antiquae intelligit, quem boves calcant. V. Senec. Quaest. Nat. I, 2. Nisi de calcando per pedes pecorum frumento intellexit.

V. 600. μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν] Constr. μέτρῳ δὲ τὸν σῖτον ἄγγεσιν ἐγκομίσασθαι.

V. 602. θῆτα] θής hic multum differt a δμωσί, est enim villicus, i. e. custos fructuum (Cic. Verr. III, 50.), atque ἔριθος, quae deinceps sequitur, villica. De utroque v. Caton. de R. R. 5. 142. 143. θὴς ἄοικος est villicus, qui non habet familiam. Lehrsius (Quaest. epp. p. 205.) versus 602. 603. hic alienos esse iudicat, quod nescias, cur post messem conditam operae parentur. Recte, ni fallor.

V. 604. Virg. Ge. III, 404: Nec tibi cura canum fuerit postrema.

V. 605. ἡμερόκοιτος] V. animadvers. ad v. 375. Oppian. Hal. II, 408.

V. 607. ἐπηετανόν] est quatuor syllabarum, ut Hom. hymn. Merc. 113. WACHL.

V. 610. Ἀρκτοῦρον] Die XVIII. Septembr.; v. Ideler. l. l. I. p. 247.

V. 612. Describitur vinum passum Varr. ap. Nonium c. 17. n. 16: Passum nominabant, si in vindemia uvam diutius coctam legerent eam-

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
οὐρανόν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐςίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
ὦ Πέρσῃ, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βότρυς.
δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας·
πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πληϊάδες θ' Ὑάδες τε τό τε σθένος Ὠρίωνος
δύνωσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
ὡραίου· πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυςπεμφέλου ἵμερος αἱρεῖ,

V. 609 seq. *ἔλθαι — ἐςίδοι* Par.
V. 611. *ἀποδρέπειν* P. VI. Vat. 2. Fortasse *ἀποδρέπεν* voluit, Dorico infinitivo.
V. 612. *τ'*] abest a G.
V. 616. *ἀρότου*] Male quidam codd., ut Vat. 2., *ἀρότρου.*
V. 618. *αἱρῇ* unus Vindobon. et G. Versum in animo habet Schol. Ven. Il. XVI, 748.

que passi essent in sole aduri. Verius Columella XII, 39: Uvam praecoquam bene maturam legere: acina arida aut vitiosa reiicere ..... in sole pandere uvas et noctibus tegere, ne irrorentur. Plin. H. N. XIV, 8: Apud Graecos iure clarissimum nomen accepit, quod appellaverunt bion (ed. Spir. brion, scr. biblinon) ad plurimos valetudinum usus excogitatum. — Fit autem hoc modo: uvae paulum ante maturitatem decerptae siccantur acri sole, ter die versatae per triduum, quarto exprimuntur, dein in cadis sole inveterantur. Adde eiusdem Plinii XIV, 9., quo de diachyto vino docetur.

V. 617. Hic versus temere adiectus esse videtur ab eo rhapsodo, qui non sine fine hanc Hesiodii carminis partem esse volebat; nam quod sequitur *πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη* non una parte laborat. Primum enim nihil voluisse videtur auctor, nisi hoc: atque ita quidem recte constituti sint totius anni conditi labores; sed deest *ὧδε*, *οὕτως* vel tale aliquid; deinde rectius dixisset: *καὶ οὕτως ἄρμενος ἂν εἴη πλειὼν κατὰ χθονός*: denique *πλειών* est vocabulum recentioris aetatis, ne dicam Alexandrinae; v. Spanhem. ad Callim. Iov. 89. Aliter Lehrsius (Quaest. epp. p. 206.), qui hanc esse sententiam putat: „dann gedenke der Saat, und das Jahr möge schicklich, nachdem alles gut besorgt, unter die Erde gehen.'' Placeret ita et mihi, si certum *εἴην* optativi exemplum ab *εἶμι* invenirem, quod inventum iri dubito, quod, si *εἶ* in *εἴην* est radix vocabuli, *ι* optativi prorsus deesse videtur. Dixi de hac re in Allgem. Lehre v. Accent der gr. Sprache p. 83. 91.

V. 618. Inchoatur nova pars carminis, quae de navigatione agit. — *αἱρεῖ*] Si recte hic versus hoc loco legitur, supple:

ἥτε δόμων ἔντοσθε φίλῃ παρὰ μητέρι μίμνει,
οὔπω ἔργ' εἰδυῖα πολυχρύσου Ἀφροδίτης·
εὖτε λοεσσαμένη τέρενα χρόα καὶ λίπ' ἐλαίῳ
χρισαμένη νυχίη καταλέξεται ἔνδοθι οἴκου,
ἤματι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει,
ἔν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἤθεσι λευγαλέοισιν.
οὐ γάρ οἱ ἠέλιος δείκνυ νομὸν ὁρμηθῆναι·
ἀλλ' ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε

V. 520. Voss. 1. Vit. *ἔντοσθεν μίμνει παρὰ μητέρι κεδνῇ.* Herm. *μίμνῃ* vel *παρὰ μητέρι κεδνῇ.*

V. 522. *εὖτε*] *εὖ τε* Dind., Lehrs.

V. 523. Pro *νυχίη* al. *μυχίη*, quod praefert cum Wolf. ad Theog. 991. Herm. — *ἔνδοθι*] Sic G. al. et Dind. Vulgo *ἔνδοθεν.*

V. 524. *τένδει*] Antig. Caryst. 25. *τέμνει.* Suid. v. *τένθαις* habet *τένθει.*

V. 525. *καὶ ἤθεσι*] Sic M5. Vat. et al. Ceteri *καὶ ἐν ἤθεσι*, ut Plut. de sol. anim. 9.

V. 526. *οὐδέ οἱ* Herm. Orph. p. 780.

lum summam antiquitatem spirare nondum persuasit mihi Hermannus. Ceterum hic versus laudatur a Plut. de anim. tranquill. 2. p. 465.

V. 523. *νυχίη*] Coniunge cum *καταλέξεται.* *Μυχίη* superfluum esset propter *δόμων ἔντοσθε* et *ἔνδοθι οἴκου.*

V. 524. *ὅτ' ἀνόστεος κτἑ.*] Graevius laudavit Antigon. Carystium *πρ. συν.* c. 25: *ὁ δὲ πολύπους ἐν τῷ χειμῶνι τὰς πλεκτάνας αὑτοῦ κατεσθίει· τοῦτ' ἔστιν ἤματι χειμερίῳ, ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τέμνει.* Additus est a Gaisfordio Suidas v. *Ἐλεδώνη* et Etym. M. p. 327, 23: *ὅτ' ἀνόστεος ὃν πόδα τένθει. διὰ τοῦ θ γραπτέον.* Adde Proculum: *λέγεται γὰρ καὶ ὁ πολύπους ἐν τοῖς χειμῶσιν ἐκμυζᾶν τὸν πόδα συνεστραμμένος ἐν τοῖς μυχοῖς τοῖς ἑαυτοῦ.* Ceterum v. Plin. H. N. IX, 29. Ipsum (polypodem) brachia sua rodere falsa opinio est. Id enim a congris evenit ei, sed renasci sicut colotis et lacertis haud falsum. Idem Proculo teste dixerat Aristoteles.

V. 525. *ἤθεσι*] sedibus consuetis; Herodot. VII, 75. 125. V. Ruhnk. ad Callim. Del. 297. et Koen. ad Greg. p. 495.

V. 526. *οὐ γάρ οἱ*] Correpta *γάρ* syllaba ante *οἱ*, quod habet digamma, indicium est serioris aetatis. Quod sequitur *δείκνυ* vix potest pro imperfecto haberi, si vel maxime Hermanni coniecturam *οὐδέ οἱ* veram habeas; magis huc quadrare praesens iam significavi animadvers. in Theodos. p. 249. Atque sic haec praesentis forma ipsa testimonio esse potest abhorrere hanc carminis partem ab antiqua loquendi consuetudine.

V. 527. *κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε*] Meroen intellexisse videtur, Aethiopum metropolin; v. Herodot. II, 29., de qua nihil apud Homerum.

V. 528. *Πανελλήνεσσι*] Sic Graeci, ut videtur, apud Homerum audiunt Il. II, 530. versu sublestae fidei (v. Thucyd.

στρωφᾶται, βράδιον δὲ Πανελλήνεσσι φαείνει.
καὶ τότε δὴ κεραοὶ καὶ νήκεροι ὑληκοῖται
λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρία βησσήεντα
φεύγουσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τοῦτο μέμηλεν,
οἳ σκέπα μαιόμενοι πυκινοὺς κευθμῶνας ἔχουσι,
καὶ γλάφυ πετρῆεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῷ ἶσοι,
οὗτ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς οὖδας ὁρᾶται,

V. 528. *Πανελλήνεσσι*] Cod. Paris. Phryn. ecl. p. 101. (ap. Bachm. Anecd. II. p. 385.) *παρ' Ἑλλήνεσσι. Πανελλ.* cet. manuscr. Phrynichi.

V. 530. *λυγρὸν*] Pauci *λυγρῶς*. — *μυλιόωντες*] P. *μυλλιόωντες*, Crates, Br. *μαλκιόωντες*. V. Procul. et Etym. M. p. 594, 46.

V. 532. Male Br. *οἳ σκέπα μαιόμενοι — ἕλωσι.* Hermanno vero *οἶ* (i. e. *ἐκεῖσε, οὗ κευθμῶνας ἔχουσι*) sufficiebat.

V. 533. Hermannus: *τοὶ δὲ τρίποδι βροτοὶ ἶσοι.*

V. 534. *νῶτ' ἐάγη* Bentl. Voluit sine dubio etiam sequentia pro versus ratione mutare.

I, 3.), vel sic tamen diverso modo. Nam Homerus non Graecos omnes *Πανέλληνας* dicit, sed adiunctis Achivis *Πανέλληνας καὶ Ἀχαιούς*. Sed v. Strabon. VIII, p. 568. Hesiodus etiam v. 653. Graeciam totam dixit Ἑλλάδα, si hic versus ab Hesiodo profectus est. V. de *Πάνελλησι* O. Müller. Aegin. p. 19. 155. Alia quaedam vocabuli *Πανελλήνων* exempla protulit Bergkius Comment. de reliq. com. Att. p. 23.

V. 530. *μυλιόωντες*] Noli intelligere de collidendo dentes prae frigore; ridiculum esset enim de feris ita dicere; *λυγρὸν μυλιόωντες* dicitur de iis feris, quibus nutrimenta in silvis desunt propter hiemem: misere, aegre se nutrientes; *μυλιάω* est a *μύλη*, dens molaris; bene igitur hoc verbum denotat frustraneam manducandi operam.

V. 533. *τρίποδι βροτῷ*] Vossius: Gleich sind auch die Menschen dem Dreifuſs, dem sich der Rücken verbog und das Haupt zum Boden herabschaut. Legit igitur *βροτοί* cum L. Wachlero (*τότε δὲ τρίποδι βροτοὶ ἶσοι*) et Passovio, quod ne unus quidem codicum praebet. Sed *φοιτῶσιν* quum non facile aliter possit intelligi quam de hominibus, ne opus quidem est hac emendatione. *Τρίπους βροτός* prae ceteris populis Graecis Boeotis, quibus Sphingis aenigma in animo haerebat, est senex, qui baculo tanquam tertio utitur pede. Eadem imagine Aeschylus usus est Agam. 80: *τὸ δ' ὑπέργηρων — τρίποδας μὲν ὁδοὺς στείχει*; v. quem Wellauerus illic laudavit Seidler. ad Eur. Troad. 228.

V. 534. *οὗτ' ἐπὶ νῶτα ἔαγε*] Hoc mire dictum est pro: cuius flexa senectute cervix est. Nonn. Dion. VII, 41: *ἄρκιον οὐ πέλε γῆρας, ὅπερ νεότητα μαραίνει, Καὶ βραδὺν ἄνδρα τίθησι κάτω νεύοντα καρήνῳ, Κυφὸς ὅτε τρομερῇσι περισσοπόδεσσι πορείαις Γηροκόμῳ βαρύγουνος ἐρείδεται ἤδεϊ

τῷ ἴκελοι φοιτῶσιν, ἀλευόμενοι νίφα λευκήν.
καὶ τότε ἕσσασθαι ἔρυμα χροός, ὥς σε κελεύω,
χλαῖνάν τε μαλακὴν καὶ τερμιόεντα χιτῶνα·
στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρόκα μηρύσασθαι·
τὴν περιέσσασθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
μηδ' ὀρθαὶ φρίσσωσιν ἀειρόμεναι κατὰ σῶμα.
ἀμφὶ δὲ ποσσὶ πέδιλα βοὸς ἶφι κταμένοιο
ἄρμενα δήσασθαι, πίλοις ἔντοσθε πυκάσσας.
πρωτογόνων δ' ἐρίφων, ὁπότ' ἂν κρύος ὥριον ἔλθῃ,
δέρματα συῤῥάπτειν νεύρῳ βοός, ὄφρ' ἐπὶ νώτῳ
ὑετοῦ ἀμφιβάλῃ ἀλέην· κεφαλῆφι δ' ὕπερθεν
πῖλον ἔχειν ἀσκητόν, ἵν' οὔατα μὴ καταδεύῃ·

V. 535. *ἀλευάμενοι* Gramm. in Cram. Anecd. Oxon. I. p. 174.
V. 537. *χλαῖνάν τε*] Sic M5. Vat. Vat. 2. al. Alii cum V2. *χλαῖναν μέν*, quod receperunt editores.
V. 538. V. Gramm. in Cram. Anecd. Ox. I. p. 297. Schol. Ven. Il. XI, 601.
V. 543. *ὁπότ' ἂν*] Sic M5. duoque alii. Ceteri MS. *ὁπότε*.
V. 544. *νώτῳ*] Proculus *νώτων*, ut videtur; Br. ex Moschop. *ὤμῳ*.
V. 548—553. delevit Br. e sententia Ruhnkenii, inclusit Bentl. Herm. facta post *πέλεται* v. 547. plena positura sic totum locum constitui iubet: *Βορέω δὲ πεσόντος Ἀὴρ πυροφόροις — βάκτρῳ*. Corn. Gall. I, 217—219: Nec coelum spectare licet, sed prona senectus Terram, a qua genita est et reditura, videt. Fitque tripes prorsus quadrupes ut parvulus infans Et per sordentem flebile serpit humum.

V. 535. *φοιτῶσιν*] *θῆρας* intelligi vult Spohnius cum scholiastis, sed inepte foret dictum: ferae quadrupedes incedunt ut homines senes, quibus pro tertio pede est baculus. De hominibus loquitur poeta.

V. 536. *ἔρυμα χροός*] Hom. Il. IV, 137: *μίτρης θ', ἣν ἐφόρει, ἔρυμα χροός*.

V. 537. *τερμιόεντα χιτῶνα*] Hom. Od. XIX, 242. Est quam postea dixerunt *σισύραν* a *σύρω*, quod ad pedes usque defluebat, ita ut et hic *Ἰαόνων ἑλκεχιτώνων* memineris. V. ad v. 504. Non diversa videtur *κατωνάκη* fuisse apud rusticos Dorienses; v. Müller. Dor. II. p. 41. Welcker. prolegg. ad Theoguid. p. XXXV.

V. 541 seq. *πέδιλα βοὸς — πίλοις — πυκάσσας*] Sic Laertes rustico vestimento usus apud Hom. Od. XXIV, 228: *περὶ δὲ κνήμῃσι βοείας κνημῖδας ῥαπτὰς δέδετο*.

V. 544. *δέρματα συῤῥάπτειν νεύρῳ βοός*] Haec est illa *διφθέρα* Helotarum apud Spartanos, quae aliquanto differt a *σισύρᾳ* (v. 537.); cf. Müller. Archaeol. p. 422.

V. 546. *πῖλον*] Alias *κυνῆν*, ut apud Hom. Od. XXIV, 231. De forma *κυνέης* Boeotorum v. Theophrast. Histor. pl. III, 9. Cf. Müller. Archaeol. p. 424.

V. 547. *πεσόντος*] Cessante Borea voluit Spohnius, ut cadente Euro apud Livium XXV, 27. Virg. Ge. I,

ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται Βορέαο πεσόντος·
ἠῷος δ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος
ἀὴρ πυροφόρος τέταται μακάρων ἐπὶ ἔργοις·
ὅςτε ἀρυσσάμενος ποταμῶν ἄπο ἀενaόντων,
ὑψοῦ ὑπὲρ γαίης ἀρθεὶς ἀνέμοιο θυέλλῃ,
ἄλλοτε μέν θ' ὕει ποτὶ ἕσπερον, ἄλλοτ' ἄησι
πυκνὰ Θρηϊκίου Βορέου νέφεα κλονέοντος.
τὸν φθάμενος, ἔργον τελέσας, οἰκόνδε νέεσθαι,
μήποτέ σ' οὐρανόθεν σκοτόεν νέφος ἀμφικαλύψῃ,
χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ θ' εἵματα δεύσῃ.
ἀλλ' ὑπαλεύασθαι· μεὶς γὰρ χαλεπώτατος οὗτος

ἔργοις· Ὅςτε — ἀεναόντων, Ὑψοῦ — θυέλλῃ, Ἄλλοτε — ἄλλοτε δ' εἰσιν Ἠῷός γ' ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. Versum 553. esse alius rhapsodi dicit pro versu 547: ψυχρὴ γάρ τ' ἠὼς πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι Πυκνὰ Θρηϊκίου Βορέω νέφεα κλονέοντος.

V. 549. Unus Ambrosianus πυρφόρος ἐντέταται, sed correctum est. Seleucus pro πυροφόρος ὀμβροφόρος.

V. 550. ὅςτ' ἀπαρυσσάμενος Gerhard. Lect. Apoll. p. 176. — ἀεναόντων] M5. V1. αἰὲν ἐόντων. Vat. P. αἰὲν ναόντων. Ceteri αἰεναόντων.

V. 555. μήποτ' οὐρανόθεν V1. Vat. 2.

V. 556. τε] P. δέ.

354. Sic Hom. Od. XIX, 202., quem locum Hermannus laudavit: τῇ τρισκαιδεκάτῃ δ' ἄνεμος πέσε. Sed apud eundem Homerum Od. XIV, 475. minus certa videtur haec significatio: νὺξ δ' ἄρ' ἐπῆλθε κακή, Βορέαο πεσόντος, Πηγυλίς· αὐτὰρ ὕπερθε χιὼν γένετ' ἠΰτε πάχνη, Ψυχρή, καὶ σακέεσσι περιτρέφετο κρύσταλλος. Sic κεραυνοῦ πεσόντος, σκηπτοῦ πεσόντος, de quibus videndus est Dorvillius ad Char. p. 64. Porro apud Pindar. Ol. II, 40: πένθος δ' ἐπίτνει βαρύ, et Aeschyl. Pers. 767. Blomf.: ἔργον, οἷον οὐδέπω τόδ' ἄστυ Σούσων ἐξεκείνωσεν πεσόν, Eurip. El. 639. Mihi igitur non dubium videtur πίπτειν hic habere non passivam, sed activam significationem, quasi ἐμπεσόντος vel ἐπιπεσόντος dixisset (Herodot. VI, 44.). Proculus: πνεῖ γὰρ ἀπὸ ὑψηλοτέρων ὁ Βορέας, ὃ δηλοῖ τὸ πεσεῖν. Moschop.: πεσόντος ἀντὶ τοῦ καταπνεύσαντος.

V. 549. μακάρων ἐπὶ ἔργοις] Μάκαρες locupletes sic simpliciter apud Homerum non dicuntur; nam Il. XI, 68. Od. I, 217. versu sequente additur, cur sic dicatur homo; est indicium recentioris aetatis, ut ἀὴρ πυροφόρος, nubes fecunda, quae triticum procreat. Ἀὴρ hic pro αὔρα, quae e fluminibus surgens modo in nubem cogitur et pluvium emittit, modo ventis vehementioribus dissipatur. V. Herodot. II, 27: τῆς αὔρης δὲ πέρι, ὅτι οὐκ ἀποπνέει (ὁ Νεῖλος), τήνδε ἔχω γνώμην, ὡς κάρτα ὑποθέρμων χωρέων οὐκ οἰκός ἐστι οὐδὲν ἀποπνέειν. αὔρη δὲ ἀπὸ ψυχροῦ τινος φιλέει πνέειν. Hom. Odyss. V, 469.

V. 557. μεὶς] Ex hac Ionica forma patet μεν — fuisse radicem

χειμέριος, χαλεπὸς προβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.
τῆμος τὤμισυ βουσίν, ἐπ' ἀνέρι δὲ πλέον εἴη
ἁρμαλιῆς· μακραὶ γὰρ ἐπίῤῥοθοι εὐφρόναι εἰσί.
[ταῦτα φυλασσόμενος τετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν
ἰσοῦσθαι νύκτας τε καὶ ἤματα, εἰσόκεν αὖτις
γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκῃ.]
Εὖτ' ἂν δ' ἑξήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο
χειμέρι' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἤματα, δή ῥα τότ' ἀστὴρ
Ἀρκτοῦρος προλιπὼν ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο
πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος.
τὸν δὲ μέτ' ὀρθρογόη Πανδιονὶς ὦρτο χελιδὼν

V. 559. *τὤμισυ*] Sic P. Gal., *τὤμισυ βουσὶν ἐπὶ δ' ἀνέρι πλέον* V1. Vat. 2. (in hoc corr. *θὤμ.*). Vulgo *θὤμισυ*, ut Procul., Mosch. et Tzetza. — Porro *βουσὶν ἐπὶ δ'* M5. Vat., *βουσὶν ἐπ'* V2. alii. Pro *δὲ πλέον* P. *τὸ πλ.* Br., Herm. *βουσίν, ἐπ' ἀνέρι δὲ πλέον εἴη* e MS., quod recepimus pro *βούσ', ἐπὶ δ' ἀνέρι καὶ πλέον*.

V. 561 — 563. Hi versus adiecti sunt postea. Delevit Br. e sententia Plutarchi. Herm., qui antiqui Hesiodi eos habet, *εἰσὶ ταῦτα φυλασσομένοις, ἰσοῦσθαι κτἑ.*

V. 567. *ἀκροκνέφαιος*] G. *ἀκροκνέφαος*.

V. 568. *ὀρθρογόη*] M5. V1. Vat. G. Etym. M. *ὀρθογόη*. Utramque lectionem norat Proculus, qui praeterea addit fuisse huius vocabuli, quae postea mutata est; atque hoc derivandum esse a *μένω* (a *μένω* etiam *μῆνις*), *μῆνα* igitur esse aliquid quod duret, i. e. certum temporis spatium, satis apertum esse videtur. Ergo si *μήνη* est mensis, non opus est continuo, ut lunae primo adhaeserit notio, sed haec addita postea est.

V. 558. De *προβάτοις* vid. Schol. Ven. Il. XIV, 124.

V. 559. *τὤμισυ*] Sic recte Ionica et Aeolica contractione; Attica fuisset *θὤμισυ*; v. animadvers. ad Theog. 88. De *τὤμισυ* v. Eustath. ad Hom. p. 245, 37. Ad idem genus Ionicarum et Aeolicarum crasium pertinent *ὦλλοι*, *ὤριστος*, *τοὐρμοκράτεος*. V. Boeckh. Inscr. I. p. 18. *Τοὔνεκα* legitur apud Boeckh. Corp. Inscr. N. 380. Giese Dial. Aeol. p. 391.

V. 559 seq. *τὤμισυ — ἁρμαλιῆς*] Cato de re rust. 57: Familiae cibaria qui opus faciunt per hiemem tritici modios IV, per aestatem modios IV. Columella VI, 3. LANZI.

V. 560. *μακραὶ κτἑ.*] *μακραὶ γὰρ εὐφρόναι ἐπίῤῥοθοί εἰσι.* Ceterum hic locus est antiquissimus, quo *εὐφρόνη* dicitur pro *νυκτί*.

V. 564. *ἑξήκοντα*] Bruma Hesiodi tempore erat XXIX. Decembr. (Iulian.) atque hinc usque ad exortum Arcturi (Hesiodo d. XXIV. Febr.) proprie sunt LVII. dies, non LX, ut hic ait Hesiodus. V. Ideler. Enchir. chron. I. p. 246 seq.

V. 567. *πρῶτον παμφαίνων ἐπιτέλλεται*] Idelerus l. l.: Der Spätaufgang des Arctur ist der letzte, nicht, wie der Dichter

ἐς φάος ἀνθρώποις, ἔαρος νέον ἱσταμένοιο.
τὴν φθάμενος οἴνας περιταμνέμεν· ὣς γὰρ ἄμεινον.
ἀλλ' ὁπότ' ἂν φερέοικος ἀπὸ χθονὸς ἂμ φυτὰ βαίνῃ,
Πληϊάδας φεύγων, τότε δὴ σκάφος οὐκέτι οἰνέων·
ἀλλ' ἅρπας τε χαρασσέμεναι καὶ δμῶας ἐγείρειν.
φεύγειν δὲ σκιεροὺς θώκους καὶ ἐπ' ἠῶ κοῖτον
ὥρῃ ἐν ἀμήτου, ὅτε τ' ἠέλιος χρόα κάρφει.
τημοῦτος σπεύδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγινεῖν,
ὄρθρου ἀνιστάμενος, ἵνα τοι βίος ἄρκιος εἴη.
ἠὼς γάρ τ' ἔργοιο τρίτην ἀπομείρεται αἶσαν.
ἠώς τοι προφέρει μὲν ὁδοῦ, προφέρει δὲ καὶ ἔργου·

qui ὀρθοβόην legerent.
V. 570. περιταμνέμεν] Sic M5. Vat.; al. περιτεμνέμεν.
V. 571. βαίνῃ Gal.
V. 574. ἠῶ κοῖτον] V. animadv. ad Theog. 48. Fort. κοῖτον ἐπ' ἠῶ. Nam quod primo opinabar cum Gerhardio Lect. Apoll. p. 145. ἐπ' ἠόα κοῖτον, nunc prorsus displicet.
V. 575. Pauci cum Tzetza κάρφῃ.
V. 576. ἀγινεῖν] Sic V1. 2. Gal. Vulgo ἀγείρειν.
V. 577. Pauci ὄρθου. — Pro εἴη Herm. εἴῃ.
V. 578. ἀπάμείρεται Gal. V. ad Theog. 801.
V. 579. προφέρει δέ τε Fέργου Bentl.

sagt, der erste sichtbare Aufgang des Sterns in der Abenddämmerung. Solche Verwechselungen kommen auch anderwärts vor. Mirum tamen, si ita confudit cana antiquitas. Potius ita voluisse videtur poeta: προλιπὼν πρῶτον ἱερὸν ῥόον Ὠκεανοῖο παμφαίνων ἐπιτέλλεται ἀκροκνέφαιος. — ἀκροκνέφαιος] Haec vox comparanda erat cum Homerico νυκτὸς ἀμολγῷ a Buttmanno Lexil. II. p. 45.

V. 568. Πανδιονὶς] Nota fabula est de Procne, Pandionis filia, Terei uxore, quae in hirundinem mutata est.

V. 570. Omnem uvarum curam ad Arcturi cursum metiuntur; v. Platon. Legg. VIII. p. 844.

V. 571. φερέοικος] V. animadvers. ad v. 375. Ὁ μὲν Θρᾶξ Διονύσιος ἔλεγε φερέοικον τὸν κοχλίαν· ἐπιτιμῆσαι δέ φησιν αὐτῷ τινα τοῦτο λέγοντι Ἀρκάδα, εἶναι γὰρ ἐν Ἀρκαδίᾳ τὸν φερέοικον ὁρᾶν (Heins. οὐράν) μελίττῃ ἐοικότα, σμικρότατον, κάρφη καὶ συρφετὸν ἑαυτῷ συνάγοντα, στεγοποιεῖσθαι διὰ τοῦ χειμῶνος, βαίνειν δ' ἀνὰ τὰ φυτὰ θέρους. PROCULUS. Cf. Etym. M. p. 790 Inde ab antiquo poeta apud Ciceron. de divin. II, 64. dicitur herbigrada, domiporta. Fuerunt tamen qui φερέοικον testudinem intelligerent (v. Etym. M. l. l.).

V. 572. Πληϊάδας φεύγων] Quando cochlea calorem vitatura foliorum umbram sectatur. — τότε δὴ σκάφος] non amplius circumfodi vites debent.

V. 574. Noli captare umbras arborum neve dormiendo auro-

ἠῶς, ἥτε φανεῖσα πολέας ἐπέβησε κελεύθου
ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ἐπὶ ζυγὰ βουσὶ τίθησιν.
Ἦμος δὲ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἠχέτα τέττιξ
δενδρέῳ ἐφεζόμενος λιγυρὴν καταχεύετ' ἀοιδὴν
πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεος καματώδεος ὥρῃ,
τῆμος πιόταταί τ' αἶγες καὶ οἶνος ἄριστος,
μαχλόταται δὲ γυναῖκες, ἀφαυρότατοι δέ τε ἄνδρες
εἰσίν, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει,
αὐαλέος δέ τε χρὼς ὑπὸ καύματος. ἀλλὰ τότ' ἤδη

V. 583. καταχεύετ'] Sic M5. Vat., Gaisf., al. Ceteri edd. cum Moschop. ἐπιχεύετ'.

V. 584. πυκνὸν] G. πυκνῶν.

V. 586. δέ τε ἄνδρες] Sic V2. al. Sed M5. Vat. Vat. 2. P. δέ τοι.

V. 588. τε commode hic abesset. V. Herm. Orph. p. 757. Spitzner. de vers. her. p. 96.

V. 589. βίβλινος] Sic M5. Vat. V2. al.; βύβλινος alii, ut Vat. 2.

V. 590. σβεννυμενάων] In antiquis exemplaribus ζβεννυ-

ram exspectare; hae enim concessationes attrectant corpus; contra vero necesse est, ut festines. Nam si cum exorta aurora opus agressus fueris, tertiam eius partem iam pro facto habeas.

V. 582. Plinius H. N. XXII, 22: Venerem stimulare in vino (scolymum) Hesiodo et Alcaeo testibus, qui florente ea cicadas acerrimi cantus esse et mulieres libidinis avidissimas virosque in coitum pigerrimos scripsere, velut providentia naturae hoc adiumento tunc valentissimo. Cf. fragm. 24. Sed vide, quam incertus hic auctor sit Plinius. De scolymo in vinum iniiciendo ne verbum quidem Hesiodus neque is, quem praeterea huius rei testem adsciscit, Alcaeus. Accedit, quod idem Plin. H. N. X, 62. ne mentione quidem Alcaei iniecta sic: viros avidiores Veneris hieme, feminas aestate Hesiodus prodidit. Quare etiamnunc puto versus duos, qui apud Proculum sequuntur: ἀνθεῖ δὲ καὶ ὁ σκόλυμος, νῦν δὴ μιαρώταταί εἰσι γυναῖκες, Λεπτοὶ δέ τοι ἄνδρες, ἐπεὶ κεφαλὴν καὶ γούνατα Σείριος ἄζει, esse alicuius comici, non Alcaei, quem tam serviliter imitatum esse Hesiodum non credo. Sed comicos Hesiodi memores fuisse ex Aristophane intelligitur, qui Avv. 709. eleganter imitatus est Hesiodum Oper. 448. Longe liberalior est imitatio de cicada, quae antecedit. V. Alc. fragm. XXXI. Schneidew. Ceterum Hesiodus imitatus est Hom. Il. III, 151 seq., Hesiodum Nicand. Ther. 779., qui habet Σείριος ἄζει, ut Hes. Scut. 397.

V. 586. V. Arist. Probl. IV, 28.

V. 589. βίβλινος οἶνος] Athenaeus I. p. 31. A. cum Epicharmo (cf. Etym. M. p. 197.) Thracicum a montibus biblinis in Thracia, Demus vero Delius ap. Steph. Byz. et Simus ap. Etym. M. l. l. Naxium vinum, dictum ita a fluvio Biblo, intellexerunt. Atque hos (siquidem alter ab altero differt) videtur Proculus secutus esse, ab Holstenio recte sic emenda-

εἴη πετραίη τε σκιή, καὶ βίβλινος οἶνος,
μᾶζά τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμενάων,
καὶ βοὸς ὑλοφάγοιο κρέας μήπω τετοκυίης,
πρωτογόνων τ' ἐρίφων· ἐπὶ δ' αἴθοπα πινέμεν οἶνον,
ἐν σκιῇ ἑζόμενον, κεκορημένον ἦτορ ἐδωδῆς,
ἀντίον ἀκραέος Ζεφύρου τρέψαντα πρόςωπον,
κρήνης τ' ἀενάου καὶ ἀποῤῥύτου, ἥτ' ἀθόλωτος.
Τρὶς ὕδατος προχέειν, τὸ δὲ τέτρατον ἱέμεν οἴνου.
Δμωσὶ δ' ἐποτρύνειν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν

μενάων scriptum esse testatur Eustath. ad Hom. p. 217. p. 1260. 7. Cf. annotat. ad Theodos. p. 225.

V. 594. ἀκραέος] Sic M5. V2. al., εὐκραέος Vat. Vat. 2. V1, al. Porro ἀνέμου pro Ζεφύρου habet P. G. — πρόςωπον est lectio M5. al. Quid Vat. habeat, non indicavit Lanz. Alii πρόςωπα, ut Vat. 2., quod rec. editores.

V. 596. τρὶς ὕδατος] Sic Gal., Vat. 2. al. et Boiss. Vulgo τρὶς δ' ὕδατος. Hermannus vero, qui hunc versum cum antecedente coniungendum esse putat, τρεῖς ὕδατος κτλ. Sed otiosum prorsus esset ὕδατος post κρήνης. — ἱέμεν P.

tus: οἶνον βύβλινον (sic enim Proculus), ὃν οἱ Νάξιοι παρ' αὐτοῖς γεωργεῖσθαί φασι παρὰ ποταμὸν οὕτω καλούμενον. [Βίβλον Steph. B., Βιμβλίνην Etym. M.] Hoc igitur longe praeferendum esse puto, quum Naxus insula celeberrima fuerit sedes Bacchi apud Graecos culti. E fabula, quam Aglaosthenes, Naxicorum scriptor (Hyg. Poet. astron. I, 17.), tradidit, Naxo in Etruriam propagatum esse Bacchi cultum probabile est atque sic fortasse facillime explicatur nomen, quod Bacchus habuit apud Etruscos, Phuphluns, si cum βιβλίνῳ οἴνῳ componatur. V. Gerhard. Rhein. Museum I. p. 135.

V. 590. μᾶζά τ' ἀμολγαίη] Est panis bene coctus, in quo ἀμολγὸς (ἀκμή) coquendi recte observatus est; v. Gramm. ap. Cramer. Anecd. Ox. I. p. 82: καὶ Ἡσίοδος μᾶζαν ἀμολγαίην τὴν ἀκμαίαν πρὸς τὸ φαγεῖν. Athen. III. p. 115: Ἐρατοσθένης δὲ ποιμενικήν, Καλλίστρατος δὲ τὸν τυρόν. Procul. et Etym. M. Buttm. Lexil. II. p. 45. Praeterea scripsi μᾶζα ex regula grammaticorum, quos laudavi Allgem. Lehre v. Accent p. 145. Accedat Herodian. περὶ διχρόνων ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 288: μᾶζα ἐκτεῖνον τὸ πρὸ τοῦ διπλοῦ ᾱ. Cf. p. 293. et Lobeck. Paral. II. p. 405. — σβεννυμενάων] quae non iam lactantes sunt. Hippocr. de aer. et aq. p. 18: τὰ παιδία ἀδύνατοι τρέφειν εἰσί· τὸ γὰρ γάλα ἀποσβέννυται ἀπὸ τῶν ὑδάτων τῆς σκληρότητος καὶ ἀτεραμνίης. Galenus saepius γάλα σβέσαι. Aeschyl. Ag. 932. Well.: ἔστιν θάλασσα, τίς δέ νιν κατασβέσει;

V. 591—595. Hi versus ab alio rhapsodo additi esse videntur. V. 595. laudatur a Plut. Symp. VIII, 5. sine τ' post κρήνης. Hermannus malam repetitionem, quae inest in versibus 589. et 591. 592., eo removeri posse putat, si eiectis vocibus ἐπὶ δ' αἴθοπα — ἑζόμενον scribatur κεκορημένῳ et τρέψαντι. Illum enim, cui πετραίη σκιή non placuisset, ante ἀλλὰ τότ' εἴη scripsisse.

V. 596. τρὶς ὕδατος] V. Plut. Symp. III, 9. Non opus est,

δινέμεν, εὖτ' ἂν πρῶτα φανῇ σθένος Ὠρίωνος,
χώρῳ ἐν εὐαεῖ καὶ εὐτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ.
μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν· αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
πάντα βίον κατάθηαι ἐπάρμενον ἔνδοθι οἴκου,
θῆτά τ' ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔριθον
δίζεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δ' ὑπόπορτις ἔριθος·
καὶ κύνα καρχαρόδοντα κομεῖν· μὴ φείδεο σίτου·
μή ποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἕληται.
χόρτον δ' ἐσκομίσαι καὶ συρφετόν, ὄφρα τοι εἴη
βουσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπηετανόν. αὐτὰρ ἔπειτα
δμῶας ἀναψῦξαι φίλα γούνατα καὶ βόε λῦσαι.

V. 599. εὐαέϊ A. Probat Spitzn. de vers. her. p. 43. Sed recte Friedem. de pentam. p. 364.

V. 601. ἔνδοθεν A.

V. 602. θῆτά τ'] Graevius cum A. sine τ'. Unus cod. apud Lanz. θῆτα δ'. Steph. θῆτ' ἄοικον, ut Proculi lemma.

V. 606. δ'] P., Proculi lemma et Vat. 2. τ'. — Pro εἴη Herm. εἴῃ. Heyn. ad Il. XI, 773. cur spurium habeat, nescio.

ut hic versus coniungatur cum antecedentibus: nam regulam quandam peculiarem is continet, debere qui vinum bibere velit unam vini partem temperare cum tribus partibus aquae idque esse sanissimum. Paulo aliter Aristoph. Equit. 1195: ἔχε καὶ πιεῖν κεκραμένον τρία καὶ δύο, ubi cf. Berglerum. Alcaeus 33, 4: ἔγχεε κίρναις ἕνα καὶ δύο Πλείαις. Cur Proclus addiderit fieri hoc debere in geminorum signo, non satis perspicio.

V. 598. φανῇ σθένος Ὠρίωνος] IX. Iul.; v. Ideler. I, p. 247. Σθένος Ὠρίωνος epica paraphrasis, ut ἲς Τηλεμάχοιο, βίη Ἡρακληείη.

V. 599. ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ] Orbem areae antiquae intelligit, quem boves calcant. V. Senec. Quaest. Nat. I, 2. Nisi de calcando per pedes pecorum frumento intellexit.

V. 600. μέτρῳ δ' εὖ κομίσασθαι ἐν ἄγγεσιν] Constr. μέτρῳ δὲ τὸν σῖτον ἄγγεσιν ἐγκομίσασθαι.

V. 602. θῆτα] θής hic multum differt a δμωσί, est enim villicus, i. e. custos fructuum (Cic. Verr. III, 50.), atque ἔριθος, quae deinceps sequitur, villica. De utroque v. Caton. de R. R. 5. 142. 143. θὴς ἄοικος est villicus, qui non habet familiam. Lehrsius (Quaest. epp. p. 205.) versus 602. 603. hic alienos esse iudicat, quod nescias, cur post messem conditam operae parentur. Recte, ni fallor.

V. 604. Virg. Ge. III, 404: Nec tibi cura canum fuerit postrema.

V. 605. ἡμερόκοιτος] V. animadvers. ad v. 375. Oppian. Hal. II, 408.

V. 607. ἐπηετανόν] est quatuor syllabarum, ut Hom. hymn. Merc. 113. WACHL.

V. 610. Ἀρκτοῦρον] Die XVIII. Septembr.; v. Ideler. l. l. I. p. 247.

V. 612. Describitur vinum passum Varr. ap. Nonium c. 17. n. 16: Passum nominabant, si in vindemia uvam diutius coctam legerent eam-

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
οὐρανόν, Ἀρκτοῦρον δ' ἐςίδῃ ῥοδοδάκτυλος Ἠώς,
ὦ Πέρση, τότε πάντας ἀπόδρεπε οἴκαδε βότρυς.
δεῖξαι δ' ἠελίῳ δέκα τ' ἤματα καὶ δέκα νύκτας·
πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτῳ δ' εἰς ἄγγε' ἀφύσσαι
δῶρα Διωνύσου πολυγηθέος. αὐτὰρ ἐπὴν δὴ
Πληϊάδες θ' Ὑάδες τε τό τε σθένος Ὠρίωνος
δύνωσιν, τότ' ἔπειτ' ἀρότου μεμνημένος εἶναι
ὡραίου· πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη.

Εἰ δέ σε ναυτιλίης δυςπεμφέλου ἵμερος αἱρεῖ,

V. 609 seq. ἔλθοι — ἐςίδοι Par.

V. 611. ἀποδρέπειν P. VI. Vat. 2. Fortasse ἀποδρέπεν voluit, Dorico infinitivo.

V. 612. τ'] abest a G.

V. 616. ἀρότου] Male quidam codd., ut Vat. 2., ἀρότρου.

V. 618. αἱρῇ unus Vindobon. et G. Versum in animo habet Schol. Ven. Il. XVI, 748.

que passi essent in sole aduri. Verius Columella XII, 39: Uvam praecoquam bene maturam legere: acina arida aut vitiosa reiicere ..... in sole pandere uvas et noctibus tegere, ne irrorentur. Plin. H. N. XIV, 8: Apud Graecos iure clarissimum nomen accepit, quod appellaverunt bion (ed. Spir. brion, scr. biblinon) ad plurimos valetudinum usus excogitatum. — Fit autem hoc modo: uvae paulum ante maturitatem decerptae siccantur acri sole, ter die versatae per triduum, quarto exprimuntur, dein in cadis sole inveterantur. Adde eiusdem Plinii XIV, 9., quo de diachyto vino docetur.

V. 617. Hic versus temere adiectus esse videtur ab eo rhapsodo, qui non sine fine hanc Hesiodii carminis partem esse volebat; nam quod sequitur πλειὼν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμενος εἴη non una parte laborat. Primum enim nihil voluisse videtur auctor, nisi hoc: atque ita quidem recte constituti sint totius anni conditi labores; sed deest ὧδε, οὕτως vel tale aliquid; deinde rectius dixisset: καὶ οὕτως ἄρμενος ἂν εἴη πλειὼν κατὰ χθονός: denique πλειών est vocabulum recentioris aetatis, ne dicam Alexandrinae; v. Spanhem. ad Callim. Iov. 89. Aliter Lehrsius (Quaest. epp. p. 206.), qui hanc esse sententiam putat: „dann gedenke der Saat, und das Jahr möge schicklich, nachdem alles gut besorgt, unter die Erde gehen." Placeret ita et mihi, si certum εἴην optativi exemplum ab εἶμι invenirem, quod inventum iri dubito, quod, si εἶ in εἴην est radix vocabuli, ι optativi prorsus deesse videtur. Dixi de hac re in Allgem. Lehre v. Accent der gr. Sprache p. 83. 91.

V. 618. Inchoatur nova pars carminis, quae de navigatione agit. — αἱρεῖ] Si recte hic versus hoc loco legitur, supple:

εὖτ' ἂν Πληϊάδες σθένος ὄμβριμον Ὠρίωνος
φεύγουσαι πίπτωσιν ἐς ἠεροειδέα πόντον,
δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύουσιν ἀῆται·
καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ,
γῆν δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένος, ὥς σε κελεύω.
νῆα δ' ἐπ' ἠπείρου ἐρύσαι, πυκάσαι τε λίθοισι
πάντοθεν, ὄφρ' ἴσχωσ' ἀνέμων μένος ὑγρὸν ἀέντων,
χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
ὅπλα δ' ἐπάρμενα πάντα τεῷ ἐνικάτθεο οἴκῳ,
εὐκόσμως στολίσας νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο·
πηδάλιον δ' εὐεργὲς ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσασθαι.
αὐτὸς δ' ὡραῖον μίμνειν πλόον, εἰςόκεν ἔλθῃ·
καὶ τότε νῆα θοὴν ἅλαδ' ἑλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον

V. 619. ὄμβριμον Vl. Vat. 2. al. Vulgo ὄβριμον.
V. 622. μὴ νῆας Vl. Vat. 2.
V. 627. ἐνικάτθεο] G. Vat. 2. ἐγκάτθεο.
V. 630. ἔλθοι P. Vl. Vat. 2.
V. 632. ἐντύνασθ', ἵνα οἴκαδε Heinrichius.
V. 634. πλωΐζεσκ' ἐν] Ita Vl., Gal., Dind. Vulgo πλωΐ-

haec observanda sunt. Sed magis verisimile est hunc versum alius esse recensionis pro v. 646 seq.

V. 620. φεύγουσαι] Magna pars Graecorum cum Boeotis stellarum imagines venationem Orionis, magni Graecorum Nimrodi, ita repraesentare putabant, ut Orio cum Sirio cane ἄρκτον, πελειάδας (πληϊάδας, columbas), ὑάδας (suculas), πτωκάδα cet. persequeretur. Hinc illud φεύγουσαι Ὠρίωνα. Iones vero plaustri (ἁμάξης) imaginem cum bubulco Boote in iisdem siderum sedibus videre sibi videbantur. V. Voss. ad Arat. 26.

V. 623. Hic versus ab eodem poeta adiectus esse videtur, qui transitum parabat a carmine de agricultura ad novum carmen de navigatione.

V. 624. λίθοισι] εὐναῖς apud Homerum dictis. Ἄγκυραν vocabulum Homero haud incognitum esse inconsiderate monuit Wachsmuth. Antiq. Graec. II, p. 1. 371. Haec scripseram priore editione, Hermannus autem vehementer me errasse insuperque Wachsmuthio iniuriam fecisse dixit. Ego vero errasse me non puto, sed breviorem me fuisse quam pro re nata concedo. Lapides enim, qui plerumque dicuntur ἕρματα νηός (Il. I, 486. II, 154., hymn. Apoll. 507.), eam ob causam iniecti navibus sunt, hae ut ne nimis procellarum impetui ipsiusque maris cederent (als Ballast), iidem tamen, si opus erat, et funibus annexi ancorarum usum praebebant et, navibus in terram subductis, subiiciebantur. Utroque modo aptissime dicebantur εὐναὶ νηός, illud enim ad quiescentes quasi in mari naves, hoc ad easdem in terra quiescentes pertinet. Igitur qui hic dicuntur λίθοι re non differunt ab ἕρμασι et εὐναῖς, sed usu. Wachsmuthio an iniuriam fecerim, nescio. Sic enim vir doctissimus: „Ἄγκυρα Il. I, 436. Od. XV, 479., εὐναί (Ankersteine) Il. I, 436." Hic cur ἀγκύρας vocabulum Graecis literis adscri-

ἄρμενον ἐντύνασθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρηαι,
ὥςπερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σός, μέγα νήπιε Πέρση,
πλωΐζεσκ' ἐν νηυσί, βίου κεχρημένος ἐσθλοῦ·
ὅς ποτε καὶ τῆδ' ἦλθε, πολὺν διὰ πόντον ἀνύσσας,
Κύμην Αἰολίδα προλιπών, ἐν νηῒ μελαίνῃ·
οὐκ ἄφενος φεύγων οὐδὲ πλοῦτόν τε καὶ ὄλβον,
ἀλλὰ κακὴν πενίην, τὴν Ζεὺς ἄνδρεσσι δίδωσι.
νάσσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ,
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ.
Τύνη δ', ὦ Πέρση, ἔργων μεμνημένος εἶναι
ὡραίων πάντων, περὶ ναυτιλίης δὲ μάλιστα.
νῆ' ὀλίγην αἰνεῖν, μεγάλῃ δ' ἐνὶ φορτία θέσθαι,
μείζων μὲν φόρτος, μεῖζον δ' ἐπὶ κέρδεϊ κέρδος

ζεσκεν.

V. 637. 638. delevit Br. e sententia Clerici. — ἄφενον V1.

V. 640. θέρει ἀργαλέῃ] Vat. θέρι δ', A. θέρει δ', M4. θέρι τ' ἀργαλέῃ, Aug. Eustath. θέρος.

V. 643—645. Hos versus aliunde huc translatos putat Lehrsius Quaest. epp. p. 209.

pserit, nisi vellet indicare etiam apud Homerum id legi, prorsus exputare non possum. Sed qui brevior olim fui, nunc fortasse longior videor. Adieci autem, ut me defenderem, non ut vitii Wachsmuthium denuo in re pusilla arguerem.

V. 626. χείμαρον] εὔδιαῖον secundum Proclum.

V. 627. ὅπλα] non solum funes, sed etiam remos.

V. 628. νηὸς πτερὰ] V. animadvers. ad v. 377.

V. 629. ὑπὲρ καπνοῦ] Cf. v. 45.

V. 633—642. Adiecti hi versus serius esse videntur ab iis, qui non Cumanum, sed Boeotum fuisse Hesiodum ex ipsis eius versibus demonstrare et ita quidem demonstrare vellent, ut Ascram, in qua natus fuisset, reliquisse et alio secessisse, Orchomenum sine dubio, videretur. Cf. Twest. p. 57.

V. 635. τῇδ'] in Boeotiam. Haec enim Hesiodus Orchomeni scripsit, non Ascrae, si scripsit unquam.

V. 637 seq. οὐκ ἄφενος φεύγων — ἀλλὰ κακὴν πενίην] De hac loquendi ratione v. annot. ad Theog. 551., ubi legitur: γνῶ ῥ' οὐδ' ἠγνοίησε δόλον.

V. 640. Ἄσκρῃ] Εὔδοξός φησι ταύτην ἀνήλιον εἶναι ἐν χειμῶνι διὰ τὸ ὄρος τὸ ἐν Ἑλικῶνι (ἔστι δὲ τοῦτο τῆς Βοιωτίας) καὶ ἐν τῷ θέρει φλέγεσθαι. PROCULUS. V. Müller. Orchom. p. 89. Aloidae (ibid. p. 381. 389.) erant conditores. Quod tam malae notae epitheta adduntur, rationem habet in lite illa, quam iniuste diiudicasse dicebantur Ascraei iudices. Hoc est illud Velleii I, 7: sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime contestatus est, de quo dubitabat Ruhnkenius. Ceterum Spohn.: „Synizesis collocetur in arsi ἀργαλέ|η οὐ|δέ ποτ'." At vero hoc non licet propter virgulam ante οὐδέ, quae pausam post ἀργαλέῃ requirit; synizesis igitur necessario est in thesi.

V. 643. Virg. Georg. II, 412:

ἔσσεται, εἴ κ᾽ ἄνεμοί γε κακὰς ἀπέχωσιν ἀήτας.
[εὖτ᾽ ἂν ἐπ᾽ ἐμπορίην τρέψης ἀεσίφρονα θυμόν,
βούληαι δὲ χρέα τε προφυγεῖν καὶ ἀτερπέα λιμόν,
δείξω δή τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
οὔτε τι ναυτιλίης σεσοφισμένος οὔτε τι νηῶν.
οὐ γάρ πώποτε νηΐ γ᾽ ἐπέπλων εὐρέα πόντον,
εἰ μὴ ἐς Εὔβοιαν ἐξ Αὐλίδος, ᾗ ποτ᾽ Ἀχαιοὶ

V. 646. Iure Lehrsium Quaest. epp. 210. εὖτ᾽ ἄν offendebat, pro quo εἰ exspectavisses. Mutatum esse videtur ab eo, qui 646. cum 645. coniungere arctius volebat. — τρέψης] τρέψας in uno codice Vind. Vat. 2. et A. legitur, atque hoc rec. editores praeter Br. Ceteri codd. omnes τρέψης.

V. 647. βούληαι δὲ] Sic multi codd. ap. Lanz.; M5. Vat. al. βούλεαι δέ; V2. βούληαι δὲ χρέα φυγεῖν; V1. Vat. 2. βούλει δέ. Particula δέ legitur in omnibus peraeque editionibus. Male igitur omissa est ab iis editoribus, qui τρέψας in textum receperunt. Pro ἀτερπέα λιμόν pauci, ut Vat. 2. cum A., λιμὸν ἀτερπῆ. Herm. τε post χρέα eiici iubet. Br. χρέα τε φυγεῖν.

laudato ingentia rura, exiguum colito.

V. 647. βούληαι] Est bisyllabum. V. ad Theog. v. 61.

V. 646—662. Adiecti hi versus ab eodem rhapsodo videntur, qui versus 633—642. addiderat. Non esse Hesiodi persuasum erat Pausan. IX, 31, 3., ut ex eius verbis patet. Si enim pro Hesiodeis habuisset, sine dubio huius loci memor fuisset. V. ad v. 657. Pro spuriis sunt etiam Plutarcho qui de tripode agunt versus 654 — 662. Sed quum versus 646 — 653. ita prorsus inepti esse videantur, necesse est, ut etiam hos pro spuriis habuerint antiqui; v. Twesten. p. 58. et Heinrich. Epim. p. 148. Animadvertendum est etiam versum 650: οὐ γάρ πώποτε νηΐ γ᾽ ἐπέπλων εὐρέα πόντον, repugnare versui 683: οὐ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν, quo commode probari posse videtur saepius navigasse Hesiodum. Nam quod Herm. dixit, potuisse etiam eum, qui semel trans Euripum Chalcidem ex Boeotia navigaverit, quendam quasi maris horrorem experiri, serio dictum esse non puto; quod praeterea addidit, v. 683. nihil aliud significare quam: „mir gefällt das zur See Gehen im Frühjahr nicht; es ist eine gefährliche Sache," verum id quidem est, sed si quis ita Germanorum loquatur, eumne putabimus loqui aliorum experientia, non sua edoctum?

V. 648. μέτρα — θαλάσσης] Quidquid est maris, ut in illo oraculo Croeso dato apud Herodot. I, 47: οἶδα δ᾽ ἐγὼ ψάμμου τ᾽ ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης.

V. 652. μείναντες χειμῶνα] I. e. exspectantes, dum desineret tempestas. Sic saepius rem ipsam pro rei cessatione usurpari et per se satis apertum et exemplis declaratum est a Schaefero ad Soph. Ai. 647. Similiter Eurip. Tro. 128.

V. 653. Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς] Cf. animadvers. ad v. 528. Sacra dicitur Hellas propter Olympum, deorum sedem.

V. 654. Ἀμφιδάμαντος] Amphidamas, rex Chalcidensium, quum in bello contra Eretrien-

μείναντες χειμῶνα πολὺν σὺν λαὸν ἀγείραν
Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίην ἐς καλλιγύναικα.
ἔνθα δ' ἐγὼν ἐπ' ἄεθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
Χαλκίδα τ' εἰςεπέρησα· τὰ δὲ προπεφραδμένα πολλὰ
ἆθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἔνθα μέ φημι
ὕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα.
τὸν μὲν ἐγὼ Μούσαις Ἑλικωνιάδεσσ' ἀνέθηκα,

V. 649. *σεσοφιμένος*] Sic Tzetzes in ed. Tr. (v. Voss. ad Hom. hymn. in Cer. p. 48.): *οὐ σεσοφιμένος τῆς ναυτικῆς, Αἰολικῇ ἐκθλίψει τοῦ σ.* P. *σεσοφημένος.* Sic *κεκονιμένος* v. 481. Vulgo *σεσοφισμένος* intolerabili sigmatismo. V. Porson. ad Eur. Med. 476., qui Soph. O. T. 1481. notare non debebat propter σ in exitu syllabarum, quod longe est tolerabilius quam initio. Versus 649 — 662. delevit Br.

V. 655. *προπεφασμένα* Viteb. probante Herm. Orph. p. 757. Aug. *πεφραδμένα.*

V. 658. *Μούσαις*] Sic M5. aliique longe plurimi. *Μούσης'* pauci cum A. Unus *Μούσης.*

ses propter Lelantum campum (qui ad fluvium Lelantum situs, v. Plin. H. N. IV, 12., a Chalcide septentrionem versus extenditur) suscepto cecidisset, ludi funebres a filiis eius in honorem patris instituti sunt atque inter eos etiam certamen musicum et poeticum, quo victorem discessisse Hesiodum is monuit, qui hos versus fecit. De Lelanto campo de belloque Eretriensium et Chalcidensium v. C. Fr. Hermannum in Rhein. Mus. für Philol. I. p. 84.

V. 655. *προπεφραδμένα*] Correptio Attica est indicium serioris aetatis. Cf. Spitzner. de vers. her. p. 96.

V. 656. Verissimum est quod Hermannus monuit, videri hunc versum ab interpolatore mutatum, quum ab initio scriptum esset: *παῖδες μεγαλήτορος Ἀμφιδάμαντος*, sine eis, quae post de tripode sequuntur. *Μεγαλήτορος* enim c. gl. *οἱ υἱοὶ τοῦ μεγάλου Ἀμφιδάμαντος* Gal.

V. 657. Mirum est quod monetur a Proculo, scribere alios *ὕμνῳ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.* Ita enim si scripserunt, ridicule est dictum *ἔνθα μέ φημι ἐν Χαλκίδι*, nam *ἔνθα* est *ἐν Χαλκίδι* (et sic intellexit Proculus), deinde male dicitur *ἔνθα μέ φημι νικήσαντα* pro *ἔνθα μέ φημι νικῆσαι*; denique perinepte additur *τὸν μέν* (sc. *τρίποδα*). Quare erravisse Proculum patet scribentem esse quosdam, qui pro *ὕμνῳ νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτώεντα* scriberent *ὕμνῳ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.* Dicendum erat enim addere quosdam post versum 657. alterum versum: *ὕμνῳ νικήσαντ' ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον*, repetitis per epanaphoram *ὕμνῳ νικήσαντα.* De qua epanaphora v. animadvers. ad Theog. 408. Oper. 3. Nisi in animo habuit eum versum Proculus, quem inscripsisse tripodi Hesiodum dicit auctor certaminis Hesiodi et Homeri: *Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν Ὕμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.* Quod epigramma non legit Pausan. IX, 31, 3: *ἐν δὲ τῷ Ἑλικῶνι καὶ ἄλλοι τρίποδες κεῖνται καὶ ἀρχαιότατος, ὃν ἐν Χαλκίδι λαβεῖν τῇ ἐπ' Εὐρίπῳ λέγου-*

ἔνθα με τοπρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν ἀοιδῆς.
τόσσον τοι νηῶν γε πεπείρημαι πολυγόμφων·
ἀλλὰ καὶ ὣς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο·
Μοῦσαι γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον ἀείδειν.]
Ἤματα πεντήκοντα μετὰ τροπὰς ἠελίοιο,
ἐς τέλος ἐλθόντος θέρεος, καματώδεος ὥρης,
ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος· οὔτε κε νῆα
καυάξαις οὔτ' ἄνδρας ἀποφθίσειε θάλασσα,
εἰ δὴ μὴ πρόφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
ἢ Ζεὺς ἀθανάτων βασιλεὺς ἐθέλῃσιν ὀλέσσαι·
ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε·
τῆμος δ' εὐκρινέες τ' αὖραι καὶ πόντος ἀπήμων·
εὔκηλος τότε νῆα θοὴν ἀνέμοισι πιθήσας
ἑλκέμεν ἐς πόντον, φόρτον τ' εὖ πάντα τίθεσθαι,
σπεύδειν δ' ὅ ττι τάχιστα πάλιν οἶκόνδε νέεσθαι·
μηδὲ μένειν οἶνόν τε νέον καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, Νότοιό τε δεινὰς ἀήτας,

V. 660. πεπείρημαι] πεπείραμαι paucissimi codd. cum A.
V. 662. Hic versus in M5. erasus.
V. 667. εἰ δὴ μὴ Med. al., μὴ δὴ al.
V. 669. ὁμῶς abest a V1.
V. 670. 671. Vulgo ἀπήμων, εὔκηλος. Sic Moschop. Mutavit posituram Buttm. Lex. I. p. 142.
V. 672. φόρτον τ'] Sic Med. Al. φόρτον δ'.
V. 678. ὀπωρινὸς πέλεται V1.
V. 680. φανείῃ Spohn. pro φανείη. V. annot. ad v. 458.
V. 682. 683. esse alius recensionis pro v. 678. putat Hermannus. Librarium enim nihil quum vellet omittere, v. 682. οὗτος pro ἄλλος (quod v. 678. legitur) scripsisse; porro v. 687. alias recensiones pro v. 691., etiam vv. 687. 688. fortasse lectos esse post v. 677. V. 684. scribendum esse ἁρπακτὸν χαλεπῶς κε φύγοις κασιν Ἡσίοδον νικήσαντα ᾠδῇ. — ὠτώεντα] Hoc quid sit, docebit imago in Beckeri Augusteo N.

V. 659. ἔνθα] Eo ipso Heliconis loco, quo primum Musae mihi apparuere. V. Theog. 9. 10. Atque hoc videtur prope a Thespiis factum esse; v. Müller. Orchom. p. 381.

V. 661. Vel sic tamen Iovis leges aperiam, quibus ille navigationem circumscripsit; cf. v. 668.

V. 662. ὕμνον] V. Hermann. Orph. p. 817.

V. 666. καυάξαις] αυ literas noli pronuntiare in modum diphthongorum, nam υ hic non est vocalis, sed exortum ex duplice digammate, ut in Aeolensium vocabulis αὔως, ἄυηρ, ἀυάτα pro ἠώς, ἀήρ, ἀάτη (Tzetzes ἄυγιος). Varin. p. 262. Dindorf. Ahrens. de dial. Aeol. p. 38.

V. 679 seq. ὅσον τ' ἐπιβᾶσα κορώνη ἴχνος ἐποίησεν] Hic locus in animo erat Plutar-

ὅςτ' ὤρινε θάλασσαν ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
πολλῷ, ὀπωρινῷ, χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν.
ἦμος δὴ τοπρῶτον, ὅσαντ' ἐπιβᾶσα κορώνη
ἴχνος ἐποίησεν, τόσσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
ἐν κράδῃ ἀκροτάτῃ, τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα·
εἰαρινὸς δ' οὗτος πέλεται πλόος. οὔ μιν ἔγωγε
αἴνημ'· οὐ γὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμένος ἐστίν,
ἁρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κακόν· ἀλλά νυ καὶ τὰ
ἄνθρωποι ῥέζουσιν ἀϊδρείῃσι νόοιο·
χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μετὰ κύμασιν· ἀλλά σ' ἄνωγα
φράζεσθαι τάδε πάντα μετὰ φρεσίν, ὡς ἀγορεύω.
μηδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·
ἀλλὰ πλέω λείπειν, τὰ δὲ μείονα φορτίζεσθαι.
δεινὸν γὰρ πόντου μετὰ κύμασι πήματι κῦρσαι.
δεινὸν δ', εἴ κ' ἐφ' ἅμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος ἀείρας

κόν: „muthwillig zugezogenem Uebel wirst du schwer entkommen." Sed vide quae infra monui.

V. 684. φύγῃς Vl. γε φύγῃς Gal. — καὶ τὸν (sc. πλόον) Br. e MS.

V. 685. ἀϊδρίῃσι Aug. Med.

V. 687. μετὰ] Gal. Med. P. Spohn. κατά.

V. 688. ὡς ἀγορεύω] Sic M5. Vat. V1. 2. alii. Alii vel ὅσσ' ἀγορ. vel ὥς σ' ἀγορ., ut Aug. Unus e Pal. ὥς σε κελεύω.

V. 691. πήματι] Paucissimi πήμασι; in tribus πήματα. Pro κύρσαι Spohn. recte κῦρσαι.

V. 692. δεινὸν δ'] Quidam codd. δεινόν γ'. Porro ἐφ' ἅμαξαν M5. Vat. V2. al. Plures, ut A. Steph., ἐπ' ἅμαξαν, quod rec. Spohn.

cho de def. orac. 3: ἰατρικὴν δὲ λοιμῶδες θέρος ἀραχνίων πλήθει προδηλοῦν καὶ θρίοις ἐαρινοῖς, ὅταν κορώνης ποδὶ εἴκελα γένηται, τίς ἐάσει τῶν ἀξιούντων μικρὰ σημεῖα μὴ γίνεσθαι τῶν μεγάλων; Haec vero imago, qua usus Hesiodus est, veritati quam maxime est consentanea.

V. 682. Versu 678. ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν dictum est propter v. 665: ὡραῖος πέλεται θνητοῖς πλόος. Nunc si interiectis paucis versibus repetitur εἰαρινὸς δ' οὗτος πέλεται πλόος, non adeo mirum videtur post τότε δ' ἄμβατός ἐστι θάλασσα. Quod adiectum est ἁρπακτός congruit cum Hesiodi sententia: „den man eilig unternehmen, bei dem man sich übereilen muſs." Lehrsius p. 211., qui exclamationis signum post ἁρπακτός addidit, nescio an idem senserit.

V. 686. χρήματα γὰρ ψυχὴ] Hic est fundus sententiae Aristodemi: χρήματα, χρήματ' ἀ-

ἄξονα καυάξαις, τὰ δὲ φορτί' ἀμαυρωθείη.
μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Ὡραῖος δὲ γυναῖκα τεὸν ποτὶ οἶκον ἄγεσθαι,
μήτε τριηκόντων ἐτέων μάλα πόλλ' ἀπολείπων
μήτ' ἐπιθεὶς μάλα πολλά· γάμος δέ τοι ὥριος οὗτος,
ἡ δὲ γυνὴ τέτορ' ἡβώοι, πέμπτῳ δὲ γαμοῖτο.
παρθενικὴν δὲ γαμεῖν, ἵνα ἤθεα κεδνὰ διδάξῃς.
τὴν δὲ μάλιστα γαμεῖν, ἥτις σέθεν ἐγγύθι ναίει,
πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδών, μὴ γείτοσι χάρματα γήμῃς.

V. 693. Pro *καυάξαις* et *ἀμαυρωθείη* Herm. *καυάξῃς* et *ἀμαυρωθείη*. — *τὰ δὲ*] Par. *καί*.

V. 695—699. Laudat Stobaeus LXIX. *ὡραίαν*. — Deinde *ἐπὶ* pro *ποτὶ* al.

V. 696. *τριηκόντων*] Vat. al. *τριήκοντα*. Bentl. *τριήκοντα Ϝετέων*. *τριήκοντ' ὢν* Plut. Amat. 8. et sic voluit Tzetzes. Male.

V. 698. *ἡ δὲ γυνὴ τετάρτῳ ἔτει ἡβώοι κτἑ.* Schol. Ven. Il. X, 252. Pro *τέτορ'* G. *τέταρ'*. — *ἡβώοι*] Sic M5. Vat. V2. al. Alii apud Lanz. *ἡβώῃ*. Et ita Proculus et Plut. l. l.

V. 699. Sic Aristot. Oec. 3., Gaisf., Dind. Vulgo *ὥς κ' ἤθεα*.

V. 700. V. seq. *τήνδε* A.

V. 701. *χάρμα* Vl., *χάρματα νείμῃς* MS. ap. Br.

νήρ. V. Alcaei fragm. Matth. 50. Timocles apud Stob. Vol. III. p. 190: *τἀργύριόν ἐστιν αἷμα καὶ ψυχὴ βροτοῖς*, allegatus a Pflugkio ad Eurip. Andr. 418.

V. 695. Sequitur nunc alia carminis pars, quae ethica praecepta complectitur, Pythagorae symbolis simillima. Cf. 707. 727. 742. 748. Ne haec quidem una continua cogitationum serie cohaerent; quare maiusculis literis ea distinximus, quae separanda erant.

V. 696. *μήτε τριηκόντων ἐτέων*] Plato de rep. V. p. 460. St.: *ἆρ' οὖν σοι ξυνδοκεῖ μέτριος χρόνος ἀκμῆς τὰ εἴκοσιν ἔτη γυναικί, ἀνδρὶ δὲ τὰ τριάκοντα;* Id. Legg. VI. p. 772: *γαμείτω μὲν πᾶς ἐντὸς τῶν πέντε καὶ τριάκοντα ἐτῶν*. Aristot. Polit. VII, 14: *διὸ τὰς μὲν ἁρμόττει περὶ τὴν ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἡλικίαν συζευγνύναι, τοὺς δ' ἑπτὰ καὶ τριάκοντα ἢ μικρόν· ἐν τοσαύτῳ γὰρ ἀκμάζουσά τε τοῖς σώμασι ζεῦξις ἔσται καὶ πρὸς τὴν παῦλαν τῆς τεκνοποιίας συγκαταβήσεται τοῖς χρόνοις ὡσαύτως.* Cf. Ast. ad Plat. Polit. p. 516. Apud Aristotelem *ἢ μικρόν* non videtur loco esse movendum, sed prorsus respondere Hesiodeo *μήτε μάλα πόλλ' ἀπολείπων μήτ' ἐπιθεὶς μάλα πολλά*.

v. 698. *τέτορ' ἡβώοι*] *ἡβῶσα* est inde ab anno quarto decimo; viro igitur nubat quinto post pubertatem anno, vel vitae decimo nono.

V. 702 seq. Haec Simonides ita expressit: *γυναικὸς οὐδὲν χρῆμ' ἀνὴρ ληΐζεται Ἐσθλῆς ἄμεινον οὐδὲ ῥίγιον κακῆς.* v. Brunckii Gnom. p. 99.

V. 705. *ἄτερ δαλοῦ*] Cf. Eurip. Or. 613. Pors.

V. 707. *μηδὲ κασιγνήτῳ κτἑ.*] V. Plutarch. de frat. am. 20. (T. X. p. 66. Hutt.). Haec

οὐ μὲν γάρ τι γυναικὸς ἀνὴρ ληΐζετ' ἄμεινον
τῆς ἀγαθῆς, τῆς δ' αὖτε κακῆς οὐ ῥίγιον ἄλλο,
δειπνολόχης· ἥτ' ἄνδρα καὶ ἴφθιμόν περ ἐόντα
εὕει ἄτερ δαλοῦ καὶ ὠμῷ γήραϊ δῶκεν.
Εὖ δ' ὄπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένος εἶναι.
Μηδὲ κασιγνήτῳ ἶσον ποιεῖσθαι ἑταῖρον·
εἰ δέ κε ποιήσῃς, μή μιν πρότερος κακὸν ἔρξῃς.
μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν· εἰ δὲ σέ γ' ἄρχῃ
ἤ τι ἔπος εἰπὼν ἀποθύμιον ἠὲ καὶ ἔρξας,
δὶς τόσα τίνυσθαι μεμνημένος· εἰ δέ κεν αὖτις

V. 704. δειπνολόχου Br. e MS. Stobaei. Sed vulg. etiam Proculus legit.
V. 705. Pro εὕει A. εὕει. — Plut. de cup. div. 7. καὶ ἐν ὠμῷ. Sed sine ἐν de virt. et vit. T. VII. p. 313. Hutt. — δῶκεν] θῆκεν Procul., Tzetzes, Stobaeus, Plutarch., Graev., Br.
V. 708. πρότερος] G. Aug. al. πρότερον.
V. 709. σέ γ'] Sic Proculi lemma, Gal., Med. P. VI. G. κέ γ'. Vulgo δέ κεν ἄ., et sic Moschopuli lemma. Herm. εἰ δέ σ' ὅγ' ἄρχῃ. Recte.
V. 710. ἔπος εἰπὼν] Pauci ἔπος τ' εἰπών.
V. 711. δέ σέ γ' Med.

ita Pythagoras apud Diog. Laert. VIII, 1, 17: μὴ ῥᾳδίως δεξιὰν ἐμβάλλειν. Solo apud eundem I, 2, 12: φίλους μὴ ταχὺ κτῶ, οὓς δ' ἂν κτήσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζε.

V. 709. γλώσσης χάριν] Temere, sine ulla causa.

V. 711. δὶς τόσα τίνυσθαι μεμνημένος] Vossius ita interpretatus est: Aber beginnst du Ihm mit Worten das Herz zu belästigen oder mit Thaten, Zwiefach dann ihm zu büſsen gedenke du! Legit igitur: εἰ δὲ σύ γ' ἄρχῃ, quod fieri prorsus non potest et propter ea, quae sequuntur, quae vetant μεμνημένος participio pro imperativo uti, et propter ea, quae praegressa sunt: μή μιν πρότερος κακὸν ἔρξῃς, quae clamant hic legendum esse: εἰ δὲ σέ γ' ἄρχῃ. Imo vero mens horum verborum haec est: δὶς τόσα τίνυσθαι (infinitivus, ut sit pro imperativo) μεμνημένος ὧν ἔπαθες: nempe haec pertinent ad ius talionis sanctissimum illud populis antiquis. Sic Pind. Isthm. III, 66: χρὴ δὲ πᾶν ἔρδοντα μαυρῶσαι τὸν ἐχθρόν. Soph. Ai. 79. Aristot. Pol. VII, 6: πρὸς γὰρ τοὺς συνήθεις καὶ φίλους ὁ θυμὸς αἴρεται μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς ἀγνῶτας ὀλιγωρεῖσθαι νομίσας. Cornelia, mater Gracchorum, si ad hanc vere pertinent epistolae, ep. I.: Dices pulcrum esse inimicos ulcisci, neque pulcrius cuiquam atque mihi videtur, sed si liceat republica salva ea persequi. V. Stallbaum. ad Platon. Crit. p. 127. Generosius Pittacus ap. Diog. Laert. I, 4, 3: συγγνώμη τιμωρίας κρείσσων, vel: συγγνώμη μετανοίας κρείσσων. et Aristot. l. l.: πρὸς οὐδένα

ἡγῆτ' ἐς φιλότητα, δίκην δ' ἐθέλησι παρασχεῖν,
δέξασθαι· δειλός τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
ποιεῖται, σὲ δὲ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδος.
μηδὲ πολύξεινον μηδ' ἄξεινον καλέεσθαι,
μηδὲ κακῶν ἕταρον μηδ' ἐσθλῶν νεικεστῆρα.
Μηδέ ποτ' οὐλομένην πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ
τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρων δόσιν αἰὲν ἐόντων.
Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
φειδωλῆς, πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης.
εἰ δὲ κακὸν εἴπῃς, τάχα κ' αὐτὸς μεῖζον ἀκούσαις.
Μηδὲ πολυξείνου δαιτὸς δυςπέμφελος εἶναι
ἐκ κοινοῦ· πλείστη δὲ χάρις δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
Μηδέ ποτ' ἐξ ἠοῦς Διὶ λείβειν αἴθοπα οἶνον

V. 712. *ἡγῆτ'*] M5. Vat. P. al., ut V1., *ἡγεῖτ'*.
V. 713. *τοι*] *τις* Iunt., A. *τι*.
V. 716. Schol. Ven. Il. XXIV, 63. — *νεικεστῆρα*] Vat. M5. *νεικετῆρα*. Unus Ambr. et unus Vind. Med. al. *νεικητῆρα*. Vereor, ne hoc sit melius.
V. 717. *πενίην*] deest apud G.
V. 719. Pro *ἄριστος* Tzetzes Cram. Anecd. Ox. IV. p. 122. *μέγιστος*.
V. 721. *κακὸν εἴπῃς*] Nescio, an *κ'*, quod post *κακόν* intruserunt editores, in ullo codice reperiatur. Pro *εἴπῃς* pauci cum Schol. Ven. Il. XIX, 248. *εἴποις*.
V. 722. citatur a Schol. Ven. Il. XVI, 748.
V. 727. *ἠελίου*] Sic Gal., Spohn. V. Herm. Orph. p. 757. Vulgo *ἠελίοιο*.
V. 728. *ἐπεί κε*] Sic A. G. al. Vulgo *ἐπήν κε*. — *ἐς τ' ἀνιόντα*] Sic M5. V2. al.; *ἀνιόντος*, Vat. al. — Herm. in una recensione putat fuisse *ἀντ' ἀνιόντος*, in altera *εἰς ἀνιόντα*. Mihi sic scribendum videbatur: *αὐτάρ, ἐπεί κε δύῃ, μεμνημένος ἔσσ' ἀνιόντος μήτε κτἑ*. Recte praeterea monuit Herm. post *ἀνιόντα* non debere plene interpungi, quum haec omnia de nocte cohae-

εἶναι χρὴ τοιοῦτον, οὐδέ εἰσιν οἱ μεγαλόψυχοι τὴν φύσιν ἄγριοι πλὴν πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας.

V. 712 seq. *δίκην — παρασχεῖν, δέξασθαι*] Magis more receptum est *δίκην δοῦναι καὶ δέξασθαι* vel *λαβεῖν*, ut Hom. hymn. Merc. 312: *δὸς δὲ δίκην καὶ δέξο*. V. Interpr. ad Thucyd. V, 27, 59. Herodot. V, 83.

V. 714. *σὲ δὲ*] Sensus: Semper esto idem neve vultus tuus alius esto quam pectus. Sic Proculus.

V. 717. Theogn. 155. Schneid.: *μήποτέ τοι πενίην θυμοφθόρον ἀνδρὶ χολωθεὶς Μηδ' ἀχρημοσύνην οὐλομένην πρόφερε.*

V. 719 seq. Mallem post *ἄριστος* commate interpungi, ut *φειδωλῆς πλείστη δὲ χάρις κατὰ μέτρον ἰούσης* coniungerentur, nisi *δέ* particulae sedes me avocaret a proposito. Chilo apud Diog. L. I, 3, 2: *γλώσσης κρατεῖν καὶ μάλιστα ἐν συμποσίῳ*. Gell. N. A. I, 15: Hesiodus, poetarum prudentissimus, linguam

χερσὶν ἀνίπτοισιν μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπτύουσι δέ τ' ἀράς.
μηδ' ἀντ' ἠελίου τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν·
αὐτὰρ ἐπεί κε δύῃ, μεμνημένος, ἔς τ' ἀνιόντα,
μήτ' ἐν ὁδῷ μήτ' ἐκτὸς ὁδοῦ προβάδην οὐρήσῃς,
μηδ' ἀπογυμνωθείς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν·
ἑζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνήρ, πεπνυμένα εἰδώς,
ἢ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάσας εὐερκέος αὐλῆς.
Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένος ἔνδοθι οἴκου
ἱστίῃ ἐμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.
μηδ' ἀπὸ δυςφήμοιο τάφου ἀπονοστήσαντα
σπερμαίνειν γενεήν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.
Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλίῤῥοον ὕδωρ

reant cum *μακάρων τοι νύκτες ἔασιν.*

V. 730. Schol. Ven. Il. XI, 84. 194. — *ἀπογυμνωθείς*] Vat. cum al. *ἀπογυμνωθῇς*. Hoc praefert Hermannus.

V. 731. Herm., qui *μηδ' ἀπογυμνωθῇς* de exonerando corpore intelligi vult, hic scribi iubet: *ἑζόμενος δ' ὄνθειος, ἀνὴρ πεπνυμένα εἰδώς*, i. e. „sondern wer sich auf den Misthaufen oder an die Wand des Hofes setzt, ist ein verständiger Mensch." Hoccine igitur agricolas docuisse Hesiodum? Immo vero de mingendo etiam Plinius intellexit H. N. XXVIII. s. 19. et mirus videtur hic usus *ὄνθειος* adiectivi longeque diversus a *φοιτᾶν ὑπερπόντιον*, similibus. Accedit, quod *ὄνθειος* vocabulum alibi non legitur.

V. 733. *ἔνδοθεν* A.

V. 734. *ἱστίῃ* P. V1.

V. 735. *δυστήνοιο τάφου* Plut. de sera num. vind. 20.

V. 736. Post hunc versum in Gal., Tr., P. G. al. legitur versus 758.

V. 737. Post hunc versum in V1. sequitur v. 758. (*μηδ' ἐπὶ κτέ.*), qui tamen iterum suo legitur loco. — *ἀενάων*] M5. *ἀεννάων*. Vat. *αἰεννάων.*

non vulgandam, sed recondendam esse dicit, perinde ut thesaurum, eiusque esse in promendo gratiam plurimam, si modesta et parca et moderata sit.

V. 721. Chilo ap. Diog. L. l. l.: *μὴ κακολογεῖν τοὺς πλησίον· εἰ δὲ μή, ἀκούσεσθαι ἐφ' οἷς λυπήσεσθαι.*

V. 727. *μηδ' ἀντ' ἠελίου τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν*] Haec ita Pythagoras in symbolis: *πρὸς ἥλιον τετραμμένον μὴ ὀμιχεῖν.* v. Diog. Laert. VIII, 1, 19.

V. 731. *ἑζόμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ κτέ.*] Mire dictum, nam coxim hoc negotio defungebantur non Graeci, sed Aegyptii, teste Herodoto Eut. 35: *τὰ πολλὰ πάντα ἔμπαλιν τοῖσι ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἐστήσαντο ἤθεά τε καὶ νόμους (οἱ Αἰγύπτιοι) — οὐρέουσι αἱ μὲν γυναῖκες ὀρθαί, οἱ δὲ ἄνδρες κατήμενοι.* Ceterum v. Plin. H. N. XXVIII.

ποσσὶ περᾶν, πρίν γ' εὔξῃ ἰδὼν ἐς καλὰ ῥέεθρα,
χεῖρας νιψάμενος πολυηράτῳ ὕδατι λευκῷ.
[ὃς ποταμὸν διαβῇ, κακότητι δὲ χεῖρας ἄνιπτος,]
τῷ δὲ θεοὶ νεμεσῶσι καὶ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.
Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐν δαιτὶ θαλείῃ
αὖον ἀπὸ χλωροῦ τάμνειν αἴθωνι σιδήρῳ.
Μηδέ ποτ' οἰνοχόην τιθέμεν κρητῆρος ὕπερθεν

V. 740. *Ἄλλοι γράφουσιν κακότητα. ἐπὶ κακότητα εἶδεν* [l. *εἶπεν*] *ἀντὶ τοῦ ἐκακώθη. Ἀρίσταρχος δὲ ἀθετεῖ τὸν στίχον τοῦτον. ἄλλοι κακότητα ἔπι, οἱονεὶ ἐπὶ κακῷ ἑαυτόν* [l. *ἑαυτοῦ*]. PROC. Bentl. *κακότητί γε.* Fortasse *κακότητ' ἔτι χεῖρας ἄνιπτος.* Sed omnino videtur commode abesse posse hic versus; quem librarius

s. 19: Hesiodus iuxta obstantia reddi (urinam) suadet, ne deum aliquem nudatio offendat. *θεῖος ἀνὴρ* est idem qui *εὐσεβής*, qui deos veneratur. Sent. igitur: qui vero sedens hoc negotio defungitur, is homo est *θεῖος ἀνήρ, πεπνυμ. εἰδ.*

V. 742. *μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο*] V. Plut. de Is. et Os. 5. (T. IX. p. 106. Hutt.). Etym. M. p. 127. Pythagoras in symbolis: *παρὰ θυσίαν μὴ ὀνυχίζου.* Diog. L. l. l. *πέντοζος* est manus (v. animadvers. ad v. 375.), *αὖον* quod ex ungue digitum superat, *χλωρόν* est unguis ipse. V. Suid. s. v. *αὖον.*

V. 744. Haec non recte intellecta sunt ab editoribus neque a Plutarcho Conv. sept. sap. 13., de aud. poet. (T. VII. p. 102.). *Οἰνοχόη* hic non est vasculum, quo hauriunt ex cratere, ut in pocula vinum infundant, sed denotat vas vini non mixti cum aqua, *κρατήρ* vero est vas vini aqua temperati. Suadet igitur Hesiodus: noli maioris aestimare merum quam vinum cum aqua mixtum, idque per symbolum ita expressit: *μὴ οἰνοχόην τιθέμεν ὑπὲρ κρητῆρος.* Nam *ὑπερτιθέναι* utrumque significat, et imponere alicui rei aliquid, et maioris aestimare. Quae sequitur *ὀλοὴ μοῖρα* est temulentia. Aliter Proculus: *μὴ ἐπίπροσθεν ἄγειν τοῦ κοινοῦ τὸ ἴδιον· ὁ μὲν γὰρ κρατὴρ προὔκειτο κοινὸς ἐν ταῖς τραπέζαις, ἐκ δὲ τῆς οἰνοχόης ἀρυόμενοι ἔπινον οἱ συνδειπνοῦντες.*

V. 746. *ἀνεπίξεστον*] Testantur Proculus et Moschopulus scripsisse alios *ἀνεπίῤῥεκτον*, atque hoc quidem h. l. optime quadrat; *ἀνεπίξεστον* pertinet ad v. 748. Graculus, ut apud Romanos bubo vel spinturnix, est in inebris avibus portenditque, si in fastigio aedium non anguratarum crocitaverit, infortunium. Contra vero si *ἀνεπίξεστον* legeris, qui id recte explicare possis, nescias. Graculus enim qui impediri possit, quominus in aedificio opere albario, non polito, crocitet, me non intelligere fateor.

V. 748. *χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκτων*] Varie explicare hoc symbolum conati sunt interpretes. *Χυτρόποδες* eis sunt pro *χύτραις*; v. Hesych. v. *Βαῦνοι: χυτρόποδες καὶ κάμινοι. Ἔνιοι δὲ καὶ ἐφ' ὧν καθίζουσι*, et *Λάσανα χυτρόποδες.* Plut. Symp. VII, 4: *ὅρα δέ, εἰ καὶ μελέτης ἕνεκα τῷ εὐχαρίστῳ τὰς τοιαύτας ἐφιέντες ὑπερβολάς, οὐκ ἀτόπως οἱ παλαιοὶ καὶ δρῦς ἐσέβοντο καρποφόρους καὶ συκῆν τινα προσηγόρευσαν ἱερὰν Ἀθηναῖοι καὶ μορίαν ἐκκόπτειν ἀπαγορεύουσι. ταῦτα γὰρ οὐ ποιεῖ πρὸς δεισιδαιμονίαν ἐπιφόρους, ὡς ἔνιοί φασιν, ἀλλὰ προσεθίζει τὸ εὐχάριστον ἡμῶν καὶ κοινωνικὸν*

πινόντων· ὀλοὴ γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκται.
Μηδὲ δόμον ποιῶν ἀνεπίξεστον καταλείπειν,
μή τοι ἐφεζομένη κρώζῃ λακέρυζα κορώνη.
μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκτων ἀνελόντα
ἔσθειν μηδὲ λόεσθαι· ἐπεὶ καὶ τοῖς ἔνι ποινή.
Μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν, οὐ γὰρ ἄμεινον,
παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ,

addidisse videtur, cui nimis durum videretur ad *τῷ δέ* supplere: si quis contra fecerit.

V. 742. *ἐν δαιτί*] *ἐνὶ δ.* in paucis codd.

V. 747. Pro *τοι* A. G. *τι.* — *κρώξῃ* Gal., P.

V. 749. *εὔειν μηδὲ λόεσθαι* Vict.

ἐν τοῖς ἀναισθήτοις καὶ ἀψύχοις πρὸς ἀλλήλους. ὅθεν ὀρθῶς Ἡσίοδος οὐδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκτων ἐᾷ παρατίθεσθαι σῖτον ἢ ὄψον, ἀλλ' ἀπαρχὰς τῷ πυρὶ καὶ γέρα τῆς διακονίας ἀποδιδόντας. Pollux X, 99: *τὸν δὲ καλούμενον χυτρόποδα ἔστι μὲν καὶ λάσανα κεκλημένον εὑρεῖν — ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν Ἱππώνακτος ἰάμβων εἴρηται χυτροπόδιον· ὥσπερ καὶ παρ' Ἡσιόδῳ· μηδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιῤῥέκτων ἀφελόντα· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἕτερόν τι δηλοῖ.* Et sane quidem explicari ita versus possit, ut de ollis non auguratis cogitetur. Sed quum admodum verisimile videatur locum suum inter se commutare debere *ἀνεπίῤῥεκτον* et *ἀνεπίξεστον* (cf. annot. ad v. 746.), aliter explicandus est locus. Mihi hoc Hesiodi symbolum cum Pythagoreo conspirare videtur, quod est ap. Diog. L. VIII, 1, 19: *χύτρας ἴχνος συγχεῖν ἐν τῇ τέφρᾳ*, vel potius, ut apud Plutarchum legitur Conviv. disp. VIII, 7. init.: *χύτρας τύπον ἀρθείσης ἐν σποδῷ μὴ ἀπολείπειν, ἀλλὰ συγχεῖν.* Hinc patet *χυτρόποδας* esse vestigia (*ἴχνη*) ollarum (cf. animadvers. ad v. 375. 489.) et *ἀνεπιξέστους χυτρόποδας* esse *ἴχνη χυτρῶν μὴ συγχυθέντα.* Mens autem huius symboli haec est: quod in culina feceris (i. e. in domus tuae penetralibus), noli aliis cinere prodere, hoc enim movet invidiam. Quod *λόεσθαι* Hesiodus addidit, tum indicium est luxuriae (v. Simonid. carm. in mul. 63: *λοῦται δὲ πάσης ἡμέρης ἀπὸ ῥύπου δίς, ἄλλοτε τρίς, καὶ μύροις ἀλείφεται*; cf. animadvers. ad v. 758.), tum pertinet ad interiora negotia domestica; v. Aesch. Agam. 1007. Choeph. 127. Wellauer. Simile in diversa re praeceptum habes apud Aristophanem Nubb. 970. (975.): *καὶ προνοῆσαι εἴδωλον τοῖσιν ἐρασταῖσιν τῆς ἥβης μὴ καταλείπειν.* Phil. Melanthon: „ex ollis non sacrificatis ne capias cibum, i. e. ne edas, priusquam dixeris precationem. Apud Homerum nunquam pocula sumunt, nisi prius libaverint.“ Similiter Erasmus in adag. Francof. 1646. p. 80: „ne ritu pecudum ad cibum capiendum irruamus, sed ita demum edamus, si prius inde primitias dis immolaverimus.“ Sit ita sane. Sed quid statuetur de *λόεσθαι*?

V. 750. *μηδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν*] Fuit qui ita intelligeret, ut Hesiodum serperastra infantibus commendare putaret, de quibus vide Aristotelem Polit. VII, 15. Alii, qui Etym. M. p. 48. secuti sunt, in quibus etiam Spohnius, de sepulcris hic cogitasse Hesiodum

μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται.
Μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι
ἀνέρα· λευγαλέη γὰρ ἐπὶ χρόνον ἔστ' ἐπὶ καὶ τῷ
ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήσας
μωμεύειν ἀΐδηλα· θεός τοι καὶ τὰ νεμεσσᾷ.
Μηδέ ποτ' ἐν προχοῇ ποταμῶν ἅλαδε προρεόντων,
μηδ' ἐπὶ κρηνάων οὐρεῖν, μάλα δ' ἐξαλέασθαι·
μηδ' ἐναποψύχειν· τὸ γὰρ οὔτοι λώϊόν ἐστιν.
ὧδ' ἔρδειν· δεινὴν δὲ βροτῶν ὑπαλεύεο φήμην.

V. 752. Vereor, ne scriptum fuerit *δυωδεκάμην' ἴσον καὶ τοῦτο τ.* Gal. *γὰρ καί.* Spohnio suspectus esse videtur.

V. 753. Heinsius legendum esse putabat: *μηδὲ γυναικείῳ λουτρῷ χρόα φαιδρύνεσθαι παῖδα δυωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνήνορα ποιεῖ, μηδὲ δυωδεκάμηνον· ἴσον καὶ τοῦτο τέτυκται ἀνέρι.*

V. 756. θεός τοι] Pauci, inter quos Vl., *θεός νύ τοι*, Br. *θεός νύ τι.*

V. 760. *ἀπολεύαο* G.

V. 764. *φημίξωσι* Proc., *φημίξουσι* Mosch., Br. e codd.; *φημίζωσι* al. Vulgo *φημίζουσι.* — Pro *νύ τις* saepe in codd. reperi *θεός τοι*, raro *θεός νύ τοι*, in nullo codice *θεός νύ τι.* LANZ.

V. 765. Post h. v. excidisse versiculum, qualem hunc: *αὐτός τ' ἠδ' ἄλοχον μελέτην ἐχέμεν, καὶ ἕκαστα*, suspicatur Hermannus. Sed v. enarrat. — In G. supra scriptum *Ἡσιόδου ἡμέραι.*

dicunt. Atque sane *ἀκίνητα* sunt aut sepulcra, aut arae, aut heroa (v. Zenob. prov. I, 55: *ἀκίνητα κινεῖν, καθ' ὑπερβολήν, ὅτι μὴ δεῖ κινεῖν μήτε βωμοὺς μήτε τάφους ἢ ἡρῷα*), aut termini (ut ap. Platon. Legg. p. 842.). Hic tamen sermonem esse de motione corporis seu de gymnastica arte maxime pueris necessaria, ut recte vidit Plutarchus apud Proculum aliique apud eundem, declaratur etiam versu 751. et 753. Noli ab omni exercitio alienum esse puerum a tenera aetate ad pubertatem usque; hoc enim effeminatum facit puerum. Quod Hesiodus a primo aetatis anno (*μηδὲ δυωδεκάμηνον*) puerum gymnastice instituendum monuit, non mirabitur qui Aristotelis Politica legit. Ita enim VII, 15. p. 254: *Ἔτι δὲ καὶ κινήσεις, ὅσας ἐνδέχεται ποιεῖσθαι τηλικούτων* (recens adeo natorum, quod moneo propter Hermannum Op. VI. p. 251.). Adde Platon. Legg. VII. p. 789. Sic recte usus est *καθίζειν* verbo, quod fere aptissimum est pigritiae; v. Aesch. Agam. 836. Choeph. 906. Wellauer. — οὐ γὰρ ἄμεινον] Comparativi vis in *ἄμεινον* fere evanuit; cf. Wesseling. ad Herodot. I, 187. III, 71. Matth. Gr. §. 457. Heindorf. ad Horat. Sat. II, 1, 45. Aristoph. Eq. 37. *οὐ χεῖρον.* Aristot. Pol. II, 1. p. 29, 28: *ἔστι δὲ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον φανερὸν, ὅτι τὸ λίαν ἑνοῦν ζητεῖν τὴν πόλιν οὐκ ἔστιν ἄμεινον.* Eodem modo *οὐ χεῖρον* II, 4, 7. Nisi intelligere velis: *οὐ γὰρ καθίζειν ἄμεινόν ἐστι.*

V. 753. γυναικείῳ λουτρῷ] De balneo, quo usa sit mulier, noli cogitare in his symbolis; *γυναικεῖα λουτρά* sunt *λου-*

φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται κούφη μὲν ἀεῖραι
ῥεῖα μάλ', ἀργαλέη δὲ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθέσθαι.
φήμη δ' οὔτις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα πολλοὶ (761)
λαοὶ φημίξωσι· θεός νύ τίς ἐστι καὶ αὐτή.

Ἤματα δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένος εὖ κατὰ μοῖραν
πεφραδέμεν δμώεσσι· τριηκάδα μηνὸς ἀρίστην 766
ἔργα τ' ἐποπτεύειν ἠδ' ἁρμαλιὴν δατέασθαι, (765)
εὖτ' ἂν ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν.

V. 766. *τριεικάδα* VI. Ceterum melius fortasse post *πεφραδέμεν* interpungas, ut *δμώεσσι* cum sequentibus iungatur, „Optimum erit servis, si ultimo quoque mensis die eorum opera inspicias cet." Sic dubitationibus etiam occurritur, quas Lehrsius p. 251. movit. Nam quod Rankius (de Hes. Op. p. 18.) monuit, sententiam esse hanc: dic servis trigesimum mensis diem optimum esse, quo opera inspiciantur et cibus inter ipsos dividatur," non admodum probabile videtur. Hic enim non docendi servi erant, sed rustici liberi.

V. 767. Serv. ad Virg. Ge. I, 277. *ἀποπτεύειν.*

V. 768. Rankius (de Hes. Op. et D. p. 19.) Proculum et Moschopulum legisse in suis exemplaribus *εὖτ' ἂν δή μιν ἀληθείην κρίνοντες ἄγωσιν* idque in textum recipiendum esse putat. Sed *λαοί* in suo codice invenisse Proculum ex annot. eius ad v. 768. patet. — Herm. *ἀληθείῃ.*

τρὰ θερμά, quae corpus effeminant (cf. 522.). Vide antiquum illum ap. Aristoph. Nubb. 985: *καὶ βαλανείων ἀπέχεσθαι*, coll. 1035. (991.) 1040. (1047.) (Invern.), ubi vide Bergler. Fuerunt enim qui eorum usum commendarent, fuerunt etiam qui dissuaderent. In his fuit Hesiodus.

V. 756. *μωμεύειν ἀΐδηλα*] V. Buttm. Lexil. I. p. 248.

V. 757. V. Plutarch. de Stoic. repugn. 22.

V. 760—764. Post additi esse videntur.

V. 761. Mala fama facillime excitatur, difficulter vero restinguitur. SPOHN.

V. 765. Sequitur calendarium vetustissimum. Hesiodi mensis est triginta dierum, qui dividuntur in tres decades (*μὴν ἱστάμενος, μεσῶν* et *φθίνων*); hinc 782. *ἕκτη μέσση* est d. XVI.; v. 785. *πρώτη ἕκτη* d. VI., *τετρὰς μέσση* d. XIV. ceter. Uno loco 780. *ἱσταμένου τρισκαιδεκάτη* memoratur. Hermannus igitur cum Proculo et Moschopulo putat Hesiodum duas tantum mensis partes novisse, *ἱσταμένου* (usque ad 20. mensis) et *φθίνοντος*, ut *ἕκτη μέση* dicatur eam ob causam, quod sextus decimus dies sit senio medius inter primum senionem (6.) et tertium (26.). Sed etiam Pollucem I, 63. sic de Hesiodo iudicasse, ut nos, ex eius verbis quanquam corruptis apparet. Quam tamen mensis descriptionem post Hesiodum a Boeotis non esse usitatam demonstraverunt Dorvill. Observat. miscell. nov. T. III. p. 158. et Boeckh. Corp. inscr. I. p. 734.

V. 768. *ἀληθείην λαοὶ κρίνοντες ἄγωσιν*] Ἄγειν hic non esse agere causas, ut apud Latinos dicitur, recte vi-

αἵδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς πάρα μητιόεντος.
πρῶτον ἕνη τετράς τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἦμαρ·
τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γείνατο Λητώ·
ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε· δύω γε μὲν ἤματα μηνὸς
ἔξοχ' ἀεξομένοιο βροτήσια ἔργα πένεσθαι·
ἑνδεκάτη τε δυωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὲν ἐσθλαί,

V. 770. ἕνη G. Sed Vl. al. ἔνη.

V. 772. Recte Herm. post ἐνάτη τε posituram fieri iussit. Ceterum, ut Gaisfordius monuit, inepte Zonaras p. 433: γέμεν· ἐγένοντο. Ἡσίοδος· ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε δύω γέμεν ἤματα μηνός.

dit Lanzius. Tamen quam ipse interpretationem addidit verborum ἀληθείην κρίνοντες, ut significarent: si qui populi veritatem sequuntur, quum certa festa celebrant, eam non satis aptam esse dico; ἀληθείην κρίνειν non dicitur nisi de iudice, quemadmodum iam Scaliger et Heinsius intellexere. Et sic Hom. Il. XXIII, 361. de Phoenice iudice ὡς ἀληθείην ἀποείποι. Sensus igitur est: eo die, quo populi lites diiudicantes festa agunt, nempe eo die, qui dies est nefastus propter ferias, quae tum celebrantur: wo die Völker in Rechtsentscheidungen feiern. Cf. Aristoph. Nubb. 628. Diog. L. I, 2, 11: ἠξίωσέ τε (ὁ Σόλων) Ἀθηναίους τὰς ἡμέρας κατὰ σελήνην ἄγειν. Λαοί dixit, non βασιλῆες, quod non de uno populo sermo est, sed de Graecis cunctis. Tricesimum mensis diem ἀποφράδα (nefastum) fuisse docet Schoemannus Process. Att. p. 153. Ideler. Enchir. chronol. I. p. 263. ita haec verba transtulit, ut Lanzium secutus esse videatur: „wenn ihn die Leute nach der Wahrheit bestimmt haben, was nichts anders heifsen kann, als: falls es wirklich der dreifsigste ist, nicht etwa der neun und zwanzigste, der, wenn es keinen dreifsigsten gab, vermuthlich diesen Namen schon damals führte." Hanc sententiam neque usus particularum εὖτ' ἄν, quod est quum, non si, patitur, neque ἄγωσιν praesens. Hermannus, qui Idelerum sequitur, sic: „wenn der wirkliche dreifsigste Tag (nicht der neun und zwanzigste, der mehrere Monate beschliefst) begangen wird." Etiam hoc prorsus alienum ab hoc loco videtur. Hesiodus enim nihil aliud dicit nisi hoc: ultimo cuiusque mensis die optimum erit praedium circumire tuum, ut omnia perlustres et servis vel operis cibum dimensum distribuas. Secundum Hermanni sententiam hoc tantum ad plenos menses pertineret negotium, non ad cavos etiam, cuius rei rationem non perspicio. Praeterea ne cognitum quidem puto Hesiodo eiusque tempori fuisse illud plenorum et cavorum discrimen, quod Solo excogitavisse primus dicitur.

V. 770. ἕνη] Proculus et Moschopulus ἕνην (quam ἕνην male scriptam ab εἷς videntur derivasse) primum mensis diem intelligunt. Sic fere etiam Scaliger. Cum Scaligero facit Hermannus, qui ἕνην hic apud Hesiodum eundem diem esse dicit, quem diem comici et pede-

ἡ μὲν ὄϊς πείκειν, ἡ δ' εὔφρονα καρπὸν ἀμᾶσθαι·
ἡ δὲ δυωδεκάτη τῆς ἑνδεκάτης μέγ' ἀμείνων.
τῇ γάρ τοι νεῖ νήματ' ἀερσιπότητος ἀράχνης
ἤματος ἐκ πλείου, ὅτε τ' ἴδρις σωρὸν ἀμᾶται.
τῇ δ' ἱστὸν στήσαιτο γυνή, προβάλοιτό τε ἔργον.

V. 777. *νεῖ νήματ'*] V. Etym. M. p. 603. Suidas v. *ἀράχνη — τινὲς δὲ τὸ νεῖ νήματα διὰ τοῦ η ἔγραψαν, ὡς ἀποκοπὲν ἐκ τοῦ νήθει.*

V. 779. *στήσατο* Vl.

stris orationis scriptores *ἔνην καὶ νέαν* dicant, nempe primum diem eius mensis, qui mensem cavum sequatur. Quos locos in animo habuerit Hermannus, nescio, sed omnes, quos novi, *ἔνην καὶ νέαν* ultimum mensis diem significari volunt. V. imprimis Varron. de re rust. I, 37: Dies lunares quoque observandi, qui quodammodo bipartiti. Quod nova luna crescit ad plenam et inde rursus ad novam lunam decrescit, quod veniat ad intermenstruum, e quo dicitur luna esse extrema et prima; a quo eum diem Athenis appellant *ἔνην καὶ νέαν, τριακάδα* alii. Sed *ἕνη* non potest esse primus dies. Plut. Sol. 25: *ἔνην καὶ νέαν καλεῖσθαι. τὸ μὲν πρὸ συνόδου μόριον αὐτῆς τῷ πανομένῳ μηνί, τὸ δὲ λοιπὸν ἤδη τῷ ἀρχομένῳ προςήκειν ἡγούμενος — τὴν δ' ἐφεξῆς ἡμέραν νεομηνίαν ἐκάλεσε.* V. annot. ad 410. et Ideler. I. p. 268.; est igitur trigesimus, alias *τριακάς.* Nam quod primo loco eum posuit, explicatur v. 768., quo hic ipse dies ut festus commemoratus est. — *τετράς*] Natalis Herculis (v. Zenob. prov. VI, 7.) et Mercurii (v. Hom. hymn. Merc. 19. Lobeck. Aglaoph. p. 430. 434.)

V. 771. *Ἀπόλλωνα*] Diog. Laert. Plat. 2: *καὶ γίνεται Πλάτων, ὥς φησιν Ἀπολλόδωρος ἐν χρονικοῖς, ὀγδόῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ Ὀλυμπιάδι, Θαργηλιῶνος ἑβδόμῃ, καθ' ἣν Δήλιοι τὸν Ἀπόλλωνα γενέσθαι φασίν.* Cf. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 465. Lobeck. Aglaoph. p. 430. 434. De Apolline *χρυσάορι* v. O. Müller. Dor. I. p. 358.

V. 772. Neptuni sacer. V. Proclus.

V. 773. *ἔξοχ' ἀεξομένοιο*] Spohnius: „iungas *ἔξοχα πένεσθαι βροτήσια ἔργα*, neque vero *ἔξοχ' ἀεξομένοιο.*" Non satis considerate. Nam *ἔξοχα* et cum *πένεσθαι* et cum *μηνὸς ἀεξομένοιο* iungendum est: diese Tage zeichnen sich aus, ragen hervor, im zunehmenden Mond durch ihre Nützlichkeit Geschäfte zu unternehmen.

V. 777. *ἀερσιπότητος*] Nonn. Dion. XXXVII, 294. — *ἀράχνης*] V. Anecd. Bachm. I. p. 140.

V. 778. *ἤματος—πλείον*] V. 792. *Ἦμαρ πλεῖον* est aestatis dies longissima. Hinc mensis denotatur, quo is dies oritur. Tum vero aranea rete suum tendit, quod eo tempore maxima est muscarum multitudo. — *ἴδρις*] Horat. Sat. I, 1, 35: non ignara futuri. Cf. animadv. ad 375.

V. 779. *ἱστὸν στήσαιτο γυνή*] Exemplum araneae secuta.

μηνὸς δ' ἱσταμένου τρισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.
ἕκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν,
ἀνδρογόνος δ' ἀγαθή· κούρῃ δ' οὐ σύμφορός ἐστιν,
οὔτε γενέσθαι πρῶτ' οὔτ' ἄρ γάμου ἀντιβολῆσαι.
οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη κούρῃσι γενέσθαι
ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώεα μήλων,
σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἤπιον ἦμαρ·
ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος· φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκον
ταμνέμεν, οὐρῆας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.

V. 781. *σπέρματος ἄρξασθαι*] Sic M5. Vat. V2. et optimus quisque. Pauci, inter quos V1., *σπέρματα δάσσασθαι* vel *δάσασθαι*, quod receptum est in editiones. — Pro *ἐνθρέψασθαι* duo, neque optimae notae, cum G. *ἐκθρ.*

V. 783. Pro *οὐ σύμφορος* P. V1. *ἀσύμφορος.* Antea *ἀνδρογόνος τ'* St.

V. 785. *κούρῃσι γενέσθαι*] Sic V2. alii. Sed M5. V1. G. *κούρῃ τε γενέσθαι.* Alii multi *κούρῃ δὲ γενέσθαι*; Vat. *κούρῃσι δὲ γ.*

V. 788. Pro *φιλέει* P. *φιλέοι.* — *κέρδεα* pro *κέρτομα* V1.

V. 792. *ἴστορα* vulgo. V. Spitzn. ad Il. XVIII, 501.

V. 793. Unus e Vat. et V1. *γίνεσθαι*, duo *γείνεσθαι.* — Pro *πεπυκασμένος* V1. 2. al. *πεπνυμένος.*

V. 794. *κούρῃ δέ τε τετράς*] Sic M5. Vat. V1. St. et

V. 780. *ἱσταμένου τρισκαιδεκάτην*] *Μὴν ἱστάμενος* proprie est prima decas, hic autem contra morem alteram partem una complectitur. Aliter v. 798.

V. 785. Hoc die Diana nata est secundum Delios; v. Apollodor. apud Diogen. Laert. II, 5, 23.

V. 788. *φιλέει*] Qui eo die puer natus est.

V. 792. *εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι*] Diem XXIX. esse cum Heinsio putat Spohnius. Proculus eam ob causam *μεγάλην* audire *τὴν εἰκάδα* dicit, quod ea maiorem dierum numerum in mense complectatur. Sed *μέγα* quum de tempore usurpant Graeci, semper orbem quendam temporis ampliorem significat. *Εἰκὰς πλέῳ ἤματι* igitur est dies vicesimus eius mensis, in quo est dies anni longissimus, *εἰκὰς μεγάλη* idem dies, sed in trieteride s. anno magno; v. Ideler. I. p. 269. — *ἴστορα φῶτα γείνασθαι*] Eo die catum virum decet progignere pueros. Nam qui eo die natus est ingenio pollet praeclaro. Hermannus vero: hoc die catum virum procreabis: quod mihi quidem non placet propter ea, quae

εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι, ἵστορα φῶτα
γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν.
ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτη, κούρῃ δέ τε τετρὰς
μέσση. τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
καὶ κύνα καρχαρόδοντα καὶ οὐρῆας ταλαεργοὺς
πρηΰνειν ἐπὶ χεῖρα τιθείς. πεφύλαξο δὲ θυμῷ
τετράδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε
ἄλγεα θυμοβορεῖν· μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθ' εἰς οἶκον ἄκοιτιν,
οἰωνοὺς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργματι τούτῳ ἄριστοι·
πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.
ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν

multi alii codd. Alii κούρῃ δὲ τετρὰς. κούρῃσι δὲ τ., quod in recentioribus editionibus legitur, duo codices habent.

V. 795 seq. Ex Procli verbis concludas Plutarchum hos versus (al. codd. Proculi 793—796.) non agnovisse, sed legisse: ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτη· πεφύλαξο δὲ θυμῷ κτὲ.

V. 797. Herm. cum Vit. πεφύλαξο δὲ θυμόν, id ut ad antecedentia pertineat moneatque, ut ab ira bestiarum, dum domentur, tibi caveas. Quod mihi quidem parum placet. Hoc enim monitum hic prorsus alienum esse videtur.

V. 800. ἄγεσθ' εἰς] Sic Proclus, Vl. Med. Vulgo ἄγεσθαι ἐς.

V. 801. Tres codd. non optimi ἐπ' ἔρματι.

V. 802. πέμπας Vl.

V. 803. Ἐρινύας] Sic P. Vl. pro Ἐριννύας.

sequuntur, quae idem alio modo adderent.

V. 797 seqq. Haec per attractionem coniuncta sunt. Volebat enim: πεφύλαξο δὲ θυμῷ τὴν τετράδα φθίνοντος καὶ ἱσταμένου, καὶ ἀλεύασθαι, μὴ ἐν αὐτῇ ἄλγεά σε θυμοβορoῖ.

V. 799. τετελεσμένον ἦμαρ] Sacer dies.

V. 800. τετάρτῃ] ἡ τετάρτη ἱερὰ Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ. PROCULUS.

V. 801. οἰωνοὺς] μὴ κορώνας δύο, μὴ μίαν ἀλκυόνα, μὴ πελλὸν ἐρωδιόν, μὴ κρέκα, μὴ μόνην τρυγόνα μηδὲ χελιδόνα, πελαργόν, ταῶνα. TZETZES.

V. 803. ἐν πέμπτῃ] ὅτι ἡ πεμπτὰς Δίκης ἐστὶν ἀριθμὸς, καὶ τῶν Πυθαγορείων ἠκούσαμεν. PROCULUS. Laur. Lyd. de mens. p. 100: ἐπειδὴ δὲ — ὁ τῆς πεντάδος ἀριθμὸς τῶν θειοτέρων κατὰ τὸν Ἡσίοδον κεχώρισται, εἰκὸς ἦν αὐτὸν τοῖς κατοιχομένοις ἀπονεμηθῆναι, quem locum male intellexit editor. Quinarius numerus cur mali sit ominis, explicavit Plat. Legg. V. p. 737. E: δεῖ δὴ περὶ ἀριθμῶν τό γε τοσοῦτον πάντα ἄνδρα νομοθετοῦντα νενοηκέναι, τίς ἀρι-

Ὅρκον γεινόμενον, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.
μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντας ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ
βάλλειν. ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,
νήϊά τε ξύλα πολλά, τάτ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀραιάς.
εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπὶ δείελα λώϊον ἦμαρ.
πρωτίστη δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν·
ἐσθλὴ μὲν γάρ θ' ἥδε φυτευέμεν ἠδὲ γενέσθαι
ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικί· καὶ οὔποτε πάγκακον ἦμαρ.
παῦροι δ' αὖτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην
[ἄρξασθαί τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι

V. 804. *γεινόμενον*] Sic M5. alii, *τιννυμένας* Vat. G. A.; *τινυμένας* et *τινύμενον* alii. V. Buttm. Lexil. II. p. 55. De scriptura vocabuli *τίννυμι* v. Buttm. Gr. ub. II. p. 39.

V. 806. *ὀπιπτεύοντας*] Sic V1. Tr. Vulgo *ὀπιπτεύοντα*, ut habet etiam Proculi lemma.

V. 808. Post h. v. in V1. Tr. sequitur versus 420. (*τῆμος κτἑ.*), qui tamen etiam suo legitur loco. Ex Proculo non certo concludi potest legisse eum h. l. versum 420.

V. 808. 809. Vit. 809. 808.

V. 810. *ἐπιδείελα* Moschop., V1. al. et sic v. 821.

V. 812. In V1. *θ'* deest. — *φυτευέμεν*] Alii, inter quos G., *φυτεύειν*.

θμὸς καὶ ποῖος πάσαις πόλεσι χρησιμώτατος ἂν εἴη· λέγωμεν δὴ τὸν πλείστας καὶ ἐφεξῆς μάλιστα διανομὰς ἐν αὐτῷ κεκτημένον. Praeterea eo etiam sacer hic numerus impar Eumenidibus esse videtur, quod Minerva apud Aeschyl. Eumen. 722. Wellauer. ita: *ἀνὴρ ὅδ'*, inquit, *ἐκπέφευγεν αἵματος δίκην* (i. e. *Ἐρινύας*), *ἴσον γάρ ἐστι τἀρίθμημα τῶν πάλων.* Adde quod Tzetzes ex Melampode profert: *ἐν πέμπτῃ σελήνης τις ἐπίορκον ὀμόσας τοσαῖςδε ἡμέραις τελευτᾷ.*

V. 804. *Ὅρκον γεινόμενον*] Horcum, natum eo ipso die. V. Soph. Oed. C. 1767. Elmsl. Virg. Ge. I, 277: quintam fuge; pallidus Orcus Eumenidesque satae; tum partu terra nefando Coeumque Iapetumque creat, saevumque Typhoea.

V. 810. *εἰνὰς δ' ἡ μέσση*] *τὴν ἐννεακαιδεκάτην ὡς καὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην τὰ πάτρια τῶν Ἀθηναίων καθαρμοῖς ἀποδίδωσι καὶ ἀποτροπαῖς, ὡς Φιλόχορος λέγει καὶ Ἀμφοτερὸς* (ita enim legendum esse patet ex Plutarch. apophth. reg. Tom. VIII. p. 96. Hutten.), *ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων ἄνδρες. τάχ' οὖν καὶ διὰ τοῦτο Ἡσίοδος λέγει τὴν ἡμέραν ἱερὰν ταύτην καὶ μάλιστα μετὰ μεσημβρίαν, διότι πρὸς τὰς καθάρσεις ἐπιτήδειον τοῦτο τὸ μέρος ὡς ἐλαττωτικὸν πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν περὶ ἡμᾶς μολυσμάτων.* PROCULUS.

βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι,]
νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον
εἰρύμεναι· παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.
τετράδι δ' οἶγε πίθον· περὶ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
μέσση· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην
ἠοῦς γεινομένης· ἐπὶ δείελα δ' ἐστὶ χερείων.
αἵδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ,
αἱ δ' ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.
ἄλλος δ' ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.
ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ·
τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος ὃς τάδε πάντα

V. 814. *αὖτ' ἴσασι* lemma Proculi et Moschop., G. VI.
V. 815. *αὐχένι* Herm.
V. 817. *νέα τε* coni. Schaef.
V. 819. *πέρι, ἤγουν περισσῶς.* MOSCHOP.
V. 820. *μέσση· παῦροι δ' αὖτε*] Tres codd. *μεσσήη, παῦροι δὲ μετ' εἰκ.* Placuit Graevio; M5. *μέση. παῦροι δέ τε μετ' εἰκ.* Quod dedimus Lanzius primus reposuit ex multis codd., inter quos Vat. Herm., qui v. 819. alio pertinere putat, *μέσσην* legi iubet, ut hic versus cum antecedente commodius iungatur. *Μεσσήην* Tr.
V. 821. *γεινομένης*] Sic P. Vulgo *γινομένης*.
V. 825. *μητρυία* V1.

V. 814. *τρισεινάδα*] Dies mensis XXIX. secundum Proculum et Ideler. Euch. chron. I. p. 257. Mihi videtur XXVII. dies esse cum eis, quos Proculus commemoravit. Ferrem alteram interpretationem, si scriptum esset *τρίτην εἰνάδα*, ut Proculus vocem explicavit.

V. 815 seq. Hi versus sunt alius recensionis; altera habuit: *παῦροι δ' αὖτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην Ἄρξασθαί τε πίθου καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι*, altera vero: *παῦροι δ' αὖτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην Νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον Εἰρύμεναι· παῦροι δέ τ' ἀληθέα κικλήσκουσι.* Quod etiam probatur v. 819., ubi iterum legitur *τετράδι δ' οἶγε πίθον.*

V. 817. *πολυκλήϊδα*] Spohnius cum St. scripsit *πολυκληΐδα* et contra analogiam et contra praecepta grammaticorum. Vacillant enim quae ipse docuit de extrema parte Odyss. p. 193 seq. V. Allgem. Lehre v. Acc. p. 329.

V. 820. *παῦροι*] Sc. *κικλήσκουσι.*

V. 821. *ἠοῦς γεινομένης*] ἕως τῆς ἕκτης ὥρας καλεῖ. ὀλίγοι δὲ τὴν μετὰ τὴν εἰκάδα τοῦ μηνὸς τετάρτην ἀρίστην πρωΐας οὔσης φασίν, χείρονα δὲ τῇ δείλῃ. PROCULUS.

V. 823. *ἀκήριοι*] V. de hoc commate Heracliti sententiam apud Plutarch. Camill. 19.

εἰδὼς ἐργάζηται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
ὄρνιθας κρίνων καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

V. 828. Laudatur Eustathio p. 1437. ex Hesiodo *ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.* Sed hoc ad Phocylidis sic dicti carmina pertinere videtur v. 64: *πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεειναί* Br. Mihi totus versus aliunde huc reiectus esse videtur; nam omni cum antecedentibus coniunctione caret.

V. 828. Proculus ad h. v.: *τούτοις δὲ ἐπάγουσί τινες τὴν ὀρνιθομαντείαν, ἅτινα Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἀθετεῖ.*

FRAGMENTA.

FRAGMENTA.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ.

Valckenaerius ad Eurip. Phoen. p. 735: „Patrem poematis veterrimi meliores critici, dum silent, ignorare se fatebantur: nonnulli tribuerunt illud vel Hesiodo vel Cercopi Milesio. Aegimius Herculi vicem retulerat accepti beneficii: huic inscriptum poema complectebatur procul dubio bellum Aegimii cum Lapithis: Aegimii filiorumque duorum, ad quos tertius Hyllus accessit Heraclides, historiam. Alii quidem attigerunt hoc poema; sed diligenter egit atque eleganter de Aegimio Henr. Valesius Emend. I. c. XXXII." Cf. de hoc poemate Müller. Dor. I. p. 28. Welcker. Cycl. epic. 263.

I. (171.)

Schol. Apollon. III, 587: *Ἄγγελόν φησιν Ἑρμῆν ὑπὸ Διὸς πεμφθῆναι κελεύοντα δέξασθαι τὸν Φρίξον, ἵνα τὴν Αἰήτου θυγατέρα γήμῃ. Ὁ δὲ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας διὰ τὸ δέρας αὐτὸν αὐθαιρέτως φησὶ προςδεχθῆναι. Λέγει δὲ, ὅτι μετὰ τὴν θυσίαν ἁγνίσας τὸ δέρας οὕτως ἔστειχεν εἰς τοὺς Αἰήτου δόμους τὸ κῶας ἔχων.*

II. (172.)

Schol. Apollon. IV, 816: *ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας [ἐν δευτέρῳ] φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λέβητα ὕδατος ζέοντα ἐνέβαλε τοὺς ἐκ Πηλέως γενομένους αὐτῇ παῖδας, βουλομένη εἰδέναι, εἰ θνητοί εἰσιν· ἑτέρους δὲ εἰς πῦρ, ὡς Ἀπολλώνιός φησι. Καὶ δὴ πολλῶν διαφθαρέντων, ἀγανακτῆσαι τὸν Πηλέα καὶ κωλῦσαι τὸν Ἀχιλλέα ἐμβληθῆναι εἰς λέβητα [καὶ διὰ τοῦτο καταλιπεῖν τὴν Θέτιν αὐτόν].* Uncinis inclusa adiecta sunt ex codd. Paris.

III. (173.)

Stephanus Byz.: *Ἀβαντὶς ἡ Εὔβοια, ὡς Ἡσίοδος ἐν Αἰγιμίου δευτέρῳ περὶ Ἰοῦς·*

νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δίῃ·
τὴν πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὔβοιαν βοὸς ὠνόμασεν Ζεύς.

Herm.: *Εὔβοιαν δὲ βοὸς τότ' ἐπώνυμον ὠνόμασε Ζεύς.* Mihi ex glossemate videtur irrepsisse *ἐπώνυμον βοός* scriptumque fuisse antiquitus:

πρὶν γὰρ Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
ἀλλὰ τότ' Εὔβοιαν βροτοὶ ἀνέρες ἐξονόμασσαν.

Cf. dicta ad Theog.

IV. (176.)

Ad idem carmen pertinent versus apud **Schol. Eur. Phoen.** 1123: *ὁ δὲ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας φησί·*

Καί οἱ ἐπίσκοπον Ἄργον ἵει κρατερόν τε μέγαν τε,
Τέτρασιν ὀφθαλμοῖσιν ὁρώμενον ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἀκάματον δέ οἱ ὦρσε θεὰ μένος, οὐδέ οἱ ὕπνος
Πῖπτεν ἐπὶ βλεφάροις, φυλακὴ δ' ἔχεν ἔμπεδον αὐτόν.

Pro *τὸν Αἰγίμιον*, ut est in cod. Aug., vulgo lacuna. Cf. **Tzetzes** ad Iliad. p. 153. Herm. Ceterum v. 2. in suum usum converterant Orphici. V. **Lobeck.** Aglaoph. p. 490., quod non mirum est, si **Cercops**, cui ab aliis adscribebatur carmen, ipse habebatur in Orphicis. Eodem pertinere videtur **Schol. A. Il.** XXIV, 24: *Ἀργειφόντης] οὐχ ὅτι κατὰ τοὺς Ἡσιόδου μύθους τὸν βουκόλον Ἰοῦς ἐφόνευσεν, ἀλλ' ἐπειδὴ μία παντὸς λόγου φύσις ἐμφαίνειν ἐναργῶς τὸ νοούμενον.*

V. (174. 175.)

Apollod. II, 7, 3: *Ἡσίοδος δὲ καὶ Ἀκουσίλαος Πειρῆνος αὐτήν (τὴν Ἰώ) φασιν εἶναι· ταύτην ἱερωσύνην τῆς Ἥρας ἔχουσαν Ζεὺς ἔφθειρε. φωραθεὶς δὲ ὑφ' Ἥρας, τῆς μὲν κόρης ἁψάμενος εἰς βοῦν μετεμόρφωσε λευκήν, αὐτῇ δὲ ἀπωμόσατο μὴ συνελθεῖν. διό φησιν Ἡσίοδος οὐκ ἐπισπᾶσθαι τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν ὀργὴν τοὺς γινομένους ὅρκους ὑπὲρ ἔρωτος.* Videtur hunc locum in animo habuisse **Callimach.** epigr. 26, 3: *ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθέα τοὺς ἐν ἔρωτι Ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.* [Vid. animadv. ad Anth. Gr. I, 2. p. 260 seq.]. Cf. **Herodian.** *περὶ μον. λ.* p. 17.

Huc pertinet locus Schol. Platon. Conv. p. 374. Bekk., quem Hermannus excitavit Opusc. VI. p. 257:

Ἐκ τοῦ δ' ὅρκον ἔθηκεν ἀμείνονα ἀνθρώποισιν
Νοσφιδίων ἔργων πέρι Κύπριδος.

Et Hesychius: Ἀφροδίσιος ὅρκος· πρῶτος δὲ Ἡσίοδος ἔπλασε τοὺς περὶ τὸν Δία καὶ τὴν Ἰὼ ὀμόσαι. In loco Schol. Plat. Herm. coniecit ἀπήμονα pro ἀμείνονα.

VI. (170.)

Athenaeus XI. p. 503. D.: καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας, εἴθ' Ἡσίοδός ἐστιν ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος·

ἔνθα ποτ' ἔσται ἐμὸν ψυκτήριον, ὄρχαμε λαῶν.

VII. (178.)

Ad Aegimium pertinere videntur etiam sequentia duo fragmenta. Etymol. M. p. 768, 25: Τριχάϊκες οἱ συνεχῶς κινοῦντες ἐν τοῖς πολέμοις τὰς κατὰ λόφον τρίχας· τοιοῦτο καὶ ὁ κορυθαίολος Ἕκτωρ. Ἡσίοδος δὲ διὰ τὸ τριχῇ αὐτοὺς οἰκῆσαι, οἷον·

πάντες δὲ τριχάϊκες καλέονται,
οὕνεκα τρισσὴν γαῖαν ἑκὰς πάτρης ἐδάσαντο.

τρία γὰρ Ἑλληνικὰ ἔθνη τῇ Κρήτῃ ἐπῴκησαν, Πελασγοί, Ἀχαιοί, Δωριεῖς. Vid. Müller. Dor. I. p. 29. Niebuhr. Hist. R. I. p. 332. ed. III., qui primus vocabulum τριχάϊκες de tribus Doriensium tribubus intellexit, quem secutus est Boeckhius Corp. Inscr. p. 579. 609. 667. Sed quamvis bene intelligam locum Homer. Il. II, 668. de Rhodiis: τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαδόν, de tribus tribubus intelligi posse, tamen alter locus Il. II, 665. magis me commovet, ut de tripoli Dorica poetam cogitasse putem. Sic apud Pindar. Ol. VII, 136: ὧν εἷς μὲν Κάμειρον πρεσβύτατόν τε Ἰάλυσον ἔτεκεν Λίνδον τ'· ἀπάτερθε δ' ἔχον διὰ γαῖαν τρίχα δασσάμενοι πατρωΐαν ἀστέων μοῖραν, κέκληνται δέ σφιν ἕδραι. Pro δέ Et. M. habet γάρ. Postea vide ne scriptum fuerit τρισσὴν οὕνεκα.

VIII. (105.)

Schol. Pind. Ol. XI, 79. (p. 252. Boeckh.): τὴν δὲ πάλην ἐνίκησεν Ἔχεμος Ἀρκὰς τὸ γένος. ὑπὸ δὲ τούτου Ἐχέμου τὸν Ὕλλον φασὶ τελευτῆσαι κατιόντα εἰς Πελοπόννησον. ἐγάμησε δὲ τὴν Τιμάνδραν. Ἡσίοδος·

Τιμάνδρην, φησίν, Ἔχεμος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.

Heyn. ad Apollod. III, 10, 6. citavit Boeckhius.

μηνὸς δ' ἱσταμένου τρισκαιδεκάτην ἀλέασθαι
σπέρματος ἄρξασθαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψασθαι ἀρίστη.
ἕκτη δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτοῖσιν,
ἀνδρογόνος δ' ἀγαθή· κούρῃ δ' οὐ σύμφορός ἐστιν,
οὔτε γενέσθαι πρῶτ' οὔτ' ἄρ γάμου ἀντιβολῆσαι.
οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἕκτη κούρῃσι γενέσθαι
ἄρμενος, ἀλλ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώεα μήλων,
σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἤπιον ἦμαρ·
ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος· φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
ψεύδεά θ' αἱμυλίους τε λόγους κρυφίους τ' ὀαρισμούς.
μηνὸς δ' ὀγδοάτῃ κάπρον καὶ βοῦν ἐρίμυκον
ταμνέμεν, οὐρῆας δὲ δυωδεκάτῃ ταλαεργούς.

V. 781. *σπέρματος ἄρξασθαι*] Sic M5. Vat. V2. et optimus quisque. Pauci, inter quos V1., *σπέρματα δάσσασθαι* vel *δάσασθαι*, quod receptum est in editiones. — Pro *ἐνθρέψασθαι* duo, neque optimae notae, cum G. *ἐκθρ.*

V. 783. Pro *οὐ σύμφορος* P. V1. *ἀσύμφορος*. Antea *ἀνδρογόνος τ'* St.

V. 785. *κούρῃσι γενέσθαι*] Sic V2. alii. Sed M5. V1. G. *κούρῃ τε γενέσθαι*. Alii multi *κούρῃ δὲ γενέσθαι*; Vat. *κούρῃσι δὲ γ.*

V. 788. Pro *φιλέει* P. *φιλέοι*. — *κέρδεα* pro *κέρτομα* V1.

V. 792. *ἴστορα* vulgo. V. Spitzn. ad Il. XVIII, 501.

V. 793. Unus e Vat. et V1. *γίνεσθαι*, duo *γείνεσθαι*. — Pro *πεπυκασμένος* V1. 2. al. *πεπνυμένος*.

V. 794. *κούρῃ δέ τε τετράς*] Sic M5. Vat. V1. St. et

V. 780. *ἱσταμένου τρισκαιδεκάτην*] *Μὴν ἱστάμενος* proprie est prima decas, hic autem contra morem alteram partem una complectitur. Aliter v. 798.

V. 785. Hoc die Diana nata est secundum Delios; v. Apollodor. apud Diogen. Laert. II, 5, 23.

V. 788. *φιλέει*] Qui eo die puer natus est.

V. 792. *εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι*] Diem XXIX. esse cum Heinsio putat Spohnius. Proculus eam ob causam *μεγάλην* audire *τὴν εἰκάδα* dicit, quod ea maiorem dierum numerum in mense complectatur. Sed *μέγα* quum de tempore usurpant Graeci, semper orbem quendam temporis ampliorem significat. *Εἰκὰς πλέῳ ἤματι* igitur est dies vicesimus eius mensis, in quo est dies anni longissimus, *εἰκὰς μεγάλη* idem dies, sed in trieteride s. anno magno; v. Ideler. I. p. 269. — *ἴστορα φῶτα γείνασθαι*] Eo die catum virum decet progignere pueros. Nam qui eo die natus est ingenio pollet praeclaro. Hermannus vero: hoc die catum virum procreabis: quod mihi quidem non placet propter ea, quae

εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλέῳ ἤματι, ἵστορα φῶτα
γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένος ἐστίν.
ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτη, κούρῃ δέ τε τετρὰς
μέσση. τῇ δέ τε μῆλα καὶ εἰλίποδας ἕλικας βοῦς,
καὶ κύνα καρχαρόδοντα καὶ οὐρῆας ταλαεργοὺς
πρηΰνειν ἐπὶ χεῖρα τιθείς. πεφύλαξο δὲ θυμῷ
τετράδ' ἀλεύασθαι φθίνοντός θ' ἱσταμένου τε
ἄλγεα θυμοβορεῖν· μάλα τοι τετελεσμένον ἦμαρ.
ἐν δὲ τετάρτῃ μηνὸς ἄγεσθ' εἰς οἶκον ἄκοιτιν,
οἰωνοὺς κρίνας, οἳ ἐπ' ἔργματι τούτῳ ἄριστοι·
πέμπτας δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαί τε καὶ αἰναί.
ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολεύειν

multi alii codd. Alii κούρῃ δὲ τετράς. κούρῃσι δὲ τ., quod in recentioribus editionibus legitur, duo codices habent.

V. 795 seq. Ex Procli verbis concludas Plutarchum hos versus (al. codd. Proculi 793—796.) non agnovisse, sed legisse: ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνος δεκάτη· πεφύλαξο δὲ θυμῷ κτέ.

V. 797. Herm. cum Vit. πεφύλαξο δὲ θυμόν, id ut ad antecedentia pertineat moneatque, ut ab ira bestiarum, dum domentur, tibi caveas. Quod mihi quidem parum placet. Hoc enim monitum hic prorsus alienum esse videtur.

V. 800. ἄγεσθ' εἰς] Sic Proclus, Vl. Med. Vulgo ἄγεσθαι ἐς.

V. 801. Tres codd. non optimi ἐπ' ἔρματι.

V. 802. πέμπας Vl.

V. 803. Ἐρινύας] Sic P. Vl. pro Ἐριννύας.

sequuntur, quae idem alio modo adderent.

V. 797 seqq. Haec per attractionem coniuncta sunt. Volebat enim: πεφύλαξο δὲ θυμῷ τὴν τετράδα φθίνοντος καὶ ἱσταμένου, καὶ ἀλεύασθαι, μὴ ἐν αὐτῇ ἄλγεά σε θυμοβορῇ.

V. 799. τετελεσμένον ἦμαρ] Sacer dies.

V. 800. τετάρτῃ] ἡ τετάρτη ἱερὰ Ἀφροδίτης καὶ Ἑρμοῦ. PROCULUS.

V. 801. οἰωνοὺς] μὴ κορώνας δύο, μὴ μίαν ἀλκυόνα, μὴ πελλὸν ἐρωδιόν, μὴ κρέκα, μὴ μόνην τρυγόνα μηδὲ χελιδόνα, πελαργόν, ταῶνα. TZETZES.

V. 803. ἐν πέμπτῃ] ὅτι ἡ πεμπτὰς Δίκης ἐστὶν ἀριθμός, καὶ τῶν Πυθαγορείων ἠκούσαμεν. PROCULUS. Laur. Lyd. de mens. p. 100: ἐπειδὴ δὲ — ὁ τῆς πεντάδος ἀριθμὸς τῶν θειοτέρων κατὰ τὸν Ἡσίοδον κεχώρισται, εἰκὸς ἦν αὐτὸν τοῖς κατοιχομένοις ἀπονεμηθῆναι, quem locum male intellexit editor. Quinarius numerus cur mali sit ominis, explicavit Plat. Legg. V. p. 737. E: δεῖ δὴ περὶ ἀριθμῶν τό γε τοσοῦτον πάντα ἄνδρα νομοθετοῦντα νενοηκέναι, τίς ἀρι-

Ὅρκον γεινόμενον, τὸν Ἔρις τέκε πῆμ' ἐπιόρκοις.
μέσσῃ δ' ἑβδομάτῃ Δημήτερος ἱερὸν ἀκτὴν
εὖ μάλ' ὀπιπτεύοντας ἐϋτροχάλῳ ἐν ἀλωῇ
βάλλειν. ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δοῦρα,
νήϊά τε ξύλα πολλά, τάτ' ἄρμενα νηυσὶ πέλονται.
τετράδι δ' ἄρχεσθαι νῆας πήγνυσθαι ἀραιάς.
εἰνὰς δ' ἡ μέσση ἐπὶ δείελα λώϊον ἦμαρ.
πρωτίστη δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν·
ἐσθλὴ μὲν γάρ θ' ἥδε φυτευέμεν ἠδὲ γενέσθαι
ἀνέρι τ' ἠδὲ γυναικί· καὶ οὔποτε πάγκακον ἦμαρ.
παῦροι δ' αὖτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην
[ἄρξασθαί τε πίθου, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι

V. 804. γεινόμενον] Sic M5. alii, τιννυμένας Vat. G. A.; τινυμένας et τινύμενον alii. V. Buttm. Lexil. II. p. 55. De scriptura vocabuli τίννυμι v. Buttm. Gr. ub. II. p. 39.

V. 806. ὀπιπτεύοντας] Sic V1. Tr. Vulgo ὀπιπτεύοντα, ut habet etiam Proculi lemma.

V. 808. Post h. v. in V1. Tr. sequitur versus 420. (τῆμος κτἑ.), qui tamen etiam suo legitur loco. Ex Proculo non certo concludi potest legisse eum h. l. versum 420.

V. 808. 809. Vit. 809. 808.

V. 810. ἐπιδείελα Moschop., V1. al. et sic v. 821.

V. 812. In V1. θ' deest. — φυτευέμεν] Alii, inter quos G., φυτεύειν.

θμὸς καὶ ποῖος πάσαις πόλεσι χρησιμώτατος ἂν εἴη· λέγωμεν δὴ τὸν πλείστας καὶ ἐφεξῆς μάλιστα διανομὰς ἐν αὐτῷ κεκτημένον. Praeterea eo etiam sacer hic numerus impar Eumenidibus esse videtur, quod Minerva apud Aeschyl. Eumen. 722. Wellauer. ita: ἀνὴρ ὅδ', inquit, ἐκπέφευγεν αἵματος δίκην (i. e. Ἐριννύας), ἴσον γάρ ἐστι τἀρίθμημα τῶν πάλων. Adde quod Tzetzes ex Melampode profert: ἐν πέμπτῃ σελήνης τις ἐπίορκον ὀμόσας τοσαῖσδε ἡμέραις τελευτᾷ.

V. 804. Ὅρκον γεινόμενον] Horcum, natum eo ipso die. V. Soph. Oed. C. 1767. Elmsl. Virg. Ge. I, 277: quintam fuge; pallidus Orcus Eumenidesque satae; tum partu terra nefando Coeumque Iapetumque creat, saevumque Typhoea.

V. 810. εἰνὰς δ' ἡ μέσση] τὴν ἐννεακαιδεκάτην ὡς καὶ τὴν ὀκτωκαιδεκάτην τὰ πάτρια τῶν Ἀθηναίων καθαρμοῖς ἀποδίδωσι καὶ ἀποτροπαῖς, ὡς Φιλόχορος λέγει καὶ Ἀμφοτερὸς (ita enim legendum esse patet ex Plutarch. apophth. reg. Tom. VIII. p. 96. Hutten.), ἐξηγηταὶ τῶν πατρίων ἄνδρες. τάχ' οὖν καὶ διὰ τοῦτο Ἡσίοδος λέγει τὴν ἡμέραν ἱερὰν ταύτην καὶ μάλιστα μετὰ μεσημβρίαν, διότι πρὸς τὰς καθάρσεις ἐπιτήδειον τοῦτο τὸ μέρος ὡς ἐλαττωτικὸν πρὸς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν περὶ ἡμᾶς μολυσμάτων. PROCULUS.

βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι,]
νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον
εἰρύμεναι· παῦροι δέ τ᾽ ἀληθέα κικλήσκουσι.
τετράδι δ᾽ οἶγε πίθον· περὶ πάντων ἱερὸν ἦμαρ
μέσση· παῦροι δ᾽ αὖτε μετ᾽ εἰκάδα μηνὸς ἀρίστην
ἠοῦς γεινομένης· ἐπὶ δείελα δ᾽ ἐστὶ χερείων.
αἵδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ἐπιχθονίοις μέγ᾽ ὄνειαρ,
αἱ δ᾽ ἄλλαι μετάδουποι, ἀκήριοι, οὔ τι φέρουσαι.
ἄλλος δ᾽ ἀλλοίην αἰνεῖ, παῦροι δέ τ᾽ ἴσασιν.
ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ·
τάων εὐδαίμων τε καὶ ὄλβιος ὃς τάδε πάντα

V. 814. *αὖτ᾽ ἴσασι* lemma Proculi et Moschop., G. Vl.
V. 815. *αὐχένι* Herm.
V. 817. *νέα τε* coni. Schaef.
V. 819. *πέρι, ἤγουν περισσῶς.* MOSCHOP.
V. 820. *μέσση· παῦροι δ᾽ αὖτε*] Tres codd. *μεσσήῃ, παῦροι δὲ μετ᾽ εἰκ.* Placuit Graevio; M5. *μέσῃ. παῦροι δέ τε μετ᾽ εἰκ.* Quod dedimus Lanzius primus reposuit ex multis codd., inter quos Vat. Herm., qui v. 819. alio pertinere putat, *μέσσην* legi iubet, ut hic versus cum antecedente commodius iungatur. *Μεσσήην* Tr.
V. 821. *γεινομένης*] Sic P. Vulgo *γινομένης*.
V. 825. *μητρυία* Vl.

V. 814. *τρισεινάδα*] Dies mensis XXIX. secundum Proculum et Ideler. Ench. chron. I. p. 257. Mihi videtur XXVII. dies esse cum eis, quos Proculus commemoravit. Ferrem alteram interpretationem, si scriptum esset *τρίτην εἰνάδα*, ut Proculus vocem explicavit.

V. 815 seq. Hi versus sunt alius recensionis; altera habuit: *παῦροι δ᾽ αὖτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην Ἄρξασθαί τε πίθου καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θεῖναι Βουσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ὠκυπόδεσσι*, altera vero: *παῦροι δ᾽ αὖτε ἴσασι τρισεινάδα μηνὸς ἀρίστην Νῆα πολυκλήϊδα θοὴν εἰς οἴνοπα πόντον Εἰρύμεναι· παῦροι δέ τ᾽ ἀληθέα κικλήσκουσι.* Quod etiam probatur v. 819., ubi iterum legitur *τετράδι δ᾽ οἶγε πίθον.*

V. 817. *πολυκλήϊδα*] Spohnius cum St. scripsit *πολυκληῗδα* et contra analogiam et contra praecepta grammaticorum. Vacillant enim quae ipse docuit de extrema parte Odyss. p. 193 seq. V. Allgem. Lehre v. Acc. p. 329.

V. 820. *παῦροι*] Sc. *κικλήσκουσι.*

V. 821. *ἠοῦς γεινομένης*] ἕως τῆς ἕκτης ὥρας καλεῖ. ὀλίγοι δὲ τὴν μετὰ τὴν εἰκάδα τοῦ μηνὸς τετάρτην ἀρίστην πρωΐας οὔσης φασίν, χείρονα δὲ τῇ δείλῃ. PROCULUS.

V. 823. *ἀκήριοι*] V. de hoc commate Heracliti sententiam apud Plutarch. Camill. 19.

εἰδὼς ἐργάζηται ἀναίτιος ἀθανάτοισιν,
ὄρνιθας κρίνων καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

V. 828. Laudatur Eustathio p. 1437. ex Hesiodo *ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.* Sed hoc ad Phocylidis sic dicti carmina pertinere videtur v. 64: *πάντων μέτρον ἄριστον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεειναί* Br. Mihi totus versus aliunde huc reiectus esse videtur; nam omni cum antecedentibus coniunctione caret.

V. 828. Proculus ad h. v.: *τούτοις δὲ ἐπάγουσί τινες τὴν ὀρνιθομαντείαν, ἅτινα Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἀθετεῖ.*

FRAGMENTA.

FRAGMENTA.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ.

Valckenaerius ad Eurip. Phoen. p. 735: „Patrem poematis veterrimi meliores critici, dum silent, ignorare se fatebantur: nonnulli tribuerunt illud vel Hesiodo vel Cercopi Milesio. Aegimius Herculi vicem retulerat accepti beneficii: huic inscriptum poema complectebatur procul dubio bellum Aegimii cum Lapithis: Aegimii filiorumque duorum, ad quos tertius Hyllus accessit Heraclides, historiam. Alii quidem attigerunt hoc poema; sed diligenter egit atque eleganter de Aegimio Henr. Valesius Emend. I. c. XXXII." Cf. de hoc poemate Müller. Dor. I. p. 28. Welcker. Cycl. epic. 263.

I. (171.)

Schol. Apollon. III, 587: *Ἄγγελόν φησιν Ἑρμῆν ὑπὸ Διὸς πεμφθῆναι κελεύοντα δέξασθαι τὸν Φρίξον, ἵνα τὴν Αἰήτου θυγατέρα γήμῃ. Ὁ δὲ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας διὰ τὸ δέρας αὐτὸν αὐθαιρέτως φησὶ προσδεχθῆναι. Λέγει δὲ, ὅτι μετὰ τὴν θυσίαν ἁγνίσας τὸ δέρας οὕτως ἔστειχεν εἰς τοὺς Αἰήτου δόμους τὸ κῶας ἔχων.*

II. (172.)

Schol. Apollon. IV, 816: *ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας [ἐν δευτέρῳ] φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λέβητα ὕδατος ζέοντα ἐνέβαλε τοὺς ἐκ Πηλέως γενομένους αὐτῇ παῖδας, βουλομένη εἰδέναι, εἰ θνητοί εἰσιν· ἑτέρους δὲ εἰς πῦρ, ὡς Ἀπολλώνιός φησι. Καὶ δὴ πολλῶν διαφθαρέντων, ἀγανακτῆσαι τὸν Πηλέα καὶ κωλῦσαι τὸν Ἀχιλλέα ἐμβληθῆναι εἰς λέβητα [καὶ διὰ τοῦτο καταλιπεῖν τὴν Θέτιν αὐτόν].* Uncinis inclusa adiecta sunt ex codd. Paris.

III. (173.)

Stephanus Byz.: *Ἀβαντὶς ἡ Εὔβοια, ὡς Ἡσίοδος ἐν Αἰγιμίου δευτέρῳ περὶ Ἰοῦς·*

νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δίῃ·
τὴν πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὔβοιαν βοὸς ὠνόμασεν Ζεύς.

Herm.: *Εὔβοιαν δὲ βοὸς τότ' ἐπώνυμον ὠνόμασε Ζεύς.* Mihi ex glossemate videtur irrepsisse *ἐπώνυμον βοός* scriptumque fuisse antiquitus:

πρὶν γὰρ Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
ἀλλὰ τότ' Εὔβοιαν βροτοὶ ἀνέρες ἐξονόμασσαν.

Cf. dicta ad Theog.

IV. (176.)

Ad idem carmen pertinent versus apud **Schol.** Eur. Phoen. 1123: *ὁ δὲ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας φησί·*

Καί οἱ ἐπίσκοπον Ἄργον ἵει κρατερόν τε μέγαν τε,
Τέτρασιν ὀφθαλμοῖσιν ὁρώμενον ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἀκάματον δέ οἱ ὦρσε θεὰ μένος, οὐδέ οἱ ὕπνος
Πῖπτεν ἐπὶ βλεφάροις, φυλακὴ δ' ἔχεν ἔμπεδον αὐτόν.

Pro *τὸν Αἰγίμιον*, ut est in cod. Aug., vulgo lacuna. Cf. **Tzetzes** ad Iliad. p. 153. Herm. Ceterum v. 2. in suum usum converterant Orphici. V. **Lobeck.** Aglaoph. p. 490., quod non mirum est, si **Cercops**, cui ab aliis adscribebatur carmen, ipse habebatur in Orphicis. Eodem pertinere videtur **Schol.** A. Il. XXIV, 24: *Ἀργειφόντης] οὐχ ὅτι κατὰ τοὺς Ἡσιόδου μύθους τὸν βουκόλον Ἰοῦς ἐφόνευσεν, ἀλλ' ἐπειδὴ μία παντὸς λόγου φύσις ἐμφαίνειν ἐναργῶς τὸ νοούμενον.*

V. (174. 175.)

Apollod. II, 7, 3: *Ἡσίοδος δὲ καὶ Ἀκουσίλαος Πειρῆνος αὐτήν (τὴν Ἰώ) φασιν εἶναι· ταύτην ἱερωσύνην τῆς Ἥρας ἔχουσαν Ζεὺς ἔφθειρε. φωραθεὶς δὲ ὑφ' Ἥρας, τῆς μὲν κόρης ἀψάμενος εἰς βοῦν μετεμόρφωσε λευκήν, αὐτῇ δὲ ἀπωμόσατο μὴ συνελθεῖν. διό φησιν Ἡσίοδος οὐκ ἐπισπᾶσθαι τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν ὀργὴν τοὺς γινομένους ὅρκους ὑπὲρ ἔρωτος.* Videtur hunc locum in animo habuisse **Callimach.** epigr. 26, 3: *ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθέα τοὺς ἐν ἔρωτι Ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.* [Vid. animadv. ad Anth. Gr. I, 2. p. 260 seq.]. Cf. **Herodian.** *περὶ μον. λ.* p. 17.

Huc pertinet locus Schol. Platon. Conv. p. 374. Bekk., quem Hermannus excitavit Opusc. VI. p. 257:

Ἐκ τοῦ δ' ὅρκον ἔθηκεν ἀμείνονα ἀνθρώποισιν
Νοσφιδίων ἔργων πέρι Κύπριδος.

Et Hesychius: Ἀφροδίσιος ὅρκος· πρῶτος δὲ Ἡσίοδος ἔπλασε τοὺς περὶ τὸν Δία καὶ τὴν Ἰὼ ὀμόσαι. In loco Schol. Plat. Herm. coniecit ἀπήμονα pro ἀμείνονα.

VI. (170.)

Athenaeus XI. p. 503. D.: καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας, εἴθ' Ἡσίοδός ἐστιν ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος·

ἔνθα ποτ' ἔσται ἐμὸν ψυκτήριον, ὄρχαμε λαῶν.

VII. (178.)

Ad Aegimium pertinere videntur etiam sequentia duo fragmenta. Etymol. M. p. 768, 25: Τριχάϊκες οἱ συνεχῶς κινοῦντες ἐν τοῖς πολέμοις τὰς κατὰ λόφον τρίχας· τοιοῦτο καὶ ὁ κορυθαίολος Ἕκτωρ. Ἡσίοδος δὲ διὰ τὸ τριχῇ αὐτοὺς οἰκῆσαι, οἷον·

πάντες δὲ τριχάϊκες καλέονται,
οὕνεκα τρισσὴν γαῖαν ἑκὰς πάτρης ἐδάσαντο.

τρία γὰρ Ἑλληνικὰ ἔθνη τῇ Κρήτῃ ἐπῴκησαν, Πελασγοί, Ἀχαιοί, Δωριεῖς. Vid. Müller. Dor. I. p. 29. Niebuhr. Hist. R. I. p. 332. ed. III., qui primus vocabulum τριχάϊκες de tribus Doriensium tribubus intellexit, quem secutus est Boeckhius Corp. Inscr. p. 579. 609. 667. Sed quamvis bene intelligam locum Homer. Il. II, 668. de Rhodiis: τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαδόν, de tribus tribubus intelligi posse, tamen alter locus Il. II, 665. magis me commovet, ut de tripoli Dorica poetam cogitasse putem. Sic apud Pindar. Ol. VII, 136: ὧν εἷς μὲν Κάμειρον πρεσβύτατόν τε Ἰάλυσον ἔτεκεν Λίνδον τ'· ἀπάτερθε δ' ἔχον διὰ γαῖαν τρίχα δασσάμενοι πατρωΐαν ἀστέων μοῖραν, κέκληνται δέ σφιν ἕδραι. Pro δέ Et. M. habet γάρ. Postea vide ne scriptum fuerit τρισσὴν οὕνεκα.

VIII. (105.)

Schol. Pind. Ol. XI, 79. (p. 252. Boeckh.): τὴν δὲ πάλην ἐνίκησεν Ἔχεμος Ἀρκὰς τὸ γένος. ὑπὸ δὲ τούτου Ἐχέμου τὸν Ὕλλον φασὶ τελευτῆσαι κατιόντα εἰς Πελοπόννησον. ἐγάμησε δὲ τὴν Τιμάνδραν. Ἡσίοδος·

Τιμάνδρην, φησίν, Ἔχεμος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.

Heyn. ad Apollod. III, 10, 6. citavit Boeckhius.

IX. (131.)

Schol. Apollon. Rhod. I, 824: *Θέσθαι τὸ αἰτῆσαι, καὶ ἱκετεῦσαι. Καὶ Ἡσίοδος·*

θεσσάμενος γενεὴν Κλεοδαίου κυδαλίμοιο.

Bentl. ad Callim. H. Cer. 48. citat Ruhnkenius. Pertinet ad Aegimium Hesiodi iudice **Buttmanno** de Aleuadis p. 154. — Vulgo *Κλεαδαίου.* Correxit **Lehmannus.** Cf. **Herod.** VI, 52.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.

X. (179.)

Athenaeus XI. p. 491. C.: *καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένην ποιήσας Ἀστρονομίαν ἀεὶ πελειάδας αὐτὰς λέγει·*

τάςδε βροτοὶ καλέουσι Πελειάδας.

καὶ πάλιν·

χειμέριαι δύνουσι Πελειάδες.

καὶ πάλιν·

τῆμος ἀποκρύπτουσι Πελειάδες.

Herm. *τὰς δέ.* **Plin.** H. N. XVIII, 25. (57.): Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine exstat Astrologia) tradidit fieri, quum aequinoctium auctumni conficeretur.

XI. (257.)

Hygin. poet. astr. II, 25: Virgo. Hanc Hesiodus Iovis et Themidis filiam dicit. Cf. Oper. 256.

XII. (183.)

Schol. Germanici ad Arietem v. 223: Aries, ut Hesiodus et Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est propter Phrixum et Hellen, Athamantis et Nebulae filios. **Pseudo-Eratosth.** Catast. 19: *οὗτος (ὁ κριὸς) ὁ Φρίξον διακομίσας καὶ Ἕλλην. ἄφθιτος δὲ ὢν ἐδόθη αὐτοῖς ὑπὸ Νεφέλης τῆς μητρός. εἶχε δὲ χρυσῆν δοράν, ὡς Ἡσίοδος καὶ Φερεκύδης εἰρήκασι.* Cf. **Hygin.** poet. astr. II, 20. Cf. fragm. LXXXIV. Incerta fragmenti sedes.

XIII. (181.)

Tzetzes ad Hes. Oper. 382: *Τάδας, ὧν τὰ ὀνόματα ὁ Ἀσκραῖος οὗτος Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρικῇ αὐτοῦ βίβλῳ διδάσκει λέγων·*

νύμφαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι
Φαισύλη ἠδὲ Κορωνίς, ἐϋστέφανός τε Κλέεια

Φαισώ θ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος,
Ἃς Ὑάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Cf. Schol. Arat. Phaen. 172. 255. Tzetzes Chil. XII, 171. Nescio, an eodem pertineat locus in Cramer. Anecd. Oxon. IV. p. 238: καὶ πρῶτος κατελθὼν (ὁ Ἰώσηπος) εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἰγυπτίους ἐδίδαξε· πρῶτοι γὰρ εὑρεταὶ τούτων οἱ Χαλδαῖοι γεγένηνται· παρὰ δὲ τῶν Ἑβραίων ἔλαβον Φοίνικες· ἀφ' ὧν ὁ μὲν Κάδμος ταῦτα μετήγαγεν εἰς τοὺς Ἕλληνας· ὁ δὲ Ἡσίοδος μάλα συντάξας εὐφυῶς Ἕλλησιν. Cf. fragm. LXVIII.

ΔΑΚΤΥΛΟΙ ΙΔΑΙΟΙ.

XIV. (243.)

Plin. H. N. VII, 57: Ferrum Hesiodus in Creta eos, qui vocati sunt Dactyli Idaei.

XV. (244.)

Clem. Al. Strom. I. p. 362: Ἄλλος δὲ Ἰδαῖος εὗρε χαλκοῦ κρᾶσιν, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκύθης.

ΕΡΓΑ ΜΕΓΑΛΑ.

XVI. (197.)

Fulgentius Myth. III, 1: Proetos Pamphyla lingua sordidus dicitur, sicut Hesiodus in bucolico carmine scribit dicens PEPRIGROSIS TAFVLVE VLACTIS MENES EMORVM i. e. sordidus uvarum bene calcatarum rore. Ad h. l. Munckerus: MS. Leid. verba ita repraesentat: Pritos ista flueu lactis mene semorum. Casaub. in Suet. II. p. 101. restituit: Προῖτος ἐϋστιβέων βοτρύων δρόσῳ αἱματόεντι." MS. bibl. Bodl. (BN. Digb. 6.) sic habet: pepigros sta fulvē lactismenesemorum. GAISF.

[Fulgentii locus in cod. membr. Bibl. Goth. sic legitur:
al' proetg r. sordidg
Pritos pamphila lingua sordidus dr: sicut esio-
l. dicens
dus in bucolico carmine scribit προtoc cta-
φoyaon cadocdaktec τunaιμatιoc ΔΡωΦΟC.
Id est Sordidus uvarum bene calcatarum
vl' us l' ros
sangneo rore.

Hac scriptura egregie stabilitur correctio σταφυλῶν, in postremis autem nihil latere potest nisi αἱμάτιος δρόσος, quod aeque

bene dici potuit quam θῆλυς ἐέρση. Tum bene Fulgentii in Graeco textu, si membranis nostris fides haberi debet, non fuit εὖ, sed καλῶς. Supersunt literae d a k t e c t u n, a quibus nihil propius abest quam λακτιστῶν a λακτιστός, i. e. λελακτισμένος. Quare non dubito Fulgentium, aut librarium, sic habuisse in codice suo:

προῖτος σταφυλῶν καλῶς λακτιστῶν αἱμάτιος δρόσος,

quae verba ille sic vertit: sordidus uvarum bene calcatarum sanguineus ros. Graeca autem verba utrum Hesiodi sint, an ficta, alii diiudicent. F. I.].

Marckscheffelius aliorum de h. l. tentamina retulit p. 366. Ego in Iacobsii sententia acquiesco.

XVII. (198.)

Plinius H. N. XV, 1: Hesiodus quoque in primis cultum agrorum docendam arbitratus vitam negavit oleae satorem fructum ex ea percepisse quendam: tam tarda tunc res erat. Huc pertinet Herodot. V, 82: λέγεται δὲ καὶ, ὡς ἐλαῖαι ἔσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον (fere 500 annos a. Chr.) ἢ Ἀθήνῃσι.

XVIII. (199. 200.)

Plin. H. N. XXI, 17: „Asphodelus manditur et semine tosto et bulbo, sed hoc in cinere tosto, dein sale et oleo addito: praeterea tuso cum ficis, praecipua voluptate, ut videtur Hesiodo." Haec non pertinere ad Oper. 41. satis patet. Hausit Plinius ex Theophrasto.

Theophr. Hist. Plant. VII, 11: πάντων δὲ μάλιστα ἡ ῥίζα [ἀσφοδέλου] κοπτομένη μετὰ σύκου καὶ πλείστην ὄνησιν ἔχει καθ' Ἡσίοδον. Hic ὄνησις videtur quidem facta esse ex ὄνειαρ Operum, sed etiamnum dubito propter μετὰ σύκου. Cf. Suidas v. Ἀσφοδελός.

Plin. H. N. XXII, 22: [Asphodelum] Hesiodus et in silvis nasci dixit. et paulo post: Asphodelum ab Hesiodo quidam ἄλιμον appellari existimavere, quod falsum arbitror. Est enim suo nomine alimon non parvi et ipsum erroris inter auctores. Cf. Theophr. H. Pl. IV, 17.

XIX. (202.)

Plin. H. N. XXI, 20: Polio Musaeus et Hesiodus perungi iubent dignationis gloriaeque avidos: polium tractari, coli, polium contra serpentes substerni, uri vel portari: in vino decoqui recens vel aridum illinique. Cf. XXI, 7: Sicut apud Graecos polion herbam, inclitam Musaei et Hesiodi laudibus, ad omnia utilem praedicantium superque cetera ad famam etiam ac dignitates, prorsusque miram, si modo (ut tradunt) folia eius mane

candida, meridie purpurea, sole occidente caerulea adspiciuntur. Cf. Theophr. Hist. Plant. IX, 23. Lobeck. Aglaoph. p. 309.

XX. (203.)

Plin. H. N. XXV, 2: Musaeus et Hesiodus polion herbam in quantum mirati sunt, diximus. Orpheus et Hesiodus suffitiones commendavere.

XXI. (204.)

Plin. H. N. XXIII, 1: Meracis potionibus per viginti dies ante Canis ortum, totidem postea suadet Hesiodus uti.

XXII.

Plin. H. N. XVI, 8: Robora ferunt et viscum et mella, ut auctor est Hesiodus. — Haec quanquam ad Oper. 233. coll. Theophr. H. P. III, 6. pertinere videri possint, tamen ex eodem Plin. H. N. XVI, 44. probabile fit alius esse carminis. Ita enim Plinius: „copiosissimum (viscum) in quercu, quod δρυὸς ὕφεαρ vocant," et paulo infra: „ὕφεαρ ad saginanda pecora utilius." Cf. Theophr. H. P. III, 15.

XXIII.

Proclus ad Hes. Op. 126: *Τὸ δ' ἀργύρεον ἔνιοι τῇ γῇ ἀκούουσιν, ὅτι ἐν τοῖς μεγάλοις ἔργοις τὸ ἀργύριον τῆς Γῆς γενεαλογεῖ.*

XXIV.

Plin. H. N. XXII, 22: Venerem stimulare in vino [scolymon] Hesiodo et Alcaeo testibus. V. ad Oper. 582.

XXV. (205.)

Servius ad Virg. Georg. III, 283: Scit lectum esse apud Hesiodum herbam esse quandam, quae hippomanes vocatur, quasi *ἵππου μανία*. Si enim eam comederint equi, furorem patiuntur. Cf. Theophr. H. P. IX, 17: *ἔτι δὲ ἡ Ἀρκαδία — καὶ τὸ τιθύμαλλον, ἐξ οὗ τὸ ἱππομανές.* Cf. Wuestem. ad Theocr. II, 48.

XXVI. (87.)

Schol. Ambr. Odyss. VII, 104: *μύλη γὰρ καὶ τὸ ἄκρον τοῦ μηροῦ. καὶ Ἡσίοδος γάρ φησι τὸ*

ἀλετρεύουσι μύλης ἔπι μήλοπα καρπόν

ἐπὶ τῆς ἠλακάτης τῆς στρεφομένης δίκην μύλης· μῆλοπα γὰρ τὸν τῶν προβάτων καρπόν, ἤτοι τὸν μαλλόν. Haec non posse intelligi de ancillis Alcinoi molentibus ipsa verba declarant; sermo est de nentibus matronis, quae domesticis negotiis occupantur. Praesens ἀλετρεύουσι indicio est haec domestica negotia uberius ab Hesiodo descripta esse, quare ad ἔργα μεγάλα hoc fragmentum reieci.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ Η ΗΟΙΑΙ.

XXVII. (1.)

Servius ad Virg. Aen. VII, 286: Hesiodus etiam περὶ τῶν γυναικῶν inducit multas heroidas optasse nuptias virorum fortium.

XXVIII. (119.)

Pausan. I, 3, 1: Κέφαλον, ὃν κάλλιστον γενόμενόν φασιν ὑπὸ Ἡμέρας ἐρασθείσης ἁρπασθῆναι καί οἱ παῖδα γενέσθαι Φαέθοντα· καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ. ταῦτα ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος εἴρηκεν ἐν ἔπεσι τοῖς ἐς τὰς γυναῖκας.

XXIX. (5.)

Laur. Lyd. de mens. cap. 4: Ἐν καταλόγοις·

Κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγαυοῦ Δευκαλίωνος
Πανδώρη Διὶ πατρί, θεῶν σημάντορι πάντων,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι τέκε Γραῖκον μενεχάρμην.

V. annotat. ad Theog. v. 1013.

XXX. (2.)

Schol. Apollon. III, 1086: ὅτι Προμηθέως καὶ Πανδώρας υἱὸς Δευκαλίων, Ἡσίοδος ἐν πρώτῳ καταλόγων φησί, καὶ ὅτι Προμηθέως [Marckscheffelius p. 275. Δευκαλίωνος] καὶ Πύῤῥας Ἕλλην. Schol. min. ad Odyss. X, 2.

XXXI. (3.)

Schol. Ambr. Hom. Od. X, 2: Δευκαλίων — Προμηθέως μὲν υἱός, μητρὸς δέ, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, Κλυμένης, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Πρυνείης. Welckerus Aesch. Tril. p. 12. pro Πρυνείης Πρυλείης coniecit, quod valde incertum.

XXXII. (8.)

Tzetza ad Lycophr. 284: ὁ Ἑλληνικὸς [στρατὸς] ἀπὸ Δώρου τοῦ Ἕλληνος παιδός, ὥς φησιν Ἡσίοδος ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ·

Ἕλληνος δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Δῶρός τε Ξοῦθός τε καὶ Αἴολος ἱππιοχάρμης.
Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες·
Κρηθεὺς ἠδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφος αἰολομήτης
Σαλμωνεύς τ' ἄδικος καὶ ὑπέρθυμος Περιήρης.

Tzetz. Exeg. Il. p. 63, 134. habet v. 1. 2. (sed θεμιστοπόλου βασιλῆος) et Plut. Sympos. IX, 15. Versus 3—5. sunt etiam ap. Schol. Pind. Pyth. IV, 252. (sed pro Περιήρης πέρι κῆρι). Cf. Herodian. περὶ μον. λ. p. 42, 8. Proclus ad Hes. Oper. 126.

XXXIII. (7.)

Auctor περὶ βαρβαρισμοῦ καὶ σολοικίας post Ammonium Valckenarii p. 196., Herodian. in Boisson. Anecd. Gr. T. III, 9: κατὰ διαίρεσιν, ὡς ὅταν Ἡσίοδος λέγῃ·

Μάγνης δ' αὖ Δίκτυν τε καὶ ἀντίθεον Πολυδεύκεα.

Vulgo Δίκτην. V. Apollod. I, 9, 6. II, 4, 2., ubi male habes Πολυδέκτην. Ceterum hic Magnes, Aeoli filius, differt ab aliis, qui postea commemorantur, Iovis et Argi filiis.

XXXIV. (9.)

Schol. Apollon. IV, 266: οἱ ἀπὸ τοῦ Δευκαλίωνος τὸ γένος ἔχοντες ἐβασίλευον Θεσσαλίας, ὥς φησιν Ἑκαταῖος καὶ Ἡσίοδος.

XXXV. (135.)

Strabo VII. p. 222. (322.) Cas., 496. Alm.: μάλιστα δ' ἄν τις Ἡσιόδῳ πιστεύσειεν οὕτως περὶ αὐτῶν (Λελέγων) εἰπόντι·

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
τούς ῥά ποτε Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
λεκτοὺς ἐκ γαίης ἀλέους πόρε Δευκαλίωνι.

τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ συλλέκτους γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μιγάδας αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ καὶ διὰ τοῦτο ἐκλελοιπέναι τὸ γένος. Vs. ult. ἀλέας scripserant Coraës et Boiss. praeeunte Heinsio, quod sustentatum a Schneidewino est (Exercitt. critt. p. 25.) loco Anecd. Oxon. Crameri I. p. 264: Ἡσίοδος δὲ παρὰ τὸ ἀλές, τὸ σημαῖνον τὸ ἀθρόυν. Λαοὺς — Δευκαλίωνι [Δευκαλίωνι exc. Gemist. Pleth.] coniecerat Salmasius, quod mihi quidem suaderi videbatur locis Hom. Il. XXIV, 611: Λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων, et Pind. Ol. IX, 71: Πύῤῥα Δευκαλίων τε Παρνασοῦ καταβάντε — ἄτερ δ' εὐνᾶς ὁμόδαμον κτησάσθαν

17*

λίθινον γόνον· λαοὶ δ᾽ ὀνόμασθεν. Quod a Schneidewino dicitur, non facile relapsurum fuisse sanum poetam ad idem vocabulum v. primo adhibitum, rationem haberet, si prorsus eadem significatione λαούς in altero loco adhibuisset poeta atque in altero. Nunc autem adiectum est λεκτοὺς ἐκ γαίης non obscura etymologia λαῶν a λίθοις. Nam Hesiodi locus in Crameri Anecdotis huc prorsus non pertinet, quum nemo divinare possit, si scripseris ἀλέας, Hesiodum λαόν ab ἀλές vocabulo derivasse.

XXXVI. (6.)

Constantinus Porphyrogen. de Themat. II. p. 84. Meurs.: Μακεδονία ἡ χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ Μακεδόνος τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος, ὥς φησιν Ἡσίοδος ὁ ποιητής·

ἡ δ᾽ ὑποκυσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεραύνῳ
υἷε δύω, Μάγνητα Μακηδόνα θ᾽ ἱππιοχάρμην,
οἳ περὶ Πιερίην καὶ Ὄλυμπον δώματ᾽ ἔναιον.

XXXVII. (165.)

Antonin. Liber. 23: ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων α´ καὶ Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις Ἠοίαις κτέ. Ἄργου τοῦ Φρίξου καὶ Περιμήλης τῆς Ἀδμήτου θυγατρὸς ἐγένετο Μάγνης· οὗτος ᾤκησεν ἐγγὺς Θεσσαλίας καὶ τὴν γῆν ταύτην ἀπ᾽ αὐτοῦ Μαγνησίαν προσηγόρευσαν οἱ ἄνθρωποι, ἐγένετο δ᾽ αὐτῷ παῖς περίβλεπτος τὴν ὄψιν Ὑμέναιος.

XXXVIII. (36.)

Strabo VIII. p. 255. (370.): Ἡσίοδον μέντοι καὶ Ἀρχίλοχον — ἤδη εἰδέναι καὶ Ἕλληνας λεγομένους τοὺς σύμπαντας καὶ Πανέλληνας, τὸν μὲν περὶ Προιτίδων λέγοντα, ὡς Πανέλληνες ἐμνήστευον αὐτάς.

XXXIX. (114.)

Pausan. I, 43, 1: ἐγὼ δὲ ἤκουσα μὲν καὶ ἄλλον ἐς Ἰφιγένειαν λόγον ὑπὸ Ἀρκάδων λεγόμενον, οἶδα δὲ Ἡσίοδον ποιήσαντα ἐν καταλόγῳ γυναικῶν Ἰφιγένειαν οὐκ ἀποθανεῖν, γνώμῃ δὲ Ἀρτέμιδος Ἑκάτην εἶναι. Addiderunt **Lehmannus** et **Herm.**

XL. (115.)

Eustath. p. 13: ἦν δέ, φασί, Βούτης υἱὸς Ποσειδῶνος, ὡς Ἡσίοδος ἐν καταλόγῳ. Huc pertinet **Pausan.** IV, 2, 1: ἀλλὰ Ὕλλου μὲν τοῦ Ἡρακλέους θυγατρὶ Εὐαίχμῃ συνοικῆσαι Πολυ-

κάονα υἱὸν Βούτου λεγούσας τὰς μεγάλας Ἠοίας, τὰ δὲ ἐς τὸν Μεσσήνης ἄνδρα καὶ τὰ ἐς αὐτὴν Μεσσήνην παρεῖταί σφισιν.

XLI. (37.)

Suidas v. μαχλοσύνη, κατωφέρεια, γυναικομανία. Ἡσιόδειος ἡ λέξις. λέγει γὰρ περὶ τῶν Προίτου θυγατέρων·

εἵνεκα μαχλοσύνης στυγερῆς τέρεν ὤλεσαν ἄνθος.

Eustath. p. 1337, 34.; ὤλεσεν **Marcksch.** ex tribus codd. **Suidae** ap. Gaisford. praeferendum esse putat, ut Venus sit intelligenda, s. ἡ τῆς Κύπρου βασιλίς ex **Aeliano** V. H. III, 42.

XLII. (38.)

Eustath. ad Odyss. p. 1746: κνύος δὲ τὴν φθορὰν κατὰ γένος οὐδέτερον. — [Ἡρωδιανὸς] φέρων καὶ χρῆσιν ἐκ τοῦ παρὰ Ἡσιόδῳ καταλόγου περὶ τῶν Προιτίδων·

καὶ γάρ σφιν κεφαλῇσι κατὰ κνύος αἰνὸν ἔχευεν·
ἀλφὸς γὰρ χρόα πάντα κατέσχεν, ἐν δέ νυ χαῖται
ἔῤῥεον ἐκ κεφαλέων, ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Cf. **Cramer.** Anecd. Ox. I. p. 226. **Etym. M.** p. 523. Vs. 2. **Heinsius** corrigebat κατέσχεθεν, **Heynius** ad Apollodor. II, 2, 2. κατῆσχυν', **Bergkius** Com. Att. rel. p. 23. κατίσχναιν'. Tum **Lehmannus** et **Marckscheff.** ἐκ δέ cum **Loesnero**. V. 3. **Marcksch.** ψιλοῦτο coniecit.

XLIII. (193.)

Apollodorus II, 2: αὗται δὲ (αἱ Προιτίδες) ὡς ἐτελειώθησαν, ἐμάνησαν, ὡς μὲν Ἡσίοδός φησιν, ὅτι τὰς Διονύσου τελετὰς οὐ κατεδέχοντο. V. **Lobeck.** Aglaoph. 304.

XLIV. (16.)

Schol. Apollon. ad I, 156: Ἡσίοδος δὲ (Periclymenum) μεταβληθέντα εἴς τινα τῶν συνήθων μορφῶν ἐπικαθεσθῆναι τῷ ὀμφαλῷ τοῦ ζυγοῦ τῶν Ἡρακλέους ἵππων, βουλόμενον εἰς μάχην καταστῆναι τῷ ἥρωϊ· τὸν δὲ Ἡρακλέα καιρίως αὐτὸν κατατοξεῦσαι, τῆς Ἀθηνᾶς ὑποδειξάσης. φησὶ δὲ οὕτως·

Περικλύμενόν τ' ἀγέρωχον,
ὄλβιον, ᾧ πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
παντοῖ'. ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
αἰετός, ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο, θαῦμα ἰδέσθαι,
μύρμηξ, ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φῦλα,

FRAGMENTA.

ΑΙΓΙΜΙΟΣ.

Valckenaerius ad Eurip. Phoen. p. 735: „Patrem poematis veterrimi meliores critici, dum silent, ignorare se fatebantur: nonnulli tribuerunt illud vel **Hesiodo** vel **Cercopi Milesio**. Aegimius Herculi vicem retulerat accepti beneficii: huic inscriptum poema complectebatur procul dubio bellum Aegimii cum Lapithis: Aegimii filiorumque duorum, ad quos tertius Hyllus accessit Heraclides, historiam. Alii quidem attigerunt hoc poema; sed diligenter egit atque eleganter de Aegimio **Henr. Valesius** Emend. I. c. XXXII." Cf. de hoc poemate **Müller.** Dor. I. p. 28. **Welcker.** Cycl. epic. 263.

I. (171.)

Schol. Apollon. III, 587: *Ἄγγελόν φησιν Ἑρμῆν ὑπὸ Διὸς πεμφθῆναι κελεύοντα δέξασθαι τὸν Φρίξον, ἵνα τὴν Αἰήτου θυγατέρα γήμῃ. Ὁ δὲ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας διὰ τὸ δέρας αὐτὸν αὐθαιρέτως φησὶ προςδεχθῆναι. Λέγει δὲ, ὅτι μετὰ τὴν θυσίαν ἁγνίσας τὸ δέρας οὕτως ἔστειχεν εἰς τοὺς Αἰήτου δόμους τὸ κῶας ἔχων.*

II. (172.)

Schol. Apollon. IV, 816: *ὁ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας [ἐν δευτέρῳ] φησὶν, ὅτι ἡ Θέτις εἰς λέβητα ὕδατος ζέοντα ἐνέβαλε τοὺς ἐκ Πηλέως γενομένους αὐτῇ παῖδας, βουλομένη εἰδέναι, εἰ θνητοί εἰσιν· ἑτέρους δὲ εἰς πῦρ, ὡς Ἀπολλώνιός φησι. Καὶ δὴ πολλῶν διαφθαρέντων, ἀγανακτῆσαι τὸν Πηλέα καὶ κωλῦσαι τὸν Ἀχιλλέα ἐμβληθῆναι εἰς λέβητα [καὶ διὰ τοῦτο καταλιπεῖν τὴν Θέτιν αὐτόν].* Uncinis inclusa adiecta sunt ex codd. Paris.

III. (173.)

Stephanus Byz.: *Ἀβαντὶς ἡ Εὔβοια, ὡς Ἡσίοδος ἐν Αἰγιμίου δευτέρῳ περὶ Ἰοῦς·*

νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δίῃ·
τὴν πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
τὴν τότ' ἐπώνυμον Εὔβοιαν βοὸς ὠνόμασεν Ζεύς.

Herm.: *Εὔβοιαν δὲ βοὸς τότ' ἐπώνυμον ὠνόμασε Ζεύς.* Mihi ex glossemate videtur irrepsisse *ἐπώνυμον βοός* scriptumque fuisse antiquitus:

πρὶν γὰρ Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
ἀλλὰ τότ' Εὔβοιαν βροτοὶ ἀνέρες ἐξονόμασσαν.

Cf. dicta ad Theog.

IV. (176.)

Ad idem carmen pertinent versus apud **Schol. Eur. Phoen. 1123**: *ὁ δὲ τὸν Αἰγίμιον ποιήσας φησί·*

Καί οἱ ἐπίσκοπον Ἄργον ἵει κρατερόν τε μέγαν τε,
Τέτρασιν ὀφθαλμοῖσιν ὁρώμενον ἔνθα καὶ ἔνθα,
Ἀκάματον δέ οἱ ὦρσε θεὰ μένος, οὐδέ οἱ ὕπνος
Πῖπτεν ἐπὶ βλεφάροις, φυλακὴ δ' ἔχεν ἔμπεδον αὐτόν.

Pro *τὸν Αἰγίμιον*, ut est in cod. Aug., vulgo lacuna. Cf. **Tzetzes** ad Iliad. p. 153. Herm. Ceterum v. 2. in suum usum converterant Orphici. V. **Lobeck.** Aglaoph. p. 490., quod non mirum est, si **Cercops**, cui ab aliis adscribebatur carmen, ipse habebatur in Orphicis. Eodem pertinere videtur **Schol. A. Il.** XXIV, 24: *Ἀργειφόντης] οὐχ ὅτι κατὰ τοὺς Ἡσιόδου μύθους τὸν βουκόλον Ἰοῦς ἐφόνευσεν, ἀλλ' ἐπειδὴ μία παντὸς λόγου φύσις ἐμφαίνειν ἐναργῶς τὸ νοούμενον.*

V. (174. 175.)

Apollod. II, 7, 3: *Ἡσίοδος δὲ καὶ Ἀκουσίλαος Πειρῆνος αὐτήν (τὴν Ἰώ) φασιν εἶναι· ταύτην ἱερωσύνην τῆς Ἥρας ἔχουσαν Ζεὺς ἔφθειρε. φωραθεὶς δὲ ὑφ' Ἥρας, τῆς μὲν κόρης ἁψάμενος εἰς βοῦν μετεμόρφωσε λευκήν, αὐτῇ δὲ ἀπωμόσατο μὴ συνελθεῖν. διό φησιν Ἡσίοδος οὐκ ἐπισπᾶσθαι τὴν ἀπὸ τῶν θεῶν ὀργὴν τοὺς γινομένους ὅρκους ὑπὲρ ἔρωτος.* Videtur hunc locum in animo habuisse **Callimach.** epigr. 26, 3: *ὤμοσεν· ἀλλὰ λέγουσιν ἀληθέα τοὺς ἐν ἔρωτι Ὅρκους μὴ δύνειν οὔατ' ἐς ἀθανάτων.* [Vid. animadv. ad Anth. Gr. I, 2. p. 260 seq.]. Cf. **Herodian.** *περὶ μον. λ.* p. 17.

Huc pertinet locus Schol. Platon. Conv. p. 374. Bekk., quem Hermannus excitavit Opusc. VI. p. 257:

Ἐκ τοῦ δ' ὅρκον ἔθηκεν ἀμείνονα ἀνθρώποισιν
Νοσφιδίων ἔργων πέρι Κύπριδος.

Et Hesychius: Ἀφροδίσιος ὅρκος· πρῶτος δὲ Ἡσίοδος ἔπλασε τοὺς περὶ τὸν Δία καὶ τὴν Ἰὼ ὀμόσαι. In loco Schol. Plat. Herm. coniecit ἀπήμονα pro ἀμείνονα.

VI. (170.)

Athenaeus XI. p. 503. D.: καὶ ὁ τὸν Αἰγίμιον δὲ ποιήσας, εἴθ' Ἡσίοδός ἐστιν ἢ Κέρκωψ ὁ Μιλήσιος·

ἔνθα ποτ' ἔσται ἐμὸν ψυκτήριον, ὄρχαμε λαῶν.

VII. (178.)

Ad Aegimium pertinere videntur etiam sequentia duo fragmenta. Etymol. M. p. 768, 25: Τριχάϊκες οἱ συνεχῶς κινοῦντες ἐν τοῖς πολέμοις τὰς κατὰ λόφον τρίχας· τοιοῦτο καὶ ὁ κορυθαίολος Ἕκτωρ. Ἡσίοδος δὲ διὰ τὸ τριχῇ αὐτοὺς οἰκῆσαι, οἷον·

πάντες δὲ τριχάϊκες καλέονται,
οὕνεκα τρισσὴν γαῖαν ἑκὰς πάτρης ἐδάσαντο.

τρία γὰρ Ἑλληνικὰ ἔθνη τῇ Κρήτῃ ἐπῴκησαν, Πελασγοί, Ἀχαιοί, Δωριεῖς. Vid. Müller. Dor. I. p. 29. Niebuhr. Hist. R. I. p. 332. ed. III., qui primus vocabulum τριχάϊκες de tribus Doriensium tribubus intellexit, quem secutus est Boeckhius Corp. Inscr. p. 579. 609. 667. Sed quamvis bene intelligam locum Homer. Il. II, 668. de Rhodiis: τριχθὰ δὲ ᾤκηθεν καταφυλαδόν, de tribus tribubus intelligi posse, tamen alter locus Il. II, 665. magis me commovet, ut de tripoli Dorica poetam cogitasse putem. Sic apud Pindar. Ol. VII, 136: ὧν εἷς μὲν Κάμειρον πρεσβύτατόν τε Ἰάλυσον ἔτεκεν Λίνδον τ'· ἀπάτερθε δ' ἔχον διὰ γαῖαν τρίχα δασσάμενοι πατρωΐαν ἀστέων μοῖραν, κέκληνται δέ σφιν ἕδραι. Pro δέ Et. M. habet γάρ. Postea vide ne scriptum fuerit τρισσὴν οὕνεκα.

VIII. (105.)

Schol. Pind. Ol. XI, 79. (p. 252. Boeckh.): τὴν δὲ πάλην ἐνίκησεν Ἔχεμος Ἀρκὰς τὸ γένος. ὑπὸ δὲ τούτου Ἐχέμου τὸν Ὕλλον φασὶ τελευτῆσαι κατιόντα εἰς Πελοπόννησον. ἐγάμησε δὲ τὴν Τιμάνδραν. Ἡσίοδος·

Τιμάνδρην, φησίν, Ἔχεμος θαλερὴν ποιήσατ' ἄκοιτιν.

Heyn. ad Apollod. III, 10, 6. citavit Boeckhius.

IX. (131.)

Schol. Apollon. Rhod. I, 824: *Θέσθαι τὸ αἰτῆσαι, καὶ ἱκετεῦσαι. Καὶ Ἡσίοδος·*

θεσσάμενος γενεὴν Κλεοδαίου κυδαλίμοιο.

Bentl. ad Callim. H. Cer. 48. citat Ruhnkenius. Pertinet ad Aegimium Hesiodi iudice **Buttmanno** de Aleuadis p. 154. — Vulgo *Κλεαδαίου*. Correxit **Lehmannus**. Cf. **Herod.** VI, 52.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ.

X. (179.)

Athenaeus XI. p. 491, C.: *καὶ ὁ τὴν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένην ποιήσας Ἀστρονομίαν ἀεὶ πελειάδας αὐτὰς λέγει·*

τάςδε βροτοὶ καλέουσι Πελειάδας.

καὶ πάλιν·

χειμέριαι δύνουσι Πελειάδες.

καὶ πάλιν·

τῆμος ἀποκρύπτουσι Πελειάδες.

Herm. *τὰς δέ.* **Plin.** H. N. XVIII, 25. (57.): Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine exstat Astrologia) tradidit fieri, quum aequinoctium auctumni conficeretur.

XI. (257.)

Hygin. poet. astr. II, 25: Virgo. Hanc Hesiodus Iovis et Themidis filiam dicit. Cf. Oper. 256.

XII. (183.)

Schol. Germanici ad Arietem v. 223: Aries, ut Hesiodus et Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est propter Phrixum et Hellen, Athamantis et Nebulae filios. **Pseudo-Eratosth.** Catast. 19: *οὗτος (ὁ κριὸς) ὁ Φρίξον διακομίσας καὶ Ἕλλην. ἄφθιτος δὲ ὢν ἐδόθη αὐτοῖς ὑπὸ Νεφέλης τῆς μητρός. εἶχε δὲ χρυσῆν δοράν, ὡς Ἡσίοδος καὶ Φερεκύδης εἰρήκασι.* Cf. **Hygin.** poet. astr. II, 20. Cf. fragm. LXXXIV. Incerta fragmenti sedes.

XIII. (181.)

Tzetzes ad Hes. Oper. 382: *Ὑάδας, ὧν τὰ ὀνόματα ὁ Ἀσκραῖος οὗτος Ἡσίοδος ἐν τῇ ἀστρικῇ αὐτοῦ βίβλῳ διδάσκει λέγων·*

νύμφαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι
Φαισύλη ἠδὲ Κορωνὶς, ἐϋστέφανός τε Κλέεια

Φαιώ θ' ἱμερόεσσα καὶ Εὐδώρη τανύπεπλος,
Ἃς Ὑάδας καλέουσιν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Cf. Schol. Arat. Phaen. 172. 255. Tzetzes Chil. XII, 171. Nescio, an eodem pertineat locus in Cramer. Anecd. Oxon. IV. p. 238: *καὶ πρῶτος κατελθὼν (ὁ Ἰώσηπος) εἰς Αἴγυπτον ἀριθμητικὴν καὶ ἀστρονομίαν Αἰγυπτίους ἐδίδαξε· πρῶτοι γὰρ εὑρεταὶ τούτων οἱ Χαλδαῖοι γεγένηνται· παρὰ δὲ τῶν Ἑβραίων ἔλαβον Φοίνικες· ἀφ' ὧν ὁ μὲν Κάδμος ταῦτα μετήγαγεν εἰς τοὺς Ἕλληνας· ὁ δὲ Ἡσίοδος μάλα συντάξας εὐφυῶς Ἕλλησιν.* Cf. fragm. LXVIII.

ΔΑΚΤΥΛΟΙ ΙΔΑΙΟΙ.

XIV. (243.)

Plin. H. N. VII, 57: Ferrum Hesiodus in Creta eos, qui vocati sunt Dactyli Idaei.

XV. (244.)

Clem. Al. Strom. I. p. 362: *Ἄλλος δὲ Ἰδαῖος εὗρε χαλκοῦ κρᾶσιν, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκύθης.*

ΕΡΓΑ ΜΕΓΑΛΑ.

XVI. (197.)

Fulgentius Myth. III, 1: Proetos Pamphyla lingua sordidus dicitur, sicut Hesiodus in bucolico carmine scribit dicens PEPRIGROSIS TAFVLVE VLACTIS MENES EMORVM i. e. sordidus uvarum bene calcatarum rore. Ad h. l. Munckerus: MS. Leid. verba ita repraesentat: Pritos ista flueu lactis mene semorum. Casaub. in Suet. II. p. 101. restituit: *Προῖτος ἐϋστιβέων βοτρύων δρόσῳ αἱματόεντι.*" MS. bibl. Bodl. (BN. Digb. 6.) sic habet: pepigros sta fulvē lactismenesemorum. GAISF.

[Fulgentii locus in cod. membr. Bibl. Goth. sic legitur:
al' proetg r. sordidg
Pritos pamphila lingua sordidus dr: sicut esio-
l. dicens
dus in bucolico carmine scribit πρotoc cta-
φoyaon cadocdaktec τunaιμatιoc ΔΡωΦΟC.
Id est Sordidus uvarum bene calcatarum
vl' us l' ros
sangneo rore.

Hac scriptura egregie stabilitur correctio *σταφυλῶν*, in postremis autem nihil latere potest nisi *αἱμάτιος δρόσος*, quod aeque

bene dici potuit quam θῆλυς ἕρση. Tum bene Fulgentii in Graeco textu, si membranis nostris fides haberi debet, non fuit εὖ, sed καλῶς. Supersunt literae daktec tun, a quibus nihil propius abest quam λακτιστῶν a λακτιστός, i. e. λελακτισμένος. Quare non dubito Fulgentium, aut librarium, sic habuisse in codice suo:

προῖτος σταφυλῶν καλῶς λακτιστῶν αἱμάτιος δρόσος,

quae verba ille sic vertit: sordidus uvarum bene calcatarum sanguineus ros. Graeca autem verba utrum Hesiodi sint, an ficta, alii diiudicent. F. I.].

Marckscheffelius aliorum de h. l. tentamina retulit p. 366. Ego in Iacobsii sententia acquiesco.

XVII. (198.)

Plinius H. N. XV, 1: Hesiodus quoque in primis cultum agrorum docendam arbitratus vitam negavit oleae satorem fructum ex ea percepisse quendam: tam tarda tunc res erat. Huc pertinet Herodot. V, 82: λέγεται δὲ καί, ὡς ἐλαῖαι ἔσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον (fere 500 annos a. Chr.) ἢ Ἀθήνῃσι.

XVIII. (199. 200.)

Plin. H. N. XXI, 17: „Asphodelus manditur et semine tosto et bulbo, sed hoc in cinere tosto, dein sale et oleo addito: praeterea tuso cum ficis, praecipua voluptate, ut videtur Hesiodo." Haec non pertinere ad Oper. 41. satis patet. Hausit Plinius ex Theophrasto.

Theophr. Hist. Plant. VII, 11: πάντων δὲ μάλιστα ἡ ῥίζα [ἀσφοδέλου] κοπτομένη μετὰ σύκου καὶ πλείστην ὄνησιν ἔχει καθ' Ἡσίοδον. Hic ὄνησις videtur quidem facta esse ex ὄνειαρ Operum, sed etiamnum dubito propter μετὰ σύκου. Cf. Suidas v. Ἀσφοδελός.

Plin. H. N. XXII, 22: [Asphodelum] Hesiodus et in silvis nasci dixit. et paulo post: Asphodelum ab Hesiodo quidam ἄλιμον appellari existimavere, quod falsum arbitror. Est enim suo nomine alimon non parvi et ipsum erroris inter auctores. Cf. Theophr. H. Pl. IV, 17.

XIX. (202.)

Plin. H. N. XXI, 20: Polio Musaeus et Hesiodus perungi iubent dignationis gloriaeque avidos: polium tractari, coli, polium contra serpentes substerni, uri vel portari: in vino decoqui recens vel aridum illinique. Cf. XXI, 7: Sicut apud Graecos polion herbam, inclitam Musaei et Hesiodi laudibus, ad omnia utilem praedicantium superque cetera ad famam etiam ac dignitates, prorsusque miram, si modo (ut tradunt) folia eius mane

candida, meridie purpurea, sole occidente caerulea adspiciuntur. Cf. Theophr. Hist. Plant. IX, 23. Lobeck. Aglaoph. p. 309.

XX. (203.)

Plin. H. N. XXV, 2: Musaeus et Hesiodus polion herbam in quantum mirati sunt, diximus. Orpheus et Hesiodus suffitiones commendavere.

XXI. (204.)

Plin. H. N. XXIII, 1: Meracis potionibus per viginti dies ante Canis ortum, totidem postea suadet Hesiodus uti.

XXII.

Plin. H. N. XVI, 8: Robora ferunt et viscum et mella, ut auctor est Hesiodus. — Haec quanquam ad Oper. 233. coll. Theophr. H. P. III, 6. pertinere videri possint, tamen ex eodem Plin. H. N. XVI, 44. probabile fit alius esse carminis. Ita enim Plinius: „copiosissimum (viscum) in quercu, quod δρυὸς ὕφεαρ vocant," et paulo infra: „ὕφεαρ ad saginanda pecora utilius." Cf. Theophr. H. P. III, 15.

XXIII.

Proclus ad Hes. Op. 126: *Τὸ δ' ἀργύρεον ἔνιοι τῇ γῇ ἀκούουσιν, ὅτι ἐν τοῖς μεγάλοις ἔργοις τὸ ἀργύριον τῆς Γῆς γενεαλογεῖ.*

XXIV.

Plin. H. N. XXII, 22: Venerem stimulare in vino [scolymon] Hesiodo et Alcaeo testibus. V. ad Oper. 582.

XXV. (205.)

Servius ad Virg. Georg. III, 283: Scit lectum esse apud Hesiodum herbam esse quandam, quae hippomanes vocatur, quasi *ἵππου μανία*. Si enim eam comederint equi, furorem patiuntur. Cf. Theophr. H. P. IX, 17: *ἔτι δὲ ἡ Ἀρκαδία — καὶ τὸ τιθύμαλλον, ἐξ οὗ τὸ ἱππομανές.* Cf. Wuestem. ad Theocr. II, 48.

XXVI. (87.)

Schol. Ambr. Odyss. VII, 104: *μύλη γὰρ καὶ τὸ ἄκρον τοῦ μηροῦ. καὶ Ἡσίοδος γάρ φησι τὸ*

ἀλετρεύουσι μύλης ἔπι μήλοπα καρπόν

ἐπὶ τῆς ἠλακάτης τῆς στρεφομένης δίκην μύλης· μῆλοπα γὰρ τὸν τῶν προβάτων καρπόν, ἤτοι τὸν μαλλόν. Haec non posse intelligi de ancillis Alcinoi molentibus ipsa verba declarant; sermo est de nentibus matronis, quae domesticis negotiis occupantur. Praesens ἀλετρεύουσι indicio est haec domestica negotia uberius ab Hesiodo descripta esse, quare ad ἔργα μεγάλα hoc fragmentum reieci.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ Η ΗΟΙΑΙ.

XXVII. (1.)

Servius ad Virg. Aen. VII, 286: Hesiodus etiam περὶ τῶν γυναικῶν inducit multas heroidas optasse nuptias virorum fortium.

XXVIII. (119.)

Pausan. I, 3, 1: Κέφαλον, ὃν κάλλιστον γενόμενόν φασιν ὑπὸ Ἡμέρας ἐρασθείσης ἁρπασθῆναι καί οἱ παῖδα γενέσθαι Φαέθοντα· καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ. ταῦτα ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος εἴρηκεν ἐν ἔπεσι τοῖς ἐς τὰς γυναῖκας.

XXIX. (5.)

Laur. Lyd. de mens. cap. 4: Ἐν καταλόγοις·

Κούρη δ' ἐν μεγάροισιν ἀγαυοῦ Δευκαλίωνος
Πανδώρη Διὶ πατρί, θεῶν σημάντορι πάντων,
Μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι τέκε Γραῖκον μενεχάρμην.

V. annotat. ad Theog. v. 1013.

XXX. (2.)

Schol. Apollon. III, 1086: ὅτι Προμηθέως καὶ Πανδώρας υἱὸς Δευκαλίων, Ἡσίοδος ἐν πρώτῳ καταλόγων φησί, καὶ ὅτι Προμηθέως [Marckscheffelius p. 275. Δευκαλίωνος] καὶ Πύῤῥας Ἕλλην. Schol. min. ad Odyss. X, 2.

XXXI. (3.)

Schol. Ambr. Hom. Od. X, 2: Δευκαλίων — Προμηθέως μὲν υἱός, μητρὸς δέ, ὡς οἱ πλεῖστοι λέγουσι, Κλυμένης, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Πρυνείης. Welckerus Aesch. Tril. p. 12. pro Πρυνείης Πρυλείης coniecit, quod valde incertum.

XXXII. (8.)

Tzetza ad Lycophr. 284: ὁ Ἑλληνικὸς [στρατὸς] ἀπὸ Δώρου τοῦ Ἕλληνος παιδός, ὥς φησιν Ἡσίοδος ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ·

Ἕλληνος δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Δῶρός τε Ξοῦθός τε καὶ Αἴολος ἱππιοχάρμης.
Αἰολίδαι δ' ἐγένοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
Κρηθεὺς ἠδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφος αἰολομήτης
Σαλμωνεύς τ' ἄδικος καὶ ὑπέρθυμος Περιήρης.

Tzetz. Exeg. Il. p. 63, 134. habet v. 1. 2. (sed θεμιστοπόλου βασιλῆος) et Plut. Sympos. IX, 15. Versus 3—5. sunt etiam ap. Schol. Pind. Pyth. IV, 252. (sed pro Περιήρης πέρι κῆρι). Cf. Herodian. περὶ μον. λ. p. 42, 8. Proclus ad Hes. Oper. 126.

XXXIII. (7.)

Auctor περὶ βαρβαρισμοῦ καὶ σολοικίας post Ammonium Valckenarii p. 196., Herodian. in Boisson. Anecd. Gr. T. III, 9: κατὰ διαίρεσιν, ὡς ὅταν Ἡσίοδος λέγῃ·

Μάγνης δ' αὖ Δίκτυν τε καὶ ἀντίθεον Πολυδεύκεα.

Vulgo Δίκτην. V. Apollod. I, 9, 6. II, 4, 2., ubi male habes Πολυδέκτην. Ceterum hic Magnes, Aeoli filius, differt ab aliis, qui postea commemorantur, Iovis et Argi filiis.

XXXIV. (9.)

Schol. Apollon. IV, 266: οἱ ἀπὸ τοῦ Δευκαλίωνος τὸ γένος ἔχοντες ἐβασίλευον Θεσσαλίας, ὥς φησιν Ἑκαταῖος καὶ Ἡσίοδος.

XXXV. (135.)

Strabo VII. p. 222. (322.) Cas., 496. Alm.: μάλιστα δ' ἄν τις Ἡσιόδῳ πιστεύσειεν οὕτως περὶ αὐτῶν (Λελέγων) εἰπόντι·

Ἤτοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
τούς ῥά ποτε Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
λεκτοὺς ἐκ γαίης ἀλέους πόρε Δευκαλίωνι.

τῇ γὰρ ἐτυμολογίᾳ τὸ συλλέκτους γεγονέναι τινὰς ἐκ παλαιοῦ καὶ μιγάδας αἰνίττεσθαί μοι δοκεῖ καὶ διὰ τοῦτο ἐκλελοιπέναι τὸ γένος. Vs. ult. ἀλέας scripserant Coraës et Boiss. praeeunte Heinsio, quod sustentatum a Schneidewino est (Exercitt. critt. p. 25.) loco Anecd. Oxon. Crameri I. p. 264: Ἡσίοδος δὲ παρὰ τὸ ἀλές, τὸ σημαῖνον τὸ ἀθρόον. Λαοὺς — Δευκαλίωνι [Δευκαλίωνι exc. Gemist. Pleth.] coniecerat Salmasius, quod mihi quidem suaderi videbatur locis Hom. Il. XXIV, 611: Λαοὺς δὲ λίθους ποίησε Κρονίων, et Pind. Ol. IX, 71: Πύῤῥα Δευκαλίων τε Παρνασοῦ καταβάντε — ἄτερ δ' εὐνᾶς ὁμόδαμον κτησάσθαν

λίθινον γόνον· λαοὶ δ' ὀνόμασθεν. Quod a Schneidewino dicitur, non facile relapsurum fuisse sanum poetam ad idem vocabulum v. primo adhibitum, rationem haberet, si prorsus eadem significatione λαοὺς in altero loco adhibuisset poeta atque in altero. Nunc autem adiectum est λεκτοὺς ἐκ γαίης non obscura etymologia λαῶν a λίθοις. Nam Hesiodi locus in Crameri Anecdotis huc prorsus non pertinet, quum nemo divinare possit, si scripseris ἀλέας, Hesiodum λαόν ab ἀλές vocabulo derivasse.

XXXVI. (6.)

Constantinus Porphyrogen. de Themat. II. p. 84. Meurs.: *Μακεδονία ἡ χώρα ὠνομάσθη ἀπὸ Μακεδόνος τοῦ Διὸς καὶ Θυίας τῆς Δευκαλίωνος, ὥς φησιν Ἡσίοδος ὁ ποιητής·*

ἡ δ' ὑποκυσαμένη Διὶ γείνατο τερπικεραύνῳ
υἷε δύω, Μάγνητα Μακηδόνα θ' ἱππιοχάρμην,
οἳ περὶ Πιερίην καὶ Ὄλυμπον δώματ' ἔναιον.

XXXVII. (165.)

Antonin. Liber. 23: *ἱστορεῖ Νίκανδρος ἑτεροιουμένων α' καὶ Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις Ἠοίαις κτὲ. Ἄργου τοῦ Φρίξου καὶ Περιμήλης τῆς Ἀδμήτου θυγατρὸς ἐγένετο Μάγνης· οὗτος ᾤκησεν ἐγγὺς Θεσσαλίας καὶ τὴν γῆν ταύτην ἀπ' αὐτοῦ Μαγνησίαν προσηγόρευσαν οἱ ἄνθρωποι, ἐγένετο δ' αὐτῷ παῖς περίβλεπτος τὴν ὄψιν Ὑμέναιος.*

XXXVIII. (36.)

Strabo VIII. p. 255. (370.): *Ἡσίοδον μέντοι καὶ Ἀρχίλοχον — ἤδη εἰδέναι καὶ Ἕλληνας λεγομένους τοὺς σύμπαντας καὶ Πανέλληνας, τὸν μὲν περὶ Προιτίδων λέγοντα, ὡς Πανέλληνες ἐμνήστευον αὐτάς.*

XXXIX. (114.)

Pausan. I, 43, 1: *ἐγὼ δὲ ἤκουσα μὲν καὶ ἄλλον ἐς Ἰφιγένειαν λόγον ὑπὸ Ἀρκάδων λεγόμενον, οἶδα δὲ Ἡσίοδον ποιήσαντα ἐν καταλόγῳ γυναικῶν Ἰφιγένειαν οὐκ ἀποθανεῖν, γνώμῃ δὲ Ἀρτέμιδος Ἑκάτην εἶναι.* Addiderunt **Lehmannus** et **Herm.**

XL. (115.)

Eustath. p. 13: *ἦν δέ, φασί, Βούτης υἱὸς Ποσειδῶνος, ὡς Ἡσίοδος ἐν καταλόγῳ.* Huc pertinet **Pausan.** IV, 2, 1: *ἀλλὰ Ὕλλου μὲν τοῦ Ἡρακλέους θυγατρὶ Εὐαίχμῃ συνοικῆσαι Πολυ-*

κάονα υἱὸν Βούτου λεγούσας τὰς μεγάλας Ἠοίας, τὰ δὲ ἐς τὸν Μεσσήνης ἄνδρα καὶ τὰ ἐς αὐτὴν Μεσσήνην παρεῖταί σφισιν.

XLI. (37.)

Suidas v. μαχλοσύνη, καταφέρεια, γυναικομανία. Ἡσιόδειος ἡ λέξις. λέγει γὰρ περὶ τῶν Προίτου θυγατέρων·

εἵνεκα μαχλοσύνης στυγερῆς τέρεν ὤλεσαν ἄνθος.

Eustath. p. 1337, 34.; ὤλεσεν **Marcksch.** ex tribus codd. **Suidae** ap. Gaisford. praeferendum esse putat, ut Venus sit intelligenda, s. ἡ τῆς Κύπρου βασιλίς ex **Aeliano** V. H. III, 42.

XLII. (38.)

Eustath. ad Odyss. p. 1746: κνύος δὲ τὴν φθορὰν κατὰ γένος οὐδέτερον. — [Ἡρωδιανὸς] φέρων καὶ χρῆσιν ἐκ τοῦ παρὰ Ἡσιόδῳ καταλόγου περὶ τῶν Προιτίδων·

καὶ γάρ σφιν κεφαλῇσι κατὰ κνύος αἰνὸν ἔχευεν·
ἀλφὸς γὰρ χρόα πάντα κατέσχεν, ἐν δέ νυ χαῖται
ἔῤῥεον ἐκ κεφαλέων, ψίλωτο δὲ καλὰ κάρηνα.

Cf. **Cramer.** Anecd. Ox. I. p. 226. **Etym. M.** p. 523. Vs. 2. **Heinsius** corrigebat κατέσχεθεν, **Heynius** ad Apollodor. II, 2, 2. κατῆσχυν', **Bergkius** Com. Att. rel. p. 23. κατίσχναιν'. Tum **Lehmannus** et **Marckscheff.** ἐκ δέ cum **Loesnero.** V. 3. **Marcksch.** ψιλοῦτο coniecit.

XLIII. (193.)

Apollodorus II, 2: αὗται δὲ (αἱ Προιτίδες) ὡς ἐτελειώθησαν, ἐμάνησαν, ὡς μὲν Ἡσίοδός φησιν, ὅτι τὰς Διονύσου τελετὰς οὐ κατεδέχοντο. V. **Lobeck.** Aglaoph. 304.

XLIV. (16.)

Schol. Apollon. ad I, 156: Ἡσίοδος δὲ (Periclymenum) μεταβληθέντα εἴς τινα τῶν συνήθων μορφῶν ἐπικαθεσθῆναι τῷ ὀμφαλῷ τοῦ ζυγοῦ τῶν Ἡρακλέους ἵππων, βουλόμενον εἰς μάχην καταστῆναι τῷ ἥρωϊ· τὸν δὲ Ἡρακλέα καιρίως αὐτὸν κατατοξεῦσαι, τῆς Ἀθηνᾶς ὑποδειξάσης. φησὶ δὲ οὕτως·

Περικλύμενόν τ' ἀγέρωχον,
ὄλβιον, ᾧ πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
παντοῖ'. ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
αἰετός, ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο, θαῦμα ἰδέσθαι,
μύρμηξ, ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φῦλα,

ἄλλοτε δεινὸς ὄφις καὶ ἀμείλιχος. εἶχε δὲ δῶρα
παντοῖ', οὐκ ὀνομαστά, τά μιν καὶ ἔπειτα δόλωσεν
βουλῇ Ἀθηναίης.

Eudocia p. 333. **Schol.** Ven. et **Schol.** minor. ad Il. II, 336: *ἐφ' ὅσον μὲν Περικλύμενος ὁ Νηλέως ἔζη, δυσάλωτος ἦν ἡ πόλις. ἀμφίβιος γὰρ ἐγένετο ἐκεῖνος, καὶ δὴ γενόμενον αὐτὸν μέλισσαν, καὶ στάντα ἐπὶ τοῦ Ἡρακλέους ἅρματος, Ἀθηνᾶ εἰκάσασα* (**Ruhnkenius** *δείξασα*) *Ἡρακλεῖ, ἐποίησεν ἀναιρεθῆναι. τότε Νέστωρ ἐν Γερήνοις τρεφόμενος, πορθηθείσης τῆς Πύλου, καὶ τῶν ἕνδεκα ἀδελφῶν αὐτοῦ ἀναιρεθέντων, μόνος περιελείφθη· διὸ καὶ Γερήνιος ὠνομάσθη· ἱστορεῖ Ἡσίοδος ἐν καταλόγοις.* Cf. **Schol.** Ambr. Od. XI, 285.

XLV. (17.)

Stephan. Byz. v. *Γερηνία· πόλις τῆς Μεσσηνίας, ἔνθα Νέστωρ ὁ Πύλιος ἐτράφη, ἢ φυγὰς ἤχθη. Ἡσίοδος ἐν πρώτῳ καταλόγων·*

κτεῖνε δὲ Νηλῆος ταλασίφρονος υἱέας ἐσθλοὺς
ἕνδεκα, δωδέκατος δὲ Γερήνιος ἱππότα Νέστωρ
ξεῖνος ἐὼν ἐτύχησε παρ' ἱπποδάμοισι Γερήνοις.

ἀπὸ εὐθείας τῆς Γέρηνος· καὶ αὖθις·

Νέστωρ οἶος ἄλυξεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερήνῳ.

Eustath. ad Il. p. 231.

XLVI. (29.)

Strabo I. p. 60: *Ἡσίοδος δ' ἐν καταλόγῳ φησί·*

καὶ κούρην Ἀράβοιο, τὸν Ἑρμάων ἀκάκητα
γείνατο καὶ Θρονίη, κούρη Βήλοιο ἄνακτος.

Adde **Eustath.** p. 1484, 65. ad Dionys. Per. 927., quos locos addidit Lehmannus. Cum his versibus olim versum *Βύβλον τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν*, ab **Etym. M.** p. 216, 36. laudatum ut Hesiodi, sed repertum etiam apud Dionys. Per. 912., cohaesisse eam ob causam putabam, quod Philo Wagenfeldianus p. 6. aliud hemistichium, *νικῆσαι τρικάρηνον*, addidit versui *Βύβλον τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν*, apud Dionysium non lectum, ut ab Hesiodo mutuasse Dionysium hunc versum probabile videatur. Putabam igitur haec ita coniuncta fuisse:

κούρη Βήλοιο ἄνακτος,
Βήλου, Φοινίκης τὸν ἐπικλείουσι πόληας
Βύβλον τ' ἀγχίαλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν
Νικῆσαι, τρικάρηνον.

Τρικάρηνον putabam de Sidone dictum propter Sidonem metropolin cum coloniis duabus Tyro et Thebis. Disputavi de hac re in Jen. allgem. Literaturz. Intelligenzbl. Oct 1837. N. 28., atque persuasi etiam Marckscheffelio p. 291. Sed certi quid de tota hac re propter fidem Wagenfeldianam non audeo pronuntiare.

XLVII. (102.)

Schol. Hesiodi Theogon. v. 142: *οἱ δή τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν] Κράτης ἀντὶ τούτου ἄλλον στίχον παρατίθεται, οἳ δ' ἐξ ἀθανάτων θνητοὶ τράφεν αὐδήεντες. πῶς γὰρ τοὺς αὐτοὺς [Κύκλωπας] θεοῖς ἐναλιγκίους λέγει καὶ ἐν τῷ τῶν Λευκιππίδων καταλόγῳ ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεῖσθαι ποιεῖ;*

XLVIII. (99.)

Pausan. II, 26, 6: *οὗτος ὁ χρησμὸς δηλοῖ μάλιστα οὐκ ὄντα Ἀσκληπιὸν Ἀρσινόης, ἀλλὰ Ἡσίοδον ἢ τῶν τινα ἐμπεποιηκότων εἰς τὰ Ἡσιόδου τὰ ἔπη συνθέντα ἐς τὴν Μεσσηνίων χάριν.* Huc pertinere duos versus ap. Schol. Pind. Pyth. III, 14. probabiliter coniecit Marcksch.

XLIX. (101.)

Athenagoras Legat. p. 134: *περὶ δ' Ἀσκληπιοῦ Ἡσίοδος μὲν*

πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
χώσατ', ἀπ' Οὐλύμπου δὲ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
ἔκτανε Λητοΐδην, φίλον σὺν θυμὸν ὀρίνων.

V. 3. scribendum esse videtur *ἔκτανε, Λητοΐδαο φίλον σὺν θυμὸν ὀρίνων.*

L. (104.)

Schol. Il. IV, 195: *Μαχάων δὲ οὗτος υἱὸς Ἀσκληπιοῦ καὶ Ἀρσινόης ἢ Κορωνίδος, κατὰ δέ τινας Ἠπιόνης [Ἡσιόνης* D.], *κατὰ δὲ Ἡσίοδον Ξάνθης. [Ξανθινόης* D.]

LI. (107.)

Schol. Pind. Nem. X, 150: *Ἡσίοδος οὔτε Λήδας οὔτε Νεμέσεως δίδωσι τὴν Ἑλένην, ἀλλὰ θυγατέρα Ὠκεανοῦ καὶ Τηθύος.* Heynius ad Apollod. p. 285: *Ὠκεανίδος καὶ Διός.* [*Διός* certe Schol. Rom.]

LII. (127.)

Grammaticus Scuto praemissus p. 92: *Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ῥόδιος ἐν τῷ γ' φησὶν αὐτοῦ εἶναι, ἔκ τε τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἐκ*

τοῦ τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρίσκειν ἡνιοχοῦντα τῷ Ἡρακλεῖ. Cf. Scut. 77.

LIII. (106.)

Schol. Pind. Nem. X, 150: ὁ μὲν Ἡσίοδος ἀμφοτέρους (Castorem et Pollucem) Διὸς εἶναι γενεαλογεῖ.

LIV. (109.)

Schol. Victor. Il. XIX, 240. apud Heynium T. VII. p. 806: Κρὴς ὁ Λυκομήδης, ὥς φησιν Ἡσίοδος καταλέγων τοὺς μνηστῆρας Ἑλένης.

LV. (110.)

Pausan. III, 24, 7: καὶ ὅτι μὲν οὖν Ἑλένης μνηστήρων Ἀχιλλεὺς οὐκ ἔστιν ἐν καταλόγῳ γυναικῶν, μηδὲν τοῦτο τεκμήριον ἔστω οὐκ αἰτῆσαι Ἑλένην αὐτόν. Addidit Lehm.

LVI. (275.)

Grammaticus ap. Bachm. Anecd. II. p. 247: πρῶτος Ἡσίοδος παρὰ τῆς Ἑλένης τὸ εἴδωλον παρήγαγε. Nisi Στησίχορος scribendum est.

LVII. (139.)

Eustath. ad Od. IX, 198. p. 1623, 45: τὸν δὲ Μάρωνα, οὗ καὶ δοκεῖ παρώνυμος εἶναι ἡ κατὰ Θρᾴκην Μαρώνεια καὶ ἱερῷ ἐτίμησαν οἱ ἐγχώριοι, οὗ τὸν πατέρα Εὐάνθην Ἡσίοδος Οἰνοπίωνος. Schol. Harl. ad h. l. a Porsono emendatus: ἡ δὲ ἀπότασις πρὸς Ἡσίοδον λέγοντα τὸν Μάρωνα εἶναι Οἰνοπίωνος τοῦ Διονύσου. Cf. Schol. Ambr. ad eund. l. Cf. Osann. Rhein. Mus. III. p. 241.

LVIII. (41.)

Porphyrius in Schol. Ven. Il. Ξ, 200. De v. ἀπειρέσιος agens: Σημαίνει δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ εἶδος διαφέροντος καὶ ἄγαν καλοῦ, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ ἐν γυναικῶν καταλόγῳ ἐπὶ τῆς Ἀγήνορος παιδός

Δημοδόκης, τὴν πλεῖστοι ἐπιχθονίων ἀνθρώπων
μνήστευον, καὶ πολλὰ καὶ ἀγλαὰ δῶρ' ὀνόμηναν
ἴφθιμοι βασιλῆες, ἀπειρέσιον κατὰ εἶδος.

μνήστευον et ὀνόμηναν pro ἐμνήστευον et ὀνόμηνας dedi ex Heynii monitu Il. T. VI. p. 564., qui observat Demodocen eandem

esse cum **Demonice** apud **Apollod.** I, 7, 7. GAISF. V. **Schol. Ambr.** ad Odyss. I, 98., quae habent *ἐμνηστεύοντο* et *ὀνόμηναν*.

LIX. (58.)

Herodianus *περὶ μονήρους λέξεως* p. 18: *τὰ διὰ τοῦ ανη ἐκφερόμενα θηλυκὰ μονογενῆ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς πάντα βαρύνεται, πτισάνη, δρεπάνη, σαργάνη, βρυκάνη, τρυπάνη, ἀλλὰ μόνον τὸ μηχανὴ σημειοῦται ὀξυνόμενον. προσέθηκα ὑπὲρ δύο συλλαβὰς διὰ τὸ φανὴ παρ' Ἡσιόδῳ ἐν δευτέρῳ εἰρημένον·*

οἱ πρόσθε φανὴν ἔντοσθεν ἔκευθον.

LX. (70.)

Herodianus *περὶ μονήρους λέξεως* p. 42: *Νοῦθος κύριον. ψόφος ἐν οὔδει. Ἡσίοδος ἐν τρίτῳ·*

Νοῦθος δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει.

Pro *ψόφος ἐν οὔδει*, ut nemo locutus est pedestris orationis scriptor, legendum videtur: *Νοῦθος ἐν οὔδει*. Porro in Hesiodi fragmento scribendum erat: *Νούθου δὲ ποδῶν ὕπο δοῦπος ὀρώρει*; nam utroque loco Nuthus est proprium nomen, si recte habet scriptura. **Eustath.** enim ad Il. p. 228. et **Schol. Ven.** Il. II, 311. *Ζῆθον* addunt nominibus ab Herodiano laudatis, cuius immemorem fuisse Herodianum mirum esset *).

LXI. (73.)

Harpocratio p. 191: *Μακροκέφαλοι. Ἀντιφῶν ἐν τῷ περὶ ὁμονοίας. ἔθνος ἐστὶν οὕτω καλούμενον, οὗ καὶ Ἡσίοδος ἐν τρίτῳ γυναικῶν καταλόγῳ μέμνηται.* Hesiodum *Μακροκαρήνους* eam gentem vocasse coniicit **Meinekius** ad fragmenta Menandri p. 11. Recte. Nam etiam in Theogonia v. 287. MSS. habent *τρικέφαλον* pro *τρικάρηνον*. Aliter res se habet apud Atticos. **Aristoph.** Eq. 418. habet *κυνοκεφάλῳ*, quod duobus λ pronuntiasse Atticos testis est **Phrynich.** Bekk. Anecd. p. 49. Et ita habet inscriptio Attica Mercurii quadrifrontis apud **Eustath.** Il. p. 1353: *Ἑρμῆ τετρακέφαλε καλὸν Τελεσαρχίδου ἔργον*. Cf. **Osann.** auctar. lex. p. 155. Alia exempla v. apud **Muetzell.** de emend. Theog. p. 451.

LXII. (62.)

Schol. Apoll. Rhod. II, 181: *πεπηρῶσθαι δὲ Φινέα φησὶν Ἡσίοδος — ἐν τῷ γ' καταλόγῳ, ἐπειδὴ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ὄψεως προέκρινεν.* Cf. fragm. 88.

---

*) **Schneidew.** in Diar. Gotting. 1842. p. 525. pro *ψόφος ἐν οὔδει* scribi vult *Μένανδρος ἐν ψοφοδεεῖ*.

LXIII. (71.)

Apollon. Dysc. de pron. p. 125: ὑπὸ γὰρ Ἡσιόδου ἐν ἀρχῇ τεθεῖσα (σφὶν) εὐλόγως ὀρθοτονήθη ἐν τρίτῳ·

σφὶν δ' αὐτοῖς μέγα πῆμα.

σφίν τ' Cram. Anecd. Ox. I. p. 388.

LXIV. (72.)

Harpocratio et Suidas: ὑπὸ γῆν οἰκοῦντας λέγοι ἂν — τοὺς ὑπὸ Ἡσιόδου ἐν τρίτῳ καταλόγῳ Κατουδαίους ὀνομαζομένους. Addiderunt Lehm. et Herm.

LXV. (74.)

Strabo I. p. 29 (43.): Ἡσιόδου δ' οὐκ ἄν τις αἰτιάσαιτο ἄγνοιαν Ἡμίκυνας λέγοντος καὶ μακροκεφάλους καὶ Πυγμαίους. Cf. Strabon. VII. p. 207. (299.) et Steph. B. v. Ἡμίκυνες.

LXVI.

Grammaticus Scuto Herculis in editionibus veteribus subiectus (p. 92. ed. nostrae): τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δ' καταλόγῳ φέρεται μέχρι στίχων ν' καὶ ς'. Sic S. Petitus correxit quod ibi scriptum ν' καὶ σ'. „Ceterum confer annotat. ad fragm. XXXVI. et Creuzeri ad Hermannum epistolas p. 222 seq." DIND.

LXVII. (185.)

Schol. Nicandri Theriac. 15. De Orione: Ἡσίοδος δέ φησιν αὐτὸν ἐξ Ὑέλου [l. Εὐρυάλης] τῆς Μίνωος θυγατρὸς εἶναι καὶ Ποσειδῶνος. δοθῆναι δὲ αὐτῷ δωρεάν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων πορεύεσθαι καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ἐλθόντα δὲ εἰς Χίον πρὸς Οἰνοπίωνα Ἀερόπην τὴν γυναῖκα βιάσασθαι οἰνωθέντα. Οἰνοπίωνα δὲ χαλεπήναντα ἐκτυφλῶσαι αὐτὸν καὶ ἐκ τῆς χώρας ἐκβαλεῖν. ἐλθόντα δὲ εἰς Λῆμνον Ἡφαίστῳ συμμῖξαι· ὃς ἐλεήσας αὐτὸν δίδωσιν αὐτῷ Κηδαλίωνα ἕνα τῶν θεραπόντων, ὃς δὴ ὡδήγησεν αὐτὸν ἐπὶ τὰς ὁδούς· ἐλθὼν δὲ ἐπὶ τὰς ἀνατολὰς καὶ συμμίξας Ἡλίῳ καὶ ὑγιασθεὶς ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν Οἰνοπίωνα· ὁ δὲ Οἰνοπίων ὑπὸ τῶν πολιτῶν ὑπὸ γῆν ἐκρύπτετο· ἀπελπίσας δὲ τὴν εὕρεσιν ᾤχετο εἰς Κρήτην καὶ ἐκυνηγέτει· καὶ ἐκεῖσε ὁ σκορπίος πεμφθεὶς ὑπὸ Λητοῦς καὶ Ἀρτέμιδος, χολουμένης αὐτῷ ἴσως διὰ τὴν μεγαλαυχίαν, ἔπληξε τὸν Ὠρίωνα, καὶ οὕτως ἀπέθανε. Ex Hygino Poet. astr. XXXIV. et Eratosth. Catast. 32. locum corrigas. Cf. Schol. Arat. Phaen. 322.

LXVIII. (186.)

Diod. Sic. IV, 85: *Ἡσίοδος ὁ ποιητής φησι — ἀναπεπταμένου τοῦ πελάγους Ὠρίωνα προςχῶσαι τὸ κατὰ τὴν Πελωριάδα κείμενον ἀκρωτήριον καὶ τὸ τέμενος τοῦ Ποσειδῶνος κατασκευάσαι, τιμώμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων διαφερόντως. ταῦτα δὲ διαπραξάμενον εἰς Εὔβοιαν μεταναστῆναι κἀκεῖ κατοικῆσαι· διὰ δὲ τὴν δόξαν ἐν τοῖς κατ' οὐρανὸν ἄστροις καταριθμηθέντα τυχεῖν ἀθανάτου μνήμης.* Nisi hoc fragmentum ad Astronomiam pertinet.

LXIX. (40. 44.)

Apollod. III, 5, 6: *Ἡσίοδος* (testatur Nioben habuisse) *δέκα μὲν υἱούς, δέκα δὲ θυγατέρας.* (Cf. **Aelian.** V. H. XII, 36.) Ibid. III, 14, 4: *Ἡσίοδος δὲ αὐτὸν (Ἄδωνιν) Φοίνικος καὶ Ἀλφεσιβοίας λέγει.* **Probus** ad Virg. Ecl. X, 18. Laudavit **Lehmannus.**

LXX. (129.)

Schol. Sophocl. Trach. 263: *διαφωνεῖται δὲ ὁ τῶν Εὐρυτιδῶν ἀριθμός. Ἡσίοδος μὲν γὰρ τέσσαράς φησιν Εὐρύτου καὶ Ἀντιόπης παῖδας, οὕτως·*

ἡ δ' ὑποκυσαμένη καλλίζωνος Στρατονίκη
Εὔρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο φίλτατον υἱόν.
τοῦ δ' υἱεῖς ἐγένοντο Δηΐων τε Κλυτιός τε
Τοξεύς τ' ἀντίθεος, ἠδ' Ἴφιτος, ὄζος Ἄρηος·
τοὺς δὲ μέθ' ὁπλοτάτην τέκετο ξανθὴν Ἰόλειαν
Ἀντιόπη κρείουσα Πύλωνος Ναυβολίδαο.

Vs. ultim. in ed. Rom. *Ἀντιόχη κ. παλαιὸν γένος Ν.* Recentiores adhuc corruptius *Αὐβολίδαο.* Restitutio [ex Hygin. 14.] **Bentleii** est Epist. ad Mill. p. 53. [503. Lips.], qui ex *Ἠοίαις* vel *Ἡρωϊκῇ γενεαλογίᾳ* locum ductum arbitratur. **GAISFORD.** A Bentleio dissentit **Hermannus** ad locum Sophoclis. Idem v. 3. coniicit *Μολίων τε Κλυτίος τε,* quos nominat **Diodor. Sic.** IV, 37., ubi **Wesseling.** *Δηΐων* maluit. **DIND.** *τε* post *Δηΐων* habet **Triclinii** textus, qui v. 2. praebet *ἐγείνατό οἱ φίλον υἱόν.*

LXXI. (94.)

Tzetzes Proleg. ad Lycophr. p. 261: *Ἡσίοδος αὐτὸς γράψας ἐπιθαλάμια εἰς Πηλέα καὶ Θέτιν·*

τρὶς μάκαρ Αἰακίδη καὶ τετράκις, ὄλβιε Πηλεῦ,
ὃς τοῖςδ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχος εἰςαναβαίνεις.

Interpunctionem correxit **Vossius**. Sic Od. V, 306.; olim *Αἰακίδη, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεῦ*. Partem fuisse catalogorum probabile est.

LXXII. (20.)

Porphyrius (in Schol. Voss.) ad Il. VI, 164. ap. Valcken. Ammon. p. 242: *συντόμως τὰ ἀρχαῖα δεδήλωκε, μιγῆναι οὐκ ἐθελούσῃ. ἀλλ' οὐχ ὥςπερ Ἡσίοδος τὰ περὶ τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Ἀκάστου γυναικὸς διὰ μικρὸν ἐπεξελθών*. Ceterum Hesiodi dicta de Peleo etiam L. Attius in didascalicon libris commemoraverat ap. **Gell.** N. A. III, 11.

LXXIII. (95.)

Schol. Victor. ad Il. XVI, 175. de filia Pelei: *Ζηνόδοτος δὲ Κλεοδώρην φησίν, Ἡσιόδου καὶ τῶν ἄλλων Πολυδώρην αὐτὴν καλούντων*.

LXXIV. (96.)

Eustath. ad Il. I, 335. p. 112: *ἡ παλαιὰ ἱστορία — λέγουσα, ὅτι Ἡσίοδός φησι Μενοίτιον τὸν Πατρόκλου πατέρα Πηλέως εἶναι ἀδελφόν, ὡς εἶναι ἀντανεψιοὺς οὕτως ἀμφοτέρους ἀλλήλοις*.

LXXV. (97.)

Schol. ad Il. VI, 35: *Ἀχιλλεὺς ὑπὸ τὸν Τρωϊκὸν πόλεμον πορθῶν τὰς περιοίκους τῆς Ἰλίου πόλεις ἀφίκετο εἰς τὴν πάλαι μὲν Μονηνίαν* (Schol. min. *Μονηΐαν*), *νῦν δὲ Πήδασον καλουμένην [ὥςτε] καὶ αὐτὴν σὺν ταῖς ἄλλαις ἑλεῖν. ἀπογνόντος δὲ αὐτοῦ τὴν εἰς τὸ τέλος πολιορκίαν διὰ τὴν ὀχυρότητα τοῦ τόπου καὶ μέλλοντος ἀναχωρεῖν, φασὶν εἴσω τῶν τειχῶν οὖσάν τινα παρθένον ἐρασθῆναι τοῦ Ἀχιλλέως καὶ λαβοῦσαν μῆλον ἐπὶ τοῦτο ἐπιγράψαι καὶ ῥῖψαι εἰς μέσον τῶν Ἀχαιῶν· ἦν δὲ ἐν αὐτῷ γεγραμμένον·*

μὴ σπεῦδ', Ἀχιλλεῦ, πρὶν Μονηνίαν ἕλῃς·
ὕδωρ γὰρ οὐκ ἔχουσι, διψῶσιν κακῶς.

τὸν δὲ Ἀχιλλέα ἐπιμείναντα οὕτω λαβεῖν τὴν πόλιν τῇ τοῦ ὕδατος σπάνει. ἡ ἱστορία παρὰ Δημητρίῳ καὶ Ἡσιόδῳ. Cf. **Welck.** de cyclo p. 282. **Bernhardy** Hist. litt. Gr. I. p. 198. **MARCKSCHEFFEL.**

LXXVI. (141.)

Strabo IX. p. 304. (442.) Cas.: *καὶ δὴ καὶ λέγεται ὑπὸ τῶν ὕστερον ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἡ οἴκησις τῶν Ἀθαμάνων ἐν τῷ Δωτίῳ γενέσθαι πεδίῳ· τοῦτο δέ ἐστι πλησίον τῆς ἄρτι λεχθείσης Περραιβίας καὶ τῆς Ὄσσης καὶ ἔτι τῆς Βοιβηΐδος λίμνης, ἐν μέσῃ*

μέν πως τῇ Θετταλίᾳ, λόφοις δὲ ἰδίοις περικλειόμενον· περὶ οὗ Ἡσίοδος οὕτως εἴρηκεν·

Ἢ οἵη Διδύμους ἱεροὺς ναίουσα κολώνους
Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρυος ἄντ' Ἀμύροιο
νίψατο Βοιβιάδος λίμνης πόδα παρθένος ἀδμής.

Cf. Strab. XIV. p. 445. (647.) Cas., ubi legitur ἄντ' (ἄντα, quod recte animadvertit Lehmann.) pro ἀντ'. Steph. B. v. Ἄμυρος. Sermo est de Coronide. V. Schol. Pind. Pyth. III, 59., quae allegavit Lehmannus.

LXXVII. (136.)

Etym. MS. Bibl. Paris. allegatum a Ruhnkenio: Ἰλεὺς ὁ Αἴαντος πατὴρ ἐτυμολογεῖται ὑφ' Ἡσιόδου

Ἰλέα, τόν ῥ' ἐφίλησεν ἄναξ Διὸς υἱὸς Ἀπόλλων,
καί οἱ τοῦτ' ὀνόμην' ὄνομ' ἔμμεναι, οὕνεκα νύμφην
εὑράμενος ἵλεων μίχθη ἐρατῇ φιλότητι
ἤματι τῷ, ὅτε τεῖχος ἐϋδμήτοιο πόληος
ὑψηλὸν ποίησε Ποσειδάων καὶ Ἀπόλλων.

V. Etym. Gud. p. 276, 41. Tzetz. Exeg. in Il. p. 126. Herm. Cramer. Anecd. Ox. II. p. 451. V. 2. quum Tzetzes habeat καί μιν, Leutschius καὶ ἵν scribendum esse opinabatur. V. 3. εὑρόμενος Fischer. ad Weller. Gr. III, 1., Lehm., Marcksch. Ego nolui mutare quod ab omnibus peraeque grammaticis praebetur, qui locum Hesiodeum laudarunt. MS. Par. ὄχθη ἐρατεινὴ φιλότητα. Correxit Ruhnken. ex Eustath. ad Il. p. 650. Cf. Tzetz. ad Lycophr. 393.

LXXVIII. (146.)

Ἢ οἵην Ὑρίη Βοιωτίη ἔτρεφε κούρην.

Schol. Ven. Il. Boeot. 3. Pro ἢ οἵην Schol. A. ap. Bekk. ἢ δίη, quod Vossius (Annot. et gl. marg. p. 81.) sic emendare conatus est: ἣν δίη Ὑρίη κτἑ. Sed δίη nominativo nemo usus esse videtur. V. annot. ad Theog. 260. De fragm. cf. Eustath. ad Il. p. 265. Sermonem fuisse de Antiopa, Nyctei filia, recte monuit Lehmannus. De Hyria urbe v. Steph. Byz. s. v.

LXXIX. (145.)

Ἢ οἵη Ὑρίη πυκινόφρων Μηκιονίκη,
ἣ τέκεν Εὔφημον γαιηόχῳ Ἐννοσιγαίῳ
μιχθεῖσ' ἐν φιλότητι πολυχρύσου Ἀφροδίτης.

Ex μεγάλαις Ἠοίαις laudat Schol. Pind. Pyth. IV, 35.

LXXX. (149.)

Schol. Soph. ad Trachin. 1174: *καὶ Ἐλλοπίαν τὴν Δωδώνην νομίζουσιν εἶναι. τὴν γὰρ χώραν οὕτως Ἡσίοδος ὀνομάζει ἐν Ἠοίαις λέγων οὕτως·*

ἔστι τις Ἑλλοπίη, πολυλήϊος ἠδ' εὐλείμων,
ἀφνειὴ μήλοισι καὶ εἰλιπόδεσσι βόεσσιν.
ἐν δ' ἄνδρες ναίουσι πολύῤῥηνες, πολυβοῦται,
πολλοί, ἀπειρέσιοι, φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
ἐνθάδε Δωδώνη τις ἐπ' ἐσχατιῇ πεπόλισται.
τὴν δὲ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστήριον εἶναι,
τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμένι φηγοῦ.
ἔνθεν ἐπιχθόνιοι μαντεύματα πάντα φέρονται,
ὃς δὴ κεῖθι μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεείνῃ,
δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

V. de hoc loco **E. de Lasaulx**: das Pelasgische Orakel des Zeus zu Dodona p. 5. V. 1. al.: *Ἐλλοπίη*. V. 5. ex Strabone VII. p. 227. (327.), ubi pro *ἔνθα τε* [quod Triclinii textus scholiorum Sophoclis habet] scriptum est *ἐνθάδε*. V. 6. **Marcksch.** cum **Hermanno** post v. 6. lacunam statuit, **F. S. Lehrsius** post *τίμιον*, **Schneidewinus** post *ἀπειρέσιοι*. Mihi nihil deesse videtur, modo cum **Ruhnkenio** scribatur *ἐθέλησεν ἐὸν χρ.* Nam *ναῖον* est participium, non verbum finitum. Cf. **Müller.** Archaeol. p. 32. **Hermannus** hoc recte habere negavit, nullis tamen additis argumentis. De columbis Dodonaeis quominus intelligatur *ναῖον*, quod idem **Hermannus** voluit, impedit *ἐν πυθμένι φηγοῦ*. Fortasse *ναῖον* illud cohaerere quis dicat cum Iovis Dodonaei cognomento *Νάϊος*, de quo v. **Bekk.** Anecd. p. 283, 22. V. 8. Pro *μαντεύματα*, quod habet scholiorum ed. Rom., al. *μαντήϊα*, ut ap. **Hom.** Od. XII, 282: *Ὄφρ' ὑμῖν εἴπω μαντήϊα Τειρεσίαο.* **Ruhnkenio** sic videbatur versus emendandus: *Ἔνθεν ἐπιχθονίοις μαντήϊα πάντα φέρονται.* V. 10. **Herm.** *φέρων, ἔλθῃ δέ.*

LXXXI. (143.)

Schol. Pindar. Pyth. IX, 6:

ἢ οἵη Φθίῃ Χαρίτων ἄπο κάλλος ἔχουσα
Πηνειοῦ παρ' ὕδωρ καλὴ ναίεσκε Κυρήνη.

Φθίῃ pro *Φθίη* reposuit **Ruhnken.**

LXXXII. (148.)

Pausan. Boeot. IX, 36, 4: *Τήττου δὲ ἐποιήσατο μνήμην καὶ ὁ τὰ ἔπη συνθεὶς, ἃς μεγάλας Ἠοίας καλοῦσιν Ἕλληνες·*

Ὕηττος δὲ Μόλουρον, Ἀρίσβαντος φίλον υἱόν,
κτείνας ἐν μεγάροις εὐνῆς ἕνεχ' ἧς ἀλόχοιο,
οἶκον ἀποπρολιπὼν φεῦγ' Ἄργεος ἱπποβότοιο,
ἷξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινύειον· καί μιν ὅγ' ἥρως
δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρεν, ὡς ἐπιεικές.

V. 4. ἥρως est Orchomenus, quem commemoravit eo loco Pausanias.

LXXXIII. (147.)

Pausan. Boeot. IX, 40, 5: Λεβαδέων δὲ ἔχονται Χαιρωνεῖς· ἐκαλεῖτο δὲ ἡ πόλις καὶ τούτοις Ἄρνη τὸ ἀρχαῖον. θυγατέρα δὲ εἶναι λέγουσιν Αἰόλου τὴν Ἄρνην, ἀπὸ δὲ ταύτης κληθῆναι καὶ ἑτέραν ἐν Θεσσαλίᾳ πόλιν· τὸ δὲ νῦν τοῖς Χαιρωνεῦσιν ὄνομα γεγονέναι ἀπὸ Χαίρωνος, ὃν Ἀπόλλωνός φασιν εἶναι, μητέρα δὲ αὐτοῦ Θηρὼ τὴν Φύλαντος εἶναι. μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ τὰ ἔπη τὰς μεγάλας Ἠοίας ποιήσας·

Φύλας δ' ὤπυιεν κούρην κλειτοῦ Ἰολάου,
Λειπεφίλην· ἣν δ' εἶδος Ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίη,
Ἱππότην δέ οἱ υἱὸν ἐνὶ μεγάροισιν ἔτικτεν,
Θηρώ τ' εὐειδῆ, ἰκέλην φαέεσσι σελήνης.
Θηρὼ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγκοίνῃσι πεσοῦσα
γείνατο Χαίρωνος κρατερὸν μένος ἱπποδάμοιο.

V. 2. Kuhnius coniicit Δηϊφίλην, illud Λειπεφίλην e nota librarii λείπει male intellecta promanasse arbitratus. GAISF. Codex Mosquensis apud Facium λειπεφιλήνη· εἶδος [ap. Bekk. id. codex λεῖπε φιλήνη εἶδος] omissis ἣν δ' et ὁμοίη; λείπε φιλήνην εἶδος unus Par., alius λεῖπε φιληνὴ ει omissis reliquis. Λειπεφίλην male habere certum est. Fortasse Ἱπποφίλην, cuius filius Ἱππότης certe non alienus a nomine matris. Sylburgius et Kuhnius v. 3. ἡ δέ οἱ Ἱπποτε̃ υἱόν. Ἱππότην, quod deerat, e MS. Mosquensi supplevit Facius. Ἱππότεα Boiss. Ἱππότῃ δέ Pausaniae editio Bekkeri.

LXXXIV. (183.)

Hygin. Poet. astr. XX. p. 465. Stav. Aries. Hic existimatur esse, qui Phrixum transtulisse et Hellen dictus est per Hellespontum, quem Hesiodus et Pherecydes ait habuisse auream pellem. Pseudo-Eratosth. Catast. 19. χρυσῆν δοράν. Cf. fragm. 12.

LXXXV. (77.)

Schol. Apollon. IV, 284: Ἡσίοδος δέ φησι διὰ Φάσιδος αὐτοὺς (τοὺς Ἀργοναύτας) πεπλευκέναι.

LXXXVI. (78.)

Schol. Apoll. IV, 259: Ἡσίοδος δὲ καὶ Πίνδαρος ἐν Πυθιονίκαις καὶ Ἀντίμαχος ἐν Λυδῇ διὰ τοῦ Ὠκεανοῦ φασιν ἐλθεῖν αὐτοὺς (τοὺς Ἀργοναύτας) εἰς Λιβύην καὶ βαστάσαντας τὴν Ἀργὼ εἰς τὸ ἡμέτερον πέλαγος γενέσθαι.

LXXXVII. (60.)

Schol. Apoll. II, 178: ὡς δὲ Ἡσίοδός φησιν, Φοίνικος τοῦ Ἀγήνορος καὶ Κασσιεπείας [υἱὸς ἦν Φινεύς].

LXXXVIII. (160. 61. 62.)

Schol. Apoll. II, 181: πεπηρῶσθαι δὲ Φινέα φησὶν Ἡσίοδος ἐν μεγάλαις Ἠοίαις, ὅτι Φρίξῳ τὴν εἰς Σκυθίαν ὁδὸν ἐμήνυσεν, ἐν δὲ τῷ γ' καταλόγῳ, ἐπειδὴ τὸν μακρὸν χρόνον τῆς ὄψεως προέκρινεν. Eudocia p. 415. Cum hoc coniunctum fuit quod habet Schol. Paris. ad l. l.: παῖδας δέ φησιν αὐτῷ (τῷ Φινεῖ) γενέσθαι Ἡσίοδος Μαριανδυνὸν καὶ Θῦνον.

LXXXIX. (10.)

Schol. Apoll. I, 482: Ἡσίοδος δὲ Ἀλωέως καὶ Ἰφιμεδείας κατ' ἐπίκλησιν, ταῖς δὲ ἀληθείαις Ποσειδῶνος καὶ Ἰφιμεδείας αὐτοὺς [λέγει τοὺς Ἀλωΐδας], καὶ Ἄλον πόλιν Αἰτωλίας [l. Θεσσαλίας ex cod. Par.] ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἐκτίσθαι, ἧς Ὅμηρος μνημονεύει. [Il. II, 682.]

XC. (158.)

Schol. Apoll. IV, 57: Ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις Ἠοίαις λέγεται τὸν Ἐνδυμίωνα ἀνενεχθῆναι ὑπὸ Διὸς εἰς οὐρανόν· ἐρασθέντα δὲ Ἥρας παραλογισθῆναι διὰ τὸν ἔρωτα εἰδώλῳ νεφέλης καὶ ἐκβληθέντα κατελθεῖν εἰς ᾅδου.

XCI. (161.)

Schol. Apoll. II, 1123: [τοὺς Φρίξου παῖδας] Ἀκουσίλαος δὲ καὶ Ἡσίοδος ἐν ταῖς μεγάλαις Ἠοίαις φασὶν ἐξ Ἰοφώσσης τῆς Αἰήτου, καὶ οὗτος μέν φησιν αὐτοὺς τέσσαρας, Ἄργον, Φρόντιν, Μέλανα, Κυτίσωρον. [Κύτωρον Schol. Par.]

XCII. (162.)

Schol. Apoll. IV, 828: Ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις Ἠοίαις Φόρβαντος καὶ Ἑκάτης ἡ Σκύλλα.

XCIII. (92.)

Schol. Pind. ad Nem. III, 21: περὶ τῶν Μυρμιδόνων Ἡσίοδος μὲν οὕτως φησίν·

ἡ δ' ὑποκυσαμένη τέκεν Αἰακὸν ἱππιοχάρμην.
αὐτὰρ ἐπεί ῥ' ἥβης πολυηράτου ἵκετο μέτρον,
μοῦνος ἐὼν ἤσχαλλε. πατὴρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
ὅσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτου ἔνδοθι νήσου,
τοὺς ἄνδρας ποίησε βαθυζώνους τε γυναῖκας.
οἳ δή τοι πρῶτον ζεῦξαν νέας ἀμφιελίσσας.

Idem fragmentum habet Tzetzes ad Lycophr. 176. *ἐκ τῆς ἡρωϊκῆς γενεαλογίας*. **Postrema pars uno versu auctior est apud Pindari Schol. ad Ol. VIII, 27:**

οἳ δή τοι πρῶτον — νέας ἀμφιελίσσας.
πρῶτοι δ' ἱστία θέσσαν, νεὼς πτερὰ ποντοπόροιο.

Hinc v. 6. restitue *πρῶτοι ζεῦξαν* pro *πρῶτον ζεῦξαν*. Nam qui primus navem invenit, ante eam conficit quam cingit. V. 7. metrum necessariam facit Heinsii correctionem *θέντο*. RUHNKENIUS. V. 6. scr. *οἱ δ' ἤτοι*. DIND. Pertinet ad Cyrenen nympham. V. 7. Boeckh.: *πρῶτοι δ' ἱστία θέσσαν ἐπὶ πτερὰ ποντοπόροιο Νηός*. Boiss.: *ἱστία νεὼς θέσσαν*, quo se metrum restituisse putat facilius. Herm.: *πρῶτοι δ' ἱστία θέσσαν ἔπι πτερὰ ποντοπορούσαις*. Mihi *ἱστία* glossema esse videtur, ut olim scriptum fuerit: *πρῶτοι δ' ἐστόλισαν νηὸς πτερὰ ποντοπόροιο*. V. Hesiod. Oper. 628.

XCIV. (150. 151.)

Athenaeus X. p. 428. C: *διὸ καὶ Ἡσίοδος ἐν ταῖς Ἠοίαις εἶπεν·*

οἷα Διώνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάρμα καὶ ἔχθος,
ὅςτις ἄδην πίνει, οἶνος δέ οἱ ἔπλετο μάργος,
σὺν τε πόδας χεῖράς τε δέει γλῶσσάν τε νόον τε
δεσμοῖς ἀφράστοισι· φιλεῖ δέ ἑ μαλθακὸς ὕπνος.

V. 1. scribe *χάρμα καὶ ἄχθος*, ut est in Aspid. 400., ubi hic versus repetitur. Idem VIII. p. 364. B. quaedam profert, *ἅπερ πάντα ἐκ τῶν εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένων μεγάλων Ἠοιῶν καὶ μεγάλων Ἔργων παρῴδηται*, ubi posterius *μεγάλων* temere repetitum expunge. Nec debebat hic librarii error in fraudem induxisse Langbaenium ad Longin. p. 57. Nam *Ἠοῖαι μεγάλαι* dicuntur, non *Ἔργα μεγάλα*. RUHNK. Sed v. praef.

XCV. (151.)

Aspasius ad Aristot. Eth. Nicom. III. p. 43. r.: *καὶ ὅτι πόνηρος ἐπὶ τοῦ ἐπιπόνου τάττεται καὶ δυςτυχοῦς, ἱκανὸς Ἡσίοδος*

παραστῆσαι ἐν ταῖς μεγάλαις, ἐν αἷς τὴν Ἀλκμήνην ποιῶν πρὸς τὸν Ἡρακλέα λέγουσαν·

ὦ τέκνον, ἦ μάλα δή σε πονηρότατον καὶ ἄριστον
Ζεὺς ἐτέκνωσε πατήρ.

ubi lege: ἐν ταῖς μεγάλαις Ἠοίαις τὴν Ἀλκμήνην ποιῶν κτλ. RUHNKENIUS. Subiungit Aspasius: καὶ πάλιν·

τέκνον ἐμὸν αἵ (del.) Μοῖραί σε πονηρότατον καὶ ἄριστον.

Monui ad Hephaest. p. 97. I. B. Felicianum, qui hos in Aristotelis Ethica Commentarios Latine reddidit, exemplar ab Aldino diversum evolvisse, quod ex versione huius loci satis quoque manifestum est: Quod verbum apud Hesiodum quoque in hac significatione usurpatur cum in scuti fabrica Alcmenam etc. V. ad Theognid. 147. GAISFORD. Videtur Felicianus memoriter male correxisse Aristotelis commentatores. Ceterum I. H. Vossius ὦ τέκος et Ζεὺς τέκνωσε.

XCVI. (130.)

Tzetzes ad Lycophr. 344: Ὁ Αὐτόλυκος κλεπτοσύνῃ πάντας ὑπερέβαλε· κλέπτων γὰρ ἵππους τε καὶ βόας καὶ ποίμνια τὰς σφραγῖδας αὐτῶν μετεποίει καὶ ἐλάνθανε τοὺς δεσπότας αὐτῶν, ὥς φησι καὶ Ἡσίοδος·

πάντα γὰρ ὅσσα λάβεσκεν ἄϊδελα πάντα τίθεσκε.

Hoc scholion descriptum est ab Eudocia in Violeto p. 375. 394. Sed ibi mendose scribitur: πάντα γὰρ ὅσσα λάβεσκεν, ἄϊδηλα τέθνησκε. Veram lectionem conservavit Etymol. M. p. 21. 26:

ὅ ττι κε χερσὶ λάβεσκεν, ἀείδελα πάντα τίθεσκεν.

RUHNKENIUS. Vera lectio est apud Tzetzam; l. ἀείδελα.

XCVII. (35.)

Eustath. Il. p. 350. antep.: Πολυδίψιον δὲ τὸ Ἄργος καλεῖ ἢ ὡς πάνυ ποθούμενον Ἕλλησιν, ἢ ὅτι μυθεύεται ἄνυδρόν ποτε εἶναι, ὕστερον μέντοι εὔυδρον γενέσθαι, Ποσειδῶνος ἀναῤῥήξαντος τὰς ἐν Λέρνῃ πηγὰς διὰ τὸν τῆς Ἀμυμώνης ἔρωτα (Apollod. II. c. 1. p. 121.), ἐξ ἧς καὶ Ἀμυμώνια ἐν Ἄργει ὕδατα (Schol. Eurip. Phoen. 195.), ἢ καὶ ἀπὸ τῶν Δαναΐδων, αἳ παραγενόμεναι ἐξ Αἰγύπτου φρεωρυχίαν ἐδίδαξαν, ὡς Ἡσίοδος·

Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναὸς ποίησεν ἔνυδρον.

Eundem versum in paucis discrepantem, sed celato auctoris nomine, laudat Strabo VIII. p. 256 (539.): τὴν μὲν οὖν χώραν

συγχωροῦσιν εὐυδρεῖν· αὐτὴν δὲ τὴν πόλιν ἐν ἀνύδρῳ χωρίῳ κεῖσθαι, φρεάτων δ' εὐπορεῖν, ἃ ταῖς Δαναΐσιν ἀνάπτουσιν, ὡς ἐκείνων ἐξευρουσῶν· ἀφ' οὗ καὶ τὸ ἔπος εἰπεῖν τοῦτο·

Ἄργος ἄνυδρον ἐὸν Δαναοὶ θέσαν Ἄργος ἔνυδρον.

Hesychius: Δίψιον Ἄργος· Ἡσίοδος μὲν τὸ ἄνυδρον. In quo loco vide an frustra Ruhnkenius praef. Hesych. T. II. p. VIII. reposuerit Ἡλιόδωρος. GAISFORD. Marckscheff. p. 293. non immemor fuit loci Strab. p. 255 (370.): πλάσμα δὲ καὶ τὸ „Ἄργος ἄνυδρον"·

θεοὶ δ' αὖ θέσαν Ἄργος ἄνυδρον.

XCVIII. (144.)

Servius ad Virg. Georg. I, 14: Aristaeum invocat, i. e. Apollinis et Cyrenes filium, quem Hesiodus dicit Apollinem pastoralem [νόμιον]. Laudavit Marckscheff. Apollon. Rh. II, 506.

XCIX. (13.)

Schol. Ven. Il. XXIII, 638: Ἄκτορος υἱοὺς — Ἀρίσταρχος διδύμους ἀκούει· οὐχ οὕτως, ὡς ἡμεῖς ἐν τῇ συνηθείᾳ νοοῦμεν, οἷοι ἦσαν καὶ οἱ Διόσκουροι, ἀλλὰ τοὺς διφυεῖς δύο ἔχοντας σώματα, Ἡσιόδῳ μάρτυρι χρώμενος, καὶ τοὺς συμπεφυκότας ἀλλήλοις. Vide Heynium ad Apollod. II, 7, 2. Addidit Marckscheff. Eustath. p. 882, 25. 1321, 20. Eudoc. p. 33.

C. (26.)

Schol. Ven. Il. II, 764: ἀλλά φασιν εἰς ἰδιότητα τοῦ Ἀχιλλέως βεβαρυτονῆσθαι τὸ ποδώκης, παρὰ γοῦν Ἡσιόδῳ ἀνεγνώκασι

ποδωκὴς δῖ' Ἀταλάντη.

Sed Hesiod. Scut. 191. ποδώκης legitur.

CI. (25.)

Apollod. III, 9, 8: Ἡσίοδος δὲ καί τινες ἕτεροι τὴν Ἀταλάντην οὐκ Ἰάσου, ἀλλὰ Σχοινέως εἶπον.

CII. (86.)

Schol. Ambr. Hom. Od. VII, 54: Ἡσίοδος δὲ ἀδελφὴν Ἀλκινόου τὴν Ἀρήτην ὑπέλαβεν.

CIII. (18.)

Philemo v. εὐφυής et Favorinus p. 781, 20: καὶ τοῖς θηλυκοῖς ὀνόμασιν ἀρσενικὰ συντάττουσιν ἐπίθετα, ὡς παρ' Ὁμήρῳ

κλυτὸς Ἱπποδάμεια καὶ θερμὸς ἀϋτμὴ καὶ ἀλὸς πολιοῖο, καὶ παρ' Ἡσιόδῳ

δαϊζομένου πόληος.

F. δαϊζομένοιο, quod coniecit Osannus. Marckscheff. δαϊζομένου δὲ πόληος, quod certe praestat altera eiusdem Marckscheffelii coniectura δαϊζομένου πόλιος.

CIV. (138.)

Grammaticus in Bekkeri Anecdotis p. 1183: ὁ Θόας, τοῦ Θόα, ὡς παρ' Ἡσιόδῳ·

ἡ δὲ Θόαν τέκεν υἱόν.

CV. (112.)

Tzetzes Exeges. in Iliad. p. 68, 20: ὁ Ἀγαμέμνων, ὁμοίως δὲ καὶ Μενέλαος καθ' Ἡσίοδον καὶ Αἰσχύλον [Agam. 1584. Well.] Πλεισθένους, υἱοῦ Ἀτρέως, παῖδες νομίζονται, κατὰ δὲ τὸν ποιητὴν καὶ πάντας ἁπλῶς Ἀτρέως αὐτοῦ. — Ἀτρέως δὲ καὶ Ἀερόπης κατὰ μὲν τὸν ποιητὴν καὶ πάντας ἁπλῶς Ἀγαμέμνων, Μενέλαος καὶ Ἀναξιβία ἡ μήτηρ Πυλάδου· κατὰ δὲ Ἡσίοδον καὶ Αἰσχύλον καὶ ἄλλους τινὰς Ἀτρέως καὶ Ἀερόπης Πλεισθένης, Πλεισθένους δὲ καὶ Κλεόλλας τῆς Δίαντος Ἀγαμέμνων, Μενέλαος καὶ Ἀναξιβία. νέου δὲ τοῦ Πλεισθένους τελευτήσαντος ὑπὸ τοῦ πάππου αὐτῶν ἀνατραφέντες Ἀτρέως Ἀτρεῖδαι πολλοῖς ἐνομίζοντο. Cf. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 378. Eustath. p. 21, 33. Schol. Ven. Il. 1, 7. Eudocia p. 23.

CVI. (120.)

Hesychius: Ἐπ' Εὐρυγύῃ ἀγών. Μελησαγόρας τὸν Ἀνδρόγεων Εὐρυγύην εἰρῆσθαί φησι, τὸν Μίνωος, ἐφ' ᾧ ἀγῶνα τίθεσθαι ἐπιτάφιον Ἀθήνησιν ἐν τῷ Κεραμεικῷ· καὶ Ἡσίοδος·

Εὐρυγύης δ' ἔτι κοῦρος Ἀθηναίων ἱεράων.

Videtur scribendum esse δ' ἐπίκουρος Ἀθηνάων ἱεράων. Nam quum huic Eurygyae in Ceramico ludi celebrarentur, ubi etiam posteriore tempore omnes eos sepelire consueverant Athenienses (Thucyd. II, 34.), qui pro patria occubuissent, Eurygyes ipse non potuit non in auxiliatoribus Atheniensium numerari, minime vero in hostibus. De Androgei ludis nihil Diod. S. IV, 60. 61. Aliter in Stephano Parisino v. Εὐρυγύης: — Εὐρυγύῃ δ' ἐπὶ [l. ἔπι] κοῦροι Ἀθηνάων ἱεράων.

CVII. (121.)

Ammonius v. Ὄρθρος· καὶ Ἡσίοδος τελευτῆσαί τινα

Πρωῒ μάλ' ἠΐθεον.

Ruhnkenius de eodem Eurygye intelligendum esse hoc fragmentum putat. Mihi non ita videtur, quum *κοῦρος* vocabulum (fragm. antec.), quod ansam praebuit huic coniecturae, admodum sit incertum.

CVIII. (11.)

Suidas et **Zonaras** in *Ἐπιάλτην· Ὅμηρος καὶ Ἡσίοδος καὶ οἱ Ἀττικοὶ τὸν δαίμονα, διὰ δὲ τοῦ φ τὸν ἄνδρα Ἐφιάλτην, καὶ τὸ (τὸν) ῥιγοπύρετον λεγόμενον.* Videtur post *Ἡσίοδος* colo interpungendum esse. Sed praeceptum ipsum non satis firmum est. **Strabo** I. p. 13 (19.): *παισὶ προσφέρομεν — εἰς ἀποτροπὴν τοὺς φοβεροὺς (μύθους). Ἥ τε γὰρ Λάμια μῦθός ἐστι καὶ η Γοργὼ καὶ ὁ Ἐφιάλτης καὶ ἡ Μορμολύκη.* Cf. **Meinek.** Quaest. scen. II. p. 8. **Etym. M.** p. 434. laudavit **Gaisford.** ad Suidae loc.

CIX. (103.)

Schol. Eurip. Alcest. 1: *ἡ διὰ στόματος καὶ δημώδης ἱστορία περὶ τῆς Ἀπόλλωνος θητείας παρ' Ἀδμήτῳ αὕτη ἐστίν, ᾗ κέχρηται νῦν Εὐριπίδης. οὕτω δέ φησι καὶ Ἡσίοδος.*

CX. (21.)

Schol. Pindari Nem. IV, 95. memorata Daedali et Acasti historia: *ταῦτα δὲ ἱστοροῦσι πολλοὶ μέν, ἀτὰρ δὴ καὶ Ἡσίοδος, λέγων οὕτως·*

ἥδε δέ οἱ κατὰ θυμὸν ἀρίστη φαίνετο βουλή,
αὐτὸν μὲν σχέσθαι, κρύψαι δ' ἀδόκητα μάχαιραν
καλήν, ἥν οἱ ἔτευξε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις·
ὡς τὴν μαστεύων οἶος κατὰ Πήλιον αἰπὺ
αἶψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκῴοισι δαμείη.

CXI. (24.)

Schol. Pindari Nem. III, 92: *ὅτι δὲ ἐτράφη παρὰ τῷ Χείρωνι ὁ Ἰάσων, Ἡσίοδός φησιν·*

Αἴσων, ὃς τέκεθ' υἱὸν Ἰήσονα, ποιμένα λαῶν,
ὃν Χείρων θρέψεν ἐνὶ Πηλίῳ ὑλήεντι.

Boeckh. *ὃν Χείρων ἔθρεψ' ἐνὶ Π.* **Spitzner.** de vers. her. p. 41: *ὃν θρέψεν Χείρων.*

CXII. (122.)

Plut. Thes. c. 16: *Καὶ γὰρ ὁ Μίνως ἀεὶ διετέλει κακῶς ἀκούων ἐν τοῖς Ἀττικοῖς θεάτροις. καὶ οὔτε Ἡσίοδος αὐτὸν ὤνησε, βασι-*

λεύτατον — προσαγορεύσας. Pseudo-Plato Min. p. 320: Εἴρηκε δὲ καὶ Ἡσίοδος ἀδελφὰ τούτων εἰς τὸν Μίνων. μνησθεὶς γὰρ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος φησίν· ὃς βασιλεύτατος γένετο θνητῶν ἀνθρώπων

καὶ πλείστων ἤνασσε περικτιόνων ἀνθρώπων,
Ζηνὸς ἔχων σκῆπτρον· τῷ καὶ πόλεων βασίλευε.

Addendum esse hoc fragmentum Hesiodi fragmentis primi viderunt Winckelmannus et Baiterus. Priora vocabula sic refingenda esse:

ὃς βασιλεύτατος ἔσκε καταθνητῶν ἀνθρώπων,

monuit Schneidewinus.

CXIII. (123.)

Plutarchus Thes. c. 20: ἀπολειφθῆναι δὲ [τὴν Ἀριάδνην], τοῦ Θησέως ἐρῶντος ἑτέρας·

δεινὸς γάρ μιν ἔτειρεν ἔρως Πανοπηΐδος Αἴγλης.

Τοιοῦτο γὰρ τὸ ἔπος ἐκ τῶν Ἡσιόδου Πεισίστρατον ἐξελεῖν φησιν Ἡρέας ὁ Μεγαρεύς.

CXIV. (23.)

Steph. Byz. v. Αἰσών· πόλις Θεσσαλίας ἀπὸ Αἴσωνος τοῦ Ἰάσονος πατρός, οὗ τὸ ὄνομα διὰ τοῦ ω κλίνεται, ὡς Ἡσίοδος. Sic recte Marckscheffelius pro διὰ τοῦ ο.

CXV. (22.)

Schol. Hom. Od. XII, 69: Αἴσονος δὲ καὶ Πολυμήλας καθ' Ἡσίοδον γίνεται Ἰάσων.

CXVI. (157.)

Pausan. X, 31: Αἱ Ἠοῖαι καλούμεναι καὶ ἡ Μινυὰς ὡμολογήκασιν ἀλλήλαις· Ἀπόλλωνα γὰρ δὴ αὗται φασιν αἱ ποιήσεις ἀμῦναι Κουρῆσιν ἐπὶ τοὺς Αἰτωλοὺς καὶ ἀποθανεῖν Μελέαγρον ὑπὸ Ἀπόλλωνος.

CXVII. (159.)

Schol. Apoll. Rhod. I, 118: Ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις Ἠοίαις λέγεται, ὡς ἄρα Μελάμπους, φίλος ὢν τῷ Ἀπόλλωνι, ἀποδημῶν κατέλυσε παρὰ Πολυφάτῃ. θύοντος δὲ ἐκείνου βοῦν, δράκων ἀνερπύσας κατέφαγε τὸν τοῦ Πολυφάτου θεράποντα. χαλεπήνας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀποκτείνει τὸν δράκοντα. ἀναιρεθεὶς δὲ ἐτάφη ὑπὸ Μελάμποδος. τὰ δὲ ἔκγονα αὐτοῦ ἐκτραφέντα καὶ περιλείχοντα τὰ ὦτα τοῦ Μελάμποδος ἐνέπνευσαν αὐτῷ τὴν μαν-

τικήν. φωραθέντα δ' ἐπὶ κλωπείᾳ τῶν βοῶν Ἰφίκλου τοῦ Φυλάκου καὶ συλληφθέντα ὑπ' αὐτοῦ τὸν Μελάμπουν, ἐπειδὴ τὸ στέγος ἔμελλεν ὅσον οὔπω πεσεῖσθαι τῆς οἰκίας, κατανενοηκότα ὑπὸ μαντικῆς ἐν δεσμωτηρίῳ κατεχόμενον, εἰπεῖν τῇ θεραπαίνῃ τοῦ Ἰφίκλου. ὁ δὲ Ἴφικλος μαθὼν τὸ πρόῤῥημα αὐτός τε ἀπαλλάττεται τοῦ δεινοῦ καὶ Μελάμποδα αἰδεσθεὶς ἀπέλυσεν, ἐπιδοὺς αὐτῷ καὶ τὰς βοῦς, ἃς ἀφίκετο κλέψαι.

CXVIII. (153.)

Pausan. II, 26: Ἐπίδαυρος δέ, ἀφ' οὗ τὸ ὄνομα τῇ γῇ ἐτέθη, ὡς μὲν φασιν Ἠλεῖοι, Πέλοπος ἦν, κατὰ δὲ Ἀργείων δόξαν καὶ τὰ ἔπη τὰς μεγάλας Ἠοίας ἦν Ἐπιδαύρῳ πατὴρ Ἄργος ὁ Διός.

CXIX. (154.)

Pausan. II, 16: Ταύτην (Μυκήνην) εἶναι θυγατέρα Ἰνάχου, γυναῖκα δὲ Ἀρέστορος τὰ ἔπη λέγει, ἃ δὴ Ἕλληνες καλοῦσιν Ἠοίας μεγάλας. ἀπὸ ταύτης οὖν καὶ τὸ ὄνομα γεγονέναι τῇ πόλει φασίν.

CXX. (155.)

Pausan. II, 2: Κορινθίοις δὲ τοῖς ἐπινείοις τὰ ὀνόματα Λέχης καὶ Κεγχρίας ἔδοσαν, Ποσειδῶνος εἶναι καὶ Πειρήνης τῆς Ἀχελῴου λεγόμενοι· πεποίηται δὲ ἐν Ἠοίαις μεγάλαις Οἰβάλου θυγατέρα εἶναι Πειρήνην.

CXXI. (156.)

Pausan. VI, 21: Ἀπέθανεν δὲ ὑπὸ τοῦ Οἰνομάου κατὰ τὰ ἔπη τὰς μεγάλας Ἠοίας Ἀλκάθους ὁ Πορθάονος, δεύτερος οὗτος ἐπὶ τῷ Μάρμακι· μετὰ δὲ Ἀλκάθουν Εὐρύαλος καὶ Εὐρύμαχός τε καὶ Κρόταλος. Cf. **Schol. Pind.** Ol. I, 127.

CXXII. (176.)

Schol. Il. XXIV, 24: κατὰ τοὺς Ἡσιόδου μύθους τὸν βουκόλον Ἰοῦς ἐφόνευσεν [Ἑρμῆς].

CXXIII. (163.)

Schol. Pind. Isthm. V, 53: εἴληπται δὲ ἐκ τῶν μεγάλων Ἠοιῶν ἡ ἱστορία· ἐκεῖ γὰρ εὑρίσκεται ἐπιξενούμενος ὁ Ἡρακλῆς τῷ Τελαμῶνι καὶ ἐμβαίνων τῇ δορᾷ καὶ εὐχόμενος καὶ οὕτος ὁ διόπομπος ἀετός, ἀφ' οὗ τὴν προσωνυμίαν ἔλαβεν Αἴας.

CXXIV. (123.)

Athenaeus XIII. p. 557: Ἡσίοδος δέ φησιν Θησέα νομίμως γῆμαι καὶ Ἵππην καὶ Αἴγλην, δι' ἣν καὶ τοὺς πρὸς Ἀριάδνην ὅρκους παρέβη, ὥς φησι Κέρκωψ.

CXXV. (142.)

Schol. Pind. Pyth. III, 14: Ἐν δὲ τοῖς εἰς Ἡσίοδον ἀναφερομένοις ἔπεσι φέρεται ταῦτα περὶ τῆς Κορωνίδος·

τῷ μὲν ἄρ' ἦλθε κόραξ, φράσσεν δ' ἄρα ἔργ' ἀΐδηλα
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ, ὅτ' ἄρ' Ἴσχυς ἔγημε Κορωνὶν
Εἰλατίδης, Φλεγύαο διογνήτοιο θύγατρα.

Melius idem ad v. 48: τὸν δὲ περὶ τὸν κόρακα μῦθόν φασι καὶ Ἡσίοδον μνημονεύοντα λέγειν οὕτω·

τῷ μὲν ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς ἀπὸ δαιτὸς
Πυθὼ ἐς ἠγαθέην, καί ῥ' ἔφρασεν ἔργ' ἀΐδηλα
Φοίβῳ ἀκερσεκόμῃ, ὅτι Ἴσχυς γῆμε Κορωνὶν
Εἰλατίδης, Φ. δ. θ.

Κόρωνιν flagitare analogiam dixi Allg. Lehre v. Acc. p. 271.

CXXVI. (89.)

Schol. Pind. ad Ol. X, 46: τὴν πόλιν δὲ καλεῖσθαί φασι Φύκτεον ἀπό τινος Φυκτέως, οὗ μέμνηται καὶ Ἡσίοδος οὕτω·

τὴν δ' Ἀμαρυγκείδης Ἱππόστρατος, ὄζος Ἄρηος,
Φυκτέως ἀγλαὸς υἱός, Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

Apollod. I, 8: Ἡσίοδος δὲ (Periboeam) ἐξ Ὠλένου τῆς Ἀχαΐας, ἐφθαρμένην ὑπὸ Ἱπποστράτου τοῦ Ἀμαρυγκέως, Ἱππόνουν τὸν πατέρα πέμψαι πρὸς Οἰνέα πόῤῥω τῆς Ἑλλάδος ὄντα, ἐντειλάμενον ἀποκτεῖναι. Periboea quum Oleni habitarit, fortasse ad eam referendum est fragmentum apud Strab. VIII. p. 526. RUHNKENIUS. V. fragm. 217. Boeckh. v. 2. Φυκτέος, quod recepit Marckscheffelius, sed vereor, ne scribendum sit Φυκτέως τ' ἀγλαὸς υἱός, ita ut ἥρπαξαν vel ἔφθειραν vel simile vocabulum intelligatur.

CXXVII. (27.)

Schol. Ven. Il. XXIII, 683: περιζώματα γὰρ ἕως ποδῶν διήκοντα ἐφόρουν πρὸς τὸ μὴ εὐκόλως πλήττεσθαι, ὕστερον δὲ Ἀθήνησί τινων ἀγωνιζομένων, ἄρχοντος Ἱππομένους, συνέβη ἕνα αὐτῶν πεσόντα πρὸς τὸ ἐμποδισθῆναι ὑπὸ τοῦ περιζώματος τελευτῆσαι. ὅθεν ἐθεσπίσθη γυμνοὺς ἀγωνίζεσθαι μέχρι τοῦ νῦν· διὸ καὶ οἱ τόποι, ἐν οἷς ἔκτοτε ἐπονοῦντο, γυμνάσια καλοῦνται· νεώτερος οὖν Ἡσίοδος γυμνοὺς ἐσάγων ἀγωνιστάς. Eustath. p. 1324, 5. Ὄρσιππον dicit τὸν πεσόντα (alii victorem), Hesiodum vero Hippomenem cum Atalanta certantem sine subligaculo induxisse. Vide Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 554.

CXXVIII.

Schol. Pindar. Ol. VII, 42. (p. 166. Boeckh.): *Ὅμηρος ταύτην Ἀστυόχην φησίν, οὐκ Ἀστυδάμειαν — καὶ Ἡσίοδος δὲ Ἀστυδάμειαν αὐτήν φησι.*

CXXIX. (28.)

Strabo X. p. 323. (471.): *Ἡσίοδος μὲν γὰρ Ἑκατεροῦ καὶ τῆς Φορωνέως θυγατρὸς πέντε γενέσθαι θυγατέρας φησίν·*

ἐξ ὧν οὔρειαι Νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
καὶ γένος οὐτιδανῶν Σατύρων καὶ ἀμηχανοεργῶν,
Κουρῆτές τε θεοί, φιλοπαίγμονες, ὀρχηστῆρες.

Libri Strabonis *Ἑκατέρου, ὄρειαι — ἐγένοντο.* Scripsi igitur, dum melius quid inveniatur, *Ἑκατεροῦ* (v. Doctr. Acc. p. 207.), quanquam hoc vocabulum versui epico non aptum est; vulgo *Ἑκαταίου*. Lobeck., a Marckscheffelio laudatus, Aglaoph. p. 1116: „pro *Ἑκαταίου* Welckerus substituit *Ἑκάτου* [sed v. Welckeri Nachtrag zu der Schrift über d. Aesch. Tr. p. 212.] coniectura plausibili, cui ad dimidium adstipulatur Schol. Lyc. 77., Curetes Apollinis et Danaïdis Nymphae Creticae filios perhibens, sed ne pro certa recipiatur, obstat totius loci pluribus partibus truncati vitiositas et quod Apollinem Satyrorum patrem esse nescitur." Ceterum *ἀμηχανοεργός* videtur is esse, cui non sunt *μηχαναὶ ἐπ᾽ ἔργοις.* V. Theog. 146. Meinekius tamen (Fragm. Com. Gr. II, 1. p. 396.) *κακομηχανοεργῶν*. De Satyris ab Hesiodo alibi memoratis v. annot. ad Oper. 94.

CXXX. (98.)

Schol. Pindari Olymp. X, 83: *ἔνιοι δὲ γράφουσι Σῆρος Ἁλιῤῥοθίου, οὗ μέμνηται Ἡσίοδος·*

ἤτοι ὁ μὲν Σῆρον καὶ Ἀλάζυγον, υἱέας ἐσθλούς.

ἦν δὲ ὁ Σῆρος τοῦ Ἁλιῤῥοθίου τοῦ Περιήρους καὶ Ἀλκυόνης.
Codd. *Ἀλάζογον*, Vrat. *Ἀλαζονόν*, teste Marckscheffelio.

CXXXI. (113.)

Schol. Soph. El. 537: *ὅμως συμφωνεῖ τῷ Ἡσιόδῳ λέγοντι·*

ἢ τέκεθ᾽ Ἑρμιόνην δουρικλειτῷ Μενελάῳ·
ὁπλότατον δ᾽ ἔτεκεν Νικόστρατον, ὄζον Ἄρηος.

CXXXII. (214.)

Eustath. Il. p. 1222, 48: *Καὶ Ἡσίοδος·*

Οὐρανίη δ' ἄρ' ἔτικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
ὃν δὴ ὅσοι βροτοί εἰσιν ἀοιδοὶ καὶ κιθαρισταὶ
πάντες μὲν θρηνοῦσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε,
ἀρχόμενοι δὲ Λίνον καὶ λήγοντες καλέουσιν.

CXXXIII. (215.)

Clemens Al. Strom. I. p. 121. Sylb.: Ἡσίοδος γὰρ τὸν κιθαριστὴν Λίνον

παντοίας σοφίας δεδαηκότα

εἰπὼν καὶ ναύτην οὐκ ὀκνεῖ λέγειν σοφόν. Hinc patere videtur antecedentem versum sic exiisse: Λίνον κιθαριστήν. Seq. v. Herm. παντοίης σοφίης. Sed neque accusativus pluralis vocabuli σοφία hic incommodus, quo usus est etiam Pindarus.

CXXXIV. (57.)

Herodianus περὶ μονήρους λέξεως p. 11: Φέλλος τὸ κύριον. Ἡσίοδος·

Φέλλον ἐϋμμελίην τέκε τῇ Μελιβοίᾳ.

Si urbem Meliboeam intellexit (Il. II, 717. Orph. Arg. 168. Strabo IX. p. 305. (436.)), scribendum esse videtur: τέκε τηλεκλυτῇ Μελιβοίῃ, ut ibi natus esse dicatur Phellus a nescio qua heroina; si matrem Lycaonis, filiam Oceani (Apollod. III, 8, 1.): τέκε τηλεκλυτὴ Μελίβοια. Hermannus τέκετο κλειτὴ Μελίβοια, Bergkius Anacr. p. 260: τέκετ' Αἰγείδῃ Μελίβοια, provocans ad Athen. XIII. p. 557. (Cf. fragm. 124.) Sed Theseum in matrimonium duxisse Meliboeam, Aiantis matrem, dixerat Istrus solus. Nam addidit Athenaeus l. l.: Ἡσίοδος δέ φησι καὶ Ἵππην καὶ Αἴγλην, unde recte quis colligat Meliboeam uxorem Thesei non novisse Hesiodum. Omnis coniectura in hoc loco incerta; discimus enim ex eodem Athenaeo XIV. p. 624. Μελίβοιαν etiam dictam esse Proserpinam.

CXXXV. (54.)

Apollod. II, 1: Ἡσίοδος δὲ τὸν Πελασγὸν αὐτόχθονά φησι. Servius Virg. Ge. II, 83: Pelasgi a Pelasgo, Terrae filio, qui in Arcadia genitus esse dicitur, ut Hesiodus tradidit.

CXXXVI. (55.)

Strabo V. p. 221: τῷ γ' Ἐφόρῳ τοῦ ἐξ Ἀρκαδίας εἶναι τὸ φῦλον τοῦτο [τοὺς Πελασγοὺς] ἦρξεν Ἡσίοδος. φησὶ γάρ·

Υἱεῖς ἐξεγένοντο Λυκάονος ἀντιθέοιο,
ὅν ποτε τίκτε Πελασγός.

Strabonis textus Cas. et Tzschuckii habet ἓξ ἐγένοντο, unde effictum est ἓξ ἐγ., quod recte mutatum esse videtur a Corae in ἐξεγένοντο. Sed neque ἓξ male habet, quum Hesiodus de sex loqui potuerit, quas ex una suarum uxorum sustulerit Lycao.

CXXXVII. (182.)

Hygin. Poet. astr. p. 419. Munck.: Arcton Hesiodus ait esse Callisto nomine Lycaonis filiam, eius, qui in Arcadia regnavit: eamque studio venationis inductam ad Dianam se applicuisse, a qua non mediocriter esse dilectam propter utriusque consimilem naturam. Postea autem ab Iove compressam veritam Dianae suum dicere eventum, quod diutius celare non potuit; nam iam utero ingravescente prope diem partus in flumine corpus exercitatione defessum quum recrearet, a Diana cognita est non conservasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit poenam: erepta enim facie virginali in ursae speciem est conversa, quae Graece ἄρκτος appellatur. In ea figura corporis Arcada procreavit. Cf. **Eratosth.** Catast. 1. **Schol. Arat.** Phaen. 27.

CXXXVIII. (19.)

Eustath. ad Odyss. p. 1796, 39: *Τηλεμάχου δὲ καὶ Πολυκάστης Περσέπτολιν [γενεαλογοῦσιν], ὡς Ἡσίοδος·*

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔτικτεν ἐΰζωνος Πολυκάστη,
Νέστορος ὁπλοτάτη κούρη Νηληϊάδαο,
Περσέπολιν, μιχθεῖσα διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

CXXXIX. (220.)

Schol. Ambr. Hom. Od. IV, 231: *διαφέρει ὁ Παιήων Ἀπόλλωνος, ὡς καὶ Ἡσίοδος μαρτυρεῖ·*

Εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος ὑπὲκ θανάτοιο σαώσει
ἢ αὐτὸς Παιών, ὃς πάντα τε φάρμακα οἶδεν.

V. 2. scribe: *ἢ καὶ Παιήων, ὃς πάντων φάρμακα οἶδεν.* **Herm.**: *ἢ καὶ Παιήων, παντοῖ' ὃς φάρμακα οἶδεν.* **Friedem.** de med. syll. pentam. Gr. p. 364: *ἢ αὐτὸς Παιήων, ὃς ἁπάντων φάρμακα οἶδεν.*

Eustath. ad Od. p. 1494, 11. Paeonem ab Apolline diversum esse *καὶ Ἡσίοδος δηλοῖ· Εἰ μὴ Ἀπόλλων Φοῖβος ἐκ θανάτου σαώσει ἢ Παιήων, ὃς πάντων φάρμακα οἶδε.* In ed. Paris. parvi Scholiastae legitur: *ὑπεκθανάτοιο σάωσεν ἢ αὐτὸς παιήων, ὃς πάντων φάρμακα εἶδεν,* ex quibus inter se comparatis sponte nasci-

tur haec emendatio: *Εἰ μὴ Ἀ. Φοῖβος ὑπὲκ θανάτοιο σαώσῃ Ἢ Παιήων, ὃς περὶ πάντων φ. εἰδώς.* Paulo aliter Barnesius ad Od. Δ, 232. HEMSTERH.

CXL.

Etym. M. p. 215, 36: *Βροτός, ὡς μὲν Εὐήμερος ὁ Μεσσήνιος, ἀπὸ Βρότου τινὸς αὐτόχθονος, ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀπὸ Βροτοῦ τοῦ Αἰθέρος καὶ Ἡμέρας.*

CXLI. (56.)

Steph. Byz. v. *Παλλάντιον· πόλις Ἀρκαδίας ἀπὸ Πάλλαντος, ἑνὸς τῶν Λυκάονος παίδων, ὡς Ἡσίοδος.*

CXLII. (4.)

Lactant. Plac. Argum. Ovid. Met. I.: Ex terra quum omnia generata sint variarumque rerum mater reperiatur, tum humanum genus, quod cuncta vinceret, Prometheus, Iapeti filius, ut idem Hesiodus ostendit, ex humo finxit, cui Minerva spiritum infudit.

CXLIII. (32.)

Lactant. Arg. Ovid. Met. IV.: Sol praelatam Leucotheen, ex Eurynome et Orchamo, Achaemeniae principe, origine Beli, genitam, Clymenae ac Rhodo, Circes matri, et Clytiae, quarum pulchritudine ante sollicitum animum egerat, dilexit. Et cupiens, ut in ante dictis, cupiditatem sedare, in speciem matris puellae Eurynomes conversus virginem deceptam dolo vitiavit. Cuius adulterio Clytie incensa, qua nondum satiatus erat Sol, parenti puellae indicavit. Quam ille quum terrae defodisset, vitiator admissi misericordiam exhibens, diducto solo, cui subiecta fuerat, pro ea virgam tinctam nectare, quae gratissima diis hominibusque esset, quae thurea appellatur. Hoc Hesiodus indicat.

CXLIV. (33.)

Lactant. ad Ovid. Met. XI.: Pan quum Tmolum, montem Lydiae, frequentans fistula se oblectaret — Apollinem in certamen devocavit. Iudice ergo Tmolo, cuius mons erat, quum victoria Apollini esset adiudicata, Midae regi supra dicto assidenti soli displicuit. Quam ob causam Apollo — iratus aures eius asininae ut essent sempiterno effecit, cuius iudicium nulli rei facerent. Qui tamen fertur Midas esse Matris Magnae filius. Sic enim cum Hesiodo consentit Ovidius.

CXLV. (31.)

Theo Progymn. ap. Walz. Rhet. I. p. 277: *Κατὰ γὰρ τὰ Ἡσιόδου πρεσβύτερος Ἡρακλέους ἐστὶν ὁ Βούσιρις ἕνδεκα γενεαῖς.*

CXLVI. (34.)

Lactant. ad Ovid. Met. XIII.: Memnon, Tithoni et Aurorae filius, Priamo ferens auxilium ab Achille occiditur. — Et ipsa mater eius matutinis temporibus lacrimas desiderio filii sui Memnonis transmutat in rorem, quod (cui, Marckscheff.) tamen monumentum in Phrygia constituit patruus eius, ut Hesiodus vult.

CXLVII. (52.)

Steph. Byz. v. *Ὀγχηστός· — κεῖται δὲ ἐν τῇ Ἁλιαρτίων χώρᾳ, ἱδρυθὲν δ' ὑπὸ Ὀγχηστοῦ τοῦ Βοιωτοῦ, ὥς φησιν Ἡσίοδος.*

CXLVIII. (84.)

Schol. Ambr. Odyss. I, 85: *Ὠγυγίην ἐν τῇ κατ' Ἀντίμαχον Ὠγυλίην γράφεται. διαφέρουσι δὲ οἱ τόποι· τὴν μὲν γὰρ Ὠγυγίην ἐντὸς εἶναι πρὸς ἑσπέραν, τὴν δὲ κατὰ Κρήτην. Ἡσίοδός φησι κεῖσθαι τὸν δ' Ὠγύλιον, ἤδ' Ὠγύλη. νῆσον δὲ ταύτην οἱ καλοὺς καλοῦσιν.* Schneidew. Exercitt. in poet. min. p. 26: *Ἡσίοδός φησι καλεῖσθαι Ὤγυλον, οἱ δὲ Ὠγύλην.* Mihi haec ita cohaerere videntur: *τὴν δὲ κατὰ Κρήτην Ἡσίοδός φησι κεῖσθαι.* Cetera quid valeant, nescio.

CXLIX. (88.)

Steph. Byz. v. *Ὑπερησία· πόλις τῆς Ἀχαΐας — καὶ θηλυκὸν Ὑπερησὶς παρ' Ἡσιόδῳ.*

CL. (91.)

Diod. Sic. V, 81: *ἦν δὲ ὁ Μακαρεὺς υἱὸς μὲν Κρινάκου τοῦ Διός, ὥς φησιν Ἡσίοδος.*

CLI. (43.)

Palaephatus c. 42: *ἱστοροῦσιν ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος, ὅτι κιθάρᾳ τὸ τεῖχος τῶν Θηβῶν ἐτείχισαν Ζῆθος καὶ Ἀμφίων.*

CLII. (45.)

Schol. Ven. Il. XXIII, 681: *καὶ Ἡσίοδος δέ φησιν ἐν Θήβαις αὐτοῦ (τοῦ Οἰδίποδος) ἀποθανόντος Ἀργείαν τὴν Ἀδράστου σὺν ἄλλοις ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν κηδείαν αὐτοῦ.*

CLIII. (46.)

Etym. M. p. 60, 40: *ὅτι δὲ τὸ πρῶτον (Ἐλάρα) ἐστὶν ἀληθές, πίστις τούτου ἐκ τοῦ παρ' Ἡσιόδῳ μετὰ προςθήκης τοῦ ῑ λέγεσθαι τὸ πατρωνυμικόν. Εἰλαριάδην γάρ φησι Τιτυόν.* **Herm.** *Εἰλαρίδην.*

CLIV. (125.)

Strabo IX. p. 271 (393.): *Κυχρείδης ὄφις, ὅν φησιν Ἡσίοδος, τραφέντα ὑπὸ Κυχρέως, ἐξελασθῆναι ὑπὸ Εὐρυλόχου, λυμαινόμενον τὴν νῆσον· ὑποδέξασθαι δὲ αὐτὸν τὴν Δήμητραν εἰς Ἐλευσῖνα καὶ γενέσθαι ταύτης ἀμφίπολον.*

CLV. (132.)

Apollon. Lex. Hom. v. *Αἰπύτιον· τὸν ἀπὸ τοῦ Αἰπύτου. ἔστι δὲ οὗτος τῶν Ἀρκαδικῶν ἡρώων, περὶ οὗ φησιν Ἡσίοδος·*

Αἴπυτος αὖ τέκετο Τληςήνορα Πειρίθοόν τε.

V. Schol. Ven. Il. II, 604.

CLVI. (140.)

Schol. Theocr. XVI, 49. de Cycno Neptuni et Calyces filio: *Ἡσίοδος δέ φησιν αὐτὸν τὴν κεφαλὴν ἔχειν λευκήν. διὸ καὶ ταύτης τῆς κλήσεως ἔτυχεν.*

CLVII. (151.)

Pausan. IV, 2, 1: *πυθέσθαι δὲ σπουδῇ πάνυ ἐθελήσας, οἵτινες παῖδες Πολυκάονι ἐγένοντο ἐκ Μεσσήνης, ἐπελεξάμην τάς τε Ἠοίας καλουμένας καὶ τὰ ἔπη τὰ Ναυπάκτια, πρός τε αὐτοῖς ὁπόσα Κιναίθων καὶ Ἄσιος ἐγενεαλόγησαν· οὐ μὴν ἔς γε ταῦτα ἦν σφίσιν οὐδὲν πεποιημένον, ἀλλὰ Ὕλλου μὲν τοῦ Ἡρακλέους θυγατρὶ Εὐαίχμῃ συνοικῆσαι Πολυκάονα, υἱὸν Βούτου, λεγούσας τὰς μεγάλας οἶδα Ἠοίας, τὰ δὲ ἐς τὸν Μεσσήνης ἄνδρα καὶ τὰ ἐς αὐτὴν Μεσσήνην παρεῖταί σφισι.*

CLVIII. (111.)

Schol. Ven. Il. XIX, 116: *Ἡσίοδος δὲ Ἀρτιβίαν τὴν Ἀμφιδάμαντος ἀποφαίνεται.* **Ac Schol. Vict.:** *οἱ μὲν Ἀμφιβίαν, οἱ δὲ Ἀντιβίαν τὴν Ἀμφιδάμαντος. Ἡσίοδος δὲ Νικίππην φησὶ τὴν Πέλοπος.*

CLIX. (118.)

Cram. Anecd. Ox. I. p. 461: *Ἡσίοδος δὲ τὸ πρόκριν παρὰ τὸ κρίσις, πρόκρισις πρόκρισιν καὶ ἐν συγκοπῇ πρόκριν.*

CLX. (119.)

Pausan. I, 3: *ταύτης ἔπεστι τῷ κεράμῳ τῆς στοᾶς ἀγάλματα ὀπτῆς γῆς, ἀφιεὶς Θησεὺς ἐς θάλασσαν Σκείρωνα καὶ φέρουσα Ἡμέρα Κέφαλον, ὃν κάλλιστον γενόμενόν φασιν ὑπὸ Ἡμέρας ἐρασθείσης ἁρπασθῆναι καί οἱ παῖδα γενέσθαι Φαέθοντα. καὶ φύλακα ἐποίησε τοῦ ναοῦ. ταῦτα ἄλλοι τε καὶ Ἡσίοδος εἴρηκεν ἐν ἔπεσι τοῖς εἰς τὰς γυναῖκας.*

CLXI. (124.)

Harpocrat. v. *Μελίτη· — δῆμός ἐστι τῆς Κεκροπίδος· κεκλῆσθαι δέ φησι τὸν δῆμον Φιλόχορος ἐν τρίτῃ ἀπὸ Μελίτης, θυγατρὸς κατὰ μὲν Ἡσίοδον Μύρμηκος, κατὰ δὲ Μουσαῖον Δίου τοῦ Ἀπόλλωνος.*

CLXII. (100.)

Schol. Pindari Pyth. IV, 181: *Ἡσίοδος Ναΐδα φησὶ τὸν Χείρωνα γῆμαι.*

CLXIII. (222.)

Plutarch. de oracul. defectu 11. (T. II. p. 415. C.): *ὁ δὲ Ἡσίοδος οἴεται καὶ περιόδοις τισὶ χρόνων γίνεσθαι τοῖς δαίμοσι τὰς τελευτάς· λέγει γὰρ ἐν τῷ τῆς Ναΐδος προσώπῳ, καὶ τὸν χρόνον αἰνιττόμενος·*

ἐννέα τοι ζώει γενεὰς λακέρυζα κορώνη
ἀνδρῶν ἡβώντων· ἔλαφος δέ τε τετρακόρωνος·
τρεῖς δ' ἐλάφους ὁ κόραξ γηράσκεται. αὐτὰρ ὁ φοίνιξ
ἐννέα τοὺς κόρακας· δέκα δ' ἡμεῖς τοὺς φοίνικας
νύμφαι ἐϋπλόκαμοι, κοῦραι Διὸς αἰγιόχοιο.

τοῦτον τὸν χρόνον εἰς πολὺ πλῆθος ἀριθμοῦ συνάγουσιν οἱ μὴ καλῶς δεχόμενοι γενεάν. ἔστι γὰρ ἐνιαυτός. — πῶς (ἔφη) λέγεις, ὦ Κλεόμβροτε, γενεὰν ἀνδρὸς εἰρῆσθαι τὸν ἐνιαυτόν; οὔτε γὰρ ἡβῶντος οὔτε γηρῶντος (ὡς ἀναγιγνώσκουσιν ἔνιοι) χρόνος ἀνθρωπίνου βίου τοσοῦτός ἐστιν. ἀλλ' οἱ μὲν ἡβῶντος [melius *ἡβώντων*] *ἀναγιγνώσκοντες ἔτη τριάκοντα ποιοῦσι γενεὰν καθ' Ἡράκλειτον. ἐν ᾧ χρόνῳ γεννῶντα παρέχει τὸν ἐξ αὐτοῦ γεγεννημένον ὁ γεννήσας. οἱ δὲ γηρώντων πάλιν, οὐχ ἡβώντων γράφοντες ὀκτὼ καὶ ἑκατὸν ἔτη νέμουσι τῇ γενεᾷ. τὰ γὰρ πεντήκοντα καὶ*

τέσσαρα μεσούσης ὅρον ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶναι συγκείμενον ἔκ τε τῆς μονάδος καὶ τῶν πρώτων δυεῖν ἐπιπέδων καὶ δυεῖν τετραγώνων καὶ δυεῖν κύβων, οὓς καὶ Πλάτων ἀριθμοὺς ἔλαβεν ἐν τῇ ψυχογονίᾳ. καὶ ὁ λόγος ὅλος ἠνίχθαι δοκεῖ τῷ Ἡσιόδῳ πρὸς τὴν ἐκπύρωσιν, ὁπηνίκα συνεκλείπειν τοῖς ὑγροῖς εἰκός ἐστι τὰς Νύμφας,

αἵ τ' ἄλσεα καλὰ νέμονται
καὶ πηγὰς ποταμῶν καὶ πείσεα ποιήεντα.

Cf. Etymol. M. p. 13, 36., ubi legitur ἀνδρῶν γηρώντων, sententia vero adscribitur oraculo: ὡς ὁ χρησμὸς δηλοῖ, non Hesiodo. [Bergkius sched. crit. in Zimmerm. Diar. 1841. p. 85. ἀνδρῶν γηράντων ex Etym. M. p. 230, 53.] Tzetza in Iliad. p. 149. Herm. item γηρώντων. Ceterum legit etiam γηρώντων, non ἡβώντων, Aratus Dios. 290., cuius ἐννεάγηρα κορώνη et λακέρυζα κορώνη (217.) sumptae sunt ex Hesiodo. Cf. Plin. H. N. VII, 48.

CLXIV. (184.)

Hygin. fab. 154: Phaëthon Hesiodi. Phaëthon, Clymeni, Solis filii, et Meropes nymphae filius, quam Oceanitidem accepimus, quum indicio patris avum Solem cognovisset, impetratis curribus male usus est. Nam quum esset propius terram vectus, vicino igni omnia conflagrarunt et fulmine ictus in vicinum Padum cecidit. Hic amnis a Graecis Eridanus dicitur, quem Pherecydes primus vocavit. Indi autem, quod calore vicini ignis sanguis in atrum colorem versus est, nigri sunt facti. Sorores autem Phaëthontis, dum interitum deflent fratris, in arbores sunt populos versae. Harum lacrimae, ut Hesiodus indicat, in electrum sunt duratae: Heliades tamen nominantur. Sunt autem Merope, Helie, Aegle, Lampetie, Phoebe, Aetherie, Dioxippe. Cygnus autem, rex Liguriae, qui fuit Phaëthonti propinquus, dum deflet propinquum, in cygnum conversus est. Is quoque moriens flebile canit. V. Pausan. Attic. 3. Cf. fragm. CCXXII.

ΚΗΥΚΟΣ ΓΑΜΟΣ.

CLXV. (166.)

Athen. II, 49: ὅτι Ἡσίοδος ἐν Κήϋκος γάμῳ (κἂν γὰρ γραμματικῶν παῖδες ἀποξενῶσι τοῦ ποιητοῦ τὰ ἔπη ταῦτα, ἀλλ' ἐμοὶ δοκεῖ ἀρχαῖα εἶναι) τρίποδας τὰς τραπέζας φησί. Cf. Polluc. VI, 83.

CLXVI. (167.)

Schol. Apoll. Rh. I, 1292: Ἡσίοδος ἐν τῷ Κήϋκος γάμῳ ἐκβάντα φησὶν αὐτὸν (τὸν Ἡρακλέα) ἐφ' ὕδατος ζήτησιν, τῆς

Μαγνησίας παρὰ τὰς ἀπὸ τῆς ἀφέσεως τῆς Ἀργοῦς Ἀφέτας καλουμένας ἀπολειφθῆναι.

CLXVII. (168.)

Plut. Symp. VIII, 8: *καθάπερ οὖν τὸ πῦρ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς ἀνήφθη, μητέρα καὶ πατέρα οὖσαν ἤσθιεν, ὡς ὁ τὸν Κήϋκος γάμον ἐς τὰ Ἡσιόδου παρεμβαλὼν εἴρηκεν.*

CLXVIII. (169.)

Schol. Ven. Il. XIV, 119: *ὁ δὲ ἱππότης ἄρα οὐ φυγάς, ἀλλ' ἱππικός. καὶ ὁ Ἡσίοδος δὲ οὕτως ἀκήκοεν·*

ἰδὼν δ' ἱππηλάτα κήρυξ.

ubi Bekkerus recte *Κήϋξ* coniecit.

ΜΕΛΑΜΠΟΔΙΑ.

CLXIX. (187.)

Strabo XIV. p. 642: *Λέγεται δὲ Κάλχας ὁ μάντις μετ' Ἀμφιλόχου τοῦ Ἀμφιαράου κατὰ τὴν ἐκ Τροίας ἐπάνοδον πεζῇ δεῦρο* (*Κολοφῶνα*; ceterum v. Quint. Smyrn. XIV, 366 seq.) *ἀφικέσθαι· περιτυχὼν δ' ἑαυτοῦ κρείττονι μάντει κατὰ τὴν Κλάρον, Μόψῳ τῷ Μαντοῦς τῆς Τειρεσίου θυγατρός, διὰ λύπην ἀποθανεῖν. Ἡσίοδος μὲν οὖν οὕτω πως διασκευάζει τὸν μῦθον· προτεῖναι γάρ τι τοιοῦτο τῷ Μόψῳ τὸν Κάλχαντα·*

Θαῦμά μ' ἔχει κατὰ θυμὸν ἐρινεὸς ὅσσον ὀλύνθων
οὗτος ἔχει, μικρός περ ἐών· εἴποις ἂν ἀριθμόν;

τὸν δ' ἀποκρίνασθαι·

Μύριοί εἰσιν ἀριθμόν, ἀτὰρ μέτρον γε μέδιμνος·
εἷς δὲ περισσεύει, τὸν ἐπενθέμεν οὔ κε δύναιο.
ὣς φάτο· καί σφιν ἀριθμὸς ἐτήτυμος εἴδετο μέτρου·
καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνος θανάτοιο κάλυψε.

V. 1. est Xylandri correctio *ὅσσον ὀλύνθων* pro vulgat. *ὅσσους ὀλύνθους. ὅσους ἐρινειὸς ὀλύνθους* Boiss., quod probat Schneidewin. laudans Meinek. ad Theocr. II, 3. V. 4. *οὔ κε δύναιο* scripsit Meinekius de Euphor. p. 103. pro *οὐκ ἐδύναο* vel *οὐκ ἐδύναιο. ἐπενθέμεν* est Spohnii emendatio (de extr. parte Od. p. 72.) pro *ἐπελθέμεν*, quam recepi cum Markscheffelio. V. 5. nescio an recentiori *εἴδετο* praestet *εἴσατο*.

CLXX. (190.)

Athenaeus II. p. 47. F: *Οὐ χαίρει τῷ πόματι ἐκ πρώτης ἐθισθεὶς ἀνατροφῆς ὑδροποτεῖν.*

Ἡδὺ γάρ ἐστ' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ τεθαλυίῃ
τέρπεσθαι μύθοισιν, ἐπὴν δαιτὸς κορέσωνται.

Ἡσίοδος ἐν Μελαμποδίᾳ φησί. Ab libris Athenaei γάρ abest.

CLXXI. (191.)

Clemens Alex. Strom. VI. p. 266: Ἡσίοδός τε ἐπὶ τοῦ Μελάμποδος ποιεῖ·

ἡδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι, ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
ἀθάνατοι, δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

καὶ τὰ ἑξῆς, παρὰ Μουσαίου λαβὼν τοῦ ποιητοῦ κατὰ λέξιν. **Marckscheff.** pro ἔδειμαν legendum esse ἔνειμαν suspicatur. Sed quum sermo sit de vaticinando ex certis quibusdam signis et ostentis, propius abesse a fide videtur ἔδειξαν.

CLXXII. (188.)

Tzetzes ad Lycophron. 682: τὸν Τειρεσίαν λέγει, ἐπειδή φασιν αὐτὸν ζ' γενεὰς ζῆσαι, ἄλλοι δὲ θ'. ἀπὸ γὰρ Κάδμου ἦν, καὶ κατώτερον Ἐτεοκλέους καὶ Πολυνείκους, ὥς φησι καὶ ἡ τῆς Μελαμποδίας ποίησις· παρεισάγει γὰρ τὸν Τειρεσίαν λέγοντα·

Ζεῦ πάτερ, εἴθε μοι εἴθ' ἥσσω μ' αἰῶνα βίοιο
ὤφειλες δοῦναι, καὶ ἴσα μήδεα ἴδμεν
θνητοῖς ἀνθρώποις· νῦν δ' οὐδέ με τυτθὸν ἔτισας,
ὅς γέ με μακρὸν ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο,
ἑπτά μ' ἔτι ζώειν γενεὰς μερόπων ἀνθρώπων.

Qui locus in prioribus valde depravatus codicum meliorum auxilio olim fortasse redintegrabitur. **RUHNK.** Εἴθε μοι εὐθ' ἥσσω . . . α. β. ὤφελλες δοῦναι . . . φρεσὶ μήδεα ἴδμεν **Tzetzes** Schol. Exeg. Il. p. 149. In codd. Vit. **Tzetzae** ad Lycophr. scribitur εἴθε μοι εἴδ' ἥσσω μ' αἰῶνα βίοιο Ὤφελες; unde **Herm.** εἴθ' ἥσσω μοι ἔχειν αἰῶνα βίοιο ὤφειλες δοῦναι καὶ μήδεα ἴδμεναι ἴσα. **Gerhard.** Lect. Apoll. p. 160: εἴθ' ἥσσω μὲν ἐμοὶ αἰῶνα βίοιο, quod recepit **Marcksch.**, qui secundo versu scripsit: καὶ ἴσα φρεσὶ μήδεα ἴδμεν. Mihi scribendum esse videbatur — εἴθ' ἥσσω αἰῶνα βίοιο Ὤφειλες δοῦναι καὶ ἴσά με μήδεα ἴδμεν θν. ἀνθ. Pro ἑπτά μ' scribendum esse putabam ἑπτὰ δ', **Herm.** vero ἑπτά μ' ἐπί, nisi scr. videtur ἑπτὰ δ' ἐπιζώειν.

CLXXIII. (189.)

Ibidem paulo post: περὶ δὲ τοῦ Διὸς καὶ Ἥρας παρὰ Τειρεσίου ἕνεκα τῆς λαγνείας κρίσεως καὶ ἡ τῆς Μελαμποδίας ποίησις, ὡς ἀπὸ τοῦ Τειρεσίου, φησίν·

οἵην μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρπεται ἀνήρ,
τὰς δέκα δ' ἐμπίμπλησι γυνὴ τέρπουσα νόημα.

Hi duo versus leguntur etiam apud Apollod. III, 6, 7. [qui v. 2. τὰς δὲ δέκ' ἐμπ.], ubi Heynius: „manifestum fit legendum esse ἐννέα δ' ἐμπ.; nam e decem partibus una detracta supersunt novem." GAISFORD. Minime verum vidit Heynius. Stat antiqua lectio.

CLXXIV. (192.)

Athenaeus XI. p. 498. A: Ἡσίοδος δ' ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας σὺν τῷ π σκύπφον λέγει·

* τῷ δὲ Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκου,
πλήσας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' ἄνακτι.

καὶ πάλιν·

καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βοὸς αἴνυτο χερσίν,
Ἴφικλος δ' ἐπὶ νῶτ' ἐπεμαίετο· τῷ δ' ἐπ' ὄπισθεν
σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ δὲ σκῆπτρον ἀείρας,
ἔστειχεν Φύλακος καὶ ἐνὶ δμώεσσιν ἔειπεν.

V. 3. βοὸς correctio est Hemsterhusii ad Hesych. v. ἐπιμαίεσθαι, edd. βιοῦ, MS. Ven. βιός. V. ult. MSS. dederunt ἔστειχεν, edd. ἔστειλεν. RUHNK.

CLXXV. (194.)

Athen. XIII. p. 609: Ἡσίοδος δ' ἐν τρίτῳ Μελαμποδίας τὴν ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκίδα καλλιγύναικα εἶπεν. Eustath. Il. p. 875, 52.

CLXXVI. (195.)

Strabo XIV. p. 465. (676.): Ἡσίοδος δ' ἐν Σόλοις ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἀναιρεθῆναι τὸν Ἀμφίλοχόν φησι.

CLXXVII. (196.)

Clemens Alexandr. Strom. V. p. 727: ἀλλὰ καὶ Ἡσίοδος δι' ὧν γράφει συνᾴδει τοῖς προειρημένοις·

Μάντις δ' οὐδείς ἐστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
ὅςτις ἂν εἰδείη Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.

Videtur et hoc quoque fragmentum ad Melampodiam pertinere.

ΧΕΙΡΩΝΟΣ ΥΠΟΘΗΚΑΙ.

Hephaestio p. 17: Διὰ τοῦτο καὶ Κρατῖνος ἐν τοῖς Χείρωσι πεποίηκε

Σκῆψιν μέν, Χείρωνες ἐλήλυμεν, ὡς Ὑποθήκας.

V. Bergk. de reliq. comoed. Att. p. 225.

CLXXVIII. (209.)

Schol. Pind. Pyth. VI, 19: *τὰς δὲ Χείρωνος ὑποθήκας Ἡσιόδῳ ἀνατιθέασιν, ὧν ἡ ἀρχή·*

εὖ νῦν μοι τάδ' ἕκαστα μετὰ φρεσὶ πευκαλίμοισι
φράζεσθαι· πρῶτον μὲν, ὅτ' εἰς δόμον εἰςαφίκηαι,
ἕρδειν ἱερὰ καλὰ θεοῖς αἰειγενέτῃσι.

Reizius: „Schol. Pind. p. 227. b: *τὰς δὲ Χείρωνος ὑποθήκας Ἡσιόδῳ ἀνατιθέασιν. ὧν ἡ ἀρχή· Εὖ νύ τοι τάδ' ἕκαστα μετάλλα θεοῖς αἰειγενέτῃσι.*" **Scalig.** not. in Dionys. Cat. Dist. p. 43. sic restituit:

Εὖ νῦν τοι τάδ' ἕκαστα μετάλλα, Πηλέος υἱέ.
Εὔχου μὲν πρώτιστα θεοῖς αἰειγενέτῃσι.

Ceterum scribe *πευκαλίμῃσι*. DIND.

CLXXIX. (210.)

Harpocratio: *Ἔργα νέων· τοῦτο καὶ Ὑπερίδης ἐν τῷ κατ' Αὐτοκλέους Ἡσιόδου φησὶν εἶναι. παροιμία τις ἔστιν, ἣν ἀνέγραψε καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικὸς οὕτως ἔχουσαν·*

ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.

Parodiam h. versus habes ap. **Strabon.** XIV. p. 464. (674.) Ad hunc librum hoc et sequentia fragmenta pertinere puto.

CLXXX. (211.)

Plato Rep. III. p. 390. H. St.: *Οὐδ' ᾀστέον αὐτοῖς·*

δῶρα θεοὺς πείθει, δῶρ' αἰδοίους βασιλῆας.

Suidas v. *δῶρα κ. τ. λ. Ἡσιόδειον οἴονται τὸν στίχον.* **Macar.** ap. Arsen. Walzii p. 186: *δῶρα καὶ θεοὺς πείθει Ἡσιόδου εἶναί φασι.* V. **Elmsl.** ad Eurip. Med. 934.

CLXXXI.

Gregor. de Dial. Ion. p. 425. Schaef.

Ἀρκεῖσθαι παρ' ἑοῖς, τῶν δ' ἀλλοτρίων ἀπέχεσθαι.

ἀντὶ τοῦ ἀρκοῦ καὶ ἀπέχου. καὶ μόρια ἄλλα τοιαῦτα καὶ παρ' Ὁμήρῳ (ex Homero petitum erat alterum exemplum) *καὶ παρ' Ἡσιόδῳ εὑρήσομεν.*

CLXXXII.

Cicero Attic. VII, 18: Ego autem, etsi illud *ψευδησιόδειον* — ita enim putatur — observo, *μηδὲ δίκην*, praesertim in te, a quo nihil unquam vidi temere fieri, tamen illius querela movebar.

Plutarch. de Stoic. repugn. 8. (T. XIII. p. 342. Hutt.): πρὸς τὸν εἰπόντα·

Μηδὲ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσῃς,

ἀντέλεγεν ὁ Ζήνων κτέ.

Apud Schol. Eur. Hipp. 263. μηδὲ δίκαν δικάσῃς dicitur Pitthei proverbium teste Theophrasto.

Cf. Lucian. de calumn. non tem. cred. 8. aliaque testimonia, quae congessit Schneidewini diligentia: de Pittheo Troez. comment. p. 7. Hic autem πρὶν ἄμφω veram lectionem esse statuit.

CLXXXIII. (208.)

Quinctil. Inst. I, 1: Quidam literis instituendos qui minores septem annis essent non putaverunt, quod illa primum aetas et intellectum disciplinarum capere et laborem pati posset. In qua sententia Hesiodum esse plurimi tradiderunt, qui ante grammaticum Aristophanem fuerunt. Nam is primum Ὑποθήκας, in quo libro scriptum hoc invenitur, negavit esse huius poetae.

CLXXXIV. (207.)

Bachm. Anecd. Gr. II. p. 385: Ἀκεστὴς λέγουσιν οἱ παλαιοί, οὐκ ἠπητής, ἠπήσασθαι. ἔστι μὲν ἅπαξ παρ' Ἀριστοφάνει ἐν Δαιταλεῦσι „καὶ κόσκινον ἠπήσασθαι," σὺ δὲ λέγε ἀκέσασθαι· παίζων γὰρ τὰς Ἡσιόδου ὑποθήκας Ἀριστοφάνης εἶπε τοῦτο. Cf. Phryn. p. 91. Lob. Mihi fere certum videtur Hesiodum in hoc carmine ἠπήσασθαι vocabulo usum fuisse, nisi forte totum hemistichium ex eo sumptum est. MARCKSCH. Κόσκινον ἠπήσασθαι dixisse Hesiodum non est verisimile.

CLXXXV. (213.)

Porphyr. de abstin. II, 18: καὶ τὸν Ἡσίοδον οὖν εἰκότως τὸν τῶν ἀρχαίων θυσιῶν νόμον ἐπαινοῦντα εἰπεῖν·

ὥς κε πόλις ῥέζῃσι· νόμος δ' ἀρχαῖος ἄριστος.

CLXXXVI. (209.)

Scholiastes Theocriti XI, 75: Ἡσίοδος·

νήπιος, ὃς τὰ ἕτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα διώκει.

Sine auctoris nomine citat Plutarch. II. p. 505. D. Cf. Schol. Pind. Pyth. III, 38. Gaisford. ὅςτις ἕτοιμα, Boeckh. ὅς τάγ'.

FRAGMENTA INCERTAE SEDIS.

In his ea posuimus prima, quae ad *Γῆς Περίοδον* quodammodo pertinere videntur.

CLXXXVII. (218.)

Origenes c. Celsum IV. p. 216. ed. Spencer.: *Εἴπερ κατὰ πρόνοιαν ὁ κόσμος γεγένηται καὶ θεὸς ἐφέστηκε τοῖς ὅλοις, ἀναγκαῖον ἦν τὰ ζώπυρα τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἀρξάμενα ὑπό τινα γεγονέναι φρουρὰν τὴν ἀπὸ κρειττόνων, ὥστε κατ' ἀρχὰς ἐπιμιξίαν γεγονέναι τῆς θείας φύσεως πρὸς τοὺς ἀνθρώπους· ἅπερ καὶ ὁ Ἀσκραῖος ποιητὴς ἐννοῶν εἶπε·*

ξυναὶ γὰρ τότε δαῖτες ἔσαν, ξυνοὶ δὲ θόωκοι
ἀθανάτοισι θεοῖσι καταθνητοῖς τ' ἀνθρώποις.

Ad *ἔργα* retulit Spohnius. Cf. Op. v. 120. Etiam ad Eoeas vel potius ad prooemium catalogi si quis dicat pertinere, me non haberet adversarium.

CLXXXVIII. (251.)

Diogen. L. VIII, 1, 26: *ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν οὐρανὸν πρῶτον ὀνομάσαι κόσμον καὶ τὴν γῆν στρογγύλην (Πυθαγόραν)· ὡς δὲ Θεόφραστος, Παρμενίδην, ὡς δὲ Ζήνων, Ἡσίοδον.*

CLXXXIX. (63.)

Strabo VII. p. 302: *Ἡσίοδον δὲ ἐν τῇ καλουμένῃ Γῆς περιόδῳ τὸν Φινέα ὑπὸ τῶν Ἁρπυιῶν ἄγεσθαι*

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν, ἀπήναις οἰκί' ἐχόντων.

Pro *ἀπήναις* Porsonus in Advers. extr. *ἀπήνας*. Monet Heynius ad Apollod. I, 9, 21: „non ita accipiendum, ac si Hesiodus tale carmen scripserit, sed servatum illum Hesiodi versum Strabo meminerat in alio opere sic inscripto, v. c. Eudoxi." GAISF. Recte Heynius. Sed pertinet hoc ad Eratosthenem, non ad Eudoxum. Lehrs. Quaest. epp. p. 261. *ἐς γαῖαν.*

CXC. (64.)

Strabo VII. p. 300: *πῶς οὖν ἠγνόει τοὺς Σκύθας ὁ ποιητής, Ἱππημολγοὺς καὶ Γαλακτοφάγους τινὰς προσαγορεύων; ὅτι*

γὰρ οἱ τότε τούτους Ἱππημολγοὺς ἐκάλουν, καὶ Ἡσίοδος μάρτυς ἐν τοῖς ὑπ' Ἐρατοσθένους παρατεθεῖσιν ἔπεσιν·

Αἰθίοπάς τε Λιγυστὶ δέ, Σκύθας ἱππημολγούς.

Versum sic legendum putat **Heynius** ad Homer. Iliad. *Ν*, 6. p. 369:

Αἰθίοπες Λίβυές τ' ἠδὲ Σκύθαι ἱππημολγοί.

Naeke ad Choeril. p. 124:

Αἰθίοπας Λίγυάς τε ἰδὲ Σκύθας ἱππημολγούς.

Marckscheff. prius *τε* servari posse putat, modo *Λίγυας* per synizesin pronunties, quod mihi quidem h. l. parum probabile videtur. Similiter **Bernhardy** Eratosth. p. 42: *Αἰθίοπάς τε Λίγυς τ' ἠδὲ Σκ.* Accusativum *Σκύθας* correptum in animo habuit **Herodianus** *περὶ διχρ.* ap. Cramer. Anecd. Oxon. III. p. 296: *τὸ ἐκτεινόμενον ᾱ ἐπὶ πληθυντικῶν αἰτιατικῶν οἱ Δωριεῖς συστέλλουσι, ναῦτας, Σκύθας.*

CXCI. (76.)

Schol. Aeschyl. Prom. 793: *περὶ γρυπῶν Ἡσίοδος πρῶτος ἐτερατεύσατο.*

CXCII. (224.)

Strabo VII p. 226 (327.):

Δωδώνην φηγόν τε, Πελασγῶν ἕδρανον, ἧκεν.

Vox ultima ex emendatione est **Casauboni.** Vulgo *ἦεν.* **GAISFORD.** *ἧεν* **Boiss.**

CXCIII. (53.)

Stephan. Byz. v. *Αἰγαῖον πέλαγος. Ἔστι καὶ αἰγαῖον πεδίον, συνάπτον τῇ Κίρρᾳ, ὡς Ἡσίοδος. λέγεται παρὰ αἰγά ποτε φερομένην ἀπὸ τοῦ περὶ τὸ Πύθιον ὄρους, ἀφ' οὗ καὶ τὸ πεδίον Αἴγαιον.* **Marckscheff.** Casauboni emendationem *παρὰ Αἴγαν ποταμὸν φερόμενον* recepit, MSS. etiam firmatam, qui habent *αἴγαν.* Sed ex verbis additis: *ἀφ' οὗ καὶ τὸ πεδίον Αἴγαιον*, indicatur accentum modo *αἰγαῖον*, modo *αἴγαιον* fuisse, unde sponte patet etiam alteram formam ab animali derivatam fuisse. Quod in codicibus legitur *αἴγαν* pro *αἶγα* videtur in iis vocabulorum formis habendum esse, de quibus dixit **Lobeckius** Paral. p. 142. De campo ipso v. **Müller.** Dor. I. p. 318.

CXCIV. (79.)

Strabo I. p. 16: *Ἐρατοσθένης δὲ Ἡσίοδον μὲν εἰκάζει πεπυσμένον περὶ τῆς Ὀδυσσέως πλάνης, ὅτι κατὰ Σικελίαν καὶ Ἰτα-*

λίαν γεγένηται, πιστεύσαντα τῇ δόξῃ μὴ μόνον τῶν ὑφ' Ὁμήρου λεγομένων μεμνῆσθαι, ἀλλὰ καὶ Αἴτνης καὶ Ὀρτυγίας, τοῦ πρὸς Συρακούσας νησίου, καὶ Τυῤῥηνῶν.

CXCV. (80. 81.)

Schol. Apollon. III, 311: ἠκολούθησεν Ἀπολλώνιος τοῖς κατὰ τὸ Τυρσηνικὸν πέλαγος ὑποτιθεμένοις τὴν Ὀδυσσέως πλάνην, ὧν ἀρχηγὸς Ἡσίοδος, κατῳκηκέναι λέγων Κίρκην ἐν τῷ προειρημένῳ πελάγει· — φησὶ δὲ Ἀπολλώνιος Ἡσιόδῳ ἑπόμενος ἐπὶ τοῦ ἅρματος τοῦ Ἡλίου εἰς τὴν κατὰ Τυῤῥηνίαν κειμένην νῆσον τὴν Κίρκην ἐλθεῖν.

CXCVI. (66.)

Strabo I. p. 59: συγχοῦνται δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ (τῶν περὶ τὸν Ἀχελῷον νήσων), ὡς Ἡσίοδός φησιν.

CXCVII. (82.)

Schol. Apollon. Rhod. IV, 892: ἠκολούθησεν Ἡσιόδῳ οὕτως ὀνομάζοντι τὴν νῆσον τῶν Σειρήνων·

Νῆσον ἐς Ἀνθεμόεσσαν, ἵνα σφίσι δῶκε Κρονίων.

CXCVIII. (75.)

Herodot. IV, 32: ἀλλ' Ἡσιόδῳ μέν ἐστι περὶ Ὑπερβορέων εἰρημένα. V. de hoc loco Wolfii prolegg. p. 157. Ceterum fallitur I. H. Vossius Antis. I. p. 288. Hesiodum commemorasse dicens Hyperboreos mille annorum. Pertinet hoc ad Simonidem et Pindarum. V. Strab. XV. p. 489.

CXCIX. (276.)

Achill. Tat. Isag. in Arati Phaen. p. 169. Pet.: στρέφεται δὲ τὸ πᾶν αὐτὸ περὶ αὐτὸ ὁσημέραι καὶ ὧραι· καθὸ καὶ ὁ Ἀσκραῖός φησι·

Σφαίρας κυκλοτερεῖ μανίᾳ περιηγέϊ χαίρων.

σφαῖρον μὲν καλέσας τὴν σφαῖραν, ὡς καὶ Ὅμηρος ἑσπέριον τὴν ἑσπέραν, καὶ κυκλοτερῆ δὲ διὰ τὸ σφαιροειδές. μανίαν δὲ περιηγέα, τῆς στροφῆς τὴν μονήν.

Cf. p. 130: ὃς (Ἐμπεδοκλῆς) ἔφη οὕτως·

Σφαῖρος κυκλοτερὴς μούνῃ περιηγέϊ χαίρων.

Parmenidis esse hunc versum dixit Stobaeus I. p. 354. atque hoc recte habere evicisse videtur Brandisius Comment. Eleat. p. 132. Sed fuerunt qui Hesiodo, fuerunt etiam qui Em-

pedocli et Eudemo tribuerent. Nolui igitur hoc fragmentum omittere. Ceterum *μονίῃ* scribendum esse ex Simplicio comprobatur.

CC. (231.)

Schol. Ven. Il. I, 246: *σημειοῦνταί τινες, ὅτι τὴν ὅλην Πελοπόννησον οὐκ οἶδεν ὁ Ποιητής, Ἡσίοδος δέ.*

CCI. (49.)

Strabo IX. p. 292. (424.): *Ἡσίοδος δ' ἐπιπλέον περὶ τοῦ ποταμοῦ λέγει (Κηφισοῦ) καὶ τῆς ῥύσεως, ὡς δι' ὅλης ῥέοι τῆς Φωκίδος σκολιῶς καὶ δρακοντοειδῶς·*

ὅς παρὰ Πανοπίδα — Γλήκωνά τ' ἐρυμνήν,
καὶ δὲ δι' Ὀρχομενοῦ εἰλιγμένος εἶσι, δράκων ὥς.

V. 1. legendum esse videtur *ὅς παρὰ μὲν Πανοπῆα ῥέει Γλ.*, vel *ὅς παρὰ γῆν Πανοπηϊάδα.* **Theo** ad Arati Phaenom. 45. sic citat: *καί τε διερχόμενος ἠπειγμένος ἐστὶ δράκων ὥς.* Scr. *καί τε δι' Ἐρχομενοῦ*, quod etiam **Leutschius** legendum esse coniecit. **Hermannus** hoc fragmentum cum sequente componendum esse putabat.

CCII. (48.)

Eustath. Il. p. 275: *καὶ Ἡσίοδος περὶ Κηφισοῦ λέγει·*

ὅςτε Λιλαίηθεν προχέει καλλίῤῥοον ὕδωρ.

Sed hic versus quum legatur ap. **Hom.** hymn. Apoll. 24., ex Schol. Ven. ad Il. II, 523. concludas Hesiodum scripsisse:

ὅςτε Λιλαίῃσι προΐει καλλίῤῥοον ὕδωρ.

CCIII. (50.)

Schol. Pindari Olymp. XIV. Argum.: *Κηφισὸς δὲ ποταμὸς ἐν Ὀρχομενῷ, ἔνθα καὶ αἱ Χάριτες τιμῶνται· ταύταις γὰρ Ἐτέοκλος, ὁ Κηφισοῦ τοῦ ποταμοῦ υἱός, πρῶτος ἔθυσεν, ὥς φησιν Ἡσίοδος· διὰ δὲ τοῦ Ὀρχομενοῦ ὁ Κηφισὸς ῥεῖ.* Ad Hesiodum respexit forsan **Theocritus** XVI, 104: *Ὦ Ἐτεόκλειοι Χάριτες θεαί, αἱ Μινύειον Ὀρχομενὸν φιλέοισαι, ἀπεχθόμενόν ποκα Θήβαις.* **Euphorio** Pollucis IV, 95: *Ὀρχομενὸν Χαρίτεσσιν ἀφαρέσιν ὀρχηθέντα.* RUHNKEN.

CCIV. (12.)

Apollonius Dyscolus de pronominibus [p. 106. A. Bekk.]: *Τῇ τὶν σύζυγος ἡ ἵν, τοῦ τ ἀρθέντος. Ἡσίοδος·*

ἵν δ' αὐτῷ θανάτου ταμίης.

Hoc fragmentum de Endymione, mortis suae arbitro, intelligendum esse discimus ex **Scholiasta Apollon. Rhod.** IV, 57: *Τὸν Ἐνδυμίωνα Ἡσίοδος μὲν Ἀεθλίου τοῦ Διὸς καὶ Καλύκης παῖδα λέγει, παρὰ Διὸς εἰληφότα δῶρον αὐτὸν ταμίαν εἶναι θανάτου, ὅτε θέλοι ὀλέσθαι.* Rarissimum illud *ἴν* ex hoc Hesiodi loco sumpsit Hesychius: *Ἴν αὐτῷ· αὐτὸς αὐτῷ.* RUHNKENIUS. Vide **Schaeferum** ad Gregorium de dialectis p. 85., qui additum esse putat *ὅτε μέλλοι ὀλέσθαι*, receptum a Boissonadio et Marckscheffelio. Sed non probabile est Hesiodum hic *μέλλοι* usum esse vocabulo.

CCV. (239.)

Schol. Nicandr. Ther. 452: *κτίλα ἐπὶ τῶν ἡμέρων καὶ τιθασσῶν τίθεται — καὶ Ἡσίοδος·*

χρὴ δέ σε πατρὶ — κτίλον ἔμμεναι.

CCVI. (108.)

Schol. Eurip. Orest. 249: *Στησίχορός φησιν, ὡς θύων τοῖς θεοῖς Τυνδάρεως Ἀφροδίτης ἐπελάθετο. ἡ δὲ θεὸς ὀργισθεῖσα διγάμους τε καὶ τριγάμους καὶ λειψάνδρους αὐτοῦ τὰς θυγατέρας ἐποίησεν. — Καὶ Ἡσίοδος·*

τῇσιν δὲ φιλομμειδὴς Ἀφροδίτη
ἠγάσθη προςιδοῦσα, κακὴν δέ σφ' ἔμβαλε φήμην.

CCVII. (252.)

Schol. Apoll. IV, 1396: *Τὸν δράκοντα Λάδωνα ἐκάλουν. τοῦτον δὲ Πείσανδρος ὑπείληφεν ἀπὸ τῆς γῆς γεγενῆσθαι, Ἡσίοδος δὲ ἐκ Τυφῶνός φησιν.* In Theog. 333. est filius Cetonis et Phorcynis.

CCVIII. (116.)

Aelianus V. H. XII, 20: *Λέγει Ἡσίοδος τὴν ἀηδόνα μόνην ὀρνίθων ἀμελεῖν ὕπνου καὶ διὰ τέλους ἀγρυπνεῖν. τὴν δὲ χελιδόνα οὐκ εἰς τὸ παντελὲς ἀγρυπνεῖν καὶ ταύτην δὲ ἀπολωλέναι τοῦ ὕπνου τὸ ἥμισυ. τιμωρίαν δὲ ἄρα ταύτην ἐκτίνουσι διὰ τὸ πάθος τὸ ἐν Θρᾴκῃ κατατολμηθέν, τὸ εἰς τὸ δεῖπνον ἐκεῖνο τὸ ἄθεσμον.*

CCIX. (39.)

Schol. Ven. Il. XII, 292: *Ἡσίοδος δὲ Εὐρώπης καὶ Διὸς αὐτόν φησιν. Εὐρώπην τὴν Φοίνικος Ζεὺς θεασάμενος ἔν τινι λειμῶνι μετὰ νυμφῶν ἄνθη ἀναλέγουσαν ἠράσθη, καὶ κατελθὼν*

ἤλλαξεν ἑαυτὸν εἰς ταῦρον καὶ ἀπὸ τοῦ στόματος κρόκον ἔπνει· οὕτως τε τὴν Εὐρώπην ἀπατήσας ἐβάστασε καὶ διαπορθμεύσας εἰς Κρήτην ἐμίγη αὐτῇ. εἶθ' οὕτως συνῴκισεν αὐτὴν Ἀστερίωνι, τῷ Κρητῶν βασιλεῖ· γενομένη δὲ ἔγκυος ἐκείνη τρεῖς παῖδας ἐγέννησε, Μίνωα, Σαρπηδόνα καὶ Ῥαδάμανθυν. ἡ ἱστορία παρ' Ἡσιόδῳ καὶ Βακχυλίδῃ.

Schol. Eurip. Rhesi Vaticanus v. 28. *ἢ τὸν Εὐρώπας*] παρ' Ὁμήρῳ πρὸς ὄρεσιν Εὐρώπης εἶναι τὸν Σαρπηδόνα. ὁ δὲ Ἡσίοδος Εὐρώπ[ης] μέν φησιν αὐτόν, ὡς Ἑλλάνικος.

Homerum videtur intelligere grammaticum nescio quem, qui male interpretatus erat Rhesi locum de terra Europa. Nisi Homerum poetam in animo habuit, de quo **Proculus** praefat. ad Hes. p. 6. Gaisf.

CCX. (216.)

Clemens Alexandr. Strom. I. p. 337: Ἡσίοδος·

Μουσάων, αἵτ' ἄνδρα πολυφραδέοντα τιθεῖσι
θέσπιον, αὐδήεντα.

Εὔπορον μὲν γὰρ ἐν λόγοις τὸν πολυφράδμονα λέγει· δεινὸν δὲ τὸν αὐδήεντα· καὶ θέσπιον τὸν ἔμπειρον, καὶ φιλόσοφον, καὶ τῆς ἀληθείας ἐπιστήμονα.

CCXI. (67. 68.)

Schol. Apollon. Rhod. II. 297: ὅτι δὲ ηὔξαντο οἱ περὶ Ζήτην τῷ Διὶ στραφέντες καταλαβεῖν αὐτὰς (τὰς Ἁρπυίας), λέγει καὶ Ἡσίοδος·

ἔνθ' οἵγ' εὐχέσθην Αἰνηΐῳ ὑψιμέδοντι.

ἔστι γὰρ καὶ Αἶνος ὄρος τῆς Κεφαλληνίας, ὅπου Αἰνησίου Διὸς ἱερόν ἐστιν. — Ἀπολλώνιος μὲν οὖν τὴν ἀποστρέψασαν τοὺς περὶ Ζήτην Ἶριν λέγει, Ἡσίοδος δὲ Ἑρμῆν. **Boiss.** cur εὔχεσθον scripserit cum cod. Par., nescio. Ceterum cf. **Klausen**: Die Penaten I. p. 394.

CCXII. (85.)

Schol. Apollon. Rhod. I, 757: Διαφέρει πλήμνη καὶ πλήσμη, ἡ μὲν γὰρ τὴν χοινικίδα σημαίνει τοῦ τροχοῦ, ἡ δὲ πλήσμη τὴν πλήμμυραν τοῦ ποταμοῦ. διόπερ παρ' Ἡσιόδῳ οὕτως ἀναγνωστέον·

αὐτὸς δ' ἐν πλήσμῃσι διιπετέος ποταμοῖο

καὶ οὐχ, ὥς τινες, ἐν πλήμνῃσι, εἰ μὴ ἔξωθεν προσλάβοιμεν τὴν σὺν πρόθεσιν, ἵν' ᾖ σὺν πλήσμῃσι, unde recte collegit **Marcksch.** scriptum fuisse αὐτὸς δὲ πλήσμῃσι.

CCXIII. (237.)

Schol. Apollon. Rh. I, 456. ex Hesiodo laudat *λαροῖς ποσὶ* pro *τοῖς κατ' ὄψιν ἡδέσιν*, quem more suo describens **Etym. M.** p. 557, 8. hoc fragmentum uno verbo auctius praebet:

βαίνου λαροῖς ποσί.

Sylburgio *βαίνου* suspectum est. Recte. Sed duplex in his verbis error est, alter librarii, alter grammatici. Hesiodus enim scripserat:

βαῖνον λιπαροῖς ποσί.

Ita passim Hesiodus, cuius orationi simillima est Hesiodea. **RUHNKENIUS.** Nihil mutandum est.

CCXIV. (258.)

Schol. Apoll. II, 276: *ἤτοι ταχίονες τῶν πνοῶν τοῦ Λιβός· ἢ εἰς τὰς πνοὰς ἔτρεχον, ὡς Ἡσίοδός φησιν.* **Herm.** *ἢ ἶσα ταῖς πνοαῖς ἔτρεχον* correxit, ad Theog. 268. respexisse Scholiastam putans.

CCXV.

Schol. Apoll. II, 296: *οἱ δὲ στροφάδας φασὶν αὐτὰς κεκλῆσθαι, καθὸ ἐπιστραφέντες αὐτόθι εὔξαντο τῷ Διὶ καταλαβεῖν τὰς Ἁρπυίας. Κατὰ δὲ Ἡσίοδον καὶ Ἀντίμαχον καὶ Ἀπολλώνιον οὐ κτείνονται.*

CCXVI. (90.)

Strabo VIII. p. 342: *τοῦ δ' Ἡσιόδου εἰπόντος·*

ᾤκεε δ' Ὠλενίην πέτρην ποταμοῖο παρ' ὄχθας
εὐρεῖος Πείροιο —

μεταγράφουσί τινες πόροιο (MSS. quidam *πώροιο*) *οὐκ εὖ.* V. **Stephanum Byz.** v. *Ὤλενος.* **GAISFORD.** Codd. *εὐρῆος.*

CCXVII. (212.)

Aristot. Eth. N. V, 5: *καίτοι βούλονταί γε τοῦτο λέγειν καὶ τὸ Ῥαδαμάνθυος·*

εἴ κε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο.

ubi **Mich. Ephesius** p. 67. b: *ἔστι δὲ τὸ ἔπος ἀπὸ τῶν Ἡσιόδου.* Laudavit tanquam Aeaci sine auctoris nomine **Seneca** de morte Claud. 14: **Aeacus, homo iustissimus, vetat. Illum tantum altera parte audita condemnat et ait:** *εἴ κε πάθοι τά κ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο.* Codd. Nic. Fabri: *αἴκε*

πάθοις τά κ' ἔρεξας. Schneidew. Coniect. crit. p. 69. scribendum esse putat: αἴκε πάθοι τάτ' ἔρεξε, δίκη κ' ἰθεῖα γένοιτο. Sed non opus est mutatione. V. Hermann. de part. ἄν p. 49.

CCXVIII. (238.)

Schol. Ven. Il. XXI, 528: Τρῶες ἄφαρ κλονέοντο πεφυζότες] Ὅθεν ἄφυζαν τὸν λέοντα Ἡσίοδός φησι. M. Islerus Quaest. Hes. p. 18. ἄφυζον legendum esse coniecit.

CCXIX. (217.)

Clemens Alexandr. Cohort. p. 63. Strom. V. p. 716: ταύτῃ τοι καὶ ὁ Ἀσκραῖος αἰνίττεται Ἡσίοδος τὸν θεόν·

αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεὺς καὶ κοίρανός ἐστιν
ἀθανάτων· τῷ δ' οὔτις ἐρήρισται κράτος ἄλλος.

In loco priore legitur ἀθανάτων τε ὁ δ', in posteriore ἀθανάτων σέο δ', pro quo Buttm. Gr. I. p. 335. ἀθανάτων τέ οἱ οὔτις, quod recepit Marcksch. Pro ἐστίν codd. ἐσσί.

CCXX. (15.)

Eustath. ad Il. p. 125: καθὸ καὶ ἠναντίωται τοῦτο τῷ πρὸ αὐτοῦ τῷ παντελῶς ταυτοφώνῳ — καὶ Ἡσίοδος·

Φυλέα φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.

Herm. recte Φυλῆα.

CCXXI. (137.)

Schol. Ambr. Od. XI, 325: Κλυμένη Μινύου τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Εὐρυανάσσης τῆς Ὑπέρφαντος γαμηθεῖσα Φυλάκῳ τῷ Δηΐωνος Ἴφικλον τίκτει ποδώκεα παῖδα· τοῦτον λέγει διὰ τὴν τῶν ποδῶν ἀρετὴν συναμιλλᾶσθαι τοῖς ἀνέμοις ἐπί τε τῶν ἀσταχύων διέρχεσθαι καὶ διὰ τοῦ πάθους τὴν κουφότητα [μὴ] περικλᾶν τοὺς ἀθέρας· ἔνιοι δὲ αὐτὴν τὴν Κλυμένην προγαμηθῆναί φασιν Ἡλίῳ, ἐξ ἧς Φαέθων ἐγένετο παῖς· ἡ δὲ ἱστορία παρὰ Ἡσιόδῳ.

Eustath. ad Il. p. 245: περὶ οὗ [Ἰφίκλου] δηλῶν Ἡσίοδος, ὅτι ταχύτητι διήνεγκεν, οὐκ ὤκνησεν ἐπ' αὐτοῦ ταύτην εἰπεῖν τὴν ὑπερβολήν·

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερίκων καρπὸν θέεν οὐδὲ κατέκλα,
ἀλλ' ἐπὶ πυραμίνων ἀθέρων δρομάασκε πόδεσσι
. . . . καὶ οὐ σινέσκετο καρπόν.

V. 1. καρπῶν Eustath., correxit Ruhnk. Schol. Il. υ', 227.

ὅς ῥ' ἐπὶ πυραμίνους ἀθέρας φοίτασκε. Lobeck. ad Phrynich. p. 538. 590. aut hoc aut δρώμασκε aut δρομέεσκε restitui iubet. Ceterum imitatus est h. v. Virg. Aen. VII, 809 seq.

CCXXII.

Suidas v. Ἀλκή et Nicolaus Damascenus in Excerpt. Valesii p. 445: ὅτι ἐδόκει φρονήσει τὸ τῶν Ἀμαθαονιδῶν γένος τὸ παλαιὸν ἐν τοῖς Ἕλλησι πρωτεύειν· ὥςπερ καὶ Ἡσίοδός φησιν ἐν τούτοις·

Ἀλκὴν μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπιος Αἰακίδαισι,
νοῦν δ' Ἀμαθαονίδαις, πλοῦτον δέ περ Ἀτρείδῃσι.

Pro Ἀμαθαονίδαις legendum esse videtur Ἀμυθαονίδαις. Cf. Welcker. Cadmos p. 17. Eckermann: Melampus p. 3. Pro πὲρ lege πόρ' cum Reizio vel potius δ' ἔπορ' cum Herm.

CCXXIII. (93.)

Polybius V, 2. Macedones, inquit, φιλοπονώτατοί τινες· οἵους Ἡσίοδος παρειςάγει τοὺς

Αἰακίδας, πολέμῳ κεχαρηότας ἠΰτε δαιτί.

CCXXIV. (219.)

Clemens Alexandr. Str. V. p. 438. Sylb.:

Ἑβδομάτῃ δ' αὖτις λαμπρὸν φάος ἠελίοιο.

CCXXV. (134.)

Χαρίτων ἀμαρύγματ' ἔχουσα.

Etym. M. p. 77, 31.

CCXXVI. (272. 42.)

Schol. Aesch. Prom. 351: καὶ Ἡσίοδος·

τόν ποτε Κιλίκιον θρέψεν πολυώνυμον ἄντρον.

Quum legatur ap. Pind. Pyth. I, 30., putaverunt non pertinere ad Hesiodum. Sed ampliandum esse censeo, quum haec legantur apud Schol. Ven. Il. X, 431: Ὅμηρος οὐκ οἶδε καλουμένους Λυδούς, ἀλλὰ Μῄονας πρὸς τὰ περὶ Κιλικίας Ἡσιόδου. Κι longum in Κιλίκιον me non movet, ut ab Hesiodo hunc versum abiudicem; aliter enim vocabulum ipsum non potuit versu includi.

CCXXVII. (221.)

Schol. Pindar. Nem. II, 1: *Φιλόχορος δὲ ἀπὸ τοῦ συντιθέναι καὶ ῥάπτειν τὴν ᾠδὴν οὕτω φησὶν αὐτοὺς προςκεκλῆσθαι· δηλοῖ δὲ Ἡσίοδος λέγων·*

ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὅμηρος ἀοιδοὶ
μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες ἀοιδήν,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα, χρυσάορον, ὃν τέκε Λητώ.

ῥαψῳδῆσαι δέ φησι πρῶτον Ἡσίοδον Νικοκλῆς. Cf. **Eustath.** Il. p. 6.

CCXXVIII. (83.)

Schol. Ambr. Od. XII, 169: *ἐντεῦθεν Ἡσίοδος καὶ τοὺς ἀνέμους θέλγειν αὐτὰς (τὰς Σειρῆνας) ἔφη.*

CCXXIX. (117.)

Pausan. II, 6: *Ὁ μὲν Ἡσίοδος ἐποίησεν, ὡς Ἐρεχθέως εἴη Σικυών.*

CCXXX. (227.)

Cramer. Anecd. Oxon. I. p. 148: *τούτου (τοῦ πεπλημένος) ἀπαρέμφατον Δωριστὶ πλῆσθαι ἐνεστῶτος ὡς ἠρῆσθαι· Ἡσίοδος·*

Δῶρα θεῶν μακάρων πλῆσθαι χθονί.

Nisi scr. *χθόνα.*

CCXXXI.

Aristot. H. Anim. VIII, 18. p. 601. Bekk.: *τὰ μὲν οὖν γαμψώνυχα, καθάπερ εἴρηται πρότερον, ὡς ἁπλῶς εἰπεῖν ἄποτα πάμπαν ἐστὶν (ἀλλ' Ἡσίοδος ἠγνόει τοῦτο· πεποίηκε γὰρ τὸν τῆς μαντείας πρόεδρον ἀετὸν ἐν τῇ διηγήσει τῇ περὶ τὴν πολιορκίαν τὴν Νίνου πίνοντα).* MS. quidam pro Hesiodo, quem Schneiderus Bekkerusque recte introduxerunt, Herodotum praebent, sed vide **Dahlmannum**: Forschungen auf dem Gebiete der Geschichte, II. p. 229.

CCXXXII.

Symeo Logotheta in Cram. Anecd. Par. I. p. 15: *οἱ δὲ τὰ Φοινικικὰ συγγραψάμενοι, Ἡσίοδός τε καὶ Ἑκαταῖος κτέ.*

CCXXXIII. (232.)

Strabo XIII. p. 404. (588.): ἀπεδείχθη δὲ οὗτος ὁ θεὸς ὑπὸ τῶν νεωτέρων· οὐδὲ γὰρ Ἡσίοδος οἶδε Πρίαπον.

CCXXXIV. (236.)

Schol. Ven. Il. XXIV, 624: σημειοῦνταί τινες, ὅτι Ἡσίοδος ἐποίησεν·

Ὤπτησαν μὲν πρῶτα, περιφραδέως δ' ἐρύσαντο.

οὐδεὶς δὲ περιφραδέως ἐξέλκει κρέα, ἀλλὰ μᾶλλον ὀπτᾷ.

CCXXXV. (240.)

Suidas v. ἀγάλματα. καὶ Ἡσίοδος τὸν ὅρμον ἄγαλμα καλεῖ.

CCXXXVI. (241.)

Eustath. Od. p. 1424, 6: ὅτι ἐντεῦθεν λαβὼν Ἡσίοδος καὶ τὰ Μέγαρα τὴν χώραν σκιόεντα λέγει, ὁ Πορφύριος δηλοῖ. Dixit igitur:

καὶ Μέγαρα σκιόεντα.

CCXXXVII. (242.)

Servius Virg. Ge. I, 245: In morem fluminis Arctos] Hesiodus:

ποταμῷ ῥείοντι ἐοικώς.

CCXXXVIII. (245.)

Etym. M. p. 133, 34: Ἀπτερέως παρ' Ἡσιόδῳ ὥσπερ τὸ ἀψοφέως σημαίνει τὸ αἰφνιδίως. Cf. p. 183.

CCXXXIX. (246.)

Etym. M. p. 675: πλειότερος — ἴσως οὖν ὁ Ἡσίοδος παρὰ τὸ χεῖρος τοῦτο ἐποίησεν ὡς ἀπὸ τοῦ πλεῖος τὸ πλειότερος.

CCXL. (247.)

Etym. Gud. v. ἀτασθαλία·

καὶ ἀτασθαλίῃσι νόοιο.

οὕτως ἐν Ἡσιόδῳ.

CCXLI. (249.)

Phav. Ecl. p. 421: *τέτταρας Δωρικῶς λεχθὲν, οὗ εὐθεῖα κεῖται παρ' Ἡσιόδῳ.*

CCXLII. (105.)

Serv. Virg. Aen. VIII, 130: Quaeritur sane, unde Evander Atridis genere fuerit coniunctus, et quamvis Hesiodus dicat, qualiter coniunctus sit Evander cet.

CCXLIII. (256.)

Schol. Philostr. Her. Boiss. p. 464: *εὑρίσκεται δὲ καὶ παρ' Ἡσιόδῳ μόνῳ καὶ γενικὴ τῶν πτώσεων πληθυντικῶν ἐν χρήσει ὅτων καὶ ὥντινων* (l. *ἀντὶ τοῦ ὥντινων*).

CCXLIV. (229.)

Strabo VIII. p. 251. (364.): *Ἡσιόδου δὲ ὅτι τὸ βριθὺ καὶ βριαρὸν βρὶ λέγει.*

CCXLV. (233.)

Schol. Ambr. Hom. Od. I, 34: *τοῦ παρ' ἡμῖν καλουμένου λύχνου τοὺς ἥρωας χρωμένους ὁ ποιητὴς οὐκ εἰςάγει καὶ οὔτε* (**Marcksch.** recte *οὐδέ*) *Ἡσίοδος μέμνηται.*

CCXLVI. (234.)

Argum. Soph. O. T. p. 4. Herm.: *οὔτε γὰρ Ὅμηρος οὔτε Ἡσίοδος οὔτε ἄλλος τῶν παλαιῶν τύραννον ἐν τοῖς ποιήμασιν ὀνομάζει.*

CCXLVII. (235.)

Schol. Ven. Il. XI, 155: *οἱ μὲν γὰρ τὴν θρυώδη ἀποδεδώκασιν, οἱ δὲ τὴν πολύξυλον. βέλτιον δὲ ἀφ' ἧς οὐδεὶς ἐξυλίσατο, ὡς Ἡσίοδος·*

τῆλε γὰρ ἀξυλίῃ κατεπύθετο κήλεα νηῶν.

Pro *τῆλε* Hermannus *τῇδε* et pro *κήλεα* *χείλεα* scribi iussit. *Τῆλε* ego ferrem dictum de iis regionibus montibusque, qui procul absunt a mari, pro *κήλεα νηῶν* fortasse legendum: *κῆλ' ἁλιήων.*

CCXLVIII. (225.)

Schol. Tzetz. ap. Cram. Anecd. Ox. III. p. 318: *Ἰαμβικὸς Ἡσιόδου διὰ τὰς κοινὰς δὲ εὕρηται καὶ ἡρῷος·*

πίσσης τε δνοφερῆς καὶ κέδρου νηλέϊ καπνῷ.

F. *νηλεῖ.*

CCXLIX. (226.)

Cram. Anecd. Ox. I. p. 85: *ἀσφάραγος ἡ ἀρτηρία· παρὰ τὸ σφαραγεῖν. τὸ δὲ α κατὰ πλεονασμὸν ὡς τὸ στεροπὴ παρὰ τὴν στέρησιν τῆς ὄψεως καὶ ἀστραπή. καὶ ἀμύειν δὲ τὸ ἐπιπεπτωκέναι·*

πολλὰ δ' ἀπὸ χλωρῶν δενδρέων ἀμύοντα χαμᾶζε·

ἀντὶ τοῦ μύοντα. Cf. **Etym. M. p. 430, 56.**

HESIODI FRAGMENTORUM INDEX

SECUNDUM TITULOS.

INDEX PRAECIPUORUM SCRIPTORUM
QUI RELIQUIAS HESIODI CONSERVARUNT.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΚΑΙ ΟΜΗΡΟΥ
Α Γ Ω Ν.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΚΑΙ ΟΜΗΡΟΥ

ΑΓΩΝ.

Ὅμηρον καὶ Ἡσίοδον τοὺς θειοτάτους ποιητὰς πάντες ἄνθρωποι πολίτας ἰδίους εὔχονται γενέσθαι. Ἀλλ' Ἡσίοδος μὲν τὴν ἰδίαν ὀνομάσας πατρίδα πάντας τῆς φιλονεικίας ἀπήλλαξεν εἰπών, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ

Εἴσατο δ' ἄγχ' Ἑλικῶνος ὀϊζυρῇ ἐνὶ κώμῃ
Ἄσκρῃ, χεῖμα κακῇ, θέρει ἀργαλέῃ, οὐδέ ποτ' ἐσθλῇ·

Ὅμηρον δὲ πᾶσαι ὡς εἰπεῖν αἱ πόλεις καὶ οἱ ἄποικοι αὐτῶν παρ' ἑαυτοῖς γεγενῆσθαι λέγουσι. Καὶ πρῶτοί γε Σμυρναῖοι Μέλητος ὄντα τοῦ παρ' αὐτοῖς ποταμοῦ καὶ Κρηθηΐδος Νύμφης κεκλῆσθαί φασι πρότερον Μελησιγένη, ὕστερον μέντοι τυφλωθέντα Ὅμηρον μετονομασθῆναι, διὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τῶν τοιούτων συνήθη προσηγορίαν. Χῖοι δὲ πάλιν τεκμήρια φέρουσιν, ἴδιον εἶναι πολίτην λέγοντες καὶ περισώζεσθαί τινας ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ παρ' αὐτοῖς, Ὁμηρίδας καλουμένους. Κολοφώνιοι δὲ καὶ τόπον δεικνύουσιν, ἐν ᾧ φασιν αὐτὸν γράμματα διδάσκοντα τῆς ποιήσεως ἄρξασθαι, καὶ ποιῆσαι πρῶτον τὸν Μαργίτην. Περὶ δὲ τῶν γονέων αὐτοῦ πάλιν πολλὴ διαφωνία παρὰ πᾶσίν ἐστιν. Ἑλλάνικος μὲν γὰρ καὶ Κλεάνθης Βίωνα λέγου-

V. 5. Oper. 639. νάσσατο δ'.

V. 7. ἄποικοι. Vulgo ἔποικοι. Correxit Herm. et Welck. Ep. Cycl. p. 149.

V. 10. Κρηθηΐδος] Κριθηΐδος Barn. et Welck. Ep. Cycl. p. 149.

V. 14. Barnes. αὐτῶν, λέγοντες.

V. 20. Post Κλεάνθης Barn. addidit πατέρα αὐτοῦ. Debebat saltem τὸν π. αὐτοῦ scribere. — Pro Βίωνα legendum esse Μαίονα ex Charace et Proclo monuit Welcker. Ep. Cycl. p. 149.

σιν, Εὐμαίων δὲ Μέλητα, Καλλικλῆς δὲ Δμασαγόραν, Δημόκριτος δὲ Τροιζήνιος Δαήμονα ἔμπορον, ἔνιοι δὲ Ταμύραν, Αἰγύπτιοι δὲ Μενέμαχον προγραμματέα· εἰσὶ δ' οἳ Τηλέμαχον τὸν Ὀδυσσέως· μητέρα δ' οἱ μὲν Μῆτιν, οἱ δὲ Κρηθηΐδα, οἱ δὲ Θεμίστην, οἱ δὲ Εὐγνηθώ, ἔνιοι δὲ Ἰθακησίαν τινὰ ὑπὸ Φοινίκων ἀπεμποληθεῖσαν, οἱ δὲ Καλλιόπην τὴν Μοῦσαν, τινὲς δὲ Πολυκάστην τὴν Νέστορος. Ἐκαλεῖτο δὲ Μέλης, ὡς δέ τινές φασι, Μελησιγένης, ὡς δὲ ἔνιοι, Αὐλήτης. Ὀνομασθῆναι αὐτόν φασί τινες Ὅμηρον διὰ τὸ τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅμηρον δοθῆναι ὑπὸ Κυπρίων Πέρσαις, οἱ δὲ διὰ τὴν πήρωσιν τῶν ὀμμάτων. παρὰ γὰρ τοῖς Αἰολεῦσιν οὕτως οἱ πηροὶ καλοῦνται. Ὅπερ δὲ ἀκηκόαμεν ἐπὶ τοῦ θειοτάτου αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ εἰρημένον ὑπὸ τῆς Πυθίας περὶ Ὁμήρου, ἐκθησόμεθα. Τοῦ γὰρ βασιλέως πυθομένου πόθεν Ὅμηρος καὶ τίνος, ἀπεφοίβασε δι' ἑξαμέτρου τόνδε τὸν τρόπον·

Ἀγνωστόν μ' ἔρεαι γενεὴν καὶ πατρίδα γαῖαν
Ἀμβροσίου σειρῆνος. Ἔθος δ' Ἰθακήσιός ἐστιν·
Τηλέμαχος δὲ πατήρ, καὶ Νεστορέη Ἐπικάστη
Μήτηρ, ἥ μιν ἔτικτε βροτῶν πολὺ πάνσοφον ἄνδρα.

Οἷς μάλιστα δεῖ πιστεύειν διά τε τὸν πυθόμενον καὶ τὸν ἀποκρινάμενον, ἄλλως τε οὕτως τοῦ ποιητοῦ μεγαλοφυῶς τὸν προπάτορα διὰ τῶν ἐπῶν δεδοξακότος. Ἔνιοι μὲν οὖν αὐτὸν προγενέστερον Ἡσιόδου φασὶν εἶναι· τινὲς δὲ νεώτερον καὶ συγγενῆ. Γενεαλογοῦσί τε οὕτως· Ἀπόλλωνός φασι καὶ Θοώσης τῆς Ποσειδῶνος γενέσθαι Λίνον, Λίνου δὲ Πίερον, Πιέρου δὲ καὶ Νύμφης Μεθώνης Οἴαγρον, Οἰάγρου δὲ καὶ Καλλιόπης Ὀρφέα, Ὀρφέως δὲ Ὄρτην, τοῦ δὲ Ἁρμονίδην, τοῦ δὲ Φι-

V. 1. *Δμασαγόραν*] Sic Barn. In cod. *δμσα σωρ.* [*στεορ*?]. V. Welcker. Ep. Cycl. p. 183.

V. 3. *Ταμύραν*] V. Welcker. Ep. Cycl. p. 149. — *τὸν προγραμματέα* Barn.

V. 5. *Κριθηΐδα* Barn. — Pro *Θεμίστην* B. *Θεμιστῶ* (*Θεμιστώ*), pro *Εὐγνηθώ* id. *Εὐγναθῶ*.

V. 9. Sic Boiss. Vulgo *Αὐλήτην ὀνομασθῆναι αὐτόν φασι· τινές.* — Pro *Αὐλήτης* Welcker. Ep. Cycl. l. l. *Ἄλτης.*

V. 26. *Γενεαλογοῦσί τε οὕτως* adiecit Boiss.

V, 27. Boiss. *Φοώσης.* Charax *Αἰθούσης.*

V. 30. *Ὄρτην*] Barn. *Ὄθρυν* coniecit, Welck. l. l. *Ὄτρυν*,

λοτέρπην, τοῦ δὲ Εὔφημον, τοῦ δὲ Ἐπιφράδην, τοῦ δὲ Μελάνωπον, τούτου δὲ Δῖον καὶ Ἀπέλλαιον, Δίου δὲ καὶ Πυκιμήδης τῆς Ἀπόλλωνος θυγατρὸς Ἡσίοδον καὶ Πέρσην, Πέρσου δὲ Μαίονα, Μαίονος δὲ θυγατρὸς καὶ Μέλητος τοῦ ποταμοῦ Ὅμηρον.

Τινὲς δὲ συνακμάσαι φασὶν αὐτούς, ὥςτε καὶ ἀγωνίσασθαι ὁμόσε ἐν Αὐλίδι τῆς Βοιωτίας· ποιήσαντα γὰρ τὸν Μαργίτην Ὅμηρον περιέρχεσθαι κατὰ πόλεις ῥαψῳδοῦντα, ἐλθόντα δὲ καὶ ἐς Δελφοὺς περὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ πυνθάνεσθαι, τίς εἴη· τὴν δὲ Πυθίαν εἰπεῖν·

Ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρίς, ἥ σε θανόντα
Δέξεται. Ἀλλὰ νέων παίδων αἴνιγμα φύλαξαι.

τὸν δὲ ἀκούσαντα περιίστασθαι μὲν τὴν εἰς Ἴον ἄφιξιν, διατρίβειν δὲ περὶ τὴν ἐκεῖ χώραν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον Γανύκτωρ ἐπιτάφιον τοῦ πατρὸς Ἀμφιδάμαντος, βασιλέως Εὐβοίας, ἐπιτελῶν πάντας τοὺς ἐπισήμους ἄνδρας οὐ μόνον ῥώμῃ καὶ τάχει, ἀλλὰ καὶ σοφίᾳ ἐπὶ τὸν ἀγῶνα, μεγάλαις δωρεαῖς τιμῶν, συνεκάλεσε. Καὶ οὗτοι οὖν ἐκ τύχης, ὥς φασι, συμβαλόντες ἀλλήλοις ἦλθον εἰς Χαλκίδα, Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος. Τοῦ δὲ ἀγῶνος ἄλλοι τέ τινες τῶν ἐπισήμων Χαλκιδέων ἐκαθέζοντο κριταὶ καὶ μετ᾽ αὐτῶν Πανίδης, ἀδελφὸς ὢν τοῦ τετελευτηκότος. Ἀμφοτέρων δὲ τῶν ποιητῶν θαυμαστῶς ἀγωνισαμένων, νικῆσαί φασι τὸν Ἡσίοδον τὸν τρόπον τοῦτον· προελθόντα γὰρ εἰς τὸ μέσον πυνθάνεσθαι τοῦ Ὁμήρου καθ᾽ ἓν ἕκαστον, τὸν δὲ Ὅμηρον ἀποκρίνασθαι. Φησὶν οὖν Ἡσίοδος·

Υἱὲ Μέλητος, Ὅμηρε, θεῶν ἄπο μήδεα εἰδώς,
Εἴπ᾽ ἄγε μοι πάμπρωτα, τί φέρτατόν ἐστι βροτοῖσιν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἀρχὴν μὲν μὴ φῦναι ἐπιχθονίοισιν ἄριστον,
Φύντα δ᾽ ὅπως ὤκιστα πύλας Ἀίδαο περῆσαι.

utrumque incertissime. Pro Ἁρμονίδην ap. Characem et Proculum legitur Ἰδμονίδην. V. Praef.

V. 4. θυγατρὸς τῆς Κριθηΐδος Barn.

V. 11. V. Plut. vit. Homeri.

V. 20. Verba Ὅμηρός τε καὶ Ἡσίοδος omisit Boiss.

V. 22. Πανίδης] Al. Πανοίδης. Herm. Πανείδης, recte, ut videtur.

Ἡσίοδος τὸ δεύτερον·

Εἶπ' ἄγε μοι καὶ τοῦτο, θεοῖς ἐπιείκελ' Ὅμηρε,
Τί θνητοῖσιν ἄριστον ὀΐεαι ἐν φρεσὶν εἶναι;

Ὁ δέ·

Ὁππόταν εὐφροσύνη μὲν ἔχῃ κατὰ δῆμον ἅπαντα,
Δαιτυμόνες δ' ἀνὰ δώματ' ἀκουάζωνται ἀοιδοῦ
Ἥμενοι ἑξείης, παρὰ δὲ πλήθωσι τράπεζαι
Σίτου καὶ κρειῶν, μέθυ δ' ἐκ κρητῆρος ἀφύσσων
Οἰνοχόος φορέῃσι καὶ ἐγχείῃ δεπάεσσι.
Τοῦτό τί μοι κάλλιστον ἐνὶ φρεσὶν εἴδεται εἶναι.

Ῥηθέντων δὲ τῶν ἐπῶν, οὕτω σφοδρῶς φασι θαυμασθῆναι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὰ ἔπη, ὥςτε χρυσοῦς αὐτοὺς στίχους προςαγορευθῆναι, καὶ ἔτι καὶ νῦν ἐν ταῖς κοιναῖς πρὸ τῶν δείπνων καὶ σπονδῶν προκατεύχεσθαι πάντας. Ὁ δὲ Ἡσίοδος, ἀχθεσθεὶς ἐπὶ τῇ Ὁμήρου εὐημερίᾳ, ἐπὶ τὴν τῶν ἀπόρων ὥρμησεν ἐπερώτησιν, καί φησι τούςδε τοὺς στίχους·

Μοῦσ', ἄγε μοι τά τ' ἐόντα, τά τ' ἐσσόμενα, πρό τ' ἐόντα,
Τῶν μὲν μηδὲν ἄειδε, σὺ δ' ἄλλης μνῆσαι ἀοιδῆς.

Ὁ δὲ Ὅμηρος, βουλόμενος ἀκολούθως τὸ ἄπορον λῦσαι, φησίν·

Οὐδέποτ' ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καναχήποδες ἵπποι
Ἅρματα συντρίψουσιν ἐρίζοντες περὶ νίκης.

Καλῶς δὲ καὶ ἐν τούτοις ἀπαντήσαντος, ἐπὶ τοὺς ἀμφιβόλους γνώμας ὥρμησεν ὁ Ἡσίοδος, καὶ πλείονας στίχους λέγων ἠξίου καθ' ἕνα ἕκαστον συμφώνως ἀποκρίνασθαι τὸν Ὅμηρον. Ἔστιν οὖν ὁ μὲν πρῶτος Ἡσιόδου, ὁ δὲ ἑξῆς Ὁμήρου, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ δύο στίχων τὴν ἐπερώτησιν ποιουμένου τοῦ Ἡσιόδου.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Δεῖπνον ἔπειθ' εἵλοντο βοῶν κρέα καὐχένας ἵππων

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἔκλυον ἱδρώοντας, ἐπεὶ πολέμοιο κορέσθην.

V. 5. V. Homer. Odyss. IX, 6.

V. 31. κορέσθην nolui cum Herm. in κόρεσθεν mutare. V. ad Theog. 183.

ʽΗΣΙΟΔΟΣ.

Καὶ Φρύγες, οἳ πάντων ἀνδρῶν ἐπὶ νηυσὶν ἄριστοι

ʽΟΜΗΡΟΣ.

Ἀνδράσι ληϊστῆρσιν ἐπ' ἀκτῆς δόρπον ἑλέσθαι.

ʽΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡρακλέης ἀπέλυσεν ἀπ' ὤμων καμπύλα τόξα

ʽΟΜΗΡΟΣ.

Χερσί, βαλὼν ἰοῖσιν ὅλων κατὰ φῦλα Γιγάντων. —

ʽΗΣΙΟΔΟΣ.

Οὗτος ἀνὴρ ἀνδρός τ' ἀγαθοῦ καὶ ἀνάλκιδός ἐστι

ʽΟΜΗΡΟΣ.

Μητρός· ἐπεὶ πόλεμος χαλεπὸς πάσῃσι γυναιξί.

ʽΗΣΙΟΔΟΣ.

Οὔτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἐμίγη καὶ πότνια μήτηρ, —

ʽΟΜΗΡΟΣ.

Σῶμα τόγ' ἐσπείραντο διὰ χρυσέην Ἀφροδίτην.

ʽΗΣΙΟΔΟΣ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δμήθη γάμῳ Ἄρτεμις ἰοχέαιρα

ʽΟΜΗΡΟΣ.

Καλλιστὼ κατέπεφνεν ἀπ' ἀργυρέοιο βιοῖο.

ʽΗΣΙΟΔΟΣ.

Ὣς οἱ μὲν δαίνυντο πανήμεροι, οὐδὲν ἔχοντες

V. 2. Hermannus haec ita cohaerere putabat: Die Aufgabe, die Hesiodus giebt, besteht darin, den paradoxen Satz, dafs die Phrygier sich zu Schiffe vor allen Menschen auszeichnen, auf eine passende Weise zu ergänzen. Da nun ihre merkwürdigste That die Entführung der Helena war, ergänzt Homer den Satz so, „durch Räuber am Strande ein Mahl einzunehmen." Denn das ist ein Zeichen, dafs ihre Tapferkeit nicht grofs ist, indem sie bei dieser Mafsregel gleich wieder in See stechen können. — Sed ita pro dativo potius exspectasses: Ἄνδρες ληϊστῆρες; et illud καί ante Φρύγες cur sic additum sit, non intelligitur, quum praedicatum prorsus desit ad Φρύγες; haec enim ullo cohaerere modo cum antecedentibus non facile quis dixerit. Quare putabam olim vv. 1. et 2. Hesiodi fuisse, deperditam autem Homeri responsionem.

V. 4. Fortasse βαλέων.

V. 7. Herm., haec cohaerere putans cum antecedentibus (de quo vehementer dubito), sic refingendos esse hos versus dicit: ʽΗΣ. ἦ τ' ἄρα σοί γε — μήτηρ, ʽΟΜ. σῶμα τότε σπείραντε κτἑ. Mihi alia sententia inesse videbatur; scribendum enim: ʽΗΣ. εὖτ' ἄρα σοί γε πατὴρ ἔμιγεν καὶ πότνια μήτηρ, ʽΟΜ. Σῶμα τόδε σπείραντο κτἑ. Sic σοί, quod primum versum audientibus dativus esse videbatur, in Homeri responsione nominativus pluralis erat ad πατήρ et μήτηρ pertinens. Medium ἐσπείραντο me non offendit in poeta tam recenti.

ΟΜΗΡΟΣ.

Οἴκοθεν· ἀλλὰ παρεῖχεν ἄναξ ἀνδρῶν Ἀγαμέμνων.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Δεῖπνον δειπνήσαντες ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσσῃ

ΟΜΗΡΟΣ.

Σύλλεγον ὀστέα λευκὰ βοὸς κατατεθνηῶτος.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

— — — — —

ΟΜΗΡΟΣ.

Παιδὸς ὑπερθύμου Σαρπηδόνος ἀντιθέοιο.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡμεῖς δ' ἀμπεδίον Σιμοέντιον ἥμενοι αὔτως

ΟΜΗΡΟΣ.

— — — — —

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἴομεν ἐκ νηῶν ὁδὸν ἀμφ' ὤμοισιν ἔχοντες

ΟΜΗΡΟΣ.

Φάσγανα κωπήεντα καὶ αἰγανέας δολιχαύλους.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Δὴ τότ' ἀριστῆες κοῦροι χείρεσσι θαλάσσης

ΟΜΗΡΟΣ.

Ἄσμενοι ἐσσυμένως τε ἀπείρυσαν ὠκύαλον νηῦν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Κολχίδ' ἐπεὶ θ' ἵκοντο καὶ Αἰήτην βασιλῆα,

ΟΜΗΡΟΣ.

Φεῦγον, ἐπεὶ γίγνωσκον ἀνέστιον ἠδ' ἀθέμιστον.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Αὐτὰρ ἐπεὶ σπεῖσάν τε καὶ ἔκπιον οἶδμα θαλάσσης

ΟΜΗΡΟΣ.

Ποντοπορεῖν ἤμελλον ἐϋσσέλμων ἐπὶ νηῶν.

V. 4. Barnesius hunc versum ex coniectura addidit: ΗΣ. Καὶ τότε Ζεὺς ἐλέαιρε τέρεν κατὰ δάκρυον εἴβων. Sed fortasse ne deest quidem versus Homeri, si ita scripsit auctor huius libelli:

ΗΣ. Δεῖπνον δειπνήσαντες ἐνὶ σποδῷ αἰθαλοέσσῃ
Σύλλεγον ὀστέα λευκὰ Διὸς κατατεθνηῶτος
ΟΜ. Παιδός, ὑπερθύμου Σαρπηδόνος, ἀντιθέοιο.

Ineptum est enim quod de bovis ossibus collectis dicitur.

V. 7. Barn. male: Νύκτα φυλασσόμεθα Τρώων πόλιν εἰσορόωντες.

V. 11. Barn. malit τ' ἀποείρυσαν.

ἩΣΙΟΔΟΣ.

Τοῖσιν δ' Ἀτρείδης μεγάλ' εὔχετο πᾶσιν ὀλέσθαι

ὉΜΗΡΟΣ.

Μηδέποτ' ἐν πόντῳ, καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα.

ἩΣΙΟΔΟΣ.

Ἐσθίετ', ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε. Μηδέ τις ὑμέων
Οἴκαδε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν

ὉΜΗΡΟΣ.

Πημανθείς· ἀλλ' αὖτις ἀπήμονες οἴκαδ' ἵκοισθε.

Πρὸς ταῦτα δὲ πάντα τοῦ Ὁμήρου καλῶς ἀπαντήσαντος, πάλιν φησὶν ὁ Ἡσίοδος·

Τοῦτό τι δή μοι μοῦνον ἐειρομένῳ κατάλεξον,
Πόσσοι ἅμ' Ἀτρείδῃσιν ἐς Ἴλιον ἦλθον Ἀχαιοί;

Ὁ δὲ Ὅμηρος διὰ λογιστικοῦ προβλήματος ἀποκρίνεται οὕτως·

Πεντήκοντ' ἦσαν πυρὸς ἐσχάραι· ἐν δὲ ἑκάστῃ
Πεντήκοντ' ὀβελοί, περὶ δὲ κρέα πεντήκοντα·
Τρὶς δὲ τριηκόσιοι περὶ ἓν κρέας ἦσαν Ἀχαιοί.

Τοῦτο δὲ εὑρίσκεται πλῆθος ἄπιστον· τῶν γὰρ ἐσχαρῶν οὐσῶν ν', ὀβελίσκοι γίνονται πεντακόσιοι καὶ χιλιάδες β', κρεῶν δὲ δεκαδύο μυριάδες [πεντακισχίλιοι τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα]. Κατὰ πάντα δὴ τοῦ Ὁμήρου ὑπερτεροῦντος, φθονῶν ὁ Ἡσίοδος ἄρχεται πάλιν·

V. 4. et 6. vulgo Homero tribuuntur. Herm. ita distribuere iubet hos versus:

ἩΣ. τοῖσιν δ' Ἀτρείδης μεγάλ' εὔχετο πᾶσιν ὀλέσθαι
μηδέποτ' ἐν πόντῳ, καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα·
ὉΜ. ἐσθίετ', ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε, μηδέ τις ὑμέων
οἴκαδε νοστήσειε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν
πημανθείς· ἀλλ' αὖτις ἀπήμονες οἴκαδ' ἵκοισθε.

Sed ita omnis nervus inciditur oppositionis, quum ambiguitas quaestionis necessario poscat, ut post ὀλέσθαι et post πατρίδα γαῖαν respondeat Homerus. Necesse est enim ut sensu cassa videantur verba Hesiodi, quibus ita deinceps Homero respondendum est, ut sana esse appareant. Aliter igitur versus distribui. Quod verbis καὶ φωνήσας ἔπος ηὔδα ita distributis etiam Homerus videtur quodammodo Hesiodum explorare, id quod contra sententiam totius loci Hermannus esse dicit, mihi multo tolerabilius in loco communi, qualis hic est, videtur, quam eos, qui navibus profecturi sunt, hac prosequi sententia: ἐσθίετ', ὦ ξεῖνοι, καὶ πίνετε, cui paulo post annectatur idem ab Homero, quod dictum iam ab Hesiodo erat.

V. 8. ἐειρομένῳ] Barn. coni. ἀνειρομένῳ.

V. 17. Error est in numeris [,ευν'] ob lacunam. Fuit enim

Υἱὲ Μέλητος Ὅμηρ', εἴπερ τιμῶσί σε Μοῦσαι,
Ὡς λόγος, ὑψίστοιο Διὸς μεγάλοιο θύγατρες,
Λέξον, μέτρον ἐναρμόζων, ὅ τι δὴ θνητοῖσι
Κάλλιστόν τε καὶ ἔχθιστον· ποθέω γὰρ ἀκοῦσαι.
Ὁ δέ φησι·
Ἡσίοδ', ἔκγονε Δίου, ἑκόντα με ταῦτα κελεύεις
Εἰπεῖν· αὐτὰρ ἐγὼ μάλα σοι πρόφρων ἀγορεύσω.
Κάλλιστον μὲν τῶν ἀγαθῶν ἔσται μέτρον εἶναι
Αὐτὸν ἑαυτῷ· τῶν δὲ κακῶν ἔχθιστον ἁπάντων
Εὔνουν εἶναι ἑαυτῷ ἀεὶ χρόνον ἐς τὸν ἅπαντα.
Ἄλλο δὲ πᾶν, ὅ τι σῷ θυμῷ φίλον ἐστίν, ἐρώτα.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Πῶς ἂν ἄριστ' οἰκοῖντο πόλεις, καὶ ἐν ἤθεσι ποίοις;

ΟΜΗΡΟΣ.

Εἰ μὴ κερδαίνειν ἀπὸ τῶν αἰσχρῶν ἐθέλοιεν,
Οἱ δ' ἀγαθοὶ τιμῷντο, δίκη δ' ἀδίκοισιν ἐπείη.
Εὔχεσθαι δὲ θεοῖς, ὅ τι πάντων ἐστὶν ἄμεινον.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἐν δ' ἐλαχίστῳ ἄριστον ἔχειν σ' ὅ τι φύεται εἰπεῖν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Ὡς μὲν ἐμῇ γνώμῃ, φρένες ἐσθλαὶ σώμασιν ἀνδρῶν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ δικαιοσύνη τε καὶ ἀνδρείη δύναται τί;

ΟΜΗΡΟΣ.

Κοινὰς ὠφελίας ἰδίοις μόχθοισι πορίζειν.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Τῆς σοφίης δὲ τί τέκμαρ ἐπ' ἀνθρώποισι πέφυκεν;

omissa militum mentio. Quum carnes sint 125000, milites autem 112,500000, videtur scripsisse auctor: κρεῶν δὲ δεκαδύο μυριάδες καὶ χιλιάδες ε', Ἀχαιῶν δὲ ἑνδεκάκις χίλιαι καὶ διακόσιαι καὶ ν' μυριάδες. BOISS. ἀνδρῶν δὲ διπλῆ μυριὰς μία καὶ ἁπλαῖ χίλιαι διακόσιαι πεντήκοντα. HERM.

V. 3. μέτρον ἐναρμόζων] Cod. ἐναρμόζον. Barn. μέτρῳ ἐναρμόζων. Μέτρον restituit Boiss.

V. 7. Barn. εἰπέμεν.

V. 11. τῷ θυμῷ Boiss.

V. 15. Ante hunc versum deesse alium suspicatur Hermannus, qui scribendum esse censet: εὔχεσθαι δὲ θεοῖσι· τὸ πάντων ἐστὶν ἄριστον. Mihi simplicius esse videtur scribere: εὔχεσθαι δὲ θεοῖς ἔτι πάντων ἐστὶν ἄμεινον.

V. 16. Fortasse ἔχεις ὅ τι φύεται εἰπεῖν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Γιγνώσκειν τὰ παρόντ' ὀρθῶς, καιρῷ δ' ἅμ' ἕπεσθαι.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Πιστεῦσαι δὲ βροτοῖς ποῖον χρέος ἄξιόν ἐστιν;

ΟΜΗΡΟΣ.

Οἷς αὐτὸς κίνδυνος ἐπὶ πραχθεῖσιν ἕπηται.

ΗΣΙΟΔΟΣ.

Ἡ δ' εὐδαιμονίη τί ποτ' ἀνθρώποισι καλεῖται;

ΟΜΗΡΟΣ.

Λυπηθέντ' ἐλάχιστα θανεῖν, ἡσθέντα τε πλεῖστα.

Ῥηθέντων δὲ καὶ τούτων, οἱ μὲν Ἕλληνες πάντες τὸν Ὅμηρον ἐκέλευον στεφανοῦν· ὁ δὲ βασιλεὺς Πανίδης ἐκέλευσεν ἕκαστον τὸ κάλλιστον ἐκ τῶν ἰδίων ποιημάτων εἰπεῖν. Ἡσίοδος οὖν ἔφη πρῶτος·

Πληϊάδων Ἀτλαγγενέων ἐπιτελλομενάων
Ἄρχεσθ' ἀμητοῦ, ἀρότοιό τε δυσομενάων·
Αἳ δή τοι νύκτας τε καὶ ἤματα τεσσαράκοντα
Κεκρύφαται, αὖτις δὲ, περιπλομένου ἐνιαυτοῦ,
Φαίνονται, τάπρῶτα χαρασσομένοιο σιδήρου.
Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος· οἵ τε θαλάσσης
Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἵ τ' ἄγκεα βησσήεντα,
Πόντου κυμαίνοντος ἀπόπροθι, πίονα χῶρον
Ναίουσιν: Γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν δὲ βοωτεῖν,
Γυμνόν τ' ἀμάαν, ὅταν ὥρια πάντα πέλωνται.

Μεθ' ὃν Ὅμηρος·

Ἀμφὶ δ' ἄρ' Αἴαντας δοιοὺς ἵσταντο φάλαγγες
Καρτεραί, ἃς οὔτ' ἄν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μετελθών,
Οὔτε κ' Ἀθηναίη λαοσσόος. Οἱ γὰρ ἄριστοι
Κρινθέντες Τρῶάς τε καὶ Ἕκτορα δῖον ἔμιμνον,
Φράξαντες δόρυ δουρί, σάκος σάκεϊ προθελύμνῳ·

V. 2. Vulgo βροτοῖσι. Corr. Barn.

V. 2. 3. Haec si sana sunt, non possunt aliter intelligi, si quid video, nisi ita: „Quale negotium omnium dignissimum est, quod mortalibus credatur? Illud, quod gestum procreat pericula."

V. 7. *Πανίδης*] Herm. *Πανείδης*. Recte.

V. 16. Barn. *ναιετάουσι δι' ἄγγεα.*

V. 17. *χώραν* Barn.

V. 19. *ἀμάαν*] Vulgo *ἀμάειν*. Barn. malit *ἀμᾶσθαι*, ut codd. Op.

Ἀσπὶς ἄρ' ἀσπίδ' ἔρειδε, κόρυς κόρυν, ἀνέρα δ' ἀνήρ,
Ψαῦον δ' ἱππόκομοι κόρυθες λαμπροῖσι φάλοισι
Νευόντων· ὣς πυκνοὶ ἐφέστασαν ἀλλήλοισιν.
Ἔφριξεν δὲ μάχη φθισίμβροτος ἐγχείῃσι
Μακραῖς, ἃς εἶχον ταμεσίχροας. Ὄσσε δ' ἄμερδεν
Αὐγὴ χαλκείη, κορύθων ἄπο λαμπομενάων,
Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακέων τε φαεινῶν
Ἐρχομένων ἄμυδις. Μάλα κεν θρασυκάρδιος εἴη
Ὃς τότε γηθήσειεν ἰδὼν πόνον οὐδ' ἀκάχοιτο.

Θαυμάσαντες δὲ καὶ ἐν τούτῳ τὸν Ὅμηρον οἱ Ἕλληνες ἐπῄνουν, ὡς παρὰ τὸ προςῆκον γεγονότων τῶν ἐπῶν, καὶ ἐκέλευον διδόναι τὴν νίκην. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν Ἡσίοδον ἐστεφάνωσεν εἰπὼν δίκαιον εἶναι τὸν ἐπὶ γεωργίαν καὶ εἰρήνην προκαλούμενον νικᾶν, οὐ τὸν πολέμους καὶ σφαγὰς διεξιόντα. Τῆς μὲν οὖν νίκης οὕτω φασὶ τυχεῖν τὸν Ἡσίοδον· καὶ λαβόντα τρίποδα χαλκοῦν ἀναθεῖναι ταῖς Μούσαις, ἐπιγράψαντα·

Ἡσίοδος Μούσαις Ἑλικωνίσι τόνδ' ἀνέθηκεν,
Ὕμνῳ νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Τοῦ δὲ ἀγῶνος διαλυθέντος διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελφοὺς χρησόμενος, καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ ἀναθήσων. Προςερχομένου δὲ αὐτοῦ τῷ ναῷ, ἔνθεον γενομένην τὴν προφῆτίν φασιν εἰπεῖν·

Ὄλβιος οὗτος ἀνήρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδος, Μούσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι·
Τοῦ δ' ἤτοι κλέος ἔσται ὅσον τ' ἐπικίδναται ἠώς.
Ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου κάλλιμον ἄλσος·
Κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

Ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ, τῆς Πελοποννήσου μὲν ἀνεχώρει, νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν· εἰς δὲ Οἰνόην τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν καταλύει παρὰ Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι, τοῖς Φηγέως παισίν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον. Ὁ γὰρ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο

V. 12. *διδόναι*] Barn. δοθῆναι.
V. 27. Vulgo κάλλιστον. Correxit Boiss. ex coniectura Barn., qui tamen in contextu scripsit ἀγλαόν.
V. 31. *Οἰνόην*] Sic etiam Proculus de gente Hes.; Thuc. III, 95. 98. 102. *Οἰνεῶνα*. Hinc p. seq. v. 2. saltem *Οἰνεῶσιν* scribendum.

Διὸς Νεμείου ἱερόν. Διατριβῆς δ' αὐτῷ πλείονος γενομένης ἐν τοῖς Οἰνῶσιν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν. Τοῦ δὲ νεκροῦ τριταίου πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ δελφίνων προσενεχθέντος, ἑορτῆς τινος ἐπιχωρίου παρ' αὐτοῖς οὔσης Ἀριαδνείας, πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον· καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες, ἐκεῖνο μὲν πενθήσαντες ἔθαψαν, τοὺς δὲ φονεῖς ἀνεζήτουν. Οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργήν, κατασπάσαντες ἁλιευτικὸν σκάφος διέπλευσαν εἰς Κρήτην· οὓς κατὰ μέσον τὸν πλοῦν ὁ Ζεὺς κεραυνώσας κατεπόντωσεν, ὥς φησιν Ἀλκιδάμας ἐν Μουσείῳ. Ἐρατοσθένης δέ φησιν ἐν Ἐνηπόδῳ Κτίμενον καὶ Ἄντιφον τοὺς Γανύκτορος ἐπὶ τῇ προειρημένῃ αἰτίᾳ ἀνελθόντας σφαγιασθῆναι θεσμοῖς ξενίοις ὑπὸ Εὐρυκλέους τοῦ μάντεως. Τὴν μέντοι παρθένον, τὴν ἀδελφὴν τῶν προειρημένων, μετὰ τὴν φθορὰν ἑαυτὴν ἀναρτῆσαι· φθαρῆναι δὲ ὑπό τινος ξένου, συνόδου τοῦ Ἡσιόδου, Δημώδους ὄνομα· ὃν καὶ αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ὑπὸ τῶν αὐτῶν φησιν. Ὕστερον δὲ Ὀρχομένιοι κατὰ χρησμὸν μετενέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν, καὶ ἐπέγραψαν ἐπὶ τῷ τάφῳ·

Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήϊος· ἀλλὰ θανόντος
Ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυὰς κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἔστιν
Ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

Καὶ περὶ μὲν Ἡσιόδου τοσαῦτα· ὁ δὲ Ὅμηρος ἀποτυχὼν τῆς νίκης περιερχόμενος ἔλεγε τὰ ποιήματα, πρῶτον μὲν τὴν Θηβαΐδα, ἔπη ζ', ἧς ἡ ἀρχή·

V. 4. *Εὐβοίας.* L. *Μολυκρίας.*

V. 13. *Ἀλκιδάμας*] Fortasse *Καλλίμαχος*, cuius *Μουσεῖον* notum est. Nisi quis coniecerit: *ἐν Μεσσηνιακῷ.* V. Spengel. Art. script. p. 175. Sed v. praeterea Welcker. Ep. Cycl. p. 72. 160.

V. 14. *Ἐνηπόδῳ*] Barn. et Bernhardy Erat. p. 241. *Ἀνδραπόδῳ.*

V. 23. V. Gentem Hesiodiam praefationi adiectam.

V. 28. *ἔπη ζ* Herm. et sic idem p. 324. v. 2. Cf. p. 320. v. 17 seq. Sed quum ex tabula Borgiana appareat Thebaidem fuisse *ἐπῶν ͵θρ'*, probabile videtur cum Welckero (Ep. Cycl. p. 204.) coniicere auctorem *ἀγῶνος* scribere voluisse *βιβλία ζ'.*

Ἄργος ἄειδε, θεά, πολυδίψιον, ἔνθεν ἄνακτες·

εἶτα Ἐπιγόνους, ἔπη ζ', ὧν ἡ ἀρχή·

Νῦν αὖθ' ὁπλοτέρων ἀνδρῶν ἀρχώμεθα, Μοῦσαι.

Φασὶ γάρ τινες καὶ ταῦτα Ὁμήρου εἶναι. Ἀκούσαντες δὲ τῶν ἐπῶν οἱ Μίδα τοῦ βασιλέως παῖδες, Ξάνθος καὶ Γόργος, παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἐπίγραμμα ποιῆσαι ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ἐφ' οὗ ἦν παρθένος χαλκῆ τὸν Μίδου θάνατον οἰκτιζομένη. Καὶ ποιεῖ οὕτως·

Χαλκέη παρθένος εἰμί, Μίδου δ' ἐπὶ σήματος ἧμαι.
Ἔςτ' ἂν ὕδωρ τε νάῃ καὶ δένδρεα μακρὰ τεθήλῃ,
Καὶ ποταμοὶ πλήθωσι, περικλύζῃ δὲ θάλασσα,
Ἠέλιός τ' ἀνιὼν φαίνῃ λαμπρή τε σελήνη,
Αὐτοῦ τῇδε μένουσα πολυκλαύτῳ ἐπὶ τύμβῳ
Σημανέω παριοῦσι, Μίδης ὅτι τῇδε τέθαπται.

Λαβὼν δὲ παρ' αὐτῶν φιάλην ἀργυρᾶν ἀνατίθησιν ἐν Δελφοῖς τῷ Ἀπόλλωνι, ἐπιγράψας·

Φοῖβε ἄναξ, δῶρον τόδ' Ὅμηρος καλὸν ἔδωκα
Σῇσιν ἐπιφροσύναις· σὺ δέ μοι κλέος αἰὲν ὀπάζοις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ποιεῖ τὴν Ὀδύσσειαν, ἔπη μβ,φ', πεποιηκὼς ἤδη τὴν Ἰλιάδα ἐπῶν μ,ε'. Παραγενόμενος δὲ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας, αὐτὸν ξενισθῆναί φασι παρὰ Μέδοντι, τῷ βασιλεῖ τῶν Ἀθηναίων. Ἐν δὲ τῷ βουλευτηρίῳ ψύχους ὄντος καὶ πυρὸς καιομένου, σχεδιάσαι λέγεται τούςδε τοὺς στίχους·

Ἀνδρὸς μὲν στέφανος παῖδες, πύργοι δὲ πόληος·
Ἵπποι δ' αὖ πεδίου κόσμος, νῆες δὲ θαλάσσης·
Λαὸς δ' εἰν ἀγορῇσι καθήμενος εἰςοράασθαι.
Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι
Ἤματι χειμερίῳ, ὁπόταν νίφῃσι Κρονίων.

Ἐκεῖθεν δὲ παραγενόμενος εἰς Κόρινθον, ἐῤῥαψῳ-

V. 2. Correxit Barn. olim ἐπειγομένου.

V. 3. De ἀνδρῶν additamento v. C. W. Müller. de cyclo Graec. ep. p. 74.

V. 17. In MS. ἑλὼν τόδ'. Barn. et Boiss. δῶρόν τοι.

V. 18. Sic Barn., Boiss. Olim σῆς ὑπὸ φραδμοσύναις.

V. 19. Barn. ἔπη κδ'. Sed ἔπη etiam sunt versus.

V. 20. Barn. ἐπῶν κδ'.

V. 26. Sic Barn. Olim δ' ἐν πεδίῳ.

V. 27. Barn. ex vita Homeri substituit: χρήματα δ' οἶκον ἀέξει· ἀτὰρ γεραροὶ βασιλῆες ἥμενοι εἰν ἀγορῇ, κόσμος δ' ἄλλοισιν ὁρᾶσθαι.

δει τὰ ποιήματα. Τιμηθεὶς δὲ μεγάλως παραγίγνεται εἰς Ἄργος· καὶ λέγει ἐκ τῆς Ἰλιάδος τὰ ἔπη τάδε·

Οἳ δ' Ἄργος τ' εἶχον Τίρυνθά τε τειχιόεσσαν,
Ἑρμιόνην τ' Ἀσίνην τε, βαθὺν κατὰ κόλπον ἐχούσας,
Τροιζῆν', Ἠϊόνας τε, καὶ ἀμπελόεντ' Ἐπίδαυρον,
Νῆσόν τ' Αἴγιναν Μάσητά τε, κοῦροι Ἀχαιῶν,
Τῶν αὖθ' ἡγεμόνευε βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης
Τυδείδης, οὗ πατρὸς ἔχων μένος Οἰνείδαο,
Καὶ Σθένελος, Καπανῆος ἀγακλειτοῦ φίλος υἱός.
Τοῖσι δ' ἅμ' Εὐρύπυλος τρίτατος κίεν, ἰσόθεος φώς,
Μηκιστέως υἱὸς Ταλαϊονίδαο ἄνακτος.
Ἐκ πάντων δ' ἡγεῖτο βοὴν ἀγαθὸς Διομήδης.
Τοῖσι δ' ἅμ' ὀγδώκοντα μέλαιναι νῆες ἕποντο·
Ἐν δ' ἄνδρες πολέμοιο δαήμονες ἐστιχόωντο
Ἀργεῖοι λινοθώρηκες, κέντρα πτολέμοιο.

Τῶν δὲ Ἀργείων οἱ προεστηκότες, ὑπερβολῇ χαρέντες ἐπὶ τῷ ἐγκωμιάζεσθαι τὸ γένος αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἐνδοξοτάτου τῶν ποιητῶν, αὐτὸν μὲν πολυτελέσι δωρεαῖς ἐτίμησαν, εἰκόνα δὲ χαλκῆν ἀναστήσαντες, ἐψηφίσαντο θυσίαν ἐπιτελεῖν Ὁμήρῳ καθ' ἡμέραν καὶ κατὰ μῆνα καὶ κατ' ἐνιαυτόν, ἄλλην θυσίαν πενταετηρίδα ἐς Χίον ἀποστέλλειν. Ἐπιγράφουσι δὲ ἐπὶ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ·

Θεῖος Ὅμηρος ὅδ' ἐστίν, ὃς Ἑλλάδα τὴν μεγάλαυχον
Πᾶσαν ἐκόσμησεν καλλιεπεῖ σοφίῃ,
Ἔξοχα δ' Ἀργείους, οἳ τὴν θεοτειχέα Τροίην
Ἤρειψαν ποινῆς ἠϋκόμου Ἑλένης.
Οὗ χάριν ἔστησεν δῆμος μεγαλόπτολις αὐτὸν
Ἐνθάδε καὶ τιμαῖς ἀμφέπει ἀθανάτων.

Ἐνδιατρίψας δὲ τῇ πόλει χρόνον τινὰ διέπλευσεν εἰς Δῆλον εἰς τὴν πανήγυριν. Καὶ σταθεὶς ἐπὶ τὸν κεράτινον βωμὸν λέγει ὕμνον εἰς Ἀπόλλωνα, οὗ ἡ ἀρχή·

Μνήσομαι οὐδὲ λάθωμαι Ἀπόλλωνος ἑκάτοιο.

Ῥηθέντος δὲ τοῦ ὕμνου, οἱ μὲν Ἴωνες πολίτην αὐ-

V. 10. Barn. ex Hom. Il. II, 565. Εὐρύαλος.
V. 14. 15. Haec non reperiuntur in Homero.
V. 16. Ἀργείων] V. Welcker, Ep. Cycl. p. 178.
V. 21. ἄλλην δὲ θυσίαν vel καὶ ἄλλην θυσίαν Herm.
V. 26. ποινὴν Barn. Recte: aegre enim intelligas ἕνεκα.

τὸν κοινὸν ἐποιήσαντο, Δήλιοι δὲ γράψαντες τὰ ἔπη εἰς λεύκωμα ἀνέθηκαν ἐν τῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερῷ. Τῆς δὲ πανηγύρεως λυθείσης, ὁ ποιητὴς εἰς Ἴον ἔπλευσε πρὸς Κρεώφυλον κἀκεῖ χρόνον διέτριβε, πρεσβύτης ὢν ἤδη. Ἐπὶ δὲ τῆς θαλάσσης καθήμενος, παίδων τινῶν ἀφ' ἁλιείας ἐρχομένων, ὥς φασι, πυθόμενος,

Ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης θηρήτορες, ἦ ῥ' ἔχομέν τι;

εἰπόντων δὲ ἐκείνων·

Ὅσσ' ἕλομεν λιπόμεσθα, ὅσ' οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα,

οὐ νοήσας τὸ λεχθέν, ἤρετο αὐτοὺς ὅ τι λέγοιεν. Οἱ δέ φασιν ἐν ἁλιείᾳ μὲν ἀγρεῦσαι μηδέν, ἐφθειρίσθαι δέ, καὶ τῶν φθειρῶν οὓς ἔλαβον καταλιπεῖν, οὓς δὲ οὐκ ἔλαβον ἐν τοῖς ἱματίοις φέρειν. Ἀναμνησθεὶς δὲ τοῦ μαντείου, ὅτι τὸ τέλος αὐτοῦ ἥκει τοῦ βίου, ποιεῖ τὸ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐπίγραμμα. Ἀναχωρῶν δὲ ἐκεῖθεν, ὄντος πηλοῦ, ὀλισθὼν καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν πλευράν, τριταῖος, ὥς φασι, τελευτᾷ. Καὶ ἐτάφη ἐν Ἴῳ. Ἔστι δὲ τὸ ἐπίγραμμα τόδε·

Ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει,
Ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα, θεῖον Ὅμηρον.

V. 7. Barn. Ἀρκαδίης ἁλιήτορες, ἦ ῥ' ἔχετ' ἰχθῦς; Ἁλιήτορες ex Procli γένει Ἡσιόδου al., ἦ ῥ' ἔχετ' ἰχθῦς ex aliis codicibus Plutarchi (de vita et poesi Hom.), si vera refert. Ceterum ἀπ' Ἀρκαδίης dicuntur Ietae propter originem Pelasgicam.

V. 9. Melius alii λιπόμεσθ', ὅσα δ' οὐχ ἕλομεν φ., al. λιπόμεσθα· τὰ δ' οὐχ ἕλομεν φ.

INDICES.

INDEX
RERUM ET VERBORUM
IN
ANIMADVERSIONIBUS TRACTATORUM.

INDEX

VOCABULORUM FERE OMNIUM,

QUAE

IN HESIODI RELIQUIIS

CONTINENTUR.

E. Opera et Dies indicat, Th. Theogoniam, S. Scutum Herculis, litterae numerales Fragmenta, C. Certamen Homeri et Hesiodi.

NB. Asteriscus * verbo affixus lectionem designat memorabilem propter codicum auctoritatem.

---

22 *

ADDENDA ET CORRIGENDA.

p. XXIII. v. 39. l. νίκης pro δίκης.
p. XLV. v. 21. l. erepto pro recepto.
p. 16. v. 21. deleas: scripto Μουσέων.
p. 18. b. v. 18. adde: Plutarch. aq. et ign. comp. 1.
p. 19. v. 19. adde: Laudat Plut. de primo frig. 9.
p. 22. v. 16. l. Λευκιππίδων.
p. 23. v. 12. adde post 457: et Choerob. p. 198. Gaisf.
p. 27. a. v. 11. Tamen digna esse videntur nota δυςάνολβος apud Empedoclem Karsten. p. 86. et δυςάμμορος Homer. Il. χ, 428.
p. 30. a. v. 1 — 3. delendi sunt.
p. 35. a. v. 11. adde: (Karstenius tamen in Empedocle cum aliis Νημέρτη scripsit p. 88, 27.)
p. 36. b. v. 5. adde: Περσώ habet Heraclitus Westerm. p. 315.
p. 37. v. 29. dele: P2.
p. 38. v. 14. adde: Schol. Aristid. p. 547. Dind.
p. 46. v. 15. adde post V2: Anon. apud Westerm. Mythogr. p. 345.
p. 64. v. 14. adde: Choerob. p. 366. Gaisf.
p. 72. v. 21. dele: P2.
a. v. 20. deleas verba: „eo tamen falsus — Hesiodi."
p. 74. v. 30. dele: Par.
p. 82. a. v. 11. scribe: Plin. H. N. IV, 8.
p. 89. v. 26. corrige: ὑπ' Ἡφαίστου.
v. 29. adde: Choerob. p. 878. Gaisf.
p. 90. v. 11. corrige: V2. ante M3.
p. 92. v. 21. dele: P2.
p. 102. v. 13. post νήσων adde: Hinc Eustathius de Thessalon. a Latinis capta p. 464. Bekk.: τῆς δυςκολίας τῆς τῶν πυλῶν ἐξόδου ἐν οὕτω μυρίοις Ἀγριολατίνοις.
p. 129. v. 28. scr.: καρήατι δὲ τρυφάλειαν.
p. 147. a. v. 10. scr.: Καλχηδών pro Καρχηδών.
p. 165. b. v. 13. scribe pro faciendo: facto. V. Iahn. Telephus. p. 57.
p. 177. b. v. 14. adde: Sed v. Palaeph. 36.
p. 205. v. 10. scribe: „hunc versum Timaei iam".
p. 225. a. v. 20. Hanc sententiam ante me protulerat Grotefend. in Annali dell' inst. VII. p. 275.
p. 242. a. v. 23. adde: Cf. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 832.
p. 256. v. 11. adde: Spengelius in Diar. Antiq. 1835. p. 208: βεβριθὼς σταφυλῇσιν ἐΰ λακτιζομένῃσι.
p. 260. v. 8. adde: F. λεκτοὺς ἐκ γαίης λᾶας.
p. 263. v. 22. Sic Kieselium coniecisse audio. Mihi nunc magis placet: ἔκτανε Λητοΐδεω φίλον υἱόν, θυμὸν ὀρίνων.
p. 273. v. 21. adde: Schol. Aristid. p. 54. Dind.
p. 281. v. 20. post v. 146. adde: Suidas v. Κέρκωπες: ψεύστας, ἠπεροπῆας ἀμήχανα ἔργ' ἀνύσαντας.
p. 289. v. 23. De re ipsa v. Boeckh. Corp. Inscr. I. p. 859.
p. 290. v. 29. adde: Schneidewinus in Diar. Ant. 1840. p. 586: εἴθ' ἰσόν τ' αἰῶνα βίοιο | ὤφειλες δοῦναι καὶ ἐνὶ φρεσὶ μήδεα ἴδμεν.
p. 295. v. 11. adde: Osann. in Diar. Antiq. 1841. p. 644. τε Λίβυς τ'.
p. 297. v. 1. post tribuerent adde: V. Diog. Laert. VIII, 48. et Karstenii Parmen. p. 254., Empedocl. p. 184 sq.
p. 297. v. 21. Nisi pronuntiandum est προΐεῖ.
p. 300. v. 9. corrige: „Homerus" pro „Hesiodus."
p. 348. v. 14. inserendum: δεδαηκότα CXXXIII.

Digitized by Google